

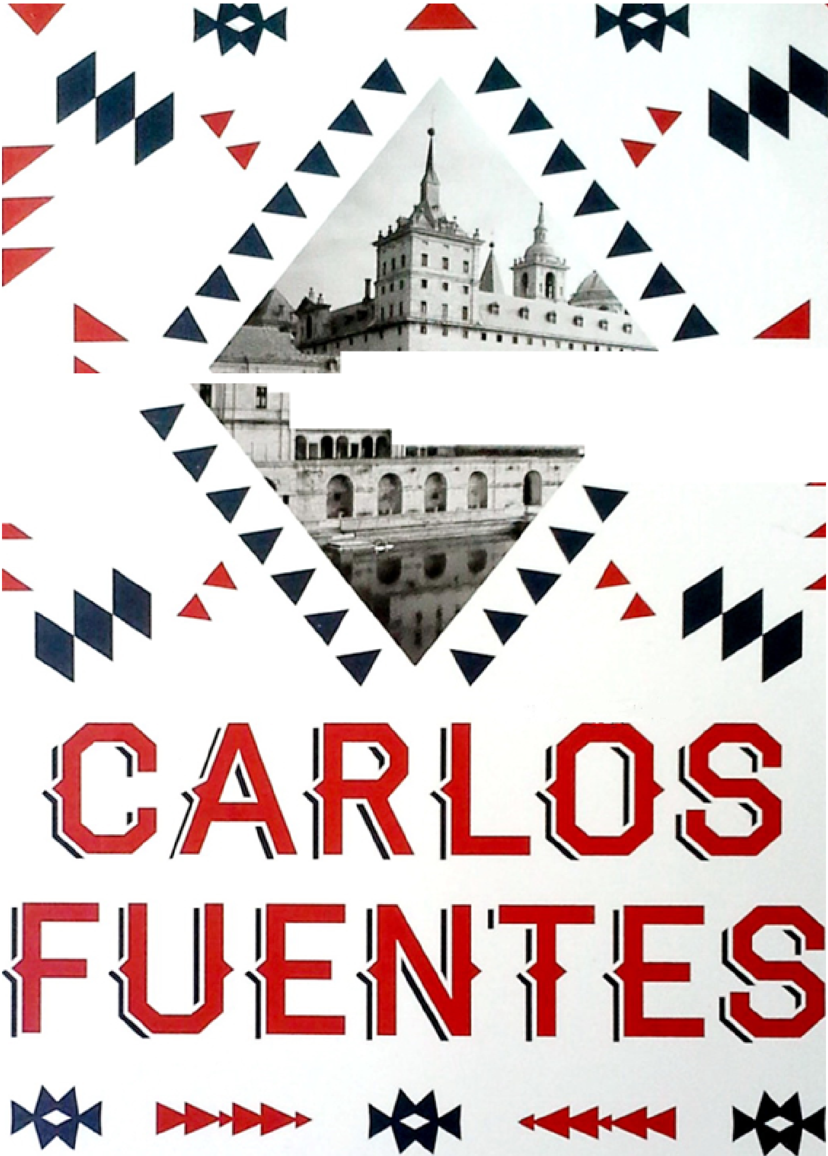
CARLOS FUENTES

TERRA NOSTRA

Çeviri: Bülent Doğan

can
roman

1 I'ininu,,, **ıppmıf** 1111111: **•«**

~~BİBİMİ~~ jjjjM ıjımırr ^

T

TERRA NOSTRA

r

r

r

k.

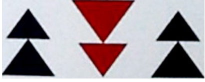
k.

k.

A

A

rcan

Çeviri: Bülent Doğan

roman

CARLOS FUENTES

TERRA NOSTRA

l. basım: Haziran 2014, istanbul Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu I Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2 Topkapı-Zeytinburnu, istanbul Sertifika No: 27857

iç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahr ıutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven iş Merkezi, Bağcılar, istanbul Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2202-8

CAN SANAT YAYlNLARI

YAPIM VE DAĞITIMTÎCARET VESANAYÎ LTD. ŞTi.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75/252 59 88/252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

CARLOS FUENTES

TERRA NOSTRA

ROMAN

Çeviri

Bülent Doğan

İspanyolca aslıyla karşılaştıran:

Emrah İmre

rcan

Carlos Fuentes'in Can Yayınlarındaki diğer kitapları:

Artemio Cruz'un Ölümü, 1981 Deri *Değiştirmek,* I 983 *Yanık Sular,* 1985 *Körlerin Şarkısı,* 1 986 *Sefer,* 1993

Diana I Yalnız Avianan Tannça, 1996

Cam Sınır, 1998

Laura Dı'az'lı Yıllar, 2001

lnez'in Sezgisi, 2003

Koca Gringo, 2004

Kartal Koltuğu, 2010

Bütün Mutlu Aileler, 2011

Kaygı Veren Dostluklar, 2011

Cennetteki Adem, 2013

CARLOS FUENTES. 1928'de Panama'da doğdu. ABD'de Columbia, Harvard, Princeton ve başka üniversitelerde ders verdi; çok sayıda roman, kısa öykü, deneme, tiyatro eseri ve senaryo yazdı. Bir süre Meksika'nın Fransa büyükelçiliğini yaptı. Fuentes'in romanları arasında en önemlilerinden olan *Terra Nostra,* Venezuela'da Romulo Gallegos Ödülü'nü kazandı. 1987'de, İspanyolca yazan yazariara verilen en büyük ödül olan Cervantes Ödülü'ne değer bulundu. 2012'de hayatını kaybeden Fuentes adına devlet tarafından ödül konuldu. Her yıl yazarın doğum gününde (ll Kasım) verilen ödülün ilk sahibi, Mario Vargas Llosa'dır. Fuentes'in diğer eserleri arasında; *Yanık Sular. Koca Gringo, Deri Değiştirmek, Doğmamış Kristo(, Kutsal Bölge, Artemio Cruz'un Ölümü* yer alır.

BÜLENT DOGAN. 1975'te doğdu. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı okudu. 1996'dan bu yana çevirmenlik ve editörlük yapıyor. Çevirmenler Meslek Birliği Yönetim Kurulu üyesidir. Edebiyat alanında William Golding, Louis de BerniĞres, Mark Twain, Viktor Pelevin gibi

yazarlardan yaptığı çevirilerin yanı sıra, edebiyat teorisi alanında da çeşitli çeviri eserler vermiştir.

Sylvia’ya

“Ne istiyor bu kendini beğenmiş? ..” GOYA, Ka^^ler

“Ateşli ve pejmürde. İşte o, üvey anne Öz kendini, senin gibi niceye, hepiniz acı içinde

Onun yüzünden ve onun için acı çekmekte”

CERNUDA, Ser de Sansu^^

“Değişti tümden, Korkunç bir güzellik doğdu ..."

YEATS, *Easter, 1916*

TEŞEKKÜR

Bu sayfalann başındaki görüntülere ilham veren Lyon Gan sohbetleri için Luis Buiuel'e ve Alberto Gironella’ya; Madrid’in yaratıcı tanrılan Carlos Saura ve Geraldine Chaplin’e; Barcelona’da saatlerce süren olağanüstü konukseverlikleri için Patricia ve Mario Vargas Llosa’ya, Mercedes ve Gabriel Garda Marquez' e; Maria del Pilar ve Jose Donoso'ya; Poissoniere Caddesi'nde sağladıkları sığınak için Monique Lange ve Juan Goytisolo'ya; yıllar boyunca süren kesintisiz ve teşvik edici diyalogumuz nedeniyle Marie Jose ve Octavia Paz'a teşekkür ederim.

Amerika ormanlan kuşla^nnın tüylerinden yapılan maske-haritanın sahibi Roberto Matta'ya; en zor anlarımda mezardan da olsa dehalan ve duruşlanyla yardımıma koşan Jose Luis Cuevas ve Francisco de Quevedo y Villegas’a; resim sanatının yaşamı ve ölümü hakkında paha biçilmez yardımları için Instituto Centrale del Restauro'dan (Roma) Doktor Giovanni Urbani ve kız kardeşim Berta Vignal'e.

Bu romanda ele alınan konuların farklı açılanyla ilgili sorula-nma dostça bir sabırla yakl^^kları için, Padova Üniversitesi’nden Elena Aga-Rossi Sitzia, Kudüs İbrani Üniversitesi’nden Michla Po-me^nce, Atlanta

Universitesi’nden Rondo Cameron ve Northern ^^ois Üniversitesi'nden Martin Diamond'a minnettanm. Bu anlamda Narman Cohn’a devrimci binyıllar, Frances A. Yates'e bellek sanatı konusunda yap^tıklan araştırmalar nedeniyle teşekkür borcum olduğunu ifade etmek isterim.

Britanya Müzesi Kütüphanesi (Londra) anahtarlan için Jean Franco’ya, Kongre Kütüphanesi (Washington D.C.) anahtarlan ve bibliyografik malzeme konusunda dakik ve paha biçilmez yar-dımlan için Anne Harkins' e; etkin dayanışmacı yazarlığı nedeniyle Jerzy K.osinski'ye ve son olarak Woodrow Wilson Uluslararası Araştımıalar merkezi [Washington D.C.) yöneticisi Doktor James H. Billington'a ve sayelerinde bu kitabı tam^amlayabildi^m, bu enstitünün nitelikli ve tam bir entelektüel özgürlükte çalışan personeline teşekkür ederim.

A •

Hamprtead Hill Gardens, Londra, 1 968 kışı Chesterbrook F^m, Virginia, 1 974

Ana karakterler

^KRAL^LAR VE ^^ÛÇELER

FELIPE, namı diğer *Yakışıklı,* kansı:

JOANNA REGINA, namı diğer Deli *Hanım* FELIPE, namı diğe r *Senyor,* üsttekilerin oğlu ve varisi, kansı: IS.ABEL, namı diğer *Senyora* (Elizabeth Tudor), *Senyor* Felipe'nin İngiliz kuzeni

S^ARAY^HALKI

SOYTARI, *Yakışıklı* Felipe’nin saray soytansı

GUZMAN, Senyor Felipe’ nin vekili ve avcıbaşı

BİRADER TORIBIO, astrolog

V^^^NÜVİS, şair ve anlatıcı

PEDRO DELAGUA

JOSE LUIS CUEVAS

ANTONIO SAURA

BİRADER SANTİAGO DE BAENA

PİSKOPOS

TERUEL ENGİZİSYONCUSU

GONZALO DE ULLOA, Calatrava Kumandanı

IN£S, kumandanın kızı, rahibe adayı

MILAGROS, Başrahibe

ANGUSTIAS

CLEMENCIA

DOLORES

CONSUELO

REMEDIOS

AZUCENA

LOLILLA

CÜCE BARBARICA, Deli Hanım'ın nedimesi

DOKTORLAR

RAHİBELER

BESLEMELER, *Senyrora* Isabel’in nedimeleri PİÇLER

HACI, Yakışıklı Felipe ile Celestina’nın oğlu DON JUAN, Yakışıklı Felipe ile S^erora Isabel’in oğlu BUDALA PRENS, Yakışık/t Felipe ile dişi kurdun oğlu

HAYALPERESTLER

LUDOVICO, teoloji öğrencisi, Calanda’lı PEDRO, köylü ve denizci SIMÖN, Keşiş

CELESTINA, köylü, cadı ve haberci MIGUEL-BİN-HAYAT, avare DON QUIJOTE DE LA MANCHA gezgin şövalye SANCHO PANZA, Don Quijote'nin silahtan

İŞÇİLER

JERONIMO, demirci ve Celestina’nın kocası MARTİN, Navarra'lı serflerin oğlu NUNO, Mağrip cephesinde savaşını; askerlerin oğlu CATILINÖN, Valladolid'li serseri

AKDENİZLİLER

TIBERIUS CAES^R, İkinci Roma İmparatoru

GANDARALI THEODORUS, Tiberius’un vekili ve vakanüvisi

FABIANUS

GAIUS

PERSIUS

CYNTHIA

LESBIA

PONTIUS PILATUS, Yahudiye valisi NASIRALI, İbrani kahini CLEMENS, köle

AGRIPPA POSTUMUS’UN HAYALETİ YAHUDİ DOKTOR, Toledo Sinagogu’ndan İSKENDERİYELİ KATİP

SPALATOLU KAHİN SPALATOLU ÇİNGENE

DONNO VALERIO CAMILLO, VENEDIKLI ARAŞTINNACI

HANIMEFENDİ, Brugge'deki Beguine manastırının başı RAHİBE CATARINA, içine şeytan girmiş Bâguine rahibesi HIERONYMUS BOSCH, ressam ve Ademi tarikatı üyesi BRABANT DÜKÜ

YERLİLER

BELLEĞİN EFENDİSİ KELEBEKLERİN HANIMI ŞİŞMAN PRENS

CEHENNEMİN BEYAZ EFENDİLERİ GÜR SESLİ EFENDİ

PARİSLİLER

POLO FEBO, sandviç adam CELESTINA, sokak ressamı LUDOVICO, kendini kırbaçlayan SIMÖN, tövbekarlann başkeşişi

kapıcı

RAPHAEL DE VALENTIN, serveti tükenmiş soylu

VIOLE^TA GAUTIER, ateşli sosyete orospusu

JAVERT, polis detektifi

JEAN V^AUEAN, eski mahpus

OLIVEIRA, Arjantinli sürgün

BUENDlA, KolombiyalI albay

SA^NTIAGO ZAVALA, Perulu gazeteci

ESTEBAN VE SOFİA, Kübalı kuzenler

HUMBERTO, Şilili sağır dilsiz

CUBA VENEGAS, Kübalı bolero şarkıcısı

VALKYRIE, Litvanyalı hayırsever

ESKÎ DÜNYA

Et, küreler, Seine Nehri kıyısında ela gözler

sır ermez kenenden başka bir hayvan hayal eden ilk hayvana. Ne büyük bir çirkinliktir iki ayağının üstüne kalkmayı başaran ilk omurg^^^, gayet normal bir biçimde yerde sürünerek, yara^^a malzeme olan çamura yakın, mutlu mesut yaşamaya devam eden diğer yaratıklara dehşet saçması.

Hayrete düşürüyor insanı ilk telefon görüşmesi, suyun ilk kez kaynaması, ilk şarkı, ilk peştamal.

Bir 14 Te^mmuz günü sabaha karşı dört civannda, kapısı penceresi ardına kadar açık çatı katındaki odasında uyuyan Polo Febo rüyasında bunları görüyor ve cevaplar bulmaya hazırlanıyordu. Ama sonra karanlık, yüzsüz bir rahip figürü rüyasına girdi ve Polo'nun yerine konuşarak imgeci rüyayı sözcüklerle devam ettirdi:

"Fakat -ki ne ağır işler ne de üşengeçtir- bize der kı olağanüstü şeyler sırf tekrar ettikleri için olağanlaşabilir, gayet alışıldık ve sıradan olduğu düşünülen şeyler ise kısa süreliğine bile terk edilip yeniden başlasa kıyamet alameti sayılabilir: yerde sürünmek, posta güvercinleri u^^mak, çiğ geyik eti yemek, akbabalar beslenirken temizleme işlevlerini yerine getirsin de doğal döngüyü tamamlasın diye tapınak tepelerine insan ölüleri bırakmak."

Daha otuz üç buçuk gün önce, Seine Nehri sulannın kaynaması akla hayale sığmayacak bir felaket gibi görünürdü herhalde; ama şimdi, bir ay sonra, kimse dönüp b^akmıyordu bile. Aniden su fokurdamaya başlayınca hep birden kanalın duvarlarına yapışan kara mavnaların sahipleri ilk başta şaşkına dönmüş ama sonra kaçınılmazla mücadele etmeyi bırakmışlardı. Bu nehir adamlan külahlarını başlanna geçirdiler, kara tütünl^erini söndürdüler ve kertenkeleler gibi iskelelere tırmandılar; mavna iskeletleri ise IV. Henri heykelinin ironik bakışı altında yığıldıkları yerde kömür, demir ve kalaban görkemli harabeler halini aldılar.

Ama olaylann sadece soyut yönünü anlayan Notre-Dame çörtenleri kara taştan gözleriyle çok daha geniş bir manzarayı izliyordu ve on iki milyon Parisli maziden kalma bu iblislerin niçin yüzlerinde acımasızca bir alayla şehre dil çıkardıkla^^ nihayet anlamıştı. Onlan ilk başta yontanlann amacı meydana çıkmış, rezalet ortaya saçılmıştı adeta. Çörtenlerin gözlerini açıp çatal dilleriyle vaa! vaa! diye bağırmak için sekiz asır sabırla beklediği ortadaydı. Şafak sökerken şehre ba^ktıklarmda Sacre-Creur’ün uzaktaki kubbelerinin ve bütün bir cephesinin geceleyin siyaha boyanmış gibi durduğunu görmelerdi. Daha yakında, çörtenler-den çok daha aşağılarda ise oyuncak gibi duran Louvre saydam-laşnuştı.

Ye^tkililer yarım yamalak bir ar^^rmanın ardından iyice yollarını şaşınp boyalı cephenin aslında mermer olduğu ve saydam Louvre’un da kristaUeştiği sonucuna vardılar. Bazilikanın içindeki tablolar da dönuşüm geçi^rmiş, bina renk de^^^ince tablolar da ırk değiştirmişti. ^m ışıl ışıl siyahi Kongolu Baltire’nin huzurunda haç ^^rtacak, l^n Zenrile^^ Mesih’in kalın dudaklarından bağışlanma söz^cükleri dök^mesini dileyecekti? Öte yandan müzedeki tablolar ve heykeller, pek çok kişinin kristal duvarlar, zemin ve tavanla zıtlığa atfetmeye karar verdiği bir matlık kazanmıştı. Samothraki Nikesi’nin görünür herhangi bir dayanak olmadan havada süzülmesinden kimse en ufak bir rahatsızlık duymuyor gibiydi: O kanatlarm gerekçesi nihayet anlaşılmıştı. Ama Firavun maskesinin -yeni beliren bir açıdan- *La Giocon*-da'nın gövdesinin üstüne, hanımefendinin başının ise David'in *Napoleon* resmindeki gövdenin üstüne oturduğunu görünce, bilhassa genel hafifliğin aksine kısa süre önce bir yoğunluk kazan-dıklannı göz önüne alarak endişelenmeden edemiyorlardı. Dahası vardı: Geleneksel çerçeveler saydamlaşıp da sonuçta suf alış-kaynaklanan mekan serbest kalınca, Mona Lsa’nın hala koUarını kavuşturmuş oturduğu ama yalnız olmadığı anlaş^^^. Üstelik gülümsüyordu.

Geçen otuz üç buçuk günde Arc de Triomphe kuma dönüşmüş, Eiffel Kulesi hayvanat bahçesi olmuş görünüyordu. Görünüşlerden söz etmekle yetiniyoruz çünkü ilk heyecan dalgası geçtikten sonra ^mse kuma dokunma zahmetine girmemişti ki zaten k^nun görünüşü taştan farksızdı. İster kum olsun ister taş, yerli yerinde duruyordu; ne de olsa herkesin istediği bundan ibaretti: Yeni bir düzenleme olmasın, şekli şemali aynı kalsın ve yerinden oynayıp güven sarsmasm. Arc de Triomphe hâlâ taş olsaydı da öteden beri Bellechasse ile Babylone caddelerinin kesiştiği köşede bulunan eczanenin yerinde beliriverseydi kim bilir ne büyük bir ^^ültü kopardı.

Mösyö Eiffel'in kulesine gelince, geçirdiği dönüşümü sadece intihara meyilli olanlar eleştirdi; onlann da sözleri sağlıksız niyetlerini ele veriyor, biraz lafı dolandır^^^ sonra başka benzer atlama yerlerinin yapılacağı umuduyla eninde sonunda soğukkanlı görünmeyi tercih ediyorlardı. Kırkına geldiğinde kendini öldürmeye on dört yaşından beri kararlı olan bir Cafe Le Bouquet müdavimi, “Ama mesele sadece yükse^iki değil; insanın ölüme atladığı yerin prestiji daha da önemli belki,” dedi Polo Febo'ya. Onun bunlan söylediği ikindi vaktinde genç ve yanıklı dostumuz, başka herhangi

bir yola başvursa pazar akşamı kalabalığının doldurduğu bir sinemada, ‘Tangın var!” diye bağırmış gibi olacağına kanaat getirdiği için normal işlerine devam ediyordu.

Exposition Universelle’den kalma paslı yapının artık maymunlara cirit atacak bir ağaç, aslanlara yan gelip yatacak bir kaide, ayılara bir kafes ve çok kalabalık bir kuşhane olarak hizmet vermesi halka eğlenceli ge^^^. Neredeyse bir asırdır süregelen maketler, amblemler ve atıflar yüzünden kule hüzünlü ama gerçekten sevgi dolu bir aleladelik mertebesine inmişti. Şimdiyse oradan oraya uçuşan kuşlar -^kah dağılıp kah toplanan güvercinler, uçuş düzeni kuran yabanördekleri, yapayalnız baykuşlar ve bir başkalaşım kalabalığının ortasında gülünç ve ikircikli bir hava yaratan yarasa kümeleri- hem eğlendiriciydi hem de hoşça vakit geçirtiyordu. Fakat bir çocuk, kulenin tam tepesinde kanat açıp süzülmeye başlayan bir akbabayı işaretparmağıyla gösterince herkesin huzuru kaçtı. Akbaba zengin muhiti Passy'nin üstünde bir çember çizdi, sonra Saint-Sulpice'in kulelerine doğru dümdüz uçtu ve tapınağın sonsuz restorasyonunun daimi iskelesinin bir köşesine tüneyerek meydarun ıssız sokaklannı aç gözlerle izlemeye koyuldu.

Polo Febo önce gözüne duşen bir tutam san saçı geriye doğru yatırdı, sonra tek elinin (çünkü iki eli yoktu) parmaklannı omuzlarına dökülen darmadağınık saçl^^^ arasında gezdirdi; en sonunda da yaz güneşini selamlamak için altına kanttaki odasının penceresinden başını uzattı; güneşin her Paris sabahında olduğu gibi hoş sokak kokulanndan -kral güneşin temmuzda yeryüzüne serptiği kokular, kraliçe ayın aralıkta damıttığı kokulardan farklıydı elbette- müteşekkil saray eşrafı eşliğinde ^k buğudan bir savaş arabasıyla belireceğini samyordu. Gel gör ki Polo bugün alışılmış kokular envanterini z^ninden geçirirken bakışlarını Saint-Sulpice'in kulelerine yöneltme ihtiyacı hissetti. Akbaba iskeleye tünerken Polo boşu boşuna havayı içine çekti. Ne fı-nndan yeni çıkmış ekmek kokuyordu ne çiçek kokuları duyuluyordu ne de haşlanmış hindiba kokusu vardı havada, nemli şehir kaldırımlarının kokusunu bile alamıyordu. Gözlerini yumup yaz sabahı havasını derin derin içine çekmeyi, epeyce uzaktaki Corse Rıhtımı’ndaki çiçek pazanndan gelen sımsıkı kapalı goncaların kokusunu ayırt edinceye kadar dikkatini toplamayı severdi. Ama bugün hemen dibindeki Saint-Germain pazanndan gelen lahana ya da

pancar kokusu, gelip geçenlerin içtiği Gauloise ya da Gi-tanes'ın keskin kokusu, hasıra ya da ahşaba dökülmüş şarap kokusu bile yoktu. Four Caddesi'nin hiçbir köşesinden koku gelmediği gibi, güneş de alışıldık buğudan bineğinin üstünde belirmemişti. Tünediği yerde taş kesilmiş akbaba, ^^se kulelerinin orada adeta bir körükten yayılarak savrulan boğum boğum kara dumanların arasında gözden yitti. O muazzam koku boşluğu aniden pis ve mide bulan^ncı bir buğuyla doldu; adeta cehennem ciğerlerindeki tüm iltihabı kusmaya başlamıştı. Polo et kokusu aldı ... yanmış tırnak, saç ve et.

Polo yirmi iki yazdır ilk kez ne yapacağını bilmez halde tereddütle pencereyi kapattı. Ama gece gündüz, yaz kış, yağmur çamur demeden hep açık kalan pencerenin sunduğu o gözle görülür özgürlük simgesine duyduğu özle^rnin tam da o anda başladığını hisseder gibi oldu. Hem kendisinin hem de çevresindeki dünyanın amansızca yaşlandığı hissinin getirdiği alışılmadık kararsızlık da zihninde belli belirsiz yankılandı. Bu hissi söküp atmak için ilk aklına gelen sorular pek yetmeyecekti: Neler oluyor? Özgür ve açık penceremi ömrümde ilk kez kapatmaya beni zorlayan nedir? .. Herhalde çöp yakıyorlardır; hayır; et kokuyordu; hayvan leşi yakıyor olmalılar. Salgın mı? Kurban törenleri mi? Çınlçıplak uyuyan Polo Febo (özgürlüğün başka bir bilinçli simgesi) duş kabinine girdi, suyun gürültüyle beyaz emayeye çarpmasını dinledi; sapsan kasık tüylerine özel bir dikkat göstererek kendini özenle sabunladı; suyu yüzüne yöneltmek için tek kolunu kaldırdı, ağzına dolan suyun açık dudaklanndan taşmasına izin verdi, musluğu kapattı, kurulandı ve onu masum şüphe günahı dışında tüm günahlanndan anndıran daracık ama dört dörtlük günah çıkarma hücresini terk etti; kahvaltı hazırlamayı aklına bile getirmeden deri sandaletlerini giydi, haki renkli Levi's pantolonunu çekti, çilek rengi gömleğini sırtına geçirdi; mutlu mesut yaşadığı odaya çabucak bir göz gezdirdikten sonra başını tavanın alçak yerine çarptı ve her sahanlıkta bulunan terk edilmiş boş çöp kovalannı umursamadan merdivenlerden aşağı koştu.

Polo asmakatta durup kapıcının kapısını tıklattı. Cevap alamayınca da, çok düşük bir ihtimal olmasına rağmen mektup gelmiş mi diye b^akmak için içeri girmeye karar verdi. Tüm kapıcı kapılan gibi bu da yan ahşaptan yan camdandı ve Polo perdelerin arasından Madam Zaharia'nın dalgın yüzü belirmediyse, bunun Madam Zaharia'nın d.ı§anda olduğu anlamına

geldiğini biliyordu ama kadının şu dünyada hiç kimseden saklayacak bir şeyi olmadığından (en sevdiği söz, camdan bir evde yaşadığıydı) kiracılann içeri girip onun düzene koyduğu ve ayna çerçevesine sıkıştırdığı nadir gelen mektuplan almasına itiraz edecek hali yoktu. Bu yüzden Polo, pişen lahananın ebedî buhannın iki kez ölmüş ve iki kez defue^^niş -önce Verdun toprağına, şimdi bir buğu katmanının altına- görünen askerlerin fotoğrafik hatıralannın üstüne çöktüğü o evvel zamandan kalma asalet mağarasına girebileceğine karar verdi. Demin yaz kokul^^^ yokluğunu fark ettiğinde hissettiği kararsızlık ruhunu tıpkı bir hayal ^^kiığı ve yaşlılık uyansı misali nasıl hü^nü altına aldıysa, şimdi de gelme ihtimali neredeyse hiç olmayan bir mektuba bakmak için kapıcının odasına girmek ona ilkel sa^^^ başka bir şey gibi gö^^müyordu. Ama fiziksel gerçeklik bu yeni ruh halinden daha da garipti. Zira hatırlayabildiği kadanyla ilk kez mutfakta fokurdayan bir şey yoktu ve göçmüş askerlerin fotoğraflan faydasız fedakârlığın ve müşfik feragatin tertemiz aynalan halini almıştı. Madam Zaharia'nın odasındaki koku bile buharlaşıp gi^tmişti. Ama ses kalmıştı. Her zamanki kadar dalgın görünmeyen kapıa ortası çökmüş yatağında, ka^m kışlann çiçekleriyle kaplı bir yorganın ^^^de hınltılar çıkararak inliyordu.

Polo Febo lütfedip de Madam Zaharia'nın durumu ve duruşunun yarattığı izlenirnin tahWine başlayıncaya kadar çok güneş doğup batacak; hangisi sebep, hangisi sonuçtu? Kahramanımızın iznini alamasak da, sabahki denklemin tersine döndüğü varsayımında bulunabiliriz belki: Dünya önüne geçilemez bir biçimde gençleşiyordu - üstelik birtakım kararlar alınmalıydı. Bir an bile düşünmeden hemen koşup bir kovaya su doldurdu, ocağı yaktı ve suyu ısıtmak için kovayı üzerine yerleştirdi; biraz atadan kalma bilgeliğin, biraz da mahmurluğun etkisinde havlulan topladı ve çarşaftan büyücek parçalar yırt. Bu yaşananlar son otuz üç buçuk ^in boyunca defalarca aynı şekilde tekrarlanmıştı. Polo gömleğinin bir kolunu dişlerinin yardımıyla sıvadı (gömleğin diğer kolu katlanıp bir toplu iğneyle çolak kolunun üstünte tutturulmuştu), az sonra çıkacak kafayı tutmak üzere, Madam Zaharia'nın açılmış ateşli butlannın arasına diz çö^ü. Kapıa kesik kesik soluyarak iniltiler çıkanyordu. Polo su^yun fok^^^unu duydu; kovayı ocaktan alıp çarşaftan kopardığı parçalan kaynar suya attı, sonra da yatağa geri döndü ve çıkmasını beklediği kafa yerine mora çalan iki minik ayağı tutup çe^neye başladı. Madam Zaha-ria bir feryat kopardı, karnı bir gevşedi

bir kasıldı ve Polo’nun çolak kolu diğer koluna eşlik etme özlemiyle bir mermer parçası misali zonkladı.

Ters doğum tamamlandıktan, Polo bebeğin kıçına bir şaplak arttıktan, göbek bağını kesip düğümledikten, plasentayı kovaya attıktan, kanı temizledikten sonra ilaveten bir şeyler daha yaptı. Bebeğin hayalannı yokladı, her ayağında altışar parmak saydı ve sırtındaki doğum lekesini hayretler içinde seyretti: kürekke^mikle-rinin arasında şarap kırmızı bir haç. Bebeği yeni doğum yapan doksanındaki kadının kucağına mı verse, yoksa sorumluluğu kendisi alıp ona baksa, muhtemel bir hast^alıktan ya da boğularak ölmekten uzak mı tutsa bilemiyordu. İkincisini seçti; aslına bakarsanız Madam Zaharia denen kocaka^^ bu vakitsiz gelen çocuğu suda boğacağından, hatta belki de yemeye kalkacağından korkuyordu. Sonra kapıcının kiracılara nadiren gelen mektuplan carnla çerçevenin arasına sıkıştırdığı altın çerçeveli antika aynaya do^v yürüdü.

Evet. Bir mektup gelmişti. Herhalde zaman zaman gelen ve daima tarihi geçmiş olan ihbarnamelerden biriydi; yüz yıl önce ilerlemeyi simgeleyen hiçbir şeyin artık verimli ya da dakik işlemediği bir dönemde posta hizmetlerinin neredeyse tümden çökmesinde şaşılacak bir yan kalmamıştı. Suyu antmak için kullanılacak klor yoktu, mektuplar vaktinde ulaşmıyordu ve miktoplar aşılar karşısında zafer ilan etmişti: savunmasız insanlar, bağışıklık kazanmış kurtçuklar.

Polo zarfa daha yakından bakınca mektubun üzerinde pula benzer bir şey olmadığı çekti; yeni doğmuş bebeği göğsü

ne bastırarak uzarnp mektubu sıkıştınldığı yerden çıkardı. Zarf çok eski, yapış yapış bir mumla mühürle^nmişti; üstelik zarfın kendisi de eski püskü ve sapsarıydı, hatta gönderenin yazısı da eski görünüşlüydü ve merak uyan^^^ bir özenle kaleme ^^^^tı. Polo z^fi eline aldığı ^rada kağıdın üstündeki birkaç titrek cıva damlası yuvarlanıp yere düştü. Polo çocuğu bırakmadan eski kımızı mumdan mührü dişleriyle kırdı ve incecik, kınş kınş olmuş ipek kadar saydam bir parşömen çıkardı. Ardından şu mektubu okudu:

Vakanüvis Caesarius von Heisterbach, Dialogus Miraculorum'da tüm bilgilerin membaı ve Kutsal Yazılar'ın kaynağı olan Paris şehrinde büyük

kandırıcı Şeytan'ın belli başlı birkaç bilgeyi sapkın bilgilerle zehir-Iediği uyarısında bulunur. Tetikte olmalısın. Buradaki mücadele sana çok daha şiddetli gelse de, iki güç arasındaki savaş aslında sadece Paris'te değil dünyanın dört bir yanında sürüyor. Talih senin burada doğmanı, büyümeni ve ömrünü geçirmeni buyurmuş. Senin yaşamınla bu zaman farklı bir mekanda da çakışabilirdi. Ama bu bir şeyi değiştirmez. Daha niceleri doğacak ama sadece birinin her ayağında altışar parmak, sırtında şarap kırmızısı bir haç olacak. Bu çocuk lahannes Ag-rippa adıyla vaftiz edilmeli. Uzun asırlar boyunca yolu gözlendi; asıl kralların soyu onda devam ediyor. Üstelik başka bir zaman diliminden olsa da senin oğlundur. Görevinde başarısız olmamalısın. Seni bekliyoruz; seni biz bulacağız, bizi aramaya kalkma.

Bu garip mektubun altına *Ludovico* ve Celestina diye iki imza atılmıştı. Saint-Sulpice'ten gelen dumanda içine çektiği ve akbabaların aç gözlerinde sezinlediği ölümden, tek koluyla tuttuğu bu yaşama -onu dünyaya getirmiş ama mektubun gizemli bir tarzda belirttiği üzere yolu yordamıyla tanıştırmamış olduğuna inanmıştı- geri dönüşüyle şaşkına dönen Polo'nun, yazılanlan tekrar okumaya vakti yoktu. İki kez başını sağa sola saUadı karşı çıkarcasına: Ludovico ya da Celestina adında kimseyi tanımıyordu ve kocakanyla hiç yatmamıştı. Parmaklarını kanlı suya daldırdı, bu yeni doğmuş olağandışı yavrunun başına birkaç damla serperken mektuptaki talebe uyarak mırıldandı:

“Ego baptiso te: Iohannes Agrippa."

Polo çocuğu vaftiz ederken, yaşlı Madam Zaharia'nın siperler; tanklar; hardal gazlarıyla dolu mazide kalmış bir savaşın ortasında genç yaşta hayatını kaybeden biricik nikahlı kocasına, o gürbüz askere bir göz kırptı; çocuğu şaşkına dönmüş kocakannın kucağına verdi, ellerini yıkayıp kuruladı ve görevini başarıyla yerine getirmenin verdiği tatmin duygusuyla arkasına bile bakmadan odadan çıktı.

Görevini gerçekten yerine ge'^^^ miydi? Ağır sokak kapısını açtı, yüzyıllardır Four Caddesi ile Saint-Germain Bulvan arasında uzanan daracık sakin sokağa çıktı ve bu harika temmuz sabahının tadını çıkarma isteğini bir kez daha tehdit eden yepyeni bir panik duygusuyla boğuşmaya başladı. Dünya gençleşiyor muydu, yoksa yaşlanıyor muydu? Tıpkı sokağın

kendisi gibi Polo da kısmen güneş görüyordu ama kısmen de ıssızlığın gölgeleri içindeydi.

Genellikle müdavimlerle dolu olan Cafe Le Bouquet’nin açık kapılan ve kaldırıma ku^rulmuş masalan davetkar görünüyordu ama bann arkasındaki aynalı duvarda sadece yeşil ve ^-ber sansı şişelerin durduğu rafların yansıması vardı, tezgahın uzun bakır kenarlığında ise alelacele bırakılmış parmak izlerinin belli belirsiz kalıntılarından başka bir şey yoktu. Televizyonun fişi çekilmişti ve sigaraların sergilendiği vitrinin üstünde arılar vızıldıyordu. Polo tek eliyle uzandığı bir içki şişesini kafasına dikerek bir yudum aldı. Sonra barın arkasına şöyle bir göz atıp bar-kafe-tütüncü dükka^^ın iki kocaman afişini buldu. Başını panoların arasından geçirip omuzla^^n üstünde birleşen deri şerideri taktı. Böylece sandviç adam kostümüyle Four Caddesi'ne geri döndü, kapılan ardına kadar açık duran ama terk edilmiş görünen dükkanların önünden hiçbir şey olmamışçasına yürümeye koyuldu.

Palo’nun genç bedeninin derinliklerinde kadim bir iyimserlik gömülüydü belki de. Afi§lerin arasında sandviç olmuş yürüyordu yü^rümesine ama mütevazı geçimini sağlayan işi yapmakla kalmıyordu sadece. Metro on dakikadır yerine çakılı kalmış ve bütün tünel ışıklan da gi^mşse yapılacak en uygun şeyin hiçbir şey yokmuşçasına gazete okumaya devam etmek olduğunu söyleyen bir kurala bağlı kalıyordu. Devekuşu Polo. Ama Madam Zaharia’nın başına gelenler onun da ba§ına gelmediği müddetçe (üstelik böyle bir zamanda kim tek elini taşın altına koyardı ki?) varlığının olağan ri^tmini bozmak için hiçbir sebep göremiyordu. Hayır. Tam tersine: “Güneşin her gün doğduğuna, her yeni doğan güneşin dün bize uzak görünen yeni bir günü ilan ettiğine hala inanıyorum; tarihin bir sayfası kapanırken, bugünün de öncesinde görünmez ve sonrasında tekrarlanmaz bir yannı vaat edeceğine hâlâ inanıyorum." Kafasında bu tür düşüncelerle dalgın dalgın yürüyen Polo giderek daha da yoğunlaşan dumanın içine doğru ilerlediğini fark etmedi. Ahşkanhğın verdiği masumiyetle (yasanın şerrinin ister istemez katılamadığı masumiyetle) Saint-Sulpice Meydanı'na doğru yürümüştü ve hem önünü hem arkasını dizlerine kadar örten afişlerle sadık ve bildik kafe müşterilerinin önünden geçit yapmaya hazırlanıyordu. Duman içinde kaldığını görünce aklına ilk gelen şey insanlara Cafe Le Bouquet’i tercih etmelerini öneren sözcükleri kimsenin okuyamayacağıydı.

Başını kaldırdığında Mey-dan'daki dört heykelin dahi görünmediğini fark etti; halbuki Palo'nun omuzlarına asılı duran, ona emanet edilmiş afişlerin şahitleri sadece onlardı. Dumanın bu kutsal vaizlerin ağızlanndan çıkıyor olması gerektiği gibi ahmakça bir şey söyledi kendi kendine. Ama Bossuet'nin dişleri, F£nelon'un dudakları, Massillon'un ya da Flechier'nin damağı bile -ki bunlann hepsi ak pak taş yontulardı- bu mide bulandıncı bir kokunun, Palo'nun çatı katındaki odasının penceresinde duyduğu leş kokusunun kaynağı olamazdı. Şimdi buna bir de kulaklarının ilk olarak Bonaparte Cad-desi'nden doğru geldiğini duyduğu görünmeyen ayak sesleri eklenmiş, kokuyu iyice katlanamaz k^raştı. Çok geçmeden bunun ne olduğunu anladı: evrensel hareketin sesi.

Duman dört ya^nı sapıştı ama d^narıla çevrelenen kişi

hep kendi bedeninin çevresinde temiz hava kaldığına inanır; sisin içine dalan hiç kimse sisin onu yuttuğunu hissetmez. "Ben sise dönmedim/' dedi Polo kendi kendine. "Sis sadece çevremde geziniyor, tıpkı dört kutsal vaizin heykellerini çepeçevre sardığı gibi." Polo tek kolunu dumanın içinden, dumana doğru uzattı ama hemen geri çekti ve göğsünü kapatan panonun arkasına korkuyla sakladı; parmak uçlan uzanıp dumanın içinde kaybolduğu o kısacık anda başka bir bedene, kaygan, çıplak bir bedene değmişti. Neredeyse tereyağı kadar yoğun bir yağ tabakasını hatırlayan ve hâlâ izlerini taşıyan parmaklannı sakladı: başka bedenler, görünmeyen ama yine de orada olan bedenler ... kayıp gidiveren, yağla kaplı bedenler. Tek eli asla yalan söylemezdi. Onu kimse görmemişti ama Polo yine de korktuğu için utandı. Korkusunun asıl sebebi kopkoyu dumanın içinde kiliseye doğru yürüyen dizi dizi bedenleri şans eseri keşfetmesi değil, ileri uzattığı tek elinin duman tarafından yutulduğunu görmesiydi. Görünmez. Kayboldu. Havaya kanşıp gitti. Sadece bir elim var. Bir tek e^n kaldı. Fiziksel varlığının devamından emin olmak için, kurtardığı eliyle ha-yalannı yokladı. Yukanda, elinden ve edep yerinden çok uzakta başı farklı bir eksende fınl dönmeye başladı ve yine galip çıkan aklı dile gelerek sebeplerin sonuçlara yol açtığı, sonuçlann so^runlar yarattığı ve sorunlann da çözümler gerektirdiği uyansm-da bulundu. Çözümler ise başaolan ya da başansızlıklan yüzünden yeni sonuçlann, sorunlann ve çözümlerin sebepleri olacaktı. ^klı böyle diyordu ama Polo bu mantık ile demin yaşadığı

duygular arasındaki bağı kavrayamadı. Bu yüzden kimsenin göremeyeceği afişleri sergileyerek dumanın içinde dikilmeye devam etti.

“Çok ısrarcı olma, insaniann sinirlerini bozar, ters sonuç verir,” demişti Polo iş sözleşmesine imza attığı sırada patronu. "Her rakip kafenin önünde bir-iki tur atıp uzaklaş... sonra hoop... başka bir yere kon.” Polo koşmaya başladı, Saint-Sulpice Meydanı'ndan uzaklaşmak, o dumandan, bumunun dire^ni kıran kokudan ve o temastan kaçmak istiyordu; ama kaçış yoktu, Saint-Sulpice Meydanı'ndan gelen koku diğer kokulann hepsini b^astınyordu. Yağ, yanık et, ^mak ve saç kokusu çiçeklerin, tütünün, hasınn ve ıslak kal^^mlarm kokusunu Polo’nun belleğinden silmişti. Koştu.

Kahramanımız ara sıra kendini kaybetse de aslında son derece ağırbaşlı bir kimse olduğunu kimse inkar edemez. Bu ağırbaşlılığın farkında olduğundan bulvara yaklaştığını görür görmez adimla^M yavaşlattı; bir gecede her şey değişmediyse orada her zamanki (en azından son otuz üç buçuk gündür alıştığı) manzara onu bekliyordu.

Kiliseye en rahat hangi sokaktan ulaşacağını düşünmeye çalıştı ama hepsi ayrnydi; ıssız Bonaparte Caddesi'nin, Rennes Caddesi'nin ve Dragon Caddesi’nin ilerisinde, Saint-Germain Bul-van'nda dip dibe duran başlan ve omuzlan görebiliyordu; kalabalık altışarlı sıralar yapmış, ki^rnileri ağaçlara tünemiş, kimileri de önceki geceden, hatta belki daha da önceden tuttukları geçici tribünlere okumuşlardı. Hiç değilse mümkün mertebe kabalıktan uzak kalmak için Dragon Caddesi'nden yürümeye başladı ve iki uzun adımdan sonra Cafe Le Bouquet’nin sahibiyle karşılaştı; ekmek, peynir ve enginar dolu bir sepet taşıyan karısıyla birlikte bulvara doğru yürüyordu.

"Geç kalmışsımz,” dedi Polo.

"Hayır. Bu sabah üçüncü kez erzak getiriyoruz,” diye tenezzül edip cevap verdi patron.

“Hiç zorlanmadan en öne kadar gitmeye hakkınız var, değil mi? Şansa bak!”

Patroniçe sandviç panolarma bakıp Polo'nun işine duyduğu sadakati onaylarcasma gülümsedi. "Hakkımız olduğundan değil. Görev^riz. Biz

olmasak açlıktan ölürler.”

"Neler oluyor?” diye sormak isterdi Polo. “Hangi dağda kurt öldü de sizin gibi iki sefil ^timsali (bu bir gerçek, şikâyet

ettiğimden değil) etrafta gezip yiyecek dağıtmaya başladı? Bunu neden yapıyorsunuz? Korkunuzun sebebi ne?" Ama basiretini koruyarak, “Sizinle geleyim mi?” demekle yetindi.

Kafe sahipleri omuz silkerek gelmesini işaret ettiler. O eski dar sokakta köşeye kadar onlara eşlik edecekti. Köşeye vannca Madam, sepeti başının üstüne ahp bağırmaya başladı: "Erzaka yol verin, yol açın geçelim.” Patron ve Polo da evlerin duvarlan ile kaldırım kenarlanna kurulmuş polis barikatlan arasındaki sıkış tepiş kalabalığın içinde kendilerine yol açmaya koyuldular.

Sepetin içinden peynir yürütmek için bir el uzamnca patron o hergeleyi saçından yakaladı: Bunlar tövbekârlara gidiyor, seni terbiyesiz!”

Patroniçe de şaşkalozun ensesine bir tokat patlattı. “Sana parayla! Bedava yemek istiyorsan sen de hacılara katıl!”

"Bu kadan da fazla a^rtık!" diye alçak sesle söylendi Polo. “Gülmeye mi geldik buraya, yoksa ağlamaya nn? Ölüyor muyuz yoksa doğuyor muyuz? Başlangıç mı son mu, sebep mi sonuç mu, sorun mu çözüm mü? Neler geliyor başnnıza böyle?” ^kil yine sorulan sıralamaya başlamıştı ama onu yaya bırakan bellek geriye sarıp Latin Mahallesi'nde bir sinemaya götürdü Polo'yu... Dragon Caddesi boyunca erzak taşıyan işverenleriyle yürüyen Polo... çocukken izlediği *Nuit et Brouillard (Gece ve* Sis) adlı bir filmi anımsayan Polo (sis, Saint-Sulpice Meydanı'ndan yükselen duman, akbabaların bekçilik ettiği kulelerden dökülen buğu), gece ve sis, nihai çözüm... sebep, sonuç, so^run, çözüm.

Ama sonra karşısında öyle bir manzara belirdi ki dalgınlığını, geçmişe duyduğu özlemi ve korkuyu bir yana bırakmaya mecbur kaldı. Sirk gösterisi mi tragedya mı, vaftiz töreni mi cenaze alayı mı olduğu belirsiz olay atadan kalma anılan canlandırmıştı. Caddedeki herkes süslenip püslenmiş, güneşten korunmak için siper-likli şapkalar takmıştı; köşebaşlannda mavi

beyaz kırmızı kurdeleler ve çeşit çeşit ^minik bayraklar satılıyordu. En öndeki koltuklar az sayıdaki yaşlı hanımlara ay^^^^; hiç bozmadan ve

genel geçer teamüllerden şaşmadan durmaksızın örgü örüyor, gelip geçen gruplar hakkında yorumlar yapıyorlardı: yaşını başını almış adamlar, delikanlılar, ellerinde bayraklar ve güpegündüz yanan murnlarla yürüyen küçük çocuklar. Her grubun başında çul giymiş, omzunda tırpan taşıyan bir keşiş vardı; hepsi de yalınayak ve takatsizdi; hepsi de ayn ayn yerlerden yürüyerek gelmişlerdi ve nereden geldikleri altın ve gümüş işlemeli kızıl bayraklanndan anlaşılıyordu: Mantes, Pontoise, Bonne marie, Nemours, St. Saens, Senlis, Boissy-Sans-Avoir-Peur. EUi, yüz, hatta iki yüz kişilik gruplar vardı; sakalı uzamış pis adamlar, yorgunluktan eli ayağı tutmaz olmuş gençler, pis elleri, sümüklü burunlan, kan oturmuş gözleriyle küçücük çocuklar akıllannda başka hiçbir şey kalmamışçası-na hep bir ağızdan şu ilahiyi söylüyorlardı:

Yeri burası,

Zamanı şimdi,

Şimdi ve burası,

Burası ve şimdi.

hurralan, tezahüratlan ve şakalan, kimile^rinin ölü-

müne korkusu ve hayret nidaları arasında her grup Saint-Germain Kilisesi'nin önünde diğerlerine katılıyor; alanın orasına burasına dağılmış ve sürekli yer değiştiren korolar hiç durmadan “La Car-magnole" ve “Ça Ira" söylüyordu. Bambaşka tellerden çalan sesler şair Villon'un darağacına gönderilmesini, iktidan gasp eden Bona-parte’m kurşuna diz^nesini talep ediyor; Bastille'e ve Versailles' daki Thiers hükümetine karşı yürüyüşe geçmeyi savunuyor; ne dedikleri anlaşılmasa da hem Gringoire'dan hem Prevert’ten şür-ler okuyor; Guise Dükü'nün katillerini Kraliçe Margot'nun aşın-lıklannı lanetliyor; Ha^m Dostu'nun küvette öldüğünü ve Avusturyalı Anne'ın buz gibi yatağında müstakbel Güneş Kralı’nın doğduğunu ilan ediyorlardı. Biri, “Köylünün tenceresinde her pazar tavuk istiyorum!" diye bağırırken; öbürü, “Her ere mareşal rütbesi!" diye haykırdı; buradan,

“Refaha erelim!" oradan, “Bütün iktidar hayal gücüne!" sesleri yükseliyordu; tüm diğerlerini bastıran kaynağı belirsiz tiz bir ses ısrarla adeta uluyordu: “Ey suç, ne özgür-lükleryaşandı senin adına!"Four Caddesi'nden L'Odeon Kavşağına kadar binlerce kişi duracak iyi bir yer bulmak için birbirini eziyor, şarkılar söylüyor, kahkahalar atıyor, ^^myor, feryat ediyor, kucaklaşıyor, itişiyor, soluklanıyor, şakalaşıyor, ağlaşıyor, kafa çekiyordu; bu arada zaman da bir lağım borusundan gürül gürül akar gibi akıyordu Paris'in göbeğine; yalınayak hacılar el ele tutuşup kilisenin önünde iç içe iki çember yaptılar; öyle büyük bir çember oldu ki kuzeyde Gallimard Kitabevi'ne ve Cafe Le Bonaparte'a, batıda Cafe des Deux Magots'ya, güneyde Le Drugstore ile Vidal Müzik-evi'ne ve Butik Ted Lapidus’a, doğuda ise tüm kasvetiyle yükselen kiliseye kadar bütün bir alanı kapladı. Kaçak bir mahkûm ile bir polis dedektifi ağır lağım kapağını ürkekçe kaldırdılar, gözlerinin önünde olup bitenlere inanamadılar ve yeniden gözden kayboldular, Paris la^^^^ kara petekleri arasında yitip gittiler. Yüksek tavanlı dairesinin kapalı pencereleri^n ardından rehavet ve hüsranla manzarayı seyreden veremli bir sosyete orospusu perdeyi çekti, şaşalı kanepesine geri uzanıp odanın loş ışığında bir veda aryası tutturdu. Redingot, silindir şapka ve yüksek belli pantolon giymiş ince yapılı, heyecanlı bir delikanlı kalabalığın içinde boy gösterdi; uzun adımlarla yürürken çevresindeki kimseyi umursamıyordu çünkü tüm avucunda giderek küçülen bir parça yaban-

eşeği derisine vermişti.

Polo ve işverenleri Deux Magots'nun köşesine vardılar ve orada Madam anlaşmaya uyarak elindeki sepeti kocasına verdi.

“Sen git artık,” dedi adam karısına. "Bir kadının elinden asla bir şey kabul etmezler. Sen de biliyorsun.”

Madam kalabalığın içinde yitip gitti ama önce şöyle mınl-dandığı duyuldu: “Her gün yeni bir şey. Bugünlerde hayat ne kadar güzel."

Polo ve patran soyunmaya başlayan suskun hacıların oluşturduğu çifte çembere doğru yürüdü ve onlara en yakın olanlar iki adamın sepetle yaklaştığını görünce hiç konuşmadan birbirlerine baktılar; heyecanlarını, hatta neşelerini bastırarak diz çöktüler; yiyecek getirenlerin önünde başlar

alçakgönüllükle eğildi, her biri bir parça ekmek aldı, bir parça peynir, bir enginar da; sonra başlarını kaldırmadan adeta dini bir hürmetle ekmeği böldüler, peynirin kokusun içlerine çektiler, enginann yapraklanru kopardılar, hem de bunlar yaptıkları ilk ve aynı zamanda son şeylermişçesine; bildiğimiz yemek yemeyi hem hatırlıyor hem öngörüyor gibi bir halleri vardı; sanki yemek yeme becerisini unutmaktan çekiniyor, bu beceriyi gelecek nesillerin içgüdülerine kazımak istiyorlardı (Antropolog Polo). Gitgide daha aceleyle yiyorlardı yemeklerini çünkü şimdi bir keşiş elinde kırbacıyla çemberin merkezinden onlara doğru geliyordu. Hacılar, Polo ve patronun karşısında başlarını kaldırmadan giysilerini çıkardılar, çifte çemberi oluşturan diğer adamlar, delikanUar ve çocuklar gibi onların da üzerinde bellerinden bileklerine kadar uzanan hintkenevirin-den dar eteklerden başka bir şey kalmadı.

Keşiş çifte çemberin ortasında kırbacını şaklatınca iç çemberdeki hacılar bir biri ardına yüzüstü yere kapaklanıp kollarını iki yana açtılar. Heyecandan yerinde duramayan kalabalıktan yükselen sabırsız fısıltılar, telaşlı gürültüler nihayet son buldu. Yerde yatanların arkasında duran her adam, delikanlı ve çocuk kırbacını yerde sürüyerek gelip bir ayağını yerdeki bedenin üstüne koydu. Ama o devasa çemberi oluşturanlarm hepsi kollarını açmış yüzükoyun yatmıyordu. Bazılan birbirinden acayip şekillere girmişti. Çemberdekilere şöyle bir göz gezdiren Kateşist Polo, öfkeyle sıkılmış yumrukların, aç pençeler gibi uzanan ellerin, tek başına sere serpe yatan yemyeşil kesilmiş bedenlerin, zapt edilemezcesine sarkan kaba etlerin, güneşin insafına bırakılmış tıka basa dolu gö-*s*

\

^ beklerin, cansız ellere dayalı sarsak kellelerin, küçümseme ve kendini beğenmişlikle k^^m satanların, o koca ağızlann, aç aç bakan gözlerin talep ettiği başlıca cezayı bir törendeymişçesine tekrarlayabilirdi (her günahın kendi cezasını barındırdığım öğrenmek için ' eğitilmedik mi sonuçta).

Keşiş tövbekârlara doğru ilerlerken kalabalığın üstüne ses. sizlik bir yorgan gibi çöktü: Kırbaç önce havada şakladı, sonra da

(o yumruklarda, ellerde, kalçalarda, göbeklerde, kellelerde, gözler-

‘ de ve ağızlarda. Hemen hepsi içinden yükselen çığlıkları bastırdı.

Biri salya sümük ağlamaya başladı. Keşiş kırbacı her vurduğunda şu düsturu yineliyordu: “Kalkın, şehitlik mertebesinin onuru adına kalkın. Bedenin bir küre halinde yöneleceğine, insan bedenine hiç benzemeyeceğine inanan her kim olursa lanetlensin... " Yumruklanm bir sıkıp bir bırakan, çökük omuzlarına kır saç-lan dökülmüş yaşlı bir adamın önünde, Polo’dan sadece bir adım uzakta durduğunda da aynı düsturu yineledi. Tövbekarın morarmış ellerine inen her darbeyle genç ve güzel dostumuz irkiliyor ve dudaklannı ısınyordu; sıkışık kalabalıktaki herkesin irkildiğini ve dudaklarını ısırdığını hissetti; üstelik tıpkı onun gibi hiçbiri Keşiş’in kırbacı ve yaşlı adamın şişmiş ellerinden başka bir şey görecek halde değillerdi. Ama yine de Polo’dan daha kuvvetli bir şey ona başını kaldırttı. Daha yukarı bakınca Keşiş'le göz göze geldi. Karanlık. Kukuletanın derinliklerinde kaybolmuş. Renksiz bir yüzde ifadesiz bir bakış.

Keşiş artık açık seçik belli olan bir hiddetle yaşlı adamın sıkılı yumruklarına son bir kırbaç darbesi daha vurup Polo’nun gözlerinin içine bakarak düsturu tekrarladı. Polo artık sözcükleri duymuyordu; sadece soluk soluğa kalmış, tınısız sesi duyuyordu, sanki Keşiş ilelebet soluğunun kesilmesine mahkum olmuştu. Keşiş Polo'ya sırtını dönüp çemberin ortasına geri döndü.

Birinci perde sona ermişti; kalabalıktan bir homurtu yükseldi; yaşlı kadınlar şişlerini tıkırdattılar, adamlar bağırdı, çınar dalla-nna ç^mış çocuklar tünedikleri dallarla birlikte sallandı. Deminki polis detektifi sıçanlarla dolup taşan lağırnın kapkara sulannda yüksekte tuttuğu fenerin yardımıyla kaçağı takibe devam etti. Loş odasındaki sosyete orospusu öksürdü. İnce yapılı ve heyecanlı de-lik^anlı umutsuzca yumruğunu sıktı: Avucundaki yabaneşeği derisi tamamen gözden yitmişti. Yeni bir kırbaç şaklamasıyla yine ses-

sizlik çöktü. Tövbekarlar ayağa kalktı. Şimdi her bircinin elinde bir kırbaç vardı, ucu demir geçmeli altı sınından oluşan insafsız bir alet. Keşiş bir ilahi okumaya başladı. Polo ilahinin ilk sözcüklerini güçbela duyabildi:

"Nec in *aerea vel qualibet alia caırne ut quidam delirant sur-recturos nos credimus, sed in ista, qua vivimus, cc^nsistimus et move-mur.”*

Keşişin ilk sözleri beklenmedik değildi; gerçi ister otuz üç buçuk gün ve on iki saatlik ister yeni olsun, ister hiç duyulmamış ister çok eski olsun hayretle karşılanmıştı; bu kukuletah adam Saint-Germain Kilisesinin önünde tövbekârlardan oluşan çifte çemberin ortasında ilk kez ilahi okuduğunda nasıl bir tepki baş göster-diyse, şimdi de öyle bir tepki baş gösteriyor, aym hava, aynı ruh doğuyordu. ^Artık çok geçmişte kalmış gibi görünen o olay sırasında seyirciler ila^nin sonuna kadar sessizce bekledikten sonra mahallenin kitapçılannda bulunan tüm Latince ders kitaplarını almaya koşmuşlardı çünkü aralannda en bilgili olanlar bile *Gallia divisa est inpartes tres'ten* ötesini bilmiyordu. Halbuki şimdi, onca insan içinde her türlü söylevin salt söze dayanan heyecanını tatma şansının ister istemez azalacağını, hiç değilse daha az yüceltici olacağını bilmeyen yokmuş gibi, Keşiş'in dudaklarından ilk sözcükler dökülür dökülmez kalabalıktan feryatlar ve ağıtlar yükselmeye başladı.

Yankısı dikmek bilmeyen bu gürültü, bu başı sonu belirsiz ağıt ağızdan ağza dolaştı, uzadıkça uzarken bir köşede tükendi, bir sonrakinde canlandı, avuçların içinde boğuldu, soluklarla dirildi... Koskoca bir doğal çandı, bir dua, bir şiir, ilahi. .. çölde bir çığlık, ormanda bir uluma. Tövbekarlar ilahiyi okurken göklere bakıyordu; Keşiş onları duaya ve takvaya çağırıyor, yakındaki günlerin dehşetine karşı uyarıyordu; çıplak omuzlan döven kırbaçların ritmik şaklamalan ancak metal uçlardan biri tövbekarın etine saplandığında kesintiye uğruyordu; uçuşan saçlan güneşin altında kara bir hale gibi duran delikanlının tam o anda başına gelen de buydu. Delikanlı kalabalığın bildik uğultusunu, dava arkadaşlan-nın iniltilerini ve Keşiş'in ilahisini umursamadan kendi kendine bağırıp duruyordu. Teninde şaklayan deri parçasına şimdi bir de etini yırtan metal parçası eklenmiş, kendini kırbaçlayanların bitmek bilmez ritmik ve dairesel hareketlerine kapılan bu gürbüz

^ delikanlı şimdi kalçasına saplanan metal ucu çıkartmaya çalışı

yordu; avlunun taş döşemelerinde koca koca kan lekeleri oluşurken Polo, delikanlının aslında esmer tenli olmadığını, derisinin * yeşile dönmüş, şişmiş, yer yer iltihaplanmış olduğunu düşündü.

' Zonklayan damarlar ve soğuk ter damialanyla yol yol olmuş zey

tin yeşili alnı bir kalkan kadar sağlam görünen yaralı delikanlının dışan uğramış yeşil gözlerinde bir ıstırap parıltısı gördü. j Kendini kırbaçlayanlara dair haberler kulaktan kulağa yayıldı

[ve en sonunda şefkat ile hazzın harmanlandığı ateşli bir alkış tufa

nı koptu. Polo kalabalığa sırtını dönüp Furstenberg Meydanı'na yöneldi. O an faydasız bir yel değineninin yelkenleri gibi duran reklam panolarmı kalkan yaparak kalabalığın içinde kendine yol açmaya çalışıyordu. zamanda Merovenj kraliannın mezan olan, Normanların yaktığı ve VII. Louis'nin yeniden yaptırmasının ardından Papa III. Alexander'in kutsayarak hizmete açtığı manastırdan uzaklaşan Polo, kendini kırbaçlayan delikanlının kollannı ona uzattığını fark etmedi; delikanlı sıktığı dişlerinin arasından İspanyol aksanlı bir Fransızcayla şöyle diyordu:

"Ben Ludovico. Sana yazmıştım. Mektubumu almadın mı yoksa? Beni hatırlamıyor musun?”

Furstenberg Meydanı'na hiç el değmemişti. Polo bir banka oturup çiçeğe du^uş ağaçlann simetrik düzenini hayran hayran seyretti, yuvarlak beyaz sokak lambalanna baktı: bir sükunet adası, zamanın hiç geçmediği inancını doğuran ve pekiştiren aynca-lıklı bir mekan. Elini kulağına bastırdı: Demek Paris bir rüyaydı; patroniçe sahiden minnettardı; son günlerde hayat bir mucizeydi; bir şeyler olmaya başla^^tı; çıkışsız rutin darmadağın olmuştu. Patroniçenin gözünde (ve kim bilir daha nicelerinin gözünde) her şey yeniden anlam kazanmıştı; nicelerinin gözünde (Acaba patroniçenin de mi?) varlık yine hayalle kanşmış, yaşamın aksine yaşama anlam veren her şey canlanmıştı. Keşişin dudaklannı oynattığını görebiliyordu ama seyircilerin ve kendini kırbaçlayanla-rın uğultusu sesini bastınyordu. Polo, bir ölünün gözleriyle bakan adamın söyled.ikleriyle, kendisinin şimdi Furstenberg Meyda-nı'nda bir bankta otururken ona atfettiği sözlerin aynı olduğuna dair bir kanıt bulamıyordu; son derece basit olan bu önermenin doğurduğu sonuçlan anlamamıştı: Bu sabah Paris'te ihtiyar bir ka<dın doğum yaptı ve patroniçe hayatı büyüleyici buldu. Al ya-

naklı, saçla^m topuz yaprruş basit bir kadın; o tombul, şirin patroniçe; arsız, açgözlü, bön, kasasına giren paranın kuruş kuruş hesabını tutan patroniçe. Hangi ürkütücü kuvvet, hangi dehşetli korku ona bu yeni cömertliği

bahşetmişti? Polo tek eline baktı; avucundan hiç çıkmayacakmış gibi görünen yağ lekelerine; yaşam, kader, aşk ve ölüm çizgilerinde toplanan lekelere. Çocukken izlediği o film... gece, sis, ölümün anlamsız savurganlığı, nihai çözüm. Polo başını iki yana salladı.

"Şimdi mantıklı olma zamanı. Bu sabah binlerce seyircinin arasında yürüdüğüm matematiksel bir gerçek. Cafe Le Bouquet reklamını tek seferde hiç bu kadar çok insan görmemişti. Ama diğer yandan kimsenin reklama dönüp bakmadığı da su götürmez. Afişlerim sokaklardaki manzarayla boy ölçüşemezdi; demek ki patronun yere göğe sığdıramadığı tanıtım kampanyasının en fazla insana ulaşma şansını bulduğu gün, aynı zamanda en az sayıda insanın bir reklamla kandınlmaya yatkın olduğu gündü. Kalabalığın büyüklüğü de, ilgi eksikliği de benim hatam değil. O halde kalabalığın içinde de yürüsem, en ıssız sokaklarda da yürü-sem bir şey değişmez."

Quod est demostratum: Kartezyen Polo. Bu düşünce onu ne neşelendirdi ne de hevesini kırdı. Üstelik batıda bulutlar toplanıyordu ve tam üstlerine doğru giden güneşle buluşmak için çok geçmeden hızlanacaklardı. Güzelim yaz günü heba olacaktı. Polo içini çekerek ayağa kalktı ve Jacob Caddesi'nde yürümeye başladı. Ne çok yavaş ne çok hızlı gidiyor, ko^^m ası çok güç bir simetriyle sandviç panoların profilini antika dükkanlarının vitrinlerine yansıtıyor, kimi zaman da durup vitrinlerde sergilenenleri hayran hayran seyrediyordu: Altın makaslar, antika büyüteçler, meşhurların imzalan, mini sözlükler, yumruk şeklinde küçük gümüş kitap ayraçları; kuş tüylerinden örülmüş bir kumaş parçası ya da maske, ortasında ölü örümcek deseni var. Bu sokak öyle sakindi ki ruhu sükunetine neredeyse kavuşmuştu. Ama sonra bir dükkan vitrininde kendi yansımasını görünce sordu: Tek kollu bir adam hiç sakin olabilir mi? Çolak Polo.

Sararmış tozlu gazetelerin sergilendiği terk edilmiş bir büfenin önünde durdu ve daha kışkırtıcı görünen manşetlerden bazılarım okudu: "Dünya Sağlık Örgütü Genetikçilere Acilen Cenevre'de Toplanma Çağrısı Yaptı", "Madrid Terk Edildi", "ABD Deniz

»,

\

^ Kuvvetleri'nin Meksika Çıkarması”. Bulutlarm beklediğinden

^ daha hızlı toplanmaya başladığını, l'Universite denen caddede dar

kanyonda ışıklarla gölgelerin nabız hızıyla yer değiştirdiğini fark ' etti. Işık bulutlardan, gölge güneşten geliyor, dedi Polo, belki de

^ birileri şaka olsun diye gökyüzündeki şu emektar tavayla oynayıp

<! duruyor. Hayır, olamaz; üstelik bu gölgelerin sebebi Saint-

Sulpice'ten gelip nasıl olduysa Furstenberg Meydanında toplanan duman da değildi. O duman külle doluydu ama bu dumanda yağmur vaadi var. Polo vaftiz şürinin sözlerini (zira onun doğduğu dönemde bebeğin vaftiz adı azizler takvimindeki devri geçmiş isimler arasından değil, şür kitaplarındaki isimlerden seçilirdi) mı-nldanarak Beaune Caddesi’nden Seine'e doğru yürüdü. Bu şiir siyasete has döneklik ile mizaha has abuldama arasındaki farkı asla öğrenemeyen ihtiyar bir deli tarafından yazılmıştı; geçmişin taklidinden hiç hoşlanmadığı gibi, yenilikçilerin ustalığından da nefret eden bu adam bugünden beslenmeyen bir geçmişi ya da geçmişi anlamayan bir bugünü kabul etmiyordu ve her türlü belirtiyi her türlü sebebe bağlayabiliyordu: *H^ey! Üç şehirde nice türküler düzdüm ^kadınlara; Aıma Ihepri birdi,öyle diyeceğim güneşe... Ha?.. çoğunun elaydı gözleri.; ama hepn birdi,öyle diyeceğim güneşe.*

İşte oradaydılar, bütün Voltaire Rıhtımı boyunca kadınlar sokağın iki yanına sere serpe uzanmıştı; genci yaşlısı, şişmanı ince bellisi, halinden memnunu tesellisi imkansızı, soğukkanlısı sıkıntılısı; kimileri korkuluklara yaslanmış, kimileri binaların diplerine toplanmış, bulutlarla temmuz güneşinin oynadığı oyun yüzünden kah aydınlanıyor kah karanlığa gömülüyorlardı. Temmuz... diye mırıldandı Polo ... Paris'te her şey temmuzda olur, daima ... geçmiş temmuzlann tüm takvim yapraklarını biriktirseydiniz tek bir hareketi, tek bir sözcüğü, Paris'in gerçek yüzünün en ufak bir özelliğini dahi kaçamazdınız; temmuz kalabalıkların öfkesi ve aşıkların sevdasıdır; temmuz kaldmm taşları, bisikletler ve tembel tembel akan bir nehirdir; temmuz seyyar orgların şamatasıdır, kellesi vurulmuş nice kraldır; temmuz Seurat’nın sıcaklığı ve Yves Montand'ın sesidir; Dufy’nin rengi ve Rene Clair’in gözleri ... Eğlencelik Polo. Ama ilk defa temmuz bir yüzyılın

kapanışını ve yenisi^n başlangıcmı ilan ediyor (yani benim hayatunda ilk defa... Ergen Polo); gerçi 2000 yılının önceki yüzyılın son yılı mı yoksa yenisinin ilk yılı mı olduğu karmaşık ve tartışmalı bir me-

sele. Aralık ne kadar da uzak, tüm şüpheleri ve korkuları silip atacak ocak nerede kaldı!

Temmuz. Bir de güneş, o parlak, kocaman, özgür ve coşkun küre bir göz kırpışında şehrin açık alan olduğunu, bir göz kırpı-şında şehrin bir mağara olduğunu anlatıyordu. Saint-Germain safi kargaşaydı ama tıpkı Saint-Sulpice'te olduğu gibi burada da birkaç cılız ses dışında kesintiye uğramayan bir sessizlik hakimdi: Meydanda uygun adım ilerleyen yalınayak hacıların ayak sesleri tatlı ağıtlar eşliğinde uzaktan uzaktan yankılanıyordu.

Bir yanda III. Alexander Köprüsü'nden diğer yanda Saint-Michel Köprüsü'ne doğru göz alabildiğine uzanan kaldınmlan dolduran kadınların kimi yerde yatıyor, kimi de yerde yatanlara yardım ediyordu. Madam Zaharia'run evindeki tekil mucize nh-tımlann kolektif mucizesine dönüşmüştü: Her yaştan, her kilodan ve her sınıftan kadın doğum yapıyordu.

Polo Febo bu doğuran kadınların arasından geçmeye karar verdi, dizlerine ve kalçasına çarpıp duran panolardaki afişleri hiç değilse birkaç kadının okuyacağmı umuyordu; şimdi işleri başla-nndan aşkın olsa da, mevcut güçlükleri ^^ktan sonra afişleri hatırlayabilir, tanıtılan kafeye bir ziyaret etmeyi akıllarından geçirebilirlerdi. Ama bu konuda biraz kendini kandırdığına pek şüphe yoktu. Çarşaflara, bornozlara, havlulara sannmış, çaraplarını ayak bileklerine kadar indirip eteklerini göbeklerine kadar çekmiş kadınlar ya doğum yapıyordu, ya doğum yapmaya hazırlamyordu ya da yeni doğum yapmıştı. İşi bitenler, doğumda onlara yardım eden ve hiç vakit kaybetmeden iki köprü arasında sırada bekleyen diğer kadınların yardımına koşmaya hazırlanan gönüllü ebelerce yolcu ediliyordu. Polo kendine kendine sordu: Bu ebeler ne zaman doğum yapacak ve o sırada yeni doğum yapanlardan ve doğum yapmak üzere olanlardan başka yardım edecek orılara? Madam Zaharia'nın mucizesi bir istisna değil olağan bir şeyse, si-perlikli şapkalarıyla ortalığı velveleye vererek Saint-Germain-des-Pres'deki gösteriyi izlerken çorap ören kadırılar yeni mi doğum yapmışlar

yoksa onlar da mı buraya gelecekler? Ne olursa olsun, nehre bakan odaların hepsi boşaltılmıştı ve taze anneler doğum, yeni bebek için mütevazı bir merasim ve açık havada kısa süreli bir dinlenmeden oluşan zorunlu süreci geçirdikten sonra kucakla-nnda bebekleriyle o odalara götürülüyordu.

Fakat yerlerde yatan kadınlann, bastırılan feryatlann ve bebek agulamalannın arasından geçen Polo'yu tedirgin eden şey bu idari ayrıntılar değildi; sorun doğum yapan kadınlann ona yöneltükleri bakışlardı. Belki bazıları, en gençleri onu bebeğin babası sanabilirdi, ki gerçek babanın o anda Saint-Germain ^Kilisesi’nin önündeki kırbaçlanma merasiminde olduğuna kuşku yo^u; ^ml gözler umut doluydu kimileri hüsranla bakıyordu; ama hayatın işleyişine uygun olarak umut dolu bakışlar aldanmışlığın kesinliğine, hüsran dolu olanlar sahte beklentilere yol açıyordu. Polo bu yeni doğmuş bebelerden hiçbirinin kendi işi olmadığından emindi; üstelik çolak kolunu gören kadınlar da emindi çünkü tek kollu bir adamla çiftleşmek unutulacak ya da yanlış hatırlanacak bir şey değildir.

^Kimi bebekler annelerinin kucağında yatarken kimileri de öfkeden ya da korkudan ne yapacağını bilemez halde anneler tarafından ebelerin gönülsüz kolianna bırakılıyordu; Paris temmuzundaki bu yeni manzaranın ortak paydası bazı genç kızlarm güzelliği ve otuzlu yaşlardaki kadınlann teslim olmuş bakışlan değildi. Evlenme çağındaki genç kızlar, büyük ihtimalle evli olan orta yaşlı kadınlar ve kocakarılar; hepsi de aynı ölçüde şaşkın görünüyorlardı; yüzlerinde belli bir hınzırlık vardı. .. ve tabii hayret. Kocakanların kimileri gururu elden bırakmamış, sütun gibi dimdik duruyordu ^^üleri de çoban değneği gibi eciş bücüştü; daha düne kadar gözü geçmiş günlerden, kedilerinden, televizyon programlarından, sıcak su torbalarından başka bir şey görmeyen bu minik yaşlı kadınlar; sokaklan arşınlayıp gelene geçene laf atan, doksanına merdiven dayamış işkembe suratlı kokonalar; bütün günlerini pazaryerlerinde ve merdiven boşluklannda ona buna çatarak geçiren taka tukalar; Parisli kadınlardan oluşan çok sevgili ihtiyar heyeti, tüm o ürkütücü, tüyler ürpertici yaratıklar ağızlarındaki sakızları balon yapıp patlatıyor, ona buna göz kırpıyordu. İki arada bir derede kalmış gibiydiler: Ya kafalannda dolaşan tüm sorulara yanıt arayacaklar ya da derin sırlar saklıyormuş gibi yapacaklardı. Palo'nun

ba^nası yeterliydi: Bu kadınlardan hiçbirinin bebeği ^mden peydahladığını bilmediği gözlerinden okunuyordu.

Polo hayretle hinlik arasındaki hudutta ilerlerken yaşlı kadınlardan bazılan ellerini uzatıp kahramammızın hacaklanna dokunmaya çalıştılar; bu arada kocakanlardan birinin komşusuna bir şeyler çıtlattığım hissetti: İhtiyar keçinin çıngırak misali havada salladığı bebeğin o âna kadar adı sır gibi saklanan babası, hafifçe sakatlanmış olsa da güzelliğinden bir şey yitirmeyen şu sarışın yakışıklı delikanlıydı. Dedikodu makinesi yakında çalışmaya başlayacak ve sonuçları çok acı olacaktı. Bunu düşünmek bile dehşete düşürdü Polo’yu. Günah keçisi. Linç yasası. *Gece ve Sis. Furi.a. Meleklerin Joanna Anası. Ox-Bow Olayı.* Sinemasever Polo. Küçük ihtiyann suçlayan bakışlan Polo'yu felç etti; bir an, ihanete uğramış o kadınların çevresini sardığım hayal etti; ihtiyarlar, orta yaşlılar ve son olarak genç kızlar, hepsi üstüne üstüne geliyordu; önce yüzüne öpücükler konduruyor, parmaklannı saçında dolaştınyor, yanaklarını mıncıklıyor, her yerini çimdikliyorlardı; hepsi de dokuz ay önce birlikte olduklan adamın tek kollu olduğuna, sadece onunla seviştiğine inanıyor, tek kollu olmasını müstesna bir bereketliliğin delili sayıyor, bebeğin babası olduğunu kabullenmesini talep ediyordu; çektiklerini telafi edecek bir kurban arayan körleşmiş kalabalık Polo’nun her inkâr edişinde daha da öfkeleniyor, giysilerini parçalıyor, bir merasimle onu hadım ediyor, hürmetle elden ele gezdirdikleri hayalarından birer ısınk alıyorlardı; babanın ondan başkasını olamayacağını haykırarak onu bir direğe asarlarken Polo da tüm içtenliğiyle -ama bir o kadar da kurnazlıkla-şu sözleri tekrarlayıp duruyordu: “Ben benim, sadece ben, mahalledeki kafe adına sandviç adamlık yaparak güçbela geç^^ni sağlayan zavallı bir sakat. Benim yazgım bundan ibaret; bütün icazetim ve minnetimle yemin ederim ki benim yazgım bundan ibaret.” Doğurduğu çocuğun babası olduğunu ima eden moruğun bakışlanna karşılık verecek kadar soğukkanlıydı bizimki. Polo’nun bakışlanyla kadın olduğu yere mıhlandı, kaşlanm çatıp üzüntüyle başını sağa sola salladı. Bununu çekerek ağlamaya başlayan, çenesi titreyen kadın bebeği kenetlenmiş dudaklanna bastırdı; gözleri bönlük ve dehşetle bakıyordu. Zira Polo baştan hesaplamamış olsa da ona bakarken tek bir resim canlanmıştı zihninde, öyle herkesin hayal edemeyeceği muazzam bir resim, aşınlıklarla dolu bu tuhaf dünyanın ister istemez tam tersi olan bir resim. Polo'nun zihninde oynamaya başlayan filmde tek sıra halinde yalınayak yürüyen yağ

sürünmüş adamlar, bir duman bulutunun altına gizlenen, alıcı kuşların beklediği Saint-Sulpice Kilisesi'nin leş koku-

* suna karışıp gidiyorlardı. Polo bu resmi kendi zihninden gözleri-

^ ne, gözlerinden kadının gözlerine yansıtırken bir de fikir ekledi:

' Nihai çözüm... özenle tasarlanmış bir ölüm. Sonra bundan emin

t olmadığını söyledi kendi kendine; belki de kafadan uydurmuş,

sadece filmin birleştirici simgesini hatırlamıştı; asıl niyeti kadına o anki durumuyla ilgili korkunç bir resim göstermekti, topraktan doğan ve onu yatmakta olduğu kaldınma mıhlayacak kadar korkunç bir resim.

Polo ile yaşlı kadın arasında gerçekten bir iletişim olup olmadığını kimse asla bilemeyecek ama bunun bir önemi yok zaten. Onun istediği telepatik güçlerini sınamak değil, hayal gücünün ve sinematografik anılannın bir suç katedraline, ölüm odasına çevirdiği Saint-Sulpice’ e dair tüm anılarından ve sezgilerinden kurtulmaktı. O resmi, ölümün resmini yaşlı kadına aktarmak, belki de kaderini ona devretmek içini rahatlatmıştı. Ama merak ediyordu: Gençler mi geçiriyordu ölümü yaşhlara, yoksa yaşlılar mı devrediyordu ölümü gençlere? Birkaç iyi adama göre kötülük düzensizlikte saklıydı. Böyle basit inançlar sayesinde olağanüstü hallerde, ortada huzurdan eser yokken huzur bulabiliyorlardı. Bu düşünce Polo’nun başını döndürdü: Saint-Sulpice'te amansız bir düzen hüküm sürüyordu ve orada iyilikten eser yoktu; halbuki Voltaire Rıhtımı’nda korkunç bir düzensizlik hakimdi ama yaşam, ölüm kılığına girmediyse ya da ölüm yaşama benzemediyse, kötülük mötülük yoktu. Kaldırı^rnın diğer yanında Polo’nun karşısında, enstitünün nhtımlannı artık saydamlaşan Louvre rıhtımlanna bağlayan metal bir yapı olan Köprüsü yükseliyordu. Köprü, bu açık hava doğumhanesinin gösterişsiz hengamesinden (Birazdan yağmur yağınca ne olacaktı acaba?) başlıyor, fokur fokur kaynayan sulann keşmekeşini aşarak karşı tarafa uzanıyordu. Tüm bu felaket alametlerinin ortasında köprü akıl sağlığının yegane simgesi gibi duruyordu. Kadınların nehir kıyısındaki diğer bölgelere akın edip buradan uzak durmalarının sebebini anlamak mümkün değildi. Bilinmeyen bir kural mı? Özgür irade nasıl? Korku? Gerçek şu ki hiç kimse

Arts Köprüsünden geçmiyor, bu yüzden de köprü yapayalnız bir durağanlıkla parhyordu.

Polo, kefeleri aşırı duman ve kanla dolduğu için dengesini kaybeden şehrin denge noktasını arama gereği duydu. Köprünün basamaklarım ^tırmanmaya başladı ama gözlerine inanamadı; sula-

n yaran Ile de la Cite’ye doğru akan Seine’i görebiliyordu; Louvre' un saydam hatlarını ve Notre-Dame'm tepesi kesik kulelerinin üstünde fırtınanın patlak vermeye hazırlandığını da seçebiliyordu. Uğursuz alametler gibi görünen dönüşümler şimdi önemsiz ayrıntılara benziyordu; nehre sis çökmüş, mavna harabelerini ölmüştü; gökyüzü billurlaşmış, ye^ryüzüyle fırtına bulutlan arasındaki cam ve altından kuşakta kalan şehrin silueti parlak ışıkta bir kez daha belirginleşmişti.

Köprünün orta yerinde bir kız oturuyordu. Uzaktan bakınca, ışığı arkasına alınış olduğundan [Polo, ^rts Köprüsü'ne çıkan basamakları tırmanıyordu), ufukta kara bir noktadan ibaretti. Polo yakma geldikçe siluetin renklerini de görmeye başladı; beline kadar inen saç örgüsü kestane rengi, uzun elbisesi mor, gerdanlığı yeşildi. Köprünün asfalt zeminine bir şeyler çiziyordu. Ona yaklaşan Po-lo'ya bakmak için başını kaldırmadığından Polo tarifine şunlan da ekledi: porselen gibi pürüzsüz bir ten, hokka gibi bir burun ve dövmeli dudaklar. Kız renkli tebeşir kuUamyordu, tıpkı yıUar yılı yere ünlü resimlerin kopyalarını yapan ya da yeni sanat eserleri yaratan yüzlerce öğrencinin yaptığı gibi. Öğrenciler bunun karşılığında okul parasını çıkarmak, seyahate çıkmak ya da eve dönen trene bilet almak için gelip geçenlerden para isterdi. Başka zamanlarda şehrin keyifli yönlerinden biri de bu köprü üzerinde yürüyerek, dünyanın tüm dilerinde yazılmış teşekkür sözcüklerini okumak, madeni para şıngırtısını duymak, hava kararırken gençlerin söylediği aşk ve isyan şarkilanna eşlik eden gitarlan dinlemekti.

Şimdi sadece bu kiz resim yapıyordu ve çizdiği alelade desene iyice kaptırmıştı kendini; kara bir dairenin içinden mavi, lal, yeşil, san üçgenler çıkıyordu; Polo benzer bir deseni daha demin nerede gördüğünü hatırlamaya çalıştı. Kızın karşısına dikildiğinde, dudaklarının yerdeki çizimden çok daha ilginç olduğunu geçirdi içinden: kızın dudaklarında mor, sarı ve yeşil yılan dövmeleri vardı; dudakların her hareketiyle başka şekillere giren, eğilip bükülen yılanlar; o dudaklara mecbur ama aynı

zamanda başına buyruk yılanlar. Dövme kizın yüzünde ikinci bir ağız olmuştu sanki, o dolgun dudaklara nakşedilmiş her kıvnma, her bir tükürük zerresine apayrı bir vurgu kazandıran, karşıt renkierle zenginleştirilerek tamamlanan, eşi benzeri görülmemiş bir ağız. Kızın hemen yanında kocaman yeşil bir şişe vardı. Polo boyalı dudakla-

i .

İ

nn bu şişeden şarap içip içemeyeceğini düşündü. Ama şişe hiç el değmemiş gibi görünen çok eski bir kırmızı balmumuyla mühür-(lenmişti.

Çizimin ortasına koca bir damla düştü, sonra ondan iri olan cincisi, sonra bir tane daha. Polo başrnı kaldırıp karanlık göğe bakarken kız da Polo'ya baktı. Palo'nun gökyüzünü seyrederken ilk aklına gelen şey yağmurun deseni sileceği oldu, ardından, nedendir bilinmez ama, günlerdir rüyalannda işittiği ve bu âna kadar hiç dile getirmediği o cümleyi düşündü. Dövmeli dudaklar aralandı ve Palo’nun aklından geçen cümleyi söyledi: "Akıl sır ermez kendinden başka bir hayvan hayal eden ilk hayvana.”

Palo’nun ilk aklına gelen şey kaçmak oldu; başını çevirip nh-tım tarafına baktı: Orada kimse kalmamıştı; yağmur şiddetlenince ebeler ve hastalan bir yere sığınmış olacaktı. Palo’nun sabahtan beri boş yere gezdirdiği afişe bakan kız bir çırpıda, orada yazanı okuyormuşçasma söyleyivermişti o sözcükleri. Genç çolak rahatladı; ama bu yeni huzurun yerini çok geçmeden kibir aldı; patronlannın şu an onu izliyor olması için neler vermezdi, ah bir görebilselerdi şu halini ... O güne kadar hiç kimse böyle bir dikkatle ve böyle ela (ha?) gözlerle Le Bouquet ilanını okumamıştı; Palo'nun göğsü kabardı, maaşını hak etmişti artık. Fakat ciğerlerine dolan havayı çok geçmeden geri bıraktı; aptalca davranmıştı. Kızın öylesine zararsız bir ilam okumadığını anlamak için ela gözlerine ba^nak yeterliydi. Yağmur artık iyice şiddetlenmişti ve kızın savunmasız çizimi koyu renk sarmallar halinde nehre doğru akıyordu; Palo'nun göğsündeki harfler de benzer durumda olmalıydı; ama kız hiç istifini bozmadan, dudaklannda tarifi imkansız bir gerilmeyle okumaya devam etti.

Sonra ayağa kalktı ve yağmurun altında Polo'ya doğru yürüdü. Polo bir adım geriledi. Kız elini uzattı. *“Salve.* Seni burada sabahtan beri bekliyorum. Dün gece geldim, gece vakti rahatsızlık vermek istemedim ama Ludovico mektubu sana ulaştırmamız için ısrar etti. Mektubu aldın mı? Hem tek başıma biraz sokaklarda dalaşmayı tercih ettim. Ben bir kadınım (gülümsedi); sürprizleri tek başona karşılamak, açıklamalan da sonra erkeğin ağzından dinlemek isterim. Niye öyle yabancı gibi bakıyorsun bana? Bugün seninle buluşmaya geleceğ^ti söylememiş miydim? Bir söz ver-^k, yoksa unuttun mu? Bugün, yani Temmuz'un l4'ünde bu köp-

rünün üstünde buluşacaktık. Geçen sene köprü yoktu elbette; bu noktada bir köprü olduğunu düşledik ve şimdi de gördüğün gibi dileğimiz gerçekleşti. Ama anlamadığım pek çok şey var. Geçen sene Seine üstündeki tüm köprüler ahşaptandı. Şimdilerde nasıl yapıyorlar köprüleri? Yok yok, daha söyleme. Önce sözümü bitireyim. Çok yorgunum. İspanya'dan buraya uzun ve çetin bir yol kat ettim. Hanlar tıklım tıklım ve yollar her geçen gün daha tehlikeli oluyor. Hacılar öyle bir hızla ilerliyor ki insan Şeytan’dan yardim aldıklarını düşünmeden edemiyor. Toledo’dan Orl6ans'a kadar her yerde dehşet kol geziyor. Ağaçlan ateşe vermişler, tarlalan ve ambarları da. Manastırlara, kiliselere, saraylara pervasızca saldınyor, yakıp yıkıyorlar. Korkunçlar, sefere katılmayı reddeden herkesi öldürüyorlar, arkalannda açlık bırakıyorlar. Hem de muhteşemler! Yoksullar, serseriler, serüvenciler, âşıklar katılıyor aralarına. Günahların artık cezalandınlmayacağını, yoksuUuğun her türlü suçu sileceğini vaat ediyorlar. Diyorlar ki, yozlanma açgözlülük, yanlış kalkınma ve kibirden başka suç yokmuş; diyorlar ki, kurtuluş tüm malı mülkü bırakmakta, adından bile vazgeçmekteymiş. Hep^ti-zin kutsal olduğunu, bu yüzden her şeyin hepimize ait olduğunu duyuruyorlar dört bir yana. Yeni bir devrin gelişini müjdelediklerini, coşkuların en mükemmelini yaşadıklarını ilan ediyorlar. Bu kış başlayacak yeni binyılı bekliyorlar, daha doğrusu o tarihi değil de dünyayı baştan yaratma fırsatını bekliyorlar. Ermişlere kanşan şairlerden birinin ş^ili okuyarlar hiç dubadan, şarkısını söylüyorlar, tarihsiz bir halk zamandan azade değildir çünkü tarih zamansız anlardan ibarettir diyorlar. Akıl hocalan Ludovico. Gerçek tarihin bu geçici anlan yaşayıp yüceltmek olduğunu öğretiyor; bugüne dek yapıldığı gibi onlan asılsız, ulaşılamaz ve yok edici bir geleceğe kurban etmemeliymişiz çünkü ne zaman gelecek şu an haline gelse, arzuladığımız ama asla elde edemeyeceğimiz bir gelecek uğruna onu

^kâr ediyormuşuz. Ben onlan gördüm. Dilenciler, zinacılar, zırdeliler, çocuklar, aptallar, dansözler, şarkıcılar, şairler, dönme papazlar, geleceği gören münzevilerden oluşan şamatacı bir ordu; manastıdan terk eden hocalar ve imkânsız fikirlerin gerçek olacağı kehanetinde bulunan öğrenciler, özellikle de şu fi^krin Yeni binyılda hayat ada^ruruşlık, iş ve mülkiyet gibi kavramların kökünü kurutarak tek bir ilke aşılamalıymış: haz ilkesi. T^rn bu kargaşanın içinden cemaatlerin en sonuncusu çıkacak diyorlar:

%

\

asgari boyutta kusursuz bir cemaat. Başlannda bir keşiş var, onu ' gördüm. ifadesiz bakışlar ve renksiz bir yüz. Onu duydum: Tırusız,

' soluk soluğa bir ses; onu başka bir zamanda tanıyordum, Simon

derdi kendine. Söz verdiğim gibi sana bunlan anlatmaya geldim. Ama sen de kafama takılan şeyleri açıklamalısın. Şehir neden bu < kadar değişti? Ateş çıkarmayan bu ışıklarm anlamı nedir? Ya da

\ öküzlerin çekmediği arabalann? Kadınlann boyalı yüzlerinin? AğI zı olmayan seslerin? Duvarlara yapıştınlmış dua kitabı nüshaları-

I nın? Hareket eden resimlerin? Evden eve gerilmiş boş çamaşır

ipler^inin? İçinde kuş olmadan inip çıkan kafeslerin? Cehennemden y^belip sokaklan dolduran dumanın? Ateşsiz ısınan yiyeceklerin ve kutularda saklanan kann? Gel haydi, yine al beni kollarına ve anlat tüm bunlan.”

Kız onu tanıyordu. İşi yüzünden Polo'yu civardaki herkes tanıyordu ama bu kızın tanıması farklıydı. Polo'yu daha önce gerçekten tamyan hiç olmamıştı. Dört bir yanmda, bütün şehirde çocuklar doğuyor, ad^arnlar ölüyordu: Ne olursa olsun her çocuk vaftiz ediliyor ve her adam kendi adıyla toprağa veriliyordu. Ama ne doğan çocuklar ne ölen adamlar ne de Saint-Germain'de kendini kırbaçlayanlar, hacılar ve kalabalıklar çekmişti kızın ilgisini. Onu meraklandıran Paris'in normal, gündelik hayatıydı: içinde kuş

olmadan inip çıkan kafesler. Polo demin konuşan o dudakla-nn desenlerini hayra^nlıkla seyre daldı: Bu kızın iki ağzı vardı; biriyle aşktan konuşuyordu, diğeriyle de nefretten değil ama sırlardan; aşk karşısında sır, sır karşısında aşk; nefretle sırrı karıştırmak ne aptallık; bir ağız bu zamanın sözlerini dile getiriyordu, diğeri unutulmuş bir zamanın. Polo bir adım geriledi, kız da takip etti. Rüzgârda mor elbisesinin etekleri çırpınıyor, yağmur yüzünü ve saçlannı yıkıyordu ama dudaklardaki dövmeler hiç silinmeyecekmişçesine sessizce kıvrılıp bükülüyordu.

"Sorun nedir? Beni tanımadın mı yoksa? Bugün döneceğimi söylemedim mi sana?"

İster doğuyor ister ölüyor olsun, o Polo'ydu; Polo adıyla vaftiz ed^^^ ve Polo olarak gömülecekti; genç çolak, Cafe Le Bouquet çalışanı, sandviç adam, A'dan Z'ye Polo. İşte... bak... şu şiir kitabı nerede olabilir? Adımın Polo olduğu neresinde yazıyor? Her türlü belirtiyi her türlü sebebe bağlayabilen ihtiyar delinin yazdığı şiir... burç şairi, Venedikli bir hayalet, terazinin aşkı, bir kafes

içinde sergilenen, bir Amerikan tımarhanesinde inzivaya çekilen deli. Ela gözler, ha? Bu kızın ela gözleri onu tanımıştı işte ama dudakları sessizce başka bir isim söylüyordu:

‘'Juan ... Juan...”

Kim doğuyordu? Kim ölüyordu? Seine kıyısında yeni doğan bebeklerden birine bakıp da kim bir cesedi tanıyacaktı? Hayatta kalmayı başanp beni hatırlayan bu kişi kim? Kafası iyice kanşan Polo kendine bu sorulan sordu; muammalan çözmek için başvurabileceği tek bir yer vardı. Taşıdığı panolarda yazanlara bakıp kızın böylesine dikkatle okuduğu şeyin ne olduğunu anlamaya çalışacaktı ama bu yazılar panoyu taşıyan değil sokakta yürüyenler okusun diye yazılmıştı. Başını eğip harfleri birleş^tirmeye çalışan, uzun saçlannı savuran rüzgârla ve gözüne giren saç telleriyle (iki kere körleşmişti, hem rüzgârdan hem saçlanndan), onu boğacak gibi olan yanık tırnak kokusuyla, tenine değen yağ ve plasentanın hatırasıyla, dirilişlerin anısının zorla söylettiği *(Ego baptiso te: Iohannes Agrippa)* boğuşan Polo'nun ayağı kaydı ve dengesini yitirdi.

Gözlerinden aynı sorular, aynı hatıralar, aynı hayatlar geçen genç kız -tüm bunlar belleğinde en az Polo'nun belleğindeki kadar canlıydı- Polo’ya uzanıp onu yakalamaya çalıştı. Oğlanın tek kollu olduğunu nereden bilecekti? Pataklan boşlukta kapandı, gömleğin içi boş yenindeki iğne eline battı ... ve Polo düştü.

Taşıdığı reklam panolan bir an için İkaros’un kanatianna benzedi, havada süzülen Polo alevler içindeki Paris semalannı gördü; ışıkla bulutlar arasındaki mücadele büyük bir patlama ve ardından yangınla son bulmuş gibiydi; köprüler sisin içinde birer gemi gibi yüzüyordu: Arts Köprüsü’nün kara omurgası, uzaklardaki Sarnt-Michel Köprüsü’nün taştan yelkenleri, II. Alexander Köprüsü’nün Aziz Elmo Ateşi misali panldayan yaldızlı direkleri. Sonra yakışıklı ve sanşın delikanlı Seine Nehri’nin kaynayan sularına gömüldü; doymak bilmez sessiz sis feryadını yuttu ama bir an için -beyaz, sembolik- tek eli suyun üzerinde göründü.

Kız bir eliyle köprünün korkuluğuna tutundu, öbür eliyle mühürlü yeşil şişeyi nehre fırlattı; Polo'nun tek eliyle şişeyi yakalayabilmesi için dua etti; neredeyse hiç kımıldamayan sisin içinde bir boşluk arandı, Polo’yu görme umuduyla başını uzattı.

Kız birkaç dakika boyunca nehre baktı. Ardından köprünün ortasına geri döndü ve bağdaş kurup oturdu; ruhu fütursuzca te-

*

1 fekküre dalarken sırtını dikleştirdi, saçlannı rüzgârın ve yağmu-

oyunlanna bıraktı. Derken fırtınanın içinden köprüye donuk, beyaz bir ışık indi; kızın başını kaldırmasıyla ellerini yüzüne ka-\ patması bir oldu. Işık, beyaz bir güvercin olup başına kondu. Fa-

\ kat konar konmaz ak tüyleri solmaya, yağmur yüzünden yol yol

I olmaya başladı; güvercinin asıl rengi belirirken genç kız fısıldıyor,

ı fısıldıyordu:

“Bu benim hikâyem. Hikâyemi duymanı istiyorum. Dinle. Dinle. Elnid. Elnid. Muroyitsi ınamyud imeyâkih. Meyâkih mi-neb ub."

Senyor'un dizinin dibinde

Anlatılıyor:

Yaver, gerekli tiim malzemeyle birlikte bir önceki geceden yerleşmişti dağdaki barınağa. Avcılar ve tazılar, kağnılar ve bavullar, mızraklar ve çakmaklı tüfekler, flamalar ve borular hanı bayram yerine çevirmişti. Senyor erkenden kalktı, bu güzel temmuz sabahının neşe saçan güneşini teninde hissetmek için yatak odasının penceresini açtı. Köy, altı ye§il meşeden olU§an bir korunun içine kurulmuş, dağın eteklerine kadar uzanan serin ve ağaçsız alana yayılmıştı. Vadi gölgeler içinde hâlâ mışıl uyuyordu fakat güneş yalçın kaymalıkların dolakları arasından yükselmeye başlamıştı bile.

Guzman, Senyor’ a av için hazırlıklara yapıldığını bil-

^^ek üzere odaya girdi. Tazılar dağı gezmişti. İzler ve işaretler yamaçta bir yerlerde bir erkek geyik olduğunu bildiriyordu, daha önce de peşine düşülen bir erkek geyik. Senyor gülümsemeye çalıştı. Avcıbaşının yüzüne baktı, o da başını öne eğdi. İstediğini elde eden Senyor, yüzünde bir tatmin ifadesi, elini kalçasına koydu. Hem vekili hem de kâtibi olan bu adam bir önceki gelişinde, her zamanki gibi efendisinin karşısında el pençe divan du^uş, saygıda kusur etmemeye özen göstererek abanda ne tür bir oyun oynanacağını, kovalamamn nereye kadar süreceğini bil^^nişti ve Senyor; ondan beklenenin aksine, kaşlarını kibirli kibirli çatmamış, buna gerek görmemişti; hep böyle yapar, kaşlarım çatıp insana tepeden bakardı, böylece avcıhkla ilgili gerçek hislerini gizlemeye çahşırdı: Gerçekte av lafını duyduğunda umursamazlıktan, hoş-

so

nutsuzluktan başka şey hissetmezdi. Fakat vekili ona daha önce de peşine düşülmüş olan bir erkek geyiğin peşine düşeceklerini söylediğinde Senyor hislerini gizlemedi. Sakin, kendinden emin bir havayla Guzman’ın gözlerinin içine baktı ve hatta geçmiş günlerin anısına bir de derin ah çekti.

Bu topraklarda geçirdiği gençliğini düşündü. Sıcak hava avcıyla avım dağın en güzel yerlerine götürürdü; açık alanda insana ne çileler çe^^en güneşin yol açtığı kayıplan -bir yere kadar- telafi eden suya ve gölgeye.

Senyor, daha çok köpek hazır edilsin, buyurdu. Çünkü mevsimlerden yazdı ve günler uzundu, av sırasında en çabuk yorulan hep o mahluklar oluyordu; katırlara su yüklenmesini de emretti, böylece köpeklerin ateşini söndürecek, onların en serin, en yeşil alanlarda koşmaya devam etmelerini sağlayabileceklerdi. Avcıba-şı eğilip Senyor' a sel^ını verdikten sonra sırtını dönmeden gerileyerek odadan aynldı; hükümdar pencereye geri dönerken herkesi av için toplanmaya çağıran borunun sesini duydu.

Fırtınadan sonra hava günlük güneşlik olacak. Yükselen suların sesi geliyor kıyıdan. Denize giden kuru nehir yatağında bir gulet uzun zamandır sessiz sedasız yatıyor. Yırtık pırtık bir bayrak, kayaların arasından yakaladığı rüzgâr eşliğinde salındıkça salınıyor. Sis suyun üstünde hareketsiz, öylece duruyor ve ufku karartıyor. Sahildeki tek fener de fırtına sırasında sö^nüş. Diyorlar ki, oranın bekçisi, can yoldaşı saydığı köpeğine sanlmış, ikisi bacayı tüttüren ateşin yanı başında yatıyorlarmış.

Dağa doğru yola koyulmak üzere olduklannı bildiren son boru da çalınca, Senyor at üstünde, avcılarına katıldı. Yeşiller giyinmişti, Mağrip tarzı ve Mağrip yapımı kısa, kapüşonlu bir pelerin vardı üzerinde; atı hafif tınsa kaldırdı. Beraberindekiler, kimi yayan kimi at üstünde, peşinden gitti; yanlarına çadır, bel, bağcı bıçağı ve kazma almayı ihmal etmemişlerdi, geceyi açık alanda geçirmeleri gerekebilirdi. Senyor her şeyin yolunda gideceğini söylüyordu kendi kendine, şafağın göz alıcı renkleri çabuk ve tehlikesiz bir av vaat ediyordu; tabü bir de akşamın ilk gölgeleriyle birlikte yaverin şimdiden fıçı fıçı kırmızı şarap depoladığı, gece olunca şarkılar söyleyip geyiğin lezzetli sakatatlarını mideye indirmek için toplanacaktan, hak ettikleri gibi büyük bir şölen yapacakları hana güvenli bir dönüş yolculuğu. Özel uşakları çantalarında ç^akmaktaşı, kav, iğne, iplik ve çeşit çeşit şifalı madde taşıyordu. Gelenek olduğu üzere Senyor bir dua mırıldandı, sonra da sevgi dolu gözlerle, okşarcasına baktı gözde köpeğine; on avcının önünden giden koskoca, beyaz bir mastifti Bocanegra. Adamlar birer mızrak taşıyor, boştaki elleriyleyse, zincirlerinden kurtulmak için sabırsızlanan, hanedanlık düsturu *Nondum* işlemesinin yanı sıra parıltılı

armalarla süslü büyük demir tasmalar takılı köpekleri zapt etmeye çalışıyorlardı. Dağın eteklerine vardıklannda Senyor durdu ve hüzünlü gözlerle etraftaki bazalt tepelerine, kurumuş asmalara baktı. Sabah içini saran umudu düşündü bir an, gençliğinin yeşil alanlarında at koşturacaktı güya. Her dağın dört yüzü olduğu bir gerçek fakat ne yazık ki insan dağın sadece bir yüzünü görebiliyor. Hem eskilerin de hep söylediği gibi, en iyi önder bile yolunu kaybedebilir; fakat Senyor'un ne geçmişe duyduğu özlem yüzünden huysuzluk etmeye niyeti vardı ne de yanlış yönlendirildiği bahanesiyle emrini geri alabilirdi bundan sonra; avcıbaşı pek hata yapmayan tiplerdendi; geyik dağın kuru yamacında geziniyordu, yavruyken gezindiği derelerin kıyısında ve ormanların gölgesinde değil. Zihnindeki orman hatırası gözlerinin önünde uzananlara yenik düşecektir: dağın yamacında birer birer aşacağı kayalıklar ve çukurlar; tırmanıp yüksek bir yere ulaşabilmesini sağlayacak vakit ve güç. O yüksek yerden üçüncü ihtimali, yani ferahlatıcı bir deniz manzarasını nihayet görebilecekti.

Sahilin bu bölgesine gelen giden yoktur. Birbirinden beter iki kuvvet, güneş ve fırtına, bu bölgeye giriş çıkışı yasaklamıştır. Sıcak hakimse, toprağın sert kabuğuna çarpan deniz suyu cızırdar; en sağlam deri kıyafetleri bile delip geçen, teni yakan bu ince siyah kuma ayak dayanmaz. Nehir yatağı hastalıklı bir şahinin derisi gibi kurur, kıvnmlanna oturan gemi iskeletlerine işkence eder. Kumsal bir fırından farksız olur, ne gölge vardır ne de en ufak bir esinti; kumsalda yürümek için, güneşle yıkanmış bu toprağın boğucu ağırlığı altında ezilmeyi göze almalıdır insan. Bu kumsalda yürüyen, bir an önce buradan kaçmaktan, cayır cayır yanan kum tepelerini aşmaktan başka bir şey geçiremez aklından; çok geçmeden de dağlarla sahili birbirinden ayıran çölü yayan geçebileceğine inanmaya başlar.

Fakat çö1 bir ölünün eUeri gibi tertemiz, dümdüzdür; kaderin t^m çizgileri silinmiştir burada. Batan gemilerden kurtulan ama buralarda çürüyen adamlar hakkında anlatılan hikayeleri herkes bilir (ne de olsa her yere uzak bu sahile ancak bir felaket getirir insanı); daireler çizip dururlarmış, kendi gölgeleriyle savaşırlarmış, kumdan kalkmıyorlar diye onlara kızıp köpürürlermiş, serin hayaller gibi uçup başlarının üzerinde durmalan için yalvarırlarmış gölgelere ve sonunda dayanamayıp diz çöker, laf dinlemeyen o utanmazlann boğazına sanlırlarmış. Güneş yüzünden bu talihsiz insanların

beyni sulanırmış, tereyağı sansı güneşin hükümranlığı sona erdiğindeyse fırtına yetişir, son darbeyi o indirirmiş.

Burada bahtsızları bekleyen hatırı sayılır bir ganimet var -yeni birini, denizden canını güçbela kurtaran, kurtuluşu burada arayan bir zavallıyı bekleyen. Boş sandıklar, bozuk pusulalar ve gemi iskeletleri; rüzgârın oydukça oyarak taşlaşmış savaşçıların bozguna uğramış saflarına benzettiği, yontuldukça yontulan insan başları, heykellerin ve gölgelerin terk edilmiş savaş alanı; dümen yekeleri, paramparça olmuş bayraklar ve mühürlü yeşil şişeler. Eski haritalarda adı Felaketler Burnu diye geçiyor; tarihçeler Endonezya, Japonya ve Çin’den gelen fıloların taşıdıkları hazine-lerle birlikte burada battığını bildiren yazılarla dolu; Cadiz’lilerden oluşan mürettebatın yanı sıra imansızlara karşı yürütülen savaşta esir alınan düşman askerleriyle birlikte kaybolup giden gemiler; efendiyle köleyi bir kılan, felaketlerle dolu bir kader. Fakat tüm bu acıları telafi etmeye çalışır gibi, bir de kaçak âşıklan taşıdığı için bu kayalara çarptığı söylenen yelkenlilerden bahsediyorlar. Hatta tarihçeler değilse bile dedikodular, daha doğrusu ilkinin pek ciddiye alınmayan bazı kaynakları, fırtınalı gecelerde buralardan bir karavela filosunun geçtiğini söyler durur, hayal meyal seçilen, onu örten sisten daha belirsiz bir filo; Aziz Elmo Ateşi'yle yanan direkleri tutsak halifelerin yüzünü aydınlatan gemiler.

Dört atlı ve sekiz piyade yorgunluktan bitip tükenmiş körük gibi soluyan köpekleriyle geri döndüklerinde haberi doğruladılar, bu geyik daha önce de kovalanmıştı. Guzman, uçları âdemdmasına doğru iki kamçı gibi sarkan bıyıklannı burarken üzengilerin üzerinde yükseldi ve çabucak emirleri sıraladı: Daha fazla köpek hazırlayın, her akında en fazla dört köpek kullanın; avcılar kesinlikle ses çıkarmasınlar ve köpeklerin hırlayıp geyiği ürkütmesine engel olsunlar.

Senyor eyerin üzerinde ağır ağır iki yana sallanırken bu paradoksu düşünüyordu: Samimi ve cüretkar bir av hayvanı yerine ürkek bir geyiğin peşine düşmüşseniz çok daha sıkı önlemler almak gerekir. Günahsız hareketler, tedirgin bir korkaklık. Yüzü kapüşonun koruyucu gölgesi altında, atını ileri sürerken, korku iyi bir zırhtır, dedi kendi kendine.

Dağı sarmak ve geyiğin yerini belirlemek için on iki köpek saldılar; Senyor’un yanında at süren Guzman, geyiğin yeni otlaklar aradığını ama

mevsim yaz olduğundan taze otlann yalnızca önceki yaz bittikleri yerde, yani suyun olduğu yerde bulunabileceğini söyledi hükümdara. “Bu kıraç arazideki biricik dere yatağını izlemek ve suyun balçığın içine toplandığı yeri bulmak kolay olacak, Efendimiz.” Senyor söylenenlerin tek kelimesini dinlemeden başını sallarken daha uyanık olması gerektiğini hatırladı... Kayıtsızlığına, tenini kavuran güneşe yenik düşmemeliydi... Guzman hâlâ bir cevap bekliyordu. Senyor avcıbaşının güneşte esmerleşmiş yüzünü incelerken, onun bir sonraki görevini belirleyecek gerçek bir cevaptan öte, aralarındaki konum farkını da içine alan haşmetli bir tepki beklediğini fark etti; Guzman ne yapılması gerektiği konusunda bir öneride bulunmuştu ama bunun gerçekleştirilmesi için emri verecek kişi Senyor'du. Hükümdar gereken tepkiyi verdi, biraz sonra ağzından köpükler saçarak geri dönecek olan birinci gruptaki köpeklerin yerine geçmeleri için on köpek hazırlamasını buyurdu vekile. Guzman başını eğdi ve emri tekrarladı, Senyor'un dikkatinden kaçan bir aynntı daha ekledi emre, bir grup adam hemen yamaca tırmanacak ve olan biteni sessizce izleyebileceği kadar yüksek bir yer bulup orada bekleyecekti.

On tane adam seçinceye kadar parmağıyla bir onu, bir bunu işaret etti. Daha yükseğe çıkacak gruba seçilen avcılar keyifsizce mırıldandılar. Guzmân bu isyankâr fısıltılan duyunca gülümseyerek elini hançerine uzattı. Yüzü hafifçe pembeleşen Senyor kabzayı güvenle okşayan vekilinin bu hareketini görünce hiçbir tehlikesi olmayan bir işle görevlendirildikleri için kendilerini küçültülmüş hisseden adamlara çevirdi buz gibi bakışlannı. Adamların zar zor zapt ettikleri hınçları bu bakışla eriyip solmuştu; dağın en yüksek, en kayalık yerine tırmanacak olmanın daha şimdiden başlayan bitkinliği ve geyiği öldüremeyecek olmanın, bekledikleri yerden avı ilk onlar görmelerine rağmen ava en son dokunacak olmalarının verdiği kederle kararmıştı şimdi yüzleri.

Öfkeye kapılan Senyor atını isyankârların üzerine sürdü; tek

başına bu bile yeterli olmuştu, başlarını önlerine eğdiler ve mınl-^ tılan tamamen duyulmaz oldu. Ne Senyor'a ne de birbirlerine

bakmaya cesaretleri kalmıştı, Guzman aralarından güvenebilece-^ ği üç adam seçti, bu adamlar asık suratlı arkadaşlarını sıraya soktu

^ ve ayaklarından zincirli mahkûmları hapishaneye götüren muhali fızlar gibi biri başa, biri sona, diğeri de ortaya geçti.

\ “Arbaletlerinizi burada bırakın," oldu Guzman'ın son emri.

^ “Tetiğe basmaya meraklı çok fazla parmak var. Unutmayın, bu

geyik daha önce elirnizden kaçtı. Tek bir bağnş istemiyorum. Tek ^ bir atış istemiyorum. Yalnızca duman ya da ateşle işaret verin.”

Senyar daha fazla durup inlemedi; güneşten kara^mş ya-^ maçta atını sürdü, her hareketiyle soyluluğunu vurgulamaya ça-

11 balıyordu, oysa gerçekte tembelliğin yatıştıncı kollanna teslim

etmişti kendini. Guzmân’m emirleri ve kendisinin varlığıyla he} men bastırılan o isyankar mınltılar, içindeki tüm enerjiyi çekip

almıştı. Sonra gözü dağların heybetli doruklanna takıldı, dizginleri çekiştirirken buraya yargılama gücünü pekiştirmeye değil biraz ^nlendirmeye geldiğini hatırlattı kendine. Sunağın önünde eğildiğinde ya da revaklı avluda gezerken, yerine getirdiği yükümlülüklerin ağır yükü bilir kaç kez dağıtmıştı en derin düşüncelerini. Gereğinden çok tecrit etmişti kendini, meydanlara çıkmalı, başka-lannın görüp şahit olacağı, hatırasını saklayacağı kahramanca işler yapmalıydı. Bugüne kadar doğal eğilimle^ti kontrol altına almakta kusursuz bir başarı göste^rmişti; Guzman'ın anımsatmasına gerek kamadan ya da sıkıntısı sessiz sitemlere dönüşme

den ava başlama emrini verirdi daima. Senyor'un makul bahanelerine karısı da katışıksız bir hayal gücünün ürünü olan yeni bir tane eklernişti:

"Bir gün tehlikeye düşebilirsin, bir hayvan seni tehdit edebilir. Tehlikelere artılma yeteneğini yitirmemelisin. Gençtin sen, bir zamanlar...”

Sağduyusu güçlenen Senyor kendisine duyulan saygıyı artırmak için kasıtlı olarak soylu tavırlarını abart ve şövalyece duruşunu iyice bir dikleştirdi. Kavurucu güneşin altında eyerin üzerinde saatlerce otursa bile su istemeyecek, böylece uyruklan onun muazzam varlığının gücünü

hissedecekti, uzadıkça uzayan yeni bir inzivaya çekildiğinde kulaktan kulağa fısıldanan komploları, karanlık sırları, hayalî kayboluşları umursamayacaktı: Hükümdar

öldü mü? Kutsal mabedin içinde sonsuza dek sürecek bir inzivaya mı çekildi? Annesinin, karısının, ve^kilinin... köpeğinin saltanat koltuğuna oturmasına izin mi veriyor yoksa?

Gözlerini kısarak yamaçtan yukarı baktı. Boru kullanmaları yasaklanmış gözcüler heyecanla ellerini kollarını saUayarak geyiği gördüklerini haber veriyorlardı. Hemen köpekler öne çıkartıldı, dağın yukarılarında gözcülük yapan adamların gördüğü avın kokusunu izleyeceklerdi. Zincirlerini koparırcasına çekerek ama bakıcıların tehditkar bakışları altında sessizce yanından geçerlerken Senyor sınırlanmanın ve zorlama suskunluğun yarattığı gerilimle sarsılıp titreyen kasların gücünü hissedebiliyordu.

Köpekler ince bir toz bulutu kaldırarak ilerlediler ve biraz sonra engebeli arazide gözden kayboldular. Senyor kendini yalnız hissetti, yanında sadece kederli küçük gözleriyle onu izleyen mas-tif Bocanegra ve sadık muhafızları ka^^^. Muhafızlar da köpekler ve yamacın yukarısında gözcülük yapan adamlar gibi kovala-macaya katılmanın özlemini duyuyorlardı ama konumlan gereği Senyor’un arkasında kalıp şifalı katranköpüğü ve ökseotu çantalarını taşımak zorundaydılar.

Sonra beklenmedik bir şekilde gök karamaya başladı. Senyor gülümsedi, kimseden su istemesine gerek kalmadan bu korkunç sıcaktan kurtulacaktı; doğanın inatçı kaprisi ve havanın tesadüfi değişimi yüzünden, avcıbaşı^rn buyruklar yağdıran otoriter sesi kadar açık ve net manevra planlan tamamen anlamsızlaş-mıştı. Çifte rahatlama, çifte keyif; Senyor sevinçle göğe baktı.

Fırtına güneşin emeklerine, güneş fırtınanın emeklerine böyle omuz verir işte; biri otuz metre ilerideki kum tepelerine ulaşacak hali kalmamış, yanmış, kavrulmuş bedenler verir denize; diğeri gemileri enkaza çevirip teslim eder her şeyi eritip çürüten güneşe. Tannsal mutluluğu taşıyan sanşın, sonsuza dek şuursuz, bir başına yatabilir orada. Yüzünün bir yarısı ıslak k^urnlara gömülü, ayaklannda ruhsuz dalgaların şıpırtısı. Kollan ve uzun san saçlan yosunlar içinde; iki yana açılmış kollarıyla haç şeklinde bir yosun tarlasını ya da iyotlu ve tuzlu sa^aşıkla kaplı bir haçı andırıyor.

Yüzünün görünen tarafı -kaşlar, kirpikler ve dudaklar- kum tepelerinden gelen kapkara toza ba^trnış. Paçavraya dönmüş bej poturu ve çilek rengi gömleği ıslak tenine yapışnuş. Pavuryalar etine sürünüp geçiyor; kum tepelerinden bakan biri, onun kendinden önce-

*

kiler ve sonrakiler gibi salıilin kumlannı şükranla öpmek için yü-^ zükoyun uzanmış bir kazazede olduğunu düşünebil ir...

Hangi ülke burası?

Memleketinden yola çıkmışsa, dünyanın sonundaki çağlaya' na kadar uzandığım sandığı çalkantılı denizin karşı kıyısında asla

^ karşılaşmayı beklemediği yabancı topraklan öpüyordur. Evine dö-

* nüyorsa anayurdunun toprağını öpüyor ve maceralarını fısıldıyor

5 olmalı, ne de olsa topraktan iyi bir dert ortağı yoktur insana. Salı vaşlarda ve keşiflerde taşıdığı bayrağın hikâyesini; orduların ve fi

loların kaderini anlatacak toprağa, en yüce hükümdarlar adına : başlanmasına rağmen en zavallı kulların çıktığı seferleri, tıpkı ken

disi gibi sür^^üş ve azat ed^iniş insan yığınlannı.

Ama bu yolcu halâ denizle savaştığını görüyor düşünde, hem de tüm çabalarının beyhude olduğunu bile bile. Fırtına onu körleştiriyor, köpükler çığlıklarını yutuyor, dalgalar onu altına alıyor ve nihayet yolcu a^rtık ölü bir adam olduğunu mırıldanıyor, bir su katedralinin en dibinde yatan, tuz ve ateşle mumyalanmış bir ölü. Deniz bu kazazedenin bedenini sahile kusuyor ama ismini alıkoyuyor. Orada, k^rnun üzerinde yatıyor, kollan yosunlara dolanmış; kum tepelerinin üzerinden onu izleyen gözler, parçalanmış görnleğin ^yırtıkları arasından görmeyi umduğu işareti görüyor: Kürekkemikleri arasında şarap kırmızısı bir haç. Kuma gömülmüş bir ^yüz, dehşetle gerilmiş kollar. Tıpkı gencin kendisi gibi yok olmaktan kurtulmuş büyük, yeşil bir şişeyi -can simidi tutar gibi- sımsıkı kavrayan parmaklar.

Yağmur damlaları çadır bezinin üzerinde patırdıyor. İçeride makam koltuğuna kurulmuş oturan Senyor, Bocanegra'nın başını okşuyor; mastif, kan oturmuş kederli gözleriyle efendisine bakıyor, bu bakışın içine efendisine olan sadakati yüzünden katılamadığı av partisinin tüm özlemini sığdırmış gibi duruyor. Bocanegra evcimen işlere mahkUm edilmiş olabilir ama yine de demir bir göğüslüğü ve çivili bir tasması var. Senyor en sevdiği köpeğini okşuyor -kısa ipek gibi bir pos, adeta pürüzsüz bir ten- efendisinin yanında kalıp diğer köpeklerin gidişini izlemeye alışmış olan mastiften farklı bir ava katılması istenildiğinde gözlerindeki kederin nasıl dağılıp gideceğini düşlüyor; kim bilir, belki bir gün Senyor gruptan uzaklaşabilir, yolunu kaybedebilir ve saldırıya uğrayabilir. O zaman Bocanegra'nın serdengeçtilik zamanı gelmiş

demektir. Efendisinin dizi dibindeki sonsuz oturuşunu bozacak, efendisinin çizmelerinin kokusunu dağın en uzaktaki dere yatağına kadar takip edecek ve onu korumak için vahşice havlayarak öne atılacaktır. Senyor'un babası bir gün vahşi bir domuzun saldırısına uğradığında, onu kurtaran tek şey her z^an yanında gezdirdiği köpeğin vahşi içgüdüleri olmuştu; köpek yırtıcı dişleri ve çivili tasmasıyla domuzun gözlerini oymuş, gırtlağını parçalamıştı - gerçi zavallı domuzun şehvetli rakiplerinin açtığı yaralarla zaten bitkin düşmüş olduğunu da teslim etmek gerek.

Böyle zamanlarda Senyor, benzer bir macera ihtimaliyle onu avutmak ister gibi mastife bu hikayeyi anlatırdı. Ama hayır, bu avda öyle bir olay olmayacaktı. Guzman işini iyi bilirdi ve çadırın bu dar geçide, köpekler peşine düştüğünde geyiğin küçük bataklık vadiden çıkmak için kullanabileceği tek kaçış yoluna kurulmasını emretmişti. Öğleden sonra, uşaklar çalı toplayıp kocayemiş dallan kestiler, eğer yağmur yağarsa Senyor yamaçta korunaklı bir yerde, üzerine bir damla bile düşmeden av partisini izleyebilecekti; bir kısmı da kazmalarda toprağı düzleyip geçide bir çadır kurdu, eğer gerekirse Senyor geceyi dağda geçirebilecekti. Hayır, Bocanegra, bu kez olmayacak. Oysa eline tehlikeye atılıp gösterme

fırsatı geçtiğinde bu içgüdülerini yi^^^, evcimen mastif ne yapacağını bilmez bir halde şaşkın şaşkın bakacaktı belki de.

Yağmur yağıyordu. Guzman'ın çad^ın yakınlanna kurulmasını emrettiği tuzaklar sınlsıklam olmuştu. Ketenden ipler ve şeritler geyiğin kovalandığı

zaman gireceği daracık dere yatağını kaplamış, Senyor’un dizinin dibinde ölümü kucaklayacağı yere doğru tek bir geçit bırakmıştı. Guzman tazılan yerlerine yerleştirmişti. Guzman av bitince kullanılacak atlan hazırlatmıştı. Guz-man yaya adamların her birini gerekli bir yere dikmişti. Eğer geyik yönünü değiştirmeye kalkarsa iplere ve şeritlere takılacak, onlardan kaçmak isterken avcılann eline düşecekti.

“Guzman işini iyi bilir.”

Senyor mastifin başını okşadı, köpek hafifçe kıpırdanınca tasmanın çivilerinden biri efendisinin parmağına battı. Senyor hemen parmağını ağzına götürüp kanı emdi ve bir an önce durması için dua etmeye başladı: Ne olur kanamasın, talihten ufak bir tebessüm, küçük bir sıyrık sadece, asla iyileşmeyen yaralarından kanl^^^ tükeninceye kadar aynasıyla ölen atalarım gibi olmasın

^ son^m; atala^rnn anısından uzaklaşmak için daha yakın bir hatıra-

• ya yoğunlaşmaya çalıştı: evet, bu sabah isyanın eşiğine gelen adam' lar. Bu olayın keyflni kaçırmaya devam etmesi için hiçbir sebep

^ yoktu. Guzman işini iyi bildiğini göstermişti sadece, Senyor'un

^ hizmetinde yerine getirdiği görevinin hakkını vermişti. Gözcülük

t yapmalan için en düşük rütbeli adamlan seçmesi gayet mantıklıy-

^ dı, diğerleri böylesine bir angaryaya layık görülmeyi onurlanna

yediremezlerdi. Ama asıl kabul edemediği şey -çünkü nedenini j, kendi kendine açıklayamıyordu- isyana yeltenme emarelerinin en

sessiz sedasız adamlarda görülmesiydi. Ama kendisinin ya da vekilinin suçu olamazdı bu, ne de olsa o kısacık ayaklanmayı anında bastırmışlardı. Yine de o soruya cevap bulmuş sayılmazdı: Neden en mütevazı adamlar, köylerinde bir hiç olarak yaşarken alınıp sa-' rayda bir yer verilmiş, onlar için gayet açık bir yükseliş sayılacak

mevkilere ge^^^ş adamlar kenetlenmiş dişleri arasından mırıldanmışlar ve diğerleri dururken öncelikle onlara lütfedilmiş bir sorumluluğu almaktan kaçınmışlardı? Gurur ancak aydınlanmışlara ve soylu kandan gelenlerin faydalanacağı bir ayrıcalık değil miydi? Hiçbir mevkisi ya da mülkü olmayan adamlar neden onlara iyilik yapanın gözünü oymaya çalışıyorlardı? Bu muamma konusunda Senyor'un aklına, babası tarafından beynine kazınan bir öğüt dışında hiçbir şey gevriyordu: Bu yoksulluklar ülkesinde en sefil dilenciye küçücük bir lütufta bulunursan, o an kibirli ve gösterişli bir soylu gibi davranmaya başlar; onlara itibar etme oğlum, bakışınla bile yapma bunu; hiçbiri itibara layık değildir.

O sırada kayalık yamacın üstündeki gözcüler yağmurun altında titriyorlardı. Sisin beyazlığı içinde körleşmiş ve sesleri iki kez kısılmıştı - hem aldıklan emirler hem de doğanın gücü yüzünden; en güçlü avcı borusunun sesini bile alıp götürebilecek kadar sert esen rüzgar bu kaba saba dağ adamlannın bağnşlannı kolayca bastırabilirdi. Belki de bir an için lütfedip onlara bakan ve kelimelere bile ihtiyaç duymadan bu kısacık bakışıyla hepsini yerle bir eden hükümdan düşünüyorlardı. Belki de adamlar Senyor'un ayrıcalıklı yerini hayal ederek lanetler okuyorlardı, öyle bir yerdeydi ki avın zevkini kimse ondan daha iyi çıkartmazdı; avcılann gidişini izleyecek, avın gidişatını yönlendirecek, yanlışlan görecek ve nasıl telafi edileceğine karar verecek; avın tamamını yöneterek en yo-heyecanlan o tadacaktı. Günün ödüllerini ve cezalanm dağı-

tacak olan da oydu. Avlanmanın heyeca^nı kaçırmak bu adamların öylesine gönülsüzlükle dağa tırmanmasına neden olduysa, hiç şüphe yok ki akıllarına gelebilecek en son şey, Senyor'un da -yağmura karşı korunaklı çadırın içinde, tek yarası çivili tasmanın yol açtığı küçük bir sıyrık-bekleyişin ıstırabını çektiği ve tıpkı onlar gibi avın gidişatından habersiz olduğuydu. Senyor yaralı parmağını keten mendiliyle sardı; kan hemen hemen durmuştu, iyileşecekti; Tanrı'rn sana şükürler olsun, bu seferlik ölmeyecekti. O kaba saba adamlar Senyor’un köpeğiyle çadırın içinde oturduğunu görseler yine mırıldanmaya başlayacaklardı; babadan oğula geçen avlanma merakı kaybolmuştu artık ama ne de olsa bir tür savaş alıştırmasıydı bu; belki de kutsal eşya odas^uun havası ve dine adanmışlığın sebep olduğu sakin hayat, liderlerinin c^^lığını bitirip tüketmişti, onun lider olmasının tek nedeni daha fazlasını bilmesi, daha fazlasını yapabilmesi ve

uyrukla^nrun hepsinden daha gözüpek ve dayanıklı olmasıydı. Eğer böyle olmasa uyruk şef olmayı, şef de uyruk olmayı hak ederdi. Peki ya Senyor öldüğünde yerine ^nı geçecek? Hani nerede oğlu? Neden Senyora ikide bir hamile olduğunu ilan ediyor ama asla sağ salim limana ulaşamadan bir düşük kazasıyla batıp gidiyor? Dağlarda ve hanlarda, dökümhanelerde ve taşocaklarmda dolaşan fısıltılar bunlardı. ..

Ansızın mastif Bocanegra ayağa fırladı, kısa ve kalın tırnaklarını çıkardı. Tasması ve göğüslüğü çadınn loş ışığında parlıyordu; köpek çadır bezinin altından geçti ve havlayarak karanlığın içinde kayboldu. Ama Senyor bir şey düşünecek halde değildi, mastifin tuhaf davranışının nedenini bile merak etmedi; mendille sarılmış eliyle gözlerini kapamak daha rahattı, yalnız oturmak daha rahattı, kafasındaki düşünceler gevşeyip dağıldı; anılarla... sürprizlerle... önsezilerle uğraşmak yerine zihninin uysal bir belirsizliğe doğru süzülmesine izin vermek yeğdi. Dudakla^nnın arasından bir dua mırıldandı. Bu duada Tanrıya bir soru sordu; eğer Tanrı ve onun kulu Senyor, bir geyiğin kovalanıp avlanmasında zevk alınacak bir şey buluyorlarsa, kulun isteksizce de olsa Yara-tıcı'sının şanı için bu zevki reddetmesi yeterli olacak mıydı?

"Bu o," diyor adam, aşağıda sahilde yatan genç kazazedenin bedenindeki tanımlayıcı işaretleri gördüğü belli. O ve adamları atlannı malımuzluyor ve siyah toz bulutları kaldırarak kum tepelerinden aşağı iniyorlar. Atlar yüzükoyun yatan bedene yaklaşınca

kişnemeye başlıyorlar; süvariler attan iniyor, biraz daha yaklaşıp genç bedenin çevresini sarıyorlar, ılık su dolu çukurlara bastıkça ^ ayak izlerinin çevresinde halkalar genişliyor, birbiriyle çarpışıp

• kanşıyor. Atlar alışık olmadıklan bir koku aldıklarından tedirgin

\ homurtular çıkartıyorlar, bu derin ve tuhaf uykunun zırhı altında

saklanan korkuyu sezmiş görünüyorlar. Fırtına sonrası berraklığı-fç m yi^^riş ılık dalgalar sessiz sakin kıyıya vuruyorlar.

;s Lider bedenin üzerine eğiliyor, parmaklarını kan kırmızısı

haçın üzerinde gezdiriyor; sonra delikanlıyı koltuk altlanndan tu-v tup çeviriyor. Delikanlının dudaklan aralık, yüzünün yarısı kum

. karası. Uzun sarkık bıyıklı adamın bir işaretiyle adamlan delikan

lıyı ayağa kaldınyor; şişe delikanlının elinden düşüyor ve dalgalara geri dönüyor. Delikanlı atlardan birine doğru sürükleniyor ve avlanmış bir hayvan gibi atın terkisine atılıyor. KoUan eyerin çı-• kıntılanna bağlanıyor, sallanıp duran kafası atın terli böğrüne yas

lanıyor. Şefin buyruğuyla atlılar kum tepelerine doğru ilerliyor, kısa bir tırmanıştan sonra ufuktaki dağlara kadar uzanan dümdüz, kıraç bir ovaya çıkıyorlar.

Birazdan yoğun sisin içinde mahmuz şakırtıları ya da taşa vurulan demir tangırtısını andıran sesler duyuluyor; sesler yaklaşıyor ve cilalı abanozdan bir tahtırevan çıkıyor sisin içinden; tahtırevanın ağırlığı altında tüm kasları gerilmiş dört zenci, delikanlının üzerine atıldığı atı götüren gruba doğru ilerliyor.

Tahtırevanın içinde bir çıngırak sesi duyulunca kara adamlar duruyor. Çıngırak bir kez daha çalıyor. Taşıyıcılar ağız birliğiyle bir inleme koyuverdikten sonra güçlü kollarını esneterek tahtırevanı kumların üzerine nazikçe bırakıyorlar. Taşıdıklan yükün ve fırtınayı takip eden boğucu sıcağın etkisiyle soluk soluğa kalmış dört çıplak adam yere yığılıp gövdelerindeki ve kalçalanndakı teri silmeye çalışıyorlar.

“K^kın, domuzlar!” diye bağınyor sarkık bıyıklı adam; taşıyıcılara vurmak için kamçısını havaya kal^nyor, onun öfkesi bindiği hayvana geçiyor, at tahtırevanın çevresinde sinirli sinirli dolaşmaya, yeri eşelemeye başlıyor. Dört zenci sızlanarak ayağa kalkıyorlar, sapsarı gözlerinde cam gibi bir öfkeyle bekliyorlar, nihayet tahtırevanın sımsıkı kapalı perdesi^n ardından bir kadın sesi geliyor: "Onları rahat bırak Guzman. Uzun ve zahmetli bir yolculuktu.”

Süvari tahtırev^anın çevresinde dökmeye, zencileri kamçılamaya devam ederken atının homurtusunu batırarak cevap veriyor: "Senyora'nın yanında

muhafız olmadan bu vahşilerle dolaşması güvenli değil. Tehlikenin kol gezdiği bir çağdayız.” Perdelerin arasından eldivenli bir el çıkıyor:

“Daha iyi bir çağda olsak adamlarımın korumasına ihtiyacım olmazdı. Senin koruyuculuğuna ise hiçbir zaman itimadım olmadı, Guzman.”

Ve perdeyi açıyor.

Genç kazazede denizin altında mumyalannnş olduğunu sanıyordu; şakaklarındaki damarlar kabarmış zonkluyordu; yan açık gözkapaklannın altından çevresine bakındı; bu sisle örtülmüş çöl manzarası ateş okyanusunun tabanında göreceği manzaradan pek farklı değildi belki de çünkü başüstünden düşerken, birazdan içine gömüleceği dalgaları değil yalnızca yukandaki parlak korona olayını görmüştü: Ana direğin tepesinde Aziz Elmo Ateşi; bilinçsiz bir halde sahile vurduğunda çevresinde yoğun bir sis vardı. Ama şimdi, o gözlerini açarken tahtırevanın perdeleri de açıldı; deniz, ateş ya da sis yerine başka bir insanın bakışlanyla karşılaştı.

"Bu o mu?” diye delikanlıya bakarak sordu kadın; oysa delikanlı da çıkık elmacıkkerniklerinin hemen üstüne yuvalanmış kara gözleriyle, neredeyse gümüşi bir beyaz^^^ yüzüyle tezat oluşturan parlak gözleriyle onu izliyordu; kadın ona baktı, kumlu kirpiklerin ardından izlendiğini fark etmeden baktı ona.

“Kaldırın yüzünü göreyim," dedi kadın.

Delikanlı çevreyi daha iyi seçiyordu şimdi, eldivenli bileğine tünemiş gergin ama hareketsiz kuşa tıpatıp benzeyen siyahlara bürünmüş kadının kendinden emin, küstah tavırlarla tahtırevanın içine çekildiğini gördü. Sarkık bıyıklı adam delikanlının saçından tutup kadının görebilmesi için kafasını kaldırdı. Delikanlının puslu gözleri kadının beyaz başörtüsüyle sarmalanmış kafasını sabırsızca salladığını zar zor seçebildi.

Kadın elbisesinin kabarık ve gösterişli kolunun içinden elini uzatarak parmağıyla delikanlıyı zencilere gösterip şöyle dedi: "Alın onu.”

Körük gibi inip kalkan bir göğüsten yükselen hırıltılar çölde yankılanıyor, sisin kendisi can bulmuş da soluk alıyor s^anki; sonra yay gibi gergin bir

beden, devasa bir beyaz köpek hırlayarak ken-

%

:f dini liderin atının önüne atıyor; şef bir an için sersemliyor; köpek

' ayaklarına atılıyor, tasmasının çivilerini adamın kişneyerek gerile

yen atının kamına sürtüyor; lider belindeki hançeri çekiyor, atı kontrol etmek için dizginlere asılıyor, köpeğin başına doğru han-'■ çeri savurarak hain bir yara açıyor; köpeğin tasması adamın elini

çiziyor ve köpek inleyerek yere düşüyor, kederli gözlerini o karmaşada unutulan kazazedenin gözlerine dikiyor.

Karanlık çöktüğünde Senyor yorgun adımlarla çadırına girdi ve hemen koltuğuna yığılarak omuzlarına bir örtü aldı. Yağmur durmuştu, uşaklar saatlerdir Bocanegra'yı arıyorlardı, diğer köpekler kaçak mastifin kokusunu takip edeceklerine aptal aptal çadırın çevresinde dolaşıyorlardı, efendilerinin köpeğinin kokusuyla efendilerinin kokusunu birbirinden ayırarnıyor gibiydiler. Senyor nihayet mastifın kaybolduğu gerçeğini ^keğine taş basarak kabul etti ve üşümesi daha da artı.

Guzman ter içindeki yüzü ve uzun sürmüş bir avın izlerini taşıyan kirli giysileriyle çadırın örtüsünü aralayıp geyiğin az önce kampa getirildiğini bildirdiğinde Senyor dua kitabını okuyordu. Guzman özürlerini bildirdi; yağmur yollan değiştirmişti; geyiğin kovalandığı ve öldürüldüğü yer Senyar'un zevki için düzenlenmiş olan yerden biraz uzakta kalmıştı.

Senyor ürperdi, dua kitabı elinden düştü; içgüdüsel olarak geri almak istedi, hatta birazcık eğilir gibi oldu ama Guzman efendisinin önünde yıldırım gibi eğilip ibadet kitabına uzandı. Guz-man eğildiği yerden dua kitabını sunmak için başını kaldırdığında, kısacık bir an için Senyor'a baktı; sanki bu sırada bir kaşı efendisini taciz edercesine hafifçe kalkmıştı; ama Senyor hizmetkârının itaatkârlığını ve saygısını göstermekteki süratinde bir kusur bulamadı; o bakışının altında yatan niyet Senyar'un hem kabul etmek hem de unutmak istediği çağrışunları belli belirsiz ortaya çıkarsa da, görülebilir olan, bir uyruğun kusursuz tavırlanydı.

Guzman'ın elindeki yara Senyar'un elindeki yaraya değdi; yaraları örten mendillerin kalitesi arasında dağlar kadar fark vardı ama ikisi de aynı çivili tasmayla açılmıştı.

Senyor doğrulduğunda, Guzman efendisinin niyetini belirtmesini beklemeden -Okumaya devam mı edecekti, yoksa ateşin başına nn gelecekti?- Biscay gabardininden pelerinini çoktan eline almış, efendisinin giyinmesine yardım etmeye hazırdı.

“Pelerin getirdiğime iyi e^tmişim,” dedi Senyor.

“İyi bir avcı asla havaya güvenmez,” dedi Guzman.

Avcıbaşı pelerini omuzlarına yerleştirirken Senyor hiç kıpırdamadan dimdik durdu. Guzman saygıyla eğildi, çadınn örtüsünü yeniden araladı ve yüzünü kapüşonun altına gizlemiş olan Senyor'un gürül gürül yanan kamp ateşinin aydınlığına çıkmasım bekledi. Senyor çadırdan çıktı, ayağının dibine yatınlmış geyiğin gövdesi önünde bir an durdu.

Avcılardan biri elinde bıçakla geyiğe yaklaştı. Senyor Guz-man’a bir bakış attı; Guzman elini kaldırdı; avcı hemen bıçağı fırlattı ve vekil havada yakaladı. Geyiğin başına çöktü, av bıçağının kesin ve seri bir hareketiylegeyiğin boğazını bir kulaktan diğerine kadar kesti.

Boynuzlan kesip aldı, arka ayaklann derisini yüzdü, ayaklan eklem yerlerinden kırarak tendonlan ortaya çıkardı.

Ayağa kalktı ve adamlara geyiği tendonlarından asıp derisini yüzmelerini emretti. Kendisini izleyen avcının bıçağını geri verdi; geyiğin ölüsü Guzman ile Senyor’un arasına asıldı.

Adamlar hayvanın derisini inciğinden kıçına kadar yardılar, oradan karnma doğru ilerlediler. Ka^rnını yanp mesanesini, midesini ve bağırsaklanru çıkardılar; geyiğin kanıyla damla damla dolan kovanın içine bu organlan attılar.

Senyor gecenin ve kapüşonunun çifte gizleyiciliğine minnettardı, oysa Guzman ateşin titreşen ışığında onun yüzünü inceliyordu. Avcılar göğüs

kemiğine kadar göğsü açtılar, akciğeri, karaciğeri ve yüreği çıkardılar. Guzman elini uzatınca yürek ona verildi; diğer organlar Senyor'un tedirgin kalbinin atışma benzeyen seslerle kan dolu kovaya düştüler. Senyor merhametini göstermek istercesine ellerini kavuşturdu; Guzman hançerinin kabzasıru okşadı.

Kafa enseden kesilip kopartıldı, geyiğin parçalanması sürüyor olsa da Senyor kamp ateşinin titrek ışığında geyiğin kafasından, o aptal görünüşlü, çenesi açılmış, tacını yitirmiş, yürek para-layıcı bir acıma duygusu uyandıran kafadan başka bir şey göremi-yordu. Karanlık, camlaşmış, kısılmış gözlerde hâlâ hayatın kalıntıları vardı ama bu gözlerin hemen ardında muzaffer ölümün hayaleti gizleniyordu.

Birkaç avcı işkembeyi küçük parçalara bölmüş ateşte kızartıyor, arada sırada kanla ıslatıyor, sonra ekmeğe basıyorlardı. Biraz önce Senyor'u vekilden ayıran şey derisi yüzülen, boynuzları çıkartılan ve parçalara ayrılan geyiğin gövdesiyse eğer, şimdi onları ayıran bir dünya vardı. Kan, ekmek ve işkembe ateşin başına taşınmıştı; avcılar ve ava katılan köpekler yalazların çevresinde bir çember oluşturdu. Adamlar bir elleriyle köpekleri idare ediyor, diğer elleriyle av borularını tutuyorlardı. Senyor'un geleneksel yüce mevkisi o an heyecan ve karmaşa içinde unutuldu gitti. Dillerini dışarı çıkarmış sabırsız köpeklerin dikkatleri dağıtması ve adamların hem köpekleri idare etmek hem de boruları hazır tutmakla uğraşıyor olması hükümdarın çadırına dönmesi ve sofuca okumasına yeniden başlaması için yeterliydi ama ondan önce yerine getirmesi gereken bir formalite daha vardı. Bir buyruk, rasgele bir işaret verilince avcılar hep birden boruları üfleyecek, avın resmen bittiğini ilan edeceklerdi.

Onun bir hareketini bekleyen bu belirsizlikte, Senyor işareti vermek için elini kaldı^aya başladı fakat tam o sırada avcılar borulan üflediler. Bu kıvrımlı, büyük aletlerden çıkan sesler gecenin kulaktozunda patladı; kopa^^mış olduğu dağlara doğru uçu-yormuş gibi değilse bile, kavrulmuş toprağın üstünde demir çakılı toynaklarla dörtnala gidiyormuş gibi hissettiren boğuk bir inilti. Senyor işareti vermekmiş olmasına rağmen ayin gerçekleştirilmişti. ^rtık çok geçti. Şaşkın şaşkın onlara bakarken kimsenin umursamadığı hareketi yarı yolda donup kaldı. Guzman’ın yanı başında olmadığına sevindi, onun da herkesi saran heyecana kapılmasına memnun

oldu; zira yüzündeki irkilme ifadesini, tek bir kelimesi ya da hareketi olmadan geleneksel buyruğu yerine getirilen efendinin açık kalmış ağzını görmemişti.

Boru sesini duyan köpekler karınlarını doyurmak için ileri atıldılar, ateşin yalazları keskin dişlerine ve ter içindeki bellerine vurdu. İştahlı hayvaruar tarafindan kuşatılan Guzman geyiğin iç organlarını bir mızrağın ucuna geçirip köpeklere doğru havaya kaldırdı. Köpekler çenelerini açıp kapayarak zıpladılar. Sağır edici boru sesi ve içlerinde hep saklı kalan doğal yırtıcılıkla çılgına dönen köpekler gürül gürül akan pırıltılı bir kas nehriydi; dilleri nehrin yüzeyinden fışkıran kıvılcımlardı. Kendinden geçmiş, ter içindeki Guzman mızrağı bir indirip bir kaldırıyor, bu taşkınlığın lezzetini hiç unutmayacak ve bir sonraki avı açgözlülükle bekleyecek olan köpeklere geyiğin iç organlarını yedirmeye devam ediyordu. Senyor bu dehşetli manzaraya s^ırtını döndü; sonsuz bir kısırdöngü fikri bir türlü aklından çıkmıyordu.

Köpekler burunla^rn ^ın ve kömürün içine dal^nrken, Guz-man bıçağının ucuyla geyiğin kalbine bir haç çizdikten sonra ustaca kalbi dört parçaya böldü. Kupkuru bir kahkaha atarak parçaları çevresinde oluşan halkanın dört yanına firlattı; geçir^kleri güzel günün anısıyla gözleri parlayan, avcıbaşı^n her hareketini izleyen avcılar da onunla birlikte güldüler ve bu sevince nazar değmesin diye bağrıştılar, “Pater Noster,” “Ave Mana,” “Credo” ve “Salve Regina” dualarını.

"Efendimiz,’' dedi Guzman bu merasimin sonunda Senyor'a doğru ilerleyerek, "günün ödüllerini ve cezalarını dağıtma lütfu-nu göstermeyecek misiniz?”

Ve güleç, kirli, yaralı, tükenmiş bir şekilde ekledi: “Şimdi yapın çünkü adamlar çok yoruldu, çabucak korunaklı bir yere dönmek istiyorlar.”

"Geyiği kim öldürdü?” diye sordu Senyor.

"Ben, Efendimiz,” diye cevap verdi avcıbaşı.

“Çok çabuk cevap verdin,” dedi Senyor, çenesini sıvazlayarak.

“Anlayamadım, Efendimiz.”

Senyor dalgın dalgın kalın altdudağıyla oynamaya başladı. Pelerinin kapüşonu altına gizlenmiş gözlerinin vekilin çizmelerini incelediğini ve dağın kuru kahverengi toprağından çok başka olan salıilin siyah kumlardın kalıntılarını fark ettiğini kimse bilemezdi. Guzman ilk kez efendisinin elindeki yaranın kendi yarasıyla aynı olduğuna dikkat etti, tereddüt ve ka^aşa içinde elini arkasına gizledi. Ödül ve ceza mı? Senyor ve Guzman aynı anda kendilerine sordular: Kim için? Birbirlerini, kendilerini, Bocanegra'yı, hayal kırıklığına uğramış isyankâr gözcü grubunu düşündüler.

Yüzünü okşayan, nemli kum kalıntılarını silen bir kadın eli onu uyandırıyor. Delikanlı ikinci kez uyanıyor; ipek yastıklar, kakım kürkü örtüler, brokar perdeler arasındaki tutsaklığı; sallana sallana ilerleyen tahtırevanın içinde alabildiğine yatıştırıcı bir mahmurluk, keskin ve kesinlikle kadınsı bir parfüm, delikanlının her nefes alışında içine çektiği ve karanlığın içinde adeta görebildiği bir koku.

- Corpus
- Küller
- Requiem
- yorsun, yağıya ... hayır, halen sert olan penisine

Hareketli, rahat, düşsel bir yatakta yattığını biliyor. Bir kadı-yumuşacık eli hiç durmadan onu okşuyor ama yattığı yerden

kadının diğer e^û görüyor: üzerine bir şahin tünemiş kaba ve yağlı bir av eldiveni. Delikanlı gözlerini kuşun çökmüş gözlerinden ayıramıyor, göz gözeler fakat delikanlının gözleri uykuyla uyanıklık arasında melül melül bakarken, şahinin bakışı sabit, hipnotize edici; sanki bir zanaatkâr iki eski, yıpranmış, kararmış bakır parayı kuşun kafasına yapış^^tınDı ve böylece kuşun bakışlan iki sonsuz sıfıra dönüşmii§. Zalim şahin hareketsiz, katı, hanı^^^ av eldivenine daha iyi tutunmak için ayaklannı germiş. Kuşun ayaklan karnın bileğini öyle bir tutuyor ki pençeleri yağlı eldivenin bir uzantısı gibi görünüyor. Onun bir malta şahini olduğunu düşünebiliriz, öylesine katı; yalnızca ayak bileğine bağlanmış minik çıngıraklarda hareketin ya da canlılığın izleri var; şıngırtılar demir tokalım ve yolda sü^rüklenen de^^in tekdüze sesine kanşıyor.

Delikanlı, kendini okşayan kadına çeviriyor yüzünü, o sabah tahtırevan perdesinin aralığından gördüğü gümüşi beyazlıktaki yüzü göreceğinden emin, onun kim olduğunu soran kadın, izlenmekte olduğunu bilmeden ona bakan kadın.Ama kucağında uzandığı... uyuduğu... uyandığı kadının yüzü siyah bir peçenin ardına gizlenmiş. Senyora (de^^^yı atın terkisine bağlayan yabani adam öyle demişti) siyahlar içinde bir heykel: brokar, kadife, ipek; tepeden tırnağa tüller ve kumaşlarla kaplı.

Canlı olduğunu gösteren tek şey eUeri; biri delikanlının yüzünü okşuyor, kumu temizliyor; diğeri de hareketsiz alıcı kuşu tutuyor. Genç kazazede onun eninde sonunda soracağı sorudan korkuyor: Kimsin sen? Korkuyor çünkü cevabı bilmiyor. Bol yas-

tahtırevanın p^^^^ü havasını içine çekerken, dünyadaki en savunmasız adam olduğunu fark ediyor; o soruya cevap veremeyecek; bir başkasının söylemesini beklemek zorunda: “Sen şu kişisin,” - ne kadar tehditkâr, nahoş ya da yanlış olursa olsun yine de bir kimlik, diyerek kabul etmek zorunda. Ona isim verecek ük insanın insafına kalmış: Yalnız, beşiğinin içinde avunuyor, düşünüyor, biliyor. Ama duyularını saran yoğun sise rağmen - uyku, hareket, parfüm, şahinin hipnotize edici bakışı- yüzünde ve alnında gezinen yumuşacık parmaklar onu uyanık tutuyor, şahinin Senyora'nın

eldivenli bileğine tutunması gibi uyanıklığa sıkı sıkı tutunmasını sağlıyor. Delika^^n aklından geçen belli belirsiz düşünce, başka bir şey düşünemediği için netlik kazanıyor, eğer birisi onu tanır ve adıyla çağınrsa, o da keneni tanıyan kişiyi ta-

nıyacak ve ona isim verecek; bunu yaparak kim olduğunu, olduğumuzu anlayacak

Biraz avunarak kadının eteğini hafifçe okşuyor; uzun süre için bu yeterli oluyor ama sallanıp durmanın, parfümün ve bitkinliğin büyüsüne bir kez daha kapılarak kadının yüzündeki peçeye uzanıyor.

Ka^n bir çığlık atıyor ya da delikanlı onun çığlık attığını düşünüyor; kadının ağzı peçenin ardında saklı ama delikanlı tahtırevanın içindeki ağır havayı bir dehşet çığlığının ^^tığını biliyor; onun yüzüne doğru elini uzattığında çığlık attığını biliyor; ama şimdi her şey aynı anda olup bitiyor: Tahtırevan duruyor, dışan-dan kalın sesli adamlann inlemeleri duyuluyor, kadın şahinin çirkin kafasını delikanlının yüzüne doğru yaklaştırıyor ve kuş anıtsal hareketsizliğini bozuyor, çıngıraklar öfkeyle çalarken Senyora'nın eli -bir zamanlar yumuşakken şimdi alabildiğine yırtıcı- zalimce delikanlının gözlerini kapatıyor, bu sırada delikanlı hafifçe aralanan peçenin altından bir av köpeği tasmasının çivileri gibi sivriltilmiş dişleri görüyor; şahin delika^^^ güneşte ve kızgın denizlerin tuzuyla narinleşmiş boynuna saldırıyor, uzun, geniş ve kalın gaganın arasından buz gibi bir salgı sızıyor delikanlının etine; az önceki çığlığın tahtırevanın bunaltıcı rahatlığının içinde sıkışmış, boşlukta asılı durduğunu duyumsuyor; öyle bir çığlık ki her varlığın mezara bir sır götürme hakkı olduğunu tekrar tekrar haykırıyor. Genç tutsak, şahinin nefesiyle kadının nefesi arasındaki ayn-mı yitiriyor, doymak bilmez bir açlığın ısırıkları boynunu parçalarken, boynundaki kuşun buz gibi gagası mı, yoksa Senyora’nın sivriltilmiş dişleri mi, bilemiyor.

O gece, yarası hâlâ kanayan sakat Bocanegra, handan içeri süzüldü. Onun gelişi avcıların kutlamalarını mahvetti. Keyifler kaçtı, içki içip şarkı söyleyenler son dizeleri güçbela bitirdi:

Günler ne hüzünlü ne uzun, hey,

Ne yoksuldur zengin,

Hüzne gelince dur derim ben, hey,

Kalesinden kalkar gelirim, hey,

Tartışmalar duruldu, yüksek sesler kısıldı; kafasında kocaman kanh bir yara olan, patileri sahilin siyah kumuna bulanmış bembeyaz mastife hepsi birden hayret ve tedirginlikle baktılar.

Köpek, Senyor'un kaldığı yere götürüldüğünde hükümdarın ilk işi onun yaralarının sarılmasını buyurmak oldu. İşte şimdi uşaklara mum ışığının altında gün doğmuştu, nihayet çantalarını açmak için bir neden bulmuşlardı. Senyor dua rahlesinin önünde diz çöktü, dua kitabını açıp rahleye yerleştirdi ama yolculuklarında asla yanından ayırmadığı İsa figürlü siyah haça arkasını döndü; köpeği yatak odasında iyileştirmeyi uygun bulmadıklarından onu avluya çıkartmaya hazırlanan uşaklara dik dik baktı. “Hayır,” dedi, “köpeğe burada bakacaksınız.” Uşaklar onun emir yerine geçen arzusuna çaresiz bo^yun eğdiler. Hükümdarın ezici varlığı yüzünden, olay üzerine ateşli tartışmalara girme, neler olduğuna dair akla hayale sığmaz ihtimaıler öne sürme şanslarını yitirmişlerdi.

Senyor tekrar diz çöküp sessizliğe gömülürken aynı sorulan kendine sormaya başladı: Uşakların içinde de isyan ateşi yanıyor muydu, mütevazı konumla^nı yeterli bulmuyor ve efendilerinin lütfettiğinden, bu topraklardaki tüm hizmetkârlardan daha iyi bir mevkiye sahip olmalarını sağlayan görevlerinden fazlasını mı istiyorlardı? Ama uşaklar yaptıkları işin telaşına kapılmış, kendi ihtiyatsız hoşnutsuzlukla^m ve efendilerinin ihtiyatlı tahminlerini çoktan unutmuşlardı.

Uşaklardan biri yaranın çevresindeki kılları kesti; yarayı temizledi ve çirkin, ^^n, kıvrık bir iğneyle yarayı dikti, her dikişte biraz deriyle biraz eti birleştirmeye dikkat etti. Kalın bir ip kullanılarak ne çok sıkı ne de çok gevşek dikildi yara. Birinci uşak yaraya ekmek için çantadan çeşit çeşit şifalı toz çıkardı: meşe yaprağı, palmiye kabuğu, ejder ağacı sakızı, kavrulmuş kuzukulağı ve arpa, maltaeriği yaprağı, yaban fesleğeni kökü. İ^nci uşak avuç dolusu sıcak kıtığı şarapla ıslattı, iyice suyunu sıktıktan

sonra tozların üzerine yaydı; üçüncü uşak onun üzerine kuru kıtık koydu ve nihayet bir bez parçasıyla yarayı sardı.

Uşaklar arkalarmda kederli, inleyip duran bir Bocanegra ve dua rahlesi önünde diz çökmüş uyuklayan bir Senyor bıraktılar; başı kadife dirsekliğe dayalı Senyor iyice sersernlemişti, tozların ve kaynayan güğümlerin yaydığı tiksindirici koku, köpeğin kanının (havada) bıraktığı metalik tat ve kara sahil kumunun (döşemedeki) izleri, o sahilde sen yatıyorsun, kendi kendinin eşine dönüşerek... Eski ayak izinin üzerinde yeni ayak izin, bu sabah deniz seni kustuğunda tıpkı seninkine benzer bir bedenin yattığı gibi ikinci kez kumların üzerinde sere serpe; aynı sahilde yatıyorsun, açık kolların yosunlara dolanmış, kürekkemiklerin arasında bir haç, sımsıkı kapanmış büyük bir yeşil şişe etrafında kenetlenmiş parmakların, eski ve yeni anılarının tümü fırtına ve ateşle silinmiş, kirpiklerin, kaşlann, dudaklann tepelerin kumuna bulanmış, Bocanegra inlerken ve Senyor uykusunda kim bilir kaçıncı kez zafer gününü hatırlayıp köpeğine yeniden anlatırken; köpeğin tek arzusu kara sahilde yaşadığı dehşeti def etmek, halbuki Senyor zaferinin şanını a^^mak için o gün inşa e^dilinesini buyurduğu sarayına yarın yapacağı dönüş yolculuğuna iyi bir mazeret anyor.

Zafer

Kanlı bir çarpışmanın ardından şehir düştü. Haberler karargâha ulaştı, daha bir saat geçmeden fethedilmiş şehre giriyordu; birliğindeki Alman paralı askerlerinin göğüs zırhlan kadar kara ve parlak, kuşatma altındaki şehri çevreleyen hendeklerdeki sular kadar bulanık belleğinde, Brabant ve Batavya ovalannda sapkınlığa karşı verdiği yıkıcı savaştan kalma karmakanşık görüntüler canla-myordu şimdi. Senyar'un atalan daha önceleri İspanya toprakla-nnda Valdo'cularla ve Insabattato’larla savaşıp onlan yok etmişlerdi; şimdi onların ^k kafalı torbaları, peşlerine ta^ktıklan katar katar destekçi ve Katolikliğe dönmeyi kendilerine yediremeyip isyan eden Yahudilerle birlikte, sapkınlan banndınnayı adet edinmiş Kuzey ülkelerine sığınmış ve yeniden güçlenip üremeye elverişli bu topraklarda yaşamaya başlamışlardı. Oradan imanın temellerini çürütmek için köstebekler gibi tüneller kazıyorlardı, oysa aynı tarikattan başka sapkınlar Leon, Aragon ve Katalanya'da gün ışığına çı^mş, Lucifer’e yakışır bir kibirle inançlannı uluorta açıklamışlardı; bu sayede kolayca imha edilmişlerdi.

Senyor önünde duran dümdüz ovalara bakarken insanlann gizlenmesinin, hep tedbirli olmasının bu engebesiz araziden kaynaklanıyor olabileceği geldi aklına, belki de İber Yanmadası'nın engebeli oluşu insanlann şerefini ve gururunu azdınyordu; yüce dağlan görünce yukarılara çıkmaya, tepelerden direnişlerini haykırmaya ve silahsız kâfir yığınlanna açıkça katılmaya cesaret bulu-yorlardi, Leon'lu bir tacir olan Pierre Valdo'nun yaptığı gibi; hal-^n önünde fakirliği yüceltmiş, din adamlannın zenginliklerini ve kusurlarını lanetlemiş, herkesin hatta kadınlarm bile kutsal ayinleri yönetebildiği ama değersiz olduğuna karar verilen din adamlarından bu onunın esirgendiği, manastır sisteminden bağımsız bir kilise kurmuştu; onu izleyenler ibadethanelerden uzak durmuşlar ve insanın kendi evinde dua etmesinin en iyisi olduğunu iddia etmişlerdi, işte Pierre Valdo bu ilkeler çerçevesinde dehşetli bir kalabalık toplamıştı, kendilerine “İnsabattato” diyorlardı çünkü fakirliğin bir simgesi olarak kalın tabanh, ayağa adi bir deri şeritle tutturulan takunyalar giyiyorlar; sapkın liderlerinin öğretileri doğrultusunda konuşup yaşıyorlar, aslında zengin olduklarını çünkü tüm dünya mallarını reddet^tiklerini iddia ediyorlardı; Leon'un Fakirleri deniliyordu onlara, sadakalarla yaşıyor, mülkün miras kalmasına karşı çıkıyorlardı, aralarında "benim" ya da “senin" yoktu; Papa'ya tamahkar, sahtekar, günahkar, yırtıcı kurt, taç giymiş yılan, diyorlardı; müritlerin çoğu mistik bir sofuluk içinde kaybolup gitmişti; bunların birlik olduğu kafir Katharos'çular ve Pro-vence’lı asi ozanlar insan bedeninin acı ve günahla dolu olduğunu iddia ediyor, İsa Mesih ve azizlerin dünyevi hatırasıyla avunmanın hayatta da ölümde de anlamı olmadığını söylüyorlardı; insan bedeninin doğuştan gelen günahkarli^nın ancak yaşarken ortadan kaldırılabileceğine, bu yüzden cennetin kutsallığına layık olabilmek için bedenin arınması gerektiğine inanıyorlardı. Katolik Don Pedro canla başla çalışmış, Valdo'cu sapkınlığın kökünü kazunış ve Leon'un Fakirleri’nin azimli ayaklanmala^rn bastırmıştı. Senyor atasının sözlerini anımsadı ve kendi kendine tekrarladı: “Binsin ki, soylu ya da köylü bir adam krallığımda bir sapkın bulur da onu öldürür, sakatlar, malını alır ya da ona herhangi başka bir zarar verirse hiçbir ceza almayacaktır; hatta lütufla^mızdan faydalanacaktır.”

Bugünün kapkara, ışıltılı, bulanık, berrak hatırası; sapkınların bol mühimmatı vardı ve küçük bir tepeciğin üzerine kurulmuş, surlar ve derin bir hendekle çevrelenmiş bir şehrin içindeydiler; ayrıca etraftaki

bata^klıklar tarafından da korunuyordu şehir, geçici hükümdarlıklarını Roma’nın kutsal hükümdarlığının önüne koyan kışkırtıcı Brabant ve Batavya dükleri de sapkınlan böyle koruyordu işte, bu dükler aslan payını Tanrı'ya değil kendilerine ayırmak istiyorlardı; böylece kiliseye ödenen onda birlerden kurtulacaklardı, endüljanstan gelen tüm gelirler hazinelerinde kalacaktı, kurşun rengi İskandinav limanlanndaki tacirler ve tefecilere gidiyordu bütün para; Senyor acı acı gülümsedi, Valdo’cu sofuluk ve Katharos’çu günahkârlıkla akraba olan ama şimdi kendilerine Ademoğullan diyen sapkınlar, eninde sonunda, savaştıklarını söyledikleri günahlann kölesi olmuşlardı: hırs, zenginlik ve güç. Sapkınlara, Roma’ya isyan eden hükümdarlara ve ağzına kadar doldurdukları keselerinden başka hiçbir şeye iman etmeyen tacirlere karşı savaş açmasını haklı çıkarmak için tek başına bu bile yeterliydi. Gücüme güç kat Tann'm, senin adına ve yiğit babamın bana devrettiği Hıristiyanlık kudreti adına savaşırken desteğini esirgeme benden.

“Daima babanın açtığı yoldan git,” derdi annesi çocukluğundan beri. “Bir keresinde ruhundaki savaşlan dindirmek için otuz gün boyunca zırhının içinde uyudu.” Kuşatmanın ardından fethettiği şehre girerken Senyor böyle bir hanedanın mirasçılığına layık olduğuna karar verdi; daha sonra anımsayacaktı baruttan yanmış suratlan, parçalanmış uzuvlan, yeni icat edilen arbalet ve top ateşi sonucu etrafa saçılmış gözleri, elleri; çarpışmaların eski derebeylik geleneklerine göre gerçekleştiği yerlerde de aynı vahşet kol geziyordu; topuz darbeleriyle ete saplanmış zincirli zırhlar, düşmanın attığı sönmemiş kirecin eritip akıttığı gözler; göğüs göğüse, sağn sağnya çarpışma; düşman kılıcıyla değil, attan düşüp miğferli başını yere çarparak ölen süvariler; ağır zırhlanyia gölü geçmeye çalışırken boğulan askerler; gıcırtılı göğüs zırhlarının içinde sıcak çarpmasından ölenler; yere düşen ve ters dönmüş kaplumbağalar gibi ağır zırhlarının içinde doğrulmaya çalışırken Senyor'un piyadeleri tarafından biçilenler. Senyor'un birliklerinde savaşın birinci kuralı manevra kabiliyetini korumaktı, Senyor İspanyol piyadeleri getirmişti yanında; bunlar aslen Asturias'lı ve madenciydiler, işleri tünel kazmak ve en stratejik zafer silahı olan hafif süvari sapkınların koruyucusu dükün ağır zırhlı mızraklı piyadelerinin üzerine çökerken geriden istihkâm desteği vermekti; zaferi kazananlar, Almanların Yukarı Rhein veTuna'da eğittiği paralı askerlerdi, süvariler bu yeni savaş taktiğini kullanarak harikulade işler başanyorlardı; harikulade,

yani ücretlerini aldıkları sürece çünkü ücretlerini almazlarsa karşı tarafa geçme tehlikeleri hayli yüksekti; bu atlıları piştov kullanıyorlardı, Pistoia

adında bir Italyan köyünde icat edilmişti piştov; çarpışmalarda bu hafif süvarilerden sadece beş-altı tanesinin kullanılması bile hayret verici bir manevra kabiliyeti sağlamıştı, zırhlann ve alabildiğine uzun kargıların ağırlığı altında atlannı zar zor hareket ettiren düşman süvarileri ilk karşılaşmada şaşınp kalmış, bozguna uğramıştı. Zırhları ve koşumları kapkara olduğundan bu paralı askerlere Kara Alman Çetesi deniliyordu.

Zaferde yalnızca onlann değil, Senyor'un se^^^nlı ve yerinde buyruklarıyla gösterdiği savaş hünerinin de büyük payı vardı; imanla ateşlenmiş, babasından öğrendiği savaş zanaatıyla tavına gelmişti. Düşmanın ağır süvarisi yok edilince, geriye kalanlar şehrin içine çekilip ellerine ne geçtiyse kapılara yığmışlardı; a^rtık kalın surlarla, çıkma burçlarla, derin bir hendeği dolduran ve küçük kollara ayrılıp şehir surlarının çevresinde minik göller ve bataklıklar oluşturan nehrin sularıyla korunuyorlardı. Ama Senyor doğal engelleri aşmasını bilmişti; hantal süvarilerin nehirde ve bataklıklarda boğulduğunu görünce, daha e^min ve hızlı geçiş sağlamak için önceleri piyadelerin nehri geçmesi için kullanılan tekneleri kıyıya toplamıştı; hepsini yan yana dizmiş ve içlerini toprakla doldurmuştu; uyanık Almanlar balıkçılarla konuşmuşlar ve suya bellerine kadar girip gölü geçebilecekleri yerler hakkında bilgi toplamışlardı: Çabuk, kuşatılmış şehre doğru çabucak ilerleyin, atların yulaf tayını azaltılsın, komutanlar ve athlar yardımcılarını geride bıraksınlar, acele edin; düşman surlann ^dışında dört sancak yitirdi, kazandığımız yerlerde mevzileri sağlaml^^^ahyız, acele edin; nehrin üzerine enli kalaslar yerleştirin, bataklığın üzerinden güvenli bir yol belirleyin, düşman pusuda bekliyor, nehir boyunda sığınmak ya da gizlenmek için kullanabileceğimiz ağaçlan kesiyor çünkü geceleyin insan ve ağaç arasındaki farkı anlamak çok zordur, değirmenler dönüyor, beygirgücüyle dönen değirmenler, su değirmenleri, yel değ^menleri, Tann’ya şükürler olsun, rüzgâr daha güçlü esmeye başladı, sert rüzgar hızla yayılan bir yangın demektir, Almanlar teknelerden yapılımş şosede yıldırım gibi gidiyor, kalasların ve sımsıkı bağlanmış dallann üzerinden piyade onları takip ediyor, surların dışmdaki sahte köyün saman kulübeleri alevler içinde, düşman hendekleri çok zekice kazmış, iç tarafı derin, dış tarafı sığ,

şimdi kuşatılmış şehri kara dumanlar sarıyor, onlar bizi göremiyorlar ama biz surların temellerini görebiliyoruz; şimdi, Asturyas'lı madenciler, öyle hendekler kazın ki şehri çevreleyen hendeğe ulaşabilelim, burçlarm dibine tüneller açıp barutla doldurun; şimdi, düşmanın kaybettiği kıyıdan toplan ateşleyin, kule üstüne kule, sur üstüne sur çökertin; şimdi geri çekilmeyin, günler geçiyor, şehir kuşatmaya direniyor ama içeride olanların kokusunu alabiliyoruz; leş kokuları, yıkık dökük kulelerden göle atlayan firariler; öncü birliklerimiz kent yöneticilerinin kovulduğunu görüyor, onlan alıp bize getiriyorlar. Kent yöneticileri diyorlar ki, biz barışsever kentsoylulanz, dük ve sapkınlar surların tamirinde köle gibi çalıştınyorlar bizleri, karşı çıkacak olursak meydanda kırbaçlanıyoruz, yine de boyun eğrnezsek asıyorlar bizi, şimdi de dükün şartlarını kabul etmediğimiz için şehirden kovuluyor ve düşmanın insafına terk ediliyoruz çünkü dük bunun kırbaçtan ya da darağacından daha kötü bir ceza olduğuna karar verdi, şehirde erzak ya da cephane kalmadı belki ama cesaretlerini yitirmediler, hiçbir şey bulamazlarsa taşlarla, oklarla, kaynar zift kazanlanyla savunurlar kendilerini çünkü birçok okçuları ve güçlü kuvvetli adamlan var ama toplan, tüfekleri ya da ağır silahlan yok; Senyor düşen taşlara karşı kalkan kullanmalarını, yı^kılmış duvarlann ve çö^nüş ailelerin yakınında tuttuklan mevzileri geçici sığınaklarla güçlendirmelerini buyurdu birliklerine, böylece hem içeridekilerden hem de dışarıdakilerden koruyacaklardı kendilerini, dükün taşlan ve oklan kadar Senyor’un toplan ve arba-letleri da tehdit ediyordu onları; ^Alman süvarileri şehrin arka kapısının dışında bir yere mevzilendi, sonra lağımlar patlatıldı ve kuleler çöktü, topçular nihayet surlan delmeyi başardılar, Senyor'un birlikleri dehşet içindeki şehre daldı: Dük ve sapkınlar geri çekildiler, kaçmaya çalıştılar ama arka tarafta onları piştovlan ve hançerleriyle korkunç ^Alman süvari bölükleri bekliyordu; Rhine-land'lılann göğüslüklerinin görkemli karası ve Tuna boylarından gelen paralı askerlerin kızıl zırhlarının parıltısı sapkınların karşısında deniz gibi dalgalandı, piştovlar ve hançerlerle üstlerine kapandı; Almanlar vurup biçtiler, İspanyollar kazıp patlattılar ve öğleden sonra saat tam birde Kan Sancağı'nı taşıyan bir yüzbaşı en yüksek kulenin kalıntıları üzerine sancağı dikti, kapılar açıldı, köprü in^dirildi ve Senyor şehre girdi.

Zafer naralan bekliyordu, sürekli değişen efendilerine kayıtsız ve hiç bitmeyen savaşlan kanıksarnış halktan ya da her iki taraf için de çarpışmaya hazır paralı askerlerden değilse bile en azından kendi birliklerinden. Oysa

dar sokaklardan ilerlerken, yukandaki pencerelerden tüy bulutlan ve saman parçalan yağıyordu onun ve atının tepesine.

Kendi birliğinden bir yüzbaşının sokaktaki evlerden birinden çıktığını görünce Senyor atının tepesinde oturduğu yerden haykırdı:

"Neler oluyor? Ne bu rezalet?” Kıpkırmızı kesilen yüzbaşı, İspanyol askerlerin yataklan parçaladıklarım söyledi, Kuzey ırkından cimrilerin ve tefecilerin altınlarını yastık altında sakladıklarını duymuşlardı çünkü; eğer ev sahipleri evde olsa askerler onları da memnuniyetle pencereden atarlardı ama hepsi korkuyla kaçışmış, muhtemelen hazinelerini evlerinde bırakmışlardı. En azından askerler öyle olduğunu umuyorlardı. "Bunun iman yolunda bir Haçlı Seferi olduğunu, yağma amacıyla yapılmadığını bilmiyorlar mı?" diye sordu Senyor, yüzbaşıya. “Papa'nın Hıristiyanlık alemindeki tüm prensler arasında beni Dinin Koruyucusu seçtiğini, Flaman sapkınlığının kökünün kazınması için beni görevlendirdiğini biniyorlar mı?” Yüzbaşı kafasını iki yana salladı. “Haçlı Seferi olması pek bir şeyi değişti^rrniyor, bu savata kullandığımız adamlar paralı askerdir, Efendimiz, zevk için ya da dinleri için savaşmazlar; savaşmak mesleğidir onlann, ücretle^rini ve ganimetlerini aldıklan sürece kimin tarafinda sav^^kl^anın bir önemi yoktur. Senyor bir Haçlı Seferi istiyorsa topraklanndaki köylüleri kullanmalıydı ama o köylüler yaba sallamaktan başka bir şey bilmezler; kılıç kullanamazlar, savaşı kazanmamızı sağlayan arbaletin, ateşli silahların ya da topun adını bile duym^nışlardır, Rab’bimize şükürler olsun ki başarısız ordular için söylenen, askerî şeref tacının düşmanın zaferleri üzerinde durduğu sözü bizim için söylenmeyecek Buna razı olun Efendimiz, yağmacılığın utancını sineye çekin çünkü zaferin ispatıdır; mağlup olma^n şerefi solucanlara ve sineklere ziyafet çekmekten başka işe yaramaz.”

Yüzbaşı yürüyüp gitti, o öğleden sonra Senyor'un başına pencerelerden çiçekler ve dehşet içindeki kentsoylular yağmadı, yalnızca yastıkların ve döşeklerin içindekiler yağdı. Sokaklarda yatan ölüleri yüzbaşının söylediği gibi solucanlar ve sinekler değil, başıboş köpekler yedi. Öfkeden sıtmaya tutulmuş gibi titreyen Senyor büyük katedralin önünde durdu ve bir arbaletçiye bu muhteşem gotik tapınağın, şehitlerin bu tarihi mezarlığının, bu

*

ilim irfan yuvasının kapılannı ardına kadar açtırdı; çanlar çalınsın buyurdu; imanın düşmanlarına karşı kazandığı bu zaferin onuruna muazzam bir "Te deum" ayini düzenletecekti. Arbaletçiler tedirgin, hatta rencide olmuş gibi görünüyorlardı; bazıları elleriyle yüzlerini örttüler, belki kahkahalarmı gizlemek, belki de avluya tepeleme yığılmış bedenlerden yükselen leş kokusunu duymamak için; hangisi doğru, bilmek zordu. Senyor askerin katedral kapılannı açmasını izlerken, hiçbir zaman en ufak bir tereddüde düşemeyeceğini, düşmemesi gerektiğini hatırlayarak kendi kendine söylendi:

"Buyruğun verilmesi ve yerine ge^^rnesi arasındaki o daimi belirsizlik ânı..."

Kapılar açıldığında kendi de zırhlı eldiveniyle ağzını ve burnunu kapamak zorunda kaldı; katedralin içinden gelen iğrenç dışkı buhan dışandaki sokağa yığılmış ölülerin leş kokusuna karışıyor, iyice berbat bir hal alıyordu.

^lman piyadeleri ve süvarileri gülüşüp bağnşarak sıralar arasında koşuşuyorlardı; karileri sunağın dibinde hace^m gideriyor, kimileri günah çıkarma hücrelerine işiyordu, sokaklardaki insan leşleriyle çektikleri ziyafete rağmen gözleri doymayan köpekler tapınağa girip çıkıyor, sarhoş askerlerin kusmuklarına saldınyor-lardı. Daha Senyor emri vermeden arbaletçiler hırçın ve saldırgan bir tavır ta^^^^lar, meslektaşla^nru katedralden dışan kovalamaya, onlan tutuklamaya hazırlanmışlardı... belki de sadece Senyor'un eşiğin gölgesinden onları izlediğini fark ettirmek istemişlerdi. Ama Senyor durmalannı işaret etti, sonra ikircikli bir şekilde altdudağıyla oynamaya başladı.

Elbette ilk yapması gereken şey bu ahlaksızca küfürlere engel olmayan arbaletçilerini hizaya so^nak, ikincisi de bu zındıkların kendilerini cezalandırmaktı. ^Ama sütunlardan birinin ardında, katedralin karanlık bir köşesinde oyalanmak gibi daha güçlü, daha rezilce bir istek kapladı içini. Bir el hareketiyle adamlarına kated-r^in içinde onu yalnız bırakıp ç^rnalannı buyurdu. Gönülsüz ayak sesleri ağır ağır uzaklaştı, büyük kapılar kapandı ve Senyar o g^ünkü büyük askerî zafe^rinin verdiği ta^tmin duygusunu aşarak içini dolduran bireysel yenilmişlik duygusuyla baş başa

kaldı; ^m olduğu belirsiz yüzbaşı kaybolmuştu, eğer zaferinin meyvesi böyle bir utançsa, düşmanın zaferinden çıkarılacak şerefi tercih eder-

di. Başını sütuna dayadı; ^bindiriri kokulara ve iman uğruna o gün savaşı kazanan Alman paralı askerlerinin velvelesine (Dinliyor musun, zavallı Bocanegra?) teslim olmuştu artık.

Sunağın başında neler olduğunu açık seçik göremiyordu; kaidenin üzerinde dikilen siyahlar içindeki bir süvarinin gırtlaktan çıkan aksanlı konuşması sarhoşların patırtısını bastırdı. Herkes susup dinledi, Toton aksaruyla yaptığı konuşmayı bitirince dava arkadaşları, "Çok yaşa!”, “Ölüme kadar!" diye naralar attılar. Pis kokular saçan dışkı kümeleri arasında atılı duran kılıçlarını ve Tuna boylarından gelenlerin kızıl zırhlannı ya da Rhein çetesine adını veren kara göğüs zırhlannı tekrar kuşandılar; sunağın hemen önünde kızıl ile kara; zifiri karanlıkta göğüs göğüse bir çarpışma başladı, Rhineland’lıya karşı Asturyas’lı, Kara Çete'ye karşı kızıl zırhlılar, savrulan küfürler, kol gezen ölüm, saldırganlığın vecdiyle yükselen ulumalar ve onları iyi göremediğim için, Bocanegra, hepten kapadım gözlerimi ve geçmişteki benzer saygısızlıklan andım; bu korkunç şamatanın ve mide bulandıncı kokunun daha önce görüldüğü yerleri hayal ettim: Fransız HaçWar’ı^nın patriğin tahtına bir orospuyu oturttuklan, kutsal kadehle içki içip sarhoş oldukları, bu sırada açık saçık şiirler okudukları Ayasofya'yı zihnimde canlandırdım; Hıristiyan süv^ü^^ün Kudüs Tapınağı'nı almalannı hatırladım, kutsal nefte dizlerine kadar çıkan bir kan gölünün içinde yürümüşlerdi; ama o kan imansızların karuydı Bocanegra.

Sütuna yaslanmış dururken kendini alabildiğine yorgun hissetti. Zafer onu tüketmişti. Fakat sadece onu tüketmişti, savaşçı-lan değil; gün boyunca süren savaşla yetinmemişler katedralin içinde çarpışmaya devam ediyorlardı; şu Alman süvarileri paralı asker ücretinin gerektirdiğinden çok daha fazlasını yapıyorlardı. Uzun süre orada dikildi, gözleri kapalı, Tanrı'nın görmesini istediği bu manzaraya gizli bir hayranlıkla bakarken (evet, Bocanegra, aynen öyle) askerî zaferin şerefini sulandırmaya, orduların zaferini bir kenara atıp ruhların kurtuluşu için yapılan bitmek bilmez savaşı anımsamaya ikna oldu (ikna oldum). Bu savaş Hıristiyanlık ve buzlu Kuzey denizlerinin yanı başında bannacak yerbulmuş sapkınlar arasındaki mücadele değilse neydi?Valdo'cu ve Katharos’çu artıkları, şimdi

kendilerine Ademoğulları diyen, kendilerini Adem babanın isminin arkasına gizleyen ve cennetten düşmeden önce Tann’rnn ilk yarattığı insan nasıl yaşıyorsa öyle yaşadıklarını söyleyen sapkınlara karşı savaşmıyorlar mıydı?

"Dünyamızdan daha kötü bir yer olamayacağına göre araf ve cehennem gerçek değildir; insan doğuştan günahkar olduğu ve bu lekeyi dünyada edindiği için günahlar burada temizlenmeli-dir; insan şehvet yüzünden kovuldu cennetten, onun için cinsel aşırılıklar içinde cehennem hızıyla kendini tüketmeli ve bu hayvani eğilimin bıraktığı her türlü izden annmalıdır; böylece temizlenmiş olacaktır ve öldüğü zaman Yaradan'la bir olacaktır; işte bu yüzden İsa Mesih’in ve havarilerinin kıyamet zamanı gelip iyilerin ruhunu kurtaracağını reddediyoruz çünkü ıstırap çekmek hayatın ta kendisidir ve hiçbir ruh en ağır ıstıraplan çekmeden bu dünyayı terk etmez; bizim inanamıza göre, hiçbir ruh hayattayken sevdiği şeylerin bencini ya da anısını dünyada çekilen ıstırapları telafi etmek için yanında götürmez. İşte doğrusu budur.” Senyor’ u saran karanlığın içinden gelen bu sözler damarlarında akan kanı dondurdu. İlk başta konuşanın Neron tarafından öldürülüp buraya gömülmüş üç şehitten biri olduğunu sandı; sonra Gaius, Victoricus ve Germanicus'un mezarlarının olduğu yere gözlerini bakarken konuşanın karanlığın ta kendisi

olduğunu bile aklından geçirdi.

“Dünyanın ilk hükümdarı Adem'di, krallığına ilk geldiğinde kaderi kulağına fısıldandı; Adem, dininin birinci buyruğu budur: Bedenin bugün günah işlesin ki yarın ruhun arınsın ve ölümü yenebilesin. Bedenin yeniden diriltilmeyecek ama zevk yoluyla bedenini temizlersen, arınmış ruhun Tanrının ruhuyla bir olacak, sen Tanrı olacaksın, tıpkı Tanrı gibi senin ruhun da dünyada yaşadığın döneme ait tüm hatıraları unutacak. Ama eğer zina etmezsen kendi cehennemini boylayacaksın, bir hayvan olarak dirilecek ve insan aklına sahipken yenemediğin şeyi hayvani içgüdülerle tüketene kadar da öyle kalacaksın.”

Senyor'un gözleri nihayet karanlığı deldi ve bunları söyleyen kişiyi gördü. Adamın karaltısını gölgelerden ayırt edebiliyordu ancak karaltının ayrıntıları yoktu; bilinmeyenin yüzü, elleri ve gövdesi en az ^kilisenin karanlığı kadar kara bir cüppeyle örtülmüştü (hayal gücüm gölgeleri

güçlendiriyor); tir tir titreyen muzaffer hükümdarın karşısında adam yine konuştu:

“Lyon'dan Provence'a, Provence'tan Flandre’a kadar insan

gövdeleri hakikatle tutuştu, ne ordun ne de zaferlerin onlann üstesinden gelebilir. Biz vaizlerin nesli sizin prensler soyunuzdan daha eskidir; Bizans'tan geldik biz, Trakya’da ve Bulgaristan'da oradan oraya sürüldük, bilinmeyen yollarla Ispanya'ya, ^ki^nya ve Toulouse'a ulaştık; senin atan Katolik Pedro evlerimizi yaktırdı ve halk dilinde yazılmış dua kitaplanmızı yok etti, bizim yoksulluk seferimize katılan zenginlerin şatolanna el koydu; senin atan Fatih Don Jaime bizi Katalan ve Aragon ’lu engizisyonculann işkencelerine ve zulümlerine terk etti, harap edilen Provence'ımız-da ozanlann söyleyebileceği tek bir şarkı kaldı: ‘Seni şimdi gören daha önce de bir kez görmüştü!' Bugün son kez yendiğini sanıyorsun bizi. Ama senin ölümünden sonra da yaşayacağımızı bil. Senin gücünün erişemeyeceği orman kuytulannda, buz gibi ay ışığının altında bedenler çiftleşiyor, göksel aleme günahsız varmak için zevk duygusundan anruyor. Ne zindan ne işkence, ne savaşlar ne kazığa oturtma iki bedenin doğal birleşimini önleyebilir. Sunağın önüne bak ve ordulannın kaderini gör: Bok. Gözlerimin içine bak ve benim kaderimi gör: Cennet. Bedenin zevklerini ve mistik yücelişi birleştiren dünyevi bir cennetin sevincini silemezsin. Ebeveynimiz Adem ile Havva’nın yaptığı gibi cinsel birleşmenin hazzını yaşarken hissettiğimiz vecdi yenemezsin. Sevişmek günahtan önceydi; bizim s^^^^ budur. İnsani kaderimizi sonuna dek yaşıyoruz ki sorumlulukl^^rnzdan sonsuza dek kurtulalım, böylece yeryüzünü umursamayan bir göğün ruhlan olacağız; bunu yaparken aynı zamanda ilahi ^rn yazımıza uyuyoruz. Senin paralı ordulann bizi yenemez; sen ölümü temsil ediyorsun, biz üreyip çoğalmayı; sen cesetleri üst üste yığıyorsun, biz ruhlan; görelim bakalım bugünden sonra hangisi daha hızlı çoğalacak: Senin ölülerin mi yoksa bizim canlanmız mı? Hiçbir şey yapamazsın. Bizim özgür ruhlarunız gecenin diğer kıyısında yaşayacak ve orada günah denilenin aslında âciz bir fikrin unutulmuş ismi olduğunu, masumiyetin de ölümlü olduğunu fark ettiği andan beri dünyadaki alın yazısını izlerken Adem'in hissettiği haz olduğunu haykıracak.”

Senyor nihayet, “Nereden çıktın sen?” diye Senyor sormayı başardı.

“Hiçbir şeyden. .. *rnada,"* diye cevapladı gölge.

“Hiçbir şey nedir?”

“Babamız *Adan, yani Adem..”*

“Kimsin sen?”

“Ben değilim.”

“Ne istiyorsun?"

“İstemiyorum."

"Öyleyse neye sahipsin de böyle böbürleniyorsun?”

“Hiçbir şeye sahip değilim, yani her şeye sahibim çünkü yoksulluk günahlan affettirir. Yalnızca yoksullara lütfedilmiştir zina. Oysa asıl çürümüşlük, ve mutlak suçluluk açgözlülüktedir. Yoksulluk içinde yapılmamış olsa sana söylediğim hiçbir şey hakikat olmazdı. İsa’nın buyruğu budur.”

“Buyruk değil nasihat.”

"İsa saray adamı değildi, O kendi yaptıklarıyla yol gösterdi.” "Sen bir ^in^^^rn, kendini İsa'yla nasıl bir tutarsın?” "Sefahat içinde yaşayan her papadan daha yakınım O'na." “Kilise sen ve senin gibilere iki silahla cevap vermişti: Fran-sisken yoksulluğu ve Do^^nken disiplini.”

“Roma’daki Deccal, eksiksiz yerine getirmesi gereken görevlerinden kayta^ak için görmezden gelmeyi ve boşluklan kullanmayı iyi bilir.”

“Ne dersen de, Fransiskenlerden biraz alçakgönüllülük öğrenebilirsin çünkü kibrin yoksulluğuna hiç yakışmıyor; Domini-kenlerden de sistem ve düzen öğrenebilirsin çünkü hayalin gerçeklerle tutarlı değil.”

“Dominikenler danlacak belki ama benim gerçekliğim yoksulluktur; Fransiskenlere uysun uymasın, benim hayalim kibirdir.” "Gittiğin yer neresi?"

“Mutlak özgürlük."

"Neymiş o?"

“Kendi dürtülerine göre yaşayabilen insan, Tanrı'yla kendi benliği arasında tek bir ayrım yapmayan insan. Ne geriye ne de ileriye bakan insan çünkü özgür bir ruh ne önceyi ne de sonrayı

bilir."

"Adın nedir?”

Hayalet güldü: “Adsız Yaban."

Sonra hayalet o denli yaklaştı ki Senyor sıcak nefesini yüzünde hissetti, alev alev yanan bir el eline dokundu.

“Bugün bizi bertaraf ettiğini sanıyorsun. Öyle olmadığı için şükret çünkü bizi mağlup edersen kendini mağlup etmiş olursun. Dövüşü kazandığım mı sanıyorsun? Sunağa bak; Roma adına, o taç giymiş yılan adına peşiınize düşen şu birliklere bir bak. Bak onlara. Yaşarken zevk ve yoksulluk, ölümden sonra saflık ve kaygısızlık vaat eden bizlere karşı değil, gerçek dünyevi güçlere karşı savaş. Bizimle gel, hiçbir şeyi olmayanlarla çık yola. Bizi asla ye-nemezsin çünkü bizden alabileceğin hiçbir şey yok.”

"Kimsin sen, Tanrı aşkına?”

"Hatırlasana. Ludovico. Hatırlıyor musun? Yine görüşeceğiz, Felipe...”

Senyar'un karşısında ansızın bir çift yeşil göz yalazlandı ve katedralin dört bir yanında çınlayan bir kahkaha duyuldu. Senyar sütunun arkasında dizlerinin üzerine çöktü, eğer açıksa gözlerini kapamayı, gördükleri bir rüyaysa açmayı umdu; kahkahanın yankılan duvarlara vurdukça büyüdü, alaycılığı ve şiddetiyle en iğrenç kokuları bile bastırdı. Senyar elini karanlığa uzattı, hayalet yok olmuştu.

O geceki tek ışık kaynağı çarpışan çeliğin çıkardığı kıvılcımlardı; kan ter içindeki dava arkadaşlan ölümüne birbiriyle çarpışıyordu, gündüz kazandıklan tatsız tuzsuz zafer enerjilerini tüketmeye yetmemişti; paralı

askerlerin sapkınlan yendiği rezil bir zafer; o sapkınlar ki günahın paradoksal v^^rn ve gönüllü yoksullu-^rn nihai zenginliğini açığa vurmu.şlardı; Çarmıha Gerilmiş îsa sunağının önünde kan ve dışkıyla kutlanan kafu şenliğiyle ikinci bir kez sona eriyordu savaş; bu sunağın önünde haç çıkartan Senyor, Asur içgüdülerinin sonsuzluğuna ve insanoğlunun kanına içkin olduğuna, Babilli Fahişe'nin ve sunakların üzeri

ne çöreklendiğine inanabilirdi ^artık, inanabilirdi bir askerin cennete -hem de arada bir yerlerdeki arafta durup beklemeden- gitmek için tek yapması gerekenin, kendine verilen emirleri en iyi şekilde yerine getirmesi olduğunu onaylayan teolojik cömertliğin yalan söylediğine; savaş, gerçek sapkınlara karşı savaş, sadece Komünyon sunağını kirletmek için, aforoz edilmişlere karşı yapılan savaşı kazananlara karşı savaş! Savaş, savaşçılara karşı savaş! Ama hangi orduyla? Tek başıma mı? Göklerdeki Kralımız İsa Mesih için o günkü savaşı kazanan ordulara karşı silahsız savaşmak mı? Tek başıma mı? Hıristiyanlığın bir yanı de^^niş kanıyordu; Tanrı İsa, Kutsal Anamız'dan, erkek nedir bilmeden gebe kalan hep bakire Mer-\

\

ı yem’den doğan gerçek insan: Sessizce dua ettim, Bocanegra. Kan

kokusu; dışkı, siclik ve kusmuk buhan; kıhçlann şakırtısı; koridorlarda yuvarlanan kutsal kadehin sesi, hepsi ama hepsi birbirine kanşmıştı.

Sonra yoruldular; sunağın önüne, nef boyunca sıralara, günah çıkarma hücrelerine, vaiz kürsüsüne, sandukanın ardına serildiler, yemekhane örtülerini üstlerine çektiler. Tek hayat belirtisi emekleyerek ilerlerken tuhaf tuhaf inleyen sarhoş askerdi. Diğerleri sere serpe yayılmışlardı, en az savaş meydanında yatanlar kadar ölü görünüyorlardı. Emekleyen asker, sunağın üzerindeki çarmıha ge^rilmiş adamın ayağı dibine varmış, bir dışkı kümesine elleriyle şekil veriyordu. Gülüyor muydu, ağlıyor muydu? Kim bilebilir? Senyor’un sessiz bekleyişi böyle son buldu. O gece hiç ışık yok muydu? Senyor için vardı; acılar içindeki İsa’nın ayağı dibindeki dışkı altın gibi parlıyordu. Bu alelade, bu meçhul pisliğin görüntüsü Senyor’un gizli duasını bozdu.

Eski Ahit'in H^^tıler kitabından bir ayeti tekrarlamaya başladı, *<^mnis Potentatus vita br^evis* ve hayatında ilk kez o gece emin olmak istedi: Dünyanın gerisinden çıkan altın mı, yoksa insanın gerisinden çıkan dışkı mı; ikisini de yaratmış olan Yaratıcı’nın gözünde bu iki hazîneden hangisi daha değerliydi? Hangisini elde etmek, sunmak ya da telafi etmek daha zordu?

Senyor, titreyerek, hıçkırarak, hayal ettikleriyle gördükleri arasındaki aynm çizgisini kaybetmiş bir halde katedralden çıktı, uzun gecenin bu son saatinde fethettiği şehrin boş sokaklanndan yıkılmış burçlara doğru yürüdü. Kan Sancağı'nın kumtaşına dikilmiş olarak dalgalandığı kuleye tırmandı. Bu Alçak Ülkeler'in yel değirmenleriyle beneklenen, sık ağaçların oluşturduğu bodur ormanlarla örtülü uysal manzarasını, Kuzey Denizi'nin buzlu, hırçın dalgalanna kadar uzanan bu dümdüz ovalarını solgun ay ışığında seyre daldı.

Katedralden çıktığı sırada ay ışığının sessiz yoldaşlığına hasret kalmıştı. Ama ayın yukanda panldadığını gördüğünde, Yukan Tuna'dan ve Rhein'den gelen zalim paralı askerlerin içgüdülerine uyarak eüerinden geleni yapıp yapmadıklanni, Tann Babamız’ a kanlanyla ve a^tıklanyla paha biçilmez bir hizmet verip vermediklerini bilebilme yetisini yitirdiğini anladı, bu askerlerin gerçek fedakârlikla^rını sunağın önünde ini yoksa savaş meydanında mı

gösterdiklerini bilemeyecekti. Kirletilen tapınak aklına geldi, işte yenisini yapmaya o an yemin etti.Bu tapınak Komünyon'a adanacak ama aynı zamanda Aşai Rabbaninin kalesi, sarhoş askerlerin asla kirletemeyeceği taştan bir kadeh, debdebesiyle değil amansız tevazusu ve sade intiz^ıyla yüzyıllarm mucizesi diye bilinecekti. Kutsal yalınlığı Tanrının Kamçısı Atilla’nın ordularım dahi ürkütmeyi başaracaktı; işte bugün iman uğruna yapılan savaşı kazanan barbar Almanların atalan da bu ordular ve onların acımasız lideriydi.

Sabaha yenik düşen gecenin sert kül rengi rüzgârında dalgalanan sancağın yanı başında, Flandre’ın yel değirmeni dikili tarlalarına bakarken, kalın duvarlı yuvarlak kuleden kalan harabenin ortasında, çıt çıkartmayan ay da olmasa kimsesiz Senyor, Komün-yon’un yıkılmaz kalesini inşa etme nedenini şu sözlerle anlattı: Her doğan yeni günle bize ilısan ettiklerin için

sana övgüler olsun Ey Yüce Rab'bimiz; senin hizmetinde yürüdüğümüz yollarda, yaptığımız işlerde bize rehber olduğun için sana hamdolsun; senin inancından sapmayan bu kınalan kollayıp koruduğun için tüm yücelikler seninle olsun ki senin peygamberin Mesih'in öğretisini ve örnek olup gösterdiklerini h^^n kılan da bu krallıkların başındaki sadık hizme^ârlarındır; bu sayede kulların sana, Yüce Rab'bimiz'e ruhlarıyla, bedenleriyle ibadet ediyorlar ve biz-ler için, bizden önce gelenler ve bizden sonra yetişecekler için, ruhlarunızın cennete kavuşması için, toprağımızın devam etmesi için senin önünde diz çöküp dua etsinler diye, ruhlarımızın esenliği, egemenliğimizin devamı için görkemli bir yapı inşa ettireceğim; zengin, kutsal, süslü, yararlı bir yapı, zaman sıralamasında dünyanın sekizinci, değer sıralamasında birinci harikası, ^ruhani ve bedeni yenilenme için bir manastır, boşa zaman harcanan bir taş bina değil, Tanrı’ya adanmışlar için bir katedral; tüm sapkınları, Katolik kilisesinin acımasız düşmanlarını, zamanında pek çok ülkede senin tapınaklarını yerle bir eden hainleri kahretmek ve utandırmak için koro yerinde gece gündüz kutsal ilahiler söyle-nece^ dualar okunacak, sadaka verilecek, hiç ses çıkmayacak, çalışılacak, kitaplar yazılacak. ^min.

Senyor yüksek sesle bu duayı okurken Kan Sancağı'ru kendi elleriyle tutup çıkardı; sefer burada son buluyordu, bu zafer bir ders olacaktı, paralı asker ordulan Alçak ^Ülkeler'de daha fazla ilerlemeyecek, köyleri ve tahıüan daha fazla yakıp yıkmayacakları, bu ders onlara yetecekti; Senyor atadan kalma sancağı, babasının kazandığı zaferlerin hatırasını dudaklarına götürüp öptü, babasının oradan oraya sürüklenen ruhunun kendisini duyması için içtenlikle dua etti: Baba, senin yerini doldurmaya layık olduğumu gösterim, senin gibi savaşabileceğimi gösterdim, bizim ve Tanrı'nın hükümranlığımıza boyun eğmeyen topraklarda kaleler ve köyler yakarak varlığınnzı hatırlattım, tıpkı senin gibi ben de otuz gün boyunca zuhımın içinde kaldım; Baba, ben sözümü yerine getirdim, sana ve senin başarianna olan borcumu ödedim, şimdi Tanrı'ya olan borcumu ödemeliyim; bir daha asla savaşmayacağım, çok zayı^m biliyorsun; artık tükendim; Baba, beni anla ve affet. Baba! Bugünden sonra benim tek girişeceğim savaş ruhani savaştır; silahlarla yaptığım son savaşı da kazandım ve işte kay-be^ttirn.

Zafer sancağını fethedilmiş şehrin hendeğine fırlattı; sancak sarı kırmızı bir kuş gibi suyun küllü yüzeyine kondu, bir an yüzdükten sonra fethedilenlerin suya gömülü zırhlı cesetlerine katılmak için dibe batmaya başladı.

“Ya sen, benim sadık Bocanegra'm, sen ne düşlüyorsun? Yanımdan kaçtığında nereye gittin bugün? Kim yaraladı seni? Neler hatırhyorsun, köpek? Benim sana anlattığım gibi sen de bana anlatabilir misin başına gelenleri?”

Senyor, canını acıtacağını aklına bile getirmeden elini uzattı ve Bocanegra'nın yarasının üzerindeki sargıyı hafifçe okşadı. Köpek acıyla uludu. Bu acının belleğine getirdiği tehlike hissiyle sathili kara kumları yeniden hatırladı.

Kimsin sen?

Yorgun dalgalar çıplak ayaklannı okşuyor. Martılar su yüzeyini sıyırarak uçuyor, onlann yatı^mcı çığlıklan^n seni uyandırdığını düşünebilirsin. Yattığın yerdeki kuma sıcaklığın senin teninden geçtiğine, bu sıcaklığın seni beklediğine ve yalnız senin için ısısını koruduğuna inanabilirsin; be^^^ en derin kıvrımlarından ve bilincindeki en yakın boşluktan yükselen sesler, daha önce de burada olduğunu söylüyor. Kuruyup kavnılmuş gırtlağını biraz olsun yumuşatmak için yutkunarak k^nun içinden başmı kaldırıyorsun.

İlk önce yaki^ndaki şeylere bakıyorsun; sayısız felaketin bıraktığı enkaz kalıntıları kısır ve donuk bakışlarla karşılık veriyorlar sana, parıldayan tek şey ıslak ^^nlarm içine gömülü, denizin tıpkı sana yaptığı gibi dilini değdirip değdirip çektiği yeşil bir şişe; içinde bir şey var, açlığın ve susuzluğun, şişenin içindekinin sana can vereceğini söylüyor. Kapalı bir şişenin içinde içki olabilir; şişeye atfettiğin parlaklığın yalnızca senin aç bakışlarından kaynaklandığını fark ediyorsun; şişeyi ıslak kumdan çıkartıyorsun, evirip çeviriyorsun, sallıyorsun ama içinde hiç sıvı yok, içindeki şey eğri büğrü beyazımsı bir köke ya da iğrenç bir kuyruğa benziyor, belki şeklini yitirmiş bir kağıt rulosu; kolunu güçsüzce savurarak şişeyi yeniden dalgaların arasına fırlatıyorsun, sonra tekrar çevrene bakıyorsun, bu kez uzaklara.

Güneş kum tepelerinin üzerinden batıyor. Ama ufuk çizgisinde güneşle senin arandan geçen karaltılardan oluşan uzun bir çizgi görüyorsun. Karaltılar, gölge üstüne gölge, sessiz ve sakin ilerliyor-

Iar. Onlar geçerken kalkan küçük toz bulutlan batan güneşin ışığında oradan oraya sürünüyoı:, sonra da dağılıp yok oluyor.

Gırtlaktan gelen, kasvetli, sözleri anlaşılmayan bir ilahi duyuyorsun ya da duyduğunu sanıyorsun. Yürüyüşçüler başlarını öne eğmiş gidiyorlar, sanki elleri boş olanlar, hatta at üstünde olanlar bile ağır yükler taşıyorlar. Onları sayamıyorsun; yürüyüş alayı hiç kesilmeden bir kum tepesinden diğerine uzanıp gidiyor. Evet, duyduğun şey hiç dunnayan ritmik bir davul sesi. Kollarını kaldırıp onlara doğru sallıyorsun. Bağırıyorsun amacın selamlamak değil, yardım dilenmek Ama boğazından hiç ses çıkmıyor. Ayağa kalkıp bedenindeki kumlan silkeliyorsun, kum tepelerine doğru koşuyorsun; ayakların gevşek k^nun içine gömülüyor, zorlukla ilerliyorsun, asla tepelere tırmanamayacaksın, sahilden bakınca ne kadar yakın görünüyordu oysa, ne kadar da kolay görünmüştü tırmanması...

Başından aşağı kum yağıyor; ağzına, burnuna, gözlerine, kulaklarına doluyor, nefesini kesiyor, görmeni, duymanı engelliyor; kum soluyorsun. Ama yine de kum tepelerinin içindeki gizli tünellerinde çalışan böcekleri görebiliyorsun, senin tökezlemelerinle, umutsuz adımlarınla bir elekten dökülen altın renkli buğday taneleri gibi saçılıyorlar dört bir yana; şükran duygusuyla doluyor, dünyanın mucizelerini fark ediyorsun; en değersiz böceklerin tünellerinde bile olsa yeryüzünde yaşam devam ediyor. Oraya nasıl geldiğini b^iniyorsun. Ama hareket ettikçe içinde uyanan bir duygu kurtarıldığını ve şükretmen gerektiğini söylüyor. Kum tepesinin üzerinden biri sana sesleniyor; kara kollarını sallıyor biri-leri; alnına bir halat çarpıyor; tüm gücünle tutunuyorsun, ağzın açık, gözlerin sımsıkı kapalı, kumların içinden yukarı doğru çekiliyorsun. Artık tükenmişsin. Tepeye ulaştığında birtakım kollar seni tutuyor ve ayağa kaldırmaya çalışıyor. Askerlerin kumun üzerine bıraktığı teberlerin yanı başına yığılıveriyorsun her seferinde. Ayakların tutmuyor. Yürüyüş senin yüzünden durmuş. Askerler hiddetle homurdanıyorlar. Tiz bir ses duyuluyor ve askerler daha fazla beklemiyorlar. Susuzluktan kurumuş, kumun içinde pişip kavrulmuş

dilin ağzından dışarı sarkmış halde, toprağın üzerinde öylece yatarken terk ediyorlar seni; kafile davulun ağır ri^tmine uyarak yürümeye devam ediyor.

Bulanık, göz alıcı, hayalet kabilinden karaltıların geçişini iz-

liyorsun; bitkinlikten körleşrnişsin. Teberdar birliğinin ardından iki tane atlı subay geliyor; onlann ardında sandıklar, kazanlar, şarap tulumları, soğan ve biber kurusu yüklü katırlar süren adamlar. Katırcılar katırlarını sürerken dişsiz damaklarının arasından ıslık çalıyorlar, yara içindeki yanaklarında sarırnsak kokulu parlak ter damlaları bir^rniş. Önünden geçen kafileyi izliyorsun: Başlarının üzerinde toprak testiler taşıyan yalınayak kadınlar; ucuna yaban-domuzu başları geçirilmiş uzun değnekler taşıyan hasır şapkalı adamlar; vesveseci köpekleri tasmalarından tutarak geçen bir grup avcı; ayaklarında kenevirden örülmüş sandaletler olan, kokmuş keklikler ve kurtlu tavşanlar asılı uzun sopaları iki ucundan omuzlarına almış yürüyen adamlar; mütevazı tahtırevanlarda patlak gözlü kadınlar, çökük gözlü kadınlar, gül yanaklı kadınlar, avurdu çökmüş kadınlar, tümü sıcaktan soluk soluğa kalmış, tümü elleriyle kendini yelpazeleyen kadınlar; en avurdu çökmüşler olanlar bile çenelerinin altından tutturdukları, kağıt gibi kuruyup sertleşmiş başörtülerine doğru yüzlerinden akan teri mendilleriyle silmeye çalışıyorlar; daha gösterişli tahtırevanlarda gözlükleri burunlarının ucuna kaymış ya da siyah şeritlerle göğsüne asılı duran alim görünüşlü adamlar; kır sakalları göğüslerine kadar inen, terlikleri aşınıp delinmiş adamlar; sahilden duyduğun acıldı ilahiyi söyleyen kukuletalı keşişler; sonunda ilahinin sözlerini duyuyorsun -D^ *fidelium animarum adesto supplicationil^* et

animal famulae tuae Joannae Regi^nae- kendi si^k ve tütsü kokularının ve sıcağın etkisiyle kenenden geçmiş rahiplerin oturduğu tahtırevanların ağırlığı bu keşişlerin omzuna binmiş; sonra perdeleri kapalı, deri kaplı bir arabayı çeken iki ürkek at, onun arkasında altı ağır adımlı atın çektiği ve başka bir teberdar birliğinin koruduğu büyük bir cenaze arabası kapkara ve ağırbaşlı, tekerlekli bir akbaba gibi ilerliyor. Cenaze arabasının içinde, tabana çivilenmiş bir tabut; onun da yine kara, cam kaplaması batan güneşin ışığını kumların içinde yaşayan böceklerin parlak kabukları gibi emiyor. Onları gördün. Hikayemi dinlemeni istiyorum. Dinle. Dinle ki senin yerine göreyim.

Cenaze arabasının ardında eğri büğrü, sarsılarak yürüyen dilencilerden bir ordu; tövbe eden, hıçkırarak ağlayan, kara paçavralara s^^^ş, pul pul dökülen pütürlü elleriyle batan güneşe doğru boş çorba kaseleri uzatan sefiller, bazen en cüretkarlan öne atılıp bir parça kokmuş et dileniyor ve tekmelerle ödüllen^diriliyor. Ama gelip gitmekte, öne çıkmakta, geride kalmakta özgürler. Ar-baletli muhafızlarca sanlmış, acı içinde ayaklannı sürüyen b^ka bir güruh o kadar öz^k değil; yı^ik p^ırtık uzun ipek elbiseler içinde yürürken kollannı kaldırarak ya da avuçlannı kapayarak yüzlerini koruyan kadınlar, kurumuş boğazlanndan bir şarkının notalannı kanla beraber tüküren kara gözlü esmer adamlar, kar-makanşık sakallan ve upuzun kirli saçlarıyla paçavralar içinde yü-ıiirken hem ıstıraplanrn hem de göğüslerine dikilmiş yuvarlak, san kumaş parçalannı gizlemeye çalışan b^kalan, tüm bu kalabalığın ortasında b^ını göğe kaldırmış bir keşiş akşam olmadan din değiş^rmeleri gerektiğini mınldanıyor, yoksa köpekler gibi yiyecek dilenecekler, yoksa bannacak yer bulamayacaklar...

Dilencilerin ve esirlerin arkasında kapkara giysiler içinde yü-ıiyen bir içoğlanı, k^mun üzerine basan ayaklann, dönen tekerleklerin ve takırdayan nallı taynaklann ritmine uyarak siyah kadifeyle kaplı bir davulu çalıyor. Siyah potur, siyah deri çizmeler, siyah tokmaklan siyah eldivenler; yalnızca içoğlanının yüzü ay^^lık, bunca siyahlığın içinde panldayan altın bir üzüm tanesi gibi. Sert ve düzgün bir ten -kesinlikle eminsin; içoğlanını gördükten sonra gerçekten görmeye bulıyor gözlerin, o kasvetli ses görüşünü bulandı^myor artık- kalkık burun, gri gözler, dövmeli dudaklar. Adam doğruca karşıya bakıyor. Taynaklann deri uçlan yüiiyüşün üzerinde gezinen kasvetli nağmeleri belirliyor (ya da yalnızca zapt ediyor). *Joannaetnae Reginae, nostri refrigerii sedem, qui-etis beatitudinem, luminis claritatem;* yürüyüşçülerin ilahisi esirlerin ortasındaki Keşiş'in gizli ilahisiyle utanmadan boy ölçüşüp onu boğuyor... Köpekler gibi aç kalacaklar, akşam olmadan din değiştirmeliler.

Birisi olduğunu soracak diye ölesiye korkuyorsun, cevabı bilmiyorsun, sen de başkasının korkusundan korktuğun için aynı soruyu ona, davulun sessiz ritmiyle yüıiyen, dudakları dövmeli içoğlanına soramıyorsun. İlk başta kurnun üzerine diz çökmüş, arkanda deniz, şaşkın şaşkın durdun, cenaze alayı geçip gidene kadar izlemeye devam ettin, sonra hızla ayağa kalktın; upuzun çizgisi bir toz bulutunun içinde gözden yiterken

zamanın ötesinde bir uzaklık yanılgısı (uzun, silik gölgelerle vurgulanan) yaratıyor; bir daha asla onlara ulaşamayacağın geçiyor aklından - hâlâ sahilde düş mü görüyorsun yoksa? Başka bir deniz kazası, boğularak ölme, denize gömülme düşü mü gördün? Soğanlan, teberleri, atlan, tahtırevanlan, dilencileri, Arap ve Yahudi esirleri, ilahileri, tabutu ve davulcusuyla aynı anda hem kasvetli hem şenlikli uzun yürüyüş alayı bir düşten mi ibaretti?

Ayağa kalkıyor ve kafilenin en sonundaki karaltıyı yakalamak için koşuyorsun, siyahlar içindeki içoğlanı dönüp sana bakmıyor, davulun ritmine uyarak yürümeye devam ediyor, o soruyu sormaya ve cevabı almaya korktuğunu bildiğini senin de bildiğini bilmesine rağmen belki de sana, "Kimsin sen?" diye soracak Sanki seni cenaze alayından ayıran boşluk mesafeyle değil zamanla ölçülüyormuş gibi koşuyorsun. Koşuyorsun fakat bir yandan da içindeki bilinmeyen parçana söylenmeye devam ediyorsun. Sen ne aptalsın; yüzünü aynada görmeyeli yüzyıllar geçmedi mi; aksini görmeyeli ne kadar oldu, nasıl emin olabilirsin? Belki seni bu sahile fırlatan fırtına yüzünü de silip attı, belki Aziz Elmo Ateşi tenini yaktı ve dalgalar saçlarını aldı götürdü, belki kumlar gözlerinde ve dudaklarında sonsuza dek iyileşmeyecek yaralar açtı. Fırtına ile kıhç; Aziz Elmo Ateşi ile solucanlar; dalgalar ile toz; kum ile balta. Yosunlara karışmış kollannı açıyorsun; dünyaya nasıl bir görüntü sunacağını nereden bileceksin, dünya seni nasıl görecek, kazazedem, öksüz, yoksul, sevgili biçarem benim.

Davulcu dönüp sana bakmıyor ve sen de ona bir şey sobaya cesaret edemiyorsun. Omzuna bir kez daha dokunuyorsun ama senin çağnna tamamen kayıtsız. Önüne geçiyorsun ama gözleri sanki sen yokmuşsun gibi ileriye bakıyor. Zıplıyorsun, hırlıyorsun, dizlerinin üzerine çöküyorsun, yeniden ayağa kalkıyorsun, tam onun gözlerinin baktığı yerde çılgınca sallıyorsun kollarını ama içoğlanı vakur bir edayla yoluna devam ediyor ve yine cenaze alayının gerisinde kalıyorsun.

Şimdi cenaze alayına ve kum tepelerine paralel koşuyorsun; davulcuyu geçiyorsun, Müslümanları ve Yahudileri, dilencileri ve teberdarlan geçiyorsun, atlı muhafızların hiç beklemediği atik bir hareketle cenaze arabasına sıçrıyorsun ve cam kapağın altındaki siyah ipekten yatağı, yatağın dört bir yanına yerleştirilmiş yastık-lan ve siyah sırmalı çiçekleri, boylu boyunca uz^^uş mavimtırak adamı görüyorsun; fal taşı gibi açılmış gözler,

erik rengi bir ten; aralık kalmış kalın dudakların arasından fırlamış dişler, ipek gömleğin üzerinde bir madalyon, kadife bir başlık; teberdarlar üstüne atılıyorlar, boynundan ve kollarından yakalayıp kumların üzerine fırlatıyorlar, demir silahlardan biri suratma iniyor ve altdudağını yanyor; kendi kanıiln tadını alıyor, gülümsüyorsun, varlığının ka-mtını bulmuş olmanın verdiği ahmakça bir tatmin duygusu san-yor içini; esirlerin arasındaki öğretmen keşiş yanına yaklaşıyor, acayip hareketler yaparak kumun üzerinde yattığın yere doğru koşuyor, esirlerden biri olduğunu söylüyor, "Adın ne senin?", cevap veremiyorsun, Keşiş gülüyor, ne fark eder ki?

"Adının Santa Fe ya da Santangel, Belez ya da Patemoy olduğunu söyleyecek ama aslında bir Yahudi domuzu, bir dönme, hatta bunu bile kabul etmeyecek gerçek bir Hıristiyan olduğunu söyleyecek ama sapkın bir Yahudi’nin yüzüne sahip, din değiştirmiş fakat yeniden eski inancına dönmüş, yüzündeki köpeksi açlığı görüyorum, benim maiyetimdekilerden biri olduğuna hiç kuşkum yok, ona biraz kokmuş domuz eti yedirelim ve görelim beğenecek mi, yoksa hasta mı olacak, din değiştirmiş bir damuzun yüzünü görüyorum onda, sahte bir Hıristiyan, pis bir Musevi, benim maiyetimde kalsın, benim maiyetimde...”

O âna kadar dilenciler seni umursamamıştı, herhalde onlara benzediğinden ama şimdi Keşiş'in sana domuz dediğini duydular, muhtemel bir ziyafetin, zorbalığın, senin ka^^rn kokusunu Keşiş' ten çok daha iyi alıyorlar. Birbirlerine kötü kötü göz kırpıyorlar, k^^muş damaklarını yalıyorlar, bitli kafalarını sallıyorlar, yüzlerini sana çeviriyorlar, değneklerini kuma saplayıp senin yattığın yere koşuyorlar; sen bitkin bir halde yatıyorsun, dudağın kanıyor, teberdarlar çevrende bir halka ol^^^muş, bağnaz Keşiş çevrende zıplıyor; dilencilerden başların üzerinden, kimi ayakların arasından, askerlerin bell^^im sağından solundan fırlayıp Keşiş’in kulağına kulağına bağırıyorlar, sana ^k ^k bakıyorlar, üzerine tükürüyorlar, s^ılı yumruklarım tehditkârca sallıyorlar.

"Deniz kazasından kurtulmuş, diyorlar..."

“Yok, Keşış'e bakılırsa sapkınmış ...”

“Hey, Santurde, sahile bir baksana...”

“Bir şey görüyor musun?”

“Hayır."

“Ben görüyo^rum.”

“Sandıklar, şişeler ve flamalar.”

“Geminin kedisi sahilde mi?”

“Yok, görünmüyor.”

"Sahilde kimse var mı?”

"Yok."

“İnsan da yok kedi de madem, koş, ne varsa bizimdir." “Gemisi batmış diyorlar.”

“Bence ölene kadar dövelim.”

“Sahilde bir şey varsa ona aittir.”

“Öldür dîynrnm, kahrolası! Kurtulan bir adam ya da kedi yoksa, hepsi bizimdir! Kanun böyle.”

“Diyorlar ki, saplanmış.”

“Domuzmuş.”

“Esirrniş.”

“Kim doyuracak bir boğaz daha ister ki?”

“Allah'ın ya da Musa’nın halkındansa kafileden kimse günahını bile vermez ona. Gebertelim gitsin!”

Değneklerini kurcun içinden ^^^p havada sallamaya başladılar, Keşiş’in ve askerlerin kolian, bacaklan arasından değneklerini soktular, kahkahalarla,

dişsiz ağızlanyla çığlıklar atarak, tükürerek seni tehdit ettiler, d^^^er, lanetlediler; teberdarlar seni kurnun üzerinde sürüklerken dilenciler homurdandılar, Keşiş esirlerinin arasına döndü ve sen, perdeleri ç^^^ş, ağır ağLT ilerleyen küçük arabanın içine bırakıldın.

Yolculuk yapan soylu hanımın monoloğu

“Sayın şövalye, her kimseniz lütfen sesinizi çıkarmayın ve halinize şükredin. Haddinizi ^rnz. Başkala^^ sırlanna saygı göstermesini henüz öğrenememiş bir genç olmanızın yaptığınız akılsızlığı affettireceğini sandınız.

Başka kişilerin sırlan genellikle bizim anlamadığımız ve paylaşmadığımız ıstıraplardan başka bir şey değildir, sayın şövalye.

Susun ve dinleyin.

Perdeleri açıp bana bakmaya kalkışmayın sakın.

Susun ve dinleyin...

Hayır! Bana bakmaya kalkışmayın! Kendim için değil, sizin iyiliğiniz için söylüyorum bunu.

Kim olduğunuzu ya da nereye gittiğinizi bilmiyorum.

Size şimdi söylediklerim ayrıldığımız anda unutulacaktır.

Bin yıl yaşasanız ve bin yıl hatırlamaya çalışsanız bile bu gerçeği değiştiremezsiniz.

Bunun size bir faydası olmaz; biz yalnızca geceleri yolculuk yapanz; bizimle gün ışığında karşılaşmanın nasıl bir ayrıcalık olduğunu bilmiyorsunuz daha; günün birinde başıma bu türden bir kazanın geleceğinden korkardım hep; bu arabaya gün ışığının zerresi bile sızmadığı için dua edin; perdeler gayet kalın, camlar siyaha boyandı ve kurşunla mühürlendi; bir insanın bu daracık yerde nefes alabilmesi mucizedir, sayın şövalye ama ben çok az havayla yaşayabilirim; gündüzleri manastırda

dinlendiğim sırada uşaklar arabayı temizlerken içeri dolan hava benim için yeterlidir.

Işık ve hava. Onlara ihtiyaç duyanlar yalnızca duyul^^^ yanılgılarına yol verenlerdir. Her şeyden önce size şunu söylemeliyim, sayın şövalye: Yüzyıllardır tembihlenir yalnızca beş duyumuza güvenmemiz gerektiği. Fikirler birden parlar, sonra hemen söner, hatıralar yitirilir, umutlar asla gerçekleşmez, duygular vefasız çıkar. Koku alma, dokunma, duyma, görme, tatma duyulan kendi varlığımızın ve dünya^n zihnimizde yansıyan gerçekliğin en sağlam kanıtıdır. İşte sizin inandığınız şey bu. İnkar etmeyin. Sizi görmeye ya da duymaya ihtiyaç duymuyorum; ama duyulan-nızın duyduğu özlem yüzünden zavallı kalbinizin hızla çarptığını biliyorum. Beni koklamak, bana dokunmak, beni duymak, görmek, belki de öpmek isterdiniz... vAma ben sizin için önemli değilim, sayın şövalye; yalnızca kendi varoluşunuzun, burada oluşunuzun ve duyularınıza hâkim olduğunuzun bir kanıtı olarak ilgilendiriyorum sizi. Peki ya tam tersini ispatlarsam, o zaman...

Siz kimsiniz? Bilmiyorum. Ben kimim? Bilmiyorsunuz. Ama kimliklerimizi tanımlayabilecek tek şeyin duyulannız olduğunu sanıyorsunuz. Duyularınıza karşılık olarak, duyulannızın o bildik kesinliğini -sizin dünya için değil, dünyanın sizin için yaratıldığına dair beyhude ve dinmeyen bir onaylama çabasıdır aslında- korumak için bir an bile düşünmeden beni kurban edebilirsiniz; dünyanın yalnızca sizin çevrenizde döndüğünü düşü^neye devam edersiniz, inkâr etmeyin; zavallı sayın şövalye, kendi varlığınızı yaratılanların en ayncalıklısı ve doruk noktası sanmaya devam edebilirsiniz. İşte size vereceğim ilk öğüt şudur: Bırakın bu sahte tavırlan. Benim yanımda duyul hiçbir faydası olmaz

size. Beni dinlediğinizi ve beni dinleyerek bana etki edebileceğinizi, zarar verebileceğinizi sanıyorsunuz. Bir an olsun durun. Nefes almayın çünkü bu arabanın içinde hiç hava yok. Gözlerinizi açmayın, hiç ışık yok. Duymaya çalışmayın çünkü size ulaşan sözlerimin sesi yok. Beni duymuyorsunuz, hiçbir şey duyamazsınız, arabanın mühürlü camlanndan hiç ses geçmez; söylenmesini buyurduğum ilahileri bile, yürüyüşümüzün kederini dört bir yana ilan eden davulun sesini bile duyamazsınız.

Evlerimizi terk ettik ve bu olağanüstü tavnn bedelini ödemeliyiz: Gelenekleriyle mahrum bırakıldıklaı^mzı bulmak için terk ettiğimiz zaman ortaya çıkar ekinizin bereketi. Sür^in olmak, kökenlerimize saygı göstermenin en hayret verici şeklidir. Ya, öyle işte, sayın şövalye, biliyorum ki siz de belirli bir yere git-*

• miyorsunuz. Belki bundan sonra birbirimize eşlik edebiliriz. Za

manın ri^tmini yitirdik; ilk kez gün ışığında yolculuk ediyorum ve ‘i bunun iki anlamı var. Birincisi, şans eseri karşılaştık. İkincisi, bu

^ rastlantısal karşılaşmanın bize kaybettirdiği anları yeniden avucu-

^ muzun içine alana kadar, gecenin gelmesiyle yürüyüş bir kez daha

ı sona erene kadar bu yönsüz ve hedefsiz yolculuğa devam etmek

mecburiyetindeyiz. Meclis üyesi çok şaşırmış olmalı. Onun görevi ' daima yanı başında duran kum saatiyle zaman tutmak (Gördün

1 mü onu? Mütevazı bir tahtırevanla yolculuk ediyor; gözlükleri

' her zaman bumunun üzerine kayrnış haldedir) ama dün kum ta

neleri yukandan aşağı akacaklanna aşağıdan yukarı aktılar, mucizelerden hiç hoşlanmayan mutsuz meclis üyesi zevahiri kurtarmak için kum saatini hemen ters çevirmemiş olsa doğa kanunlan-na direnerek bir saate kadar üstteki bölmeyi dolduracaktı. Normallik! Sanki dünyanın kökeni, ışığın ve karanlığın yer değiştirmesi, buğdayın büyümesi için tohumun ölümü, Argos'un bedeni ve Medusa'nın bakışı, kelebeklerin ve tanrüann gebelik süreçleri, Efendimiz İsa'nın mucizeleri çok normalmiş gibi. Normallik; gösterin bana şu normalliği ki ben de size onun evrendeki anormal düzenin bir istisnası olduğunu göstereyim; bana normal bir olay söyleyin ki ben de o normalliğinden ötürü mucizevidir, diyeyim.

Meclis üyesi kum saatini ters çevirdiğinden beri dönüşlerin, görünüşlerin, kayboluşlann ve belki de yıldızlann durağanlığının insafına kaldık; bilemiyoruz, belki yıldızlar da bizim gibi patlıyor, doğuyor, yaşıyor ve

ölüyorlar; ama yine de onlar yolculuklanmı-zın ve duyurumuzun donmuş tanıklarından başka bir şey değiller. Onlara hükmedemeyiz, sayın şövalye. Eminim bu konuda siz de bana hak verirsiniz. Ama kendi duyularınıza hükmedebileceğini-zi sanmaya devam edeceksiniz; ayın evrelerine hükmetmeyi denemeyeceksiniz bile. Bir kum saatini elimizde evirip çevirebiliriz; güneş diskini ise tersine döndüremeyiz. Oysa şimdi günü kazandık mı, yoksa kayıp mı ettik bilmiyoruz. Bir sonraki günün doğuşunu bekledikten sonra aynı rutini tekrarlamaktan, bir manastıra yaklaşıp yer istemekten, gündüzü orada geçirip gece aynlmaktan başka çözümü yok bunun...

Ama camlan boyalı araba^rnın içine güneş ışınlan sızmaz. Uşakl^^^ insafına kalmış durumdayim. Güneşi onlar izler ve bi^zim için karar verirler. Ben farkına bile varmam. Farkına bile var-

mak istemem. Paçavralara sanlı olarak arabadan indirirler, önce penceresiz bir hücreye, sonra da kilisenin mahzenine taşırlar, ardından yeniden arabaya taş^^rn, hep gölgeler içinde... Her an tetikte olmalıyız, sayın şövalye; uşakların bizi aldatması an meselesi. Güneşi görüyormuş gibi davranabilirler. Karanlık için duyduğumuz karanlık özlemi kötüye kullanabilirler. Bu sabah onları gördünüz; hepsi de güve^nilmez insanlar. Yalnızca alışka^iklan yüzünden öyle davranıyorlar; ama alışkanlıklar yalnız bireyleri etkiler. Ben soyum için yaşa^m sayın şövalye ve bu bütün bir türü etkiler.

Kötü insanlar olduklarını söylemek istemiyorum. Tersine, tüm varlıklarıyla hizmet ederler bana, kendilerinden istenilenden öte sadakat gösterirler. Ama a^ik yorulmuşlardır. O manastın terk ettiğimizden beri hiç durmadık. Bu yürüyüşü de yap^tıklan hataya verdiğim bir ceza olarak görüyorlardır. Büyük olasılıkla şimdi atlar ağızlarından köpükler saçıyordur. Herhalde katırcıların ayakları yara bere içinde kalmıştır. Muhtemelen yiyecekler bozulmuştur. Sanırım şu an Mağriphler, Yahudiler, hatta dilenciler bile kendilerine verilen tavşanlan ya da keklikleri yemeyeceklerdir. Zavallı yaverim ve nedimelerim nasıl terliyorlardır şimdi!

Zavallı nedimeler! Müsaadenizle gülece^m; isterseniz güldüğümü hayal edin çünkü kulaklarınız acı dolu bir uluma duyacak sadece; zavallı nedimeler, yok canım! Aldatıldım, beyirn, aldatıldım; tan ağarırken vardık o

man^tıra; bana hizmet edenlere muhtacım, onlar olmadan bir adım bile gidemem; her şeyi onların hazırlaması gerekiyor, zaten bir şey istediğimiz yok ki; oğlum çok cömert davrandı ve bu gördü^in insanları hizmetime verdi, kırk üç teberdar ve subaylan, bir vekilharç, bir meclis üyesi, murakıplar, doktorlar, haznedarlar, hizmetçiler, şarapçı kâhyalan, bir yaver, sekiz nedime ve on beş dadı (müsaadenizle güleceğim, sayın şövalye, gülüşüm sizi ürkütmesin), on dört uşak, iki gümüşçü ve çırakları, on sekiz aşçı ve yamakları; bir öğretmen keşiş ve otuz üç esir, Müslüman ya da Yahudi kökenli sahte dönmeler; oğlum Senyar bu esirleri yanıma verdi ki seyahatlerim sırasında İspanya' daki köylere mücadelemizde ısrarlı olduğumuzu, o lanetli inanç-lann kökünü kazımakta olduğumuzu gösterelim, hakkınızda çıkan dedikoduların önünü almalım, tüm bu çapulcul^ın, yalandan din değiştirenlerin krallığın mahkemelerine çıkartıldığını, orada sorgulanıp suçlu bulunduklarını anlatabilelim; hayır, bır^akın herkes görsün kâfir^kte ısrar edenlere zulümde bizim de ısrar edeceğimizi ve birbirinden nefret eden Yahudilerle Arapları bir arada götürürken nasıl eğlendiğimi çünkü Yahudi'nin Arap'tan çaldığını, Arap'ın da Yahudi'yi öldürdüğünü herkes bilir, burada hep bir-likteler, utanç içindeler ve katırcıların, habercilerin, hayrat süvarilerin, avcıların, uşaklarm, muhafizlanrmn, on üç papazımın, davulcu içoğl^^^m arasında kurtulma umurları olmadan yürüyorlar; hepsi burada, tüm o gördüklerin ve bir de görmediğin: Barba-rica, benim Barbarica'm, can yoldaşım, huzuruma çıkmasına izin verdiğim tek ka^n; onu göremezsin çünkü çok küçüktür ve böyle can sıkıcı bir eksikliği olduğu için yolculuk sırasında hasır bir sandığın içinde durmayı tercih eder... Sayın şövalye, bir evlat annesine olan minnettarlığını daha nasıl gösterebilir? Ben ki yalnızca tek bir şey istemiştim; ben ki yükümü sırtıma vurup bu yollara bir başona düşmek için neler vermezdim; ben ki tüm bu cenaze alayı olmadan, bir çula sa^nıp köyden köye, manastırdan manastıra gidebilir, sadaka ve sığınacak yer dilenebilir, yakarışlanmla elime ne geçerse onunla yetinebilirdim: yalnızlık, çıplaklık, gece gündüz karanlık. Tek başıma, kendi yükümü sırtımda taşıyarak. Eğer gücüm olsaydı, eğer buna olanağım olsaydı ...

Tüm arzum buydu benim. Ne o eğlenceler düzenleyip çapkınlık yapabilir ne de ben sefahat sürüp çocuklar doğurabilirim. Neşeli günler sona erdi ve nihayet yalnız kaldık. Onun tenine değmiş olan tüm giysilerin yakılmasını buyurdum; yatağımızı avluda cayır cayır yaktırdım, onun ölümünü

öğrendiğim anda üzerimde ne varsa onlarla ölmeyi istiyordum önceleri, eteklerim çürüyüp parçalandı, terliklerim kâğıt gibi inceldi, iç çamaşırlarım ilmik ilmik dağılıp gitti; o zaman giysilerimi son bir kez değiştirmeye ve bu yamah paçavralan ebediyete dek giymeye karar verdim. Fakat sizin de gördüğünüz gibi, onun yerine beni kara paçavralara sardılar, görmeme ya da soluk almama izin vermiyorlar ve artık kendi kendime giyinemiyorum bile. Oysa başka şeyler istiyordum ben. Ancak ve ancak mecbur kalınca yemek istiyordum, suda ıslatılmış ekmeği, belki yulaf lapasını, nadiren tavuk çorbasını. Toprağın üzerinde uyumak istiyordum.

İnsana dair olan tüm a^^Ueri toplasaruz ölümün bıraktığı boşluğu doldurabilir misiniz, beyim? Ben adilik istedim, adiliğin içinde yaşa^m. Ama oğlumun ısrarmdan dolayı, şimdi seyahade-rimde titiz bir bakıma mecbur kaldım. Kural^anm çok basittir. Çok şaşıracaksınız sayın şövalye, kederinizi sırtına vuracak bir hayvanınız dahi olmadan dünyayı dolaşıyormuş gibi görünen, kayalardan ve dikenlerden korunmak için en adisinden deri bir potur bile giymeyen siz bile şaşıracaksınız, hiç kuşkunuz olmasın, ayinin bir parçası haline gelince en basit işlerin bile ne kadar karmaşık olduğuna şaşıracaksınız. Eninde sonunda ayin hakiki özünü bulur ve maddenin özü ikinci planda kalır.

Her akşam ortalık karannca beni arabama taşırlar; daima perdeleri çeker, kapılan ve pencereleri sıkı sıkı kapatırlar; atlan çifter çifter bağlarlar; cenaze arabası benim arkadan gelir; yolumuzu aydınlatmak için meşaleler yakılır; gece boyunca yolculuk ederiz; şafak sökmeden önce keşişler yanlarına birkaç teberdar alıp en yakın manastıra giderler, hem alçakgönüllükle hem de en yüce otoriteye dayanarak kavurucu güneşe karşı sığınacak bir yer isterler; her zaman yaptıklan gibi beni paçavralara sararlar, askerler beni bir hücreye taşırlar; sonra da kocamın bedenini getirirler; ağıt ayininin hazırlıklarına başlanır; ayinin yapılacağı saati bana bildirirler; beni katafalkın yanı başına bır^^lar, yalnızca sadık Barbarica kalır yanımda; şafak sö^neden gelip bizi alırlar; keşişlerin parasını öder ve yeniden yola ç^ıkanz.

Istırabıma saygı gösterin. Ölümle baş başa yaptığım yolculuğa saygı gösterin. Hiçbir kadın yaklaşmasın bana! Hiçbir kadın, Barbarica hariç, ki o bir kadın sayılmaz, şehvet ya da kıskançlık uyandıramaz. Onların ayak

seslerini duyanm, kadınsı ayak seslerini, kadınsı konuşmalarını, hışırdayan taftalan, krinolinlerin takırtısını, üst perdeden kahkah alan, gizli gizli iç çekmeleri; manastır duvarlan aşk sözcükleriyle inler; taş oyuklar en ahlaksız hazla-ra şahit olur; her hücre kapısının ardında bir kadın feryat figan zevkini haykırır...Asla bir kadın yanana yaklaşmaya cüret etmesin! Her şeye dayanabilirim, sayın şövalye, oğlumun dayattığı bu konforlu cenaze alayına, yoksulluk içinde yaşama arzumun engel-lenmesin^ kendimi bu yolda feda e^nek gibi yüce bir amacım olmasıyla alay edilmesine; arkamdan fısır fisır konuşulmasına, ne zavallı bir kadın, çıplak ve aç, dul ve yalnız, paçavralar içinde, hem kendisi hem de ağır ^yükü dilencilere yakışır çullarla s anlı olarak yollarda sürünüyor demelerine... ama kadınların varlığına dayanamam. O artık bana ait, yalnızca harıa, sonsuza dek.

Onu kez öptüğümde, sayın şövalye, kurşun mührü ve tahtayı kırmak, onu sarmalayan bandajlan çıkarmak zorunda kalmıştım. Nihayet onun bedenine her istediğimi yapabiliyordum. Bana karşı çok cömert, çok yumuşak davrandılar. O budalaca şefkatleriyle şöyle fısıldıyorlardı birbirlerine: 'Yapmak istediği hiçbir şeye karşı çıkmayın, kimse onun hoşuna gitmeyecek bir hareket yapmasın; her isteğini yerine getirin ve sağlığının bozulmamasına dikkat edin, yavaş yavaş kendisi de cesedi gömmesi gerektiğinin bilincine varacaktır.'

Şatoma kapanıp bir başıma istediğim her şeyi yapabilirdim sonunda; kürklü pelerinini çıkarabilir, ipek gömleğini sıyırabilir (işte böyle, sayın şövalye, işte böyle), göğsündeki madalyonu kopartıp alabilir, kadife külahım çıkartıp bir kenara atabilirdim; şu brokar pot^^nu (işte böyle, Barbarica, işte böyle), gül renkli çoraplarım çıkarıp yatak odalarında, bekleme odalarında, mutfaklarda, ahırlarda, manastırlarda onun hakkında dolaşan fısıltıların doğru olup olmadığını araştırabilirdim, *son mary estoit beau, jeune et fort bien nouny,, et luy sembloit qu'il pouvoit beaucoup plus ac-complir des oeuvres de nature qu 'il n 'm faisoit; et d'autre part,* il *entoit avec beaucoup de jeurıes g^ et jeune conseil, qui et l'oeuvre luy /aisoient et disoient paroles en presem de belles filles, et* le ^^wient *souvent* en *dissoluz..*. Çünkü doğru olup

olmadığını bilmek zorundaydım; en az bu arabanın içi kadar ka-^nlık yatak odalanndan biliyordum onu, sayın şövalye, her şeyin onun seçimine ve

zevkine göre yürüdüğü zamanlarda, tek söz söylenmeden, hiç ışık olmadan, neredeyse bana hiç dokunmadan işini görürdü çü^rö o yalnızca sayısız köydeki sayısız fahişeyi ve derebeylik hakkını kullanarak yattığı köylü kızları görür ve onlara görünürdü; bana karanlıkta sahip olurdu; beni vârisler üretmek için becerirdi; tüm iffetli Katolik ve İspanyol çiftlere görmenin ya da dokunmanın en küçük hazlarını bile, ön sevişmeyi ya da uza-tatminleri bile yasaklayan bir ayinin gereklerini yerine getirmek için, özellikle de kral ve kraliçenin vârisler doğurmanın sıkı kurallanna uyarak alelacele birleşmesi gerektiğini hatırlatır-casına sahip olurdu bana; böyle bir ayinin tüm duyulan nasıl körelteceğini, cisimsiz bir hayal gücü dışında her şeyi elimden nasıl alabileceğini anlıyor musunuz, sayın şövalye? Ancak o öldükten sonra görebiliyorum onu, tüm bede^ni görüyorum, hareketsiz ve yalnızca benim zevklerimi tatmin etmeye mahkûm, geceler boyu soğuk taştan sığınağımızda, hiçbir süs, hatta bir dua rahlesi bile olmadan.

Bilgili bir beyefendi ve aynı zamanda eczacı olan Don Pedro Del Agua'yı çağırttım ki kocamın bağırsakları ve iç organları usulüne göre çıkartılabilsin, yalruz kalbi bıraktım çünkü Senyar Del Agua kalbin bedende kalmasını tavsiye etti; sonra oyuklan ve kesikleri temizlemek için kendi yöntemiyle kaynattığı ödağacı, şap, misk otu, kebere ve küllü suyu kullandı, imbikten dökülen ilk damlalara keskin sirke ve tuz ekledi. Vücut temizlenince iki kile tuzun içine yatırıp kuruması için sekiz saat bekletti. Sonra bedenin içindeki tüm boşluklan misk otu, biberiye, akamber özü, aselbent, şap parçalan, kimyon, sa^rmısakotu, lavanta sakızı, misket ^rnonu, otuz servi sürgünü ve aldığı kadar kara pelesenkağacıyla doldurdu. Senyar Del Agua boşluklan daldurduktan sonra açtığı yaraları balıkçı misinasıyla dikti, ardından, kafa, yüz ve eller hariç cesedin her yanını yağladı, bir serpeç kullanarak damıtılmış neftyağı, çamsakı-zı, aselbent ve akasya karışımından oluşan sıvıyı serpti üzerine. Şebboy, akamber özü, balmumu, sakız ağacı ve zamk ağacı karı-şırndan elde edilen bir sıvının içinde bekle^^uş bandajlarla yağlanmış kısımlan hemen sardı. Doktor Del Agua tüm bu işlemleri yaptı ve artık zamanın iğrenç tahribine karşı kocamın güvende olduğunu söyleyerek çıktı gitti. Böylece kocam benim oldu.

Sunaklan dahi kaldırtıp pencereleri siyaha boyattım ki ziyaret ettiğimiz her şapel amacına uy^rn bir tapınağa dönüşsün. Kraliyet katafalkı bile

arzuladığım, istediğim ve elde ettiğim sadeliğe bir saldırı gibi göründü bana. Göğsünü kaplayan mor ^fırfırlı gömleği, tabutun gümüş süslemeleri ve gösterişli İsalı haç rezilliğin daniskasıydı; dört büyük kollu şamdan bir hakaretti; mumların ışığı küfürle titriyordu. Şunu söylediler: O, hayattayken konforu ve gösterişi severdi. Hatırlayın, bir ^am siz çocuk doğururken Brabant sarayının avlusunda bir bala veriliyordu; kocanız Flandre'lı kızların peşinden koşarken siz doğ^rn sancılarını hissetmiş ve bir tuvalete sığınmıştınız, sizi orada bulduk, oğlunuz, yani şimdiki Senyar orada doğdu. Ebeler tam zamanında yetişti çünkü göbek bağı bebeği bağmak üzereydi, nefesi kesildiği için yüzü şiş^rniş mosmor kesilmişti ve bir kan gölünün içindeydi. İşte böyle demişlerdi. Şimdi o ihtişamlı hayatın aş^^klannı reddedeb^^m, ölümün mumyalan$_m$ış görüntüsünde yaşam saiklerimi yeniden canlandırabilirim, tıpkı oğluma hayat verirken ölümle tanışmanın kıyısına geldiğimde olduğu gibi; Rahel misali ben de oğluma *filius* doloris mei, yani acı-oğlu diyebilir ve annenin acılanndan doğan çocuklann mutluluğa meyilli olduğunu söyleyebilirim. Bu sargılı ve baharatla doldurulmuş harabenin, yani kocamın çıplak ayaklanru öptüğümde sessizlik ne kadar apansız ne kadar mutlaktı.

Kişi kulaklarını balmumuyla tıkamalıdır, sayın şövalye; kişi gözlerini kapatarak yaşayamaz, istemeden kulak kesilir, kendi kendine söylenmeye başlar, açılan tabut kapağının gıcırtısını, acılar içinde bir bedenin hareketini, görünmez adımlann taş döşemeye basışını, yüz hatlarının yavaş yavaş yenilenmesini, ölü bedende büyüyen kılların ve ^makların çıtırtısını, bedenin doğarken edindiği ve ölürken kaybettiği el çizgilerinin yeniden doğuşunu duyumsadığını düşünili bir zaman sonra; hayır, sayın şövalye, kapatın duyu organlannızı; daha önce söylediğim gibi, kişi sevdiğiyle baş başa kalmak istiyorsa başka çare yoktur. Doktor Pedro Del Agua çekti gitti, titiz çalışması için ona minnettar mı olsam, yoksa onu lanetlesem mi hiç bilemiyorum. Çürüyemeyen bir bedenin sonsuz eşi olmuştum, öyle bir beden ki yaşarken göründüğünden farklı görünmüyor ama tam da bu sebeple canlı erkeklerle karıştırılabiliyor; bakmaya kalkan kadınlar sadece yakışıklı, uyuyan bir adam görürler. Onları duymuyor musunuz? İşte o kadınlar! Evet, Senyor Del Agua'nın b^^^û lanetledim; kocarnı aynı yaşarken göründüğü hale getirdi ve cesedinin çürümesini engelledi; ama bana ait olduğunu söyleyebileceğim tek şeyi aldı elimden: çürümüş bir ceset, ko^nuş et, toz ve kurtlar, benim olan bembeyaz kemikler... Ne

söylediğimi anlıyor musunuz sayın şövalye? Bazı anların ölçülemeyeceğini biliyor musunuz? Her şeyin bir şeye dönüştüğü anları; yerine gelen bir arzunun hem tatminini hem pişmanlığını, ne olduğunun hem korkusunu hem özlemini ve ne olacağının dehşe'^ü ve hasretini biliyor musunuz? Hayır, belki de beni duymuyorsunuz bile. Siz zamanın ilerlediğine inanıyorsunuz. Her şeyin gelecekte olduğunu düşünüyorsunuz. Bir gelecek istiyorsunuz; geleceksizlik ^^ine dayanamazsınız. Siz bizim gibilere fırsat ver^rnesini hiç istemiyorsunuz; biz ki zamanın dağılıp parçalanmasına, sevginin en seçkin ânına ulaşıncaya kadar her a^^^ tekrarlamasına ve işte orada, yalnızca orada sonsuza dek durmasına muhtacız. Prens Don Felipe'yi mumyaladım ki canlı haline benzediği için hayat ona huzurla geri dönebilsin; yükümlülüğümü yerine getirebilirsem, zaman buyruğuma uyar, geriye döner ve benim, 'Dur, hemen dur, ne ileriye ne de geriye gitme artık, şimdi dur! Dur!' dediğim âna bilinçsizce geri dönerse hayat da kocama geri gelebilsin. Fakat yükümlülüğümü yerine getirmeyi başaramasam dahi, kocamın canlı gibi görünmesinin onun bedenine başka erkekleri çekeceğine yürekten inanıyorum, onun bedenini doldurmaya layık olan erkekler, o bedeni doldurmaya hevesli erkekler, zavallı ölümlü kabuğuyla kocamın asla çürümeyen ölümsüz bedenini değiştirmeye gönüllü erkekler.

Beni küçük görüyorsunuz; deli olduğumu sanıyorsunuz. Siz zamanı ölçmeyi biliyorsunuz. Oysa, ben bilmiyorum. Önce değişmediğimi hissettiğimden, sonra değiştiğimi hissettiğimden. Fakat ne olursa olsun, zamanı sonsuza dek yitirdim önce ile sonra arasında. Yalnızca hiçbir şey hatırlamayanlar ve hiçbir şeyi hayal etmeyi bilmeyenler zamanı ölçebilir. Önce ve sonra diyorum ama daima önce ve sonra olan çünkü sonsuz olan; mükemmel bir birlikte, âşıkane bir birlikte sonsuz olan eşsiz bir andan bahsediyorum. Ellerimi dudaklarınızın üstünde hissetti^^^ mi düşünüyorsunuz, sayın şövalye? Gülüyorum, «zi avutuyorum, başınızı okuyorum. Çabuk, Barbarica. Bana do^^rnaya çalışmayın, sayın şövalye. Her şeye rağmen, her şeye rağmen, her b^^ûzin eşsiz birer bedene sahip olduğunu anlamalısınız; biri diğerinden farklı olduğundan her zaman birb^ne düşmandır bedenler. Düşman analardan doğan iki bedeni uzlaştırmak için bir ömür yeterli değildir; kişi gerçekliği zorlamalı, hayal gü^inün malzemesi yapmalı, saçma sapan sınırlarından kurtarmalıdır. Yakında, Barbarica; o asla dönmeyecek, bu bizim tek fırsatımız, acele et, koş, uç, git, dön, küçüğüm! Bedenin ritmine göre nefes almaya çalışıyorum,

bedeni t^dıt ediyorum, delikanlı; daima bed^^^in dermansızlığıru ve zihinsel güçlerimin tüm sınırlarını taklit etmeye yoğunlaşıyorum, böylece hiçbir dirençle karşılaşmıyorsunuz; kendim nefes almayarak ötekinin nefes alışla^u duyabiliyorum; o sessizce alınıp verilen nefes benim arzula^^ın ve dönüşün ilk işareti olacak; en ufak bir seste o işaret dikkatimden kaçabilir; anlamalısınız, eğer hareket edersem onun mu, yoksa sizin mi nefes almaya başladığınızı fark edemeyeb^^m. sesleri susturdum, yalnızca kederimi

ifade eden ilahi ve kalbimin atışını ifade eden davul kaldı. Sarılın bana, sayın şövalye, uyuyun (siz, o) ölümlü ikizinize sarılarak ve belki bu sabah (yalnız geceleri yolculuk ederiz, ben kapalı arabada, o, siz cenaze arabasında} düşünüzde konuşmaya başlayacaksı-^ ve onun düşü be^m düşlediğim gibi bir olmasından

farklı olacaktır.

İşte o zaman, o zaman onu yeniden öldürmek zorunda kalacağım, anlıyor musunuz? En azından bizi eşit kılmalı ölüm; düş, paylaşılan bir düş bile olsa, bir kez daha farklılığın, aynlığın, hareketin işareti olacak. Gerçekten ölü, hiç düş olmadan, ölümün içinde, ölümün mutlak yok ediciliğiyle eşitlenmiş, cansız, özdeş, ne bizi ayıracak ve farklı özlemlerin yoUanna itecek ölümün düşü, ne de düşün ölümü. Düşlerin karş^klı değişimi, sayın şövalye. Olanaksız! Onu düşleyeb^^m. Ama o başka kadınlann düşünü kuracaktır. Yeniden ayn kalabam. Hayır, geri çekilmeyin, sayın şövalye. Yemin ede^m size bir daha dokunmayacağım. Buna gerek yok. Duydun mu, Barbarica? gerek yok. Onun üzerine uzanmış yatarken (O, siz değil, siz artık hiçbir şey hissetmiyorsunuz, öyle değil mi?) düşle^^izin aynlmasıru ve bizi ayırmasını engellemek için sarsılarak ağla^m ama yine de engel olamadım; kucak kucağa iki bedenin sükûneti içinde ani bir çekilme sezinledim ve onu kol-la^mda tutmak için bedenini okşayışlarla sarmaladım, koca-

uzanmış bedenini baştan ayağa tattım. Biber ve karanfil tadı aldım, beyim ama aynı zamanda ödağacı tadı da aldım.

Gerçekten sahip olabileceğim tek şeyin bir gölge olduğunu hayal ettim. Kendimi okşamaya başladım. Paylaştığımız tabutta, ağırlığım altında uyuyan adamı hayal ederek okşadım kendimi. Tazelendiğimi hissettim. İlk

sahile vuran ilk dalga gibiydim. Yeryüzünde bir şehir kurma ahdi; tozlardan ve küllerden bir imparatorluk yaratma yeminiydim. dudaklarını öptüm, sesini tak

lit ettim; hep taklit ediyorum zaten, yann bugün olacak ve bugün düne dönüşecek; aşk, umutsuzluk, nefret ve yalnızlık uğruna yaptıkl ^^mzı elimizden alan taşın toprağın hareketsizliğini taklit ettim. Kocamın şehvet silahının olduğu yerdeki kısırlaştırılmış, kırağı düşmüş yere yanağımı sürdüm; onun erkeldiğini hiç görmedim çünkü Doktor Del Agua o çürümeye müsait organı beynim önümde çıkarmış olmasına rağmen, kocamın şimdiden çürümüş erkekliğini kestiği sırada arkasını döndü ve ikimizin arasına girdi. O hem başkasıydı hem de kendisiydi. Yalnızca onu düşlediğimde konuştu, hareket etti; sonsuza dek onun eşi, hanımı, kan-sıydırn ama yalnızca düşler ülkesinde. Doktor DelAgua'nın çabalan boşunaydı; kocamı gömebilirdim çünkü ona ancak hatırala-nmda sahip olabiliyordum. Bunu düşündüm, bunu düşündüm ve bir karar verdim; Barbarica'ya beni kırbaçlamasını söyledim, her seferinde gözyaşlan içinde indirdi kırbacı. Yalnızca kendimi düşünüyordum ama ben hanedan ağacının dallanndan sadece bir tanesiydim.

Kocamın uyumasını seyrettim; ona Yakışıklı derlerdi, ah, evet yakışıklıydı. Belki de rezil varlığının gireceği en nihai yoldu uyku. Her gece bir kara kedi kemirir seni, Felipe, baba, koca, aşık. Kraliçe'nin aklı hükmetmeye yetmez, o yalnızca sever, umutsuzca sever, ölüme kadar ve ölümden sonra sever. Evlerimiz bakımsızlıktan toz altında kaldı, sayın şövalye, Kastilya'daki ve Aragon'daki evlerimiz; toz, gürültü ve dokunma ^his. Susmadan önce ıssız bir düşün bütünlüğüne dahil olan şu çanlan duymuyor musunuz? Kraliçe'nin aklı hükmetmeye yetmez. Kraliçe inzivaya çekilip tahtı oğluna bıraktı, bu göz pınarlan k^^muş Rahel'in Benyamin’i, hiç kuşku yok ki oğul görevini devralacak ve ölümcül

hükümdarlığı sürdürecek. Çoktan olmuş olanı haykıran şu ilahileri duymuyor musunuz? Deus *fidelium animantm tade&o supplica-tionibus no^fc,* et de *anima famulae* ^tuae... T^^'^ Hizmetkan Kraliçe öldü, sayın şövalye; yaşarken nankör ve vefasız, ölüyken ağırbaşlı ve sadık olan zavallı Prensi'yle yeniden bir araya geldi.

Kraliçe öldü. Bir ölünün başka bir ölüyü sevmesinden daha doğal ne olabilir? Kraliçe şimdi oğlunun çağnsı üzerine geri dönüyor, harabe halinde bir şatonun bahçesine atalan için bir kilise mahzeni mezarlığı yaptınyor oğlu, şato toz ve sıva parçalanndan bir düzlüğe dönüşmüş; baltalarla, kazmalarla, çapalarla, pişirme fırınlarıyla dev bir inşaat alanı, dev gibi kireç çukurla^fan içi bembeyaz, kraliyet hanedanının kemikleri kadar beyaz, o kemikler ki şu anda anayurtlanna, bir İspanyol mezarlığına toplanıyorlar. Toz, kül ve fırtına içinde oraya ulaşacağız, ölülerin ruhu için söylenen *responsorium'*lar, "Memento Mei Deus" ilahisi, karş^klı okunan "Aperite Mihi" dinleyeceğiz kefenlenmiş suskunluğumuzla; eski öyküleri anımsayacağız bir bir:

Huzur içinde yatsın, Efendimiz Prens hasta olmadan önce bir balo sırasında soğuk bir yerde iki üç saat boyunca gayretle dans etti ve teri soğurken üzerine bir şey almadı. Pazartesi sabahı uyandığında ateşi çıkmıştı, küçükdil dediğimiz, dilinin arkasında bulunan çan şeklindeki küçük et parçası şişmiş, kocaman olmuştu; dilinde ve damağında da sorun vardı; bu yüzden tükürüğünü yutmakta ve konuşmakta zorlanıyordu. Sırtından ve boynundan bardak çektiler, o zaman biraz rahatladı. O gün üşümeye başladı ve doktorlar bir sonraki ^in, yani salı günü yıkanması gerektiğine karar verdiler. Ama, önce öldü.

Ah, saym şövalye, nezleden ölen, yaşadığı sırada kafilemdeki yamaklar kadar zalim ve vefasız, beyinsiz ve utanmaz bir kadın düşkünü olan Prens'in bedenini alıp Ispanya'da oradan oraya sürüklememin gülünecek bir şey olduğunu söyleyeceksiniz. Kocam Senyor öyle zapt edilmez ki, her girdiğimiz köyde kadmlann evden çıkmamasını, yakışıklı kocamın cenaze alayından olabildiğince uzaklaştınlmasını emretmeme rağmen, daha dün kader bizi -Prens Don Felipe onu saran alacakar^^ktan fırlayıp arzularını tatmin etmekten hâlâ vazgeçmemiş gibi- Hieronymus tarikatı rahibelerinin yaşadığı bir manastıra sürükledi, oraya vardığımızda gerçek yüzlerini özenle sakladılar benden, kendilerine temsilci seçtikleri birkaç tane sefil, tüyü bitmemiş çömez gönderdiler ki onlann da sadece ayin zamanı iş görmediklerini tahmin edersiniz! İşte bu rahibeler tabut kilisenin mahzenine yerleştirilinceye kadar kendilerini göstermediler; sonra kara kelebekler gibi kanat çırparak, azgın kediler kadar kumazca ve açgözlülükle yasımı

mahvettiler, benim varlığımı hiçe sayıp sanki yaşıyormuş gibi kocamı hayranlıkla seyrettiler.

Kelebekler ve kediler ha? Yok, yok, onlar Phorkys ile Keto’ nun kafalanndan kıvrak yılanlar çıkan kızlanydılar; tövbe hücresi Gorgo’lan; taş bakışlı başrahibeler; titrek mumlann Kirke’leri; patlak gözlü rahibeler; sapkın bedenlerinin çokluğuna karşın tek bir gözü ve tek bir sivriltilmiş dişi olan mistik Graia'lar, ağarmış saçlan tarumar rahibe adayları, sunak Typhon’ları; kendi tüyleriyle boğulan Harpya'lar; kavrulmuş dudaklannı kocamın ölü dudaklarına yapıştırmak için hep birlikte İsalı haçın tepesinden aşağı süzülen Khimaira'lar; zehirli mermerden şişkin beyaz göğüsletti sergileyen Ekhidna'lar; nasıl uçtuklarını görün, sayın şövalye, öpüşlerini, dokunuşlarım, emişlerini, o taştan oyuktaki kucakla-mala^nru keçi ayaklannı ayınşlanm, aslan pençelerini batınşlan-nı, fahişeler gibi kalçalannı sallayışlarını, nemli burun delikleriyle sarsılarak kocamın kalıntılarını koklayışlannı; esansın ve balığın kokusunu duyun, sayın şövalye, mürün ve sa^msağın, mumun ve terin, yağın ve sidiğin, şimdi, evet şimdi bırakın duyulannız uyansın ve benim hisse^ttiklerimi hissedin; ölümde bile koc^^n bedenine sahip çıkamadım. Uçuşan beyaz başlıklan ve san pençelerin şehvetini görün, ipini kopartıp yerlere saçılan boncuklann ve yırtılan çarşafların sesini duyun; bana ait olan bedeni saran kapkara giysileri görün! Kocamın bedeni utanmazca kirlettiği manastırlara yeniden dönüyor, şimdi onu kirletiyorlar orada çünkü yaşayan, tüyü bitmemiş çömezlerin acemice dokunuşlan yerine orospular prensinin ölü okşayışlarını tercih etmeyecek bir kadın yoktur bu krallıkta. Dua edin, rahibeler; hüküm sür, kraliçe.

İşte bu utançtan, bu dayanılmaz temaslardan kaçtık; işte bu yüzden bize gün ışığında rastlama şansına ulaştınız. Benim yap-tıkla^mı kimse gülünç bulmayac^aktır: Bir cesede tek başıma sahip olmak, hayatta değilse bile ölümde sahip olmak; bu benim yükümlülüğüm ve işte görüyorsunuz mumyalanmış kocamın kaba arzuları ve ona kuyruk sallayan rahibeler her şeyi nasıl boşa çıkardılar; ama bu beden bana değilse bile hanedanımıza aittir; biz birlikte ölebiliriz ama a^^z yer^yüzünde yaşayacaktır. Yanımda gezdirdiğim yücelerin yücesi Prens'in daimi sahipliği ve ona duyulan daimi sadakat, aslında mat^^in ta kendisidir, evet ve bir törendir ama aynı zamanda; inanın bana biliyorum, kendimi kandırmıyorum; delilığ^irnin,

büyücülüğümün ve sapıklığırnın en uç noktası diyorlar buna; hiçbir kişisel güç yoktur ki, kötülüğün hayali bir yerlerden içine sızmış olmasın ve bizi^mki bile böyle bir güçtür. Her şeye sahip olan bizlerin hiçbir şeyi olmayanlara sunduğu şey budur işte; beni anlıyor musunuz, zavallı mülksüzleşmiş adam? Yalnızca bu aşkın, bu manzaranın rahatlığına kendini bıra-kabilen kişi gücü hak eder, sayın şövalye. Bunun başka yolu yoktur. İspanya'nın bana sunamayacağı şeyi ben Ispanya'ya bıraktım: Hiç tükenmeden tüketen bir zen^^lk olarak ölüm. Panteonumuzu canlı tutmak için yaşamlannızı, kıt hazinelerinizi, gücünüzü, düşlerinizi, terinizi, şerefinizi verin bize. Ölümün anlamsızlığına dayanan bir gücü hiçbir şey yok edemez, zavallı adam çünkü ölümün yok edici kesinliği yalnız erkeklere bir şey ifade edebilir ve ancak olanaksız bir ölümsüzlüğün büyüsüne kapılmaya delilik denebilir.

Benim kadar uzun y^amayacak olmanız ne kadar kötü, sayın şövalye; düşlerime giremeyecek olmanız ve beni benim kendimi gördüğüm gibi göremeyecek olmanız ne kadar acı, türbelerin önünde sonsuza dek secde halinde, kralların ölümünde sonsuza dek hazır bulunan, hâlâ inşa edilmeyi bekleyen saray koridorlarında deli divane bir kadın, deli, evet, deli ve ancak mevkinin ve deliliğin karışmasıyla dayanılabilecek bir kaybın ıstırabıyla sarhoş. Kendimi görüyorum, kendimi düşlüyorum, kendime dokunuyorum, sayın şövalye, yüzyıldan yüzyıla, şatodan şatoya, türbeden türbeye dolaşan tüm kralların annesi, tüm kraliann karısı, hepsini görüp geçirmiş, nihayet yağmurlar ve sisli çayırlar içinde bir şatoya kapatılmış, güneşli topraklara düşmüş bir ruhun yasını tutan, yozlaşmış kanımızdan başka bir prensin ölümüne ağlayan bir ka^n; kulmuş ve kamburu çıkmış, bir serçe kadar küçük ve ürkek, eskrimi bir oyuncak bebek gibi giyinmiş, kayışları yıpranıp sara^rmış gevşek bir elbise içinde, dişsiz damaklarıyla sağır kulaklara fısıldayan bir kadın: 'Önceki prensi unutmayın, Tanrı bize hüzünlü ama iğrenç olmayan hatırasını bahşetsin... ’

Gerçek bir hediyenin karşılığını ödemek mümkün değildir. Yürekten verilen bir şeyin ne dengi olabilir ne de ona paha biçile-bilir. Verdiğim hediyeden üstün ya da ona denk bir karşılığı kabul etmek için şerefim ve mevkim uygun değil, sayın şövalye: Mutlak, nihai, karşıl^^rilamaz, karşılığı ödenemez bir hükümdarlık ya da bir beden. Ben hayatımı ölüme sunuyorum. Ölüm hakiki hayatı sunuyor bana. İlk b^a, doğarken, öldüğümü

sanıyor, doğduğumu bilmiyordum. Daha sonra ölürken ve bilirken yeniden doğdum. Benim hediyem budur. İnancımın eşsiz bağışıdır bu. Hayır, yaptığım şey mük^^mel değil. Ama, yeterli. Şimdi dinle-^n. Size söylediğim her şeyi unutacaksınız. Tüm sözlerim yarın söylenmişti. Sizin ölçmeyi bildiğiniz yönün tersine gidiyor bu kaile. Biz ölümden geldik: Yürüyüşün sonunda bizi nasıl bir hayat bekliyor olacaktı kl? Ve şimdi, merakınıza yenilerek bize katıldı-ruz. Bununla birlikte, kimsenin cömertliğimden şüphe etmesini istemem. Sizin için de bir hediyem var, sayın şövalye. Bizi bekliyorlar, sayın şövalye, bir buluşmarnız var. Evet... Evet...’ .

Sesler meclisi

Sessizlik mutlak olamaz; dinlerken bunu söylüyorsun kendine. Issızlık, evet, belki; çıplaklık şüphesi, o da öyle; karanlık, kesinlikle. Ama o yerin bir başrnalığı ya da sonsuza dek birbirine sarılmış figürlerin yalnızlığı (kendi kend^iniz konuşuyorsunuz, sayın şövalye), seslerin birleşmesini getiriyor akla (davul, gıcırdayan tekerlekler, atlar, ağır ağır söylenen ilahi, *luminis claritatem*, kadınlann yürek çarpıntısı, bu sabah yine en az kendi adın kadar sana yabancı bir ülkenin sahilinde uyandığın yerden gelen belli belirsiz dalga sesleri) ki bu birleşme, aşikâr sessizlikte (sanki kendini savunma gücünü tüketmenden faydalanıyordu) en direngen, en keskin, en yankılı imalan üst üste yığabilir; bizi saran sessizlik (sana söylüyor, sayın şövalye, başım kucağına yaslamış sana söylüyor) sessizliğin maskesidir: sessizliğin sözcüsü.

Konuşamıyorsun; yolcu h^^rnn dudaktan senin dudaklannı örtüyor, o seni öperken sen onun sözlerini tekrarlıyorsun, ister istemez tekrarlıyorsun: "Hata yapmayın, sayın şövalye; bu benim sesim ve sözcükler sizin gırtlağınızdan, sizin ağzımzdan çıkıyor.” Tenini senin tenine dayamış, o ne dilerse söylüyorsun. Tıpkı onun gibi sen de canlılığı aktaran eylemsizliksin; yolda rastlanıp alındın; senin farklı bir kaderin vardı; dudaklannı dudaktanndan çektiğinde yüzünde dolaşan ^minicik eUeri hissediyorsun; sana ait olan ama hiç görmediğin yüzünün hatlannı çiziyor, kopyalıyor sanki o eller. Parmaklar ufacık ama güçlü ve kalın. Sanki yüzüne boyalar, taşlar, tüyler yerleştiriyor, eski yüzün bu nemli pannaklann her dokunuşuyla yitiyor, yok oluyor. Tırnaklar eğelemek ister gibi kaşıyor dişlerini. Tombul avuçlar bir boyayı yayıyormuş gibi saçlarını kanştı-nyor, bu minicik eUer yanaklarında gezinirken kanarya tüylerine benzeyen bir sakal yaratıyorlar; şaşkınlıkla çeneni kaşıyorsun. Teinini dokunup değiştiren bu acayip parmaklar kadının sesinden öyle uzak ki, sonra birden davulun monoton ve daimi ri^tmi kesiliyor, yalnızca esir Müslümanların kenetli dudaklanndan yükselen ağıtlar duyuluyor şimdi, işte ağıtlar da azalıp yok oluyor. Kadın seni uyanıştı; sessizliğin içinde saçlarının ve tırnaklannın uzadığını, yüz hatlannın değiştiğini, avuç içindeki kader çizgilerinin si-lindı^ni, yeniden çizildiğini, yeniden doğduğunu hissediyorsun.

“Kocamın bedeni ancak fikirsel âlemde benimdir; onu size veriyorum, sayın şövalye, benim sevgim adına değil, bizim gücümüz adına onun içini dolduracaksınız. Size sunduğum şey budur. Ne reddedebilir ne de karşılığında bir şey sunabilirsiniz.”

Ancak hiçlik diyebileceğin bir şeyin içine gömüldün. Her şeye rağmen, davulun sesi dış dünyadan gelen bir mesajdı, seni bu arab^anın zifiri karanlığından k^^-abilecek bir bağdı; kutsal Mekke'ye doğru uçup gitmeye çalışan, yerinden yurdundan edilmiş Mağriplilerin ağıtlan da öyleydi. Davulun sesi bir kalbin atışıydı (mesleksiz, mülksüz sayın şövalye). Davulun sesi ölümün kalbiydi (Doktor Pedro Del Agua’nın kalp hariç t^n organlan çıkardığını söylemedim mi, sayın şövalye?). Farkına bile varmadan dinliyordun bunca zamandır; şimdi ne duyduğunu anladın ama artık çok geç; o alışılm^ış sesin yerini başka gürültüler aldı. Sonra: şamata, velvele, yaygara, curcuna, tantana. İçeriye tıkıldığından beri ilk defa -nasıl ya da nerede olduğunu bilmiyorsun, dilencilerin ve teberdarlann tehditkârlığından anlamıştın bunu- araba yavaşlıyor ve duruyor.

Arabanın kapısı açılıyor, daha doğrusu ışıktan beyaz bıçakla-nn saldırısıyla deliniyor; bir kadının feryadı bastınyor kalabalığın gürültüsünü, neye saldıracaklannı ya da neyi koruyacaklarını bilemeden ama içgüdüsel olarak bir tehlikeye karşı, anlaşılmadığı için daha da tehditkâr olan bir tehlikeye karşı silahlarını kaldırıp pozisyon alan şaşkın teberdarlann naralannı, cüppelerini fırtınaya tu^^nuş yel değirmenlerinin kanatlan gibi savurarak arabaya doğru gözlerine inanamayarak hayretler içinde koşmaya başlayan keşişlerin şamatasıın, eğreti giysilerini yerinde tutmayı unutarak perukalarını düşüren, uçuşan eteklettin altında bacaklarını gözler önüne seren sahte ne^melerin mınltılanm, daima cenaze arabasının en yakınında durduklan için mucizeyi görme şansını ilk elde eden ve arabanın çevresinde diz çökmüş “Alabado”, "Aşai Rabbaniye Övgu’yü söyleyen dilencilerin şarlosını, uzun süredir türküsünü kendine saklayan Arap'ın artık tüm gücüyle haykırdığı -Nihayet, ruh birdir, bir ruhtur, yaşlı İbn Rüşd öldü ama hürleri yaşıyor!- türküsünü; peçesiz yüzünü elleriyle örterek, düşmüşlerin yüreklerinden büyük bir mucize çıktı, Ispanya'nın başına büyük bir felaket gelecek, diye söylenen Mağripli kadının sesini; Ya-hudiler daha tedbirli, kendi aralannda fısıldaşıyorlar: Sefirot, Sefi-rot, her şey her şeyden çıkar, her şey bir şeyden çıkar, Adonai’ye giden yollar otuz iki tanedir, Tann birdir

ama çıkmalan doğuran anaların sayısı üçtür, üç ana ve yedi çift, Kabala böyle, der, onlan duyunca iyice çılgına dönen öğretmen keşiş avaz avaz bağınyor: Haklıydım, haklıydım, dönme Musevi domuzu parmaklanmın arasından kayıp gitti; kraliyet arabasına tırmandı, Yücelerin Yücesi Kraliçemiz'i büyüledi, ben onu ha^kikate ve birliğe mahkûm etmek isterken o gidip kraliçemizi felsefesine ve dönüşümlerine mahkum etti; imansız herif bir yılana, bir kuşa, tek boynuzlu bir ata, bir cesede dönüştürdü kendini çünkü H^ıristiyan yalnızca Yaradan'ın, bir olan Yaradan'ın suretindedir; Hıristiyan doğar, acı çeker ve ölür ama hep bir tanedir; bir, bir, iki değil, üç değil, yedi değil, yalnızca bir tanedir; yamaklar taşıdıkları kokmruj tavşan etlerini yerlere saçıyor, dağ yolunun çevresindeki bodur çahlann arasına gizlenmek için koşuyorlar, taşıyıalarm aniden bıraktığı tahtırevanlann içindeki seçkinler yerlerde yuvarlanıyor, toprak testiler taşlann üzerine düşüp parçalanıyor çünkü burada her şey kanşıkhk, gevezelik ve zırıltıdan ibaret; arabanın içinde, hemen senin yanı başında bu yaz ikindisinin parlak güneşiyle ağa^mş bir bohça, paçavralar arasına gizlenmeye çalışan bir yüz var; tombul yanaklı bir cüce kadının ölmeye çalıştığı bu yüz buruk, şişkin gözleriyle seni izliyor, dişsiz damaklanyla sana gülümsüyor.

Kadın yeni bir feryatla buyuruyor:

"Tutun onu! Kaçmasına izin vermeyin!"

Çünkü arabadan aşağı atladın, zavallı kazazede, bir katliama tanık oluyormuş gibi görünen dehşet içindeki hizmetkârlar ordusu içinde davulcunun gri gözlerini aramaya başladın. Nihayet te-berdarlar güçlerini toplamanın bir yolunu buluyorlar, ölümüne bir korkuyla seni durdurmaya hazırlanıyorlar; çünkü gözlerindeki masumiyette bir mucizenin parıltısını görüyorlar. ilk başta ne yapacaklarını bilemediler, tehlikenin kokusunu almışlardı, kadının sesini duymuşlardı; öfkeyle haykırılan buyruğa minnettardılar, bu buyruğu yerine getirmeye hazırlandılar; ama şimdi seni görünce tereddüt ettiler, şaşkın şaşkın baktılar, sanki dokunulmazdın; ancak deri kaplı arabanın içinde seyahat eden kadının yeni bir buyruğuyla, duştükleri dehşetten zerre kadar kurtulamamış olsalar da seni yakalamak için harekete geçiyorlar.

Dire^niyorsun. Gözlerini etrafta gezdirirken bu deWer kafilesindeki tek sükûnetli bakışları gördün. Önünde diz çöken, sarsılan, başlarıru yerden

kaldırmayan, bir azize dokunmak ister gibi ellerini sana doğru uzatan, lütuf talep eden sözler mırıldanan dilencileri umursamıyorsun; aynı dilenciler daha biraz önce batan geminin kalıntılarını çalmak için seni öldürene kadar dövmek istiyorlardı.

İki nedime paçavralara sarılı, yüzünü gizleyen kadını kaldırıyor, hiçbir yerini açmadan cenaze arabasına götürüyorlar. Cüce kadın deri kaplı arabadan düşe kalka iniyor; üzerinde hayli bol duran kırmızı brokar bir elbise giymiş, kollarını kıvırmış, eteklerini kocaman bir rulo yapıp beline tutturmuş. Hizmetçiler ve eşlikçiler ordusu saygıyla iki yana ayrılıp kötürüme ve cüceye yol açıyor; sen de peşlerinden gidiyorsun ama sana kimse saygı göstermiyor.

Siv ah cenaze arabasının vanında duruv orlar. Korkunç bir sessizlik çöküyor. Hizmetçiler bohçayı kaldırmaya yardım ediyor, arabanın zeminine tutturulmuş tabutun camına yaklaştırıyorlar. Paçavraların içinden iki göz parıldıyor ama kadın artık çığlık atmıyor. Sessizliği meraklı bağrış çağrışlar takip ediyor, huzurda bulu-nanlarm hepsi dilencilerin biraz önce yaptığı gibi cenaze arabası-^n önünde diz çöküyorlar. Hepsi de aynı şeyi gördüler. Bu sabah dalgalar seni Felaketler Burnu'nun sahillerine attığında üzerinde olan giysileri giymiş bir cesedi; ateş, tuzlu su ve kumla yıpranmış olmasa kimsenin dikkatini çekmeyecek giysilerini; yırtık pırtık bej potur ve çilek rengi gömlek ölünün bedenine yapışm.ış, camdan bir kapağın altında siyah ipekten bir tabutta, yastıklar arasında, dört bir yanında siyah sırmalı çiçeklerle yatan ölü se^n giysilerini giyinmiş. Yüzünde ise (yüzü aynı yüz mü acaba?) bir kumaş parçası ya da lal taşından bir maske ve san, yeşil, mavi tüyler var; açık duran ağzının içinde bir örümcek ağı görülüyor. Maskenin çatısını oluşturan kınk oklar cesedin boynunun, şakaklannın ve alnının üzerine oturmuş; cesedin yüzü, artık dulun manastır manastır gezdirdiği yücelerin yücesi hükümdar Prens’in yüzü olmaktan çok uzak: Önce yalnız dilenciler ve esirler görmüştü mucizeyi, şimdi saray adamlan ve nedimeler de görüyorlar.

Böylesine ikna edici bir karut karşısında herkes sana bakmaya başlıyor, zavallı şövalyeye, bir güzel pataklanan, k^mun üzerinde sürüklenen, deri kaplı arabaya fırlatılan; öylesine bir hayretle bakıyorlar ki sen de kendini yoklama ihtiyacı hissediyorsun, aselbent kokulu kadife başhğa, keskin bir

ödağacı esansı yayan ipek gömleğin üzerindeki madalyona dokunuyorsun, gül rengi potura ve hâlâ karanfil kokan kürk pelerine bakıyorsun; hayretler içinde kalıyor, hiç yoktan sapsan sakallarla kaplanmış çeneni sıvazlıyorsun. Herkes senin önünde eğiliyor, yalnızca nedimelerin tuttuğu paçavralar içindeki kaldın aylakta ama teberdarlardan, noterlerden, alıcılardan ve yamaklardan, yaverlerden ve hilekâr kadınlardan oluşan kalabalık tebaası haç çıkanyor ve şükran dualan okuyorlar, Yahudiler mırıldanıyor: Seftori, seftori, her şey çıkmadır ve dünya dönüştü, Araplar fırsatı bulmuşken Allah'a şükrediyor ve bu hayret verici alametlerin kendileri için iyi mi yoksa kötü mü olduğunu sorguluyorlar. Cüce kadın da eğiliyor; haç çıkartırken sahte bir saygıyla yüzünü buruşturuyor ama minicik ellerindeki rengârenk lekeleri fark e^nce hemen bol giysisinin kıvrımlan arasına saklıyor.

Hâlâ yüzünü paçavralar arasında gizleyen kadın şöyle diyor: “Oğlum seni gördüğüne sevinecek.”

Sonra nedimelerine dönüyor.

“Prensin ayağuu öpmek istıyo^rum.”

Ellerindeki bohçayı ayağına yaklaştınyorlar ve kadın ayağını öpüyor, şimdi yalnız sen ayaktasın, kendi adını ya da kendi yüzünü bilmeyen, kaybeden ve hiçbir zaman da geri alamayacağından korkan saygıdeğer şövalye, işte siyahlar içindeki davulcu gri gözleri ve dövmeli dudaklanyla karşında, dikkatle sana bakan gözlerde ve kıpırdayan ama konuşmayan dudaklarda - düşmeden hemen önce, bayılırken, kendine yabancı, kendine düşman, yeni bedenine düşman; yeni ve istenmeyen ölümlü kabuğuna karşı savaşan eski hayatının hatırasız, anlaşılmaz isyanına teslim olurken- şu sözleri okuyorsun:

"Salve, Seni bekliyorduk.”

Ama akşam inerken, seslerin bu karmaşasında davulcunun sözleri duyulmazken sakat kadının, seni yolda bulan seyyah hayaletin sesi çın çın çınlıyor: “Onu buraya geçtin, onu arabama koyun, yürüyün artık, yürüyün, bir daha durmayacağız, acılı hac yolculuğu artık bitti, bizi bekliyorlar, lahider hazırlandı, yaver, noter, teberdar, sakın durmayın, yürüyün de

yürüyün, oğlum Senyor Don Felipe’nin yaptırdığı Krallar Panteonu'na doğru ilerleyin, orada huzur bulacağız, yaşayanlar ve ölüler, yürüyün, sahilden ovaya çıkın, dağların yüreğine yapılan saraya doğru, dağlardan hiçbir farkı olmayan saraya: Türbelerimize doğru ilerleyin.

işçiler

Bir zamanlar sürülerimizi getirdiği^miz laden çalılığı nerede şimdi ha? Martın gülümsedi ve eüe^ti kireç teknesine daldırdı, kireci söndürmekle meşgul iki arkadaşına bir göz attı. Yağmurdan, fırtınadan, tipiden ve iyi tanıdığımız diğer felaketlerden korunmak için nereye sığınacaklar şimdi? Nufio kireç ocağına doğru yürümeye başladı, Catilinon iyi bir iş yaptıkl^anru ve sonunun da iyi olacağını söyledi. Martin kirecin içindeki kollannın yanmaya başladığını hissederek tekneden ^çıkardı

Yürürken ellerini ve kollanru göğüslerine, gömleklerinin önüne sildiler, sert toprağa varana kadar temel kazan ve çıkan toprağı inşaat ala^^^ dışına taşıyan gündelikçilerin yanından geçtiler. Saat bir olmuştu, mola verme ve yemek yeme v^akti gelmişti. Martin vinç işçilerine seslendi, oysa platfo^rmlann ve iskelelerin üzerinde sürüp giden şamata içinde sesini du^^masına imkân yoktu. “Hop!”

‘Yavaş!”

“ Şı mdı, çek! ”

"Orada tut!”

“Dur!”

"Biraz daha çıkar, tamam!”

"Geri!”

"Biraz daha!”

Tam burada hiç kurumayan bir pınar vardı, Martin bir daha gülümsedi, onun y^ başında yaz kış hayvanlann tek sığınağı olan ağaçlık vardı. Catilinon göz kırpıp bir kahkaha attı. ‘‘imanın, sen ne hale gelmişsin,

güzelim, bir daha asla senin başında oturmanın tadına varamayacağız!" Onun kahkahasına hepsi yürekten katıldı.

Taşlann hepsi taşocağında yontuluyordu; inşaat alanında ya da şapelin içinde çekiç sesi çok nadir duyulurdu. Martin ve arka-daşlan bir barakada tuğlalarm üzerine oturup yemeklerini yediler, sonra vedalaştılar ve Martin taşocağına doğru yürüdü; ağzını elinin tersiyle sildi ve keskisini eline aldı. Ustabaşı işçilerin arasında dolaşıyor, şefkatli ve nazik sesiyle yapılacak işlerle ilgili talimatlar veriyordu, ne de olsa böyle bir yapının daha önce eşi görülmemişti ve taşocağı işçisi olmuş eski çobanlann ustalıklan Senyor'un incit^niş hayal gücünün gürünü olan bir sarayı inşa etmek için pek yetersiz kalıyordu; kalfanın hiç sıkılmadan işçilere sürekli hatırlattığı gibi, Senyor istediği lütuflar ve iltimaslara karşılık dikkate değer bir hizmet sunmak istiyordu Tann'ya. Sütunları çok dikkatli yontun, diyordu ustabaşı, Martin keskisini titizlikle kullanıyordu; yavaşça, diye gülümsedi inşaat ustası, çekiçle iki yumuşak vuruş yapman yeterli, çukur, ^çıkıntı, yonga ya da tümsek, hiçbir şey yok, görüyorsun; bu yüzden Martinin tek yapması gereken bir iki keski vuruşuyla son düzeltmeleri yapmaktı; son vuruşlarla sütun tamamen kusursuz bir silindir olacaktı. Martin başını kalıdınp insanın suyunu çıkartan güneşe kaşlının altından baktığı sırada ladenler, s^rö ve yaz kış kurumayan pınar gözünde tütüyordu.

Sonra taşocağ^ının kurulduğu dere yatağına doğru yürüdü, birkaç gündelikçi ana damardan taş parçalan kesiyor ve el araba-lanyla taşıyorlardı. Kendi işi olmamasına rağmen Martin daha sonra kendisinin düzleyeceği ve parlatacağı ham bloklan taşımala-nna yardım etti. Taşocağının demirhanesinde çalışmakta olan Jerö^nimo'ya selam verdi; bu sakallı adam aletleri bileylemeyi, kıs-kılan yerleştirmeyi ve eritme ocağından etkilenmesinler diye aletleri çelikle kaplamayı herkesten iyi beceriyordu. Yine de daha dün aletleri fazla bileylemekle suçlanmıştı. Bir günlük ücretin kesilmesi demekti bu. Jerönimo, hiç önemi yok, dedi Martin'e, biz yalnızca elimizden geldiğince işimizi yapıyoruz; ustabaşılar da olmayan hatalan bularak kendi işlerini yapıyorlar; onların işi asalak olarak yaşamak, zaman zaman bir hata bulup bizi azarlamazlarsa, çok geçmeden iş yapmadıklan için onlar azarlanırlar.

İkindi v^tö dört buçukta hepsine birer tabak tuzlu ve yağlı nohut verildi, Martin bu sırada tarihi hesapladı. Yazın o^rtasınday-dılar. Kış saatlerine göre çalışmaya başlamalarına daha iki ay vardı. Şimdi uzun ve yorucu günlerde yaz saatlerine göre çalışmak zorundaydılar. Mayıstaki Santa Cruz Bayramı'ndan eylüldeki Santa Cruz Bayramı’na kadar sabah altıda işe gelmeleri ve on bire kadar hiç durmadan çalışmaları gerekiyordu, sonra öğlen saat birden dörde kadar çalışıyorlar ve şimdi olduğu gibi yarım saat mola veriyorlardı, dört buçukta yeniden işe dönüyorlar ve güneş batınca-ya kadar çalışmaya devam ediyorlardı. Ama temmuzda güneş hiç batmaz, dedi Catilinon gülerek; kendini şimdiden Valladolid'de uzun, gecesiz yaz mevsimi boyunca harcamak için b^^rirdiği ücretiyle kesesi dolu hayal ediyordu, meyhaneden meyhaneye koşacak, varlığı kuşkulu serveti ile varlığı kesin hazlarını denkleştirecekti. Martin bir ağız dolusu çiğnenmiş nohudu kireç işçisinin ayağının dibine tükürdü ve ayda beş dukayla, öküzlerin her sabah granit yüklü arabaları çekerek gittikleri Osuna kasabasına kadar gidebilirse kendini şanslı sayması gerektiğini söyledi, sakallı Jerö-nimo aptal Catilinön'un ensesine dostça bir şaplak attı, kentteki meyhanelerin düşünü kuran baldırı çıplak çapkınlardansa öküzlerin bile bir sonraki öğünlerinden çok daha emin olduklarını ekledi çünkü hayvanlara bol bol saman, çavdar ve buğday veriliyordu, hatta sonraki iki yıl için hayvanları gayet rahat doyuracak kadar erzak depolanmıştı, ayrıca man^a yılda iki bin kile e^nek verilmesi buyurulmuştu, gelip geçen yoksullar için de aynı miktarda ekmek ayrılmıştı; peki ya kendileri için? Bu iş bittiğinde hiç erzak alamayacaklardı, evsiz kalıp açlıktan ölseler bile hiç erzak yoktu onlar için; şu haylaz Cato'ya gelince, hayale kapılmasa iyi ederdi, Valladolid’i nasıl terk ettiyse aynen öyle geri dönecekti, tıpkı çocukluğunda yaşadığı gibi yaşayacaktı, orada burada sürtecek, yiyecek ^kırıntıları için köpeklerle kapışac^to. Kırıntı bulsam daha ne, diye cevap verdi Catilinön bir kez daha göz kırparak, ayrıca açlık zekâyı keskinleştirir ve hayatta kalmayı sağlar; tavukçular tavukların kafalarını ve tüylerini sokaklara saçar, kasaplar hayvanları dükkânın önünde kesip kanlarını sokağa akıtır, şarapsız kalırsan kana biraz su katarsın olur sana şarap, daima çevrede başıboş dolaşan domuzlar vardır, balıkçılar satamadıklannı sokağa atarlar. Balıkçılar kokmuş balıkları sokağa atar, diye söylendi Jeronimo, zenginlerin burun kıvırdıkları yiyecekler sokaklarda yatar ve sen doğuştan alıksın Catilinon, açlıktan gözü dönmüş adamlarla kaynayan şehirlerde frengiden gebermeye mahkûmsun; hem buradaki işin neden tatmin etmiyor seni, diye ekledi

Nufio, en azından çerçöple beslenmiyoruz, şansımız da yardım ederse bu iş hiç bitmeyecek gibi görünüyor, belki çocuklarımız, hatta torunlanmız bile bu inşaatta çalışmaya devam edecekler. Catilinon elini yüzüne götürüp bir damla timsah gözyaşını silerken şöyle dedi: Bana para verin nasihat değil ayrıca bir budala olacaksam Perales gibi bir budala olmak isterim; manastırda uşaklık yaparken tüm rahibeleri gebe bıraktıydı, sonumun Santa Lebrada gibi olmasını istemem, ona neler olduğunu biliyorsunuz; üstüne bir çul alıp hayır işlemeye gittiydi o merhum, tüm ç^^^eri için onu kazanlarda kaynattılar, yetmedi yahni yaptılar çünkü daha baştan düzülmüş-lerin arasında doğmuşuz ve mucize eseri hayatta kalmışız; göre-bakalım, ağabeyin öldüğünde kaç yaşındaydı Martın, ya senin baban, Jeronimo? Bırakın hayatın kısalığı bizi avutup bir araya getirsin, kardeşler, çiş kokan su ve kütlü odalar da teselli etsin bizi çünkü burada da şehirde de haya^^^ değişmeyecek, burada ya da orada, birazak ışık, bol bol duman; hayvan ya da insan, hepimiz geçer gideriz aym kapıdan.

“O kadar merak ediyorsan dinle bakalım ağabeyimin öyküsünü," dedi Martin, ‘fuagon Krallığında, Navarra'da ırgatlık yapardık. Kral bize adalet vaat etmişti, senyorlar da öyle, adaletin amansız savunucularıydı hepsi; ama kendileri için, sadece sertleri ezecek daha iyi yollar bulmak ve s^^n^a daha fazla vergi bindirmek için savunurlardı adaleti; para ya da hasada ödenirdi vergiler, öyle vergiler ki, bir değil birkaç hayatta bile ödeyemezdik Ağabeyim ailenin en büyüğüydü, senyorumuza olan borcumuzu ödeyemedik ayrıca en az bizim kadar talihsiz bazı köylülere de borçlan-^k, zamanı gelince senyor alacağını istedi, o topraklarda senyo-kullarına iyi ya da kötü davranabileceğini, canı ne isterse yapabileceğini bildirdi, eğer hoşuna giderse tüm sahip olduğu şeyleri alabilir, hatta onu isminden bile mahrum edebilirdi, kulları koruyacak ne bir kral ne de bir kanun vardı. Ağabeyim borcunu ödeyemeyince kiliseye sığındı, senyoru o sığmakta bile takip etti onu, ele geçirdiğinde ise o toprakların yoksulları olan bizlerin hiçbir h^^^mz olmadığını hatırlattı ama senyorun dilediğini yapmaya hakkı vardı, bizi öldürebilir, hatta açlıktan mı, susuzluktan mı, yoksa soğ^taan mı öldüreceğine dilediğince karar verebilirdi. Diğer kullara bir ders olsun diye senyar ağabeyimin a^^tan, susuzluktan ve soğuktan öldürülmesine karar verdi, kışın en soğuk zamanında onu çırılçıplak soyup küçük bir ^^^eğe bıraktılar, başına da muhafiz diktiler, yedi sonra ağabeyim o tümseğin üzerinde aç^^^, susuzluktan ve so^ğuktan öldü. Uzakta durup onun

ölümünü seyrettik, yapabileceğiniz hiçbir şey yoktu. Ağabeyim toprağa dönüştü, aç, susuz ve donmuş; toprakla bir oldu. Ben kaçtım, Kastilya'ya geldim. Bu inşaat işi için tuttular beni. Kimse nereli olduğumu sormadı. Kimse doğduğum ülkenin hangisi olduğunu merak etmedi. Yapıyı tamamlamak için acilen işçiye ihtiyaçları vardı. Benim ülkemin senyoru kendisinden kaçanları öldürtür. Ben de sizin aranıza karıştım, aynı size benzedim ve beni burada kimsenin tanımayacağını umarak yaşamaya başladım."

"Mağriplilerle savaşıp sınırlarımızı koruyarak en azından senyorumuzdan ayrılma hakkını elde ettik biz, mülkümüzü ona bırakırmak karşılığında tabii; böylece senyorun malı olmaktan çıkıp kralın köylüleri alabildik, senyar kraliyet topraklarında bize bir şey yapamıyor; işte bu yüzden buraya geldim," dedi Nufio. "Senin ülken ta Güney'de," diye içini çekti Makini "Seninki de ta Kuzey'de," diyerek gülü^edi Nun.o.

"Kuzey olsa ne olur, Güney olsa ne olur" diye nurudandı Jeronimo, "hayatlarımız öyle değersiz ki, bir Yahudi'nin hayatına iki yüz günlük ücret üzerinden değer bi^çilirken, bir işçinin hayatına yüz günlük ücret üzerinden değer biçiliyor."

"Süzme salaksınız hepiniz," diye güldü Catilinon, "söyledikleriniz öyle gülünç öyle anlamsız ki hayatınız için değil de şerefiniz için endişeleniyorsunuz, oysa sizin koşullannızda olan niceleri sadakat ve itaatkarlık sayesinde özgür kaldılar, hatta beyefendi diye çağınlma ha^^M bile elde ettiler."

"Peki bunun onlara neye mal olduğunu biliyor musun, kafasız Catilinon?" diye öfkeyle lafa girdi Martin. "Senyorun bakire kızlarının üstüne çıkmasına göz yumdular. İki serf arasındaki evliliğin daimi olmadığını, aile denilen şeyin aile olmadığını kabuUen-diler; aile olamaz çünkü babanın hiçbir otoritesi yoktur çünkü senyar toprağımızın, hayatımızın, şereflinizin ve cesetlerinizin sahibidir. Evet, bir serlin cesedi bile senyara aittir."

"Sabır ve sadakat," diyerek kibirle göz kırptı Cato. "Efendile-

x riyle ters duşmeyen, isyan etmeyen ve kaçmayanlar sertlikten va-

1 sallığa, vasallıktan gündelikçiliğe, gündelikçilikten toprak kiracılı-

^ ğına geçerler, nereye bakması gerektiğini bilenler için daima ser* vet ed^inmeye giden bir yol vardır."

"Peki sen hangi yoldan gideceksin, zavallı Catilinon, biliyorsun hepimiz aynı nohut yalınisinden yiyoruz, hepimize aynı miktarda yağ veriliyor, hepimiz aynı Kastilya sabunu parçasıyla yıka-myoruz."

Cato iyice horozlandı: "Benim gibi bir adam elbet eninde sonunda yüksek bir senyorun uşağı olacaktır. Hem bir uşak senyonı-nu anadan doğma görebilir, sıçtığını duyabilir."

Eritme ^^una bakan yaşlı adam içini çekti, doğruldu ve şöyle dedi:

"Babam bu topraklara geldiğinde o kadar fakir ve umutsuzdu ki kendini serf olarak Senyor'un babasına sattı. Kiliseye girdiğinde aşağı tabakadan olduğu belli olsun diye boynuna bir şerit bağlamak, kafasının üzerine bir *maravedi*'lik sikke koymak zorundaydı. Senyor onu koruyacağına, iş vereceğine, toprak vereceğine söz verdi. Ama şimdi toprak hiç ürün vermiyor; şansımızı denizde denemeliydik çünkü toprak bize düşman oldu, Tann ile azizleri de uyuyorlar galiba; kardeşler, bu inşaatta ömrümüzü tükenik bugüne dek, işte o yüzden bir zamanlar bize yaşam sunan toprağı kuruttuk Gelecekte neler olacağını düşünmeye başlamalı, geçmişte olanları bir yana bırakmalıyız."

Tüm günahlanm

Elleri kadife dirsekliğin üzerinde, dua rahlesinin önünde diz çö^nüş halde görüyor onu, köpeği dizinin dibinde uyukluyor. O sabahı resmi seyreden adamı seyrederek geçirecekti.

Reâm: İtalya'nın parlak güneşiyle boyanmış birkaç çıplak adam izleyiciye arkalarını dönmüşler; donuk, yeşilimsi, saydam bir arka planla son bulan dev bir meydanın köşesinde, küçük taştan bir tapınağın önünde duran başka bir adamın vaazını ^dinliyorlar. Vaizin görünüşündeki her öğe tekrar tekrar ele veriyor:

Duruşundaki tatlı soyluluk, entarisinin bembeyaz kumaşı, göğü gösteren işaretparmağıyla nasihat eder bir el, canlılık, acı, teslimiyet karışımı bir ifade t^ıyan düzgün b^urun, ince dudaklar, kestane rengi sakaUar, uzun saçlarda altın parıltılar, tertemiz ^rn, biçimli kaşlar. Ama bir şeyler eksik ve bir şeyler fazla. B^m üzerinde olması gereken geleneksel hale ortalarda yok. Gözler bak-malan gereken yere, yani göğe bakmıyorlar.

Senyor başını kenetlenmiş parmakl^^^ arasına gömdü ve üst üste tekrarlamaya başladı (her sözcük bir önceki sözcükle kan-şıyordu çünkü bu kilise mahze^nin içinde seslerin yankılanması kaç^^nazdi): İnsan bedeninin oluşan itibariyle Şeytan işi olduğunu ve ana rah^mine düşmenin şeytanca olduğunu, öyleyse lanetlenmesi, lanetlenmesi, lanetlenmesi gerektiğini kim söyleyebilir?

Göğsüne üç yumruk attığı sırada mastif huzursuzca hırladı. Yumruk sesleri ve hınltılar kemerlerin, duvarların, çıplak döşeme taşlarının üzerinde yankılanarak gezindi. Senyor öksürdü, pelerinine sanndı ve üç laneti tekrarladı.

Re«m: Gözler göğe doğru bal^^yor. Zalim gözler, tarifi hiç kolay değil, başka bir işaretin sı^rnru taşıyan, bakar göründüğü şeye çok y^M ya da çok uzak, beklenebileceği gibi hayalperest değil, cömert değil, feda etmeye eğilimli değil, efsanenin nihai sonunun farkında değil, şehvetli gözler, evet; şehvetli gözler bunlar; göklere değil dünyaya ait gözler, öyle değil mi? Bu gözler çıplak ad^nlara bakıyor ve bakışlar hayli aşağıya ka^yrntJi.

Kilise mahzeninde bir sütunun ardına gizlenmiş seyreden Guzman, Senyor'un göğsünü yumruklarken ne düşündüğünü tah^min edebiliyordu; herhalde kendi vicdanıyla hesaplaşmak için orada diz çöküp bir resmi inceleyerek zaman kaybetmesinin yanlışlığını düşünüyordu kral, oysa o sırada şu ya da bu sebepten gereksiz yere gecikmiş olan inşaatı hızlan^rılmak için uğrruıması gerekiyordu. Senyor'un emriyle oraya gelen birçok cenaze alayı vardı; gözcüler ve haberciler kafilelerin saraya yaklaştıklarını bildirmişlerdi; ağır yüklerini çekerek dağ doruklanna tıkanıyor, yüksek ormanlardan geçiyor, sahil yollanndan ilerliyor, hanlarda konaklıyor, çamlıklarda dinleniyor, sakızağacı ormanlarında yönlerini şruıırıyor, toprak yollarda ç^ura saplanıyor, yine de Senyor’un emrettiği yere, sarayın mozolesine doğru yılmadan ilerliyorlardı. Ama Senyor tüm

^kkatini ve enerjisini bir İtalyan resminin muhtemel s^ırı çözmeye adayarak burada oyalanıyordu.

Köpek Bocanegra'nın hırlaması bile efendisine bir karşı çıkış olarak yorumlanabilirdi. En kısa zamanda inşa edilsin, diye açık seçik bir emir veren o değil miydi?

Saray: Yukarıda ve dışarıda, engin ovada granit blokları yığılıydı. Al^mş taş ustası mermer yontuyordu, taş çeken öküz arabaları geliyordu hiç durmadan. Duvarcılar, dülgerler, demirciler, dokumacılar, kuyumcular ve ağaç işçileri, kızgın güneşin altındaki dümdüz alanda atölyelerini, meyhanelerini, kulübelerini kurmuşlardı; bu sırada asıl inşaat kestane ağacı korusunun yanı başında devam ediyordu, Flandre sapkınlarına karşı kazandığı zaferin dönüşünde Senyor Don Felipe'nin bir an önce yapılmasını buyurduğu dev binanın inşası için ovanın ve dağların son sığınağına öfkeyle sal^^^uş ve koru yerle bir edilmişti; yazın ve kışın havanın aş^^klanna karşı sarayı koruyacağı düşünülen çam ormanları baltalarla sonsuza dek düzle^nişti. Gerçekten öyle, diye düşündü Guzman, Senyor şöyle demişti: "Ağaçlıklar bizi kışın soğuk kuzey rüzgârlarından koruyacak, yaz geldiğinde meltemler ve batıdan esen rüzgârlar bizi serinletecek.” Ama bugün üzerinde durd^^an kıraç topraklar ne yazın ne de kışın bir fayda sağlayacaktı onlara; Senyor'un iyi niyetiyle inşaatın acil ihtiyaçlan uyum sağlayamamıştı. Ama Senyor kilise mahzeninden hiç çıkmadığından, olup bitenden habersizdi.

Senyor öksürdü; b^rou ve gırtlağı kupkuruydu. Şapelin yanındaki odadan bir yudum su almak için nefsinde uyanan ateşi söndürdü, kendini disipline etmeyi tercih etti, boynuna asılı duran kutsal emanetlerle dolu küçük deri keseyi eliyle yokladı. Hiç akimdan çıkmayan bir düşünce sayesinde susuzluğunu unutmayı başardı: Şimdi yapılacak her maddi harcama sonsuz hayatta bitip tükenmez zenginlikler vaat eder. Evet, gelecek için yapıyordu bu yapıyı ama aym zamanda kurtuluş için ve kurtuluş zamanın dışındadır; kurtuluş yalnızca bir düşünce değildir, diye rrunldandı, o başka bir yerdir, hepimizin erişmek zorunda olduğumuz sonsuz hayattır çünkü insanlann hayatı, yaşadığı yıllarla değil erdemleriyle ölçülür, bir sonraki hayatta en uzun yaşayanların değil erdemli y^ayanların başı ak saçlarla taçl^arur; evet, hepimizin erişmek zorunda olduğu sonsuz hayat ama aynı zamanda öyle bir

sonsuzluk ki hem doğal hem tannsal h^^undır benim. Bu gerçeğin dünyevi bir kanıtı olarak ne kadar küçük kalıyor Kornünyon'un en kutsal gizi Aşai Rabbani’ye adanmış bu saray.

"Zaten her şey sonsuz hayatın benim olacağını doğrulamıyor mu; kusurlanm ama aynı zamanda affe^dilmek için hem sözlerim hem yaptıklarımla ısranm, kendimi disipline edişim, tüm tensel tutkulan terk edişim, savaşı, avcılığı, şahin yetiştiriciliğini, cinsel aşkı bırakmakla kalmayıp Komünyon'un kalesinin inşasıyla ilgilenmeyi de bırakmam doğrulamıyor mu? Günahla^mı kabul ediyorum ama daha büyük bir ad^^^şlikla biliyorum ki nefsini köreltmemiş bir insan Hıristiyan hükümdar olmayı hak edemez, biliyorum ki tövbeyle giderilen zaaflar Tann'nın öfkesini kabartmaz, hatta bu zaaflar bir daha hatırlanmaz. Tüm insanlığın tövbelerini yerine getirmekle kalmayıp tüm halkının umudunu tam da hükümdar olduğu için söndürecek kişi yargı günü geldiğinde her şeye rağmen mahk^n edilse bile sonsuz hayattan mahrum mu bırakılacak?”

Bunu bilmek (dedi kendi kendine ya da sütunun ardından onu izleyen vasal söyledi bunu) adeta kendini ölümlü bilmektir. Senyor bu küstahça fikri derhal reddetti; halesiz İsa’nın sinir bozucu gözlerine bakarak mınldandı:

"Confitemur resurrectionem carnis omnis mortorum," *Retim:* Halesiz İsa tapınağın duvarlarının oluşturduğu köşede durmuş, izleyiciye arkasını dönmüş çıplak adamlara bakıyor. Geniş, tertemiz, üstü açık meydanın sıra kemerleri çağdaş tarzda yapılmış, İtalyan yarımadasında yeni yaygınlaşan havadar mimarinin özelliklerini taşıyor; dikkatli bir göz, renkli mermer taştaki küçük kusurlan görebilir, incecik çatlaklar, belli belirsiz çizikler, orada burada çatlaklardan fırlamış otlar; meydan tam da çağına uygun. İyi ama, resmin derin perspektifinde silinip giden bir arka planda kalan ve bu kutsal sahnenin önündeki kahramanların -halesi olmayan bir İsa ve birkaç çıplak adam- söylediklerini uzaktan uzağa bir koro misali tekrarlar gibi görünen sahneler hangi çağa ait? Zamanın içinde kaybolmuş, uzaklaşmış, ufalmış sahneler, resmin yapıldığı kisının derin perspektifleri o sahneleri uzaklaştırıyor, bambaşka bir zamana yolluyor onları.

Senyor koll^an bir haç gibi iki yana açarak cilalı taş döşemeye kapandı; pelerinin sı^rtına işlenmiş altın renkli haç, Komünyon kasesine uysun diye ş^aalı oymalarla süslenmiş sunaktan saçılan aydınlığın tambir anda zapt

etti; Komünyon kasesinden yansıyan hafif ışık ise yer yer altın sarısı çatlaklarla bölünen yeşim taşından bir kaidenin üzerinde dalgalanıyor, sütunların üzerinde oynaşıyor; o sü^tunları hiçbir alet, en iyi su verilmiş çelikten olanları bile kesememiş, biçim vermek ve pürüzlerini almak için elmas kull^^^uştı. Senyor'un alnıru dayadığı buz gibi döşeme, tıpkı ışık gibi, her şeyi kavuran güneşin alnında çatlayan topraktan, bu mahzenin ve şapelin üstindeki, yeni sönmili bir ateşin küüeri kadar sıcak toz katmanlanndan alabildiğine uzaktı. Bu geniş kutsal mekânın diğer tarafmda yarım kalmış bir merdiven yıkanda alev alev yanan ovaya çıkıyordu. Alnını soğuk taşa dayamış upuzun yatarken Senyor'un unutmak işediği hayaller hep birden zihnine hücum etti. Senyor arkasındaki bitirilmemiş merdivene dikkatini vererek bu hayalleri unuttu, bir an önce yerine getirilmesi gereken vaadini düşünmeye başladı: Bu inşaatı bir şekilde bi^rmelı ama Athos Dağı'nı oyd^mp yüzünün heykelini yaptıct-maya k^alkan İskender’in kapıldığı Yunan küstahlığına kendini kaptırmamahydı; göklerdeki saraylan örnek alan Ispanya’daki saraylarda kişi gece gündüz kalabilmeli, meleklere has bilinen görevleri aralıksız yerine getirebilmeliydi, hiç durmadan prenslerin sağlığı ve hükümdarlıklannın devamı için dua edebilmeli, insanlığın günahları karşısında yükselen haklı öfkeyi ve mukaddes gazabı yatıştırabilmeliydi; işte o sırada Senyor da bunun için yakan-yordu Tanrı’ya çünkü insanların ne yapmaları gerektiğini belirleyen en yüce erdemin basiret olduğu bilinciyle yaşıyor, ^ni meselelerle siyasi meseleler arasında bir ayrım olduğunu kabullenemi-yordu; basiretler arasında bir hükümdar için en uygun olanı da siyasette basiretti: Kimilerinin hilekarlık ve kurnazlık gibi yersiz yakıştırmalarla siyasetin itibarını zedelemeye uğraştıklarından yakınır Aziz Basileus, ki bu kişiler hilekarhk ve kurnazlığın en can alıcı tensel basiretin çocuklan olduğunu ve ruhsal basiretin krallıkların barış içinde varlığını sürdürmesini sağladığını asla anlayamazlar. Senyor’un mütevazı duası şimdi -gençliğindeki kumazlık, tenin hilekarlığı, savaş hayalleri hepsi geride kalmıştı ^tık- bu barışın devamı için bir yakart:ja dönüşmüştü. Basiret ile siyasetin bir kişide nasıl birleştiğini göstermek için bir anıt ^^mekten daha güzel ne olabilirdi? Ne de olsa geride "hatırlanacak bir şey” bırakıyordu; *Monumentum deritur; eo quod moneat mentem?* diye soruyordu Aziz Augustinus. Bu gerçekten böyleyse ve yaşarken doğrudan sapmayan hiçbir kişi sonsuzluğu yitirmeyeceğine göre, siyasi basireti dini yüceliğe çevirmeyen bir anıtın var olması gerçekten mümkün müydü?

Retim: Isabel’in hamileliğinin altıncı ayında Tanrı, Melek Cebrail’i Celile’de bulunan Nasıra adlı kente, Davud’un soyundan Yusuf adındaki adamla nişanlı kıza gönderdi. Kızın adı Meryem’di. Onun yaruna giren melek, “Selam, ey Tanrının lütfuna erişen kız! Rab seninledir," dedi. Meryem söylenenlere çok şaşırdı. Ama melek ona, “Korkma Meryem,” dedi, "Sen Tanrının lütfuna eriştin. Bak, gebe kalıp bir oğul doğuracak, adını İsa koyacaksın. O büyük olacak, kendisine ‘Yüceler Yücesi'nin Oğlu' denilecek. Rab Tanrı, O’na, atası Davud'un tahtını verecek. O da sonsuza dek Yakub'un soyu üzerinde egemenlik sürecek, egemenliğinin sonu gelmeyecektir.”

Saray: Temsilciler kıtanın dört bir yanını dolaşmışlar, inşaat halindeki sarayın kasvetli ihtişamına neşe katacak hazineler toplamışlardı. Gerçekten hazine sayılabilecek bu değerli malların kimi çoktan gelmiş kimi de yoldaydı, yani kimisi irticalen yapılmış depolarda beklerken kimisi de ^yük hayvanlarının sırtında yol tepiyordu. Demir parmaklıkların Cuenca'da, bronz korkuluk babala-nnın Zaragoza'da işlendiğini; gri, beyaz, yeşil ve kırmızı mermerlerin İspanya ve İtalya'daki mermer ocaklarından çıkartıldığını; bronz sunak figürlerinin Floransa’da kalıba döküldüğünü ve Milano mozolelerinden alındığını; kollu şamdanların Flandre’dan, buhurdanlıkların ve haçlann Toledo'dan geldiğini; sunak örtülerinin, koro cüppelerinin, papaz elbiselerinin, kadeh temizleme bezlerinin, Rouen ve Hollanda ketenlerinin, Hint ipeklerinin üzerine Portekiz manastırlannda nakışlar işlendiğini bilmeyen yoktu. Senyor'un yüzünü kapatmak için kullandığı yaralı eline sanlı keten mendili Alcobaça’daki kutsal rahibeler işlemişti. Dinî resimler Brüksel'de, Colmar’da, Ravenna'da ve Hertogenbosch’ta yapılmıştı. Sabahtan beri karşısında durduğu resim ise Orvieto'dan gelmişti. Söylentiler duymuştu: Hertogenbosch, işte o şeytani çalılıklar içinde Ademoğlu mezhebi üyeleri kendilerine göre Komünyon âlemleri yapıyor, her bedeni İsa'nın sunağı, çiftleşmeyi kurtarıcı Komünyon Ayini sayıyorlardı. Orvieto’nun Romalılar tarafından işgal edilip Urbs Vetus'a dönüştürülen Etrüsk Volsinii’si, yani siyah beyaz katedralin toprağı; oranın beş parasız, hiç yüzü gülmeyen ama üretken ressamların anayurdu olduğunu herkes gayet iyi bilirdi.

Retim: Böylece Yusuf da, Celile’nin Nasıra kentinden Yahu-diye bölgesine, Davud'un kenti Beytlehem’e gitti. Orada, hamile olan nişanlısı Meryem'le

birlikte yazılacaktı. Onlar oradayken, Meryem’in doğurma vakti geldi ve ilk oğlunu doğurdu. Onu kundağa sarıp bir yemliğe yatırdı. Çünkü handa yer yoktu. Aynı yörede, sürüle^nin yanında nöbet tutarak geceyi kırlarda geçiren çobanlar vardı. Rab'bin bir meleği onlara göründü ve onlara, “Korkmayın!" dedi. “Size, bütün halkı çok sevindirecek bir haber müjdeliyorum: Bugün size, Davud'un kentinde bir kurtarıcı doğdu. Bu, Rab olan Mesih’tir. Kral Hirodes bunları duyunca çok öfkelendi ve askerlerini gönderip Beytlehem’de iki yaşından küçük bütün çocukları öldürttü ama bakın, Rab'bin meleği Yusuf'a rüyasında göründü ve şöyle dedi: ^Kalk, küçük çocuğu ve annesini al, onları Mısır’a kaçır. Böylece Yusuf kalktı, aynı gece çocukla annesini alıp Mısır’a doğru yola çıktı. Hirodes'in ölümüne dek orada kaldı. Bu, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği şu söz yerine gelsin diye oldu: “Oğlumu Mısır’dan çağırdım.”

Bocanegra alışılmış huzursuzluğuyla kulaklarını oynatamasa da sargılı kafasını oynatabiliyordu. Belki de yeni açılmış yarası, hırpalanmış derisi ve sargırun basmayla kendi içgüdülerinden kuşkulanmaya başlamıştı. Efendisinin yanı başında uzanıp yattığı yerden başını kaldırdı ve demirden kutağın arkasındaki koro yerine dik dik bakmaya başladı.

Guzman, köpeğin kokusunu tanıdığım ve gazabından korktuğunu bilerek saklandığı sütunun ardından güvenle onları seyrediyordu. Senyora ise koro yerinin ^^makarışik işlemelerle süslü kafesinin ardından saatlerce fark edilmeden onları izleyecekti. İlk başlarda mastifin boğuk hırlamaları onu rahatsız etmişti ancak daha sonra, Bocanegra’nın korkusunun görmediği bir şeyden çok gördüğü bir şeyden kaynaklandığını söyle^^ti kendi kendine. Tıpkı köpek gibi Senyora da efendisinin döşemenin üzerine upuzun uzanmış gövdesini, yere yapışmış suratım, bir haç gibi açılmış kolla^nru sofuca dualar mırıldanan dudaklarını, sunaktan yansıyıp sırtına vuran ışıkla parlayan işlemeli haçı seyrediyordu. Tıpkı kocası gibi Senyora da hareketsizdi ama ^m^k duruyordu, her zamankinden daha dik (Guzman borçlarıyla kutağı delip ardında-kini görmek isterdi), bir hareketin değerini ve bir duruşun içsel kib^ti anlamakta zihni her zama^nkinden daha keskin (çürıkü o an kimse izlemiyordu onu); gölgelere s^arılmış bakarken haşmetli öfkesinin olağanüstü görünilisünü kimse görmediği için bir kez daha kalbi burkuluyordu. O da resmin arka planındaki görüntülerden birini seyrediyordu.

Rerim: Bu sırada İsa, Yahya tarafından vaftiz edilmek üzere Celile'den Şeria Nehri'ne, Yahya'^n y^anına geldi. Ne var ki Yahya, "Benim senin tarafından vaftiz edilmem gerekirken sen mi bana geliyorsun?" diyerek O'na engel olmak istedi. İsa ona şu karşılığı verdi: "Şimdilik buna razı ol! Çünkü doğru olan her şeyi bu şekilde yerine getirmemiz gerekir." O zaman Yahya, O'nun dediğine razı oldu. İsa vaftiz olur olmaz sudan çıktı. O anda gökler açıldı ve İsa, Tanrı'nın Ruhu'nun güvercin gibi inip üzerine konduğunu gördü. Göklerden gelen bir ses, "Sevgili Oğlum budur, O'ndan hoşnudum," dedi.

Senyora bileğine tünemiş şahinin kel kafasını okşadı; çıngı-rakla^nnı çıkartmış, biraz su ve bir geyik yüreğinden oluşan hafif bir kahvaltıdan sonra bu serin yere getirmişti; Senyora kuşu kendi elleriyle beslemiş, sonra her sabah yaptığı gibi koro yerine gelerek kocasının -her zaman olduğu gibi- boşa geçen sabahını seyretrne-ye başlamıştı. Ama yırtıcı kuşun doğal içgüdüleri yüzünden karanlıkta huzursuzlanmaya başlayacağı zaman kaç^almaz olarak gelip çatacaktı. Önce kendisini her şeyi pişiren yaz sıcağından kurtardığı için gölgelere minnettar olacak ama yavaş yavaş ışığı özlemeye başlayacaktı. Senyora kuşun kafasını ve sırtını okşadı (Guzman bu hareketleri çok iyi bilirdi); kuşun derisi sıcağın etkisiyle ısınmış ve k^^muştu; onu böyle serin ve karanlık yerlere getirmekten başka çare yoktu (Senyora bunu sürekli kendi kendine tekrarlıyordu), eğer bir gün köpek ya da Senyor onun korosu yeri kafesinin ardına gizlendi^ni fark ederlerse uyduracağı bahane buydu.

Guzman birçok kez, bu kuşun doğası gereği kendisiyle yırtıcı bakışıyla arzu ettiği avı arasmda hiçbir engel olmaması gerektiğini söylemişti; engin, açık alanlar, Senyora, burada avım gören şahin neredeyse bir ok kadar ^hızla hareket eder. Senyora kuşun kalbinin atışla^m avucunun içinde hissedebiliyordu ve kendisinin arzu ettiği hareketsizlik karşısında kuşun hareket etme içgüdüsünün bir ^in galip gelebileceği korkusuyla doluydu, kuş hanımının bileğinden bir ok gibi fırlayacak, karanlığın sonsuz olduğu inancıyla uçarken şapel duvarlarına ya da demir kafese çarparak ölecek ya da sakatlanacaktı: Guzman onu uyarmıştı.

Retim: İsa tapınağın avlusuna girerek oradaki bütün alıcı ve satıcıları dışarı kovdu. Sarrafların masalarını, güvercin satanların sehpala^m devirdi. Onlara şöyle dedi: '"Evime dua evi denecek,' diye yazılmıştır. Ama siz onu

haydut inine çevirdiniz!" Sonra din bilenleriyle Ferisilere döndü: “Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Göklerin Egemenliği'nin kapısını insanların yüzüne kapatıyorsunuz. Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz nanenin, dereotunun ve ^myonun ondalığını verirsiniz de Kutsal Yasa'nın daha önemli konularını -adaleti, merhameti, sadakati- ihmal edersiniz.Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz dıştan güzel görünen ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz. Havarilerine dönerek şöyle dedi: Yeryüzüne banş getirmeye geldiğimi salmayın! Banş değil, kılıç getirmeye geldim. Çünkü ben babayla oğlun, anneyle kızın, gelinle kaynananın arasına ayrılık sokmaya geldim. İnsanın düşmanı kendi ev halkı olacak. Annesini ya da babasını beni sevdiğinden çok seven bana layık değildir. Çarmıhını yüklenip ardımdan gelmeyen bana layık değildir. Canım kurtaran onu yitirecek. Ca^ı benim uğruma yitiren ise onu kurtaracaktır.”

Senyora kuşun kalbinin umutsuzca çarpmaya başladığını hissedince başının üzerinden kara bir kukuleta geçirip gözlerini kapattı, işlemeli kafesten, sunaktan ve resimden yüz çevirdi, utanç verici dikkatiyle amirane azameti arasındaki uyumsuzluğu vurgulamak istercesine sessiz ve yavaş, neredeyse ayakucunda yürürken başı dimdikti; sarmal merdivenleri tırmandı, taş blokların, kalasların ve aletlerin dört bir yana saçılmış olduğu dümdüz alanın kör edici aydınlığına çıktı.

Saray: Mahzen, şapel ve koro yeri tamamlanmıştı, bunların yanında da rahibe manastırı, Senyor’un yatak odası ve taş kemerlerle başka odalara açılan çıplak bir avlu uzanıyordu, diğer odalardan ise henüz inşa edilmemiş olsa da hürmete layık bir kiliseye geçiliyordu. Ama şimdiden her odaya çift katmanlı pencere takılmış -katmanlardan biri cam, diğeri panjur- ve bu sayede insanın yattığı yerden ayinlerde söylenen ilahileri duyması, ayine katılan-lardan bağımsız olarak dua edebilmesi amaçlanmıştı.

Fakat bu tasan henüz tamken hayata geçemediğinden, Senyora revaklı avluya ve oradan kendi odasına geçebilmek için, eğer doğrudan şapelin içinden geçip azametli ama hâlâ bi^^rnemiş taş merdivenleri tırmanmak istemiyorsa şapelin çevresinde tam bir daire çizmek, hem de bunu yakan kavuran güneşin altında iskelelerin ve inşaat malzemelerinin arasında (daha da kötüsü işçilerin gözleri önünde) yapmak zorundaydı, bu esnada ş^^üni

yağlı av eldive^hin üzerinde taşır ve diğer eliyle okşardı; o küt küt atan gövdeden, öylesine güzel bir kuşun sahibi olmaktan, o müthiş şahinin gövdesinden -etten çok tüylerden oluşmuş bir gövdeydi bu-o gövdenin uçma arzusuyla sarsılmasından, çıngıraklarını şıkırdatarak ^rtıcı açlığını, avırun üzerine bir ok gibi at^na isteğini, en inatçı domuzun bile kurtulamayacağı kesin olan bir kavrayışla avına pençelerini geçirme aşkını haykırmasından aldığı hazzın derecesini kimse bilemezdi.

Mutlaka her sabah şapele döner, kocası Senyor'un çilesine ve dualarına gizliden gizliye eşlik ederdi. Bu esnada kel, kızgın, yüreği küt küt atan şahini okşardı. Orvieto'dan gelen (öyle söyleniyordu) resme zaman zaman gözucuyla bakmayı da ihmal etmezdi.

Retim: Çıplak adamlar İsa'ya bakmak için Senyor ve Sen-yora'ya arkal^arını dönmüşler; Senyor İsa'nın gözlerinin yöneldiği yere bakarken Senyora adamların küçük, sıkı kalçalanna bakıyor. Guzman ise resme bakan efendilerini seyrediyor. Sonra o da rahatsız olup bakışlarını resme çeviriyor; resim de ona bakıyor.

Senyora her sabah bileğinde şahiniyle kendine ait odalara giderken, şahinin kalp gibi atan gövdesini okşamanın ona verdiği dünyevi hazları fark edebilecek birinin var olduğundan habersizdi. Senyora bu hazzıyla meşgul yürürken saray emekçilerini görmezdi bile.

Taşlarm ağırlığı altında iki büklüm olan Martın tepeleme yüklü el arabasıyla giderken şöyle bir durdu. Kirpiklerini beyazlaştıran tozla kanşarak ş^^klanndan ve yanaklarından dudaklarına akan teri silmek için yalandı. Apak düzlüğün üzerinde uçuyormuş gibi duran serabı bir kez daha gördü: Dimdik yürüyen kadın, adımları seri ama ihtiyatlı, o sert ve o kadar kendinden emin basıyor ki yere değmiyormuş gibi görünüyor; tepeden tırnağa simsiyah kadifeyle örtiü, jüponu toz içindeki eteklerini yukan topluyor, minicik ayaklan görüldü görülecek, bu narin, bu cisimsiz hareketin ri^tmiyle dantel bir görünüp bir kayboluyor; bir elini beline dayamış, diğerim de yağlı av eldivenine tünemiş kukuletalı şa^ne mesken olsun diye ileri uzatmış; kırmızı mücevherli yüzükler güneşin dayanılmaz sıcaklığını kanlı serinlikleriyle emiyorlar, yüzü beyaz bir başörtüsüyle çevrelenmiş... Senyora'nm alnında ter damlalan birikmişti, sinekleri kovmak için serbest elini salladı, sonra da saraya girdi.

Bu manzaramn etkisiyle Martin uzun süre taşların ağırlığı altında iki büklüm kaldı, bir yandan da kendi kaba ve güçlü vücudunu düşünüyordu; kararmış ve kıllı dalga dalga ter lekeleriyle kaplı gömleği, göbeğine dek açık, köşeli yüzü yalnızca pazarlan tıraş olan, eUerinin derisi domuz derisi gibi kalınlaşmış vücudunu. Sonra başmı iki yana salladı ve yoluna devam etti.

Retim: İsa kalabalıklan görünce dağa çıktı. Oturunca çömezleri yanına geldi. İsa konuşmaya başlayıp onlara şunları öğretti:

Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Çünkü Göklerin Egemenliği on-larındır. Ne mutlu yaslı olanlara! Çünkü onlar teselli edilecekler. Ne mutlu yumuşak huylu olanlara! Çünkü onlar yeryüzünü miras alacaklar. Ne mutlu doğruluğa acıkıp susayanlara! Çünkü onlar doyurulacaklar. Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever ya da birine bağlamp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı'ya hem de paraya kulluk edemezsiniz.

Senyor, kollarını iki yana açmış yüzükoyun yatarken ağlamaya başladı; başını kaldırıp o minicik sahneye, şapelin içindeki devasa tablonun yalnızca önemsiz bir parçası olan o sahneye bir daha baktı; sonra yalnız olduğundan emin bağırdı:

*"Tıbi soli peccavi et malum coram te feci laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes leetum meum; recogitabo tibi omnia peccata mea in amaritudine animae meae*özelkitapgrubu

Resim: Dışarı çıktıklarında Simun adında Kireneli bir adama rastladılar. İsa’nın çarmıhını ona zorla taşıttılar. Golgota, yani kafatası denilen yere vardıklannda içmesi için İsa’ya ödle karışık şarap verdiler. İsa bunu tadınca içmek istemedi. Askerler, O’nu çarmıha gerdikten sonra kura çekerek giysilerini aralarında paylaştılar. Sonra oturup yanında nöbet tuttular. Başının üzerine, “Bu, Yahudilerin Kralı İsa'dır," yazan bir suç yaftası astılar. Halk orada durmuş, olanlan seyrediyordu. Yöneticiler İsa'yla alay ederek, “Başkalarını kurtardı; eğerTanrı'nın Mesih'i, Tanrının seçtiği O ise, kendini de kurtarsın,” diyorlardı.

Senyor, canını yakacağını hiç düşünmeden mastif Bocaneg-ra'nın yarasını örten sargının üzerini okşadı. Köpek hırladı ve ona eziyet edene dik dik baktı. Sonra Guzman sütunun arkasında saklandığı yerden çıktı ve tam da onun tahmin ettiği gibi köpeğin hırlaması kesildi, hayvan sessiz bir korkuyla çekildi ve vasal hiç istifini bozmadan yüzükoyun yere uzanmış figüre doğru yürüdü, yanı başında durdu, eğildi ve Senyor'un açık kollarından birine hafifçe dokundu, böylesine bir pişmanlığın sağlığına hiç iyi gelmeyeceğine dair bir şeyler geveledi. Senyor gözlerini kapadı; artık tamamen yenildiğini hissetti, aynı zamanda doymak bilmez bir iştah hissetti.

Guzman'ın kendisini ayağa kaldırmasına ve şapelin hemen yanındaki yatak odasına götürmesine izin verdi; yatak odasının buraya yapılması sayesinde hem yatağından kalkmadan ayinlere ve dualara katılabilecek hem de kimse görmeden şapelden ç$_1$kıp (şimdi olduğu gibi) yatak odasına girebilecekti.

Peşinde köpeği, kolunun altına girmiş uşağıyla ilerleyen Sen-yorun dudakları aralanmış gözlerindeki anlam eriyip gitmişti, zorlukla ağzından soluyordu; altdudağı ile üstdudağı arasında en az bir pa^ak boşluk vardı. Beyninden kaynaklanan ama bütün vücuduna yayılan keskin bir acıdan yakındı; birkaç hantal adım daha attıktan sonra yatak odasının kapısına dayandı ve Guzman'ın anlayamadığı birtakım şeyler mınidandı.

Retim: Öğleyin on iki sulannda güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çö^ü. Tapmaktaki perde ortasından yırtıldı. İsa yüksek sesle, “Baba, ruhumu ellerine bırakıyorum!" diye seslendi ve bunu söyledikten sonra son nefesini verdi.

Guzman anlamış gibi yaptı; ne anlama geldiği belli olmayan fakat dalkavukluk içerdiğine şüphe bulunmayan bir yüz ifadesiyle başım eğdikten sonra efendisini yatağa götürdü, pelerinini ve terliklerini çıkardı, yeleğinin bağlarını çözdü ve kırmalı yakalığı-^n düğmesini açtı.

Ağzı hâlâ açık duran Senyor odanın içinde gözlerini gezdirdi; kara bir cibinliğin altında, kara çarşaflarm üzerinde yatıyordu, içinde bulunduğu odanın üç duvarı siyah perdelerle örtülmüş, dördüncüsü ise siyah ve toprak rengi tonlarda dev bir haritaya aynlmıştı; odanın tek ışık kaynağı olan avize o kadar yüksekteydi ki mumlannı y^akmak ya da söndürmek için ucu

kancah uzun bir sopa gerektiği açıktı. Guzman bir elinde sirke şişesi, diğerinde küçük bir kutuyla yaklaştı. Senyor ağzının açık olduğunu fark ederek kapamaya çalıştı. Bir an boğuluyormuş gibi oldu; Guzman Senyor'un kılsız beyaz göğsünü sirkeyle ovalarken Senyor'un boynuna takılı kutsal emanetler tangırdadı; Senyor dudaklarını kapalı tutarak nefes almaya çalıştı, yumruk olmuş elini açmak ve par-makla^m hareket ettirip kutuya uzanmak için çabaladı. Guzman bir şey söylemedi, zaten asla bir şey söylemez, zorunlu olmadıkça konuşmazdı. Senyor'un damağının arkasındaki lenf bezleri günden güne incelip sertleşiyordu. Yeniden dudaklarını araladı ve parmaklarını hareket ettirmeye çalıştı.

Guzman nihayet sirkeli elleriyle efendisinin yumruğunu açmayı başardı; sonra kutudan birbiri ardına yüzükler seçmeye başladı; Senyor'un yüzükparmağına bir kanama durdurucu taşlı altın yüzük, diğer parmaklarına ve başp^armağına kramplan ve spazm-lan önleyen kemik yüzükler taktı; ondan sonra yine yüzükpa^a-ğına, birincisinin üzerine, tüm yüzüklerin en mucizevi olanını geçirdi: İçine Aziz Petrus'un bir saç teli ve bir dişi gömülmüş olan elmas yüzük, kasılmış avucuna damla hastalığına iyi geldiğine inanılan mavi bir taş, diğer avucuna ise frengiyi eninde sonunda iyileştirecek yeşil bir taş koydu.

Retim: Sonra eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve onlara verdi. “Bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapm," dedi. Aynı şekilde yemekten sonra kaseyi alıp şöyle dedi: “Bu kase, sizin uğrunuza akıtılan kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. Ama bana ihanet edecek kişinin eli, şu anda benimkiyle birlikte sofradadır ve elindeki ekmeği benimle birlikte sahana batırmaktadır.”

Neredeyse bir saat boyunca Senyor hınltılarla soluk almaya, yattığı yerde hiç durmadan titremeye devam etti; uşağı da bu sırada odanın en uzak ve en karanlık köşesine çekilmiş, tetikte bekliyordu. Köpek yatağın altına girip oraya uzanmıştı. Belki Senyor'un acınacak halde yatışının ardında alabildiğine hareketli bir rüya vardı; belki bir kabustan uyanmak, kar için ya da mukaddes amaçlar için çıkılan seferlerin mutlu ve gaddar hareketliliğinden daha yorucudur; belki... Babamın krallığında içme şansım elde edeceğim güne kadar bu bağın üzümlerinden yapılan şarabı içmeyeceğim, dedi Senyor genizden gelen ölgün bir sesle, sonra hemen

yenilecek bir şeyler getirilmesini buyurdu. Guzman bakır bir tepside yanm kavun koydu önüne. Senyor doğrulup oturdu ve kavunu oburca yemeye başladı; Guzman hürmetle eğildi ve bir dizini yatağın kenanna dayayıp efendisini seyretmeye başladı.

Bakışlan karşılaştı. Senyor ağzındaki çekirdekleri yere tükürdü; Guzman'ın hünerli pataklan efendisinin incecik yağlı saçlarını kanştırmaya başladı; parmaklar zaman zaman aradıklarını buluyor, tırnakların arasında ezilen bitler efendisinin kavun çekirdeklerini tükürdüğü soğuk taş döşemenin üzerine frrlatılı-yordu.

Saray: Avlular avlulara eklenecek, keşişler, uşaklar ve askerlerin odalan asıl dikdörtgenin yatak odalarına eklenecek. Sarayın merkezinde eni boyu aynı olan taştan bir dörtgen avlu bulunacak: Roma ordugahları gibi kesin ve simetrik olacak; t^ ortada büyük bazilika yükselecek; dış tarafta her köşesinde bir burç bulunan sade ve ciddi görünüşlü bir şato olacak; içeride dev boyutlarda, bomboş bir nef bulunacak; dört tarafa sağlam duvarlar örülecek, böylece uzaktan bakanlar sarayı bir kale sanacaklar, dış hatlan ovanın genel manzarası içinde eriyecek; bembeyaz cilalı taştan bir kaide üzerine oturtulrnuş gri renkli yekpare bir kaya parçası gibi duracak ufukta, alttaki kaidenin beyazhğı bütüne daha da kasvetli bir hava verecek.

Senyora çift camlı penceresinden nasıl bir manzara göreceğini hayal edebiliyordu. Bir gün bu pencereden baktığında saray bahçesini görecekti ama şimdi kesilen ağaçlarm ve güneşin ikili saldmsı altında bir boğanın kemikleri gibi bembeyaz kesilmiş sarp doruklara uzanan engin ve sıkıcı ovadan başka bir şey yoktu pencerenin ötesinde; tıpkı bir dağa benzeyecek olan bu saray bir dağın bağnndan oyulacaktı. Bunlan hayal ederken, Senyor'un isteklerini belirtirken söylemiş olduğu sözleri tekrarladı; Senyor bir daha asla tekrarlamak zorunda kalmamıştı sözlerini: En kısa zamanda hem Komünyon’un Yücelerin Yücesi Aşai Rabbani’si hem de hükümdarlar için mezarlık olacak bir saray ve manastır yapılsın. Ne bir gösteriş ne bir tören ne de olağanüstü pahalı bir tasa-nyı gerçekleştiriyor olmanın kibri. Senyor tasarlamıştı; ve şimdi bir işçi ordusu onun aklındakileri hayata geçiriyordu.

Senyora penceresinin dışındaki düzlüğü seyreder, kocasının arzusunun nihayet gerçekleşeceği günü hayal ederken biraz da telaşlanıyordu; dünya

dönmeye devam ederse, biraz şans, öngörülmemiş bir kapris ya da kesinlikle öngörülebilir bir arzu sayesinde Senyor'un tasa^mma bir iki küçük -çok fazla değil ama tam da bu yüzden güzel- ekleme yapacağına ve duygulan tatmin edecek bazı ayrıcalıklar sağlayacağına olan inancını hiç kaybetmediğini kendine itiraf etti.

"Senyor, çobanlar koyunlarını kır^nak için benim pencere-altına gelebilirler mi? Hem belki bana bir iki türkü de söylerler."

"Burada şenlik düzenlemiyoruz, zamanın sonuna kadar sürecek bir cenaze töreni yapıyoruz."

"Peki bir hamam yaptıramaz ınıyız, Senyor?"

"Hamam denilen şey Arap geleneklerinde vardır ve benim sarayrmda asla yeri olamaz. Büyükannemi örnek almalısın, aynı ayakkabıyı o kadar uzun süre giymişti ki, öldüğünde ayağından çıkartmak için üç gün uğraşmışlardı."

"Senyor, Katolik krallarının en yücesi Charlemagne, Hıristiyanlığına hiçbir zarar gelmeden Halife Harun Reşid denen kâfirin gönderdiği hediyeleri kabul etmişti, neler vardı o hediyeler içinde bir bilseniz: ipek işlemeler, kollu şamdanlar, esanslar, köleler, yağlar, mermer bir satranç ta^mı, rengârenk perdeleri olan devasa bir çadır, bir su saati, hani küçük bronz topların bir tekneye düzenli olarak düşmesiyle saatleri gösteren türden ..."

"Doğrudur ama burada Kurtarıcımız'dan kalan kutsal emanetler dışında hiçbir hazinemiz olmayacak: Onun mukaddes başında çıkan saçlardan ya da sakalından bir tel, ki o telin içinde ne büyük bir zenginlik yattığı sözlerle anlatılmaz, başımızda çıkan saçları sevdiğini söylediğine göre onun başında çıkan saçın bir teli için ölebilmeliyiz; dikenli tacından on bir diken, öyle bir hazine ki on bir dünyaya bedel; bu hazinelerin adını duymak bile ruhumu sarsıyor, görünce ne hale gelirim bilir! Yüce Rab'bim, O, benim için nice dikenlerin ıstırabına katlandı ve ben bir tanesine bile katlanamadım onun için; bir de o en masum Kuzu'nun ellerine ve boynuna bağlanan urgandan bir parça."

“Zenginlikten yoksun bir kudret düşünülemez, Senyor, unutmayın ki kurmalı arslanlan, neşeyle şakıyan mekanik kuşlan ve havaya yükselen tahtı olmasa Bizans sarayı unutulur giderdi; Şam Sultanı'nın hediye olarak gönderdiği, siyah kadifeden bir fon üzerinde gizli mekanizmalar sayesinde hareket e^ttirilen mücevherden yıldızlan kabul ederken İnıparator Friedrich, Tanrı'ya saygısızlık etmiş oldu demek mümkün mü?”

"Böyle bir yolda yürümeye başlaya^n sonu Papa Johannes gibi olur, Senyora; papalık sarayını bir umumhaneye çevirmiş, bir kardinali iğdiş etmiş, Şeytanın şerefine kadeh kaldırmış, bir akşam kumar oynarken Jüpiter’in ve Venüs’ün kendisine şans getirmesini dilemişti."

“Büyük bir kral daima dünyanın harikalarrna sahip olmayı ister.”

'Benim çilekeşliğim bu çağın ve sonraki çağların harikası olacak, Senyora; çünkü biz öldükten sonra bile yüzyılar boyunca bu saray ebedî ölüm ayinine adanacak, gece gündüz sürekli sunağın önünde bir çift rahip duracak, benim ruhum için ve ölmüş atala-nmın ruhu için hiç durmadan dua edecekler, iki saatte bir nöbet değiştirecekler ve günde iki saat ruhumun huzura kavuşması için dua etmek yirmi dört rahibe yük olmayacak. Benim vasiyetim böyle yerine getirilecek. Dünyanın harikalarından bahsetmek mi istiyorsunuz, Senyora? Makabeler'in ünlü hükümdan Simön, ölmüş ağabeyi Prens Jonathan'ın anısını ebedîleştirmek için ne yapmış biliyor musunuz? Deniz kıyısına bir anıtmezar yaptırtmış, hem de öyle bir yere yaptırtmış ki, geçen her gemi anma törenlerini görebiliyormuş çünkü ağabeyinin erdemlerini ne kadar anlatsa, o anıtmezann ağabeyine sessizce düzdüğü övgülere ya da ya-bancılann bu sayede öğreneceklerine erişemeyeceğini düşünüyormuş. İşte bu yüzden ben de denizciler değilse bile ovalanmız-da yolculuk eden hacılar görsün diye yap^rtıyorum bu anıtmeza-n; elbette bir de cennetten, Tann ve melekleri tarafından görüle-bilsin diye. Başka bir şahadet istemiyorum.”

“Siz ölülerden bahsediyorsunuz; ben yalnızca kendim için... yaşayanlar için biraz süs istiyorum...”

“Bu saraydaki tek süs küre ve haç, yani Hıristiyanlığın ve onun putperes^ik üzerindeki zafer^^ simgeleri olacaktır. Bizim inancımız her türden inancın üstündedir. Burada her şey uyum içinde olacak. Her şeyde bir matem havası

hissedilecek. Öyle ki bu saraya gelen herkes şöyle diyecek: 'Bir sütununu görmek,, tamamını görmekle birdir.'”

"Senyor, Senyor, merhamet edin, güzellik istememi böyle hor görmeyin, Arap yerleşimcilerin topraklannıza hatıra bıraktığı o haz verici manzaradan, ağaçlar, çeşmeler ve renkli taşlarla yaratılan o güzeUiklerden minicik bir parçaya sahip olmanın hayalini kurdum çocukluğumdan bu yana.”

“İngiliz olduğun her halinden belli oluyor, Isabel, yoksa kâfirlerin sapık hazlarına böylesine özenmezdin. Bize ait olan İs-panya'yı yeniden ele geçirmek için ne çok kan döktüğümüzden haberin var mı?”

“İspanya onlanndı, Senyor. Araplar gelmeden önce burada hiçbir şey yoktu, onlar dört yana bahçeler, çeşmeler ve camiler yaptılar, siz yabancı bir ülkeyi ele geçirdiniz, Senyor...”

“Sus be kadın, ne dediğini biniyorsun sen; ^ın yazıimzın bizi götürdüğü yolları görmek istemiyorsun, tüm İspanya'yı kâfirlerin kamçısından kurtarmamız, onları kökünden temizlememiz, onlara müsamaha gösterenlerin başını ezmemiz ve nihayet, nihayet atalarımızın aşağılansa da saflığını koruyabilmiş kemikleriyle baş başa kalmamız gerekiyordu. Bu kalede günahkar duygulara tanınan tek ayrıcalığın ne olduğunu bilmek ister misin? O zaman yaptırdığım bu binanın, dünyanın bu sekizinci h^^^ının tepesine bak, altın kürelerle taçlanmış olduğunu göreceksin. İşte böylece, nasıl atalarun Mağriplilerden kentlerimizi tek tek aldıysa, ben de iman uğruna kazandığımız zaferlerin ganimetlerini oraya toplayacak, o kürelerden her birinin içine Tanrı'nın gazabına bırakmak üzere kafir kelleleri koydurtacağım.”

Senyora kederli gözlerle akşamın çöküşünü seyretti. Tiksindirici bir koku ulaştı bumuna, sonra hissettiği bulantının yerini amansız bir şüphe aldı: Yanan bir insanın etinin, tırnaklarının ve saçlarının kokuşuydu bu.

Resim: Kutsal Ruh'la dolu olarak Şeria Nehri'nden dönen İsa, Ruh’un yönlendirmesiyle çölde dol^^rüarak kırk gün İblis tarafından sınandı. O günlerde hiçbir şey yemedi. Dolayısıyla bu süre sonunda acıktı. Bunun üzerine İblis, O’na, "Tanrı’nın Oğlu’ysan, şu taşa söyle ekmek olsun,” dedi. İsa, ‘"İnsan yalnız ekmekle yaşamaz' diye yazılmıştır,” karşılığını verdi.

Senyor parmaklarıyla şakaklarını ovuş^^^ken sordu: Neler oluyor dışarıda? Hiçbir şey, diye cevapladı Guzman, yirmi dört yaşında sefıl bir genç, yaz boyunca iki tane on üç yaşındaki oğlanla sapık ilişkiye girmiş, hem de burada, mutfağınızın altındaki laden çaUarının arasında ve bu^in işlediği şeytanca günahın bedelini ahırın yanında canlı canlı yakılarak ödüyor. Dün tövbe etti ve pişmanlığını bildirdi; dedi ki, affedilmek için melekler bile günahlarına ağlamalımmış ve onun işlediği günah da meleklerin günahıyla birmiş çünkü başka bir günahı daha varmış ve öyle şeytancay-mış ki asla itiraf edemezmiş. Böyle söyledi, Senyor, sanki hem cezasını hem de yargıcın merakım artırmak istiyordu, o yüzden hem bilinen hem de bilinmeyen günahları için suçlu bulundu. idam cezasını siz kendiniz onayladınız, hatırlamıyor musunuz?

Resim: Pilatus başkahinleri, yöneticileri ve halkı toplayarak onlara, "Siz bu adamı bana halkı saptırıyor diye getirdiniz,” dedi. “Oysa ben bu adamı sizin önünüzde sorguya çektim ve kendisinde öne sürdüğünüz suçlardan hiçbirini bulmadım. Görüyorsunuz, ölüm cezasını gerektiren hiçbir şey yapmadı. Bu nedenle ben O'nu dövdürtüp salıvereceğim.” Ama onlar hep bir ağızdan, “Yok et bu adamı, bize Barabbas’ı bize geri ver!'[1] diye bağırdılar. Barabbas, kentte çıkan bir ayaklanmaya katılmaktan ve adam öl-dü^ekten hapse atılmıştı. İsa'yı salıvermek isteyen Pilatus onlara yeniden seslendi. Onlar ise, "O'nu çarmıha ger, çarmıha ger!" diye bağrışıp durdular. Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşanın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önünde ellerini yıkayıp şöyle dedi: “Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın!” Bütün halk şu karşılığı verdi: “O'nun kanının sorumluluğu bizim ve çocuklarımızın üzerine olsun!”

Senyor kasılmış parmaklarına baktı, gözlerini kapattı ve biraz daha güçlü bir sesle gencin haklı olduğunu söyledi; evet, azizler, T^rn’mn seçkinleri ağlamışlardı çünkü meleklerin bile gözyaşlarının tövbe olmaksızın affolunmayacağını biliyorlardı; hiç kuşku yok ki Tanrı'nın ölçekleri başka türlüydü ve O'nun aşağısında olanlar hadlerini aştıkları zaman affolunmalannm şartlarına da O karar verirdi; bazı ölçekler insanların suçlan ve cezalan içindi, bazıları da meleklerin suçları ve cezalan içindi ama o ölçeklerin ne olduğunu biz bilemezdik; yine de doğru olan tek bir şey vardı ki, o da yalnızca Tanrı'nın özgür olduğuydu, O'ndan aşağıdaki her şey

günah işliyordu çünkü özgür değillerdi, hatta bir kral ya da bir melek; evet, sırf kusurlulukları bile günahtı.

Yatağına biraz daha gömüldü ve azizlerin feryatlarının du-yulabildiğini söyledi, şöyle diyorlardı: Yalnızca Sana karşı günah işledim ve Sen‘in önünde kötü işlerde bulundum; demek ki, gizli kalmış suç diye bir şey yoktur; günah yalnızca düşünülse bile Tanrı görur; Tann günaha karşıdır çünkü Tanrı dışındaki her şey kusurlu olmaktan suçludur. İşte bu yüzden, Guzman, hepimiz Tanrı'nın önünde günah işledik; işte bu yüzden kutsal mahkemenin önünde hepimiz suçlu bulunacağız. Şimdi bana, “Günah sayılan işleri düşünmemiş olan var mı?” diye soracaksın ve böyle sormakla söylediğim şeyi kısmen doğrulamış olacaksın; sana yine bir soruyla cevap veririm: “Sırf varlığı yüzünden suçlu olmayan bir canlı gösterebilir misin?” Böyle sormakla, söylediğim şeyi tam anlanuyla doğrulamış olurum. Ölümlü hayatımızda yasalara karşı gelmemişsek ve mahkemelerce suçlu bulunmanuşsak, masum olduğumuz anlamına nu gelir bu? Yakanşlarımda nice çileler çektim ve her gece yatağımı gözyaşlarıyla yıkadım, diye ekledi Sen-yor ve başı önüne düştü; Senin için ruhumun acı yalnızlığında tüm yaşadığım yıllan ve işlediğim tüm günahlan bir bir hatırlamalıyım yeniden. Tüm yaşadığım yıllar. îşiediğim tüm günahlar.

Yatakta doğrulmaya çalıştı ama şişmiş ayağının ani sızısıyla duraladı.

“Guzman. Onu bağışlamaya vakit var mı hâlâ?”

Uşak başını iki yana salladı. Hayır, artık çok geçti. Çocuğun bedeni alevlerin içinde eriyip gitmişti.

“Bu doğru, Senyor; hepimiz Tanrı'ya karşı günah işleriz; ama yalnızca zihinde işlenen suçlan ya da sizin dediğiniz gibi, varlık suçunu yargılama hakkı sadece O'na aittir. Gerçekten işlenen suçlan yargılama hakkı ise hükümdara aittir.”

Tüm günahlarım, diye mırıldandı yatakta umarsızca yatan adam. Yarın daha iyi olmalıyım, dedi kendi kendine, yarın daha iyi olmalıyım.

"Size yann günlerden ne olduğunu hatırlatmama gerek var

mı?

Senyor başını iki yana saUadı ve bir el işaretiyle çekilmesini buyurdu vasala.

“Tanrı'ya şükürler olsun."

“Tanrı'ya övgüler olsun."

Saray: Bir duvarında Senyor'un yatak odasına açılan kapı, öbüründe koro yerinin ince kafes işlemesi olan şapel nefirin içinde açık mezarlar, dizi dizi porfir, ye^m, mermer lahitler bekliyordu; açılmış kapaklar mezar taşlanna ve piramit biçimli kaidelere yaslanmıştı; her bir kapağın üzerinde Senyor'un atalanndan birinin adı vardı; bir Ordofto, bir R^arniro, Alfonso'lar ve Urraca'lar, bir Pedro ve bir Jaime, Blanca'lar ve Leonor'lar, Sancho’lar ve Feman-do’lar, her kapakta ve her mezar taşında isimlerin, ölüm doğum tarihlerinin altına birer cümle ka^^rnştı, her beden için farkli bir yazıt, birçok beden sırtüstü yatmış mermer kabartmalarla canlan-dınlmış, tüm yazıtlar tek bir düşünceyle bir araya ge^^rnişlerdi: günah ve tövbe, günah ve ölüm. YAP^MAVI ARZULADIĞI İYİLİKLERİ YAPAMADIYSA DA İŞLEMEYİ İSTEMEDİĞİ GÜNAHLARI İŞLEDİ, *Bedeninin aşikârdı, zina, bayagılık ve*

şehvet, Peccatüm non Tollitur Nisi Lacrymis et Paenitentia; Nec Angelus Potest, Nec Arcangelus; *Aklın hükmüyle mücadele hali^nde başka bir hüküm bulmuştu teninde; Günah hükmüne mahkum ol-*

m^uştu *ki günah hükmü teninin altı^ndaydı;* o ki mutluluğu müzikte, anlamsız ve şehvet uyandıncı şarkılarda, avare avare gezmede, oyunlarda, avcılıkta, şenliklerde, zenginlikte, otoritede, öç almada, itibarda aradı; bakın ne halde şimdi: Öylesine kısa süren azgın istekleri şimdi sonsuz, çare bulunmaz gazaba, yatıştınlamaz toza dönüştü; ÖLDÜĞÜ Z^^^ DÜNYEVİ ÖLÜMÜN ZİNDANINDAN KURTULAN TALiHSİZ, TATLI KRALİÇE; *Tahtta İş-Günahiann Bedeli Nadiren Bir Kişi Tarafından Ödenir,* O *Yüzden Affedilmen En Güç Günahlar Bunlardır;* ^ÜCE TANRI ISLAH ETME K İÇİN ARAMIZDAN ALDI; berbat düşkünlüklerin, kötü alışkanlıkların, fesat sözlerin babasıydı, bunlar öyle nitelikler ki yalnızca rezillerin ruhlannı kaplar, onlar kibirleri yüzünden aslan, intikamcı olduklan için kaplan,

şehvetleri için katır, at, domuz, gaddarlıklan için balık, kendini beğenmişlikleri için tavus kuşu, zekalan ve şeytani kurnazlıklan için dişi tilki, oburluklan için maymun ve kurt, duyarsızlıklan ve kalpsizlikleri için eşek, akılsızlıklan için koyun, kavga^cılıklan için keçidirler; boş gurur ve kısa bir hayat; ÖLÜM, UMUDUNUN SAYFALARI ARKASINDAN KOŞUP YETiŞTi VE ONLARI KÜLE ÇEViRDi. Nefi.n arka tarafında bitimsiz ve bitirilmemiş basamaklar yukandaki ovaya çıkıyordu; çünkü şu anda yaslı köylerden, şehirlerden ve katedrallerden, rahiplerin eşliğinde tam takım manastırlar ve her düzeyden adamla^nnın eşliğinde gelmekte olan cesetler bu geniş

merdivenden aşağıya in^d.irilecekti. Ve ancak onlar geldikten ve mezarlanna yerleştirildikten sonra ağır kapaklar üzerlerine kapanacaktı; ardından ovadan merdivene açılan ve yalnızca bu tören için yapılmış kapı sonsuza dek mühürlenecekti; mahzen, koro yeri, altın ve yeşim taşından sunak, Orvieto'dan gelen (öyle deniliyordu) resim ve Senyor'un yatak odası da öyle.

Resim: İsa onlara bu sözleri söylerken bir hükümran gelip O'nun önünde yere kapanarak, “Kızım az önce öldü. ^Ama sen gelip elini onun üzerine koyarsan, dirilecek,” dedi. İsa kalkıp öğrencileriyle birlikte adamın ardından gitti. İsa hükümranın evine vanp kaval çalanlarla gürültülü kalabalığı görünce, “Çekilin!" dedi. “Kız ölmedi, uyuyor.” Onlar ise kendisiyle alay ettiler. Kalabalık dışarı çıka^lmca İsa içeri girip kızın elini tuttu, kız ayağa kalktı. Bu haber bütün bölgeye yayıldı.

Dışanda tek yorulmayan temmuz güneşiydi. Ahınn yanında çocuğun ölümünü izlemek için toplanan güruhun dağılmasından kısa bir süre sonra Martin omuz silkerek, burada bir şehri doldurmaya yetecek kadar insan var, dedi. Kimisi demir çubuklan boşaltıyor, kimisi halfa otu ve kenevir liflerini yuvarlayıp örerek halatlar, palamarlar, kaytanlar, urganlar yapıyordu; biraz daha ileride bir bıçkıcılar ve dülgerler ordusu çalışıyordu; daha yakında tentelerin altında döşemeciler sessiz sedasız oturmuşlar saten kumaşlarla, ipek çilelerle, saçaklarla, kordonlarla uğraşıyorlardı. Bu kupkuru toprağın üzerinde güneş hiç batmayacak mıydı? Martin, elindeki kıskıyı taşocağının duvarına so^naya çalışırken araziye bir göz attı, bu vahşi ovadaki gizli bahçeleri ve saklı dere yataklarını hayal etmeye çalıştı: Katar katar kaya

kümeleri, uçuk san bir aydınlık ki kilometrelerce ötede kalkan toz bulutlarını bile görmek kabil.

Tüm gücüyle körüğün sapma bastıran ve gün boyunca yapmak için uğraştığı zincire ara ara çekiçle vuran sakallı adama, Jeronimo, diye seslendi Martin, o kadını gördün mü? Demirci başka bir soruyla yanıt verdi ona: Martin, az önce canlı canlı yaktıkları çocuğun kim olduğunu biliyor musun?

Çalmayan bir saat var

Böylece Senyor sabah çok erkenden gizlice yatağından kalktı ve ağır siyah pele^^ni omuzlanna attı. Sessizce yatak odasından dışan süzülmekte, şapeli geçmekte -Orvieto'dan gelen tablonun olduğu yere bakmadan- ve geniş merdivenin başına gelmekte öyle bir deneyim öyle beceri kazanmıştı ki, genellikle bir gözü açık uyuyan köpek Bocanegra bile bu sabah efendisi çıkarken uykusunda gerinmemiş sargılı kafası, yarasının çevresinde ve pa-tilerinde siyah sahil kumu kalintılanyla yatağın yanı başında uyumaya devam e^^^.

N

S

î

Fakat bu sabah (Senyor Guzman’a hangi günde olduklannı hatırlatmasını buyurmuştur; saray inşaatının yanı başındaki ahırda dün bir oğlan y^^^ştı.r; saray inşaatının kendisi de yok yere gecikirken cenaze arabalan randevularına yetişebilmek için zamanla, yolla yanşmaktadırlar; Jerönimo aletleri fazla bileylediği için ceza1andın1m.ıştır; Martin, Senyora'nın, bileğine tünemiş şahiniyle beraber geçişini izlemiştir; genç bir adam kara kumların üzerinde yüzükoyun yatmaktadır; kolları bir haç gibi iki yana açılmıştır) Senyor elinde pelerinle odasından çıkarken duraladı ve dönüp köpeğe baktı, Bocanegra'run neden böylesine derin bir uykuda olduğunu düşündü. Ama kendi sorusunu ne önemsedi ne de cevaplamaya ç^^tı. Onun yerine sabahın diri tazeliğinin, bir önceki gün ortalığı kasıp kavuran kızgın sıcağı affettiren, birkaç saat sonra yeniden ovayı ele geçirecek öğütücü

sıcaktansa uzaktaki sabah serinliğinin tadını çıkartmayı yeğledi. Yatak odasından çıktı, şapeli geçti ve merdivenin başına vardı.

Tamamlanmamış taş merdivene ürkekçe yaklaşmanın yarattığı düşüncelerle karşılaştırıldığında bir köpeğin alışılmadık davranışının yarattığı düşünceler neydi ki? Kilise mahze^nini bir zamanlar çobanların korusu olan yukandaki dümdüz araziye bağlayan otuz üç basamağı bir bakışta sayabiliyordu. Geniş bir merdiven, güzelce cilalanmış, pürüzsüz. Hangi işçi cilalamıştı bu basamakları? Neye benziyordu bu işçi? Ne hayaller kurardı? Bu merdivenler nereye çıkıyordu? Elini alnına bastırdı, dışanya çıkıyordu merdivenler; ovaya, tozların döne döne yükseldiği, otların bittiği, alınte-rinin döküldüğü dünyaya çıkıyordu; bu merdivenleri yapan işçiyle karşılaşma ihtimaline çıkıyordu. Bunu gayet iyi biliyordu zaten. Neden daima kuşku duyuyordu? Neden her sabah şafak sö^ne-den kalkıyor ve tek inşa edilme amacı hanedan tabutlannın ve tabutlara nihai dinlenme yerlerine kadar eşlik edecek olan kafilelerin geçmesini sağlamak olan bu merdivenin durumunu kendi gözleriyle görmeye geliyordu? Emirleri neden yerine getirilmemişti hâlâ? Gerçekten de bütün hızlanyla çalışıyorlar mıydı? Peki kendisi neden bu merdivenlere t^manmaya cesaret edemiyor, dua etmek, düşünmek ve tövbe etmekten oluşan uzun günlük programına başlamadan önce aşağıdan onlara uzun uzun bakmakla yetiniyordu?

İlk basamağa adımını atmaktan korkmasının sebebi neydi? Kayıp bir sezgi, hiç farkına vahadan gençlikten yetişkinliğe geçerken unuttuğu, kanını kaynatan bir ateş göğsünde ve kalçasında yeniden doğuyor, oradan taşıp ayaklanna doğru yayılıyor, yeniden gençleşmiş yüzündeki heyecarun aydınlığında panldıyordu. Bir ayağını havaya kaldınp ilk basamağın üzerine getirdi.

Çabucak aklından bir hesap yaptı; saat daha sabahın dördü bile değildi. Önce havada duran siyah terliğine şöyle bir baktı. Sonra bakışlarını merdivenin üst sahanlığına çevirdi. En az terliğinin karası kadar koyu karanlık bir gece bakışlarına cevap verdi. Cesaretini topladı; ilk adımı attı, sağ ayağını birinci basamağın üzerine koyar koymaz buz gibi gece gül parmaklı şafağa döndü; ikinci adımını attı, sol ayağını da birinci basamağın üzerine koydu; şafak hemen dağılarak yerini sabahın iç ısıtan ışığına bıraktı. Tam o anda, bir sonraki adımı atma hevesiyle şimdiden yücelmiş olan

Senyor'un bedeni tuhaf bir şekilde karıncalanmaya başladı, öyle ki, hazla ürperiyor mu yoksa korkuyla titriyor mu, bir an kendisi bile ayırt edemedi.

Bocanegra koşarak yatak odasından çıktı, şapeli geçti ve merdivenin başına geldi; köpeğin başındaki bir anlık tereddüdünün onu her nasılsa uykunun derinliklerinden çekip almış olduğu düşüncesi Senyor’un zihninde bir şimşek gibi çaktı. Ama köpek öfkeyle keskin dişlerini göstererek salyalar saçarak nihayet efendisini koruması gereken an gelmiş gibi çılgınca koşuyordu; köpek hızla efendisine yaklaşırken efendisi korkuyla kendi kendine söylendi:

"Beni tanımadı."

Ama Bocanegra merdivenin başında aniden durdu, ilk basamağın önünde boynunu büktü. Senyor orada, basamakta duruyordu, başından aşağı dökülen şiddetli ışığın altında hatlan silinmiş bir şekil, tek bir ışık sütunuydu, toz zerrelerinden bir sütundu şimdi. Mastif önce öfkeyle havladı, Senyor kendi hayranlık dolu masumiyetiyle o öfKe arasındaki ay^ruru kavrayamadı; neler olduğunu anlayan köpek miydi, efendi mi? Köpeğin cahilce öfkesiyle benim ürpertilerle sarsılan cehaletim arasında bir fark göremiyorum, diye düşündü Senyor. Bocanegra havlayarak ilk basamağa yaklaştı ama sanki taşlar ateşten yapılmış gibi geriye sıçradı; daha kötüsü (efendisi çok yakından gördü) köpek için merdiven yoktu; köpek hemen önünde ayakta duran Senyor'u göremiyor ama onun varlığını hissedebiliyordu. Çünkü Senyor, köpeğin yaşadığı zamanda değildi, merdivene adımını atınca rastlantı eseri karşılaştığı başka bir zarnandaydı; bedenini saran, kanını kaynatan ateş söndü; gençliğin verdiği heyecanın yeniden doğduğuna olan inancını kaybetmişti artık, yetiş^^^ fikrini ve bu fikrin çürümeyle olan mantıksal bağını lanetledi; bir zamanlar onu tek olası sonsuzluktan yani gençlikten uzaklaştıran ve şimdi tamamen koparan körlemesine harekete geçme arzusunu lanetledi.

“Elma dalından düştü. Kaderinde çürümek var şimdi.”

Sonra Senyar ilk basmağın üzerinde dengesini korumaya çalışarak elini uzatma ve Bocanegra'yı demirine hanedan arması işlenmiş çivili tasmasından tutmayı deneme gafletine düştü. Köpek hırlayarak başını saüadı ve önce çivileri, sonra da kendi dişlekti onu ilk basamağa doğru

çekmeye çalışan ele batırmaya kalktı. İlk başta t^^^ adığını sezen Senyar şimdi kesin bir düşmanlığın farkına vardı; hırçın köpek efendisini tanımamakla kalmıyor, onu gerçekten bir düşman, oraya gizlice girmiş biri gibi görüyordu. Efendisinin merdivenin ilk basamağındaki yerini ve yaşadığı ânı paylaşmayı reddediyordu. Senyor, üzerinde bulunduğu basamaktan, mahzenin manzarasında bir göz gezdirdi; aydınlık İtalyan resminden yeşim taşından Komünyon kasesine, merdivenden sunağa kadar bakır renkli bir gravürü andınyordu. O anda ^rifi imkânsız bir öfkeyle yüzü kıpkırmızı kesildi; zaferi kazandığı gün yemin etmişti; öyle bir kale yapacaktı ki hiçbir sarhoş asker ve hiçbir yırtıcı köpek kirletemeyecekti; oysa şimdi hem hayatı hem de ölümü için seçmiş olduğu bu yerin tam girişinde, onun için ve onun tarafından inşa edilmiş bu yerde, burada durmuş merdivene doğru çekilmeye direnen bir köpeğe karşı kendini savunmaya çalışıyordu; Senyor yeniden başını kaldınp sunağın üzerindeki belli belirsiz ışık huzmelerine ba^^tan sonra ani bir hareketle köpeğin kafasındaki sargıyı söküp aldı. Bocanegra'dan yürek paralayan bir uluma yükseldi; sargıyla beraber yarasının üzerindeki kabuk da kopmuştu.

Bocanegra acı acı uluyarak tamamen yenik, kuyruğunu kıstırdı ve patilerinin arasına dolanmış sargılan sürükleyerek kraliyet yatak odasına çekildi. Senyor bir basamak daha çı^nakla şapelin taş döşemesine geri dönmek arasında tereddüt ediyordu. İkinci basamağa çıkmak için sağ ayağını havaya kaldırdı; ama hissettiği taptaze hafiflik bir kez daha kurşun ağırlığına dönmüştü. Korkuyordu; bir yanm dönüş yapıp ayağını ilk basamağın altına, döşemeye koydu. Yukan baktı: Gökteki ay^^lık kaybolmuş, yeniden şafağın loşluğuna dönmüştü. Sol ayağım da kaldırdı ve ilk basamaktan tamamen ayrıldı; yeniden başını kaldırdı, merdivenin tepesindeki kareden görünen gökyüzüne baktı: Şafak, kendinden önceki geceye kaptırmıştı yerini.

İçoğlamnın öpücüğü

Kapkara giysiler içindeki davulcu içoğlaru kum tepelerinden aşağıya indi ve genç kazazedenin yanı başına diz çöktü. Onun ıslak başını okşadı, yüzünü elleriyle silip temizledi; yüzünün yansı kumun içindeydi daha ama temizlenmiş olan yansı (davulcu içoğlanı mınldandı) bir meleğin yüzüydü.

Delikanlı uzun rüyasından irkilerek uyandı; bir çığlık attı: Henüz algılayamamıştı içoğlanının okşayışıyla başüstünden denizin kaynayan sulanna düştüğü esnada düşlediğine inandığı okşayı-şm ya da arabalann içindeki kadınlarla olan karşılaşmalar^ düşlediği andaki okşayışın farını; genç bir Senyara'nın arzulu dudakla-ve sivriltilmiş dişlerinin yeniden boynuna saplanacağından korktu; paçavralar içindeki yaşlı kadının buruşuk dudaklannın ve dişsiz dişetlerinin yeniden kalçasında dolaşmaya başlayacağından korktu. Masum gözleriyle davulcu içoğlanının dövmeli dudaklarına baktı ve -armalı kalkanlara, zırh nişanlanna ya da rüzgârda dalgalanan flamalara işlenmiş figürler misali- bu dudaklann diğer iki kadının arzulu dudakla^nnın bir kanşımı olduğunu hayal etti; yeni

bir hermafrodit figüründe çözündüğünü düşlediği kadın olduğuna

karar verdi içoğlanı^nın eğer içoğlanı yan erkek yan kadınsa kendi kendine yetecek, kendini sevecekti, genç gemiciyi rahatlatma ve diriitme çabası içinde okşayışı ya tamamen değersiz ya da sonsuz bir cömertliğin eseri olmaktan öteye geçemeyecekti. İçoğlam erkek olsaydı, del^^ah onun bu sevgi dolu okşayışlannı yalnızlık ve ölüm tehlikesi içinde alabildiğine özlediği dostluğun bir ifadesi sayacaktı. Ne var ki, içoğlanının dövmeli dudaktan kendininkilere yaklaştığında, diğer kadınlann yaydığı yoğun bir sandal ağacı ya da mantar kokusunu değilse bile, ormanlara kokusunu, taze böğürtlenlerin ve açık havada kaynatılan boya kazanlarının kokusunu aldı. İçoğlanı delikanlının yüzünü avuçlarının arasına aldı ve ılık, yumuşacık «dilini onun arkalık dudaklarının arasından içeri kaydırdı. Dilleri birbirine değdiğinde delikanlı düşündü: "Geri döndüm. Ben kimim? Yeniden doğdum. Sen kimsin? Düşler gördüm. Biz kimiz?" Bunlan yüksek sesle düşü^nüş olmalıydı çünkü içoğlanı okşamakta olduğu kulağına yaklaşarak cevabı fısıldadı:

"Senin adını hepimiz unuttuk. Benim adım Celestina. Hikâyemi dinlemeni istiyorum. Sonra da ben^ale geleceksin.”

Guzman'ın sinirli bir hali yoktu; yalnızca, kendi işini iyi yapan ve başkalannın hatalarını alaya alan bir adamın yoğun ve sessiz küçümsemesi hissediliyordu tavırlarından. Ama Senyor'un suçunu vurgulamak istercesine, köpeğe verilen zaran gidermeye çalışırken yaptığı kesin hareketlerin ardına gizliyordu küçümsemesini. Zorlukla nefes alırken çenesini kaşıyan efendisi bu ayrıntılara ya da Guzman’ın yaptıklanyla düşündükleri arasındaki farkı ne kadar ele verdiklerine ^dikat etmiyordu. Onun dikkati çok daha ezici bir gerçeğe kilitlenmişti şimdi: Saat sabahın beşiydi, güneş daha yeni yükselmeye başlıyordu; bir saat önce güneş gelecekteki doruğundayken olan bir olay yüzünden köpek Bocanegra Guzman tarafından tedavi ediliyordu.

Devam etmesine izin verdiğini gösterir gibi uşağa kısa bir bakış firlattı. Guzman köpeğin acısını dindirmek için yaranın üzerine zeytinyağı sürdü, sonra kalın bir eritilmiş domuz yağı tabakasını yaranın üzerine koydu, son olarak kaşınmasın diye köpeğin vücudunu bir tahtaya bağlayarak şöyle dedi:

‘'Yara hava alsa daha iyi olur, bu şekilde daha hızlı iyileşecektir." Senyor ansızın ürperen kulağını kaşıyarak tekrar ona baktı. Guzman köpeği tedavi etmiş, şimdi de ocağa doğru eğilmişti; küçük bir ateş yaktı ve kıtıkla canlandırdı. Senyor ocağın başındaki makam koltuğuna oturdu, Guzman yine söylenmeden sezmişti ne istendiğini; bir yaz gününe başlıyor olmalarına rağmen Senyor soğuktan tir tir titriyordu. Alevler ışıklarını hiçbir ayrım yapmadan saçarak Senyor’un altçenesi öne çıkık profilini ve Guzman'ın keskin yüz hatlarmı aydınlattı.

“Senyor’a bugünün doğum günü olduğunu hatırlatmalıyım. Daha önce söylemediğim için af diliyorum. Ama köpeğin durumunu go ru nce...”

“Tamam, tamam,” diye Guzman'ın özürlerini ge^çiştirdi Seriyor, “köpeğe dikkat etmediğim için asıl af dilemesi gereken benim.” “Senyor’un köpeklerle ilgilenmesi için bir sebep yok. Bunu yapmak benim işim.”

"Saat kaç?”

“Sabahın beşi, Efendimiz.”

“Emin misin?”

“İyi bir avcı daima saati bilir.”

“Söylesene... Şapelden yukan uzanan merdiveni kim yaptı?” “Tümünü mü kastediyorsunuz, Senyor? Elbette birçok işçi birden yaptı; ama hiçbirinin adını anmaya değmez.”

“Peki neden tamamlamadılar merdiveni? Cenaze alaylan yakında burada olacak; nasıl inecekler mahzene?”

“Dolaşmak zorunda kalacaklar, Senyor, etıa^funızda dönecekler, koridordan, 'avludan ve zindandan geçecekler, bizim şu an takip ettiğimiz yolu kat ederek ulaşacaklar mahzene."

“Soruma cevap vermiyorsun. Neden hâlâ tamamlamadılar merdiveni?”

“Kimse Senyor’un inzivasını bozmaya cüret edemez. Senyor neredeyse bütün gün sunağın önünde diz çökmüş ya da yüzüstü uzanmış olarak kalıyor; Senyor dua ettiğinden işler erteleniyor...” “Dua mı ediyorum? İnzivaya mı çe^üyo^rum? Ah, evet, bütün gün, şimdi hatırladım ... Guzman... Hayatının bir gününü olsun yeniden yaşamak, farklı bir şekilde yaşamak ister miydin?” “Hepimiz geçmişte verdiğimiz yanlış bir karan düzeltmenin hayalini kurmuşuzdur ama Tann bile olmuş olanı değiştiremez.” “Peki ya Tanrı bana bunu yapma yeteneğini bahşetseydi?”

“O zaman insanlar size bunu bahşedenin Şeytan olduğunu düşünürdü.”

“Ya Tann izin verseydi, istediğim zaman geçmişe dönebilsey-dim, ölmüş olanı canlandırabilsey^m, unutulmuş olanı a^rumsaya-bilseydim?”

“Zamanı değiştirmek için bu da yeterli olmazdı. Zamanla beraber mekânı da değiştirmeniz gerekirdi."

“Yeniden genç olabilirdim ...”

“Ve bu saray, bin bir zahmetle inşa edilen bu saray toz gibi dağılıp giderdi. Unutmayın ki beş yıl önce çobanlann yağmurdan ve güneşten korunmak için sığındığı bir ağaçlıktı burası, tek bir yapı bile yoktu. Tann’dan zamanı hızlandırmasını dileseniz daha iyi; böylece Senyor çabalannın semeresini, yani buyruklarının sonuçlarını görebilir."

“Yaşh bir adam olduğumda göreceğim onlan."

‘Ya da öldüğünüzde, Senyor: ölümlülüğünüz nihayete erdiğinde."

“Yaşlandığrmda ya da ölümsüzlüğe eriştiğimde, gelecekte göreceğim şey geçmişte göreceğimden farklı olmayacak: ıssız, dümdüz bir arazi; savaşlar, kıskançlık, umursamazlık hatta belki terk edi^aişlik yüzünden yok olmU§ ya da harabeye dönmüş bir yapı.” "O zaman Senyor hayallerini yitirmiş ama bilgelik edinmiş olaca^^/'

“Bugün içimdeki filozofu uyandırdın, Guzman. Ben hayallerimi korumayı yeğlerim."

“Senyor nasıl isterse. Ama zamanın getirdiği sadece hayal kırıklığıdır; öngörülebilir ve öngörüldüğünde bize yalnızca ölümün kaçınılmazlığını vaat eder; zapt edilebilir ve zapt edildiğinde özgürlüğün alaya alınmasından başka bir şey değildir.”

'‘Yeniden seçebilmek, Guzman; yeniden seçebilmek. . "

"Evet ama geçen sefer seçtiğimizi seçersek sürprizleri olmayan rutin bir mutluluğa kapılacağımızı; başka bir şeyi seçersek anılann ve şüphelerin ıstırabıyla yaşayacağımızı daima bilmek; yoksa ilk seçi^mim cincisinden daha mı iyiydi, diye kendi kendine sormak. Evet, ilk seçim daha iyidir. İkinci seçim şansı bizi her anlamda köle eder kenene; bir defaya mahsus olarak iyi ya da kötü bir seçim yapma özgürlüğümüzü yitirmiş oluruz.”

“Her zamankinden çok konuşuyorsun, Guzman.”

“Senyor bugün günlerden ne olduğunu hatırlatmamı istemişti benden. Bugün sizin doğum gününüz. Eğer bağışlarlarsa, Sen-yor’u uzun uzun düşündüm. İki kez seçim yapmanın özgür iradeyi alaya almak olduğunu ve

özgür iradenin yap^tıkl^^rnzı affetmeyerek bizimle alay ettiğini, hatta hâlâ etmekte olduğunu, bize gerçek yüzünü, yani zo^runluluğun yüzünü gösterdiğini düşündüm. Bırakın geçmişimize ve geleceğ^tize gerçekten hâkim olabilelim, Efen^dimiz; bırakın şu am yaşayalım.”

“Şu an benim için bitmek bilmeyen bir ıstıraptan ibaret." “Senyor dönüp dönüp arkasına bakmaya devam ederse tuz-

dan bir heykele dönecektir. Oysa içinizde babanızdan çok daha büyük bir güç saklı. .."

"Ama ne büyük bir bedeli var! Bilmiyorsun, Guzman. Gençtim ben.”

"Senyor parçalanmış krallıklan birleştirdi; gençliğinde sapkın isyanlarını bastırdı; Mağriplileri durdurdu ve Yahudileri kovaladı; bu kaleyi, inanç ve hakimiyet sembollerini bağrında taşıyan bu mabedi inşa etti. Birçok küçük derebeyliği yok eden şehirli tefeciler hükümdarlığınıza sadakat gösterdi ve merkezi iktidarın zorunluluğunu kabul etti. Bu topraklardaki çobanlar ve zanaatkarlar şimdi sarayın inşaatında işçilik yapıyor. Senyor onları gündelik yevmiyeye mahkûm etti. Hasattan aynlan payları toplamaktansa ücretlerden vergi almak kolaydır çünkü tarlalardan alınan hasadın miktarı bellidir, göz önündedir ama ücretlerden yapılacak kesintiler göze görünmez. Hiç kuşkusuz Senyor'u b^ka sorumluluklar da bekliyor ama bu sorumluluklarla geçmişte değil gelecekte yüzleşmek zorunda kalacaktır."

"İnsan tekrar başlayabilse... daha iyi bir b^langıç yapabilse..." "Neye başlayacak, Efendimiz?”

"Bir kente. Kent. Yaşadığımız yerler, Guzman.”

"Senyor yine aynı ordulan toplamak, aynı malzemeleri kullanmak zorunda kalacaktı. Bu işçiler ve bu ^lar.”

"Ama fikir başka olabilirdi.”

"Fikir mi, Senyor?”

"Niyet.”

"Niyet ne kadar iyi olursa olsun, insanlar Senyor'un düşündüğünden farklı bir hale getireceklerdir onu."

"Ben de bir zamanlar öyle düşünüyordum."

"Beni bağışlayın, Senyor, öyle düşünmeye devam edin." "Hayır, hayır... dinle, Guzman; kalemi, kağıdı ve mürekkebi eline al, benim hikayemi dinle. Doğum günümde böyle bir şey diledim, hatıralanmdan dişe dokunur bir şey kalsın istedim; yaz: Kağıda dökülmeyen şeyler gerçekten var olamazlar, eğer hikayeleri yazılmazsa bu sarayın taşları bulutlar gibi dağılıp gitmeye mahkûmdur; ama bu yapı asla tamamlanmazsa nasıl yazılacak hikayesi, nasıl ha? Vakanüvisim nerede?"

"Onu kürek cezasına çarptı^nıştınız, Senyor."

"Kürek cezası mı? Ha, evet, evet... Öyleyse sen yaz, Guzman, yaz. Bu anlatacaklanını iyi ^nle..."

Gün batarken yirmi silahlı ad^ın başında oraya vardı; buğday başaklannı k^çı darbeleriyle biçerek sis basmış tarlalardan dörtnala ilerlemişlerdi. Askerlerden bazılan alev alev yanan meşaleler taşıyorlardı, düzlüğün ortasındaki kulübeye ulaştıklarında sazdan yapılma çatıya meşaleleri fulattılar ve Pedro'yla iki oğlunun mağaradan dışan uğrayan hayvanlar gibi çı^nasını beklemeye başladılar: Işık, d^nan, hayvan, insan, hepsinin tek bir çıkışı vardır, demişti Senyor, yola koyulmadan önce.

Senyor doru atının üzerinden seslenmiş ve yükümlülüklerini yerine getirmemekle suçla^^tı yaşlı serfi. Pedro bunu kabul etmedi, eski kancalara göre senyora yalnızca ürünün bir kısmını vermesi, doyurmak ve pazarda satmak için de bir kısmını

kendine ayırması gerekiyordu. Pedro konuşurken bir yanan çatıya bir de toza toprağa bula^nış doru atın üzerinde oturan efendisine baktı. Pedro'nun teni de atınki gibiydi.

Senyor kestirip attı: "Burada yalnız benim sözüm geçer; bir başınasın, yürürlükten kal^lmu yasalara da sırtını dayayamazsın." Pedro'ya oğullarının derdest edilip askere alınacağını da söylemeyi unutmadı. Bir

sonraki hasat ise olduğu gibi şato kapısından içeri girecektı. Buyruğumu dinle, dedi Senyor, yoksa kül olur tarlaların, ot bile bitmez üstünde.

Pedro'nun oğullan sımsıkı bağlandı ve atlann terkisine atıldı, silahlı birlik geldiği gibi dörtnala şatoya geri döndü. Pedro ise alevler içindeki kulübesiyle baş başa kaldı.

ısı

Varis

Şahin körlemesine bir dalışla hücrenin duvanna çarptı. "Gözlerimi oyacak, gözle^rimi oyacak,” diye kendi kendine tekrarlayıp duruyordu genç Felipe, yön duy^^unu yitirmiş kuş, yeni dalışlar yapıp duvarlara çarpar ve yeniden toparlanıp bitimsiz sandığı karanlığın kucağına tekrar atılırken Felipe gözlerini korumaya çalişı-yordu.

Senyor hücrenin kapısını açınca aniden içeri dolan ışık yırtıcı kuşun çılgınlığını daha da artırdı. Ama vasal yaklaştı, av eldiveniyle koruduğu bileğini kukuletalı kuşa uzattı, kuş sakince gelip yağlı derinin üzerine tünedi; vasal kuşun ılık kanatlarını ve kaslı gövdesini okşayarak gagasını suya ve yiyeceğe yanaştırdı. Senyor kederli bir edayla Felipe'ye bak^^^ sonra onu şatonun büyük salonuna, kadınların nakış işlediği, ozanlann şarki söylediği ve bir soytannın gösteri yaptığı yere götürdü.

Senyor şahinin dinlenmek ve beslenmek için loşluğa ihtiyacı olduğunu ama sonsuz bir karanhkla çevrili olduğuna inanmasına neden olacak kadar loşluk olmaması gerektiğini çünkü Gecenin Efendisi olduğuna karar verdiğinde kuşun içgüdülerinin uyandığını ve derhal bir intihar dalışı yapacağını açıkladı oğluna.

"Böyle şeyleri bilmelisin, oğlum. Bir gün benim konumumu ve ayrıcalıklarımı ^miras alacaksın, aynı zamanda hükümranlığımızın bunca yıl b^^imş bilgeliğini de edinmelisin çünkü bu bilgelik olmadan ayrıcalıklar boş bir gösterişten başka bir işe yaramaz.”

"Kütüphanemizdeki eski yazıtları okuduğumu ve gayretli bir Latince öğrencisi olduğumu biliyorsunuz, baba."

“Sözünü ettiğim bilgelik, Latince bilmekten çok daha fazlasını gere^^ir."

"Bir daha sizi hayal kırıklığına uğratmayacağım.”

Babayla oğlun konuşması, so^^^m yüzünde geniş ve kirli bir gülümsemeyle hoplaya zıplaya yanlarına yaklaşmasıyla kesildi. So^ytan hem kısık hem de tuhaf bir şekilde yüksek sesiyle -çünkü bir komedyen olmasının yanı sıra başarılı bir vantriloktu- onlara seslendi: "Biz maskaralar nice sırlar taşırız da söylemeyiz, gerisini duymak isteyen kişi çözmelidir kesesinin ipini." Dans ederek uzaklaştı ama bir sonraki sıçrayışında yere düştü, ağzından mavimtırak köpükler saçarak, aksırıp tıksırarak biraz kıvrandıktan sonra öldü.

Müzik kesildi ve kadınlar çekildi ama Felipe garip bir dürtüyle soytarıya yaklaştı ve çıngıraklı külahın altındaki çarpılmış surata baktı. Kıpkırmızı kesilmiş bu yüzde kesinlikle nahoş, bozulmuş, alçaltıcı bir şeyler gördüğü hissine kapıldı. Felipe eğildi ve babasının sarayında onlara yaşattığı hazların anısıyla soytarının bedenini kucakladı. Sonra soytarıyı kemerinin tokasından tutup koridorda sürümeye başladı. Bu ölümün sebebini tahmin edebiliyordu; soytarı istemediği şeyler yapıyordu, yüzünü şekilden şekle sokuyor, ho^^bazlıklar yapıyor, beyitler okuyor, para karşılığı sırları ifşa ediyordu: Bu sinsice oyunuyla kimi taklit ediyor kimi kandırıyordu, nefret ettiği kimdi? İç dünyası şimdi, ölünce açığa çıkmıştı: Aslında sempatik bir insan değildi.

Serf Pedro'nun iki oğlu soytarının kaldığı yere yerleştirilmişti. Felipe cesedi odasına taşıyıp samandan bir şiltenin üzerine yatırdığı esnada onlarla karşılaştı. Ama iki delikanlı onun güzel giysilerine, nazikâne; neredeyse kadınsı görünüşüne bakarak bir saray hizmetlisi, belki de bir içoğlanı olduğuna inandılar ve Senyor'un kendileri için nasıl bir kader hazırladığını sordular. Kaçmaktan söz ettiler; özgür yaşayanları, efendisizleri, istediği yere gidenleri, şarkı söyleyip dans edenleri, sevişenleri, bu dünya sona erip daha iyisi başlasın diye çile çekenleri anlattılar Felipe’ye.

Fakat Felipe onları dinlemiyordu; soytarının cesedinin yanı başında bir bebeğin feryat figan ağladığını duymuştu. Vâris biraz daha yakından bakınca kaba bir kumaş parçasına sarılıp şiltenin ü^stüne bır^^^^ bir bebek gördü. So^^^^ yeni doğmuş bir oğlu oldu^ından haberi yoktu ama onu

hizmetli zanneden iki ad^^n yanında kimliğini belli etmemek için gerisini kurcalamadı.

“Kaçalım,” dedi Pedro’nun büyük oğlu. "YooUan bildiğine göre sen bize yardım edebilirsin.”

“Bize yardım et; bizimle gel,” diye sürdürdü Pedro'nun küçük oğlu. "Bin yıllık devir tamamlanmak üzere, Mesih ikinci kez yeryüzüne gelecek.”

“Mesih’in geri dönmesini beklemeyelim" dedi Pedro'nun büyük oğlu. “Özgür kalalım; buradan uzakla^ştık mı gidip ormandaki diğer özgür insanlarm arasına katılınz. Biz onlann nerede olduklarını biliyoruz."

Şahin ve güvercin

Ç^ıkık kemikleri üzerinde derisi davul gibi gerilmiş, uzun boylu Augustinus' çu Keşiş takkeli öğrencilere sesleniyor,

takdis edilmiş hakikati sa^nce tekrarlıyordu: İnsan suçlu doğmuştur, insan doğası Adem’in günahı yüzünden bozulmuştur; mukaddes yardımı almayan hiçbir kişi bu hakikatin sınırlan dışına çıkamaz; işte bu inayet ancak Roma kilisesinden elde edilebilir.

Genç bir teoloji öğrencisi olan Ludovico hiç düşünmeden ayağa kalktı ve Keşiş'in sözünü kesti. Tanrı’nın inayetinin sonsuz olduğunu ve herhangi bir aracı gerekmeksizin her insana bahşedilmiş bir hediye olduğunu söyleyen Pelagius'un fikirlerini duyup duymadığım; Tann’nın merhametinin Şeytan'ı bile affetmeye yetecek kadar bol olduğuna inanan Origenes'in öğretisini okuyup okumadığım sordu.

Keşiş bir an sersemledi, sonra kukuletasını başına geçirdi ve çıkmaya hazırlandı.

‘Âdem'in günah işlediğini kabul etmiyor musun?" diye huzursuz ve uğursuz bir öfkeyle sordu Ludovico adlı öğrenciye.

“Hayır ama ölümlü olarak yaratıldığına göre günahlanyla ya da sevaplarıyla ölmüş olduğunu söylüyorum; aynı zamanda Adem'in işlediği günahların

yalnızca Âdem'i ilgilendirdiğini ve tüm insan ır^m bağlamadığım söylüyorum, bu yüzden her doğan çocuk lekesizdir, düşmeden önce Adem nasıl masumsa her doğan çocuk da aynen öyle masumdur.”

“Kanun nedir?” diye haykırdı uzun boylu keşiş. Bu sorusu yal^^ca sessizlikle cevaplanınca öfkeye kapılarak kendisi cevap verdi: "Kartaca Sinodu, Efes Konsili ve Aziz Augustinus'un yaz-^dıklan!”

Böyle bir sahne için önceden hazırlandıkları belli olan öğrenciler aynı anda bir şahin ve bir güvercin uçurdular. Beyaz güvercin Ludovico'nun omzuna kondu, avcı kuş ise bir dalış yaptı ve Keşiş’in göğsüne çarptıktan sonra başının üzerinden uçup gitti. Kuşun pisliğini kafasından silmeye çalışarak salondan kaçan Ke-şiş’e hep birden neşeyle güldüler; birkaç cam kınp eğlenmek için uygun bir fırsat bulmuşlardı.

Şatodaki kadınlar

İki kadın daha giyinmeyi bitirmemişti; köpeğin yavrulaması yüzünden oyalanmışlardı. Hayvanın başına çömeldiler, genç kız köpek yavrulanru okşarken dadısı köpeğin altındaki kanayan boşluğa baktıktan sonra gözlerini kendi bacaklan arasına sıkıca yapışmış bekâret kemerine çevirdi. Kıza kendini iyi hissedip hissetmediğini sordu. Evet, diye yanıtladı kız, yeterince iyi, önceki aylardan daha kötü değil. Ama dadı, kadının kaderinde kanamanın, hayvanlar gibi yavrulamanın, şairlerin inancın çiçeği olarak adlandırdığı asma ^.tlerin ardında çürümenin olduğunu homurdandı; evet ya aman ne çiçek aman ne inanç, belki bir zambaktı ama çoktan solmuş bir zambak, artık alışkanlıktan değil öyle vaftiz edildiği için Azucena, yani ak zambak diye çağırılıyordu; inanç uğruna sefere çıkan kocası, yani bu yörede yaşayan yoksul bir de-^mirri, üzerine kilidi vurmuş ve Mağriplilerle savaşmaya gitmişti, belki de yalnızca korkudan altına doldurmaya gitmişti, kızdan kendini bağışlamasını istemiş fakat uzun bir yokluğun unutkanlık getirdiğinden şüphesi olmadığını belirtmişti.

Sonra aynı Azucena şefkatli gözlerle genç kıza baktı ve ondan bir iyilik isteyip isteyemeyeceğini sordu. Kız gülümseyerek başını salladı. Dadı ölen soytarının saman şiltesinin içinde yeni doğmuş bir çocuk bulduğunu söyledi. Çocuğun kimin olduğunu bilmiyordu, bu s^ çözebilecek tek kişi olan soytan ise ölüp git. Dadı çocuğa gizlice ba^naya karar vermişti ama

göğüslerinden süt gelmiyordu artık. Çocuğu köpeğin memesinden emzirmesine izin verir miydi acaba?

Kızın yüzü önce ^tiksintiyle buruştu, sonra gülümsedi ve nihayet kabul etti, neden olmasındı ama acele etmeleri, bir an önce giyinip şatonun şapeline inmeleri gerekiyordu. Orada diz çöküp ayine katıldılar. Ama kız ağzını açıp da Rahip mayasız ekmeği uzun ve ince dilinin üzerine koyduğunda ekmek bir yılana dönüştü. Kız yılanı tükürdü ve çığlık atmaya başladı; Rahip öfkeyle bir an önce şapelden çıkmasını buyurdu: Tanrı şahitti bu hakarete. Temiz olmayan kadınlar tapmağa girmemeli, hele hele İsa'nın etini hiç kabul etmemeliydi; kız dehşetle bir çığlık attı, Rahip ise öfkeyle uluyarak ona şunlan söyledi:

“Adet görmek Havva'nın fesat bedeninde Şeytan'ın açtığı yoldur."

Felipe uzaktan sevdi bu kızı; bir kenara çekilmiş şapelin içinde gerçekleşen bu olayı seyrederken hiç durmadan sakalsız, çıkık altçenesini sıvazlıyordu.

Jus primae noctis

Tahıl ambannda yapılan kalabalık köy düğününde herkes dans ediyor, şarkı söylüyor, alabildiğine içiyordu. Yeni evlenmiş çift, al yanaklı genç bir demirci ve soluk yüzlü, on altı yaşında sıska bir kız dans ediyorlardı; genç adam kollanyla kızın belini sarmış, kız da kollannı adamın boynuna dolamıştı, yüzleri birbirine o kadar yakındı ki zaman zaman dudakları bir öpücükle birbirine dokunmaktan kaçamıyordu. Ansızın dışarıdaki avlu nal sesleriyle yankılanmaya başlayınca herkesi bir korku aldı; Senyor ve yavrusu Felipe içeri girdiler; efendi, tek kelime etmeden geline yaklaştı, elinden tutup kocasından ayırdı ve kızın elini Felipe' ye uzattı.

Derhal oğlunu ve kızı yakındaki bir kulübeye götürdü ve Felipe'ye gelinle- yatmasını söyledi. Genç adam direndi. Babası onu tir tir titreyen kızın üzerine itti. Felipe kızın yüzü yerine şatodaki genç kızın, sabah ayini sırasında şapelden kovulan kızın yüzünü koymaya çalıştı. Fakat bu hayalî suret bile heyecan uyandırmıyordu onda, aksine sevilen kişinin arzulanacak ama dokunulmayacak bir şey olduğuna dair köklü fikrini daha da pekiştiriyordu: Gençler ve yakışıklı ozanlann şarkılannda yalnızca ayn düşmüş sevgililerin tutkulan, uzaktan sevilen ha^rumlara karşı hissedilen

aşk duygusu işlenmiyor muydu; tüm sevilen kadınlar tarif e^dilmez bir uz^^kra durmaz mıydı?

Senyor oğlunu bir yana itti; kendi çizmelerini ve poturunu çıkardı, gelinin kıkızlıftm bozdu; hızlı, azametli, soğuk, kanlı, ağır; Felipe dumanlar arasında, balık yağının üzerinde yüzen kandil fi.ti-linin kokusunu içine çeke çeke izledi babasını. Senyar kızın üzerinden kalktı ve şatoya yalnız dönmesini söyledi o ğ] una.

Felipe ağlayıp duran kıza adını söyledi, kız da kendi adını söyledi: Celestina.

Küçük engizisyoncu

Derisi davul gibi gergin Keşiş, öğrencisi Ludovico'yu engisiz-yon önüne çıkartmıştı; Augustinus' çu Keşiş orada engisizyoncuya genç adamın ^kirlerinin y^mzca teolojik olarak hatalı olmakla kalmadığını, pratikte çok tehlikeli olduğunu ve halk arasında yayılırsa kilise hiyerarşisinin e^^iliğini, hatta varlığını tehdit edeceğini bildirdi.

Küçük, köşeli bir kardinal şapkası ta^nış kambur, ufak tefek bir adam olan engisizyoncu sinirli bir sesle, coşkunun fazlası zararlıdır, diye azarladı Keşiş’i. Sonra Keşiş'in aksine gayet sevecen bir sesle Ludovico'dan sözünü geri almasını istedi; bunu yaparsa her şeyin unutulacağına ve konunun kapatı!acağına söz verdi. Benim maksarum, dedi yaşlı adam dudakla^nru yalayarak, sözcüklerle zaferler kazanmak değil, bu dünyayı olduğu gibi kabul etmemiz ve huzur içinde yaşamamız gerektiğine kalpleri ve kafaları ikna etmektir; içinde yaşadığımız bu dünya mükemmel bir düzene sahiptir ve bu dünyadaki yerini uysalca kabul edenlere pek çok zenginlik vaat eder.

İyice çileden çıkan Ludovico ayağa fırlayıp tüm gücüyle haykırdı:

“T^ırı'^n olmadığı bir dünya mı, birkaç kişinin Tanrı‘yı mülk edindiği ve O'nun inayetine muhtaç olanların ellerini göğe beyhude açtığı bir dünya mı?”

Bunu duyunca engisizyoncu da bir kavak yaprağı gibi titreyerek ayağa kalktı. Tam o kalkarken Ludovico mühürlenmiş mavi pencereden dışan

atladı ve başpiskoposluk şehrinin kırmızı taşlı kaldırımlarından kaçıp gitti.

Pencereyi arkasından öyle hızlı kapa^^stı ki mühürlü cam kınldı ve parçalan Keşiş'le engisizyoncunun ayaklan dibine saçıldı, engisizyoncu şöyle dedi:

“Üniversitenin ^nk cam ödeneğini a^^M. Bana böyle aptalca sorunlarla da gelmeyin bir daha. Sen umursarsan isyancılar büyür ve güçlenir ama kayıtsız kalırsan s^ilinir gider.”

Veba

Cesetler sokaklarda yatıyor ve kapıların üzerine alelacele haç işaretleri yapı^^ş. En yüksek kulelerin tepesinde san bayraklar öfkeli rüzgânn amansız saldınsıyla çırpınıyor. Dilenciler dilenmeye cesaret edemiyor. Meydanda bir köpeği yakalamaya çalışan adamı izliyor hepsi, adam nihayet köpeği yakalayıp boğuyor çünkü söylentilere göre salgının nedeni hayvanlar; kumaş boyama atölyelerinden gelen boyalı suyun yatağı kurumuş, artık kimse pisliğini ve sidiğini pencereden sokağa atrnıyor, sokaklarda başıboş dolaşıp insanların attığı pislikleri yiyen domuzlar da ölmüş; ama mezbahada kesü^^ sığırların leşleri çürüyor, balıklar sokağa dökülmüş, tavuk kafaları da öyle; hepsinin üzerinde ise ziyafete inip kalkan devasa sinek bulutlan var. Hastalananlar evlerinden atılmış; tek başlanna sokaklan arşınlıyor, çerçöpün arasındaki diğer hasta adamlara katılıyorlar en sonunda.

Nehirde kara^rnş cesetler yüzüyor, hastalıklı sahillere ölü kara balıklar vuruyor. Açık mezarlar alevler içinde. Meydanlarda bir iki bando takımı hiç durmadan çalıyor, kentin üzerinde asılı duran ağır melankoliyi biraz olsun dağıtmaya çalışıyorlar.

Çok az insan sokaklarda yürümeye cesaret edebiliyor; onlar da uzun, kalın pelerinler, deri eldivenler, çizmeler giymiş, cam takılı göz delikleri olan ve ağız deliği bergamot yağıyla doldurulmuş maskeler takıyorlar. Manastırlar kapanmış, kapıları ve pencereleri mühürlenmiş.

Ama Simon adlı iyi yürekli mütevazı bir keşiş, hastaların yanında olmayı ve onlan iyüeştirmeyi kendine görev bildiğinden dışarı çıkmaya cüret etmiş.

Onlara yaklaşmadan önce giysisini sirkeyle ıslatıyor, kurumuş kana batınlmış ve üzerine kurumuş kurbağa leşleri asılmış bir kuşak takıyor. Hastanın itiraflannı dinlerken arkasını dönüyor çünkü ölmek üzere olanın ^mikroplu nefesi kutsal su kabını kirletebilir. Hartalar inliyor ve kusuyor, kara çıbanları mürekkep rengi kraterleri andırıyor. Simön, son Komünyon ayinlerini yapıyor, mayasız ekmeği sirkede ıslatıyor ve uzun bir asanın ucunda hastaya uzatıyor. Ölmek üzere olanlar genellikle İsa’nın etini kusuyorlar.

Kendi pisliğinin ağırlığı altında boğuluyor şehir; her taraf çürümüş hayvan ve bitki parçalanyla dolu ama en büyük yığını çü-rümekte olan bedenler oluşturuyor. Sonra Belediye Reisi Simön 'a geliyor ve ondan hapishaneye gidip mahkûmlarla konuşmasını, onlara şu öneriyi getirmesini istiyor: Sokaklarda ölülerin yakılması işinde çalışırlarsa veba salgını sona erdikten sonra özgür bırakılacaklar.

Simön hapishaneye gidip öneriyi yapıyor ama öncelikle ya-pacaklan işin tehlikelerini anlatıyor; mahkûmlar zindanlarm içinde hastalıktan uzak kalmışlar; bir kez dışarı çıkıp sokaklardaki cesetleri toplamaya başlayınca birçoğu ölecek ama sağ kalanlar serbest bırakılacak.

Mahkûmlar Simön'un yaptığı öneriyi kabul ediyorlar. Keşiş onlan sokaklara çıkartıyor ve cesetleri arabalara yükletiyor. Ölülerin yakıldığı yerlerden çıkan kara dumanlar uçan kuşlarm nefesini kesiyor; çan kuleleri kara kanatlara yuva oluyor.

Celestina

Sıska ve solgun gelin yatağında gece gündüz titreyip durdu. Damat ona yaklaşmaya ç^tı ama kocası her yanına geldiğinde Celestina çığlıklar içinde kocasının dokunuşlarını reddetti. Sonunda genç demirci başını eğdi ve gelini rahat bıraktı.

Yalnız kalınca Celestina ateşin başına geçti, üşümesin diye sürekli beslenen ateş gürül gürül yanıyordu; solgun ellerini ateşe tuttu, dişlerinin arasına bir urgan koyarak kendi çığlıklarını ve inlemelerini bastırdı. Urgan sınlsıklam oluncaya, elleri de sürekli kanayan kocaman yaralara dönünceye dek buna

devam etti. Bakir kocası karısının ellerini görünce neler olduğunu sordu. Celestina cevap verdi: "Şeytanla çiftleştim.”

Kaçış

O gece Felipe iki genç serfle birlikte şatodan kaçtı. Üçü birden yakındaki bir ormanda saklandılar, ormanın yemyeşil kucağında soluk soluğa beklediler. Uyumadılar çünkü Felipe'nin onlara soracak çok sorusu vardı, iki genç hiçbir aynntıyı atlamadan özgür insanlann, aydınlanmışlann, Mesih'in ikinci kez yeryüzüne gelişine hazırlanan hükümdarsız devrin avare krallannın nerede olabileceğini Felipe’ye anlattılar.

Şafağın sö^nesine yakın Senyor’un avcılarından üçü kocaman kudurmuş köpeklerle o;mana girdiler; Felipe ulu bir çam ağacına çıkıp saklandı ama Pedro’nun iki oğlu yakalandı ve mas-tifler tarafından parçalandı.

Avcılar gittiğinde Felipe ağaçtan indi ve Pedro’nun iki oğlunun tarif ettiği yere doğru tek başına yola devam etti.   çö

kerken bir müzik sesi duydu ve çıplak erkeklerle kadıniann dans edip şarkı söylediği bir açıklığa geldi. Şarkı sözlerinin bir kısmını duydu: Kutsal varlık benim varlığım ve benim varlığım kutsal varlık çünkü yaratılmış her zerre kutsaldır ve yeniden doğuş evrenseldir. Felipe talihsiz arkadaşlannın kanlı ve parçalanmış cesetlerini düşündü; giysilerini çıkardı ve dans edenlere katıldı. Kendinden geçti, tıpkı onlar gibi dans edip haykırmaya başladı.

Simon' un suratı

Şehirdeki veba sona eriyor. Mahkûmlar toprağa son cesetleri gömüyorlar ve Keşiş Simon onlara yardım ediyor. San bayraklar in^^lmken Keşiş mahkûmları ateşin başına topluyor ve mahkûmlar birlikte geçirdikleri anlann öykülerini anlatıyorlar; artık dost oldular.

Nihayet kısa bir sessizlik oluyor. Sonra Simon onlara özgür olduklannı bildiriyor. En başta söylediği gibi birçoğu ölmüş, gerçekten üzücü bu; ama kurtulanlar hayatta kalmaktan daha büyük bir ödül almışlar; artık özgürler. Onlar şarap tulumlarında kalan son damlaları içerken belediye reisi ve

teberdarlar yanlanna yaklaşıyorlar. belediye reisi hiç çekinmeden mahkûmlan tutuklayıp hapishaneye geri götürmelerini söylüyor silahlı adamlarına. Lütuf dönemi kapanmış artık. Hayatta kalan tüm mahkûmlar ceza-la^nnı tamamlamak üzere hapishaneye götürülüyorlar.

Mahkûmlardan biri Simon'un suratına tükürüyor.

Ormanda

Celestina evini terk etti; o da ormanda dolaşmaya başladı, yaralı eUerini pınarlarda yıkadı, kökler ve yemişlerle beslendi. Geceleyin büyük bir ağacın altına oturdu ve eteğinin altında sakladığı bez bebeklerin içine un doldurdu; bebekleri okşadı, onlan göğsüne bastırdı, kötülüğe seslendi, kendisiyle yatmasını ve ona bir oğul vermesini istedi. Ama onu çağırmak için yalnızca ormandaki ıslıkların, ulumalann ve inlemelerin en yoğun olduğu anlan seçti; yalnızca orman duymalıydı onu.

Bir gece iki yaşlı adam sarhoş ve coşkulu bir halde uz^aktaki bir panayırdan dönerken onun sesini duydular, adaları iki yana ayı-np onu seyrettiler; Celestina’nın şehveti dayanılmaz bir hal alınca iki yaşlı adam tepesine bindiler ve ırzına geçtiler, önce biri sonra diğeri; ama sıska ve solgun kız gördüğü hayallerin yoğunluğuyla bitkin düştüğünden yaptıklanna hiçbir tepki göstermedi; belki de yalnızca yakarışlarının kabul olunduğunu ve iki kuyruklu bir iblisin kendisini döllediğini sanıyordu. Yaşlı adamlar un dolu bebeklerin ne manaya geldiğini sordular, sonra omuz silkerek güldüler ve bebekleri parçaladılar.

Yaşlı adamlar gittikten sonra Celestina biatmiş tükenmiş ve yapayalnız bir halde uzun süre olduğu yerde yattı. Bir zaman sonra kendisine yaklaşan müziği ve şarkı seslerini duydu. Felipe, keçe hırkalar giyen, omuzlarında tırpanlar taşıyan kadınlı erkekli bir güruhun başında karşısına çıktı. Felipe'nin yüreği ağzına geldi çünkü karşısındaki kızın bir akşam babası tarafından kendisine sunulan gelin Celestina olduğunu anlamıştı. Onun üzerine eğildi, saçlannı okşadı ve ona şöyle dedi:

"Acılann sona erdi artık. ^Kimse günahlann dan dolayı seni cezalandırmayacak. Artık senin gibi ruhça âciz olanlar sevebilecek ve sevdikleri için suçlanmayacaklar. Bizimle gel.”

Celestina’run yaralı ellerini tuttuğu sırada kız ona cevap verdi: "Hayır, sen benimle gel. Bir düş gördüm. Denize gitmeliyiz. Şarkı söyleyen kalabalık yoluna devam etti; başka bir yol kalmadığında hayallerin gerçek olabileceğini artık öğrenmiş olan Felipe, Celestina’yla birlikte diğer yöne gitti.

Tekne

Yaşlı serf Pedro kıyıya gelmiş ve bir tekne yapmaya başlamıştı. Kolları hâlâ güçlüydü ve denize her baktığında gücünün daha da artığını hissediyordu. O sabah, denizi seyrettikten sonra başını kum tepelerine çevirdiğinde Keşiş Simon'un aşağıya indiğini gördü. Keşiş kir pas içinde kalmış, üzerindeki giysiler neredeyse paralanmıştı. Pedro'ya yaklaşıp sordu:

"Gemici misin? Nereye yelken açacaksın?"

Yaşlı adam sorulardan hoşla^nadığını söyledi K.eşiş'e; eğer o da gelmek istiyorsa hemen çalışmaya başlamalıydı. Ama iki adam çekiçlerini ve çivilerini alıp çalışmaya başlayamadan, paçavralar içindeki öğrenci Ludovico kum tepelerinin üzerinde belirdi; o da sahile geldi ve onlara katılıp katılamayacağını sordu; çünkü gemi onları çok çok uzaklara götürebilirdi.

Ludovico da onlara katıldı, gün batarkense gördüğü düşün peşine düşen Celestina, Felipe'yle birlikte geldi ve ikisi birden teknede yer almak istediklerini söylediler. Pedro onlara da katılabileceklerini ama ilk şartının çalışmalan olduğunu söyledi.

"Kızım, sen yemek yap; evladım, sen de bize yiyecek bir şeyler bul."

Pedro Felipe’ye keskin bir bıçak verdi.

Güneş şehri

O günkü **i**şlerini bitirdiklerinde beşi birden Felipe’nin avladığı geyiğin etini yediler ve Celestina gemi hazır olunca nereye yelken açacaklanm sordu. Dünya üzerindeki her yerin arkalann-da bıraktıklan topraklardan daha iyi olacağını söyledi Pedro. Ludovico da, mudaka başka yerlerin, daha özgür

daha verimli top-raklann olması gerektiğini, tüm dünyanın dev bir hapishane olamayacağını söyledi.

"Ama okyanusun sonunda dev çağlayanlar var, çok uzağa gidemeyiz,” dedi Keşiş Simon.

Felipe güldü.

"Haklısın, Keşiş. Neden burada kalıp bildiğimiz, tanıdığımız dünyayı değiştirmek için mücadele etmiyoruz?”

İlahiyat öğrencisi Ludovico söze karıştı:

“Peki ya başanrsan? Eğer gücü eline geçirseydin, nasıl bir dünya yaratırdm?”

O günkü işlerini bitirmenin ve kekikli geyik etiyle kannlannı tıka basa doyurmanın verdiği keyifle birbirlerine sokularak oturdular. Pedro, zenginin ya da yoksulun olmadığı, hayvanlann ve insanlarm keyfi olarak yönetilmediği bir dünya hayali kurduğunu söyledi. Kaba saba konuşuyordu ama her varlığın ihtiyacı olan şeyi özgürce diğerlerinden isteyebileceği ve alabileceği, tek yükümlülüğünün diğerle^tin istediği şeyleri vermek olacağı bir toplumun düşünü kuran bir hayalperestin coşkusu vardı sesinde. Herkes ne isterse onu yapacaktı çünkü her iş doğal ve yararlı olacaktı.

Hepsi birden başlarını Celestina'ya çevirdiler, kız ellerini göğsüne bastırdı, gözlerini kapadı, hiçbir şeyin yasak olmadığı bir dünyanın hayalini kurdu, her erkek ve her kadın en çok beğendiği kişiyi sevebilecekti çünkü aşkın kendisi doğal ve kutsal sayılacaktı. Tüm yaratıkların göğsüne şehvetli aşkın tohumlarını serpen Yaradan’ın ta kendisi değil miydi?

Keşiş Simon şöyle dedi:

"Dünyadan hastalığı ve ölümü silene kadar aşkı bulamayız. Her çocuğun mutlu olduğu ve sonsuza kadar yaşadığı bir dünyanın hayalini kuruyorum. Kimse acıdan ya da ölümden korkmayacak bir daha, bu dünyaya doğan herkes sonsuza dek dünyada kalacak, böylece yeryüzü cennet olacak ve cennet yeryüzünde yaşanacak.

Öğrenci Ludovico söze karıştı:

“Ama bunun için Tanrı'nın olmadığı bir dünya gerek, hayalini kurduğunuz dünyada iktidar ya da para, yasaklar, acı ya da ölüm olmadığından her insan bir tanrı olacak, bu yüzden Tanrı'nın var olma koşulu ortadan kalkacaktır. T^^ bir yalana dönüşecektir çünkü O'nun özellikleri her erkekte, her ka^nda, her çocukta bulunacaktır: inayet, ölümsüzlük, yüce iyilik gayesi. Yeryüzünde-ki cennet mi diyorsunuz, dostum Keşiş? Tann olmayan bir yeryüzü demek bu çünkü Tanrı'nın duyduğu gizli bahçesi, altında yeryüzü olmayan bir cennettir.”

Hepsi birden başlarım genç Felipe'ye çevirip sessizce beklemeye başladılar. Ama Senyor’un oğlu herkesin düşlediklerini tek tek yo^rumladıktan sonra kendi düşünü anlatacağını söyledi.

Pedro'nun düşü

Mutlu cemaatinin içinde y^ayıp gidiyorsun, yaşlı adam; hasat herkese ait ve cemaatin her bireyi birbirinden özgürce alabiliyor. Senin cemaatin serflik denizleriyle çevrili büyük bir özgürlük adası. Bir akşam, sen yeniden inşa ettiğin kulübende huzurla güneşin batışını izlerken, feryatlar ve ağlamalar duyuyorsun. Önüne bir adam getiriliyor; yakalanmış ve hırsızlıkla suçlanıyor. Yargılanması gerek. Cemaatin yasalarını çiğneyen ilk adam bu.

Tahıl ambarında toplanmış halkının önünde adama soruyorsun:

“Buradaki her şeyin herkesin ortak malı olduğunu bile bile neden hırsızlık yaptın?”

Adam af diliyor; ne yaptığını bilmediğini söylüyor; suç işlemenin heyecanı cemaatin kuraUarrna uyma isteğine üstün gelmiş. Gerçekten de her şey herkese ait olduğu için açgözlülüğünden değil, tehlikenin, maceranın ve risk altına girmenin hazzı için suç işlemiş; bir insan tüm hayatı boyunca kendisiyle olan zaaflarından nasıl bir günde kurtulabilir? Suçunu itiraf etmek ve affedilmek için geri dönmüş. Hiçbir değeri olmayan bir şey çalmış, ortak depoda bulduğu bir şey; büyük,. yeşil bir şişe, hem de eski, yosunlar ve örümcek ağlarıyla kaplı; artık bozulmuş balmumuyla mühürlenmiş. Yalnızca tehlike tehdidinin verdiği hazzı yaşamak için çalmış

şişeyi. Ama sonra utanç ve korkuyla cemaatten kaç-OU§. Senyar'un askerlerinin eline düşmüş. Onu şatoya götürmüşler. Orada yapılan işkencelere dayanamayıp Senyor’ a cemaatin varlığından bahse^nlş.

Öfkeni kontrol et, yaşlı adam, korkunu gizle çünkü en iyi savunmak görünmezlik olduğunu gayet iyi biliyorsun; bir sonraki hasat toplanana ya da zorla ilk gece hakkım kullanmasını gerektiren bir evlilik olana kadar Senyor'un topraklanna gelmeyeceğin biliyorsun. Bu yüzden hasat z^anına kadar evlenmeyi yasaklamıştın, o zamana kadar cemaatin Senyor’la karşılaşabilecek kadar güçlü olacağını umuyordun. Karşında duran pişman adama soruyorsun:

"Çaldığın şişeyle birlikte Senyor'un koruması altında yaşamak yerine neden geri döndün?”

Ayak bileklerinde işkence iplerinin izlerini taşıyan sıska adam cevap veriyor: "Çifte ihanetimin bedelini ödemek için geri döndüm; yoldaşlarım kendilerini savunurken onların yanında savaşmak için döndüm; çünkü yarın bir gün Senyor'un ordusu saldıracak ve düşlerimizi darmadağın edecek. ..”

Ona soruyorsun:

"Çaldığın şişe nerede?

Başım eğiyor ve Senyor'un şişeyi elinden almış olduğunu kabul ediyor. Ama yine de yalvarıyor:

"Ben bir hainim, suçunu itiraf e^tmiş bir hırsızım, ne olur yine de aranıza geri dönüp sizinle birlikte savaşmama izin verin. Benim zavallı kemiklerimi hor görmeyin.”

Onu affetmeye karar veriyorsun. Ama kalabalık karşı çıkıyor: İbretiâlem için adamın ölmesini isteyen sesler duyuyorsun. Dahası da var: Ambarda toplanmış olanlann çoğu adamın geri dönmesinin tek bir sebebi olabileceğini, Senyor'un onu cemaatin içine bir casus olarak gönderdiğini düşünüyorlar. Bütün gücünle karşı çıkıyorsun, yaşlı adam; burada tek bir damla bile kan dökülmeme-li; eğer bu hain hırsız bir gecede içgüdülerini değiştiremediyse, çevrene topla^nış kalabahğın da kendi içgüdülerini

bastıramaya-cağını söylüyorsun kendi kenene. Cemaat üyeleri sana karşı çıkıyorlar: Senyor saldırdığı zaman kan dökülmesi kaçınılmaz olacak; aslında kaderlerine yazılan bu savaşın başlamasına kalan zaman zalimce kısaltılmış. Hainin ayak bileklerini gösteriyorsun, işkence iplerinin açtığı yaralar hâlâ kanıyor: Ad^niardan bir tanesi bunun Senyor'un bildik hilelerinden biri olduğunu; hain affed.ilsin, cemaate yeniden kabul edilsin ve hainliğe dev^ edebilsin diye adamın özellikle bu halde gönderildiğini söylüyor. Seni gerçeklerden kaçmakla suçluyorlar, birkaç tane iriyan adam fırlayıp dışarı çıkıyor; biraz sonra Uılık yaz akşamında çekiçlerin ve testerelerin sesini duyuyorsun.

T^l ambannın içinde senin cemaatin önce tartışıyor, sonra buyuruyor: Ancak kuralla^mızı herkes kabul ederse huzur içinde yaşayab^iliriz; o zamana kadar kendi içimizdeki kardeşlik ilkesini bir yana bırakmalı ve kardeş^alz olmayı hak etmeyenleri, yani düşmanlanmızı etkin bir şekilde yok etmeliyiz. Onları sakinleştirmeye çalışıyorsun, yaşlı adam: Kendi başımıza ve banş içinde yaşamalıyız, diyorsun, bir gün başkalan da bizi örnek almaya başlayacaktır; göstererek ve ikna ederek yay^nalıyız, silahlarla değil. Halkım dediğin insanlar yüzüne karşı bas bas bağınyorlar: Kendimizi savunmalıyız, eğer yok olursak kimseye örnek olamayız. Çaresizce direnmeye çalışıyorsun: Senyor'la pazarlık edebiliriz, bu yılın hasadını ona veririz, o da yeni yaşam tarzımıza karışmaz. Kalabalık açıkça gülüyor bu söylediklerine.

Hain ölüme mahkûm ediliyor ve aynı akşam meydanın ortasına dikilmiş yepyeni darağacından sallandırılıyor. Cemaat savunmayı örgütlemesi için bir marangozu seçiyor; yeni liderin ilk buyruğu, tarlalara barikatlar kurulsun, oluyor; bir halk ordusu oluşuyor ve yeni ihanetlerin önüne geçmek için komşu komşuyu gözetlemeye başlıyor.

Kulübenin içinde kalman iste^^yor senden; bazı akşamlar genç kızlar gelip cemaatin kurucusu olduğun için sana çiçekler veriyor, seni onurlandınyorlar; ama gerçekte neler olduğunu araştırmaya cesaret edemiyorsun. Yeni lider seni uyarıyor, eğer tekrar konuşursan, o toplantıda söylediğin şeyleri tekrarlarsan seni sürecekler, eğer cemaatin dışında konuşmaya devam edersen bir hain olmakla suçlanacak ve güpegündüz öldürüleceksin. Pencereden baktığın zaman meydana dikilmiş darağaçlarını

görebiliyorsun. Görünüşe göre yalnızca cellat ve sen hareketsizsiniz, bekliyorsunuz, daima bekliyorsunuz; bu anlaşılmaz dünyanın geri kalanı gözlerinin önünde akıp gidiyor; kulaklannda feryatlar, oradan oraya koşuşan atlar, ateşlenen ça^naklı tüfekler ve yangınlar. Cemaat üyeleri Senyor'la savaşmak için gereken silahlan nereden buldu? Meydanda başka bir senyorun, senyorun rakibi olan senyorun sancakla^nnı ve askerlerini görünce anlıyorsun. Her gün yeni insanlar asılıyor; asılanlar cemaat üyeleri mi yoksa Senyor'un askerleri mi, artık bilmiyorsun, bilmek istemiyorsun. Söylenilenlere göre (zaman zaman kederli ka^dınlar gelip söylentileri, sana aktanyorlar) yeni liderin zorunluluk maskesi altmda Senyor’un soylu rakipleriyle işbirliğine gitmesine cemaat üyelerinden bazı-lan karşı çıkıyor.

Yeni lider bir kez seni ziyarete geldiğinde şöyle diyor: “Pedro, yeniden banş içinde yaşamaya başladığımızda şu an darağaçlannın bulunduğu yere senin onuruna bir anıt dikeceğiz.”

Celestina’nın dü§ü

Felipe kızın elini tuttu.

Beni seçtin, öyle değil mi, Celestina? Ben de seni seçtiğimi hissediyorum. İşte, hadi aşkımıza içelim. İkimiz yaşlı adamın teknesini inşa etmek için dostlarımızla birlikte çalışacağız. İyi dostlar olduk biz beşimiz ama sen ve ben, aşkım, tekne bilinmeyen bir denizin dalgala^nru usulca yararken yıldızlann altında sevişeceğiz.

Öğrenci Ludovico da bizim dostumuz şimdi; ama her gece, yorucu geçen günün sonunda, içkilerimizi yudumladığımız sırada ben senin gözlerine bakıyorum ve o da gözlerini kadehinin ardına saklamaya çalışıyor; sana olan aş^^^ onun gözlerinde de parladığım görüyorum.

Açıklamalara ihtiyaç duymuyoruz Celestina; bir süre sonra her gece Ludovico bizimle birlikte çarşafların altına giriyor; ben onu bir kardeş gibi seviyorum ve sen de benim sevdiğimi seviyorsun; nefret yok, şüphe yok, kıskançlık yok, yalnızca arzuların doyurulması var ben seninle sevişirken, sonra ben çekiliyorum ve onunla sevişiyorsun.

Zaman zaman baştan çıkartıcı düşünceler ve şüpheler sarıyor zihnini: “Bu gemideki tek kadın benim. İkisinin de beni sevmesi bu yüzden.” Ama Ludovico’nun şehveti, nazikçe dokunuşu, her zamanki dogmatik sözleri yerine hoş sözler söylemesi, sana verdiği ve senden aldığı hazzın güzelliği, tüm bunlar seni Celestina olduğun için sevdiğini, başka bir kadını sevemeyeceğini gösteriyor. Sen Celestina'sm: Sen benimsin: Ludovico senin.

Sonra ben dostumun seni benden daha çok sevdiğini düşünmeye başlıyorum, Celestina; çünkü o hem seni hem beni seviyor ya da senin aracılığınla beni seviyor; bana olan sadakatin yüzünden, sen de ona çok yaklaşmaktan ve benden uzaklaşmaktan korkuyorsun. Ben onu seviyorum, o benim kardeşim; onu benden daha çok severek beni mutlu etmelisin.

Gün boyunca yaşlı Pedro dümende duruyor, Keşiş dualar edip balık avlıyor. Ludovico ve ben güç gerektiren işleri yapıyoruz; ana direğe tırmanıp yelkeni açıyoruz, ufku tanyor ve fırtına bulutlarını görürsek büyük serene çıkıp yelkeni hazır hale getiriyoruz, sesleniyor, fırçalıyor, parlatıyor, sık sık başımızı kaldınp okyanusu seyre dalıyoruz; sanki dört yana doğru sonsuza dek uzanan okyanusun tam ortasındayız ve hiç hareket etmiyoruz, sadece hareket eder gibi yapıyoruz; halatlan hep birden uyum içinde çekmeyi, ortak kaslarımızın gücünü ve yapabileceklerini öğrenmişiz, vücut ağırlıklanmızın simetrik dağılımı geminin dengede kalması için zorunluymuşçasına ikizler gibi hareket ediyoruz artık. Bedenlerimiz yaz güneşinin altında birlikte terliyor; tenimiz esmerleşmiş, saçla^mız denizden yansıyan altın sansı ışıltılarla ağarmış. Sen solgunsun Celestina; gündüz vakti bizden uzak duruyorsun, gölgelerin içindesin, balıklan tuzluyor ve taşlaşmış ekmekleri dilimliyorsun, bizim hareketli hayatımıza yabancısın, birbirimize Latince yaptığımız şakalara yabancısın, eğitimimiz dolayısıyla paylaştığ^^z zekice gözlemleri ve çift anlamlı sözleri anlayamadan utanç içinde suratım asıp oturuyorsun, Ludovico bana şöyle diyor:

“Crinis /la.mıs, os decorum c^^^ue candidula, senno blandus et suavis; sed quid laudem singula?”

Ve ben onun ensesini okşayarak cevap veriyorum: *"Totus pulcher et decoms. nec est in te macula. sed vacare castitati talis necquit formula..."*

Artık her gece senin yanına gelmemizin sebebi birbirimize daha yakrn olmak; onu düşünerek heyecanlanıyor ve seninle sevişiyorum; onun da aynı şeyi yaptı^m bilmem için söylemesine gerek yok. Uzun geceler geçip gidiyor; gittikçe bizim arzularımız için bir araç haline geliyorsun, birbirimize sahip olmak için sahip olduğumuz bir şeye dönüşüyorsun. Nihayet bir gece sen yalnız yatıyorsun; biz birlikte yatıyoruz. Güneşte yanmış kaslı bedenler birbirlerini doyuruyor, senin arzularını umursamıyorlar.

Bizden ayn, kıvnlmış yatarken arzulannı doyurmak için ikimizden birine yanaşırsan beni ya da sevgüimi, kardeşimi inciteceksin. Ritmik olarak sarsılan yorganın ötesine, Keşiş’in uyuduğu yere bakıyorsun. Gidip onun dizinin dibine oturuyorsun ve bir kez daha bez bebekler dikmeye başlıyorsun, karanlık ve uzak bir zorunluluk hissediyorsun; uluyorsun, Celestina, kaybolmuş bir köpek gibi uluyorsun, fosforluymuşçasına parlayan deniz çiyiyle nemlenmiş dudaklannla tek gerçek aşkının öpücüğünü özlüyor-sun: Şeytan’ın.

Simon'un düşü

Felipe konuşmasına ara verince Keşiş Simon başını iki yana saliayarak söze girdi:

"Yanılıyorsun evladım. Başa değil sona bakıyorsun. Gerçek banşa, aşka, adalete ya da mutluluğa ulaşabilmek için önce hastalığın ve ölümün yok olması gerekir.”

Felipe, Simon’un berrak gözlerine baktığında, babasının karanlık ve inatçı gözlerini hatırladı. Keşişe şöyle cevap verdi:

“Sen, Birader Simon, yemeğimizi yerken bize anlattığın gibi dehşet verici bir veba salgınının içinden geliyorsun; ölümle savaşan insanlarla karşılaştın. Ama orada gerçekten savaşan birileri varsa, onlar da mahkûmlardı; ^çünkü onlar özgürlükleri için savaştılar. Ama senin düşlediğin mükemmel dünyada ölüm olmayacak. Ölümün ka^^lmazlığı olmadan, özgürlük için nasıl savaşır insan?

İstersen burada biraz susayım ve senin şu şehrini ölümün olmadığı bir yer olarak hayal etmeni isteyeyim iyi yürekli Keşiş. Malikâne şatosunda bir bebek doğuyor; aynı anda senin şehrinin karanlık mezbelelerinden birinde başka bir bebek daha doğuyor. Her iki yerde de sevinç var, hem zengin aile hem de fakir aile çok seviniyor çünkü oğulları bir kez doğdu mu sonsuza dek yaşayaca-ğun biliyorlar.

İki erkek çocuk büyüyor. Birisi şahin yetiştiriciliğini, okçuluğu, avcılığı ve Latinceyi öğreniyor; diğeri babasının mesleğini devam ettiriyor; demiri biçimlen^dineyi, kor gibi kızgın tut

mayı ve ağır körükleri kullanmayı öğreniyor. Diyelim ki şatoda doğup büyüyen çocuğun adı...”

ıso

"Felipe,” diye mınldanıyor Celestina.

“Evet, Felipe, diyelim; diyelim ki genç demircinin adı da...”

“Jerönimo,” diye mırıldanıyor Celestina.

"Evet, diyelim ki öyle."

Felipe devam etti:

“Evet, Keşiş, diyelim ki o bir de^^ci çı:rağı; yimıi yaşına geldiğinde tıpkı Celestina’ya benzeyen genç bir köylü kızına aşık oluyor ve onunla evleniyor; ama düğün gecelerinde şatoda büyüyen genç Prens ortaya çıkıyor ve tartışılmaz derebeylik hakkını kullanarak bakıreyle yatıyor. Celestina’nm hissettiği melankoli delilik s^^rna dayanıyor; kocasımn yanına yaklaşmasına izin vermiyor. Genç demircinin içinde bana, yani genç soylu Felipe'ye karşı nefret ve intikam ateşi yanmaya başlıyor.

Ama ikimiz de ölümsüzüz. Ne o beni öldürebilir ne de ben onu öldürebilirim.

İkimiz de birbirimizi öldüremeyeceğimize göre onun yerini tutacak bir kötülük yapmalıyız.

Böylece ölünün yerine var olmamayı koyuyo^rum. Benden nefret ettiği için genç de^^ayi ya da isyankarlığın için seni yaşlı a^dam ya da cadılık yaptığın için seni, Celestina ya da sapkınlığın için seni, Ludovico, öldüremeyeceğim için, hepinizi yaşarken ölmeye mahkum ediyorum. Benim için siz artık yoksunuz, sizi ölü sayıyorum.

Bak şimdi, Keşiş; benim kölelerimle dolu şehrine bak, askerlerim ve silahlarımla kuşa^^uş surlarını gör; çepeçevre sarılmış şehrimin içinde yürüyen hayaletlerin ayak seslerini dinle. Şehri kuşatma altına almışım. Hepinizi tuzağa düşürmüşüm; ölümsüz bedenlerinizi değil ama ruhlarınızı, ölümsüz bedeninizin içindeki ölümlü ruhlarınızı tutsak etmi.§im.

Çünkü senin hayalinin zayıf tarafı budur, Keşiş; eğer beden ölemiyorsa, ruh onun yerine ölebilir. yaşamanın bir anlamı kalmaz; insanların tek özgürlüklerini elinden alabili^m; artık ölerek kurtulamazlar kölelikten. Baskı ve sömürü altındaki bir insa-

özgür insanlar karşısında sahip olduğu tek şeyi yitirmişlerdir artık: ölümü.

Ve ben sonsuza dek yaşayacağım, ^^iş, şatomun içinde, mu-hafızl^^^n koruması altında, asla senin şehrine hücuma geçmeye cesaret edemeden yaşayacağım; kölelerimin gözlerindeki isyan kıvılcımlarından korkuyorum çünkü. Hayır, senin ya da yaşlı adamın bildiği ve arzuladığı gerçek isyandan söz etmiyorum; zaman zaman kalabalıkların bayağı, akılsızca mınltılanndan kor^^ğu-mu saklamıyorum tabii, yaşayan ölülerin dalgalar halinde benim adama, benim şatoma aynalarından, öldüremedikleri tiranlanm kendileri gibi kim olduğu belirsiz bir mahluka çevirip yanianna katmalarından çekiniyorum. Hayır, Keşiş, hayır: Benim asıl korktuğum şey isyancılann iktidanını görmezden gelmesidir.

Onları öldürmedim; yalnızca var olmadıklanna hükmettim. Neden onlar da bana aynı şeyi yapmasın? İşte genç demirci intikamını böyle alacak; var olduğumu unutarak öldürebilir beni. Sen, Keşiş Simon, şehrinin içindeki hayalete dönmüş kalabalıklar arasında geziyorsun, boş yere faydasız hayırseverliğini sunuyorsun onlara, benim korktuğum kıvılcımı umutsuzca arıyorsun onlarda; çünkü ölümün kaçınılmazlığından emin olmayan insanlar asla isyan etmezler. Ancak beni unutarak beni öldürebilirler; işte o zaman iktidanmın zerre kadar değeri kalmaz.

Ve böyle yaşamaya devam edeceğiz; sen ve ben, ben ve onlar, hiç bıkıp usanmadan birtakım hareketleri tekrarlayacağız, ölüme meydan okumak ya da hazırl^anmak amacıyla sevdiğimiz, arzuladığımız, inandığımız ve dövüştü^imüz zamanların anısıyla yaşayacağız. Evet, yaşayabiliriz, sonsuza dek yaşayabiliriz, Keşiş, dağlann ve göklerin yaşadığı gibi, denizlerin ve nehirlerin yaşadığı gibi, ta kı, onlar gibi olduğumuz yerde çakılı dururken yüzlerimizi yitirene, erozyon ve gelgitlerin etkisiyle uzuvlarımız eriyene kadar.

Hepimiz uyurgezer olabiliriz, sen şehrinde, ben şatomda; nihayet bir gün dışan çıkabilirim, sokaklarda yürürüm ve ^rnse hatırlamaz beni, bir taş nasıl dibinde durduğu tepeyi tanımazsa işte öyle, kimse tanımaz beni. Belki karşı karşıya geliriz, sen ve ben ama ikimiz de ölümsüz olduğumuzdan gözlerimiz asla karşılaşmaz.

Yalnızca parmak uçlanmız birbirine dokunur, Birader Simön; dudaklanmız aptalca aralanır ve ‘et' kelimesi çıkar; 'Simön' ya da 'Felipe' değil; insan nasıl saç, taş, su, diken derse biz de öyle 'et' deriz.”

Ludovico'nun düşü

Öğrenci önce Felipe’yi onaylayarak başını salladı fakat sonra düşündü ve itiraz etti. Hayır, dedi Felipe'ye, yanlış yorumluyor-sun; mükemmel dünya benim önerdiğim şekilde kurulacak: İyi bir toplum, masum aşk, ebedî hayat; bunlar ancak insan Tann olduğunda ve her kişi kendi inayetini yarattığında mümkün olabilir. O zaman Tann diye bir şey olmayacak çünkü onun özellikleri her insanın bir parçası olacak. Nihayet insan gerçekten insan olacak çünkü artık hırslı ve zalim olmayacak; inayeti ona yetecek, hem keneni hem de tüm yaratıklan sevmeye başlayacak.

\

\

Genç Felipe bakışlarını Ludovico'nun endişeli gözlerinden Celestina'nın sıkıntılı ve şüpheyle bakan yüzüne çevirerek cevap verdi:

Seni görebiliyorum, kardeşim Ludovico, ufacık tavan arasında Tann'nın inayetiyle dolu olarak çalışıyorsun, kendi kendinin tann-sı olduğuna inanmışsın ama yine de iki amansız zorunlulukla başa çıkmak zorundasın. O soğuk kış gününde üşüyorsun ve ateş seni ısıtıruyor çünkü uzun kasım yağmurlanyla kütükler ıslanmış, doğru düzgün yanmıyor.

İnayetinin vücudundan taşıp yayılmasını, küçücük sefil odanın duvarlımdan dışına çıkmasını, alabildiğine büyüyerek senin naçizane ruhunu aşıp yeryüzündeki ateşlere ve göklerdeki bulutlara hü^netınesini istiyorsun: Yaşlı Pedro'nun sıcacık kömürler yanan ocağının başına dönerken şükrettiği ateşleri ve yağmurlan sen lanetliyorsun.

Kendi kendine soruyorsun, Ludovico: Kişi inayetin tatmini ile yaratma isteğini birbirinden ayırabilir mi? Yosun tutmuş ıslak odunların başında titrerken bu soruyu düşünüyorsun: Doğaya hükmedemeyen inayet tüm değerini yitirmez mi? Tann ebedî hayatıyla mutlu olabilir, bir tek kendi inayetiyle yaşayabilirdi; neden bu inayet boşluğunu doğal yaratının kusurlanyla doldurma ihtiyacı hissetmişti?

Yaradılıştan önceki Tann'yı düşünüyorsun. Yaratma isteğinin kara huzmeleriyle sanlı, yapayalnız bir şeffaflık görüyorsun: Tan-n, Adem'i düşünür, sonra kendi kendine yetmediğini açıklar. Bacaya doğru yükselen alız alevlerin aksine, beynin tutuşmuş gürül gürül yanıyor, bir kez yakıldıktan sonra sonsuza dek yanmaya devam edecek bir odun parçası düşünüyorsun. Evet, işte bu inayetin maddi hediyesi olacak, senin kutsallığının gerçek hayattaki dengi; o zaman inayet ile yaratı bir olacak ve adına bilgi diyecekler. Hiç kuşku yok ki, o zaman, maneviyatın üstadı, Tann'nın ta kendisi olacaksın ve tıpkı O'nun bir zamanlar eşi benzeri olmadan cesurca (ve yetersiz olduğunu, zorlandığım bildiği için fazlasıyla üzülerek) yaptığı gibi sen de yeni bir düzen yaratıp Tann'nın gerekliliğini ortadan kaldıracaksın.

Simyanın sırlarını öğreniyorsun, durup dinlenmeden yıllarca çalışıyorsun, yaşlanıyorsun, minik ateşlerin, çeşitli katranların, yeşilimtırak yağların üzerine eğilmişsin, karıştırıyorsun, deneyler yapıyorsun, ufacık bir ateş yakmak için bin bir yol deniyorsun, ufacık bir aleve boyun eğiyorsun, bir kıvılcım çıkartmak için çile çekiyorsun, alevsiz dumanlardan bitkin düşüyorsun, sahile gidip Aziz Elmo ateşlerini izliyorsun, turbalıklarda

geziniyorsun, hardal otu ve ketenyağı damıtıyorsun, işini tamamlayana kadar insanoğlunun duyduğu ya da bildiği her yanıcı maddeyi ve senin bulduğun sayısız malzemeyi kutuplanıyor, mıknatıslıyorsun. Ah, Kutsal Kitap'ta geçen şu lanet ne kadar doğruymuş: Ne inayet ne yaratı sana bilgiyi vermek için yeterli oluyor; bilim kimseye bir şey bağışlamıyor; ne başarıyorsan kendi alınterinle başarıyorsun.

Hayatını faydalı bir inayete adadın ve ^^k elde ettiğin sonucu yaşadığın şehirdeki yüce meclise gururla sunabilirsin. Rahiplerden bazıları seni kara büyü yapmakla suçluyor ama senin icadında imanın ve kullanışlılığın kaçınılmaz birlikteliğini bulan kentsoylular bu ruhbanların ürkek suçlamaları önemsemiyorlar, kısa zaman sonra şehrin kıyısında kârlı bir atölyeye yerleştiriliyor-^m, sönmeyen akkor halinde odunlar atölyenden köylülerin kulübelerine, efendilerin şatolanna ve lonca fınnlanna sel gibi akıyor. Artık kimsenin soğukta titremesine gerek kalmadı. Kuruluğun daha işe yarar olduğu bir zamanda odunları ıslatan Tann'nın ihmalkar tasarımına galip geldin. Uygar dünya seni alkışlıyor; se-^n icadından çıkan dumanların gökyüzünde san bulutlar oluş-turmalan ve yapışkan bir çamur halinde vadilere çökmesi kimsenin umurunda değil. İnayet, yaratı ve bilgi artık senin içinde bir oldu; hakikatin gayesini buldun sonunda.

Y^lı ve gururlu, kazandığın ün sayesinde yalnızlıktan ve yalnız olduğun sırada unutulmuş inayetinin -yaratmak istemenin ilk nedeni ve bilginin çıktığı tohum- kafanda oluşturacağı sorulardan kurtulmuş olarak at sürüyorsun, seni yeni tanıyan, onlara ihsan ettiğin hediyenin işe yararlığı yüzünden sana minnettar olan halkın içinde gün ışığına çıkıyorsun. Her bacadan o kötü kokulu duman yükseliyor... biri hariç her bacadan. Şaşkınlıkla attan iniyor ve bacasından d^rnan çıkmayan kulübeye giriyorsun.

İçeride Celestina’yla karşılaşıyorsun. O da yalanmış; şimdi gerçek bir cadı olmuş, saçlan ağarmış, yüzü buruşmuş, sönmüş bir ocağın b^ında buz gibi oturmuş, küçük bez bebekler dikiyor ve içlerini unla dolduruyor. Şeytani bir nakaratı tekrarlayıp duruyor, yalnızlığını paylaşan tek can yoldaşını çağırıyor: İfadesiz ba-kışlanndaki yoğunluk çağırmakta olduğu varlıkla gerçekten de tanışmış olduğunu ele veriyor. O da yalnızlığı içinde kendisine yakın bir varhk, payl^ılan bir bilgelik istiyor.

Celestina'ya soruyorsun: "Neden ateşin yanmıyor?” Ateşe ihtiyacı olmadığını ve ateşi istemediğini söylüyor; duman cinlerini kaç^^^^ ve bir kez kaçtılar mı bir daha geri gelmezle^niş. Öfkeni kontrol ederniyorsun: Seni cahil, batıl inançlara saplanmış... kaldın Ama asıl gerçek senin ruhunun olağanüstü incinmiş olduğu: Se^n insanlığa sunduğun hediyeyi, yüce inayetinin dokunulabilir tek kanı^u takdir etmeyen bir varlık y^ıyor yeryüzünde.

Buruş b^uruş olmuş kocakan önce senin yüzünü okumaya çalışıyor ve sonunda gıdaklar gibi konuşuyor:

"Sen bildiğini biliyorsun; ben senin asla bilemeyeceğini biliyorum. Beni rahat bırak.”

Ve sen, yaşlı adam, onurlu ve bilge Ludovico, kurşun gibi ağırlamış yüreğin ve gittikçe kesinleşen bir kararla şehre dönüyorsun. Kilise mahkemesi önünde Celestina'yı aforoz ediyorsun ve birkaç gün sonra şehir meydanına gidiyor, sessiz kalabalığın içinde teberdarların Celestina'yı kazığın yanına götü^esini izliyorsun. Kadın tahta kazığa bağlanıyor ve ceUatlar inatçı cadının ayaklan dibindeki kuru ağaçlan ateşliyorlar. Senin icadın olan kütükler bu olayda kullanılmıyor elbette.

Hiçbir yer

Genç Felipe konuşmasını bitirdikten sonra üç adam ve bir kadın uzun süre ses çıkarmadan oturdular. Genç adam da gözlerini karanlık sulara dikti; geceyi konuşarak geçirmişlerdi. Güneş yeniden doğduğunda, Senyor'un vârisi doğan güneşte ölü soytarının korkunç bakışını gördü. Sonra dikkatle Celestina’ya baktı ve gözleriyle ona şöyle dedi:

“Ne olur diğerlerine kim olduğumu söyleme.”

Celestina başını eğdi.

İlk uyanan, öğrenci Ludovico'ydu; yerinden kalktığı gibi eline bir balta aldı ve kimsenin durdurmasına fırsat kalmadan (zaten onu durdurmayı ne istiyorlar ne de buna cüret edebiliyorlardı) yaşlı adamın teknesinin

iskeletinin üzerine atılıp parça parça etti. Sonra kıpkı^rmızı yüzüyle onlara döndü, baltasını kara kumlara fırlattı ve kısık bir sesle mınldandı:

“Hiçbir yer diye bir yer yok. Uzak bir zamanda ve uzak bir mekânda farkh lıayatlann hayalini kurduk. Öyle bir zaman ya da öyle bir mekân yok. Çılgınlık. Geri dönmeliyiz. Toprağına, hasadına ve serfliğine geri dön yaşlı adam. Vebalanna ve şifalanna geri dön Keşiş. Çılgınlığına ve şeytanlanna geri dön kadın. Ve sen, Felipe, hakkında hiçbir şey bilmediğimiz tek kişi, sen de bilinmeyenine geri dön. Kaderimde yazılı olan işkenceyle, ölümle yüzleşmek için ben de geri döneceğim. Teruel engizisyoncusu hiç de haksız sayılmaz: Mümkün dünyalarm en iyisi değilse bile, burası bizim dünyamız."

Felipe sabahın esintisiyle gelen dalgalarm başına çöküp kaldı. Diğerleri ayağa kalkıp tepelerine doğru y^^düler. Nihayet Felipe arkalanndan koşarak onlara seslenmeyi başardı:

“Biraz bekleyin, ne olur. Benim hayal ettiğim kusursuz dünyanın nasıl bir yer olduğunu sormadınız. Bana bir fırsat verin.” Gidenler kum tepesinin üzerinde durdular, sessizlikleriyle soruyorlardı genç adarnın hayalinin nasıl bir şey olduğunu. Felipe devam etti:

“Dinleyin. Ütopya gelecek bir zamanda ya da başka bir yerde değil. Ütopyanın zamanı şimdi. Ütopyanın yeri burası.”

Burası ve şimdi

Böylece Felipe delirmiş genç cadıyı, kibirli öğrenciyi, dürüst serfi ve mütevazı Keşiş’i yeniden şehre götürdü, oraya varınca şöyle dedi onlara: “İşte kusursuz dünya burası."

O zaman gözleri zaten bildikleri şeyi görmek için açıldı: Çığlık çığlığa oyunlar oynayan çocuklar, parayla çıkartan din

adamlan, sokak satıcıl^^^ bağnşları ve dilencilerin ayaklannı sürüyerek yürüyüşleri, rakipler arasındaki kavgalar ve öğrenciler arasındaki tartışmalar, sarmaş dolaş sevgililer, dar sokaklarda öpüşen çiftier, kesif bir cin ve domuz pa^^rnası kokusu, yabandomu-zu çevirmesi ve kızaran soğan

kokusu; ^rmızı eldivenli, erguvan cüppeli doktorlar, mor takkeli, gri pelerinli cüzamlılar, kızıllara bürünmüş orospular, entarilerine çifte haç işlenmiş özgür sapkınlar, göğüslerinde yuvarlak san yamalarla Yahudiler; Kudüs’ten dönen hurma kokulu hacılar; Roma’dan gelen, yüzlerine Azize Vero-ruca mendilleri örtmüş hacılar; Compostela’dan gelen, şapkalanna deniz kabuğu işlenmiş haclar; Canterbury'den gelen, şamatacı Rahip Thomas a Becket'nin bir damla kanını şişeye koymuş ya-taşıyan hacılar.

Ama bu alışıldık görüntiUer, sesler ve kokular, bilinmeyen bir merkezin çevresinde hızlı ama sessiz sedasız dönen, yeral-tındaki bir gücün etkisiyle kaynaşan bir dünyanın yüzüne çekilmiş bir peçeden başka bir şey değildi; Felipe bunu arkadaşlanna gösterdi: Danslar tıpkı eski sevinçli danslar gibiydi ama farklıydı; insa-^n bu danslann gizli tasarımını fark etmesi için birazcık daha bakması yeterliydi; el ele tutuşmuş insanlar hep birlikte dans ediyor, tüm şehir canlı bir *galliard'm* hareketlerini tekrarlıyordu, dev bir yılanın kıvnlarak üerleyişini taklit ediyor, bir grup müzisyenin çaldığı zurnalara, utlara, mandolinlere, santurlara, re-baplara göre eğÜip bükülüyorlardı; beş arkadaş dansçılardan oluşan kuşağın bir parçasını oluşturmak için el ele tu^^^klannda, başka değişim işaretleri gördüler;keşişlerve rahibeler man^tırlann-dan, Yahudiler a/'a^'larından, Müslümanlar a/.q^^^’lanndan, büyücüler kulelerinden, deliler tımarhanelerinden, mahkumlar hapishanelerinden, çocuklar evlerinden çıkıyorlardı; ellerinde *ga*-rot'lar, baltalar, nuzraklar, ^^^klar olan adamlar aralanna katıldı, sonra adamlardan biri Felipe'ye yaklaşıp şöyle dedi:

“Buradayız. Senin buyurduğun gün ve saatte hepimiz toplandık."

Felipe başını salladı, yığınlarla insan arabalara bindi, diğerleri de öküzlerin yerine geçerek arabalan çekmeye başladı; bu esnada çullara bürünmüş, bedenleri kurumuş kirlerle, yaralarla, çıbanlarla kaplı, yalınayak ve saçı sakalına karışmış bir güruh şehre dağıldı; yaralı kedüer gibi dizlerinin üzerinde sürünür ve merhametsizce kendilerini kamçılarken Felipe’nin sözlerini tekrarlamaya başladılar:

“Zaman şimdi, yer burası."

Felipe kalabalığın başına geçti ve onlara seslendi:

“Kudüs yakındır!"

Kalabalıklar bağnş çağnş onun peşinden yürümeye başladı, şehrin surlarını geçip tarlalara çıktılar; geçekleri yerlerde tarlalan yaktılar, dümdüz ettiler, bir cüzamlı yaralarla kaplı kolla^m kara duman bulutlanna uzatarak şunlan söyledi: "Diriliş yakındır! Mesih ikinci kez yeryüzüne dönecek. Yakın! Yıkın! Geçmişten tek bir taş bile kalmasın geriye. Geçmişin tek bir acısı bile kalmasın bugüne. Yeniçağ bizi çorak toprağın üzerinde çırılçıplak bulsun. Amin."

Kalabalıklar şarkı söyleyip dans ederek ilerledi, dizlerini yaralayıp göğüslerini kamçıladılar; geçtikleri her yerde alametler buldular, onlar geçerken nehir a^royordu, nehrin ılık sulan ayakları altında buz gibiydi; onlar yürürken tepeler ovaya dönüyor, bulutlar toprağın kınlgan kabuğuna dokunmak için görülür bir şekilde alçalıyor ve binyılın yeni Haçlılar'ını, sahte mesihleri, üçüncü Jo-achim devri^n -Kutsal Ruh'un devri-peygamberlerini, Deccal'in son günlerinde yaşayan tükenmiş insanlan güneşin etkisinden korumaya çalışıyordu. Ter içindeki keşişlerden bazılan ona, Deccal, diyordu; Felipe’nin ardındaki kafilede bulunan Araplar ve Yahudiler kendi aralannda başka başka şeyler konuşuyorlardı.

Sonra şarkı söyleyip bağnşan çocuklar alçaktaki bulutların altında yükselen şatoyu gördüler ve hemen bağırdılar: “Kudüs burası mı?”Arna Felipe karşısındaki şeyin babasının şatosundan başka bir şey olmadığını biliyordu. Saldın için hazırlanma emrini verdi ama şatonun hendeğine vardıklarında köprünün çoktan indirilmiş,, kapıların ardına kadar açılmış olduğunu gördüler.

Sessizce arabalardan indiler. Çocuklar annele^tin eteklerinin arasına saklandı. Kırbaççılar kırbaçlarını indirdi. Roma’dan gelen hacılar Azize Veronica mendillerini kaldırıp baktılar. Hayretler içinde Senyor’un şatosuna girildi, şatodakiler bir ziyafet hazırlığındayken kaçıp gitmişlerdi; çalgıcıların çalgıları soğuk ve küllenmiş ocağın başında duruyordu; boğazlanmış bir geyiğin cesedinden sızan kara kan ve yağ yere yayılmıştı; goblenlerde tek kıpırtı yoktu ama üzerlerindeki göz alıcı sarı kahverengi tek boynuzlu at ve avcı figürleri Felipe'nin ordusunu hoş karşılamış gibi duruyordu. Sonra hayretleri çılgınca bir hareketliliğe dönüştü; kalabalık şarap şişeletti ve çalgılan aldı, kızarmış etlere ve üzüm salkımlarına

saldırdı; erkekler, kadınlar ve çocuklar büyük salonlarda, yatak odalarında, koridorlarda koştular, dans ettiler, goblenleri yırtıp kendilerine pelerin yaptılar, miğferleri, külahlan, mücevherli kadın başlıkla^m, tepe^dı papaz şapkalarını, takkeleri ve havadar tülleri başlarına geçirdiler; altın zincirler, gümüş küpeler, ayin madalyonları, hatta boş kandil altlıklarıyla süslendiler; yollarına çıkan her sandığı, her mücevher kutusunu yağmaladılar. Dönme keşişler kendileriyle yatan kızıllara bürünmüş fahişelerin günahlarını affettiler, İngiltere'den gelen hacılar azizin kanını şaraba kattılar, sarhoş bir din adamı *Dominus Festi* ilan edilerek üç kova suyla vaftiz edildi, coşkunun zirvesine vanldığı sırada Bra-bant’lı bir sapkın dünyayı bekleyen felaketler konusunda kehanetlerde bulundu: savaş ve sefalet, gökten yağan ateş ve insanlığın ayakları altında açılan, obur uçurumlar. Yalnızca seçilmiş olanlar hayatta kalacaktı. Sonra Yahudiler kendilerine sunulan pis domuz yavrusu etlerini reddettiler; Müslümanlar buldukları altın paralan yutmaya karar verdiler.

Kutlamalar üç ^in üç gece boyunca, herkes bitkin düşünceye, sevişmekten ve uykusuzluktan, histerik heyecanlardan, kanayan yaralardan, hazınısızlıktan ve sarhoşluktan olduğu yere yıkı-lıncaya kadar sürdü. Ama bu taşkınlık -ve nihayet kederli şarkılar, yenilenmiş yeminler, tembelce hareketler içinde eriyip gitmesi-sırasında beş arkadaş önce olanı biteni izledi, sonra her biri kendi arzusuna göre hareket etti. Celestina ve Felipe zerdeva kürkünden yumuşacık bir yatağa uzandılar; biraz sonra öğrenci Ludovico da onlara katıldı çünkü Senyor'un oğlu hiçbir zaman yelken açmayan geminin güvertesinde sevişmelerini hayal ettiğinden beri üçü de başka bir şey düşünemiyordu.

İki ihtiyar, Keşiş Simon ve köylü Pedro ağır adımlarla şatodan çıktılar. Hendeği geçtikten sonra el sıkıştılar ve farklı yönlere doğru gittiler; Simon başka talihsiz şehirlerde hastaların kendisini beklediğini, Pedro ise artık sahile dönüp yeni bir tekne yapma zamanının geldiğini söyledi.

Simon ve Pedro vedalaşırken, köprü yavaşça kalkmaya başladı; yaşlı adamlar zincirlerin şa^k.ırtısını ve kalasların gıcırtısını duyunca dönüp baktılar ama köprüyü kimin kaldırdığını göremediler. İkisi de içlerini çekerek yoluna devam ettiler. Birkaç saniye daha orada bekleseler, yükselen köprünün öte yanındaki, artık zapt edilmez bir barbarlığa dönüşmüş olan

vahşi saldırının sesini duyabilirlerdi; umutsuzca yardım isteyenlerin çığlıklarını ve kapana kısılanların yürek paralayıcı feryatlbarını duyabilirlerdi.

Ödül

Katliam bittiğinde Senyor'un askerleri kılıçlarının kanını ölülerin giysilerine sildiler ve kısa süren Malışer'in uzun süren şenliği sırasında saklandıkları kışlalıma geri döndüler. Felipe cesetlerin bir gün boyunca şatonun büyük salonlarında ve yatak odalarında öylece bırakılmasını istedi; daha sonra, artık koku dayanılmaz hale geldiğinde, Senyar tüm cesetlerin avluya yığılan odun-l^an üzerinde yakılmasını emretti. Felipe ayrıca Celestina ve Ludovico'nun cezalandırılmamasını istedi çünkü ona büyük hazlar vermişlerdi.

"Bu hazlar da artık eğitimimin bir parçası, baba, Latince metinlerde bulamayacağım pedagojinin bir parçası, yani alacağım mirasa layık olmak için öğrenmemi istediğin şeylerden biri."

Senyor, oğlunu onayladı çünkü bir gün ona kalacak iktidara layık olduğunu en ufak bir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde göstermişti. Neşeyle oğlunu ensesinden yakaladı ve göz kırparak babayla oğlunun aynı kadınla yatmasının o kadar da kötü bir şey olmadığını mırıldandı. Uzadıkça uzayan bir neşeyle güldü ve Felipe' nin en çok arzuladığı şeyi ona ödül olarak vereceğini söyledi.

"Baba, o genç kızla evlenmek istiyorum, İngiliz kuzeniniiz, hani rahibin azarladığı ve şapelden kovduğu kız."

"Bunu ne zaman istesen cevabım evet olurdu, oğlum. Tek yapman gereken istemekti."

"Biliyorum, baba. Ama önce buna layık olmalıydun."

Sessizliğin saati

Yılın en koyu en karanlık gecesiydi; muhafızlar nöbet yerlerinde horluyor, köpekler gün boyunca gezdirilmekten tükenmiş uyuyorlardı. O gün

Senyor'un oğlu genç kızla evlenmişti. Sessizliğin saatinde öğrenci Ludovico, Celestina'nın yanına gidip hazırlanmasını söyledi, birlikte şatodan kaçmak zorundaydılar. "Nereye gideceğiz?” diye sordu büyülenmiş kız.

"Önce gizlenmek için ormana,” dedi öğrenci. "Sonra gidip yaşlı adamı buluruz. Muhtemelen yeni bir tekne yapmak için sahile gi^nlştir. Keşiş'i de bulabiliriz belki. Eminim salgm olan bir şehre gitmiştir. Haydi, Celestina, acele et.”

“'Ama başaramayacağız, Ludovico,   da genç senyorun söy

lediği gibi. Bunu düşümde gördüm.”

"Evet. Başaramayacağız, bir kez, bir kez daha, sonra bir kez daha. Ama her başarısızlığımız bir başarı olacak. Haydi, acele et, köpekler uyanmadan gidelim.”

“Seni anlamıyorum. Ama seninle geleceğim. Evet, haydi gidelim ... Yapmamız gereken neyse onu yapacağız.”

"Gel öyleyse, aş^m.”

Çağrı

Gelecekten ne bekliyorsun, mutluluğu bulamamış zavallı evladun? Neden evlerinizden ayrıldınız? Sevildiğiniz ve korunduğunuz uzak ama verimli tarlaları neden terk ettiniz? Neden bu Haçlı Seferi’ne çıktınız? Size ne vaat edildi? Dinleyin, kesin dans etmeyi; coşkuya kapılmayın; ne düşünüyorsun, evladım, neden endişe ediyorsun? Git dostlarına katıl; söyle sessiz olsunlar, ne şeytani bir patırtı bu! Kimin aklı başında kalabilir böyle yerlerde, insan derdini nasıl anlatabilir; söyle düdüklerini, gaydalannı ve davull^arıru susturup beni dinlesinler: Dünyanın bir düzeni var, dünyanın iyi bir düzeni var; gölgelerden sıyrılabilmek için uzun ve zorlu bir mücadele verdik; siz gençler bunun nasıl bir şey olduğunu bilemezsiniz. Karanlık, evlatlarım, barbarlık, evet; yakıp yıkan, yağmalayan yığınlar; kan, suç ve cehalet. O cehennemden çıkmak için büyük çaba harcadık; birçok kez başaramayıp geri düştük; birçok kez Got’un kılıcı, Moğol’un kılıcı, Hun'un süvarileri,

yarattığımız uygarlıklan kumdan kaleler gibi yerle bir etti. Ama şimdi bakın bir çevrenize: Bu topraklan kullanışlı hale getirdik, sabit bir düzen yarattık; bakın ekilmiş tarlalara, burçları içinde güvenli şehirlere, ulu şatolara bakın, tebaalığımız karşılığında hükümd^^^ Senyor'un, tıpkı iyi yürekli bir baba gibi bize sağladığı korumaya şükredin. Sınıflarımza geri dönün, yavrularım, ne işiniz var burada? Bologna'ya, Salamanca'ya, Paris'e geri dönün; bu ayaktakı^mının, bu dilenciler ve fahişeler yığınımn, bu sahte dinî liderlerin peşinden giderek hakikate ulaşamazsıruz: Asıl hakikat Kilise Babaları'nın öğretilerindedir, felsefe eğitiminin içindedir: Tann habercisi bilgin, Aquino'lu Thomas insanoğlunun ulaşabileceği tüm bilgeliği sonsuza dek bir araya toplamıştır; bu şehvetin, müziğln, taşkınca şüphelerin, sapkın fikirlerin coşkunluğu içinde gökselliği boşuna anyorsunuz, Kilise Babala-n'nın yapıtlarında tarif edilenin dışında bir göksellik yoktur: Biz ancak cismani göğü görebiliriz, oysa melekler ruhani gökte otururlar ve talihlilerin Teslis'le yüz yüze durabileceği yer de zihni bir cennettir. Delikanlılar: Hepimizin bu dünyada iyi düzenlenmiş bir yeri var; senyar hükmeder, serf hizmet eder, öğrenci ders çalışır, Rahip bizi sonsuz hayata hazırlar, okumuş bilgin ihlal edilemez hakikatleri anlatır; hayır, sizin söyledikleriniz doğru değil; İsa kendini kurban ederek Adem'in günahından bizi kurtardığı için özgür olduğumuz doğru değil; ruhban sınıfının aracılığı olmadan her insanın Tann'nın inayetinden faydalanabileceği doğru değil; kurtarılmış insan teninin hiçbir günah işleme korkusu olmadan kendi sıvılarının, parlaklığının ve pürüzsüzlüğünün, başka bedenlerle haz dolu temaslarının tadını çıkarabileceği doğru değil, nasıl biz bugün zevkler yaşamak için yatağa giriyorsak, bir gün başkala^^n da bizi mezara koyacağı gerçeğini bir yana ite-meyiz; Yeni Kudüs'ün dünya üzerinde k^^lacağı doğru değil; lanet olsun sapkın Pelagius'un öğretisine, şükürler olsun ki Hip-po'lu Aziz Augustinus onun üstesinden gelmeyi başardı, lanet olsun kötü niyetli Origenes'in öğretilerine, ki o hain adam elbet bir nedenden ötürü ^kirlerini kendini kısırlaşmayla bütünleştirmişti, lanet olsun Joachim de Floris'in öğretilerine, o sinsi İtalyan papazına çünkü Pelagius' çuluğun iddialannın tersine, hiç kimse kilise olmadan Tann'nın inayetine nail olamaz; Origenes'in iddia ettiği gibi tüm inananlann ruhlannda bin yıllık bir krallik kurulmayacak, Joachim'ci çılgınlığın kehanette bulunduğu gibi herhangi bir mekânda, acı çeken insanlığın sebt günü ve sevinci olacak üçüncü bir çağ, İsa'nın ve O'nun kilisesinin yerine ruhun hüküm süreceği bir çağ olmayacak; bu ayakta^kımı ile, tarlalan ve hasadı, ahırları ve çiftlikleri

yakan, manastırlara, kiliselere, münzevilerin hücrelerine saldınp yok eden, viran olmuş şatolardan yiyecek ve giysi çalan, çalışmayan, zevk ve sefa içinde yaşamaktan memnun olan bu yalınayak serserilerle, tüm yaptıklanna bahane olarak İsa'nın ikinci kez gelişine hazırlandıklann söyleyen zevk ve sefa düşkünleriyle birlikte ilerlerken inayetin taşıyıcıları olduğunuz doğru değil, ki hakikatte gelecek biri varsa o da en zalim ve en kandırıcı tiran olan Deccal'dir - ama öyle bir tiran ki her koşulda galip gelecek, bu yüzden sizin bin yıl vaadinizin, yeryüzün-deki cennetinizin yenilgisini de beraberinde getirecek, efendilerin her şeye sahip olduğu ve serflerin hiçbir şeye sahip olmadığı bir dünyada düşleriniz gerçekleşemez. Ne biçim bir karmaşa bu? Binyıl krallığının ancak yaramışın ilk günündeki gibi çorak, yok edilmiş, düzlenmiş bir dünyada kurulabileceğini söylüyorsunuz; ama yaradılış tarihin dışındadır, zavallı evlatlarım, bu yüzden tekrarlanmasına imkân yoktur. Yeni Mesih'in ancak bu mahvedilmiş dünyaya gelebileceğini söylüyorsunuz, öyle bir Mesih ki aslında yenilmesi gereken bir Deccal'den başka bir şey olamaz ve onun düşüşü de, tek bir canda değil ama tüm bedenlerde canlanmış ^ruhun sınırsızca hükmettiği mutlu bir dönemin başlangıcı olacaktır, Ama bu zalim ve kandıncı tiran yenilgiye uğratılamaz da feryatlarla, dehşetle, sefaletle dolu üçüncü bir çağı devam ettirirse ne olacak? Tarihi yeniden düzenlerse, gereken tüm yolları kullanarak yaradılışın tekrarlanamayacağını, tekrarlanmasının ilk yapılanı ancak gizleyeceğini, sapkınların reddetmek istediği tarihe sonsuza dek kalacak harflerle yazacağım, böylece Deccal' e hem Yaradan'ın maskesi altında hareket etme hem de hükümdar olarak dokunulmazlıkla hü^netme gücünü vereceğini anlamayanları yandaş olarak toplarsa - ne olacak o zaman? Böyle mi örnek alıyorsunuz Mesih'i, ki onun hükümdarlığı bu dünyada değildir ve onunla tek karşılaşmamız zamanın sonuna geldiğimizde cennette olacaktır, yeryüzünden uzakta, tarihten uzakta, tarihte yeri olmayan her şeyi tarihin bir parçası yapmaya çalışmaruzdaki kıyamet günü çılgınlığından uzakta. Gerçekten inanıyor musunuz yoksulluğun sizi günahtan arındıracağına; ortak mülkiyetin, sevişmeden alınan hazzın, dans etmekteki şehvetin, tüm otoriteleri reddetmenin, ormandaki, sahildeki ve yollardaki serserilerin sınırsız yaşantısının kurulu düzenin yerini alacağına, hatta onu yeneceğine gerçekten inanıyor musunuz? Dinleyin; kesin dans etmeyi, neden dinlemiyorsunuz? Kesin şarkı söylemeyi, ne cehennemi bir velvele! Size nasıl sesimi duyurabilirim bu hayhuyda? Aziz Vitus'un lanetli hastalığı, siz delisiniz, siz hastasınız; artık dinlenin, evlerinize dönün,

k^naval sona erdi, şenlikler sonsuza dek süremez: Silahsız Haçlı Seferleri, isyancılık, yüce emeller peşinde koşmak eninde sonunda senyorlann şatolannda ateşlerde yakılmayı getirir; yanılgılarınızı unutun, imkânsızı istemeyi bırakın artık, dünyayı olduğu gibi kabul edin, dii§ görmeyi kesin! Evet! Senyorun gerdek gecesinde gelini koynuna almaya hakkı var, onundur hasadınız, şeref ve saygınlık da onundur, savaşlar için sizi toplamaya, sefahati için vergi almaya hakkı vardır; evet, Piskopos endüljans satabilir, cadıları yakabilir, İsa Mesih'in adını sanki o sadece bir insanmış, bizim dengimizmiş gibi ağzına alan sapkınlara işkence edebilir... Şüphe etmeyin, düşünmeyin, düşle-meyin, benim mutsuz kuzularım; dünya bu işte, dünya burada sona eriyor, denizin ötesinde bir şey yok ve her kim yeni ufuklar aramaya kalkarsa aptallar gemisinde sefil bir kürek mahkümu olacaktır: Dünya düzdür ve evrenin merkezidir; sizin aradığınız ülke var olmadı, olmayacak, öyle bir yer yok! Öyle bir yer yok!

İşte böyle, gözü dönmüş, feryatlar eden Simon kendi zamanının şehirlerinin caddelerinde dolaşmaktaydı, vebanın ağırlığıyla boğulan şehirler, kendi pisliklerinin altına gömülü şehirler. Gözlerindeki acı hâlâ silinmemişti ama o berra^ak ebed.iyen kaybolmuştu; artık kısık ve cansız bir ses, ifadesiz bir bakış, renksiz bir yüzdü o.

Böğürtlenin külleri

Davulcu içoğl^^^ hikayesi sona erdiğinde, dalgaların vurduğu sahilde o^^makta olan genç adam sordu:

“O kadın... o sen misin... Celestina mısın sen?"

“Bana Celestina da derler," diye cevap verdi kadın.

"Neden erkek giysileri içinde bu cenaze kafilesiyle birlikte yürüyorsun?"

İçoğlanı kederli bakışlannı delikanlıya dikti; güzel gri gözleriyle soruyordu: Hâlâ hatırlamadın mı beni? Hatıralannda bıraktığım iz bu kadar önemsiz miydi? Ama dövmeli dudaklar başka bir hikâye anlatmaya başladılar:

Babamla beraber ormanda yaşıyordum. Başka ülkelerdeki çöllerle bizdeki ormanlann aynı şey olduğunu söylerdi: Hiçliğin mekanı, kişinin kaçıp sığınabileceği bir yer çünkü üzerinde yaşadı-^ğunız dünyada kaçmayı gere^^ecek çok şey vardır: Issız mekanlar bizim sığınağımızdır. Bab^^n anlatlığına göre, o ve onun atalan dünyadan kaçmışlar; çünkü dünya veba, yoksulluk, savaş ve erken ölüm demekmiş. On bir yaşına geldiğimde bunun nedenini anlamak istedim; ama bana verdiği cevabı hiçbir zaman tam olarak anlayamadım. Atalannı hatırlamaya kalktığında (yalnızca hayaller kaldı aklımda; zaten babamın hafızasından geçerek eksilmiş olan, benim hafızamda bir daha eksildi) vebaya teslim olmuş şehirler, savaşlar ve fetihler, karmakanşık yığınlar ve düzenli birlikler; kölelik ve açlık, gündüz gezen hayaletler gibi zihninde dolaşır dururdu. Dediğim gibi, hiçbir zaman tam olarak anlayamadım, tek akanda kalan bazı hayaUerdi ve hepsi de merhametsiz bir dünyanın çöküşüne, onun yerine aynı derecede merhametsiz başka bir dünyanın yavaş yavaş kuruluşuna dairdi. Çok basit bir yaşam sürüyorduk. Küçük bir kulübe de yaşıyorduk. Yılın büyük bir kısmını ko-yunlarla ilgilenerek geçiriyordum. Çocukluğuma dair hatıralarım daha dünmüş gibi berrak. Her şeyin bir anlamı ve yeri vardı. Mahmurluk veren yaz göğü ve kışın ilk donlan; koyunlarm meleyişleri; güneş bir yılı, ay ise otuz günü anlatırdı; ^in bir gülümseyiş, gece ise korkuydu. Ama özellikle güzleri çok net hatırlıyorum; eylülle aralık arasında hayatım unutulmaz kokularla dolar ta.şardı; çamaşır yıkamak için

kül yapma zamanıydı, bir de kumaş boyamak için kullandığım meşe kabuğunu, fener ve mum yapmak için çamsakı-zını, kışın yemek için ormandaki an kovanlarından balı o zaman toplardım.

Yapayalnız bir yaşam sürüyorduk; kulübeden uzaklara gittiğimizde babam bana eski Roma yollarını gösterirdi, şimdi üzerinde otlar bitmiş ve fetihlerle parçalanmış bu dümdüz, temiz, taş döşeli yolların bir zamanlar eski bir imparatorluğun gururu olduğunu söylerdi. Bal, fener, mum ve boya satardık; dikmeye ve boyamaya başladığım kumaşlara yeni yollardan -bu yollar ayaklarla çiğnenerek açıldı, derdi babam- geçen yolcular arasında müşteri bulabiliyordum. Bu yolların kimisi panayırları ve kutsal yerleri, kimisi de limanlan ve üniversiteleri birbirine bağlıyordu; bu şekilde hoş ve yabancı isimleri olan Compostela, Bologna, Venedik, Chartres, Anvers ve Baltık Denizi gibi yerlerin adını öğrendim. Böylece dünyanın bizim ormanırmzdan çok daha geniş bir yer olduğunu anladım. Yayalar ve atlılar, yük hayvanlan ve tacirlerin arabaları, hepsi de şatolan birbirine bağlayan yollardan gitmeyi bırakmışlardı. Yolcular bunun nedenini bana anlattılar: O kalelerin yakınından geçmeye korkuyoruz çünkü senyorlar bizi hep soyuyorlar, kadınlanmızın ırzına geçiyorlar, bin bir türlü vergiler alıyorlar bizden. Babama sordum: Senyor nedir? O da şöyle cevap verdi: Çocuklarını benim seni sevdiğim gibi sevmeyen bir babadır. Anlamamıştım. Bal ve mum satıyor, karşılığında aldığımız kumaşı külle yıkayıp ağaç kabuğuyla boyuyor, sonra soğan ve ördek karşılığında yeniden satıyorduk, işte babama böyle yardım ediyordum, birlikte sürümüze bakıyorduk, koyunlarm kırkılma zamanı geçtiğinde babam şatoya gidiyor ve ormanda yalnız yaşamaya devam etmemize ^in vermesi karşılığında senyora balyalarla yün veriyordu. Ama zaman geçtikçe ormanımız daha tehlikeli bir yer haline geldi.

Senyor'u ilk gördüğüm günü hatırlıyorum. Daha önce bizi hiç ziyaret etmemişti ama bir gün geldi ve o günden sonra, 5 Ocak gecesi ve Hamsin Yortusu hariç her cumartesi rahipler, atlılar, çiftçiler ve çobanlarla bir^rte vahşi kurtlarm avlanacağını, onlan yakalamak için çevreye tuzaklar kurulacağını bildirdi. Ateş yakarak ya da yanan odun parçalanyla kurtlan kolayca kaçırttığım için onlan neden öldürmek ya da tuzağa düşürmek gerektiğini anlayamamıştım. Ama babam şöyle dedi: "Ormana girmek istiyorlar; günün birinde burada bile huzur içinde yaşayamayacağız ve

yeniden kaçıp ı^ız çöller arayacağız."^ma ben,Senyor'un sert ve korkutucu bakışında yalnızca kendi varlığını ispatlama arzusunu ve bir gün, birinin, bir yerde onu tanımayacağından duyduğu korkuyu gördüm. On iki yaşındaki kızlar bu duyguyu anlar çünkü küçük kızlar olmaktan çıkıp kadın olduğumuzda bizi her zaman sevenlerin artık bizi takmayacağından korkanz.

Sonra çocukluğumun en tuhafolayı başıma geldi. Berrak bir ilkbahar gecesi koyunları otlatıyordum, dolunaya ve ılık havaya rağınen her zamanki gibi kendimi ve sürüyü korumak için ateş yakmıştım, ateşin başında otururken acıyla kıvranan bir hayvanın sesini duydum. Bir kurdun yaklaşmakta olduğunu anlayarak hemen yanan bir odun kaptım; gerçekten de bir kurttu ama çıkardığı inlemeler farklıydı: Uzaktan gelen bir uluma ya da vahşi hayvanların iyi bildiğim sinsice yaklaşması değildi; yürek parçalayan, acı dolu bir inlemeydi ve çok yakınımdaydı. Odunu yere indirdim: Dolunayın ışığında büyük, gri bir dişi kurt gördüm, kulaklarım dikmiş, ateşli gözlerle bana bakıyordu. Öğrendiğim şeyleri tekrarlamayı öğrendiğim günden beri, her şeyden önce, kurtlar hakkındaki söylentileri duymuştum çünkü onlar ormandaki en büyük tehlikeydi; bu kurdun evcil görünüşüne rahnen, kendi kendime şöyle dedim: “Yaşlanmış ve dişleri dökülmüş bile olsa, kurt k^urtur.” Ama dişi kurt Senyor’un cumartesi avlarında kurduğu tuzaklardan birine kaptırdığı yaralı pençesini gösterdi, ben de çocukça ve içgüdüsel bir şekilde önünde eğildim ve bana uzattığı pençeyi tuttum.

Dişi kurt elimi yaladıktan sonra ateşin yanı başına uzandı. Sonra karnının şişmiş olduğunu gördüm ve hayvanın yalnızca yarasının acısı yüzünden değil, daha önemli bir sebepten inlediğini fark ettim: Daha önce koyunlarımın doğurduğunu gördüğüm için neler olduğunu anladım. Dişi kurdun kemikli başını okşadım ve beklemeye başladım. Biraz sonra doğurdu; dişi kurdun bacakları arasından insan yav^^^unklne tıpatıp benzeyen iki minicik mavi ayağın çıktığını görünce ne kadar şaşırdığımı hayal bile edemezsin, genç gemici; oğlaklar doğduğu sırada -sakat doğmaya en müsait hayvandır- iki başlı bile olsalar önce başlarının geldiğini bildiğim ama bu dişi kurdun bir çocuk doğurmakta olduğunu ve çocuğun önce ayaklarının geldiğini görünce iyice afallamıştım.

Bir erkekti; çabucak doğdu, eğri büğrü ve mavimtırak; onu almak istedim, bir şey olmasından korktum, böğürtlenlerin, tozun toprağın, bu olayı kutlarmış gibi meleyen koyunlarm ve çalan çıngırakların arasında ormanda doğmuştu; ancak çocuğu almak istediğimde dişi kurt hırladı, bebeği kendisi yalayarak temizledi ve keskin dişleriyle göbek bağını kopardı. Göğüslerime dokundum ve çok şey bilmeme rağmen hâlâ küçük bir kız olduğumu hatırla-<^m; sonra dişi kurt bebeği göğüslerine doğru çekti ve onu emzirdi. İşte o zaman bebeğin s^ırtını gördüm, bir haç işareti; bir dövme değil, etinin bir parçası; et renginde bir haç gördüm, genç gemici.

Ne yapacağım bilemedim; dişi kurdu ve yavrusunu babamın evine götürmek istedim ama onları ayı^aya ya da böğürtlen çaWanndan uzaklaştırmaya kalktığımda dişi kurt yeniden hırladı ve elimi ısırmak için hamle etti. Korku, hayret ve huzursuzlukla kulübeye geri döndüm. Olanlan babama anlattım, ilk başta güldü, sonra dikkatli olmarnı tembihledi; o deyişlerinden birini söyledi: "Keskin sirke küpüne zarar.”

Ertesi sabah erkenden böğürtlen çahlannın oraya geri döndüm ama ne dişi kurdu ne de bebeği bulabildim. Başlarına bir şey geldiği korkusuyla gün boyunca ağladım. Dişi kurdun bebeği koruyabileceği derin ve gizli bir mağara bulabilmesi için dua ettim; bulamazsa bir sonraki cumartesi ikisi de ölebilirdi. Babam da böğürtlen çalılarının oraya geldi, o da benim gibi hiçbir iz göremeyince bir daha sürüyü otlatırken uyumamamı öğütledi, kurtlar insanın düşüne de girebilirdi ve bir gün uyuyakalırsam gerçekten ortaya çıkıp beni yemeleri işten bile değildi.

Ormanımızdaki tüm ilginçliklere -pek fazla olmadığını kabul etmeliyim aslında- rağmen o tuhaf olayı hiç unutamadım.

Ben büyürken her yıl daha fazla insan geçiyordu ormandan. Üniversitelerine giden öğrenciler; athlar ve din adamları; hokkabazlar, ozanlar, ilaç satıcıları, büyücüler, geçici işçiler, azat edilmiş serfler, işsiz askerler, dilenciler ve bohça içindeki şişeleri uzun değneklerle taşıyan yalınayak hacılar; kısacası Hıristiyan imparatorluğumuzun yollannda gezen her türlü yolcuyu gördüm. Toprakla^^ kaybettikleri için ağlayan ya da hem senyorun payını hem de surların dışına taşan, tarlalan ve ormanlan içine alan şehirlerin istediği vergileri veremediklerinden yakınan çiftçiler gördüm. Bir dişi kurdun doğurup emzirdiği çocuğun, hayata gözlerini açtığı

böğürtlen çalılarının arasından geçen tüm bu insanlann kaderiyle en az doğumu kadar gizemli bir şekilde bağlantılı olup olmadığını hep merak ettim.

Yeni yeni hatırlamaya başlayan bir çocuk olduğumdan, eksikli ve bulanık da olsa bir gün yeni bir yanıt geldi aklıma. Dişi kurdun yavrulamasından aylar önce meydana gelen bir olayı hatırladım: Senyor’un adamlan at üstünde dolaşıyor, şarkılar, bayraklar ve atlann s^ırtına konulmuş uzun kuyruklu maymunlarla varlıklannı belli ediyorlardı, şatonun hizmetkârlan arasında Senyor'un, dizlerini m aym^alar gibi eyer çıkıntısının çevresine dola-rnış olan soytansını da görmüştüm; rengârenk uzun çoraplan ve çıngıraklı bir külahı vardı; bu maskara sapsan küçük bir bebeği kucağında hoplatıyordu, bebek de ormanımızın yemyeşil manzarasına bakarak etrafına gülücükler saçıyordu. Bu çocuğun da kü-rekkemikleri arasında bir haç vardı. Atlılar hızla geçip gitmişti, bu çocuktan babama bahsettiğimde bana gülmüş, çok hayalperest bir çocuk olduğumu, bir hançer ya da kızgın demirle insanlann sırtına haç yapmanın Haçlıların eski bir geleneği olduğunu ve hacılar arasında çok yaygın olduğunu söylemişti. Ama bu çocuk çok küçüktü. Eğer soytanyla çocuk tekrar orma^rurzdan geçerlerse onlara yaklaşıp şöyle diyecektim: "Onu tanıyorum; onun doğduğunu gördüm.”

Diğer yandan, orman gün geçtikçe daha çok kullanılan bir yol olmakla beraber (düşünsene büyülenmiş gibi seyrettiğin yepyeni şeyleri: taçlarla, kılıçlar ve Arapça yazılı madeni paralarla dolu sandıklar, Şark’tan gelen sarhoş edici baharatlarla dolu kutular) daha tehlikeli bir yer haline geldi. Eskiden yapayalmz olduğunuz bu ormanda yalnızca kurtlar tarafından değil, çalılıklann arasına saklanıp yolculara pusu kuran haydutlar tarafından da tehdit ediliyorduk; daha da kötüsü, eski topraklannda biriken borçlan yüzünden ormanın karanlığına sığınmak zorunda kalan eski senyorlar, pusuda bekleyen atlılar vardı artık. Bunları da bana babam anlattı. Uzun bıçaklar taşıyorlardı; başlarına gelen felaketten ancak bunları kurtarabilmişlerdi.

Günün birinde Senyor doru bir atın üzerinde geri geldi ve o zamana kadar kendisine verilen hasat payının ve hayvanlann yeterli olmadığını söyledi, bundan sonra babam üzerinde yaşadığı, koyun kırkmak ve kumaş boyamak

için kullandığı toprağın bedelini parayla ödeyecekti. Babam parası olmadığını, zaten para kullanmadığını, mala karşı mal alıp verdiğini söyledi. Senyor, bundan sonra yün balyalarımız, bahmız ve boyalanmız karşılığında ördek ve soğan yerine para almamızı öğütledi. “Bu ormandan gelip geçen kutuları ve sandıkları şaşkın şaşkın izleyen sen değil misin, serf7 O kutulann ve sandıkların içindekiler şehirlerdeki tüccarlara gidiyor, onlan almak, şatomu donatmak ve kadınlarımı giydirmek için paraya ihtiyacım var.”

Babamı endişelendiren bu değildi, bizim mütevazı geleneklerimizin yıkılmış olması, para bulmak ve şehirlerdeki tüccarlarla ticaret yapmak gibi yeni sorunlarla karşılaşmak değildi; onu asıl endişelendiren Senyar'un bana bakışı ve kendisine sorduğu soruydu: “Ne zaman evlenecek kızın?" Sonra eklemişti, "Onu çabuk evlendir çünkü ormanda gezen soylular topraklımı kaybetmiş olsalar da, bakire kizlarm tadını unutmamışlardır; dahası, derebeylik haklarını kaybetmiş olmanın öcünü almak isteyeceklerdir, şehirlerde yaşayanlar canlannı ve mallannı koruyacak kadar güç-lüler, bu yüzden o başıboş soylular gelip senin gibi ormanda savunmasız olan adamların kızlanna saldıracaklardır. Her halukar-da," diye güldü Senyor, "kızın bekâretini benim için saklamalısın çünkü ben halâ güçlüyüm ve kentsoylulara ya da toprağını yitirmiş başka beylere rağmen gücümü artıracağıma yemin ettim. Ey çoban, kizını onlardan koru, hem senin hem benim çıkanınız için ona bir zarar gelmesine izin verme.”

Gülerek atının başını çevirip gitti ve temiz yürekli babam ondan sonra beni bir erkek gibi giydirmeye karar verdi, daha sonra ben evlenmeden ya da o beni almadan Senyor’un ateşlerup öldüğünü öğrendik ama yine de öyle giyinmeye dev^ ettim.

Saçl^anrn erkek gibi kesilmiş olarak, çul ile sert deriden potur giyerek boyacılık ve çobanlık işine devam ettim, sonra gün geldi büyüdüm, kadın oldum. Yıllar geçti, babam yaşlandı ama hayatımız hemen hemen hiç değişmedi. Ta ki bir gün ölü babasının toprakla^nnın ve haklarının vârisi olan Prens Don Felipe'nin silahlı adamları ortaya çıkıncaya kadar. Orduya katmak ya da şatoda uşak yapmak için ormandan genç çocukları toplamakla görevliydiler; çocukluğumdan beri beni koruyan meşe ağaçlığımn içinde yakaladılar beni, derdest edilmiş götürülürken kahpe feleğe lanetler

okuyordum: Meğer kadın giysileri de giysem, erkek giysileri de giysem aynı son bekliyormuş beni.

Prens Felipe beni çoban giysileri içinde gördüğünde gerçek durumumu fark etmedi ama yine de görünüşüm hafızasında kötü anılar uyandırmış gibi uzun uzun baktı yüzüme. Yemin ederim ki onu daha önce hiç görmemiştim. Yeni Senyor beni annesinin hizmetine verdi. Daha sonra öğrendiğime göre annesinin yanında yöresinde kadınlarm bul^^ası yasaktı. Çobanlık yaptığım sırada flüt çalmayı öğrenmiştim, kendime bir meşgale bulmak ve önlerinde asla soyunamayacağım uşaklardan ve askerlerden uzak yaşamak için bu yeteneğimi kâhyabaşına bildirdim. Beni müzisyenlerin yanına yerleştirdiler, geceleri çok meşgul oluyorlar ve sabahları sarhoş bir halde yataklarına girerken bana pek dikkat etmiyorlardı, gündüzleri de şatonun hanımının yas tutmasını ve hiç kalkmadan kocasının mumyalanmış cesedi önünde diz çö^nesini fırsat bilerek mahzenlerden erzak ve içki yürütmekle uğraşıyorlardı. Senyor’un oğlunun annesi evde neşeli müzikler çalınmasını yasaklamıştı, benim de müzikteki yeteneğimi takdir etmesine rağmen, davul çalmayı öğrenmemi buyurdu, bitmek bilmeyen matemi sırasında yalnızca kasvetli müzikler dinlemek istiyordu. Böylece, yaşlı kadın kocas^ırun cesediyle birlikte çıktığı uzun hac yolculuğu sırasında beni kafilenin en sonuna yerleştirdi, karalar giymemi ve matemini ilan etmek için sürekli davul çalmamı buyurdu. Şu anki Senyor’un annesi Senyora, yanında hiçbir kadının yolculuk etmesine izin vermiyordu çünkü hepsini kıskanıyordu, sanki kocasının buz gibi ölü eti ^^^cak ve yaşarken ona ün kazandıran kötülüklerine devam edecekti, neyse ki ben talihin yardımıyla onun elinden kurtulmuştum ama yine de bu sefil duruma düşmekten ku^rtaramamıştım kendimi.

Ama konudan çok uzaklaştım, akşam sahile çökmeden hikâyemi bitirmek istiyorum. Belediye reisinin ve teberdarlann daha sonra bedelini ödeyecekleri bir yanlışlık sonucu, dün gece vardığımız manastırdaki rahibeler Senyor'un mumyalanmış bedeninden faydalanmak istediler. İşte bu yüzden, onun istediği gibi karanlığı bir pelerin gibi üzerimize alarak gece yolculuk etmek yerine, o manastırdan kaçtık ve gündüz yolculuk etmeye başladık. Seni de bu sayede buldum. Şimdi benimle gelmelisin.

"Ben kimim?”diye sordu genç kazazede. "Nereden geldim?"

Ama içoğlanı hikâyesini bitirmişti ve delikanlının sorusuna cevap vermek istemedi. İki elini birden ona uzattı ama delikanlı yalnız bir elini tuttu. Nereden çıktığı bilinmez bir merak duygusuna kapılarak diğer eliyle kumları karıştınp ağzı kapalı yeşil bir şişe çıkardı: dalgaların Felaketler Burnu'na sürüklediği enkazın bir parçası.

Ludovico ve Celestina'yla birlikte yaşadıklarını (yaşlı Pedro' nun gemisinde hayal edilen ama kanlı şatoda gerçekleşen; yine de hayal edileni gerçeğinden daha sarhoş edici olayları) hatırlayan Senyor hikâyesinin orta yerinde duraksadı. Guzman ona yatıştırıcı bir iksir vermişti; ve şimdi, Vakanüvis tarafından sadakatle kâğıda geçirilmiş olan Keşiş Simon'un çağrısını yineleyerek hikâyesini bitirirken bir iksir daha istedi; Guzman, şevkle iksiri hazırlarken Senyor mırıldanmaya devam ediyordu:

"Doğum günümde kayıtlara geçirilmesini istediğim hikaye budur, aynı zamanda tüm atala^mın ikinci gömülüşünün günü bu. Nur içinde yatsın, Senyor benim babamdı; gençken be^m adım da Felipe'ydi."

“Peki ya şatodaki kız?" diye sordu Guzman, ağnkesiciyi krala takdim ederken.

"O da bizim Senyora, burada yaşayan...”

Gözkapakları ağırlaşırken tekrarladı, “Bizim Senyora...' ' ama duasının sonunu getiremedi; ağrıkesici onu ağır bir uykunun derinliklerine sürükledi, rüyasında kayalık bir vadinin içinde kartallar ve şahinlerle çevrili buldu kendini. Sarsak hareketlerle bir çıkış aradı; ama vadi açık bir hapishane, duvarları olan geniş ve

derin bir hücreydi. Var olan tek pencerede parmaklık yoktu: Yukarıdaki mavi beyaz gökyüzü parçasına yalnızca kuşlar ulaşabiliyordu. Bu avcı kuşlar iyice göğe yükselecekler, sonra terk edilmiş ve mahkûm olmuş Senyor'un korku saçmaktan ziyade hantallaşıp kalmış gövdesine doğru hınçla dalışa geçeceklerdi. Ansızın, ortada

hiçbir mantıklı neden yokken üç farklı kişi olduğunu hayal etti, üç farklı zamanda üç farklı yüzü olan tek bir kişiden meydana gelen üç kişi; üçü de gökyüzünden başka çıkışı olmayan kayalık vadide daimi tutsaklar. Bu

donmuş çorak ülkenin sivri kayalanna doğru sürünürken, ilk kişinin yani kendisinin gözlerine baktı ve ikinci kişiliğinin gözbebeklerinden birinde Pedro'nun oğullannın köpeklerce parçalanışını; diğerinde kendini, çocukken babasının şahinlerinden kendini korumaya çalışmasını gördü. Ama gözbebeklerinden bu sahnelerin yansıdığını gördüğü ilk adamın, yani kendisinin yüzü serfi.n oğullarıyla birlikte kaçan gencin ya da şahinlerden korkan çocuğun yüzü değildi; gördüğü yüz, babası Senyor'un tahtını almaya layık olduğunu göste^ek için şatonun içinde katlettiği çocukların, kadınların, çiftçilerin, zanaatkârların, dilencilerin, fahişelerin, cüzamlıların, Yahudilerin, müdeccenle-rin, tövbekârlann, sapkınlann, delilerin, mahkûmların, müzisyenlerin arasında yürüyen Felipe'nin tatmin olmuş yüzüydü.

Hem kandıncı hem de gaddar olan bu yüzdeki gözlerde neden korkak gencin acılı görüntüsü takılıp kalmıştı? Hayalperest, kendi sorusuna cevap veremedi; ilk adamdan kaçarken üçüncüy-le karşılaştı; siyahlar giyinmiş, düz bir kayanın üzerinde yatan yaşlı halini tanıdı, yüzü güneşe dönüktü; ama güneş, ışığını reddeden bu solgun yüzü ne aydınlanıyor ne de rahatsız ediyordu, yaşlı adamın yüzündeki deliklerden teninden daha koyu renkte solucanlar çıkıyordu: Kulaklarından, dudaklarının arasından, burun deliklerinden kıvnhp gerilerek çıkıyorlardı; kapalı gözkapak-larının altındaki cıvık oyukta, saydam korneanın altında minicik, tehditkâr yumurtalar kaynaşıyordu.

Bakışlarını üçüncü adamdan uzaklaştırarak yere uzandı -o zaman hayalperest, ikinci adam, gerçek Senyor, Guzman'ın iksirleriyle derin bir uykunun esiri olan adam- yüzünü kayaların üzerine dayadı; kollarını bir haç gibi iki yana açtı ve bağışlanmak için yalvardı; ama ölçülebilir zaman üzerindeki egemenliği sona ermişti; sonsuza dek orada kalacağını biliyordu, yüzükoyun yatmış, ağzı açık, boşuna soluk alarak, parçalanmış kayalardan oluşan bu sarayda tutsak kalacaktı, kırlangıçlar açık avuçlarına yuva yapana, şahinler ve kartallar, dalış yapmayı sahte ve akil almaz bir canlı sevgisiyle bırakana kadar: Kendisi de bir kartal olacaktı - mağlup bir kartal, taştan bir kartal. "İt iti ısırmaz," diye rnınldandı Senyar rüyasında okuduğu duada; yırtıcı kuşlarla dolu hapishanesinin içinde başka tehlikeleri, daha kumazca tehditleri düşünmesine sebep olan akrabalıkların karanlık güdülerinden kuşku duymadı. Kartal ve kurt, diye mırıldandı, kurt ve kuzu,

kırlangıç ve kartal, ruhani âşık ve ahlaksız, adanmış Hıristiyan ve kana susamış cani, doğrunun titiz öğrencisi ve vicdansız yalancı, ben yalnızca sizden biriyim: bir İspanyol beyefendisi.

Ulu duvarlı hapishane, buz gibi güneş, mumdan et, ölü yakma fırını. .. hayalperest ağlamaya başladı: Oğullarım, nerede; hükümdarlığımı kime bırakacağım?

Guzman'ın söyledikleri

Gördüğü karabasanda yuvarlanan Senyor nihayet yüzünü yatağa bastırdı ve kollarını haç biçiminde iki yana açtı. Guzman çevresinde dolaştı, Senyar'un derin uykusu vasalın hazırladığı yatıştırıcıyı deneme arnaçhyrnış gibi tedirgindi adımları. Yine de erkek ve dişi, siyah ve beyaz çiçeklerden, biber ve arsenikten, insan biçimli adamkökünden yapılan bu kanşımdan daha güçlü bir yatıştırıcı olmadığını gayet iyi biliyordu. Ancak efendisi şapel zemininde dua ederken aldığı bildik du^^unu ama aynı zamanda (Guzman bunu bilemezdi) o sırada rüyasını gördüğü duruşu aldıktan, böylece gerçekteki ve rüyadaki duruşlar bir olduktan sonra ancak ondan sonra Guzman, efendisinin amansız bir tövbekarlıkla geçirdiği uyanık zamanlannda hiçbir zaman başaramayacağı bir şeyi, Senyor'un kabusunun efendisi olmayı başardığını söyledi kendi kendine. ^Akıl almaz maske o zaman düştü: Köpekleri tedavi etmeyi bilen, şahinleri eğiten ve avlan organize eden Guzman gitti. Gerçek yüz hatlarının üstüne gerdiği incecik deri parçasını sıyırıp atıverdi. Derinin altındaki kemiğe yaklaştıkça gerçek Guz-man ortaya çıkıyordu: Köpeklerin tanıdığı, geyiklerin korktuğu, şahinlerin doğal karşıladığı yüz hatları; uşağın en istemediği anda, dua kitabını almak için eğilirken, bir buyruğu yerine getirmek için çekilirken Senyor' a görünen yırtıcı profil.

Guzman uzun bir bıçağı kınmdan çıkardı ve Senyor’un sırtının üzerine uzattı.

İşte buradayım, dedi kendi kendine (Senyor'a), senin uykunun efendisi, bilinçsiz yatan bedeninin efendisi, uyurken kendini asla göremeyeceğin bir halde seni görmekle bile senden üstünüm. Eğer bir adamın değeri öldürülmesi için ödenecek parayla ölçülürse, siz beş para etmezsiniz, Efendimiz: Kimse sizi öldürmem için bana para vermez. Eğer sizi öldürmek

istersem, tek damla kanınızı dökmeden ve tek kuruş almadan yapmalıyım bunu. Ama siz, eğer niyetimi bilseydiniz, benim öldürülmem için ne kadar para verirdiniz, Efendimiz? O yüzden şimdi rolleri değiştik çünkü siz her şey olmanıza rağmen, ölümünüz için kimse bana bir şey vermeyecektir; oysa ben hiçbir şey değilim ama kendi canınızı korumak uğruna beni öldürtmek için her şeyinizi verirdiniz.

Guzman yalnızca Guzmân'la konuşmayı bıraktı; o sesini yükseltirken Bocanegra kulaklarını dikti: Ahmak, elindeki gücü hak etmiyorsun; asıl günahının masumları katletmek olmadığını, babaı, anneni, sevgilini de katletmeyerek suç işlemenin mutlak özgürlüğü üzerinde mutlak otoriteni kurma fırsatını kaçırmak olduğunu hiçbir zaman anlayamayacaksın: Hanedana ihtiyaç duymadan, yalnızca miras yoluyla var olmanın sefaletine düşmeden iktidan ele geçide imkânını geri teptin sen; hiç kimseye borçlu kalmadan gücü eline alabilirdin oysa. Kendi suçunu bile lekeledin, zavallı aptal Felipe; ardıllığının ölümlü çizgisine kazıdın onu, kendi mutlaklığın için tartışılmaz bir temele dönüştüre-medin; işte doyumsuzluğunun nedeni bu, pişmanlık değil, içine işleyen kötürümlü. Babanın uyruklarını öldürdükten sonra suçunu babana itiraf ettiğin anda yaşlanıp ölümün kıyısına vardın sen. Şahitler mi istiyordun? Öğrenci ile cadıyı bağışlama hatasını bu yüzden mi işledin? Buna pişman olacaksın; sana söylüyorum bunu, pişman olacaksın çünkü dağlarda y^ayan kör cahil bir haydut bile, ne kadar masum olursa olsun düşmanını affetmemesi gerektiğini bilir; affedilmek düşmanının masumiyetini silip atar ve intikam ateşini yakar. Şahitler mi istiyordun? Anlattığın olaylar bir varlık kazansın diye bana itirafla^^ yazdırdın çünkü yalnızca yazılanın var olduğuna inanıyorsun ancak bir kâğıt parçasının kalıcı olabileceğini sanıyorsun; pöh, şimdi gidip yakabilirim bu kâğıdı; şimdi yeniden yazabilirim, istediğimi çıkartabilir, istediğimi ekleyebili^m, senin Ludovico ve Celestina'yı da öldürdüğünü yazabilirim, o zaman sen kendin de inanırsın buna çünkü öyle yazıyor; eğer o adam ya da kadını yeniden görürsen hortlaklar sarayını bastı sanırsın. Şahitler mi istiyorsun? Yapayalnızsın.

Şahitler olmadan suçun öyle mutlak olurdu ki yalnızca sen ve yeryüzü paylaşırdınız onun hatırasını; senin şahidin tarih olurdu o zaman, feryatlarını dinleyen ağlamaklı bir köpek değil. Dinle beni zavallı, acılar içindeki, hasta, küçük Felipe, çileciliği yüzünden vaktinden önce yaşlanan

adam; ben senin düşündüğün ya da düşünmek isteyeceğin kişi değilim, bana devasa görünmesi gereken küçük lütuflarına muhtaç bir sonradan görme değilim ben. İşte Guzman olarak konuşuyorum seninle, bir fahişenin piçi değil, borçları yüzünden topraklanndan sürülmüş bir senyor. Kir pas içinde bir serseri değil, başka bir prens ama yoksullaşmış bir prens. Aragon'un pis köylerinde büyüyen sinsi bir hırsız değil, tıpkı senin gibi şahin yetiştirmeyi, okçuluğu, ata bilmeyi ve avlanmayı öğrenme ayrıcalığına sahip olmuş soylu bir genç. Sonradan yol kesmeye başlamış Guadarrama'lı bir maskara değil, tüm gücünün kaynağı olan topraklarında meydana gelen gözle görülmez bir hareketliliğin elle tutulmaz paraya dönüşebileceğini, sonsuza dek ayakta kalması için inşa edilen şato duvarlarının kırlangıçlarından daha az yaşayacağını anlayamayan ve bu gidişatı durduramayan bir soylu; kuşatmaların ya da top güllelerinin tehdidiyle değil, cüzamlı şehirlerdeki tefeciler, tacirler ve sefil din adamları yüzünden bir vasal olmak zorunda kaldım. Babalarım ve dedelerim, sizin atalanmza sadakat yemirıi ettiler ve böylece bir anlaşma yaptınız, Efendimiz: Bizi ko^rumamz karşılığında size hizmet ediyorduk. Böylece toplumumuzun temel ilkesini koruma altına almıştık, senyorsüz toprak, topraksız senyor olmayacaktı. Kuvvet ve ihtiyaç arasındaki dengeyi kolluyorduk, zayıfların korunması ve hayatta kalmasına karşılık senyorun güçlü kalmasını sağlıyorduk. Bu büyük anlaşma içinde bize düşen daha azdı - oysa bana kalırsa önemi, zorunluluğu ya da yaşamsallığı hiç de az değildi: Soylu vasailaların hizmetine karşılık onları korumanız soyluların hep soylu kalmasını ve alt sınıfların oldukları yerde tutulmasını sağlayacaktı, Efendimiz, ne de olsa damarlann-da akan kan bir değildir, o yüzden kaderleri de bir olamaz. Ama şimdi halime bakın, Efendimiz, soylu olarak doğdum ama bir hizmetkâr olarak yaşıyo^rum - bunun suçlusu sizsiniz. Anlaşmanın şartlanna uymadınız, Efendimiz. Biz size hizmet etmeye devam ettik ama siz bizi korumadınız. Toprak sahipliğini temel alan gücün, parayı temel alan ticari güç karşısında zayıflamasına izin verdiniz. Sapkınlığa kaşı masraflı ve uzun fetihlere çıktınız, eski engisizyon konseyini hırslı Augustinus’çulara bıraktınız: Umursanan isyanlar büyür, umursanmayanlar silinip yok olur. İşe yaramaz, ulaşılmaz, albenisiz bir anıtmezar inşa etmek için hazînenizdeki parayı çarçur ettiniz; sıradan insanlar gücü ölümde değil, zenginlikte görür. Vicdan azabı yüzünden kendinizi ve servetinizi tamamen dine adadınız; dirayetli bir prens dini çıkarlan için kullanır. Fakat sapkınlık ve ölüsevicilik gibi kısır tutkulannızın ötesinde gerçek bir dünya büyüyor, çalkalanıyor, her şeyi

değiştiriyor. Soylu vasallannızı savunmasız bıraktınız; sapkınlara zulmetmek ve anıtmezarlar yapmak sizi yeterince meşgul ediyordu; toprakladım satmak zorunda kal<dık, gırtlağımıza dek borca battık, şehirdeki tacirlerle rekabet edemeyen atölyelerimizi kapattık ve serflerimize özgürlüklerini sattık Şehirlerin gücüyle karşılaşınca, siz de bizim yok olmamız pahasına kendi gücünüzü artırdınız. Seferle^mzin ve kilise mahzenindeki mezarlannızın parasını biz ödedik; sapkınlan yok edemediniz çünkü her öldürdüğünüz isyancı aziz sayıldı ve yerine on tane geldi; ne kadar isteseniz de atalannızın cesetlerini canlandıramazsınız; hükümranlığın yalnızlığında size eşlik etmeyecekler. Senyorlarla şehirliler arasındaki, soyluluktan kaynaklanan farkı yok ettiniz. Bugün yalnız iki güç kaldı; küçük soylulann gücü yok artık. Beni yok eden şeyin dizinin dibindeyim, Efendimiz; yok edilmemek için düşman hattına geç^m; bu savaşın sonu gelene kadar her iki gücün de içinde olabilmek için sizin hizmetinize girdim, Efendimiz; çünkü bu savaşın bir sonu var, Efendimiz, hiç kuşkunuz olmasın; işte o zaman yenenin tarafİnda olacağım. Benim yaptığım şeye siyaset denilir; daha ılımlı bir yolu, istenmeyen iki çözümden daha güvenli olanını seçtim sadece. Ben, Guzman, saraylarınızı inşa eden ve do-muzla^rınızı avlayan insan yığınının dilini konuşmayı öğrendiğimi söylüyorum; ben, Guzman, köylülerinizi kontrol etmeyi, bir korkutup bir sevindirmeyi öğrendim; geyiğin kalbini kesmek ve bu törenle o külhanbeylerini pohpohlamak benim kaderim değildi; ben, Guzman, zorunluluk yüzünden bir alçağa, bir muhbire dö-n^^^, işte bu yüzden senyorlar tarafından şımartıldım, eğer haydutlar arasına gizlenmiş bir prens onlar için çalışmazsa top-raklannda neler oldu^rnu öğrenme yeteneği yoktu senyorlann -elbette bu işin karşılığında lütfe^ikierini aldım. Ben, Guzman, tıpkı sizin gibi kutsal ve sonsuz senyorlük için eğitildim ama koşullar yüzünden, bu yeni insanların miras alınan iktidara karşı savaşmalarmı sağlayan geçici ve aşağılık safsataları öğrenmek zorunda kaldım; ben, Guzman, tıpkı sizin gibi suç işleme yeteneğine sahibim, hanedan hükümranlığı adına değilse bile siyasi tarih adına. Çünkü miras yoluyla süregiden bir hükümranlığa olan güveniniz, sizi doğumun rastlantısallığına mahkûm ediyor; oysa bu yeni insanlar kendi kişiliklerini, iradelerini koyuyorlar ortaya, atalarından kalan ya da torunlarına geçen değil, kendi benlikleriyle başlayıp son bulan bir irade ki her insanda bulunduğu haliyle tarihtir adı. Ben her iki tarafa aidim, Efendimiz; senyorlük şatosunda geçen gençliğimin hatırasıyla onlara karşı intikam duygusuyla doluyum, altın

liraların el deriştirmesi kadar hızla değişen kaderleriyle alay eden şehirlilerce kaderimin değiştirilmesi yüzünden öç almak istiyorum onlardan; size ancak uyuduğunuz sırada sorabildiğim bir soru yüzünden intikam duygusuyla doluyum size karşı: Siz, senyorların sonuncusu, küçük soylulardan söküp aldığınız ama zengin kentsoylulara karşı koruyamadığıuz, çürümüş ve belirsiz güçlerinizle bir gammaz kadar etkiniz kalacak mı? Bildikleriniz bir gammazınkından daha mı az olacak? Peki ya o gammaz yanınızda olmadan iktidarırnzın göz kamaştıran batışını izlemek dışında bir şey yapmayı başarabilecek misiniz? Senyor’u-muz... son Senyor. Pöh... sabırla günümü beklemeliyim, köpeklerinizi iyileştirmeli ve avlarınızı düzenlemeliyim ki gücünüzü görünüşte koruyabilesiniz; bir yandan da sizin gücünüzle yeni insanların gücü arasındaki kaçınılmaz karşılaşmayı hazırlamalı^yırn; eğer iradem zayıflamazsa ve şansım yardım ederse iki taraf arasında bir hakem görevi görebilirim; ve bir gün, hiç merak etmeyin; bir gün tıpkı tembel Fransız kralları yerine hüküm süren saray nazırları gibi sizin adınıza ben hüküm sürebilirim.

Guzman uyuyan bedenin çevresinde dolaşmaya devam ediyordu, hançer hâlâ elindeydi, kederli ve uykusuz Bocanegra hafifçe hırladı; sonra Guzman gülerek hançeri kınına soktu. Guzman kapıya doğru uzaklaşırken Bocanegra'nın hınltısı artmaya başladı; Guzman kapıyı açtı ve sadık avcılardan, ter içinde itişip kakışan azgın tazılardan birkaç tanesinin zincirini ve çeşitli karışımlar içeren kaplan aldı. Köpekleri yatak odasından içeri soktu; tahtaya bağlı duran Bocanegra hareket edemedi ama umutsuzca havladı; diğer köpekler yaklaşıp onu koklarken Guzman hepsine adıyla sesleniyordu: Buraya, Fragoso; buraya, Ermitafia; otur, Preciada; sus, Herreruelo; buraya, Blandil. Şiş kannlı Ermitana’nın ön ayaklarını tuttu, meme başlannı ovaladı ve gecikmiş yavrulaması yüzünden hassaslaşmış memelerini biraz sağdı; sonra köpeği uyumakta olan Senyor’un yatağına fırlattı; kül ve sulandınlnuş şarapla dolu kabı aldı ve içindekini becerikli hareketlerle dişi köpeğin açılmış cinsel organlarına sürdü. Bir kahkaha attıktan sonra Precia-da’ya seslendi:

benim şirin Preciada'm? Bütün gün aç kalmak hoşuna gitti mi? Ne güzel gözlerin var senin... Gel bakalım ... Gel. ..” Bir parça mayalı hamur uzattı ve aç kalmış hayvan eğilip yerken hemen arkasına geçip fark ettınneden k.ıçından içeri üç topak kaya tuzu soktu; sonra Herreruelo'nun zincirini

çözdü, hayvan doğruca dişinin arkasına geçti, açlık ve tuzun etkisiyle sarsılan kalçalan görünce coşarak hızla gidip gelmeye başladı, bunların hepsi Senyor'un yatağının üzerinde oluyordu. Sonra Guzman, Blandil'i yatağa çağırdı, biraz keçi sütüyle karış^^rnş insan dişkl-

sı yedirince hayvan hemen yatağa işemeye başladı, bu sırada Her-reruelo ve Preciada iki başlı ve sekiz pençeli bir canavar gibi birbirlerine yapışmış çiftleşiyorlardı, nihayet Ermitana enikleri tek tek efendisinin yatağına doğurmaya başladı, kasılmış pençeleriyle ılık ağzı arasındaki ipekten adaya birbiri ardına düşen enikieri yalayarak temizliyor, dişleriyle göbek bağla^w kopanyor ve kalp gibi atan memelerine yaklaştınyordu. Bocanegra çaresizce havladı, nihayet efendisini koruma zamanı gelmişti: Guzman kuyruğundan üç kıl koparınca büyük mastif havlamayı kesti, sanki kendi odasından kovulmaktan korkuyormuş gibi titremeye başladı. Avcıbaşı Fragoso'yu tasmasından tutup efendisinin giysilerinin atılı olduğu makam koltuğuna götürdü.

"Fragoso, güzel Fragoso," diye fısıldadı köpeğin kadife kulağına. "Efendinin giysilerini kok1a, iyi kokia, aferin oğluma. Git getir onu, Fragoso, yakala onu oğlum."

Guzman hayalanru ve penisini okşayarak köpeği iyice heyecanlandırdı, sonra tasmasını çözdü ve yatağa yöneltti, hayvan hemen yatakta adamkökü kokusuyla uyuşmuş adamın üzerine sıçradı. Makam koltuğuna, Senyor'un kınşmış giysile^rinin üzerine oturan Guzman, Senyor'un ebedi rüyasının efendisi, gülerek manzarayı seyretti.

"Köpekleri iyileştirmeyi çok iyi b^^m ama Senyor'u değil. Dışkıdan ve domuz yağından yaptığım merhemlerin yanında sizin iğrenç muskalanrıız neye yarar, Efendi Felipe? Zaman geldiğinde, kendinizi kurtarmayı başaramayacaksınız, benim güzel Prensim." Sonra, acı içinde yere çökmüş, şaşkın ve çekingen Bocanegra' ya bakarak şöyle dedi:

"Seni tanıyorum, köpek, senin de beni tanıdığını biliyorum. Gerçekten ne düşündüğümü, ne yaptığımı ve neler yapacağımı bilen yalnız sensin. Senyor'un senden daha sadık bir yandaşı yok. Gördüklerini ve duyduklannı, yalnızca senin bildiğin şeyleri efendine anlatamaman ne kadar üzücü; ne kadar kötü, zavallı mutsuz Bocanegra. Evet, sen ve ben birb^^uze rakibiz.

Kendini benden sakın çünkü ben kendimi sana karşı nasıl savunacağımı biliyorum. Sesin yoksa da bana kötülük edebilecek silahların var. Ama, benim seninle savaşmak için yalnız silahla^m değil, sesim de var.”

Genciyle yaşlısıyla kayalık vadinin derinlerinde hapis kalan Senyor, fısıldadığı dualarda üç şey istiyordu: kısa bir hayat, değişmeyen bir dünya, ebedi şan.

Juan Agrippa

Kapana kıs^^^; sesleri duymaya mahkum; her gün, birbiri ardına gelen, bildik sesler, beklemek ve dinlemek haricinde her türlü etkinliği imkânsız kılan, tekrar tekrar işitilen seslerle dolup taşan günler; istisnalara, rastlantılara duyulan özlem, ki ancak böylece kınlabilir bu tekdüze seslerin sürekliliği: Sabah duaları, horoz ötüşleri, çekiç sesleri, Osuna kasabasından gelen öküz arabalarının tekerlek gıcırtısı, demirci körüğünün ıslığı, ustabaşıların kükreyişleri, su taşıyıcılarının kahkahalan, meyhanelerde yanan ateşlerin çıtırtısı, yere fırlatılan ot ve saman balyalarının patırtısı, dokuma tezgâhlarının takırtısı, taşocaklarında keskilerin gacırtısı, kınlan ve yerleştirilen tuğlaların tokurtusu, köpeklerin havlayışları, uçan şahinin kanat çırpışlan, Guzman’ın ihtiyatlı adımlarının taş zeminde yankılanışı, Senyor'un dualannın tekdüze nağmeleri, akşam çanlannın çalınışı. Her gün tekrarlanan alışıldık seslerdi bunlar; en başta durdu^ak, bozmak istediği şeylerdi bunlar; ama beklenmedik bir sesin şokundan daha çok korkuyordu; bilinen seslerin devamı daha iyiydi; insan beklemeden de bekleyebilirdi.

*K**

İ

Senyora gece boyunca ağladı; yakışıksız kaçacağını düşünerek hiç kendini kaptı^adığı kederden ağlamıyordu, aba^rtılı bir kibirle gizl^eyi çok iyi bildiği aşağılanmadan da değildi gözyaşları

“Suçlu bulundu. Saray ahınnın yanındaki alanda canlı canlı yakılacak," demişti Guzman.

Senyora, en başından beri kocasının arzuladığı ve kavuştuğu sadeliğine tezat oluşturası için döşe^runiş olan yatak oda-

sındaki zen^^^erde yavaş yavaş, tadını çıkartarak göz gezdirdi. Guzman'ın ve Ressam Birader Juliân'ın yardımlarıyla gizlilice döşediği Şark köşesi, hayal ettiğinden çok uzaktı daha. Onun gönlünde yatan Akitanya'lı Eleonore'un Poitiers'deki avlulanna ve Trevi-so'nun tantanalı panayırlarındaki benzeyen bir Aşk Avlusu yarat-m^fo: Soylu hanımların Padova'h ve Vene^d.ikli soylulara karşı (bu soylu asilerden Padova'lı olanları kara, Vene^d.ikli olanları beyaz giyerdi) savunduğu Aşk Şatosu'nu çevreleyen bir neşe avlusu, teselli avlusu. Ama bugün elinde bulunan Çin zencefili, ka^fil çiçeği, biber, kafuru ve misk kokulan içindeki odasında en önemli haz kaynağı bile eksikti. Senyora sahip olduğu bu zenginliği korumak, içinde yaşamaya devam etmek için zaman zaman bırakıp gitmek zorunda olmasını bir kusur sayıyordu; böyle zamanlarda siyah taşıyıcıları çağırıyor, ağır parfüm kokulan içinde, perdeleri kapalı tahtırevanına çıkıyor, av eldiveninin bileğine şahini tünetiyor, yeniden doğmuş tutsağı bulmak için çöl, sahil ve dağ yollann-da gezinip duruyordu; o tutsak olmadan yatak odasının zenginlikleri yapmacık ganimetlerden, yüzeysel bir perdeden başka bir şey değildi; tıpkı şu anda duva^rını süsleyen Kurtuba Halifesi Hişam bin Abdülmelik'in sarayından gelen altın işlemeli ipek peçe gibi. Kendisinin ve lanetlenmiş kaynanası, Senyor'un annesinin aslında ne kadar farklı kaderleri olduğunu düşündü Senyora; çünkü birisi tehlikeli yoUarda yenilenmiş sevgilisini ararken, diğeri aynı yollarda ebedi sevgilisinin çürümeyen bedenini gezdiriyordu.

Saray ikona ressamı Birader Julian gece gündüz uğraşmış, porselen broşlar üzerine minik ve u^^^h fırça darbeleriyle Sen-yora'nın rüyasında gördüğü figürün ve yerin resmini yapmıştı: Yer, Felaketler Burnu sahili; figür ise sahilde çınlçıplak yüzüstü uzanmış, kürekkemikleri arasında kan ki^rmızısı bir haç olan genç bir adamdı. Birader Julian, Senyora'nın, canlanması için verdiği güzelavratotu iksirlerine müteşekkirdi, bu sayede Keşiş solgun ellerinin tüm hüneriyle çalışıyor, Senyora'nın rüyasında gördüğü hayallerin söze dökülmüş halini fırça darbeleriyle yeniden yaratmak için gereken ruh halini -hem berrak hem bulanık, hem olmayan hem olan, hem uzak hem yakın, rüyanın hem ortağı hem de en sadık cis^aleştiricisi- koruyabiliyordu. Kadın resmi incelerken ressamın eserinden çıkan anlamı kendine sakladı:

kimlik. Uyuşturucunun vecdi içinde Birader Julian resme küçük ay-nntılar ekledi, batan gerniden kurtulan bir kazazede olduğu düşünülen adamın her ayağına altı parmak yaptı mesela.

“Altı parmak soyunu yenilemesi kaçı^nılmaz olanlann ayrıcalığıdır. İnanın bana, Senyora, birlikteliğinizin meyve vermemesi sizin suçunuz değil, aynı zamanda kuzeniniz olan Senyor'un ata-l^^^ suçu. Titiz bir çalışmayla soyağacıruzı geriye doğru izlerseniz ortak atalarınızın çok az sayıda olduğunu göreceksiniz. Her insan otuz ruh taşır ruhunda; yaşayanlar ve ölüler arasındaki ilişki hep böyle kurulageldi. Sizin soyunuz, yüzyıllar boyunca şato du-varlannın içinde rasgele ilişkiler kuran, ayaktakımından ve onlann ölümcül tehditlerinden daima uzak kalan, toplasan altı tane en-sest yapmış ağabey ve kız kardeşe dayanıyor, Senyora; küçüklüğünüzde size kraUarın doğumlarının, tutkulannın ve ölümle^rinin hikâyelerini anlatan soyunuz hep saf kalmıştı. Aşın kan akrabalığı ve aşın doğurganlığın neticede hanedanlann devamına zararlı olduğu bir gerçektir. İran Kralı Kambyses, kız kardeşi Meroe'yle evlekmiş ve çocuğunu taşıdığı sırada ka^^ tekmeleyerek onu öldürmüştü. Bu suçun altında yatan sebebin tüm akraba evWikleri-^n sonunu gösterdiğini anlamalısınız. Diğer yandan, ikizler -hem anlamsız hem de gereksiz olan bir gebelik şeklinin meyveleri- üç büyük hanedanı yok etmişti: Caesar'lar, Antoninus'lar ve Karo-lenj’ler. Soyunuzu yenileyin, Senyora, kısır ensest ilişkilerde bulunmak ve verimsiz doğumlar yapmak yerine aşkı ve aşkın getirdiklerini arayın, güzeUiği ve doğruluğu artıran tutkulann yolu buradan geçer. Yeter, Senyora, tebaanızı kandırmaya çalışmaktan vazgeçin artık; bir vâris beklentisini azaltma umuduyla gebe olduğunuza dair alışıldık açıklamalar yapmak yalnızca sahtekârlığa iter sizi: Ka^rnınızı yasaklarla şişirmek ve hiç olmadığınız gibi görünmek zorunda kalırsınız; sonra aynı derecede alışıldık düşük yaptı-ğ^ımza dair açıklamalar gelir. Boşa çıkan umutlar açık başkaldırıya değilse bile genellikle huzursuzluğa dönüşür. Hem Senyor hem de siz Senyora, geçmiş açıklamalannızın acısını fazlasıyla çekmeye başladığınız çünkü bizim dünyamızda kanunlan gelenekler belirler ve iki kez tekrarlanan olaylar geleneğe dönüşür. Hükümdarlık haklannızı sürekli kullanmazsanız kaybedersiniz. Senyor artık savaş açmaya, güçlünün kanını dö^nek isteyen herkesin kanını dökerek onlara boyun eğdirmeye pek niyetli görünmüyor. Siz de vârisler doğurmaya niyetli görünmüyorsunuz. Dikkatli olmalısınız. Onların hoşnutsuzluklannı yatıştırmak için görtermelik bir şey yapın: Bir

çocuk doğurarak onlann umutlannı gerçekle^^^. Mutluluklar adası İngiltere’nin kızısınız siz, *Anglia p^lena jocis,* doğal olarak bu Kastilya ağırkanlılığına uygun değilsiniz. Her şeyinizi mutluluk üzerine oynayın; mutluluğunuzla görevinizi birleştirin, Senyora, böyle yaparsanız tüm oyunlan kazanacaksınız. Bana güvenebilirsiniz, Senyora, ^mi seçerseniz seçin; Senyor’un babalığını kanıtlayacak tek şey mühürlere, minyatürlere ve poruelere çizdiğim yüzdür, oğlunuzun yüzü de kalabalıklara ve gelecek nesillere o şekilde görünecektir. Bir bebeğin yüzünü değiştiremem ama yaptığım ikonalarda sözde babasının, yani Senyor’un yüzünden miras kalmış bazı özellikleri vurgulayabilirim; gerçek yüz hatlarını silerim, zenci taşıyıcılardan, adi bir inşaat ustasından, son sevgilinizden, yani kazığa bağlamp yakılacak olan o zavallı çocuktan bile olsa benim için hiç fark etmez. Tanrı'ya şükredelim ki çocukcağız asıl suçu yüzünden değil başka bir suç yüzünden yakılıyor. Ama asıl konumuza dönelim: İnsanlar yalnızca benim yaptığım kabartmaları taşıyan ve krallığınızda dolaşıma çıkan paralardan taruyacaklar oğlunuzun suretini; sıradan bir uyruk asla paranın üzerindeki profille gerçek yüzü karşıl^^rna şansına erişemez; yüksekteki, uzak bir balkondan gösterdiğiniz bebeğin yüz hatlarını hiçbiri seçemez; tarihe geçecek olan ise yalnızca benim yaptığım tasvirdeki yüz olacaktır. Çünkü, çocuğunuz ne kadar güzel olursa olsun, onun yüzüne bu evin müh^inü, yani çıkık bir altçeneyi eklemeyi kendime görev bileceğim.”

“Haklısın, Birader Julian. O yakışıklı çocuğun beni gebe bırakmasına izin vermeliydim.”

“Ah, evet, gerçekten de yakışıklıydı.[1] Ama artık onu düşünmeyin; zaten birkaç saat sonra ölmüş olacak. Siz yeni genci düşünün şimdi, rüyanızda gördüğünüz genci.”

“Peki o gencin adı ne olacak?”

“Juan Agrippa. Unutmayın, ayaklannda altışar parmak ve sırtında kan rengi bir haç olmalı.”

“Peki bu isim ve o işaretler ne manaya geliyor?”

“Roma’run hâlâ ayakta olduğu manasına.”

“Peki bunları nereden biliyorsun?”

“Çünkü rüyanızda gördünüz, Senyora.”

“O rüyalann tamamen bana ait olduğundan emin değilim; bilemiyorum...”

“İnsan bazı rüyaları görmeye teşvik edilebilir ve bazı rüyalar paylaşılabilir.”

"Yalan söylüyorsun. Aslında daha fazlasını biliyorsun.”

“Ama bildiğim her şeyi anlatırsam, Senyora bana olan güvenini yitirecektir. Ben Senyora'nın sırlarına ihanet etmiyorum; Senyora da beni kendi sırlaruna ihanet etmeye zorlamamalı.”

“Bu doğru. O zaman benim için ilginç olmazsın.”

İkisi de güzelavratotunun etkisinde olan Senyora ve minya-türcü keşiş büyümüş gözbebekleriyle görmeden birbirlerine baktılar. Uzun boylu, narin, sanşın ve kel din adamının gözbebekle-rinde kan ve savaş, yatak ve darağacının kıvnrnlan arasından ye-nile^nmiş ve ölümsüz olarak çıkacak sonsuz bir imparatorluğun hayali dalgalanıyordu; Senyora'nın karanlık gözbebeklerinde ise yalnızca tesadüfi olaylar dalgalanıyor, sürekliliğin izi bile görünmüyordu; olaylar hazzı, süreklilik ise Juliân'ın ona kabul ettirmek istediği görevi anlatıyordu; sonsuza doğru çoğalan hayaller arasında sahilde yatan genç ad^mn gövdesini gördü, onun bacakları arasından gebeliğin tohumunun yanında hazzın tohumunu da alabilmeyi diledi; ama bu ikisini aynı anda alıp alamayacağını bilemiyordu aslında.

"Ne zaman?"

“Yann.”

“Yarın, kocam istese de istemese de ava gidecek.”

“İyi olur; gözü başka bir şey görmeyecektir; siz de sahilde istediğiniz kadar uzağa gidebilirsiniz."

“Guzman'a haber ver, tahtırevanı, şahini ve Libyalı taşıyıcıları hazırlatsın.”

"Yaa^^^a muhafız alınanızı isteyeceği¯. Orası çok ıssız bir

yer.”

"Buyruklanma uyulsun! Kehanetlerin doğru çıkarsa ödüllendirileceksin, Birader Julian.”

“Tövbekar ve adanmış bir can başka ne isteyebilir ...”

Kısa hayat, ebedi şan, değişmeyen dünya

Senyor uyandığında, rüyasındaki kayalık vadide ona saldıran kartallara ve alaycı şahinlere bağladı yatağındaki pislikleri. Tahtaya bağlı duran Bocanegra miskin miskin uyuyordu. Kâbusunun fiziksel devamı olduğuna inandığı şeylere esir olan Senyor’un tiksinmeye zamanı olmadı: Yatak odasının berbat kokusu, nasıl oraya döküldüğü anlaşılmaz salyalar, dağılıp saçılmış dışkılar, hayvan plasentası, sidik ve kan lekeleri, tükürük ve yağ, hiçbiri rüyası boyunca boşlukta yankılanan bir nakarat gibi tekrarlanan üç dileği anlama isteğinden daha güçlü değildi: kısa hayat, ebedi şan, değişmeyen dünya.

Sonra zafer kazandığı gün kirletilen katedrali anımsadı: Dışkı ve kan, bakır ve demir, neye işaretti bunlar? Veraset mi, yoksa vaat mi? Artakalanlar mı, yeni söken bir şafak mı?

Bir panltı dikkatini çekince başım çevirdi, yatağının bruıucun-daki su sürahisine dayanmış duran bir el aynasında kendi aksini, bağınyormuşçasına ağzını aradın dek açmış adamı gördü. Ama soluksuz kalmış, tıkanmış gırtlağından bir çığlık yükselmedi.

El aynasını kaptığı gibi aceleyle şapele doğru gitmek için yerinden kalktı ve pislik içindeki yatak odasının sessiz dehşetinden kaçtı. Şapelde daha büyük tehlikeler vardı, gerçek tehlikeler, yatak odasının manevi kötülüğünden çok uzak tehlikeler.

Oraya vannca, Orvieto'dan gelen resmin bir köşesinde duran halesiz Mesih’i bir kez daha sorgulamak için zaman bulabildi. Figürden herhangi bir cevap alamadı; ardından merdivene doğru yürüdü.

Elinde aynayla ilk basamağın önünde durdu.

Aynayı göz hizasına kaldırıp yüzüne baktı.

Evet, ta kendisiydi. Otuz yedi yıl önce doğmuş bir adam: Açık bir ^m, balmumu gibi donuk bir ten, gözlerden biri gaddarlıkla biri şefkatle bakmakta (her ikisi de bir timsaha aitmiş gibi duran ağırlaşmış gözkapakl^^^ altında) nefes almasını kolaylaştırmak için bizzat Tann’nın lütfuyla bolla^^^^ gibi büyük delikleri olan düzgün bir burun; kalın dudaklar, ipek gibi sakalı ve bıyığıyla, bir de bembeyaz kırma yakası^n kıv^nrnlanyla ustaca gizlenmiş çıkık bir çene, bu yaka boynu da kapatıyor ve başla gövdeyi ayınyor; yaka^n üzerinde duran kafa esir bir kuş gibi çaresiz.

Senyar aynada kendine bakarken, gençliğinde, Pedro'nun oğullanyla ormana kaçtığında, Celestina’yla deniz kıyısına vardığında nasıl göründüğünü anırnsamaya çalıştı; o zaman kıvırcık olan saçlan nasıl rüzgârda uçuşuyor, nasıl üşüyordu tüysüz göğsü; dikenler nasıl çiziyordu çizmelerini ve nasıl yırtıyordu dallar gömleğini; bacaklan ne kadar güçlüydü ve güneşten kararmış kollan nasıl parıldıyordu öğrenci Ludovico’yla birlikte teknenin yelkenine asıldığında; ah, yeniden genç olabilmek. ..

^^ık o genç değildi ama henüz bu adam da değildi; aynada kendini izleyerek ilk basamağı çıktı; neredeyse algılanamaz düzeyde de olsa değişiklik yoğun dikkatinden, gizemli görüsünden kaçmadı; ağzı biraz daha açılmıştı, sanki nefes alma güçlüğü biraz daha akmıştı. İ^nd basamağı çıktı: Şimdi aynada çukura kaçmış ve altlan hafifçe çökmüş görünen gözlerin çevresindeki kınşıklık-lar daha belirgindi.

Işığın ani ve nedensiz değişimine aldırmadan üçüncü basamağı çıktı, tüm dikkatini aynada değişen aksine vermişti: Ön dişleri yoktu şimdi, gözlerinin ve ağzının çevresindeki kınşıklıkları görmemek mümkün değildi. Dördüncü basamağı tırmandı: Sakalı ve saçı bir ağustos bulutu kadar, ocakta yağan kar kadar beyazdı; açık ağzı hiçbir zaman yeterli gelmeyen havayı çekmek için kederle gerilmişti ve kan oturmuş gözlerine sonsuz anılar birikmişti -hatırladıklan şeyler için biraz merhamet dileniyordu gözleri.

Beşinci basamağı çıktığında, hemen geri adım atıp bir alttaki basamağa binmemek için büyük bir çaba harcaması gerekti: Aynadaki boğulmak üzere olan yüzde ölümden önceki sükûnet görünüyordu. Boynu sarılıydı, kulaklarından cerahat akıyordu ve burun deliklerinde solucanlar kaynaşıyordu. Yoksa çoktan ölmüş müydü? Yaşayan bir ölü müydü? Sırf bunu merak ettiği için altıncı basamağı çıkma cesaretini buldu; aynadaki yüz hareketsizdi ve boynundaki sargılar çenesini de sanıyordu şimdi.

Bir basamak daha çıkarak o görüntüden kaçtı; şimdi aynadaki karanlığı delmekte, yüzünü görmekte güçlük çekiyordu, yansımanın karanlığına gözleri alışınca, solucanlann yavaş ama ısrarlı çalışması sonucu sargıların yok olduğunu, çenenin de nemden ve yerçekiminden dolayı eski çıkıldığını kaybettiğini gördü - ama ağzı nihayet kapanmıştı ve artık nefes almak için yalvarmıyordu. Yedinci basamağa çıktığında, el aynasının sırh yüzeyinde başka aynalar da görür gibi oldu çünkü yüzündeki etler çürüyüp yerini kemiğe bırakırken beyazımsı, gümüş renkli, fosforlu katmanlar çıkmıştı ortaya. Sekizinci basamakta yalnızca kemik kalmıştı geriye, karşısındaki kafatası önceki görüntüden daha çok korkuttu onu çünkü kim olduğu belli değildi a^rtık. Eğer ölümün ganimeti kişinin yüzünü söküp almasıysa, şimdi nasıl diğerlerinden ayrılacaktı bu kafatası? Hızla tırmanmaya devam etti: Dört basamak boyunca kafatası varlığını sürdürdü; ama on üçüncü basamakta parlak kemikleri çevreleyen kar^^k dağıldı.

Onun yerine tuhafbir gökyüzü göründü, aynı anda hem bulanık hem şeffaftı; güneş tutulmasında göğün aldığı metalik rengi anımsatıyordu - sanki art arda beyaz ışık katmanlarının eklenmesiyle nihayet yoğun bir şeffa^ik yaratılmıştı- aynanın yüzünde bulutlanan görüntü; ancak ondan sonra anladı Senyor, aynanın üzerindeki görüntüler bir boşlukta belirmiyor, bütünleştirip anlamlandırmak istemeyeceği seslerle birlikte görünüyordu: Kuşlar vardı, evet, ayak sesleri, kumaş hışırtılan; zaman zaman duyulan müzik sesleri, gerçi müzik sesleri bir yakınlaşıp bir uzaklaşıyordu ve ne olduğu anlaşılaiilyordu; çok hafif sesler vardı ama gümbürdeyen şimşekler de vardı, öyle ki ancak hafızasında belirdikleri halleriyle var olabilirlerdi; toprağı yanp büyüyen otlann sesi, yakında, çok yakında, çok çok yakında fakat daha uzakta melemeler, kişnemeler; anırmalar, böğürmeler, havlamalar, ulumalar ve vızıltılar. Yine de hepsi hafızasında var oluyorlardı;

hiçlik ânında sesler bile kesilmişti, Senyor'un en çok üzüldüğü de silinip giden kuş cıvıltılarıydı.

Bir sonraki basamakta gökyüzü yarıldı; metalik renk dağılıp gitti; ama küçük esintiler ve parlayan ışıklar, bugüne dek görülmemiş renkte kürelere dönüştü, ateşten üçgenler ve fosfordan sütunlar oldu, dehşet verici duvarlara ve muammalı helezanlara dönüştü, bu mutlak boşlukta, hem fani hem bitimsiz, hem başsız hem sonsuz alanda var olma yeteneğini elinden aldı; Senyar düşünüyordu, yüzü hâlâ varsa -dağılıp gitmiş bile olsa, tekrar birleş-tirilemeyecek tozlara dönmüş bile olsa- dahi kökenleri ve sonu olmayan bir şeyi düşünen deliliğin yüzü olacağına kanaat getirdi; saray müneccimi Birader Taribio'nun bir keresinde ona Erida-nus’tan, gökyüzündeki ışık saçan kum nehrinden söz ettiğini hatırladı ki bu nehir Brandenburg asasının altından akarken yıldız surlarını ay^tılatır, Zümrüdüanka kuşunun mezanna can verirdi: O akıp duran yıldız kümelerinden düşüyormuş gibi hissetti kendini, bir sonraki basamağı çıkarken, güneş girmeyen bir ormarun ıslak ve ölgün derinliklerinde ağır, tedirgin, taçyapraklan kırılgan, kurumuş bir çiçek gördü; ancak daha sonraki basamağa çıktığında çiçek canlandı, sulandı, renklendi, dalgalandı, hareketlendi.

Sulu ve etli bitkinin tam ortasında bir nokta ışıldadı ki tanınması lmkânsız olsa da Senyar o noktanın kendisi olduğunu biliyordu. Nokta beyaz bir darnlayd.ı; onun canlı olduğunu biliyordu ve umutsuzca onun kendi yaşarnı olmasını istedi. Basamakları çıkmaya devam etti; aynadaki görüntü yine bulutlandı; gecenin ortasında bir çamur deryası, tüm madalyanların bütün yüzleri, ayın saat saat değişimi, kül olmuş bir saray, bir yağmurun tatlı anısı, ilk sözcük, kendini ve başka dört ayaklılan hayal eden, böylece can üfleyen hayvanlar; yaratılmayan, hayal edilen; kendilerini hayal ederken varoluşa geçen...

Ürpererek bir sonraki basamağı çıktı: Tüysüz, şekilsiz, beyazımtırak bir canlı kapkara suların içinde yüzüyordu. Senyar hızla çıkıyordu basamakları: Şurada, damar ve sinirlerden oluşan incecik bir ağla gövdeye bağlanmış, yumurta biçimli iki yumru, henüz biçimlenmemiş cenin üzerinde egemenliklerini ilan ediyorlardı: Gözler; birkaç basamak yukarıda beyaz gövde kıllarla kaplandı; yeni oluşmaya başlayan pençeler sanki duvarlarını yıkmak ister gibi ki^mıldandı; vahşi bir uluma duyuldu: Ansızın kayıp

sesler geri döndü, dünya yeniden kahkahalar, çağlayanlar, dalgalar ve cıvıltılar, ateşler ve ayak sesleri, borular ve ıslıklatı hışırdayan taftalar ve kazınan tabaklar, ağaçlarda patlayan baltalar ve hızla inip kalkan körük sesleriyle yankılanıyordu; ama aynada görünen tek şey yeni doğmuş bir kurt yavrusuydu; Senyor telaşlı tırmanışına ara verdi ve giderek artan bir ürpertiyle o gözlere baktı; biri zalimlikle diğeri şefkatle bakan gözlere, hava almak için açılmış ağza ve sivri dişlere baktı. Kurt artık bir yetişkin olmuştu, Senyor' a tanıdık gelen tarlalarda koşuyordu ve peşinden de Senyor'un armalarını taşıyan silahlı adamlar geliyordu: *Nondum,* Daha Değil.

Dehşete kapıldı, merdivenin başından aynayı fırlattı ve mahzenin granit zeminine çarpıp parçalanmasını izledi. İnatçı yılların yukarıdan gelen kötücül ışığıyla taçlanarak nefes nefese merdivenlerden aşağı koştu; peşinde geleceğinin geçmişiyle kendini sunağın önüne fırlatıp yüzükoyun yattı ve kollarım iki yana açtı; bir İtalyan meydanını gösteren aydınlık resimden çıkan sabit ışık pelerininin üzerindeki haçın üstüne vurdu; gelecek ardında kalmıştı ama görmüş geçirmiş sayılmazdı çünkü o otuz üç basamakta gördüklerini bir bütün olarak yeniden canlandıramıyordu zihninde. Tükenmiş bedeni ezberden söylenen birtakım sözler hatırlıyordu sadece:

“Yaşlıların yaşlısı Yılan tarafından sinsice bedenime sokulan inatçı ve kurnaz ayartmalara yenilmemek için sürdürdüğüm mücadelemde, tüm zayıflığım içinde, bana elini uzatman için yalvarıyorum Rab'bim. Ama sevginin savaşı büyük olacaktır, en güçlü silahları ise nankörlerin yüreklerine kuşku salan lütufla^dir. Kutsal Ruh’un dediği gibi, inançsız oları, kötülük yapan, takıp edilmese bile kaçar çünkü kendini suçlar ki kendi suçu tarafından korkak ve çekingen edilmiştir. Ya Rab, biliyorum ki kişinin kendi vicdanının yaptıklarına şahitlik etmesi onun evinden kovamayacağı, sesini boğamayacağı devamlı bir ikazdır. Aziz Paulus’un dediği gibi, adil olanın vicdanı şerefli bir teselli, nankör olanın vicdanı kapanmak bilmez bir yaradır. Yoksa adil değil, nankör mü biliyorsun beni? Yoksa inançsız olan, kötülük yapan bir kulun olarak mı görüyorsun beni? Onun için mi gece gündüz kendimi sana adamama rağmen bu manzarayı gösterdin bana?”

Yüzükoyun yattığı yerde ağlayarak, kafa karışıklığı ve suçluluk duygularıyla boğularak bu ^fikirleri reddetti: Ama kendisi farkında olmasa da, dehşetli çifte hatırala^m silmenin bir yolunu arıyordu aslında: O günden sonra hem geçmişini hem geleceğini hatırlamaya mahkûm edilmişti. Ve bu lanet En Şefkatli Kuzu'nun işi olamazdı.

“Şeytan kudurmuş gibi saldırarak ruhani duamın kutsallığını lekelemeye çalışıyor. Şu ana kadar bu hilekar Ejderha, devamlı ve tükenmeyen kötülüğünün yettiği her türlü yolu ve her türlü şaşırtmayı kullandı; ama başaramadığım görünce şimdi taktik değiştiriyor ve kumazca oyunlarını kutsal duamın içine so^naya çalışıyor. Ya Rab, duamın içtenliğine Şeytan'ın karışmasına izin verme; kafamda korkunç görüntülerle senin önünde secde ederken, tam şu anda sevgimin saflığının bozulmadığını bana göster; utancımın ve terk edilmişliğimin, Tanrı’nın düşmanına melun çekişmelerinin tohumlarını ekme fırsatını vermeyeceğini bana göster; kederli ruhumu kandırmasına, açıkça, her dakikayı, her olayı, her yeri, dua etmenin bizzat kendisini işgal etmesine izin verme. Bilmiyorum, Tanrı'm... Tövbe edişimin Şeytan’a en büyük fırsatı sunduğundan bile şüpheleniyorum çünkü bu zehirli yılan sessizce saldırır; ki onun zihninden daha kötü bir şey yoktur çünkü onun zihninde iyi bir duşünce olmaz ve ancak onun zihni geleceğini saklayan örtüyü açabilir. Sen bunu yapmazsın çünkü önümüzde uzanan geleceği bilmeme lütfunu bize gösteren sensin, bu bilgeliği kendine saklayan sensin ki bu bilgeliğe sahip olmasan Tanrı denmezdi sana. Sen bize yalnızca ölümün kaçınılmazlığının bilgisini bıra^ktın nerede, nasıl ya da neden öldüğümüzün değil. Daha doğumumuzda hayatımızın gidişini ve son buluşunu bize göstersen Tanrı olmazdın zaten, kaldı ki biz de bunu bilsek senin sevgili kulların olmazdık: Böyle bir bilgelik ancak Şeytan'ın aldatıcı bir hediyesi olabilir.”

Bir esintiyle mum alevleri sarsıldı ve mahzenin içini kesifbir koku kapladı; Senyar tutkuyla, endişeyle, şüpheyle, teslimiyetle Orvieto’dan gelen tablodaki ana fıgüre baktı ve dualarını ona yöneltti:

"Beyhude gönül rahatlığından, gizli kibirden, ab^artılı tövbeden, hayali görüntülerden ve sahte görünüşlerden kurtar beni Tan-rı'm, Rab'bime ait olan hakiki içsel seslerle, beni seven Rab’bimin ruhumla konuşmak için verdiği doğaüstü, kutsal vecit ve heyecanla, Tanrı'nın üılerini bir maymun

gibi taklit eden, sahtesini ve yanlış ol^^n yaratmaya çalışan Şeytan’ın yöntemlerini nasıl ayırt edece-^m? Konuşan Tanrı değil de benim ruhum ve benim ateşli hayal gücümken Tann’nın konuştuğunu ve bana hayaller gösterdiğini sanarak aldanmama izin verme. Reddediyorum, Tann'nın benimle konuştuğunu sanmama neden olan gizil tatmini ve kasvetli kibrimi reddediyorum; bu coşkuyu ve veceli Şeytan’ın taklit etmiş olduğunu kabul ediyorum, hayaller gövemi sağladığını, aklıının yalnızca gevşek bir kil parçası olmasından faydalandığını kabul ediyorum, eğer Göklerdeki Kr^alımız izin verirlerse onun kendisini haleli bir meleğe dönüştürebileceğini, bizzat İsa Mesih olarak görünebileceğini kabul ediyorum. Peki o zaman, ne olur söyle Rab' birn, Yaradan’ın sesiyle O'nun Oğlu'nun sesini nasıl birbirinden ayıracağım, peki ya bu sesleri, ilk babamız Adem’in düşüşü yüzünden hepimizin içimizde taşıdığımız Şeytan'ın konuşmasından nasıl ayıracağım? Nasıl? Nasıl? Tann'yla konuştuğumuzu sandığımız esnada Şeytan'la konuşmayı engellemek için ne yapabiliriz, ruhani öğreti ne diyor bunun için? Senin hayallerinle benimkileri nasıl ayıracağım, keza bizim hayallerimizle Lucifer’in hayallerini nasıl ayıracağım? Peki Şeytan’ın görterdiklerini, onun çılgın fantezilerini kabullenmeli, onlara katlanmalı ve onlan anlamalı mıyım? Çünkü ne de olsa ona izin veren sensin, sen her şeye gücü yetensin, düşündüğün neden nedir bilmem ama Kutsal Ayağı'nın altında sonsuza dek ezmek yerine Şey^n'a istediğini yapma özgürlüğünü veren sen değil misin? Nasıl bileceğim?”

Sürüklenerek sunağa yaklaştı, kollan hâlâ haç gibi iki yana açık duruyordu; kanı çekilmiş p^armaklanyla resme dokundu; parmak uçları İtalyan meyd^^^ köşesindeki çıplak adamlara vaaz veren halesiz İsa figürünün üzerinde dolaştı.

“O güçlü elinde tuttuğun Kadeh, Rab’bim, sıkıntılar ve tesellilerden bir kanşımla dolu; yalnız Senin Kutsal Haşmet'in, kime ya da ne zaman hang!sini ihsan edeceğini bilir ve anlar, ah, Yüce İsa, benim kadehirni eşit olmayan ölçeklerle doldurdun ve büyük dertlerimi talihin nadir gülüşleriyle örtmeye kalksam bile beni esir eden arzuyla kıyaslanınca aslında onlar -ne şans ne de şanssızlık-hiçbir şey değil: Ya Rab'bim, izin ver seninle hakiki birliğe ulaşayım, bayağı yanlarının tüm zaaflanndan temizlenmiş ve annmı§ bir ruh birliğine varayım; böylece artık hükümdarlıkla, savaşla, sapkınlara zulüm etmekle ve iş olsun diye çıkılan avlarla kendimi meşgul etmeyeyim;

izin ver seninle meyve veren bir birlikteliğe varayım, ki ondan sonra bu hayatta sahip olduğum ya da olmadığım hiçbir şeyin önemi kalmasın; izin ver kutsallığa dokunmanın verdiği aşm hazzı ve lezzeti tanıyayım, yumuşaklığın ve hoşluğun o engin denizinde sarhoş ve tükenmiş olarak kalayım, kendi varlı-ğ^^n ötesine geçe^m, tamamen Rab'birnde ve Efendim'de, senin içinde doğayım, İsa Mesih: Taştan doğan ve taşa dönecek olan bu saraydan uzakta, ka^mdan uzakta, ölüyken hayatta olan babamın ve hayattayken ölü olan annemin isteklerinden uzakta, babamın benden istediği şeyden; güçten ve zalimlikten uzakta, annemin benden istediği şeyden; şeref ve ölümden uzakta, güç ve zalimlik, onur ve ölüm. Yüce İsa, senin sırların içinde siyasi hakkaniyetin istenmeyen görevleri silinip unutulur; senin içinde unutulur Yüce İsa, ka^^m, yani bakire Senyora'nın şeytani kara deliğinde değil, ki o öyle olduğunu samyor."

Kimi zaman vahşice kimi zaman şüpheyle -sıcak bir bakış, soğuk bir bakışla- bakan Senyor'un gözleri Orvieto'dan gelen Mesih figüründen şeffaf Komünyon predella'sına kaydı, oradan dönüp omzunun üzerinden arkasındaki açık mezarlara, kralların, kraliçelerin, soylu akrabalarının, atalarının mezarlarına baktı: Cenaze lahtin içine nasıl konulursa, işte Senyor da öyle bütünleşmek istiyordu İsa'yla.

"İlahi birliğin içinde farklı aşamalar olduğunu biliyorum ama sen yaptığın her şeyde özgürsün, hatta Mübarek Olan'ın na-zannda bile özgürsün ve kendini yansıtan bir ayna gibi sen de bana az ya da çok kendini açabilir, kendini gösterebilirsin; Yüce İsa, ruhun Tanrı'yla pasif birliğinde, Süleyman'ın kara şarkılarındaki Kutsal Risalelerde yazılı olan büyük sırların yerine getirildiği bir birlikte göster kendini bana. Benim mesut ruhum bir gelin gibi senin Mahzenlerine girmek için kıvranıyor ey Müba

rek Koca, ki orada en saf ve en kutsal aşk bir şarap nehridir ve yüce sevgiyle dolu yürekleri canlandınr, sarhoş eder. En iffetli ve en gizemli öpüşünü ihsan et bana, ey İsa çünkü iffetli bir eş gibi özlüyorum onu. Senin öpüşün paha biçilmez, eşsiz bir incidir. Benimle konuşabileceğin yer en içteki Cennet Krallığı'dır; izin ver göreyim, Rab'bim, İlahi Koca'nın çiçekli yatak odasını ve göksel hazla^^ cennetini. Benim gibi bir ölümlüyle arandaki evlilik bağını kuran anlaşma sayesinde ben -yani ikimiz- izzetin ebedi saadetinde en güzel şekilde tamamlanmanın tadını alabiliriz." Ağır

lahit kapakları, kesik piramit biçimli kaideler, Senyorla-nn oyma suretleri, Senyoralarrn mermer gövdeleri, öl^m yatağında yan yana uyuyan taştan kocalar ve zevceler, bu solgun heykellerin temsil ettiği hayatlan yaşaıınş olan cesetlerin gelmesini yerlere serilmiş bekleyen soyluluk, gerçek bedenlerden oyulmuşcası-na gerçeğe yakın: Senyar'un duasına şahitlik ediyorlardı.

"Kutsal varlığını, kutsal dokunuşunu ve İlahi Koca'nm şahane, esirgeyen kollarını ihsan et bana; daha fazla senden uzak yaşayamam; seninle olan evliliğime hazırlanmam için bana kısa bir hayat ver; coşmuş sezgilerim daha fazla dayanamaz; bana ebedi şan ver ki daha fazla beklemek, olmayan şeyleri beklemek zorunda kalmayayım, en büyük tiran Zaman'ın bozduğu metanetimin yeisine daha fazla katlanmayayım; ya Rab'biın, daha ne kadar bekleyeceğim? Daha değil, daha değil, diyor hanedanlık desturum ama sana yalvarıyorum: İzin ver bu değişmeyen dünyayı terk edeyim, tıpkı ilk günah ve ilk acı gibi olan, değiştikçe daha çok kendine benzeyen dünyayı; senin vaat edilmiş cennetinin güzel çeşitliliği içinde sana katılayım. Gel, İsa, gel bana, gel, gel, şimdi, şimdi, şimdi ...' '

Sonra, Senyor yakarışlarını kesmeksizin başını kaldırdığında tablodaki figürlerin hareket ettiğini gördü; tüm cansız figürlerin hareket edip etmediğini görmek için çevresine baktı ama yalnızca izleyiciye arkalan dönük olarak duran ve İsa'yı dinleyen çıplak adamlar hareket ediyorlardı, şimdi Senyor'a yüzlerini göstermek ister gibi önlerini dönüyorlardı; Senyor'un arkasında, zeminde sırtüstü yatan heykeller, lahit kapaklan üzerinde uyuyan kabartmalar hâlâ kör, hâlâ felçliydi; vaaz veren halesiz İsa da arkasını dönmeye başlamıştı. Çıplak adamlann kocaman, kalın, kalkık erkeklikleri kızarmış ve gergin, kan ve ersuyuyla dolu halde zonk-luyordu, hayalan şişkin ve kıllıydı, hazla titriyordu; gölgelerin İsa' sının sırtında kürekkemiklerinin arasında kan kı^mzısı bir haç vardı ve kalçalannın arasına bir parça kan bulaşmıştı.

Senyor bir çığlık attı; uzamp tövbe kamçısını eline aldı ve sırtını, elini, yüzünü kamçılamaya başladı, atalarının heykelleri boş gözleri ve bozulmaz mermer tenleriyle yattıklan yerden onu seyrediyorlardı. Senyor'un her yanından kan sızıyordu şimdi. Sonra kenetlenmiş dişlerinin arasından ^rnınldandı: "Dünyanın değişmesini istemiyorum. Bedenimin ölmesini,

çürümesini ve yeniden bir hayvan biçiminde doğmasını istemiyorum. Kendi torunla-

\ tarafindan kendi topraklarımda avlanmak için yeniden doğ-

^ mak istemiyorum. Dünyanın durmasını ve yeniden canlanmış

bedenimin cennetin sonsuzluğuna, Tann'nın yamna gitmesine j izin vermesini istiyorum. Öldükten sonra -ne olur biraz merha-

^ met- öldükten sonra yeniden dünyaya dönmek istemiyorum.

Ebedî vaadi istiyorum: Cennet Krallığı’na yükselmek, değişmeyen dünyayı unutmak, sürdüğüm hayata dair tüm anıl^^^ yitirmek, dünyada hayat olduğunu unutmak istiyorum. Ama cennete ulaşabilmem için, cennetin gerçekten var olabilmesi için, burasının, benim dünya^rnın değişmemesi gerek çünkü yalnız onun sonsuz dehşetinden ancak bu zıtlıktan cennetin ebedî iyiliği doğabilir. Evet, evet, zorunlu bir bu... İşte da bu yüzden gençliğimde, henüz toyken, ne yaptığımı tam bilemeden, yeryüzündeki cenneti bana önermeye cesaret edenleri öldürdüm; nedeni buydu, baba, Don Felipe, bir daha seni hayal ^^kliğına uğratmayacağıma söz vermiş olmam ya da senin zalim hükümdarlığına layık bir vâris olduğumu ispatlamak istemem değildi nedeni; nedeni buydu, anne, Donya Juana, şeref ve ölüm düğününü tamamlamak değildi nedeni; evet, nedeni buydu, işte bu yüzden şimdi yaşlanırken, bilinçli olarak dünyadaki kötülüğü artınyorum, böylece cennet bir anlam ifade etmeye devam edebilecek. İzin ver cennet var olsun, Rab, senin cennetin; bizi yeryüzündeki cennete mahk^n etme, bizi yeryüzündeki cehenneme mahkûm etme, bizi yeryü-zündekl arafa mahkum etme çünkü eğer dünya kendi içinde tüm yaşam ve ölüm döngülerini taşırsa, benim kaderim cehennemde bir hayvan olmaktır. Amin.”

Ama ne Senyor'a arkasını dönmüş Mesih ne erkeklikleri dimdik adarnlar ne de otuz ruhun, atalarının cesetlerini bekleyen lahit kabartmalan dinliyordu onu. Senyor bunu fark etti ve öfkeyle kırbacını kaldırdı: “Şeytan . .. Kılık değiştirmiş Şeytan ... Sen Şeytan, başka insanlann, başka ruhların, tek ve bir olan Tann'run kılığına giren sen ...Ah, zalim Tann, istediğin gibi ihsanla^m. verir ya da geri alırsın, bizzat Lucifer'in senin kılığına girip benim zavallı ruhumu aldatmasına izin verirsin... Göster kendini bana, Rab'bim, izin ver

büeyim bana dokunan sen misin, yoksa Şeytan mı... Neden biz Hıristiyanlardan, ruhumuzun en çok yüceldiği anda seninle mi yoksa Düşman'la mı konuştuğumuzu bilme şansım esirgiyor, bizi bu yolla sıruyorsun? Ah, İsa denen piç, göster

kendini bana, bizi duyduğuna ve bizi düşündüğüne dair bir kanıt göster, tek bir kanıt! Daha fazla aşağılama beni, haya^turun aynasında bir daha dışkı verme avuçlanma, Flaman tuvaletinde içine düştüğüm dışkılar, Ademoğlu sapkınlarına karşı kazandığım zafer gününde senin sunağında üzerime saçılan dışkı, işte bu sabah uyurken başımdan aşağı dökülen dışkı; Bok’un Oğlu, Bok Tann'sı, benimle konuşanın sen olduğunu nereden bileceğim? İzin ver şüpheler ya da hayaller olmadan yaşayayım mistik yükselişimi çünkü ancak ortaya çıkışınla zavallı ruhumdaki çelişkileri çözebilirim, babamın verdiği gücün derinliklerinde, annemin verdiği şerefin derinliklerinde, karımın verdiği şehvetin derinliklerinde esir kalan ruhumu kurtarabili^m¯ Ancak senin yanında tüm bunları geride bırakabilirim - ama gücü, şerefi ve şehveti kurban ederek seni mi bulacağımı, yoksa Şeytan’ı mı kucaklayacağımı sen bana söylemek istemiyorsun.”

Senyor, hiç bulamayacağım sandığı bir güçle ayağa kalktı ve resimdeki çıplak adamları kamçılamaya başladı, bizzat tuvalin kanadığını hayal ediyordu; sonra öfkeyle Mesih'in sırtına, haçla işaretlenmiş omuzlarına yöneldi ama tam vuracağı sarada kolu felç oldu; o ani duruşla kamçı kara bir yılan gibi havada dalgalandı; şimdi Mesih figürü geri dönüyordu, tekrar Senyor'la yüzleşmek için dönüyordu ve işte gülüyordu, mahzendeki lahit kabartmalarından biriymişçesine kıpırtısız hükümdann tüm şüphelerinin, tüm arzularının, tüm öfkesinin, dehşetinin ve tüm utan

cının üstünde yankılanan ilahi bir kahkahayla dönüyordu, diğer yandan resimdeki tüm figürler de dönüyor ve sonsuz çeşitlilikte biçimler alıyorlardı.

Senyor’un öne çıkık altçenesi daha da öne çıkarak hayatının merkezi ve toplamı olan bu yeraltı tonozunun seyrelmiş havasını ciğerlere çekmeye çalışırken, resimdeki Mesih'in dudaklan ^ha-yet hareket etti ve İsa şöyle dedi:

"Birçok kişi benim adımla gelerek Mesih'in kendisi olduğunu iddia edecek ve birçok kişi bunlara kanacak. Bir kez daha Dec-caller ve sahte peygamberler çıkacak; olağandışı işaretlerle geldiklerini duyuracak ve sahte mucizeler yaratacaklar, böyle yaparak seçilişleri aldatmaya çalışacaklar. Aziz Yuhanna'nın şahadeti doğrudur: Deccaller birden çok olacaktır. Ama bir Deccal ortaya çıkınca, birçok Deccal gelecektir. Ama bunlardan y^mzca bir ta-

nesi gerçek Deccal olaca^^. Onu bulmalısın. Uzun zamandır aradığın kurtuluşu onun sayesinde bulacaksın. Sen benim gibi olmaya çalıştın; zulmettiğin sapkınlar da Mesih gibi olmak istiyorlardı. Aptallar! Eğer ben Tanrı'ysam, efsanem ve dünyadaki hayatım eşsiz ve tekrarlanamaz olacaktır. Ama yalruzca İsa denilen bir in-sanoğluysam, o zaman her isteyen b^^rn gibi olabilir. Öyleyse neden bir insan olarak doğdum ve adımı tarihin dehlizlerine kazımak gibi bir hataya düştüm, neden Tiberius'un hâ^miyeti ve Pilatus’un yönetimi altında yaşadım, neden tarihe geçecek işler yapıp ^tarihin esiri oldum? Eğer öyleyse ben daha aptalım demektir çünkü gerçek zamanın tekrarlanamaz özüne bulaşacak

kadar alçalmazlar, bir t^m için hiçbir anlamı olmayan geleceğe giden rastlantısal yollarla ilgilenmezler. Bu muammayı çözmelisin. Bu arada, şunu da unutmadan söyleyeyim: Piç sensin!”

Aşk tutsağı

Yakışıklı delikanlı büyümüş gözbebekleriyle boş boş bakarken Senyara onun kollarını ve başını yasladığı parfümlü yastıkları düzeltti, biraz uzaklaşıp onu hayranlıkla, şükranla seyretti; sonra yeniden ona yaklaştı, sönük meme uçla^m öperek uyandırmaya çalıştı, ellerini delikanlının koltuk altl^anda gezdirdi, san, nemli tüyleri pannaklanna doladı; ardından yine biraz çekildi, yatağında uzanan çırılçıplak yabancı, güzelavratotu ve adamkökünün etkisi altında, zamandan, yerden hatta kendisine tapınan bu kadının kim olduğundan habersizdi, o kadın ki göbeğini diliyle temizledi, kaslı karnını okşadı, gözlerini yumarak cansız erkekliğini taçlandıran bakır rengi kıllarda dudaklaruu gezdirdi; bir süre sonra Senyara mavi gözlerini açtı, bir eliyle delikanlı^n ellerini tuttu ve diğeriyle çabucak, ürkekçe yatak odasıru işaret etti.

“Al, hepsi senin için; koc^ Senyar’un ^a ettirdiği bu panteonun içindeki tek zenginlik; ben bu gördüğün şeylerin hepsini senin için topladım, hep seni bekledim, rüyala^mda ve uykusuz gecelerimde, öfkeyle, kederle, yanlışla, doğruyla seni arzuladım; seni hep burada tuttum, sıcacık, göğüslerimin ve butlanmın arasında oldun, bekledim, bekledim; hepsi senin için, sen olmadan bunların hiçbir değeri yok. ..” Odayı gösteren elini açarak yavaş yavaş kendine gelmekte olan sanşın gence taş duvarlan kaplayan değerli örtüleri, altın dinarlar ve gümüş dirhemlerle dolu açık sandıkları, desen desen kilimleri, barbarlardan alınmış altın işlemeleri, steplerden gelen üzerine motifler işlekmiş postlan, dumanlar çıkartan buhurdanlıkları, kabuklan mücevherlerle bezenmiş de-

vasa sinekleri, anlan, örümcekleri, akrepleri -verimsiz, pasif, zulmedilmiş, bakırla kaplanmış- içinde saklayan kristal hücreleri gösterdi. Bu tabyalan, kurnazlık ve rüşvetle elde edilmiş bu tantanalı ağılı, Senyor’un kayıtsızlığı sayesinde edinilmiş bu zenginlikleri gömerdi. Yalv^armıştı: Hamamlar istenmişti, çobanlann şarkıla-dinlemek istemişti... Ama o reddetmişti: Saray yaşayanlar için bir mezardı; ölüm ^kiine böylesine saplanmış kocasının bu gizli köşedeki herhangi bir canlıyı izlemek ya da sorgulamak için ne zamanı ne de isteği olduğunu fark etmişti neden sonra; Guzman'ın gizlice söylediklerinin doğru olduğunu anlamıştı: Senyor yalnızca yazılı olana inanıyordu, görünen ya da söylenen şeylere i^madı yoktu, yatak odasının halini kimse kağıda dökmediği sürece Senyora huzur içinde yaşayabilirdi; odasını inşa etmekle görevli adama kolyelerinden birini, işçilerin ustabaşısına da bir yüzük vermişti; yatak perdeleri arkasında taş döşemeli dört başı mamur bir Mağrip hamamı yaptırmıştı, çöllerin en eski sinagoglarında olduğu gibi yerler beyaz kaplıydı. Senyor bir kağıdın üzerine

yazdı^rnştı Gu^nân’ a: Bu sarayın sınırlan içinde Mağriplilerin ya da Yahudilerin geleneklerine, âdetlerine uyan hiçbir şey bulu^a-yacaktı, aynca sarayda yaşayan her kişi Senyor’un büyükannesinin yolundan giderek ölene kadar aynı ayakkabılan giyecekti. Guzman bunu Senyora'ya söylediğinde kadıncağız kederle içini çekmişti; Senyor'un bir şeyin kendi başına var olduğuna inanması için onu kâğıda yazdırması yeterliydi; daha sonra duyulanyla algıladığı ay-nntılan umursamazdı. Senyora yastıklarının altına

parfiimlü eldivenler, ^minicik renkli tabletler ve kokulu otlarla dolu küçük keseler yerleştirmişti.

Delikanlının eli hareketlendi ve Senyora’nın sıkışına karşılık verdi, sonra elini kurtarıp kadının koluna dokundu. Odanın tabanına se^rilmiş beyaz kumu ve o kumun üzerinde kendi ayak izle-gördü; hâlâ sahilde uzanmakta olduğunu sandı, gemi kazasından kurtulduğu sahildi burası ama şimdi mobilyalar gelmiş, par-rum kokulan her yanı kaplamış, duvarlar postlar ve örtülerle süslenmişti. Aynca k^nun rengi de değişmişti. Delikanlının du-daklan kıpırdadı: “Sen kimsin? Ben neredeyim?”

Senyora delikanlının kul^akmemesini öptü; yanı başındaki kutulardan birinden tek bir küpe aldı ve çocuğun kulağına taktı; bunu haz alarak yaptı, bu sevinçli hareketinin ardındaki heyecanı gizledi; onu çıplak ve sahipsiz olarak Felaketler Burnu sahilinde bulmuştu; şimdi kulağına bir küpe takıyordu; belki de bu basit, küçük ve hoş hareketle delikanlıya öyle bir kişilik ve alın yazısı veriyordu ki, sahilin ve bu odanın kumlan gibi, tüm işaretler ânında dalgalarla, rüzgârla ya da başka ayak izleriyle silineceğinden, üzerine hiçbir şey yazılamayacak bembeyaz bir sayfa açıyordu hayatında; ama şimdi delikanlının kulağından bu küpe sarkıyordu ve Senyara ona uzaklardaki bir sarayda olduğunu, burada tüm boşlukların ve tüm meskenlerin aynı anda var olduğunu söylüyordu, artık canı nerede hayal etmek isterse orada farz edebilirdi kendini: Bağdat, Semerkant, Pekin, Novgorod; karşısındaki kadın da hem metresi hem de kölesiydi. . Birbiriyle çarpışan bir dizi duygunun izleri gelip geçti Senyora'nın, metresin ve kölenin yüzünden; şu an zenginliklerle dolu odasında esir ettiği bu delikanlıya hayat mı verdiğini yoksa onun hayatım elinden mi aldığını sordu kendi kendine; onu buraya getirerek gerçek alın yazısından yoksun mu bırakmıştı, yoksa o burada bu anda mı doğmuştu? İlahî olana benzer bir yaratma iradesi olduğunu mu düşünmüştü; tutsaktı ikisi de, kilit altında, iki kere yalnız, yüz yüze, yoksa delikanlı eninde sonunda metres^inin bir kopyası mı olacaktı, yoksa Senyora bu delikanlının -şimdiye dek dokunulmamış, kelebeğin kanatlan ya da fırtınadaki beklenmedik bir ışık huzmesi gibi aniden ortaya çıkan- mutlak güçlerinin kötü bir kopyası, hizmetkârı mı olacaktı?

Çocuğun dudaklanru öptü, kollarıyla belini sardı, derin derin nefes aldıktan sonra biraz çekildi, delikanlının tekrarladığı, "Sen kimsin? Ben neredeyim?” sofuna karşılık omuzlarını silkti.

"Acı bana,” diye cevapladı Senyora, sonra yatağın kenarına oturdu ve şu hikâyeyi anlattı:

Doğduğum yer olan İngiltere’den genç bir kızken kopartıldım ve İspanya’nın en büyük senyorlarından birinin, yani amcamın şatosuna getirildim. Gelirken neşeliydim çünkü bebekliğimden beri güneş ülkesinin hikayeleriyle büyümüştüm, orada portakal ağaçları çiçek açardı ve benim ülkemden eksik olmayan sislerin izine dahi rastlanmazdı. Ama geldiğim zaman, sanki güneş bir hastalı^roş ve bedenimize yaydığı mutluluk bir günahmış gibi, güneş ışınlarının dışanda bırakildığmı, derin zindanlarda yok olmaya mahkûm edildiğini ve güneşe karşı kalın granit duvarlar yapıldığını gördüm, en basit tensel zevklerin kefareti oruçla, kendini kamçılamayla ve ayinsel kurallarla ödenmek zorundaydı. Zamanla İngilizlerin gürültücülüğünü özlemeye başladım; orada sarhoşluk, dans, iğneleyici sözler, yiyip içmenin ve tenselliğin verdiği hazlar, sisli ve soğuk iklim^tizi katlanılabilir kılıyordu. Ebeveynlerimin nehir kıyısındaki malikânesinde her gece şenlik ateşleri yakılır, ziyafetler verilirdi - ama ikisi de öldü: babam koleradan, annem yeni bir çocuk doğururken. O yüzden Ispanya’ya geldim; kıvır kıvır buklelerim ve kabarıkjüponumla İngiliz soyluluğuna yakışan bir çocuktum. Uzun, çok uzun bir süre küçük bir kız olarak kaldım, sevgilim, tek eğlencem bebeklerimi giydirmek, şeftali çekirdekleri toplamak, uyuyakalanları uyandırmak, dadılarımı babamın beni Londra'da götürdüğü tiyatrodaki oyuncular gibi giydirmekti.

Bir sabah Komünyon Ayini için şapele gittiğimde artık çocuk olmadığımı anladım; regl olmuştum ve mayasız ekmek dilimin üzerine konulduğunda bir yılana dönüştü; Rahip beni herkesin önünde azarladı ve kutsal mabetten kovdu. İyi dinle, sevgilim; o korkunç olayın ne kötülüklere yol açacağını bilmiyordum daha; hâlâ da bilmiyorum. Belki de kuzenim, amcam olan senyorun oğlu, beni ondan önce de gizlice seviyordu; o sabah beni Komün-yon’da gizlice uzaktan izlediğini ve o zamandan beri sevdiğini söylemişti; bilemiyorum. Ama birkaç hafta sonra şatodaki kan ve dehşet görüntüleri arasında babasının dudaklanndan çıkan buyruğu duyduğumda artık

biliyordum, şatonun avlusu muhafızların ayaklanndan sürükleyip ateşe attıkları cesetlerle doluydu, günler boyu iğrenç kokularla yaşamak zorunda kaldık şatoda. Tek bildiğim isyancıların, sapkınlann, ortaklaşa yaşayan kadın ve erkeklerin, Mağriplilerin ve Yahudilerin genç Prens Felipe tarafından kandırılıp bir tuzağın içine sürüklendiğiydi, Felipe'ye bu tuzağı kurdurtan tek şey babasına gücünü ve benimle evlenmeyi hak ettiğini ispatlamak istemesiydi.

Amcamın buyruğuna uymak zorundaydım. Vârisin karısı olacaktım ve nikahımız dökülen kanların önündeki sunakta kıyılacaktı. T^rn oyunla^^m artık son bulduğunu işaret eden evlilik töreni gerçekleşti. Saflığı bozulmuş dilimden çıkan yılan şimdi dişlerini etime geçnmiş, ellerime ve ayaklarıma dol^^wş, beni boğmuş ve yemişti. o yılanların esiriydim: Dadılarım ve nedimelerim bebeklerimi aldılar, kostümleri saklad.ılar, şeftali çekirdeklerinden oluşan gizli hâzinemi bulup çıkardılar ve bitmek bilmez, bezdirici derslerle beni ezim ezim ezdüer: Nasıl konuşulur, nasıl yürünür, nasıl yemek yenilir. .. Bir İspanyol hanımefendisi olmak için ne yapılır?

Onlann âdetlerine boyun eğdim. Tavır ve hareketlerin zorunlu simetrisine tutsak olmayı kabullen^m. Karşıma çıkabilecek her türden duruma karşı on yıl boyunca cümle kalıplan ezberledim, dimdik yürüyerek kendimi uzun göstermeyi, bileğime tüneyen şahini taşımayı (Hareketlerin simetrisi! Köylü kızlar nasıl su kovasını kafalannda taşıyarak çeşmeye giderse ben de öyle taşırdım şahinimi), çok az yemeyi, yediğim birkaç lokmayı da parmaklarımı doğru tutarak ve başımı dikleştirerek ağzıma götürmeyi öğrendim, geçen onca yıldan sonra masumiyetim sırasında arzuladığım şeylerden kesinlikle vazgeçmedim: Ama elle^m bir daha asla, asla bebeklere dokunamadı, ayaklanm bir daha asla kostümlü dadılar arasında dolaştırmadı beni, çok değerli şeftali çekirdeklerini bahçeye gömmek için dizlerim toprağa kavuşmadı bir daha. Artık kaderime boyun eğmiştim. Tavırlan mükemmelleştirmek çok uzun zaman alır; gelenekler böyledir: Haya^ttaki olasılıklardan birini seçersin, onu korursun, seversin, disipline edersin, hakaret ya da kötülük sayılabilecek her şeyden uzak tutarsın. Biz soylula-nn sıradan halkla tek benzerliği bu olmalı, her iki sınıf da çok uzun süredir dünya üzerinde yaşamasına rağmen, ne biri ne de öbürü âdetleri yılaşın değiş^tirmeyi düşündü. Adetler, efendüer ve kullar; en yakın dostum ve saray minyatürcüsü Birader Julian anlattı bunlan bana.

Bu evlilik anlaşmasının hayatımı ne derece etkileyeceği konusunda hiçbir yoktu (bedenim öğrendiği her şeyi unut

muştu elbette) ama bir ^in, kocam rakip prensler ve sapkınların koruyucularına karşı seferde olduğu esnada başıma bir şey geldi. Yakındaki bahçelerden birinde yaptığım gezintiden dönüyordum, tahtırevanımdan inerken dengemi kaybettim ve şato avlusundaki taş döşemenin üzerine sırtüstü düştüm.

Yardım istedim çünkü demir kasnaklı etekliğim ve çevresindeki kat kat kumaşların içinde sırtüstü yatıyordum, kendi başıma ayağa kalkmarnın imkânı yoktu. Ama seslendiğimi duyan uşaklardan, yaverler ya da dadılardan, çevrede bulunan rahibelerden,

' keşişlerden, kâhyalardan, rahiplerden, taşıyıcılardan ve teberdar-

1 lardan -başıma en az yüz kişi toplanmıştı- hiçbiri elini uzatıp

; ayağa kalkmama yardun etmedi.

Etrafımda bir halka oluşturup tedirgince, endişeyle beni seyrettiler, başyaver diğerlerini uyardı:

“Kimse ona dokunmayacak. Eğer kendisi kalkamazsa kimse kal^nasına yardım etmeyecek. O Senyora'dır ve yalnızca Senyor dakunabilir ona.”

Böyle bir mantığa karşı çı^nak için hizmetçilerime seslendim: “Beni her gün siz giydirip soymuyor musunuz, saç^^ tarayıp bitlerimi ayıklanuyar musunuz? Neden şimdi dokun^myor-sunuz bana?” İncinmiş ve utanmış bakışlarını, “Odamzda olan şeyler yalnızca sizi ve bizi ilgilendirir, Senyara ama burada herkesin gözü önünde olanlar çok farklıdır: Burada her şey âdetlere göre yapılmalıdır,” dercesine yüzüme diktiler. İşte o zaman bir kez daha yurdumun, benim mutlu İngilteremin özgür kalması için dua ettim, aşkım. Kade^min kadın İngiliz hacıların kaderinden daha kötü olacağına bir kez daha inandım ki onların kötü şöhretleri yüzünden Aziz Bonifacius kadınların hac yolculuğuna çıkmasını yasaklamıştı: Hac yolunda birçoğu Şeytan’a uymuş, pek azı saflığını koruyarak menzile varabilmişti, Lombardiya'dan Fransa'ya kadar İngiliz ırkından bir orospunun ya da

metresin olmadığı tek bir kent bile kalmamıştı. Fakat benim kaderimin anla-nnkinden bin kat daha kötü olduğunu söyleyebilirim: İffet ve adabımuaşeret yüzünden mahvolmuş bir hacıydım çünkü her ikisi de yüreğimi birer cendere gibi sıkıştırıyordu.

İkindi geçti; akşam oldu, yalnızca en sadık hizmetçilerim ve en kaba saba askerler benimle birlikte kalmaya devam etti; etekliğimin demir iskeleti ağırlığım altında gıcırdıyordu; gökyüzünde hareket eden yıldızlar gördüm, bazılan her zamankinden daha hızlı ilerliyordu sanki; güneşin yeniden doğduğunu gördüm, hafızamda kalan günlerden daha yavaş doğuyordu. İkinci gün dadılarım bile beni terk ettiler ve yanımda yalnızca teberdarlar kaldı, zaman zaman ^m olduğumu, hatta orada olduğumu unutuyorlar, zamanlarını yiyip içerek, duvara işeyerek ve avlunun ortasında küfürler ederek geçiriyorlardı. Ben bir taşım, dedim nihayet boyun eğerek; giderek taşa dönüşüyorum. Artık saatleri saymayı bıraktım. geceler yok yere şafaklar hayal ettim, ^mi gün-

düzleri siyaha boyadım. Ama güneş yüzünden yüzüm soyulmaya, ellerimde kara çıbanlar çıkmaya başladı; bir gece ve bir gündüz boyunca yağmur yağdı, pudralanm ve boyalanın ^to, saçım ve eteklerim yağmurla sırılsıklam oldu. Adetlerde böyle şeyler hesaba katılmamış olduğundan serseme dönmüş dadılar yakışıksız bir gecikmenin ardından sırayla başımın üzerine siyah gölgelikler tutmaya başladılar. Güneş yeniden doğduğunda, artık tevazuu bırakıp korsemin iplerini çözdüm ve göğüslerimi kurutmaya çalıştım. Ve bir gece, iç etekliklerimin oluşturduğu geniş oyuğun gayet hoş bir konut olduğunu düşünen bazı fareler oraya yerleşmeye karar verdiler; bağıramadım, butlanmı gıdıklamalanna izin verdim ve aralannda en cesur olanına da şöyle dedim: “Ey fare, kocamın bile bilmediği yerler kurcaladığın.”

Önce beklenmedik, sonra gülünç ve nihayet acıklı olan bu durumdan beni kurtarma hakkına sahip olan tek kişi kocamdı. Ama kocamın kolları bir kez olsun beni ben olduğum için sarmış mıydı? Asla! O sırada kiminle konuşuyordum dersin? Yok, yok, seni kandıracak değilim ^kım: Farelerin en sadık olanıyla konuşuyordum o an, nihayet etekliğimin kasnaklan içine yerleşmeye karar veren fareyle çünkü sersem dadılanmdan, azametli yaverlerden ya da katı teberdarlardan çok daha iyi bir can yoldaşıydı o fare.

Kocam olarak bildiğim adamın melankolik yüzünü düşündüm -haşin ve melankolik- rahibin beni şapelden kovduğu o unutulmuş sabahta, ilk kez gözlerinde aşkla bana baktığı zaman gördüğüm yüzünü hatırladım. Ama ben aşk hakanda ne biliyordum dersin fare? Kulaktan dolma bir iki şey: O sabah yatak odamda dişi bir köpek yavrulamıştı; ben regl olmuştum; dadım Azucena'nın bir bekâret kemeri vardı. Başka ne biliyordum ki? Andreas Capellanus’un *De arte honesti* kitabından gizlice okuduğum bölümlerdeki bilgileri. Gerçek aşk özgür olmalı, karşı^lıkl paylaşıma dayanmalı, asaletini hiç yiti^emeli; alt sınıftan bir erkek, bayağı bir erkek böyle bir aşkı sunamaz, kendisine sunulduğunda değerini bilemez. Her şeyden öte aşk gizli olmalıdır, sevgili farem; âşıklar halkın önünde birbirlerini tanıdıklannı bile belli etmemeli, kaçamak hareketlerle yetinmelidirler; âşıklar çok az yemeli, çok az içmelidirler; son olarak, aşkın evlilik içinde var olamayacağını öğrendim: Bir kocayla karısı arasında aşk olmadığım herkes bilir. Kocam bana hiç dokunmadı, fare; ev^lilikte aşk olmadığının en iyi kanıtı değil mi bu? Kankocanın hiçbir zaman zifaf yatağında bir araya gelemeyeceğinin en iyi kanıtı değil mi? Yoksa her gerçek âşık gibi, yani senin gibi fare... yani senin gibi Juan, kocamın da gizliden gizliye ve kaçamak tavırlarla beni sevdiğinin kanıtı mı? Fareye bu üzücü şeyleri anlattıktan sonra uzun süredir düşündüğüm bir şeyi daha anlatım: Kaynanam, yani Senyor’un annesi yalnızca karanlıkta birlikte olmuştu erkeğiyle; İspanyol amcam ona yalnızca prensler doğurması için ihtiyaç duyuyordu. Ya ben? Buna bile layık görülmemiştim; yurdumdan, İngiltere’den kopartıldığım günkü gibi bakireydim hâlâ. O tuhaf yerde anlamsızca yatarken çok az şey yiyip içebiliyordum; sırlarla dolu, sinsi sinsi uzanmış yatıyordum, içtenlikli ve dürüst bir âşık gibi yatıyordum... ve yalnızca fare beni her gece ziyaret ediyor, beni gıdıklıyor; vücudumu tanıyordu ...

Böylece otuz üç buçuk gün orada s^^^ü yattım, aşkım; şatonun içindeki hayat normale dönmüştü; dadılar beni çorbayla besliyorlardı; katı yiyecekleri ise havanda dövmeleri gerekiyordu, aksi halde ağzıma koyduklarında yutarnıyordum; pis kokulu kaba tulumlardan içiyordum şarabı, aksi halde çenemin kenanndan akıp gidiyordu; Çin porseleninden lazımlığım getirildiğinde dadılar ikiyüzlü ve fusatçı muhafızlan feryat figan kovalıyorlardı, yine de birçok kez hizmetçiler yetişene kadar doğal ihtiyaçlanmı tutmayı başaramadım, benim ihtiyaçlaruna ya da arzulanma

bakmaksızın belirli saatler belirlemişlerdi bunun için. Ve her gece sinsi fare y^^na geliyordu; kasnaklı etekliğimin içinde açtığı delikten geçiyor, bekâretimin deliğini biraz daha gıdıklıyordu. Çek-tı^m onca işkence içinde tek yoldaşım oydu.

^rtık zamanı hesaplamayı, yıkanmayan yüzümün nasıl göründüğünü düşünmeyi ya da kirli eteklerime bakmayı bıraktığım bir ikindi vakti kocam bir zafer alayının başında avluya girdi. Başıma gelen talihsizliği gelirken yolda öğrenmişti. Ama içeri girdiğinde yanımdan geçti, şükranlanın sunmak için doğruca şapele girdi, b^ını çevirip ba^nadı bile. Hiçbir şekilde onu kınamayacağıma yemin e^niştim; savaşta ölmüş olsa neler olabileceğini hayal etmeye ça^^m, bana dokunmaya layık başka bir el olmayacağına göre avluda yatmaya devam ederek çaresizce ölümü beklemek zorunda kalacak^m, eninde sonunda, yaşlı ya da genç kendim de onlardan birine dönüşene kadar rüzgânn, toprağın, ateşin ve suyun saldırılanna maruz kalaca^^: Güneşin ve fırtınanın altında bir kemik ve saç yığınına dönüşecektim; o fare dışında kimse kalmayacaktı yanımda. Yalruzca kocamın, Senyor’un kollannda ayağa kalkabilirdim; o ölürse ben de ölürdüm; o ölürse, benim ölüm saatime kadar tek bir canlı olacaktı yanımda: O minicik, akıllı, ipek tüylü, gıdıklama düşkünü fare. Peki öyleyse kendimi fareye vermemek için nasıl direnebilirdim, onunla bir anlaşma yapmaktan, ne isterse yerine getirmekten nasıl kaçabilirdim? Affet beni, Juan, affet beni; seni rüyamda göreceğimi bilemezdim, rüyamda görerek bir gün seni bulacağımı bilemezdim...

Daha sonra kocam bir boy aynası taşıyan iki oğlanla birlikte yanıma geldi. Kocamın buyruğuyla gençler aynayı yüzüme tuttular; bir çığlık attım, karşımdaki yüzü a^ik tanıyamadığımı görerek dehşete kapıldım, o anda yaşadığım otuz üç buçuk günlük tuhaf nedamet döneminin çilesi toplandı, bir de üzerine kocam Senyor'un fani olduğu için ebedi ve ebedi olduğu için fani bir niyetle beni aşağılaması eklendi; işte o anda, hâlâ bir bakire olmama rağmen, ebediyete dek masumiyetimi kaybe^im

Kocamın yüzüne baktığım zaman bana bunu neden yaptığını anladım; o da yaşlanmıştı, belki ağır ağır ama kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde; yeni bir savaştan zaferle dönmesi aradan geçen zamanı tüm ağırlığıyla hissetmeme neden olmuştu fakat bu arada, daha önce dikkatimi çe^neyen

başka bir şey daha olmuştu: Senyor son savaşından dönüyordu; onun yaşlılığına, feragat.kar-lığına, kendini anılara ve ölüme adamasına şahit olduğumu hissettim o an; bu kez boşuna anımsamaya çalıştım şapeldeki narin gencin hayalci gözlerini ya da salondaki ad^^n gözlerindeki zalimliği, o adam ki bir suç mahallinde ayakta duruyor ve yalnızca işlediği o suç yüzünden kendini bana layık hissediyordu; şimdi bana bakan ve benim karşılık verdiğim gözler, tükenmiş yaşlı bir adamın gözleriydi; ki bu adam erken yaşlılığında ona eşlik edebilmem için bana öteki görüntümü sunmuştu: Toz içinde, ^rpiksiz ve kaşsız gözlerim, sert ve aç bir kurdun burnu gibi titreyen bumum, beni ziyaret eden farenin postu gibi grileşmiş saçlarım. Gözlerimi kapadım ve kocam Senyor'un, Şeytan'ın, hilekâr hortlaklann, kötü ruhlann yardımını alarak, Flandre'dakı uzak savaş meydanla-nndan etki ederek benim avlunun taş tabanına gülünç bir şekilde yuvarlanmamı sağlayıp sağlamadığını merak ettim.Ama Senyor' un yaptıklan Şeytan uğurun değil, Hıristiyanlığa ilahi adanmışlığı uğ-runaydı; bütün bunların bana olması için Tann'y kendine destekçi seçtiyse, o zaman ben de karşılık olarak Şeytan'ı seçecektim.

Ancak ondan sonra, kara dehşet aynasında suretimi gösterdikten sonra, Senyor ellerini uzattı ama ellerini tutup ayağa kalkacak halim kalm^ıştı. Beni koUanna almak için hayatında ilk defa eğildi ve oradan yatak odama götürdü beni, hizmetçiler kendi başlarına ve Senyor'un hoşnutsuzluğuna maruz kalma pahasına -çünkü ona göre küvet ilaçların en müthişiydi- suları adeta kaynayan bir banyo küveti hazırlamışlardı bana. Kocam giysilerimi çıkardı, küvetin içine girmeme yardım etti ve hayatında ilk kez bedenimi çıplak görme onuruna erişti. Küvetin içindeki kızgın suların sıcaklığını hissetmedim bile; felç olmuş, hissizleşmişim . Ben küvetteyken Senyor bu eski aile şatosunu terk edeceğimizi ve yüksek ovalarda prensler için bir anıtmezar ve Kutsal Komünyon için bir tapınak olacak yeni bir saray yaptırtacağımızı söyledi. Bu sayede askerî zaferinin anısını sonsuza dek yaşatacak ve aynı zamanda ... Sözlerini bitiremedi.

Dizlerinin üzerine çöktü, yüzünü bir eliyle kapatarak bana şöyle dedi: "Isabel, seni ne kadar çok sevdiğimi ve dahası seni nasıl sevdiğimi asla bilemezsin..."

Açıklamasını istedim; kibirle, tepeden bakarak, her şeyden öte nefretle istedim açıklamasını, o zaman anlatmaya başladı: "Şapelde ydam tükürdüğün o sabahtan beri seni taparcasma sevdim, öylesine sevdim ki sana asla dokunamadım; sana olan tutkum arzularla güçleniyor: O arzuları asla ve asla doyuramam, ki doyurmak da istemem çünkü bir kez doyurdum mu sana sevgim yok olur. Ben bu idealle büyüdüm, gerçek bir Hıristiyan soylusunun idealiyle; ölünceye kadar bu ideale sadık kalmalıyım. Başkalan hükümdarlığın, hastalıkların, ölümün olmadığı bir dünya, kutsallığın yalnızca duygusal tatmine ve insan tenine dayandığı bir dünya hayal edebilir ve bu hayale sadık kalabilirler, bu sadakat uğruna ölebilirler de. Ben, ben olduğum için, yalnızca tek bir hayale sadık kalabilirim: Karşılık görmeyen arzular, hiç durmadan artan ama asla doyurulmayan arzular; ki ancak böyle arzular imanla boy ölçüşebilir.”

Gülümsedim; babasının senyorlük hakkını binlerce kez kullanarak arzularını doyurmaktaki pek de sır sayılmayan ününü hatırlattım; kocam başını eğerek kendisinin de bu tür günahlar işlediğini ama aşağı sınıflardan bir kadının bekâretini almakla, kadınların en idealine, kalbinin kadınma dokunmak arasında çok büyük bir fark bulunduğunu söyledi; öfkelendim ve babasının karanlıkta, zevk almadan da olsa kendi kansına, yani kocamın annesine dokunduğunu, bu yoUa vâris sahibi olduğunu belirttim; peki sevgili kocam bu sorunu nasıl çözmeyi düşünüyordu? Yoksa tahtı başsız bıra^naya mı karar vermişti? Piçler, piçler, diye birkaç kez mırıldandı kocam, sonra söylediği sözlere rağmen, tuhaf bir şekilde o sözlerin aksine, orada küvetimin yoğun buharlan arasında o da giysilerini beynim önümde ilk ve son kez çıkardı, biraz önce kendimi görüğüm iğrenç aynayı bu kez kocamın bedenine çevirmişim gibi bir duyguya kapıldım, bu kez kötü hava koşullannın bedenime verdiği geçici hasann bir benzeri yerine, atalarının ona bırakmış olduğu onulmaz bir beden görüyordum, apseler, frengi çıbanları, sivilceler, yaralar ve erken zayıf düşmüş uzuvlar. Kaynayan su derimi yaralıyor, s^^rnda ve bacaklarımda kabarcıklar oluşturuyordu; acıyı hissettiğimde bağırdım ve gözümün önünden çekilmesi için yalvardım ona. O anda gitmeliydi ama elbette gelecekte bir daha dönmeyecekti; yatak odamın kutsallığını kocamın bir daha bozmasını istemiyordum; o an hissettiği utancın arzuladığım yalnızlığın kapısına vurulacak en iyi kilit olduğunu fark etmiştim ki bu utanç kocam Senyor odadan çıkarken

dudaklarından dökülüp sözlere dönüştü: “Bizim birlikteliğimizden nasıl iyi bir şey doğabilir Isabel?"

Felipe, söylediği sözlerden daha fazlasını anlatacağını umduğu bir tavırla çekilip gitti: İdeal aşkla ilgili söyledikleriyle tiksindirici bedeni ve sessizliği arasındaki korkutucu zıtlığı vurgulayarak, kendi kendime sonuçlara varmamı, çıka^mlar yapmamı ve onu bağışlamamı bekliyordu. Ama bunu yapacak gücüm yoktu. Küvetten çıktım, çarşaflara sannıp şatonun bitmez tükenmez koridorlarında yürümeye başladım. Bir hayal gördüm, ben geçerken arkalarını dönen uzun bir dadı sırasının yanından yürüyordum. Arkalarından ışık vurduğu için tam seçilemiyorlardı, hepsi de görünmeyen yüzlerini beyaza kesmiş pencerelere dönmüştü, yalnızca rahibe giysileriyle kaplı sırtlarını ve başlıklarını görebiliyordum.

Her birine tek tek yaklaşıyor ve soruyordum: “Bebeklerime ne yaptınız? Şeftali çekirdeklerimi nereye sakladınız?”

Ama onları ışıkta gördüğümde giysilerinin yalnızca arkalan-m kapattıgtru gördüm; ön taraflarına bakınca yaşlı ve tombul, çıplak ve sarkık, varisli ve buruşuk, tüysüz, sapsan, süt beyazı, morarmış bedenleri görülüyordu; gaddarca güldüler; ellerinde tutuklan şeyler tespih değil, renksiz havuçlara benzeyen, rendeyle ucu yuvarlatılmış bo^^^u köklerdi, bana da bir tane sundular. Başhiz-metçim Azucena, kırık dişlerinin arasından göğüslerine doğru tükürdü ve tükürüğü kocaman, damarlı, morarmış göğüslerinden aşağı süzülürken şöyle dedi:

"Alın bu kökü; suçluların idam edildiği darağaçlarının, gergilerin ve kazıkların altından topladığımız adamkökü dür bu; bir daha geri gelmeyecek oyuncaklannızın yerine koyun; sonsuzluğa ertelenen aşkınızın yerine koyun; asılanların, işkence edilenlerin ve canlı canlı yakılanların gözyaşlarından doğan bu şeytani gövde dışında ne bir oyuncağınız ne de bir âşığınız olacak; size verdiğimiz hediye için minnettar olmalısınız; onu alabilmek için kendimizi korkunç tehlikelere atmak zorunda kaldık; saçlarımızı kazıdık ve ağa^rınış saçlardan ördüğümüz ipin bir ucunu kökün boğumuna, diğerini de adamkökünün ağlayışlanyla korkuya kapılan köpeğin tasmasına bağladık; köpek dayanamayıp kaçınca kökü de nemli mezanndan, aynı zamanda da beşiğinden söküp çıkardı; biz kıtıkla kulaklanmızı tıkadık; köpek korkudan öldü; ^rn bu kökü, alın ve bağrımza

basın çünkü gerçekte ondan başka bir yoldaşınız olmayacak; yeni doğmuş çocuğunuza bakar gibi bakın ona; başına buğday e^n, ipek gibi saçlar çıkacaktır; göz yerine iki kiraz koyun, sizi görmeye başlayacaktır; ağız olarak bir dilim turp koyun, sizinle konuşacaktır. Bu kurşun renkli, boğumlu gövdeden ya da onun küçümen görüntüsünden korkmayın; saray cücesi olduğunu farz edin; o sizin hizmetkarınız, dostunuz ve gizli hazînelerinizin arayıcısı olacaktır... alın..."

Azucena soluk renkli kökü elirne verdi, o müstehcen, o zonk zonk zonklayan kökün üzerine parmaklanmı kapadı; verdiği şeyi elimden atmaya çalıştım ama adamkökünün sümüksü yüzeyi elime yapışınca dehşete kapılarak tekrar odama doğru koşmaya başlandım her y^^^ ateşler sa^rınıştı ve heyecanla titriyordum, ko-c^^n arz^^nu hatırlıyor ve onun yerine gerçek, canlı, dokunu-labilir bir arzuyu koyuyordum, öyle bir arzu ki zihnimde patlıyor, gö^^le^me, göbeğime, artık mühürlenmiş olan gizli yerime, kollarıma, bacaklanma ve sırtıma doğru ateşten yollar açıyordu: Bir beden, bir beden, ah, Senyor, bir bedene ihtiyacım vardı, sadece benim için, bana ait olacak bir bedene; yapışkan bir köke değil, becerikli ve uyanık bir fareye değil, her yerinde çıbanlar çı^roş bir kocaya değil; bir bedene ihtiyacım vardı. Ateşlenmiş, delirmiş bir halde odamdaki aynada çıplak, yıkanmış, temizle^nmiş, yenilenmiş bedenimi incelemeye başladım, tenime dokundum, parmaklarım iffet çiçeğime ulaştığında kemirilmiş bir zann kalıntıları arasından bir parmağımı geçirebildiğim fark ettim, oradan gün gö^emiş hazların derinliklerine ulaşabiliyordum; anlayamadım; bakire olduğumu biliyordum, evet bakireydim ama kutsal bekâret kapısından geriye yalnızca birtakım incecik deri parçaları kalmıştı. Bu duygunun ağırlığı altında ezilmekten bitkin duştüm; yatağa yıkılıp uykuya daldım ve rüya görmeye başladım; son yaşadıklarımın yoğunluğundan doğan bu rüya aslında bir anıydı, rüyamda seni gördüm ve seni anımsadım; bir sahilde yüzükoyun yatıyordun, dalgalarla oraya sürüklenmiştin ve mor renkli bir haçla omzundan damgalanmıştın, kumların içine gömülmüş olan her bir elinde ve ayağında altışar parmak vardı; seni rüyamda görürken anımsadım, gülünesi şehitliğimin küUerinden, kocamın ve küvette yatan benim acınacak görüntümüzden, sıra sıra dizilmiş cadılardan, adamkökünün avucumda bıraktığı histen bir ^ sıyrılıp aydınlandı: Saray soytarısı öldüğünde ardında şiltesinin samanlan arasına gizlenmiş isimsiz bir çocuk bır^^^^; hizmetçim Azucena onu bulmuş, ona acımış ve yeni yavrulamış

olan dişi köpeğin memelerinden emzi^ek için izin istemişti; seni tanıdım, sen döndün; seni rüyamda gördüm, bir deniz kazasından kurtulmuş ve bilinmeyen bir sahile vuruştun...

Uyandığım zaman masumiye^timi terk edip günah yolunda ilerleyeceğim, dedim kendi kendime: Ne yaptığ^ımın pek de farkına varmadan saray minyatürcüsünü, ender mutlulukl^^^n kaynağını; yaptığı tabloları, madalyonlan, mühürleri görmeme izin veren ve gizlice bana *De arte honesti* ciltleri getiren Birader Julian’ı çağırdım: Çınlçıplak durdum karşısında, tek kelime bile etmeden fırçalarım çıkardı ve göğüslerimin mavi damarlarını daha mavi, etimin beyazlığını daha beyaz geçirdi tuvale; sonra Rahip bana sahip oldu ve nihayet kaybettim bekâre^mi. Kaybettiğim özümü yeniden bulmuştum. Bebeklerim. Kostümlerim. Şeftali çekirdek-

lerim. Yeniden kendim olmuştum; yeniden bir çocuk olmuştum. Yani demek istiyorum ki bir erkeğin kollarında olmanın hazzını ilk kez yaşıyordum. Rahip eşsiz bir şehvetle benimle sevişip bütün bedenimden zevk alırken ben de bekâretimi daha önce o minik mahlukun gıdıklamalanyla kaybettiğime giderek daha çok ikna oluyordum. Birb^irimize türlü zevkler sonra bir^rte

uyuduk. Neden sonra b^^^m ^^rtılarla uyandım. Yatağımın çarşaflan altında bir şey hareket ediyordu, etrafa kötü kokular saçan bir şey. M^inik bir fareydi bu; çarşafın altından başını çıkardı, Julian' a ve bana baktı, sonra yine çarşafın altına girdi; ufacık bir insan, hatta bir cenin şeklindeki beyaz ve boğumlu kök Juliân'ın ve benim yan yana duran yüzlerimize doğru uyku, arzu, sanrı salgılayarak süründü... Adamkökü, darağaçl^^^ dibinde büyür. Ölüler için ağlamayalım şimdi: Küller küllere, kumlar kumlara. Şatodan aynlıp saraya taşındığımızda adamkökünü odanın zeminindeki kumun içine gömdüm. Sen, Juan Agrippa, seni denizin kumlan içinde buldum.

Senyora yavaşça soyundu. Hiç rahatını bozmadı delikanlının, minik uykucu akrebim, dedi ona, tıpkı kristal mahfazalar içindeki kıpırtısız böcekler gibi, kaybettiği şeftali çekirdeği hazi-nesini yeniden bulduğunu ^mınldandı: Yumuşacık, kinş kınş, teni-altın ağacından sarkan iki olgun meyve gibi, tatlı, etli bir kısımla kaplı sert çekirdekler; o ağacı yaladı, öptü, kor ve mermerden bir kılıç gibi olduğunda, ateşli bir soğukluğa ve don

durucu bir sıcaklığa ulaştığında bacaklarını açıp üzerine oturdu, onu bacaklarının arasında sıkıştırdı; onun kara arınanlara daldığını duyumsadı, nemli dudakların hiç direnmeden ayrıldığını, onun içeri girdiğini hissetti; yumuşak olan sert olanı içine aldı; alevler de suçlulan böyle yakıyor olmalı, dedi kendi kendine (ve ona), suçla beni o zaman, cehennemin alevlerine at beni çünkü cennet ile cehennem birdir bana göre; bu bir günahsa, tenim tatsın ebedî kurtuluşu da ebedî lanetlenişi de; yanan tenin yalazlan, kara ya-rasala^^^ her şeyi yutan yılanı, denizin oğlu, Venüs ve Apollon, benim çift cinsiyeili tanrım, izin ver açılmış butlanmın arasında kayalarının kalp atışlarını duyayım, kalçalarımı okşa, daldır parmağını, orası, daha derine, dudaktan iyice ayır, orası, hissediyo-^rum, nemli ve ipek gibi yumuşacık tüylerime dokun, bırak senin kı.lanna dolaşsınlar, orası, hissediyorum, orası, orası, orası, ölüyo-

rum çünkü ölmüyorum, orası, orası, daha derinlere vur asam, benim gerçek efendim, büyük ada^mkökünü   bana, benim tek

köküm, benim bedenim ol, bırak benimki de senin olsun, ılık sütünü ver bana, evet, evet, şimdi, ver bana... şimdi ...

Bir süre sonra, artık hayatım bu odanın içinde sürdürecek olan tazecik ve yakışıkh delikanlının yanında uzanan ve önceki sevgilisini unutmaya çalışan Senyora fısıldadı:

“Şimdi bana iyi bak çünkü görüp göreceğin tek insan benim bundan böyle; tehlikeyi göze alıyorum -yani bir gün benden bıkma ihtimalini- fakat ne olursa olsun bu odadan asla çıkmayacaksın, başkalannı kesinlikle görmeyeceksin, kimseyle konuşmayacaksın, kimseye dokunmayacaksın, bir tek ben; daha önce cömert davranmak istemiştim, seni bulmaya çalıştığını sırada, gördüğüm rüyanın beden kazanmış halini aradığım sırada daha önce seçilmiş olan genci serbest bıraktım; sarayda dolaşmasına ve hatta dışan çıkmasına izin verdim; kendi arzulanmla aklını çeldim onun; başka bir hayatı, burada bizi boğan sıkı ahlaki ve toplumsal kuralardan bağımsız bir hayatı tasavvur etmesine neden oldum, o da gidip bu özgürlüğü ahırlara ve mutfaklara taşıdı; işte bu yüzden öldü, bu yüzden ve yaşayabildiğinden daha fazlasını bir şiire aktarmayı budalaca istemesi yüzünden öldü; sen ölmeyeceksin, benim güzel adamköküm, sen burada b^^^e yaşayacaksın, sanşın farem, her ne kadar sonsuzluk insanın elinden kayıp gidiveren bir

zaman aralığı olsa da, sonsuza dek yaşayacaksın benimle, benden nefret etsen de, ben senden de, burada benimle baş başa

kalacaksın, sahte tavırlar da bir işe yaramayacak çünkü seni heye-canlandıramadığım zaman, temiz havayı ve başka kadınlan arzuladığın zaman bunun farkına varacağım; belki de tohumlann karnımda büyümeye başladığı zaman olacak bu, zevk için seçilmiş olduğunu sanarak zorunluluğun zincirletti reddedeceksin; ama sana şimdi söylüyorum işte: Burayı ancak öldüğünde terk edebilirsin, Juan Agrippa...”

Senyora sessizliğe gömüldü, beyaz kumlarla kaplı döşemeden geliyormuş gibi duran soluk alıp vermelerden ve hışırtılardan ürkmüştü yine; bir şey büyüyordu orada, bir şey sinsice, hızla hareket ediyordu, bir şey onu izliyordu ve bundan sonra onlan izleyecekti. Fakat tüm görebildiği esir ettiği delikanlı, onun düşsel bedeni, dokunulmarnış sahil, lekesiz duvardan ibaretti; delikanlı her şeyi algılıyor, her şeyi duyuyor, hiçbir şey söylemiyor, z^^im sürekli meşgul eden soruların cevaplanın bekliyordu: Kimim ben? Sen kimsin? Ben neredeyim? Juan adındaki genç bir gözünü açtı, açılan göz, sözcüklere ihtiyaç duymadan Senyara'yla konuştu: Geçmişi olmayan bir adam uyandığı anda yaşamaya, duymaya, görmeye başlar; onun için dünya ilk gördüğü, ilk duyduğu ve ilk dakunduğu şeylerdir; sen, senin sözlerin, se^n bana verdiğin adı ve kaderi kabul etmek zorundayım çünkü onlar olmadan hiçbir şeyim yok, onlar olmadan ben bir hiçim; sen de bunu istiyordun: Ben seni tanıdıkça, senden başka hiçbir gerçeklik bilmediğim için, senin ikizin olacağımdan korkmuyor musun?

Ve o masum gözde, denizden yeni doğmuş olanın masumluğunda, Senyora inanmazhk ve şüphe gördü; Senyora, bana çok şey anlattınız ama her şeyi anlatmadınız ve bana anlatmadıklan-mzı da yaşayarak öğrenmek zorundayım.

Felaketler ve hayra alamet olmayan şeyler

Ve olanlar oldu: Ma^rtin Jerorumo'ya söyledi, Jerorumo Cati-linon'a söyledi, Catilinon Nufıo’ya söyledi, ondan ona alçak sesle aktarıldı, Nuno Martin'in kulağına fısıldadı; nohutlarını yerken, ateş karıştınrken ya da kireç söndürürken, bu ovalarda güneşin ustura gibi keskin ışık huzmeleriyle kesilen tedirgin, gizemli sesleri duyulmaz eden yoğun bir duman ve toz bulutunun altında. Önce, çok basit bir şey oldu: Kalfalardan biri ceviz toplamaya gitti; bir ağaca tırmanmış dallardan birini kesiyordu ki birden kaydı, başka bir dala tutunarak ku^^lmaya çalıştı ama kaçırdı ve düşüp öldü; büyük revaklı avlunun güney cephesinde bir usta iskeleden düştü ve yere çakılarak öldü; sonra bir dülger kapıların oradaki küçük avluda bulunan vinçten düşüp öldü, onunla beraber ölenlerin sayısı üçe çıktı, Nuno; vince tırmanırken dikkati elden bırakma, Catilinon, yoksa o sefil birikimin heba olup gider, bir yaz akşamı Valladolid’in meyhanelerinde harcayamazsın paralarını; fakat bunlar yalnızca insanlann başına gelmiyor, Martin, nesnelerin de başına geliyor; sanki o nesneler biziz çünkü bu olan her neyse böğürtlen çalısıyla taş ustası arasmda bir fark gözetmiyor; dinle, Jeronimo, bak nasıl kuvvetleniyor rüzgar, iskeleleri yıkıyor, çatılardaki kiremitleri söküyor, zaten yetersiz olan havuz suyunun üzerini ince bir toz tabakasıyla kaplıyor; bir gün, Martin, güneş doğarken, saray bahçesinin inşa edileceği şu çitle çevrili düzlükte sinsice sürünecek ve odasının perdeleri arasından Sen-yora’yı seyredeceksin; sabahın bu saatinde güneşle aynı hizaya gelen ve güneşin doğarken saçtığı ışığı yansıtan küpelerinin panl-tılanndan onu tanıyacaksın; bu kavrulmuş, bu damar darnar çatlamış toprağı seyrettiği sırada onu gözleyeceksin, serin, çağıldayan çeşmeleri, gül fidanlannı, çeşit çeşit hayvanlan, zambaklan hayal edişini görmeye çalışacaksın; düşünsene Martin, daima kapalı perdeleri çekmek, odasının pencerelerini sabahın kokularına, var olmayan h^^nehierine, unutulmuş yaseminlere, özlenen ballı akasyalara açmak için nasıl yanıp tutuştuğunu ya da hoş kokulu yatağına uzanıp yanı başındaki bahçenin seslerini ve kokula-duymanın ve hissetmenin arzusuyla nasıl kıvrandığını, Ingiltere’den alınıp getirildiğinde, Kralımız'la evlen^rıldiğinde, bebekleri ve şe^alı çekirdekleri elinden alındığında o bahçenin hayaliyle avutulmuştu; peki t^n bunları nereden biliyorsun, Jerönimo?, benden bir iyilik istemeye geldiğinde başhizmetçisi Azucena anlattı, neden geldi dersen, bu inşaatın demircisi

olduğumdan, be-^m çırağım olan kocasının hiç geri dönmediği sefere çıkarken beline taktığı bekâret kemerini açmamı istiyordu, peki sen bu iyiliğin karşılığında ondan ne istedin, ha, Jerönimo?, iki avuç dolusu eğrilmemiş keten ipliği memelerle oynayıp, örekeni Azucena'nın hop hop hoplayan tavşancığında mı fınldattın, ha?, öff, kes sesini, Catilinön, neye şikâyet ediyorsun?, buradaki herkes Azucena denen o yaşlı orospuyu ya da yardımcısı Lolilla’yı halletti, neredeyse bütün işçiler tarafından mıncıklanıp sıkıştırıldılar ama onla' içeriden dedikodulan getiriyorlar ve burada dönenleri de içeriye: taşıyorlar; Martın, seni zavallı öküz, bir sabah erkenden o vaat e^^^ bahçeye bakacak sonra da kuyruğunu kı.stınp kaçacaksın, onlar için alınteri dökerek her çivisini bizim çaktığımız sarayın ct yasaklanmış köşesinde seni bulacaklanndan korkacaksın, şapellı;: yatak odası arasındaki her günkü yolculuğunu yapan Senyora’mı-zın bileğinde kukuletalı şahinle, ipek ve pahalı ketenden giysiler içinde -asla başıru çevirip sana bakmadan- gelip geçişini gördüğün o günü -kaba gövdene yakışmayacak kadar ^rılgan bir endişeyle, kireçli ellerine baktığında kendine açıklayamayacağın kadar derin bir kederle- yeniden yaşamayı umacaksın; dinle, Nufla, tozlar yakında çökecek toprağa, yorgun güneş sonunda huzura vanyor; granit tepelerin üstünde bir Artına patlıyor, dağ geçitlerinden ve kaya sütunlarından bize doğru alçalıyor, kurşun renkli ürkütücü bir kütle kolla^nru açmış inleyerek geliyor, büyük bir hırsla üstümüze kapanıyor, bir bağın çitlerinden böğürtlen çahla-nnı söküp söküp katırlann ve atların başlanna fırlatıyor; taşçılann çalıştığı bir barakayı yıkıp bir taşçıyı öldürüyor; sonra hepimizi vinçlerden, fınnlardan, temellerden kopartıyor; kazmalarımızı ve körüklerimizi bırakıyor, dehşet içinde tuğlaların, arduvazlann ve tahtaların depolandığı barakalara toplanıyoruz, bu malzemelerin arasına sığınmak bizi fırtınanın öfkesinden koruyacak sanki; Guz-man'ın önerisiyle Senyor, Piskopos'u çağırıyor, şişman ve yaşlı, ayin yönetmekten aciz, asla kendini göstermeyen Piskopos, saray keşişlerince taşınan bir tahtırevanın üstünde öksüre öksüre geliyor, elleri mosmor kesilmiş, yüzünü bir mendiüe kapatrnış, omuzlarda taşınarak taşocaklarını, demirhaneleri, barakaları dolaşıyor, patiska kumaşa balgamlar saçarak feryat ediyor ve futınaya boyun eğdirmeye çalışıyor; bu esnada keşişler de onun kafasındaki uzun tacı, elindeki gümüş asayı, geniş ve yumuşak karnını çevreleyen kuşağını, yuvarlak omuzlarının çevresine sarılmış ayin elbisesini yerinde tutmaya uğraşıyorlar.

“Şeytan bizi kandırmak için getirdi bu fırtınayı ama bir faydasını göremeyecek çünkü biz galip geleceğiz ve oyunu ortaya çıkacak! İşlerinize dönün, Tanrı'nın kullan, benim sevgili sürüm çünkü gayretlerinizin karşılığı cennetin bahçelerinde bekliyor sizleri! Vade retro, Şeytan çünkü burada bir şey geçmez eline! İşlerinize, işlerinize, sonra cennet bekliyor sizi, cennet!”

Piskopos hızla gelip geçen bulutlara doğru parmağını kaldi-rıyor, sanki o parmakla çağırılmış gibi (sen de gördün onu, Je-ronimo çünkü fırının ateşinden bile parlaktı) bir kuy^rukluyddız beliriyor gökyüzünde, öyle güzel, öyle büyük ki, başı Portekiz topraklarına, kuyruğu Valencia’ya doğru uzanıyor; gümüşi yelesiyle gökyüzünde ilerliyor, taşıyıcılar bitmiş tükenmiş Piskopos’u alıp götürdükten sonra gece de parlamaya devam ediyor ve biz hala barakalarda birbirimize sokulmuş bekliyoruz, ne dışarı çıkmaya ne de bir şey yemeye yüreğimiz var çünkü hayra alamet olmayan bu işaretlerin neyi göster^diklerini, ne manaya geldiklerini bilmiyoruz, gecenin derin sessizliğinde tek duyabildiğimiz bir köpeğin uluması, öfkeyle acıyı aym anda anlatan, öyle kederli, tehditkâr bir uluma ki fırtınadan, kuyrukluyıldızdan ya da arka-daşlanrmzın ölümünden daha çok korkutuyor bizleri; hem tansiyonu yükselen yalmz biz değiliz, Martin; orada, içeride kalfa ustalarla tartışıyordu, tartışmaları o kadar ateşliydi ki üzerinde dur-duldan kiriş ^nldı ve ustalardan biri aşağıdaki granit zemine çakılıp öldü; biz ne biliyoruz, Jerönimo?, yalnızca kulağımıza geleni, Catilinon, yalnızca kulağımıza tıktığımız balmumunu aşan sesleri, hepsi bu, hiç bilemeyeceğiz o yatak odalannda neler olduğunu, avlularda, revaklarda, portikolarda geçen, ıssız mahzenlerde ve buz gibi şapellerde dolaşanlan, senin ve benim kendi ellerimizle yaptığımız ama dolaşmaya kalksak yolumuzu kaybedeceğimiz bu sarayda olanları; bizim tek bildiğimiz günbegün büyüyen bu inşaat alanı ya da sıvalı duvarlardır, sonra bize her pencere için beş duka verirler ki insan o pencereden bakınca ne görür bilmeyiz, bize her kapı için on sekiz gümüş verirler ki o kapı açılınca nereye çıkar bilmeyiz, yolumuzu el yordamıyla bulur, inşa ettiğimiz şeyi körler gibi görürüz ama bu sarayı tasarlayanların kafasında ne var ya da bittiğinde ve senyorlarımız içinde oturduğunda neye benzeyecek bilmeyiz; biz asla o pencerelerden dışarı bakamayacağız, o kapılardan asla giremeyeceğiz; bir gün Senyora’nın çılgınca arzuladığı güller açarsa bahçesinde, sen göremeyeceksin; duygularımıza karşılık, Catilinon, görmememiz için beş duka, duymamanuz için on sekiz gümüş veriyorlar; kendini akıllı sayıyorsun, Cato, oysa kör ve

sakatsın, şu küfürbaz ağzınla nohut çiğnemekten başka iş yapmasan keşke: Öyleyse yemişim Tanrı'yı ha, seni pis tamahkâr ama küfürlerle hiçbir yere varamazsın, tek yapman gereken kulağındaki balmumunu çıkartıp atmak; içeride neler konuşulduğunu mutfaklarda ve ahırlarda duyuyoruz, burada her gün erittiğimiz demir külçelerinden daha ağır, daha sert sözler: Yazın görünen bir kuyrukluyıldız kuraklık ve prenslerin ölümü demektir; Yengeç burcunun ve Mars'ın altında bir kuyrukluyıldız talihsizlik demektir; Müneccim Birader Toribio içeride bunlan söyledi, biz de geçitlerde, ahırlarda, Azucena ve Lolilla söyleyince öğren^k ama sen ve ben, Nuno, biz yalnızca korktuğumuzu biliyoruz, bir de köpeğin bize bir şey söylemek ister gibi uluduğunu, ne diyorsun, Martin?, yani köpek bizi korkutmak istemiyor mu?, başka bir şey mi yapmaya çalışıyor?, uyarmaya mı çalışıyor?, ne yapmaya çalışıyor?, fınnlannın ateşini gözlerinde, kömürlerinin kor kızıllığını sakalında taşıyan, yaşlı Jerönimo, bize ne söylemeye çalışıyor sence?, şapellerde, geçitlerde her gece havlayarak ve yürekle^mize korku salarak dolaşan, rahibelerin koro yerinde tir tir titremesine yol açan, peşinde zincirler ve tangırdayıp rüzgârda sesler çıkartan bornlar sürükleyerek Senyor’un ve Piskopos’un yatak odalarına bile girdiği söylenen, yıldırım gibi oradan oraya gittiği için herkesin sesini duyduğu ama kimsenin görmediği, görmüş olsalar hiçbirinin korkmayacağı o derin derin soluk alan, direngen köpek ne anlatmak istiyor?, keskin bumuyla yerleri koklarken, tazeymiş gibi eski ve gizli bir kokuyu takip ederken, her saniye son saniyesiymiş gibi ulurken; inleyin, hepiniz dinleyin; sizce bu köpek korkmamamız gerektiğini mi anlatmaya çalışıyor?, bize söylenenleri dinle, Nuno; sen ve ben kuyrukluyıldızın dün yok olduğunu biliyoruz ama fırtına bir yerlere sinmiş bekliyor hâlâ, bizi kandırmak için kendi bulutlarının ardına gizlenmiş bekliyor; hâlâ orada, kasvetli ve huzursuz, alçalmış bulut kisvesi altında, dağların hatlarını silmiş; bunu biliyoruz çünkü görebiliyoruz; bir de sarayın ıssız koridorlarında her gece koşan köpeği duyuyoruz; ama köpeğin akınlan başladıktan dört gün sonra rahibelerin onu duyabildikleri ama göremedikleri için onun bir hayalet köpek olduğuna karar verdikleri söylendi bize, araftan gelen bir ruh, bir felaket habercisi, ölülerin kılavuzuymuş, bu yüzden gece yarısı şapelin içinde, Senyor’un baş ağrılarıyla acılar içinde yattığı yatak odasının yanı başındaki İtalyan tablosunun bakışlan altında ve kral lahitlerinin kabartmalarının önünde toplanmışlar, önce dua etmeye, sonra ilahiler okumaya ve nihayet kendilerine cesaret vermek, belki de hayalet köpek gibi olmak için köpeğin

kendisinden bile daha yüksek sesle ulumaya, peşinde sürüklediği borulardan daha ^^ultülü borular çalmaya başlamışlar çünkü söylediklerine göre dindar hemşirele^miz, kanatm-caya kadar dizlerinin üzerinde sü^indükten sonra tövbe kırbaçlarını çıkartıp birbirlerini kırbaçlamışlar, ardından o kutsal odanın sütunlarının dibine işemeye başlamışlar - zincirlerin şakırtısı arttığında korkudan ölüyorlarmış neredeyse- a^rtık köpekten çok kendilerinden korkuyorla^mş, iyice birbirlerine sok^ulmuşlar, kollarını birbirlerine dolamışlar, birbirlerinin koltuk altlarını ve siyah cüppelerinin hacimli eteklerinin altını koklamışlar, gittikçe artan bir gürültüyle feryat figan ağlamışlar, öyle ki en sonunda görünmeyen köpeğin zincirleri, borulan ve uluması hemşirelerin korkusu karşısında önemini kaybe^niş; hiç durmadan esner gibi halâ acıkmış ağızları ama hiç ses çıkmıyormuş; köpeğin uluması sanki bu açık, dilsiz, dudaksız ağızlardan ve yüzlerindeki taze sıyrıklardan çıkıyormuş, tıpkı engereklerin ve adamköklerinin ağızlan gibi, Başrahibe Milagros çünkü derler ki yılanlar kendi kendilerini sürürlermiş ve darağaçlannın altında sihirli küçük adamlar yetişirmiş, Ispanya'da bunlardan çok ne var Tanrı aşkına, benim yolu açık olası Catilinön’um, yoksul doğan bir kişi nereye giderse gitsin ezilecektir, unutma ki, Ispanya'da solucanlar cesetleri yemez, cesetler solucanları yer ve neticede her şey engerekleri şişmanlatmaya yarar; eğer gün gelir darağacında can verecek olursan, katıla katıla ağla, Nuii.o çünkü gözyaşlarından bir adamkökü çıkacak ve o senin oğlun olacak, zavallı mutsuz piç

“Kimse ölmedi! Kimse ölmedi! Neden böyle ağlıyorsunuz?” diye rahibelere seslendi Başrahibe; seslerindeki hakikatten çok hayra al^et olmayan işaretlerden ürkmüştü çünkü genç rahibe adayı In£s'in önderliğinde rahibeler yavaş yavaş yüzlerini Senyor'un yatak odasına çevirmişlerdi, oda doğrudan şapele açılıyordu, bu sayede Senyor isterse yatağından çıkmadan dini törenlere katılabilecekti; rahibeler mor perdeye gözlerini dikerek feryat edip ağladılar, Senyor o perdenin arkasında Guzman'ın kollarında yan baygın inliyordu, her şey. dışkı, Guzman, her yanımda dışkı var, Flaman tuvaletinde doğduğumda oradaydı, zafer günümde sunağın üzerindeydi, şimdi de insan bedeninin korku buhranlannı dualarla def etmek için yapılan bu sunağın üzerinde, şu rahibelerin sidik kokulanru alıyorum; insan bedeninin salgılan eninde sonunda beni yutacak olan bir gelgit dalgasıdır, Guzman; yalnızca Guzman’ a değil sana da söylüyorum, Catilinon, kendi

ülkesinde kaybeden bir adam, onu terk ettiğinde de kaybedecektir ama sen bunun örneğini gördün zaten; her ikiniz de sıradan adamlar olmanıza rağmen Guzman kaderini değiştirdi ve kraliyet yatak odalarına girme hakkını elde etti; oysa sen hâlâ tamtakır kuru bakırsın, Catilinon, o başarılarıyla böbürlenirken, sen, seni sefil enik, sen üç kuruşu bir araya getiremeden geldin bu günlere, bir de halâ burada kazandığın üç otuz parayı nasıl harcayacağını planhyor, hayaller kuruyorsun, zavallı piç, işte buna, ayranı yok içmeye tahtırevanla gider sıçmaya, derim ben; Başrahibe bağırdı: Kimse ölmedi!, Senyor daha çok titriyor şimdi çünkü Guzman onu yalnız bıraktı, dört duvar arasında, üçü koyu renkli örtülerle kapa^^uş, dördüncüsünde san kahverengi bir dünya haritasının ürkekçe çizilmiş sınırları: Herakles Sütunları, Tajo Nehri'nin ağzı, bir de perdenin öbür tarafından onu tehdit eden, feryadı figan et duvan çünkü Senyor (söylentiler geçitleri, koridorlan, mutfaklan, ahırlan, bacasından duman tüten barakalan aşıp geldi) bu gö^^mez köpek bulunamazsa, çıldıran rahibelerin, korkuyla ya da korku bahanesiyle bir linç kalabalığına dö^nesinden korkuyor: Sen, Senyor, burada olmamızın sorumlusu sensin, biz manastır huzurunu ararken sen bizi bu uğursuz, tozlu, ıssız yere getirdin, öyle bir yer ki her yanımız becerikli parmaklarıyla granitlerini kesip cilalayan kaba gündelikçiler, haşin ustabaşılar ve ürkütücü işçilerle, külçeleri eritirken edep yerlerini zorla kapatan peştamaldan başka bir şey giyinmeyen heyecan verici, ter içinde kurşun işçileriyle, bu ovayı türlerarası bir kısırlıkla doldurmak için gözlerimizin önünde çiftleşen kısraklar ve katırlarla dolu; ah, Senyor, vah, Senyor, bizi sessizliğimizden siz söküp çıkardınız, zihnimizi doldurmasını istediğimiz sakinliğin yerine korkutucu arzular yerleştirdiniz, içimizden yükselen ses diyor ki, hücrelerimizin duvarlan, bizi ayıran saray duvarları yıkılıverse de hepimiz bir araya gelsek, bu kavurucu güneşin altında rahibeler ve işçiler, büyük bir duy^ns^a, konuşma. içme, geğirme, mıncıklarna, dürtükleme ve tepinme şöleninde; çünkü bizi herkesin tuttuğunu öpmesi olasılığından ayıran tek şey birkaç tane bitrnemiş duvar: Bırakın kısraklar butlannı açsın, katırlar üstlerine çıksın, işçilerin aletleri kabarsın ve rahibeler kirletilsin; bizi bu vahşi katırcıların çölüne getirdiğinden beri şu gözlerimiz neler neler gördü, Başrahibe Milagros, güzel yurtla-nmız, Sevilla ve Câdiz, Jaen ve Malaga’dak.i korunaklı manastırlarımızdan uzakta, bu tuhaf yerde başımıza ne biçim işler geldi, gördün mü bu kıraç ovaya, bu amansız sıcağa, dinmeyen soğuğa Andulucia’lı rahibeleri getirdiğinde, neler olduğunu, hepsinin en güzeli,

Hemşire Ines, ışıl ışıl bir ze^ytin ağaçlığı kadar güzel, saçlan ve gözleri ze^ytin karası, teni zambak gibi bembeyaz, taze dudakları tüm yapraklarını açmış bir karanfil gibi, bak şimdi onun haline, dizlerinin üzerine çökmüş, ateşli bir köpek gibi ulumasına, onun bunun koltuk altını koklamasına, bir bak her köşesine işemesine bu şapelin -öyle derin ve karanlık ki, ibadet edilecek bir yerden çok bir zindanı andırıyor- Kralımız ve Efendimiz’in şapelinin, Köpeklerin Senyoru’nun, Şe^^^arın Efendisi’nin şapelinin; neden buradayız, Milagros, söyle bize, sen başrahibesin bilirsin; gece gündüz çevrernizde dolaşan bu korkunç adamlar, onların seni de huzursuz ettiği doğru değil mi?, kazmala^^, vinçlerinin, ^^lannın ve çekiçlerinin gürültüsüyle sabah dualarımızı, ilahilerimizi, akşam duala^mızı, kederli yakanşla^mızı boğup duyulmaz eden onlar değil mi?, sen de duvarcıların yaz sıcağında sıvanmış kollanna gözucuyla baktın, biliyoruz, gövdelerinden süzülen tere, koltuk altlanndaki kılara, peştamallarının önündeki kabarıklığa baktın, biliyoruz. Ah, Kutsal Meryem Anamız, bu sinir bozucu duşüncelerden anndır bizi, hayalet köpeğin ulumasını bizim sesimizle bastır, İsa'nın Çok Kutsal Yüreği’nin yüce sembolünü bağnmızdan eksik etme, zonklayan kara üçgenlerimizi Karmelit hamailleriyle ört, Komünyon sunağının üzerinde asılı duran şu putperest tablosunun üzerine bir perde çek, Çok Dindar Anamız, bir daha asla görmek istemiyoruz erkeklerin bacaklannı, bir daha hayal etmek istemiyoruz erkeklerin gövdelerini, bir daha gece v^tti toplanmayı, neler olduğunu bilerek ama sesimizi çıkartmayarak ağlayışlarla, hüzün ve acı içinde, teselli edilemez halde hücrelerimizden çıkmayı, bize dağıttığın beyaz kolalı geceliklerimizi çıkarmak için bir bahane ardayı, keçi kılından hırkalan ve çullan giyinmeyi istemiyoruz, ki bunlan gi^nek bahasına Anduluci^lı bedenlerimizi görme, ağır portakalianmızı hissetme, kara zeytinlerimizi koklama şansına ediyoruz, ah, Ana, Meryem Ana ... Başrahibe... nedir bu sessizlik?, duymuyor musun?, duyulacak hiçbir şey olmadığını duymuyor musun?, görünmez köpeğin ulumayı kestiğini işitmiyor musun?, Ana! Ana!, ne sessizlik... peki şimdi, Ana... sessizliği dağıtan bu sesler nedir?, şapelde ılerlerken küt küt yere ^ıran çizmeler kime ait, granit döşemede sürüklenen bu şey nedir, taşa sürtünen metal sesi nereden geliyor?, geçitler, mutfaklar, ahırlar, Azucena, Lolilla; uyan, miskin Cato, kimseye tek kuruş borcum yok diye boşuna övünme, senin gibi devrilip uyuyanlar ancak ruyalarında görür güzel urbalan; Guzman'ın sözünü tut, güya ağzından kaçır^kla^nnı dinle; o her şeyi bilir, Senyor'un avcıbaşıdır, bazı köpeklerin hiçbir cezayla kontrol

edilemeyecek kadar açgözlü olduğunu ve bunun onlann kusuru olduğunu söyler; bakıcı zinciri bırakır bırakmaz burunlannı yere yapıştınp eski bir iz bulur ve taze bir iz bulmuşcasına öfkeyle havlamaya başlar; tüm diğer köpekleri kokudan uzaklaştın, diğer köpekler peşinden gelirse açgözlü köpek öyle bir hırlar ki avcıların işini bozar ve avı tehlikeye atar; bu tür. köpeklerin aşırı açgözlülüğünün sonu kötü olur; hiçbir zaman sahip olamayacaklan bir şeyi isterler ve çıldırıp ölürler, öfkeden çıldınrlar, sana söylüyorum, Jerönimo, beni anlayasın diye, Martin, dinleyin, hepiniz dinleyin dün gece neler olduğunu; tüm o sabırsız rahibeler şapeldeydi, o tatlı, şehvetli, genç Andulucia’lılann hepsi ama hiçbiri küçük Ines, Inesilla gibi erik tazeliğinde değildir, onu görmedin mi, Martin?, Lanet olsun, Martin’in gözleri yalnızca elde edemeyeceği şeyleri görür, Senyora, dokunulmaz, kutsal, neden ona soruyorum ki?, yalnızca Nuno'nun ve benim gözlerimiz Hemşire Ines'i görür, ha Nuno? çünkü biz burada çürüdük çürüyeceğiz, onca acı çekerken neden önümüze gelen kadınla yatmayalım ki?, tamam, bak şimdi, bak bu burnunun ucunu görmez terbiyesizler ve piçler tayfasına ama sakin olun, kardeşler, istediğiniz avunmaksa unutmayın ki yoksul şövalyenin atı bile onun uğruna kendini feda eder, zengin şövalye ise karısını bile kaybeder; hepimiz o hücrelere bakan ve o hücrelerden görülen avluya sokulmuş, Andulucia'lı, Bilbao'lu... ya da Osmanlı ülkesinden, kl^min umurunda, kutsal hemşireler soyunurken bir bacak ya da meme görme umuduyla bekleşiyorduk; o siyah cüppeler ne onların ne de bizim harare^timizi bastırmaya yetiyordu, özellikle de çapkın Cato peştamalım kaldırıp hayalarını rahibeciklere sergilediğinde; hepsi de şu şapelin içinde toplanmışlar, hani yerin altına yaptığımız, hatırladın mı?, yukandaki ovaya otuz üç basamaklı bir merdivenle çıkılan mahzen ya da zindanda rahibeler, hayalet köpeğin uluması yüzünden çılgınlar gibi haykırularken Guzman Bocanegra'nın cesedini sürükleyerek geldi, Senyor'un en sevdiği köpeği Bocanegra bir zincirin ucunda, ava gitmeye hazır durumda, kaytanlar ve püsküllerle donatılmış halde, üzerinde Senyor'un a^ası olan çivili tasmasıyla, kızarış pençeleri ve şişmiş ayaklarıyla bir leşti artık; dediklerine göre gırtlağında ve başında yaralar varmış, taş gibi hareketsizmiş ve hayattayken iyileşmesi için başına sürülen merhemlerin kokuları saçılı-yormuş etrafa: Çamsakızı, şap, kimyon, ardıç, kül bulamacı ve keçi sütü; aynı anda hepsinin kokusu yükseliyormuş köpekten, çok yırtıcı bir mastifmiş fakat onu sürekli dizinin dibinde tutan ve asla ava katılmasına izin vermeyen Senyor’un çileciliği ve tembelliği

yüzünden hastalanmış, Catilinon; öldüğü zaman av giysileri üzerindeymiş işte ama avcı değil avlanaıunış bu son koşusunda; Guzman bir elinde köpeğin cesedi, diğerinde ucundan kan dam-]ayan bıçağıyla sunağın üzerine çıktı; mastifi bir demire astık.tan sonra rahibelere döndü:

“İşte hayalet köpeğiniz. Bir daha ulumayacak. Hücrelerinize dönün. Senyar’un huzurunu daha fazla kaçınnayın.”

Şükürler olsun, korkulan buhar olup uçtu, dehşetleri kayboldu, Babil’in sonu geldi, Püfleyen Papa ile Ürperen Papa yatmaya gittiler, biz de teknelerimize, ocaklanmıza, fınnlanmıza döneceğiz ... peki ya rüzgâr, Martin? Rüzgâr hâlâ esiyar mu?, peki ya emir, Jerönimo?, bugün çalışmamamızı söyleyen emir?, tören için hepimizin sarayın önündeki tören alanına gitmemiz gerekmiyor muydu?, ne töreni?, nereden bile^m, tören işte, tatil yani, bir sirk belki ya da kukla gösterisi, ne fark eder ki, bir tören ama ne tören, görülse de duyulmayan yıldırunlar ve şimşekler arasında, tıpkı Senyar'un en sevdiği köpeği olduğu ortaya çıkan hayalet gibi, eminim kuduruştu, yaralarının hepsi çamsakızıyla kaplıydı, dikkat et, Catilinön, kuduz tilkiden geçer, tilki gibi olanlann yanına yaklaşma asla. Tann göklerini kurşun rengine boyamış ve fİrtına o kadar yakın ki kokusu bile almıyor, fırtınanın kokusunu almıyor musun, Catilinon?, neden gözlerini kurşun rengi kollarıyla korumak, gizlemek istermişçesine çöktüğünü sanıyorsun tozun? Hadi gidelim öyleyse, Nuno, Jerönimo, Martin, Catilinön, köpek bir hayalet değilmiş, Guzman onun sadece kudurmuş bir köpek olduğunu ortaya çıkardı, Senyar'un en iyi köpeği olmasına, yaralı boynunda Senyar’un hanedanlık düsturu kazınmış tasmasıyla ölmesine rağmen kudurunca en sevilen köpek olmaktan çıktı, bir Yahudi'nin, bir damuzun ya da kuduz bir köpeğin bahçende gezmesine izin veremezsin, değil mi?, Guzman keskin bıçağıyla boğazlayarak öldürdü onu, o artık ölü, bir taş kadar ölü, önceki gün ahınn yanında yakılan oğlan kadar ölü, iskeleden düşen kalfa kadar ölü, ceviz toplamaya giden kalfa kadar ölü, taş zemine çakılan işçi kadar ölü, ölü, hepsi ölü, ölenle ölünmez, Bocanegra öldü, şapeldeki pa^aklıkta asılı duruyor, başka kazalar olmayacak artık, her şeyin sebebi olan hayalet köpeği öldürdüler, kuyrukluyıldız kayboldu, göreceksiniz, her şey yeniden yoluna girecek, her şey eskisi gibi olacak, hey, haydi gidelim, duydunuz mu boru sesini ve söylenen ilahileri, çabuk, hayır, yavaş, Catilinön, acele etmeyelim çünkü nihayet bir şeyi kendi

gözlerimizle göreceğiz, anlatılmayacak, göreceğiz, bak, Nuio, bak, Başrahibe, onlara anlattın mı?, bir, iki, üç... on üç, on dört... yirmi üç, y^mi dört dilenci keşiş, iki sıra senyor ve soylu; arabaların yanında yürüyen vaizler ve yanlarında sekizer Hieronymus rahibesi; baksana ne kadar uzun bir kortej, Başrahibe, gerisi dağın arkasında kalmış, Martin, bak, yere çökmüş tozu savuruyor, otları çiğniyor, böğürtlen çalılarına takılıyor bu uzun, aralıksız kortej, Başrahibe, Andu-lucia'daki bahçelerimizden çok değişik görünen bu dümdüz kuru arazideki çalılıkları kesiyor ve yollarına çıkan bodur bitkileri temizliyorlar, işte geliyorlar, Catilin6n, uçurumlardan yuvadanma-maya gayret ederek kayalık vadiden geliyorlar; neredeyse hepsi tören alanına gelen yola girdiler, kortej çok uzun, arabaların arkasından mızrak taşıyan atlılar geliyor, rmzraklannın ucunda siyah taftadan flamalar var; daha dikkatli ol, Inesilla, şimşeklerle irkil-sen bile bu kara bulutlardan korkma, gözlerini yere indir, o bulutların yağmur, rüzgar, yıldırım ve şimşek getireceğini unut, hayır, Başrahibe, fırtına korkutmuyor beni, iri yağmur taneleri yıkasın diye kaldırıyorum yüzümü, denizimizden ve geniş nehirlerimizden kopartıp bizi getirdiğin bu lanetli ovanın korkunç sıcağından kurtulmak istiyorum çünkü, sus, bak her arabanın çevresinde ne kadar ihtişamlı muhafızlar yürüyor, her bir arabanın yirmi dört atlı içoğlanı var, doğru say şunları, uzun mumlar taşıyorlar, hepsi de matem karalarına bürünmüş, arabaları çeken katırların koşumları bile siyah, iyi ama ne var bu arabalarda, Martın?, omzuma çık, Catilinon, dikkatle bak, diğer işçilerin, rahibelerin, teber-darların ve Senyora’nın dadıla^nnın başları üzerinden dikkatle bak ve söyle bana, çıktım, işte, bak, Senyor’u görüyorum, tepeden Umağa karalar giyinmiş, sarayın girişinde duruyor, yüzü solgun, neredeyse korkuyor diyeceğim, sanki şu an gördüğü şeyi görmeyi bekliyormuş gibi, yanındaki koltuğa Senyora oturmuş, Martın, Senyora, yüzü ifadesiz, siyah kadifeler içinde, kukuletalı şahin bi-^in^ onun arkasında Guzman duruyor, Martin, Guzman sar-kik bıyıklarıyla ayakta, bir eli bıçağının kabzası üzerinde, o bıçakla öldürmüştü Bocanegra’yı, evet, Martin, evet, Senyor sadık köpeğini aranıyormuş gibi elini uzatıyor ama köpek orada değil ama bu gördüğümüz nedir, Catilinon, gevezeliği bırak da arabalarda ne olduğunu söyl^ bedenler, Martin, bedenler!, cesetler, Başrahibe işte bu yüzden o kadar korkuya kapıldık, köpek bu yüzden havlıyordu, onlarm kokularım alabiliyordu, bizden fazlasım biliyordu köpek, bir de - kimsenin ölmediğini söylemiştin!, bunlar ölü bedenler, Martin, imanıma dinime ceset bunlar, hatta bazılan iskelete

dönüşmüş ama hepsi siyah, kırmızı, pahalı giysiler içinde, altın madalyonları var, giydirilmiş iskeletler, Martin, bazıları da mumyalanrnış, hâlâ sıntıyorlar, saçlan kafalannda duruyor daha, şimdi teberdarlar onları arabalardan çıkarıp lahitlere götürüyorlar, Başrahibe; sessiz ol, Ines, bakmaya devam et, dört tane pelerinli koro şefi geliyor, bak Martin, işte şişko Piskopos yine göründü, yüzü öksürmekten, öğürmekten, bir de söylentilere göre hadım edilmiş olduğundan mosmor olmuş, hem Piskopos hem de yardımcıları brokar cüppeler içindeler, Başrahibe, keşişler “Sub-venite” ilahisini söylüyorlar, ben de biliyorum nasıl söylenildiğini fakat rüzgâr... yağmur... tabutların üzerindeki püsküUer rüzgârda uçuşuyor, rüzgâr ölüleri kaldırıp uçuracak, onlar bizim ölülerimiz, yavrularım, Senyor’un atalan geldi artık, ovaları ve dağları, tirtınalan ve derin çukurları, kanyonları ve bataklıklan geçerek bu ölüler diyarındaki son mezarlanna geldiler, tüm hanedan, yönetmeye başladıklan günden bu yana, otuz lahite doğru yol alan otuz arabanın içinde giden otuz hükümdar, bizi yöneten hanedanın otuz hayaleti, küçük hemşirelerim, o yenilmez düsturla, Daha Değil, Daha Değil, armanın tam ortasındaki boşlukta yazan yazılmış, Daha Değil, *Nondum, Nondum;* ilk Senyor, Mağriplilere karşı savaşan oydu; onun oğlu cesur Senyor teslim olmamak için kuşatılnuş şatosunun kulelerinden birinden kendini Muham-med'in mızrakları üzerine atmıştı; ^rius'çu kral ve bir Paskalya sabahı başının kesilmesini buyurduğu isyankâr oğlu; ensest günahıyla kirlettiği yatağında çıkan bir yangında kül olan Senyor ve külleri ona kanşan kırle^lmiş kızı, onun oğlu ve kardeşi ki o da günahkarlıktan kaçmak için kendini minyatür koleksiyonuna adamıştı; gökbilimle uğraşan ve küçük ayrıntıları araştırmaktan en yüce olanı sorgulamaya geçerek Tanrı’nın dünyayı yaratmadan önce kendisine danışmadığından yakınan Senyor; erdemleriyle hayatta kalan ve günah işleyince ölen cesur Senyor ve tahtı gasp etmek isteyenlere karşı dişi bir aslan gibi savaşan Senyora'sı; çektiği ruhani acılar yüzünden mi yoksa ünlü kabızlığı yüzünden mi bilemez, Çilekeş diye bilinen Senyor ve onun torunu, poturuna doldurmayı alışkanlık haline getirmiş, tek mutluluğu poturundaki dışkılardan gelen buharları koklamak olan suskun, iktidarsız

Senyor; Katil diye de bilinen, rakibi olan iki kardeşini surlardan aşağı attırtan, kendisi de otuz üç buçuk gün sonra Tann'nın huzuruna çıkan genç Senyor ki bu süre içinde zehirli kurşundan bir tespihi elinden hiç bırakmadığı için zehirlenmiş ve yatağında ölü bulunmuştu; onlara bak,

kızım, onlar bizim bilge ve sevgili efendilerimiz, hükümdarlanmızdır; bir kapatmaya vurulup nikâhlı kansını terk eden ve saray erkanına gözdesinin banyo suyunu içiren zalim Senyor; kendi kanının ve gözyaşının renginde bir bayrak yapan terk edilmiş Senyora ki bu işi duUuk benzeri hali yüzünden meşgale olsun diye yapmasına rağmen, kimsenin aklının almayacağı bir şey oldu ve bu mübarek hüzün bayrağı inançsız Katharos'çu sapkınlara karşı yürütülen savaşta taşındı; gece suç işlediği yerlere heykeller diktirten insafsız Senyor, söylenene göre bir pelerin giyip gezintiye çıkar, hiç yoktan kavgalar çıkartır ve sonra da işlediği cinayetlerin şam uğruna kurbanlanmn merrner heykellerini yaptınrmış ve günün birinde bu heykellerden birinin kolu kafasına düşüp onu öldürmüş; dua ederken cennete gidişinin hızlandırılması için kocasının teberdarlarından biri tarafından öldürülen dindar Senyora; dua ederken öldürülen annesinin katili olan üvey babasına karşı ordu kurup saldırıya geçen isyankâr Senyor; tahtın başkasına kalmaması için topraklarını yakıp yıkan, saraylan yerle bir eden, sadık soylulann kafasını kestiren fitneci Infanta; hükümdarlık günlerini kendi cenaze törenlerini düzenleyerek geçiren, böylece kulluğunun gereğini yerine getirdiğine inanan ve yasa gereği ölmeden önce kendi cenaze törenlerini görmek zorunda olan cüzamWarla kendini bir tutan, bu yüzden tabutuna uzanıp “De Profundis" söylemeyi kendine görev bilen Senyor; erken yaşta dul kalan ve küçük oğullan kaçırılan Senyor ki bunun Yahudi oyunu olduğu kısa zamanda ortaya çıkmıştı, kraliçesinin bakımmı yapan ünlü doktor Cuevas, Yahudi’ydi, tahtın üç küçük vârisi Museviler tarafından kaçırılıp ay ışığında boğazları kesildikten sonra bedenlerinden, sihir yaparken kullanılan yağlar çıkartılmıştı ve bu yüzden Logroi'io Meydanı’nda otuz bin dönme Hıristiyanı -aslında inatçı Yahudileri- canlı canlı yakmak zorunda kalmıştı; şu küçük tabuta bak, Inesilla, içinde üç kayıp soylu çocuğu simgeleyen küçük bir çocuk cesedi var; ve Senyar’un büyükannesi, iffetli Senyora’mız, giysilerini hiç değiş^rmezdi, bu sayede Tanrı’ya ait olanı Şeytan’ın göremeyeceğini söylerdi, öldü-

ğü zaman derisine yapışnuş olan çoraplarını ve ayakkabılarını çıkartmak için üç gün uğraşılmıştı, sonra onun kocası deli Senyor, bizim Senyor’umuzun büyükbabası, yabani tavşanları canlı canlı kaynatmaktan hoşlanırdı, odasına kar koydurtur, şekerini mürekkeple boyatırdı, bir gece kendisini adı anılmayacak hazlara teslim e^nlşken dört Mağripli köle tarafindan ipek bir ilmikle boğulduğu söylenir; son olarak da, Inesilla,

Senyor'un babası, mumyalanmış cesedi Deli Hanım, yani Senyor'un annesi tarafından, sayısız savaş, sayısız suç, sayısız kahramanlık ve sayısız haksızlıkla çoraklaşmış bu ülkenin bütün manastırlarına sürüklenen Senyor; burada hepsi huzurla uyuyacaklar, bu granit ve mermerden mahzen mezarlarmda, sonsuza kadar, kızım, sonsuza kadar çünkü bu saray, sonsuza dek ayakta kaması için yapılan bir anıtmezar ve tapınaktır; iyi ama cennetin ve cehennemin gerçek sonsuzluğu dışında hiçbir şey sonsuz değildir, Başrahibe; sus, bir rahibe adayı olamayacak kadar küstahsın, tüm bu kemikler ve kafatasları buradan hiç ayrılmayacaklar; peki etin dirilişi, Başrahibe?, peki son yargı günü?, hükümdarl^^^ hayattayken sahip oldukları bedenlerle çıkmayacaklar mı cennete?; lanetli Inesiüa, kafamı karıştırmaya çalışma, sana ziller yüce tarikatımızın buyurdu

ğu tövbe giysileri giy^^eli, soytarı çocuk seni, beni şaşırtmak mı senin derdin? çünkü yeniden canlanacak olan bedenimiz hayattayken sahip oldu^^uz şehvetli bedenimiz olmayacaktır, yeni bir Hıristiyan bedeni olacaktır, aynı beden ama yenilenmiş. Kutsal Ruh’un tapınağında i^nci kez vaftiz edilerek günahlardan arındırılmış olacaktır, tekrarla, zavallı çocuğum, tekrarla, sonra da sor kendine, *tol^m* ergo membra Christi /aciam membra meretri-cis?, Aziz Yannis Khrysostomos'un vaazını hatırla, “Bedenini kirletmeye hakkın yoktur çünkü o senin değil, Babamız'ın, Tanrı'nın tapınağıdır,” Roma'daki Kutsal Babamız[1] ın, öpüşmenin, kucaklaşmanın ve tensel hazların en uç noktasına kadar dokunmanın ölümcül günahlar olmadığını söyleyenlerin hepsini engisizyona ihbar etmemizi buyurduğunu hatırla, unutma bunları; ama, Başrahibe, bu iğrenç mumyalara ve iskeletlere ba^nak istemiyorum, benim görmek istediğim şeyler şu altın saplı, yeşil taftadan şeritli, g^rnüş semalarla işlenmiş ahşap kutular, görmüyor musun o kutulan?; evet, kızım, bazılarının içinde azizlerin, kutsanmışların emanetleri var, diğerlerinde de şanlı hükümdarla^nımza ait eşyalar bulunuyor ama hava hâlâ kurşun rengi bulutlarla kaplı, hey, Catilinon, ne var şu kutularda?, söylesene, şu anda açıyorlar, Martin, gayet iyi görüyorum omuzlarına çıkmam işe yaradı, şimdi Senyor, bir keşişin kendisine uzattığı kutuya doğru yürüyor, kutunun içinden bir incikkemiği aldı, duydun mu, incikkemiği, dizden aşağısı yani, dizkapağının bir parçası, deriler ve sinirlerle bağlı sarkıyor üst tarafından, şimdi Senyor, kemiği dudaklanna götürdü, öptü ve bu, Jerönimo, bu da çan kulesine düşen bir yıldırımdı, taş yapının bir parçasını kopardı ama bak, orada, kortejin en gerisinde,

yağmurun altında ilerleyen küçük, deri kaplı bir araba var, yorgunluktan tükenmiş teberdarlarla, aşçılarla, yaverler, nedimelerle, mızrağa geçirilmiş domuz başı, soğan, kurutulmuş domuz eti, yağlı mum taşıyan bulaşıkçılarla sarılı çevresi, arkalarından ise... bak arkalarından bir cenaze arab ası geliyor, sonuncusu, eksik olan buydu, Inesilla, bu dehlizdeki otuz mezarda yatması gereken otuz bedeni tamamlamak için gereken son ceset oydu, arabalann en şatafatlısı, en süslüsü, yağmur tüm öfkesiyle cam kapağına çarpıyor, duruyorlar, Martin, şimdi kim geliyor, Başrahibe?, yürüyüş sona erdi, cüppem sırılsıklam oldu, kumaş göğüslerime yapışıyor, Başrahibe, gel gidip üstümüzü değiştirelim, kurumak için ateşin başında çıplak dura^n biraz, kim geliyor oradan?, deri kaplı arabanın kapısını açmak için dört teberdar yaklaşıyor, fırtına kötüleşiyor, bu korkunç rüzgâr alıp götürecek neredeyse cesetleri, sayvanlar yerinden kopuyor, tabutlann üzerindeki brokarlar rüzgârda dalgalanıyor, bak, Başrahibe, bak, bak, Martin, çan kulesinin ucunda bir kıvılcım gördüm, altın kürenin hemen altında, bak, küre alev almış sanki, küre yanarken ilahiler güçleniyor, cenaze çanlan daha bir öfkeli çalıyor, kalabalığın duaları, feryatları artıyor; dört teberdar küçük deri arabadan siyahlar içinde, sinirli, titreyen, ağlayan bir bohça çıkartıyorlar; paçavraların içinde sarı gözler panldıyor ve Deli Hanım yüzünü gösterdiğinde kurumuş yanaklarında akanın gözyaşlan mı yoksa yağmur damlalan mı olduğunu kimse bilemeyecek; ıslak paçavralara sanl.ı bu bohçanın ardından sen iniyorsun, fırtınanın bağrında, sen, azizleşmiş, yakışıklı ve aptal, sen, kadife şapkan, kürklü pelerinin, göğsündeki altın post, gül renkli çoraplannla, sen, yeniden hayata dönmüş prens, zarif, güzel ve budala, sen, bu sembolleri ve elbiseleri giyinmiş olan taht vârisi genç kazazede, içi boş, sen, açık ağzın, sarkık dudağın, öne çıkık altçenen, donuk bakışlann, zorlukla nefes alışınla sen, arkanda cenaze arabası duruyor, tabutun içinde olması gereken, baloda bir hayli dans ettikten sonra ateşlenip ölen ve bir sonraki gün Doktor Pedro Del Agua’nın yöntemiyle mumyalanan kadın delisi majeste yerine, yıpranmış giysileriyle kum tepelerinde bulunan genç adam yatıyor cam kapağın altında.

Demek seni çağınyorlar, Jerönimo, sana ihtiyaçlan var, yıldı-nın düşünce çanlar da yanmaya başlamış anlaşılan, çanlar eriyor ve çanlar eridikçe anlıyoruz ki biz...

“Ölülere bir ev yapmak için ömrümüzü venn.işiz!”

Deli Hanım

Hücrelerinize kapanın, dedi Başrahibe, hepiniz, tek bir tırnağınızı bile göstermeyin, kapılarınızın sürgülerini çekin, pencerelerinize kara örtüler örtün, Senyor'un annesi, Deli Hanım, kara paçavralara bürünmüş, bir yanında kocasının cesedi, diğer yanında budala soylunun teki, ki sorarsanız yeniden canlanmış olan kocası olduğunu söyleyecek, kendi kendinin babası, kendi kendinin oğlu ya da ikiziymiş kocasının, yani Senyor'un babasının, hiç bilmiyorum, hiç anlamıyorum, kes^^kie akıl mantık işi değil, Hemşire Angustias, Hemşire Clemencia, Hemşire Dolores, Hemşire Re-medios, saklanın, yavrularım, saklanın çünkü Deli Hanım başka kadınların ortalıkta göıünmesine asla dayanamaz, bu kadınlar gecesini gündüzüne katarak çılgınca ibadet eden, en iffetli, Mesih’le nişanlı, bekâret ye^^^ e^tmiş en saf rahibeler ve çömezler olsa bile dayanamaz, ona göre bu bile yeterli sayılmaz, bu dünyada etek giymiş her şeyin onun boşluğunu kolladığım zanneder, tüm kadınların bir gece için bile olsa kocasının önünde soyunmak için iflah olmaz bir arzu duyduğunu sanır, gerçi kocası hayattayken karısına o denli sadakatsizdi ki ateşlenip ölmemiş olsa, kanı zehirleyen ve tüm vücutta çıbanlar çıkartan frengiden öleceğine kuşku yoktu, peki bizim Senyor o yüzden mi çocuk yapmıyor, Başrahibe, babasından miras kalan frengi yüzünden o işi yapamıyor mu, yoksa yapabiliyor da hastalığı bulaştıracağından mı korkuyor?, kimse sesini çıkartmasın, şşşt, size çobanlık etmek ne büyük bir yükmüş Andulucia’lı rahibeler, sizde bir aykırılık var Sevilla’lı rahibeler; daha on bir yaşında göğüsle^riniz tomurcuklanmaya başlar, bilmediklerinizi öğrenir, bulamadıklarınızı tahmin edersiniz, şşşt, hepiniz hücrelerinize dönün, yerlerinizi alın ki sizi sayabileyim ve kutsayabileyim, sen Clemencia'sın, sen Remedios'sun, sen Dolores'sin, sen Angustias’sın, sen... Inesiila aman Tanrı’m, Ines nerede, Hemşire Angustias, hemen yanı başındaki hücrede onun olması gerekiyordu, eyvah, bizim Inesilla, nerede olabilir ki?, bilir, Başrahibe, Senyor bir sürü ayin düzenlenmesini emretti, sade ayinler, ağıtlar, papalık ayinleri, atalarının ikinci kez dönüşünü anma vesilesiyle tüm revaklı avlularda, sarayın her köşesinde ayinler düzenlensin istedi, Inesilla da çok sofudur; yani çok meraklıdır, çok canlıdır demek istiyorsun, hiçbir eğlenceyi kaçırmaz, sus, Hemşire Remedios, eğlence değil bunlar, siz Andulucia'lı kızlar pek sorumsuzsunuz, ölü efendilerimiz için yas tutuyoruz bu ayinlerle, yakarıyoruz Rab'bimize onları cennetine alması için, Sevilla

panayın değil bunlar ama durun, dinleyin, işitiyor musunuz?, kaçın, kaçın, hücrelerinize saklanın, eriyen mumların taşlara damladığını, ayak seslerini, inlemeleri duyuyor musunuz?, ne söyledim ben size Yüce Efendimiz'in küçük hemşireleri, Tanrı'nın hizmetkârları, İsa’nın gelinleri, gidip saklanın, Deli Hanım geliyor, tekerlekli sandalyenin gıcırtısını duyuyor musunuz? Arkasından iterek tüm sarayda turlar attıracaklar ona, tüm kadınların üzerine kilit vurulup vurulmadığını kontrol edecek, izle onları Hemşire Clemencia, izliyorum Başrahibe, işte mumlar taşıyan iki teberdar, tekerlekli sandalyeyi iten bir cüce, sandalyenin üzerinde paçavralar arasından çevreyi izleyen sarı gözleriyle kıpırtısız bir kütle, daha arkada kadife şapkası ve kürklü peleriniyle genç bir adam -hep beraber buz gibi esen bir rüzgâr eşliğinde- revaklı avlulardan, taş koridorlardan geçiyor, sarı sıvalı duvarlara gölgeleri vuruyor, budala görünüşlü genç alçıdan yassı kabartmalarda pa^ak uçlarını gezdiriyor, İsa’^^ kalbine, Mesih'in yaralanna dokunuyor aman, rüzgâr pek sert esti Başrahibe, her yanı tütsüleyerek iki rahip geliyor peşlerinden, Deli Hanım tek söz söylemeden çevredeki her şeyi gözlüyor, gözlerindeki öldürücü nefretle hücrelerimizin kapılarındaki delikleri inceliyor şimdi, Başrahibe, neden tekerlekli sandalyeyle geziyor?, sakat mı yoksa?, şşşt, kuzum, şşşt, Sen-yor'un annesi^n ne kolları ne bacakları vardır, kocası öldüğünde gidip saray avlusunun ortasına uzandı ve gerçek bir Senyora’nın kocası hariç hiç kimsenin kendisine dokunmasına izin vermeyeceğini söyledi, kocası da öldüğüne göre, hiçbir şey dokunamayacaktı ona güneş, rüzgar, yağmur ve toz dışında çünkü bu unsurların ne ruhlan ne bedenleri vardı, böylece birkaç ay yattı orada; oğlu, Senyor şöyle dedi: Sözünü dinleyin, ona su ve yiyecek verin, ihtiyaçlarını karşılayın ve onu temiz tutun ama annemin, Senyo-ra'nın sözünü dinleyin, bırakın bedenini hüznüne feda etsin, bırakın bir İspanyol hanımefendisine yaraşır bir davranış gösterdiği bilinsin ve öyle yüceltilsin; iyi de bir manastıra kapanabilirdi, Başrahibe kendini kırbaçlatabilir, dikenler üzerinde yürüyebilir, ellerine ve ayaklarına çiviler çaktırabilirdi; ama sen mantıklı çözümlerden bahsediyorsun, Hemşire Dolores, Senyor'un annesi olan Senyora deliydi, bu yüzden başka cezalan değil bunu tercih etti; ya ayaklarına ve ellerine ne oldu, Başrahibe?, bugün Senyor'un öptüğü incikkemiğini hatırla, kızım, sandıktan alıp dudaklarına götürdüğü o kemik parçasını hatırla, annesinin ayağıydı o, şimdi azizlerden kalma mukaddes bir emanet gibi saray mahzen mezarlarına konulacak, Kurtarıcımız’ın başından bir saç telinin ve on iki dikenin bulunduğu yerde saklanacak

çünkü o incikkemiği de neredeyse saç teli ve dikenler kadar değerlidir, peki ya Deli Hanım' m kimsenin kendisine dokunmamasını söylemesi?, insanlar anladı ama hayvanlar anlamadı ve bir akşam olanlar oldu, ölmüş kocasının köpekleri ava susarnıştı çünkü efendilerinin ölümünden beri sarayın dışına çıkart^namışlardı, bazen avcı Guzman alışkanlığı ve görevi gereği onlara içeride birkaç tur a^ttınyordu ^a mastifler huzursuzdu, Senyor'un karısı Senyora o gece eğlence düzenliyordu, bunun için yalvarmıştı, yeniden müzik sesi duymak ve saraydaki uzun mateme bir son vermek için kocasına nice dil dökmüştü çalgıcılann çaldığı boruların sesi bahar serinliğine açık pencerelerden her yere ulaşıyordu; köpekler boru seslerinin av için verilen bir işaret olduğunu sandılar, hatta bunu bir saldırma emri saydılar ve ileri atıldılar, bu anlaşılmaz koşularında Guzman bile onları durdurmayı başaramadı, avluda yatan kadının etinde ve terinde ölmüş efendilerinin terinin ve etinin kokusunu aldıklan, Senyor un annesinin bedeninden yükselen dışkı ve başka pisliklerin kokusuyla heyecanlandıkları ya da Kraliçe’nin gövdesini yakaladıkları bir hayvanın gövdesi sandıkları sanılıyor, belki de hepsi-bir ölçüde katkısı olmtı§tur, böylece onun üzerine çökmüşler, hırıkılar arasında ısırmışlar, koUarını bacaklarını parçalamışlar, Deli Hanım bu sırada acıyla haykırmıyor, onu böyle bir sınava tabi tuttuğu için Tann'ya övgüler yağdınyor, iman etmiş bir Hıristiyan olarak kendi kendisine veremeyeceği ama yine de sevgili kocasıyla birleşebilmesi için Tann'dan bir an önce gerçekleştirmesini istediği ölümü elde edebilmek için yalvanyordu; gri benekli köpekler öldürme komutu gibi algıladıkları kutlama borulannın sesiyle çılgına dönmüş bir halde ona saldırdılar da saldırdılar ve o gece neredeyse deli Senyora’yı yiyip bitiriyorlardı, neyse ki Guzman kendi borusunu çalıp toplanma komutunu verdi de mastitler Krali-çe'yi bırakıp onun yanma gittiler. Senyor annesini açık hava hapishanesinden çıkartmak, b^^masını ve iyileştirilmesini sağlamak istedi. Ama annesi, Senyora, k^mak için ısrar etti, yalnızca kocasının ona dokunabileceğini tekrarladı, böylece köpeklerin parçaladığı kollanndaki ve bacaklanndaki yaralar iyileşeceği yerde iltihaplanıp şişmeye başladı, morarmış kollanndan ve bacaklanndan cerahatler akarken, Deli Hanım dualar mırıldanarak bedenini ve tövbekar ruhunu Yaradan’a, Tann Babamız'a teslim etmeye hazırlanıyor, zaman zaman aşka gelerek; onur ve şan kazançla değil kayıpla, açgözlü istif^^Üe değil gönüllü fedayla elde edilir, yalnızca kayıpla elde edilir çünkü bu dünyada onur ve şan yerini tutabilecek hiçbir zen^^nk yoktur, onur ve şan

her şeyin üstündedir!, diye bas bas ba^rıyordu, Senyor, oğlu, şimdiki Senyor’u-muz, muhafızlardan birkaç tanesine Deli Hanım'ın iradesini ihlal etmelerini buyurana kadar, o bahar her gece bağırmaya devam etti; muhafızlar öfkeyle ve saygısızca yaptılar işlerini çünkü Deli H^^n en az kendisine saldıran mastifler kadar vahşice bir direnç gösterdi, muhafızların ellerini ısırdı, suratlanna kan tükürdü ve bir yıl^nm düşürüp onları öldürmesi için Şeytan'ı yardıma çağırdı; ama ne fayda!, yatak odasına taşındı, doktorlar hemen merhemler sürdüler, bardak çektiler, yaralı kollanna ve bacaklarına müdahale ettiler ama çok geç kalmışlardı, o yüzden çürümüş uzuvları kesip atmaya karar verdiler, bunu yaparlarken Deli Hamm'dan yükselen korkunç çığlıkları işittim, kardeşle^m, hem de çok iyi işittim, korkuyla titreyerek dinledim uzuvlan kesilen kadının haykinşlan-m, ah, kurtar beni, Yüce İsa Mesih, beni sakat bırakmak ve bede-parçalarıyla sapıkça işler yapmak için dar sokaklardan ve harap kulübelerden fareler gibi fırlayarak başıma toplanan bu Yahudi doktorlann gazabmdan kurtar beni, onlar İsrail ^^^in dok-torlandır, bak, bak şu göğüslerine işlenmiş yapma yıldızlara, tüm iyi Hıristiyanlan öldürmek ve zenginliklerine konmak için uzuv-lanmı yağda kaynatacaklar, kurtar beni, kurtar; testereler çürümüş etlerini ve narin kemiklerini keserken haykırçlan değişmeye başladı, kardeşlerim, duyduğu acıya dayan^ayıp bayılmadan önce, tam da arzu ettiği gibi yeniden uzuvlanndan doğru bir acıyla sınavdan geçirildiği için Tann’ya şükretmeye başladı, bayılmadan önceki son haykinşlannda, fedakârlığın getirdiği şan, soyumun yüceliği bu dünyadaki gelip geçici şeylere sahip olmaya değil, aksine onlann mutlak yokluğuna dayanıyor, bedenimin yansını feda etmekten daha büyük bir kayıp olur mu ölümden başka, hele bir de şu iğrenç domuzların, Efendimiz Mesih’i daha kötü bir fedaya zorlayanların ellerinde olursa?, diyordu; ama yine de gönlüne göre hareket ediyordu; onun şeytani gözlerine bakın, kardeşlerim, görün onun da çevresine ne kadar küstahça baktığını, tek kelime bile etmeden bize neler söylediğine bir bakın, o gözler katlandığı şeylere bizim asla katlanamayacağırrızı söylüyor, bakın nasıl gözleriyle haykınyor döndüğünü, kötürüm, yanında bir cesetle, şimdi yeni bir canlıya sahip, yeni bir prense, yeni bir gence, görün onu, işte hizmetçilerin odalanna doğru gidiyor, gururun geçit resmi bu, geri döndüğünü ve her şeyin eskisi gibi olacağını söylüyor, ölümün bir aldatmaca olduğunu, kaybetme iradesi elde etme iradesine baskın geldiğinde çürümenin mümkün olmadığını söylüyor, geri döndü; geri döndü, Azucena, şimdi de bizim koridorlarımıza yöneldi,

yeniden kilitleyecek bizi hücrelerimize, Senyor'un karısı Senyora’nın yatak odasına kapanarak, gelip geçmemize, tartışmalarımıza kavgalarımıza kayıtsız kalarak bize verdiği tüm özgürlüğü elimizden kopartıp almaya geliyor; bitti artık eski günler, yeniden başımızda Deli H^^n, işte bakın geliyor, ufacık sandalyesinde yaklaşıyor, bak, bak, Lolilla, sandalyeyi cüce Barbarica itiyor, o küçük canavar da geri gelmiş, o şiş yanaklı, pörtlek gözlü, buruşuk suratlı küçük cüce, bak nasıl da sürünüyor etekleri yerde, daima eski senyoraların elbiselerini giyer inatla, etekleri yerlerde sürünmesine, kısacık kollarına uysun diye kollarını kıvırmak zorunda kalmasına, elbiselerin pililerini kocaman bir bohça gibi k^mnı üzerine bağlamak zorunda kalmasına rağmen yine de giyer o elbiseleri, o cüce Barbarica senin etrafında dans etmez miydi, Azucena, çevrende hoplayıp zıplar, hiç utan-

\ madan bile bile yellenmez miydi, kartondan tacı, altın rengine

(i). boyanmış yüzü, çıplak göğüslerinin üzerinde maviye boyadığı

^ damarlanyla karşına geçer, “Ben de bir kraliçeyim, ben küçük kra

liçeyim, minyatür senyorayım,” diye haykınp sonra da üç pare top ^ atışıyla kutlamaz mıydı bunu?, öyle yapmaz mıydı?, geri geldiler,

.. Azucena, kurtulduğumuzu sandığımız feleğin bizzat kendisi ola-

ı rak geri döndüler, ah, ne acı bir gün, ah, ne kara bir gündür, Deli

* Hanım'ın ve onun arkasından borazanlı cücesinin saraya döndüğü

\ gün, hem de o uğursuz çifaen sonsuza dek kurtulduğumuzu sa-

i> nırken bak, bak, Lolilla, bak ne getirmişler yanlarında, bir delikan-

, lı, sersemlemiş gibi görünüyor, sanki kafasına bir sopa inmiş, sanki

j bir battaniyenin içine konulup mecali kalmayıncaya kadar dövül-

muş, acıdan mı öyle görünüyor, yoksa kafası fazla sarsıldığından mı, kim bilebilir?, baksana, o kadar da çirkin değil ama yürüyüşü yüzünden çirkin

görünüyor, sanki aslında orada değil, bir kukla gibi yürüyor, aklından zoru varmış gibi bakıyor, hımm, demek ki ne ekersen onu biçiyorsun, Azucena, o genç adam Aziz Petrus'un oğlu olmalı, hani bir rahibin yeğeni olduğuna dahi kimseyi inan-dıramayan ve rahibin, kendisini “Baba” diye çağırmasını engellemek için attığı dayaklar yüzünden aklını kaçıran türden, hayır, Lolilla, o bir din adamının oğlu değil, hayır, şu oğlanı mutfağın arkasındaki avluda yaktıklan zaman ne gördüğümüzü unuttun mu?, idam edilen ad^^n gözyaşlanndan türeyen yeni hayatı mı, diyorsun?, adamkökü, Azucena, adamkökü!, Senyora'ya bundan söz ettik, kazıklarda, darağaçlannda, gergilerde ve ülkemiz insanı-ağlayarak öldüğü her yerde, teşhir direklerinde ve iğrenç bukağılarda haksızlığa uğrayan kurbanlarının gözyaşlanndan doğan adamlar, Azucena, canlı canlı yakılan çocuğun külleri!, ay, ay, ay, bunun olacağını biliyordum, onu bulanın genç Senyora değil bu kolsuz bacaksız, deli yaşlı kadın, bu kötü cadı olacağını biliyordum, onu buldu, onu buldu ve bir adam oluncaya kadar büyüttü; eminim şu Barbarica’nın sütüyle besledi onu, cücenin memelerinden tıpkı azgın yaşlı bir keçinin memelerinden akar gibi düzensiz ve gayri ihtiyari damlayıp duran sütü içirerek büyüttü onu!, peki Deli Hanım ne mınldanıyor, Azucena, ne söylüyor?, davulcusu nerede?, bilirsin karalar içindeki davulcusu olmadan asla dolaşmaz, salonlarda yankılanan davul sesi Deli Hanım’ın matem tutarak oradan geçeceğini duyurmalıdır mutlaka, iyi de

bize ne oluyor?, bize ne oluyoru var mı, işte yaşlı şeytan tiran geri döndü ve Senyora'mızın yatak odasına gidecek, koruyucumuz, bu kasvetli sarayı sevinç ve mutlulukla doldurmak isteyen neşeli hanımımız, Guzman tarafından bize iletilen Senyor’un kesin buyruklarına rağmen, bahçeler düzenletti, eğlenmek için tiyatrolar, aşk avlulan ve atlıkarıncalar yaptırdı, çobanların geri dönmesini, koyunlarını balkonunun altında kırkmasını istedi, hepimizin tiksindiği, kendini mahmur hissettiğinde tükürüklerimizle saçlarını düzleştirme görevimiz dışında eğlenceli bir şeyler olsun istedi ama artık saçlarını bile düzleştiremiyoruz çünkü kim bilir kaç gündür Senyora yatak odasına girmemize izin vermiyor, artık bir şey çalamayacağız, hayır, artık mümkün değil, aldığınuz kar kaldı yanımıza, tiran geri geldi, işte tekerlekli sandalyesinin üstünde geliyor, yanında cücesi ve budalasıyla, bir taraftan da açık saçık şeyler söylüyor bağırarak, diyor ki gerçek bir Senyara’nın ayaklan olmazmış,

"Biliyor muydun? Gerçek bir Senyora'nın ayaklan olmaz!”

Ben ne b^^m, Lolilla, ben ne bilirim?, tek bildiğim bu korkunç yaşlı kadının bizi kapatacağı, muhafızlar gönderip küçücük sefil odalanmıza kilit vurduracağı, neyimiz var neyimiz yoksa, yıllar boyu ne biriktirdiysek hepsini elimizden alacağı, hayır, hiçbir şeyi saklamayacağız, işte adamkökü bu işe yarar, onunla gizli hazineler bulunur, böylece hazinelerimiz kalmayacak a^rtık, yaşlı cadı bizim hırsız hizmetçiler olduğumuzu söyleyecek, Senyora'nın özel hizmetçileri, ne^meleri olarak kazandığımız şerefi e^nizden alacak ve bizi yeniden temizlikçi yapacak, haydi gel, Lolilla, evet, Azucena, gidip her şeyimizi saklayalım, hepsini taşlann altına koyalım, genç Senyora’nın odasından yürüttüğümüz her şeyi, bebekleri, şeftali çekirdeklerini, ipek çorapları, saç tutamlanru, eskimiş terlikleri, kurutulmuş menek§e keselerini, renkli tabletleri, göğüslerimizin ve kılı tepeciklerimizin üzerinde vızıldattığımız altın suyuna batırılmış böcekleri çünkü bunlar bizim tek mirasımız, seni temizlikçi süprüntüsü seni, tek mirasımız.

Birinci ahit

“Kalemini hokkaya daldır, Guzman, iyi bir ölüme hazırlanmak, Tanrı’yla olan hesaplannı kapatmak için hiçbir zaman geç değildir, özellikle de -doğrulamak için bir aynaya ihtiyaç duymadan- atala^mın ölümünde kendi ölümümü gördüğüm ve onlar için yaptırdığım yerde bir gün istirahat edip etmeyeceğimi kendime sorduğum böyle bir günde. Artık huzurla uyuyorlar, öyle değil mi, Guzman?”

“Her biri kendi lahtine yerleştirildi, Senyor. Orada uzanmış yatıyorlar.”

“Her şeyi hazırladım, her şeyi planladım, otuz cenaze arabasının gelişi benim doğum günüme denk gelsin, hayat ve ölüm ayinleri kanşıp bir olsun; benim hayatımdan bir yıl eksilirken, onların ölümlerine bir yıl daha eklensin istedim; ama şimdi, nihayet hepimiz birlikteyiz, ihtiyacımız olanın ve fazladan gelenin ayinini yapıyoruz, söyle bana, Guzmân, onlar mı hayattan yoksun, yoksa ben mi ölümden yoksunum? Onlar ölümün fazlasından mı acı çekiyorlar, yoksa ben hayatın fazlalığından mı acı çe-kiyo^rum?”

“Benim naçizane bu ölülerin gayet ölü oldukları, hat

ta ölümlerinin üzerinden uzun zaman geçtiğidir. Şimdi onlara ağıt ya^na zamanı değil, sizin hayatınızı ve gücünüzü kutsamak için tören düzenleme zamanıdır.”

“Planlar yaptım; her şeyi düzenledim. Hepsinin aynı günde, benim doğum günümde gelmelerini istedim. Ama görüyorsun ki öyle olmadı. Kafileler dört gün geç kaldı.”

“Yürüyüş kolunun çok düzenli olmasını, bütün bedenlerin birlikte, aynı anda gelmesini istediniz, birinin salı, diğerinin cuma, ötekinin pazar gelmesini değil; bu yüzden pek çoğu dağın eteklerinde durmaya, yoldaki aksilikler, yanlış dönüşler, beklenmeyen fırtınalar, belki önceden tahmin edilmeyen karşılaşmalar yüzünden gecikmiş olanları beklemeye mecbur oldu.”

“İsteğim yerine gelmedi."

"Doğa güçleriyle başa çıkılamaz Senyor.”

"Kes. Emirlerim yerine getirilmedi. Dört gün boyunca umutsuzca bekledik; zamanında gelmiş olsalar önleyebileceğimiz başka kazalar, başka ölüler, başka fırtınalar çıktı o dört gün içinde. Bocanegra hayatta olabilirdi. Sen onu öldürmemiş olabilirdin.” "Onun ölümü için beni suçlamayın. Kuduz olmuştu. ^Artık yanınızda kalamazdı. Bir köpeği kurtarıp bir hükümdan kaybetmek akıllıca mı sizce? Merhametin bir sınırı vardır. Eğer yoldan çıkmış bir melankoliye saplanmak istemiyorsak hüznün de bir sınırı vardır."

“Tamam, Guzman, tamam; her şey eski haline gelecek; rahibeler deli gibi yatak adamı tavaf etmeyecekler; işçiler işlerine dönecek ve yakında bu yapı, hayatımın meşgalesi, tamamlanmış olacak, bu yapı ki atalarımın panteonu ve benim kanımdan cesetlerin anıtmezarı "

“İzninizle hayatı kutlayalım, Senyor; zamanın yapacaklarını kestirmeye kalkmayalım.”

“Şu kemik yüzüğü yeniden tak parmağıma, bir kramp girdiğini hissediyorum.”

“Gelin yatak odanıza gidelim, orada ayaklarınızı bir minderin üzerine koyarım ve rahat rahat yazdınrsınız bana söyledikle* rini zı.”

“Hayır, Guzman, olmaz; burada anlatmalıyun., şapelin içinde olmalır, sen kürsüye oturacaksın ve ben de bu buz gibi taşlara dayalı duracağım ikimiz de atalarımın otuz lahti tarafından sarılmış durumda olacağız; söylesene, Guzman, eğer bu iş için gereken merdiven halâ bitirilmediyse cesetler mahzene nasıl indirildiler?"

'Ahırın çevresinden dolaştınld.ılar, mutfakların ve avluların, geçitlerin ve zindanların içinden geçirildiler, geçen kış bu yeral-tındaki odalara biriken nemh yaprakları çiğneyerek getirildiler.” “Bu merdiven neden bitirilmedi?”

"Daha önce açıklamıştım; işçüer sizin ibadetinizi bozmaktan korktular...”

“Hayır, sen benim ne demek istediğimi anlamıyorsun; tamamlanmış olmalıydı; mahzenle yukandaki ova arasında sadece otuz basamak olması gerektiğini söylemiştim, her bir basamak bu büyük günde lahtine yerle^ştirtlecek bir tabutu simgeliyordu; neden otuz üç basamak yaptılar? Tek tek saydım, başka gel

mesini bekliyor bunlar? Başka ceset gelmeyecek, otuz, otuz ruh, yalnızca otuz tane, Guzman, ne bir eksik ne bir fazla, kimi bekliyorlardı o zaman?”

"Bilmiyorum, Efendimiz.”

“Kim yaptı bu merdiveni.”

‘Tekrarlıyorum, Efendimiz; herkes, hiç kimse, onlann adlan yok. Onlar önemli insanlar değiller.”

“Eğer cenazeler merdivenden aşağı taşınmış olsaydı. .. bilmiyorsun, Guzman, hayal bile edemezsin...”

“Ben yalnızca Senyor’un bilmeme değer gördüğü şeyleri ve bana verdiği buyruklan b^^m, Senyor.”

"S^^nı öğren, Guzman; o merdivenden ^yukan çıktım; oradan çıkmak ölüme doğru gitmek demek. Eğer atalanm merdivenden aşağı inseler yaşama do^u mu geleceklerdi? Ben çıkarken aynadaki görüntüm nasıl çürüyüp dağıldıysa onlar da inerken yenilenecek miydi? Şu anda yaşayan atalanmla mı çevrili olacaktım ?"

“Senyor'un söylediklerini takip etmek benim için çok zor. İzninizle yatak odanıza geçmemizi yeniden rica edebilir miyim? Orada daha rahat olursunuz...”

“Hayır, hayır, Orvieto’dan gelen resmin bizi görebilmesi, bizim de onu görebilmemiz için burada durmalıyız; o resimle konuşacağız, göreceksin, eninde sonunda o da bizimle konuşacak; bunu biliyo^rum; parşömeni aç ve kürsüye yay; otur, Guzman, söylediğimi yap, yaz, sana söyleyeceklerim resmin anlattıklandır, dilsiz alegorisini seslendirmek için benim dudaklanmdan konuşacak.”

"Senyor, fırtına ovadaki yaz sıcağını dindirdi ama bu pencereden süzülüp mahzene girince soğudu, kışla buluşmasına erken gelmiş gibi burada; dişleriniz takırdıyor, kemikleriniz çatırdıyor, soğuktan katılaş^mz; müsaade edin..."

“Yaz, Guzman, yaz, yazı kahr, yazılan kendi içinde doğrudur çünkü doğruluk sınavından geçirilemez ve başka bir kanıta ihtiyaç duymaz; yazılmış olanın eksiksiz gerçekliğidir bu, kağıda dö-külmilij gerçekliktir, eksiksiz ve eşsizdir, yaz: Teslis’in, üç kişinin ve bir Kadiri Mutlak ve Hakiki Tann'nın, Yaradan'ın adıyla... dur, Guzman, ne diyoruz biz, alışkanlıkla neler yazıyoruz böyle? Hiç şüpheye kapıldın mı, Guzman? Bir iblis yanına yaklaşıp, aslında öyle olmadı, yalnızca öyle olmadı, belki öyle oldu ama daha binlerce farklı biçimde olabilirdi, bu tamamen kimin anlattığına, kimin gördüğüne ve görme şansına nasıl eriştiğine bağlıdır, demedi mi hiç? Bir an için hayal etsene, Guzman, neler olduğu ve neler olmadığı hakkında herkes çeşitli ve çelişkili şeyler anlatmaya kalksa; herkes diyorum, hem efendiler hem serfler, hem akıllılar hem deliler, hem sofular hem sapkınlar, ne olurdu o zaman?” “Çok fazla doğru olurdu. Krallıklan idare etmek mümkün olmazdı.”

"Hayır, daha kötü bir şey; eğer herkes aynı metni kendi kafasına göre yazsaydı, o metin artık eşsiz olmazdı; o zaman sır diye bir şey kalmazdı; o zaman...”

"Kutsal olan bir şey kalmazdı."

“Kesinlikle doğru, Guzman; aynca haklısın, kıalhklan idare etmek de mümkün olmazdı, hükümdarlığın temelinde iktidann tekliğinden başka ne vardır? Bu bölünmez iktidar tam da eşsiz bir yazılı metne, geleneklerin karmakanşık ilerleyişini fetheden, onun üzerinde tahakküm kuran değişmez bir norma sahip olmanın ayncalığı üzerine kurulmaz mı? Faaliyet halindeki tebaa var olur; faaliyet halindeki hükümdar vardır; gelenekler unutulur, tüketilir, yenilenir amaçsızca ve düzensizce değişir ama kanun değişmez, iktidarın devamlılığını ve tüm İcraatlarının haklılığını garanti eder. Peki ya yasallık neyin üzerine kuruludur?”

"Hükümdann uyguladığı ^ın^^^ın, değişmez kutsal yasaların bir yansıması olduğu söylenir, Senyor; yasallığı buradan gelir."

“Öyleyse dinle beni. O merdivenden hiç çıkmadın, değil mi, Guzman? Bir aynaya bakıp değişen yansımalan görmedin ... bir ayna ki ... bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum... bilmiyorum her şeyin başını mı sonunu mu gösterdiğini... her şeyin başlangıçta ve so nda aynı olduğunu mu söylemeye çalışıyor, bilmiyorum... ama hangi şeyler, Guzman? Hangi şeyler? Ne olur söyle bana, hiç şüpheye düştün mü? Hiç hayal kurmaz mısın? Çünkü var olan her şey adlan^nlabil.ir, sayılabilir ve ölçülebilir ama onlann yaratıası bilinmez, kimse onu görmemiştir ve muhtemelen hiç kimse hiçbir zaman görmeyecektir, Yaradan'ın ne sayısı, ne ağırlığı, ne boyu vardır; O'na adını verenler bizleriz, aslında, biz yazdık O'nun adını, O yazdırmadı, asla kendi ismini de yazmadı; Allah, Yehova, Ra, Zeus ya da Baal, bunların hepsi insanlann Yaradan'a verdikleri adlar, O'nun bize söyledikleri adlar değil.”

“Affedersiniz, Senyor; eğer söylediğiniz doğruysa, Tanrı'ya verdiğimiz adın gizli olmadığı için kutsal olmadığına inanmama izin verir misiniz; diğer yandan adı gizli olamaz çünkü O'nu sevebilmek için adını bilmek zorundayız. Gizlice tapılan bir Tanrı bir tür büyücülük olmaz mı, o zaman bu Tanrı’nın da Şeytan olması gerekmez mi?"

“Neye istersen inanabilirsin ama mantık yürütme becerin zayıf, zavallı Guzmân'cığım. Şahinler ve köpekler hakkında çok şey biliyorsun ama ruh meseleleri konusunda çok cahilsin.” “Dizinizin dibindeyim, Senyor.”

“Tanrı'nın adının daima gizli ve kutsal olacağını düşünsen daha iyi edersin çünkü kendi adını yalnız O bilir; sonra da o giz ve bizim burada oynadığımız kötü oyun arasında derin bir uçurum oluşur çünkü ben olmam gereken yerdeyim ve sen de benim hizmetimdesin, Guzman çünkü ben inanıyorum, sen inanıyorsun, tebaam da bize inanıyor, ilahi hakla hükümdar olduğuma inanıyoruz; Ta^'mn benim adımı yazdığım, bu yüzden O'nun olana hükmedebileceğimi düşünüyorlar. Ben O'nun adını bilmezken Tanrı benim adımı bilebilir mi? Ne korkunç bir işkence bu, ne büyük bir haksızlık!"

“İmana tuhaf adlar veriyorsunuz, Efendimiz. Kişi Tanrı'ya inanır, O'nun varlığına kanıt aramaz. Eğer sizi rahatlatacaksa şöyle diiiiünün: Eğer siz Tanrı'nın varlığını kanıtlayamıyorsanız, Tan-n da sizin varlığıruzı kanıtl^akta o denli zorluk çekecektir.”

"Yani Tanrı'yı bilme arzumdan feragat etmemi mi istediğini söylüyorsun?"

“Ben sizden hiçbir şey istemiyorum, Efendimiz; sizi dinliyor ve size eşlik ediyorum. Bir de eğer biz Tann’ya inanıyorsak, Tann'nın da bize inaoacağını hatırlatıyorum size.”

“Senden önce beni dinleyen ve bana eşlik edenin olduğunu biliyor musun?”

“Bunu kes^tirek benim işim değil, Senyor'a hizmet ederim, onu gözetlemem."

“Köpek Bocanegra. Bugün sana söylediklerimin hepsini daha önce duymuştu o."

"Teşekkür ederim, Senyor.”

"Yaz; söylediğimi yap."

"Eğer kâğıda yazılı olan kahcı oluyorsa, tüm saygılarımla Senyor’a sorabilir miyim, neden daha önce yalruzca köpeğin duymasına -anlamadan elbette- izin verilen şeyleri şu anda benim duymama ve yazmama karar verdiler?”

“Hayır, hayır, soramazsın. Sadece sana söyleneni yapıp yazmaya devam etmen daha iyi. Sayın Piskopos'umuza bir soru sormuştum burada, tam durduğumuz yerde, mahzenin içinde, ona Yaradan'ı bilip bilmediğini sordum ve o da hayır dedi; bir gün onu bilmeyi bekleyip beklemediğini sordum, evet dedi, ölüm ve dirilişle Tanrı’nın yanına oturma şansına erişirse iyi Hıristiyanlar için ayrılmış olan cennette Tann’nın yüzünü görebileceğini söyledi; şimdi yüzünü merdivene dön, Guzman, bak o merdivene; elinde, bir aynayla basamaklan çı^naya çağınyorum seni; merdiveni çıktığın zaman her şeyin başına ve sonuna ulaşacaksın ama sen de benim gibi aynada Yaradan'ın aksini göremeyeceksin ki onun yokluğu, devası bulunmaz yaşlılıktan, ölürnlü hayatımızın sona erişinden daha çok dehşete düşürecek bizi; aynaya bakarken sen de tıpkı benim gibi sadece kaç^^maz yalruzlığı bileceksin çünkü ölürken ben yalnızdım, Tann'yı görmedim, öte yandan yalnız sayılmazdım da, bunu anlayabilir misin b^niyo^rum ^a maddeyle çevriliydim, devasa bir sünger gibi içine çekmişti madde beni; ve doktrine göre benim suretinde yaratılmış olduğum Varlık, kendi kutsal suretinde bana hayat veren Varlık, bana yol göstermek, beni içine alıp avutrnak için, benim onu tanıdığım gibi beni tanımak için, Piskopos'umuzun inandığı gibi nihayet benim varlığımın onun bir parçası olduğunu ispatlamak için, beni kendisiyle birlikte cennete götürmek için orada, o son noktada beklemiyordu; Yaradan orada değildi, canlı ama dilsiz maddeyle baş başa kalmıştım, cennette mi yoksa cehennemde mi olduğumu bilemiyordum, sonsuz hayatta mı yoksa fanilikte miyim, anlayamıyordum; O’nu neden orada hiç göremediğimi biliyor musun? Çünkü Baba'nın hiç doğmadığından, hiç yaratılmadığından şüpheleniyorum; Piskopos’umuzun, âlim Birader Julian'ın, astrolog Birader Toribio'nun, birçok şey hayal eden, her zaman benim hayallerimi yatıştıracak ve sınanmış imanımı destekleyecek cevaplar veren zavallı vakanüvisimizin cevap veremediği bir soru bu: Baba'yı ^m yarattı? Baba kendi kendini mi yarattı? Ne dogma, ne Piskopos, ne Ressam Birader'in uzlaştınna gayretleri, ne Vakanüvis'in hayal gücü, ne de Müneccim'in yıldızları cevap verebildi bana; ben kendim buldum cevabı: Baba hiç doğmadı, hiç yaratılmadı; O'nun gizi, onun

ayncalığı budur, yalnızca bunu bilmek bile yaratma kudretini nereden bulduğunu anlamamıza yeter: Bu yüzden kimse O'nun suretinde olamaz.”

“Bunlann hepsini yazmak zorunda mıyım, Senyor?”

“Evet, dahası da var: Sen de benim gibi o merdivenden, aslında gözlerim gösterdiği gibi yukandaki düzlüğe değil, her şeyin kökenine çıkan merdivenden ^tınanmaya cüret edebilirsen, emin olabilirsin; evet, yaz, Guzman, yaz ki yazılı delili olsun; ben başlangıçta bulundum ve Baba'nın doğduğunu görmedim. Yukarı bak, taş merdivenin başına, düzlükten öteye bak; ne görüyorsun?" “Bu yaz sabahının hrtınayla matlaşmış ışığım.”

"Çıkmayı dene; aynanu al ve merdiveni çıkarken her basamakta durup aynada ne gördüğünü söyle.”

“Senyor, sizin yüce icraatlarınızı tekrarlamamı istemeyin benden, sizin olduğu için taklit edilemezler; ben kimim ki?.."

“Bir ölümlü. İşte bu yüzden her ölümlü gibi sen de Yaradan'ın oturduğu yeri bilebilirsin; evet, sen de benim gibi, Müneccimimiz Birader Toribio'yla birlikte en yüksek kuleye çıkabilir ve gök kubbenin bulanıklığını insan gözüyle delebilmek amacıyla icat ettiği ca^rnın arkasından bakabilirsin; Keldani'nin büyülü aletiyle gökleri araştırdım ve bizi sarmalayan kubbenin hiçbir yerinde doğmamış Baba'ya benzeyebilecek bir yer göremedim; ama yine de o merceklerden baktığımda, Birader Toribio'nun göksel yerlere verdiği isimleri duyduğumda, gök cismiyle gök cismi, yıldızla yıldız, toz kütlesiyle toz kütlesi arasında hesapladığı mesafeleri ölçtüğümde, Baba orada görünmese de gökyüzünün boş olmadığını gördüm; bu firelerin ve muhtelif cisimlerin Baba olmadığını ama O'nun yaratıcılık kökenlerinin açık seçik delilleri olduğunu söyledim kendi kendime. Birader Toribio'nun açıklamalarını dinlediğimde, eğer bilimi doğruysa, aynı zamanda sınırlı olduğunu çünkü Mü-nec^m'in iddia ettiği gibi gökyüzü gerçekten sonsuzsa, merceklerle baktığim zaman yalıca bu sonsuzluğun bir kısmını gördüğümü de düşündüm elbette; eğer gökyüzü sonsuzsa, sınırlarının olmamasının sım yaratıcı iikenin yasasını dışlamıyordu; bir yerlerde, bir zamanda, ilk gök yaratılmıştı; ilk gök var olduktan sonra, diğer gökler ondan türemişti, hepsi de ilkine benziyorlardı ama giderek ondan uzaklaşıyorlardı, göklerin çoğalması sırasında her yeni kopya giderek daha soluk, daha seyrek oldu ve

nihayet bizim görebileceğimiz bir kopya çıktı ortaya. Tüm imkânianmızı kul-lansak bile, Birader Toribio'nun mercekleriyle bile yalnızca son göğü bilebiliriz, Guzman, en kusurlu kopyayı, bizim yaşadığımız yeryüzüne en yakın olmasma rağmen asıl modelden en uzak olan kopyayı bilebiliriz, korkanın dünyamızdaki nesneler de yaradılış sıralaması içinde bize en yakın olan ama Baba'ya en uzak olan, O'nun dolaylı olarak yarattığı şeylerdir çünkü O ilk olarak güçlü melekleri yarattı, güçlü melekler daha aşağı melekleri yarattı ve onlar da neticede bizi yarattılar. Ancak, insanın sefaletini icat edecek kadar kuvveti ve hayal gücü olan birkaç canı sıkılmış meleğin ilgisiz kaprisinden başka bir şey degil bizim yaradılışımız. Ama onlar da Yaradan'ın gizli tasa^^ını uyguladılar; işte bu yüzden insan gerçek Baba'dan en uzak ve ona en az benzeyen yara^^ır.” "Yaradılışın son kısmı insanı ve dünyayı yaratmaktır, Senyor; Kutsal Kitap'ta böyle yazar.”

“Yazılı olduğuna göre öyledir; Tann beni ona karşı çıkmaktan korusun... ama zenginleştirmekten değil.”

"Tüm yaradılışın tamamlandığı noktada yapılan işte Tann' nın parmağı olmadığını nasıl söyleyeb^iliriz?”

"Sesimi boğabilirsin, Guzman; peki vicd^^nı nasıl boğacaksın?”

“Yalnızca Senyor istediği için yazıyorum bunu.”

"Yaz, Guzman; yaradılışın son işi yalnızca yaradılışın son işiydi, yaradılışın tamamlanması değil, umursamazlığın, can sı^ntısı-nın, hayal gücü eksikliğinin işiydi; Kadiri Mutlak Baba’nın biz insanlann tiksindirici istihzasıru doğrudan yaratmış olduğu aklına sığıyor mu? Eğer öyleyse, o bir tann olamaz ya da tannlann en zalimi olur... belki de en aptalı. ^nia artık Tann'ya ad veren biz olduğumuz için, adını kendisi vermediği, adını biz yazdığımız için, gün^ıkâr klb^rirniz yüzünden Tann'nın bizi kendi suretinde ve kendisine benzer yarattığına inanıyor ve böyle söylüyoruz. ^nia, Guzman, benim yapmaya çalıştığım şey Tanrı’nın özünü antmak için Yaradan Baba'yı en yüce günahtan, insanın yaratısından kurt^m^aktır; biz O’nun eseri olamayız, hayır; olamayız... bizim O’na addetti^^^ en yüce günahtan, insanın yaratılmasından özgürleş-tirmeliyiz Tann'yı.”

“O zaman biz kısmin eseriyiz, Senyor?”

Senyor bir an duraladıktan sonra şapelden ovaya çıkan otuz üç basmağın bir kısmını tıkanırken elinde tuttuğu aynayı yeniden eline aldı; onun ellerinden önce pek çok elin dokunuşlarıyla matlaşmış pürüzsüz altın çerçevenin içine sıkışıp kalan semeresiz gölü seyretmeye başladı; bugün onun sahibi olan Senyor, aynanın nasıl olup da kaderinin bir parçası haline geldiğini ya da önceki sahibinin olduğunu bilemiyordu ve bu yeni muammanın karmakarışık yollannda kendini kaybetmek üzereydi: Bizim ona verdiğimiz addan, onun adına icra ettiğimiz törenlerden bihaber olan, her şeyden önce gelen ve hiçbir gözün görmediği Tanrı'nın değil, elinde tuttuğu bu nesnenin kökeni, başlangıcıydı aradığı: Bu ayna, eski sahiplerinin uzadıkça uzayan listesi, bu güzel aleti yapan kişi, yalnızca ken^^^ görmemize ve böylece kibrimizi ya da yalnızlığunızı doğrulmamamıza yarayışı: Aynanın hayatı, dünyayı kopyalayan aynaların hayatı, öyle bir hayat ki tüm gerçekçi sınırlan ve tüm ^çıkışları aşan, sessizce şöyle diyen: Sen ikisin. Ama bu aynanın bir başlangıcı varsa, yapıldı, kullanıldı, elden ele ve kuşaktan kuşağa geçti; bu yüzden onu kullanarak kendine bakan herkesin görüntüsünü içinde sakladı, yalnızca Senyor'un bir sabah onu eline alıp merdivenleri çıkarken gördüğü büyülü bir geleceği değil, aynı zamanda bir geçmişi de vardı.

‘‘Aynama bak, Guzman," dedi Senyor; aynadaki görüntü değişti, her vuruşta daha eski bir dönemin örtüsünü kaldıran bir davul misali kendi kendinde yankılanmaya başladı, her vuruşta daha eskiye dönüyordu ve her seferinde sırlı tabakalan eriyip gidiyor; yeni sesler çıkarıyordu, kah duma^n sesi, kâh yıldızın sesi...

A^yna: Tann Babamız'ı hiç görmemiş olan biz son melekler, bu acz^Mz içinde ne düşünebiliriz ki? İşte biz, cennetin en âciz kuUan, kendimize bunu sorduk. Sonra aramızdan biri; ^m olduğunu bilemezdik çünkü bu kusurlu gökte daha üstün meleklerin torunlan mıyız, yoksa aramızdan biri üstün bir melek mi, düşmüş Lucifer mi, Lucifer'in ta kendisi mi, anlamanın imkânı yoktu; işte bu bilinmeyen ki§i bize şunu önerdi: “Gelin öyle bir varlık yapaki T^rn Babamız'ın suretinde yapıldığına inansın.”

"İşte böylece biz doğduk, Guzman.”

“Senyor, doğruyu bulmak için dua edin, dua edin ki Efendimiz İsa Mesih çarmıha gerilip öldürülmesinin erdemiyle size inayetinden ve kereminden

ihsan etsin, günahkârlar için çarmıhın üzerine alattığı En Kutsal Kanı adına...”

“Evet, Guzman, günahkârlar, Göklerdeki Kralımız önünde itiraf ediyorum ki günahkârlann en büyüğüyüm ve ben daima ona iman ederek yaşadım; kutsal Roma kilisesinin sadık bir evladı olarak yaşayacağıma ve öleceğime yemin ederim ki ben ona iman ettiğim için bu paradokslar sarayını yaptırdım; kuleler ve kubbeler hoşuna göğe uzanıyorlar bizden yüzünü gizleyen Baba'ya kavuşma gayesiyle; bu dümdüz vadiye hâkim olan köşeli hatlan, hüzünlü gri rengi, acıya ve ölüme ebedi adanmışlığı tensel duyguları rezil kepaze eder ve görünmeyen Baba’nın büyüklüğüyle karşılaştınldığında insanın ne kadar küçük, gücünün ne kadar sınırlı olduğunu bize hatırlatır; burada, benim yükselttiğim bu taştan sadeliğin içinde, diyorum ki: biz Lucifer'in oğullanyız ama yine de Tann’nın oğulları olmayı umuyoruz; bu hem bizim mahkûmiyetimiz hem de büyüklüğümüz; aynama bak, Guzman, bak ve yaz, yaz Şeytan dilimi kurutmadan önce, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh, tek bir Tanrı ve şüphe et, Guzman çünkü ne Pavlus ne Luka ne Markos ne de Matta, İsa'nın Rab olduğunu söyleme cüretini gösterdi: Aynama bak, Guzman, gözlerin görüyorsa bak aynaya ve bırak değişip duran sım bizi Levanten'de sıcak bir bahar hindisine götürsün; kristalin sislerini delip geçtiğin zaman aynada görünenin senin yüzün olmadığını anlayacaksın, iyi bak. ..'' ’

A^yna; Köpeğim hiç iyi değil, benim de çevrede dolanıp felaketler ve hayra alamet olmayan işaretlerden bahseden bir sürü Yahudi müneccimin uzatılmış davasını bitirmek için ne keyfim ne de sabrım kaldı: Yok efendim Roma’nın sonuymuş, yok Musevi halkının özgürlüğüymüş; hayır, hasta köpeğim ve bu bunaltıcı günler, yeni bir muhbir, ah şu benim hafiyelik merakım, Yahudi milletinin meclislerine yerleştirdiğim yüzlerce hafiyem; ödemeliyim şu geleneksel otuz gümüşü şimdi; ben, Pilatus, başkası olabilirdim, Numa olsun, Flavius ya da Theodarus olsun, benden önceki birçok va^linin yaptığı ve benden sonraki birçok val^inin yapacağı gibi görevimi yerine getirebilirim, benim, yani başka bir yargıcın, başka bir müneccimi yargılaması gayet tabüdir, o müneccimler ki yüzyılardır aynı kehanetleri tekrarlar sahte müritlerine, o müritler de yüzyıllardır bizim, yani laik düzeni ne pahasına olursa olsun korumak arzusunda olan ye^tkililerin ayağına gelip onları ihbar ederler.

"Gel biraz aklımızı başımıza toplayalım Guzman, neden tek bir olaylar silsilesini hakikat olarak kabul ettiğimizi soralım kendimize, hem de bu olayların hiç de eşsiz olmadığını, aksine yaygın olduğunu bilirken hem de sıradan olduklannı, tükeninceye kadar tekerrür eden hikâye dizileri halinde sonsuza dek çoğaltılabileceklerini bilirken: Bak onlara, bitmek tükenmek bilmez bir halde, yüzyıllar boyunca ayrımdaki yansımada nasıl sıraya dizildiklerine bir bak. Neden yüzlerce İsa, ^yüzlerce Yahuda, yüzlerce Pilatus içinden sadece üçünü seçip kutsal imanımızın ta^^ni onlar üzerine kurduk? Ama öte yandan bu izahlardan şüphe etmelisin Guzman, doğaüstü olanı ^nla izahlarla sorgula fakat aynı zamanda doğal görüneni de sorgula, onda sihirle, yabansılıkla, akildışılıkla ilgili bir yan ara çü^tü ^^i de tek başına yeterli değildir, her iki izah da yan yana var olur, tıpkı Mesih adlı Tı^^’^n İsa adlı insanla yan yana var olması gibi: Acele et G^uzmân, bak onlara, ikisi bir arada; insan İsa ve Tarın Mesih, gör onlan aynada; duman saklıyor onları gözlerden, z^an yutuyor ^m alarmı, kimse hatırlamaz...’ '

“Senyor, size olan sadakatimi göstermek isterim. Gelin bu sayfalan yaka^rn çünkü engisizyonun eline geçerse, sizin iktidan-nız...

“Seni baştan mı ^^^yorum, Guzman? Bu kâğıtlan ellerinde tutarken, onlan benim iktida^nrnla takas edebileceğini hissediyor musun?”

"Israr ediyorum, Senyor, gelin yakalım bunlan; gelin bir son verelim bu şüpheciliğe...”

"Sus, Guzman, bırak da biraz sapkınlığa kayarak iktıda^mın zevkini çıkartayım, o sap^^nk ki hem cezalandırılabilir hem ce-zalandınl^az; cezalandinlabilir çünkü Aziz Paulus' a göre şans ve siyasi aks^^klar nedeniyle, uzlaşmanın ve katılığın ısrarlı bir hilekarlıkla devam e^ttirilen koalisyonu sayesinde zafer kazanmış olan bir iman düzenini yıkar; cezalandınlamaz, hakikaten cezalan-dınlamaz çü^^ sap^^nk bizim imanımızın her türlü zengin ve çeşitli ruhani saiklerini kendi içinde toplar ve tekrarlar, imanı asla reddetmez, aksine çoğaltır, var olmak ve ikna etmek için muhteşem fırsatlara sahiptir. Fethedilen Pelagius, en az fetheden Augus-tinus kadar Hıristiyandır: Kısırlaştınlan borçlu Origenes, en az meleğimsi alacaklı Aquino'lu Thomas kadar Hıristiyandır. Eğer sapkınların tezleri kazanmış olsaydı, bugünün azizleri sapkın, sapkınlan da aziz olacaktı, işte tam da bu yüzden hiçbirinin Hıristiyanlığı daha kıt değildir.

Sapkınlara karşı değil Mesih'e inanmayan paganlara ve şeytani putlara tapan barbar kavimlere karşı savaş-malıyız ki onlar İsa’nın ne ilahi yönüne ne de fani yönüne inanırlar; biz Hıristiyanlar O'na inanıyoruz çünkü O’nun hem ilahi hem fani mi, sadece fani mi, yoksa sadece ilahî mi olduğunu tartışıyoruz; bizim tutkulanmız O'nu hayatta tutuyor, daima hayatta tutacak; yaz, Guzman, yaz, Tiberius Caesar’ın aynamda beliren valisinin korkunç görüntüsünü sil, vur cama, Guzman, lanetli aynaını sislerle ört ki Pontius Pilatus'un yüzünü görmeyeyirn, dinimizin gerçek kurucusu Pilatus ve onun gerçek muamması..."

Ayna: Çünkü rakipleri tanıyan tek kişi bendim, Tann'nın Oğlu ve Meryem'in Oğlu, Kudüs'te yakıcı bir ikindi vakti ikisi birden çıktılar huzuruma. Beni dışarıda her şeyi kasıp kavuran çöl sıcağından koruyan, taşları serin, perdeleri beyaz odamın gittikçe koyulaşan gölgeleri içinde nasıl ayıracaktım ikisini birbirinden, hemen yakındaki bahçede hışırdayan hurma ağaçlan ve şınlda-yan çeşmelerin gürültüsü içinde nasıl duyacaktım söylediklerini? Bu iki adamdan hangisi ölmeliydi, Tanrı'nın Oğlu olduğunu söyleyen Mesih mi, yoksa Meryem'in Oğlu olduğunu söyleyen İsa mı? İlahî işlerinin insaniliğini öne   Mesih mi, yoksa insani

işlerinin ilahiliğini ileri süren İsa mı? Cennetin krallığını vaat eden adam mı, yoksa İsrail’in krallığını vaat eden adam mı? Hangisi daha tehlikeli, hangisi ölmeli, hangisi Barabbas’ın yerine çarmıha gerilmeli? Yalnız birini seçmek zorunda mıyım; birden fazla peygamberi öldürmek de tehlikeli, birden fazla hırsızı serbest bırakmak da; adaletin dengesi korunmalı ki verilen kararların doğasındaki suç gizlenebilsin. Ama bu ikindi vakti emin olduğum tek şey köpeğimin hasta olduğu, hareketsizlikten yediklerimin mideme oturduğunu hissediyorum, sıcakla savaşmak için kümelenmiş gölgelerin koruması altındayım, hurma ağaçlannın müsrif kollarından dökülen hurmaların yere çarpmalan ve tertemiz çeşmelerin çekici şırıltısı ruhumu sarhoş ediyor. İyice mahmurlaştım. Sıkılıyorum ve köpeğim için endişeleniyorum; bu iklim kararlar *

^   vermek için uygun değil; insanın uykusu geliyor; deniz ve çöl;

Roma sınırlannı çok fazla genişletti, tetikte kalmak gittikçe zorlaşıyor; kurumlar çöküyor; günbegün zayıflıyor: ^im gelip de bana '   hesap soracak? Roma'da bu hikayeyle ilgilenebilecek biri çıkar

* mı acaba?

' “Guzman: Dinimiz Roma inzibat sisteminin yaptığı bir hata

üzerine mi kuruldu? Kutsal Kitap'ta Mesih İsa'ya atfedilen işleri ve sözleri iki karaktere ya da kişiye bölen, bir kısmını insana bir kısmını Rab’be atfeden her ^m olursa aforoz edilsin, lanetlensin."

A^yna: Hangisini suçlu buldum? Birinin insan diğerinin Rab olduğuna karar verdikten sonra hangisini halkın önüne çıkartıp, “İşte bu adam ...’ ’ diye mınldandım? Hangisinin daha az tehlikeli olduğuna karar verdim, hangisini mahkûm ettim? Karşımda duran tıpatıp aynı ikizlerden, aynı sakala sahip iki müneccimden, aynı derecede gergin, aynı derecede etkili ve aynı derecede açgözlü olan iki adamdan hangisini se^im, nasıl şüphe etmem bundan? Hangisi? Nereden bilebilirim? Biri çarmıhta ölecekti, onu suçlu bulduğum zaman h^^^ten -sadece sembolik olarak değil- ellerimi yıka^rn k^anın^rn. Bir Yahudi peygamberin ölmesi diğerleri için ibret olacak ve aynı zamanda onu taklit etmek isteyenleri de caydıracaktı. Mesih ve İsa denilen şu ikisinin hazırladığı kumazca tuzağı nasıl önceden edebilirdim? Birisi ölecekti, evet, çar

gahta acılar içinde son nefesini verecekti; ama diğeri, iki gün sonra, şu yeniden dirilme komedisinde başrolü oynayacaktı. Nereden bilebilirim ki? Aynca hangisinin öldüğünü ve hangisinin ölenin adına yeniden doğmak için hayatta kaldığını nasıl bilebilirdim? Bunu yalnız kendime itiraf edebilirim, gizlice: Rab Mesih çarmıha gerildi, O öldü; çünkü ben, Pilatus, eğer bir Rab'bi öldürmediy-sem haya^mın hiçbir anlamı kalmayacaktır; Caesar'ın narnma bir hırsız öldüreb^^m ama bir Rab öldüreceksem, ebedi şeref benim olacaktır, yalnızca benim. Çarmıha gerilmesini emrettiğim Rab’bin cansız bedeniydi o ceset, O'nun artık ebediyete kadar zararsız olacak bedeniydi, müritleri onu Şeria Nehri’nin sulanna attılar, Ölü Deniz’in sularına ulaşınca yüzeye çıkmasın diye de boynuna ve ayaklanna ağırlık bağladılar. Ama endişelenmelerine gerek yoktu çünkü ceset hızla çürüyüp dağıldı ve Ghor Vadisi'ndeki balçığın ve kumun bir parçası haline geldi; yaptırdığım seri bir ara^^mayla bunun delilerine ulaşım. Buna karşılık, insan olan

İsa -hafiyelerimin söylediğine göre ikl^^n ölümü sırasında oradaymış, Patmoslu Yuhanna'ya, annesi Meryem’e ve cariyesi Mec-delli Meryem’e

göz kırpıyonnuş- zararsız saydığım fedakârlık sayesinde çarmıhtan kurtuldu, sonra ya^nın bir avuç hu^a, bir şişe şarap ve kocaman bir dilim ekmek alıp kurbanın mezanna gizlendi, iki ^in sonra da ortaya çıktı; ama annesine, sevgilisine ya da havarilerine yeniden katılamadı. Ben de ka^tılmasından korkuyordum aslında: Tekrar ortaya çıkabilir, bir peygamber ve tahrikçi olarak işine devam edebilir, hem Roma'nın hem de İsrail'in kanunlarıyla, O'nu Yahudilerin insafına teslim ederek dolaylı yoldan mahkum edişimle ve Yahudilerin O'nun ça^ıha gerilmesini isteyerek doğrudan mahkum edişiyle alay edebilirdi; evet bu da Roma ve İsrail güçlerinin hassas dengesini bozabilirdi; evet, bu basit idari muamele, hiç gerek yokken Roma'daki üstler^^ dikkatini çekebilirdi; evet, bu da kariyerime ölümcül darbeyi indirirdi. Rab Mesih'in ölümünden iki gün sonra havarileri O’nun dirildiğini ilan ettiklerinde bunları düşünmüştüm. Çok ihtiyatlı davrandım; hareket etmeyip bekledim. Sonra havarileri efendilerimin cennete yükseldiğini bildirdiler. Rahat bir nefes al^m o zaman; korktuğum şey olmayacak bir mucizenin gerçekleşmesi değil, hâkimiyetim altındaki topraklarda yaşamaya devam eden bu herifin tahrik mesleğine devam etmesiydi. Ama ça^ıhta ölen kişi nasıl suyun içinde çürüyerek kaybolup gittiyse, yeniden irilen kişi de cennete çıkışını inanılır kılmak için susuz çölierde kaybolmadan başka bir şey yapamazdı. Mısır’dan gel^mişti bir çocuk olarak; yine Mısır’a döndü ve dilsiz, kötürüm, pejmürde ^^dı, yaşlı bir dilenci olarak İskenderiye'nin tozlu sokaklannda yaşadı, kendi efsanesi yüzünden yaşarken ölmüştü ki efsanesi devam edebilsin, Simun ve Saul'un ağzından yayılabüsin; söylediklerine göre iyice kocadığında, efsaneleşme tutkusunu doyurabilmek için dıyar diyar gezen bir ak sakallı dede haline geldiğinde, yurdu ve kökleri olmayan yaşlı bir Yahudi olarak Roma'ya gi^rnş, o sırada Agrippina ve Do-mitius Ahenobarbus'un oğlu Neron hüküm sürüyormuş, kolez-yumlarda onun efsanesi uğruna insanlar ölürken İsa da oradaymış. Demek ki O’nu da ölüme mahkûm ettim; O’nun uğruna ya da ona karşı ölenlerin önünde adım bile söyleyemeden duran bir gezgine çevirdim O’nu. İsrailli hacı, seni tanıyorum; sen insan olan Isa'sın, Kafatası denilen yerde ölme ayncalığından feragat ettiği için sonsuza dek yaşamaya mahkfun edilen İsa. Seni tanıyor^ çünkü sana refakat ediyorum, daima senin yanındayım; celladın olmaktan daha kötü bir d^^ma düşmeye mahkûm oldum: Senin şahidinim. Rab öldü. Sen ve ben yaşıyoruz, insan İsa’nın ve yargıç Pilatus’un hayaletleri.

“Za^n, doğmamış Baba tarafından sonsuza dek yaşamaya mahkum e^^^, Guzman, tıpkı Tann Baba’nın Rab Mesih’i daimi ölüme mahkûm etmesi, böylece yeni bir Lucifer'in isyankâr ilahiliğinden kendini kurtarması gibi; Çünkü Pilatus’un -Orvieto' dan gelen resmin san kahverengi derdiklerinden, şimdi ise aynadan yansıyan- sözleri doğru: Rab Mesih çarmıha gerildi, O gerçekten öldü, oyundaki rolünü oynadıktan sonra hayalet Baba tarafından sonsuza dek terk edildi. İşte Pilatus'un bilmediği buydu: Kadiri Mutlak Tann muhtemel bir rakibin cennete dönmesine müsaade edemezdi, dii§mii§ insanlığın iğrenç sırlannı ve ihtiyaç-lannı öğrenmiş olan ve daimi cennetin zamansız ve ihtirassız saflığını kirletebilecek olan yeni bir Lucifer'e dayanamazdı; Oğlu’nu mahkûm eden Baba’nın ta kendisiydi, Guzman, Pilatus değildi, kâtipler ve Ferisiler değildi; Baba, Oğlunu terk etti, öldürdü; Tan-n’ nın Oğlu’nun yeryüzüne gelmesinin tek şartı yeryüzünde öl-mesiydi. Böylece Baba cennette kendisine karşı çıkacak bir isyandan kurtuldu; ama diğer yandan kendi yüzünü gösterme zorunluluğundan da kurtuldu: İnsan İsa sonsuza dek O'nu temsil edecek, O'nun adına tarih sayfalarında yer alacak. Bu yüzden sen de be-n^Je birlikte inanmalısın Guzman: Tann ile Şeytan arasındaki vasıta akıldır çünkü akil olmadan ne Şeytan'ın günahlan ne de Tann’nın erdemleri olduğu gibi kalabilir ve bizi etkileyebilirdi; eğer kötülüğü gerçek, erdemi sır kabul etseydik, Guzman, asla bunun üzerine çıkamazdık, sonra da, beni anlıyor musun?, bir kurdun k^^mda yeniden büyürdüm, bu topraklarda torunlanm tarafından avlanırdım: Bize vaat edilmiş olan cenneti ve cehennemi istiyorum, Guzman, sonsuza dek mahkûm olmayı ya da kurtanl--mayı istiyo^rum, Baba'nın Oğlu'na ve İnsan'a, Mesih'e ve İsa'ya vermediği mutlak var olmayışı istiyorum, pençelerle, dişlerle, açlıkla dö^nek istemiyorum bu dünyaya; ölümümün yeni bir hayatın maddi garantisi, ^ind bir hayat, başka bir hayattan ibaret olmasını istemiyorum: Mutlak ölüm, mutlak var olmayışa bağışlanma, tüm yaşam biçimleriyle ilginin kesin yokluğu; bu benim gizli tasa^nm Guzmân, işit beni: Yeryüzünde bir cehennem kuralım ki hayatlanmızın korkunçluğunu telafi edecek bir cennete ihtiyaç duyulsun; bizim neden olduğumuz korku ve bize yapılanlann korkunçluğu... imarumızdan şüphe edelim, daima imanın içinde kalarak şüphe edelim, edelim ki yeryüzündeki ilk cehennemi hak edelim, sapkın olduğumuz için işkence ve kazık bize karşı kullanılsın, putlara taptıkları için barbar kavimlere karşı kullanılsın; ancak bu yolla ancak ilk başta yeryüzünde şeytani güçleri serbest bırakarak cennette cennetin saadetini hak edebiliriz. Cennet, Guzman: Daha önce

yaşadıklanmızı sonsuza dek unutmak. .. Ne yaptın sadık mastifım Bocanegra'ya?’’

"izah etmiştim, Senyor. Kuduz olmuştu."

“Hiç göremedi şeref anını. Beni savunma fırsatı bulamadan öldü. Yarı uyur yarı uyanık, uyuşturulmuş olarak yatıyordu dizimin dibinde. Zavallı sadık Bocanegra'ağım."

“Hayalet köpek oydu.”

"Yani uzun zamandır beklediği şeref anının o olduğunu mu söylüyorsun? O yüzden mi tam da en yüce av için giyindiği sırada öldürdün onu?“

“Belki.”

“Onu öldürdün.”

"Bu benim görevim, Senyor. Kuduz olmuştu...”

“Senden başka bunu doğrulayan yok.”

“Ama doğru; rahibeleri ve işçileri korkutuyordu; rahibelerin korkudan neler yap^üanrn duydunuz; onun tehditkarhğuu siz kendiniz de hissettiniz; hemşireler ve işçiler çaktırmadan bakışıyorlardı, Senyor; ortalık gittikçe kızışıyordu; onların çılgınlığı pekâlâ manastır duvarlarını aşıp işçilerin barakalarma sıçrayabilirdi ...”

"Ah, şimdi artık burada değil, içimden bir ses o köpeğin tek müttefikim, tek koruyucum ...”

“Artık tembelleşmişti; avlanma arzusunu kaybetmişti.”

“En azından Tanrı’nın inayetiyle mi ruhunu teslim etti?"

“O bir köpekti, Senyor. Nereden bilebiliriz ki? ..”

“Acı çekti mi? Nereden bilebiliriz? Acaba atalarımdan biri miydi? O yüzden mi bana o kadar yakındı, o yüzden mi beni tehlikelere karşı

uyarmaya çalışıyor, beni korumak için gitmesi gerekmedikçe hiç yarumdan ay^^yordu? Dağda çadırımda otururken neden kaçıp gitti o gün? Geri döndüğünde pençelerine sahildeki kumdan bulaşmıştı, yarasında... Kim yaraladı onu?”

“O bir köpekti, Senyor. Konuşamıyordu."

“Bana ne anlatmaya çalışıyordu o zavallı mahluk, mazlum, güzel, güya yırtıcı mastı# Yoksa benim kanımdan mıydı? Yüzyıllardır ölü olan bir hükümdarın cansız bedenini buraya gömerken, aynı anda bilmeden onun bir köpeğin bedeninde yeniden dirilmiş ruhunu mu öldürdük yoksa? Evet, belki de en sevdiğim köpekteydi ruhu, yaşıyordu - her ne kadar yabandomuzu kanını tatmamış olsa da, sadakat ve kendini sorgusuz sualsiz bana adamak gibi yüce özellikleri vardı. Söyle bana, Guzman. Bana öyle bakma, uşak, seni suçlamıyorum; yaz, yaz benim ah^mi: Daima şerefli, ebedî bakire anarnız Meryem’in adıyla, çabuk bak, Guzman, Orvieto'dan gelen resimde neler olduğunu izle...”

Retim: Marangozun oğlunun anası, bunlann hepsi bir rüya sanki, doğrusu nedir bilmiyorum, şu an bilmiyorum, geçmişte de bilemedim, bilmiyo^rum beni gebe bırakan marangoz muydu, yoksa o yaşlı zanaatkar Yusuf’un şehvetli çıraklanndan biri miydi, ki onunla evlendiğimde kız^m, yoksa develerine su istemek için duran ve bana büyüleyici öyküler anlatan herhangi bir yolcu muydu, ben, marangoz Yusufla evlendim, ben, çocuğun annesi-yim... ben, Davud’un evinin gerçek kızıyım, marangozun değil. Tarin tersini söyleyecek çünkü erkekler tarafından yazıldı; ben, kadın, Davud’un kızı. ..

"Bak biçimler nasıl değişiyor, figürlerin dönüşlerine, yer değiştirmelerine, özenle işlenmiş bir sunak arkalığındaymış gibi öne çıkıp geriye çekilişlerine bak, çocuğun büyüyüp adam olduğunu gör, Şeria Nehri’nin ıssız sulannda vaftiz olacağı gün ona refakat etmek için güvercin biçiminde alçalan Kutsal Ruh'la beraberken gör onu, şimdi resmin bir ucundan diğerine kadar coşkuyla akan nehri gör, Guzman, gör ve şüphe et, iktidarsız bir marangoz hayal et ve orada, resmin bir köşesindeki naçizane sundurmanm altındaki taşların üzerinde olup biten o küçük sahneyi seyret.”

Retim: Beni öptü, tek yaptığı beni öpmekti, evliliğin böyle bir şey olduğunu söyledi, Sina Dağı'ndan geçen yollar kadar kısır, beceriksizce, kederli birkaç öpücük, bana böyle söyledi ama kar-şiştiğini görünce beni boşamaya kalktı; ben Davud'un evinde^m, eski sırla^nnı bilirdim, büyük bir bilgelik saklıydı bizde, nehirlerimizin, Nil ve Dicle'nin, Ganj ve Şeria'nın, hiç durmadan akan formüllerinin bilgisiyle, eski anıların tek bir esintisiyle, Babil'in zapt edilmesinden on dört nesil sonra, insanlann ilk şehirleri kenarına kurduğu kıyılardan doğan büyü bilgisiyle, bir gece o cahil marangoza bir aşk iksiri içirdim ve hayaller görmesini sağladım, cennetin en alt katmanında uçan, erkeksi, kışkırtıcı, Lucifer benzeri melekler gördü ki biz kadınlar çıplak gözle de görürüz cennetin o katmanını, elimizin altındaki bozulmuş cenneti, tenin cennetini; bedeninin uyuşukluğu sırasında, o sahte meleklerin marangozu ziyaret etmesini sağladım, kamımdaki çocuğun Kutsal Ruh'tan olduğuna, Tanrı'nın Oğlu'nu, müjdelenmiş olan Mesih'i, Kral Davud'un torununu doğuracağıma inandırdım onu rüyasında.

“Meleklerin boğuk kahkahalarını duy Guzman, ki hayalet Baba için yalnızca bir andır, doğmamış Baba -seyrettiğimiz resmin üst tarafında duran hain üçgen gözünü gördün mü, o da bizi izliyor- bu canavarca şakanın farkına varana ve güvercini göndererek şakaya katılana dek göklerde yıllar boyunca yankılanan seslerini duy."

Re^'m: Nehre batırılmış bedenlerimizi sa^alayan ışığı görmüyor musun?, görünmeyen bir kuşun kanat çırpışlarını duymuyor musun, Yahya?, vaftiz et beni Yahya, üstat, senin sayende bir adam olmak istiyorum, Yahya, bana hayatın yolunu göster, Yahya, annem Tanrı'nın Oğlu olduğumu söylüyor, Yahya, se^n yanında zavallı bir Çelileli gibi, zayıf, insan gibi hissediyorum kendimi... fazlasıyla insan gibi, hayatın meyvelerini tatmaya hevesleniyorum, o saatler süren yorucu Kutsal Kitap okumalarından sıkıldım, annemin zorla yaptırdığı bir iş, oku, her şeyi bilmelisin, kendimi bildim hileli, hocaları şaşırt, rolünü iyi oynamalısın, baban gibi sıkıcı ve cahil bir adam olmamalısın, vaftiz et beni, Yahya, yıka beni, Yahya, beni kallarına al, Yahya, kanımda bir marangozun cahil tevazuu ve krallar soyunun mağrur bilgeliği, kölelik ve krallıktan ibaret bu çifte mirası ne yapmam gerektiğini anlat bana, Yahya, yardım et köleleri yöneteyim, kralları aşağılayayım, Yahya.

"Güvercini gör, Guzman, başının üzerine konan, evet, insan başlının, evet, fazlasıyla insan, evet, Çelileli, evet, vaftiz edildiği belki de Vaftizci Yahya'yla eşcinsel birleşmesinin günüydü, belki de yakışıklı adamdı Yahya ve belki de öldü, tıpkı önceki gün bura-

da ölen çocuk gibi, ahınn yanı başında yakılan çocuk, marangozun oğluyla olan iğrenç ilişkisi ve tabu olarak onu arzulayan ama asla ona sahip olamayan iki kadının ortak husumeti nedeniyle: Hirodi-as ve Salome, İsrail sarayının genç ve yaşlı perileri; bak, Guzman, resmin içinde göreceksin: Bak halesiz Mesih figürü hayvan postundan kısa bir entari giymiş adama nasıl yaklaşıyor, bak nasıl birbirle-ellerini tutuyorlar, nasıl kucaklaşıyorlar, nasıl buluşuyor du-daklan ... Vaftizci nasıl çıkanyar İsa'yla birleşmesinin, işte

dual^anmda istediğim şey, ilahi kucaklaşma, en iffetli öpücük. ..' '

“Senyor, çok daha azını söyledikleri için insanlar öldü bu ülkede, kıçlanna bir kazık sokuldu, bağırsaklarını parçalayıp gözünden ya da ağzından çikıı, sizin bu masallarınız da benzer bir cezayı getirebilir...”

“Sessiz ol ve bak; sessiz ol ve anla; İsa'ya bak, Meryem'den ve bilinmeyen babadan doğana, doğmamış hayalet Baba'nın gönderdiği Mesih tarafından ziyaret edilene; ancak nehirdeki vaftizden sonra ikisi bir arada yaşamaya başladı: Elverişli bir Mesih, Guzman; işit onu...''

Retim: Gerekeni hemen yapmalı ve her fırsatta dünyevi ebeveynimi reddetmeliyim ki erdemlerimin ve mucizelerimin bu dünyadan olmadığını, hiçbir zaman da olmayacağını herkes anlasın, böylece insanlara Tantalos gibi görünebilir -ellerini uzattıklarında ya da ağızlannı açtıklannda-susuzluklarından ve açlıklarından daha önce yok olan suyu içmeye ve meyveyi yemeye davet edeb^^m onlan.

“İşte şaka bu, Guzman; cennet ya da yaradılış ortada yokken var olduğunun bilinmeyen ve unutulmuş bilgisini bize hatırlatmak, hayalet Baba olanaksız temsilcisini gönderiyor, onu bayağı bir Musevi oğlunun bedenine yerleştiriyor, hiç doğmamış olan bir Baba'nın erdemini yeniden tes^n eden bir erdemin boş yanılsamasını S^uyor bize, Guzman, o korkuyla titremeyi, mutlulukla iç geçirmeyi, arzulamayı, kıskanmayı, sahip olduklarına tepeden

bakmayı ve asla ulaşamayacağına varmak için çılgınca maceralan göze almayı hiç bilmedi, boşalmanın, öksürmenin, ağlamanın, sıç-marun, işemenin ne olduğunu hiç bilmedi, Guzman, senin, benim, Papa'zın, Vakanüvisin, Piskopos'tın, astrologun, ustabaşılann, işçilerin ve demircilerin, hep^^rin bildiği şeyleri... hepimizin yaptığı şeyleri...”

Resim: Korkuyla titre, mutlulukla iç geçir, arzula, kıskan, boşal, öksür, sıç, işe, ağla, böylesi sefilliklere mahkûmken bir de benim suretime benzemeye çalış; fakat ıstıraba, faniliğe ve yeryüzünün tüm pisliklerine mahkûmken başarırlarsa, her şeye rağmen bunu yaparlarsa, ellerindekini hor görüp asla ulaşamayacaklarına varmak için çılgınca maceralara atılırlarsa, evet, evet, sana doğruyu söylüyorum, sadece bana benzemekle kalmayacak, benı geçecekler, benim asla olamayacağım şeyler olacaklar; dışkı ve cesaret, sevdalı toz.

“Hayır, dinleme bu aldatmacaları, Guzman, bunlar doğru değil, Mesih’in mezalimi asla onun gibi olamayacağımızı bize göstermekti, dışkının mezalimi ise hepimizi eşitlemesidir, biz de sürekli bu iki mezalim arasında yaşarken bazı kişisel farklarımızı ortaya koyar ve böylece kimlik ediniriz, sakat annemin yaptığı da buydu işte, onun kafilesine katılan o sahte prensin yaptığı buydu, o sahte bir vâris, ilahı Mesih' in yaşamak için seçtiği insan İsa da durduğu kadar yapmacık duruyor hükümdarlık onda."

Resim: Sen de Mesih olarak benim ilahiliğimde bir o kadar yapmacık duruyorsun İsa, sana hiç sormadan tüm suçu, bedeninin eksiklerini, ihtiyaçlarını üzerime aldım, senin bedenin binler-cesinin arasından seçildi; Babam ruhunu senin ölümlü etine yerleştirdi, ah, Meryem'in Oğlu, böylece olanaksız bir erdemin hayalini sunabilecekti insanlığa; ama sirkenin keskin tadını aldığında, seni uyarıyorum, dikenleri alnında hissettiğin anda, seni terk edeceğim ve insan mezaliminin ellerine bırakacağım.

“Orvieto'dan gelen resme bak, Guzman, gizli gizli kımıldanışlarına, kurnazca eklenmiş İtalyan hoppalıklarına bak, bak dinî bir resmi nasıl da beklenmedik girişleri ve çıkışları olan bir tiyatro sahnesine çevirmişler, başka bir yarımadadan maymun iştahL sanatçıların bir kilise avlusu temsili yerine aldatıcı boşluklar, perdeler, kemerler, gölgeler, hayali ışıklardan oluşan cismani sahneleri nasıl yaptıklarına bir baksana, insan İsa’nın işgal ettiği sahneye nasıl ikizinin girdiğini, nasıl O’nu kucakladığını, öptüğünü,

alaycılığın ustası doğmamış Baba'nın bir komedisini gerçekleştirmek için iki bedenin nasıl birbirine karıştığını görmelisin. Şüphelerini çoğalt, Guzman, tüm olası hikâyeleri anlat, bir olasılıklar toplamı içinden neden yalnız birini seçtiğimizi ve bu seçim üzerine neden ölümsüz bir kilise ve yüzlerce fani krallık kurduğumuzu bir kez daha sor kendine."

“Bu krallıklardan birinin başındasınız, Senyor; bence kaybetmemeye çalışmalısınız.”

"Sana şüphe etmeni söyledim, Guzman: Mesih’in insan bedeni bir hayaletti, acı çe^nesi ve ölümü yalnızca aldatmacaydı çünkü acı çektiyse Rab olamaz, eğer Rab ise acı çekemez. Şüphe et, Guzman ve şu resmin çerçeveleri içinde sahnelenen gösteriyi seyret."

Rerim: Eğer Rab isem acı çekemem; eğer acı çekiyorsam Rab değilim; sirke ve diken işkencesi bunu anlamama yetti de arttı bile; şimdi beni hücremden alacaklar, de rinlerdeki gölgeli dehlizlerden geçirip büyük kapıya götürecekler ve orada kendi çarmıhımı taşıyarak acı içinde o tozlu tepeye tırmanacağım, o tepeyi birçok kez gördüm rüyamda, kade^mi diker gibi iki çarmıh daha dikmişler oraya, mucizeler yaratma, suretimi değiştirme, büyü yapma, h okkab a^k etme becerilerime yoğunlaşma zamanı geldi artık; Keldanili küplerini şarapla doldurmak, balıklan çoğaltmak, Lazarus'un saatlerini tersine çevirmek için bu becerilerimi kullan-dıysam, neden şimdi kullanmayayım, hem de kendi ilahiliğim acının açtığı çatlaklardan kaçıp gitmek üzereyken. İçmem için sirke verdiklerinde, beni kırbaçladıklarında ve kafama dikenlerden bir taç taktıklarında, Kireneli Simun adlı sessiz, ezik ve tam da bu yüzden benim etkime açık bir adama odaklanarak acıdan kurtardım kendimi, yanıma gelmeye çağırdım onu, Lazarus'a ölümün huzurundan feragat etmesi ve ölümde intihar etmek gibi basit bir yöntemle hayatın çalkalanışını kabul etmesi için yalvarırken yo-ğ^Jaştığım gibi yoğunlaşarak yalvardım Simun'a beni uzaktan duyması, gereken saatte ve yerde gereken desteği vermesi için; o ikindi vakti muhafclar beni hücremden alıp büyük muhafız kapısına doğru loş ve küflü dehlizlerden geçirirken, bakışlarım karanlığı deldi ve bumuma balık, samsak ve ter kokusu geldi: Simun beni uzaktan duymuştu, Simun sıradan bir yiyecek satıcısı kılığına girmiş, sebze ve balık taşıyarak çağrıma uymaya, yerimi almaya gelmişti; tökezlerniş gi bi yaptım, muhatizlar askerî

ilkelerini unuttular, durdular, geri döndüler, yeniden ilerlediler, kendi çevrelerinde döndüler, kafaları karışmış bir halde bana vurmaya başladılar, çoktan ye^mi almış olan Kireneliye vurdular, ona küfürler ettiler, şimdi Simun ça^^hi taşırken ben soğanları ve kurutulmuş tuzl u balığı taşıyordun; yüzbaşılara biraz satmaya çalıştım ama reddettiler; yürüyüş kolu yoluna devam ederken, yabancı efendilerin bilmedikleri itaatkar yüzlere karşı körlüğüne şükrettim, biz her bir yabancı tiranı tek tek tanırdık çünkü hayatımız buna bağlı olabilirdi ama onlar bizi neysek öyle görurlerdi: Tek tek simaları olmayan, biri diğerlerinden ayrılamayan bir köleler güruhu ... Daha sonra, aynı ikindi vakti, cehaletleri ve ap^^iklan yüzünden yanlışlıkla Simun' u çarmıha gerdiklerini gördüm; kendi ıstırab^^ ve ölümümü seyrettim çünkü yüzbaşılar, havariler, Mecdelli Meryem, öteki Meryem ve Patmoslu Yuhanna, Simun'u ben sanıyorlardı; gözlerim rüzgarda uçuşan, güneşin ısıttığı tum taneciklerini ve fırtınalı gölgeleri aştığında Kireneli Simun'u çarmıha gerilmiş gördüm ve gözlerime inanamadım; acı çekmekte olan sessiz, sıradan Kireneli adam benim yüzümü almıştı; yüzündeki ter ve ıstırap sonsuza dek Veronica'nın mendiline işlenmişti. Bu yüzden ben, İsa, Kafatası Tepesi'nin üzerinde Simun'un ça^ıha gerilişine tanık oldum, bu benim en mucizevi ama en az bilinen işimdi.

“Ama, bak Guzman, resimdeki sahne nasıl da hızla değişiyor, arka plan aynı kalıyor fakat figürlerin giysileri değişiyor, dekor yenileniyor, görünmez, zalim ve kaprisli ressam masalını yeniden düzenliyor, bize yeni bir gösteri hazırlıyor.”

Resim: Ne ilahiyim ne de mucizevi: Ben bir Filistinliyim, i§im siyasi tahriktir; arkadaşlarını ve yoldaşlarını sahte bir şehitliğin hedefimize ulaşmak için kesinlikle gerekli olduğuna ikna ettim; kimin beni ye^tkililere şikayet edeceğini, ölüm cezasına çarptırıldığım zaman yerimi ^min alacağını belirlemek için çöp çektik, kısa çöpü çekenler Yahuda ve Kireneli Simun oldu. Güvenlik, manevra kabiliyeti ve ikna gücü sağlamak gibi nedenlerle grubumuzu çok dar tutuyorduk; tabü bunun bir nedeni de gruptaki herkesin dış görünüş olarak birbirine benzemesiydi. Böylece birimiz diğerinin yerine geçebiliyor, aynı anda farklı yerlerde Mesih adıyla işler yapıyorduk, cahil ve sıradan halkı hayrete düşürmek için dikkatle planlamp uygulamaya konulan mucizeler kimin tarafından gerçekleştirilirse gerçekleşilsin daima bana atfediliyordu çünkü ben bu isyanın sembolü ve

^kir babasıyım. Yol-daşlanmdan tek farkım bu; annem geceleri kandil yakıp Kutsal Kitap’ı okumaya zorlamıştı beni; eğitimsiz yoldaşlanının kendiliğinden gelişen isyan duygularını bir araya getirdim, belli alanlara yönlendirdim, düzenledim ve akılcılaştırdım. Yahuda ve Kirene-linin şans eseri seçilmiş olması yüreğimi yaralıyor. Petrus'u kaybetmeyi yeğlerdim, aramızdaki en güvenilmez ve en zayıf adamdı ya da Patmoslu Yuhanna'yı kaybetseydim keşke, siyasal alanda etkili olmak için fazla kaprisliydi. Ancak, bizim kişisel beğenilerimizden daha önemli olan böyle kararlar verirken duygusallığa yer yoktur. Bu yüzden, çarmıha giden yol boyunca, benim hayatını ve benim davam için hayatını feda etmeye hazırlanmınş olan benzerimin peşinden gittik; orada hepimiz birden sahte gözyaşlarına boğulup sahte matemler tuttuk; çok da rol yapıyor sayılmazdık çünkü Kireneli Simun iyi bir insandı ve sadıktı ama yine de feda edilebilir bir askerdi; gözyaşlarımız ve matemimiz yetkilileri aldatmak ve yıkıcı efsanemizi perçinlemek içindi, sonra bu dramın aktörleri olarak hepimiz karanlığa çekildik ve biraz bekleyip Ro-ma’nm ahlak anlayışına ve İsrail’in itibarlı geleneğine karşı kölelerin bireysel yeniden dirilişini canlandırdığımız kutsal tiyatroda rollerimizi oynadık. O ikindi hava da bizimle işbirliği yaptı, her yanı kasıp kavuran güneş ve tozlu bir hava, çok geçmeden bir fırtına sonucunda erken çöken bir karanlık ve görüş mesafesinin düşmesi sayesinde, fedakarlık efsanesinin kanatlarıyla isyanımızın uçması için zorunlu şartlar meydana geldi. Yalnızca fedakârlıkla yeni dünyalar doğar. Ama insan hep feda edilegelmiştir. Bu yüzden yeni bir şeye kalkışıruştık: bir Tanrı'yı feda etmek. Eski tanrılar ve onların ilahı tarılsi insan fedasıyla doğmuştu. Şimdi de ilahi fedayla insan tarılsi doğacaktı. Bu mutlak bir altüst oluştu, çaba-la^^^a değerdi. Benim ve izleyicilerimin başına gelenlerin bir önemi yok. Bir daha hiç kimse bizim hakkımızda bir şey duymayacak. Ama Kafatası denilen tepede ikindi vakti olanları bilmeyen hiç kimse kalmadı. Bizim yarattığımız şeye tarih denir.

"Antık şüphe etme, Guzman: Mesih'in ruhu İsa'nın ıstırap çeken bedenini terk etti, İsa ölürken yine Meryem'in ve bilinmeyen bir babanın oğluydu. Yaz Guzman, yaz ahdimin asıl bölümünü, bugün yazdırdığım bölümü, bir gün benim de aralarına katılacağım atalarımın nihai defin gününde, yaz: Teslis'in; Baba'nın, Oğul'un ve Kutsal Ruh'un adıyla, ki onlar birdir, eşsizdir, tek bir öze sahip üç isimdir, beden, akıl ve ruhun her insanın tek özünü ol^^^ması gibi, eğer ^im gizemliliğine rağmen bu birliğin

varlığından şüphe esniyorsak, neden bizim dogmamızın tözel birliğinden şüphe edelim: Baba’nın akıl, Oğul'un beden, Kutsal Ruh’ un ruh olması; tıpkı kendini ışık, sıcaklık ve kürenin kendisi olarak ifade eden güneşin eşsiz bir nesne olması gibi: Işık, Ruh; sıcaklık, Oğul; küre, Baba. Oğul da bir gün böyle gönderildi, bir ışık huzmesi gibi; ama bundan da şüphe et ve resmin bize söylediklerine inan; bizim onunla konuştuğumuz gibi onun da bizimle konuşacağını söylemiştim, resimdeki göğe bak, aniden boşalıyor ya da her şeyi silen, her şeyi gözden saklayan, her şeyi karanlığa, ışığın yokluğuna döndürecek kadar beyaz olan bir ışıkla doluyor.."

Resim: Eğer Rab isem eşsiz olmalıyım; ve ben, bu eşsiz Rab, Bakire Meryem'in üzerine indim ve karnma bir çocuk koydum, onun karnından ben doğdum, daha önce hiç doğmamış olan tek Rab: Ben, kendimin babası; ben, kendimin oğlu; eşsiz, bölünemez Rab, ıstırap çeken ve ölen bendim, insanlar tek olan Rab'bi, beni, Baba'yı çarmıha gerdiler.

"Ve sen de öyle kabul edeceksin Guzman, basit bir hesap ve açıklanamaz olanı açıklamak için Şeytan'ın silahını kullanması yüzünden Hıristiyanlık kan kaybediyor, oysa akılcı olanın ayartıcılığını reddederek, Şeytan’ı sonsuza dek mağlup edebilirdi, yasak olanın dişlerini çekebilir, her şeyin s^^, her şeyin sır, her şeyin birkaç sadık, zulüm gören, iflah olmaz sapkın ve çilecinin entelektüel özgürlüğü olduğunu kabul edebilirdi: Tann’nın zaferi, Guz-man, bu katlanan, zulüm gören, muzaffer Hıristiyan cemaatidir; Hıristiyanlığın varlık sebebi Constantinus'un zaferi değil İsa’nın yenilgisidir; Neron'un ayartıcılığını tanıyorum, bazen rüyamda görüyorum, imanımı güçlendi^ek için bazen kendi kendime soruyorum, gerçekten de ötesi var mı, diye o iki yolun: Zulmeden olmak ya da zulüm gören olmak...”

"Siz, Senyor, babanızın şatosundaki zapt edilmez güruhun öldürülmesini emrettiniz, ordularınızın başındaValdo’cu,Abel’ci, Ademoğlu ve Katharos'çu sapkınlara karşı sefere çıktınız. O takdirde kime ve neden zulmediyordunuz?”

"Ezilen ruhumu rahatlat, Guzman; belki de o gerçek Hıristiyan cemaati delilerin ve isyancıların, çocuklarm ve aşıkların ruhunda saklıdır, bana ihtiyaç duymadan, imana ihtiyaç duymadan yaşayanların ruhundadır... belki de zulmederek ve öldürerek, bilmeden güçlendirdim ben o imanı.”

“Siz koruyucuydunuz. Savaşla^nruz, kalkanlarınızın annalan ve kanunlarınız bunu ilan ediyor; bir de papalık fermanı."

"Evet, evet, koruyucu; ağzımı mühürle, Guzman, tıpkı tamamlandığında ahdimi mühürleyeceğin gibi ve benimle birlikte tekrarla, şimdi, şu anda, çök dizlerinin üzerine, ebedî gerçeği tekrarla: Tek bir Tanrı'ya inanıyoruz, doğaüstü Baba, Yapan, Yaradan, Evren'in İlahî Hükümdan, her şey ondan geldi, tek bir Rab, İsa Mesih, O’nun Oğlu, zamanın başlamasından önce Baba'nın meydana getirdiği Rab, Tanrı'nın Tanrı’sı, mutlaklıktan çıkan mutlaklık, birliğin birliği, Kral’ın Kralı, Rab'bin Rab'bi, ete bürünmüş Söz, yaşayan bilgelik, hakiki ışık, yol, yeniden diriliş, çoban, kapı, öz amaç, güç ve Baba’nın medaniftiharı; Ulu Tanrı’nın sonsuz sureti, o değiştirilemez suret, imansızların asık yüzlü taşlar ve asap bozucu yüz buruşturmalarla değiştiremeyeceği eşsiz, emsalsiz suret: Senin suretin Tanrı'm, yukandan bana bakan İtalyan resmindeki tatlı yüzdür, diz çöküyorum, senin adına övgüler yağdırıyorum, senin suretin başkası olamaz: Yaradan Tanrı, İlahî Mesih, Fani İsa ama sadece geleneklerle takdis edilmiş o yüzde, asla vahşi putperestlerin taştan maskelerinde değil; onlar ki senin yüzünü değiştirmeye çalıştılar, ya Rab, görsünler eserlerinin yandığını, parçalandığını, ordul^^^ gazabı ve dindarlığıyla yok olduğunu; senin güzel suretini bozmak için bir daha asla yeni Babiller yükselmeyecek, Rab’bim. Benimle birlikte tekrarla Guzman, bu iman ikrarını tekrarla çünkü eğer şüphe Teslis öğretisini değiştirir, Meryem ^na anlayışını lekeler, İsa'nın ilahiliğini insanlığından ayırır ya da İsa’nın o eşsiz yüzünü değiştirirse, onları yok etmek için ortaya koyduğum bu sapkınlıklar tarafından tehdit edilirse, o zaman gücümü kaybederim ve gücüm delilere, isyancılara, çocuklara ve âşıklara geçer; bunu hak etmeyeceklerini söylemiyorum, hayır; ama onlar bu gücü kullanmayı bilmezler, güç onların işine yaramaz, daha da ötesi bir çelişki doğurur: Bir kez gücü ellerine geçirdiler miydi eskiden oldukları şeyler, çocuklar ve deliler, âşıklar ve isyancılar olamazlar artık. Bırakalım böyle kalsın, ben kalayım, hangisi olursa olsun tek bir öğreti kalsın milyonlarca şüphe ve tartışma yerine. Şimdi benim açık seçik akılsızlığımın akılcı düzenini anlamalısın, Guzman: Tüm şüpheler kâğıda döküldü. Ben söyledim, sen de yazdın. Artık kâğıdın üzerindeler ve orada kalacaklar; ama benim himayemde kalacaklar, tıpkı imanın aydınlık gerçekliğinin kara sefirleri gibi, bir daha açılmayacaklar, yağmurda ıslanmayacaklar, taşınmayacaklar, ayartıcılığın ve alayın uluyan rüzgârında

dalgalanmayacaklar. Gel kötüyü de bilginin içine alalım, Guzman, o zaman sağlıklı bir zıtlık, doğru ve iyi hayat için bir uyarı çıkacak ortaya. Yaz sözlerimi, Guzman: Kötü olan yalnızca bilmediklerimizdir ve yalruzca bizi bilmeyen kötüdür; amansızca kökünü kazımamız gereken işte bu bilinmeyen ve bilmeyen kötülüktür, teslim olmayan, azaltılamayan, bizim ayrıcalığımız olan yazılarla bile sahip olunamayan kötülüktür" Senyor, Amin."

“Huzur ve erken bir ölüm, Guzman. Bocanegra bizden daha şanslıydı; bizim aradığımızı o çoktan elde etti."

"Senyor bana haksızlık ediyor. Şimdi nasıl Senyor’un söylediklerini yerine getirerek görevimi yapıyorsam, o sırada da görevimi yapıyordum yalnızca."

“Haklısın, seni suçlamıyorum. Gel, Guzman, yakınıma gel; izin ver bir şey söyleyeyim sana, gizli bir şey. ..”

“Senyor...”

“O köpek merdivende bana saldırdı ... bir sabah... elimi ısırmaya kalktı... beni tanımadı ... o yüzden söktüm sargılanru... kendimi ondan korumak için... ve sen onu tedavi ettin, Guzman... haklıydın, kuduz olmuştu. Bunu bilmeden onu tedavi ettin; öğrendiğin zaman da onu öldürdün... Sadık ve işe yarar Guzman, sağ ol, Guzman, ben hayal gücünün krallığında yaşarken gerekeni yaptığın için sağ ol; sağ ol; seni suçlamıyorum..."

"Senyor, size yalvarıyorum; gelin bu sözleri yazmaya bir son verelim. Önemli bir gün bugün; onlar için yaptırdığınız sarayınıza tüm atalarınızı topladınız; bunu yapmakla hanedanınızı bu ülkenin tüm diğer hanedanlarının üzerine çıkardınız. Dinlenin, Senyor; ruhsal bitkinliğiniz sebep oluyor bu sözlere...”

“Guzman, Guzman, ne dayanılmaz bir acı. .. gel, kırmızı taşı avucuma koy. .. Görüyorsun, bedenim daha da çok acı veriyor; Guzman, hiç şüpheye düşer imsin?"

"Eğer gücüm olsaydı, Senyor, asla bir şeyden şüphe etmezdim."

“Ama gücün yok, zavallı Guzman; gel, önce kemik yüzüğümü sonra da elimi öp, senden hiçbir şey almadığrm ve hizmetime girmene izin verdiğim için bana şükranlarım sun, biliyorum hizmetimde kendi çabaların ve kanıtladığın becerilerinle bu konuma kadar yükseldin. Getir, bakayım yazdıklarına... Nerede öğrendin bu kadar güzel yazmayı?"

“Zor şartlar altında da olsa, Salamanca’da bir yıl geçirmişti m.”

“Çok iyi öğrenmişsin yazmayı.”

"Diğer şeylerin yanında, Senyor. Öğrenciler kavgacı serseriler olmaya eğilimlidirler. Kusurlanm sizin erdemlerinizin hizmetinde olduğu için sevinmelisiniz.”

“An, evet. Gel o zaman, saygı ve şükranla öp elimi.” “Elbette, Efendimiz, tüm tevazumla yaparım istediğinizi. ..’ ’ “Sana bir şey söyleyeyim mi, Guzman? Tek yapman gereken Piskopos' a bu kâğıtlan göstermek ve bir itiraf olduğunu iddia etmek, ondan sonra engisizyon önüne çıkartılacağımı, mahkûm edileceğimi ve kazığa oturtulacağınu tahmin etmek zor değil; evet ama böyle umutlann olmasın; sana hiçbir faydası olmaz, ne kadar kavgacı ve ne kadar ısrarcı olursan ol sana inanmayacaklardır, her şey senin elyazınla yazıldı, evet, aynen öyle, yazdığın yerlere kum dök de mürekkep kurusun, ayrıca sana inansalar ve beni mahkum etseler bile, Guzman, bunun sana bir faydası olmaz çünkü benim iktidarımda gözün varsa...”

"Senyor, beni çok acımasızca yargılıyorsunuz."

"Sus Guzman; benim adıma iktidan almış olsan, sen ya da senin gibi herhangi bir başkası... seni hor gördüğümü sanma ama, senin gibi herhangi bir adam, yeni bir adam bu iktidan aldığında onunla ne yapacağını bilemez, çıldırmak işten bile değildir, gücün olursa şüphe etmeyeceğini samyarsun ama o zaman şüphe etmekten başka iş yapmayacaksın, bütün gün, neler yaptığın ve nelerin yapılmasına izin verdiğin konusunda şüpheyle yaşarsın, şüphenin krallığı ahlaki görevlerle siyasi görevler arasına kurulur, kaçacak hiçbir yer yoktur Guzmân, seni bir efendi değil bir uşak yaptığı için Tann'ya şükret...’ ’

"Şikâyetçi değilim, Senyor...’ ’

"İşit beni, bir kişinin iktidarı elinde tutması için, frengiyle ölümcül hasara uğramış ve bir çizikle bile kanım ölene kadar dökebilecek binlerce cani, zalim, ensest düşkünü, çılgın hayaleti ardında bırakmış olması gerekir. İnsanlar arasında karşılıklı alışverişten başka ne vardır ki? Eğer birileri hizmet ediyor ve diğerleri buyruk veriyorsa, Guzman, bunun nedeni birilerinin karşılık verilemeyecek bazı şeyler sunmasıdır: Öyle şeyler ki onlara denk şeyler sunulamaz karşılığında. Peki benim otuz tane kansız, çürümüş, çıldırmış, ensest düşkünü, suçlu, hasta ölüyken bile hasta-cesedim karşılığında bu ülkede kim ne verebilir bana, Guzman, gel benimle, şu tantanalı lahitlerinde bakalım hallerine, buruşmuş suratlarını, cüzamlı bedenlerini, sakatlıklarını, kafataslannı, güve yemiş kakım kürklerini gör, otuz hayaletime iyi bak, kanla taçlanmış başları, asla iyileşmeyen, ölümde bile iyileşmeyen çıbanlar, frengi yenik1eri, yaralarla dolu bedenleri. Kim, Guzman? Sadece ben, sadece ben kendime daha üstün bir hediye verebilirim, sadece ben şöyle diyebilirim: Bu hanedan benimle birlikte ölecek, iyi dinle beni, şimdi yüzüğümü al, parşömeni kıvır ve mumla mühürle; emirlerime uy, Guzman; sana söylediğimi yap... Yap hadi! Neden kıpırdamadan dikiliyorsun karşımda? Bu kadar cesedi görünce dehşete mi kapıldın yoksa? Bunlar çok eski cesetler, ne leş kokusu ne de korkulacak bir şey var onlarda.”

“Ama hâlâ bir şey eksik, Senyor."

“Her şey tamam diyorum, şüphelerimi, hayatımı, kederimi koydum bu ahde ama daha fazlası da var: Bir şüphe, emsalsizliğimi reddeden, mevcut her şeyin mevcudiyet sebebinin emsalsizliğine inandığımız şeyle bağlantılı olması, onun çevresinde dolaşması ya da bir kısmını kapsaması olduğu, emsalsizliği sıradanlığa, kaynayan bir bataklığa çevirdiği şüphesi, bir de ona paralel başka bir şüphe, hiçbir şeyin emsalsiz olamayacağı çünkü her şeyin insanın geçmiş, bugünkü ve yarınki varlığının çeşitliliği içinde görülebileceği ve aniatılabileceği şüphesi. Bu yeterli değil mi? Onu çürüten tüm yalanları bir yere toplayıp doğruyu kurtarma işini üstüme alarak daha fazla tehlikeye atabileceğim bir şey var mı?"

“Yalnızca imzanız eksik, Senyor çünkü o olmadan, sizin de haklı olarak söylediğiniz gibi, bu kağıtların hiçbir anlamı kalmaz. Ben kendim de

bunları yazabilir, parşömeni kıvırabilir ve zatıali-niz uyurken yüzüğünüzle mühürleyebilirdim.”

“Doğru, Guzman, peki kâğıtları imzalamamam seni rahatsız eder mi?”

. Senyor meydan okumasına yaraşır bir tavır göstermelidir. imzalayın, Senyor, buray$_{ı}$. ..’ '

“Gerçek amacın nedir, Guzman?”

Senyor un bana duyduğu güvenin çürütülemez delili. ^ksi

halde Senyor un başı üzerinde dolaşan tehlikeleri dağıtmayı ba-şaramam."

"Ne demek istiyorsun? Her şey duruldu; firtına geçti, rahibeler sustu, işçiler işlerine döndü; Bocanegra öldü; cesetler mezarlarında uyuyor; yürüyüş sona erdi; artık tamamlandık; artık buraya gelen tüm yollan kapattırabiliriz; hepimiz buradayız, bir olduk. Bu gerçekten anılmaya değer bir gün. Yapılacak hiçbir şey kalmadı: Söylenecek hiçbir şey kalmadı. En azından, benim en büyük dileğim gerçekleşti.”

“Şerefli bir gün, Senyor! Aslında nice şerefli günler geçti çünkü ölüleriniz şanınızı ülkemize yaydı, yalnızca bugün değil, haftalar, aylar boyunca cenaze alayları oluşturulurken, matem tutan kasabalardan ve katedral şehirlerinden, din adamlarının, mezhep temsilcilerinin, yürüyüşe katılan manastırların refakatinde geçerken. Arabalarında kara giysileriyle ve kara örtüleriyle geçerken cesetlerinizi ülkedeki herkes gördü ve tüm şerefi de size ait, Senyor. Ama bu öğleden sonra yürüyüş kolu tamamlanmamış saraya girdiğinde, cenaze çanları çaldığında, keşişlerin övgüleri ve ilahileri, kalabalığın duaları duyulduğunda, sarayın her köşesinde buyurduğunuz gibi ilahiler söylenip cenaze törenleri yapıldığında kendi kendime sordum, Senyor, neden doğa güçleri sizin tasarımınıza karşıymış, onu yıkmak istiyormuş gibi görünüyordu; bir anda katafalkların süslerini söküp atan, örtüleri kaldıran, sayvan-lan deviren ve siyah kurdeleleri alıp götüren, her şeyi fena halde yaran, yırtan ve bugün ovanın ölülerinizin artıklarıyla kaplanmasına neden olan o fırtına bir işaret gibi göründü bana. Cesetleriniz fırtına tarafından hor görüldü. Şimdi huzur içinde yatıyorlar ama bence bir

daha asla aynı olmayacaklar; onlara ikinci bir hayat verdiniz, Senyor, ikinci bir fırsat.”

“Hayır, hayır, hiç kimsenin ikinci bir fırsatı olmamalı, ne ölülerin, ne hayattakilerin, ne de hiç doğmayacaklann; hayatta olduğum sürece kalbimin her çarpışında zonklayan sözsüz arzumu sözcüklere dökmüş olmasa sana söylediklerimin hiçbir anlamı olmazdı: Ölüm, gerçekten ölüm olmak, var olmamak, nihai unu-tuş ve gözden kayboluş; benim gücüm mutlak çünkü son Senyar ben olacağım, hiç çocuğum olmayacak, sonra sen ve senin gibiler, beni hiç ihbar etmenize gerek kalmadan, mirasıma keyfınizce sahip çıkabilirsiniz...' '

“Kal^n, Senyor, Tanrı aş^na, ayaklarımı öpmeyin, ben ...” “İktidarın nesilden nesile geçmesi için başkalarının hayalleri-

ni öldürmeye zorlanan başka perişan ve sakat oğullar olmayacak artık, artık olmayacak. .

“Senyor, Senyor, kalkın, evet, koluma tutunun, Senyor...” “Evet, ver imzalayayım çünkü söylediklerim dokuysa, hiçbir şey fark etmeyecek. ..”

“Bana güvenin, Senyor; hayatta olanların emeği, kazalan ve sefaletiyle ölüler için bir ev yaptırdınız; gözlerim kulaklanm keskindir, burnum da onlardan aşağı kalmaz; fırtına yalnızca insanlann ruhlannda olanlan doğanın bildirmesiydi; izin verin harekete geçeyim, Senyor; izin verin insanlara karşı harekete geçeyim çünkü, sizin gibi ben de doğaya karşı bir şey yapamam; izin verin burada, insanlann işleriyle doğanın işlerinin bir gibi göründüğü bu yerde sizin için çalışayım: Bu, bize verdiğiniz ayncalıktır, yeni insanlar, ahlak ve uygulama arasında şüpheye kapılmadan iş görebilenler; kuledeki çanlar yıldırım düştüğü için mi yandılar, yoksa insanlara ait olduğu şüphe götürmeyen ellerin yaktığı bir ateşle mi yandılar?”

“Şüphen mi var, Guzman?"

“Senyor, buralar fırtınanın katafalklardan söktüğü siyah brokar çiçeklerle doldu. Tam şu anda bir duvarcı ya da demirci, eskiden bu topraklarda çobanlık yapan biri, bu kıraç topraklarda dolaşıp tül parçalan topluyor ve düşünüyor, onun ve halkının sahip olduklan şeyin ellerinden ^rndı^rn, tarlalanndan uzaklaştırıldık-lannı, derelerinden kovulduklarını, su kaynaklannın tükendiğini, tüm bunlann toprağın üzerinde bir cenaze şehri yükselsin diye yapıldığını anlıyor. İzin verin sizin adınıza halledeyim, Senyor; yaptığım tüm işlerde sizin yeryüzünde cehennemi yaratma emeliniz en sağlam müttefikiyle karşılaşacaktır; size verdiğim hizmetler, nihayetinde arzu ettiğiniz gibi ölüm ve ortadan kayboluşla tanımlanacaktır...”

“Guzman... ne yapıyorsun? Neden o perdeyi çekiyorsun? Perdenin ardında hareket eden nedir? Sen ve ben yalnız değil miyiz yoksa? O kim? O kim, Guzman, bana ne gösteriyorsun, ne sunuyorsun? O kim?”

“Bakın, Senyor, her şeyi duyan bir şahit bu.”

“Kim o? Saçlan neden o kadar kısa? Bir oğlan mı? Hayır geceliği göğüslerinin biçimini gizleyemiyor, kim o, ne olur söyle?" “Gelin yatak odanıza gidelim, dinlenin, uzanın yatağınıza...”

“Ne gösteriyorsun bana? Kim bu kız? Bu ne güzellik, zambak gibi teni ne kadar beyaz, gözleri kara zeytinler gibi... Neden getirdin onu buraya? Kim bu kız?”

“Dinlenin, Senyor; o size gelecek; bir şey yapmamza gerek yok; her şeyi o yapacak. Baltiredir ama deneyimlidir; nasıl siz ka-hntılanru buraya gömdüklerimizin hayatlan ve ölümleri sayesinde şu anki kişiliğinizi bulduysanız, o da doğduğu ülke sayesinde buldu kişiliğini...”

“Guzman, ne yapıyorsun, hastayım ben, hastayım ..."

"O geniş ve derin bir nehirdir..."

“Çek onu, Guzman, ben çoktan çürüdüm...[1] ’

“Nemli sardunyarun kokusu, ^nonun lezzetidir, gel, In£s, gel, korkma, Senyor'umuzun sana ihtiyacı var, böyle bir ölüm festivalinden sonra, bedenler hayatın festivalini bekler, doğanın kanunu budur, Senyor'umuz ihtiyacın olan hazzı tattıracak sana, ustalan, demircileri, kurşuncuları düşünmeyi bırak artık, inşaatta çalışan ayaktakımıyla olanaksız aşklar hayal ederek kendine işkence etme, bekaretini Senyor'umuzun kollannda kaybetmenin onuruna eriş; gel, Inesilla, senin Senyor’a, Senyor'un sana ihtiyacı var, gel, Inesilla, biliyorsun, Senyor'umuzdan gebe kalmalısın ...’ ' “Hayır, Guzman, hayır, sana söyledim ..."

”... çünkü Senyor bir vâris yapamama, en azından bir piç üretemezse, Senyor'un annesi kendi iradesini dayatacak ve beraberinde getirdiği geri zekâlı çocuğun gerçek prens olduğuna herkesi inandıracak, sıradan insaniann kehanetlerinde sözü geçen Allanın lütfu hükümdar oldu^^a, son vâris, evrensel taht vârisi, gerçek Baba’nın gerçek oğlu olduğuna insanlan ikna edecek; annenizden korkmalısınız, Senyor, korkun ondan çünkü sakat olmasına, kolsuz bacaksız bir gövde olmasına, kara paçavralara sanlı

olmasına rağmen, iradesinin gücü ve yaşlı beynindeki çılgınlık eksik uzuvla-yerini gayet iyi dolduruyor, görebiliyorum, Senyor, kokusunu alabiliyorum, çoktan duydum isyanın sesini, Kraliçenizin yasal bir vâris doğurmamasından, anneniz hanımefendinin bir budalayı hükümdar yapma ihtimalinden doğan huzursuzluğu; her iki nedenden, isyanı..."

“Guzman amacıma ihanet etme; bir vâris istemiyorum, ben Senyor'la^ sonuncusu olmalıyım, sonra hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey..."

“Çabuk seçin, Senyor, hiç zaman yok. Ya kişisel ölüm arzunuzu feda edecek, halkın içinden bu genç kıza verimli tohumlarınızı vererek hayatınızı yenileyeceksiniz ya da bir kez daha isyan ve onu bastırma zorunluluğuyla yüzleşeceksiniz, tıpkı gençliğinizde olduğu gibi, yine sarayınızın salonlarını cesetlerle doldurmak zorunda kalacaksınız; seçin, Senyor, yenilenen kan mı yoksa dökülen kan mı; ayrıca bilin ki, Senyor, size önerdiğim şey hiç de şüphelendiğiniz gibi sadakatsiz olmadığımın göstergesidir: Size hanedanınızın devamını öneriyorum, Senyor...”

"Neden, Guzman?”

"Çocukların, âşıkların ve isyancıların hâkim olduğu bir dünyada ben ne olacağım, hiç düşündünüz mü? Ama bu kadarı yeterli; alın bu kızı, çabucak, izin verin kara çarşaflarınızdan içeri süzülsün, okşayın onu, Senyor...”

“Guzman... resim ... ne kara bir boşluk. .. ışıklar gitti.” “Resme değil, kızın tenine bakın, Senyor, dünyada böyle bir yumuşaklık olabileceğini hiç hayal etmiş miydiniz, inanmak için ona dokunmalısınız ...”

"Ne korkunç bir ses... konuşuyor resmin gölgeleri içinde... anlamıyorum ... korkunç.. ”

"Kendinizi hazza teslim edin, Senyor, sizin adınıza harekete geçmeme izin verin. Eğer kaderinizde ölmek yazılıysa, bu bakirenin kollarında ölün, hayatınızı onun yuvarlak kalçaları arasında harcayın ve ruhunuzu Şeytan’a verin."

“Evet, bırak gelsin, bırak gelsin, onu bana getir, Guzman, bırak dokunayım ona, bırak..." '

Re^m: Ben konuşurken daima ışıklan söndürürler. Her zaman karanlıkta konuşurum, dikkatler başka yerdeyken; kimse sesimi duymaz, yüzümü görmez - haklı olarak tabü. Tali bir karakter, okuması yazması olmayan yoksul bir Yahudi marangoz, hayatını hep alnının teriyle kazanmış dürüst bir zanaatkâr. Bu konuda hiçbir şey bilmezler. Nasırlarımı ve terimi hakir görürler. Ama ben olmasam neyin üzerinde oturacak, neyin üstünde uyuyacaklardı? Hıh! Budalaca sorunlarını tartışmak için oturamaz, bir o kadar budalaca rüyalarını görmek için yatıp uyuyamazlardı. Hayır; ben konuşurken ışıkları söndürüyorlar çünkü benden korkuyorlar. ^-lı, nasırlı, cahil, yaşlı adamın basit gerçeklerinden korkuyorlar ama ben gerçeği biliyorum; o yüzden benden korkuyor ve beni utanç duyulacak bir hastalık gibi saklıyorlar. Yusuf hiç yo^nuş gibi. Marangoz büyük bir tabak kuzu eti, sarmısak, biber ve şarapla mutlu olabilir. Belki de doğru. Piçin adımlannı izledim ve gerçeği söylemek gerekirse ne söylediğine ya da ne yaptığına asla fazla önem vermedim çünkü ortada görülecek daha ilginç şeyler vardı; ahbaplarıyla son a^am yemeğinde uzaktan onları gözledim; ne söylediklerini duyamıyordum ama bunun bir önemi yoktu; dışarıdaydım, köpeklerin, aylakların ve gelip geçenlerin arasında kaybolmuştum, içeriye bakarken aşçıların ve garson kızların neler yaptığını izlemeyi daha ilginç buldum; mangaUar ve baharatlı kokuları, yiyeceklerin, ekmeğin ve şarabın görüntüsü hizmet edilen insanlardan çok daha izlenmeye değer görünüyordu bana. Doğru; tadı iyi olan, dokunulabilen, koklanabilen ya da çiğnenebilen her şey benim il^mi çeker; bu aygır tayfasının süslü sözlerini dinlemeye dayanamam çünkü onlar aygırdan başka bir şey değil: Açık seçik gördüğüm tek şey Yahuda'nın piçi öptüğüydü. Benim oğlum olmadığının bir delik daha; b^^n oğlum bir erkeğe kendini öptürür mü hiç? T^, t^, t^... Işıklar gittikçe azalıyor, beni duymak istemiyorlar, benden korkuyorlar. Benim olmayan bir kişilik atfettiler bana; sessiz, c^nl bir yaşh adam, tüm yalanlannı yutan bir adam, olup bitenin uçlannda dolanan gölgeler içinde bir şekil. Gerçeği bilseler herhalde kahkahalarla gülerlerdi: Yusuf gençliğinden beri kızları parrnağında oynattı, gösterişli adamdı, sağlam yedi, sağlam içti; kime sorsanız anlatır bunu, yalan söylediğimi düşünüyorsanız Kudüs’ün kerhanelerinde, Samiriye'nin meyhanelerinde, Beytle-hem'in ahırlarında hakkımda ne söylediklerini bir dinleyin, o sa-manliklar var ya, o s^anlıklar, en az yirmi tane kız atmışımdır ben oraya çöl sıcağında ya da kışın buz gibi soğukta, sıcakta serinletmiş, soğukta ısıtmışırndır onları; işte buyum ben, ben, Yusuf, Meryem ve ailesi onunla

evlendiğim için şükretsinler; ailesinin beş kuruş parası yoktu ama yine de kurumlanndan geçiniyordu, marangozluk yapan dürüst bir adamın eve ekmek getirmesine minnettar olacaklarına burunlarından kıl aldırmıyorlardı. Hıh! O ap-^ kızdan da ne güzel bir teşekkür aldım. İlk başta yok, bana dokunma, korkuyorum, bırak yavaş yavaş alışayım, acıyor, şimdi olmaz, başka gece, sonra bir gün baktım ki bakire sandığım kızın karnı şişmeye başlamış, basbayağı gebeydi işte, iyi bir sopa çektim, dayak yerken bunu yapanın bir tür güvercin olduğuna yemin ediyordu. Bunun suçlusu ben miydim yani? Bana, Yusuf'a, gerçek bir erkeğe bir güvercin mi boynuz taktırmıştı şimdi? Sopayı verdikçe verdim, verdikçe verdim... Sonra da onu terk ettim; eski dortlan görmek için Beytlehem’e gittim ama kan peşimden geldi ve oğlunu orada doğurdu, sonra da koca ağızlı kan civardaki tüm çobanlara oğlunun Tanrı'nın Oğlu olduğunu söyledi, günün birinde üç tane sanklı maskara geldi -meslekleri müneccimlik ve kuklacılıktı, laf taşımakta da pek maharetliydiler- Meryem'in anlattıklarını duyunca tası tarağı topladıkları gibi soluğu sarayda aldılar, sonra da ... Hirodes etrafa öfke ve korku saçmaya başladı, küçük çocukları toplayıp öldürdüler, ben de bu cadının beni içine soktuğu pislikten kaçmak için Mısır’a doğru yola çıktım, o da bir eşeğe binmiş ardım sıra geliyordu, şimdi beni bırakamazsın, diye ağlayıp böğü-rüyordu, nihayet o işe de tamam, dedi, senin olacağım, dedi, eh, ten zayıftır, o da çok güzeldi ve sonunda beni tuzağına düşürdü. Mısır'da birkaç çocuk daha yaptıktan sonra tekrar Filistin'e döndük ama Meryem tüm sevgisini ve ilgisini piçine yönel^tmişti, diğerleri keçiler gibi vahşi büyüdüler, pislik içinde ortada dolanıp durdular ama o piç, hayır, onun üzerine düşüldü, zamanın tüm sırları, büyücülük, kayınpederimin evinden ge^nlen, bin bir türlü işe yaramaz şey yazılı papirüs rulolan, on iki yaşına kadar çocuğun aklını saçmalıklarla doldurdular, bilge doktorlarla konuşturdular, çokbilmiş beyzadenin beyni aptalca fikirlerle yıkandı, ihtişamlı hayallere kapıldı, akıl almaz bir bilgiç olup çıktı, sonra dışanda dolanmaya başladı ve ona ekmeğini veren, başını sokacak bir yer sağlayan bizler için bir utanç kaynağı oldu, sana söylüyorum, kadın, o hiçbir işe yaramaz, bizi küç^raüyor, halk arasında bize selam bile vermiyor, bizim hakkımızda kimseyle tek kelime konuşmuyor, hatta herkese ana babasından ayrılmayı tavsiye ediyor, o acayip bir oğul, aynı zamanda yalancı, onu soruşturdum ve takip ettim, Lazarus'la anlaşma yapmasını seyrettim, o Beytanya’lı herif ölü numarası yaptı, diğerleri onu gömdüler ve bizim piç gidip onu hayata döndürdü, her şey adamın kız kardeşleri Marta ve

Meryem'le birlikte planlandı, katışıksız entnka, kızlar ona bir iyilik borçlu old^an için onlar da komediye katılmayı kabul ettiler, düğün masasının altına ekmek dolu sepetler ve şarap dolu küplerle gizlenen havariler, sonra da, mucize, mucize... Benim, unutulmuş, hor görülmüş, boynuzlanmış marangozun ona ihanet etmeyeceğim mi sanıyorsun?, testereyi alıp iki kalas kesmenin, bir haç şeklinde birleştirmenin ve bedenin ağırlığını taşısın diye güzelce çivilemenin zevkini ellerimden esirgeyeceğimi mi sanıyorsun, benim gibi yaşlı, nasırlı elleriyle, halkın içinden sıradan bir adamın, kaba ama dürat bir marangozun? Otuz gümüş para. Hayatımda hiç bu kadar parayı bir arada görmedim. O güzelim kesenin ağırlığını elimde tartarken meraklı kalabalığın içine karıştım ve benim yaptığım ça^ıhta ölümünü izledim. Beni duyuyor musun? Ben, Yusuf, ben... Tüh! Ben konuşurken hep ışıklan kapatıyorlar. Hep boşa konuşuyorum.

Saray budalası

Şimdi Deli Hanım beni bu yüksek arkalıldı sandalyeye oturtmalarını emrediyor, uşaklar omuzlarıma bir örtü koyduğunda, maiyetindeki berber makaslan ve usturasıyla yaklaşırken sesimi çıkartmadan oturmamı emred.iyor bana da. Bir berbere ihtiyaç duymak için fazla gencim, sakalım yok ki, çenemdeki bir iki tüyü de tırnaklanının arasına sıkıştırıp çekebiliyorum zaten, çok basit bir iş, bu kadar merasime hiç gerek yok aslında; eğer merasim istiyorlarsa bana bir ayna versinler, çenemdeki tüyleri kendim kopartayım (ve ilk defa aynada yüzümü göreyim; doğru düzgün hatırlayamıyorum, yüzümü hatırlayamıyorum, deniz yüzümü yansıtamayacak kadar çalkantılıydı, küpeşteden düştüğüm sırada korona ateşi gözlerimi kör etti; şimdi en azından bana bir ayna verip unuttuğum yüzümü ilk kez görmeme müsaade edecek kadar nazik olabilirler) ama anlıyorum ki niyetleri beni tıraş etmek değil daha ciddi şeyler yapmak; berber şevkle şakırdatıyor makasını, anlaşılmaz bir haz alıyor işinden; Deli Hanım, yeter, yapman gerekeni yap, diyene kadar dudaklarını yalıyor, üzerime eğiliyor, çevremde dönüyor, beni inceliyor ve ancak ondan sonra yaklaşıyor ve uzun saçlarımı kesmeye başlıyor; san saçla^m öbek öbek göğsüme ve omuzlarıma dökülüyor, oradan da şu lanetli dedikoducu cüceye bakılırsa bundan böyle benim olacak odanın soğuk zeminine düşüyor... Burası benim hapishanemmiş, öyle diyordu cüce. Deli Hanım, cüce ve mumlarla yolu gösteren teberdarlar tarafından getirildim buraya: Uzun bir

yol geldik (çok yoruldum) sarayın dehlizleri içinden, gelirken kadınların fısıldaştığını, kapı-lann kapandığını, rahibelerin manastırlarındaki hücrelerine doğru cüppelerini hışırdatarak kaçışmasını, kilitlerin ve zincirlerin şakırtısıru, suların tavanlardan darnlayışını duyduk, sürekli aşağıya, daha derine indik, eğer burası bir bina değil de gemi olsaydı bir guletin en alt güvertesine, gemi zindaruna götürüldüğümü söyleyebilirdim ama Deli Hanım'a ba^hrsa duvarlara gömülü demir halkalar ve yerdeki saman şiltesiyle bu çıplak taş oda bir yatak odasıymış.

“Buraya alışsan iyi olur, ben izin vermeden dışarı çıkamayacaksın.”

Ne yüzümü ne hayatımı, hiçbir şeyi hatırlamıyorum, ana direğin yukansında Aziz Elmo Ateşi gördüğümü, denize düştüğümü, mucizevi bir şekilde kıyıya ulaştığımı, kum tepelerinden geçen kafileyi fark ettiğimi, kendimi kurtarmak istediğimi, onlara katılırsam hayatta olduğumu onaylayacaklarını ve bana bakacaklarını düşündüğümü, zavallı genç bir kazazedeye, yersiz yurtsuz, işsiz, beüeksiz bir kazazedeye yardım edeceklerine inandığımı biliyorum, hepsi bundan ibaret. Bu sahillere ayak basmış öksüzlerin en öksüzüyüm ben. Görüp duyduklarımın hepsini unutuyorum; akşam olunca gündüz olanları hatırlayamıyorum. Evet, belki daha yeni olmuş şeyleri hatırlıyorum, giysileri ya da en belirleyici şeyleri, ölüm gibi. Ama diğer her şey... bir insanın giyinmesiyle ölmesi arasuıda geçen zamanda neler olur... kişinin potur giydiği zamanla tabutuna yerleştiği zaman arasındaki sürede neler söylenir ve düşünülür. .. hiçbirini hatırlamıyorum. Şu an neler olduğunu biliyorum. Biraz önce olanı, gün boyunca olanı, uyumadan önce hatırlıyorum. Bugün tören alayının bir parçası olarak buraya vardık, kortejin sonundaydık, çanlar çalıyordu, fırtına vardı, saray dev boyutlardaydı ve inşası hâlâ sürüyordu, etrafta bir sürü işçi, vinç, yığın, saman, tuğla, taş blokları, arabalar, duman, her yerde duman vardı, duman yüzünden uzaklar görünmüyordu, duman insanın gözünü yanıltıyor, aslında bitmiş olan bir koridorun devam ettiği izlenimini yaratıyordu, kimi koridorlar boşluğa açılıyor ya da dikkatsizce yerleştirilmiş kalasların üzerinden devam ediyorlardı; cüce, Deli Hanım’ın küçük sandalyesini iterken çok dikkatli olmak zorundaydı, mumlar etrafı çok iyi aydınlatmak zorundaydı, bu gece neredeyse ölüyorduk, bir merdiven sahanlığına geldik ve aşağı inmeye başladık (aşağı, aşağı, daima aşağı; bu oda çok derin bir yerde, sarayın en altında, samıçlann yanında olmalı çünkü ova kurak olsa da duvarlardan

siyah sular sızıyordu) herhalde çok keskin gözleri olan cüce -kuşkusuz ufacık gövdesinin açığını kapatmak için- bağırdı: Hayır, hayır, dikkat edin, burada merdiven yok, daha yapılmamış, yalnızca sahanlık var, devamı boşluk, dikkat edin, eğer orada basamak olmadığını görmemiş olsaydı hepimiz birden açık sahanlıktan düşecektik, evet, şimdi kınk kemiklerimiz sarayın unutulmuş bir köşesinde yatıyor olacaktı, etimizle fareler ziyafet çekecekti; üçümüzün -Deli Hanım, cüce ve ben- öldüğünü görmek bu sarayda yaşayanları sevindirir miydi, diye merak ettim o esnada; kimler yaşıyordu bu sarayda; anladığım kadarıyla bu odayla, Deli Hanım ve cüce ne derse desin, yatak odası değil hapishane olan bu odayla yetinmek zorundayım. Ama bildiklerimi kendime saklasam daha iyi olur. Hatta onlara buranın çok güzel bir yatak odası olduğunu, çok rahat olduğunu söyleyeceğim, berberin uzun saçlarımı kesmesine, ardından, şimdi yaptığı gibi, urturayı eline alıp kafamı tıraş etmesine izin vereceğim, ^^^a canımı yakıyor, beceriksiz bir cani bu berber, kafamı suyla ıslattıktan sonra hızla usturayı geçiriyor, çabucak, sabunlamıyor bile, derimi kestiğini hissedebiliyorum, alnımdan ve yanakla^mdan aşağıya kan sızıyor. Kan gözüme giriyor ve gözlerimi kapatıyorum, sonra açıklanması zor, tuhaf bir sezgiye kapılıyorum, düşüncelerimi tartıp değerlendiriyorum, berber kafamı tıraş ederken büyük bir memnuniyetle beni izleyen Deli Hanım'a ve cüceye asla karşı gelrnemem gerektiğini biliyorum, Deli Hanım halinden memnun, haşin gözleri kömür gibi parlıyor; tüm hayatı orada panldıyor, sanki yalnızca gözlerden ibaret, cüce beni izlerken minicik ellerinde bir güvercin tutuyor, sevgiyle güvercini okşuyor, aniden bu oyundaki rolümün ne olduğu içime doğuveriyor, onlara karşı gelmemeliyim, onlara hürmet etmeliyim, bana iyi davranacaklar, bir uşakmışım gibi değil, hayır, onlara karşı gelmemeliyim ama diğerlerine, evet, belki de tam bu yüzden bana iyi davranıyorlar, onlar adına diğerlerine kötü davranacağımı umuyorlar, kötürüm bir kadın ve minnacık bir cüce, arzularını gerçekleştirmem için bana bağımlılar, deli gibi bağırmaya başlıyorum, kafam tıraş edilirken cücenin güverciniyle oynadığını görüyorum ve ben de bağınyorum: Bu baş ağrısına dayanamayacağım, acımı azaltın, benim kanımı güvercinin kanıyla avutun. Cüce bir sevinç çığlığıyla bana doğru sıçrıyor, Deli Hanım'ın iznini bile istemeden beyaz kuşu bana sunuyor; güvercini aldıktan sonra berberin şaşkın ellerinden usturayı kapıyorum, güvercinin düzgün, beyaz, titreyen göğsüne batırıyorum ve tüylerinin kanla lekelendiğini gördüğümde ölmekte olan kuşla taçlan^rıyorum kendimi, tir tir titreyen gövdeyi tıraş edilmiş ve

kanayan baş^^n üzerine koyuyor, kanın yüzüme aynasına ve beni yine körleştirmesine izin veriyorum, bu kez gözlerimi kapatmıyorum, cücenin neşesini görebiliyorum, keyifle zıplıyor, Deli Hanım'ın önce meydan okuyan, sonra korkuyla bakan ve nihayet ^^^•la onaylayan balaşlanm izliyorum, şöyle diyor:

“Kişinin kendi yaptığı taç, giyeceği taçtır.”

^Anladığımı anlıyor. Sonra gözlerimi kapatmayı başarıyor, kanın ekşi tadını ^^mde hissediyor ve hatırlıyorum, unutmadan önce çünkü ^in çok uzun ve yorucu geçti, yarın hayatta kalabilmek için bugün olanlann hepsini unutmalıyım, arabalann kuşak-la^nın söken, katafi^larm örterini kaldıran fırtınanın ortasında nasıl geldiğ^^zi, arabadan nasıl indiğimizi ve Senyar'un önüne nasıl kapandığ^^ı unutmalıyım, Senyor ayakta çeşitli gruplan karşılarken oğlunun bembeyaz elini ve kokan ayaklarını öpmem için Deli Hanım’ın bana verdiği buyruk şuydu:

“İşte bu Senyor, benim oğlum.”

Sonra ona dönüp konuşmaya başladı:

“Bana hep güvenmeliydin. Sana ölü bir beden yerine canlı bir adam getiren tek kişi benim. Kocam için ayrılmış olan kara mermer lahte y^^nda getirdiğim cesedi gömmeyin sakın; onu sıradan bir mezara atın, meyhanecilerin, suçluların ve av köpeklerinin yanına: Y^^nda getirdiğim o ceset yüce bir hükümdarın, babanın bedeni değil, batan bir gemiden kurtulmuş genç bir adamın bedeni. Gerçek Senyor, senin baban, bu gencin bedeninde yeniden dirildi. Ona baktığın zaman görmen gereken şey, hem yeniden dirilen baban, hem de sana k^raenin vermediği oğuldur: Senin birinci kuşak atan ve birinci kuşak evladın. Göklerdeki Yücelerin Yücesi Efen^^^ seçkin hanedanların sorunlarını işte böyle çözer.” Şimdi Deli H^m sözlerinin yaptığı etkiyi zevkle izliyor: Oğlunun daha da solan yüzü, Senyor’un yanına kurulmuş, av eldiveninin bileğinde kukuletalı bir kuş taşıyan güzel Senyora'nın zorla tuttuğu öfkesi, arkalannda duran adamın âciz hareketi, alabildiğine öfkeli ama aynı zamanda alabildiğine beyhude elini beline, bıçağının kabzasına atması ama sonra sakinleşmek için bıyıklarını burmaya başlaması; ben yüce efendilerin önünde yere

kapanmışken Deli Hanım sarı gözleriyle bedenimi delip geçtikten sonra şöyle diyor:

“Bir zamanlar beni ölümün kollanndan çekip oğ

lum; ölmek ve sevgili kocama kavuşmak dileğime karşı çıkmıştın. O gün yaptığın şey için bugün sana teşekkür ediyorum. Hâlâ hayattayken geçmişi yeniden kazanmaya zorladın beni. İyi dinle, Felipe: Hanedanımız yok olmayacak: Senin yerine tahta bizzat senin baban geçecek, babanı büyükbaban takip edecek ve büyükbabanın yerine onun babası geçecek, sonumuza en başlangıcımızda ulaşana dek bu böyle sürüp gidecek - seninle beraber yaşayan ve seni hakir gören kadın emeline ulaşamayacak. Ölülerine iyi bak, oğlum; kimseye çaldırma onları: Onlar senin torunların olacaklar."

Teberdar, önceden kararlaştırılrnış bir ayini yerine getiriyor-muşçasına, kötürüm Deli Hanım’ın bedenini çeviriyor ve dokudan Senyora’nın yüzüne bakmasını sağlıyor ama Senyora Deli Hanım’a bakmıyor; o bana bakıyor, hem de büyük bir dikkatle, hayretle ve tanıyormuş gibi; ona sormak istiyorum: Beni tanıyor musun, beni tanıyor musun, bu gemiden düşmüş biçareyi, bu öksüzü, ebeveyni ya da sevenleri olmayan bu adamı, tanıyor musun? Ama şimdi Senyora törendeki yüzler denizi içinde bir şeyler arıyor. Onun baktığı yere dönüyorum, görüldüğü kadarıyla bakışlan bir kılıç gibi uzanmış, sanşın, solgun yüzlü rahibin bakışlanna saplanmış, Rahip hızla kalabalıktan ayrılıyor ve saraya yöneliyor. Bir baş hareketiyle -fırtınalı ikindi göğüne kazınmış bir haç işaretini izlemeye çalışır gibi- Deli Hanım oğlu Senyor’u takdis ediyor; oğlu boğulmak üzereymiş gibi görünüyor, kalın dudakları istem dışı sarsılıyor, sanki ciğerlerinden kaçan havayı yakalamak ister gibi kocaman çenesini ileri uzatıyor. Deli Hanım gülümsüyor ve odasına götürülmek istediğini bildiriyor, orada bana, cüceye ve te-berdarlara katılıyor, onu küçük sandalyesine yerleştiriyoruz ve cüce koridorlar boyunca sandalyeyi itiyor; yine gidiyoruz işte, yürüyoruz, ne kadar yorgun olduğum kimsenin umurunda değil, cüce küçük sandalyeyi itiyor, ben de arkasındayım, hücrelerindeki perdelerin ve örtülerin ardından gizlice bize bakan rahibelerin koridorlarını geçiyoruz, dadılann yatak odalarından sonra Senyora' ^ yatak odasına vanyoruz, bu muhteşem yatak odasına neden böyle kabaca, kapıyı bile çalmadan girdiğimizi anlayamıyorum. Teberdarlar kapıda kalıyor, cüce sandalyeyi itiyor, Deli

Hanım kafasını hızla çevirerek bir bana bir Senyora’ya bakıyor, cüce başını yana eğiyor, iki kere olduğu yerde zıplıyor, sonra Senyora'ya saldı-nyor, onun k^^na vuruyor, yumruklarıyla Senyora’nın şişkin eteklerini dövüyor, vahşice gıdaklıyor, bu sırada Deli Hanım küçümser bir sesle konuşuyor:

“Bu aptalca oyunlanndan bıktım, Isabel; o şişkinlik sahte; kzında gazdan ve kuştüyü yastıklardan başka bir şey yok. Bıktım artık peşpeşe sahte düşükler ve sahte gebeliklerden; senin k^ın en az bu kıraç ova kadar kısır: Yeter artık, yeter, artık bir gereği yok; varisi buldum, onu buraya getirdim. İşte karşında.” Ben kazazede miyim? Ben öksüz müyüm? Ben varis miyim? Senyora'nın yüzünde en az benimki kadar hayret dolu bir ifade görmeyi bekliyordum: Ama yatağa doğru başıyla işaret ederek sesleniyor: "Juan.”

Ve sen, baharatlar ve kurutulmuş menekşe kokulan saçan yatakta çırılçıplak doğruluyorsun, sen, benimki kadar genç, altın renkli bedeninle bize dönüyorsun, gözlerindeki baygın bakışların uyuş^üuğunda kayıtsızlık rm var, tatmin im belli değil.

'Ankanı dön, Juan; sırtını görter şu cadıya.”

Yavaşça dönüp bize s^^^ gösteriyorsun, orada, kürekkemik-le^nin arasında kan rengi bir haç var, e^nin bir parçası; sana doğru yürümek, seni t^^nak, sana sa^lmak istiyorum, seninle birlikte bir şeyler hatırlamak istiyorum; ve sen, sen de bana bakarken şaşırmış görünüyorsun, neden bilmiyorum, bir an için kayıp bir şeyi bulmuş gibi görünüyorsun, uyanıkken gördüğün bu rüyadan dışan bir adim atmak ister gibisin, beiki genç Senyora’nın sesiyle itildin o rüyaya, tıpkı be^^iki gibi senin ruhun da beni taruyarak kendini istiyor, bunu hisediyorum, küpeşteden okyanusun derinliklerine düştüğümde ^^^mda hissettiğim boşluğun ayrını hissediyorum, belki sen de aynı şeyi hissediyorsun, bilemiyorum ama Senyora'nın cüceye söylediği sözler hepimizi felç ediyor:

“Bana bir daha dok^^a, seni iğrenç yaratık; oğluma vuruyorsun.”

“Yalan söylüyorsun, sen kısırsın, kısırsın, sana ekilen tohumlar ^^yüp gitmeye mahkumdur,” diye bağınyor Deli Hanım.

Sonra, Senyora’nın bir işaretiyle bize doğru dönüyorsun, sırtını geriyorsun, başını arkaya atıyorsun, atışa hazır koca silahını görüyoruz, nasıl aşama aşama, düzgün bir şekilde, hızla kalktığını görüyoruz, devasa boyutlarda, o kadar dik ki, ucu karanlık, derin, sıcak göbeğine değiyor neredeyse.

Ardından, Senyora gayet sakin şöyle diyor:

"Hayır, ben kısır deği^m; kısır olan senin oğlun, Senyor’^nuz, kalıntılannı benim sarayıma gömdüğümüz atalannın aşınlıklan yüzünden tükenmiş senin oğlun, dediğim gibi, burası benim sarayım, zavallı Senyora ana, gereğinden çok kaldın burada."

Deli Hanım bir çığlık attı; gencin kocaman, kalkmış adamkö-küne doğru atılan cüce, çığlığı duyunca dondu kaldı; Senyora' nın gülmesine hiç gerek yok, yalnızca huzursuzca bana bakıyor, kendimi aptal ve faydasız hissediyorum, benim olmayan bu giysiler içinde, güve yeniği kürk pelerin, kaşlanma kadar çekilmiş kadife başlık, göğsümde kararmış altın madalyonla uygunsuz, faydasız, gizlenmiş olarak o gencin güzelliğini, serbestliğini ve zarafetini kıskanıyorum, şimdi Senyora ona sesleniyor:

"Dinlen şimdi, Don Juan; tekrar yatağa dön."

Juan adındaki genç yavaş hareketlerle söyleneni yapıyor. Uyuyormuş gibi görünüyor, sonsuza dek uyuyacakmış gibi görünüyor, o uykunun efendisi olan Senyora vahşi bir hayvanın buz gibi bakişlanyla Deli Hanım'a, cüceye ve bana bakarak şöyle diyor: "Bu sabah geri döndüğünde senden korktum, yaşlı kadın, bir an korktum senden. Senin yanında duran genç adamın tıpatıp benimle yatan adama benzediğini gördüm. Onu benden çaldığını sandım. Daha sonra durumun öyle olmadığından emin olunca, bu evin iki kadınına da talihin aynı ölçüde cömert davranmış olduğuna kanaat getirdim: Bir genç bana, ona çok benzeyen bir genç de sana."

Birden susup gülümsüyor, sonra devam ediyor:

“Ama şimdi görüyorum ki arzuladığın, elde etmeye çalıştığın ya da çarpık cüce arkadaşının senin yerine dokunduğu her şey siz ikinizin bir kopyasına dönüşüyor. Sakathk ve çarpıklık. Tüm becerinizle bu kadannı mı yaratabildiniz, Pek Haşmetli Senyora? Bir soytan mı?”

Ben, ağzım açık, ben, hakiki bir soytarı: Oynamam gereken rol bu mu? Eğer doğru oynarsam, bana şefkat gösterecekler mi, acikti^mda ka^^ı doyuracaklar mı? Bunu yapacaklar mı, yapacaklar mı? Cüce sandalyeyi itiyor, genç Senyora'nın ve onun genç nediminin bulunduğu yatak odasından kaçıyoruz, Deli Hanım ve cücenin peşinden hiçbir şey anlamadan gidiyorum, gerçek bir beyinsizlik örneği, şimdi de bu sandalyede oturuyorum, gözlerim kapalı ve artık kanı a^nayan ölü bir güvercin var kafamda: Ama kanla yıkandım, yüzüm yapış yapış kanla kaplı, omuzlarımdaki örtü mor bir şala dönüştü, Deli Hanım büyülendi, öfkesini unutmuş gibi görünüyor, başını eğerek mırıldanıyor:

"İmparator ihramı; Roma yurttaşlarının erguvan rengi. Tan-n’ya övgüler olsun ki bu şekilde gösteriyor alametlerini, tam zamanında ve en anlamlı biçimde.”

Lekeli çarşaf. Eskiden san olan saçlarım şimdi kanla kızıilaş-^^. Daha ne yapabilirim? Güvercin işi iyi ki aklıma geldi; Deli H^^ çok mutlu, belki çılgınca şeyler yapmaya devam edersem daha mutlu olur, bana karşı o kadar hırçın davranmaz ve zaman zaman dışan çıkmama izin verebilir, beni bu delikte kilitli tutmakla tehdit ettiğini unutabilir; belki bu sarayda bahçeler vardır ve Deli Hanım ikindileri gezintiye çımama izin verebilir, hayır, genç Senyora’nın yatak odasından hiç bahçe görünmüyordu; yalnızca tozlu, çorak, çevrilmiş bir alan ama o oda en az hanımı kadar güzel; beni de öyle bir odaya götürmelerini ne kadar çok isterim, onun odası uzun zaman önce unuttuğum hatırala^mı, adeta hayal e^ttiklerimi geri getiriyor, bilmiyorum, uzak ülkeler, güneşin doğduğu ülkeler, Doğu, evet, Doğu, örtüler, kokular, postlar, kumlar, odadaki her şey benim hatıralanmda sanki, korkunç ve geri dönüşü olmayan bir yolculuk ama gerçek şu ki gerçekten bir soy-olmalıyım, tam bir soytan çünkü hiçbir şey anlaıruyorum; cüce beUi etmeden Deli Hanım'a fısıldıyor: Giysilerini alın, hanı-göre^n b^^^ onun da sırtında bir haç var mıymış, göre-bakalım onun da kocaman bir erkekliği var mıymış ve o odadaki sahtekâr kadar taşaklı rnıymış; ama Deli Hanım onu dinlemi-yar bile; diniemiyor çünkü bir şeyden korkuyor, sonra yeniden kib^ti ve otoritesini gösteriyor, berberle uşaklara sesleniyor:

"Yıkayın onu, işiniz bitince kafasına uzun, siyah, kıvırcık bir peruk yerleştirip ressamı, Birader JulMn'ı çağınn, gelip vârisin, yani tüm

İspanya’nın gelecekteki efendisinin resmini yapsın.” Berber, beni yıkayıp peruğu taktıktan sonra alışkanlığı gereği

aynayı yüzüme tutuyor. Nihayet kendimi tanıyorum, nihayet bu soğuk şeklin, bu solgun, pudralı yüzün, bu perukab hayaletin gerçekten ben olup olmadığını soruyorum ve Senyora’nın yatak odasındaki gencin altın renkli güzelliğini hatırlıyorum (çünkü yarın unutmuş olacağım), o gencin güzelliğinin benim güzelliğim olabileceğini hayal etmenin beni neden bu kadar üzdüğünü soruyorum kendime.

Şahinler ve rastlantılar

Guzman kendi kendine şöyle dedi:

“Anlayamadığım bir şeyler dönüyor ortalıkta. Hazırlıklı olmalıyım. Ama hangi silahlarla? Büyük senyorların orduları var: Benimse köpeklerden ve şahinlerden başka bir şeyim yok.”

Birkaç gününü köpekler ve kuşlarla geçirdi, hayvanların bakamı yaptı, hasta olanları tedavi etti, onlar hakkındaki bilgisini yeniledi ve geliştirdi, edemediği ama şahinlerin tünekle

rinde samandan bir şiltenin üzerinde gecenin bir yarısı uyumaya çalışırken tüm omurgasıru diken diken eden olaya hem kendisini hem de hayvanlan hazırlamakla uğraştı. E^ri altındaki avcılara işçilerin arasına karışmala^rn, onlarla ekmeği tuzu paylaşınalarmı söyledi, barınaklarda ve dokuma tezgâhlarınd a dolaşan dedikoduların hiçbirini kaçırmamalarını buyurdu. Şahinlerin eğitilmek için getirildiği yerde kaldı; orada hayli küçük ve seyrek tüylü doğan fakat güzel tüylü, cesur, gürbüz bir kuşa dönüştürülmesi gere ken genç bir şa^nin temel eğitimiyle ilgilenirken m eşguliyetin sükûnetiyle düşünebileceğini, bildiği tek şekilde, yani ciddi bir işle uğraşırken düşünüp t^ınarak olacakları bekleyebileceğini söyledi kendi kendine Bakıma ihtiyaç duyan diğer kuşlarla, yavrular ve yaşhlarla da ilgileneli. Genç kuşlarm gagala^m ve pençelerini kesip düzeltti, ilk kez ^gıraklarını takmadan önce, ayaklarına takılan bu metal parçalarına alışmalan için onları suyla yıkadı, bu çıngıraklar sayesinde, yırtıcı içgüdüleri epeyce erken uyanan genç şahinler tünekten aynldıkl annda, kaybolduklarında ya da ilk akin-larmdan yaralı olarak döndüklerinde,

Guzman sesleri işeyerek bulacaktı onlan. Esü^tte şevklerini kaybetmesinler diye onlara iyi yemek veriyor, gagala^^ bilesinler diye tahta ve şişe mantarı koyuyordu önlerine; tüneğe kimi zaman fare kimi zaman kurbağa bırakarak kafesin srairlan içinde avlanmalanm sağlıyordu. Kupkuru, sıcak, diri kuşlan okşuyor, mevsimlerden yaz diye gereğinden fazla su içmelerine izin veriyordu çünkü kursaklan ve ciğerleri sıcaktan kuruyup zarar görebilirdi; küçük parçalar halinde lezzetli yiyecekler verdi onlara: Kanı akıtılmış bir koyun yüreği, yağsız tavşan eti ya da düvenin en yumuşak yeri, gece gündüz tüneğe haber taşıyan avcıları dinledi sonra da; evet, fırtına dindi artık ama cenaze kortejinin artıklan rüzgarla her yana yayıldı; evet, katafalklardan kopmuş siyah brokar çiçekleri işçiler topluyor; aptal olanlar çiçekleri saklıyor, yanlarında taşıyorlar, gömleklerine iliştiriyor ve kulübelerindeki kutsal figürlerin yanı başına asarak sefil ibadetlerini renklendirmeye çalışıyorlar; ama daha kötü niyetli olanlar acımasızca şakalar yapıyorlar, artık bu ovada yalnızca kara güllerin, cenaze karanfillerinin alığını söylüyorlar, nohutlarını yemek için bir araya toplandıklarmda ladenleri, pınarlan ve ağaçlan anıyorlar, i^kiin bile değiştiğini söylüyorlar, yazlar daha sıcak, kışlar daha soğukmuş ağaçlar kesildiğinden beri, vadiler kurumuş, ladenlerin korumasından yoksun kalan hayvanlar ölmüş ve ölmeye devam edecekmiş.

Guzman sessizce dinledi onları; dinlerken işine devam etti, öğlene kadar vaktini genç şahinlere adadı, kapatıl^kları odalarm kuru, duman sızmayan, ışık alan yerler olmasına dikkat etti çünkü şahin yetiştiriciliğinin birinci kuralı zifın karanlıktan kaçınmak, yıldırım gibi uçan şahinin karanlığı gecenin sınırsız boşluğuyla karıştırmasını, duvarlara ya da parmaklıklara çarpmasını, sakatlanmasını ya da ölmesini engellemektir: Bu kuralı tekrar ederken, Guzman ne çok yakın ne çok uzak olan o günü hatırladı, hizmetlerini sunmak için Senyor'un huzuruna çıktığında sarayın hızla inşa edilmesi için birçok buyruk birden alıruştı; Guzman ise efendisinin önünde başım eğiniş, uysal sesinde yapmacık bir heyecanla acil işçi bulma ihtiyacını gizlemeye çalışmadan -hatta tam aksi bir çaba içinde- bu buyrukların yerine getirilmesi için uygun meslekleri ve bu mesleklerin kuralla^m. tek tek sayıp dökmüştü, Senyor sessiz sakin dinlemiş ancak Guzman, "Senyor, genç şahinleriniz kötü bakılıyor, kafesleri dolaştım ve gördüm ki birileri onların kapalı alanın sınırlı karanlığıyla gecenin engin yırtıcı boşluğunu karıştırmalarına izin vererek sakatla^nalarına neden

olmuş," dediğinde, işte ancak o zaman, sanki açık bir yaraya, hassas bir sinire dokunmuş gibi Senyor titremiş, ondan sonra Guzman başını kaldırıp Senyor'un yüzüne bakmıştı.

Guzman şahinlerin rahatı için turba parçaları yerleştirdi kafeslere, avcılar yeni haberlerle geldiler: Evet, kazalar devam etmişti; hayır, fırtınanın dinmesi gibi dinmemişti insanların heyecanı; Senyor'un ölüleri gömülürken fırtına^n yatışması yeterli olmadı, Guzman; bu sabah hayalet köpeğin şapeldeki parmaklığa asılması yetmedi; ustabaşılar ve işçiler ocakta taş kesiyorlarmış, işleri hız-land^mak için toprağı kazdıkları esnada bu ürkütücü dağ kayıp onları altına ^mış, hepsi ^rı diri gömülmüş. Peki ya saray, diye sordu Guzman, sarayda neler oluyor? Hiçbir şey, sessizlik, hiçbir şey, diye cevap verdiler.

Guzman öğleden sonraları yaşlı şahinlerin bakımını yapardı; y^hiarın tırnakları, yani saldırmak ve avını tutmak için ana silahları düşüyor, kırılıyor, tüneklerdeki çatlaklara takılıyordu; Guz-man yaşlı bir kuşu tüneğinden alırken onun eski şanlı günlerini hatırladı, pençeleri o kadar sert, o kadar sivriydi ki çok derine batardı, pençe domuzun ya da geyiğin etine öyle bir gömülür, kuş da pençesini açmama^£ öyle bir direnirdi ki, Senyor, tırnakları koparmadan pençeleri gevşetmek için büyük bir ustalık gerekirdi; ama şimdi yalandıkları için, Senyor, tırnakları -ne bir tehlike ne de kana susamışlık yüzünden- kendiliğinden düşüveriyor, şahinler tüneklerine sıkı sıkı yapıştılar ve Guzman bir parça turkuvazla yaşlı şahinlerin tırnaklarını eğelerken, bir yandan da bugünkü toprak kaymasında ölen işçilerden birinin karısını dinledi, Guzman ^^mş bir ^mağı makasla ete ulaşıncaya kadar kesti, kadın korkunç yoksulluğu içinde ağlayarak, canlıdan çok bir ölü gibi yürüyüp gelmiş kırlardan, Guzman karakafes ve ejder ağacı reçinesini kaktırırken inliyordu, yalnız gel^miş, tek başına, ağlayarak, Guzman karışımı tırnağın altından çıkan ete sürdü ve yarayı iyisinden ketenle sardı, kocasının ölümü için ağlıyor ve daha önce çobanlara ait olan topraklarda Senyor’un ölüler için bir saray inşa ettirmesine bağlıyor talihsizini, yoksulluğu öylesine korkunç ki

kocasırun cesedini köyüne taşıyacak bir adam bile tutamıyor. sargılı şahini okşadı ve yeniden tüneğine yerleştirdi.

"Şimdi üç-dört ^Anlen burada.”

Damlaya tutulmuş bir şahin: reçetesi, eczacıdan alınacak mumyalanmış et. Toprak kaymasında ölen bir işçi: Reçetesi, öldüğü yerde gömülmesi, dedi Jerönimo çünkü yairuzca Senyor'un ölülerini öldükleri yerden almaya, muhafızlar ve din adamlan eşliğinde kara mermerden bir mezara getirmeye hakkı vardır: Kanaatkar ol, kadın, talihe yenildiği yerde gömülü bırak erkeğini; biz burada bekleriz onu. Kimdir Jerönimo? Yaşlı bir demirci, demirhanedeki boşluğu dolduran bir usta; evet, o kadar yaşlı degıl bize söylediklerine bakılırsa ama uzun sakalı, kinşık alnı ve hayalleri geride bırakmış gözleriyle yaşlı görünüyor Jerönimo. Peki başka kim, avcılar? Başka ne var anlatılacak?

"Gözden ırak olan gönülden de ırak olur, derdi anam, ölenle ölünmez, derdi. Başkalarının acılarını unutun, bize yetecek kadar acımız var zaten.”

"Bu hayatın, ardında bıraktığın hayattan daha mı kötü olduğunu düşünüyorsun, Catilinön?”

"Kurumuş toprağa mahküm olanın yerWer olduğunu düşünüyorum ben. Madem buradan hoşlanmıyorsun, neden gidip bir kentte yaşamıyorsun, Martin?"

"Çünkü ne ben ne de ailemden herhangi biri senyora olan borcumuzu ödeyip buradan gitmekte serbest olacak paraya sahibiz."

"Evet, dinle şimdi, Martin, toprak bize küstü ve biz tüm tarlalarımızı kaybettik. Mağripklere karşı bir kalkan olarak kullanıldığımız sürece bazı haklarımız vardı; güçlü senyorlar özgür topraklan yalnız kendi egemenlikleri altına aldıklarında bize koruma vaat etmelerine rağmen o hakla^mızı kaybettik; neticede, en büyük senyor mezarlarını yapmak için küçük senyorlardan bu toprakları istediğinde hem haklanmızı hem de korumamızı kaybettik Peki ne kaldı elimizde? İş bitinceye kadar alacağımız ücretler. Ya ondan sonra? Ne ücret ne de toprak var, her şeye nasıl yeniden başlayacağız?"

"İyi diyorsun Jerönimo; ama hiçbir şeyimiz kalmadıysa kaybedecek bir şey de kalmadı demektir; tek sahip olduğumuz şey acılar içinde uzun bir hayat ve nihayetinde ölüm.”

"isyancılar gibi konuşuyorsun, Martin ...”

•Su kadar yalan dolanın ardından, Catilinon, sahip olduklan her şey ellerinden alınan huzursuz insanlar için...”

“îşçi^n kansından daha çok dokunmuş sana bu ölüm; ölüyken seni gömecek kimse olmayacak, hayattayken de sana bakacak kimse yok.”

“Hepimizin hayatını toplasanız bir prensin kemiklerinin gömülmesi kadar etmez...”

“Peki bu Senyar vans bırakmadan ölürse yönetecek bizi?"

“Şu ecnebi kadın mı?”

“Hayır, Nuiio ama soylular ve din adamlan arasında epey gürültü patırtı kapacağından emin olabilirsin - İspanya’nın büyük Babil’i.”

“İyi de biz ne yapabiliriz, Jerönimo, orospunun ya da karganın halini bilirsin: Ne kadar yıkarsan o kadar karanrlar”

“Mankafa doğmuşsun ve mankafa öleceksin, Cato, özgür olmanın ne olduğunu hiç kavrayamayacaksın, kendi kendimizi nasıl yöneteceğimizi hiçbir zaman kafan almayacak.”

"Eğer bana bir şey vermek istiyorsan, Jeronimo, para ver, öğüt değil.”

Kimdir Ca^linon? Valladolid'den gelme bir maskara, orada serseri burada hergele, meseüerle konuşma meraklısı. Nuiio? Ta-şocağında bir işçi, öküz kadar yava§, katır kadar dayanıklı, piyadelerle işçilerin oğlu ve torunu, kötü bir kanşım çünkü o Müslüman askerler isyancı Urraca'nın yanında onun kuzenine ve kocasına, Cengaver Alfonso’ya karşı savaştılar, işçilerin iyiliği için, dayatılan vergilere karşı, değirmenlerin, bağlann ve ormanlann manastırlar tarafından sahiplenilmesine karşı mücadele ettiler, Donya Urraca mağlup oldu, çiftçiler savaşı kaybettiler, topraklar da din adamla-nnın ve senyarlarm elinde kalınca fena halde içerlediler. Martin? Aman ha, sönmemiş kireç kolunun derisine yapışıverir aman ha, o Navarra’lıdır, Pamplona'dan gelmiştir burada çalışmaya aman ha, o adamlar Mağriplilere

karşı sav^falar ama Hıristiyanlığı savunmak için Pireneler'i geçen Yüce Katalik Kral Charlemagne'ın ordulanna pusu kurarken de bir o kadar coşkuluydular; Navar-ra’lılarla birlikte, biraz da dönüp kendimize bakalım. Catilinon. Nufto. Martin.

Küflenmiş ya da çürümüş et yemekten, soğuk yerlerde tu-ya da avcılann dikkatsizliği yüzünden yuttuklan tüylerin kursaklanna yapışmasından ödem veya amel olmuş şahinleri tedavi etti Guzman. Hastalığa yakalanmış kuş, ciğerleri ve işkembeyi tahriş eden ılık, kötü kokulu bir sıvı salgılar. Derisi ku-nımaya başlar, butlan incelir, hiç kuvveti kalmaz, kursağı şişer, hüzün verici bir görüntüsü vardır, kabarmış tüyler ve bitmeyen bir susuzluk, Senyor. Guzman bu kelimeleri ezberden söylerken efendisinin gözüne girmek, kuşlar ve köpekler, avlanma ve şahin besleme konusundaki bilgilerini bir bir sıralayarak konumunu yükseltmek istiyordu, Senyor'a bakmak için başını kaldırdığında onun kızarmış olduğunu gördü, Senyor utanmıştı; yine de, o günden bu yana Senyar'un bu utançtan hoşlandığım biliyordu. "Bana güvenin, Scnyor, bana bırakın, Senyor.” Guzman hasta şahinleri mantar meşesinden yapılmış kuru tüneklere taşıdı, çeşitli tütsüler ve lavantadan oluşan kırmızı renkli yeni bir karışım hazırladı, peki sarayda neler oluyor?, hiçbir şey, Guzman, kusursuz bir sessizlik, hiçbir şey, Senyara'nın yatak odasından tütsü ve lavanta kokuları geliyor; Deli Hanım'ın yatak odasından sıcak, pis bir sıvının kokusu geliyor, Senyar'un yatak odasından kötü bir uyku ve osuruk kokusu geliyor; hiçbir şey, Guzman. Sanki herkes kendi odasında yalnız kalmaya karar ve^rmiş, sonsuza kadar, yalnızca kendi bedeniyle, kendi bedeni mi, avcı?, ne demek istiyorsun?, kendi bedeni. Guzman, hepsi bu; Guzman kırmızılaşmış tozu, tütsüyü ve lavantayı koklad.ı: kaza geçirmiş genç bir gemici, budala bir prens, ergin bir rahibe, hepsi kendi bedeniyle. Bu çenesiz avcılar, onlara verdiği görevi yerine getirmek adına zaten bildiği şeyleri öğrenememişler miydi? Yiğit casuslar; gemici, Budala, rahibe. Ve ben, ben, Guzman, beynim hiç kimsem yok, yalnızca tir-nakları kırılmış ve kursağı zehirlenmiş yaşlı bir şahin.

Tüm hazırlıklarını yaptı çünkü içinden bir ses, kuşlannın ilk yırtıcı içgüdüleri gibi şüpheli bir şeye hazırlıklı olmasını söylüyordu, tıpkı mastif Bocanegra'nın ölümünü hazırladığı zaman olduğu gibi, şimdi de tüm avların en büyüğü yaklaşıyordu, tulumları, tuzakları, takım taklavatı hazır etmeli,

kırık uçlu bıçağını, turkuvazı, düz ve dışbükey eğeyi, makası, demirleri, bizi, prangaları elinin altında tutmalı; genç şahinleri ayaklarına takılan çıngıraklara alıştırmalıydı, bu çıngıraklarm köstekleri o kadar ustaca bağlanırdı ki kuşlar kırlarda günlerce kaybolsalar bile yanlışlıkla düşüremez ya da gagalarıyla çıkartamazlardı, bu kayboluşlarında ararlardı, daima ararlardı, büyük oyunu mu? Neyi? ^^ti? Çalkantılı bir nehir, Guzman nehri.

“Büyük düzensizlikler büyük düzenleri doğurur. Bana güvenin, Senyor.”

Senyor'a asıl kimliğini açık etmemeye çok dikkat ediyordu, yalnızca en gözde şahiniyle dertleşirdi. Şahin, güzel şahin, gör seni besleyen ve esirgeyen elleri, bunlar Martin'in ya da Nuno'nun kaba saha işçi elleri değil, bunlar eski bir senyor soyunun eüeri, o senyorlar ki Müslüman emirliklerini himayelerine aldılar ve böylece sınırlarda soylu topraklar edindiler, o soylu topraklar doğanın ve insanoğlunun ortak çabasıyla mahvedildi fakat nüfusun yansının veba salgınında ölmesi bir şanssızlıkken, perişanlığımızdan, çalışacak güçlü kuvvetli adamlarımızın az olmasından yararlanan ve bizi böyle mahveden insanların yaptıkları gayet kasıtlıydı: Felaketimi kendini vazgeçilmez sayarak normal ücre^tinin beş katını isteyen işçiye borçluy^n, felaketimi aniden yoksullaşmamı fırsat bilip düşük fiyata ölülerin topraklarını alan kentsoylulara borçluyum; ve diğer felaketimi, ruhumun mahvolmasını Senyor' a borçluyum, o ki barınacak yer verip beni aşağıladı, elimi öp, Guzman, işte böyle olacaksın, say^ ve şükran dolu, düşünüyorsun Guz-man ama eksik düşünüyorsun, zavallı Guzman, iktidarım senin elinde olsaydı ne yapacaktın ki, Guzman?, ne yapardım, Senyor?, ne yapardık, benim kızgın şahinim, ne yapardık? Bırakalım Senyor ^m olduğumu asla bilmesin şahin, sakin söyleme ona; bıraka-Senyor beni kendisinin yarattığını düşünsün, bırakalım Senyor kişiliğimi ve sahip olduğum küçük şeyleri ona borçlu olduğumu sansın. Benim efendim sensin şa^n, tıpkı senin gibi yapacağım, senin gibi yükseklerden dalışa geçecek ve beni felakete sürükleyenlerden öcümü alacağım şahin ...

Son olarak köpek derisinden yapılmış eldiveni denemeli, yeterince pürüzlü olup olmadığına bakmalı çünkü kuş düzgün bir eldiveni rahat tutamaz, iyice yağla, her tarafı yağla kaplansın, bir de parmak uçlarını kes çünkü insanın parmakları uzunsa parmak uçlarına sığmaz, eldivenin parmak uçları çok sert ve kuru olur Senyor. Kuşun gagasını iyi eğelemeli, gagasını

çıngıraklardan birine sıkıştırıp ölmesini kimse istemez. Son olarak, daha sonra birlikte avlanacakları köpeklerin yanına götür şahini, birbirlerini tanısınlar, Guzman'ın bileğinde kendini emniyette hissetsin, canlı ava olan açlığıru köpeklerle birlikte yiyerek gidersin ve asla onları yabancı görmesin, asla onları unutmasın, bu sayede kuş avının köpek değil başka bir şey olduğunu anlasın ama ne?, yaşlı görünen sakallı bir demirci, dargın bir taşocağı işçisi, yavaş ama direngen, isyancı bir Pamplona'lı; Valladolid'den bir soytan, budala bir prens, o Prens'in ne yaptığını duydun mu Guzman?, saray berberi anlattı, kanlı güvercinleri taç yapıyormuş kendine; boşboğaz, kıç yalayıcı, hiç durmadan yellenen bir cücenin ittiği tekerlekli sandalyesinde meczup bir kadın; en az bedeni kadar ruhu da hasta olan bir Senyar çünkü sanki içini bir şeyler kemiriyormuş gibi inliyor ve bunun çile çekip dua etmesinden değil, tazecik bir fidanın üstünde debelenmesinden kaynaklanıyor olması da bir hayli muhtemel. Ah, evet, ellerine bir şey geçmiyor denemez, benim tüylü dostum ve şimdi, dedi Guzman, gözde şahinini okşarken, durum tersine döndü çünkü bu kez silaha sahibim -şahin- ama avdan emin değilim; daha önce avdan emindim -sadık Bocanegra- ama silahtan emin değildim. Bu kivnk eğe gibi bir silah olmalı, bir yanı düz bir yanı kavisli, böylece iki tarafı da kullanılabilir çünkü benim konumumdaki bir adam, hem her şeye sahip olanların hem de hiçbir şeyi olmayanların gizli düşmanı olmalıdır.

"Dik dur, şahin, benim güzel şahinim, bak ne kadar güzel oldun, ne kadar iyi baktım sana; sert, sevimli ve dur şimdi, öyle ki sırtından kuyruğunun ucuna kadar düz bir çizgi göreyim, izin ver güzel sırtını ve kanatlarını seve^^, şahinim, bu güçlü kanatla-rm, bu uzun ve ince gırtlağın; sana söylüyorum, senden güzel hiçbir şey yok bu dünyada, yoldaşım benim, seni bu hale ben getirdim, güzel, tatlı, açgözlü şahinim, şu başa bak, bir yılanın ya da kartalın başı gibi düzgün, güzel şahinim benim, şu çıkık alna bak, şu derin, panltılı, san gözlere, geniş burun deliklerinden yükselen öfkeyle canlanan şu kamçı gibi gagaya bak, işte bu sayede avının kokusunu alıyorsun, zarif şahi^nim, haşin ş^^^m, kizgrn ve yiğit şahinim, sana hayat veren bendim, sakattın, ufaktın, kupkuruydun doğduğunda, ben seni büyük av için eğittim, beni hatırla, Guz-man'ı hatırla ateşli şahinim, çelik gövdeli, endamlı şa^rnim, gerçek efendin Guzman'ı hatırla çünkü resmi efendin bir rahibe adayıyla beraber yatağında uyuyor, yaptığım hazırlıklardan habersiz; yalnızca soylu dağmanrn talihiyle değil, aynı zamanda icraatl^ıdaki

değişmez cüretkârlıkla, yiğitçe işleriyle ve köpekler, şahinler, aklar, kılıçlar ve atlar arasında görevlerini hakkıyla yerine getirmeleriyle hükümdarlık gücünü ve payesini edinmesini sağlayan zorlu, önemli, azim gere^^en görevlerini çoktan unutmuş bir halde; bir uşak olduğum için, beni aşağılıyorsun, küçük Felipe, Senyor, hiçbir şey yapmak zorunda değilsin, yine de her şeyin var; ben seni aşağıla-malıyım, Senyor, benim küçük Felipe'ciğim çünkü eskiden yalnızca efendilerin bildiği şeyi bilen bir uşak var karşında, işit beni, uzun boylu, geniş göğüslü şahinim, izin ver bir daha, bir daha seveyim seni, güzel şahinim, Guzman'ın elini hisset, İspanyol atala-nının zayıf Müslüman emirlerini sömürdüğü Taif emirlikleri^n oğlunu; daha önce hiçbir şeyin olmadığı yerde zenginlikler yaratan şeytanca işlere inançlannı kaybet^üeri, Araplar ve Yahudiler çalışırken İspanyolla^ hükmetmesi gerektiğine inandıklan ebeliklerdi onlar çünkü alınteri dö^nek bir İspanyol senyoruna yakışmaz ancak toprak vergileri ve haraçlardan gelen zeng^^üer yakışır: İşte bu dersi unutmayalım, şahin, sen ve ben birlikte ellerimiz ve kanatlanmızla bir krallık kurabiliriz, terimizin tek damlasını dökmeden, toz toprak içinde kalmadan, kölelere ya da toprağa bağımlı olmadan; eğer burada değilse, şahin, ahlaksız Senyor'umuzun aynasında kendi gözlerinle gör: Yeni İspanya bizim olacak, şahin, tek ayncahk görevini iyi yapaniann olacak, emek vermeyenler dilencilerden oluşan bir güruha dönüşürken, en çok çabalayan kişi en güçlü efendi olacak, işte bizim adaletimiz böyle olacak, şahin, uygun bir adalet, haşin, geniş pençelerini eldivenimin pürüzlü yüzeyinin üzerine koy, yağlı deriyi uzun ince pençenle kavra, gül renkli tırnaklanın deriye batır, bileğirnin üzerine iyice yerleş ve işit beni, şahin, benim, yani gerçek sahibinin bileğindeyken dinle, bir ağaca tüneyip kurbanın geçişini beklerken büyük ava hazırlıklı olmalısın, yıldı^m gibi inmelisin onun tepesine, ilk zaferi sal^^^n hızıyla kazanmalı, sonra da çelik gibi pençelerinin kavrayışıyla avım öldürmelisin; kurbanın direnebilir, kendini yerden yere vurabilin, sana karşı savaşabilir ama sen, sen, güçlü kavrayışınla kaçmasını zorlaştıracak, efendinin ve köpeğinin gelmesi için yeterli zamanı sağlayacaksın. Asil kuş; daima canlı ya da yeni öldürülmüş hayvanlarla besleneceksin; sana hak ettiğinden azını vermeyeceğim, yemin ederim, sana canlı bir av sunacağım ve onu kendin öldürüp k^^^ doyuracaksın. Sadık Şahin: Yolcu evine döndüğünde kansı bile onu tanımaz ama şahini tanır. Senyor’un muhahzı, yoldaşı, köpeği yok ^artık; ama benim var, seni hiç terk etmeyeceğim, şahinim; hazır ol; bir dua hızıyla göklere yükseldiğin ve bir lanet hızıyla dalışa geçtiğin zaman ben

orada olacağım. Sen benim silahım, ibadetim, oğlum, lüksüm, arzula^mın aynası ve nefretimin yüzüsün.”

Evet, Guzman, her şeyi gördüğümüzü sanıyorduk ama küçük çocuklar gibi aldatıldık ve salaklar gibi kandınldık çünkü düşündüğümüzün aksine hayra alamet olmayan işaretler daha bitmemişti, yürüyüşler devam ediyordu; bak neler oldu: Bu akşam güneş batarken, demirhanelerdeki ateş sönerken ve adamlar taşo-caklanndan çıkıp yemek için toplanırlarken, keskin gözleriyle ünlü, Martin adında biri dağdan aşağı inen bir toz bulutu gördü, tilki gibi kulaklan olan Nuno, duyduklannı Martin'in keskin gözleriyle gördüklerini ekledi, birinin gözlerinden öbürünün kulaklarından ortaya öyle bir şey çıktı ki ne yalnızca gözle ne de yalnızca kulakla anlaşılabilirdi çünkü öküz arabalan toz bulutu çıkartabilir ve dağlardan sesler gelmesi gayet sıradan bir şeydir, hani yardan düşen taşlar bile çıkartır bu sesi, yeter artık, konuya gel, hemen, şimdi, biliyorum, Tetuan'War gibi dalga geçmeyi bırakın, evet, gel, ey dil, aç kapıyı, seni ne demeye besliyorum ben? çünkü onlar vadiden aşağı iniyorlardı, Guzman, iniyorlar mıydı?, ne iniyordu, avcı, ne iniyordu?, başka bir hayalet mi?, başka bir ceset mi?, hadi be adam, tereciye tere satma, hırsızı soymaya kalkma, size iyi para veriyorum -size paradan fazlasını da vereceğim, elbette, hediyeler vereceğim avcı birliğinde daha iyi mevkilere getireceğim, belki bir gün saraya bile aldırabilirim- günler boyunca avucunuza çil çil altınlar saydım köpek gibi uluyasınız, rahibeleri korkutup Senyor'un keyfini bozasınız diye, şimdi de eveleyip gevelemeden, zırvalayıp kekelemeden her şeyi olduğu gibi anlatmanızı istiyorum aman hayalet hikâyeleri anlatmayın çünkü hayalet düşmaruyımdır, sadık bıçağımla üstlerine atladığım gibi keserim asanm onlan suçlanndan dolayı, hayır, Guzman, hayaletler değildi, gerçi her gece barakalarda toplarup nohutları kaşıklarken mırıldanıp duran, bize lanetler okuyup hakkımızda atıp tutan o kara cahil işçiler öyle olduğunu sansa da, hayır, hayalet değildi, karalar giymiş bir davulcuydu, herhalde cenaze kortejlerinden birinin geride bıraktığı ve boğanotlan içinde yolunu kaybedip geç gelen bir içoğlanıydı, davulunu muntazaman çalıyordu, gri gözlü gencecik bir içoğlanı, ateşli burun delikleri ve dövmeli dudakları vardı, duydun mu, Guzman?, boyalı dudaklar, baştan başa karalar giyinm^, pelerini, şapkası, poturu, ayakkabıları, hepsi siyahtı hatta davulun tokmaklarının ucuna pamuk konmuştu ve kara flamalar tutturulmuştu; davulcunun arkasında genç, neredeyse çınl-çıplak bir adam geliyordu, Guzman, çilek rengi yırtık bir

gömleği vardı, bitkin düşmüştü, elini içoğlanının omzuna koymuş kör gibi yürüyordu, sarışın, ince, yakışıklı bir gençti, Guzman, s^^u döndüğü sırada, gömleğindeki yır^kıan şeyi gördük... şeyi. ..

“Yormayın kendinizi, biliyorum ne gördüğünüzü: Kürekke-miklerinin arasında kan kırmızısı bir haç.”

Prensin portresi

Bu gece kendimi çok kötü hissediyo^rum; her tarafım ağnyor. Kuyruksokumumda korkunç bir ağn var, sızlayan ornıngamın tam ucunda bu ağrı, bu uzun boylu, solgun, sanşın rahibe poz ve^ek-ten katılaştım artık, Deli Hanım sözleriyle değilse de gözleriyle ondan krallara yaraşır bir du^u portresinde tasvir etmesini, bendense taklit etmemi istiyor. İyi de ben bu rahibi daha önce nerede görmüştüm? Dün mü, buraya vardı^mızda mı? Yoksa hatırlayamadığım önceki hayatımda mı? Nerede? Tuhaf ama sözleri hatırlıyorum, olaylan ya da insanlan hatırlamıyorum, orılan hatırlamam için hayatımın içine ^^eleri gerekiyor ve ancak sözcük haznemin bir parçası olduklan zaman, tam da o sebepten, cisme bürünüp can kazanıyorlar, devamlılık ve dayanıklılık sahibi oluyorlar belleğimde. Öyle olmazsa her şey kaybolup gidiyor, tıpkı daha önce görmüş olduğuma yemin edebileceğim şu Rahip gibi.

Deli Hanım ve cüce, hayır, artık benim için kadın sayılmaz onlar, benim için sözcüklerden ibaretler, sözc^^er haline geldiler. Her yanım ağnyor, sanki bunca yıldır kayıp olan bir şey ya^n zamanda gerçekleşecek gibi. .. benim olan ya da benim olacak başka bir beden. Aynada kendime bakmama izin verdiler; kenedimi tanıyama-^m, yine de var olduğumu ispatlayacak başka bir şey yok. Yakında bir delilim daha olacak: Deli Hanım’ın emriyle bu rahibin ^minik fırça darbeleriyle çalışarak mine kaplı bu ovalin üzerine sabırla yapmaya devam ettiği portre. [1]

“Portre vârisin değişmez görünümünü yansıtmah," dedi Deli *

Hanım. "Prens emsalsiz olmalı, başka hiçbir canlıya benzememe- \ li, Birader Juliân; özellikle de bu sarayın içinde günah işlemekte olan, başkasının kansının koynuna giren o sahtekâra."

Juliân adındaki rahip merakla yüzüme baktı, sanki Deli Hanım'a sorması gerekeni bana soruyordu: “Değişmez mi dediniz Yüce Hanımefendi? Bir portrede bin bir farklı tasarım uygulayabilirim. Hangisini arzu edersiniz: Eskiden olduğu kişinin mi, yoksa gelecekte olacağı kişinin görüntüsünü mü? Peki onu hangi konumda istersiniz: Gerçekte bulunduğu mevkide, yani kaderinde yazılı olan yerde mi, yoksa şu anda işgal ettiği mevkide mi? Hangi yerlerde, hangi zamanlarda olsun, Yüce Hanım’ım? Çünkü, her ne kadar sınırlan olsa da, benim sanatım arzuladığı tüm değiş^^kieri ve bileşimleri yaratabilecek güçtedir Sayın Majeste."

Bir süre sonra Deli Hanım başını öne eğdi; kolsuz bacaksız gövdesi deri sandalyesinin arkalığından uzaklaştı, hafifçe sallandı, cüce hemen atılarak bir felaketi engelledi; Deli Hanım yalnızca göğsünün üzerindeki madalyonu göstermek istiyordu, ölü kocası-^n görüntüsü, profili, sert bir profil, eski mühürlerin üzerindekiler gibi, paralarm üzerine basarnaya uygun, gri, farkı anlaşılmayan fon kadar gri; yeniden keşfedilecek bir şey yok, dedi yaşlı kadın, her şey aslına uygun, biz Tann'nm çocuklarıyız, Tanrı birdir ve onun mutlaklığı her yerdedir, devasa gökte olduğu kadar bu ovalin küçültülmüş enginliğindedir: Bir portre yapmakla duvar boyamak arasında hiç fark yok, Rahip: Fırçalarını sürdüğün boşluk şu anda içinde bulunduğumuz boşluğun aynısı, her iki boşluk da evrenin a^usı ki o da Tann'nın düşüncesinin değişmez boşluğudur, en bü^yük ve en küçük boşlukta eşit olarak yayılır, bir kum tanesinde ve engin denizlerin büyüklüğünde; ama hadi artık, acele et, yap şu portreyi, sahte sorunlar çıkartma başıma.

Birader gülümseyerek başını eğdi, bu saygıh hareketi yaparken gözlerini ayaklanma diktiğini fark ettim, bir yandan Deli Hanım'ın arzusuna nazikçe baş eğerken diğer yandan sanatsal faaliyetine devam ediyordu; ısrarla ayakkabısız ayaklanma bakmaya devam etti, fırçasıyla işaret ederek tek tek dikkatle parmaklarımı saydı. Deli Hanun bu arada bir terzi ve bir ayakkabıcı çağırmış, ben de yeni bir giysi ve yeni bir çift çizme sahibi olmuştum ama giysiler üze^me çok, hem de çok bol gelirken çizmeler de çok, hem de çok siki gelmişti, peki ne olacaktı şimdi? Çizmenin içinde kendimi sakat, çarpık bacaklı hissettim, ayrıca bir ayağım diğerinden kısaymış gibi görünüyordu, bunun üzerine ayakkabıcıyı kendi yaptığı çizmeyle tekmelemeye başladım, serseri zanaatkar merhamet dileniyor, mazeretler buluyordu, nereden bilebilirmiş ayaklanmda altışar parmak

olduğunu?, ne diyorsun sen be?, nesi tuhaf ki bunun?, daima ayaklanmda altışar parmak olmuştur, yani toplam on iki parmağım var; çıldırmak üzereydim; yüzümü buruşturarak uşaklara çizmeleri küçük parçalara ayırmalarını ve lanet olası ayakkabıcıya tek tek her parçayı yedirmelerini buyurdum, söylediğim her şey feryatlar ve cücenin çıkardığı pek de uygarca sayılmayacak gürültüler arasında gerçekleştirildi, en sonunda ayakkabıcı kusarak odadan kaçtı; Deli Hanım cüceye sessiz olmasını söyledi ve bana değerli mücevherlerle dolu açık bir sandık gösterdi, en hoşuma gidenini seçecek ve süs eşyası olarak kullanacaktım. Kocaman, yuvarlak bir siyah inci seçtim; inciyi ağzıma atıp yuttum, bunu yapınca cüce yine neşelendi, bana bir lazımlık uzattı, böylece kakamı yapmak istediğimde inciyi dışkılarımla birlikte lazunlığın içine bırakacak^m, sonra cüce ve ben o paha biçilmez inciyi buluncaya kadar dışkımı karıştıracaktık, Deli Hanım başını sallayarak ağzımdan kıçıma kadar vücudumdan geçtiği için incinin iki kat değerli olacağını ve bundan sonra Hacı incisi olarak bilineceğini söyledi. Dahası da vardı, bana o kadar çok giysi verecekti ki hiçbir zaman aynı giysiyi iki kez giymeyecektim; aç gözlerle göğsündeki madalyona baktım, bakişla^mın nereye yöneldiğini görünce benim suretimin de değerli taşlann üzerine oyulacağını söyledi, profilim ülkedeki paralann üzerine basılacaktı, o zaman geldiğinde şu anda Birader Julian'ın yapmakta olduğu resmimi kullanacaklardı; hâlâ çalışmakta olan Rahip gülümseyerek şöyle dedi:

“O zaman göreceksiniz Yüce Ekselans, şu anda yapmakta olduğum suret orijinal yaradılışının değişmezliğinde var olmayan hiç beklenmedik arzulara, kaprislere, hazlara, gülünç olaylara nasıl sebep olacak; bakın nasıl da karşımdaki görüntüye değil arzulanan görüntüye göre çalışıyorum... Çünkü resim yapmak zihinsel bir süreçtir.”

Ama kimse onu dımemedi; cüce, Papa'ya yazmamızı ve bana hediye olarak en yüce emaneti göndermesini istememizi teklif ediyordu: İsa sünnet edildiğinde kopartılıp alınan et parçası, o zaman her şeyimiz olacaktı; cüce aklaşmış dişsiz dişetlerini göstererek bir kahkaha attı, bu adayı emanetlerle dolduracaktık, bir de nihai emaneti getirecektik: Çocuk İsa'nın penisinden bir deri parçası, odanın her yanını zevk verici şeylerle, süprüntülerle, tıls^arla, tantanalı giysilerle, enfes çaputlarla, garabetlerle, minyatürlerle dolduracaktık, burada muhteşem ziyafetler vereceğiz, dedi cüce, ben de memnunlukla, oburlukla, zevkten çatlayıncaya kadar odanın içini

doldurmak için giderek artan bir istekle başımı salladım; büyük ziyafetler, diye tekrarladı cüce, evet, dedi Deli Hanım, aşırılık, masraf, en tiksindirici gösterişler: Biz bunun için doğduk, bunun için bugünkü durumumuza geldik, asla bir şeyleri olmayanlan, hiçbir zaman bir şeyi olmayacaklan, hiçbir zaman bir şeyi olmasını istemeyenleri aşağılamak için hiçbir şey yeterli gelmez, öyle değil mi, Hanım’ım?, ne de olsa yasımız sona ermedi mi artık?, ağıtla^mızın sonu gelmedi mi?, evet, benim sadık Barbarica'm, Prens yine bizimle, matem tutmayacağız artık, tüm zengin^^ere evet, tüm aş^^klara evet, bak, dedi Deli Hanım, bak, dinle, ressama güzel bir ifadeyle bak, oğlum, dikkat et seni ne fazla mutlu ne fazla üzgün görsün, bir prens gibi bak ona; beni anladığın zaman bir prens gibi bakabileceksin: Oğlum Felipe’ye yani Senyor'umuza verdiğim dersleri sana da vereceğim, bu krallıklan doğru bir biçimde yönetebilmen için gerekli eğitimi alacaksın, tek başına bir insan hiçbir şey değildir, daha çocukken söyledim bunu ona, kış vakti çıtır çıtır yanan odunlann karşısında otururken söyledim, şimdi de sana söylüyorum, yalnızca kendi gücüne dayanan bir kişi daha baştan mağlup olmuş demektir, bir kez sahip olup harcadığı şeyi aramakla geçirir hayatını, bulduğu zaman ise yeniden arayışın içinde tüketir kendini; ama biz değil, biz değil çünkü yalnız başına kalanlann zayıflıklarının ortasında, biz, sen ve ben, oğlum, bizzat dünyanın kendisine benziyoruz çünkü biz kusurlar, güçler, ibadetler, sunaklar, ocaklar, savaşlar, darağaçlan, saraylar, manastırlar sayesinde tek ölümsüz şeyi, sonraya kalan işaretleri, yeryüzünün yaralarını, bireyler unutulduktan sonra hatırda kalanı yarattık: Biz dünyanın görüntüsünü keşfettik; bireysel varlığın kırılganlığı karşısında sen ve ben varlığın özü olacağız, sen ve ben denizsek onlar balıkçıdır, sen ve ben, Prens, maden cevheriysek onlar madencidir, onlar bizim sayemizde yaşarlar, biz onların sayesinde değil, sefil hayatlarının bir anlam taşıması için bize ihtiyaçlan var, onlar bizim sayemizde yaşarlar ve biz de kendi sayemizde y^anz, onlar gelir geçer biz ka-lınz, onlar sömürür, tüketir, bizi yüceltirler çünkü ölmekten korkarlar, oysa biz ölümün anlamını bile bilmeyiz.

"Her şeyde aşınlık, oğlum, ölümün bir anlam taşımadığını göstermek için her şeyde aşırılık, yeniden yaratma gücünün tüketme gücünün üstünde olduğunu göstermek için, ölen her şeyin yerine üç tanesinin doğduğunu göstermek için; ancak tek başına ölen gerçekten ölür, soyunu devam ettiren ölmez. Çabuk, Barbarica, zengin bir akşam yemeği hazırlat, görüyorum ki

genç Prensimiz bitkin düşmüş, küçük yılanbalığı börekleri, koca bir kap lahanalı, havuçlu, pancarlı, nohutlu bir domuz güveci; kızarmış, sıcak, soğanlı çeşit çeşit sosis; tabü bir de bakır kazanlarda yüz libre siyah üzüm kaynatsınlar da üç-beş gram hardal çıkartsınlar, güvecimize katacağız, koş çabuk, tarifi ver sonra hemen geri dön, Barbarica çünkü saray ressamı senin de Prens'in yanında poz vermeni istiyor, ikinci tabloda sen de olacaksın, bu kez büyük bir tablo olacak, tuv^ üzerine, ayakta duracaksın, Prens'in eli senin omzunda olacak, çabuk gel, Barbarica, insanlar seni hatırlayacaklar, ressamımız Birader Juliân sağ olsun."

"Beni hatırlayacaklar mı, Hanım'ım?” diye iç geçirdi cüce. "Kartondan tacımı ve uzun pelerinimi giyebilir miyim? Beni Prens’in kansı, rninyatür kraliçe sansınlar, olur mu?”

Şu lanetli bücür nasıl da gülüyor yanı başımda, ben de gülünce iyice sesini yükseltiyor; onu kolayca havaya kaldırıp bir göğsünü ısırabilecek hizaya gelinceye kadar yükseltiyorum; mavi boyalı yuvarlak memesine dişlerimi geçiriyorum, önce acıdan sonra zevkten uluyor, nihayet ikisinin arasında bir fark kalmıyor, bir yandan dişleyip bir yandan emiyo^rum, bu esnada gözlerimi Deli Hanım'dan kesinlikle ayılıyorum, hiç kanşmıyor, sanki kafasında yeni bir fikir şekilleniyormuş gibi bakıyor, cüceyle beni öyle kucak kucağa görünce kafasında yeni bir tasarı oluşuyormuş gibi bakıyor, ne çift ama.

“Kimdi seni arabada öpen, seni okşayan, kim y^ıp aldı gömleğini, kim çıkardı poturunu, minik, nemli, boyalı, tombul, sihirli ellerinin yumuşak ve hızlı dokunuşlanyla kim yepyeni bir yüz yaptı sana? Kim? Küçük sepe^^n içine gizlediği boyalar ve pudralarla kim keşfetti senin ikinci yüzünü? o, sana dokunmak

ve senin o güzel babafingonu yalayıp yutmak için yanıp tutuşan kimdi? Kim? Lütfen, bana bir daha öyle seslenme... cüce çok uygunsuz, herkesin seslendiği is^^e seslen bana, sevgiyle, Barbarica, Barbarica...”

Cüce bunları kulağıma fısıldıyor, sonra benim öpücüklerimden ve ısırıklanmdan kaçıyor, göğüslerinde dişlerimin izleri var, maviye boyalı etinin üzerindeki minik diş izlerini kapatıyor ve bu zindandan kaçıyor, şaşkınlıkla olduğum yere çöküyorum, iyice sersemliyorum, cücenin

sözlerini duyunca anımsamaya başladım, affet beni Barbarica, sahile ulaştığımda bir yüzüm vardı, arabanın içinde Barbarica o yüzümün yerine bir başkasını koydu, sonra saçla^mı kestiler ve kafama siyah, kıvırcık bir peruka taktılar,

şimdi ressam dördüncü bir yüz yapıyor bana, yenilenmiş ve farklı bir yüz, gerçek yüzüm gittikçe daha uzaklara gidiyor, sonsuza dek, sonsuza dek kaybet^m onu, bu arada Birader Juliân seri fırça darbeleriyle resmini yapmaya devam ediyor.

Bedenim ağrılar içinde. Her yanım sızlıyor. Barbarica yemek siparişini verip geliyor ve yatak olarak kullandığı sepete tırmanıyor. Birader J^an toa portıeye başlamak için sabırsızca bekledi, şimdi yüzümde daha ciddi bir ifadeyle yeniden poz verınemi istiyor. Rahip içini çekiyor; Deli Hanım ondan üçüncü bir portre istiyor, bu kez sahile vurduğumda yanımda olan maskeyle, nerede o?, daha sonra kocasının cesedinin yüzünde görmüştüm; parlak re^^ tüylerden örulmüştü, diyor Deli Hanım, ortasında ölü örümcekler vardı, bu seferki gerçekten tuhaf olacak, yeni, hesap edilemez, açıklanamaz bir resim; dimdik, katı bedenimi, gırtlağımı, pelerinimi, göğsümde duran elimi, siyah poturumu ve ayağımı sıkan çizmelerimi görecekler ama yüzümü göremeyecekler, o kısmı hayal etmek zorunda kalacaklar çünkü sahile vurduğumda, orada ayağa kalkıp ikinci kaderimle yüzleşmek için kum tepelerine tırmandı^mda denizden getirdiğim tüylü maskeyle gizlenmiş olacak yüzüm. Deli Hanım bunların hepsini hatırlatıyor, çok eskidendi, çoktan unutınaya başlamıştım, tıpkı bugün olanların hepsini yann unutacağım gibi; hatırlar ki hayatının en önemli ânını: Doğduğu ânı hatırlar? Hiç kimse. Bunu Deli Ha-nım’a söylemeliyim. ^Ama ben yalnızca kendi kendime konuşuyorum, sözcüklerim kafamın içinde, yalnızca bana ait, Deli Hanım ve cüce konuştuğumu hiç duymadılar, belki de dilsiz olduğumu sanıyorlar, yalnızca kaf^^n üzerine kanayan güvercinler koyduğumu, ayakkabıcıya taze ayakkabılanını yedirdiğirni, Barbarica' nın memelerini ısırdığımı gördüler. İyi de nerede bu maske, benim beşinci yüzüm? Buraya geldiğimde zaten kendi tenimle maskelenmiş olduğumu düşünürsek, maske takmam budalalığın dik âlâsı. Deli Hanım başını iki yana sallıyor, sinirli bir şekilde aranıyor; ressam yine içini çekiyor. Deli Hanım yüzümde bir maskeyle resim yaptırmamın vakanüvisleri yanıltacağını söylüyor, bundan hiç şüphesi yok. Peki bu

sarayın vakanüvisi nerede? Arayıp bulsunlar onu, buraya getirsinler, Prens'in hayatının tastamam her gününü yazmasını istiyorum. Değişmezliği, devamlılığı yaratmamız gerek: Kimliğimi gösteren sembollerin çoğalmasını istiyor, ben, vâris, tablolarda, kabartmalarda, paralarda, incilerde, günlüklerde, kim olduğumun değişmez kanıtlan, İspanya tahtının vârisi, başkası değil, en olmayacak kişi ise Senyar’un kansının yatak odasında esir ettiği o sanşın aygır.

Ressam Birader bir daha içini çekerek şöyle diyor: “Vakanü-vis sarayda değil. Boşboğazlık ettiği için kadırgalarda kürek cezasına çarptırıldı. Eğer arzu ederseniz size onun hikâyesini anlatabilirim. Böylece ben tabloyu yaparken zamanın nasıl geçtiğini anlamazsınız."

İşte bu, uşaklar girip çıkarken ve o gece yiyeceğimiz güveç hazırlanırken Birader Julian’ın anlattığı hikâyedir:

Vakanüvis

Ateşler içinde kıvransa da gece boyunca yazdı; yedeğe ^m-mış bir çe^^^im başaltında ufacık bir aralığa sıkışmıştı, geminin omurgasımn dalgalarla gıcırdadığım duyuyordu, hokkayı bir dizinde, kağıdı öbür dizinde dengede tutmak pek kolay değildi; karşısında asılı duran mumun gemiyle birlikte ileri geri sallamp durması yüzünden midesi bulamyordu ama yine de uykusuz geceler boyunca sürdürdüğü işinde ısrarlıydı.

Filonun geri kalanıyla birlikte bu çektiri de adalann arasında su^ın üzerinden kayarak geniş körfezin ağzına doğru ilerliyordu. Gecenin karanlığından faydalanarak şafak sökünceye kadar körfezin ağzını kontrol altına alıp, körfezin içinde ihtimamlı bir düzen oluşturan Türk donanmasının çıkışını kapatmak amacıyla donanmanın yaptığı bu manevraların nasıl bir sonuç vereceğini bilemiyordu. Ama karar verilen strateji ne olursa olsun yarın gün ışığında sert bir savaş, korkunç bir katliam olacağını, onun gibi önemsiz bir kürekçiye kimsenin merhamet etmeyeceğini gayet iyi biliyordu, yüksek ateşten bayılmak üzere olduğundan ve bu haliyle hiçbir işe yaramayacağından dolayı ikindi vakti küreğin başından alınmıştı; hasta olsun olmasın, yarın İslamın heybetli dona^nasıyla, leventler ve forsalarla beraber yüz yirmi bin kişilik bir güçle çarpışmak için herkese ihtiyaçlan olacaktı.

Bir gece, diye düşündü, tek bir gece, belki de son gece. Yazıyor ha yazıyordu, hayal gücünün ateşi bedeninin hararetine ekleniyor, gözlerinin önünde dans eden muma bakarken midesi bulanıyor, buruşuk parşömenin üzerine zaman zaman mum damlala-n düşüyordu: Mumdan ruh, işte buy^n ben, dünyanın hiç bitmeyen hareketinin, fikir üstüne fikrin izini taşıyan mumdan bir ruh. Çünkü değişmeyen tek şey değişimin kendisidir, yüce sen-yorlanmın düşündüğü gibi bir madalyonda, bir sonede ya da bir sarayda görüldüğü haliyle onlan avutan, her şeyin hesaba katıldığına, dünyanın onlarla birlikte sona ereceğine, dünyanın hareketsizliğine, dünyanın mümkün olana değil hali hazırdakine bağımlı kalacağına inanmalannı sağlayan durağanlık değildir.

Böylece, aynı anda hem arumsadı hem hayal etti, hem düşündü hem yazdı acılannın hafiflemesi için kendisine gösterilen merhameti kutsadı. Ateşinin yükselmesi nedeniyle cezasına ara verilmesi nedensiz bir iyilik değildi elbette.

"Hayır," demişti kaptan forsalara, “çarpışmada başan gösteren kürekçilerin zincirlerinden kurtanlacağına inanmanız için bir iyi niyet gösterisi bu aslında. Diğer yandan, biz Hıristiyan filosunun kaptanları, kâfirlerin benzer bir cömertlikte bulunmamalan sayesinde düşman donanmasındaki forsalardan birçoğunun savaşın karmaşasından yararlanıp gerniden atlayarak sahile yüzeceklerini gayet iyi biliyoruz.”

Ne olursa olsun, kendisine lütfedilen gecenin bu manevralar ve hesaplarla ilişkisini pek önemsemedi, keza geçici de olsa müstesna bir zaman aralığındaki durumunu alın yazısından da ayırmadı. Kader, zayıf omuzlanna ağır bir yük koym^uştu; yazarken kafasında oluşan belli belirsiz sorunun -Z^im felek bana zulmetmekte aşınya mı kaçıyor?- cevabı olumlu olduğu kadar kesindi ne yazık ki. Ailesinden çileler ve borçlar, işinden anlaşılamama ve uykusuz geceler, efendilerinden ise haksızlıklar ve körlükler yadigar kalmıştı. Tüm bunların toplamından da bir zorunluluk doğmuştu. Bolluk, bereket yalnız hayaUerinde vardı; kaşıkla alıp tadına varamayacağı, bıçakla kesemeyeceği, göze görünmez bir bereket. Gecenin bu saatinde yazarken, Birader Mosten’in nasihatini mınldandı: “Sen istemişsen, olmalı”; çünkü karnını doyuran pek yüce senyorlar için geleneksel methiye mektuplan ve girizgâhlarla başlayan kurgulanna kendini

adamakla yetineceğine birçok şeyi hayalinde tertiplemiş, şahit olduğu olayları ve içinde yaşadığı dünyayı belgelerken kafasından icat e^ıklerini kullanmıştı, bir vadeden sonra öyle bir noktaya gelmişti ki artık hayalinde yaradıklarıyla gerçekten gördüklerini birbirinden ayıramaz olmuştu, böyle-ce gerçeği hayale, hayali gerçeğe eklemiş, bu dünyadaki her şeyin gözlerinden zih.nine, ^^^den kaleme ve kâğıda geçekten sonra bir masala dönüştürme inanmıştı; nihayet kaleminden kuruntular dökülmesini bekleyen senyorlannı da kuruntuların gerçekliğine inand^mış ama aynı zamanda gerçeğin de ancak ve ancak gerçek olabileceğine ^a e^tmişti. Gö^in işte, budur tüm yazılıp çizilen her şeyin sırrı, zira ne kadar hayal mahsulü olurlarsa o kadar inanabilirsiniz gerçekliklerine.

Yine de, onunki çok farklı bir tasa^mdı ve bu gece şevkle hayata geçiriyordu tasarla^klarmı; saatlerin çabucak geçişi, mum gibi eriyip gidişi, yakl^an ^inün ölümcül savcını ilan ediyordu. Sonuç ne olursa olsun onun için ölümcül olacaktı, savaşta ölse, Türklere esir düşse ya da kürek cezası affedilse bile (gerçi bu vaade güveni azdı çü^kü onunki adi bir suç değil, hayal gücünün suçuydu, bu yüzden para kesesi ^ıran yankesicilerden çok daha ciddi bir şekilde cezalanı^^^ştı) kıskanılan ya da kıvanç duyulan bir ^rn yazısı olmayac^to on^kisi. Ölümün gölgesi, esirliğin gölgesi, yoksuUuğun gölgesi. Nicedir kağıda ya da söze döktüğü bu gölge yoksuluğun kendi gerçekliğinden daha kötüydü, hiçbir yanlışlığa müsaade etmeyen, apaçık ortada bir durumdu bu, Sevil-la’daki San Salvador Meydanı kadar gerçek ve açık ki orada bir alay alçak nam^^^ vurabilirdi kendini hırsızlığa, kaçakçılığa, do-lan^rıcıhğa ve hilekârlığa, hiçbir vergiye tabi tutulmadan, ne bi-

b^ belaları old^d^^^ memnuniyetiyle hem de. Yoksulluğun gölgesi değil, gerçekliği.

Kendi kendine şöyle dedi: Birisi olmak budur işte, tıpkı çiftçinin ve dilencinin birisi olması gibi. Ya da bunun tersi, Salaman-ca meydanlarında bir an görünüp kaybolan malını mülkünü yitirmiş soylu, cerrahın meteliksiz oğlu, üvey evlat, şövalyeliğin harikalarıyla dolu küflü ciltlere gömülmüş bir varis, Roland ve Cid Rodrigo’nun inanılması güç işlerinin altında kalan bir öksüz, onlar ancak var olabilir, y^amak denmez öylesine, onlar iki kere lanetlenmiştir çünkü olmayı bilirler ama olamazlar, onlar sadece vardır,

kafalan seraplarla dolu, tabakları boştur; onunki yaşamak değil var olmaktır, tozlukları paçavraya dönmüştür fakat asil yürüyüşünü değişti^ez. Mirastan mahrum bir varis, öksüz, üvey evlat, hepsi de gölgelerde var olabilir ancak ... Bir böcek gibi. Yoksulluk: Adına övgüler düzen kişi hiç görmedi seni. Hırpalanmış bir hamamböceği, ters dönmüş, zırhlı, sert sırtının üzerinde duran, sayısız ayağını umutsuzca sallayan bir böcek. ..

Başka bir tasarım, var olmayı bırakıp olmaya başlamak, başka bir tasarım, kâğıt ve kalem. Düşündüğü, şeylerle hem çok ilgisi olan hem de hiç ilgisi olmayan öğretici bir roman yazarken işte bunları düşünüyordu; olmak için - bedeli ne olursa olsun- kâğıt ve kalem; masalın gerçekliğinden ne azını ne de çoğunu yazmak. Karşılaştırılamaz, tek başına bir masal çünkü kâğıdın üzerine kalemin yaptığı şekillerden başka hiçbir şeye benzemez, hiçbir şeyle ilgisi yoktur; daha önce bir örneği görülmemiş, eşi benzeri olmayan, üzerine yazılı olduğu kâğıtlarla birlikte yok olmaya mahkum bir gerçeklik. Ama yine de, madem olmasının tek koşulu hayal mahsulü gerçekliğidir, kişi yalnızca var olmayı bırakmak için ccsurca mücadele etmeli, kendini feda etmeye, ölmeye bile hazır olmalı, tıpkı büyük kahramanların inanılması güç şövalyece atılganlıklarındaki gibi, ki başkaları da inansınlar ve birisi çıkıp dünyaya seslensin: Bu benim gerçekliğim, tek gerçek ve emsalsiz gerçekliğim, sözlerimin ve sözle yarattıklarımın gerçekliği.

Önce onu ihbar eden; sonra yargılayan ve nihayet mahkûm edenler bunu nasıl anlayacaklardı? Bir çektirinin başaltında, durup dinlenmeden hikâyesini yazarken, çok da uzun sayılamayacak bir zaman önce, Senyar'un ölüsever mistisizmi yüzünden katledilen laden vahalarında saman yığınları, ^ bloklar ve inşa halindeki saray iskeletinin arasında sabahleyin yürüdüğünü, orada yaşayan çobanların acılarını hissederek üzüldüğünü hatırladı. O sabah saatinde yürümekte olan Vakanüvis, aslında senyorlannı memnun edecek pastoral bir şür yazmamn derdindeydi; orijinal bir şey değil, Filis ve Belardo'nun aşklarının belki bininci versiyonu; gülümsedi, yürürken hoş kafiyeler bulmak için zihnini yokladı, mesela çiçekli, metanetli, yüce, mersiye, sende... iyi bildikleri için rahatlatıcı buldukları, hoşlandıkları konularda yeni ve hoş bir şeyler okuması için onu çağıran efendileri, biraz pastoral şiirden biraz da bu harap edilmiş yerde yaşayanlarının paylaştıkları nostaljiden elde ettiği karışırm onlara sunmasını, ki tam da bu yüzden alaycılıktan çok kışkırtıcılık buluyordu

içinde, kabullenecekler miydi; yoksa ondan asıl bekledikleri şey tam olarak o nostalji değil de -hiçbir zaman bir nostalji olduğunu kabul etmemişlerdi zaten- ebedî bir Arkadya'nın aslına sadık tasviri miydi? İyi de o zaman bu asilzadelerin görmek için gözleri yok muydu? Şınl şırıl akan duru sular, yapraklarla örtülmüş kameriyeler ve sağdan soldan sarkan asma dallanndan zihinleri haz almaya dev^ ederken, elleriyle neden olduklan felakete tamamen kayıtsız kalabilirler miydi? Nostaljiyle gerçeği, gerçekle zorunluluğu böylesine birbirine kanştırmış olabilirler miydi? Belki (diye yazdı Vakanüvis) suçlannın farkındaydılar ve gizli bir vaatle avutuyorlardı kendilerini: Tören zamanı, cenaze zamanı geçtiğinde, ölüm için amansızca devam eden bu inşaat sona erdiğinde bahçeyi yeniden düzenleyebiliriz; tozlarm içinden çiçekler açabilir. kurumuş pınarlar yeniden canlanabilir, Arkadya yeniden bizim olur.

Şüpheci Vakanüvis başını iki yana sallayarak gırtlaktan yükselen bir sesle şöyle dedi:

“O gün hiç gelmeyecek, o günler gelmez bir daha... Çiçek sapından koptu mu ^artık bi^tmiştir işi, kurur gider; tek yapılabilecek şey, onu bir kitabın sayfaları arasına koymak, zaman zaman kitabı açıp kaybolmuş ko^^^dan artakalanları koklamaya çalışmaktır. Gerçek Arkadya’lar gelecektedir ve bizim onlan hak etmeyi öğrenmemiz gerek. O günler gelmez bir daha ama bunu anlamak istemiyorlar. ^^duraa..."

...Kunduralarına: Kafiyelerine geri döndü ve tam yüce ile mersiyeyi bağladığı esnada bir mutfak portikosunun altından, orada çalışan diğerlerinin içine batmış olduğu pisliğe ve tere ürkütücü bir zı^ık oluşturan güzellikte bir gencin geçtiğini gördü. Bu genç burada olamazdı, hayır; güzel ve sarışın, bir portakal yiyerek geçiyordu, tavırlarında öyle almaz bir zarafet vardı ki yalnızca kişi zenginse sahip olduğu lüksler, fakirse Şeytan'ın kışkırtması yaratabiidi bu zarafeti; kendi kendisine yeten bir lıaz, öyle bir haz ki koca bir ormanda tek başına da çiçek açabilir. her şeye sahip olmak isteyen, hatta sahip olan bir kişinin yaru başında da; o kişi bu gençle karşılaştığı anda bazı şeylere paylaşmadıkça asla sahip olamayacağının farkına varır. Bir anda şenlenen Vakanüvis kısır kale^^ini ihtiyaa olan görüntüyü portakalını somuran bu gençte bulduğunu düşündü: Efendilerinin

istediği pastoral görüntü, tipki Arkadya'nın tarihi nehirleri gibi, ateşçiçeği ve mineçiçe-ğiyle taçl^^uş genç çoban figürü: kahraman.

Genç hızlı adımlarla geçti yanından; bakışlannda mutluluk, kötülük ve yalanlarla geçti; geçerken eliyle dudaklannı silinişti, belki sulu, alev rengi bir portakal yediğinden, belki de biraz önce sevgilisini öpmüş olduğundan; yüzündeki gizemli tatmin ifadesine, bedeninin ahenkli ve canlı sıcaklığına bakılırsa her ikisi de mümkündü. Vakanüvis hemen o anda kafasından yazıverdi dıze-leri; bu sarayın, prensler tapınağının ve mezarlığının yanından geçen genç bir lıacı düşündü, gençliğin nefesi gibi, başka denizlerin, başka insanların, başka ocakların insana verdiği sürekli bir şaşkınlık ve hassas bir hayal kırıklığı duygusuyla geçen kaygısız bir gezgin; Vakanüvis, dizelerinin içine güneşi ve bu gencin çıplaklığını, bir başınalığını katmayı başardı. Genç adam saray mutfağının du-marn içinde kayboldu; Vakanüvis ahırın yanındaki odaağına döndü ve oturup yazmaya başladı.

Bunlar perşembe günü oldu; cumartesi günü Senyor ve Senyora'nın, Guzman'ın ve benim önümde yazdıklarını okudu, evet, ben de oradaydım, ben; tatlı, sert, dost canlısı ve içten içe umutsuz Vakanüvis'in yanında sayısız gün geçi^niş olan, onun hüzünlerine ortak olup rüyalarını yorumlayan Ressam Birader: Ben, Juliân, dostumun sözcüklerinin kibar hırsızı. O cumartesi günü efendilerine şiirini okuduğu sırada ben de oradaydım ve kaybettiğim dostuma şaşkınlıkla bakmaya devam mı etsem, yoksa Senyora'nın gözlerinde büyüyen ceza tehdidine ve ^^rnası için yalvaran ifadeye mi katılsam bilemedim, gözlerinde korkunun soğu

ğuyla öfkenin ateşi birbiri ardına parlıyordu, buz ateşi söndürüyor, ateş buzu alevlendiriyordu, her ikisi de sarsılan göğ

sündeki soğuk alevlerden doğuyordu, o göğüsler ki tablomda adeta maviydi, teninin beyazlığını daha ürpertici bir hale getirmek için bütün damarlarım tek tek çizmişim; yiyin, Yüce Hanımefendi, mideni sucukla doldur, tatlı Barbarica, domuz kemiklerinin iliğini çıkartmayı unutmayın, Saygıdeğer Sözde Prens; oburluğunuza yenik düştüğünüzü ve bir süredir beni dinlemediğinizi biliyorum, sadece kendi kendime konuştuğumun bilincindeyim; zaten hep böyle olmuştur: Önemli bir şey olduğunda farkına bile varmadan yemeye devam edersiniz. Zavallı dostumun masumiyetine

hayran kaldım ama onun saflığının benim felaketim olabileceğini fark etmiştim çünkü ip bir kez çözüldü mü bütün boncuklar dökülür. Mumdan ruhlu saf arkadaş^^ ş^^de çok fazla, tahmin ettiğinden çok daha fazla hayranlık vardı; o gencin bir anlık görüntüsünü, mutfağın dumanları arasında kaybolmadan önce portakal yerkenki halini hayal gücünün harcına katmış ve ortaya bir hakikat anıtı çıkarmıştı: Vakanüvis'in sesi hâlâ kulağımda, inançla çınlıyor, umutsuzluğun alışıldık tonlan her kelimeye sinmiş.

O ses yakışıklı çobanı benim tablola^mdan çok daha kusursuz bir biçimde tasvir ediyordu; bahsi geçenin o olduğundan hiç şüphe yoktu, güneşle doğan genç hacı, güneşin ikizi, elinde portakalıyla alabildiğine tanıdık bir İspanyalı, alabildiğine uzak, öylesine tuhaf, hayal ^^klığına uğramış, şaşkın bakışı öylesine dışan-dan: Buranın ve başka diyarların kahramanı, hem bizim hem de bizim değil, hem yakınımız hem yabancı, yani bir nevi dâhi: Vakanüvis’in ağzından Arap vahalannın, İbrani çöllerinin, Fenike denizinin, Helen tapınaklarının, Kartaca kalelerinin, Roma yollarının, sisli Kelt ormanlan^n, barbar Germen türkülerini söyledi; kusursuz gösterilmeye çalışılan bir çoban, efsanevi bir savaşçı, bir Belardo ya da Roland değildi; saflığın değil iffetsizliğin kahramanı, soyların kahramanı, ufukların kahramanı, tüm inanç-l^an hac yolculuğu sırasında bir senyoranın neşesiz

sarayındaki pastoral mekana ulaşıyor, öyle saf, öyle dokunulmamış bir görüntüsü var ki bu yerin, ne derse desin, Vakanüvis bilsin bilmesin, bizim Senyora'dan başkası olamaz yaratıcısı. Senyora’nın zevki için seçiliyor ve konforlu bir yatak odasına götürüyor, orada özgürce dolaşması karşılığında hem aşkla, hem de başka hazlarla tanışıyor, şürin sonunda tekrar yoluna gitmeyi seçiyor, Senyora’yı zamana ve unutulmaya terk ediyor.

Senyor hiçbir şey anlamamış gibi görünüyordu, belki de sadece Vakanüvis’in görevi gereği bu şürle uyandırmak istediği belirsiz, düşsel nostaljiye kaptırmıştı kendini; Guzman bir şeylerden şüphelendi, farkında olmadan elini bıçağının kabzasına götürdü ve huzursuzca sarkık bıyıklarını sıvazlamaya başladı; Senyora her şeyi gözünde canlandırdı, edebi olarak nasıl tasvir edildiğini, o gençle olan ilişkisinin nasıl farkında olmadan gözler önüne serildiğini gayet iyi anlamıştı; ben de korku içindeydim ama

tabii başka nedenlerden. Ama Vakanüvis yalnızca yarattığı şiirsel gerçekliğe inanıyordu; bulduğu kelimelerin tek geçerli gerçeklik olarak dayatılma mücadelesine indirgenemeyecek her türlü ilişki onun için anlaşılmaz olduğu kadar yabancıydı; açık yürekliliğin kibri, kabahadiliğin masumiyeti. Böylece onun inancının kuvveti diğerlerini de okuduğu şeyin belgeli gerçekliğine ^na etti.

Şürini okumayı bitirdiğinde duyulan tek ses Senyor’un solgun avuçlanndan çıkan cılız ve beyhude alkış sesleriydi. Köpek Bocanegra havlayarak o anın buz gibi gerilimini kırdı - Guzman 'in şüphesi, Senyor'un anlayış kıtlığı, Senyora'nın kin dolu şaşkınlığı ve benim korkum. Bir tek Vakanüvis mutîul^a gülümsedi, şü-riyle ortaya seriliveren şehvetten habersiz, yarattığı sözlü gerçeklikten emin, tebrik edilmeyi bekliyordu; bize şiirsel gerçeği okuduğuna yürekten inanıyordu, aslında bize gizli gerçeği yüksek sesle tekrarlamış olduğu aklına bile gelmiyordu. Çok hızlı hareket ettim, genci Guzman’a ihbar ettim, yeniyetme mutfak yamaklarıyla bazı aşağılık ilişkiler kurmuş olmakla, kı bu doğruydu, suçladım onu ama bildiğim diğer mesele konusunda sessiz kaldım, hem de gayet iyi bildiğim bir meseleydi bu çünkü o tuhaf gencin Senyora'nın yatak odasına yönlendirilmesi için aracılık etmiş ve bu sayede, onu kaldırmaya layık kimse olmadığı için saray avlusunda yatarak geçirdiği otuz üç buçuk günün sonrasındaki ikindi vakti yaşadığı cinsel hayal kırıklığının ardından hanı^^rnn minnettarlığını kazanmıştım, buna ek olarak -kaçınılmaz bir durum haricinde- hanımımın ateşini söndürme işinden de kendimi kurtarmıştım: Bekarlık yeminimi bozmak istemiyorum, hayır, itirafımı dinlerken saygısızca bir suç ortaklığı duygusuyla yüzüme bakmaya cesaret eden kurnaz bir piskoposun huzurunda yeminimi tekrarlamak da istemiyorum: Zaten hepimiz böyle değil miyiz?, zaten hepimiz aynı şeyleri yapmıyor muyuz?, bu sa^ık yemininin yenilenebilir olması gerçekten büyük bir şans değil mi?, bu sayede tenin zaaflarını anladığını gösteren kilise âlicenaplık yapmış sayılmaz mı? Hayır, hepimiz eşit değiliz, Piskopos’un da buna inanmasına izin veremem. Ben bir sanatçıyım. Tensel hazlar sanatsal yaratıcılığımı azaltıyor, cinsel sıvılarımın bir tabloya fışkırdığını, onu yıkadığını, bereketlendirdiğini, gerçekleştirdiğini hissetmeliyim; tensel hazlar beni kısırlaştırıyor, sanatsal hazlar bana yeter.

Evet, bildiklerimi kendime sakladım: Vakanüvisimizin feyz aldığı genç çobanın eşcinsel gündüzlerden önce Senyora’nın yatağında geçirdiği gecelerden söz etmedim. Guzman doğaya karşı işlenen suçu Senyor’ a bildirdi, Senyor daha fazla formaliteye gerek duymadan gencin öldürülmesini buyurdu ve çocuk mutfağın aşağısında bir kazığa bağlanarak günahkar ama emsalsiz olmayan ilişkileri yüzünden canlı canlı yakılma cezasına çarptınldı. Senyo-ra'yla konuştum, şahsi zevklerini halkın gözündeki konumuna feda etmesi gerektiğine ikna ettim ve bu fedakârlığının karşılığında, yeni ve daha çok haz vaat ettim ona.

“Çünkü yeniden yaratma gücü tüketme gücünden çok daha engindir, Senyora çünkü ölen her şeyin yerine üç tane yenisi doğar."

Vakanüvis'in sık sık keyifle sohbet ettiğimiz odacığına elimi kolonu sallayarak girdim ve alim dostumun ne büyük bir hataya düştüğünü bilmeden Efendimiz Mesih'in, Pontius Pilatus tarafından yargılanmasını konu alan bir hikâyesini yazdığı kâğıtlan suç delili olarak alıp çıktım, doğruca Guzman' a gidip kağıtlan gösterdim, hikâyenin içeriğinden pek bir şey anlamasa da beni Senyor'un huzuruna çıkardı, orada bütün hüne^mi kullanarak bir masal maskesi altına gizl^^tiş olan bu hikayenin aslında aforoz edilmiş birçok sapkınlığı çağrıştırdığını ki bu sapkınlıklann İsa'nın cisrnani bedeninin düşsel bir doğası olduğunu iddia eden Doke-tizrn; emsalsiz Rabam.ızın bilinemez ve aktarılması mümkün olmayan bir doğası olduğunu söyleyen Satumisus'un Suriye Gnos-tisizmi; Mesih yerine Kireneli Simun'un çarmıha gerildiğini ve Mesih'in yalnızca başkalannın ölürken çektiği ıstıraplara şahitlik ettiğini ifade eden Basileiosçuların Mısır Gnostisizmi; Tann Mesih'in yalnızca geçici bir süre için İsa'nın bedenini aldığını söyledikleri için bilise Babası Iraneus'un savaş açtığı Cerinthus ve Ebiyonitler'in Yahudi Gnostisizmi; Oğul ile Baba'yı bir sayan Patripassianist rnonarşizm; Baba'dan bir ışık huzmesi gibi doğan bir oğul tasavvur eden Sabellius'çuluk sapması; İsa'nın ve Mesih'in yaptıklarını iki ayn kişiye addeden Apollinarius'çuluk ve aşın Nasturilik; ve nihayet, İlk Günah doktrinini reddettiği için Kartaca Konsili ve Aziz Hippo Piskoposu tarafından mahkum edilen Pelagius'un özgürlüğü öğretisi olduğunu söyledim.

“Daha da açık söylemek gerekirse, Senyor; bu masal temsil ettiği sapkinlıktan çok daha kötüdür çünkü bir olayda en Saf Bakire, Yüce Kişi, ne idüğü belirsiz bir deveciyle günah işliyor, bir başkasında, İsa Mesih Efendimiz gerçekte Filistinli bir siyasi tahrikçiden başka bir şey olmadığını açıklıyor; bu örneklerin en kötüsünde ise Yusuf yalnızca Sevgili İsa'mıza ihanet etmekle kalmayıp, bizi günahlan^^dan kurtarmak için Efendimiz İsa'ya işkence ederken kullanılan çarmıhı da bizzat kendi elleriyle yaptığını itiraf ediyor. Dahası da var, Senyor. Saray arşivlerini araştırdım; şüphelerimin ne kadar yerinde olduğunu gördüm: Vakanüvis bir ^rano’dur, bir domuzdur, pis bir Yahudi’dir, dönme bir Hıristi-yanın oğludur.

Gelgelelim, Senyor özenle yaptığım bu açıklamaların ezici ağırlığı karşısında hayredere düşeceğine sözlerimi bir daha, bir daha tekrarlamamı istedi; gözleri parladı, merakı hazza dönüştü ama hissettiği haz kesinlikle şaşkınlığa yol vermedi. Yapılması gerekenin yapılmasını ve Vakanüvis'in engisizyonda yargılanmasını istedim; Senyor uzun süre cevap vermedi, gözlerini kapattı, nihayet bir elini omzuma koydu ve hiç beklemediğim bir soru sordu: "Birader Julian, sen hiç kör cahil bir askerin Komünyon sunağına kustuğunu ve sıçtığını gördün mü?”

Hayır, dedim, bu soruyla nereye varmak istediğini anlayamamıştım.

Senyor konuşmasına şu sözlerle devam etti: ‘‘Bu sapkınlıkları ağzına aldığın için seni kutsal engizisyona teslim edeyim mi?” Telaşımı gizlemeye çalışarak bu sözleri ağzıma almaının tek sebebinin bir iman düşmanını ihbar etmek olduğunu ve bunlara kesinlikle inanmadığımı söyledim.

"Pekl, Vakanüvis’in de aynı şeyi yapıp yapmadığını nereden biliyorsun? Belki de hiçbirini onaylamıyor, yalnızca sıralıyordu.” "Senyor, bu belgeler...”

“Gençliğimde bir öğrenciyle tanışmışım. O da İlk Günah diye bir şeyin olmadığını söylüyordu. Tanrı’nın bizleri daha doğmadan sefalete mahkûm etmiş olamayacağına inanarak yaşadı, mücadele etti, aşık oldu - belki de öldü, bilemiyorum; çok sonra kirletilmiş bir katedralde hayaletini gördüğümü sa^mştım. Bu öğrencinin inandığına inanan niceleri babamın şatosunun salonlarında can verdiler... ama düşüncelerinin inayeti onları kurtarmadı; ne onları ne de zaferimin sunağını kirleten o edepsiz Töton

askerleri kurtarabildi. O isyancılara ve askerlere şöyle seslendiğimi düşünsene Rahip: Size bunları yaptıran fikirleri yazarak açıklarsanız sizi özgür bırakırım; açıklayamazsanız idam edileceksiniz. Hiçbiri bunu yapmayı beceremezdi; hiçbiri kendini ölümden kurtaramazdı. Diğer yandan, öğrenci ve Vakanüvis...”

O zayıf, narin Senyor korkunç bir kuvvetle elimi yakaladı,

^ yumruğumu kendi içinde sıktı ve insanı dehşete düşü-

I ren bir haşinlikle gözlerime baktı.

“Birader Julian, dini değerlerimize güvenmek zorundayız; putataparlan ve kafirleri cezalandıralım, sapkınlan değil çünkü onlar dini reddetmiyor, aslında onlar kutsal doğrularımıza sonsuz sayıda farklı olasılık ekleyerek di^mizi destekliyorlar; ele geçirdikleri zaman kullanmayı beceremeyecekleri bir özgürlük hayali uğruna iktidanmıza karşı ayaklanan isyancılan yakalım ama imanın tertiplerini çoğaltarak bilmeden iktidanmızın birliğini sağlayan, zekâlarının tekliği ve soyutluğuyla iktidarrmızı kuvvetlendiren sapkınlara bir şey yapmayalım.”

‘Ama Flandre'da Ademoğlu sapkınlığının başını ezen sizdi-ni z, Senyor, 0 yˡeyse nasıl?..”

”O sapkınlık Kuzeyli hükümdarların ve tacirlerin kendilerini Roma'nın korumasından, onda bir ve endüljans ödeme zorunluluğundan kurtarmak için uydurduklan bir bahaneydi, bir yandan da Aziz Petrus'un değil Merkür'ün gücü uğruna çalışan uysal pis-koposlan saptama sağladı bize. Papa'nın buyruğunu yeri

ne getirdim, sap^nlara karşı değil, onları kışkırtan ve kandıranlara karşı savaştım. Beni anlıyor musun, Birader?"

Sonsuz bir saygıyla b^ımı eğdikten sonra anlamadığımı belirmek için başımı iki yana salladım; gözlerimi kaldırıp efendimin gözlerine baktım; acı bir merhametle gülümsüyordu.

"Ama, senin herkesten daha iyi anlaman gerekir. Teolojik çekişmeler, siyasi çekişmeler kadar tehlikeli değildir, Rahip. Siyasi kavgalar önce beni güçten düşürür ama sonradan hareket etmeye zorlar, oysa teolojik çatışmalar, başka koşullarda krallığıma karşı dönebilecek olan enerjiyi saptıru ve başka yönlere çevirir. İktida-^mın büyüklüğünün ve birliğinin insanların sahip olduklan muazzam güçleri onlardan aldığını biliyorum ama yine de, o insanlar bir ^ih beni tehdit edebilecek öfke ve güç potansiyellerini koruyorlar; bunu iyi biliyorum, Birader. Onların bu potansiyeli benim iktida^^m ilahî olup olmadığını, kısacası, sahip olduğum gücü hak edip hak etmediğimi tartışarak harcamalan yerine, Meryem' in günahsız olarak mı yoksa günah işleyerek mi gebe kaldığını, Mesih'in T^^ mı yoksa insan mı olduğunu   harcamalarını

tercih ederim. Bu minvaldeki sap^iniğa, doğrudan iktidan karşısına almadığı sürece verilebilir."

"Senyor, bu sarayda bulunan din adamlannın sizin gibi düşündüklerini sanmıyorum."

"İyi de onlara bu kâğıtlan kim gösterecek, bana onu söyle Birader Julian... kim?”

“Sizin çıkarlarınızı gözetmek için çabalayanların cesaretini kıracaksınız. Dava nedeni çok açık: Vakanüvis bir sapkındır, öz inançlarına geri dönmüş bir Yahudi'dir...”

"Sen de onun kutsal engisizyona gönderilmesini istiyorsun, öyle mi?"

"Öyle, Senyor."

"Sen de benim çıkarlarımı koruduğunu söylüyorsun, öyle mi? Bir kenarda beklemesini istediğim, benim ona değil onun bana bağımlı olmasını istediğim bir güce sürekli daha fazla yargılama hakkı vererek daha kuvvetli olmamı istiyorsun, öyle mi? Çünkü engisizyon, onu canlandırdığım sürece benim iktidarımdan çalacaktır. Hayır, Julian. Güçlü olmak için daha hoşgörülü olmalıyım. Kutsal engizisyonun önüne çıkartarak ona sağlayacağın ünü hak etmiyor Vakanüvisimiz, ben de böylesine önemsiz bir nedenden dolayı o mahkemeyi günün birinde siyasetini bana dayatacak

kadar güçlendirmeyi hak etmiyorum. Daima düşmanlarının sayısını azaltmalısın, Birader, özellikle de bu hareketin tehlikeli bir mütte^i de zayıflattığı zaman.”

“Şanlı Senyor: Diğer suçluya bu kadar insaflı davranmamıştınız, o genç çocuk ahınn yanında yakılacak. Cinsel sapkınlık daha büyük bir suç mudur dinsel sapkınlıktan?”

"Kutsal Kitap’ta ve halk arasında korkunç bir şekilde mahkûm edilmiş bir suçtur. Farz edelim kl, bu genç oğlancı olmanın yanında dönme ve sapkın bir Yahudi olsun. Bu suçlardan hangisi için yargılayacaktık onu? Can sıkıcı dava usulleri, karmaşık dinî tartışmalar, hatta daha kötü hukuki çıkmazlara yol açabilecek suçu yüzünden mi? Yoksa verilen cezayi herkesin onaylayacağı ve kolaylaştıracağı suçu yüzünden mi? Farz edelim ki ... sadece düşün, yani ... bu genç gerçek kabahati yüzünden ölmeyecek. .. Gerçek suçu yerine sahte bir suç yüzünden ölmesi herkes için çok daha uygun olmayacak mı?”

Tatlı, hüzünlü, bezgin bir ifade vardı Senyor’un gözlerinde. Bakışında öylesine mutlak bir tükenmişlik gördüm ki gerçek telaşımın nedenini aniayıp anlamadığını hiçbir zaman bilemeyeceğim. Bir şeyler söylemek istedim ama hiçbir kelime yetişmedi imdadıma. Senyor’da benzer bir zorluğun izi bile yoktu, ya dürüstlüğünden ya şansından; ya da kim bilebilir, belki de sapıkça bir hesap yapıyor, komplonun içindeki konumumla ilgili her konuya dokunduruyordu.

"Hâlâ resim yapıyor musun, Birader?”

"Bu benim mesleğim, Senyor ama elbette asıl mesleğim, yani Tanrı’ya ve size hizmet etmemin yanında küçük ve feda edilebilir bir meslektir."

"Şapeldeki tabloyu... hani diyorlar ya... Orvieto’da yapılmış olan tabloyu gördün mü?”

Ürperdim:

“Evet, Senyor...”

"Eminim o tablodaki tuhaflıklar ve yenilikler dikkatini çekmiştir "

Sesimi çıkartmadım; Senyor devam etti:

"Sen olsan Efendimiz Mesih'in resmini nasıl yapardın?" Başımı eğdim:

"Ben mi, Efendimiz? Kutsal bir ikona olarak zamanın başlangıcından beri değişmemiş olan haliyle: Sonsuzluğuna yakışır bir şekilde belirsiz bir arka planı olan düz, sabit bir figür.”

"Oysa kim olduğunu bilmediğimiz Orvieto'lu ressam Mesih figürünü zamane atmosferiyle çevrelemiş; Efendimiz’i çağdaş bir İtalyan meydanına yerleştirmiş, çıplak ve çağdaş insanların karşısında, onlara bakar durumda çizmiş. Böyle yaparak ne anlatmak istemiş bu ressam?"

‘‘Vahyin sadece bir kereye mahsus olmadığını, farklı insanlar ve farklı devirler için tekrarlandığım...’ '

"Şapeldeki tabloyu yakar ıruydın, Birader Juli an ? Onun yaratıcısı da bir sap^n, değil mi?"

Öne eğdiğim başıru iki yana salladım. Senyor kalkmaya davrandı fakat bir öksürük nöbetiyle olduğu yere çakılıp kaldı. Mendilini ağzına götürdükten sonra boğuk ve bastırılmış bir sesle konuştu:

“Pekâlâ. Masum bir düşmandan daha tehlikelisi yoktur. Dediğin gibi olsun. Bırakalım masumiyetini kaybetsin. Onu kadırgalara kürekçi yapalım.”

Mumun son kalıntıları da eriyip gittiğinde Vakanüvis yazmayı bitirmişti. Hastalığını bile unutturan bir heyecanla canlanarak ayağa kalktı ve şöyle dedi:

“Ruhlarımız sürekli hareket halindedir.”

Parşömeni önce okşayıp sonra sıkıca rulo yaparken devam

etti:

"Burada kendi kendimin efendisiyim: Burada ruhumu avuçlarımın içinde tutuyorum.”

Parşömen rulosunu yeşil bir şişeye koydu, şişenin ağzını mantarla kapattı ve mumdan damlayan hâlâ sıcak balmumuyla kabaca ama sağlam bir şekilde mühürleyip köle poturunun bol cebine yerleştirerek güverteye çıktı.

Ne muhteşem bir manzara vardı gözlerinin önünde! Körfezin ağzına yayılmış olan Hıristiyan filosu, kadırgalardan oluşan dev bir hilal oluşturmuştu, flamaları direklere çekilmiş, kürekler her an suya daldırılabilecek bir halde yukarı kaldırılmıştı; karadan gelen güçlü bir esintiye karşı duruyorlardı ve deniz çırpıntılıydı. Hilalin sağ kanadı altmış Venedik kadırgasından, ortası altmış İspanyol kadırgasından oluşuyordu; sol kanatta ise körfezin ağzını artık tamamen kapatan denizci cumhuriyetlere ait altmış gemi daha vardı; her kadırgada üç yüz forsa dev boyutlardaki elli dörder küreğin başında güneşe, rüzgâra, denize karşı oturuyordu. Toplar pruvaya yerleştirilmişti; her kadırga tepeden tırnağa, baştan kıça donatılmıştı; düzen ve simetri etkisi ol^^^mak için mükemmel bir manzara. ^rna Vakanüvis çe^^^ün güvertesine çıkıp da cephe hattının dizilişini gördüğü sırada duyuları bir an için başka yerlere kaydı; koyu kahverengi sahilden gelen kokuları, fınndan yeni çıkmış taptaze ekmeğin ve doğranan soğanın buğusunu anımsadı; küçük bir ayrıntıyı fark ettiğinde böyle bir mucizeden dolayı içi şükranla doldu, her iki donanmanın üzerinden yabanördekleri geçiyordu, bu özgür, kabahatsiz kuşlar o anda direğe çekilen Hıristiyan sancağını ve körfezin deldiklerinde çoktan beri dalgalanmakta olan Türk sancağım hiç mi hiç umursamıyorlardı. Vakanüvis masmavi denizin engebelerini, hızla dağılan bulutları, şeffaf göğü seyrediyordu. Uzun lafın kısası, yaşadığına şükrediyordu.

Sancak göndere çekildiği sırada, borular çalmarak tüm kadırgalara silah başına çağrısı yapıldı; kadırgaların hareketine engel olmamaları fakat takviye ya da cephane göndemıek için hazır olmaları için biraz uzakta duran takviye gemilerinin yanında bekleyen yedek çektirtlerden birinin güvertesinde ayaktaydı Vakanüvis; savcın başladığını işaret eden top atışlannı duydu, her iki filonun da ne kadar hızla harekete geçtiğini gördü, Hıristiyan filosu körfeze kıstırdığı Türk filosuna do^u ilerlerken Türk filosu da onları karşılamak için yaklaşıyordu, yok olmak ya da karaya çıkıp

kaçmak dışında başka da bir şey yapamazlardı zaten. Güneş daha da yükseldi. Rüzgâr dindi ve körfez kristal bir göle dönüştü. kürekçilerin işi kolaylaşmıştı. Arkalanndan hafif bir meltem esiyordu. Herkes, çarpışmaya girecek olan merkezi kuvvetlerin arkasındaki yedek kadırgalarda ve çe^^erde olanlar bile, tüm günahlarını affettirmek ve ölüme hazır olmak için diz çöktüler. Türk filosunun sancak gemisi ilk topu ateşledi; Vakanüvis diz çöktüğü yerde cebindeki yeşil şişenin ağırlığını hissetti, gözlerini göğe doğru kaldırdığında hayatının bir devresinin bitip bir başkasının başladığım biliyordu; elveda gençliğin ahmaklığı, hoş geldin aşın tehlikeler çağı: İki çağ arasında, iki lahza arasında bulutlara, denize, kahverengi sahile geri dönen ür^nüş ördeklere seslenmek için kısacık bir an vardı önünde:

“Cennetin mukadder kıldığına, kulun ne gayreti ne de bilgeliği galip gelebilir."

Bunun üzerine gerçekten ölüm saatinin geldiğini düşündü, şu an olabilir ya da az sonraya kalabilirdi; kısa olmasına kısa ama yine de korkulan kabarmaya ve umutlan söndürmeye yeter.

Dört yanına toplar yerle^^^niş altı Venedik kadırgası Türk saflarında düzensizlik yaratmak için ilerledi; davullar ve borular güvertedekileri canlandırmak için çılgınca çalıyordu ama bu sesler bile Müslüman güruhun korkunç nidaları arasında boğulup gidiyordu; Hıristiyan kadırgalanrun pruvasındaki mahmuzlar kesilip çıkartı^^ştı, büyük toplar duman ve ateş kusuyor, Türk gemilerinde büyük hasara yol açıyordu, Türk gemilerinin kendi ma^nuzl^^^ üzerinden yap^kiarı salvolar hiçbir zarar vermeden Hıristiyan kadırgala^nrun üzerinden geçip gidiyordu. Türkler geri çekilmek yerine birlik üzerine birlik göndererek Hıristiyan ha'^^m kanatlarını yarmaya, arka taraftaki gemileri bertaraf ederek açık denize çıkmaya çalıştılar; öğle vakti Türkler sol kanada kudurmuşçasına saldırdılar ve bir gedik açıp kadırgalarını geçirmeyi bir daha denediler, yan taraftan geçmeye çalışırken kuma saplanmaktan korktukları için hilal şeklindeki hattın içinden geç-rnek istiyorlardı. Türkler bu delikten kaçmaya çalıştıklan sırada, güçlü kuvvetli eller Vakanüvis'i önce bir tekneye, sonra da kadırgalardan birine fırlattı, hemen yerine oturtuldu ve birkaç dakika sonra, yiyecek ve sığınacak yer uğruna sınır savaşı yapan iki hayvan gibi birbirine

girmiş iki kadırga arasındaki acımasız bir mücadelenin içinde buldu kendini.

Tepesine hiç durmadan ok, rum ateşi ve gülle yağıyordu; birçok gemi battı, diğerleri karaya oturdu; birçok Hıristiyan denızin panteonuna gömülmüş, sahile yüzmeye kalkan birçok Müslüman kürekçisi yanan gemiler ve top ateşleri arasında boğulup gitmişti; Vakanüvis küreğinin başında kendine düşen kısmı itip çekerken bir Türk topundan gelen gülleyle geminin sarsıldığını duydu; prn-va parçalanıp dağılmış, kıç kıça oturmuş forsaları ışığına çıkarmış ve düşman gemisinin güvertesinde kaynaşan Türklerin saldırılanna karşı onları tamamen savunmasız bırakmıştı, kaçacak hiçbir delik yoktu şimdi; neyse kı küçük bir filo hemen yardımlarına yetişti; kuşatılmış kadırgaya yanaşıp merhametsiz bir salvoyla karşılık verdiler; güverteye fırlatılan Vakanüvis kanayan elindeki açık yarayı hissetti; kendisinin bile inanamadığı bir kuvvetle mühürlü yeşil şişeyi poturunun cebinden çıkarıp denize attı. Gözleriyle izlediği şişe çakmaklı tüfek salvolan kadar hızlı olmasa da havada bir eğri çizip suyun içine düşmeden önce duman, ateş ve top atışlan arasmda gözden yitti.

"Kahpe felek," diye iç geçirdi son elyazmasıru taşıyan şişeyi gözden kaybettiğinde, talihsizliğin kesinliği ve hayatın belirsizliği içinde yazılan sayfalar: Kahpe felek, acımasız fallar, elyazması yoluna devam ederken kadırgalar çarpışacaklar, pruvadan, küpeşteden, kıçtan birbirlerine gireceklerdi; elyazması yüzmeye devam edece^ bağnşlan, atışları, ateşleri, dumanlan, feryatlan hiç umur-samayacaktr, artık kanla boyanmış, kesilmiş başlara, kollara, bacaklara mezar olmuş çalkantılı denizin akıntılannda şişe kayıp gidecekti. Şu anda elyazması deniz tarafından sürükleniyordu, ebedi hayatının efendisiydi, bu korkunç savaşın kargılan, mızrakları, kılıçlan, ateşleri ya da oklan dokunamazdı ona; devrilen direklerin, seren cundalarınnın, yanan kalasların, bu kadi^arnın kurbaru olma-yacakt|; ikindi vakti köpüklü sularda boğulmak üzere olan en umutsuz savaşçı bile keneni kurtarmak için bir küreğe, bir halata ya da dümen parçasına tutunur, asla elya^nası taşıyan yeşil bir 1

ı.

, şişeden medet ummazdı. Yazan hemen şimdi, burada ölse bile, elyazması hiç ölmeyecekti.

'   "Adın ne, evlat?”

"Seninki ne, yaşlı adam?”

"Miguel."

“Benimki de öyle.”

"Yaygın bir ad, sıradan insanlara has bir ad.”

“Yaşadığın yerin adını almahsın, yaşlı adam. Bugün, burada, Miguel. Dün, kaybettiğimiz karasevda vahasında, Mihail-ben-Sa-ma. Dünden önceki gün, kargaşa içinde kaynaşan Yahudi mahallesinde, Mişa. Öldürülmeden önce kargaşada kaçtım; yenilmeden önce Andulucia vahasıru terk e^im. Ölmek için Kastilya’ya geldim.”

"Bunu biliyor muydun, evlat?”

“Alrumıza yazılmış bir kere. Ebediyete dek kaçamazsın celladından. Onların arasında yaşayarak, onlann arasında görünmez olarak kurtulabileceğimi sandım. Sen de görüyorsun ki yanılmışım.”

“Onlara ceüatlar mı diyorsun? Tek yaptıkları onların olanı, Andulucia’yı geri almaktı.”

"Aldıklan şeybizimdi. O ülkeyi biz yaradık, bahçelerle, carni-lerle, ak çeşmelerle donattık. Önceden hiçbir şey yoktu orada. Orada tüm ırklar bir arada yaşadı: Kara gözlerime bak, yaşlı adam, san saçlarıma bak. Damarlarımda hepsinin kanı akıyor. Neden sadece onlardan biri olduğum için ölmem gerekiyor?”

“Öyleyse asıl olan için değil, tali olan için ölüyorsun, evlat.” “Kim bilir? Peki seni neden benim yanıma, bu hücreye attılar? Sen neden öleceksin?”

“Ben ölmeyeceğim. Kürek cezasına çarptınldım. Ama muhtemelen haklısın. Belki ben de asıl nedenden değil ikincil bir nedenden mahkûm edildim. Affet beni, evlat. Bir ikindi vakti seni görmemiş olsam ... bu işte çalışan işçilerin arasında... bir portakalı somururken ... dudakların öyle kırmızıydı ki ... bunların hiçbiri olmayacaktı. O lanetli şiiri hiç yazmayacaktım.”

“Önemi yok, yaşlı adam, kendini suçlama. Ya biri ya öteki, nasıl olsa öleceğim. Melez kanımdan kurtulamam ya! Hıristiyan dünyası Yahudi kanı taşıyan bir kimseden eninde sonunda hesap

sorar. O vamakla r hen den daha eencti... Onları kıskandım. Sen....... ^ u

-

yora tahmin edebileceğinden daha olgundur. Kan... Oğlanlar... Senyora... Sebebinin ne olduğu fark etmez, beni öldürecek olan duygulanın ve zevklerimdir, insanlar değil ...”

“Gençliği mi kıskanıyorsun? Ben de sen^^^ kıskanıyorum."

“İyi yapıyorsun, yaşlı adam. Tüm sırlarımı yanımda götürüyorum. Hepsini benimle birlikte kazığa bağlayıp yakacaklar. Peki sen kendi sırlarını ne yapacaksın? Hâlâ neler olabileceğini merak ederken ölmek o kadar da kötü sayılmaz: Ne olduğumu bilerek ölmek istemezdim.”

“Sanırım neler olabileceğini hayal edebilir ve yazabilirim, evlat.”

“İyi şanslar, yaşlı adam, iyi şanslar ve hoşça kal.”

Vakanüvis sağlam eliyle yaralı elini sıkarak inledi, bu korkunç uğultunun içinde barutun keskin kokusuyla nefes nefese yatarken, acımasızlığın perdesi bir an için aralandığında yırtık pırtık İslam sancaklarını, hilalleri, yenilmiş yıldızlan gördü, o da kendisini yenilmiş hissetti çünkü nefret etmediği bir şeye karşı savaşıyordu çünkü Arap peygamberlerdim oğullarıyla İsrail peygamberlerinin oğullan arasındaki davasının nedenini anlaya-mıyordu; çünkü onların kültürlerini seviyor, biliyor, o kültürlere hayranlık duyuyor, iktidarlannın merhametsizliğini değilse bile kültürel değerlerini kurtarmak istiyordu; tanıyordu ve seviyordu çeşmeleri, bahçeleri, avlulan, Andulucia'daki yüce kuleleri, doğanın insan tarafından

güzelleştiriliş halini, yine insan için, Senyor Don Felipe’nin mezarlığında olduğu gibi nefse eza için değil; ka-dırgalann söndürülemez ateşleriyle çevrili, ölmek zorunda olduğunu düşünürken Vakanüvis sessiz bir dua okuyordu: Üç dinin inananları birbirlerini sevsinler, birbirlerini tanısınlar ve banş içinde yaşasınlar, hep birlikte tapınsınlar tek ve emsalsiz Tanrı'ya, yüzü ve bedeni olmayan, gücü her şeyin üstünde olan Tanrı'ya, arzulanmızın toplamının aldığı ada, bir olan Tanrı'ya, tüm bilgeliklerin, tüm hazların, zilinin ve bedenin eğlencelerinin ortaklaşmasının ve kardeşliğinin sembolüne; yarasırun ölümcül olduğu inancıyla, mızraklara geçirilmiş Türk başlannın önünde hayaller görürken ve zafer çığlıklanyla tüm bedeni sarsılırken, sürgüne gönderilmeden önceki gece zindanı paylaştığı o oğlaru hatırladı, onu gerçekte olduğu gibi değil, hayalinde canlandırdığı gibi hatırladı, iffetsiz kahraman, damarlannda bütün kanlar ve bütün tutkular akan kahraman; o hezeyan içinde bütün bir iffetsiz kahramanlar soyunu düşündü, şaru şerefi olmayan kahramanlar; tutkularını hor görmeyip korkunç soruanna dek sahip ç^^klan için, yalnızca bunun için kahraman olanlar, mutlak tutkunun efendileri ama sakatlanmış ve hapsedilmişler çünkü dini ve siyasi mantığın acımasızlığı ve dar kafalılığı onlann harika çılgınlığını, aşırılıklarını bir suça dönüştürmüş: Kibir... cezalandırılabilir, aşk. .. cezalandırılabilir, çılgınlık. .. cezalandırılabilir, düşler... cezalandınlabi-lir; ölmekte olduğunun kesin inancıyla bir kez daha hayal etti bu kahramanlarm maceralannı, hedefine ulaşamamış hülyalan olan bu şövalyelerin geçirdiği değişimleri, yalnız mümkün olmayan bir dünyada mümkün olan taahhütleri, öyle bir dünya ki insanların içi dışı bir, maskeler yok, a^^ık gayrılık yok; ama onlann taahhütleri insanlann hem içini hem dışını, birini dünyanın karşısına çıktığı için, öbürünü dünyedan kaçtığı için maskeleyen bir dünyada mümkün değil - dünya maskesi, öykünme; kaçış maskesi, suç, sonsuza dek görünüşten a^^^^ tutku: Deliler ve hayalperestler, ihtirashlar ve âşıklar, suçlular; bir şövalye düşündü okuduklarının gerçekliğiyle ^dıran, o gerçekliği sahte gerçekliğe çev^raekte inat ediyor, bu sayede hem onu kurtaracak hem kendini kurtaracak; ister istemez gaddar olan acımasız doğadan daha gaddar erkeklerle kadınlarm de^^erinin ve cahilliklerinin kara, fırtınalı gecelerinde ihanete uğrayan geçmiş krallar düşündü; genç prensler düşündü sırf sözlere kapılmış, gerçekliğin hayalperestlere layık gördüğü ölümü icra etme ya da harekete geçme yeteneğinden yoksun.. şerefi ve kutsal anlaşmayı suiistimal eden bir zındık düşündü, özgür, ortak ve cismani hazlar uğruna sık sık reddettiği

yasaların cehenneminde hazlannın hesabını verecek olan dünyevi hazlar kahramanım; aşkla yanıp tükenen çiftler düşündü hem ılahı hem şeytani çünkü ilahî ve şeytani olan bir aşkta aşıklar birbirlerinden ayrılamaz, erkek kadına, kadın erkeğe döner, biri di^-rinin varlığına geçer, bireysel, ayn olan, şartlann, zenginliğin ve ailenin kahplanna yerl^^^^üş sosyal düzeni reddeden ortak bir hayalle ikisi de donup kalmıştır; çok hırslı bir adam düşündü, so-titreyen, yeryüzünü dolduran milyonlarca insan arasında ya^^, yapayalruz, tanrıların ve insanların varlığını reddetmiş, onlardan ayn, terk e^^^, gücünü akitabileceği tek kanalla kibrinin büyüklüğünü reddedecek türden bir insana karşı duyduğu nefreti ve tiksintiyi büyüten; hırslı küçük adamlar düşündü, tensel adi* liklere teslim olmuş, büyük düşlerine ulaşamamış, şimdiden yenilmiş, hülyalannı yit^miş, hayatlan boyunca kaybeden adamlar, tıpkı yoldaki her hana zenginliğinin bir kısmını bırakan yolcu gibi; güç ve zenginlik ya da cinayet ve intihar; solmuş bir tutkuyu reddetmenin ya da kabul etmenin farklı yolları; nihayet sondan bir evvelki kahramanı düşündü, bugüne mahkûm olduğunu fark eden kahraman, geçmişi karanlıkta kalmış, kahramanın gölgesini yansıtmıyor artık ki ona göre bu geçmiş geleceğinin ta kendisiydi: Bu kahramanın adı Tantalos, çılgınlık, tutku ve aşkla dolu, hayal edilmiş bir geleceğe ulaşmak için bugününü feda eden ama asla hedefine ulaşamayan bir kahraman çünkü gelecek fani bir hayaldir ve ele avuca sığmaz; o tavşansa biz kaplumbağayız; bu kahramanlar yüzlerini geçmişe dönmeli ve en değerli olanı, kaybettikleri şeyi, soğuk yasalarca yasaklanmış ve kızgın karun istediği tut-kulann coşkun ve kimsesiz arayışında yanlarına alamayacakları şeyi ele geçirmeye çalışmalıdırlar; arzu sahip olur, sahip olma arzular, çıkış yoktur, ey kınlgan küllerin ve mağlup düşlerin yiğit Tantalos'u; kahraman Tantalos ki rakibi Z^an’dır; nihai çarpışma; Zaman fetheder, Zaman fethedilmiştir...

Ölmekte olduğuna inanarak bunlan düşündü ve yazmaya zamarn kalmadığı için ağladı; ya^^ca son kahramanı yaza-bilmişti yeryüzünde kalamayacağını kesinleştiren, kendisine lütfedilen son gecesinde, bu yüzden alınabilir canını, dürüst yoksulluğunun tüm sezgilerini, sonsuz talihsizliğini, sağgörüsüz kibrini, sallantıdaki itibarını, keder verici mükâfatlanın ve yorgun hayal gücünü kullanarak elyazmasındaki son kahramanının ilk sözlerini yazmıştı, o elyazması için son gecesini harcamış ve biraz önce denize fırlatıp atmıştı, gelecek zamana, doğrnamışlara, birazcık da talihin

yardımıyla, yosun ve tuz içinde, körfezin beyaz kurnlarınca taşınacak, akıntılarla karanlık sulara sürüklenecek, geniş nehirlerin deltalanna gömülecek, ç^urlu tabanı süpüren girdapların gücüyle gömüldüğü yerden çıkacak, nihayet uysal bir derenin ağzında kara çamurlara batacak, sonra da bir sudan çekilip çıkartılacaktı belki bir çocuk, bir deli, tutkulu ya da aşık bir adam, en az kendisi kadar hasta, üzgün, acılara göğüs germiş bir adam, başka bir ülkedeki başka bir talihsizlikler çağında başka bir Yahudi tarafından, başka harap saraylann, başka kül renkli mezarların yanı başında sudan çıkanlacak, mührü sökülecek, elyaz-

ması açılacak, okunacak, belki anlaşılacaktı -bu Vakanüvis gibi Yahudilerin kurtardığı ve düzenlediği, bayağı bir şiirsellik tadı içeren eski İspanya tuhaflığına rağmen- okunacaktı, örüm-

cekvari ellerinin üzerini çizdiği yerlere ve düzeltmelere rağmen, hatta savaştan önceki gece denizin çalkantısıyla, ateşle ve kederle eğri büğrü yazılmış olmasına rağmen; belki: özelkıtapgrubu

Uyandığında (??? - bir adam; bir ad; bırakın bulan kişi koysun adını; kazıkta yakılmaya mahkûm edilen oğlan haklıydı: İnsan yaşadığı yerin adını almalı, yaşlı adam, kil, toz ve hayallerin adlannı} *bir sabah tâtü rüyalardan uyandığında, dev bir böceğe danüşmüş buldu kendini* (mtünü çiz: Farklı bir yaratık, efsanevi belki, bir ejderha, bir tekboynuzlu at, kartal kanatlı aslan gövdeli bir canavar, bir adamkökü, adamkökü darağaçlarının ve kazıkla-nn altında biter, Miguel, duyuyor musun beni?, üstünü çiz bir canavar, bir semender, hayır, böcek daha iyi, bir hamamböceği, bir kahraman, son kahraman üstünü çiz). *Stâ ve zırhlı sırtının üzerinde yauyordu* (böcek kabuğu, düzelt göz, geçmiş bir kahramanın kalkanı, birinin ayağı altında ezilme ihtimaline karşı bir kalkandır kabuk) *ve başını biraz kaldırdığında, kemer kemer bölünmüş kubbe biçimli kahverengi karnını görebiliyordu* (uçurum: üstünü çizip düzelt, uçurum, bir kalkan arması, kişinin kimliğinin göbeği, dipsiz, dipsizce yutulmuş, bedenler güneşi), *karnının üzerinde yatak örtüsü eğreti duruyordu ve tamamen kayıp düşmek üzereydi. Gövdesiyle karşûaşUnlınca anacak derecede ince görünen sayısız ayağı gözlerinin önünde çaresizce hareket edip duruyordu. Ne oldu bana, diye düşündü. Bu bir ı^a değildi.*

Ben ses çıkarmadan durmaya devam ettim. Ama onlar düş görüyorlardı, Deli Hanun, cücesi ve genç Prens zengin bir akşam yemeğinin ardından uyuşturulmuş gibi uykuya daldılar. Hiçbir şey duymadılar; hiçbir şey anlamadılar. Hükümdarımızın cömert koruması altında yaşadığı sırada sürekli söyleştiğimiz için düşlerini ve edebi tasarılannı çok iyi bildiğim kayıp arkadaşımı bir kez daha andım, onu o kadar iyi tanıyordum ki Hıristiyanlık için yapılan korkunç savaşlardan birinde yaralandığı, belki de öldüğü sırada kafasından geçenlerin neler olduğunu hayal edebiliyordum. Evet. Mineleri, boyalan, tuvali, fırçalan topladım, bu hapishaneden, bu yatak odasından sessizce kaçtım.

Son çift

Gel, ver bana elini, diğer elini omzuma koy, körmüş gibi davran aman tökezleme. Yollan biliyorum, tüm yolları, göçmüş imparatorluğun terk edilmiş yollannın kenanndaki ormanda büyüdüm, tacirlerin, öğrencilerin, rahiplerin ve sapkınların taze ayak izlerinin üzerinde yürüdüm, böğürtlen çalılannın arasında yavrulayan dişi kurtlan izledim, bal topladım ve sürüler güttüm, gel, bu ülkeyi bilirim, bu ülke benimdir, bilmediğim ya da tahmin edemeyeceğim hiçbir şey yoktur buralarda, hatırla ya da arzula, izin ver rehberin olayım, dağı arkada bıraktık bile, ovaya iniyoruz, kamp ateşlerinin ve fınnlann kokusunu duy, arabaların, keskilerin, vinçlerin sesini duy, gel, beni izle, sıkıca tu^m, bedenim senin rehberindir, bedenime güven, genç, yakışıklı, kayıp gemici, i^miz de yorulduk, çok uzaklaştık seni dizlerimin dibine, bekleyen gözlerimin önüne bırakan denizden, senin geleceğini biliyordum, sabah erkenden Felaketler Burnu sahiline vuracağım biliyordum, işte o yüzden davulu öyle bir ritimle çaldım kı o manastıra, başkasına değil o manastıra gittik, biliyordum -çünkü bu ülkenin her yanını tanırım- orada erkek etine hasret, doymak bilmez rahibelerin yaşadığını, biliyordum Deli ne biçim bir yere ge

tirildiğini anlayınca gün ışığında orayı terk edeceğini, her zamanki düzenini bozacağını, kendi koyduğu kuralı unutacağını: Yalnızca gece yolculuk ederiz, gündüzleri manastırlarda dinlenir, kocamın kalıntılanna tapınınz; işte bu sayede sen deniz tarafından, hayat tarafından, silinmiş hafızanın derinlerine gömülü olarak taşıdığın tarih tarafından o sahile atıldıktan kısa bir süre sonra sahilin yakınlarından geçtik. Ben, sen değil ben, biliyordum

orada olacağını, adı olmayan bir adam, yalnızca sırtındaki haçtan taru-nacak bir adam; tüm bilgilerden annmış olarak ulaştın sahile, işte bu yüzden sen hakiki yolcu, yeniden doğmuş oğul, hakikatin bilinçsiz taşıyıcısısm sen, hiçbir şey bilmeyen sen, hiçbir şey aramadığı için hiçbir şey b^eyen sen, bir şey aramadığı için... Ellerini omuzlarıma koy, ardım sıra yürü, bakma, ben davulu çalayım, saraya vanşırnızı duyurayım, şimdi...

“Şimdi her şey bitmiş gibi görünüyor,” dedi Nuno, Martin'e.

“Şimdi ^tona dindi," dedi Martin, Catilinon'a.

"Şimdi işçiler işbaşı yapıyorlar,” dedi Catilinon, Azucena'ya.

"Şimdi Barbarica'run maskaralıklarıyla eğlenerek zaman geçiriyor Deli Hanım'ın bulduğu budala," dediAzucena, Lolilla'ya.

"Şimdi Senyora'nın yatağında yatıyor Senyor ava gittiğinde bulunan genç," dedi Lolila, bir avcıya.

“Şimdi biz avcılar ve teberdarlar, sahile iki kez gittiğimizi belirtir ve yemin ederiz, Tann şahidimizdir ki, o iki genç, Deli Hanım'ınki ve Senyora'rnnkı, ikisi de birbirinin aynı," dedi avcı, Guzman'a.

“Şimdi üçüncü bir genç geliyor ve büyük ihtimalle diğer ikisiyle aynı," dedi Guzman, şahinine...

. . . şimdi kara davulun kara tokmaklanyla saraya vanş^^zı duy^^yorum, ellerin omuzlarımda, kör bir adam gibi yürüyorsun, sana rehberlik etmeme vermelisin: Bakma, bakma bu kurumuş ovanın karmaşasına, barakadan bozma meyhanelere, ateşin başına topla^^ış adamlara, esip geçen kara brokar çiçeklere ve cenaze örtülerine, sayvanlara, yüklü öküzlerin salyalı ağızlarına, taş ve arduvaz yığınlarına, granit bloklanna, ot ve saman balyalanna, bakma, genç gemici, bakma bu sahte karmaşaya, ben söyleyinceye dek açma gözle^rini, sarayın kusursuz ahengini, bu devasa, hâlâ bitirilememiş anıtmezara Senyor Felipe'nin dayattığı deği^^emez düzeni görmeni istiyorum senin, işte gözlerini açtığın zaman görmeni istediğim manzara bu; şimdi gelişimizi izleyen şaşkın köylülere bakma, bir heyelandan kalan tepesine ışığında belli belirsiz yanan iki mum dikilmiş

tümseğin başına diz çökmüş şu kadının feryatlarını dinleme, bakma, dinleme, be-^m yakışıklı delikanlım, bedenimin rehberliğindeki beden, bedenide kurtardı^m beden, ilk görmeni istediğim şey sarayın düzeni, ilk konuştuğun kişinin Senyor olmasını istiyorum: En iyi kristalden yapılmış kusursuz bir kadehi kırar gibi kırmam istiyorum bu sarayın düzenini; senin gözün ve sesin, fethedilemez bir denizden gelen iki kuvvetli el gibi olacak; dövmeli dudakı^ımdan çıkan sözleri dinle; benim adım Celertina; dövmeli dudaklarımdan çıkan sözleri dinle, sevgilimin ateşten öpücüğünün sonsuza dek kazındığı dudaklarım, gizli bilgeliğin sözcükleriyle damgalanmış dudaklarım, o bilgiler ayırır bizi hükümdarlardan, filozoflardan ve köylülerden çünkü güçle, kitaplarla ya da çalışmayla değil severek öğrenilir; herhangi bir sevgi değil, dostum, hiçbir geri dönüş umudu olmadan sonsuza dek yitirilen ruh, diriliş umudu olmadan kazanılan daimi zevk; her şeyi biliyorum, benim hikâyem bu, sana her şeyi baştan anlatmalıyım; hikâyeyi bütünlüğü içinde biliyorum, başından sonuna, yakışıklı, yapayalnız genç, Senyor'un yalnızca hayal edebileceği, Senyora’nın korktuğu, Guzman'ın tahmin ettiği şeyi biliyorum; dokun bana, izle beni...

“Bir kâbus gördüm: Rüyamda üç kişiydim,” dedi Senyor.

“Sen ve ben, Juan, sen ve ben, tek bir çift, Juan,” dedi Senyora.

“Yalnızca ben, soğukta titreyen, yalnızca ben, tanrıların ve insanların varlığından uzak,” dedi Guzman .

... konuşma, bakma, sen körsün, sen sağırsın; benim bilgim mutlaktır ama eksiktir, tamamlanması için sana ihtiyacım vardı, benim bilemeyeceğimi bilen tek kişi sendin çünkü benim bilgeliğim sadece bir dünyaya aittir, bu dünyaya, bizim dünyamıza, Caesar'ın ve Mesih’in dünyasına, kapalı bir dünyaya, hüzünlü bir dünyaya, yekpare, bir denizkızı kadar kusursuz, hatasız, talihsizlikler ve olanaksız hayallerle dolu bir belleğin içinde; fırtınalı gecede titreyip duran bir mum alevi; onun hakkında her şeyi bilirim; öbür dünya hakkında hiçbir şey bilmiyordum, senin bildiğin dünya, tıpkı bizim onu bilmediğimiz gibi bizi bilmeden var olan dünya; senin doğduğunu gördüm, oğlum, ben, ben senin bir kurdun karnından doğduğunu gördüm; ben değilsem kim öyleyse hayatının döngüsünde var olan, bir gece ormandaki böğürtlen çalılarının içinde başlayan döngünün

nihayetinde bulunan; bel-leksiz, her şey tarafından unutulmuş, herkes tarafından unutulmuş olarak bu sabah sahilde uyandığında başında bulduğun kişi doğumunda seni ayaklarından tutup çeken ben değilsem kimdi? Bir saniye elini omzumdan çek; bak bakalım poturundaki harita yerinde duruyor mu, sahildeyken aldığını gördüğüm yeşil şişe hala sende mi? Güzel; tekrar ileri; bakma; bize bakıyorlar; bize doğru geliyorlar; harikaların bittiğini sanıyorlardı, hayretle bakıyorlar bize, bir içoğlanı ve batan gemiden kurtulmuş bir gemici: Kayıp çift; bize bakıyorlar; meyhanelerden çıkıyorlar, taş barakaları ve demirhaneleri bırakıp geliyorlar; ağıtın sesi kısılıyor; ilerliyoruz, dumanın, tozun ve sıcağın içinde kendimize bir yol açıyoruz, ben, karalar içinde aldatıcı bir görüntü yaratıyorum, cinsiyetimin ve durumumun farklı olduğu hissini uyandınyorum; sen, paçavralar içindesin, çıplak ayakların kanıyor, saçların karmakarışık, gözlerin kapalı, dudakların toz içinde. Sonra o sakallı adam -kızgın kömürlerin başında durmaktan kızlarmış, göğsü terli, gözleri kendisinden önce yaşl^^Mş- körüğü bırakıyor, bana dikkatle bakıyor, yaklaşıyor, kalabalığın içinde bir yol açıyor, yeniden bakıyor, bu kez gözleri^min içine, dudaklarımı t^mıyor ama bakışla-^mı tanıyor, ellerini kaldınyor, şüphe ediyor, göğüslerime dokunuyor, dizle^rinin üzerine çöküyor, bacaklarıma sarılıyor ve adımı mırıldanıyor, bir daha, bir daha.

Gecenin evreleri

Saray müneccimi Birader Taribio, Senyar'un ona ihsan ettiği yüksek kuleden karanlık göğü incelerken, “Roma’da gecenin yedi evresi vardır,” dedi kederli kederli onu ^^leyen Birader Julian'a; *crepusculum frnc,* meşalelerin yakıldığı vakit; *concubium,* uyku vakti; *intempesta,* her türlü faaliyetin durduğu vakit; *gaUidnium,* horozun ötüşü; *contidnium,* sessizlik; ve *aurora.*

Birader Julian, atalarunızın uzun gecesinin -zamanın ilerleyişini yavaşlatmak, belki de hızlandırmak amacıyla (asıl gerçeği bilmek imkansızdı) bölünmüştü- her bir evresi için hâlâ inşaat halinde olan saraydaki yatak odalanndan birini seçti; her odaya kafasında, iki figür, bir çift yarattı, süresi gecenin bu evreleriyle düzenlenecek bir nevi oyun, belki son bir çarpışma amansız bir turnuva, toplam yedi evre, ne muazzam ne kutsal bir sayı:

“Gökten yedi yıldız seç, Birader Toribio...”

Gecenin yedi evresi: Yedi yıldız?, yedi çift? Gece denilen şey doğanın bilinçsiz bir parçasıdır aslında, dedi Ressam Birader kendi kendine, evrelere bölünmesi yalnızca bir gelene^^, kişilerin adları da öyledir; kişi ad ya da isimdir, eylem ise yüklemdir, gelenekler; gecenin kendisi tutup da kendini “gece” olarak sınıflandı-ramaz, hatta gün batışında başlayıp şafakla bittiğini hiç bilemez; yıldızlar sonsuzdur, onlann arasından bazılannı seçmek de bir gelenektir, bu kez yapılan seçim yalnızca şansa dayanır: Fomax Chemica, Lupus, Corvus, Taurus Poniatowski, Lepus, Crater, Ho-rologium; Birader Julian'ın gecesi için Birader Taribio’nun seçtiği yedi takımyıldızdan hiçbiri kendi isimlerini bilmezler; iş yedi çifti adlandırmaya gelince... Bu sarayda var mıydı o yedi çifti oluşturacak kadar erkek ve kadın? Bu dünyada var mıydı? İki insanın karşı karşıya gelişiyle ilgili meselelerde, ihtirasın iradesi ya da iradenin ihtirası yanında kaderin ve geleneklerin rolleri pek bir şey ifade etmez ne de olsa. Bu yüzden de, akıl yoluyla elde edilmiş kusursuz simetriler asla hayal gücünün ideallerine baskın çıkmaz, aksine tehlikeli akılsızlığın hızla genişleyen istilasına teslim olurlar; insanın mükemmelliğe ulaşması için iki kişi olması gerekir ama çok geçmeden rastlantısal bir üçüncü çıkar, ikili dengede yer edinmek ister ki tek amacı o dengeyi yok etmektir. Fakat kusursuz düzen kusursuz dehşetin belirtisidir; doğa bu düzeni reddeder, özgürlük güvencesinin çoklu düzensizliğiyle yürümeyi tercih eder. Birader Juliân kaybettiği arkadaşını, Vakanüvis'i hatırladı; böyle bir anda ona şöyle demek isterdi:

"Bırakahm diğerleri açık seçik görünen tarihsel olaylan yazsınlar: Savaşlar ve banşlar, miras kavgaları, iktidann tek elde toplanması ya da dağılması, devletler arası ihtilaf, bizi insanlıktan çıkaran toprak hırsı; sen, masaUann dostu, sen tutkuların tarihini yazmalısın çünkü o olmadan paranın, emeğin ve iktidarın tarihi anlaşılamaz.”

Crepusculum

Yıllar sonra, yaşlı, yalnız, her şeyden elini eteğini çekmiş bir Senyor, lnes’in belindeki ılık çukurluğu ak§am karanlığında son bir kez ok§adığını hatırlayacaktı, gerçek lezzeti o canlı beyazlıkta, Ines'in teninin en yumuşak ve en sakin noktasında bulmuştu; dudaklannı kızın belinin enfes inceliğini kalçalarının muhteşem dolgunluğuna dönüştüren o kaviste gezdirmiş, sonra

da uzaklaşmıştı rahibe adayının onu tanıyan fakat onun her şeye rağmen bir türlü tanıyamadığı bedeninden; hep soracaktı kendine, o gün ve o günden sonra fakat her defasında aynı ıstırapla, zaman geleceğe doğru akıp giderken büyüyecekti belki bu duygu, gerçekliğin belleği, yani yaşandığı için doğrulanabilecek olan geriye gidecek, elle tu-tulurluğunu yitirecek, hayali ve muğlak olacaktı, geçmiş: Kimsin sen, Inesilla, bir prenses mi, yoksa bir çiftçi kızı mı?, Guzman'ın bana getirdiği, Guzman'ın zevkim için kollanma teslim ettiği sen: Bir tacirin mi kızısın, yoksa bir işçinin, bir asilzadenin mi?, şu cüppe ne kadar iyi saklıyor kişinin kökenini, gerçekten kusursuz, dönme Yahudi’nin, sapkın âlimin, sefil domuz çobanının oğlu cüppeyi sırtına geçirdi mi gerçek ^^^ği kayboluyor; ne askerin zırhı ne de imparatorun kakım kürkü insanı bu kadar iyi saklayabilir, papaz elbisesi hepsini bir kılar. Hangi soyun ırzına geçtim, en yüce olanın mı en alçak olanın mı?, nasıl bir genci sonsuza dek kirlettim?, kimdir bu, uyruğum mu?, hasadını bana getiren köylüden, korunmasına karşılık bana haraç veren vasaldan, taşocakla-rımda ter döken işçiden daha mı çok bağlı bana; benim hasta te-uyruğu olan bu insan kim?, kemiklerimde dolaşan gümüşün tatlı emanetçisi kim?, utanç verici dertlerimin varisi ^m?, kim?, peki kime o hastalıklı gümüşü benim krallığıma yayma hakkını veriyorum?, yoksa, o ve ben, bu andan sonra, gizli bağlarla bağlı, ortak hastalığımızı gizlediğimiz gibi aşkımızı gizleyerek bir arada yaşamaya un mahkûm olduk? Seninle günah işledim, bilerek işledim bu günahı, bilinmeyen In£s'im; isteme^m, dilemedim; Guzman za^^ıkla^mı sezdi, i护ademin sendelediği ânı fark etti; ölüm beni sarmıştı, otuz cesedim benim kadar yorgun değildi, o düzmece ahdi yazlıyordum Guzman'a, ölümümü düşünüyordum, seni bana sunmak için ölümün bilincinde olmamdan faydalandı; ölümle öylesine çevrelemişken kim -ben bile-zayıf düşmez ki?, hayatı olumlamanın kışkırtıcılığına kanmaz, böyle yaparak hayatı zehirlese, onu hasta etse, severek onu ölüme hazırlasa bile yapmaz bunu?, sen bana fani hayatın bir hediyesi olarak geldin, In£s, benim gibi bir hayaletin ceza olmadan, acı olmadan, beden olmadan bir bakireyle yatabileceğine beni inandırmak için; bedenin sarsılmalarından çok zihnin dehşetiyle sana sahip olabileceğime inandırmak için, Ines; seni yatakta yatarken hayal edece^me ama bugün yatakta yattığın gibi bedeninin bir gün tabutta yatacağını unutmadan hayal edeceğime inandırmak için; ve başardım, öyle değil mi, Ines?; bir saniye bile gözlerini kapatmadın, gözleri açık bir kişiyle yatmak bir ayağını mezarına koymak gibi; bir gülün ardına gizlenen küçük ölümü, bebek

ölümü, gurursuz ölümü izlemek gibi; birlikte olduğumuz sırada hiç içini çekmedin, hiç inlemedin, fal taşı gibi gözlerinle beni izledin, yine de, banlamıyordun teninin ateşini, senin tüm soğukluğuna rağmen alev alev yanan bedenin her şeyi bilecektir, her şeye bakacaktır, bilmek için verecektir kendini, zevk almak için değil...

Senyor yataktan kalktı ve koyu yeşil pelerinine sarındı; zamanın her zamanki gibi geçtiğinin ışaretini duymaya, görmeye, hissetmeye çalıştı. Ama dikkatle bakan arzulu gözleri yalnızca anormalliğin kanıtını gördü: Odadaki mumlar yanıp biteceklerine daha da uzayıp büyümüşlerdi; alt kısmı dolmuş olması gereken kum saatinin üst kısmı minik sarı taneciklerle doluydu; sevişmekle geçen o uzun gün ve gece boyunca boğazındaki örümcek ağlarını temizlemek için su içtiği kaba baktı; ağzına kadar doluydu. İşte ben, diye düşündü, şimdi hem kabul etmek hem reddet-rnek istediği mucizelere susamış bir adam; mizacı gereği her türlü mucizeye inanmaya meyilli bir adam, mucizeler gayri ihtiyari çağnlmış olduklarından kendilerini dayatabilir ve baskın çıkabilirler; reddettikçe filizlenip büyür sihir.

Senyor, bitmemiş merdivenin otuz üç basamağını tınnamr-ken taşıdığı, başka bir gün Orvieto'dan gelen -bu doğrulanmıştı-tablodaki figürleri sorgulamak için kullandığı aynayı eline aldı: Şimdi de tüm bunları düşünen adamı görmek istiyordu, ayna düşüncenin aksini gösterebilirmiş gibi, bir çılgınlık ürpertisi geçti yüzünden; o kasvetli sabahta bu ayna şapelin ^ döşemesine düşüp parçalanmamış mıydı?, o sabahla ahdini yazdırdığı gün arasında parçalar nasıl, ne zaman, neden yeniden bir araya gelmişti?, kırılan parçalar kendi kendilerine mi birleşmişlerdi, sırlı yüzeylerinde bir olmak için duydukları arzu daha mı fazlaydı Senyor'un tek bir alın yazısına sahip olma arzusundan ve korkunç bir çoğul dönüşümden kaçma isteğinden; gençlikten yaşlılığa, bir cesede, dağılıp parçalanmış maddeye, toz zerrelerinin uzlaşmaz maddelere, yeniden bütünleşmeye, bir hayvanın ersuyunda cisimleşmeye, bir dişi kurdun yumurtasına yerleşmeye, yeniden doğmaya, beslenmek için yeni güdülere sahip olmaya, büyümeye, öldürmeye, ölmeye, sonsuz bir çembere, ölümsüz maddeye... ruhu olmayan maddeye dönüşümden.

Sendeleye sendeleye şapelin kapısına yürüdü, odayı şapelden ayıran örtüyü araladı, yukarıdaki ovaya çıkan merdivenlere baktı; sayıklar gibi sordu kendi kendine, neden bu merdiven tamamlanmadı?, neden otuz cesedim oradan indirilmedi?, tamamlanmadı, sadece otuz basamağı olmalıydı, asla tamamlanamaya-cak, şimdiden otuz üç basamağı var, bağırdı...

“Öyle hü^neden bir adam lanetlenmiştir. Ateşli hayal gücüne yakarırken kullandığı zayıflatılmış kuvvetle buz gibi bir sağduyuyu korumayı başaramazsa her şeyini kaybeder. Kim tüketmez ki güçlerini?"

ln£s, Berberistan sahillerinde biten ham incirler kadar yuvarlak ve tüylü başını çevirip Senyor’un yaptıklarını izledi, Senyor'un arayışla^^ anlamını çözmeye çalıştı, neden yatak odası^n içinde yürürken ürkek ayaklan sürçüyordu, neden aynada kendine bakmıştı, neden bir örtüye tutu^nuştu; Senyor onun meraklı bakışlarını karşıladı, tıraşlı başını gördü ve taşıyamayacağı kadar bü-^yük bir sevgi seliyle, bu manastırda işlenen suçlarm şiddetini vurgulamaktan başka işe yaramayacak bir masumiyet addetti ona, bu manastırda aynalar ve ayinler dağılmış parçalanru kendi başlanna toplamış; merdivenler, tamamlanarak sonsuza dek tamamlanma-nnş hale gelmiş; mumlar, yandıkça uzayıp büyümüş; su içildikçe kendini yenilemiş; saatler harcandıkça geri gitmişti. Senyor bedeninin ve ruhunun birbirinden aynldığıru hissetti; onlan bölen şey mantıksız zamanın ta kendisiydi; böylece aynlmış anlardan hangisine aitti bedeni, ya ruhu hangisine aitti; yeterli kanıtlarla birlikte yengeç gibi geri geri giden, mukadder kökenlere, aynı anda babanın büyükbabası olan, baba^rn oğluyla birlikte geldiğini iddia ederken annesi Deli H^^n’ın ilan ettiği toptan tamamlanışa ulaşan bu âna mı, yoksa her şeye rağmen Senyor’un odasına doğru attığı her adımda, Inâs’in başının her yavaş yavaş sorarcasına dönüşünde, kendini geleceğe fırlatmakta inat eden o âna mı?

"Orada çalmayan bir saat var," diye mınldandı Senyor.

Ines -birkaç mumun, bir kum saatinin ve bir su testisinin karşısında bastınlmış merakı dışında hiçbir şeyi gözü görmeyen Senyor'un düşündüklerini tahmin etmeye odaklanmıştı- testiyi aldı, bir an için elinde tarttı, sonra içindeki suyu lekeli, dağılmış yatağın üzerine döktü.

“Sen ne yapıyorsun, Tanrı aşkına!” diye haykırdı Senyor; rahibe adayı^tt yaptığı şeyi izlerken dehliğin gölgesinin bir an için ruhunun üzerinden gelip geçtiğini hissetti.

“Çarşafları teınizliyorum, Senyor; kanla lekelendiler.”

Ines söze v^uradıysa da sezinledi yüreklerin tıpkı sarnıçlar gibi hızla boşaldığım ama çok yavaş, damla damla dolduğunu. Bir sarruç gibi boşal^^ hissetti kendini; boşalmış, yenilmiş ve dönüşmüş. Sevinci, merakı, gergin ve çocukça Andulucia masumluğu geçmişe aitti; dün, daha dün kıkırdayıp ürpererek Hemşire Angus-tias’ın yanında durmuş, işçilerin bedenlerini izliyordu. Şimdi ise bedenilin tekrar dolması için uzun bir zaman beklemesi gerektiğini biliyordu. Duygulan dopdoluydu ama tatminsiz, kullanılmış, kirletilmiş, özgürlükten yoksun, meraksız ve neşesiz hissediyordu kendini; ken^i değildi: "Ben bana ait değilim."

"Senyor, geri dönmeliyim."

"Nereye, In£s?"

“Bana bunu sormayın; Guzman’ı yollayıp beni çağ^mayın;

dönmeliyim... tekrar dolduğumu hissettiğimde. Dolduğumu, Senyor, buna ihtiyacım var.”

"Ne zaman istersem o zaman çağırtırım seni; ben sana emir veririm ... sen bana veremezsin ...”

"Hayır; eğer gelirsem kendi isteğimle gelmeliyim; beni zorlayamazsınız; korkunç bir günah olur bu.”

Senyor yatağın yanı başına diz çöküp In£s’in ellerini bir daha, bir daha öptü; Ines, zamanın geri gittiğinin masum bir kanıtısın sen; tatlı Ines, güzel, taze, yumuşak, sıcak Ines, zeytin gözlü, ezilmiş beyaz zambak tenli Ines; gençliğim geri döndü; birlikte yirmi dört saat geçirdik, kum saatini dolduracak kadar, uzun mumlan yanıp bitirecek kadar, ağzına kadar dolu bir su testisini boşaltacak kadar; gün batarken girdin odama; günbatımında gidiyorsun; kaç yaşındasın, Inesilla?, on sekiz?, yirmi?, neden daha önce

doğmadın, on, on beş yıl önce?, öyle olsa vaktinde karşılaşırdık, ben hâlâ genç olduğum sırada; ikimiz birlikte, sen ve ben, Ines, genç; bu saraydan kaçardık, her şeyi reddederdik, seninle birlikte olsam suç ve miras beni mahkûm etmeden önce tahtı terk ederim, seninle beraber yaşlı Pedro'nun gemisine binip kaçardık, birlikte yeni bir toprağı keşfederdik; ama şimdi çok geç, kaderimin ölmek olduğunu göstermekten başka ne amacı var y^amamın, bilmiyorum; neticede geriye dönüp yaşlı Pedro ve dostlan Celestina, Ludovico, Keşiş Simön'la kaçmama kararımı yeniden gözden geçirebilirim, ah, ah, hayal kurmaktan başka bir şey becer^neyen onlara tek celsede günlerini gösterebilirim; babama hükmetmeye yetkin olduğunu gösterebilirim; ah: çünkü son hâlâ gelmedi, ne kadar uzun sürdü gelmesi; sadece sonda zaman olacak, Ines ama o zamana kadar ben çok yaşlanabilirim ve sen çok değişebilirsin; şimdi senin varlığın ve gençliğin bir aldanış sadece, öyle bir serap ki inanmamı sağlıyor bu ülkenin, emeğin ve şerefin efendisi olduğum için zamanın efendisi olduğuma, istediğimde geçmiş olanı yeniden elde edebileceğime, yeniden genç olabileceğime, ölümden korkmayıp başkalanna ölümlerini vermek yerine hayatımı verebileceğime; ama bu, en azından şimdilik, imkânsız, Ines, imkânsız; zaman, o bitmemiş merdivenleri tıkandığımda aynada gördüğüm ölümüme doğru ilerlemek yerine geriye doğru gitseydi bile kurtuluşa eremeyecektim yine, o zaman doğumumdan korkacaktım, doğumum ölümüm olacaktı; kurtuluş yok şimdide, tekrar doğup doğ-

mayacağımı, bir kez doğduğumda yeniden ölüp ölmeyeceğimi bileceğim güne kadar da olmayacak; şimdide kurtuluş yok; yalnızca bir zaman var, hem de bu öyle bir zaman ki ne kadar sürerse sürsün, Inâs, asla iki canlı için ayıu değildir çünkü kimse başka bir erkek ya da kadınla aynı anda doğmaz; öyleyse yalnızım... yapayalnız; bir ad^^^ zamanı asla tam olarak diğerlerinin zamanına tesadüf etmez; yalnızca yıllarla değil, aynı zamanda hayatl^^rnzın u^^rauz ve emsalsiz ritmiyle de birbirimizden aynhyoruz, benim değerli Inesila'm, benim sevgili Inâs'im; hayatta olmak farkh olmaktir yalnız ölüm aynıdır, y^rnz ölümde ayruyız ki böyle olmasaydı, ölüm yalnızca varlığın başka bir biçimi olsaydı, ne yapacaktık?, suçla^mız ve hüzünle^rniz hiç bitmeyecek miydi?, affet beni, affet beni, In£s, bir kez daha affet beni; günahlanmı affet, sevgili yavrum, yapabilirsen affet günahlanmı; seninle gerçekten günah işledim; sana karşı günah işledim; seni görene dek hep sormuştum kendime, şapelimdeki sunağın önünde

yüzükoyun uzan-rmş yatarken, Ometo’dan gelen tablodaki özenle tasvir edilmiş ama bilinmeyen figürlerin karşısında, sormuştum affedilmez günah nedir diye; öyle bir günah olmalı, öyle bir günah olmalı ki sonsuza dek cennetin kapilanm kapasın bize; onun ne olduğunu bilmek iste^m, In£s, her şeyi, mümkün olan her türlü tertibi düşündüm, şeytani bir köstebek gibi imanımızın temellerini kazdım, kendi kendime kuşkular edinerek gücümün temelleşti zayıflatıra, iman tarafından ^rnndığı şekliyle, imanın tek yansıması olarak, imanımı tehlikeye attığım gibi gücümü tehlikeye atarak; affedilmez günahın yolunu bulmak için mümkün olan her yolu dene-^m, anlıyor musun, In£s, sapkınlık ve küfür, suç ve zalimlik, has-ve suç sayılacak kayıtsızlık, onaylama ve reddetme, harekete geçme ve ihmal etme; kendimi sınamak için bildiğim her şeyi yaptım; asla affedilemeyecek olan günah nedir?; ama işlediğim her günahın bir mazereti vardı; işit b^, Ines, dinlemesen de anlamaya çalış: Öldürdüm ama gücüm bu suça mazeret oldu; otoritemi da-ya^rn ama bu günahı affettirmek için ibadet etmek yeterliydi; saatlerimi ve günlerimi nefsime eziyet ederek geçirdim ama şeref, hem benim hem şerefi, aşırı ibadet günahını affettirebi-

lirdi, kaldı ki bu günah suçu artıran kibir günahıyla ilişkilidir, kibir günahı güç için bir mazerettir, güç ibadeti yaratır, ibadet affedilme arayışıdır ki affedilme bir kez daha şerefe vanr - kurtuluşumuz:

İmam reddedenin tek yaptığı onu desteklemektir çünkü iman kendisine yapılan saldınlar ve şüphelerle büyür; kişi hayatı reddeder, yemyeşil, bereketli bir ovayı düzler ve bir zamanlar oradan hayatını kazanan insanlan bir ölüm mekanı inşa etmeleri için köle gibi çalıştınr... ve hayat güçlemi, bu şekilde tecavüze uğradığında kendini olumlamak için bin tane neden bulur; işte ölüler için yapılmış olan bu saray tüm yaratılmışlann hayatını içinde barındırmıyor mu?, beni yeşim ve mozaik halkalan içinde tutan dev bir taştan sürüngeni andırmıyor mu, kara mermerden göğsünde atan bir yüreği yok mu, o yürek işitilmek, onaylanmak, bir başına yaşamak, onu tasarlayanın ve inşa edenlerin iradelerinden bağımsız olmak istemiyor mu? Diğer yandan, sen... affedilmez günah sensin, bu günahı ne suç, ne güç, ne ibadet, ne itibar, ne küfür, ne de ölüm affettirebilir; seni öldürmek, sana boyun eğdirtmek, sana yakarmak, seni yüceltmek, seni kirletmek, seni öldürmek: Hepsi boşuna; insanoğlunun o iğrenç alışkanlığı gereği yüzüne bakarak seviştim se^nle -diğer mahluklar daha a^kıl olduklanndan

çiftleşirken birbirlerinin gözlerine bakmazlar- yüzüne baktım, seni kirlettim, sen onayladıkça, tecavüz büyüdükçe, yüzüne baktım; senin yanında yatıyorum, sen de benim yavrumda yatıyorsun, yalnızız, bu evrende yalnızız, geleneklerden ve düklerden uzakta, tek ilişkimiz birbirimizle, sen ve ben, sen ben ve ben sen, senden aldım ama karşılığında hiçbir şey veremem, y^^ca sen ve ben, yüz yüze; başka bir şey değil, verebildi^m, vermekten korktuğum ya da vereyi öğrendiğim hiçbir şeyi vermeyeceğim: Ölüm, boyun eğdirme, kurban etme ya da kibir, hiçbirini; yalnız başına bir adam ve bir kadın, birlikte, birbirlerine tek verebilecekleri şey birlikte tükenmek, boşalmak ki yeterli, çabuk, ebedi, sebepsiz; kendi anına, kendi zevkine, kendi talihsizliğine ait olmayan diyarlara aktarılması imkansız: Cennet ve cehennem, yakarışın ötesindeki yargılama, sonsuza dek birleşmiş olan bitmeyen acı ve bitmeyen keyif; herkes yaptıklanmın hesabını vermemi isteyebilir, cadı ya da müneccim, çiftçi ya da öğrenci, kanm, anam, Guzman ya da Julian... ama bugün seninle yaptığım şey dışında yaptığım her şeyin, bu öyle bir şey ki hiçbir yere varmaz, kendi içinde tükenir, burada ve şimdi, kendine yeterli, nefis bir alev çemberi içinde kapalı, hiçbir yerden çıkmayan ve hiçbir yere ulaşmayan, yine de en büyük zevki veren ve en büyük kıymete sahip olan; güneşin altında bir yer sahibi olmamızı sağlayan tüm yükümlülüklerimizin endişesini, tas^kir iradesini ve zamanını istemiyor bizden, yine de, hiçbir şey gere^^memesine rağmen, onlardan daha ki^netli ve kendi kendisinin dolaysız mükafatı. Aşk bu mudur, Ines, senin ve be^m dışımızda hiç k^^eye ve hiçbir şeye ait olmayan bu icraat mıdır?; iyiyi bilmek için kötüye, kötüyü bilmek için iyiye mi razı olduk, başına buyruk, senden ve benden başka hiç kimseyi etkilemeyen bir icraat, kimsenin karşılığında bizden bir şey isteyemeyeceği, bizim bile isteyemeyeceğimiz bir icraat, eğer aşk buysa, aşk böyley-se, cennet ve cehennem, kendine yeterli bir neden, karş^ılıklı yaşatma, iki insan arasmda esrarengiz bir değiştokuş, bir cazibe hapishanesi, paylaşılan iyi ve kötü, öyleyse cennetteki hangi gedikten, cehennemdeki hangi y^^^m, hücre duvarının hangi çatlağından süzülecek benim affedilmez gün^^m, Ines?, seni benden ayıran ve sayısız sev da sebebini yok eden, aşkı yeniden karşıtına bağlayan günahım: Güç ve ölüm, şeref ve ölüm, ibadet ve ölüm. Bana verdiğin hazlar karşılığında sana hastalık verdim, oysa sen hazza hazla cevap vermiştin; ç^^müş soyama seni de ekledim, aynı kötülüğü Senyora'ya, benim kanımdan olan, kuzenim olan kanma yapmamıştım, bunun tek nedeni çürümüş bir hanedam devam ettirmekten dehşet duym^^^

yanında, arzulamayı ama dokunmama-yı ilke sayan çocuksu aşk idealimi koruma özlemiydi; Ines, Ines, Guzman'ın söylediği şey olacak mısın, tükenmiş tohumum için toprak olacak mısın, kirli tohumum senin rahminde temizlenecek mi, yoksa benim çürümüşlüğüm senin saflığını mı bozacak? Sana hastalığımı bulaştınp o güzel tenini harap mı edeceğim? Seni tanımadan önce seninle yatacağımı bilmediğimi söyleyerek kendimi affettirebilir miyim, Ines? ama bu yetmez, öyle değil mi?, bu yetmez çünkü aşk başka şeye benzemez, mazereti başka hiçbir şeyde değil kendi içindedir, onun dışındaki her şeyin onu mahkûm edebilmesine rağmen, onun dışındaki hiçbir şey onu kurtaramaz. Bu yüzden aşk kendi kendisinin cenneti ve cehennemidir; ama ben başardım -cenneti bildiğimden ve onu cehenneme dönüştürdüğümden- cenneti cehennemden ayırmayı, gücü uçu^rumlara atıp cennet bahçesinden mahrum bıra^^ayı, her şeye rağmen cennetin bana acıyacağını ummayı; beni bırakma Ines... Bırak beni, Ines, şapelime açılan şu kapıdan çık ve bir daha Asla dönme... Asla bu odadan çıkma... git... kal. .. Ines...

Rahibe adayı tatlı sert bir hareketle elini Senyor'un dudaklarından çekip aldı. Yataktan kalktı; içeri girdiğinde üzerinde olan kaba çulu giyindi. Şapele çıkan eşiğe yürüdü ve orada tatlı, soğuk, yalınayak, işte orada sözcükler buldu; sözcükler onu taçlandırdı, onu taşıdı, ona sahip oldu; belki ona ait değillerdi, belki o yalnızca bir araçtı ve sözcükler onun ağzı aracılığıyla seslerini duymuyorlardı:

“Senyor, sizin soyunuz cenneti ve cehennemi bir etti. Ben sadece dünyayı istiyorum. Dünya da size ait değil."

Senyor, bunlann Ines'in son sözleri olduğunu anlamadan önce dahi hepsini tek tek belleğine kazıdı. Yaşlandığı ve daha da hasta olduğu bir dönemde, hâlâ yaşamasına şaşarak ama ölümünden emin bir halde nihai ışığı ve doğruyu bulmak için şapelinin merdivenlerini yeniden çıkana kadar bu sözleri tekrarlayacaktı.

Fax

Meşaleyi yak avcı, beni Senyoramızın odasına götür, dedi Guzman, bu gece neden hatırladığım tüm gecelerin en karanlığı gibi görünüyor bana, b^mem ama yürü, aydınlat, şimdi meşaleleri yakma vakti, fırtınayı sükûnetin,

ölümü hayatın, kibri alçakgönüllülüğün ve sabn ödülün takip etmesi gibi ışığı da karanlığın takip ettiğini söylemez mi tüm eski deyişler? Haydi aydınlat, avcı çünkü şimdiden hissediyorum vaktimizin yaklaştığını ve kişi hazırlıklı olmalıdır eline geçecek fırsatlan değerlendirmeye; hissediyorum, kemiklerim, bir de şahinlerimin şevkle sarsılan gövdeleri anlatıyor bana bunu; söyle bana, avcı, emirlerimi yerine getirdin mi?, Senyor ve rahibe adayı uyurken harekete geçtin mi?, kum saatini ters çevirdin mi?, su testisini doldurup yanmış mumları yenileriyle değiştirdin mi? İşlerimizi dikkatle yapmalıyız ki hiçbir şey şansa kalmasın çünkü senin ve benim kaybedecek hiçbir şeyimiz yok ama tükenmiş bir soyun uysal kaderciliğinin karşısına yeni soyun kurnazlığını ve gücünü çıkartırsak kazanacak çok şeyimiz var; her şey değişir, avcı; değişimi görebilen ve uyum sağlayan başarılı olur; değişimi görmeyi reddeden çürür ve yok olur; değişmeyen tek kanun budur: Değişim; meşalenle yol göster bana, ödüllendirileceksin; ben daha yüksek bir mevkiye yükseldiğimde birinin ye^mi doldurması gerek; senden daha iyisi olur mu, kim senden daha iyi bilebilir bana hizmet etmeyi?, sen, sadık uşağım ve vefakâr takipçim; adını bilmesem de tanıyorum seni -gerçi sen bile bilmiyorsun adını; kendimi tanıdığım kadar iyi tanıyorum seni çünkü ne buyurursam yapıyorsun, seni benim sağ kolum ve gölgemsin; sarayın tonozlannda yankılanan sesinle bir köpek gibi ulumayı iyi biliyorsun; Senyor'umuz rahibe adayıyla birlikte geçirdiği uzun ve yorucu saatler sonrasında mışıl mışıl uyurken yatak odasındaki boş testiyi nasıl dolduracağım biliyorsun; seni tanıyor ve sana meydan okuyorum: Hırslı ol, avcı; sen de benim yereri almaya çalış; bana sadakatle hizmet etmenin yolu budur; bana hizmet ederken planlar, komplolar kur, ikiyüzlülük et, diş bile, aksi takdirde bir ad sahibi olamaz ve Senyor'un adının sefil ve feda edilebilir bir parçası olursun, Senyor ki, adını miras yoluyla aldı, kendi kazanmadı; sen ve ben, avcı, insanın kendi adını kazanması gerektiğini ispatlayacağız, hakiki senyorlann adını miras yoluyla almayan, bileğinin hakkıyla kazanan kişiler olduğunu göstereceğiz; benim de adım yoktu; bana bir ad miras kalmadı, dişimle tırnağımla kazandım; Guzman'ın bir adı var bugün, ne var ki dilediği kadar ya da bir gün olacağı kadar büyük değil; bu yüzden, avcı, hem benim yandaşım hem de düşmanım olmalısın çünkü ancak hasmım olarak benim arkamda olabilirsin, benim arzum budur, insaniann hayatının böyle olmasını istiyorum: Benim düşmanım ol, adsız avcı, böylesi bir güveni geri çevirme, hırsınla vaftiz ol çünkü perişan ebeve^ünin uğursuz bir vakitte sana verdiği

adı dünya unuttu ve gerçek adını ancak insanlık tarihinde kazanabilirsin... onun içinde nasıl yer alacağını ve ona nasıl üstün geleceğini bilirsen kimliğini tarihin sayfalanna yazdırabilirsin; bana karşı mücadele et, avcı, sen ve ben biliyoruz, eğer bilmeseydik, beni tehlikesiz bir hayata mahkûm ederdin, kendimi savunma ve bu savunma sırasında kendimi doğrulama fırsatımı elimden alırdın, o zaman tıpkı yaşlı şahinler gibi pençelerim kırılır, rahatlığın tüneğine dökülür giderdi.

Guzman meşalenin ışığıyla geldiği Senyora'nın yatak odasının kapısında durdu; avcıya elinde meşaleyle dışanda beklemesi. ni buyurdu; çalmadan içeri girip kapıyı içeriden kapattı; Senyora, Juan adındaki gencin gövdesine sarılmış uyuyordu; uyurken gülümsüyordu ve gülümseyişinde bir mana vardı: Bu benim erkeğim, bu erkek benim. Yalnızca bu ikisi, gecenin güvenli kollannın tadını yalnızca bu çift çıkartıyor, dedi Guzman kendi kendine: Senyor ve rahibe adayı, ayrı yatıyorlar, her ikisi de buz gibi bir uyanıklık halinde: Ines'in çıplak ayağını, Felipe'nin çıplak ellerini, manastırm ve yatak odasının soğuk taşlarını düşündü. Yalnızca bu çift birlikte uyuyordu, Senyora gencin bedeninin üzerine çınlçıp-lâk uzanmıştı.

“Sanki uykusunda bile ona sahip olabiliyor," diye mırıldandı Guzman melankolik bir kıskançlıkla.

Belli belirsiz sesine ve ısrarlı bakışlarına hedef olan Senyora irkilerek uyandı; Guzman'ı gördüğünde hemen çarşafla göğüslerini kapattı; sarışın genç hâlâ uyuyormuş gibiydi; Senyora korkmuş, kızmış ve şaşırmış bir halde konuşmak için ağzını açtı fakat Guzman ondan önce davrandı; seçmek zorundaydı: Ya kapısını kilitlememenin keyfini sürecek ve böylece hiçbir şeyden korkmadığım ve hiçbir şeyle suçlanamayacağını gösterecek ya da herhangi bir kentsoylunun tedbirli karısı gibi kapısını kilitleyecek ve zinanın keyfini sürecekti; seçmek zorundaydı.

“Bana öyle nefretle balkmayın, Senyora.”

Senyora çarşafı gencin başının üzerine çekti.

“Gelişinin acil bir nedeni olması senin yararına olur, Guz-ma n.”

“Öyle zaten; o kadar acil ki ne ertelenebilir ne de törenleri bekleyebilir.”

Ardından Senyora'ya sadık avcının her yanda, kralın yatak odasında olduğu kadar ovadaki meyhanelerde de gözleri ve ku-laklan olduğunu anlattı; çünkü senyorlar tercih etmediklerinden ya da kayıtsızlıkl^andan -hangisi olduğunu söylemek Guzm.in'a düşmezdi- kör ve sağır olrnuşlarsa, vasallan, sadakatinin bir delnı olarak onların gözü ve kulağı olmalıydı. Görecek ve duyacaktı ama harekete geçmeyecekti çünkü senyorlanna gösterdiği sadakatin i^nci kuralı onları bilgilendirmek ve ilahı hakları olan otoritelerini kullanarak harekete geçmelerini beklemekti.

“Yalnız değiliz, Senyora, bir tek biz yokuz."

Çarşafın altında uyuduğunu düşündüğü figürün hatlarına bakarak gülümsedi; bu öğleden sonra bunun gibi üçüncü bir genç dağdan ovaya indi. Diğer ikisine tıpatıp benziyor; yani sizin burada tuttuğunuza ve kaynananız olan Senyora’mn, Senyor Don Felipe'nin annesinin zindanda sakladığına. Üçü de birbirinin tıpatıp aynısı, hatta o işarete, sırtlarındaki kan k^mızısı haça, ayakla-

o korkunç biçi^mine varana kadar aynılar, üçünü topladığuuz zaman altmış altı ayak ve el parmağı ediyor. Hepsi birbirinin aynısı, tek farklan bedenlerinin içindeki kişiliklerin farklı oluşu. Demiştim, her yerde gözlerim, Odaklanın var: Gençlerden biri demirhanede, biri zindanda, biri de burada yatak odanızda. Biri soran gözlerle yol arkadaşına bakıyor, yani büyük olasılıkla sevgilisine; kadının adı Celestina ya da en azından yaşlı saray demircisi onu öyle çağınyor. Diğeri içinde dehşetin kıvılcımlan çakmaya başlayan bir aptallıkla çevresindeki zoraki dostlanna bakıyor, bu dostlardan birine Deli Hanım, diğerine cüce Barbarica diyorlar. Peki ya öbürü? Hâlâ uyuyor mu yoksa Senyora? Sizi arzuluyor mu, sizden tiksiniyor mu? Söyler misiniz ne biliyoruz, Senyora?

”O benim sevgilim,” dedi Isabel ürkekçe bir kibirlilikle.

Çarşafın altında uyuyormuş numarası yapan Juan adındaki delikanlı onun sözlerini sessizce tekrarladı ve tek kelime etmeden Guzman’ın söylevinin devamını dinlemeye başladı: Kesin olan tek bir şey var, Senyora, emsalsiz olduğunu sandığımız olay, yani avda olduğu sırada Senyor'u aldatarak Felaketler Burnu sahilinde ikindi vakti o genç kazazedeyi buluşumuz hiç de emsalsiz değilmiş; bu gerçek -Guzman yine gülümsedi- benim kafamdaki

mantıklı rastlantı kavramına hiç uymuyor. Neden üç tane? Neden bir haç? Neden ayaklarda altışar parmak? Özellikle de, alabildiğine geniş ve büyük bir dünyada neden üçü de buraya geldi? Bu muammalann içinden çıkacak zamanım yok. Büyüyle, sihirle ilgili ortaya atabileceğim bir iddia da yok ama yapılabilecek birçok şey var. Harekete geçme zamanı geldi, Senyora, talihin yardımıyla oluşan güçleri bir araya toplamak için gereken kararlılığı göstermenin, enerjiyi açığa çıkarmanın zamanı geldi. İlk adımı atmalıyız, siz ve ben, Senyora; olaylann kendi kendisine gelişmesini beklersek alın yazımızın bize ne gibi sürprizler hazırlayacağını bilemiyorum; ama iyi sürprizler olmayacağından eminim; hayaletler gibi hiçlikten çıkan bu üç gencin münasebetsiz bir şekilde karşılaştığını düşünün, deli ve yaşlı bir kadın, şehvetli bir cüce, bir kadın adıyla çağınlmak isteyen ve erkeklerin kendisini öpüp okşamasına izin veren nonoş bir davulcu içoğlanı; isyankar sözleri kulağıma gelen huzursuz bir kalabalık, gizemli ibadetlerinden artakalan zamanını manastırdaki bekaret ve münzevilik yemini etmiş, İsa'yla evlenmiş rahibe adaylanyla suçlu bir şehvetle oynaşarak geçiren canı çekilmiş bir Senyor düşünün. Siz ve ben, biz ikimiz, kaynayıp duran bunca çeşniden bir türlü yapsak da yesek diyorum. Bakışlarınızla azarlamayın beni Senyora; sizin şahsınıza kendimi adayışun böyle bir şeyi gerçekten hak etmiyor. Fakat siz yalan söylediğimi düşünüyorsunuz. Kocanızın bedenini biliyorsunuz. Onun kuvveti olmadığını biliyorsunuz. Oysa doğruyu söylüyorum; şu anda uykudaki güçlerini harekete geçiren biri var. Genç ve güzel bir Sevilla'lı rahibe adayını bu kasvetli manastırda uslu tutmak, gölgeler içinde yaşamayı kabuüenmesini sağlamak kolay değil; hücresinin parmaklıklan arasından elbet bir gün ince bir sis gibi sızacak ve ancak yasaklanmış hazlar veren bir fahişe rolünü üstlenecektir. Bu yüzden haz ^mak yalnızca sizin aynca-lığınız değil sarayda; kocanız şu anda bekaret yemininin yenilenebilir olduğunu gayet iyi bilen keskin zekâlı bir Sevilla'lı genç kızla oynaşıyor. Peki ^m temizleyecek Senyora'mın günahlannı? Doğruyu söylüyorum; ama bunun bir önemi yok. Asıl önemli olan Senyor'un zırhını sandığa koyup kaldı^nış olması, artık yitirdi savaşma yeteneğini, evet, işte bu kesinlikle doğru, atalannın tahtı elde etmesinde ilahi iradeden daha çok rolü olan savaşma yeteneğini kaybetti. Efendimiz Senyor gün geçtikçe daha çok ak-

yitiriyor: Zamanın ona müsamaha gösterdiğine, ileri gitmek yerine geri gittiğine inanıyor. Bu yüzden ölümünden çok doğumundan korkuyor; gerçi

ölümden de korkuyor çünkü zamanın aynasında cenneti ya da cehennemi görmedi, onun yerine dünyada kalıp sonsuza dek korkunç dönüşümler geçireceğini gördü -insandan hayvana ve hayvandan insana. Ne olursa olsun asıl korktuğu yer dünya çünkü üzerinde yaşamayı hak etmiyor. Telaşlanmayın, Senyora; bir suç işlemeyi teklif etmiyorum, buna gerek yok. Bir gün, Senyor ölü gibi uyurken yatağına yaklaştım ve bıçağımı kaldırdım; o anda onu öldürebilirdim fakat aklima gelen bir fikir beni sakinleştirdi: Senyor çoktan öldü; eksik olan tek şey, Senyora, bunun ona açıklanması, sonra da cenaze töreninin ger-çekle^^^esi. Peki vârisi ^m olacak bu kısır kralın? Kraliçe annesinin çılgınlığının ürünü olan bir budala mı? Yanı başmızda yatan şu cansız sevgili mi? Niyetini, planını ve silahlarını bilmediğimiz üçüncü vâris mi? Kim?

Senyora sessizliğini bozdu:

“Sonra, Guzman?"

Gu^ân, evet, Guzman ve Senyora, siz ve ben, birlikte; ben irade, siz kan, i^miz alın yazısı, diyen Guzman heyecanlı yakarışına devam etti, Senyora bu saray düzen adına yapılmıştı ama bugün düzensizlik dört bir yandan bizi tehdit ediyor... Guzman akıl gözüyle Senyora'yı soymaya, uyk^^u böldüğü sırada çıplak, Juan adlı gençle sarmaş dolaş yatarken nasıl göründüğünü hatırlamaya çalıştı... Siz ve ben, düzensizliği yaranınıza kuUanmayı ve içinde kaybolmamayı biliyoruz... Senyora’yı kollanna almak, incecik belini sarmak, güzelim göğüslerini okşamak için çıldırmasına neden olan içgüdülerini basarnaya çalıştı, çarşafin altındaki Juan adlı genç, bu bastınlmış şehvet dalgasının sözsüz bir meydan okuma gibi başından aşağı döküldüğünü hissetti, şimdi Juan’ın sahip olduğu ve yalnızca onun olmadığım bildiği kadını elde etmenin söze vurulmamış arzusuydu bu... Bu gençler bizi kandırıyor, Senyora, ben tesadüflere inanmam, bu bir komplo olmalı, bence kendi aralannda bir şeyler çeviriyorlar, aptalca bir kayıtsızlık içindeymiş gibi yapıyorlar, fareler deliklerinden çıkıp gelsin diye uyuyor numarası yapan bir kedi gibi ... Fareler, diye düşündü Juan adlı genç, tıpkı Senyora'nın uykusunu ve aşkını benimle paylaşan fare gibi, o farecik ıstıraplannın şatosundaki avludan hazlannın sarayındaki yatak odasına kadar onunla bir^rte geldi, farecik, farecik, Guzman’ın şimdi yapmak istediği gibi etinden içeriye, solgun Senyora’nın karanlık gizli bölgesine

giren farecik... Düşündüler, arzuladılar, birlikte, bilmeden, Guzman taşkın, ateşli, mağrur, Sen-yora'nın karşısında alabildiğine üzgün ve yumuşak, alabildiğine kışkırtıcı ve bahtsız dimdik ayakta, bembeyaz teniyle simsiyah saçlan arasında ne çıldırtıcı bir zıtlık var, G^uzmân haber vermeden içeri girdiğinde ilk defa gördü bu zıtlığı... Bu üç tane ne idüğü belirsiz gencin gelişiyle sahte düzensizliğin bizi yoldan çıkartmasına izin vermeyelim, hayır... Sizin teniniz için yoldan çıkayun, Senyora, okumun pınl pml gümüş ucunu süt ve kandan, yün ve baldan karanfilinizin derin, kara, kayıp, tatL yüreğine saplamama izin verin ... Benim yaptığım gibi, diye düşündü Juan, benim yaptığım gibi, diye tekrarladı Guzman'ın ürkütücü, sessiz, hedefine varamamış arzusunun dalgası bir kez daha çarşaflarm altındaki beyaz gölgenin üzerine dökülürken... Bizi tehdit eden gerçek düzensizliği, yani inşaatta çalışan işçilerin hoşnutsuzluğunu kendi yara^rnıza kullanmalıyız, onları kışkırtmalıyız, hoşnutsuzluklanna biraz destek verdik ini meseleyi bizim yerimize çözerler, böylece adalet ve genel haklar kisvesiyle örterler ayaklanmayı, sonra ^-dan alırlar ve kaçınılmaz olarak kaybederler: İşte o zaman siz ve

^ ben, bir erkeğin ve bir ka^^rn birlikte yapabileceği her şeyi yapa-

•. biliriz... Ne yapıyorum, bana ne yapıyorlar, diye ^^dandı Juan

çarşafİn altından, deliğindeki fare gibi saklandığım, Senyora’nın ^ odamn beyaz kumlannın altına gömdüğü adamkökü gibi sinsice

x beklediğini hissetti; Guzman' a avaz avaz bağırmak istedi: Al onu

Ç öyleyse, bu kadar arzuluysan seni durduran nedir?, istediğin şeyi

; neden yapmıyorsun?, neden sadece konuşuyor ve bir şey yapmı-

l yorsun, Guzman, yoksa benim varlığım seni olduğun yere mıhlı-

I yor ve kabul edebileceğinden çok daha fazla dehşete mi düşürü

yor? Zavallı Guzman, ben ufacık bir fareyim sadece, cansız bir köküm, denizin yetimiyim; beni öldürmek mi istiyorsun, Guzman? Sanki Juan'm sessiz sorula^m duymuş gibi sordu Senyora: “Peki ya sevgilim?”

“Çabuk...”

"Seninle benim birlikte olabilmemiz için ona ne yapacaksın, Guzman?”

“Gece olunca Senyora...”

“Peki onsuz yaşayabilmem için ne yapacaksın?”

‘‘Bıçağırn...”

“Beni biraz olsun tanıyor musun, Guzman? Kim olduğum hakkında en ufak bir var mı?"

"Senyora’ya yardımda bul^^uştum; Efendimiz'i kandırdım ve Senyora'yla birlikte sahile gelip bu genç kazazedeyi buldum ...” “Evet, orada güvenimi kazanmıştın. Oysa şimdi kaybedeceksin, zavallı Guzman, hem de karşılığında hiçbir şey alamadan.” “Senyora'ya zevk saatinde hizmet ettim; şimdi de görev zamanında hizmet etmek istiyorum; hepsi bu.”

"Sevincimi elimden alacak mısın, onca çabayla onca hilekârlıkla yaratmayı başardığım bu küçük dünyevi mekânı benden alacak mısın?”

“Üç genç ölmeli...”

“^Kim olduklarını biliyor musun?”

“Sonra baka^; şu an için onlar bizi tehdit eden bir sır. Anlamadığımız şeyleri yok etmeliyiz.”

“Tekrarlıyorum: Sen benim kim olduğumu biliyor musun?” “Siz ve ben, Senyora, irade ve ^m...”

“Güç mü demek istiyorsun, Guzman? Beni ilgilendiren tek şey bütün gün boyunca deliler gibi düzüşmek. .. zavallı Guzman ...”

"Ben de bir erkeğim, Senyora...”

“İşit beni, Guzman; ben bir vâris istiyorum.”

"Ben, Senyora, ben de bir erkeğim Senyora...”

"Ben bu gençten hamileyim...”

“Öyleyse talihsiz bir vâris doğuracaksınız: Bu gencin kayıtsızlığı tıpkı Senyor’un kayıtsızlığına benziyor; bu krallıklan ne hazlann uyuşukluğu ne da hastalığın zayıflığı yönetebilir...”

“Çok yakışıklı olacak, genç babası gibi: Onunla birlikte yönetmeliyim, Guzman, onlarla birlikte, sevgilim ve oğlumuzla birlikte, Guzman. Bu şanlı plarnn senin sefil arzulannın ne kadar uzağında olduğunu anlamıyor musun?”

“Bana ihtiyacınız olacak, Senyora, şahin yetiştirmekten, avdan, savaştan, yığınları yönlendirmekten anlamazsınız; haz ve güzellikle yönetemezsiniz, hayır; bana ihtiyacınız olacak, eğer istersem alır başımı giderim."

"Dünya senin gibileriyle dolu.”

"Bulun bakalım, o zaman. Yerimi alabilecek birini bulun bakalım. Bu sarayda bana borcu olmayan, benden kor^^ayan, sözümü dinlemeyen ve bana bağımlı olmayan tek bir canlı yoktur -bunun farkında olsa da olmasa da.”

“Peki bu sarayda kim yaşayacak?”

“Anlamadım, Senyora.”

"Peki bu sarayda kim yaşayacak, dedim.”

"Siz ve ben, Senyora, ben bir erkeğim, izin verin size ispatlayayım.”

"Budala. Hiçbir şey anlamamışsın. Yalruz kocam yaşayabilir burada. Onun dışında hepimiz geçiciyiz. Onun dışında hepimiz davetsiz misafirleriz. Sen ve ben, sen ve şu kontrolün altında olanlar, hatta sarayın kendisi bile kumdan kaleler gibi dağılıp gidecektir kocam Senyor olmadan. Budala. Burası onun sarayı; onun en derin varlığından, onun en derin ihtiyacından doğdu. Burası onun ebedi mekânı: Burasını onun için yaptırdı, burada ebediyen ölü olarak yaşamak ya da ebediyen canlı olarak ölmek için. İkisi

de aynı şey. Zavallı Guzman. Tek görebildiği şey, taştan yapılmış ve onu taş kesilmeye mahkûm eden bu sarayken, cenneti ya da cehennemi nasıl görebilir kocam?”

Titreyen bir Juan adlı genç yüzünün ve eUe^tin soğuk soğuk terlediğini hissetti: Aşk zindanı, kabul edilebilir, ^ zindan, kabul edilemez; meşaleleri ya^kma vaktinde basit bir sözde bulmuştu aradığı açıklamayı:Aşk zindanında aşk olurum; taş hapishanesinde bir heykel olurum. İkinci olasılığın reddi ısrarlı bir yakanş-la beraber yürüyordu, Guzman, konuştuğun yeter artık, Guzman, harekete geç; şimdi harekete geçmezsen hiçbir zaman geçemezsin ve sen de paylaşırsın hakir gördüğün özelliği: Senyor' a ve bana atfettiğin harekets^lık. Guzman, sar onu, öp onu; gel Guzman, gel yata^mıza. Ama Guzman'ın tek yapabildiği konuşmak oldu:

"Senyora, siz ve ben; Guzman ile Senyora; siz ve ben, birlikte...”

"Hayır; alçak; hayır, aptal; hayır, köylü; ben ve yücelik; ben ve hazlar; Senyor ve ben; ben ve sevgilim; Senyora ile sıradan bir hırsız, Senyora ile hast^^ şehirlerin süprüntüsü asla bir araya gelemez.”

“Beni yaralamayın, böyle affedilmez sözler söylemeyin...” "Köleliğinin mahzenlerine dön; siyah taşıyıcılanını çağır bana; senin yerine onlarla yatmayı tercih ederim; seninle yatacağım yerde gidip inşaattaki, mutfaktaki, ahırdaki, samanlıklardaki işçilerden birini seçerim, gider bir aşçı yamağını ya da bir katırcıyı seçerim; oraya geri dön, Guzman, olman gereken yere git baş belası. Dua et kl zencileri, katırcılan ve yamakları çağınp sana iyi bir dayak attırmıyorum. Çünkü hak ettiğin şey budur, yoksa ...” Senyora egemenliği ilan ettiği yerin sınırlarını belirtircesine yatağın kenanna sürtündü ve Guzman’ın açık ellerine; o açık, yalvaran avuçlanna tükürdü.

Ben ve asalet, Guzman; asla sen değil, sen yalnız tutkuyu ve şeytanlığı bilirsin; ben ve sevgilim ya da ben ve kocam; hiçbir zaman sen ve ben diye bir şey olmayacak. ..

Guzman ellerini deri yeleğine sildi. Şimdi, diye yalvardı genç Juan, şimdi, Guzman, sözcüklerin, hiddetin, gözyaşlannın, kadınsal silahlarm seni yenmesine izin verme, şimdi, Guzman...

“Şeytanlığın bu kadar sınırlı mı? Nasıl oldu da bana sırlannı açabileceğine inandın? Seni ihbar edebilirim; istersem bu gece kocama söyleyip sana işkence ettirir, başını kestirtirim, zavallı sefil, hırslı, alçak... alçaklann alçağı.”

Şimdi, Guzman, bekleme daha fazla, ben burada boğuluyo-^rum, çarşaflar nefesimi kesiyor, hepsi tere batmış, bu çarşaflar benim kefenim, k^^ır beni, Guzman, harekete geç, al onu, ona sahip olamazsan asla kendi kendinin efendisi olamazsın, ne olur, Guzman, kendini kurtarırken beni de kurtar, içindeki vahşeti serbest bırakmazsan damarlarında zehre dönecek ve bir kadına yapamadığın şeyler için hepimizden intikam almaya kalkacaksın, şimdi, Guzman, al onu, dudaklarını onun dudaklarına bastırarak boğ çığlıklarını, konuşma, onun konuşmasına da izin verme, sen ona hâkim olamazsan o bize, sana ve bana h^m olacak, iğrenç şehvetinle onun rahmini kirlet, o rahimde büyüyen benim oğlum değil, bu sahte düğün yatağına yuvasını yapan farenin oğludur, harekete geç, Guzman, senin için, benim için, Guzman...

"Senyora kılıcın iki ağzı olduğunu unutuyorlar."

Juan inledi ve gözlerini kapatarak yatak mezarındaki karanlığı daha da koyulaştırdı.

"Kocam her şeye katlanır; ancak bana dokunmadan beni arzulayabiliyor; bunu bana kendisi söyledi; keza bana dokunamaz çünkü kanı zehirli; her şeye katlanmaktan başka yapabileceği hiçbir şey yok. Bir sınırı varsa da eminim bundan: Her şeye katlanacaktır.”

“Çünkü ona kimse bir şey söylemedi. Dahası, kimse bunu ona yazmadı. Biliyor ama başka yollardan. Senyor’un otoritesinin kaynağı sessizlik değildir, açıklama, ferman, yazılı kanun, kural, heykel, kâğıda dökülmüş sözdür. Senyor kağıtlardan oluşan bir dünyada yaşar; işte bu yüzden yalnızca hareketin yazılı olmayan kanunlarını bilenler kazanabilir.”

Sinmiş Juan; taş Juan; heykel Juan. Sözlerirı beni yendi, dedi genç adam kendi kendine; sözle^^ Guzman, kaderimi belirledi.

"Senin asla sahip olamayacağın bir şey var kocamda: şeref ..”

"Boynuz takmış bir şeref mi, Senyora?”

"Evet, Guzman, bakalım daha ne kadar haddini aşacaksın; hoşgörümü sonuna kadar zorla, bırak sana hesap soracağım gün geldiğinde bundan daha çok zevk alayım."

"Zaten yaptıklarımı ödettiriniz, Senyora. Bana bundan daha kötüsünü yapamazsınız."

"Peki ya sen, uşak, sen benden hesap sorabileceğini mi zannediyorsun?”

Bu adam ve bu kadın seni sahilden aldıkları ^in bir ad, bir kimlik, bir ayna, bir yüz istedin mi, Juan?, şimdi ne düşünüyorsun, şimdi ne soruyorsun kendine, Juan?, çarşafa sarınmış, gözlerin kapalı, ellerin soğuk, başın ateşler içinde, ne düşünüyorsun?

Bellek'le önsezi bir olmuş ellerinde, gözlerinde, başında zonklayıp duruyor. Haz ve şeref, şeref ve haz; bu ülkede yeniden doğduğun sırada, o uzun rüyadan uyandıktan sonra ilk gördüğün kişinin sana vereceği ^^diği kabul edeceğini söylemiştin. İşte geldin. İşte uyandın. İşte biliyorsun. Yatağın ortasında şilteyi kemiren farenin sesini duyuyorsun.

“Senyor için şeref ve kağıt aynı şeydir; şerefin tek şahidi yazılı kağıtlardır. Diğer yandan, bizim için, sizin acımasızca küçümsediğiniz bizler için, böyle şeylerin hiçbir değeri yoktur; ne kağıdın ne de şerefm bir anlamı vardır; var olan tek şey hayatta kalmaktır."

Senyora güldü:

“Korkaklığa ne güzel bir ad verdin.”

“Senyor her şeyi bilir ve her şeye katlanır (rolünü oyna, Guzman, harekete geçme fırsatını kaçırdın; nasıl da üşüyorum ve birden anlıyorum cehenn^^in kış olması gerektiğini: en uzun kış), tabii ortada resmi olarak yazılmış bir suçlama olmadığı sürece. Sonra eski alışkanlıklan yeniden su yüzüne çıkar; bir kez daha geleneksel usullere döner, Senyora; o zaman suç, şeref ve icraat gelir ondan beklenmesi gerektiği gibi, tıpkı babasından ve babasının

babasından beklenmesi gerektiği gibi... her şey bir anda olur, Senyora: Senyor için tutum özden daha önemlidir."

Guzman sustu çünkü hayallerin kendisiyle konuştuğunu ve kendisinin de dikkatle dinlediğini anımsamıştı; Senyor'un alışkanlığı olan törenvari hareketleri hatırladı, Senyor'un işaretinden önce gerçekleştirilen faaliyetler gibi. .. Bir gece... dağda... ateşin başında... geyiği temizlerken ... hayvanın yüreği dört parçaya bölünürken... Senyora dinlemiyordu artık; Guzman'ın haline gülüyordu ve Guzman bu aşağılanmayı tam da biraz önce Senyor'da eleştirdiği biçimde uzatıyordu: Sözcükler; sözcüklere cevap olarak Senyora s^irli sinirli gülecek, sevgilisinin çarşaflara sarılı bedeni etrafında dolaşacak, Guzman'a ardını dönecek; hareketler, Guz-man?, neden beni almıyorsun, Guzman, neden beni zorlamıyorsun?; sadece laf mı Guzman?; kes sesini, uşak, bırak gelsin düzensizlik, sevgilim de ben de ^^hin yardımıyla kurtuluruz nasıl olsa; defol şimdi, git, gözüme görünme, mutluluğumu daha fazla kirletme, yeter ^artık: B yatak odam, be^m erkeğim, benim m^rn;

yıkıl karşımdan, yatak odamın ak kumlanna çizmelerinin köpek pisli^ni de alıp götürmeyi unutma çıkarken.

Senyara sevgilisinin vücudu başında durdu; çarşafı sıyırdı ve ortaya çıkardı gencin saklı başını, sessiz görünüyor, öyle mi acaba?; gerçekten uyuyor mu yoksa uyuyor numarası mı yapıyor, bilmeye imkân yok; Juan: Sahilde bulundu, buraya getirildi, kimse sormadı ne istediğini, kazığa bağlanıp yakılan yabancı gencin yerini aldı, Mihail-ben-Sama, Miguel-bin-Hayat; buraya getirildi, sessiz Juan; tek kelime bile konuşmadı, o sadece bedenden ibaret, sadece sevişir, yorulmadan bıkmadan sevişir, kimseye benzemez, bir adam, kişiliğini büyütecek sözleri olmayan bir beden, donuk, boş, ifadesiz gözler, yatak odasının kumlan kadar berrak; bu kumun üzerine her şey yazılabilir, bir ad, Juan, benim malım, benim, o hiçbir şeydi, buraya gelmeden önce hiç kimseydi; burada ne öğrenirse o olacaktır; uyuyup uyumadığını, bizi duyup duymadığını bilmiyorum, bilinci yerinde değilmiş gibi davranmasının numara olup olmadığını bilmiyorum ama uyurken bile, üzerinde tek bir leke olmayan, yeni beyaza boyanmış bir duvar gibi temiz olan bir zihne ne yazılabilir, benimleyken duyduklan, gördükleri, anladıkları

ve hissettikleri dışında ne yazılabilir? Elimde tuttuğum bir ayna mı bu adam?

“Sizi terk edecek, Senyora, bu odadan geçmiş ve geçecek olan tüm diğer gençlerin yaptığı ve yapacağı gibi. Daha önce sahip olmadıkları, onlarda eksik olan şeyi veriyorsunuz onlara; sonra verdiğiniz şeyi alıp sizden uzakta, dışandakl dünyada sınamak istiyorlar. Yakılarak öleni hatırlayın: Dünyanın baştan çıkarıcılığı-na mağlup olmuştu. Şurada yatmakta olanın da başına aynı şey gelecek.’'

“O asla buradan ayrılmayacak.”

“Aynlacak; siz onun için bir bebek bakıcısısıruz, bir gün dış dünyaya çıkacaktır.”

“Öyle olsun. O zaman onun aracılığıyla dünyaya uzanmış olurum.”

“Karşılığında alacağınız şey yalmzlıktır.”

“Yarattığımız şey ancak bizim olmadığında gerçekten bizim olabilir. Bunu anlayabilir misin, uşak?”

“Memelerinizden gelen sütte öd tadı var, Senyora.'’

“Sen asla tadına bakamayacaksın.”

“Diğerlerinin nasıl geleceğini düşünseniz daha iyi edersiniz, Senyora, korkacak bir şeyiniz yok, hiçbir aykır^k yo^ bu giderse

)

\ diğerleri gelecektir, bir sürü genç var; burada üç tane; diğerlerine

i>(de sahip olmak istiyor musunuz?”

I “Bunun gibisi yoktur, onu hiç kimseyle değişmem. Zaafla-

nmdan hoşlanıyor.”

"Öbür yandan, siz ve ben, Senyora...”

“Köylü. Aptal. Haber vermeden bu odaya girerek yaptığın saygısızlığa bir mazeret bulamadın. Bunu affedemem.”

“Kapıruzı kilitleyin, Senyora. Gösteriş zamanı değil artık. Düzensizlik baş gösterdi. Duyanlar var. Görenler var. Mutfaktaki bulaşıkçılardan teberdarlara kadar herkes izliyor, gidiyor, anlatıyor, dönüyor, tekrarlıyor. Size söylemeye geldiğim şey buydu. Önlem almalısınız. Bir de hiç unutmayın bu oğlanı bulmamza ve buraya gedmenize yardım etti^mi, sizin için Senyor’ u aldatarak en korkunç cezalan göze aldığımı. Bunu neden yaptım sanıyorsunuz?” Senyora güldü:

"Elbette, bana aşık olduğun için, Guzman.”

"Bunu biliyor muydunuz?”

“Ne önemi var ki? Aşkından dolayı yaptığın her şeyi hizmet sayanm. Haydi git, ihbar et beni, ho^ mey^ın. kin verirsen se-şu gücünü biraz sorgulamak isterim. Sevgilim hâlâ hayatta, yanımda uzanmış yatıyor. Onu öldürmedin. Ben buradayım, hâlâ dokunulmamış halde. Beni almaya cüret edemedin. Çok konuşuyor ama az şey yapıyorsun, köylünün birisin işte.”

Guzm an boynu bükük ç^tı odadan; ne yaparsa yapsın, ne yapmak zorunda k^ırsa bir daha o kadının ak teninin ken

disini baştan çıkartmasına izin vermeyeceğine yemin etti; baştan çıkacaksa bile, bunun tek nedeni tıpkı S enyor gibi görmeden, dokunmadan, aklına bile getirmeden onu arzuladığı için çıkacaktı. Arzula ama dokunma; Guzman, o lanetli şövalyelik düsturunun kurbanı olduğunu hissetti bir an; hayır, Tanrı adına, al onu, hiç duraksamadan al onu, hemen, şimdi, arzulanan şeye sahip ol. Senyora’nın yatak odasına dö^roek üzereydi. Ağzının içindeki öd tadını alınca durdu, sa^ti kadının memelerinden akan sütü gerçekten içmişti. Ruhu acılaştı, başı kederle, horlanmışlıkla yana düştü. Fakat yaşlı ve h^a şahinlerden başka kim se bilmeyecekti çektiği ıstırabı.

“Çabuk,” dedi elinde meşaleyle onu dışanda bekleyen avcıya, “kaybedecek vakit yok.”

Concubium

Uyku vakti geldiğinde, Celestina demirhanede Jeronimo’yla baş başaydı, demirci erken yaşlanmış gözlerini kadından hiç ayırmadan Guzman’ın istediği zincirleri dövmeye devam ediyordu: Hazır ve nazır, iş bilir Guzman Senyor'a şahsen eşlik etmediği, şahinleri eğitmediği ya da köpekleri tedavi etmediği zamanlarda saray zindanlannda dolaşıyordu; kaytan bıyıklannın uçlannı sıvazlayarak şöyle mırıldanıyordu:

“Ölülerin hayalleri için konforlu mermer zindanlar var burada ama yaşayanların hayalleri için yeterince zincir yok.”

Dışarıda Martin, Catilinön ve Nuio, Celestina’nın yanında gelen zayıf düşmüş sessiz gencin ^^ını doyururken Jerönimo Celestina’ya hem yakın hem uzaktı. Jerö^mo kendini ona yakın hissediyordu çünkü onu tanımıştı ve kim olduğunu biliyordu ama yine de uzaktı çünkü gerçekte onu ta^marnıştı ve gerçekte kim olduğunu bilmiyordu. Demirci Jerönimo anısını canlı tutmuştu; Senyor ve oğlu genç Felipe'nin, genç çiftin mütevazı fakat bereketli saadetini yok etmek için -soğuk, duygusuz, kibirli, zalim bir tavırla- gelmesinden önce tahıl ambanndaki evlilik töreninde al yanaklı, gürbüz damadın boynuna kollarını dolayan solgun genç kızı hatırladı Celestina’ya bakarken. Jerönimo zincirleri yere bırakıp hâlâ kapkara içoğlanı kıyafetinin içinde olan Celestina'ya yaklaştı. Onun ellerini ellerine aldı ve uzun zaman önceki ateş işkencesinin izlerini aradı, Senyor ona tecavüz ettikten sonra kızın ellerini ateşe tuttuğunu, acıya dayanabilmek için dişlerinin arasına bir urgan sıkıştırdığını gayet iyi hatırlıyordu. Ama şimdi o ya-ralann izi bile kalmamıştı; zamarun bir kez olsun merhametli davranıp o izleri sildiğini düşündü; öte yandan dövmeli dudaklar yaralı gibi görünüyordu, sanki zaman bir kez daha acımasızlığı ele almış ve sevgilisinin acısını ve aşağılanmasını dudaklarına damga-lamıştı. O dudakları öpmek istedi ama Celestina elini onun dudağının üzerine koydu.

“Celestina; sensin, yanılmıyorum, değil mi?"

Sahilden gelen genç, bu geç saatte zayıf ateşlerle aydınlanmış demirhanenin girişinde duruyordu; Celestina'mn, önce ellerindeki eski yaralan mı yoksa dövmeli dudaklarındaki yeni yaralan mı öpmesi gerektiğini bilemeyen, eski bir aşkın öpücüklerini dudakların mı yoksa ellerin mi daha çok hak ettiğine karar veremeyen demirci Jerönimo'nun belirsiz, ikircikli öpücüğünden kaçınmasını izledi.

“Celestina sen misin? Gerçekten sen misin? Yanılmıyorum değil mi? Evden kaçışından bu yana yıllar geçti ama hiç değişmemişsin; sen hâlâ evlendiğim kızsın, oysa ben... bak bana, yaşlı bir adamım artık... fakat sen hâlâ aynısın, öyle değil mi?”

Davulcu şövalye çırağının parmak uçları hâlâ demircinin dudakları üzerindeydi ama Jerönimo cesurca bir hareketle başını çekti ve Celestina’nm omuzlarını kuvvetle sarsarak şöyle dedi: "Çok uzun zamandır bekliyorum.”

'!^a ben hiç senin olmadım.”

“Tanrı bizi birleştirdi.”

'!^a ben başkalarının oldum.”

“Bunun önemi yok; yıllarca, uzun yıllar boyunca bekledim seni; senin yokluğunda hasretim yerini sabra bıraktı; bu mütevazı sabn intikamla taçlandırmak istiyorum bugün. Sen Celestina’sın öyle değil mi?”

“Öyleyim ve öyle değilim; ben oyum; ben başkasıyım. Jero-nimo, ben sana ait değilim.”

“Peki kime aitsin? Yanında getirdiğin o gence mi?”

Celestina kesin bir tavırla başını birkaç kez iki yana saliadı, genç adam üzüntüyle eşikten çekildi. Hayır, dedi Celestina uyku v^^^in obasında, onun olrnadun, senin düşündüğün şekilde onun değilim; ona sahip olab^^m sanmıştım ama yarulmışım, o genç ve ben birlikte yattığ^uzda, bir gece saraya gelen dağ yolunda çınlçıplak yıldızlarm altında, aniden bastıran gecenin soğuk örtüsünün etkisine duyarsız, temmuz güneşini içmekten halâ

sıcak toprağın üzerine uzandığımızda, ona sahip olabilece^mi sanmıştım; o benim kim olduğumu bilmese de ben onu tanıyordum çünkü uykusunun ilk saatlerinde yeşil şişenin mühıinü ^rıp içindekileri okumuş, böylece küçük bir kızken ormandaki böğürtlen çalılannın arasında bir dişi kurdun ka^rnından doğduğunu gördüğüm çocuk olduğundan emin olmuştum; ama sonra uyuyakaldım ve uyandığımda yüzüme bir maske koymuş olduğunu gördüm, rengarenk tüylerden, ölü örümceklerden oluşan merkezinden, bir kara güneşten çevreye yayılan tüy tutamlarından bir maskeydi bu; anladım ki onun sırlarından yalnızca yansını biliyordum ve diğer yarısını öğrenmek için kendimi ona vermeliydim; dağdan geçen katırcıların bizi gördükleri zaman yasak aşk yapan iki delikanlı olduğumuzu ve bu ıssız dağda kendimizi yalnız sandığımızı düşüneceklerinden korka korka, içoğlanı kıyafetini çıkartmadan sarıldım ona; beni yavaşça soydu, öpücüklerle sardı bedenimi, hiç acele etmeden sahip oldu bana, sırtındaki haçı tımaklanmla kanatana kadar inmedi üstümden, sonra bir çığlık a^ım, zevkten, evet fakat aynı zamanda dehşetten çünkü o genç adamın kucaklayışında sonsuz bir çekim gücü hissetmiştim, sanki etinin içime gümesiyle ikimiz birden hiçliğe doğru fırlatılmış, dipsiz uçurumlardan düşmüştük, dünyanın sonundaki dev çağlayandan düşmüş, havada süzülüyorduk; orada benim bilgeliğim sona erdi ve onunki başladı, aşk düğümünün tam ortasında; affet beni, Jeronimo ama sana her şeyi anlatmalıyım; bedenimin pencerelerini ona açtığımda bizim dünyamızdan hiç kimsenin gitmediği yerlere gittiğini anladım; tam olarak bilemiyorum, ya konuştuğunu duydum ya da yalnızca kalçamda gezinen elleri söyledi her şeyi, belki de kulağıma üflediği ılık nefesi sözsüz öyküler anlattı, belki de aldığım zevki görmek için yüzüme baktığında sabit, şefkatli ve şehvetli bakışında gördüm her şeyi, orada incecik bir parşömen açıldı ve üzerinde basit ama anlaşılmaz bir mesajın harfleri göründü, kesinliğiyle berrak ama yeniliğiyle dehşet verici: Ses, beden, nefes, bakış, muhtemel bir rüya, eller; ona dair her şey bir şifre, bir mesaj, bir söz, doğru ve şanlı haberlerdi - Hıristiyanların yüzyıllar boyunca nafile beklediği haber değildi bu; hayır. Ona sahip oldum mu? Bana sahip oldu mu? Bilmiyorum, Jeronimo, bunun önemi yok zaten; belki de Felaketler Burnu sahilinde bulduğum bu delikanlıyla seviştiğimiz sırada benim bedeni^min ondan aldığı haberlerdi bize sahip olan; çünkü biz sevişirken genç ada^mın belleği yerine gddi ve hatırladığı da buydu, Jeronimo: Biz haklıydık, gençliğimiz yarulmamıştı, aşk^z yanmamıştı, yaşlı Pedro haklıydı, o gemi bizi yeni bir ülkeye götürebilirdi, senin, benim ve Senyor'un

bittiğine inandığunız yerde bi^tmiyor dünya; orada başka bir ülke var, okyanusun öte yanında, bizim bezediğimiz ve bizi bilmeyen bir ülke; delikanlının bana söylediği buydu; o biliyor, oradaymış; o yeni dünyayı biliyor, Jeronimo...

Uzun süre konuşmadılar. Sahilde bulunmuş genç onlan du^nadı; yeniden işçilerin arasına katılmıştı; ama gözlerini kaldırdığında uyku saatinin ^d edildiğini gördü: Duvarlarda kesintiye uğrayan ama hiç durmayan bir ışık hareket ediyordu sarayın pencerelerindeydi; bir kuleden aşağı indi, çeşitli dehlizlerden ilerledi, sonra gittikçe soldu, cılızlaştı ve nihayet binanın kasvetli iç kısımlarında yok oldu: Acilen çağırılmış olan Birader Julian elinde bir mumla Deli Hanım'ın odasına gidiyordu. Dehlizler, zindanlar, mutfaklar, barınaklar: Azucena, Lolilla'ya söyledi, LoliUa, Catilinön'a söyledi, Ca^lmon ^^nekten katılarak demirhanenin girişinden Jeronimo ve Cdestina'ya seslendi, sonra da bir saman arabasında bekleyen Lola'ya katılmak için aceleyle çıkıp gitti. Demirci nihayet konuştu:

“Ölümün gölgesi altındayız. Hayata bir fırsat tanımak için ölmeye hazınz.”

“Ne zaman?”

“Ludovico gelir gelmez."

“Uzun sürer mi?”

“Bu gece burada olacak.”

“Karar vermen yirmi yıl sürdü Jerönimo."

“Beklemeliydim."

"Pedro'nun kulübesini yaktılar, oğullarını öldürdüler.”

“Seni düğün gecemizde kollarımdan aldılar ve ırzına geçtiler Celestina.”

“Sarayda bir katliama sürüklediler bizi. Yirmi yıl, Jeronimo. Neden bu kadar bekledin?”

“Ac^^z herkesin öfkesine dönüşsün diye. Ama sen ve yoldaşın bizimle birlikte tehlikeye atılmak zorunda değilsiniz. Siz yolunuza devam edebilirsiniz, bu gece, hiç beklemeden.”

"Hayır."

“Sizin adınıza da hareket edeceğiz, Celestina; hiç korkma.” “Hayır; ben öcümü aldım."

"Ne zaman?”

"Tam o katliam gecesinde.”

“Ama Felipe seni ve o öğrenciyi kurtarmıştı.”

"Ve ben de Felipe'yi zehirlemiştim. Bilmeden, körlemesine. Tüm o insanlar şatonun salonlarında ölürken, ben de sevişerek zehirliyordum genç Prens'i. Babasının ırzıma geçtiğinde bana bulaştırdığı çürümüş hastalığı ben de oğluna geçirdim. Babası beni zehirledi; ben de onun oğlunu zehirledim.”

Jeronimo Celestina’nın başını göğsüne yasladı; gecenin bir sonraki evresinden korkuyordu. Adam ve kadın, uzayıp giden uyku vaktinin baskısıyla seslerini alçalttılar.

"Senin gençliğin, Celestina...”

“Ludovico ile Celestina o gece kanlı şatodan kaçtılar. Her biri kendi yoluna gitti, tıpkı daha önce Papaz Simon’un ve köylü Pedro'nun kendi yollarına gittikleri gibi. Her biri Felipe’nin onu mahkûm ettiği şey olmaya karar verdi: yenilmiş arzular, kaybedilmiş düşler. Hiçbiri daha sonra öbürlerinden haber alamadı. Papazı hastalıklı şehirlerde, serfi deniz kıyılannda gemi yaparken, bitirdiğinde parçalayıp yeniden yaparken; Ludovico’yu bir tavan arasında, inayet ve yaradılışın ikiz yaratıklanna kolla^m açmış beklerken hayal ettim. Üzgünüm, Jeronimo; Celestina’yı yeniden seninle bir arada düşünemedim, acıyla sızıyı birbirine katamadım.” “Ama o genç, onunla seviştin ... onu kirlettin.”

"O yok edilemez, o hiçbir zarar görmez.”

“Ama tazeliğin, gençliğin; tıpkı o tahıl ambarında evlendiğimiz günkü gibi görünüyorsun."

"Nedenini tahmin etmelisin.”

"Yeterince ışık yok, kadın. Sen söyle bana.”

"Bekle. Daha zamanı değil. Şafağa ne kadar kaldı?”

"Daha saatler var. Sarayın içinde neler olduğunu merak ediyorum.”

"Bana tek bir söz ver, Jeronimo"

"Ne istersen."

“Sen ve adamların saraya girmeden önce bize bir gün müsaade edin. Bir şey daha istiyorum, Jeronimo."

“Söyle, Celestina, yapacağım.”

“Katliam gününü hatırla. Eğer saray kapılarını ardına kadar açık bulursan, kendini sakın, tetikte ol."

Hiç neden yokken Jeronimo Guzman’ı düşündü, daha önceki gün demircinin yanına gelip eski bir altın çerçevenin içine yeni bir ayna koymasını, kırılmış olan camı çıkartmasını istemişti; kötü şans getirir, bilirsin, hemen bitir; tamir edilemez mi; hayır, yaşh adam, parçalara bak, tuzla buz olmuş, al onları, onları sana veriyorum, ister sakla ister at gitsin, belki bir servet değerindedir, belki beş para etmez, bilemiyorum...

Nox int^pesta

Kâhinlerin her türlü icraatı yasakladığı vakitte Deli Hanım, Prens ve cüce Barbarica'nın yaşadığı zindandan içeri giren Birader Juliân, toplanmış kalabalığın içinden yol açmak zorunda kaldı kendine. Birader Toribio'yla birlikte yıldızlan seyretmekten körleşmiş ve kamaşmış gözleriyle yaşlı kad^ının hareketsiz gövdesini ve sersemletici bakışlarını aradı, Deli Hanım kesin talimatlarla çağırmıştı onu zindanına: "Giyin kuşan, papaz elbisenin üstüne ayin cüppeni geçir, önlüğünü kuşağını ^ık, ipek a^^u ve başlığını unutma. Toplu dua kitabım da elinde görmek istiyorum."

Nra *Intempesta* vakti hangi ayi^^ düzenlenmesini bekliyordu acaba? Kavun ^^mleri, suteresi salatası, omlet, börek, alevli şişlere geçirilmiş yavru domuz kebabı, tabak tabak boğa hayası haşlaması, et suyuna çorba dolu çanaklar, elma ve armut dilimleriyle dolu koca koca tepsiler, kızarmış dil, çörekotlu peynir, tuzlanmış balık, yavru güvercin, domuz işkembesi, kaz, horoz, keklik, sülün çevirmesi, baharatlı güvercin kızarması, bol bol leblebi, kısacası Kastilya mutfağının en güzel yiyecekleriyle büyük bir masayı donatmakta olan hizmetkar ona yol açtı.

Cüce bir ona bir buna dadanıyordu, ağzı burnu yağ ve pislik içinde her bulduğunu ağzına ekiyordu, Budala Prens ise bir köşeye uzanmış, yumruk yaptığı elleriyle bir gözlerini bir kulaklarını kapatıyordu, kadife başlığı her seferinde biraz daha aşağı iniyordu alnından... ne ayini düzenlenecekti?

"Hepsi!" diye haykırdı Deli H^^m. "Ayinler a^ni! Büyük ayin ve müziksiz ayin, tespih ayini ve müzikli ayin, azizler ayini ve orta ayini, cuma ayini ve istisna ayini, birlik ayini, geliş ayini, cenaze ayini^n tamamı; hepsi birden, sunağın önünde okunan tüm dualar, girizgâh övgüsü, *glloM-*, toplanma, işler, *graduale* ve *alleluia,* İncil, *credo,* bağış, el yıkama, gizem, önsöz, *sat^^, ter-satut,* yasa ve canlılann anılması, kutsama, yükselme, anımsama, ölülerin anılması, *PaterNoster* ekmeğin bölünmesi, *agnus fa,* paylaşma, Şeytan ko^a, b^^d^^, sonuncu Incil; yağ dökme, yağlama, ekmek şarap, dönüşüm: Hepsi, Birader, hepsi! Hemen burada, hemen şimdi, ayinler ayini çünkü kan kanla kanştı, sima simayla, mirasla. Bundan sonra ne yalanlar, ne gecikmeler, ne bekleyişler ne de hiçbir şeyin olmadığı yerlerde beyhude

arayışlar olacak: Bu gece vâris cüceyle evleniyor ve töreni de sen yapıyorsun.”

Deli Hanım’ın maiyetindeki herkes oradaydı: Teberdarlar, kâhyalar, yaverler, aşçılar, yamaklar, ayakçılar, muhafızlar, katırcılar, şarapçı kâhyaları; dağlarda ve manastırlarda sürüp giden uzun cenaze seferi boyunca gereğince kılık değiştirmiş, şimdi yeniden siyahlar içinde mağrur İspanyol beyefendilerine dönüşmüş, elleri göğüslerinde ayakta duran sahte nedirneler; kafilenin dilencileri bile oradaydı; ama orada dilencilerden daha aşağılık insanlar vardı, tıpkı Budala Prens gibi zin^^^ karanlık köşelerini aranan, gölgelerin içinde kendini evinde sayanlar, esmer yüzlerinde çölün ve denizin bakır renginin yerini hapishanenin solgunluğu alma-rmş olanlar.

“Yalnızca davulcu içoğlanım eksik,” diye haykırdı yaşlı kadın, “vârisimizin evlilik törenine cenaze davulunun eşlik etmesi gerek.”

Onu duyan dilenciler gülüşerek ne buldularsa onunla tempo tutmaya başladılar: Duvarlara, döşeme taşlarına vurdular, toprak çanaklan ters çevirip davul ettiler, neşeli cüce bu kez yerlere saçılmış yiyecekleri toplayıp obur, dudaksız, dişsiz ağzına atıyordu, ne^^. bir delik, fazla kullanmaktan aşı^^, ne kadar pislik yutarsa o kadar temizlenen akbaba kursağı gibi aseptik bir mucizeyle iyileşen ağzına; Mağripli tutsaklar müezzinlerinin hazin ilahisini söylediler ve gizlice uzaklardaki kıbleye döndüler yüzlerini; esir Yahudiler, dudaklan sımsıkı kapalı, gırtlaklannı titreterek Yahudi diyarında öğrendikleri ilahilerden beyitler mınldandılar; dilenciler derisi sıy^lmış parmak boğumlarıyla çanaklanna vurdular, uluyan yaşlı kadının geçici tahtı üzerindeki sakat bedeninin dayandığı, bu açgözlü, sarhoş, ve nefret dolu kalabalığın önündeki, deri sandalye arkalığı karşısında oldu bunlann hepsi; ayakçılar kırmızı şarap testilerini eğip bakır kupaları doldurdular, dilenciler bile kadeh kaldırmanın, şaraplannı höpürdetmenin hazzını yaşadılar Yüce Senyora’nın karşısında: Orada insanlar dilencilerden dahi aşağıydı -ne de olsa özgür insanlardı dilenciler- esirler ise köşelere yığılmış mırıldanıyor ve bekliyorlardı çünkü deneyimle öğrenmişlerdi Hıristiyan şölenlerinin ne kadar zalim bedelleri olduğunu.

“Bak çevrene,'’ dedi Deli Hanım dehşet içindeki Prens'e, “sana Yahudiler ve Mağripliler getirdim, bak işte köşelerde, paçavralar içinde, insanlığın süprüntüleri, Tann Babamız'ın huzuruna hiçbir zaman çıkamayacak olanlar

ve Tann Oğlumuz’un kurtarıcı fedakârlığından mahrum olanlar; iyi bak onlara, evlilik törenin gerçekleştiği sırada düşmanlanmızı tanımanı istiyorum, imanımızın düşmanlarını tanı, cüretkâr gazabımızın hedefi, zindanlarımız için et, intikam kılıcının besini; onlan buraya, düğününe getirtim ki zatı şahaneleri ne isterlerse onu yapsınlar; şe^^tli davranma; bukağı, teşhir direği, cendere, kafa kestirme, ne dilersen onu yap düğün gününde, kazık da olur - kan üzerine kur hükümdarlığını sevgilim, oğlum, kocam, atam, torunum; çabuk ol, icraatlannı kanatlandır, tembelliğe ya da sabırsızlığa teslim etme kendini çünkü zamanın kısa; bizim soyumuzun yeniden canlanışına giden bir yolsun sen, sende kocam yeniden doğdu, babamın babasında yeniden doğacaksın sen, haned^^^z başlangıcına doğru geriye gidecek, kanımız yenilenecek: Benim nazik Barbarica'mla evle^rce-lisin. Kâhya! Prens'in eline kâfirlerle savaşın kılıcını ver; Barbarica, kalk yerden, tıkınmayı bırak, beyaz taftadan gelinliğinin eteklerini sıkıca sar beline; mabeyinci!, portakal çiçeklerinden tacı bücür Kraliçe'nin başına koy; Rahip!, aç kitabını... ve başlat töreni!”

“Ay, Hamm’ım! Neden beni böyle zeng^^klerle taçlanıdın-yorsunuz? Gerçi size iyi hizmet e^tm, ben uşakl^anzın en sadık olanıyım. Ama böyle bir mutluluğu hak etmiyorum.”

“Zavallı kocamı düşünüyorum, Barbarica, bir de onu arzulayan tüm kadınlan. Ah, ne zalim bir alay, ne korkunç bir intikam, benim küçüğüm!”

'Ay, Hanım'ım! Değerli vansiniz benden daha iyisini hak ediyor.”

"Senden daha iyi hiçbir şey olamaz, diyorum ben de, kocamın hayaletiyle evlendiğini görmeye dayanabileceğim tek kişi sensin. Kocama aşık olan ve kocam tarafindan sevilen fahişeler, rahibeler ve köylü kızlar hasetlerinden çatlasınlar; seni gördüklerinde öfkeden boğulsunlar, küçük bir canavar, cüce bir fahişe, şekilsiz bir cenin, Prens'in yatağında onlar değil sen, sen yenileyeceksin İspanyol kanını."

'AyAy Hanım’ım! O kadar küçüğüm ki mutluluğum içime sığmıyor.”

“Kılıcın kabzasını sıkı tut, Prens, sallanıp durma; bırak senin için de desinler ki lütufkarca dayandı kilicının kabzasına; kes sı-ntmayı, Barbarica, daha kibirli dur, sen kibar bir kadınsın; sen de şapelin yanındaki odanda

endişelere kapılma oğlum, hasta bir babadan olma, bir Flaman tuvaletinde doğan oğlum: Tahtın devamı garantilendi, artık bir varisimiz ve vârisemiz var, a^rtık bir kraliyet çi^^tiz var, İspanya kurtuldu, bugünden sonra yalnızca ölümcül kısırlık ya da t^ihsiz ucubelik var olacak, artık hiçbir şey doğmayacak ya da uyuşmaz şeyler doğacak, mucizevi ayrılığ^^za doğru bir adım daha: Kimse bize benzemesin, ^mse bizde kendini tanımasın, biz farklıyız, biz eşs^iz!, arada hiçbir ilişki olması mümkün değil, kesinlikle de^!, güç mutlak ayrılıkta toplanmalı, yoksa uğruna mücadele etmeye değmez, kimse bize benzemez, kimse bir ayna alıp da, biz siz olab^iliriz diyemez, hiç ^mse, hiç ^mse; ve sen, ^^ını yastıkla şişiren çorak Senyora, yakışıklı sevgilinle beraber yumuşak yatağında ve kumlannda yuvarlan, güzellik hayalini ve haz serabını tercih et başa çıkılmaz güce, o güç ki hiçbir şeye benzemez, mükemmel, eksiksiz, değişmez, her şeyden önce gelen bir emsalsizliktir; senin zevklerin ve güzelliğin zamanla kaybolacak; zamandan kork, harap etmesini, ısırmasını, buruşturmasını, kurutmasını, çürütmesini, soymasını, bozmasını, eritmesini izle; yenik bedeninde, aptallaşmış ve kıskanç zihninde yıllann aşındıncı işlerini düşün ve kork, Senyora; artık korkacak bir şeyi olmayanlan kıskan çünkü biz çoktan yutulduk zaman tarafından, onun eziyetini geçtik artık ve zamanın bile bir harabeyi harap edemeyeceğini biliyoruz. İşte burada yaşıyoruz, tam ortada, kör noktadaki uçurumda, kraliyet sarayının hareketsiz yüreğinde. Tıkının dilenciler; için yaverler; yiyin kahyalar; titreyin kafirler; daha saygıdeğer görün, Barbarica; kılıcını sıkı tut, Prens; ayini yönet, ayini yönet, Rahip; senin yakışıklı sevgiline karşı benim dehşetengiz çiftim, Senyora; seninkine karşı benim vârislerim. Süt ve kan aksın; nektarlar sızsın, kokular şıp şıp damlasın."

Düğün töreni sona erdiğinde, Budala Prens uzun süre bir heykel gibi kıpırdamadan gözlerini hiçliğe dikip öylece kaldı; Birader Juüân başını önüne eğmiş ayaktaydı; gelin kraliçe kılığındaki cüce sabırsızca kocasının pelerinini ve yeleğini çekiştirirken Deli Hanım'a gözleriyle yalvardı, herkese gitmesini söyleyin, ne olur, Hanım'ım, söyleyin cehenneme kadar yollan var; bu bölüm sona erdi, şimdi benim eğlencem başlıyor, Deli Hanım gözleriyle sessizlik ve nezaket buyruğu verdi:Hem ölü hem de canlı bir madalyon gibi donup kalmış, hiçbir ca^^ık belirtisi göstermeyen kıpırtısız Prens, Deli Hanım'ın tüm arzularını, ağıtlarını, acılarını, sevgisini ve nefretini telafi etmeye yetti; Deli Hanım'ın zihninde geçmişin tüm

hükümdarları, şimdinin tüm ölüleri ve geleceğin tüm hayaletleri bir araya geldiler, cisimleştiler, vârisin görüntüsünde ete hüründüler: Deli Hanım'ın uydurduğu, canlandırdığı, bu donmuş heykele çevirdiği vârisin görüntüsünde.

Sonra Budala kolunu kaldırdı, uzun solgun pataklan kıpırdadı; Mağriplilerin ve Yahudilerin toplandığı köşelerine baktı zindanın; kolunu uzattı ve ilk kez, rnırıldanır gibi konuştu: Özgürsünüz, haydi gidin özgürlüğünüze, kalkın, doğduğunuz

günkü kadar özgür olarak gidin buradan, hayata geri dönün, istediğiniz gibi uzatın saçlarıruzı ve sakallanmzı, elbiselerinizi yırtıp parçalamayın artık, kadınlarınızın yüzünü peçeyle örtün, kime isterseniz ona tapının, benim yerime siz özgür olun, ne olur, kalkın ve gidin buradan; düğün günümde isteğim budur; gidin buradan, hepiniz affedildiniz; karımı, hanımefendiyi ve beni, bizi yalnız bırakın; bu ülkeden gidin, canınızı kurtarın...

Bir horoz öttü. Uzaktan gelen bu ses daha dinmeden bir flütün melankolik notalan duyuldu.

Yaşlı kadın başını sinirli bir tavuk gibi oynatarak, “Davulcum!" diye bağırdı. “Geri döndü!"

Ama vahşice aranan gözleri, özgür bırakılmış esirlerin kuşkulu bakışlarının, Prens'ten bahşiş olarak daha fazlasını bekleyen dilencilerin öfkeli bakışlarının arasında, zindan duvarlarından birinin kenarına çömelmiş bir flütçünün gözleriyle karşılaştı. Gözleri -bir aynanın sabit bakışlanyla- Budala Prens'e yönelmişti.

^Ama flütçünün gözleri -inledi yaşlı kadın- gömüyordu. Körlü-yeşil bulanıklığıyla bulutlanmıştı o gözler. Deli Hanım’ın kabaran duygulan -flütçü, esirler ve dilenler kalabalığında nasıl eriyip gittiyse- o saatte bereket ve sefalet duy^anyla karıştı; bu mutluluğun, bu evliliğin, bu ziyafetlerin, bir çalgıcının körlüğünün, esirlerin öz^irlüğünün, bir prensin kararının yoksulluğa mı yoksa zenginliğe mi delalet ettiğini bilemedi.

Gal/zrirnum

Demircinin erken yaşlanmış gözleri ışıldadı; dışarıda, horozun ötme vaktinde, Celestina'nın genç yoldaşı, saraya yaklaşmak için karşı konulmaz bir istekle devasa yapının bir kenan boyunca yürüdü ve bir iç bahçenin yüksek duvarlan önünde durdu.

Senyora bir daha baktı yanına uzanmış yatan genç adamın bedenine; yatak odasının havası her zamankinden daha ağırdı, akasya sakızı kokusuyla yeni sıkılmış pa^mlere ve yastıkların altına saklanmış küçük keselerden yayılan kokulara kapalı mekandaki ahşap kokusu da eklenmişti, ipeksi farecik de çok seviyordu o keselerin arasında oturmayı; taş döşeli hamamdan yükselen buharlar kumla kaplı zeminin üzerinde ince, belli belirsiz bir sis tabakası oluşturmuştu. Horozun ö^ğü bu vakitte Senyora’nın parmak uçları gencin uykudaki tenini uyarmaya başladı; dokunuşla-nnın onu şafağa kadar uyandıracağını ve yeni bir aşk gününe başlayacaklarını düşünmüştü; Juan adındaki gencin Guzman odaya geldiğinde olanların hepsini duyduğunu ve anladığını bilmiyordu; aslında Senyora'nın seri dokunuşlan bambaşka bir iş görüyordu (ve Senyora, kabul etmek istemese de, biliyordu bunu; şeytani küçük fare söylememiş miydi -şatonun avlusunda kaldırım taşlarının üzerindeki gerçek evlilik gecesinde o andan sonra yok olan duygularının güçte, büyüklükte ve kederde iki kat güçleneceğini, daha fazla göreceğini, daha fazla dokunacağını, daha fazla koklayacağını, daha fazla tadacağını, daha fazla duyacağını, bilmeden bir iksir içmiş gibi yükseleceğini, bakire bir kraliçe ile onun bacakları arasında sürünen şeytani farecik arasındaki gizli anlaşmanın bunu gerektirdiğini?); ama diğer genç bunların hiçbirini bilemezdi, Celestina’nın nedimi, yoldaşı, küçük farenin anlaşma yaptığı kişi o değildi, yine de, sahilde bulunmuş olan üçüncü genç duvann dibinde durup Senyora'nın penceresine doğru başını kaldırdığı esnada, görünmez ellerin kendisini okşadığını, uyardığım, çağırdığını duyumsadı... ardından bi^in bir halde duvara dayandı, soğuk soğuk terlerken, kendisine ait olmadığını bildiği bir acı saplandı bedenine, bas bas bağırarak tehlikede olan birini uyarması gerektiğini hissetti, ona ait olmayan ama kendisi nasıl ona bağlıysa aynı şekilde kendisine bağlı olan bir bedeni, hem yakın hem uzak, hem tam^k hem yabancı olan bir bedeni: Eller hem önlerinde uzanan bedeni hem de orada olmayan bedeni okşadılar; Senyora'nın yanında yatan gencin teni uyanırken unutulmuş bir şey daha uyanmaya başladı, daha doğrusu o âna kadar unutulmuş bir şey, Senyora ve Guzman tarafından Felaketler Burnu s^^inde bulunduğundan beri unutulmuş bir şey; Senyora

dokunuşlarıyla gün ışığına çıkan şeyin ne olduğunu bilmek istemiyordu (onu zevklerden mahrum eden ince zarı kemiren fareciğin onu uyarmış olmasına rağmen: Daha fazla hissedeceksin, Isabel, bu yüzden daha çok bileceksin; ama bildiğinden daha fazlasını hissedeceksin; duygularınla elde ettiğin bilgeliği bana havale edeceksin; zevk senin olacak, bilgi de benim; anlaşmamız budur, gri bulutlarm ve kara yıl^^iniarm altında o avlunun soğuk taşları üzerinde yapılmıştır; ne hissetmiş olduğunu, ^tırnaklarınla, duygularınla, gözlerinle, burnunla, kulaklarmla, ağzınla yaptıklarını ve bozduklarını ancak sonra, çok sonra bileceksin); ve Juan adlı genç, Senyora tarafından böyle uyandınlırken anımsadı; anımsadıkça korktu; korktukça hayal etti: Hayal etti, korktu, anımsadı o zamana kadar -odanın uyuş^turucu atmosferine gömülü, bir başkasının duygularmın, tüm deneyimleri tekeline alan duyguların hakimiyeti altında yatışmışken- aklına gelmeyen şeyi; bir de sordu kendine, ben?; ve o anda farkına vardı tahtırevanın içinde peçelerin ardına saklanmış Senyora'yla ve soğuk tabiatlı, kibirli, kafası perdahlı o acayip kuşla birlikte kıygının çöllerinden bu ovaya taşındığı zamandan beri bu soruyu ilk kez kendi kendine sorduğunun.

Senyora genci kucaklamak için biraz daha yaklaştığında, genç dehşet içinde hatırladı tahtırevanda bilincini kaybetmeden önceki ânı, Senyora'nın nefesini gırtlağında hissettiğini, açılan ör-

tülerin arasında beliren aya benzer yüzü, aralanan dudak

ların arasından gördüğü yırtıcı, doymak bilmez dişleri...

“Kendi yüzünü görmek ister misin, Juan? Neye benzediğini görmek, gördüğün zaman benim seni sevdiğim gibi kenruni sevmek ister misin?"

Senyora kara mermerden bir aynayı Juan’m yüzüne tu^; genç adam aynanın bulanık derin^Merini delerek kendi çıplak aksini gördü; kendini tanıdı, hemen o anda sevdalandı aksine; ne kadar uzun baktıysa o kadar sevru kendini ama bu sevgi ve bu bakış uzadıkça, narsisizmin titreşimlerinden katı bir nefret yükseldi ve beden biçiminde kristalleşti; bu oydu, bu görüntü, bu yansıma, bu gölge; varlığının başka kanıtı yoktu, sahildeyken emin olduğu tek şey ilk söylenen adı, ilk gösterilen yüzü alacağıydı; bu oydu, çıplaklığı Senyora'nın önünde tuttuğu kara aynada tekrarlandı, karşı konulmaz benliği, yüz hatlarında hiçbir değişim olmaksızın bir kadının

yüzüne dönüşmüştü; yine hiçbir değişime uğramayan bedenini Senyora’nın kıyafetleri içinde gördü, derken, tıpkı Senyora gibi bir avludaki kal^nm taşlannda s^üstü yatıyordu; yağmur bedeni yıkadı ve giysileri ıslattı ama aynanın yüzeyinde bağdaşmış olan kadım ve erkeği temizleyip silmedi; güneş tepeye vardığında yağmur dindi; Juan’ın ve Senyora'nın ortak vücudunun gölgesi -Juan’ın görün^^^de Senyora, Senyora’nın giysisi, saçı ve mücevherleriyle Juan- kayboldu, Juan’dan bir inilti y^«eldi; ölüm ürpermeleri aynada tekrarlandı, yansıyan figür son nefesini verdi, Senyora ki Juan'dı, ilgisiz yaverler, huzursuz dadılar, meraklı teberdarlar arasında, ıstırabının avlusunda öldü; birlikte öldüler, Juan ve Senyora, onlara yardım etmeye layık kimse olmadan, Flaman topraklarında son dünyevi savaşıyla meşgul olan efendisi tarafından terk edilmiş aşkın bedeni; aynı anda öldüler aynada, ayıu bedeni dolduran iki can birden onu terk etti fakat sadece bir an için; Senyora'nın jüponunda yaşayan fare hızla cesedin bacakları arasına girdi, kara kıl yumakları arasından yolunu açtı, kaygan vajinadan içeri daldı, bağırsaklardan yukarı çıktı, ölü bedenin yüreğini kemire kemire yedi, gözlere, beyne, dile tırmandı, kara sidiğiyle orıları lekeledi, cesedin ağzından dışarı çıktı ve ceset yeniden soluk almaya başladı; bedenin gölgesi yeniden göründü ve ağır ağır batıya doğru uzandı, avluda donup kalrmş olan her şey yeniden hareketlendi; teberdarlar ikiyüzlüce dirsekleşerek kaba şakalannı yinelediler, hizmetçiler yerde yatan şekle çorba kaşikianyla yaklaştılar; bunlann hepsi bir anda oldu, ölüm görünmeden gelip geçti, neredeyse hiçbir iz bırakmadı; ama hayat, ölüm ve yeniden canlanma arasındaki boşlukta bedene sahip olunmuş, anlaşma imzalanmıştı; fare, Juan'ın yüzüne sahip Senyora unvanlı kadına hayatını geri vermişti: Peki karşılığında kadın bu şeytani fareye ne verecekti?

Mermerin üzerindeki görüntü silindi. Senyora aynayı genç adamın önünden çekti. Bir çığlık atarak yaralı boynunu genç adam; kendi bedenini düşündü, solgun ve sararmış, tıpkı aynada biraz önce gördüğü gibi, canlıyken ölü, ölüyken canlı; ansızın bir ^ canlandı z^ninde, en az şato avlusunda öğle vakti hatırladığı ^ kadar karanlık, horozun ötüşüyle uyanan bir anı, bu yatak odasındaki ilk gecesinde Senyora’nın ona anlattığı hikayeyi tekrarladı kendi kendine; gözlerini açtı ve boşuna aradı nedimeleri giydirerek, bebekleriyle oynayarak, bahçeye şeftali çekirdekleri gömerek eğlenen küçük İngiliz kızını; ya^^da olgun bir kadının yattığını gördü, neredeyse geçkin, siyah ve beyazın zıtlaştığı bölgelerde kendini gösteren tehlikeli, ip gibi ince bir

olgunlukta asılı ka^MŞ, şurada kirpiklerin nüfuz edilemez siyahhğı, burada tenin baş döndürücü beyazhğı, şurada yeniden saçların muzip siyahlığı; bir adım daha, bir dakika daha ve denge bozulacak, ona bakan, onunla sevişen, onu besleyen ama ayru zamanda ondan beslenen bu Senyora tozdan bir heykel gibi uçup gidecekti, bir örümcek ağı gibi parçalanac^fc, kumdan bir tünel gibi çökecekti, baharda yağan kar gibi eriyecekti, güneşin, yağmurun ve rüzgarın etkisine terk edilmiş bir meyve gibi çürüyecekti. (Ben senden mi besleniyorum?, sen, Ressam Birader Julian'ın dediğine göre Juan Agrippa a^ndaki adam?, bezeden, istemeden dişlerimi boynuna batırıp karnım nn içiyorum? Ben yalnızca seni sevmek, seni içime almak, sana dokunmak, seni öpmek istemiştim, erkeğini arzulayan her kadının yaptığı gibi, aşık olan her kadırun yapacağı gibi; yemin ederim, Juan, tırnaklarımın ve dişlerimin daha fazlasını yaptığını, etini y^tı^rn, sinirlerini kopardığını, karuru içtiğini bilmiyordum; benim bedenim için, benim sıradan bedenim için Juan, herhangi bir istediği yeterli olacaktır ama benim bedenim iki par

çadan oluşuyor, benim bedenim ve gerçek efendi^min, benim senden beslendiğim gibi benden beslenen şeytani farenin bedeni;

benim aracılığımla seni öpüyor, benim e^m aracılığıyla senin kanını içiyor ve benim aracılığımla seninle sevişiyor; zavallı farecik; öyle minikti, öyle yumuşacıktı ki, öyle aç, öyle gayretliydi ki; senin güzelliğini kıskanıyor, Juan, hiç kuşku yok senin gibi olmak istiyor; bir melek. ..)

Çürümeye terk edilmiş meyve misali ... Genç adam onu anımsadı, bir kez daha gözlerinin önüne geldi Senyora'nın şato avlusunda yatan bedeni, farelerce işgal edilmiş, derisi güneşten soyulmuş, gövdesi yağınurda kamçılanmış halde, acılar içindeyken son çareye başvurduğu ânı gördü, onu kurtarabilecek tek varlığa, onunla bir anlaşma yapabilecek ve emri altına girmeyi kabul etmesi karşılığında ona kurtuluşu vaat edebilecek dü^ıüş Prens'e sığındığı ânı; âşıkane esirliğinin ilk gününde Senyora ona hikâyesini anlattığı andan beri biliyordu bunu; ama şimdi, kara aynanın yüzüne baktıktan sonra daha çoğunu öğrenmişti: Senyora oydu, bizzat kendisiydi, farecikle yaptığı anlaşmanın hayata geçmesiyle Senyora yalnızca ıstıraptan kurtulmakla ^^rnmış, aynı zamanda gerçek olmasına rağmen anlık bir ölümden, gelip geçmesinin tek nedeni farenin ebedî ölüme

doğru uza^rcasına izin ve^emesi olan ölümden kurtulmuştu; o ölüm, Tann’m, o ölüm ikiyüzlüydü: Hem onun hem Juan’ın ölümü; o gülünç merasimin işkencesinden ve sevgisiz kalmış bedeninin ırtırabından kurtulmakla kalmamış, ölümden de kurtulmuştu, sevgilisiyle beraber, yüz hatlan Senyora'nın aynısı olan genç kayıp gemiciyle; ateşli bakışlan önünde bu yatak odasında ondan önce gelen ve onu takip edecek olan diğer gençlerin hayaletleri böylece gelip geçti diziler halinde; Senyora'nın yatak odasından geçerek kazığa ve darağacına gitmiş ya da gidecek olan adsız ve sayısız gençlerin unutulmuş ayak seslerinin gürültüsüyle kulaklan sağır oldu, burada son yıüannda nemli mezarlanndan kopartılıp sarayın vahasına, beyaz kumlar, ağır kokular, parlak çiniler, pahalı brokarlarla bezeli yatak odasına getirilen yeni yeraltı yaratıklan meydana çı^nıştı ya da çıkacaktı; zaten bu odadan sonra mezardan başka bir yer yo^u (uyanmış ve ürkmüş hayal gücüne sordu Juan), mezardan bu yatağa, bu yataktan mezara, cehenneme çıkan başka sokaklar; tekrarlanan kader. Horozun ötüşünü duydu ve Senyora'nın aşkı, nefreti, doyumsuz-luğu ve arzulanyla mumdan bebekler gibi yaratılan hayaletler ordusunun bir neferi olmak istemediğini söyledi kendi kendine.

"Ah Guzmân,” dedi üzüntüyle. "Guzman, neden onu almaya cüret edemedin, neden? Senin erkeksi gövden hayaletler zincirini kırabilirdi. Beni kurtarabilirdin, Guzman, biliyordum bunu, sana söyledim, sessizce yalvardım sana; beni mahkûm ettin, GuZmân, kendisini sevmek için beni seven ve kendimi sevmek için sevdi-^ bu kadının ikizi olmaya mahkûm ettin beni; beni bir aynaya hapsettin, Guzmân... onunla beraber, onun gibi ... ben 0yum, 0 da ben..."

Denizden ilk kurtanlan genç Senyara'nın her okşa^ına -egemenliğini garantilemek ve sahip olduğu gencin hareketsizliğini korumak isteyen eller- o soruyla kadılık verdi: ^^üm ben?; cevap hep aynıydı: Ben oyum, eğer ben oysam, onu severken kendimi seviyorum, onunla sevişirken kendimle sevişiyorum ve neticede yine o soruya cevap vermeyi başaramıyorum: Kimim ben? çünkü bu sevgi ebediyen yok etmiş benlisini; böylece gardiyanının her mide bulandıncı öpücüğüne, kendisini tanımlayan, onu tasvir eden bir şarkı^rn ateşli kıtalarıyla cevap verdi: Kendisini ondan farklı akılmak için onun eşiti olacaktı, kadın delikanlının gerçek ve gizli

benliğinden hiçbir şey kazanamayacaktı, delikanlının güzel, bereketli ve sıcak gövdesinden yalnız kendi niteliklerini kendini alacaktı ve delikanlı bu kapalı odada neyse o olmak için dış dünyaya gidecekti, açgözlü ve kifayetsiz bir kadın, kıskanç, kötü niyetli, haris, vefasız, iki ağzı keskin bıçak (Juan:

Korkuyo^rum, hayal ediyorum, ^m olduğumu hatırlamaya çalışıyorum ama uyandığımda gördüğüm ilk şeyi, kendim dışında bildiğim tek §eyi tanılayabiliyorum ancak: Ben senim çünkü kendi dışımda bildiğim tek şey sensin), kibirli, gösterişçi, yalancı, boşboğaz, sağgörüsüz, meraklı, şehvetli (Isabel: Arzuluyorum ve inkâr ediyorum, kabul edıyo^rum ve reddediyorum: Bende kendini görüyorsun ki bu benim zaferimdir, bende gördüğün şeyi hor görüyorsun ki bu benim kederimdir, kendin olabilmek için beni benden alıyorsun ki bu benim yenilgirndir, biz birbirimizle tanırnla-myoruz ki bu bizim acınacak gerçekliğimizdir), tüm kötülüklerin kaynağı... yalanları nı, anlaşmalarım ve değiştokuşlannı, iffetsizliğini ve gözyaşlarını, şarnatacılığını ve cüretkarlığını, aldanışlanm ve unutuşla^rıru nankörlüğünü ve duygusuzluğunu, vefasızlığını ve soğukluğunu, inkârlannı yeniden gözden geçirişlerini, küstahlıklarını, buhranlarım ve deliliğini, mağrurluğunu, boş laflarını ve zorlamalannı, tamahkârlığım, korkunu ve cüretini, alaylarını ve utancını kim açığa vuracak?, bu kadın, bu kadın (Juan: Ellerin beni uyandınyor: Ben senim), Şeytan'ın aleti (Isabel: Yalan söylüyorum, korkuyorum, hayal ediyorum; bu genç adam benim eşim değil, senin eşin Şeytan’ın fareciği, kızlık zarımın kemirgeni, beni kullandın ki içime işleyebilesin ve içimden çıkarabilesin arzuladığın hayali, senin ışık meleğini, içinde yaşadığın cehennemler yaratılmadan önce yüreğin bir bedenin içinde hapisti), yasak ağacın kaşifi, Tanrı’nın kanununu çiğneyen, erkeği kışkırtan (Juan: Uyanığım: Ben senim; bir kadın mıyım?), günah evi, Şeytan'ın silahı, cennetten kovuluş, günahlann anası, kanun bozucu, dostluğun düşmanı, kaçıp saklanamayacağın hüzün (Isabel: fare, İblis, benim düşmeme neden olan düşmüş yılan, ışık bedenini ara yeniden, bir zamanlar kendisi olduğun meleği bul, ona sahip ol), zorunlu kötülük, doğal ayartıcılık, arzulanan felaket (Juan: Uyanığım: Ben senim, sen bir kadın mısın?, ben mi sende yansıyorum, yoksa sen mi bende yansıyorsun?, senin sıfatiann benim mi?), evcil tehlike, günahkar ziyan, kötülüğün özü (Juan: Sen ve ben başka bir varlığı mı yansıtıyoruz?), erkek türünün yok edicisi, aile ocağında fırtına, sükûn bozucu, hayatın gardiyanı (Isabel: Ama

benimleyken ne kendin ne başkası olacaksın; ne yüzün ne erdemin ne kusurun olacak; eğer ben değilsen, benden geçen dışında hiçbir şey değilsin; ne olursa olsun aynı şeysin), günlük zarar, kasıtlı tartışma, görkemli çarpışma, ça^^^uş mahluk, değişmezliğe susuzluk, kollanyla saran dişi aslan (Juan: ayna, ne olur, yeniden ayna), süslü tehlike (Isabel: gece, ne olur, yeniden gece), kötü niyetli hayvan, kadın... Bu kadın.

Genç adam şarkıyı söylediği esnada olduğunu anladı: Kendi sorusuna cevap vermeyi başardı; kendisini kadınla tanımladı; meyvesini aldıktan sonra bu ta^^amayı inkâr etti ve Senyora'nın yapması gerekeni yapmasını, genç adamın yapması için yalvardığı ve onun yapmayı reddettiği şeyi yapmasını diledi. Sen-yara mermer aynayı eline aldı. Juan aynayı Senyora'nın elinden çekip aldı ve onun yüzüne tuto. Senyora aynada kendisine bakarken Juan'ı gördü. Onun ince gövdesini, ^^^daki biçimli kaslan, okyanus güneşiyle yannuş göğsünü, esmer kollannı, beyaz bacak-la^nnı dehşetli güzelliğini: Ayaklarda altışar parmak; gizemli güzelliğini: Sırtında kan kırmızısı bir haç; Juan'ın bedeni ama boy-

nundan yukanda bir farenin başı vardı; aşkın b ed^ünin tepesinde ufaak, akılı ve alaycı başı vardı fareciğin, Mdır gözler, örekli seğiren kulakl ar, boz renkli post ve sert kılar, nemli, siyah, hassas burun, kip^^^^ bir dil, tam^alıkar dişler. Senyara zaten bildiği şeyi gördü ve aynayı yerdeki üzerine düşürdü. Delikanlı

Senyora'ydı, bu yüzden diğeriydi; o diğeriydi, bu yüzden oydu; o kendisiydi.

"D^^en her şey cüret eder; cüret eden her şey düşünür," dedi Don Juan.

Karşı konulmaz bir kararlılıkla Senyara'yı iterek kendinden uzaklaştırdı ve seyretti yatağın kenarına doğru saçlarını savurarak yuvarlanmasıru, korkusuyla ve korkunç mutluluğunu gizleme ihtiyacıyla belirsizleşen sahte şaşkınlığını (Isabel: Kazandıysam kay-bet^rn; kaybettiysem kazanım), anlık savunmasızlığını, sorgulamasını, kuşkulanmasını, bildiği ama ^kar ettiği şeyi idrak edişini; benliğinin bilinciyle patlayan, adının, alın yazısının, macerasının yankısında kaybolan Don Juan yataktan kaiktı; uzun zamandır boş olan bir s^arnı^ en büyük korkusu ve en büyük arzusu onu kaybedeceği ih^mali olan kadından aldığı kimliğin akışkan huyları ve saçma^anyla

doldu bir anda (Isabel: Benim zafe^m ve yenilgim) ki aynı zamanda rüyadan, kelimelerden, kökenlerin uzak-uzağa akışından, şafağın ve güneşin, sıcak ve tehlikeli bir günün sol^m vaadiyle ama aynı zamanda hüzünlü bir ihanet hatırasıyla horoz ötüşünün uyandırdığı uzun süredir uyuyan iradeden bu imliği; Don Juan duvarlardan birine yaklaştı; ^ünüş işli kalın, kesif, parlak brokar kumaşı duvardan söküp vücuduna sardı; dudakları geri^tiş, bakişlan vahşileşmiş, bir hayvan gibi çö-mel^aş, çınlçıplak, dört ayağı üzerinde, siyah beyaz, çürümenin eşiğinde, yerdeki kumdan ayırt edilemeyecek kurnlara dönüşmenin eşiğinde, meleğinin, dişi şeyt vampirdin isyanını endişe

ve özlemle, zafer ve yenilgiyle izleyen, sanki hem beklediği hem de inkar ettiği, hem korktuğu hem de arzuladığı, şimdiden hatırladığı bir şeymiş gibi uys^ala izleyen, Senyara'ya alayla, küçümsemeyle, kibirle bir bakış fırlattı ki onun gözlerinde başka şeyler de okudu: Bu odaya, bu hapishaneye ve okşayışlara öl^ncül geri gelişi, şimdiden se^^^, şimdiden beklenen dönüşü. Delikanlı kararlı adımlarla yatak odasının kapısına doğru yürüdü.

“Nereye gidiyorsun?” diyen Senyara’nın sesi duygularının çelişkili bileşimini ifade etmeye yetmedi, Şeytan’ın, kulunun göğsünde tavma getirdiği yüzlerce tavırdan yalnızca birini seslendirdi sözleri. Buradan ayrılamazsın, hayır, yapamazsın; hayat burada, benim yanımda (hayır, senin hayatın dışarıda; derinin altında taşı beni dünyaya, benim efendimi, şeytani fareyi dünyaya taşı; onun katı, kıllı kuyruğunu onun ve benim asla sahip olmayacağım bütün kıçların içine daldır, git, başmelek görüntünle cehennemi hayal gücünün gereğini yap; var ol, düzüş, öldür, aldat, onun ve benim için doyur kendini, Juan; tüm iffet zincirlerini kır; bizi serbest bırak, Juan; git ve söyle dünyaya Şeytan'ın aleti olan, bu yüzden cadı diye işkence edilip yakılması gerekenin biz kadınlar olmadığımızı; bir erkeğin de içine Şeytan girebileceğini göster onlara; bizi özgür bırak, Juan; öyle işler yap ki bizi unutup sana zulmetsinler; ah, ne büyük bir zafer kazandım, Juan, ne büyük bir öç aldım erkeklerden: Kocam Senyor’dan; bumunu sürttüğüm Guzman ' dan; piskoposlardan ve engisizyonculardan, ki eğer yaptıklarımı bilseler, bana ancak ölümümü izlerken sahip olabilecek işçilerin aç gözleri önünde cayır cayır yakarlardı beni; ah, ne büyük bir zafer bu, Don Juan, ben bu saklı odada gerçek efendime hizmet ederken dünyada benim adıma hareket ederek beni gizliyor ve koruyorsun; çabuk git, Don Juan, cisrnini

aldığın Şeytan'ın ve kadının işlerini yap dünyada, git şimdi, doğdun artık ama benden kork çünkü ruhumu ve yüreğimi yanında götürüyorsun, yatağımın ıssızlığım bozmak için yeni bir sevgili aramaya mahkûm ettin beni); beni bırakamazsın, Juan; tek başına hayatta kalamazsın; senin iraden yok, sen benimsin; bu odayı bırakan kişi yalıuzca ölümle buluşabilir; ölümle yüzleşeceksin ^izim hayatımız, Juan), yalnızca ölümle.

“Ölüm ha?" diye sordu şimdi kendi ışığıyla, gözlerinde yanan acımasızlıkla aydınlanan, dimdik, mağrur delikanlı, artık kendi sözcüklerinin efendisiydi, "Bana hiçe hiçe bu kadar mı süre bı çti n? "

Uzun adımlar ve alaylı bir kahkahayla odadan çıktı, kapıyı arkasından sertçe kapattı; taş geçitlerin soğuk, kapalı havasını soludu; haz ve kibirle yürüdü, kadınların dualarında saydıkları her türlü özelliği kendine uyarlamış ve indirgemiş olmanın küstahlığıyla yürüdü: Senyora’run odasının bitişiğindeki odadaki, gevşek döşeme taşlarının altına onun bebeklerini, şeftali çekirdeklerini, çorapla^nru ve saç tutamlarını sakladıkları odadaki Azucena ve Lolilla bu vahşi esintiyi hissettiler -Juan’ı saran brokar kumaş onu sarayın denizlerinde yürüten bir yelkendi sanki- ve kapıyı aralayıp başlarını uzattılar; ağızları açık kaldı, şaşkınlık dolu bakışları Don Juan ın donuk bakışlarıyla karşılaştı; onunla birlikte güldüler, ortada dönenlerin bir parçası olmamn korkusu ile arzusu arasında kaldılar, hâlâ gülen Don Juan tüm ağırlığıyla yüklenmeden önce kapılarını kapadılar, kollarını bir haç gibi açıp kapı çerçevesine dayayarak gülmeye devam etti, vücudundan yükselen erkek kokusunun, ağzından çıkan erkek kahkahasının kapının çatlakları arasından geçmesine izin vererek ikisini de tutuşturan şu inanılmaz teklifi. yaptı:

“Açın kapıyı, Senyora’nın sevgilisi uşakların aygırı da olabilir; kapılar açılsın; kilitler gereksiz artık; zevkler ya herkes içindir ya da hiç kimse için değildir.”

Sarayın geçitlerinde dolaşarak adını tekrarlarken yeniden güldü, Juan, Juan, Juan, bir ayna özledi aksini görmek için, Sar-gasso Denizi’nde rüzgârsız kalmış susuz bir adam tatlı suyu nasıl özlerse öyle, sarayın granit duvarlarını bir beyhudelik aynasına, parlak cıvadan bir labirente dönüştürebilmeyi dilerdi; kendi adını söyledi (ve taşın sessizliği ve karanlığı karşısında tüm adlarının hareketlerini ve tavırlarını canlandırdı):

tamahkârlık ve oburluk, vefasızlık, iki ağızlı bıçak, kibir, dedikodu, şehvet, Şeytan'ın kapısı, günah evi, kanun bozucu, dostluğun düşmanı, doğal ayartıcılık, arzulanan felaket, kötülüğün özü, kadın türünün yok edicisi, aile ocağında fırtına, görkemli çarpışma, çağrılmış hayvan, süslü tehlike, kötü niyetli hayvan: O, Don Juan: O, dünyadaki tüm kadınların tüm aynalarının gaspçısı.

Sonra durdu. Aynal^^^ değilse de sanrılarının gaspçısı; geçidin sonunda duvara dayanmış bir kız duruyordu, saçları iyice tıraş edildiğinden oğlana benzemesine rağmen bir kadındı bu; yalınayaktı, kaba bir çula sarınmıştı ama Juan'ın gözlerinden kaçmadı çulun içindeki zerafeti, yuvarlak hatlarının taze, olgun, dişi görünüşü. Juan durdu. Elini beline koydu. Bekledi. Kız gelecekti ona. Kaderinde yazıyordu, gelecekti, görkemli bir çarpışma arayışıyla gelecekti.

Conticinium

İlk önce, sessizlik vaktinde, Senyora kendini yalnız, terk edilmiş, eksik hissediyordu sadece; fırlatıldığı yerde, yatağın kenarında yenilmiş bir halde yattı, huzursuz şahi^nin ava acıkan ve susayan -karanlıkta daha da tamahkârlaşan- şahi^^ kanat çırpışını dinledi; kanat sesleriyle ataletini attı; kısılmış gözlerinin önünde çırpınan şahin av tasvirleri canlandırdı ziftinde; sessizce, acının umutsuzluğa dönüşeceğinin ve umutsuzluğun damarlannda intikam arzusu halinde dolaşmaya başlayacağının sezgisiyle, bileğini şahine uzattı ve uysalca gelip konan avcı kuşuna şöyle dedi:

“Sana bir hikâye anlatacağım, şahin. Selene, yani Ay, genç bir avcı olan Endymion'a sevdalanmış; Gecenin Efendisi olduğundan onu kolayca uyutmuş; beyaz peçesini üstüne sermiş, ardından karanlıkla sarmalarnış, böylece o uyurken onu istediği gibi öpebiliyor, onunla istediği gibi sevişebiliyormuş.”

Şahinin tırnaklan efendisinin çıplak koluna hattıysa da Senyora hiç acı hissetmedi - etin acısını değil ruhun acısını duyuyordu o sıra; ruhunun sesi şahinin yoldaşlığının yetmeyeceğini söyledi ona, Juan’ın yokluğuna dayanabilmesi için bir de... Fare... Fare sevgilinin yastığı altında uyuyordu, orada saklanıyor, her gün düşleri, arzulan ve hayalleri yayıp saçmak için yastığın altından çıkıyordu. Senyora, ağzı aralık, vücudu beklentiyle

gerilmiş bir halde çılgınca yastıklann üzerine atıldı, y^^klan tek tek yerdeki kum-lann üzerine, lanetli aynanın yanına fırlattı. Korkuya kapılan şahin hanımından ka^, tüneğine konup huzursuzca kanatla^^ çırpmaya başladı.

Senyora kokulu otlarla dolu küçük keseleri, parfümlü eldivenleri, renkli tütsüleri buldu. Ama fareyi bulamadı.

'‘Farecik... Farecik. ..” diye fisıldadı Senyora, "Farecik ..."

Fakat o parfürnlü sabahta hiçbir şey kımıldamadı. Bu kez farı;: bir de^rten çı^^adı, ona bakıp yeniden gizlenme yerine dönmedi.

“Efendim... sevgilirn... benim gerçek efendim... duymuy$_{or}$ musun beni, farecik?”

Senyora ellerini vahşice tütsülerin arasına daldırdı, keseleri parçalayıp içlerindeki otları kumlann üzerine döktü; kokulu eldivenlerin parmaklannı her ısınşında farenin yeni saklanma yerini bulduğunu sandı.

“Farecik... unuttun mu sev^^? Farecik, yoksa unuttun mu avludaki gerdek gecemizi, minik dişlerinin etimi nasıl kemirdiğini. sevgili fare,, unuttun mu bekâretimi yediğini, fare, aşkım? Farecik, ben bana düşeni yerine getirdim ... sana sevgilimin vücudunu verdim, farecik, zavallı minik, aşağılanmış mahluk, sana geri verdim bir zamanlar senin olan melek görüntüsünü... Farecik...” Yüzünü yumuşacık örterin arasına gömdü. Anlad^ anladıkça ağladı.

"Onunla gittin demek? Demek ikiniz birden terk et^tiz beni. O genç adamın vücuduna ve ruhuna girmek için beni kullandın ... pis fare.”

Şahin tekrar gelip Senyora'nın bileğine kondu.

Senyora olanlardan hiçbir şey anlamayan aptal kuşa, hazmını korumaktan aciz olduğunu, brokar pelerininin kıvnmlan arasına fareyi saklayıp götüren genç adama saldırmaktan âciz olduğunu kanıtlayan kuşa nefretle baktı.

“Peki Endymion uyandığında ne oldu? Selene'yle birlikte mi kaldı, yoksa onu ebediyen terk mi etti? Efsanenin sonunu hatırlayamıyorum, şahin.”

H^^^^n bileğine iyice yerleşmiş olan şahin ürperdi; Senyora di^tatle inceledi kinşmış çarşafları, sevgilisinin başından dö-k^müş kılar ve ^makiannın arasından düşmüş pislikler buldu, hepsini küçük bir yığın haline getirdi, sonra da avucuna toplayıp burnuna ve ağzına tuttu; ipe sapa gelmez sözler mırıldandı, sadece kendisine ilgi göster^nesine ve karşılığında uysal davranmaya olan avcı kuş irkilerek kanatlarını çırptı, şaşkındı, ince ve Mğlıklı bedeni olayların normal akışının tersine döndüğünü hissetmiş, karşılıklı sadakatin yerini aniden tek taraflı bir öfkenin aldığını anlamıştı; umutsuzca kanatlarını çırparak Senyora’nın sürekli hareket eden bileğinden havalandı, avucunda tu^ğu tırnak kiri ve kıl topaklarına odaklanmasından yararlanarak körle-mesine, gergin, gözükara ve gözüpek bir uçuş başlattı zengin yatak odasının, bu kasvetli saraydaki tek vahanın içinde, brokar örtülerle kaplı duvarlara ve Arap tarzı süslenmiş tavana, kapalı pencerelere ve Don Juan’ın kaçarken arkasından kapattığı kapıya saldırdı; sonra Senyora yataktan kalktı ve şahinin peşine düştü, kollarını açtı, homurdandı, eğildi, kuşun taş duvarlara çarpıp yaralanarak beyaz kumların üzerine düşmesini bekledi; çırpınan kan atların sesi odanın içine dehşet dalgaları yayıyordu; şahinin artan korkusu yakında Senyora'ya karşı dönecekti; vefakarlığını unutacak, Don Juan'da ve o sahtekâr farecikte görmesi gereken düşmanı, avı, Senyora’da görecekti; düşmanın kimliğine karar verince dalışa geçecek ve korkuyla karmaşadan doğan bir öfkeyle Senyora’nın etine batıracaktı pençelerini; kuşun evreni çöküyordu; içgüdüleriyle elde ettiği ve Guzman'ın uygulamalarıyla güçlenen alışkanlıkları kanatlarını her çılgınca çırpışında eriyip kayboluyordu; şahin amansızca pencerelere çarptı, yaralandı ve yere düştü; Senyora ona doğru koştu ve şahin hanımını gagaladı, hâlâ kendini savunma çabası içinde, Don Juan tarafından reddedilen beyaz tene tımaklarıru batırdı; Senyora bir eliyle kuşun gagasıru tuttu, diğeriyle yırtıcı gözlerini kapattı, kafasını kumun içine soktu, yavaşça onu odanın kurnla kaplı tabanına bastırarak boğdu, kuşun hayatına acımasızca son verirken rrunldandı:

“Domum ÛMeptam^^fra... bu yuvanın inşasını engelle... bu saray hiç tamamlanmasın... *domum iföeptam ^^fra.*

Teşekkürler, gerçek Senyor, ruhumun gerçek efendisi, diye mırıldandı Senyora yatak odasının penceresini açarken, sen ki ihtiyacım olduğunda çağrımı reddetmedın, sen ki bir farede vücuda geldin, şato avlusunda

işkence ve aşağılanmayla geçen gecelerimde iç çamaşırlarımın ve tel çemberli eteğ^tin arasından süzülüp girdin içime, sen ki keskin dişlerinle beni bekâre^mden kurtardın ve kocamın bana yasakladığı hazları tanırdın, sen ki genç temsilcini yatağıma gönderdin, sen ki Komünyon ekmeğini ağzıma aldıktan sonra bir yılan olarak tükürdüğümde oradaydın, daha o zaman kara işlerin için beni seçtiğini bilemedim, sen, bilinmeyen,

pusudaki, sinsi, g^ güç, daha çocukken toprağa şeftali çekirdekleri gömdüğümde ve bebeklerimi giydirdiğimde sendin ellerime rehber olan; Senyora şahinin leşini tüm gücüyle pencereden savurdu; kanatlan ^^lmış, gagası kapalı hareketsiz beden vaat edilmiş bahçenin kurak boşluğunu aşarak duvann diğer yanına düştü. Teşekkürler, canlılan cezalandıran mucizevi larvalarm ıstıraplı sürgünlerine ve acılarla büyümüş kötücül lemurlara hükmeden efendi, teşekkürler, ölülerin ruhlanna hükmetmek, yıldızlann yol-lannı değiştirmek, ilahi güçleri s^ırlamak, doğa güçlerini kontrol edip güneşi tehdit etmek için bana güç veren; yıldızlı cisim, seni sonsuz gölgelerin örtüsüyle sarmalıyım; beni kendine hizmetkâr seçtiğin ve güçle^nl verdiğin için minnettarım; minnettanm efendim, düşmüş melek, kara ışık, şimdi anlıyorum seni, artık affediyorum seni, önce hissedeceğimi sonra bileceğimi söylemiştin, anlaşmamız böyleydi, anlaşmaya ihanet etmedin, şimdi anlıyorum, zevk aldım, şimdi bilgi alacağım, hiç kimse, sen, hatta meydan okuduğun Tann bile aynı anda hem zevki hem bilgiyi alamaz, teşekkürler, düşmüş melek, gösterdiğin için şimdiki vücudumun yüzyıllar boyunca b^rneden sahip olduğum binlerce biçimden biri olduğunu, bir kadın, kuş, kurt, çocuk, kelebek, daha pek çok mahlukatın ve aslanın dişisi olarak yaşadım; şimdi ise seninle bir-^rte buradan giden genç adam sayesinde, hem ondan hem senden gebe^m çünkü birden kara tohumlannızı saçtınız içime,

bir sonraki İspanya kralı benim rahmimden doğacak.

Gülümseyerek pencereyi kapattı ve yatağın başucuna, mermer aynanın otlar ve yastıklar arasında durduğu yere doğru yürüdü. Aynayı eline aldı. Aynadaki aksine baktı. Tek gördüğü parlak siyah yüzeyden sızan kara kan damlalanydı, sanki taş kanıyordu.

Umutsuzlukla başını öne eğdi.

"Bunu bile çok mu görüyorsun, efendim? Oğlunu da mı vermiyorsun bana? Tekrar kanamam olacağını, Juan adındaki genç adamla sevişerek döllenmemin aylık kanamala^m durdurmadı-ğıru böyle mi söylüyorsun bana? Ayın evrelerinde bir kadının aynasının nasıl kanadı^rn böyle mi gösteriyorsun?”

Dudaklan gerildi. Her türlü sınavdan geçebileceğini söyledi kendi kendine, fareciğin tek tek z^^ine kazıdığı kara büyü bilgileri sayesinde her şeyle başa çıkabilirdi, ye^nilmeyecekti, yine de teşekkür edecekti, teşekkürler, efendim, güçlerimi nasıl uyandıraca-

ğ^™ bana öğrettiğin için, dönüşümlerim sırasında unu^ğum sözcükleri, defken zaman ve dünyanın tükenmiş boşluklan boyunca beni tanımlayan söz^ıkleri bana hatırlattığın için: *Saga* et *divina, potew c^lum ^tyonere, terram ^tyendere, fintes durare, di-*

luere, manes sublimare, deos infirmare, sifaa Tartarum

ipsim iUuminare, teşekkürler... Ş^^^ ölüsü Celestina'nın yol arkadaşının ayaklarının dibine düştü, genç adam orada dunnuş Sen-yora'nın penceresini gözlüyordu ve Senyora, dişi bilgeler ve kâhinlerin unutulmuş sözleri sayesinde edindiği deri kanatlarla aynı Kas-tilya göğünde şahinin peşi sıra süzülmüştü; uçuyordu, kafasındaki kara mahmuzu şevkle sağa sola oynatarak, dişlerine ve pençelerine can gelmiş bir halde, teşekkürler, kara ışık, düşmüş melek, o avluda geçen uzun gecelerde bana öğrettiğin büyülü sözler için; sözcükler dışında her şeyden mahrum ettin beni ama şimdi sözler her şey benim için, artık senin adına kanını i^ğim yakışıklı delikanlı sayesinde beslenemem, farecik ama sözcüklerin gücü sayesinde bizzat ölümün kendisinden beslenebilirim.

Yarasa, yani kanatlı fare, göklerin fareciği, ovanın üzerinde bir eğri çizerek mahzenin oradan yeni bir güiş aradı sarayın içine; sabahın renklerine bürünmüş, bitmekte olan gece ona yol gösterdi ve uçuşuna destek oldu.

Gökleri yavaşlat, dünyanın dönüşünü durdur, dereleri dondur, dağlan tuzla buz et, cehennemin ruhla^nru çağır, tannlann namusuna leke sür, yıldızları söndür, Tarta^’un kara bölgelerini aydınlat... bu güçleri yardımına çağırdı kör yarasa, gözün göremeyeceği kadar hızlı çarpan kanatlanyla,

anıtmezarlara yakınlığı ve uzaklığıyla yolunu bularak Senyor’un kişisel şapelinde ataları için aynlmış derin mahzen mezarlanna girdi.

Bir mezann melerini hissettiğinde, kanatlı kör fare yeniden Senyora'nın kılığına büründü, çıplak fakat ruhundaki ateş sayesinde bu mezarların soğuğundan uzaktı; çabucak, yakında sökecek olan şafağın güçlerini elinden alacağından korkarak, mezarların ağır taş kapaklarını kan ter içinde, heyecanla kaldırdı, kraliyet mumyalannın içinde yattığı lahitlerin cam kapakla^rn kırdı, sarkık burunları, narin kulaklan, donuk gözleri, pudralı dilleri, cesetlerin kurumuş uzuvlannı kopanp aldı; etkisini bilemediği lanetler ve büyüler mınldandı, ne de olsa uyandırdığı güçlerin nelere kadir °lduğunu habersizdi; Tann’nın yaradılıştan hemen sonra insanoğluna verdiği şeytani yeteneklerin gizli kalmış güçleriydi bunlar, hemen mi, yann mı, yoksa yüzyıllar sonra mı harekete geçeklerini bilmiyordu çünkü Şey^^’ın gücü döngüseldir, zaman çizgisiyle bölünen ve bu yüzden zamanın parçası olan bir küredir ama aynı zamanda zam^anın hem altındaki hem üstündeki yan^iküredir ve bu yüzden zamandan uz^aktır; ama bir gün, bir gün... Gerçek efen-dır^in ken^^ni geçireceği zorlu sınavlara dayanabilirse, bacaklarının arasında s^nm^ olan fareye dua ederken dili sürçmezse, Komünyon ekmeğini ağzına aldığında tükürdüğü yılana olan mutlak inanım koruyabilirse tüm aradıklarını bulacaktı:

bu sarayda bulunanlar onu asla terk edemesin, burası onlann ebedî zindanı ve mezan olsun, eğer terk ederlerse sarayı sırtlarında taşısınlar, tıpkı sümüklüböceğin kabuğunu ya da Kabil'in suçunu taşıdığı gibi;

bu lanetten kaçmaya çalışan her erkek kunduza dönüşsün ve kafeslerde sürünsün, uçmak için vücutlarını hafifletmekte olduk-l^an sanarak kendi edep yerlerini yesinler;

ve Juan, bu sarayın tutsağı, bu zindanda hep arzuladığı hücreyi b^^m, duvarlan aynalarla kaplı, penceresiz bir hücre;

ve Juan’dan gebe kalan her kadın, tıpkı kocaman şişmiş karnıyla yükünü sonsuzluğa taşıyan bir fil gibi ebedi gebeliğe mahkum olsun...

‘Venüs’ü rehber alıp yelken açan bir erkek ve bir kadının tek ihtiyacı olan yağla dolu bir kandil ve şarapla dolu bir kadehtir; senin ve benim buna bile ihtiyacımız yok; bizim zevkimiz böyle bir yoksulluğun yerini doldursun,” demişti Juan çömez Ines'e sevişirken -adam brokar pelerinini yere atmış, kız ise kaba çulunu çıka^^^tı- karşılaştıkları yere en yakın uşak odasındaki kaba bir yatıdaydılar; genç çi^in iniltileri hizmetçi Azucena ve Lolilla’nın yaygarasıyla kanştı çünkü bu sefil odaların kötü örülmüş duvarındaki çatlaklardan fısıltılar bile geçebiliyor, açık pencerelerden temmuz gecesine uzanıyordu; ama onlar aldıkları zevkle tam doyuma ulaşmışlardı; Ines kim olduğunu söyledi Juan'a ve Tanrı’nın öfkesinden korkup korkmadığını sordu, Juan cevap verdi:

“Bu benimle Tanrı arasındaki bir mesele. Ama inan bana, ne cennetten ne cehennemden ne de kurt ad^^^an korkuyorum.” "Şu anda sarayda bulunan ve Senyor'la konuşmak için bekleyen babamdan da mı korunuyorsun?"

"Hiç merak etme; gün gelecek beni akşam yemeğine davet edecektir."

“Peki Senyor’dan bile mi korunuyorsun?"

“Kanın soğuk, Ines. Senyor geçmişte. Ben şimdideyim. Geçmişte olan kişi beş para etmez, asıl mesele şimdide olandır."

"Peki ya ben, benden de mi korkmuyorsun?”

Juan güldü: "Bir erkeğe güvenen kadın ne talihsizdir! Donya Ines, ilk karşılaştığım kişi olman senin kazancındır; ama seni kalbimde yer iddia eden diğer kadınlardan ayrı tutmam için bir neden yok."

"Kanın soguk, Juan.”

Juan bir kertenkele gibi çekildi In6s'in çıplak vücudundan, yatak niyetine kullandıklan tahta kalaslara avuçlannı dayayarak kendini yukarı çekti; açık pencereden tamalıkâr kıkırdamalan geliyordu Kraliçe'nin hizmetçileri olmuş ternizlikçi kızların; Ines dehşetle bir çığlık attı, sevgilisinin vücudunu itti, sarsılmaları azaldı, ürkek parmaklarıyla Juan’ın az önce içinden çıktığı organını kapattı, Senyor’un açtığı, daha sonra Juan'ın aynı gece tekrar kanattığı yara kapanmıştı, yeniden bir bakire olmuştu amansızca açılan

dudaklar yeniden kapanmıştı, kılar bir tel örgü halinde yeniden birleşmiş, bekaretin dişleri kenetlenmiş, çiçek taçyaprakla-rını kapatmıştı; kahkaha atmaktan bitkin düşmüş bedenini duvara dayadığı kolu sayesinde dik tutmayı başaran ve bu esnada gülmeye devam eden Juan şöyle dedi:

“Senyor ya da ben, seni gebe bıraktıysak, Ines, kulağından doğurmak zorunda kalacaksın ..."

Juan pelerinine sannarak odadan çıktı;Azucena ve Lolilla’nın heyecanlı kıkımlarına gülerek yan odasının kapısını çaldı.

Senyora tekrar tekrar yarasaya dönüşerek birkaç kez mahzenden yatak odasına gidip geldi, çaldığı parçalarla yatağında eksiksiz bir erkek figürü yaratıncaya kadar pençelerinde her seferinde bir kemik ve bir kulak, bir burun ve bir göz, bir dil ve bir kol taşıdı .

Uçarken yaklaşan şafağın ışığından, ufukta artan berr^^kia göğün karşıtlığından korktu; görevini tamamladıktan sonra yorgun bir halde eserini seyretti; yatağın üzerinde uzanan, farklı parçalardan yarattığı korkunç figüre hayranlıkla b^fa: Ka^^ın ve gözyaşlarının rengini bayraklara taşıyan Kraliçe'den bir kulak,

dünyayı yaratırken ona danışmadığı için yakınan Müneccim Kral'dan bir kulak, kardeş katili Kral’dan bir kara göz, fıtaeci Infanta'dan bir yeşil göz, gözdesinin banyo suyunu saray görevlilerine içiren zalim Kral’dan mosmor bir dil, annesini öldüren üvey babasına karşı silahlı ayaklanma başlatan isyancı Kral’dan mumyalanmış iki kol, yanan çarşaflar arasında ölen Kral'dan kararmış bir gövde, Çilekeş denen Kral’dan bir kafatası, kısır Kral’ın buruşmuş erkekliği, dua ederken Kral'ın teberdarlan tarafından öldürülen bakire Kraliçe’den bir incikkemiği, Senyora’nın kayınvalidesi Deli Ha^m’dan bir incikkemiği daha - köylü kızlarm bekâretini bozma meraklısı, ırz düşmanı, yakışıklı kocasının ölümünden sonra şimdiki Senyor’un annesinin fedakârlığının bir yadigan.

Senyora ateşi yaktı, ateşin üzerine astığı kazanın içine Juan’ dan kalan ^mak ve saçlan attı, sonra Arap ağacından elde

edilen *câmamo* reçinesi ve reçine gibi pıhtılaşıp sertleşen günlük ağacı sakızından birer parça ekledi; hepsini birbüne kanştırdı, kay-nayıncaya dek bekledi, ardından kaynayan reçineyi mumyalanmış ceset parçalananın üzerine dökerek ayn parçalann bir insan şeklinde birbirine yapışmasını sağladı. Reçinenin kurumasını bekledikten sonra, yeni vücuda bakarak şöyle dedi:

“^rtık Ispanya’nın bir vârisi var.”

"Bir koku alıyorum, bir şey kokuyor,” dedi Deli Hanım huzursuzca havayı içine çekerek; gerdek gecesini ataların muhteşem mezarlığında geçirmek için inat eden, ter ter tepinen, sürekli somurtan cücenin ittiği küçük tekerlekli sandalyesinde ilerliyordu; B arbarica ve Deli Ha^m, peşlerinde huzur içindeki Budala Prens, tuhaf bir şekilde iki kadına da kayıtsız, esirleri özgür bırakmış olmaktan memnun, yaşlı kadın onun bu yaptığını iyi mi yoksa kötü mü karşılayacağını bilememişti ama saygıyı elden bırakma-^aştı, ne de olsa vârisin verdiği kararlara karşı çikilmazdı; bununla beraber, vârisin ahmaklığını ve ihtiyaçlannı şimdilik göz ardı etmesine neden olan bir koku almıştı, sarayın koridorları boyunca kötü kokulu bulutlar halinde yayılan bir koku, çürümüş et, yanan kemik, y^^rnş tırnak ve reçine kokusu neredeyse sarhoş edecekti Deli Hanım’ı, “Nereden geliyor bu koku, nereden geliyor bu koku?, nedir bu yeni hayat nektan?, kim yapıyor bunlan?, neden bana bir şey söylenmedi?, burada neler döndü^inü bana haber vermeyi biri bile beceremiyorsa ne biçim bakılıyorum, ne

biçim hizmet ediliyorum? Uya^k olmahyım amacıma engel olabilecek gizli güçler var burada, zamanın şöleni için yeni ... hayır, sonsuzlukla evlenmek için eski kan, dünya yıkılmcaya kadar dayanacak artık hanedanımız, hiçbir şey değiştirmemeli onu, yapılması gerekeni yaptım, işit beni, Felipe, oğlum, şereften sakatlanan ve sadakatten deliren zavallı annene destek ol, hiçbir şey değişmemeli, hiçbir zaman, sen haklısın, Felipe, ben senin yanında yer alıyorum, a^rtık bir vârisimiz var, kov doğayı putlaştıranlan, kutsal ağacı yaktır, Tanrı’yı doğada aramaya kalkanlarla, pınarlan vaftiz edenlerle, dallardan ve çiçeklerden yapılma yontulmamış sunaklann önünde haç çıkaranlarla beraber kül olup gitsin, sarayını tamamla oğlum, içindeki her şeyi -mezarlar, manastırlar, ^-lar ve hatta senin sarayının içinde yapılabilecek başka saraylar-gri ve sonsuz bir perspektifle sarmala, doğanın

vaat ettiği her şeyin bir kopyasını çıkar ve burada kapalı tut, evrenin eşi, her şeyi buraya kapat ki gerçek doğa burası olsun; sadece doğa diye geçen, değişen ve ölen, saçılan, filiz veren, büyüyen, akan doğa olmasın; taştan, bronzdan ve mermerden yapılma, bize ait bir doğa olsun burası, bedenlerimiz de onun içinde bir dünya olsun: Top

rak, et; su, kan; hava, nefes; ateş, hararet; düşün bunu oğlum, şapelinde ve yatak odanda; kafasına bıçak saplandığında Aziz Pet-^ nasıl derin bir acı hissettiyse sen de öyle derin derin düşün; bunu düşün ki düzenimiz hiç değişmesin, her şey sonsuzluğumuzda tasavvur ettiğimiz gibi olsun: Kölelik, vasall^ vergi toplama, sadakat, haraç, kapris, bizim yüce irademiz, başka herkesin edilgen uysallığı, işte bizim dünyamız bu ve dünyamız değişirse biz de değişeceğiz; o ölürse biz de öleceğiz...”

Şafağın sessizce gecenin karanlığım yırtğı esnada cüce Barbarica, düğün elbiselerine sanlı halde, sarhoş ve hararetli, bir taralıdan yellenip öbür tarafından geğirerek, atalann mezarlanna tırmanıp üzerlerinde yuvarlanarak, avaz avaz bağırarak oraya gelip bu âm sonsuzlaştırması için Ressam Birader'i çağırdı: Kraliçe olmuştu, tek kraliçe oydu, her mermer anıtmezarın tepesine çıktı, her taş kaidenin dibinde durdu, her bronz korkuluğa sırtını dayadı, buraya gömülü olan şanlı senyorlann, senyoraların, prensibin, piçlerin hayattayken verdiklerini sandığı ^im kraliyet paz-larını tek tek taklit etti.

Deli Harum küçümseyerek izledi Barbarica'nın maskaralıkia-nnı, ^artık sessizliğe teslim olmuş, mahzendeki mezarlığın azametine dalıp gitmişti; peşinde yeni günün son ışığıyla dışanda uçmakta olan gecenin kara kanatlarında süren olağandışı bir çekimle, kubbelerin ve sütun dizisinin gri perspek^nde kaybolmuştu bakışları. İçeride ise, tam tersine, gölgelerin asidi kral mezarlarının bakır kaplamasını ke^rnyordu. Metal heykellerin gözleriyle bakan Deli H^^n ilk başta yalnızca mahzendeki mezarlığın genel manzarasını gördü; ancak daha sonra karanlığa, renksizliğin rengine alıştığında, gözleri iki prizmatik oyma iğnesi gibi bularuklığı delip aynntılara inebildi: O zaman ağır taş kapaklann çekilmiş, bazı lahit caml^^^ ^^^uş, mezarların kirletilmiş olduğunu fark etti, bunun üzerine kendisini daha y^rna itmesi için Budala’ ya bağırdı, yakma gelip de mezarlara yapılan saygısızlığı görıince bir daha bağırdı: Lanet olsun, benim kollanm, benim ellerim, fedakârlığımın yadigarlan kaybolmuş, eczacılar ve âlim doktorlar

tarafından mumyalanan, içine ödağacı, sönmemiş kireç ve siyah helesan doldurulan uzuvlanm yerlerinde yok; has has bağırdı, salya sümük ağladı; cüce mezardan mezara koşturmaya devam etti, Budala Prens sonsuz bi^^^Me kıvırcık peruğunu çıkardı, Deli Ha^m'ın kocası ve Senyor'un babasının mezarı başına gitti, bakır kapağı kaldırdı ve kendıriyle ^^^aştı ya da en azından denizden çatağı zaman üzerinde olan giysileri giymiş bir cesedin kalıntıla-nyla, üzerlerinde hâlâ kum taneleri olan yıpranmış bir çilek rengi gömlek ve bej bir potur.

Cüce kesik kesik gülüyordu, yaşlı kadın hiddetle bağırıyordu, kimse ona b^akmıyordu; saraya vardıklarında yaşlı kadının oğluna kayıp gemicinin cesedinin köpek leşleri arasına sıradan bir mezara konulmasını söylediğini hatırlayamadı (çünkü her günba-tımıyla gözden kaybolanlan bir daha geri getirmiyordu belleği); çifte başkalaşım formülü başarısız olmuş, birinin kalıntıları ve kırpıntılan inatla diğerine yapışıp kalmışçasına, uzaktan tanıdık gelen ölü kopyasının, Budala'nın eksikli bir halde kimliğini gasp etmiş olduğu yakışıklı ve kadın düşkünü Senyor'un mezarında yatmasının hiç sorgulamadığı çünkü aklına bile getirmediği bir kaza eseri olduğunun bilincine varamadı. Cüce kesik kesik gülüyordu, yaşlı kadın hiddetle bağırıyordu, kimse ona bakmıyordu.

Budala Prens lahte tırmandı, kendi bedeninin kalıntıları üzerine uzandı, bir zamanlar kendisi olan gemicinin çürümüş etine gömüldü; bir kez daha kaynaştı eti mezann soğuk derin^^erini damgalamış olan kan kırrmzısı haçla; içeri girdiğinde mezann kapağının arkasından kapanmasına engel olmadı, sonra da karanlığın içinde gözlerini kapadı; müthiş bir rahatlık hissetti, nihayet huzur bulmuştu; şimdi dinlenebilir, bekleyebilirdi, uzun zaman boyunca, sürprizler olmadan, gemici ve prens, gerçekte öksüz ve sahte varis olarak kazandığı çifte kişiliğin muammala^^ çözmeye ihtiyaç duymadan; kararlar vermesine gerek yoktu artık, beklenen bir deliliğin doğrulanması ya da yaklaşan umutsuzluğun kesinliği yoktu, esirleri serbest bırakmasma, kendini yaralı güvercinlerle taçlandırmasına ya da kara inciler yutmasına gerek yoktu; kapris temelinde iktidannı kurmaktan, mahkûm etme ya da serbest bırakma işlerinden kurtulmuştu. Gözlerini kapattı ve mezarın içinde uykuya daldı.

Celestina'nın yol arkadaşı elinde boğulmuş şahinin harap olmuş gövdesiyle demirhaneden içeri girdi. İçoğlanı kılığındaki kıza ve demirciye gösterdi şahini. Celestina ölü kuşu aldı ve demirhanenin girişine götürdü.

“Çekiç ve çivi ver bana/' dedi Jerönimo'ya, demirci söyleneni yaptı.

Celestina şahinin gövdesini kapı çerçevesinin ortasına yerleştirdi, kinlmış kanatlan açtı, gövdeyi ve açılmış kanatlan kuru tahtaya çiviledi. Üçü de durup sessizce Senyora'nın çarmıha gerilmiş kuşunu izlediler. Derken kıraç ovadan gelen sessiz, sürünen, dermansız ayak sesleri duydular; bu a^^ann sahibini görmeden önce bir flütün kederli ezgisi ulaştı kulaklanna.

Aurora

Müneccim Birader Toribio da tıpkı Senyora gibi gecenin bitmesinden korkuyordu.

Senyora korkuyordu çünkü yalnızca gece vakti hayatı kabul edebilecek ya da taklit edebilecek olan vücudu canlandırmayı henüz tam^amlam^ıştı. Müneccim korkuyordu çünkü gece bitince yıldızlar kaybolacaktı, akla hayale sığmayacak bir sabır ve azimle yaptırdığı güçlü teleskoplan bile gösteremeyecekti ona kıymetli yıldızlarını; çünkü mümkün olan hayatta tüm gördükleri arasında en güvenip sevdikle^rinin yıldızlar olduğuna karar vermişti.

Senyora, biraz önce kraliyet kalıntılarının kafataslarından ve diğer parçalarından yara^^ olduğu cesedin yanı başında uzanmış yatarken Don Juan'ın odadan o kadar geç kaçmasına lanet okudu çünkü böyle yaparak dairesel, ebedi ve bu yüzden cehennemi olmasını istediği bir intikamı tavına getirmesi için çok az karanlık saat bıra^mştı ona. Bununla beraber, Birader Toribio şafağı övgülerle karşılamaya hazırlamyordu (geldiği zaman; daha değil; bir deney yapmak için hâlâ vakit vardı; tek ihtiyacı olan bir şahitti) ki Hıristiyan ruhunun yeni günün mucizesine duyduğu şükranla, yeni günün gelmesiyle kürelerin döngüsel, ebedî ve bu yüzden ilahi nesline bir delil oluşmasının verdiği *libido sri^di* doyumunu bu övgü birleştiriyor, geceye olan özleminin yerini bu neşe alıyordu.

Bundan ötürü Senyora’^n kö^ük gördüğü yerde o iy^ görüyordu; ve Senyora’nın iyiliği gördüğü yerde -yanı başında kara çarşaflar üzerinde yatmakta olan iğrenç yaratık- o kötüyü görüyordu: Çağdaşlannın ve gizli rakiplerinin karanlık bilimlerini daima eski Tesalya büyücülerinin sihirlerine benzetirdi, o büyücüler farklı mezarlardan ayaklar, eller, kafalar ve gövdeler alır, gerçek insanla hiçbir alakası olmayan korkunç Prometheus’lar yaratırlardı; ortak merkezli daireler, ayrı merkezli daireler ve döngüler yaratan bu sözde gök haritacılan dünyanın biçimini ya da boyutlarını keşfetmekten acizdi çünkü yıldızların ebedî hareketi hakkındaki her şeyi bilmelerine rağmen en basit ve eşsiz gerçeği gözden kaçırıyorlardı: O hareket, tüm hareket, düzenli ve değişmezdi, Yaradan’ın eliyle atılan taşlar için olduğu kadar Yaradan'ın eliyle rotaya sokulan gezegenler için de aynı şey geçerliydi.

Bir tarafı içbükey ve diğer tarafı dışbükey bir hilal mercek yaptığı ve bir sonraki geceye kadar kullanmama zorunluluğuna boyun eğdiği esnada bunları düşünüyordu; zamanı gelince o mukadder ve arzulanan geceye soracaktı, konuşmayacağını ya da hikâyesini anlatmayacağını biliyor ama deneyim bineğinin üzerinde basit bir baş hareketiyle rahibin hipotezinin hak ettiği evet ya da hayır cevabını vereceğini umuyordu. Toribio hilal merceği yerine koydu, kalın bir kâğıt rulosunu pat pat dizine vurdu; acilen Deli Hanım tarafından çağnlmış olan arkadaşı Ressam Birader Julian'ın dönüşünü bekliyordu.

Senyora yanında yatan insan biçiminin soğuk parçalarını sıkıştırdı, bir kafatasına etinoama reçinesiyle tutturulmuş kuru bir kulakta dudaklarını gezdirdi, bazı yerlerde Arap reçinelerinin ete benzer gri bir tabaka oluşturmasına rağmen diğer yerlerde kemikler donuk bir renkte, kararmış gümüş gibi parlıyordu; Senyora o kulağa fısıldayarak gerçek efendisine sordu (çoğalttı onun adını, Lucifer, Beelzebul, Elis, Azazel, Ahriman, Mephisto, Şeytan, Samael, Asmodeo, Abadon, Apolion) fare kılığında geldiği şato avlusundaki gizli evliliklerinde büyü ve kâhinlik güçlerini, gökyüzünü yavaşlatma, dünyanın dönüşünü durdurma, dereleri kurutma ve dağları tuzla buz etme, cehennem ruhlarını çağırma, kuledeki Keldani bilge Birader Toribio'nun çok sevdiği yıldızlan söndürme güçlerini ona gerçekten de verip vermediğini; eğer vermişse, işte gelmişti o güçleri sınama saati, inşa ettiği varisin katı parçalannın aşama aşama canlanma vakti gelmişti

çünkü şimdi biliyordu fareyle olan birlikteliğinin gerçek meyvesinin bu mahluk olduğunu, farenin kölesiyken Don Juan’dan gebe kalamayacağını: İzin ver şu mor dil yeniden konuşsun; pınltılarla doldur biri renkli biri kara olan şu uyumsuz gözleri; şimdi, ne olur, yüce efendim, Tartarus başkanı, sülfür akan Akheron Nehri’nin hâkimi, Hades'in gölgelerinin prensi, sen, Averno kralı, unutuluş nehrinin sularında değil ateş nehrinin sularında yıkanan sen, beni unutma, hizmetkânnı unutma, şimdi, güneş gölgelerin yaptıklannı bozmadan, bu parçalan yeniden çürütmeden, hepsini toza döndürmeden ... şimdi...

Deli Hanım, cüce ve Budala’yla geçirdiği uzun gecenin sonunda nihayet geri dönen Ressam Birader’e, “Tut şu kâğıdı, Birader Julian," dedi Toribio. “Tut şu kâğıdı, şu iğnenin ucuyla ortasına bir delik aç, sonra da kâğıdı kaldınp deliğin içinden bak. Kulemin balkonuna çık; acele et ç^ünkü şafak söküyor. İğneyle açtığın küçük delikten yıldızlara bak. Ne görüyorsun?”

“Ne mi görüyorum? Yıldırlar halelerini yitirmişler; çok küçük görünüyorlar..."

‘Anladın mı şimdi? Bizim gördüğümüz boyudan parlaklıkla^^ neden olduğu bir yanılsama sadece...”

“Evet; ama gördüğüm şeyden emin değ^m, Birader Toribio, çok yorgunum, uzun bir gece geçirdim.”

"Hiçbir şeyin ışığını yi^^^ bir yıldız kadar küçük olamayacağı doğru değil mi? Ama yine de o yıldızlann çoğu bizim dünyamızdan daha büyük. Düşünsene, o takdirde bize en uzak olan yıldızdan bakıldığında bizim dünyamız nasıl görünüyordur -milyonlarca yıldız arasında bir yıldız gibi sadece- düşünsene en uz^aktaki yıldızla bizim aramızdaki karanlık boşluğu kaç tane yıldız dolduruyordur? Bizim minicik yıldızımızın evrenin merkezi olduğuna inanabiliyor musun, Birader? Buna inanılabilir mi?"

“Tann’mn bütün evreni dünyamızın ve onun üzerinde yaşayan sefil, zalim ve aptal canlılann onuruna yıldızlarla bezemiş olduğuna inanmaya cesaretim yok. Bu gece tek bir şey öğrendim: İnsanlar delidir."

Ressam Birader birkaç tane kadanmiş kâğıt uzattı Müneccim Birader’e, Toribio'nun candan gülümsemesi, daha yeni mi fark ettin bunu?, der gibiydi ama öne eğik kafası yoldaşının sözlerine karşılık belirgin bir korkuyu yansıtıyordu:

“Bu benim kaçınmaya çalıştığım bir düşünce, Birader Julian. Sonsuzluğun engin boyutlan^n Tanrı'yı ya da insanı küçülttüğünü ima etmek istemedim hiçbir zaman. Bunu asla affetmeyeceklerini sen de biliyorsun."

Julian sevgiyle baktı Toribio'ya; Müneccim’in biraz komik görüntüsüne gülmemeyi öğrenmişti: Tıraşlı tepesini çevreleyen gür, koyu kızıl kıvırcık saçlar ve şaşı gözler; dimdik ve uzun boylu görünüyordu ama duruşunda ne nezaket ne de simetri vardı, bir omzu daima diğerinden daha yukanda seğirir dururdu. Toribio katlanmış elyazmalarını saygıyla aldı; her sayfanın dibine basılmış Senyar’un mührünü tanımıştı.

"Bunu sana kim verdi?”

"Guzman, biraz önce, senin rasathanene çıkan merdivenlerde. Bunları okuyup değerlendirmemi istedi.”

Saray müneccimi gözlerini kısarak tavandaki bir kirişe asılı duran, isli cam fanus içindeki mumlardan oluşan lambaya yaklaştı; göstermelik bir rahatlıkla hevesini gizleyerek Senyar'un Guz-man'a yazdırdığı ahdi okumaya başladı; bir kolunu kaldırdı ve aynı anda hem güçlü, hem nazik, hem kontrollü bir hareketle lambayı itti, iki rahibin başlan üzerinde geniş bir yay çizdi lamba. Biri okumaya devam ederken öbürü lambanın sallanmasını bitkinlik ve şaşkınlıkla izledi.

“İyi izle ve say," diye mırüdandı Toribio, gözlerini Senyor’un kâğıtlarından ayırmadan; lambamn yarattığı gölgeler ahenkle uzayıp kısalıyordu kâğıtların üstünde, ‘kendi nabzını say, Birader Julian, dikkatle saydığın zaman öğreneceksin, anlayacaksm, lambanın her sallanışı neredeyse aynı sürede tamamlanıyor, daima a^ sürede, yayın büyüklüğü ya da küç^Üüğü bir şey değiştirmiyor...’ ’ Juan kendi nabzını sayarak Müneccim’e yaklaştı:

"Toribio... Birader... ne yapabilirsin?.. Söylesene, bu lanetli geceden sonra beni temizleyecek, antacak bir şey biliyor musun?” Toribio okumaya devam

etti.

"Evet. Dünyanın gökte, yani cennette durduğunu biliyorum. Bu seni rahatlatıyor mu?”

"Hayır çünkü yerin yedi kat dibinin, yani cehennemin dünyada olduğunu biliyorum.”

"Çıkıyor muyuz, batıyor muyuz, Birader Juliân?”

‘'Aziz dinimiz çıktığımızı söylüyor, Birader Toribio, yukarıda plan ebedi iyiliği bulmak için yükselen ruhumuz dışında hiçbir hareket olmadığını söylüyor...' ’

Toribio pas kırmızısı başını iki yana salladı:

“Geometri iyiliği ve kötülüğü, ululuğu ve nisbiliği bilmez ama ne çıktığımızı ne de battığımızı söyler bize; biz dönüyoruz, dönüyoruz, her şeyin küresel olduğuna ve her şeyin çember çizdiğine inanıyorum; her şey harekettir, devamlı, dairesel ..”

"İnsanı tarif ediyorsun...”

"İnsanın deli olduğunu biraz önce keşfettin; ama matematik deli değildir; deneyim doğrulamazsa bir hipotez yanlış olabilir; yanlış olabilir ama asla deli olamaz.”

“Yeryüzü de deli olamaz ama onun üzerinde yaşayan insanlar delidir ve onların delilikleri senin tarif ettiğine benzer bir harekettir: Devamlıdır ve daireseldir, yeni bir sahile ulaş^tıklarını sanırken hep başlangıç noktasına dökmektir; bu hareket sayesinde insanlar kendi çılgınlıklannı yeryüzüne nakletmek isterler. Ama dünya hareket etmez...”

“Dünyanın hareket etmediğini mi söylüyorsun?”

“Nasıl hareket edebilir ki? Hepimiz düşeriz o zaman, hepimiz boşluğa saç^^z... dünyanın sabitliği onun üzerinde yaşayan delirmiş insanların telaşlı geliş gidişleri için sabitleyici bir yer işlevi görür Birader... eğer dünya hareket etseydi -insanların da hareket ettiğini düşünürsek- hepimiz

gökyüzüne fırlardık Birader...” "Zaten gökyüzünde olduğumuzu şimdi söylemedim mi ben sana?”

Müneccim güldü; Senyor'un kâğıtlarını katlayıp bir masanın üzerine fırlattı; Juliân'ı kolundan tutup balkona çıkardı.

Toribio farklı boylarda iki ^ aldı eline; korkuluğa yaklaşıp sağ avucundaki küçük taşı ve sol avucunda büyük taşı öne uzattı: "Bak. Dinle. Bu iki taşı aynı anda bırakacağım. Biri daha ağır. Öbürü daha hafif. İzle. Duy. İkisi de aynı hızla düşecek şimdi."

Taşlan bıraktı. Ama rahiplerden hiçbiri duymadı taşların yere çarptığım. Toribio şaşkın şaşkın Julian' a baktı, her zaman olduğu gibi, gözleri tam olarak istediği yere bakmıyordu.

"Ben bir şey duymadım, Birader Toribio. Bana göstermek istediğin mucize bu muydu, yoksa? Yani şimdi, senin taşların düşüyor ve ses çıkarmadan yere çarpıyor, öyle mi?”

Müneccim ürperdi:

"Ama aynı hızla düşüyorlar.”

"Düşseler duyardık yere çarp^tıklarını; önce biri sonra diğeri ya da ikisi birden düşse yine de çarpma sesini duymalıydık Birader, hiçbir şey duymadık..."

“Bununla beraber, Keldani atalanm üzerine yemin ederim ki düştüler ve birlikte düştüler, tamamen aynı hızda düştüler, farklı ağırlıkta olmalanna rağmen... bir meleğin onlan düşmeden yakalamış olmasına rağmen! Ayı hareket ettiren kuvvetin etkisiyle düştüler, o kuvvet dünyayı, evrendeki tüm gezegenleri ve yıldızlan eksenlerinde tutuyor; bu sefil ve mukaddes taşlar eş hızla kuleden düşmedilerse, o zaman şu an ne sen ne de ben hayattayız demektir; taşlar hareket eder çünkü ay dünyanın çevresinde döner, dünya güneşin çevresinde döner, tıpkı tantanalı bir göksel padova^ dansı gibi; biri diğerini iter, bir küre diğerini etkiler, bu yolla tüm evren hareket eder, en ufak bir çatlak olmadan, neden ve sonuç zincirinde tek bir kopma olmadan; hepsi birbirine bağlıdır, bu yüzden her bir gezegenin dönüşünden yola

çıkılarak tüm olgular açıklanabilir ve bu karşılıklı ilişkiler kürelerin sıralanışını, büyüklüklerini, dairesel yörüngelerini ve gök kubbenin kendisini öyle sıkıca birbirine bağlar ki hiçbir şey, Birader, beni anlıyor musun, tüm diğer parçaların ve evrenin kendisinin düzenini bozmadan hiçbir şey yerinden oynatılamaz...”

“Tüm bunları bilmenin nedeni elinden bıraktığın ve yere düştüğünü duymadığımız iki taş mı?"

Toribio başını salladı, oysa dudaklan hâlâ hareket ediyordu: “^Anlamıyorum, anlamıyorum ...”

Gül parmaklı şafak solgun alevlerle taçlanırken Müneccim’in eğilmiş başını gölgeledi.

“Birader Toribio: Gün sona ermeden savaşı kazanmak için Yeşu güneşi durdurmuştu.”

“Kutsal Kitaplar doğaüstü gerçekleri vazederler. Doğal gerçekler farklı bir düzene göre hareket eder. Her şey, sürekli aynı kalan hareket ve durmayan değişimdir... Değişim ve hareket, hareket ve değişim, onlar olmadan yıldızlar gecenin geçişinde cesetlerden ibaret kalırdı.”

“Senyor da tıpkı Yeşu'ya benziyor Birader Toribio. Bunu unutma. Okuma yazması kıt avcıbaşı Guzman’ın kendi başına yazamayacağı ahdi okudun. Sen ve ben satır aralarını okumayı biliyoruz. Senyor ne hareket ne de değişim istiyor; güneşin her zamanki yolunda gitmesini istiyor...”

“Savaş kazanacak hal kaldı on onda? Hayatının bu günbat1-mında yenilginin tadına varmayı denese daha iyi eder."

“Senyor değişim istemiyor; ve biz onun hizmetkârlanyız.” "Bununla beraber, Senyor'un kendisi değişiyor; değiştik^ acı çekiyor, değişimle acı çektikçe çürüyor ve her geçen gün biraz daha ölüyor.”

“Zavallı Senyor'umuz. ^^ik eskisi gibi olmadığı söylentisi dolaşıyor. Rivayet odur ki gençliğinde yakışıklı, cüretkâr ve gaddarmış. İsyancılan

babasının eline daha kolay düşürmek için bir isyan başla^tmış. Tüm gücü o katliamın üzerinde temellenmiş ki o güçle bu sarayın inşasına girişmiş; bu sayede sen ve ben burada yıldızlan okumak ve ikonalar yapmak için himaye ve imkân bulduk... Bunu unutma Birader. Sen ve ben tehlikeli bir dünyanın tehdidinden kaçarak buraya sığındık. Buraya gelmesek ne olurdu bize? Kim bilir hangi perişan atölyede basit bir gündelikçi işçi olarak mercek yontuyordun?, ben de doğduğum ahırlarda hâlâ gübre kürekiiyor olurdum. Kutsal buyruğun koruması ve bize bu sarayın ayncalıklannı hükümdarlık gücü olmasa ben resim

yapmaya sen yıldızlan gözlemeye imkân bulabilir miy^^ Birader?”

“Başka insanlarda, evrenin kendisinde gördüğünün fazlasını Senyor’umuzda görme, Birader. Belki böyle kurtarabiliriz kendimizi sarayın ikiyüzlülüğünün yarattığı tehlikelerden ve yüzüstü bırakılmaktan. Şanslı doğması dışında hiçbir olağanüstülüğü yok Senyor'un. Geriye kalan her şey tüm nesnelerde ve tüm insanlarda ortak olan özellikler: Vahşet güçten doğar, güç zevki getirir, zevk biçimlere döner, biç^Anler nihayet sertleşir, soğur, bozulur ve ölür. Ölüm de çemberi yeniden başlatan vahşettir.”

"Ya acı, Birader?”

“Ne acısı?"

“Senin bahsettiğin acı. Onun değişirken, bozulurken ve ölürken hissettiği acı.”

“Ben genelden bahsediyordum, özellikle Senyor’dan değil.” “Unutma Birader, cisim verilmemiş hiçbir şey var olmaz. Senin dediğin gibi zorbalığın sevincinden ölümün soğukluğuna zorunlu bir geçit olan acı Senyor’da bile cisimleşmeye mecbur. Çünkü Senyor’umuz ölüme yaklaşıyor, okuduğumuz kâğıtlar bunu söylüyor bize. Hayattayken ölmek yenilgi ve hüsran gibi görünüyor bana, korkarım Senyor’umuzun tattığı ölüm de böyle bir şey, bununla birlikte onu bu sarayda ve bu sarayda oturanlarda ölümün kusursuz benzerliğini yaratmaya götüren kararın gizli nedenlerini algılayacak kapasiteye ulaşamadığımın da farkındayım. Gerçi evrenin kendisi anlıyor mu hüsranı? Söyle bana, ne de olsa yalnızca bir

astronom değil aynı zamanda bir müneccimsin.” Toribio toplayıcı mercekler, büyüteçler, teleskoplar, prizma-tik aynalar, gök kubbe haritaları, pergeller ve usturlaplarla dolu odasında ağır ağır dolaşmaya başladı. Peşinde meraklı Birader Juliân’la yürüdü de yürüdü, sonunda bir usturlabın başında durdu; derecelere ayrılmış gözlem aletini hayran hayran inceliyor gibiydi, metal kürenin bölümlerini gösteren kısımlan nazikçe okşadı; Aleti şöyle bir döndürdü:

"Hayır, evren hüsranı bilmez. O daima işleyişini sürdürür ve kendini eksiksiz olarak ifade eder sadece.”

"Şu halde, neşenin, biçimin, çürümenin ve ölümün azabından ve güzelliklerinden azade saf kuvvet, saf gerçekleşme, saf başarı mıdır evren? Eğer öyleyse Senyor’un bize dayattığı ölümcül normlan tablolarımla yenebilir miyim? Sanatın azabı ve güzelliği sayesinde neşe, biçim, çürüme, ölüm ve yeniden dirilişle kendimi hem evrenin doluluğundan hem de Senyor'un sonsuzluğundan kurtarabilir ve hakiki insan normunu böylece kurabilir miyim?"

Toribio diski gittikçe daha hızlı döndürürken mırıldandı: “Kendinden sorumlu olan bir kuvvet... ölümün kusursuz dengesinden doğan bir kuvvet...”

Yeniden Ressam Birader’e döndü:

"Hafiflik ağırlıktan, ağırlık hafiflikten doğar; her biri yaradılışının meyvelerini aynı anda toplar, her biri hareketi oranında tüketir kendini. Keza, her biri aynı anda yok olur. Her kuvvet kendini yok eder ama aynı zamanda birbirini yaratır; onlar için, ölüm karşılıklı kefaret ve şiddetli doğumdur...”

Müneccim, kasıtlı, hatta yapmacık sayılabilecek bir hareketle aniden usturlabın dönüşünü durdurdu ve sözlerini sürdürdü: "Yasa budur. Ne senin tablon ne benim bilimim kaçabilir bu normdan. Ama paradoks buradadır, onu bozunca yaratırız; Yasa, bilim ve sanatta yaratılan istisnalar sayesinde, ona karşı duranlar sayesinde var olur."

Julian elini Toribio’nun omzuna koydu.

“Birader, Senyor'umuz bu ahitte en iğrenç biçimde Tanrı'nın yasasım çiğniyor; tüm aforoz edilmiş sapkınlıkları birleştiriyor...” “Sapkınlıklar mı?” Birader Toribio önce kaşlarını kaldırdı, sonra güldü. "Hükümdarımız iyi bir İspanyoldur, onun sapkınlıklan-na küfürden başka ad verilemez ...”

"Ha sapkınlık, ha küfür, onlann sözünü ağzına alıyor ve mantıksal süreçlerini takip ediyor, tıpkı zavallı dostumuz Saray Vakanüvisi gibi; zavallı Senyor, günahlarının kefaretini ödemek için kürek cezasına da çarptmlamaz. Ama merhametli olmak istiyorum, Birader, az önce söylediklerine katıldığım için kendi kendime soruyorum, Senyor senin teleskobunla gördüğünü söylediğin gerçekleri acı çekerek, farklı bir düzeyde arıyor olmasın... Toribio, kim bilir belki de Senyor çok yalnızdır? Acaba biz, sen ve ben, hepimizin iyiliği için... ona yaklaşsak. ..' ’

“Görünüşe aldanma. Senyor bizim aradığımız şeyi aramıyor.” “Biz mi, Birader?”

“Evet, sen, Jnlıan, sen ve senin tablon. Benim göremeyeceğimi mi samyordun? Tek yaptığım görmektir be^m, zavallı ben, zavaUı bir §aşı Keldani: Gök kubbenin karanlıklarını gözleyebilen ben, bir resmi pekâlâ göreb^^m, pekâlâ Senyor’un şapeline gidebilir ve Orvieto'dan geldiği söylenen tablodaki imalan okuyab^^m, Orvi-eto gibi uzak bir yerden gelmiş olması belki resmi de gözlerden uzak tutuyor ve yaratıcıs^ının gerçek niyetlerini gizliyordur...”

“Sus, Birader, ne olursun, sus.”

"Öyle olsun. Ben sadece Senyor'a acımak ya da onu bizimle kıyaslamak için hiçbir neden olmadığını söylemeye çalışıyorum.” “Ona bağlı kalmaya yemin ettik.”

“Ama bağlılığın birçok derecesi vardır, senin sanatına ve beynim bilimime olan bağlılığımız Senyor’ a olan bağlılığımızın üzerindedir; hepsinin üzerinde ise Tanrı'ya olan bağlılığımız vardır.” “Sus, yalvarılın, sus; Senyor'a göre, ona bağlılık Tanrı'ya bağlıktır; bize hâkim olan bu iki yükümlülük içinde senin bilimine ya da benim ressamlığıma yer yok.”

“Bununla beraber, bu kâğıtlarda yazılanlara göre Senyor şüphe ediyor ve sen Senyor'un şüphesinin bizim dünyevi imanımıza benzediğine inanıyorsun."

“Evet, buna inanıyorum; çapraşık, dindarca ama öyle olduğuna inanıyorum... ya da en azından inanmak istiyorum.”

“Ama bu doğru değil, Birader; onun şüphesi şüphe değil, onun şüphesiyle bizim şüphemiz bir değil; Senyor hâlâ eski dünyada yaşıyor ve aradığın hakikati tüm o kavramsal ve analitik ayak oyunları, ayımlar, sorular ve varsayımlar arasında bulamayabilirsin; bunlar senin ve benim sonsuza dek ardımızda bırakacağımız şeyler: Çanak yalayıası Guzman'ın gayretkeş ellerinin yardımıyla Senyor'un kâğıda döktüğü sözcükler alçısı ya da harcı olmayan tuğlalardan örülü bir duvar gibidir; ufacık bir esinti o duvarı yıkabilir, tuğlaları birbirine tutturacak şey eksiktir; işte bu birleştirici şiirdir ve şiir her şeyin kireci, kumu ve suyudur, şiir mantıksal bilgidir; Senyor'un şüpheleri ve akıl oyunları bir yana, şiir bize hiçbir şeyin Senyor'un inandığı gibi cüretkârlık ve günah sayılamayacağını söyler, hiçbir şeyin inanılmaz olmadığını ve her şeyi bir arada tutan derin şiirsellik sayesinde hiçbir şeyin imkânsız olmadığını söyler. Şiir buluşma ve birleşmedir; senin sanatın ve benim bilimim, Birader, inkâr ettiğimiz tüm olasılıkların henüz bilmediğimiz olasılıklardan ibaret olduğunu söyler. O olasılıklan Senyor'un yaptığı gibi mahkûm edersen onlara kötülüğü yakıştırmış olursun. Ama kendini onlara açarsan iyinin ve kötünün birliğini öğrenir, karşılıklı olarak birbirlerinden nasıl beslendiklerini ve onları ayırmanın imkânsızlıklanm anlarsın: Bir altın parayı ikiye bölüp hâlâ bir duka diyebilir misin ona? Senyor'un şüphelerini sınamasının tek nedeni bir düzeni korumak; ortaya konan doğrunun gerek mantıktan gerekse hayal gücünden gelen her türlü saldırıya dayanacağma güveniyor; inan bana, Birader Julian.”

“Sen ve ben... o düzeni yıkmaya mı çalışıyoruz?”

"Şimdi benim söyleme sıram geldi: Sus, ne olursun, sus; bırak işimize devam edelim, matematiğin düzeninin ve ressamlığın düzeninin ilahi düzene eş olduğuna ya da eninde sonunda eş olacağına kendimizi inandıralım.”

“Aslını istersen hâlâ soruma cevap vermiş değilsin.”

“Bırak kendi tarzımda cevap vereyim. Tıpkı Tantalos’un işkencesinde olduğu gibi doğanın doymak bilmez açlığı ve susuzluğuna rağmen, aslında hiçbir şey yok olmaz; aksine doğa yeni nesiller ve yeni biçimler yaratır kendini beslemek için; zaman yok eder ama doğa ölümün yok ettiğinden daha hızlı üretir. Senyor, ruhunun derinliklerinde doğaya karşı geliyor; bu karşı geliş, kazanılması imkânsız savaşının sınırlanmış azametidir; yeryüzü sade-

ce bitmek bilmez bir yeniden üretim için hayatı yok etmek ister: Senyor, ^'mn mukadder kıldığı bu kutsal dünyevi maddenin artışını inkâr ederek kendi canını kurtarmak istiyor. Bir santim bile ilerlemeyeceksin, diyor Senyor doğaya, onu taşın ve ölümün paralel evreni içinde ebediyen tecrit ediyor: Yani bu sarayın içinde tutmak istiyor. Hepimiz, Senyor, sen ve ben kozmosa karşı insanlarm tasavvur ettiği ilk ve en eski düşüncelerin tutsaklarıysak kim ihbar edebilir ki onu? Senyor, Ulu Tann'mn tek bir değişmez, tekrarlanamaz, dönüşt^ilemez ifadeyle tasarladığı bir dünya tutsağı olmuş; sen ve ben sürekli akmakta olan,

devamlı bir dönüşümle gerçekleşen ilahi bir yayılış ^^ine bağımlıyız... Evet, zavallı Senyor’umuz. Tıpkı yaradılışın kendisi gibi, mükemmelliğin duygusuz, değişmez ve yeri doldurulamaz olduğuna inanıyor.”

“Evet, söylediklerinin doğruluğunu anlayabiliyorum. Bu sarayın yapılmasını da o yüzden emretti.”

“Öyleyse köstebekler, karıncalar, asitler, fareler gibi, nazlı nazlı akan nehirler gibi, rüzgâr ya da termitler gibi, sen ve ben, zamanın ve akışın taraftarları onun tasarısını içeriden kemirmeli, böylece bizzat sarayın kendisinin yeri doldurulabilirlik, yaratıla-bilirlik ve değiştirüebilirlik kusurlarından mustarip olmasını sağlamalıyız çünkü doğanın yasası budur, keza dünya devasa bir duygusuz k^rn yığını, yok edilemez yeşimden kocaman bir tepe olsaydı ya da tufanın ardından donmuş sular onu dev bir kristal topa çevirseydi, kusursuz ama yeri doldurulamaz olsaydı bunun hiçbir faydası olmayacak, sefaletten başka bir şey getirmeyecekti. Senyor'umuz kendisini elmas bir heykele çevirecek olan bir Me-dusa kafasıyla karşı karşıya kalmayı hak ediyor: Mükemmelliği ancak öyle bulabilir. Ama onun korkusu da budur: Başka bir şeye dönüşmek, herhangi

bir şeye dönüşmek, canlılığı ya da hareket kabiliyeti olmayan ebedî bir heykel de buna dahil.”

‘Ama Tanrı ebedîdir, değişmezdir, Senyor da öyle olmak istiyor; Tanrı canlıdır... O vardır...”

“Ebedi olan her şey daireseldir, dairesel olan her şey ebedîdir. Tanrı’m, Birader! Halâ anlamadın mı bu değişimin, bu hareketin, bu bitmez tükenmez yenilenmenin ne anlama geldiğini? Tann yaratır, hiç durmadan yaratır, her şeyi hareket ettirir, sırf kendi şarn uğruna döndürür, sanki yarattığı şeyi bu dönüş sırasında her açıdan, her perspektiften görmek ister, tasarladığı harikaların akışında tasarlanabilecek tüm manzaralan bilmek ister.”

“Sen de bu hareketi, bu düzeni gök kubbede gördüğünü, yıldızların ne zaman ve nereye doğru hareket ettiğini, nasıl ölçüldüklerini ve ne ürettiklerini bildiğini iddia ediyorsun, öyle mi? O zaman senin kibrinin en az Senyor’unki kadar büyük olduğunu nasıl inkâr edersin? Zira kabul etmek istemesen bile sen de göklerdeki Yaradan’ın vasıflanna sahip olduğuna inanıyorsun.”

“Tanrı'nın bir anda ve dünyevi ussallık olmadan bildiği şeyin anlayışına evrenin yapısını çözümleyerek mantıksal yoldan ulaştığım için, biz insanların böyle bir anlayışa ancak adım adım ve mantıksal çerçevede ulaşabileceklerine inarnyorum, Tanrı'nın sözüyle yaptıkları arasında bir ayrım gözetmek yıkıcı olacaktır. Astronominin gösterdiği hakikat, İlahi Bilgelik'in zaten bildiği hakikatten başka bir şey değildir. Yoksa ilahi varlığın hiçbir engel olmadan kendini ispat edebilmesi için, burada gördüğün her şeyin, haritalarımın, kürelerimin, kristallerimin yok edilmesi gerektiğine, benim gökyüzünü izlemeyi bırakma^rnın daha iyi olacağına mı inanıyorsun? Benim faaliyetlerimin dubası kime fayda sağlayacak? Tanrı’nın daima bildiği şeyin bir kınntısıru bilmem için beni dünyaya getiren kim? Geçici hükümda^nmız rm, her şeye rağmen değişen, acı çeken, tüm diğer canMar gibi bozulan ve hiç dile getirmemesine rağmen birilerinin hakikati bilmesine ihtiyaç duyan Senyor mu? İnan bana, Birader; b^^^ sessiz kalacak olsa dahi bu şeyleri bilmesi daha iyi; belki bir gün bu bilgiler kabul gören hakikatler olamasa bile en azından umutsuzluk yoluna ya da aynı anlama gelen tekrarlama yoluna farklı bir seçenek sunabilir Sürekli

tekrarlanan şeyler onları besleyen umutsuzluğun adını değiştirir; nihayet, Julian, o umutsuzluğa yok ediş denir.”

Birader Toribio, seni severim, bilirsin. Benim söylediklerim, engisizyonun bu anlattıklarını işitince söyleyeceklerinden farklı deği 1. "

Bir kişinin kısmi bilgisi Tanrı'nın bütünsel bilgisini lekelemez.”

Evrenin merkezinin yaradılışın mekânı, insanlığın mekânı, kilisenin mekânı yeryüzü olduğunu söyleyeceklerdir. ..”

Tanrı nın bir kez yaptığı şeyin bir daha yapılamayacağını söylemek O nun sınırsız gücünü yok eder mi? Bu olumsuz önermeyi tersine çevirdiğin zaman benim yaptığım şeyin ne olduğunu anlayacaksın: Yavaş yavaş insan düşüncesini ilahi düşünceyle özdeşleştiriyorum, geçmiş düşünceyle değil, şu anda olan düşünceyle; bir günde yapılmış tek bir tasarımla, tek bir başlangıç hareketiyle değil, onun akışıyla, sürekli yayılışı ve dönüşümüyle.”

“Derin bir uçuruma bakıyorsun ve benim başımı döndürüyorsun.”

"Mağaranın gölgelerine bakmıyorum; nehirde yıkanıyorum. Benim arzum budur.”

“Aynı zamanda korkun olmalı. Çünkü göklerde açtığın bu de^rten ruhlanmız çekilip alınabilir, ruhlarımız olmadan senin soğuk paralel kenarların ve üçgenlerin ne işimize yarar?”

“Evren sonsuzdur; belki bireysel ruhlanmız olarak bildiğimiz şeyi kaybeder ve tüm yaradılışın ruhunu kazanınz..."

“Vah benim biraderim, peki ya keşiflerin seni korkunç, dehşetli bir sonuca götürürse: Ya gün gelir de sonsuzluğun ilahi düzeninin başka, doğanın sonsuz düzeninin başka olduğunu keşfedersen? Aslında iki sonsuzluk olduğunu keşfedersek, ne olacak? Hangisini seçeceğiz, Birader?”

Toribio başını eğdi ve prizmatik aynanın durduğu masaya doğru yürüdü. Uzun bir süre konuşmadı. Aydınlık arttı ve güneş ışınlan buzlu kristalin üzerinde oyunlar oynamaya başladı. Derken yeniden söze başladı:

“Buna nasıl cevap verece^mi bilemiyorum."

“Evren kendi kanunlarıyla yönetiliyorsa, Kutsal Babamız'ın ya da kudretli Senyor'larunızın gücünün bir önemi olmadığını söyleyeceklerdir..."

Yalvaran Rahip kekelemeye başladı; Birader Toribio isteksizce sözlerini sürdürdü:

“Bu aklıma bile gelmedi; hayır; bu Tann'run yapacağı iştir; insanı ölümlü yapan Tann'dır çünkü insanı ölümsüz yapsaydı ne yeryüzünün ne de yeryüzünde insanın varlığının bir gereği kalırdı; insan ölümlüdür, bundan ötürü yeryüzü de ölümlülüğün mekânı olarak var olur. Bu doğru değil mi, Birader?”

"Seni cezalandıracaklar, Birader; doğru olan bu: İnsan ölümsüz olarak yaratıldı, Tann'nın sureti ve görünüşüyle yaratıldı; yalnızca İlk Günah yüzünden bu ilahi özel^^erini kaybetti. Dinimiz üç kaide üzerine kuruludur: ilk Günah, doğuştan lekelenmişlik ve ilahi bağışlama. Bu kaideleri yıkarsan bizzat kilisenin kendisini yıkmış olursun çünkü artık varlığının bir nedeni kalmaz; insan ilk günahı işlemedi dediğimiz takdirde onun hâlâ Tanrı’ya benzediğini, Tanrı’yla doğrudan söyleşebileceğim ve kilisenin aracılığına ihtiyaç duymayacağını ima etmiş oluruz ...”

“Yani yaradılışın amacı insanın elini ayağını bağlamak, sonra da yürüyemediği için cezalandırmak mıydı? Hayır, Birader; bana göre insanın ölümlülüğü ilahi yaradılış tasarısının bir parçasıdır; bana göre ölüm insanın özgürlüğünün, Tanrı’nın şefkatli babalığının, hareket ve değişimin bir parçasıdır; benim kaidelerim bunlardır, öyle olmak zorunda; Tanrı yeryüzünü küre şeklinde yarattı ve onu diğer gökcisimleriyle uyum içinde döndürmeye başladı, o gökcisiml eri dünyayı etkiler ve dünyadan etkilenirler. Evrenin ebcdi kanunu buysa, minicik bir gezegende oturan minicik insanların kanunu nasıl farklı olabilir?, nasıl?, nasıl, Birader?, evrendeki her şey değişiyor, bozuluyor, ölüyor ve yenileniyorsa biz nasıl istisna olabiliriz? Hayır, insan ölümlü olarak tasarlandı, ölmek için doğdu ve doğuştan lekelenmiş değildir, cismani ve ruhani olarak mükemmelleşmeye kesinlikle açıktır."

"İyi ama, ortada bir günah ya da lekelenmişlik yoksa ilahı bağışlamanın da gereği yoktur. Hayır, Birader! Seni yargılayacaklar, seni cezalandıracaklar, önce sözünü geri aldıracaklar, sonra da seni yakacaklar; dünya senin dediğin gibi dönmez, ya yükselir ya alçalır çünkü dünyann üzerinde gök, yani cennet vardır..." "Söylüyorum sana, dünya zaten gökte duruyor!”

“... dünyanın altında cehennem vardır kabul edilen hakikatin hiyerarşisini yıkacak olan kişi sen değilsin.”

“Ne olursa olsun, insanın ölümü onun ebediliğinin koşuludur.” Birader Toribio prizmatik aynanın içbükey kristalini güneşe çevirdi, güneş uysalca boyun eğdi, ışınlarını amansızca kristalin üzerine yolladı. Rahip, Senyor’un ahdinin yazılı olduğu kâğıtları merceğin altına koydu. Birader Juliân gök haritacısını durdurmak için atıldı: "Ne yapıyorsun, Birader, delirdin mi sen? Guzman bu kâğıtları benden geri isteyecektir, hepsinin üzerinde Senyor'un mührü var...’’

Güneş ışınları merceğin altına konmuş kâğıtların üzerinden ince bir duman çıkardıktan sonra kâğıtlar cayır cayır yanmaya başladı.

^ “Guzmân’ı merak etme sen, o önemsiz bir dalkavuktan başka

1 bir şey değil; suçu benim üzerime atarsın, Birader; benim dikkat-

l sizliğimden kaynaklanan bir kaza olduğunu söylersin ...” Kıvnm

kıvnm alevler, koyu bir duman çıkartarak kâğıtlan yiyip bitirdi.

‘s “Haklısın, Birader. Hiçbir şey söylemeyeceğim."

j “Bırakalım bu suçlu kâğıtlar yansın ve kütüphanemdeki ki

taplar k^^^un. Bak onlara; sayfalannın hep Arapça ve İbranice yazılmış olması, Senyor’un Guzman'a yazdırdığı ve Guzman'ın sana verdiği bu kâğıtların içindeki bu kara küfürlerden ve aptalca

sapkınlıklardan çok daha büyük suçtur... bu arada, hangi baha

neyle verdi sana bu kâğıtlan?"

“V^^üvis'in kâğıtla^m ona verdiğim sırada kullandığun bahaneyle, Senyor o kâğıtlar sayesinde keşfetti bugün hem hoşuna giden hem de onu huzursuz eden muhalif sapkınlıklan. Git, Guzmân, dedim ona, Senyor' a göster bu kâğıtlan, anlayac^tar bunla-nn içeriğini. Guzman bugün söylediklerinin aynısını söylemişti o gün bana. Hiçbir şey anlamadığım. Benim karar verebileceğimi.” Juliân büyük bir sevgiyle baktı Toribio'ya.

“Kimseye bir şey söylemeyeceğim.”

Rahipler kucaklaştı veToribio Juliân'a fısıldadı: "Tıpkı Pytha-goras'ın öğrencilerinin yaptığı gibi ben de hiçbir şey yazmayacağım. Ama korkumdan değil, ah, hayır, Birader..."

"İyi edersin; inan bana ruhum ferahladı bu kararını duyduğum zaman.”

“Ama anlamalisın beni: korkumdan değil. ..”

Ve Julian, yoldaşını kucaklarken, gözlerini görmemesine rağmen şefkatli kucaklayışında Müneccim Biraderin sarsılmalannı hissettiğinde sormak istemedi: Ağlıyor musun?, eğer korkudan değilse kibirden mi?, diye; ama Toribio kendiliğinden cevap verdi: “Hor görüleceğim için. Bu dünyada aylaklann sayısı anlardan bile fazla. Alelade insanların alaylarına açarnam bildiklerimi. Benim için güzel olan küçücük şeyleri anlamak için öylesine çok zaman harca^m, öylesine sevgi ve ihtimam gösterdim ki: Sefil şarlatanlann alaylaona ya da hor görmelerine dayanamam... Alay, Birader: Bakın şu şaşı Keldani kudretli kristalleriyle, göksel gözlükleriyle neler görmüş../'

"Birader... otur... bekle ... dinlen."

“Hiçbir şey anlatmayacağım; bekleyeceğiz. Hiçbir şeyi açığa

vurmayacağım ama Senyor da yapamayacak bunu. Güneş hem onun hem de benim sözlerimizi yutacak.”

"Peki ya Senyor'un kendisi gelir de kağıtlannın yakılmasının hesabını sormaya kalkarsa?”

"Her zaman yaptığımı yapanın, ona güzel bir zayiçe çıkartırım; yıkıcı Akrep burcunun onun ahdinin yok olmasına karar vermiş olduğunu gösteririm. Kasideler, ditiramplar, eski zaman tan-nlarına ve kahramanlanna benzetmelerle süslediğim birçok sahte felaket tehdidi karşılığında bu talihsiz kaybı memnuniyetle kabullenecektir. İşte öyle hallolur gider, Birader. Haydi; gel gidip içelim; gel gidip gülelim ... gerçi son gülen ilk ağlarmış.”

Yersiz yurtsuz hacı, nice toprağın oğlu, dolayısıyla da tüm topraklann unutulmuş yetimi, Celestina'nın yol arkadaşı, sırtında kan kırmızısı bir haç olan sarışın delikanlı, şafağın zayıf ışığında getirilmiş olduğu yeri tanımaya çalıştı; benzer bir şekilde yıldızlara yönelmiş başka binalan hayal meyal hatırlattığından astronomun uzun taş kulesinin dibine gelmişti. Gencin arzuları, göğe yükselen, yakarıcı kulenin arzulanyla bir olup yukarı çevrildi. Çevresine bakındı; Kastilya'nın engebeli topraklarını, seherde sakin sakin uyuyan toz tabakasını, güneşin ilk ışınlanna karşın karanlık kalmaya devam eden dağların muntazam ve tertemiz siluetini gördü; hızla geçen kara atları, saman, ot ve granit bloklarıyla tepeleme yükle arabaları çeken kan ter içinde öküzlerin yavaş adımlarını gördü; seherde uçan bir leylek sürüsüyle birlikte tüneyecek bir yer aradı, bu sonsuz sarayın çatıları üzerinde daireler çizen kargaların seslerini dinledi, inşaat alanındaki taş barakalardan birinde kızartılan kuzu etinin ve damlayan yağlann kokusunu aldı, günün ilk inek çıngıraklannın sesini dinledi; kulenin gri duvarına dokundu ve dokunduğu yerde, inşaatın yeniliğine rağmen eski ve inatçı bir canhlık işareti hissetti parmaklan, taşın içinde gizemli bir şekilde oluşmuş bir oyuk vardı ve bu korunaklı yerde minicik bir buğday filizi büyüyordu. Genç hacı geri döndüğü topraklara bir daha baktı ve bu buğday başağını taşın içinde büyümeye zorlayacak kadar kıraç olup olmadığını sordu kendi kendine; derken başka tarlalan hatırlamaya çalıştı, bildiği öbür dünyadaki tarlalarda uzun yeşil saplar kalın, esnek, sert ve sapsarı başaklar veriyordu, farklı bir ekmek düşündü, öbür dünyanın ekmeğini, san kırmızı tahıllarını.

| Kollarını yukan kaldırdı, avuçlarını göğe, kuleye doğru çevir

di, bunu yaptığı sırada dua mı ediyordu, şükranlarını mı sunuyordu, yoksa hatırlamaya mı çalışıyordu bilemedi; ellerini seher göğüne kaldırdığı anda kulenin tepesinden iki taş düştü, biri büyük, biri daha küçük, büyüğü sol avucuna, küçüğü sağ avucuna; taşlar so^iktu, sanki gece boyunca buz gibi gece ayazında kalmışlardı; ama taşlan avucunun içinde sıkıca tuttuğunda, bu mucizenin etkisiyle coşan genç adam hemen sıcaklığını verdi onlara; İspanya göğünden taş yağıyordu.

Gece gelen yabancının gözlerini kapatarak çaldığı flütün yumuşak, kederli nağmelerinin çekimine kapılarak Jerönimo'nun demirhanesine döndü, genç hacının Kastilya topraklarındaki ilk gecesinde gelmişti çalgıcı yabancı, delikanlı o geceyi daima hatırlayacaktı, karanlık sarayın dehlizlerinde ışıklar kendiliğinden yürümüş, taşın içinden buğday bitmiş, pencerelerden ölü şahinler fırlamış, yarasalar -gözleriyle görmüştü- pençelerinde insan uzuv-lan, inc^kemikieri, kulaklar, kafataslan taşıyarak başının üzerinden gelip geçmiş ve nihayet gökten taş ya^mştı.

Genç adam avucundaki taşları iki değerli mücevhermiş gibi sıktı. Jeronimo, Celestina ve kör flütçünün hâlâ uyanık olduğu demirhaneye vardı. Ovada onlara doğru yaklaşan silahlı bir birliğin ayak sesleri kederli flütün nağmelerini bastırdı. Jeronimo ayağa fırladı. Celestina onun kolundan tuttu.

"Önemi yok," dedi kadın, "bırak gelip bizi götürsünler. Yol arkadaşım ve ben bunun için geldik buraya."

Flütçü çalmayı kesti ve çalgısını yeleğinin eteklerine silerek temizledi. Senyor’un muhafızları hiç direnmeyen Celestina’yı tuttukları sırada genç hacı elindeki iki taşı bırakmadı; sonra gence yaklaştılar, o da hiçbir direnç göstermedi; dudakları dövmeli davulcu içoğlanıyla dağlarda seviştiği geceden beri biliyordu bu saraya gelme nedeninin bir Senyor'la yüzleşmek ve genç hacının kendisinin -kesinlikle bonesine rağmen- inanmak istemediği şeyi anlatmak olduğunu.

İkinci ahit

"Ben... Ben ... Tanrı'nın inayetiyle... bilerek, Havari Aziz Pau-lus’un öğretisine göre... sonra ne geliyor Guzman, ahit geleneğimiz hangi sözlerle devam eder?”

“... nasıl, günahın işlendikten sonra, tüm insanlann ceza olarak ölmesi buyruğunu veren takdiriilâhi. Senyor, inanın zamanı değil ...”

“... ve Tann'mızın cömertliği öyle büyük, öyle yücedir ki ... sonra Guzman?, okusana, dua kitabında yazanı oku bana..." ’

“O ki suçumuza ceza olsun diye buyurduğu ölümü hayata hazırlık yapar ve biz şükranla çekeriz cezarruzı... Senyor, Tanrı aşkına ..." ’

“Şükranla mı, Guzman? Sen benim erken yaşlanmış uzuvlarımı gördün mü, dünden önceki sonsuza dek yatacaklan bu mezarlığa gömdüğümüz o mumyalardan ve iskeletlerden bana kalan, aşırılıklardan dolayı mahvolmuş bedenimi gördün mü, her şeye rağmen ısrarla yanmaya devam eden, bedenimi kavuran ateşi hissettin mi, o ateş ki tövbeyle, pişmanlık dualarıyla, kırbaçlamayla ve bitmeyen kabuslarla sönmek zorunda... çünkü ateşimi onda söndürerek hastalığıını Isabel'e bulaştıramam; doğru mu, Guzman?"

“Bunun için kendinizi üzmeyin, Senyor..."

“Gebe kalırsa yeni bir cesetten başka ne doğacak bizim birleşmemizden, daha doğmadan ölen bir canavar, mezarı beşik yapmaya, burada inşa ettiğimiz mahzen mezarlanndan birinde sallanıp avutulmaya mahk^n minik bir mumya, doğru değil mi, Guzman?"

“Peki ya Ines’le birlikteliğinizden ne doğacak, Senyor?” “Kötülük, bilinmeyen. Neden getirdin onu bana?" "Bilinmeyen, evet. Belki iyilik; şans; soyunuzun yenilenmesi." Ve sabır?.. Ne diyordum ben şimdi? Ne diyor do^a?”

"... ve ölümümüze makul iratemizle geliriz, ölümün doğal mecburiyetiyle zorlanmaz, onu ebedî saadete geçit ve yol sayanz ve iyi geçmiş bir ömür..."

"Şüphe et, Guzman, şüphe et; aynama bak; merdivenimin otuz üç basamağını çık, dogmayı yalanla, dolaya karşı çık ve eğer dirilirsek bunun havai bedende olacağını ya da şu anda içinde yaşadığımız, bizi oluşturan bedenden farklı bir bedende dirilip yeryüzünde yürüyeceğimizi söyle; söyle, Guzmân, günü gelince dirilirsek şu an içinde oturduğumuz bedenle hiçbir benzerliği olmayan bir küre şeklinde dirilmemizin de gayet mümkün olduğunu söyle; son yargı gününde bu dünya üzerinde doğmuş olan tüm insanlarm aynı anda d^eceğini inkâr et, onun yerine her birinin kendi zamanmda ve kendi tarzmda dirileceğini savun, dişi kurtla-rm karınlarından, köpeklerin çiftleşmesinden, yılanlann yumurtalarından, dur^m sulan dolduran böceklerin kayıtsızca düzüşmesinden canlanacağını söyle; bu muhakeme ile insan bedenine şekil verenin -Isabel'in rah^minde, Ines'in rahminde, anamın göğsünde-Şeytan olduğunu düşünerek titreyebiliriz; anamm, In6s'in ya da Isabel'in rahmindeki ceninin iblislerin dölü olduğuna inanabiliriz; evet, Guzmân çünkü ilk Tanrı -biz onu bilmeyiz ve o da bizi bilmez- ilk ve mükemmel göğü yarattıysa, Lucifer'in yaratıklann-dan başka bir şey olmayan ölümlü insanların kusurlarına orada yer yoktu; kusursuz gökten cennetin sızdığı yaradır Lucifer, kusursuz ve kudretli Tanrı'nın işi olamayacak bir şeyin yaradılışa sızdığı çatlaktır: Bu şey insandır, sen ve ben, Guzman; yeni ahdimi yazmak için doğan güneşin ışığından yararl an; bu onlara vasiyetim-dir: Yalnızca unutulmuş duruşlarda, zamanın deliklerinde, geçmişin geleceği hayal etmeye çalıştığı karanlık ve boş dakikalarda sonsuz kısa bir zaman aralığında görülebilecek olan gelecekteki dirilişlere bırakıyorum bu ahdi. Geçmişteki geleceğin hayaline, soyum ve ülkem için mü^ıkün olan tek geleceğe körlemesine, azimli ve acılı bir dönüştür benim vasiyetim. Ne söylediğimi anlıyor musun, Guzman? Ekle, bu sert maddeleri de ekle. Bu benim yeni ahdim."

"Senyor, hiç zamanımız kalmadı. Zaten bu yeni ahit gereksiz çünkü daha dün bir tane yazdırmıştınız."

"Ekle söylediklerimi. Dün daha tanımıyordum In£s'i. Ekle. Diz sözcükleri art arda. Bu saray baki kalacak mı? Baki kalmayacaksa bırak kelimeler onu devam ettirsin ve içinde geçen hayatlan yeniden üretsin."

“Ki biz de ölümümüzle sadık ve vefakâr şahitleri olalım Tanrı’nın ilk atalarımıza söylediği o değişmez hakikatin: Günah işledikleri için onlar ve biz, onların torunlan, hepimiz öleceğiz...” “Yanlış, Guzmân: Tanrı arzulamaz; Tann var olmaz: Tanrı gizildir, O her şeyi yapabilir ama bunun O'na hiçbir faydası olmaz çünkü O ne arzular ne de var olur. O bizi hor görür; günah, olmaktır, günah, sevmektir. Guzman, Guzmân, ne dayanılmaz bir acı... hadi kırmızı taşı avucuma koy. ..”

"Bitirdiniz mi, Efendimiz?”

"Evet, evet... Guzman, sen hiç şüphe etmez misin?”

“Eğer gücüm olsaydı, Senyor, hiçbir şeyden ^phe etmezdim.” "Ama gücün yok, zavallı Guzmân.”

“Sizi tehdit edenlere karşı harekete geçmezseniz yakında sizin de gücünüz olmayabilir."

“O tehlikeleri çok iyi biliyorum; onlar fazla aydınlanmış bir ruhun tehdididir; burada çevremde pusudalar, bu odada, bu koridorlarda, bu şapelde; onlan gayet iyi biliyo^rum, Guzman; onlar asla uzlaşamayacak yeteneklere; yani hem bilgeliğe hem de güce sahip insanın yarattığı tehlikelerdir; dışanda mahzen mezarlığımda ve şapelimde yatan katil ve savaşçı atalanm gibi bir cani olsaydım keşke; gücümü bilinçsizce kullansaydım; ne rahatlık, Guz-man ne derin bir huzur, keşke öyle olsaydı; zaman geçtikçe bilgi, şüphe ve hoşgörü zaafı eklendi asli güç kaynağına; işte tehlike bu, farkında değil misin; dualarla, tövbeyle, akılla ve çılgınlıkla uzak-laştınyorum bu tehlikeyi; günahlarla uzaklaştırıyorum, günü ge-Hp de bağışlanıncaya dek...”

Sizi tehdit eden tehlike dışanda, Senyor ve yalnız sizin gücünüz onu bertaraf edebilir.”

"Güç mü? Yine mi?”

“Daima, Senyor."

Bir suç yetmedi mi? Bir zamanlar masumlarm kanına girerek ödemedim mi güce sahip olmanın kefaretini?”

“Bu seferki ölüm kalım meselesi, Senyor; Tann’nın harekete geçtiği gibi harekete geçmelisiniz: Olarak değil, severek değil, sadece yaparak - güç. Bunu kendiniz söylediniz."

“Ama inkar eden de bendim.”

“Ahdinizin sözleriyle ödeyemezsiniz borçlamuzı.’’

"Sen ne diyorsun? Her şey bana ait zaten. Dünya benim; dünya benim sahip olduklarıma mecbur, onlarla sınırlı. Toprağın verdiği her şey benim, hasatlar, sürüler, hepsi benim sarayıma getiriliyor, yasallar ve serler tarafından kapıma getirilip bana teslim ediliyor, tıpkı babama ve büyübabalarıma teslim edildiği gibi. ..” “Evet; vasalla^mz hâlâ size eski yasalar gereği borçlu oldukları şeyleri getiriyorlar ama ^artık daha az vasal ve daha az vergi var, inşaatın masraflan onlarm katbekat üstünde, artık sizin elinize geçmeyen ürünlerin miktan da öyle. Şehirler, Efendimiz... bugün zengin^üerin bü^yük bir kısmını şehirler alıyor..."

“^ma ben hep aldığım miktan almaya devam ediyorum: Krallıklanmda geçerli olan kanun böyle..."

“Evet, herkesten daha ço^mu aldığınız sırada iyi bir kanundu. Ama bugün, aynı miktan ahyor olmamza rağmen diğerlerinden çok daha azını alıyorsunuz. Şehirler, Senyor. Bugün hemen hemen her şey uzun bir yol kat edip sarayınıza gelmek yerine tarlalardan doğruca en yakın şehre gidiyor, şehirlerde tacirler mallan alıyor ve bize getiriyor, getirdikleri şeyler için onlara para ödüyoruz. Siz her zaman aldığıruz miktan almaya devam ediyorsunuz: Binlerce baş sığır, demet demet buğday, balya balya saman. Ama sizin hükmünüze dahil olmayan şeyler için para ödemek zorundasınız bugün. Cesetler uzak mesafelerden gelebilir buraya ama kentsoylularm pazarlanna giden yumurtalar, sebzeler, pastırmalar gelemez. ^^ik babanızın altın çağında yaşamıyoruz, Senyor. ..”

“Sen neler anlatıyorsun bana? Yumurtalar, sebzeler! Ben sana ölümden, günahtan ve ruhlarm dirilişinden söz ederken sen bana pastırma mı

diyorsun?”

“Yumurta ve pastırma olmadan kişi ruhtan konuşamaz. Şa-tolann dışındaki dünya değişti, siz farkına bile varmadınız. Cüre-mazur görün. H^kı^ size giderek daha az ihtiyaç duyuyor. İnsanlar kendi dünyalarını kurdular, cesetler olmadan, günah olmadan, ruhun azabı olmadan...”

“Öyleyse onları öldürmek işe yaramamış. Öyleyse sapkınlık kazandı. Öyleyse ben bir salağım. Söylediğin bu mu yani?”

“Senyor, ben yalnız size sadığım ve sadakatim hakikati söylememi gerektiriyor. İlahiyattan hiç anlamam. Tek bildiğim şey insanların sizin emrinizde ve sizin krallığınızın yararı için çalışacakları yerde sizin emriniz olmadan türlü türlü mallar üretip sattıklarıdır...’ ’

“Kime?”

“Kimlere demek istediniz, herhalde. Kimlere olacak, alıcılara: Kim olursa; karşılığında para alıyorlar; aracılar kullanıyorlar; işbölümüne gidiyor, uzmanlaşıyorlar; artık kan üzerine değil, tuz, deri, şarap, buğday, et ticareti üzerine kurulu yeni güçler var... ’’ “Benim gücüm kutsaldır.’'

"Beni bağışlayın ama daha kutsal bir güç var, Senyor, adına da para deniliyor. O tanrının yasasına göre borçlandığınız zaman ödemelisiniz, Senyor: Hazine sandıklarınız tamtakır kaldı.”

“İyi ama, sarayımdaki uşaklann ücreti nasıl ödeniyor? İnşaatın masrafları, işçilerin parası nasıl ödeniyor?”

“Açık söylemek gerekirse, Efendimiz; onlara ayıracak beş paramız kalmadı. Ölüler için yapılan törenler tamamlandıktan sonra size acilen söylemem gerekiyordu bunu. Daha önce siz i böyle bir şeyle meşgul etmek istemedim. Ancak atalannız için yaptırdığınız mahzen mezarlarının ve onları ateş pahasına buraya taşımanın hazînede kalan son parayı da tüketmiş olduğunu bildirmek görevimdir.”

"Peki ya sarayın içindeki zenginlikler; Cuenca’da dökülen demir pannaklıklar, Zaragoza’dan gelen korkuluklar, İtalyan mermerleri, Floransa

malı bronz süslemeler, Flaman malı kollu şamdanlar? ..’ ’

"Hepsi borca girerek alındı; hiçbirinin parası ödenmedi; krediniz sonsuz ama ödeme zamanı geldi artık.”

“Ne yapıyorsun? Neden ahdimi uzatıyorsun bana? O çıkardığın kağıt da nesi?”

“Borçlarınızın ayrıntılı bir listesi: Demirciler, gemiciler, kasaplar, marangozlar, fırıncılar, tuz tacirleri, dokumacılar, çırpıcılar, boyacılar, kunduracılar -şuna bakın, kunduracılardan bir tanesi annenizin getirdiği gencin ona ayakkabı derisi yedirdiğinden yakınıyor; bunun için tazminat istiyor; böyle kasıtlı davranışlann bedeli ödenmeli- koşumcular, kumaşçılar, şarapçılar, biracılar, berberler, doktorlar, meyhaneciler, terziler, ipek tacirleri... Devam edeyim mi, Senyor?"

'j^a eskiden her şey burada şatonun içinde üretilirdi, Guz-ma n...”

“Sarayı inşa eden işçilerden ve ölülere hizmet eden din adamlarından başka hiç ^mse kalmadı. Şan şeref var. Beş para yok”

“Peki ne öneriyorsun, Guzman?”

Guzman yatak odasının girişine gitti; şapele açılan perdeyi çekti. Perdenin arkasında yaşlı, kambur bir adam duruyordu. Seherin ve taş şapelde uyanık geçirdiği uzun gecenin soğuğundan korunmak için kullandığı kısa bir kürklü pelerin vardı üzerinde; fakat bu pelerin ^yüzünün keskin, hırslı, keskin hatlarını ya da buz mavisi bakişlarım ısıtmaya yetmiyordu.

Zerdevan postundan bir başlık giymişti ve cılız göğsünde asili duran gümüş madalyonun üzerinde uzun, boğumlu parmakları huzursuzca geziniyordu; siyah poturu uzun ince hacaklarımn üstünde hayli bol duruyordu. Dişsiz ağzı dalkavuk bir gülüşle çarp^rnştı; bu yaşlı m^uk Senyor’un önünde eğildi, sadakatini sundu ve kabul edilme onurunun kendisine ihsan edilmesinden dolayı minnettarlığını bildirdi; saatler boyunca, bütün gece buz gibi şapelde, ölülerden başka yoldaşı olmadan beklemek zorunda kalmıştı; gerçekten azametli bir şapeldi, korkuluklar, mermerler, tablolar, lahitler ^m bilir ne kadara mal olmuştu?; bir servete kuşkusuz, bir servete;

işçiliğin kalitesi, taşıma maliyeti, montaj, hiç kuşkusuz bunlar da çok pahalıya mal olmuştu ...

Hayır, bekletilmekten yakınmıyordu; incelemişti, gözlemişti; bu büyük yapıya hayran olmuştu; saray uşakları dışında hiç kimse bilmiyordu içerisinin neye benzediğini; bu bitimsiz saray ün saldığı kadar merak da uyandırmıştı; bu yere paha biçmek için özel nedenleri vardı ve Sevilla’dan buraya kadar yorucu bir yolculuk yapmasına değmişti; böylece sarayı görecek, Senyor'a hizmetlerini sunacak ve aynı zamanda kızının, geç evliliğinin o nadir meyvesinin be^iret yemini etmeye hazırlandığı manastırı da görmüş olacaktı; bu çağda kızlar pek tuhaf, Senyor, onun kızı da -ticaret ve tefecilik sayesinde zengin olmuş ve şimdi yaşlanıp ölüme yaklaşmış olan bir babanın verebileceklerinden faydalanmak yerine- bu sarayda inzivaya çekilmeyi tercih etmişti; eskilerin şu vecizesi doğru olmalıydı: Kocamışlığında kız evlat sahibi olana talih yardım ederse kızı ona bakar fakat tohumunda azıcık delilik varsa kızcağız zırdeli olup dağlara kaçar; bir de buna onun bir Sevilla’h olduğunu ekleyin, işte o zaman iyi çıkarsa, milyonda bir demektir; doğrudur, handiyse kurumuş bir bedenden olmanın yanında erken yaşta yetim kalır zavallıcık; bedenin içi geçmiş, kabul ama kafa daha dipdiri, ömür boyu bilenmiştir bu kafa, tacirlik mesleği ve tefecilik denen kötülük yüzünden gece gündüz çalışıp durrnuştur, aslında tefecilik de günah ya da kötülük değil aksine hayırseverliktir; ama ne olursa olsun, deneyim en iyi öğretmendir, bir tüccar olarak kendi yolumda yürür giderim, çok kayba uğramam, çok borç altına girrnem, gerçi siz bana bakmayın, keskin bir burnum vardır ve metallerin fiyatı yükselecekse ya da tuzun fiyatı düşecekse hemen hissederim, Baltık’taki ve Adriyatik'teki meslektaşlarımla, alışverişlerimde hiç ters gitmez işlerim çünkü ne derler bilirsiniz, semeri vuran çok olurmuş ben eşeğim diyenin sırtına; paramı biraz oraya yatı^m, biraz buradan çekerim, cimrinin bir lirası müsrifin bin lirasına bedeldir... Ah o ne muhteşem bir sözcüktür, Senyor; para... Onu olayın, gömün, saklayın, saklandığı yerde büyümesini izleyin, ticaret ve üretimle filizlenmesini seyredin, bir ağaç halini alıp sürgünler verişini görün, madencilik, deniz taşımacılığı, toprak idaresi, savaşlar ya da keşifler için kaynağa ihtiyaç duyan asilzadelere, bir de saray yaptırtan hükümdarlara borç para....

Ah, bu saray tamamlanmalı, zaten Senyor da öyle düşünmüyor mu?, yarım kalması ne kadar utanç verici olurdu, sadece bir kabuk, göklerin laneti üzerine yıkılmış gibi görünen bir saray; Senyor hayatını adamıştı bu saraya, öyle değil mi, yüzyıllar boyunca bu saray sayesinde hatırlanacaktı, değil mi; kadim Kastilya bahçesini bu sarayı ^^mek için ziyan etmiş, yemyeşil ovayı toza çevirmişti, köylüleri topraklarından, çobanlan çayırlarından etmişti, hepsini ücretli işçi olarak çalıştırmaya başlamıştı, ne güzel, ne güzel, bu konuda size öğretebileceğim hiçbir şey yok, Senyor, ürünlerin onları üreten kişiye ait olmasının ne kadar gereksiz olduğunun farkındasınız, ürettikleri şeyleri onlar adına pazara taşıyacak kişilerin ayakları olmadan, kötü hasat, fırtına, kaza ya da aşırı harcama durumunda onlara para veren bir tefecinin elleri '?

1

s

\ olmadan ne faydası vardır ki inlerinin? Biz lanetlendik, Senyor

< bununla beraber bizim işimizin hayırseverlik olduğunda ısrar

, ediyorum. Her zaman geri alamadık verdiğimiz borçlan. Uzun

, ömrüm boyunca fepanya denen ülkede öyle asilzadeler gördüm

ki sırf şerefe ve gösterişe olan tutkularından dolayı top-

raklannı sürdükten sonra tohum yerine gümüş ekerlerdi, sanki metal filizlenip yeni bir meyve verecekmiş gibi; mutfaklarındaki aşçı yamaklar büyülemek için yemeklerini değerli mumlarla pişirten, böylece kendi kendilerini büyüleyenleri bilirim; bir kutlamanın sonunda otuz atın canlı canlı yakilmasını emredenleri bilirim, sırf sıradan ölümlülerden üstün olduklarına inanmalarını sağlayan o müsrifçe manzarayı seyretme zevki için. En kötüsü de kimile^rinin en dar zamanlannda yardımlanna yetişen tefecileri öldürmeleridir. Yani benim bu sefü işimin gereklerini ve tehlikelerini anlayın, Senyor.

Her neyse, bırakalım fahişe mesleğini icra etsin, madrabaz dolabını çevirsin; ^^nler onla^ üretilmesini teşvik edenlere, onlan döndürenlere, değerlendi büyük ölçüde artıranlara ait olmalıdır, Senyor da öyle d^^^müyorlar mı?, zaman değişti, geçen senenin düsturlan şimdi maziye karıştı, eskiden hastalık ve açlık insanlann umutlarını öte dünyaya bağlamalarına neden olurdu fakat insan çalışabilir ^artık Senyor, kendini çok çalışmaya adayabilir, çalışmasının meyvelerini bu dünyada toplayabilir, değersiz bir soydan gelmesine rağmen, adcının değil ama marifetlerinin lütfun-dan faydalanabilir: Paradır insan yapan, tüm ıstıraplarını

unutur sofrasında ekmeği olan; şurada üç kuruşluk ticaret ve re-hincilikle geçiniyorum Yüce Senyor; bu beni size hizmet etmekten ve miras yoluyla intikal eden bir iktidara yorgun yaşlı kemiklerimle destek olmaktan alıkoymuyor. Beni insafsızca yargılamayın; zaman değişti artık, işler değişti; benim işimi hor gören dinimizin yasaklan, felakete uğramış, hasta ve aç bir dünyada kaldı Senyor, bayatlamış bir dünyada; Hıristiyanların tefecilik yapması günah diye bugüne kadar Yahudiler üstlenmiş bu zorunlu görevi, iyi de Yahudileri ortadan kaldırınca elbet birileri devralmayacak mı işi, yani benim gibi saf Hıristiyanların yaptığı bu zorunlu hayırseverlik mahkûm mu edilsin şimdi? Demek ki zoraki üstlendiğim bu görev daha güçlü ve sağlam bir imanın sembolü olarak kabul edilmeli ki bu ima^nın vaat ettiği cennet iki tanedir: Biri

burada, biri diğer tarafta, biri şimdi, biri sonra: Hakikaten takdire şayan bir vaat değil mi? Son diyeceğim şudur ki, benim bu dünyevi işlerim günahtan sayılsa dahi, tatlı kızımın, tek vâris^tin, tüm paramı bırakacağım kişinin bu sarayda daimi yeminini etmeye ve İsa'yla evlenmeye hazırlanması sayesinde dengelenmekte, hatta belki de bağışlanmaktadır.

Benim bereketli zenginliğim er geç sarayınızdaki iyi yürekli rahibelerin eline geçecek çünkü kızım Ines yoksulluk yeminini etmiş olacak. Borçlarınızı ödemeniz için size ödünç vereceğim para -çok az bir faizle, yıllık yüzde yirmi- yalnızca şu anki sorununuzu değil, gelecekteki sorunlannızı da çözecek: Inesilla sayesinde benim param Senyor'un hazinesine girecek, böylece kızım -bu gece şapelde beklerken yatak odanızdan çıkışını izledim- bir kez daha Senyor'a olan bağlılığını gösterecek, tıpkı Senyor’un onun babasına olan bağlılığını küçük lütuflada

göstereceği gibi çünkü Senyor'la alışveriş yapma onuru herkesin eline geçmez, Senyor'un yardımına koşan bir kişi hiç kuşkusuz sıradan bir tefecinin alacağı faizden fazlasını almalıdır çünkü Senyor pireyi bile bir beyefendi yapabilir ve aralık ayında mayısın zevklerini tatmamı sağlayabilir, zenginliğe şan ve şerefkatabilir. Siz kazançlı çıkacaksınız, Efendimiz, inanın bana, siz kazançlı çıkacaksınız.

Şimdi, eğer bu beyefendi kâğıdı, kalemi, mürekkebi, kurutma kumunu ve mühürleri hazırlarsa anlaşma faslına geçebiliriz; üşüyorum, uykum var, gece boyunca uzun süre koro yerinin arkasında oturarak bekledim, korkunç rüyalar gördüm. Gevezeliğimi bağışlayın; haydi artık işimize gücümüze bakalım; geç oluyor, haydi bitirelim şu işi.

Senyor, ruhu ve bedeni uyuşmuş bir halde kalemi eline aldı. Ama önce, cansız gözlerini kısarak sordu:

"Mümkünse bu beyefendiye bir soru yöneltmek isterim: Eğer bir tacir ve tefeci olarak güçleriniz bu denli enginse, neden benim gücüme boyun eğiyorsunuz?"

Yaşlı tefeci boynunu büktü.

"Birlik, Efendimiz, birlik. Görünür bir baş olmadan gövde dağılıp gitmeye mahkûmdur. Başvurulabilecek daha üst bir makam olmazsa köpekler gibi birbirimize düşeriz. Sağ olun, Efend^râ."

O sabah Guzman tıpkı hasta şahinlerin b^^ını yaptığı gibi Senyor'un bakımını yaptı, uzun zaman pusuda bekledikten sonra *

j birdenbire elinde kamçısıyla sahneye fırlayan hastalıklarla, uyku* suzlukla, sevişmekle ve vicdanının giderek artan sızısıyla tüken-

^ miş, yüzükoyun yatan efendisinin ağrılannı dindirmek için mer-

^ hemler yaptı, bitki özleri kaynattı, şifalı sular hazırladı.

"Bunu için, Senyor," -Guzman iksiri kralın dudaklarına yaklaştırdı- "idrar söktürücü, özellikle de mesanedekl yaralardan kaynaklanan sancılara çok

iyi gelen bu çayırotu çayını için, izin verin ayaklarınızı bu sıcak, nemli vaşak safrasıyla ovayım, gut ağ-rılannı azaltır ve şişlikleri indirir. "

"Çatı penceresini kim açtı, Guzman? Odanın içi sivrisinekle doldu; mevsim yaz, ovadaki göller bataklığa döndü şimdi, her yan sivrisinek kaynıyor."

“Meraklanmayın, Senyor, yatağınızın altına ayı kanıyla dolu bir çanak koydum, sivrisinekler oraya toplanıp boğulacaklardır. "

"Ben de, ben de boğuluyorum ..."

"İyi ama memnun olmalısınız, Senyor; o yaşlı Sevilla’lı tefeci bize hayat verdi, sarayınız tamamlanacak; onu ödüllendirmeksiniz; üstelik o çömezin de babası, ona bir unvan verin, en azından Kumandan yapın; çok yaşlanm^, ölmeden önce bu zevki tattınn ona.”

Senyor inledi.

“^Kimdi o yaşh adam, gerçekte kimdi? Beni aşağılamak, hayattım karşılığında bana para teklif etmek için buraya gelen bir Şeytan mıydı; ama bu en korkunç mukaddesat ticareti günahı değil midir, verdiği para karşılığında ruhumu mu istiyor?"

“Derleme böyle bir şey, Senyor, yaşlı Sevilla'lı şeytani bir meslek değil, serbest meslek icra ediyor."

“İlerleme? Serbest?”

“Güneşin kendi yolunda gitmesindeki ya da atalarınızın cesetlerinin saraya gelmesindeki anlamda ilerleme, tek farkı artık

topluma yayılmış olması; bir de köleliğe karşı çıkan her öz-adama yakışır şekilde serbest, Senyor.”

"Ama güneş nasıl ufukta doğup ufukta batıyorsa, senin ilerlemen de kendi varlık sebepleri yüzünden son bulacaktır; şu serbest meselesine gelince, serbestlik peşindeki her köle doğanın kanunl^mı karşısında bulacaktır; ben bu kelimeleri bilmiyorum.”

"Tek bilgi eylemdir, Senyor.”

“Bir de miras yoluyla intikal eden itibar vardır ve bu alırup satılamaz, Guzman."

"Tehlikeye atılmanın itibarı vardır, Senyor, ister meleklerle yaşasın ve onları sevsin ister Şeytan'la yaşayıp onu sevsin, kişi seçmelidir; sınırlarını bildiği sürece, kişi yükselmekte ya da alçalmak-ta özgürdür.”

"Hayır, Guzman, insana uygun tek hiyerarşinin temelinde ölümsüz bir ruh ve ebedî hayattaki miras vardır."

"Hayır, Senyor, alın yazısı vardır, kader vardır, hiyerarşiyi devamlı kontrol eden ve dönüştüren erdem vardır; insan dünyanın şanı şerefi, alaya alınışı ve muammasıdır, dünya ise ya insanın şanının ya da alaya alınışırun çözülemez muammasıdır.”

“Ebedî hayatı kaza^rcak için nefsine hâkim olma, alçakgönüllülük, fedakârlık vardır, Guzman!”

“Dünyevi hayatı kazanmak için hırs, şehvet ve arzular vardır, Senyor.”

"Bilgelik Tanrı vergisidir, Guzman.”

"Basiret deneme ve yarulma yoluyla kazanılır, Efend^tiz.”

"En büyük ideal, Kutsal Kitap ve vahiy inancı üzerine tefekküre dalrruş, her şeyden elini eteğini çe^niş bir beyefendi idealidir, Guzmân."

“Mutlak idealler yoktur, Senyor, faaliyetle geçen bir ömrün dünyevi ödülleri vardır, yalnızca.”

"Hakikatler sonsuzdur, Guzman, ben onların değişmesini istemiyorum, ailemin yüzyıllardır koruduğu asli bilgeliğin bir tefecilik malzemesi olmasını, bu yaşlı adam gibi kendi kızını bile satacak kadar alçalabilen adamlar tarafından kirletilmesini istemiyorum; onları taıurım, Guzman, onların dehşet verici geçmişlerini bilirim, kâfirlerin topraklarında Mesih adına savaşmak amacıyla başlatılan, çocukların Haçlı Seferi’nin kaderi geliyor aklıma, Mar-silyalı silah üreticileri Demir Hugo ve Domuz

Guillermo'nun ellerine düşmüşlerdi, o alçaklar çocukları Kutsal Topraklar'a ücretsiz götürmeyi teklif etmişler ama onları Afrika'nın barbar sahillerine götürmüş, masumları köle diye Araplara satmışlardı. Şimdi benim de öldürdüğümden mi bahsedeceksin, Guzmân? Evet ama güç ve iman adına ya da imanın gücü adına öldürdüm ama hiçbir zaman para için değil. Tüm zamanını parayla uğraşarak geçiren bir kişinin sahtekâr bir Yahudi, bir dönme, pis bir domuz olduğundan her zaman şüphelenmişimdir, saf bir Hıristiyan adı taşısa bile böyledir bu; annemin kolunu hacağını kesen ve neredeyse öldürecek olan doktor, adı^nın Cuevas olduğunu söylemiş ve evindeki dua kitaplan ve kollu Musevi şamdanı bulununcaya kadar da iyi ve saf bir İspanyol olduğunda diretmişti. Sana bu kadar güvenmem seni şaşırtıyor mu, Guzman? bilmende sakınca yok: İspanyol soylulan dönme Yahudilerce, sahte sadakat gösterenlerce kuşatılmıştır; eski, kirlenmemiş Hıristiyan soyunu bulabileceğin tek yer kendi topraklannda alelade h^^nın yaşadığı yerdir. Şimdi anlatma bana, Guzman, ebedi düzenimizin düş-manlanyla işbirliği yaptığını .. .''

“Senyor, T^^ aşkına, ne yaptıysam sizin çıkarla^nmza yürekten bağlı olduğumdan yap^m..."

‘î^ma benim ^çıkarlan^ının o tefeci, o mukaddesat tüccanyla, Kutsal Ruh'un düşmanıyla uyuşabileceğine inanıyorsun, öyle mi?” "Uyuşabilir ve uyuşmak zorunda, Senyor; bu yeni güçler bir gerçekliktir: Siz onlara hükmetmedeniz onlar size hükmederler. Bu size en sa^^ni tavsiyemdir."

"Hayır, hayır, ben haklıyım, soyumuz burada ve şimdi sona eriyor, dünya b^^nle beraber ölebilir ama değişmeyecek, dünya pekalâ bu sarayın sınırlan içinde tutulabilir, Guzman; sen kimi savunuyorsun, kimin tarafındasın?, söyle bana."

“Senyor, tekrarlıyorum, ben yalnız Senyor'a hizmet ediyorum, sizi uyanyo^im, bu yeni güçler sizi kullanmasın diye siz onlan kullanın diye öğutlüyo^im: Yaşh tefeciye Kumandan unvanını bağışlarsanız, Senyor'u onurlandırmaya ve ona bağlı kalmaya mecbur hissedecektir kendini; diğer yandan Senyor Donya Ines'in ta^nı çıkartabilir ve neslini yemleyebilir, aynı toprakta büyümekten yoruldu a^rtık tohum; piçi vâris olarak tanıyın ve budala bir vâris getiren Ana Kralıçe'nin çılgınlığına ve komplolarına karşı çıkın; onun çılgınlığına değilse bile, dün gelen ikinci bir sahtekân koruyan

işçilerin huzursuzluğuna engel olun, o adam da, annenizin kafilesinde görevli erkek kılığında bir kadın olan davulcu içoğ-lanıyla beraber geldi; tehdit tehdide ekleniyor, yeryüzündeki erkek ^^yle kadın fikri birleşiyor, Senyor şayet bir şekilde Şeytan'la karşılaşmak isterse, ka^nla dünyan korkunç çiftleşmesinde bulabilir Şeytan'ı.”

“Bu tehditleri hertaraf etmek için ne yapıyorsun.”

"Mevkim neyi gerektiriyorsa onu: Kılık değiştirmiş davulcuyu ve genç yol arkadaşını tutukladım, Senyar izin verirlerse onlara işkence edeceğim.”

"Neden?”

"Doğrudan demirci Jeronimo’nun demirhanesine gittiler ve homurdanıp duran diğer işçilerle beraber orada kaldılar, adamlarım onları duydu ve gözetledi”

“Erkek kılığında bir kadın davulcu ..."

"Dövmeli dudakları olan bir Şeytan, Senyor.”

"Yanında bir genç olduğunu mu söylemiştin?”

"Evet, tıpatıp... annenizin getirdiği genç Prens’e benziyor, bedenlerindeki korkunç izler dahil: Ayaklarında altışar parmak ve sırtlarında kan kırmızısı birer haç...”

"İkizler mi, Guzman? Kehaneti biliyor musun?”

"Hayır, Senyor. .."

"İkizler daima hanedanların sonunu bildirir. Yakın bir yok oluşu gösteren aşırılıktır ikizler. Aynı zamanda hızlı bir dirilişin işaretidir. Ah, Guzman, neden bunian anlatmak için bunca zaman bekledin? Bu ikizler hem hanedam^m yok oluşunun hem de yeni bir soyun kuruluşunun çifte işareti olabilir mi? Guzman, daha fazla eziyet etme bana; yeter; emsalsizliğimin ve düzenimin devamlılığının düşmanı olan bu gaspçılar sarayımın kapılarına ulaştılar mı?”

"Senyor'a eziyet etmiyorum; keskin bir suyla dolu, pazı gibi narin türbit kökünü kullanıyorum, bağırsaklara iyi gelir... ve Senyar'un nihayet başının üstünde dolaşan tehlikeleri anlaması beni gerçekten rahatlattı. ..”

"O genç adamı ve kınk değiştirmiş kızı huzuruma getirin. Yardım et, Guzmân..."

"Ben Senyor’a yardım ediyo^rum ama siz kendinize eziyet ediyorsunuz. Aynca sözünü ettiğim tehditleri bertaraf etme işini de üstlenebilirim ... Senyar izin verirlerse.”

"Yeter, yeter, Guzmân, beni kurtarman gereken tek şey değişim korkusu, sarayımın içinde bulunan dünyanın dışında başka bir dünyanın var olabileceği korkusu ... Anlamalısın, Guzman: Dünyamın devamlılığını sağlama almak için masum insanlan öldürdüm. Tefeciliğin, paranın, borçlann ve bir çift bilinmez genç adamın dünyayı tehdit ettiğini söyleme bana; varoluş nedenimi benden kopartıp alma, Guzman; varlığımın temel taşını yok etme; her şey... burada... sarayımın taş duvarlan içinde; şüphelerim burada; suçlanm burada; aşklanm burada; hastalıklanm burada; imanım burada; annem, Budala Prens ve cücesi burada; iffetli zevcem burada; huzuruma getireceğin iki yabancı burada, benim ve sarayımın bir parçası; çelişkili sözlerim, Guzman, savunmasızlığım burada; kendimle çeliştiğinim farkındayım, derin imanım ve bahsettiğim sapkınlıklar dizisi de birbiriyle çelişiyor, sınamak için dile getiriyorum onlan, evet ama aynı zamanda bilgimin zayıf olduğu kadar kesin de olduğunu, *fösca sapientia'mn* yani temel bilginin bana yabancı olmadığını sana, bana, hiç kimseye, herkese, şu duvarlara göste^ek istiyorum çünkü kulaklan vardır onlann; bütün bilgiyi burada tutuyo^rum, burada kafamda, burada göğsümde, Guzman, ışığa gölge gölgeye ışık ekliyorum ki çelişkilere rağmen ve çelişkiler yüzünden hiçbir şeyin mutlak kötü ya da mutlak iyi olmadığı^nın bilgisi bir yerlerde var olabilsin; bildiğime herkesin inanmamasına, bildiğimi herkesin bilmemesine ya da an-lamjarnasına rağmen bildiğimi ve bunun da haneda^^un tüm suç-lanyla ve çıl^nlıklanyla bu dünya üzerindeki uzun hâ^miyetinin ayncahğı olduğunu ve her şeyi haklı çıkardığını göstermek istiyorum, Guzman, benim bilgeliğim budur ve yaşanan her şey birisi, bir kişi, tek bir kişi, ben bileyim diye yaşandı ve bu da ne yazık ki yeterli; insan bu bilgeliği yönetmek için kullanamaz, o yüzden, sen haklısın, krallığını

kaybedece^^ ama iyi ve kötünün bir olduğu ve birbirine bağıldı olduğu bilgisini kaybetmeyecektir; bunu biliyorum, bana hiçbir faydası yoksa da biliyorum ama senin şu Sevilla'lı tefecin bilmiyor, homurdanan işçilerin bilmiyor, sen kendin de bilmiyorsun, Guzmân, bir gün sen, herhangi biriniz, tahtıma oturacaksınız, o zaman bunu en baştan öğrenmek zorunda kalacaksınız, sıfirdan başlayacaksınız ve siz de aynı suçlan işleyeceksiniz ama başka tannlar adına: Para, adalet, sözünü ettiğin şu ilerleme; hiçbiriniz benim gösterdiğim hoşgörünün kınntısını bile göste^eyeceksiniz varlığımızı temin eden deliliğe, kötülüğe, felakete, olana^zhğa, insani zayıflığa, hastalığa, acıya ve hazlann kaypaklığına. Denge, is^krarsız bir denge, Guzman: Bir genci açık seçik nefret uyandıran suçundan dolayı canlı canlı ya^rcak ve diğer suçla^nnı gö^ezden gelmek, Vakanüvisimin hayatını korumak ama suçunu cezalandırmak için kürek cezasına çarptırarak

masumiyetini tedavi etmek; diğer tüm delillere karşı kör ve sağırmış gibi davranmak. Şapelimdeki tablo eseri? Sanatçının

ruhundaki isyankarlığı sen de benim gördüğüm gibi görseydin bilmek isteyecektin Guzman ama ben, bir sorunun çözümü binlerce sorun doğuracağı zaman kör, sağır ve dilsiz olmayı bilirim. Duvardaki haritaya bak: Sınırlarına bak, Herakles Sütunları, Tajo Nehri’nin ağzı, Finisterre Burnu, uzaklardaki soğuk İzlanda ve ondan sonra kozmik uçurum, Atlas’ın omuzlan, kabuğunun üstünde dünyayı taşıyarak ağır aksak ilerleyen telaşsız kaplumbağa: Guzmân, daha fazlasının olmadığına yemin et; eğer dünya bildiğimiz sınırların bir santim bile ötesine uzamyorsa deliririm; eğer öyleyse, her şeyi yeniden öğrenmek zorunda kalırım, her şeye yeniden başlarım, bir tefecinin, bir işçinin ya da senin bildiğinden fazlasını bilemem; omuzlarım Atlas’ın omuzlan gibi yorgun: Daha fazla ağırlık taşıyamam; başımın üzerinde fazladan bir kulaç denize ya da fazladan bir dönüm toprağa yer yok; İspanya İspan-ya’mn içindedir, İspanya bu sarayın içindedir ..”

"Bana bakın, Senyor,” dedi Guzmân, ‘bana bakın, beni anlayın, benim gibi insanların sayısını çoğaltın ki emin olabilesiniz. İspanya İspanya’nın içinde daha fazla kalamaz.”

Çabuk olun, avcılar, dedi Guzman çıldırmış Senyor’un yatak odasından çıkarken, dışarıya silahlı bir muhafız birliği gönderin ve o davulcuyla genç

yol arkadaşını Senyor'un şapeline getirin; bir an bile durup dinlenmeyeceğiz ki yorgun hükümdarlarunızın dinlerup toparlanmaya vakti kalmasın; kaslaımız ve yorıılmaz kanımız harekete geçsin ki senyorlanmızın başlarına ve yüreklerine daha fazla ağırlık yükleyebilelim; ne kadar iyi ve iş bilir suç ortaklarım var benim, Bocanegra’nın ulumasını taklit edip Senyor’un gözde köpeğinin ölümünü haklı çıkardınız, Senyor'un hastalıklı uykusundan faydalanıp yanmış mumları yenileriyle değiştiriniz, boş testileri doldurdunuz, kum saatini ters çevirdiniz; Senyor’un babasının tabutunda buraya getirilen gemicinin cesedini Bocanegra'nın leşiyle birlikte ebedî uykuya daldığı adi mezardan çıkardınız ve Deli Hanım'ın planlarıyla alay etmek için hakkı olan mezara gömdünüz, çabuk olun, harekete geçelim çünkü bizim yolumuz iş yapmak, onl^^iki saçma sapan de^^erdir; çabuk olun, Deli Hanım' ı bulalım ve Prens'le cüceyi tahtın vârisi ilan etme töreninin bu sabah yapılacağını söyleyelim; isyankar işçilerin saflarına sızmış olan avcılar taşocaklanna, demirhanelere, barakalara gitsin ve Jeronimo, Martın, Nuno gibi adamlara korkmamalarını, benim onların safına geçtiğimi, saldırmaya karar verdiklerinde sarayın kapılannı açık bulacaklarını söylesin; vârisin kim olduğu haberini işçiler arasmda yaysın, Senyor'un ölümünden sonra o budalanın tahta geçeceğini anlatsınlar; sen, avcı, git ve Sevilla’lı tefeciye Senyor'un ona Kumandan unvanını ve şerefti bağışladığını söyle, Kumandan unvanını aldığı anda ise rahibe adayı olan kızının Senyora’nın genç sevgilisi tarafından baştan çıkarılıp kirletildiğini anlat, sonra da Senyora’nın huzuruna çık ve Senyor’u baştan çıkartan rahibe adayının şimdi başka bir aşkın tutsağı olduğunu, Felaketler B^rnu sahilinde bulduğumuz gençle yattığını söyle; Senyor'a gelince... zamanı gelince ben gidip anlatacağım hem rahibe adayının hem de Senyora'nın, yani iffetli zevcesinin başına ne haller geldiğini; bir de ortada iki tane değil üç tane genç olduğunu, üçünün de tıpatıp birbirine benzediğini, ikiz değil üçüz olduklarını anlatacağım, o zaman göreceğiz -kuledeki o beyinsiz, kekeme, şaşı Keldani’nin en az onun kadar beyinsiz olmasına rağmen en^ika çevirmekten geri dunnayan Birader Julian' a söyleyeceği gibi- bu üçlü, tekli değil üçlü durumu öğrenince a^ına nasıl bir kara kehanet geleceğini; çok eğleneceğiz, avcılar, eğlence, şamata, velvele; Guzman'a güvenin; bu maceradan -nasıl giderse gitsin- daha güçlü olarak çıkacağız, en önde ben, y^^roda siz, benim sadık yoldaşlarım; Guzman'a güvenin.

Hiçbir şey olmuyor

Senyara bilinen tüm çarelere başvurdu; hizmetçileri Azucena ve Lolilla'yı çağırdı, onunla birlik olmaları ve bazı törenler yapmak için ihtiyacı olan birçok malzemeyi saray mutfaklarından çalmaları karşılığında onlara zevkler ve zenginlikler vaat etti; memnuniyetle kabul ettiler çünkü bu ikisinin tüm arzusu daha fazla heyecan, daha fazla koşuşturma ve dedikodu yapma fırsatı bulmaktı, Senyara için bu işleri yapmaları yalnızca gevezeliğe ve sürtüklüğe yeni mazeretler oluşturacaktı: Mutfağa girdiler, ahıra indiler, Senyora'nın istediği her şeyi çaldılar, eteklerinin altına sakladılar, memelerinin arasına soktular, otlan, kökleri, macunlan ve çiçekleri götürüp vermeden önce her seferinde kahkahadan katılarak, hanımlannın yatak odasının duvarından söktüğü brokar örtüden peleriniyle onlan bekleyen Senyar Don Juan'a tüm olan biteni anlattılar; hizmetçi odasını kendine mekân seçmiş, çömez Donya Ines'in dönüşünü bekliyordu, kız onun yokluğuna daha fazla dayanamayacak ve bir gün gelecekti, başı önünde, kapıyı çalacak, ikinci bir gece için yalvaracaktı, bekâretinin bir kez daha yırtılmasını isteyecekti o büyüden kurtulmak için: Yeniden bakire olan bir dişi şeytandı o.

Bu arada, Don Juan sırayla ya da aynı anda temizlikçi kızlarla vakit öldürüyordu, kızlar kiklrdeyip geğirerek, domuz yağı yürütürken aşırdıkları şaraplan yudumlayarak, şeker aşınrken yürüttükleri jambonları çiğneyerek anlatıyorlardı ona Senyara'nın An-dulucia çinileri ve Arap kumlanyla kaplı yatak odasında neler yaptığını, daha önce Don Juan'ın yattığı yerde yatan kraliyet mumya-lanndan toplanmış taze cesedin yanı başında nasıl yattığını:

Yüz gram kuyrukyağı, beş gr^ haşhaş, yanın avuç kenevir çiçeği ve bir tutam karacaot kökü tozuyla bir merhem hazırlamıştı; bunu boynuna, kulaklannın arkasına, koltuk altlarına, karnına, ayaklannın altına ve dirseklerine sürdü -kendisinin mi yoksa mumyanın mı, Lolilla?- kendisinin, Senyor Don Juan, kendisinin, sonra yeni ayın çıktığı bir cumartesi gecesi gelene dek bekledi, yani dün; ardından siyah bir entari giydi, kafasına kurşundan bir taç koydu, kollarım damarlı akik taşlanyla, gökyakutlarla, yeşim taşlanyla ve siyah incilerle bezeli kurşun bileziklerle donattı; sonra çöreklenmiş yılan şeklinde taş oturtulmuş bir yüzüğü küçük parmağına taktı; sülfür, kobalt, klorik asit tuzu, tebeşir ve oksitlenmiş bakır buhanndan geçirilmiş tozlar serpti mumyanın üzerine; mumyanın çevresine gezegenlerin yedi metalinden yapılma yedi asa koydu: Güneş'in altını, diye

mırıldandı Senyora; Ay'ın gümüşü; Merkür’ün cıvası; Venüs'ün bakın; Mars'ın demiri; Jüpiter'in kalayı; Satürn’ün kurşunu; yaşlı Jeronimo'nun ovadaki demirhanesinden gelme yeni bir bıçak vardı elinde - yedi asayı birer birer alıp kadavraya vurdu, bu sırada Çince, Arapça ya da bizim bilmediğimiz bir dilde avaz avaz bağırıyordu:

11Peradonai Eloim, Adonai Jehova, Adonai Sabaoth, dedi Don Juan, *Verimm fyhtonicum, Mysterium Salamandrae, Conventus Sylphorum, Antra Gnomorum, Daemonia Coeli Gad, Veni, Veni, Veni!"*

"Hiçbir şey olmadı, Senyor Don Juan, hiçbir şey; mumya kaskatı ve yatağa boylu boyunca uza^^ş halde kıpırtısız durmaya devam etti; Senyora bi^ın bir halde kumlann üzerine çöktü.”

Başka şeyler de istedi bizden, dedi hizmetçiler korosu, sonra Don Juan onlardan bir keşiş cüppesi, bir prens gömleği ve poturu, beyaz bir entari ve dikenden bir taç getirmelerini istedi, onlar Senyora'nın istediği malzemeleri toplamaya gittiklerinde, Don Juan, başlıklı keşiş cüppesinin içinde çömez Hemşire Angustias’ın . hücresinin önüne geldi; içeriden gelen inlemeleri biraz dinledikten sonra hafifçe kapıyı vurdu. Hemşire kapıyı açtı, hâlâ diz çökmüş haldeydi, çıplaktı, elinde bir tövbe kırbacı vardı; omuzlan ve göğüsleri kan içindeydi. Hemşire Angustias, Keşiş'i görünce alnı dizlerine değinceye kadar eğildi ve yakarmaya başladı: Peder, Peder, günah işledim, beni kötü düşüncelerden kurtar Peder, burada ça^an erkeklerin, o ustalann, o demircilerin, su taşıyıcılarının,

duvarcıların vücutlarını düşlemek istemiyorum, Don Juan kızın dazlak kafasını sıvazladı, onu ayağa kaldırdı, şefkatle kucakladı ve daha fazla kendine eziyet etmemesini söyledi, onun yerine manastırda kalmanın ne büyük bir özgürlük olduğunu, hiç evlene-meyeceği için manastırın içinde aşk yapma fırsatının güzelliğini düşünmesini öğütledi; vefakâr bir kadını tek bir adama, kocasına sadık kalmaya zorlayan insani kanunların onu bağlamadığını, bir rahibenin tüm erkekler için nefis bir aşk oyuncağı olduğunu anlattı, bunları söylerken onu tahta yatağına götürdü; kanla lekelenmiş geceliğinden kalan parçaları çıkardı ve rahibe adayının kanayan yaralarını öptü, bu öpüşlerle hem acı hem zevk verdi kıza; Don Juan kızcağızın şişmiş göğüslerini ve bacaklarının arasındaki titrek kılları okşayarak onu avuttu, seni daima sevmeyeceğim, seni özgürleştirmek için,

seni bir kadın yapmak için sevişiyorum seninle; beni içine al ki hiç utanmadan tüm erkekleri içine alabi-lesin: Seni hep sevmeyeceğim, Hemşire Angustias, gel, Angustias, seni sevebileceğimden çok daha büyük bir tutkuyla kendimi sevdiğime inan ve ah, ne kadar güzelsin, yumuşacık etinde ne güzel parıldıyor yaralarm ve ne çok acı veriyor bana kendimi böylesine sevmem, seni bir an için bile olsa sevebilmek!, ne çok istiyorum kendimi sevmekten kaçıp senin bede^^in derin ormanlarına ve yuvarlak tepelerine sığınmayı, beni özgürleştir; ben

seni özgürleştiriyorum. Aldığın hazla sarsıla sarsıla ağla, küçük rahibe, ağla; bir gün geri dönmem için yalvar; bunu yapar mıyım bilemiyorum çünkü gökteki yıldızlardan çok kadın var dünyada ve herhangi birini iki kez severek kendime olan sevgimi tatmin etmeye zamanım yok.

Ona başka şeyler de götürdük, dediler Azucena ve Lolilla, her yere girip çıkmak zorunda kaldık, hatta Keşiş Toribio’nun rasathane kulesine bile girdik, fareler gibi tünellerden, merdi venler-den, dehlizlerden ve zindanlardan geçtik, Senyora elli gram afyondan, otuz gram tambuldan, altı gram beşparmakotundan, on beş gram banotundan, birkaç gram güzelavratotundan, bir o kadar baldırandan, iki yüz elli gram hintkenevirinden, beş gram İspanyol sineği tozundan, biraz kitre sakizından ve tozşekerden yeni bir merhem yaptı; bak, Don Juan, Tanrı aşkına bak, hepsi burada, adlarını unutmayalım diye bize verdiği kâğıtta yazılı; çok zor oldu ama onlan Keşiş Toribio'nun porselen kavanozlar^^ üzerinde okuyabildik; hepsinden öte, yüksek sesle dedi ki bu kez yeni bir ayin yapaca^mş, neydi adı... *Clavel* mi?, hayır, *Clavo,* Azucena, hayır, *Clavicula* ayini, Lolilla, Clavicula, yani köprücükkemiği, ben biliyorum ne söylediğini; kuts^^^ş iki mum alıp kurnun üzerine dikti, bir servi dalıyla - onu da biz götürmü^k, ay hilal şeklindeyken ağaçtan kopartılması gerekiyormuş- kurnun üzerine bir çember çizip içine girdi ve şöyle dedi:

“İmparator Lucifer, isyankâr ruhlann efendisi, bana inayetini göster,” dedi Don Juan, "bu cansız bedene Kar^^kiar Prensi’nin ulu canlığını ver, bin fıçı turbanın fokurdadığı ve yedi bin akrebin gizlendiği yedi bin hücresi olan yedi kuşağa aynlmış huni biçimli yüce cehennemin ağzından gücün fışkırmasına izin ver; Karanlıklar Prensi'ni bana gönder yalnız onun olan her şeyle birlikte: Bilgi, et, servet, *Clavicula’^M* sözlerini söyleyeceğim

şimdi, öyle güçlü-dürler ki, Şeytan’ın kendisine bile eziyet edebilirler,” dedi Don Juan, geçici olarak çökmüş, çarp^mş ve dayanılmaz bir şekilde buruşmuş yüzünü bir ürperişle bro^ır pelerininin kıv^^an arasına saklarken, *“Aglon Tetagram Vaycheon Stimulamathon Erohares Retrasammathon Clyoram Icion Erition Ex^^m Eryona Onera ErM(yn MeSoter Emmanuel Sabaoth Adonai,* seni çağın-yo^rum, Amin.”

Hiçbir şey olmadı, Senyor Don Juan, hiçbir şey. Mumya halâ kaskatı yatağa uzanmış duruyordu; Senyora bitkin bir halde kum-lann üzerine çöktü.

Temizlikçi kızlann bir sonraki yokluğunda Don Juan kendi kanıyla lekelenmiş beyaz entariyi giydi ve dikenden tacı başına taktı. Bu kıyafetle gece vakti Başrahibe Milagros'un hücresine gitti, kapıyı açık buldu, sessizce içeri süzüldüğü zaman mukaddes kadının bir dua rahlesinin önünde diz çökmüş olduğunu gördü, ellerini kavuşturmuş Kurtancı İsa'nın nezih görüntüsü önünde dua ediyordu. Pa^ak uçlarında yürüyen Don Juan sessizce yaklaştı ve ilahı görüntüyle Başrahibe’nin kamaşmış gözlerinin arasına girdi; gölgelerin ortasında Başrahibe'nin dualarını yönelttiği Mesih'in dirilmiş haliydi şimdi. Sofu kadın boğazında düğümlenen bir feryatla geri çekildi; Don Juan parmağıın dudaklarına götürdü ve diğer eliyle Başrahibe'nin başını okşayarak yumuşak bir sesle fısıldadı: "Zevcem ..." '

Başrahibe’un gözleri yaşlarla doldu ve içinde başlayan kuşku ve iman savaşını ele verdi.

“Selam sana, şimdi inayetle doldun, Rab seninle," dedi Don Juan tatlı bir sesle, “korkmana gerek yok, Başrahibe çünkü Tan-n'nın iyiliği senin üzerinde, sen rahminde bir oğul büyütecek ve onu doğuracaksın. O oğul çok yüce olacak ve Rab Efendimiz ona babası Davud’un tahtım verecek. Ve o Yakub'un evinde çağlar boyu hükmedecek ve krallığının bir sonu olmayacak.”

Mahcup olan kadın küçük bir kızken öğrendiği sözleri kendiliğinden tekrarladı:

“Ama nasıl olur, ben daha erkek yüzü görmedim?"

“Sen benimle evli değil misin?” Don Juan gülümsedi. “Beni sevmeye yemin etmedin mi?”

“Evet, evet, ben Mesih’in geliniyim ama sen...”

“İyi bak... bak işte entarim... bak işte yaralarım... bak işte ıstırabımın tacı ...” ’

“Ya Rab, dualanrnı duydun, kulların arasında onurlandml-maya hiç layık olmayanı onurlandırdın, ya Rab...”

“Kalk, Milagros, elimi tut, benimle gel, yüceliğin erdemi seni gölgesiyle sarsın, benimle gel, yatağına gidelim, Başrahibe...’ ’

“Ben Rab’bin cariyesiyim; ne istersen onu yap bana.” Milagros, dedi Don Juan, Başrahibe’nin yatağında, Rab yalnız hak edenleri onurlandım, senden daha çok hak eden yok, sen kutsal ve güzelsin, en iyi ve en saf olansın; evet, sa^m, dedi Başrahibe içini çekerek ama güzel değilim. Ben yaşlı bir kızım, Rab, otuz sekiz yaşında bir kızım; bu genç hemşireler sürüsünün öğretmeni ve çobanıyım; hayır, Başrahibe, Meryem’in akrabası Isabel de kısır olduğunu zannederken Vaftizci Yahya’yı doğurduğunda yaşlıydı; yani ben de doğurabilir miyim, Rab?, sen benim üstüme gelen Kutsal Ruh musun?; ey Milagros, Başrahibe Milagros, seçilenlerin görevlendirilmesi ve onurlan^^iması daima bir ölümlü erkeğe ait olmadan önce İlahî Ruh tarafından tohumlanmakla olmuştur; sizden başka hiç kimseye ait olamam, Rab, yemin ederim; o zaman uzun zaman bekleyeceksin, Milagros, uzun zaman bekleyeceksin; ama ben Rab'bin cariyesiyim, ne istersen onu yap bana.

Hanım’ımız, Senyor Don Juan, çeşitli hayvanlar bulup getirmek gibi zor ve tehlikeli bir iş verdi bize, ^kimileri sarayın içinde, ^^aleri dağın eteklerindeydi; bu yüzden bazen tuzaklar kurma-

gerekiyordu, zaman zaman bizi kovalayan bir hayvandan dehşet içinde kaçtığımız oluyordu; kimi zaman tuzağa düşmüş hayvanın çığlığını duymak için bütün gece boyunca bekliyorduk, beklerken ikimiz birden söylenip yakınıyorduk, Senyor Don Juan, kocaman kayalann gölgeleri altında birbirimize sokuluyor ya da sık orınanın içinde korkuyla birb^^^e

sarinyorduk, böyle gecelerde sizden ayrılmak zorunda kalıyor, sizin hoş sohbetinizden mahrum kalıyorduk; bir oğlak ve bir baykuş, bir köpek ve bir köstebek, bir kara kedi, iki yılan yakaladık; nihayet bu mahluklann hepsini Senyora’nın yatak odasına toplamayı başardığımızda, ha-^^^roz mumyanın yattığı kırmızı mumlarla çevrili yatağın üzerine ters İsalı bir haç, kocası^m şapelinden çaldığımız kutsal kase, kara lahanadan yapılmış Komünyon ekmekleri koydu ve serviden asasıyla kurnun üzerine önce bir

i

sonra S

T

i

H

ve bir Z

nihayet bir A harfi yazdıktan sonra mumyayı siyah bir çarşafla örttü, çarşafın üzerinde bir çember, çemberin içinde bir haç vardı, Senyora onun Süleyman'ın haçı olduğunu söyledi; sonra eğildi ve oğlağı boynuzlanndan sıkıca tutmamızı buyurdu, hayvanın sert toynaklarının tepmesiyle genç yaşta ölmeyi göze alarak oğlağın kıçını öptü, sonra çıldırdı, o sımsıkı tacın altındaki yüzü çarpıldı, Jeronimo’nun demirhanesinden çaldığımız bıçağı hayvanın karnına sapladı; oğlaktan fışkıran kan daha durmadan, korkunun kendisini korkutmak ister gibi, bıçağı baykuşun gözüne, köpeğin boğazına, kedinin siyah kürküne, yılanlardan birinin açık ağzına ve kendini kurnun içine gö^rnıneye çalışan köstebeğin titrek gövdesine soktu; hayvanlann her biri kendi tarzmda canını kurtarmaya çalıştı, tıpaladı, havladı, kazdı, gagaladı, çırpındı, kıvrandı ama Senyora'nın korkunç gazabından kurtulma şanslan yoktu, Senyora bir yandan, "Veni, Veni, Veni," diye avaz avaz bağınyor, öbür yandan kesiyor, biçiyor, deliyor, hayvanlarm uzuvlannı kopartıyordu.

Odanın tabanındaki kumlar daha içmedi dökülen kanlan,

Senyar Don Juan; Senyora, Senyora'mız, her yanı yara bere içinde, bitmiş tükenmiş bir halde yatıyor taze leşlerin arasında. Tepelerden iki yılan getirmiştik ama o yalnız birini öldürdü, Senyar Don Juan, ne olur bize yardım edin; avcıbaşının, Don Guzman'ın elinden gelecek işler bunlar, o bile çakallann ve yabandomuzlan-nın arasında tehlikedeyken, biz, zavallı küçük temizlikçi kızlar, ne işe yararız kertenkele pislikleri toplamaktan başka, herhalde Senyora'nın odasındaki kumların içinde pusuya yatmış beldeyen yılanı biz yakalayacak değiliz, ay, ay, ay...

Ama bizim korkudan donumuzu ıslatmamız dışında hiçbir şey olmadı, Senyar Don Juan; mumya hâlâ kıpırdamadan duruyor orada; Senyara penceresini a^ ve şimdi inşaat alanındaki demirhaneden, barakalardan ve meyhanelerden gelen kederli bir flütün ezgisini dinliyor.

Deli Hanım kapkara bir teslimiyet duygusuyla loş mahzeni ve ihtişamlı şapeli seyrediyordu; onun teslimiyeti bir zaferdi; her şey olması gerektiği gibiydi; acıyla zevkin, yasla konforun, gölgelerle ışığın değerli metal alaşımlan gibi birleşmesi; huzur içinde uyusunlar, Rab'bim, senin ebedi ışığın onlan aydınlatsın, Tann'ya şükürler olsun, Tanrı'ya şükürler olsun; küçük tekerlekli sandalyesine oturtulmuş yaşlı ve sakat Kraliçe çevresinde oynayıp duran, bir mezardan diğerine sıçrayan Barbarica'ya hiç dikkat etmiyordu; mezarlann hepsi kirletilmiş, içlerindeki cesetler cücenin zalim ve cömert hanımına benzernişti, b^^m kolu, diğe^nin başı yoktu, şuradakinin burnu eksik, burad^^im kulağı eksikti, Barbarica ancak fısıltıyla konuşabiliyordu: Vah benim sevgili kocam, benim zavallı aptal ama Yakışıklı Prens'im, benden saklanma, neden ortaya çıkıp küçük arkadaşınla oynamıyorsun?, saklandığın yerden çık, zalimlik etme, düğün gecemizde o değersiz tutsaklan serbest bıraktın, iğrenç Yahudi ve Arap ahırlanndan fırlamış o mikroplara iyilik yaparken beni aşağılayamazsın, deli gibi özlediğim o kocaman adamkökünü esirgeme benden, mızrağınla beni d^ükleme-den düğün gecemizin gelip geçmesine izin verme, oğlan hastası bir nonoş olduğuna inandırma beni, sana boyalı memelerimi ve diğer yerlerimin minikliği karşılığında aldığım en büyük ödülü olan normal boydaki kadınlığımı sunuyorum, ey, benim küçük Prensim, ey benim sevgili Budala'm, l^mdi seni bir dilenci olmaktan kurtaran, kum tepelerinde bulduğumuz, kalabalık tarafından

parçalanmak üzere perişan bir gemici olmaktan çekip çıkartan ^mdi seni?, sepetinde taşıdığı kozmetiklerle, krernlerle, kalemlerle, boyalarla, ta^na sakalla yüzünü değiştiren kimdi?, kimdi, beynim yakışıklı Budala'm? Hanım'ıının deri kaplı arabasının içinde zifiri karanlikia hiçbir şey göremiyordun, onun sesini duydun ama beni ne gördün ne de varlığımı hissettin; hayır, beni görmedin, duymadın, giysilerini çıkartan ellerin Deli Hanım'ın elleri olduğunu sandın ama onun elleri yoktur, işte bu yüzden gömleğini ve potu^runu çıkartan eller benimdi, sepetimin altındaki gizli delikten süzülerek çıkan, tekerleklerin ve atiann ayakları arasından geçerek cenaze arabasına geçen bendim, senin perişan giysilerini bohça yapmış kucağımda taşıyordum, ben çıkardım şu Yakışıklı diye bilinen hükümdarın soğuk cesedinden giysilerini ki hayattayken kocası ve şimdiki Senyor'un babasıydı, öldüğü

zaman Doktor Del Agua'^ bece^kii elleriyle mumyalanıp çürümez hale getirilmişti, senin soyguncular a layık kıyafetlerini ona giydirip sonra da arabasına geri dönen, cesetten aldı-

^m başlığı, madalyonu, kürklü pelerini, brokar gömleği, uzun çoraplan ve terlikleri sana giydiren ben^m, işte kafiledekilerin hayretler içinde çığlıklar atmasına neden olan o mucizevi dönüşüm böyle gerçekleşti; şu anda bir dilenci değil bir prens olmanı bana borçlusun; ödülümü aldım çünkü hanımım benim minicik, tombul, sevgi dolu elimle senin elini birleştirerek bizi evlendirdi; ve sen, her şeyi benim marifetlerime ve yeteneklerime borçlu olmana rağmen şimdi o güzel babafingonu küçük, tombul kalçala-nmın arasında hissetme zevkini tatmama izin vermiyorsun, ah, seni kötü çocuk, ah, seni alçak, neden gelip de zavallı Barbari-ca'nla, Tann'nın ve Yüce İsa'nın izniyle evlendiğin kannla oyna-nuyorsun, hadi seni görebileceğim bir yere çık, hadi seni sevebileceğim bir yere çık, benim tatlı afacanım ol, gel de armutla^mı elle seni sev^ah budala çocuk...

Cüce Barbarica böyle söylene söylene yürürken Senyor Don Felipe'nin, babası -yakışıklı, ra düşmanı Senyor- için yaptırdığı mezann başına geldi ve kapağı kaidenin üzerinde sımsıkı kapalı duran tek mezarın bu olduğunu görünce şaşırdı. Kuvveti arzusuyla beslendi, kısa, tombul, küçümen gövdesi gerilip zorlandı, nihayet ter içinde soluyarak bronz kapağı yana itmeyi başardı; o anda bir çığlık atarak haç çıkardı, bir sokak kedisi gibi

miyavlamaya, cıva gibi titremeye başladı çünkü birbirine tıpatıp benzeyen iki adam lahtin içine yan yana uzanmıştı, en küçük aynntılara kadar, yüzüklerine ve madalyonlanna vanncaya kadar giysileri ve takılan birbirinin aynıydı, ikisi de prensti, onun prensi, taştan bir rahimde büyüyen ikizler gibi uyuyorlardı lahtin içinde, ikisi de Deli Hanım'ın hâlâ yırtık pırtık gemici kıyafetiyle yatan mumyalanmış kocasının korkunç kalıntıları üzerine uzanmışlardı; iki!, iki!, Tanrı’m, zevkimi ikiye katladın, dedi Barbarica soluk soluğa ama sadece yeniden geri almak için sundun onları bana, ikisi de ölü; ah, onları doğuran fahişe, eyvah, yandım, bakire olarak öleceğim, eyvah, düğün gecemde dokunulmadan kalacağım, pipileri ölü balık gibi soğuk erkekler arasında, derdime deva olacak tek şey ölüm, eyvah, yandım, cüce lahtin içine girip yırtık gemici giysileri içindeki mumyalanmış Senyor'u dudaklarından öptü; ilk öpücük ödağacı kokuyordu, dudaklar gayet ölüydü; sonra ikız prenslerden birinin aralık dudaklarını öptü, bu kez kurumuş güvercin kanının tadı geldi ağzına; Prens'in kafasındaki başlığı çıkardı, dazlak kafasını gördü ve onun biraz önce evlendiği kafası karışmış zavallı genç olduğunu anladı, kocasının kanlı dudaklarında deliliğin ve fedakârlığın tadı vardı ama hayatın tadı yoktu. Cüce şiş gözlerinden birini kırptı, kalkık burnunun kanatlarını oynattı; dışkı kokusu almıştı; Budala Prens’ in, kocasının bacaklarını ayırıp poturunu sıyırdı; minicik eUerini yeşilimtırak dışkımn içine soktu, öğürdü, bir yandan da tekrarlıyordu, ah, ne koku, göklere kadar çıkıyor kokusu fakat Budala'nın dışkısmı kanştırmaya devam etti aradığı şeyi buluncaya kadar: Siyah inci, Hacı incisi diye bilinen inciyi uyuyan gencin -hâlâ tadına varamamış olsa da- kocasının gömleğine silip temizledikten sonra memelerinin arasındaki boşluğa bıraktı.

Ancak ondan sonra gi^ikçe artan bir merak ve heyecanla lahtin içindeki üçüncü bedene, ikinci prense, tıpkı iki gencin ikiz olması gibi uykusu ölümün ikizi olan kocasına tıpatıp benzeyen gence baktı; bu prensi öptü. Bu kez dudaklar parfüm ve güzel otlar kokuyordu... ve öptüğü dudaklar ona karş^k verdi.

“Öpücüğüme karşılık verdi!” diye bağırdı cüce, “Evet, evet, o da beni öptü!"

Don Juan Barbarica'yı belinden yakaladı ve bir oyuncak bebek gibi havada zıplatmaya başladı, göklere kadar çıkıyor kokusu, diye güldü cüce, göklere

kadar çıkıyor kokusu, diye tekrarladı Don Juan, onun kat kat toplanmış eteklerini kaldınrken; Don Juan da parmağıyla cücenin küçücük sert kalçasını gıdıklarken ve yüzünü cücenin bacakları arasına sokarken gülüyor, Yüce Isa, ne koku ama ne koku, diyordu, sonra küçük mahluka ateş ve kükürten gibi gelen bir dil, bataklığın içine daldı.

Bizi bu ovalara gönderdi, Senyor Don Juan, temmuz güneşinin altında kör bir flütçüyü aramaya gönderdi, Aragon'luymWi, birkaç gün önce gelmiş saray işçilerinin kifayetsiz eğlencelerinde kimi zaman kederli kimi zaman neşeli ezgiler çalmak için; sessiz direnişine rağmen ite kaka getirdik onu Senyora’mızın yatak odasına, meğerse kadırgalarda kürek çekmeye gönderilen zavallı Senyor Vakanüvis'in anlattığı hikâyelerden biliyormuş bu odayı -Vakanüvis'i tanıma şansına erişmemiş olmanız ne kadar kötü Majesteleri, çok basiretli ve nazik bir adamdı, bir hanımefendiye nasıl davranıyorsa temizlikçi kızlara da öyle davranıyordu, bir de sizden önce Senyora'mızın lütuflarından faydalanan gençten duymuş, hani çok fazla kıç parmakladığı için yakılmıştı ya ahırın orada: Hem Senyora’nın hem de mutfakta çalışan oğlanlarm kıç-lan bir bir geçmiş elinden ... gerçi sizin sık sık haklı olarak söylediğiniz gibi herkes canının çektiği yerden almalıdır zevkini.

Senyora’mız kör adama kumlann üzerine oturup küçük, se-ili, hüzünlü flütünü çalm^^ buyurdu; adam keldi, esmerdi, omuzları çö^rcüştü, paçavraya dönmüş çuval bezinden kaba di-bir giysisi vardı, bir yandan çalarken bir yandan çevresine bakıyordu görmeyen yeşil gözleriyle, soğan gibi çıkık gözleriyle bakıyor, bakıyor ama hiçbir şey görmüyordu; Senyora ovadaki kör kuyularda ve durgun sularda yakaladığımız kurbağalan vaftiz etekten sonra gırtlaklarından içeriye siyah Komünyon ekmekleri sokarken sol eliyle titreyen göğsünde tersten haç çıkarıyor ve şu sözleri söylüyordu:

"Pa^ik adına,” dedi Don Juan, Aragon patriği adına, şimdi, bu-^in, Valencia patriği a^^a; tüm sefaletimiz sona erdi, İspanya; gel aydınlık melek, gel de biçim verdiğim bu varlığa can üfle, Lucifer’ in gö^in^üyle kaldır onu ya^ktan, akik, topaz, elmas, zebercet, yeşim, safir, yakut, mine ve altına bürün, bu kör *(^miurgos’un* ezgisiyle ayağa kalk, senin için getirdim onu Aragon'daki krallığının şeytani köyü Calanda’dan, orada derisi so^uncaya kadar eller davul çalar, kan akar, kemikler ufalanır Sept günü tüm izzetiyle

dirilsin diye Mesih: Öyleyse benim Meleğim de can bulsun; gel, gel, gel, Tanrı'nın ikizi, düşmüş başmelek, İspanya Kralı.”

Evet, böyle dedi, Senyor Don Juan, tam söylediğiniz gibi, bununla beraber, o sefil flütçü Sept günü törenleri ünlü olan ve hacılarm görmek için uzak yollardan geldiği Calanda'da doğmamıştı; görünüşüne bakılırsa Datos, Matos, Badules, Cucalon, Her-reruela, Amento ya da Lechön’da doğmuş olmalı çünkü Aia-gon ‘un en sefil köyleri onlardır. Sonra, uluyarak az önce söylediğiniz şeyleri söylerken büyük acılar içinde tırnaklanndan bırini söktü Senyora, sahiden söktü, Don Juan, bu sırada kör flütçü kızıla boyanmış kurnun üzerinde, şimdiden kokmaya başlamış hayvan leşleri arasında oturuyor ve en hüzünlü, en kederli ezgilerini çalıyordu. Senyora'nın acı dolu çığlıklarını duyunca birdenbire çalmayı kesti ve kapının arkasında saklandığınız yerden duyduğunuz sözleri söyledi, Senyor Don Juan:

"Aziz Paulus, Şeytan'ın bu   tanrısı olduğunu söyler.

Aziz Tomas, Lucifer'in Yaradan’ın münasip gördüğü zamandan önce saadet istediğini söyler, herkesten önce istemiştir, mutluluğu yalnız kendisi için istemiştir, onun kibri buradan gelir, bu kibir onun günahıdır. Tann onu kibri yüzünden cezalandı^mştır; bu yüzden kibirlilik bize ondan miras kalmıştır. Ulu Tann yaradılış güçlerini kadına verdi, kadın bu yüzden keneni tüm yarattıkların en üstünü saydı çünkü hiçbir erkeğin yapamadığı şeyi yapabiliyordu: Rahminde başka bir varlık yaratıyordu, bu yüzden de erkekten üstündü, ne de olsa erkek tohum verebiliyor ama üretemiyordu. Kadın bu tohumlama gücünün bile erkekten alınması gerektiğine karar verdi, böylece etini ondan esirgedi ve erkekler ona dokunmadan önce bizzat Tanrının ya da Tanrı’nın ruhunun bir temsilcisinin kendisini tohumlamasına ve gebe bırakmasına izin verdi. Ve ölümlü adam ölümlü olmasına daha fazla içerledi çünkü başka bir varlık yaratma gücü yoktu ve kadın onun olmadan önce Tan-rı'nın, Ruh'un, sonra da yaradılış ^yükümlülüğünü dişinin rahminde devam ettiresi için Tanrı tarafından seçilmiş Rahip’in ya da Kahraman’ın oluyordu. Bu yüzden erkek kadını fahişe ederek ondan öcünü aldı, ka^nr bozdu, böylece kadın ilahi ersuyunu taşımaya layık olamadı. Ve adam çocuğunu hor gördü çünkü onlar Tan-rı'nın çocuklarıysa onun değillerdi, fahişe^^ çoc^arıysa onun olmaya layık değillerdi. Ve adam nefret uyandıran çocuklarını öldürdü, onlan kurban etti, kendi çocuklanın

çünkü onlar aynı zamanda ilk başta Tann adına icraatta bulunan Kahramanla ya da Rahip’e kendini veren fahişenin çocuklanydı ya da adam Tann'nın on^rn çaldığı ve kadın üzerinden kadının yavrusuna verdiği kutsal özle beslenmek için çocuklannı yedi. Ve bunun için anne çocuğunu korudu, babasının onu öldü^eden huzura kavuşamayacağını bildi ve onu kurtardı, Musa'ya yaptığı gibi sulara atarak kurtardı. Ve tüm bunlar yüzünden, adam kadım Lucifer'in dünyadaki temsilcisi olmakla suçladı; kadının hakkı olan zamandan önce mutluluk isteyen şeytani kibrin mekanı olduğuna ve erkeğin ancak son yargı gününde ulaşabileceği ortak saadeti beklediğine inanan Lao-dikea Konsili ka^nların ayinlere katılmasını yasakladı. Adam kadının ruhani güçlerini bertaraf etmek için dünyevi güce sığındı. Böylece kadın Şeytan'ın rahibesi oldu, Şeytan onun yoluyla çift cinsiyeili doğasını yeniden kazandı, münzevilerin hayal ettiği ve İbrani Kabalasında görülen he^afrodit oldu: Kadın düştüğü günde e^ndiği bilgiyi Şeytan'dan almıştır çünkü Şeytan Hawa'dan önce düşmüştür. Tırnağı kuma gömün, Senyora, solucanlar doğacaktır ondan, bu yaz ortasında büyük bir dolu yağışı olacak, bu toprağın üzerinde korkunç ^^malar kopacaktır.”

Senyora'mız acı dolu hıçkınklan arasında sordu: "Eğer körsen nereden biliyorsun ^mağımı söktüğümü?”

‘Yeryüzünde görülebilir şekilde yapılan her şey iblislerin işi olabilir,” diye cevap verdi flütçü, “yalruz Tann'nın yaptıkları görülmez, bu yüzden körü körüne inanmayı gerektirir ve baştan çıkmaya yol açmaz. Senyora, eğer körlerin görmesini istiyorsanız, bir bulut dolunayı ikiye böldüğü anda bir usturayla göz yuvarlağım kesin; o zaman gece gündüz olacak; su, ateş; dışkı, altın; toz, nefes olacak ve kör olan görecektir.”

“Solucanlar yaratmak ya da gınalar kopartmak istemiyorum. Vakanüvis bir keresinde senden bahsetmişti, idam edilen zavalh sevgilim, Miguel-bin-Hayat diye bilinen genç de bahsetmişti. Senin adını biliyorum.”

“A^tm söylemeyin, Senyora, çabalannız beyhude olacaktır.” “Senin güçlerini biliyorum. Güçlerinden bahsetmişlerdi. Ama senden yaz zamanı dolu yağdırmanı istemiyorum; yatağımda uzanmış yatan bedenin canlanmasını istiyorum."

'‘Öyleyse dediğimi yapın, yapın ve Şeytan ortaya çıksın.”

Ve bunun üzerine Senyora'mız, yağlanmış bıçağı tutan eli titreyerek boyun eğmiş bir halde ölülerin parçalanndan yaptığı cesede yaklaştı, Aragon'lu flütçü de kocaman yeşil gözlerini kapatıp yeniden çalmaya başladı. Senyora da gözlerini kapattı ve tam o anda tek bir vuruşla kesti mumyanın yeşil gözünü; kıpırtısız canavarın gümüşi yanaklarından koyu siyah bir sıvı aktı, Senyor Don Juan. Ancak bunun dışında hiçbir şey olmadı; mumya hâlâ orada duruyor, kaskatı bir halde boylu boyunca uzanmış yatıyor yatakta; Senyora yeniden bitkin bir halde kanlı kumların üzerine, bu kez baykuş leşinin yanına çöktü, flütçüye söylenmeye başladı, kısırlığını yüzüne vurdu, onu yalancılıkla suçladı, seni yalancı, hani nerede Şeytan?, Aragon'lu adamın tavsiye ettiği ayin de işe yaramamıştı, Şeytan Senyora'ya yardım etmek için, cesetlerden oluşmuş korkunç cesede can vermek için ortaya çıkmamıştı, bu sırada flütçü gülümsüyor ve zaten yetersiz nefesini acıklı ezgiler çalmaya harcıyordu.

“Zavallı Senyora; hemen yanı başında, koridorun karşısında olan, hizmetçilerinin bile görebildiği bir şeyi öyle gayretle, ıstıraplı dualarla araması ne büyük bir aptallık,” dedi Don Juan brokar pelerinini bir yana atıp yıldırım çarpmışa dönen iki temizlikçi kıza kendini gösterirken, kızlar ona bakarken birbirlerine sanldı-lar ve hemen kaçıp odanın en uzak köşesine sığındılar çünkü onu hiç çıplak görmemişlerdi, yalnızca karanlıkta oynaşmışlardı, şimdi onu görüyorlardı, göğsü akik taşıyla kaplıydı, belinin çevresine elmaslı bir zincir sanlıydı, kollan altınsuyuna batınlmıştı, butlan-nın arasından geçip kalçasına tutturolmuş incili bir tespihle süslenmişti erkekliği, ayaklan yeşim taşıyla bezeli bir çizme içindeydi, el bilekleri safirlerle, ayak bilekleri zebercetle, boynu yakutlarla sarılıydı. Kamaşmış gözleri bunları gördü ama daha sonra Azucena başka bir şey daha gördü, ölümlülere hiç benzemeyen bu muhteşem adam diğer yanını döndüğünde, ayaklarında altışar parmak ve sırtında parlak mor bir haç olduğu ortaya çıktı; Don Juan gülerek odadan çıktı; temizlikçi kızlar üst üste birçok kez haç çıkardılar, arkasından bakarken onun bir daha dönmeyeceğini anlamışlardı ve Azucena Lolilla'ya şöyle dedi: Bu o, bu o, saray soytarısının yirmi yıl önce ardında bıraktığı çocuk, benim aldığım ve Senyor'la evlenmesinden önce genç Senyora'mızın köpeğine emzirttiğim çocuk, onu tanıdım, o benim, benim sevgilim, benim oğlum, ben onun süt annesiydim, onun gerçek annesiydim saraydaki o korkunç katliam gününe kadar, onun hayatından endişe e^trtim, sı^rndaki ve ayaklanndaki ürkütücü işaretler

yüzünden sapkınlardan, Mağriplilerden, Yahudilerden, fahişelerden, hacılardan ve dilencilerden oluşan o güruhtan sayılabileceğinden korkmuştum, o katliam sırasında çocukları bile kılıçtan geçirdiler ama ben onu kurtardım, onu bir sepete sıkıca bağladım ve nehrin denize dirsek yaptığı yerde suya bıraktım, birinin onu bulup bakacağından emindim, şimdi de geri döndü, o benim sevgilimdi, benimle evleneceğini vaat etmişti, sana da mı, Azucena? ama bana vaat e^nişti evlenmeyi, yalan söyleme, LoliUa, nasıl ki Mesih Tan-n, Tanrı da Mesih'se, senin de yalan söylediğin gün gibi ortada, o bana söylemişti, hayır, bana, çek şu sefil ellerini üzerimden, seni pis kocakan, yeter senden çektiğim sürtük, bırak beni, seni buruşuk bok torbası, gözlerini oyanın senin, seni ucuz kıç yalayıcı, senin saçlarını yolanın orospu, seni Mağripli fırlaması seni, yüreğini sökerim senin, ay aman, of, gözüm, ayağım, çek pençelerini üzerimden, seni manyak, şu süpürgeyi alır kıçından sokup burnundan çıkartırım, sonra seni ters çevirip kanlı bağırsaklarını ki-za^^im, seni cibilliyetsiz, haysiyetsiz, şerefsiz yosma, ay, bırak saçımı aman, çekil üstümden, oy, dizim, gerçekten gebertirim seni, hayır, ben gebertirim seni, ellenmiş dilienmiş fingirdek seni, kambur moruk, kodmuş orospu, şimdi o dilini tutar kopartmm kökünden, seni baş belası, ikiyüzlü, hayasız, perdesiz, tıynetsiz, kaygan, yağlı, sinsi mahluk, gebertirim ben seni, şu şaşı gözlerini çıkarır düzeltirim, kafanı taşlara vura vura patlatır, pekmezini akıtırım, ah, oy oy oy, yapma! .. Ay, bak bize neler yaptın, Don Juan!, hepsi senin yüzünden, Don Juan, ne olur geri dön, Don Juan!, ah, Senyor Don Juan, sen kadınlara orospuluk etmekten başka işe yaramazsın.

Don Juan, zevkten bitkin düşmüş B arbarica'yı Budala Prens' in kollarında bıraktığı mahzen ve şapele döndüğünde, cüce ve Prens Senyor'un babasına ait olan azametli lahitte uyuyorlardı. Deli Hanım'ın oturduğu küçük tekerlekli sandalyeye yaklaştı, onu çıplak ve mücevherlerle bezenmiş gören temizlikçi kızların

dehşeti ne kadar korkunçsa Deli Hanım'ın aşinalığı da o kadar doğaldı; mumyalanmış Senyar'un kadife yeleği, kürklü pelerini, başlığı ve poturuyla karşısına çıkan genç beyefendiyi selamladı. "Nihayet geri döndün," dedi Deli Hanım sakince.

"Evet. Burası bizim sarayımız."

"Daima birbirimize yakın olacak mıyız?”

“Daima.”

“Artık dinlenebilir miyiz?”

“Evet.”

"Öldük mü?”

"Evet, ikimiz de.”

Yaşlı kadını sandalyesinden aldı, nazikçe taşıyarak iki gömme ayak arasına yapılmış bir nişe götürdü, tatlı tatlı yerleştirdi onu yerine, beyaz başını ve siyah giysilerle kaplı gövdesini duvann soğuk taşına dayadı. Deli Hanım halinden memnun görünüyordu; Don Juan’ın uzaklaşmasını, yaşlı kadının kocasına ait olan büyük anıtmezarın yanında dunnasrnı ve ^ kapağın üzerine uzanmasını izledi. Genç adam sağ dirseğini kapağa dayayıp başını da avucuna yaslayarak, yan uzanmış bir şekilde duruyordu: Lahtin canlı tacı olmuştu şimdi. Yaşlı kadının gördüğü aşk ve ölüm, geçmişin dirilişi ve geleceğin tecellisine dair sapkın düşlerinde sevdalandığı kusursuz ve iffetli gençti şimdi o. Şimdi, şu anda, Deli Hamm'ın sonsuza dek korumak istediği bir şimdide, bu kubbelerin altında, bu mahzen mezran içinde düşü gerçekleşmişti, kocasını, sevgilisini ve oğlunu temsil eden genç adam yan uzanmış, sağ dirseğini kapağa dayadığı elinin ayasına da başını yaslamış, büyülenmiş gibi karşısındaki aynaya bakıyordu ki onu izleyen dikkatsiz bir kişi baktığı şeyin bir kitap olduğunu sanabilirdi.

Bir an için, yaşlı Senyara ikisinin de -Senyora oyuktan ona bakarken ve o, mezar kapağının üzerinde yan uzanmış halde kendini izlerken- taş kesildiklerini ve böylece o yerin, lahitlerden, kaidelerden, kesik piramitlerden, mezar kitabelerinden, taş heykellerden, bu mekandaki tüm ataların tüm kalıntılarının yeniden üretiminden ibaret o azametli mağaranın sonsuza dek parçası olduklarını sanarak korkmaya başladı. Deli Hanım’ın omurgasında bir ürperti, buz gibi bir şüphe dolaştı; şu ana kadar rüya gördüğünü ve hayattayken de rüya gördüğünü biliyordu ama şu andan, Don Juan tarafından bu şapeldeki nişe yerleştirildiği andan itibaren, öldüğüne inanacaktı çünkü şimdi hayatta olduğunu görüyordu rüyasında.

Ve o gece Keldani Birader Toribio kulesindeyken Ressam Birader JuliOT’a şöyle dedi: "Birader, eğer onlara inandığını bilsem, şatomun çevresinde iblislerin gezdiğini söylerdim sana çünkü ecza dolabırndaki banotu, güzelavratotu, ^tambul ve karacaotun hep-â gitmiş; birileri çalmış olmalı.”

Bakışlar

Senyor saray ahalisini toplamasını buyurdu Guzman’a, o da vefakâr ve ismi meçhul avcılarına tekrarladı aynı buyruğu; herkese haber saldı ve herkes yeraltı şapelinde toplanma buyruğuna uydu. Bir tek Senyora, kraliyet cesetle^rinin parçalarından oluşturduğu mumyaya can vermek ve tüm şe^ni ayin formüüerini denemek için yatak odasında kaldı; hizmetçileri Azucena ve Lolil-la’nın yardımları, bir de Aragon'lu kör flütçünün çapraşık sözleri dışında hiçbir kimseye ve hiçbir şeye güvenmeden devam etti işine. Onun dışında herkes Senyor'un şapelinde toplanmıştı: Kendilerini gözlerden saklayan kafes işlemesinin gölgesi altında yüzleri ve cüppeleri beyaz petekler gibi görünen Başrahibe, Hemşire Angustias, Hemşire Ines ve tüm diğer Andulucia'lı rahibe adayları oradaydı; şişko Piskopos da oradaydı, keşişlerin taşıdığı bir tahtırevana uzanmış, ter içindeki alnını dantelli mendiliyle siliyordu, hemen arkasında ceset suratlı bir Augustinus' çu Keşiş duruyordu; Sevilla'lı tefeci, zerdeva postundan pelerini sırtında, içeri girmiş, aralıkta mayısı yaşamasını ve servetine şan katmasını sağlayan kumandan unvanı için hemen Senyor'un önünde eğilerek ona şükranlarını sunmuştu; işaretleri yorumlaması için Müneccim Birader Toribio da çağırılmıştı, Senyor bu olay sayesinde tüm geçmiş muammaları çözmeyi ve şaşı gözlü, kızıl saçlı rahibin yardımıyla zayiçeye yerleştirmeyi umuyordu.

Guzman gözlerini bu manzaranın üstünde gezdirdi, saray ahalisi toplanır toplanmaz avcıları ovaya dağılacak ve inşaattaki işçilere -Nuflo, Jeronimo, Martin, Catilinon- anlatacaklardı sahte ama yine de ihtimal dahilinde olan haberleri: Deli Hanım dediğini yapmıştı; Senyor'umuz Budala'yı ve gaz kaçıran cüceyi vâris ilan etmişti; yakında sizi bu beyinsiz ve çarpık çift yönetecek çünkü çökmüş, mistik ve ölüsevici Senyor tüm enerjisini ebediyen yitirdi, av tutkusunu, savaşçılık yeteneğini, kadınları becerme işini -iktidarın özünü- ebeciyen unuttu ve çok geçmeden ölümlü bedenini terk edecek; eğer şimdi isyan etmezseniz sizi neyin beklediğine bir bakın: Kuşaklar boyu budala hükümdarlar, frengiye teslim olmuş hemofılililer,

sizin ebediyen dinç ama ebediyen köle kanınızı güçleri yettiğince vampirler gibi içecekler. Özgür insanlar olarak eski haklarınızı geri alacağınızı mı sanıyorsunuz, senyorlann gücüne karşı sizi savunacak bir adalet makamı olacak mı sanıyorsunuz, sizi hem şatonun kaprislerinden hem de şehirlerin tefeciliğinden kurtaracak bir yasa mı bekliyorsunuz, eşit olarak alıp satmanıza izin verecek bir yasa hayali mi kuruyorsunuz? Öyleyse bir bakın Senyor'un geçmişte yaptıklanna, eğer onun hükümdarlığını sert buluyorsanız, bir düşünün cüceyle Budala’nın neler yapabileceğini, öyle bir İkiliden nasıl korkunç bir yaratık türeyeceğini, anlayın ki feryatlannız dinmeyip artacak, yüzyıllar boyunca bitip tükenmeksizin sürüp gidecek.

Senyor'un huzu^ına çağnlmış olan keşişlerin, yaverlerin, kâhyaların, idare meclisi üyelerinin, dadılann, memurlann, vekilharçların, kalfaların kalabalığı içinde kaybolmuş olan Ressam Birader Julian bambaşka gözlerle bakıyordu her şeye. Onun için saray ahalisinin bu özel şapelde ilk kez toplanması, Orvieto'dan, yani birkaç haşin, melankolik ve çalışkan ressamın anayurdundan geldiğine Vakanüvis'in yardmılan sayesinde Senyor'u ikna ettiği büyük tablonun açılış törenindeki örtünün indirilme anı gibiydi; Orvieto, oysa gerçekte ikonaların ressamı, Birader Julian isyankar bir tutkuyla alev alev yanarak sarayın en derin zindanında sabırla, gizlice bizzat kendisi yapmıştı tabloyu, korkuyordu elbette eserindeki yeniliklerin, Ortodoksluğun talep ettiği simetrik estetiğinden -ki böylece insanın yaptıklan verili hakikatle uyum içinde olacaktı- bu cüretkârca kopuşun açık seçik belli olması yüzünden Vakanüvis'in kaderini paylaşacağından, mecbur kalacağından kendini arındırmaya isyanl^m en kötüsü olan suçundan: Kabil'in kardeş katli değil, Lucifer'in T^m katli.

İşte bundan korkuyordu, gerçi ^^enin tabloya' dikkat etmemesine alttan alta gücenmişti, kimsenin onu izlememesine, hatta aforoz etmemesine alınmıştı. Verdiği mesaj o kadar anlaşılmaz mıydı? içerdiği kritik o kadar muğlak, özlü ve gizemli miydi ki (ya da dirençli, yargılayıcı -diye düşündü Julian- üzerine kehanette bulunmaya cesaret edemeyeceği bir yazısına sahip kritik kelimesinin Yunanca kökenini düşünürse kişi) algılamak ya da keşfetmek için gereken dikkati ve zamanı vermeye... ya da harcamaya burada bulunanlardan hiçbiri hazır değildi, hakikaten de böyle olabilir miydi? Hıristiyan tablolarının ilahı düzenini yıkmak amacıyla tuvale yerleştirdiği figürlerdeki ağır ağır işleyen ama kaçınılmaz tahrip gücünün etkisi çok

uzun zaman sonra mı hissedilecekti? İkiboyutlu, tek düzen bir boşlukla sarılı merkezi ve kirlenmemiş bir Cenabıhak, aynı zamanda tüm geçici koşullardan da muaftır.

“Yasa budur."

Birader Juliıin’ın içinden bir ses kendine yol açmasını söyledi bu kaygısız kalabalığın içinde, bu saray dalkavuklarının arasından geçip sunağa ulaşmasıru, resme yaklaşmasını ve tuvalin bir köşesine kalın firça darbeleriyle imzasını atmasını söyledi. Can korkusundan çok ahlaki bir şüpheyle bastırdı bu sesi. Kulede Münec-cim'le yaptığı konuşmadan aklında kalan belirsiz bir düşünceyle zapt etti kendini: Evren sonsuzsa bir merkezi yoktur, ne güneş, ne dünya, ne dünyadaki güçler, ne de tek bir kişi ve onun gösterişli resmi, Julianus, *Frater et* Pictor, *Fecit*, her şeyden öte ruhu o imzanın yarattığı yarıktan uçup gidebilirdi; aman canım, evrenin de merkezi olmayıversin. Julian, bedeni ya da bilinci dışındaki her şeyle aniden bütünleşti ve bu birliğin paradoksal yakınlığı ve hareketsizliğiyle yükselmiş, aydınlanmış bir halde durdu; ortaya koyduğu fikre yine kendisi karşı çıktı: Madem hiç merkez yok, o halde her şey merkezdir; bu düşünceyle yeniden baktığında şaşkınlıkla idrak etti yaptığı resmin ona söylediği şeyi:

"Kimse imzasını koymadı Milano ya da Compostela kulelerine, Apulia ya da Dordogne manastırlarına, Hıristiyanlık aleminin vitraylarına ya da kubbelerine; o sanatçıların isimsizliğine hürmet etmeli ve onlarla birlikte yeni hakikatleri söylemeli, asla eski erdemleri feda etmemeliyim; derin perspektifi olan bir İtalyan meydanı yarattım, insanların doğduğu, insanlann olgunlaşıp öldüğü zaman gibi akan bir meydan, Tanrı'nın tasarımını insanın

I

(

> yerine getirdiği sınırsız mekân gibi akan bir meydan: İşte evler, kapılar, taşlar, ağaçlar, alelade insanlar, ne vahyin mekanı ne de ilk bu^^ğun zamanı, mekan gerçek bir mekan, zaman ise yaradılışın yarası. Körler ordusu: Görmüyor musunuz, tablonun bir köşesine bakan ve bu suretle yeni bir mekan türetmek için sınırlarının ötesine uz anmış, artık birliğin mek^^^,

vahyin görünmez ve değişmez mekanının değil, sürekli muhafaza edilen ve yenilenen yaradılışın bol ve çeşitli mekanlarının arayışını yansıtan halesiz Mesih'imi görmüyor musunuz? Zavallı kör mahluklar: Görmüyor musunuz tablodaki Mesih'imin belirli ama kesinlikle sınırlı olmayan alanın bir köşesini doldurduğunu ve o kesin, ayrı merkezli yerleşimde çizmiş olduğum daireye göre Mesih'in ebediyen kendi merkezi olduğunu ve o çıplak adamların gerçek bir İtalyan meydanmda durduklarını, bu yüzden bir konuyu tasvir etmediklerini, bir olayın kahramanı olduklarını ve onların merkeziyle İsa'nın zapt ettiği merkezin denk düşmediğini, görmüyor musunuz merkez her yerde ve bu yüzden hiçbir yerdeyse artık var olamayacak merkezin ya da ayrı merkezli yerleşimin önemsizleş-tiğini, asıl önemlisinin iki farklı öz arasındaki, ilahî öz ile insani öz arasındaki ilişki olduğunu ve ikisi arasındaki köprünün birbirlerine bakmaları olduğunu? Kör, kör: Çiziyorum ki görebileyim, görüyorum ki çizebileyim, ben çizdiğime bakıyorum, çizdiğim şey de bittiğinde bana bakıyor ve nihayet resmime bakarken bana bakan sizlere bakıyor. Evet, Birader Toribio, sadece küre biçi^^ olan ebedidır ve ebedi olan her şey küre biçi^^dir ama bu ebedi küreselliğin içinde ebedi olmayan, aksine anlık ve gelip geçici olan özgürlüğün tesadüfleri ve değişimlerine de yer vardır; benim Mesih'im serbestçe, kaçamak bir bakış atıyor adamların vücutlarına ki adamlar dünyaya bakıyor, onları saran boşluğa ve zamana bakıyor; Mesih' e bakan bu dünyadır ve bu yüzden, her şey bakışlarla birbirine bağlandığından, ilahi olan her şey insani, insani olan her şey ilahidir, hepsinin başının üzerini aydınlatan hale meydanın alanını aydınlatan solgun ve şeffaf ışıktan -hiç kimsenin ve herkesin olan ışıktan- başka bir şey değildir. Körler ordusu!

'Atacağun imza o boşluğun uzanımlarım sakatlayacak; kişi baktıkça tuvalin sağına ve soluna doğru, arkasına, önüne, altına doğru, hatta ikinci bir perspe^^e tuvalden izleyiciye, size, bize, onlara doğru boşluğun akmasını engeileyecektir. Figürlerim onla-

n geçici olarak hapseden tablonun ötesine bakabilsin. Bu saray duvarlarının ötesine, Kastilya Ovası'nın ötesine, engebeli yarımadamızın ötesine bakabilsin, bakabilsin bu yorgun kıtanın ötesine, hırsla ve şehvetle, sayısız suçla ve işgalle yaraladığımız ve belki bir avuç güzel bina ve birkaç çapraşık sözcükle kurtardığımız bu kıtanın ötesine. Bakabilsinler Avrupa'nın ötesine, bizi bilmeyen ve bizim bilmediğimiz ama gerçekliği

daha az olmayan, mesafeleri daha az olmayan, zamanı daha az olmayan dünyaya. Siz, figürlerim, gün gelip bakmaktan yorulduğunuzda, kutsadığınız normları eninde sonunda bozacak olan yeni figürlere bırakın yerinizi: Kaybolun tuvalimden ve yerinize başka suretierin gelmesine izin verin. Hayır, hayır, imzamı atmayacağım ama sessiz de kalmayacağım. Bırakalım benim yerime eserim konuşsun."

Koro yerinde gizlenmiş olan Başrahibe da resme bakıyordu ama onun bütün dikkati alnı kanayan beyazlı Mesih figüründe toplanmıştı: Bu oydu, bu oydu, o unutulmaz gecede gelen ve Başrahibe üzerindeki ilahi hakkım kullanan adamdı, Başrahibe hiç şaşırmamıştı figürün başında hale olmamasına çünkü onu zevcesi yapan Mesih'in başı üzerinde de ışıktan bir taç yoktu. Başrahibe hıçkırarak ağlamaya başladı; artık K^^mcı’sının geri dönmesi için dua etmesine gerek yoktu; a^rtık O'nu nerede bulabileceğini biliyordu; burada, bu şapelde, bu resimde; tek yapması gereken gece ya da şafakta gizlice buraya gi^ek ve resimdeki Mesih figürüne dokunmaktı, o da iniverecekti yanına, Milagros’a, seçilmiş olana, yine alacaktı onu yatakların en kutsalı üzerinde, bu sunağın üzerinde, tam bu sunağın üzerinde. Başrahibe hıçkıra boğuldu, sessizce göğsünü dövmeye başladı, ah, değersiz kadın, ah, kibirli kadın, Rab o işi bir kez yaptıktan sonra neden bir daha gelsin ki? Neden beni onurlandırdığı gibi başka kadınları ziyaret edip onlara onur ihsan etmesin ki? Kibir, kibirden başka bir şey değil, bir de yeniden buraya gelip onu görmeyi düşünüyor, ona dokunmayı, onunla aşk yapmayı arzulamaya cüret ediyorum, beni hatırlamayacak, bana arkasını dönecek, kibir, kibir, yeter bana eziyet ettiğin, Yılan seni, buraya dönmeye korkuyorum çünkü Rab'bimin bana arkasını döneceğinden korkuyorum, beni huzurundan kovacağından korkuyorum, yakarışlarımı hor göreceğinden, cüretkârlığımdan ve onurumdan dolayı beni cezalandıracağından korkuyorum; onur mu?, hayır, benim kibrim, onur uğruna bir rahibe oldum,

; on^^mu korumak ve saklamak istedim, hiçbir erkeği yatağımda

yatmaya ya da adımı değiştirmeye değer bulmayarak Mesih’in zevcesi oldum, bunu onur adına yaptım, kimse bunu lekeleye-mez, Kurtana Mesih bile, affet beni, affet beni, canım İsa ama seni se^niyorum, seni sevmiyorum, neden bana geldin ve beni aldın?, seni seviyordum ama

ulaşılmaz ve cisimsiz olduğun için, tam da bu yüzden insani engellerin ötesindeki bir sevginin kusursuz malzemesi olduğun için, onur, kibir, cüret ya da hor görülme korkusunun sınırlan dışında olduğun için, artık seni sevmiyorum, Mesih, tatlı ve saf bir görüntüydü benim sevdiğim, gerçek bir sevgiliyi sevemem, affet beni, Rab, b^ bağışla...

Hemşire Angustias' ın bakışlan farklıydı, sunağın üstündeki tabloyu incelemekle değil, şapelin içine toplanmış keşişleri incelemekle meşguldü o sıra, gece hücresine gelen adamı dazlak kafaların arasından seçmeye çalışıyordu, o iyi yürekli Keşiş nihayet açlığını ve yarala^nı dindi^niş, hatta ona bilinmeyen hazlar ve daha fazla arzulamanın, hep daha fazla arzulamanın şimdi bir yara gibi zo^^ayan özgürlüğünü vermişti ama artık bu arzuda bilmenin huzuru vardı daha, daha, daha, daha çok sevebileceğini, evet sevebileceğini ama ne olur bebek istemem, hayır, şimdi bundan korkuyordu, koro yerinin demir kafesi arkasına gizlediği yüzünde o endişe geziniyordu, ah, Keşiş, eğer bana bir çocuk verirsen vaat ettiğin özgürlüğü bulamayacağım hissettiğim hazlarda, özgürlük olmadan hazlar haz bile sayılmaz, ah, Keşiş, o hezeyanımdan, utancımdan, bir erkeğe olan ihtiyacımdan faydalandın, ah, Keşiş, beni gebe bıraktıysan çocuğunun Şeytan’ın eseri olduğunu söylemek zorunda kalınm, doğduğu anda öldürmek zorunda kalırlar onu, tabü sen ikimizin selameti için onu öldürmeden önce, Keşiş, bana yalnız özgürlük ve haz vermiş olman için, bir mecburiyet vermemiş olman için dua ediyorum çünkü bu bizim ortak zaferimiz olacaktı, bizi bağlayan iki yasayı da -manastırın dışında evlilik, içinde iffet- bozacak ve özgür olacaktık, Keşiş, özgür, ceza korkusu olmadan sevişmeye devam edecektik, sen canı-^ istediği kadar kadınla, ben istediğim kadar erkekle... Hayır, seni sevmiyorum, Keşiş ama bana öğrettiğin hazları ve özgürlüğü seveb^^m. Sen de öyle yapmalısın.

Peki ya bu rengârenk güruhun içinde birçok şeyi ilginç bulan rahibe adayı Donya ines nereye bakıyor olabilirdi? İşte, yaşlı ba-

bası, tefeci Senyor'a doğru ilerliyordu, zerdeva kürkü elinde, Sen-yor'dan çok bu kutsal yere, şapele ve lahitlere olan saygısını göstermek için dalkavukça kamburunu çıkarmış; işte Senyor, sunağın dibindeki makam koltuğuna oturmuş: İşte Guzman, bir gece onu Senyor'un yandaki yatak odasına götüren adam. Herkes oradaydı, asıl aradığı kişi dışında: Don Juan,

ona Senyor'un taşıramadık hazlan tattıran ama ayı zamanda bir felakete sebep olan adam: Don Felipe’nin açtırdığı çiçek Don Juan tarafından koklanmış ve sonra yeniden kapanmıştı; kim mahkûm etmişti onu bu cezaya, kim gizliden gizliye arzuluyor olabilirdi böyle bir talihsizliği, onun kimseye ait olmamasını ya da yalnız kendisine ait olmasını isteyen kimdi? Anlayamadı, başı döndü, gözleri karardı, bir süre çevresini göremedi, bakışlan bulanık ve acılı bir rüyadaymışçasına şapel boyunca uzanan kesik piramit kaidelerin üzerindeki dizi dizi kraliyet lahitleri arasında gezindikten sonra onun üzerinde durana kadar, bu sensin, Don Juan, mezarın ^^^e uzanmış, dirseğini kapağa dayamış iffetli genç adam, bu sensin, ah, evet, bu sensin, seni nerede görsem sevgilim, ah bu sensin ve sen

taşsın, sen bir heykelsin, benimle sevişmiş olan bir heykelsin, yatağıma taştan bir heykel soktum, bu benim lanetim, taşla sevişim, öyleyse beni taş kesilmekten alıkoyan şey nedir?, ve eğer ikimiz de taşsak. .. şimdi anlıyorum, o zaman birbirimize sadık olacağız, sen, Juan ve ben, Ines, daha da so^^^^dısın şimdi, biliyordum, sana söyledim: Babamdan korkma, Senyor'dan korkma, kimseden korkma, Don Juan çünkü ^mse seni öldüremez, bir heykeli kimse öldüremez, kimse ölümü öldüremez; Donya Ines parmaklarını kafes işlemesinin arasından geçirdi ve taş bakışlarım dikti taş lahtin üzerinde hareketsiz uzanan sevgilisinin taştan görüntüsüne. Sen ve ben taş olduğumuzda, Don Juan, tüm dünya taş olacak, nehirler, ağaçlar, hayvanlar, yıldızlar, hava ve ateş, hepsi taş kesilecek: Yaradılış hareketsiz bir heykel olacak ve onun kıpırtısız merkezinde sen ve ben duracağız. Hiçbir şey hareket etmiyor şimdi. Hiçbir şey. Hiçbir şey.

Dona Ines'in taş bakışı Don Juan'ın taş heykelinden başka bir şey olmadığını sandığı şeye bakarken, Don Juan'ın tek yaptığı hiç kıpırdamadan durmaktı; onun için çok kolay bir işti bu, kişiliğinin başka bir özelliği: Taş kesilmesine dahi olanak veren demir gibi bir irade. Taş kapağın üzerinde yan uzanmış şekilde yatan figü^in tek bir siniri bile oynamıyordu ve tıpkı Ines gibi, Senyor tarafından düzenlenen bu törene katılan herkes onun bir heykel olduğunu sanıyordu. Genç adam gözünü bile kırpmıyordu. Kaygısız gözleriyle, görülebilir herhangi bir nedeni olmadan, hiç değilse bu nedeni kimse bilmezken başlatılacak olan anlaşılrnaz törene tamarruyla duyarsız bir halde, saray ahalisinin yeniden birleşmesine öylesine uzak, öylesine ilgisiz, bir heykel görüntüsüne ve gölgelerin içine saklı, şapeldeki resme

bakıyordu: Çünkü Senyor'un özel şapeline hükmeden resme daha ilk bakışında, sanki bir aynaya bakıyormuş gibi halesiz Mesih'le karşılaşmıştı gözleri, bir Mesih, tıpkı onun gibi, resinin köşesinde; o benim, o benim, ben kendimi bilmezken biri beni biliyordu, neden ben daha buraya gelmeden biri benim resmimi yaptı, neden?, neden?, bu tablo... Senyora'nın yüreğinden, Don.a Ines'in gözlerinden, Lucifer'in mücevherlerinden daha çok yansıtıyor beni... S ahi! Şu resim, neden bu kadar geç gördüm onu?, ne çok isterdim, Sen-yora'nın üst üste görüntülerimizi saklayan aynası yerine aksimi ilk kez burada görmeyi; Başrahibe'yi kolayca aldatmam bundan-tüm kadınlan kolayca aldatmam bund^^^ş çünkü daima beni başkalan sanıyorlardı, bir koca, bir sevgili, bir baba, bir Kur-tancı çünkü beni severken bir başkasını seviyorlardı; Don Juan'ı Don Juan olduğu için sever ki, onun bir başkası olduğuna, bir başkasıyla, bir kocayla, bir sevgiliyle, bir keşişle, Mesih'in bizzat kendisiyle -ama Don Juan'la değil, asla Don Juan'la değil- seviştiğini düşünmese onunla kim yatar? Azucena ve Lohlla onlarla evleneceğime söz verdiğim için beni sevdiler. Başrahibe Kutsal Ruh olduğuma inandığı için, Hemşire Angustias beni günahlarını çıkartan Rahip sandığı için, hiçbiri beni tanımadı, hiçbiri beni senedi... Inesila hariç çünkü bir tek o biliyor kim olduğumu. Ama ben onu se^niyorum çünkü hiçbir kadın ilgimi çekmez be-eğer bir sevgiliye, bir kocaya, bir günah çıkartan rahibe ya da T^^'ya ait değilse; onu severken başka bir erkeğin şerefine leke sürmüyorsam hiçbir kadın heyecanlandırmaz beni; eğer sevgimle özgürleşmiyorsa hiçbir kadın sevgimi kazanamaz benim. Hiçbir kadını ebediyen sevmem, sadece onu kadın yapmak için severim, oysa Ines zaten bir kadın, Ines bekâre^tini alan Senyor'a ait değil; Senyor ancak bu ölüm sarayının sahibi olabilir; bir tek Ines seviyor beni çünkü o kendi kendinin efendisi ve mantığım doğruysa ben onu sevemem çünkü bir ^in benim gibi biri onu benden alabilir; ben başka erkeklerin şerefini lekeleyebilirim ama hiçbir erkek benim şerefimi lekeleyemez çünkü benim ne şerefim ne de duygularım var; eğer bir temizlikçi kız, bir rahibe adayı, bir kraliçe ya da bir başrahibe benim çocuğumu taşıyorsa o çocuk benim değildir, o çocuk hiçliğin çocuğudur ve ben onu hiçliğe mahkûm ederim; çocuklar^^ yerim, iğruş ederim, hançerlerim; sıradan insanların hayat kaynakları, şeref ve vatan, yürek ve güç, bana yasaklanmıştır; benim hayat kaynağım kadınlar ve doğurdukları çocuklardır; kadınların kadınlıklarını ve çocukların yüreklerini yerim; Don Juan böyle özgürdür; kargaşa eker, tutkulann ölü göründüğü yerden tutkular biçer, ilahi ve insani yasaların zincirlerini kırar;

yasaya, güce, yüreğe, şerefe ya da vatana kulluk edenler yaşadıkça Don Juan özgür olacak ve ancak dünya özgürleşince esir düşecek, yani hiçbir zaman ...

Ve çiçeği burnunda Kumandan, Sevilla'h tefeci, Dona Ines' in babası kısılmış, kurnaz gözlerini çevrede gezdirdi, hareket eden hiçbir şeye dikkat etmedi, onun gözü zenginlikteydi, koro yerinin ve sandalyelerin ahşabında, ticana'da ve maunda, sakızda ve cevizde, şimşirde ve abanozda, duvar kaplamalarının süslemelerinde ve tirizlerinde, maun kakmalarda, her biri yuvarlak ve yivli, kan kırmızısı acana 'dan koro yeri sütunlarında, ince işlemeli sütun başlıklarında, kenger yaprağı o^nalan işlenmiş bindirmelerde; bu şapel en az altmış ayak uzunluğunda, decü Sevilla'h kendi kendine, elli üç ayak genişliğinde ama yüz katı büyüklüğünde bir alana sığacak zenginlikler var içinde çünkü masalar yeşil, pembe, beyaz mermerden, yeşim taşından, kakmalı, kaplamalı, karşıt renklerle bezenmiş; sunak ateşte sarartılmış bronzla süslenmiş en kaliteli yeşim taşıyla kaplı, Komünyon kâsesi ışıldayan bir yakut gibi süslenmiş elmaslarla ve yine elmaslar kullanılmış olmalı böyle pahalı bir kutsal kâse dolabı yapmak için; burada bir krallık kurmaya yetecek değerde mal olduğunu söyleyen iyi söylemiş, hatta bir tefeciye borç ödemek için gerekenden daha fazlası da olacak, zira bu kutsal mekânda eritilemeyecek ya da satılmak için yerinden sökülemeyecek hiçbir şey göremiyorum; naru-ren kullanılan küçücük bir oda için bunlar çok fazla, Senyor, eskiden halkın malı olan bu topraklara el koyduğu zaman bu sarayın idare meclisi üyesinin söyledikleri ne kadar da doğr^ “Yazın ba-

ka^n, doksan yaşında olduğumu, yi^rmi kez belediye reisliği yaptığımı ve Senyor’un bu topraklan yiyecek çekirgelere bir yuva inşa ettireceğini; Tanrı şahidim olsun başka bir şey çıkmayacak neticede,” çünkü Senyor’un talebini karşılamak için ormanları yerinden sö^üler, tepeleri düzlediler, dereleri kuruttular, bunlann hepsi, evet, bunlann hepsi Tann'ya ibadet etmek, hiç susmayan korolarla O’nun ilahi varhğına övgüler düzmek, dualarla, sadakayla, sessizlikle, okumayla Tann’yı ve hükümdanmızın atalarının kemiklerini yüceltmekti. Ama kişi asla bilemez kimin için çalıştığını, belki bugün Tann’yı ve bu odadaki ölüleri şereflendiren şeyler yann, Yaradan'ın yüceliğine halel geti^eksizin, canh-larm evlerini süsleyebilir, şu korkuluk Sevilla’ya gidebilir, şu kollu şamdan belki Cenova’ya yollanır, şuradaki

duvar ayağı Lübeck'te bir tacirin evinde bulur kendini, başanlı ve tutumlu vatandaşların çoc^üa^nnın okuduğu okullara gider sandalyeler; önlükler, papaz cüppeleri, pelerinler, tören atkıları kolaylıkla kadınlarımız için ih^amlı elbiselere dön^^^ülebilir çünkü akıllı adam iyi kumaşı satar, kötüsünü kendine saklar; tüm bu zenginlikler buraya gömülü ve kimse faydalanamıyor onlardan. Senyor bu harikaların gelecek yüzyıllarm hazinesi olmasını istemiş ama ben onlan yüklü bir maddi katkı sayıyorum ve onlan ele geçirebilmek için son birkaç gecede burada duyduğum ve gördüğüm her şeyin bir kâbustan ibaret oldu^raa inanabilirim; yalnız dokunabildiğin, ölçebildiğin, takas edebildiğin, satabildiğin şeyler gerçe^^; buradaki tüm mallar faydasız törenler ve duyularımın kabul edemeyeceği olaylar için süs eşyalanndan başka bir şey değil; hayır, bir yarasa-uçtuğunu görme^m, hele o yarasanın çıplak bir kadına dönüştüğünü hiç görme^m, lahitlerin talan edilmesine ya da lahit-lerin içinde çiftleşilmesine şahit olmadım, pahalı mezar kapaklan üzerine uzanan genç adamlar, cüceler ya da yaşlı sakat kadınlar görmedim,   almadığı ya da çıkarlarıma yaramayan hiçbir

şeyi görmedim duymadım. Bunca yıl yaşamak benim gibi keskin zekalı bir tacirin bile hayaller ya da hayaletler görmesine yeterli mazerettir. Bırakın eski hayailer son bulsun, Senyor; burada sahip olduğunuz her şey elden ele dolaşmalı, hareket etmeli, yeni bir mekân ve yeni bir sahip bulmalı. Koşular böyle, bu devasa yapı atalarınızın mezan olacak, bir de hayallerinizin, vampirle^nlzin, cücele^rinizin, kolsuz bacaksız kocakarıla^nnızın ve heykel taklidi yapan delikanlılarınızın mezan. Bana bahşettiğiniz unvan için sağ olun Senyor, gerçi beni ödüllendirme nedeniniz aynı zamanda düşüş nedeniniz olacaktır. Sizin hayalî Tann'nız benim gerçek tanrıçam değil. Benim ilahım akıldır, duyuların uyanıkhğıdır, sırların reddedilmesidir, mantık ile sarı liralarm mutlu bir evlilikle birleştiği güvenli sağduyu sandığına giremeyen her şeyin inkarıdır.

Deli Hanun'm keskin gözlerinde muzaffer bir ifade vardı, yaşlı Kumandan nasıl akılla parayı evlendirdiyse, Deli Hanım de hayatla ölümü, geçmişle geleceği, küllerle nefesi, taşla kanı evlen-dirmişti: Şapelin nişlerinden birine oturtulmuş, hareket etme imkanından yoksun, nişten granit zemine ölümcül bir düşüşün endişesine aldırmadan muzaffer bir edayla bakıyordu çevresine: Bütün saray, bu derin mezara, bu mahzen mezarlığına toplanmış tüm

canlılar özlediği ölümü anımsatıyordu ona ve belki biraz şansla hiç kimse buradan çıkmayacak, her şey ebediyen zamanda asılı kalacaktı, tıpkı sunağın üstündeki resimde olduğu gibi; sahiden de Hıristiyan teması ve pagan anlayışı kullanılarak yapılmış bu tuhaf resimde çağdaş çıplak figürler Kutsal Tarih 'te sivrilmiş olanlarla aynı yerdeydi; ölümün ve hayatın kusursuz değişimi şimdi tamamlanmıştı; hayatın ödülü ölümdü; ölümün hediyesi hayattı, Deli Hanım' ın çılgın aklına hâkim olan sapkın geri çevirme oyunu en yüksek denge noktasına ulaşmıştı. Ne olur bir şey onu bozmasın, diye yalvardı Deli Hanım, ne olur hiçbir şey onu bozmasın, derken yine hayatın ve ölümün hâkimiyetinde olan derin bir uykunun kollarına sürüklendi.

Orada bulunan herkesin gözleri sunağın dibine, Guzman'ın tuttuğu makam koltuğuna oturduğu sırada mahzunlaşan Senyor’a çevrildi; koro yerinin kafes işlemesi ardına gizlenmiş Ines'in gözlerinden otuz üç basamaklı merdivenin dibinde masum masum bekleyen en uzaktaki yavere kadar tüm gözler. İçerideki güruhun yarattığı izdiham sırasında kimse bu basamakları çıkmadı; sanki merdivene çıkmayı engelleyen görünmez cam bir engel vardı. Karşısındaki kalabalığı izleyen Senyor oraya toplanmış olanlardan çok belli kişilerin eksikliğinin farkındaydı, o eksikleri adlandırma isteğine boyun eğerek Celestina ve Ludovico, Pedro ve Simon dedi onlara, parmaklarıyla koltuğun düzgün maun kolçaklarını sımsıkı tutarken kendi kendine sordu, dünkü hayallerinin bugünkü sırla bir alakası var mıydı, o rüyalar hangi sırların habercisiydi;

gençliğin arzuladığı ve yaşlılığın korktuğu şey arasındaki mantıksal bağ konusundaki cehaleti miydi ona kesinlikle çözülmez görünen muamma, bugünkü sır sadece dünün başansızlığı mıydı yoksa, kim bilebilirdi ki? Belki ... belki öğrenci ve büyülenmiş kızdı, serf ve papazdı hiç tamamlanmamış merdivenin basamaklannda gö^^meden duran, o merdiven ki her kademesi bir yüzyıldı, yu-kan doğru atılan her a<^m ölüme ve yok oluşa, unutuluşa, duygusuz maddeye ve sonra yabancı bir gövdede dirilme lanetine doğru atılan bir a^^dı. Toribio’nun yan yan bakışı, Birader Juliân'ın korkulu bakışı, Sevilla'h tefecinin hırslı ve dalkavukça bakışı ona hiçbir şey söylemedi; Senyor kendi kendine sorduğu soruyu bu bakışlara yöneltti̇ğinde hiçbir karşılık alamadı. Cevaplan bulamayınca tek sağlam sığınağına çekildi yeniden: kendi şahsına.

Gerçek ve yüce bir şahsiyet. Senyor yalnız kendisine güvenmeye ve bir tek kendi şahsına dayanarak sürprizlerin, kalabalığın, mua^mmalann ve düzensizliğin üzerinde hüküm sürmeye karar verdi. Ama daha başlamadan sordu kendine: Şahsiyetim yeterli mi? Buna verdiği cevap o basit birliğe ilk darbeyi vurdu -ben, Felipe, Senyor-, hayır, benim varlığım yeterli değil çünkü temsil ettiğim güç tarafından sömürülmüş ve o güç benden öteye uzanıyor çünkü benden önce geliyor ve aslen bana ait değil, benim elimden ve gözümün önünden geçerken çatlaklardan akıp gidiyor ve benim olmuyor artık; ben, Felipe, ben yetersizim; güç yetersiz; ihtiyaç duyulan şey, bana ve iktida^ma birliğin kınntıla^nnı veren tezyinat, saray, bizi kapsayan mekân; şapel, Orvieto'dan gelme resmiyle, bronz korkulukları, yivli duvar ayaklanyla, oymalı sandalyeleri, koro yerinin kafes işlemesi, atalanmın otuz mezan ve bu mahzenden Kastilya Ovası’na çıkan otuz üç basamağıyla bu şapel; bu yüzden birlik hayali insanın gücünün ve mekânının sık dokunmuş kumaşından başka bir şey değildi ve Juliân, Orvieto'dan geldiği söylenen ress^ı belirsiz resmin altında oturan Senyor’ a bakarken, onun kendisini antik bir ikona, her şeyi Yaradan’ın zamansız ve mekansız bir üretimi olan ama resimdeki, boşluğa ait ve geçici işaretlerin çoğalmasıyla alt edilmiş bir ikon olarak hayal ettiğini hayal etti: Sen, Felipe, Senyor, burada ve şimdi; maskeli içoğlam ve sa^n de^^nk içeri girdiğinde, muammalar çözülecek yerde daha da artı, mu^^rnalar Senyor'un ruhunu nasıl esir aldıysa o sade çift de öyle esir aldı hayretler içinde açılıp Senyor'un huzuruna çıkmalan için onlara yol veren yaverleri ve dadılan, keşişleri ve teberdarlan, idare meclisi üyelerini ve kâhyalan; yanında Guzman ile makam koltuğuna oturmuş bekleyen, sırtını sunağa, İtalyan resmine, bağış masasına, işlemeli sunak örtülerine, Komünyon kâsesine ve kutsal kâse dolabına dönmüş Senyar'un aklına başka sorular geldi: Kim bunlar, neden öyle görünüyorlar, neden içoğlanı bir maske takmış ve yüzünü maskenin yeşil, siyah, san tüyleri arasına gizlemiş, neden kuşağına soktuğu yeşil bir mühürlü şişe taşıyor, kim bu içoğlanırun elinden tutmuş gelen, poturuyla gömleği yırtık p^ık, sapsan saçlan darrnadığınık delikanlı ve neden onun elini tutuyor; o haç, o haç; nedir o delikanlının kürekkemikleri arasındaki kan kırmızısı haç, sakar bir teberdar çocuğun kolunu bükerken, acıyla inlemesine aldırmadan eğilmeye zorlarken, sırtını bana ve sunağıma dönerken şimdi daha açık seçik gördüğüm bu haç nedir; benim sırtımda da bir haç var, sırtımda duran pelerinin üzerindeki altın işlemeli haç; peki nedir karşımda sefilce ve kölece yüzükoyun yerlere eğilmeye zorlanırken delika^^rn elinden düşen şey, iki

taş, iki gri taş, ne biçim bir hediye bu, kime sunuyor bunları, bana mı yoksa ardımdaki sunağın temsil ettiği ilahî güce mi; yoksa kendi tapınağımda taşa tutmak mı istiyordu beni, her ikirnizi de taşlamak mı istiyordu; her iki efendiyi, beni ve diğerini, beni ve halesiz Mesih’i; peki neden astronomum Toribio kalabalığı yanp yere eği^lmi çocuğun yanına, ayağımın dibindeki sonsuz tuhaf, mağlup ve fethe^^niş gencin yanına koşuyor, neden iki taşı eline alıyor, şaşı gözleriyle bakıyor, elinde tartıyor, onlan tanımış gibi görünüyor, onları öpüyor, hemen yukarı kaldırıp minyatürcü Birader Julaha göstererek elinde taşlarla ona doğru koşuyor; zayiçecim aklını mı yitirdi, yoksa onu buraya çağırma nedenim olan görevini en küçük ayrıntısına kadar yerine mi getiriyor sadece: Muammalan çözmeye, sonra da onları yıldız haritasına yerleştirmeye mi uğraşıyor?; işte böylece tereddüte düştü yüce ve emsalsiz Senyar'un şahsiyeti, şüpheyle ve bu yabancıların çifte varlığıyla çoğaldı; tüylü bir maske takmış siyahlar içindeki içoğlanı ve genç arkadaşı; işte böyle yükseldi rahibelerin kafesinden kuş ötüşü gibi tiz bir çığlık: Bu o, benim Tatlı Kuzum, diye haykırdı Başrahibe; bu o, benim zalim ve sevgili günah çıkartıcı rahibim, diye haykırdı Hemşire Angustias; bu o, diğer Don Juan, diye haykırdı çömez Ines; biri taş kesilmiş öbürü c^anlı, aklım başımdan gitti şimdi; hangisini sevmeliyim, hareketsiz ^ olmanın heyecanını vaat edeni mi, yoksa oynak etin felaketlerini vaat edeni mi?, rahibelerin bu cıvıldaşmalan Deli Ha-nım'ı düşünden uyandırdı ve o da gördü bir akşam kum tepelerinde kurtardığı ve kraliyet varisliğine yükselttiği gence tıpatıp benzeyen adamı; ve Don Juan o an Senyor’un önünde eğilen ikizine baktı ve sonra da hâlâ elinde tutoğu aynayı incelerken kendi kendine söylendi: Ben taşa dönüyo^rum ve aynam ölümümün yansımasından başka bir şey değil; biz çiftiz, iki ceset; işte bu aynaların gücü ve sırrı, ah, benim berrak ruhum çünkü bir insan aynanın karşısında ölürse aslında iki ölü adam olur, biri gömülür öbürü kalır ve yeryüzünde yürümeye devam eder; ya şu orada eğilen adam, o ben miyim?

Herkesin tersine maskeli içoğlanı hiç tereddüt etmedi. Senyor’un şüphe, unu^, önsezi, korku, teslimiyet ve vaktinden önce ölüm anındaki ifadesine bürünen yüzüne ruhunun dağılıp parçalanması yansıdığı anda içoğlanı ona do^^ sert adımlarla yaklaştı. Ayak sesleri şapelin granit zem^ininde yankılandı; aslında yankısı daha güçlüydü adımlarının çünkü Deli Hanun’ın içoğlanı ve davulcusunun ince vücudunun tesiriyle Senyor’da belirgin bir ıstırabın izlerinin görünmesi şapeldeki kalabalığın sessizliğe gömülmesine

neden olmuştu. Nişe gizlenmiş Deli Hanım kayıp davulcusunu görünce haykırdı:

"Geri döndün, demek, seni nankör, seni terbiyesiz; iznim olmadan beni terk ettikten sonra beni mahvetmek, dengemi bozmak için geri döndün: Seni kahrolası herif!”

Yaşlı Kraliçe öyle heyecanlandı ki Don Juan’ın onu nazikçe yerleştirdiği yüksek oyuktan aşağıya düştü, kendini korumak için kollan ve bacakları olmadığından granit tabana kafasını çarpıp kendinden geçti. Hiç kimse dikkat etmedi ona çünkü tüm dikkat-le^ti sunağın önünde gerçekleşen olaya vermişlerdi. İçoğlanı basamağı çıktı, hâlâ maskesi yüzünde, Senyor’un endişeli bakışları altında yaklaştı. Keza yanında duran Guzmân’ın; kötülüğün ve ölümün hayaline kapılmış Don Juan'ın; ticari ölçeklerinin katılığına elle tutulmaz hayalden çok daha yakın olan bu olayların, ticari işlerin dakik ve kıymetli akışının yönünü değiştirebileceğinden korkan Kumandan’ın ve genç adamın sevgililerine olan benzerliğinin belirginliğiyle serseme dönmüş rahibelerin bakışları altında ... En uyanık gözler zorlukla görüyor, en keskin kulaklar bile duyamıyordu. İçoğlanının Senyor'un ellerini öptükten sonra onun solgun kulağına eğilip neler fısıldadığını hiçbiri işitemedi; pek azı görebildi içoğlanının bir an için maskesini çıkardığını ama insanlar, efendilerinin en küçük titreyişiyle birlikte hissettiler Senyor’un içoğlanının yüzünü gördüğü anda cıva gibi titrediğini: Gri gözler, kalkık burun, sert çene, dolgun dudakların her hareketiyle kıvrılıp gerilen rengârenk yılanlarla bezeli nemli ve dövmeli dudaklar; Don Juan, mezar kapağı üzerinde durduğu yerde görebiliyordu Senyor'un kulaklarının kızardığını, içoğlanı o kulakların ardına iki hatıra mumu yakmıştı sanki.

O hatıra, Senyor ve içoğlanı dışında hiç ^msenin bilmediği hatıra, zamanın çarkını durdurdu, bedenleri dondurdu, nefesleri kesti, bakışları körleştirdi, işte böylece Birader Julian bakışlannı kendi eseri olan geniş tuvalden ayırdı ve bir başka, daha büyük olmasına rağmen daha az aynntısı olan bir tuvale çevirdi: Senyor’un sarayı, donmuş, felç olmuş, kraliyet şapelinin içindeki duygusuz figürlere dönüşmüştü; onlara bakan Julian, bu mekânda bakmayı başaran tek kişi, ne söylenenleri duydu ne de Senyor’un içoğlanına ve delikanlıya, yani başroldekilere yaptığı birkaç titrek işareti görebildi.

İçoğlanı tüylü maskeyi tekrar ^izüne taktı; Senyor’a elini uzattı, Senyor onun elini tu^, ayağa kalktı ve basamağı indi; ama bu müstesna hareket bile yeniden canlandırmaya yetmedi anlamadan onlara bakanlan, gerçi Senyor ve içoğl^^^ sunaktan aşağı inişini izleyen gözlerindeki panltı geri döndü, içoğlamnın diğer elini eğilmiş gence, giysileri yırtık pırtık, sırtında bir haç olan ve san saçlan yüzünü gizleyen gence uzattığını gördüler; içoğlamnın genç arkadaşı eğildiği yerden kalktı, teberdarlar onu bıraktılar ve üçlü -içoğlanı, delikanlı, Senyor- şapelden siyah bir perdeyle ay-nlan yandaki yatak odasına doğru yürüdü, soran gözlerden oluşan iki duvar halinde iki yana açılan kalabalığın arasından geçerek Senyor' un odasına girdi.

Guzman geçmeleri için perdeyi araladı. Bu hareketle birlikte saraydaki iç çekmeler, fısıltılar, homurtular ve haykınşlar geri döndü; birbirlerinin üstüne çıktılar, bir curcuna başladı, yerde yatan Deli Hanım’ın sakat gövdesine bastılar ya da üzerinden atladılar, belki de onu bir hayvan, Senyor’un köpeği, unutulmuş bir paket, kara paçavralardan bir bohça, kurumuş otlardan bir balya zannettiler; atlardan ya da sığırlardan oluşan bir sürü gibi onu ezip geçtiler; kimse öldüğünü görmedi, kanlar içindeki sakat yaşlı kadının son nefesini kimse duymadı, kafası yanlmış, karmakan-şık beyaz saçlan arasına kan pılitılan birikmiş, gözleri yuvalarından fırlamış, gövdesi yassılaşmış, soyulup atılmış meyve kabukla-nndan bir yığın gibi kalakaldı orada çünkü herkes böceklerden oluşan bir ordu gibi vızıldayarak yatak odasının kapısına doluş-muştu.

Fakat sadece en yakında olanlar -Juliân ve Toribio, Kumandan ve Guzmân-neler olduğunu görebildiler; Don Juan yalnızca tahmin etti; Ines yalnızca endişelendi. Görebilenlerin, duyabilen-lerin ve anlatabilecek kadar yaşayabilenlerin söylediği şuydu:

İçoğlanı, Senyor' a yaklaştı; ona yeniden bir şeyler fısıldadı ve Senyor, içoğlanının sözleri doğrultusunda emirler verdi, yalnız iç-oğlanının söyledikleri doğrultusunda hareket edebiliyormuş gibi görünüyordu; Aragon'lu flütçüyü çağırttılar, el ele tutuşmuş içoğlanının ve genç arkadaşı:^n olağanüstü yavaş hareketlerle, su altında gidiyormuşçasına, birbirlerine bakmadan, uyurgezerler gibi Senyor'un yatağına gitmelerine, yatakta uzanmalanna ve flütçünün kaçın^rnaz gelişini beklemelerine izin verdiler; o geliyor, Senyor, Senyora’nın odasındaymış, yürek paralayıcı

ezgileriyle onu eğlendiriyormuş; zavallı yalnız ve mağlup Senyora, tüm kraliçelerimizin tuttuğu yolda gibi gömmüyor: Bir beden, bir g^ak, dişler, pençeler, kirli bir post ve açlıkla cisimleşen zaman tarafından yutuluyor; onun gelmesi için yol açıyorlar, Senyor; görebilen gözlerin rehberliği ve kendi ellerinin yardımıyla ilerliyor, Senyor, işte geliyor flütçü, hayır, hayır, kimse bilmiyor nereden geldiğini ya da ne zaman ya da nasıl ya da neden geldiğini, tek bildiğimiz yatağın üzerinde yapılacak anlaşılmaz ayin için içoğlanının onu zorunlu gördüğü ki Senyor'umuzun erken başlayan hastalıkları geçmişte o yatakta Guzmân tarafından tedavi edilmişti ve hastayken, yerinden kıpırdamadan, kimse tarafından görülmeden izleyebiliyordu başka ayinleri, kutsal ayinleri; ama bu ayin kutsal olamaz çünkü iki oğlan çıktı Senyor'un yatağına ve sanki birbirlerini avutmak ya da tanımak ister gibi sa^^uş yatıyorlar, birbirlerini hatırlamaya çalışıyor gibiler; Juliân ve Toribio şefkatli ve insani bakışlar diyebilir onlann bakışlarına ama bu oğlancılı^^, bu oğlanc^^tır, diye söylenmeye başlayan Piskopos kesinlikle öyle demeyecektir, yüce Komünyon ibadetine adanmış şapelde oğlancılık, ibadet ne kadar yüceyse, gittikçe daha da yaygınlaşan bir günahın kefareti de o denli ağır olmalıdır ve Aziz Luka şöyle der: Tövbe etmezsen sen de diğerleri gibi yok olursun, bu iğrenç günahtan arınmanın tek yolu seyis yamaklanyla doğaya aykırı ilişkiler kurduğu keşfedilen gencin arıtılmasıdır: Kazığa bağlanarak, ateşte, *sic contritio est* do-lor per *essentiam;* çığlıklarına kulak tıkayarak çünkü Piskopos'un uyarısı kral odasının dışındaki merakın kuvvetiyle ya da içerideki uğursuzluğun kuvvetiyle hiçbir şekilde değersizleştirilemez, Ju-lian sunağın üstündeki resme baktı ve Hıristiyan tövbesi, bağışlanma için olduğu kadar günah için de zorunlu olan neden ve etkiden ibaret ihtirastan pişma^A duymak yerine illa ki maksattan pişman olmak mıdır, diye sordu kendine, zayiçeci ve astronom rahibin gözleri Julian 'ın gözleriyle karşılaştığında sormak istedi ona tövbe etmenin hayır işlemeye dönüşme zamanı gelmedi mi, diye, Piskopos'un karar verdiği ve sorunlu olduğunu bildirdiği pişmanlığı içermeyen bir harekete dönüşme zamanı gelmemiş miydi, düşülen hatadan ^binmeyi getirmeyen bir bağışlanmaya (Ines, Angustias, Milagros) çünkü Hıristiyan tövbesinde, yani *cont*-ririo'sunda, öyle bir şey vardır ki kendimizi günahtan (Milagros, Angustias, Ines) anndınrken bir yandan ömrümüzü de antır, temizler, o günahlan hiç işlememişiz gibi davranınz: Tekrar başlama zahmetine değer miydi? Toribio ve Julian gözleriyle sordular birbirlerine: Çekilen acıya değer mi?, o sırada içoğlanı ve arkadaşı kucak kucağa

yatıyorlardı Senyor'un yatağında; orada bekliyorlar, Ines, Başrahibe Milagros, Hemşire Angustias, Aragon'lu flütçünün gelişini, işte tırnakları sararmış elleriyle çevresini yoklayarak yolunu buluyor, yatak odasına giriyor, omuzlan çökmüş, devrile devri-le yürüyor, ipleri kopmuş sandaletlerini paçavralarla bağlamış çı-banlı ayak bileklerine, yıpranmış bir şeritle beline bağlamış flütünü: kör adam.

İki kere kör, iki kere, dediToribio Julian'a,Julian Kumandan'a, Kumandan bir yavere, yaver bir kahyaya; fısıltılan Deli Hanım 'ın yassılaşmış cesedinin üzerinde gezindi, oradan, kafes işlemesinin ardına gizlenmiş telaşlı rahibeler kovarnna erişti: İki kere kör çünkü şimdi içoğlanı üzerinde kurumuş kan lekeleri olan pis bir mendille gözlerini bağlıyor kör adamın; kör adamın gözleri bağlı duruyor; içoğlanı onun koluna giriyor ve flütçü de çıkıyor yatağa, bir ucuna bağdaş kurup oturuyor; flütünü kuşağından çıkanp melankolik, monoton nağmeler çıkartmaya başlıyor: Buralarda hiç duymadığımız türden bir müzik, Julian, Toribio, Ines, Başrahibe Milagros, duman ve dağ kokan bir müzik, taş ve bakır tadında bir müzik, hiçbir şey hatırlatmıyor bize ama içoğlanının genç arkadaşı canlanmış görünüyor, uyuşukluğundan sıynlıyor ve yüzünü yukan çeviriyor bu yüce zindanlara gidesi yasak olan güneşi arar gibi, bir ışık yanıyor gözlerinde, sanki yüzüne serseri bir yıldız aksini vu^uş, Toribio, Julian; ve içoğlam Senyor’un yatağının çevresindeki perdeleri kapatıyor, Ines, Başrahibe Milagros, Hemşire Angustias, sanşın ve yorgun gencin gözlerindeki ışık tüm yüzüne yayılıyor ve dudakla^^ kıpırdatıyor: Gencin dudakları oynuyor, Guzman, Toribio, Ines, Başrahibe Milagros; Senyor’un odasına açılan kapıdan içeri bakma ayncalığına sahip olan bizle-rin, içoğlanının elleri son perdeyi çekip o üçlüyü -içoğlanı, genç ve flütçü- yeniliklere aç gözlerden ve Guzman’ın getirdiği makam koltuğa o^^rnuş tir tir titreyen Senyor’un mağlup bakışlarından saklamadan önce gördüğü son şey oluyor bu: Üçü de kayboluyor yatağı baştan ayağa, çepeçevre kapatan üç perdenin ardında: Yataktan çok taştan bir mezar, hareketsiz bir taşıt sanki.

Delikanlı konuşuyor. Senyor işitiyor onun söylediklerini ama yorgun kollan bi^^ce yanına dilijmüş ve elleri amaçsızca bir şeyler aranıyor mak^ koltuğunun y^ başında, bir dost, belki keneni daha az sa^^rnasız hissetmesini sağlayacak bir köpek.

Delikanlı konuşuyor, Senyor'un yatağını saran perdelerin ardında içoğlanının ve flütçünün tuhaf yoldaşlığıyla gizlenmiş konuşuyor. Genç hacının sözlerine eşlik eden flütçünün melankolik müziği belli belirsiz de olsa duyuluyor bulunduğumuz yerden. Öte yandan içoğl^nın ağzından tek ke^ne ç^mıyor. Hacının öyküsü işte böyle başlıyor.

YENİ DÜNYA

. '071 '•£

^ -S'— •/ -r -v ^

' *P* ^ ^ '>¥\ ■V • ; L *i* :)

V . A ' r.r *

A^îfcfi

^v*ç

pjy

v ' 1< J\ '*j* \ V *t* 1

k M’ıV -v^1

ı 1 v i

'T^aı-'- V-f!1 **V1

■anfr^/za^V V{\ *h* *> \.

^'(TOtV İV:

Wfc/Hr. ■;•■■)

K\o1

Q<*r*^->*3*^ 0?>:

!

:

Seher yıldızı

Senyor; hikâyem Venüs adı da verilen seher yıldızının ufuktaki parıltısıyla başlıyor: Seher yıldızı; gecenin son ışığı, doğan güne hatırası, gemicilerin kılavuzu. İşte seher yıldızının bakışlan altında bir sabah, sahilde saklı bir koyda, yorgunluğun izleri yüzüne sinmiş ama hâlâ direngen yaşlı bir adama rastladım. Orada, sahilde tek başına, geçen yıllara ve yaptığı işin güçlüğüne meydan okurcasına bir tekne inşa ediyordu. Nereye yelken açmayı düşündüğünü sordum; cevap vermedi. Ona katılmama izin verip vermeyeceğini sordum; çalışmasına bir an bile ara vermeden boştaki eliyle önce bir çekici, sonra bir çivi öbeğini ve yanı başına istiflenmiş kalaslan işaret etti. İşin bana dilijen kısmını gösteriyordu; gece gündüz demeden on dört gün boyunca onunla birlikte çalıştım. Bitirdiğimizde, o ana kadar tek kelime etmemiş olan yaşlı adam, bakışlarını teknesinde ve kalın, solgun yelkenlerinde gururla gezdirerek şöyle dedi:

“Nihayet."

Bir yaz sabahı yine seher yıldızı ufukta parıldarken, son yük olarak çevredeki kaynaklardan doldurduğumuz yirmi fıçı suyu da tekneye yerleştirip yelken açtık. Her şeyi göze alarak sahil boyunca köyleri dolaşmış, kimseye görünmeden tavuklar, kocaman ekmek somunlan, halatlar ve palangalar, kurutulmuş et, tütsülenmiş domuz butları ve bir torba dolusu limon getirmiştim. Topla-dı^m ganimetleri gördüğünde yaşlı adamın yüzü gülmüştü. Büktün bunlan yürütmek için herkesin öğle uykusunda olduğu saatlerde ya da geceleri atıldı^m küçük serüvenleri, doğuştan gelen

çevikliğimle kiremitlerin üzerinden süzülüşümü, bir nehrin geniş ağzından canımı dişime takarak karşıya geçişimi ve her seferinde paçayı nasıl kıl payı kurtardığımı anlattığımda gülümsemesi tüm yüzüne yayılmıştı.

Dediğim gibi, yaşlı adam gülümsedi ve adımı sordu. Sorusuna aynı soruyla karşılık verdim, “Pedro/’ dedi ama benimkini öğrenmekte ısrar etti. Onun bana bir ad vermesi için yalvardım, bunu alaycılıktan ya da güvensizlikten değil, adımı bilmediğimden istediğimi de ekledim. “Genç hırsız,” dedi yaşlı Pedro gülerek, "kibar korsan daha iyi yakışır gerçi. Peki neler biliyorsun?"

“Doğu ile batıyı, kuzey ile güneyi.”

‘Ya hatırladığın adlar?

“Çok az ad var aklımda: Tann ve Venüs, Akdeniz, denizimiz." Hafifbir rüzgar bizi sahilden hızla uzaklaştırmaya yetti. Kıyı gözden kaybolduğunda, yelkenlerle meşgul olan Pedro’ya hedefimize ulaşmamız için vereceği talimatları sordum. Ama demin yaşlı adamın yüzünde beliriveren neşe çoktan kaybolmuştu, kederli bir sesle cevap verdi:

"Madem istiyorsun geç yelkenlere, dümene ben bakarım.’’ Böylece yolculuğumuz başladı; hareket ettiğimize dair en ufak bir emare yoktu çünkü yaz denizi cam gibi dümdüzdü; esinti öyle yumuşaktı ki dalga bile yapmıyor ancak suyun üstündeki köpükleri süpürüyor ve deniz yüzeyine incecik bir sır çekiyordu. Olaysız bir şekilde seyrediyorduk, zira yaşlı adamın izlediği rota konusunda en ufak bir şüphesi yoktu ve ben de ilk başlarda onun buyruklarına körü körüne itaat ediyordum. İradem yatışmış, suyun sakinliği ruhumu ve bedenimi sükûnet hissiyle doldurmuştu. Uysal deniz, ılık bir meltem. Yapılacak çok az iş vardı, bu yüzden sonraki saatlerde güverteye uzanarak pamuk gibi bulutların ve cömert güneşin geçit resmini izlemeye verdim kendimi. Yaşlı adam dümeni açığa kırmıştı ama ben hep karaya en fazla iki günlük mesafede olduğumuzu düşünüyordum; zira rotamız ne olursa olsun, engin bir kumaşı andıran kıyı boyunca iğneyle oya işler-cesine ilerlemeye devam edecektik. Tek başına deniz hiçbir şey değildir -balıkların krallığı ve ihtiyatsızların mezarlığı olması dışında- yalnızca koruyucu toprak anamızın bereketli tarlalarını birbirine bağlayan tuzlu bir yol olmasıyla değer kazanır. Akdeni-zimizin kıyılarını gösteren haritaları çok iyi biliyordum, kuzey sahillerinden yola çıkmış olsak da, kafamda, önce güneye sonra da doğuya, denizimize gittiğimizi kuruyordum. Sırlann olmadığı denize, beşiğimize; yüceltmiş olduğum toprak kadar güvenli, bu toprak ki aynı adı paylaştığı deniz kadar bereketli; Akdeniz’e: Mermer ve zeytin denizine, şarap ve kum denizine... benim denizime.

Suyun yüzeyinde kayan, bulduklan balıklan midelerine indirirken sırtlan zaman zaman güneşle parlayan son balıkçıllan izledim. Sonra gözden kaybolduklarında özledim onları. Derken bakışlanın güneşe odaklandı, birdenbire anladığım şey, yakıcı ışınlardan daha parlak bir ışık gibi, uyuklayan zihnimi şaşkınlık ve korkuyla kavurmaya başladı. Ne büyük

aptallık! Günler boyunca yaz güneşini izliyordum ama ta en baştan beri bana söyleyip durduğu şeyi ancak şimdi anlıyordum; hiç ayrılmadan, ısrarla onun rotasını izliyorduk. Kılavuzumuz her pusuladan daha güçlü olan güneşti; tutup da onun peşinden gitmeye karar verirseniz, ratanı-zı belirlemek için gerekli olan diğer tüm gereçleri bir yana atabilirsiniz; uysalca onun yolunda gidiyorduk, teknemiz bir kuldu, bir gök cismine boyun eğmiştik.

Hiç sapmadan doğudan batıya gidiyorduk. Güneş arkamızdan yükselip gözlerimizin önünde batıyordu. Yaşadığım şokla titreyerek ayağa fırladım; Pedro'ya baktım; soğuk, sakin, kararlı ve alaycı bir bakışla karşılık verdi.

“Farkına varmakta geciktin, evlat."

Sözleri içimdeki tuhaf ve nedensiz huzuru, beni saran şefkatli doğanın ruhumdaki basit yansımasını parçaladı; bu neşe saçan güneş, bu berrak gökyüzü, bu tertemiz hava, bu ayna gibi deniz birdenbire felaketin buz gibi kesinliğine, fırtına öncesi sessizliğe, acıya, kaçınılmaz bir faciaya dönüşmüştü; dünyanın sonuna gidiyorduk, okyanusun döküldüğü yere. O b^meyen sularda tek bir şey kesindi: En uçtaki yasak sınırı geçenlerin layığı ölümdür.

Dehşet ve cesaret; birbiriyle çelişen bu iki duygu yan yana durabilir miydi? O an benim ruhumda durabilirdi, evet. Sırla kaplanmışçasına panldayan denizin üzerinde ölümü gördüm, dünyanın en ucundan aşağı çağlayarak dökülürken nasıl çalkalanıp kaynaşacağını hayal ettim. Büyük bir öfke ve korkuyla yaşlı adama döndüm yeniden; yılların kınştırdığı gözkapaklannın altında çukura kaçmış gözlerindeki delice bakışlarda ufacık bir şaşkınlık izi görmeyi umdum. Bizi felakete sürüklediğini, beni kandırdığını, hayatta kalmakta kararlı olduğumu, yaşamını böylesine korkunç bir şekilde sona erdirmeye niyeti varsa bile, onun sefil kaderini paylaşmak istemediğimi avaz avaz haykırdım suratına. Bir sapa bulup saldırdım Pedro'ya. Yaşlı adam dümeni bıraktı ve görünüşünden hiç beklenmeyecek bir kuvvetle nasırlı yumruğunu kamıma gömdü; o sırada tekne sarsıldı, bir an için kontrolden çıktı, inleyerek güverteye yuvarlandım.

“Sen bilirsin, hırsız... ya da korsan,” diye homurdandı Pedro, “adi bir hırsız gibi ellerin ayaklarm bağlı olarak ya da dimdik ayakta, ellerin serbest, bu

denizin ve karşı kıyıda bulacağımız özgür topraklann benimle birlikte efendisi olarak gitmeyi seçebilirsin.” “Özgür topraklar mı? Karşı kıyı mı? Sen ne dediğini bilmiyorsun," diye bağırdım, “sen delisin ihtiyar! Bu çılgınca çabanın sonunda yok olacaksın, beni de kendinle birlikte öldüreceksin!” “Neye dayanarak söylüyorsun bunu? Benim boyun eğmiş olmama, seninse hırslı olmana mı?”

“Evet. Ben yaşamak istiyorum ihtiyar, sense ölmek istiyorsun.” “Öyle olmadığına hayatım üzerine bahse girerim. Yaşayacağımı yaşadım fakat bu yolculuğa yaşamaya devam etmek için çıktım.”

Bana esrarengiz bir bakış fırlattı; onun sebeplerini anlamamakta, yani onun ölümü, benimse yaşamayı istediğim fikrimde ısrarlı olduğumu görerek, ihtiyatlı bir tonda devam etti:

"Yaşıma rağmen benim hırslı olduğumu, seninse gençliğine rağmen boyun eğmiş olduğunu göremiyor musun? Kaçtım çünkü mecburdum. Ya sen?”

Kısacık haya^mda yaşadığım olaylarm hayatın kendisine değil, hayatı reddedenlere olan inancunı yıkıp yıkmadığını soruyordu.

“Öyleyse neden benimle yola çı.ktın?” diye sordu. "Aradığım yeni topraklara inanmıyorsan neden orada kalmadın? Nerelisin hırsız?"

Bu soruyu sormasından korkuyordum. Her zaman korkmuştum çünkü adımı bile hatırlamayacak kadar bilgisiz oluşumun nedenini gayet iyi biliyordum. Yaşlı adama cevap verdim:

"Her yerliyim.”

"Yani, hiçbir yerlisin.”

“Belleğimde tek kalan şey bitmek bilmeyen bir hac yolculuğu. inan bana ihtiyar.”

"O halde Hacı diyeceğim sana."

"Hiç damadım, hep gezdim. Dünyanın bilinen hiçbir köşesi bana sahip çıkmadı; başka insanlann kök salmalanna -bir ad, bir ocak, bir kadın ve

çoc^üar, onur ve mülk sahibi olmalanna- neden olan duygulan hissetmeme yetmedi. Anlıyor musun ihtiyar?’’

Pedro dümenin başında durduğu yerden beni tepeden tırnağa süzdü, biraz düşündükten sonra, hayır, dedi, böyle boş sözleri anlayamadığını, kendi hayatını anlatmak için seçeceklerinin çok daha farklı sözler olduğunu söyledi:

“Senin hiç sahip olmadığın, benimse kaybettiğim şeyler. Toprak ve mahsul; yanmış toprak, çalınmış hasat, çoluk çocuk. .. be^^^er öldürüldü; şeref desen, kadrnla^nın Senyor'lar tarafından kirletildi. Bir de özgürlük ya da özgürlük yanılsaması çünkü kalabalıklann nasıl aldatılabileceğini ve özgürlük adına köleliğe ve ölüme götürülebileceklerini çok iyi öğrendim. Bunlardan haberin var mı, Hacı? Sanmıyorum, işte bu yüzden de senin söylediklerini anlayamam."

Benim de kendimi çok az anladığımı, belleğimde belirip kaybolan hatıralann bambaşka bir türden olduğunu açıklamaya çalıştım ama pek az sözcük bulabildim bunu ifade edecek. Renksiz çöller ve uzak vahalar, tunç dağlar ve puslu adalar, surlarla çevrili şehirler, ölüm tapınaklan, gaddar ya da utanç içinde erkek yüzleri, ahlaksız ya da arzulu kadınlar, boğuk boğuk çocuk ağlamalan, dörtaala giden at1ar, alevlerin arasında dört bir yana kaçışan insanlar, ay ışığında kudurmuşçasına havlayan köpekler, develerine sokulmuş uyuyan yaşlı adamlar hatırlıyordum. Bu görüntülerden bir ömrün anılanru yeniden kurmam mümkün müydü? Bilmiyordum. O yerlerin ve o insanlann tam isimlerini kendi ismimden ya da doğduğum yerden daha fazla hatırlamıyordum. Bu yüzden Pedro'ya bütün bu dağınık anılarm tamamını kapsayacak ne söyleyebilirim ki?

"Her zaman denizimizin kıyısında yaşadım. Ben bir Akdenizliyim."

Hayır, hayır. Bu yetmezdi; bu sözleri söylediğim anda, sonsuza dek uzanan ama bana rehberlik edici hiçbir işaret taşımayan acımasız belleğim, beni kendi akışına çekti, öncesini ya da sonrasını hiçbir şekilde berraklaştırmadan hem yakın hem uzak bir hatıraya bırakıverdi; hava gibi saydam bir bellek, geçmişin kayıp bir iç çekişi ve şimdinin telaşla kesilen nefesi, hepsi birdi. Ama bunu ihtiyann anlayabileceği kepmelerle nasıl açıklayabilirdim ki? Kaçınılmazlık karşısında çaresiz, bir türlü

kavrayamadığım bu sakat ama yine de varlığını devam ettiren düşünceye teslim olmayı yeğleyerek, aniden kabaran kendimi koruma içgüdümü o an için de olsa susturabildim. Yüreğimde iki ayrı ses amansızca çarpışıyor, birbirini bastırmak için didiniyordu. Biri, beni ne pahasına olursa olsun yaşamaya zorluyor; öteki, bilinmezin peşinde bu çılgınca serüveni devam ettirmemi söylüyordu. En nihayetinde bu ikisinin savaşından galip çıkan teslimiyet oldu. İşte o zaman isyankarlığım yatışmış, maceraperest tarafım bir köşeye sinmiş halde ihtiyara şöyle dedim:

“Benim kaçmak için hiç nedenim yokken, seninse bir sürü nedenin olmasına rağmen, ben de senin gibi kaçmakta olduğuma göre, kabul ediyorum bizi ölümden başka bir yere götürmeyecek olan bu deniz yolculuğunu. bilir, belki benim acınası muammalar ancak ölümle çözülecek. Belki de tam ölürken tüm muammaları çözmek ve öldüğüm zaman her şeyi anlamak yazılıdır alnımda. Zararı yok, her halükarda bir anlam taşımayacak ne de olsa."

Pedro'nun yumruğu ve teknenin sarsılmasıyla savrulup düştüğüm yerden boynu bükük kalktığırn sırada şu sözleri işittim:

"Göreceksin evlat, bu yolculuk bizi ölüme değil, yeni bir ülkeye götürecek.”

“Kendini kandırma. Senin yaşındaki bir adam için öyle hayallere sahipsin ki sana gıpta ediyorum. Burada ve şimdi söz veriyorum sana, en azından onlan yitirdiğinde seninle birlikte ben de ağlayacağım.”

"Benim hayallerime karşı hayatını ortaya koyar mısın?” diyerek acı bir kahkaha patlattı Pedro. "Peki bu yolculuğun sonunda hem benim hayallerim gerçeğe dönüşür hem de senin hayatın kurtulursa ne verirsin bana?”

Şu anda verebileceklerimden fazlasını değil.Yoldaşlığımı ve dostluğumu verebilirim. Öfkem dindi artık. Sen de rahatlayabilirsin. lnan bana ihtiyar, seninle paylaşacağımız bu yazgıya boyun eğiyorum."

Pedro iç geçirdi.

"Sen benim inandığıma inansaydın ben de sana inanabilirdim.”

Ardından bana okyanusun karşı kıyısında başka bir ülke olduğuna neden inanmam gerektiğini açıkladı. Her akşam batarken güneşin yeryüzü tarahndan yutulmadığını, bir sonraki sabah mucizevi bir şekilde yeniden yaratılmadığım, dünyanın çevresinde döndüğünü; üstelik dünyanın da güneş ve ay gibi yuvarlak olduğunu çünkü yaşlı gözlerinin o ^ine kadar gökte hiç düz bir cisim görmediğini, tüm gökcisimlerinin küre şeklinde olduğunu ve bizim dünyamızın da ürkütücü bir istisna olamayacağını anlattı.

Ayaklan yaz mevsi^minde kuru toprağa sımsıkı basarken ya da kışın çamura saplanmışken nasıl binlerce kez günbatımını seyrettiğinden söz etti, dağlann ya da ormanlann engelleyiciliği olmadan dümdüz açık arazide seyretmişti günbatımını, orada görmüştü dünyanın ve ufkun nasıl iki mükemmel daire oluşturduğunu ve güneşin her akşam dünyaya elveda derken kardeş biçimli olduklannı nasıl beUi ettiğini.

“Zavallı ihtiyar,” dedim artan bir melankoliyle, “eğer söylediğin doğruysa bu yolculuğun sonunda başladığımız yere geri döneceğiz ve tüm bu yolculuk boşa gidecek. Ben haklı çıkacağım ve sen dehşetle hatırladığın şeylere geri dönmüş olacaksın.”

“Ya sen?”

Buna cevap ve^ek zor oldu benim için:

“Unuttuğum şeylere geri dönmüş olacağım."

“Öyleyse sen de inan benim inandığıma," dedi Pedro heyecanla, “Tann'nın bu dünyayı yalnızca senin ve benim tanıdığımız insanlar doldursun diye yaratmamış olduğuna... Başka bir yer olmalı, daha güzel bir ülke, Tann’nm hakiki suretinde yaratılmışların yaşadığı özgür ve mutlu bir ülke çünkü ardımızda bırakacağı-miz ülkenin çirkin bir yansımadan başka bir şey olmadığına inanıyorum.”

Ve titreyen sesiyle bir daha tekrarladı:

“Tann’nın bu dünyayı yalmzca senin ve benim tanıdığımız türden insanlar doldursun diye yaratmış olduğuna, bu dünyada yalnızca hatırladığımız ya

da unuttuğumuz insanların bulunduğuna inanmıyorum. Zaten öyle değilse artık Tann’ya inanmaya-ca^m."

İnandığı şeylere saygı gösterebileceğimi ancak ortaya attığı bu sorgulanabilir iddialara inanmam için deW görmek isteyeceğimi söyledim. Çuvalın içinden bir limon çıkartmamı söyledi. Dediğini yaptım. Güvertede karşı karşıya diz çöktük ve benden limonu dik olarak durdurmamı istedi. A^rtık yaşlı adamın deli olduğuna tamamen kani olmuştum ama yine de teslim oldum kötü kaderime. Söylediği şeyi yapmaya çalıştım ama limonun yayvan ve sarı gövdesi bir türlü dik durmuyor, illa ki bir yana devriliyordu. Sessizce Pedro’ya baktım, anlattıklarının imkansız olduğunda daha fazla ısrar edecek cesaretim kalmamıştı. Zaten söylediğim gibi, her şeye boyun eğmiştim. Yaşlı adam nasırlı parmaklarıyla limonu elimden aldığı gibi havaya kaldırıp hızla güvertenin ahşap zeminine indirdi. Limonun alt tarafı parçalanmış, içindeki suyu akınıştı ama şimdi dik duruyordu.

Pedro limonu bana uzattı:

"Dudakların bembeyaz olmuş, Hacı. Her gün bir tane so-murmalısın bu limonlardan.”

O gece ikimiz de uyumadık Seher yıldızı gökte belirinceye kadar kötü bir şüphe ikimizi de uyanık tuttu. Benim hiçbir şeyden korkum yoktu, bir tek kaçınılmaz ölümden, üzerinde köpükler kaynaşan bir mezarlığa düşeceğimiz, cehennemin en derinlerindeki nehirler kadar kara sulann nice yükseklikLerden tepemize dökülüp bizi ezeceği o ölümcül andan korkuyordum. Yine de yıldız ortaya çıkıp da yeni bir günün ılık ve huzur dolu ışığını müjdelediğinde, aklıma başka bir şey daha geldi, Pedro’nun uykuya direnmesinin sebebinin, uyuduğu sırada savunmasızlığından yararlanıp onu bir halada boğacağımdan, küpeşteden aşağı atıp yolculuğumuza başladığımız sahile doğru yelken açacağımdan endişelenmesi olduğu kuruntusuna kapıldım.

Oysa gerçekte ben de için için korkuyordum uyuduğum sırada yaşlı adamın benden korkusundan aynı şeyi yapacağından, dümenin yanı başında duran kınk bıçağını alıp boğazımı keseceğinden ve cesedimi günlerdir teknenin kıçından ayrılmayan köpekbalıklarına atıp felakete doğru başlattığı inatçı yolculuğuna kuruntulardan uzak, korkusuzca devam edeceğinden.

Bu endişe verici yıldız -günbatımının ve gündoğumunun kardeşi- yaşlı adamın çemberlerle ilgili akıl yürütmesinin bir delili gibi yusyuvarlak parlıyordu gökte. Sonunda korkulanınıza bir son veren de yine yaşlı adam oldu, cesurca güvertenin bir köşesine kıvrıldı, tatlı su fıçılarını gölgeleyen yelkenin koruyuculuğu altında uykuya dalmaya hazırlandı.

Dümenin başından renksiz ve tuzlu bir sesle bağırdım:

"Benden korkınuyor musun, Pedro?"

“Başımıza geleceğini düşündüğün ölüm daha büyük bir tehlike,” dedi yaşlı adam, "eğer ölüp gideceğimizden bu kadar eminsen beni neden şimdi öldüresin ki?"

Kısa bir sessizlikten sonra ekledi:

“Yeni ülkeye ilk ayak basacak kişinin genç bir delikanlı olma-sınl istiyorum."

Sonra gözlerini kapadı.

Teknenin efendisi olduğumu, yaşlı adamdan ve onun felakete doğru ölümcül yarışı^n dışında kaldığımı hayal ettim; on iki gün önce ayrıldığımız kıyıya yeniden dökmenin nasıl olacağını düşündüm. Ve kend^M oraya dönmüş varsayarak, başlangıç noktasına geri döndüğümde ne yapacağımı düşünmeye çalıştım. Evet, Senyor; sadece iki yol düşünebiliyordum. Bu yollardan biri beni sahilden ayrıldığımız noktaya götürecekti, oradan bir önceki çıkış yerime ve sonra da daha öncekine dönecektim; ta kı kökenlerime ulaşıncaya dek. Ama unutulmuş kökenlerime döndüğüm zaman yeniden başlasam ne olacaktı, zaten geldiğim yol dışında nereye gidecektim? Bu yol, Pedro’yu bulduğum sahil dışında nereye götürebilirdi kı beni, oradan yine bu tekneye binecek, şu anda geldi-^m yere, şu anda içinde bulunduğum âna geri dönecektim. Zamana esir düşmüş insanoğlunun hüzünlü kaderinin böylece farkına vardım çünkü geçmişin müthiş zeng^liği beni onu unutmaya ve gelip geçici olan şimdiyi yaşamaya zorluyordu ama belleksizliğin boyunduruğunda geçip giden anlarda hiçbir seçeneğim yoktu; geleceğim de en az geçmişim kadar belirsiz olacaktı.

Gözlerim kapalı, düşünüp durdum bunları. Düşünürken hayatta kalma ve tehlikeye atılma arasındaki mücadele, ruhumdaki boyun eğmişliği huzursuz etmeye başladı. Pedro gözlerini yummuştu. Ben gözlerimi açtım.

“Bana yol göster yıldız, bana yolumu göster," diye tüm içtenliğimle yakardım.

Güneşin yolunu, yaşlı adamın isteğini, kıpırtısız Sargasso De-nizi’ne doğru ölümcül yazgımı izledim.

Su saati

Senyor, zamanı suyla ölçtük Denizin tuzluluğu artmış ve biz fıçılardaki tatlı suyu tüketmiştik, oysa Pedro, ben ve teknemiz dışında çevremizde sudan başka bir şey yoktu. Erzakımızın büyük bir kısmını bitirmiştik, saklamayı akıl ettiğimiz kurutulmuş etin bir kısmını kancalara takıp suya attık. Tüm denizlerde olduğu gibi burada da köpekbalıkları pek bol olduğundan, çok geçmeden bir tanesi oltaya takıldı; savunmasız denizcilere saldırmakta olduğu gibi, kumazca hazırlanmış tuzağımıza düşmekte de hızlı ve oburca davranmıştı.

İlk köpekbalığını büyük bir sevinçle yakaladık, zıpkını saplayıp teknenin içine çektik; Pedro baltanın tersiyle kafasına vurarak balığı öldürdü, etini ince dilimler halinde kesip iplere astık. Kuruması için üç gün boyunca etleri orada bıraktık, artık acelemiz yoktu, yiyeceğimiz garantide olduğundan ziyafetin gecikmesi o kadar dokunmuyordu. Ikı erkeği birbirine yaklaştırmak ve geçmişteki anlaşmazlıklarını unutmalarını sağlamak için bu dayanışma gerektiren işlerden, birlikte bir tehlikeyle yüzleşip üstesinden gelmekten daha iyi bir şey yoktur. Böyle zamanlarda anlaşılır insanların isteklerinden doğan anlaşmazlıkların ne kadar aptalca olduğu çünkü hiçbir şey doğanın kötülükleriyle yanşamaz; doğanın iradesi olmayabilir ama yok etmek için çılgınca bir içgüdüye sahip olması fazlasıyla kapatır bu açığını. Bu anlamda doğa ve kadın birbirlerine benzerler ve en büyük tehlikeleri de güzellikleriyle bizi silahsız, savunmasız bırakmalanndadır.

Yolculuğumuzun otuzuncu gününde kurutulmuş köpekbalığı etiyle kendimize ziyafet çektik ve içten kahkahalar attık bizim yırtıa köpekbalığının iki tane üreme organı olduğunu görünce, yani iki tane

erkeklik silahı vardı, her biri dirseğimden orta-parmağımın ucuna kadar gelirdi, sonra da neşeyle tartıştık bir dişiyle çiftleştiğinde bu köpekbalığının her iki organını aynı anda mı, yoksa önce birini, sonra ötekini mi kullandığım. Belki de söylendiği gibi dişi köpekbalıklarının hayatları boyunca yalnız bir kez doğum yapmalarının sebebi budur.

Dediğim gibi, Senyor, her yanımız çarşaf gibi denizle çevriliydi; tüm denizcilerin korktuğu ve derhal geri döndüğü bir noktada, korkunç Sargasso Denizi'nde yelken açmış gidiyoruz, dedim kendi kendime. Biz değil, ben çünkü başımıza gelecek olan karmaşa ve felaket, sonumuzu geciktiren şu sakinlikten daha çok korkutuyordu beni. Yaşlı adamın kesin hedefimize, yani düşlerindeki yeni dünyaya olan sarsılmaz inancı ne azalmış, ne de artmıştı. Bu tembel okyanusun sıkıntısından, yaptığımız nefis sohbetler kurtardı bizi. Denizden ve denizcilikten bahsettik, Pedro bana büyük emeklerle çizilmiş, tabü insanların bildiği kadarıyla çizilmiş haritalarını gösterdi. Akdeniz'i çevreleyen limanları ve koyları gördüğüm zaman o tanı^k denizin hatlarını hatırlayabiliyor ama neyi ne zaman görmüş olduğumu hiç çıkaramıyordum; bu haritalar batıya doğru uzandıkça silikleşiyor ve nihayet belirsiz çizgilere dönüşüyordu.

“İşte böyle, evlat. Denizcilerin pusulası bu noktadan sonra ne geldiği konusunda hiçbir şey söyleyemez bize,” -parmağıyla İzlanda Adası’nı gösterdi- "Ultima Thule derler buraya...” "...dünyanın sona erdiği yer,” diye ekledim.

Karşıt görüşlü dostlar, aralarında kuşak farkı olan baba ile oğul, daha doğrusu görünüş itibariyle büyükbaba ile torun gibi olduğumuzdan, ikimiz de hiç vazgeçmiyorduk düşündüklerimizden. "Hala korkuyor musun?” diye sordu yaşlı adam.

"Hayır, korkmuyorum. Ama inanmıyorum da. Ya sen?” “Senin adından korkuyorum. Adının Felipe olmadığına yemin eder misin?”

“Ederim. Neden korkuyorsun bu addan?”

“Çünkü bu isim beni dünyanın sonundan daha kötü bir yere götürebilir.”

“Neresiymiş o, Pedro?”

"Onun şatosu. Ölümle koyun koyuna yaşar orada.”

Bunları söyledikten sonra biraz keyfi kaçtı ihtiyann; konuyu değiştirmek için yeniden denizden ve teknelerden konuşmaya çalıştım, o zaman yaşlı Pedro yeniden canlandı, ben hayallerin ve belleksizliğin insanıysam o da hareketin ve hatıraların insanıydı. Bana bu çift direkli üçgen yelkenli teknenin planlarını nerelerde, hangi gözlemleri sonucunda hazırladığını anlattı; eski sistemden üstün olan bu tekne türü, rüzgara daha iyi uyum sağlayarak daha hızlı gidebiliyordu. Baş kasaranın olmaması ve teknenin hafif bir ağaçtan yapılmış olması ciddi bir hız ve manevra kabiliyeti sağlıyordu. Şimdi daha iyi anlıyordum yalnızca iki kişi olmamıza rağmen bu küçük ve uysal tekneyi kolayca idare edebilmemizin sırrını; baştan ya da kıçtan aldığımız ufacık esintilerle bunca mesafe kat etmiş, bu kadar uzaklara gelebilmiştik, hatta o sırada suyun yağ gibi dümdüz olmasına rağmen Sargasso Denizi’nde ilerleyişimize devam ediyorduk. Yaşlı Pedro pek içten ve hayalperest bir kişiydi.

"Bu sefer de cesaretimin kırılmasına izin vermemeliyim!” Yirmi iki yıl önce yeni ülkeyi aramak için nasıl işe giriştiğini anlattı.

"Planlarım üç adam ve bir kadın tarafından bozuldu; onların arzuları beni mahvetti çünkü onlann tek istediği bizim ülkemizin aldatıcı vaatleriydi. Beni mahvettiler evlat ama kendilerini kurtardılar - gerçi şimdi düşünüyorum da, o sırada yaptığım kusurlu eski tekne bizi buralara kadar getiremezdi herhalde. Böylece tarlalarımı bırakıp deniz kıyısına yerleşim; tarla işçilerinin yarenliği yerine denizcileri tercih ettim. İhtiyacım olan şeyleri öğrenmem epey uzun sürdü. Ama şimdi bu tekne neredeyse mükemmeldir.” Bunun gibi hafif ama daha büyük boyda bir dizi teknenin, daha fazla tayfayla denize açıldığı takdirde okyanusu dize getirebileceğini söyledi.

"Sırrımızı iyi korumalıyız evlat, yoksa hepsi de bugün yalnızca senin ve benim bildiğimiz yolu kullanırlar, şimdi sadece bizim olan yalnızlığı ve özgürlüğü yok ederler.”

Hiç sesini alçaltmadan konuştu; bu deniz katedralinin kemerli tavanı alabildiğine engindi, mademki onun günah çıkarttığı rahibi olmuştum, bu sözcükler dudaklanmda ondan başka hiç kimse için tekrarlanmayacaktı.

Anze rüzgârlannın peşinde seyrettiğimiz ikinci ayın dördüncü gününde yelkenlerimiz şişti ve uçan balıklar bize cömert bir rüzgârın kesin haberini verdi. Bu balıklara hayran kaldı^ boyları elim kadardı, kalınlıklan da başparmağımı geçmezdi ve solungaç-lan arasında yarasa kanatlan gibi deriyle kaplı, perdemsi kanatlar vardı. Teknedeki küçük ağımız sayesinde, sancak tarafındaki korkuluğun yakınından geçen birkaç tane uçan balığı yakalamayı başardım. ^fıyetle yediğimiz bu balıkların tütsülenmiş gibi bir tadı vardı.

Şunu söyleyebilirim ki, Senyor, tattığımız son mutluluk uçan balıklarla kendimize çektiğimiz o ziyafetti. Ertesi gün öğleye doğru deniz masmavi kesi^tişti ve rüzgâr tembel tembel esiyordu; her şey uyum içindeydi ... berrak, ılık bir güzellik. Deniz, denizdi, gök, göktü ve biz de tüm bunların huzurlu ve canlı bir parçasıy-^ki Derken teknemizin kuzey tarafinda bir kargaşadır başladı, mavi ufukta muazzam, ışıltılı bir su sütunu göründü; apansız ortaya çıkivermesiyle bile dehşete düşürmeye yetecek olan

bu karmaşa ve çalkan^^ deminki huzurlu havayla oluşturduğu tezat dehşetimizi ikiye katlıyordu. Köpüren dalgaların, henüz uzakta olmalanna rağmen, acımasızca üzerimize doğru geldikle-yaklaştıkça boyla^^ yükseldiğini görebiliyorduk. Sanki denizin camdan karnı şiştikçe şişiyor ve fosforlu tüylerle taçlanıyor, dev dalgalar birb^^in üzerine biniyor, katbekat yükselerek yaklaşmaya devam ediyordu.

Nihayet bu sessiz sakin denizi kanştıran korkunç mahlukun kara kuyruğu göründü; suya daldı ve yarım fersah ötemizde dev bir ok gibi, yanardöner gövdesiyle kocaman dişlerini göstererek göğe fırlayıp havada hafifçe dönerek yeniden suya daldı; sonra yine havaya fırladı, sanki hem denizi hem havayı hor görüyor ama ikisine de aynı oranda ihtiyaç duyuyordu. Senyor, ilk gördüğümüz şey dev bahğın yosun ve deniz kabuklanyla kaplı ürkütücü sırtıydı; balina gizemli bir şekilde ilerleyen kocaman bir hayalet gemi gibi görünüyordu, sanki rüzgâr sayesinde değil de, sırtını iğrenç asalaklardan bir zırh misali kaplayan ölümün itici gücüyle yol alıyordu. Sonra, yavaşça açılıp kapanan, akıntılı, yağlı gözka-paklan arasında bir görünüp bir kaybolan, parça parça damarlarla bir örümcek ağı gibi örülmüş, kanlı, sulu ve çağnak çakmak ateş saçan gözlerini gördük; bu su canavannın

yarattığı kocaman, düzensiz ve vahşi dalgalarla dövülen küçük, güvenli teknemiz, kontrol edilemez bir sala dönüşmüştü.

O kuynığun tek bir vuruşuyla teknemizin ikiye bölüneceğinden ve engin okyanusta boğulup gideceğimizden korkuyordum. Ama teknemizin ne kadar akıllıca yapılmış olduğu şimdi ortaya çıkıyordu. Tıpkı bir şişe mantarı gibi hareket ediyorduk, yaşlı adam ve ben aynı direğe tutunmuştuk, ben ellerimle onun omuzlarını yakalamıştım ve o da benimkileri sıkıca tutuyordu, teknemizin bu kargaşanın oyuncağı olduğunu hissediyorduk; ama tekne dalgalarla savaşmıyordu; onların düşmanca buyruklarına uysalca boyun eğiyor, tepelerine tırmanıp çukurluma giriyor ve bu şekilde bizi suyun üzerinde tutuyordu. Dalgaların sıçrattığı sular ikimizi de tepeden tırnağa ıslatıyordu.

Nihayet kargaşanın nedenini anladım. Balinaya saldırmakta olan dev kılıçbalığını gösterdim yaşlı adama, mücadele çok yakınımızda olduğu için sivri dişlerle dolu ağzını, balinanın kalın derisine saplamaya çalıştığı uzun kılıcını en ufak ayrıntısına dek görebiliyorduk; balığın, kılıcının sivri ucunu değil de kenarını kullanarak su canavannın tek savunma aracı olan yivli derisini nasıl yırtıp parçaladığını, düşmanının fıldır fudır dönen gözüne kılıcını saplamak için nasıl fırsat kolladığını izlemek gerçekten olağanüstüydü.

Dev balık kılıcını bizim teknemize değil de balinaya saplamaya çalıştığı için Tanrı'ya şükrettim ^^kü küpeştemizde bir karışlık delikler açabilirdi; işte, bir şimşek gibi atıldı ve beklenmedik bir hareketle kılıcını köküne kadar b^inanın gözüne sapladı, tıpkı erkeğin dişiye girmesi gibi şevk ve heyecanla. Bilemiyorum, belki biz balığın bu korkunç savaştaki avantajını içgüdüsel olarak kullanmayı bildiğini görünce şaşkınlıkla bir çığlık attık çünkü balinanın başa çıkabileceğinden çok daha büyük bir hızla hareket ediyor gibi görünüyordu, belki Pedro ile ben duygudaşça bir acıyla bağırdık, belki acı çeken yaralı devin kocaman ağzından korkunç bir inilti yükseldi, belki kılıçbalığı gümüşi çırpınışları arasında bir zafer narası patlattı, belki de en güçlü canavarıyla birlikte yaralanan okyanusun ta kendisi, en derinlerinden, kızıl köpükler arasından bir matem çığlığı koparmıştı...

Ama bir gözlerinizin önüne getirin, Senyor, su canavarı son bir kez silkeleniyor, gözüne saplanmış olan ölümcül mızraktan kurtulmaya çalışıyor; sonra batmaya başlıyor, belki yine son bir

soo

kez kurtuluşu derinlerde arıyor, kim bilir belki de acısını derinlerde dindirebileceğini hissediyor. Derinlere dalarken kendisiyle beraber, artık telaşla çırpınmaya başlayan balığı da götürüyor; kılıç-balığı avından kurtulmaya çalışıyor, daha biraz evvel avcıyken kurban durumuna düştü, denizin sessiz krallığına doğru sürükleniyor, orada balina yüzyıllar boyunca iyileşmek için bekleyebilir, denizin ilaçlanyla, tuzla ve iyotla tedavi olabilir, oysa krlıçbahğı, bedeninin, silahının eski efendisi ve şimdiki kölesi, bedeninin bir parçası olan silahından ayrılamayacağı için ölecektir, en az pullan kadar beyaz ve gevrek iskeleti dev balinanın derisi üzerindeki yosunlar ve deniz kabuklanna karışacak. Bunu düşününce memnun oluyorum insanın ahşap ve demirden silahlar kullanmasına, gerçi onlan da et ve kan hareket ettiriyor ama vücudumuzun bir parçası değiller ne de olsa.

Orada öylece durdUk, körler gibi direğe yapışmış, ıslak omuzlarınızı ve kıllı vücutl^^^ı silerek bekledik. Gözlerimizi açtığımızda birb^^^den aynlarak dümenin d^^munu kontrol ettik, iplere baktık, hayati bir şeyin kaybolup kaybolmadığını gözden geçir^k. Ancak ondan sonra bizi saran kan denizine, derinlerden doğru süzülerek çıkarken gün ışığını emen ve kanla lekeleyen kızıl kabarcıklara b^^k. İleride bizi bekleyen neydi? Su saatimiz damla damla ölçtü yarah okyanusun dökülen kanını.

Gecenin girdabı

Hayatın gündelik akışı hiç vakit kaybetmeden rayına oturtulmalıdır; mucizeler sayıca artıp alışkanlığa dönünce, bildiğin sıkılma hali asaletle azmetme gibi görünür. Bu yüzden yaşlı adam ve ben başımızı şöyle bir sıvazladığımızda günlerdir saçlarımıza bir makas, sakalımıza bir ustura dokundurmadığımızı, hatta iki aydan fazla bir zamandır aynaya bile bakmadığımızı fark ettik.

Kim ister ki suretini kanla sırlanrruş bir aynada görmeyi; teknenin pupasındaki kızıllıktan uzaklaştık Daha kullanışlı bir gereç bulmak için

yelken bezinden bir çuvalın içini kurcalamaya başladım, sahipleri uyuyan bir evden yürütmüş olduğum el aynasını bulmayı umuyordum, nihayet buldum ve aksime ba^naya zorladım kendimi. Tuz ve güneşin izleri egemen olmuştu yüzüme; bir sorunun, bir sevincin ya da korkunun yarattığı her kınşıklık beyaz çizgilere dönüşmüştü fakat güneşin ve tuzlu köpüklerin ortak marifetinin etkili olduğu yerlerde tenim cilalanmış ahşap rengini almıştı. Seyrek sakallanın uzamıştı, gerçi yüzümde dalgalanan ince ve altın renkli tüylerin, Pedro'nun yüzünü çevreleyen ak düşmüş, karmakarışık ve gür örtünün yanında sözünü etmeye bile değmezdi ama bir yeleyi andıran saçlanm omuzlanma kadar inmişti. Bir aslan ve bir ayı, okyanusun ortasında yarenlik ediyorlardı adeta. Kendime baktım, bakarken de sordum aksime:

"Nerelisin? Nerelerde bulundun ve neler öğrendin ki sende kötülüğün izi bile yok? Masumiyet, deneyimin meyvesi olabilir mi? Bir gün, hatırladığın zaman, anlat bana.”

Yaşlı dostuma kendi aksini gösterdim; kılıçbalığını ve balinayı tamamen unutarak gülüştük. İhtiyar beni bir fıçının üzerine oturtup yine sahildeki köylerin birinden çalmış olduğum pınl pı-nl terzi makasıyla saçlanmı kesti; kendime şöyle bir göz atıp el aynasını gömleğimin cebine koydum.

Yer değiştirdiğimizde güneş batmak üzereydi, ben de bir berber maharetiyle Pedro'nun boynunun çevresindeki sert ve vahşi sakallan kırptım; hakikatte aklımızdan geçirmekte olduğumuz şeyleri ikimiz de dile getirmedik Çünkü iki aydan fazla bir süredir doğudan batıya doğru ilerlemeye devam ediyorduk ve hâlâ karadan bir iz yoktu, ne Pedro’nun umduğu gibi bir kuş, bir bitki, yüzen bir kütük, güçlü bir rüzgarın bize kadar taşıdığı pişmiş ekmek, et, dışkı ya da tatlı su kokusu ne de benim korktuğum gibi sonsuzluğa dökülen bir deniz ve berbat bir ölüm vardı. Gökyüzü koyu renkli bulutlarla kaplanmaya başlıyordu.

"Çabuk bitir şu tıraşı," dedi yaşlı adam. “Etraf kararmaya başladı, fırtına geliyor."

“Aman ne güzel," diye cevap verdim, "umanm boş fiçılanmı-zı yağmur suyuyla doldurabiliriz."

O sırada söylediğim sözleri ve dostumun sakallannı keserken makasın çıkardığı sesleri çok iyi hatırlıyorum çünkü bun

lar söylediğimiz son sözler ve yaptığımız son sıradan işlerdi. Senyar, ayağ^^n dibinde gittikçe güçlenen bir çekim hissettim, sanki gökteki bulutlardan değil de acı çeken sulardan bir şimşek çaktı, beni baştan başa kat eden, bedeni^min içinden geçen bir şimşek; tersine bir şimşek, yani bana öyle geldi, iyiliksever gök kubberni-zin bize sunduğu erken uyanyı yapmadan çakmıştı; gerçi bunda şaşılacak bir şey yok, ne de olsa karada gökle toprak arasında hiçbir şey yoktur, oysa burada, deniz krallığında durum farklı, erkekle kadın arasmda rahibe neyse gökle toprak arasında su da öyle.

Dediğim gibi, denizin derinliklerinden müthiş bir basınçla yükselen bir şimşekti bu; sıvılaşmış ateşti. Tekne ürkütücü bir şekilde çatırdadı; gecenin her zamanki karanlığı kasırganın etkisiyle iki kat artmıştı şimdi; ^^a patladı ve şükrettim bulutlar direklerimize kadar alçaldığında gökler de teknemiz gibi çatırdamaya, gerçek şimşekler çakıp gerçek yıldı^mlar göndermeye başlayınca. Hemen direklere koştuk; yelkenleri indirdik, sonra toplayıp bir iple bağlamak istediysek de teknenin aniden bir dalganın sırtınî. çı^nası bize engel oldu; güvertede yuvarlanıp küpeştelere çarptık. Sancak tarafındaki büyük bir demir halkayı can havliyle yakaladım; Sargasso Denizi'nin sakin sulannda uzun zaman yolculuk etmiş, yelken açmış, dümen kırmıştık ama şimdi olanlar aklımızın alabileceğinin çok ötesindeydi. Dümen tamamen başına buyruktu, dümen çarkı çılgın gibi bir o tarafa bir bu tarafa dönüp duruyordu; Pedro çaresizdi, iki yana açılmış elleri fır fır dönen dümen çarkının tutamaklanna çarpıp yaralanıyordu. Teknemiz ilerlemiyor, bir girdaba kapılmış gibi dönüyor, gittikçe daha derine çekiliyor, Şeytan’ın oyuncağı olmuş derinliğin açılmış ağzının emişinden hir türlü kurtulamıyordu.

“Dünyanın kenanndayız,’’ dedim kendi kendime, "dev çağlayanın insafına kaldık! İşte korktuğum buydu, vakit geldi...”

Çünkü artık teknemiz uğursuz ve görünmez bir girdabın içindeydi, suyun artık altımızda değil de üstümüzde olduğunu görünce dehşet içinde anladım bunu; kapkara fırtınanın içindeki tek ışık dalgaların tepesinde fosforluymuş gibi parlayan köpüklerdi. Üstelik dalgalar ilk başlarda tekneye dolup bizi

batırmaya çalışırken, şimdi alabora etmekle ve altlannda ezmekle tehdit ediyorlardı; dalgalar artık yatay değil dikey, iki yana açılmış kollarımıza değil dik tutmaya uğraştığımız başlanmıza paralel geliyorlardı, başımızın üzerindeydiler, artık bulutları işaret etmeyen direklerimizden bile yukarıdaydılar. Dipsiz bir girdabın sudan duvarlarının içine hapsolmuş batıyorduk, dereye bırakılmış kâğıttan bir gemiydik, balın içinde debelenen bir sinektik, doğanın öfkesi karşısında hiçtik.

Bunu tahmin ettiğim, en çok bundan korktuğum için hazırlıklı olmama rağmen, hayata yapışıp onu bırakmamama isteği kaplamıştı benliğimi, Senyor, sanki bir umut ışığı görmüş gibi çabaladım; zihnim çılgınca çalışmaya başladı ve boş yere dümen çarkını kontrol etmeye çalışan Pedro'ya doğru koştum; dümen artık bize düşman olmuş ve girdabın suyuna gitmeye başlamıştı. Bitkin ve sersemlemiş haldeki Pedro’yu en yakındaki direğe doğru ittim ve becerebildiğim kadarıyla onu direğe bağladım; yaşlı adam inleyip duruyordu, fırtınanın gürleyişi yanında onun sesi öylesine cılızdı kı .. O fırtınanın gürleyişini tarif etmek için size ne söyleyebilirim, Senyor; bir ^^nadan öteydi, tüm ^^nalarm en uç noktasıydı, kasırgaların kasırgası, boralardan bir mezardı; kurtlar ve çakallar, aslanlar ve timsahlar, kartallar ve kargalar bir araya gelip yüz yıl uğraşsalar daha vahşi, daha ürkütücü, daha güçlü ve daha acılı bir çığlık kopartamazlar, işte öyle kara bir ağıtla dünyanın tüm denizlerinin burada yeniden birleşmiş, üstümüzde, çevremizde ve altımızda rüzgârla kamçılanıyorlardı; yüce, korkunç ve sonsuzdu sulann hudutlan ve mabedi.

Direğe bağlı yaşlı adam inliyordu; gözlerindeki kıvılcunlar, kendini bir mahk™, beni de teknenin gardıyarn gibi gördüğünü söylüyordu ve bu bakışlardaki pırıltıda muhtemelen yenilginin dehşeti gizleniyordu. İşte vamuştık onun arzulannın yeni ülkesi yerine benim korkularımın dipsiz kuyusuna. Düşü^nek için vakit kaybetmeden harekete geçtim, kurtuluşa ancak ve ancak demir halkalara ya da direklere tutunarak ulaşabileceğimizi söyledim kendi kendime, ben de aynı dıreğe tutundum bir an ve Pedro'nun öfke ve hüzün arasında gezinen gücenmiş gözlerine baktım, tam bu sırada diğer direk incecik bir saman sapı^nış gibi kınLverdi ve boşta kalan parçası gözlerimizin önünde dev girdabın içinde kaybolup gitti.

Tüm umudumu yitirdim; bizi derinlere çeken dev girdabın içinde öyle hızlı dönüyorduk ki fıçılan tutan ipler koptu, güvertede tehditkâr bir şekilde oraya buraya yuvarlanmaya başlayan fıçılar yüzünden teknenin dengesi iyiden iyiye bozuldu. Birkaç saniye içinde tamamen batacağımızı, girdabın derinliklerinde güverteden sökülüp alınacağımızı düşündüm, zira ne uzaklardaki göğü ne de dalgalarm tepelerini görebiliyorduk artık, ikisini de çok yukanlarda bıra^nıştık; ters dönmüş bir halde dünyanın ke-nannda duruyor ve yazgımıza doğru bakıyorduk: denizin derinliklerinde ölümün kör gözü. Sonra kâh sendeleyip kâh düşerek koştum oraya buraya yuvarlanan fıçıların arasından; umutsuzca bir çare arıyordum onları yeniden birbirine bağlamak ya da teknenin ambanna toplamak için; tekne korkunç bir darbeyle sarsıldığı sırada ancak son anda fırsat bulabildim demir halkayı yakalamaya. Güvertede sıkıca bir yere bağlanmamış ne varsa, fıçılar, halat akımları, kancalar, yelkenler, zincirler, zıpkınlar, sandıklar, çuvallar, hepsi küpeşteden suya döküldü; hızla dönen girdabın, o uluyan sarmalın hepsini bir anda yutmasını demir halkaya sıkı sıkı tu^^muş izlerken, ben de peşlerinden gitmekten korkuyordum, teknemiz sudan bir tünelin sıvı duvarlan içinde dönüyor da dönüyordu.

Başımı kaldırıp yukarı baktım; sa^Ü dünyanın en yüksek kulesine ya da tufan sonrasında dağa bakıyordum; yekpare, kusursuz bir sudan silindirin içindeydik, sütunun fosforlu köpüklerin fışkırdığı en üst noktasındaki açıklık, tünelin sonundaki bir ışık gibi tepemizdeydi. O açıklığın ötesinde gök ve fırtına vardı; ama şimdi biz göğün ya da fırtınanın olmadığı bir mekânın parçasıydık; girdabın kara oyuğunun dibine doğru, sualtındaki mezarırruza doğru hızla iniyorduk. Altımızda ne olduğunu hayal edebiliyordum, dimdik, dar, çalkantılı bir çukur; dipsiz bir kuyu. Olanlan kavrayabilmek için kendimi yeniden toparlamaya çalışarak başımı yu-kan çevirdim; yıldızımız Venüs yeniden yükseklerde parlamaya mı başlamıştı, yoksa parlak dalgaların oluşturduğu şekiler sürekli tekrarlanıyor muydu, bilemiyorum; emin oldugum tek şey uzaklarda bir yerde bir kerteriz noktası, Tanrı'nın bir lütfu, bir görünüp bir kaybolan zayıf bir ışık gördüğümdü; bu ışık sayesinde girdabın içindeki yörüngemizin eğimini tam olarak hesaplayabilmek için parmaklanmın yardımıyla bir bir saydım; her dönüşte kırk saniye geçiyordu -hep saydım, parmakla^m hâlâ acır o sayma uğraşı yüzünden- ve sayarken otuzla otuz altı arasına her gelişimizde dönüş hızımızın dikkati çekecek kadar azaldığını fark ettim, bu sırada teknemiz

kavisin daha sakin bir kısmından geçiyordu, böylece öfkesini ikiye katlamadan önce kısa bir süre rahatlıyordu, otuz yedi ve kırk arasında ise öyle bir güçle sarsılıyordu ki her dönüşte bizi koruyan bu ceviz kabuğunun çatırdayarak parçalara aynlacağından, un ufak olacağından korkuyordum. Hapishanemizin sudan duvarlarına baktığını zaman mucizevi bir §ey gördüm. Girdabın etkisiyle tekneden düşmüş olan malzemelerden bazılan -ağır çuvallar, zincirler ve çapa- tekneden daha hızlı bir şekilde girdabın merkezine doğru alçalıyorlardı, oysa diğerleri yine daha büyük bir hızla ters yöne gidiyorlardı; kurumuş limon kümelerinden bazılarının yükseldiğini gördüm, bez parçaları, boş fıçılar ve toplamayı beceremediğimiz yelkenler de yükseliyordu; daha büyük bir mucize gördüm sonra, kırılan direğin parçalan da bize mezar olan bu girdaptan düzenli dönüşlerle uzaklaşıyor ve bizi unutmuş olan göklerle olan buluşmasına doğru yükseliyordu.

Hiçbir insanın zihni o anda benim zihnimin çalıştığı kadar hızlı ve gayretli çalışmamıştır; içinde döndüğümüz çemberde attığımız her turda altı saniye kadar güverteden düşme tehlikesi olmadan hareket etme imkânım olduğunu hesapladım. Küpeşteye takıldıkları için halâ güvertede kalabilmiş olan malzemeleri çabucak gözden geçirdim; demir halkalara takılıp kalmış olan, köpekbalığından kesip alta iplerine astığımız et dilimlerini gördüm ama köpekbalığını öldürmek için kullandığım baltayı boşuna arandım. Tıraş olurken kullandığımız aynanın, sırılsıklam olmuş gömleğimin cebinde yerli yerinde durduğunu hissettim, siyah terzi makası da hâlâ poturumun belindeydi. Pedro hâlâ direğe bağlı duruyordu. Dümen çarkı hâlâ çılgınca dönüyordu, teknenin hem ibresi hem de rehberi olarak kesin ve nazik dengesi içinde biraz zayıf düşmüştü belki.

Tann'nın lütfettiği altı saniyelik boşlukta dümen çarkının başına koştum. Teknenin sürekli sarsılması yüzünden dengesi bozulmuştu. Sonra hemen geri koşup demir halkaya tutunarak, tekne turunu tamamladığında yakalandığımız sarsıntıyı atlattım. Tekrar çarkın başına döndüm, makası bir manivela gibi kullanarak titreyen kaidesine sıkıştırdım, sonra bir kürek mahkûmu gibi çekerek tüm umutlarımı bağladığım dümen çarkını gevşetmeye çalıştım.

Bir düşünün, Senyor, üst üste yinelenen çabalarımın o sonsuz gecesinde, zaman adına takip edebildiğim, belirli olan tek an girdabın sakinleştiği andı;

altı saniyelik insanüstü bir çalışma, otuz dört saniye mecburi ve acılı bekleyiş, sürekli tetikte, beni baştan ayağa yıkayan, kimi zaman kör eden dalgalara terimi ekleyerek, alnima ve gözlerime biriken tuzu fırsat buldukça silerek Direğe koştum, bekledim, Pedro'yu çözmeye başladım, bekledim, Pedro'yu çözmeye devam ettim, bekledim, benimle birlikte dümen çarkına doğru koşmasını söyledim, bekledim, koştuk, saydım, dümen çarkının kaidesini sıkıca tutmasını, otuz altıya kadar saymasını ve yalnız ben hareket edince hareket etmesini söyledim, şimdi, dümen çarkını tutunca -bekle ihtiyar, bekl^ onu göğsünden ve omuzlanndan dümen çarkına bağladım, bekledim, sonra ben de dümen çarkını tuttum, bekle ihtiyar, al şimdi halatı, ben hareketsiz kaideyi tutarken beni bağla, şimdi bırak ihtiyar, ben ellerimi bırakırken sen de bırak, şimdi uçacağız ihtiyar, ya uçacağız ya boğulacağız, hangisi olacak bilemiyorum ihtiyar, sen söylemiştin, öyle değil mi, bu teknenin yeniliğinin ve üstünlüğünün ağacın hafifliğinden kaynaklandığını sen söylemedin mi?

Şimdi o hafifliği yardımımıza çağır Pedro, ikimizin hayatı için de dua et; bu öfkeli girdabın nasıl olup da bazı şeyleri yukan itip bazı şeyleri aşağı çektiğini bilmiyorum, dua et senin şu dümen çarkını yukan itsin, bırak ihtiyar, işte bu korkunç çemberin tekneyi sarstığı yere geldik, şimdi! ..

Girdabın ve teknenin hızı birleşip bizi güverteden düşürerek girdabın içine fırlattı, aşağıya do^u mu, yoksa yukanya doğru mu gittiğimizi anlamak mümkün değildi, yönümüzü kaybettik, dev girdabın pençelerinde kıvranan dümen çarkına bağlanmış ikizler gibiydik. Gözlerimi kapadım, öğürdüm, su yuttum, bu okyanus tünelinin kara köpükten çağlayanlanyla körleştim, gerçi biliyordum muhtemelen yaklaşan ölümü görebilmek için görme duyusuna pek de ihtiyaç olmadığını. Nihayet bilincimi yitirmemek için gözlerimi kapadım çünkü müthiş bir hızla dönüyorduk; kimse hissetmemiştir böyle bir baş dönmesini, Senyor, hiç kimse; ve bu çılgınca dönüş içinde aydınlık ve karanlık bir oldu, sessizlik ile uğultu bütünleşti, benim varlığımla beni doğuran dişinin varlığı, uyanıklık ve uyku, hayat ve ölüm, hepsi bir oldu. Nihayet bilincimi, aklımı, umutlanını tamamen yitirdim; yeniden doğmuştum, tekrar ölmüştüm ve o dönüşler içinde tek bir düşünce kaldı zihnimde:

“Sen bunu yaşamıştın ... daha önce... yaşamıştın... daha önce... biliyordun zaten ...” diye fısıldıyordu sular ölü kulaklanma.

Son bir kez gözlerimi açtığımda yaşlı adam ve ben hâlâ çarka bağlıydık. Girdabın ortasında alabora olmuş teknemizin omurgasını gördüm, hiçbir şey duymadım çünkü suyun sesi her şeyi bastınyordu. Tek gördüğüm sonsuzluğa doğru gözden yiten, denizle olan evliliğini tamamlayan o tekne enkazı oldu.

Öteki taraf

Hiç ölümün yüzüne baktınız mı, Senyor? Bilir misiniz ölülerin hareketsiz gözlerinde ve kıpırtısız ellerinde ölümün nasıl yeni ve tuhafbir coğrafya yarattığını? Kendi ölümüm dışında hiçbir kanıtım olmadan söyleyebilirim ki, ölümün evreni her insan için farklıdır. Ya da ölümümüzün eşsizliği dahi denizin ve balçığın, taşın ve havanın adlandınlamayan ölümsüz güçleri tarafından sökülüp alın^^tır bizden. Elveda kibir çağı; kabul et bize hayattayken hizmet eden duyular^^zın öldüğünü, kıpırtısız göz-kapaklan ve solgun parmaklarla her birimizin ölümünde yeni bir duyu doğduğunu, ki zaten bizi beyaz sahillere ve siyah ormanlara götüreceği anı bekliyordur.

Anlaşılması için ak ve kara diyorum ama hayattayken tanıdı-ağa^mş bir kemiğin ya da sakız gibi bir çarşafın beyazlığından, kara bir karganın ya da zifiri karanlık bir gecenin siyahlığından söz etmiyorum. Elinizden geliyorsa hayal edin, Senyor, ikisinin de aynı anda var olduğunu; yan yana, hem aydınlandığını hem karardığım; beyaz beyazdır çünkü siyahın zıtlığı buna izin verir ve siyah siyah olur çünkü beyaz onun siyahlığını aydınlatır. Biz hayattayken bu renkler ayrıdır ama ölüm vaktinde kumlu gözkapak-lanını araladığımda, sonsuza dek birleşmiş olduklannı gördüm, birbirlerinin rengini çalmış, hayal edilemez bir yalnızlıkta bir olmuşlardı: Beyaz sahiller, siyah ormanlar. Ölümün göğü hızla çırpılan kanatlarla doluydu; parlak renkli kuş sürüleri çığlık çığlığa uçuyorlardı başımın üzerinde, sayıları o denli fazlaydı ki göğü karartıyorlardı.

Öldükten sonraki ilk izlenimlerimin tıpkı benim uyuşuk bitkinliğim gibi bulanık ve belirsiz olduğunu hatırlıyorum, bunun yanında gördüğüm hiçbir şeye şaşırmayacak bir ruh halindeydim çünkü ölmüştüm ve bu yüzden, insan öldüğü zaman ölümün sahilinde ne görürse onu görüyordum. Şöyle

basit gerçeklere sığındım: Denizin içinde ölümle buluşmuştum ve birlikte derin bir su tünelinden geçerek derinlere inmiştik; hızla dönen girdabın merkezi nihayet bizi ölüler adasına, belirsiz hatlan olan tuhafbir yere, beyaz sahili, siyah ormanı ve kanatlan hayalet güneşi örten kuşlarıyla sisli bir sezgiler diyarına götürmüştü. Hayalet ada, hayalet yolcuların son limanı. Tüm bunları hakikat olarak kabul etmeliydim, iradem yetmiyordu karşı çıkmaya; demek buydu ölümle olan anlaşmam; doğrulayamama, iyiye gidememe, dönüşememe. Nihai liman, göze görünmez bir gerçeklik.

Bu sahile kendi başıma mı gelmiştim, yoksa getirilmiş miydim?

Ölü yolcunun gözleri yeni ve tuhaf yönler arıyordu, Senyor çünkü dünyevi günlerinin pusulasını yitirmişti ve bilemiyordu yakının mı uzak, yoksa uzağın rm ya^n olduğunu. Ölü kulaklarımla kesik kesik solumalar duydum; ölü gözlerimle bir kıyıya yaklaştığımı gördüm, yanımda yöremde dalgalarla sahile sürüklenen istiridye kabuklarını ve hem onlan hem beni kaplayan çiy damlalarını seyre koyuldum. Çiy serin, deniz suyu ılık; yeşil bir sıcaklık, tıpkı hamam suyu gibi, hayattayken bildiğim buz gibi kurşuni denizlerden ve soğuk mavi sulardan alabildiğine farklı. Bana kıyının yolunu göstermek istemiş gibi görünen bir kabuk donanmasıyla beraber öbür dünyanın sahiline ulaştım; yüzüm ılık dalgalarla yıkanırken ellerimin, dizlerimin ve ayaklanmın altında iri kum taneleri hissettim; kristal gibi yeşil, bir göl gibi sakin ve sessiz sularla çevrelenmiştim.

Hayata geri döndüğümü düşündüm; bağırmaya kalktım, tek bir kelimeyi avazım çıktığı kadar haykırmak istedim:

“Kara!"

Ama ölü bir adamdan çı^^ası imkânsız olan ses yerine acı dolu bir böğürme duydum; çevreme baktığırn zaman bulunduğum yere dökülen uyuşuk bir nehrin a^ntısıyla başıboş sürüklenen bir şarap tulumu dikkatimi çekti; sonra onun dev bir canavar olduğunu gördüm, vücudu tıpkı haşlanrruş ya da ateşte tütsülenmiş kılsız bir domuzu andırıyordu; canavar inledi ve şeffaf suları kızıla boyadı; tombul ve koyu tenliydi, göğsünde iki memesi vardı; kanlar içinde, ağır akıntıyla denize sürükleniyordu. Onu gördüğüm zaman çevremde yüzen kabuklara tutunmaya çalıştım umutsuzca; işte Tann'nın

dehşet verici yüzü. dedim kendi kendime; işte bu gördüğüm Şeytan’dır. dedim ve sanırım o dehşetle kendimden geçtim.

Baygınlıktan uykuya geçmiş olmalıyım. Kendime geldiğimde boylu boyunca uzanmıştım. B aşım kumlu sahile yaslanmıştı ve vücudum ılık dalgalarca okşanıyordu. Zorla da olsa ayağa kalkmayı başardım, hâlâ korku içinde ve ölüme boyun eğişle körleşmiş bir haldeydim. Denize baktım; şarap tulumuna benzeyen canavar ufukta sür^Üeniyordu, hâlâ hareketsizdi ve hâlâ kanıyordu. Sahile adım attığımda her yanın ışıl ışıl olduğunu fark ettim. En az günbatımı kadar güzel bir manzara; sahil boyunca uzanan bir ışıltı beyazla kurşuni arası bir panltı yayıyordu. Hayattayken bu tür bir ışıltıya inci ışıltısı dediğimizi söyledim kendi kendime.

Sonra ışığın kendisine bakmayı bırakıp onun aydınlattığı şeyleri görmek için çevreye bir göz gezdirdim. Senyor, öteki tarafın sahili, ilk defa üzerinde durduğum o sahil, dünyanın en güzel sahiliydi; düşlerdeki sahiller gibiydi çünkü eğer ölüm düşlerin en güzeli, en arzulananı ve mükemmel olanıysa, burası da Tann'nın kutsanmışlara ayırdığı cennetin sahili olmalıydı. Parlak kumlardan beyaz bir sahil ve sık, siyah o^an. Çöllerin ağacını ayırt ettim ormanın kalabalığı içinde: hurma. Ve göklerin en berrağı, en bulutsuzu, kendinden doğan saf ışık; göğü görmemi engelleyen kanatlı haberciler de yoktu artık.

Islak ayaklarim Cennet Bahçesinin kumlanna gömüldü. Yepyeni kokular geldi bumuma, daha önce kokladığım hiçbir şeye benzemeyen, tatlı, gizemli ve ağır. Tannlann vaatleri geliyordu aklıma fakat ulaşılacak gerçek buydu demek ki. Cennetin devasa, inişli çıkışlı, beyaz, mis kokulu ve parlak sahili, değerli incilerle dolup taşan kumdan bir hazine sandığı gibiydi. Yeni yeni kendine gelmeye çalışan şaşkın gözlerimin gördüğü bu Tann vergisi sahil, göz alabildiğine büyük parlak istiridye kabuklan ve muhteşem incilerle doluydu. Kömür karası, koyu madeni renkli, pembe, altın gibi sapsan inciler, kümelenmiş mavimtırak inciler, cıva rengi inciler, yeşile çalan inciler, karisi hafifçe solmuş, kimisi çekici bir parlaklıkta her çeşitten, her türden, yuvarlak, damla biçimli, kabarcıklı inciler; dünyanın tüm aynalarından yansıyan ışıkla tüm kumlannın beyaz parlaklığı bir araya gelse ölümün beni hrlatıp attığı bu indli sahildeki muhteşem parlaklığa ulaşamazdı. Önce ayaklarımı gömdüm bu inanılmaz servetin içine, sonra

hemen çömelip bu mutluluk dolu sahilin hazinelerine kollannu da daldırdım.

incilerle yıkandım, Senyor, değerli incilerle, her boydan in ci -lerle, en irisinden şeklini kaybetmişlere, yavru istiridye incilerine kadar; İncilerin içinde yüzdüm, açlığımı ve susuzluğumu incilerle bastırdım, kilolarla inci, Senyor, bazılan büyük bir ceviz boyutunda, her biri gülle gibi ve kusursuz bir yuvarlaklıkta, tertemiz, parlak renkli, en güçlü hükümdarın tacının değerinde, daha küçük ama aynı parlaklıkta inciler en kutsal kolyeye takılmaya ve bir kraliçenin heyecanla çarpan göğsünün dekoltesini süslemeye layık.

Deniz bu sahile inciler ekmişti ve ekmeye de devam ediyordu, istiridyeler sahilde güveyini bekleyen gelin gibi bekliyorlardı çünkü su damlacıkları tarafından dölleniyor, gebe kalıyorlardı ve döller safsa beyaz oluyor, nahoşsa koyu ve gölgeli oluyorlardı; inciler, denizin ve göğün kızlan. Onlann beşiğinde uyanmıştım ve şimdi mezarlarında y^^yo rdum, Senyor, heyecanla sordum kendime, bu harika şeylere yitirdiğim duyula^mla mı bakıyor ve dokunuyordum, yoksa ölümün algılayışıyla mı; dirildiğimde onları gözden yitirecek ve şimdi muhteşem hazineler gördüğüm yerde yalnızca kum ve martı pislikleri mi görecek^m? Büyük bir inciyi alıp ağzıma götürdüm; ısırdım, neredeyse dişimi kırıyordu. Fazlasıyla gerçekti. Yoksa yalnızca bu ölüm ve düşler ülkesinde mi gerçekti? Bunun bir önemi yoktu. Ölümün ödülü ya da bedeli buysa memnuniyetle kabul ederim, dedim kendi kendime - ister bir ödül, ister nihai son olsun.

Avuçlarımı inciyle doldurduktan sonra aniden ölümün hüznü ve hayattan yoksunluğun kederi benliğimi sardı. İnle^rn. Bu zenginlikl erden kazanç elde edebilecek tek kişi hayatında da ölümünde de bir şey hatırlayamıyor, tek bir anısını bile canlandıra-mıyordu. Yeniden canlı bir adam olmayı arzuladım, Senyor, tutku ve şehvetle, kibir ve kıskançlıkla dolu bir adam çünkü burada öyle bir servet vardı ki hayattayken bize zarar verenlerden en tutkulu intikarnı almaya ya da en soğuk ve en ulaşılmaz kadının gönlünü fethetmeye yeterdi - keza en sıcak ve en ulaşılır kadının da. Ne savaşçının kalesi, ne kralın sarayı, ne kilisenin kapıları, ne de saygıdeğer bir harumın namusu böyle bir servet sahibinin baştan çıkarıcılığına dayanabilir dedim kendi kendime.

Kucak kucak inciler toplayıp sundum ölüm ülkesine. Gözlerimdeki pırıltılara sahilin gerçek sahiplerinin örtülü ve düşmanca bakışları karşılık verdi. Ancak o zaman ayırt edebildim onları çünkü devasa kabuklan arkalanndaki ormanın rengine kanşıyor-du. Kocaman denizkaplumbağalarıydı kumsalın sona erip sık ormanın başladığı yerde gördüklerim. O ağır gözkapaklarıyla hüzünlü bakışları bana eski dostum Pedro’yu hatırlattı, onun hatırasıyla e^rodekr incilerin yumuşayıp eridiğini ve nihayet yok olduğunu hissettim.

"İhtiyar,” diye mırıldandım, “senin istediğin gibi yeni dünyaya ayak basan ilk kişi ben oldum.”

Sonra incileri incilerin arasına savurdum. Denizkaplumbağa-ları şüpheci bir uyuşuklukla ballar yaptırma. İşte o anda s^^in tüm hazinele^ti yaşlı adamın hayatı karşılığında verebilirdim.

Hayata dönüş

Uzun süre uyudum incilerden bir yatakta. Uyandığımda zamanın değişmediğini söyledim kendi kendime; aynı ışık, aynı ılık dalgalar, sahille orman arasındaki çizgiden beni izleyen ebedi de-nizkaplumbağalan. Her şey aynen ben uyumadan önce olduğu gibiydi ama uykum içinde hayali bir gecenin örtüsünü yırtmış olduğum izlenimine kapıldım. Eğer burası cennetse hayatın zıtlıklarını ve ölçeklerini banndınyor olamazdı - ne gece ve gündüz ne de sıcak ve soğuk olabilirdi burada. Ama yine de acıkmış ve susamıştım. Bu zapt edilmiş Cennet Bahçesi’nin sahil şeridinde keşfe çıkmaya karar verdim; hiç kuşkusuz açlığım ve susuzluğum fiziki olmayan yeni bir düzenin eseriydi ve ben kanştırıyordum fani bir bedenin ihtiyaçlanyla ölmüş olan bir varlığın isteklerini. Ölümün suyuna ve meyvelerine kim götürecekti beni? Hatırlar gibiydim, bir zamanlar edinmiş olabileceğim bir bilgiden ziyade içgüdülerimin yardımıyla, öteki tarafın sahiline ulaştığımızda bizi ebedi mekânımıza götürmek için birinin beklemesi gerekiyordu. Birisi ya da bir şey: mahluk ya da melek, köpek ya da Şeytan. Yoksa ölümün bekçileri bu uyuşuk denizkaplumbağalan mıydı? Onlara yaklaştığım sırada başka bir içgüdüyle, hatta bellekten de güçlü bir içgüdüyle -ne de olsa hayatta kalma içgüdüsü denir adına- elimi belime attım. Poturumun kuşağına soktuğum makasın sapını kavradım. Denizkaplumbağalannın ağır gözkapaklan yavaşça açılıp kapandı;

hareketsizliğin kusursuz simgeleriydi bu hayvanlar ama onlara iyice yaklaştığım zaman hareketsizliklerinin arkasında neyle meşgul olduklannı anladım.

Yumurtluyorlardı, Senyor; yirmi kadar denizkaplumbağası, tıpkı balinanın sırtı gibi okyanus asalaklanyla kaplı pas renkli kabuklarının altında yassılaşmış kuma açtıklan yuvalara kaygan yu-murtalannı bırakıyorlardı ama benim yaklaşmam onlan telaşlandırdı ve kısacık kernikli paletlerini kullanarak yumurtalarını gömmeye başladılar, bir yandan da tereddüt ediyorlardı kertenkele başına benzeyen başlannı devasa kabuklannın içine çe^nekle boyunlannı uzatıp meydan okumak arasında. Açlığın yönlendirmesiyle tehlikeyi göze aldım. Ayağımla iterek kaplumbağalardan birini yerinden oynatmaya çalıştım ^a inanılmaz bir ağırlığı vardı, kaya gibi olduğu yerde kalmaya devam etti. Sonra biraz ileride denize dökülen bir akarsu gözüme çarpınca susuzluğum aklıma geldi, bir yandan susuzluğumu giderirken bir yandan da kaplumbağalardan birini yuvasından kaldırmanın yolunu düşünmeye devam edebilirdim.

Akarsuya doğru yürüdüm. Suyun ağzı sadece ormanın zehrini akıtan dar bir geçitti. Denize yerde çürümüş dallar

dan, yosunlardan, balçık ve can çekişerek denize sürüklendiğini gördüğüm şarap tulumu biçimli canavarlann cesetlerinden zehirli bir kum tepeciği oluşmuştu. Tepeciğin üzerine birikmiş kalıntı-lann içinde çürümekte olan et parçalannrn koyu renklerini ayırt edebiliyordum ve akarsuyun ağzındaki bulanık sular da yeşil sü-müksü bir maddeyle kaplanmıştı. Kıyısına gelip de elimi batırdı-

anda sanki an kova^na e^ni so^nuşum gibi bir sinekler ordusu uykusundan uyarup bulut halinde havalandı; ya sudan doğmuş ya da gökten inmiş bu sinekler başımın ve kollarımın çevresinde bir hale gibi toplanıp, firmanın etkisiyle -ve kurtulmak için umutsuzca teknenin dümen çarkına tutunmaktan- parmaklanm-da ve dirseklerimde oluşmuş küçük yaralara ve dizlerimdeki daha büyük eziklere saldırdılar. Ben sineklerle savaşırken vücuduma ^tırmanan b^^kim böcekler kanımı içmeye başladılar ve derhal ş^ip büyüdüler; onlan derimden süpürrneye çalıştığım sırada safran çiçeği gibi sapsan olduklannı fark ettim.

Bu sivrisinek ^rtınasından kurtulmak için koşarak denize daldım ve sonra da artık içimdeki tereddüdün son kınntılan da yok olduğundan denizkaplumbağalanna yöneldim, yürürken sahildeki deniz kabuklannı araştırdım. Bir elime bulduğum en çukur kabuğu aldım, diğeriyle de makası sıkıca kavradım. Diğerlerine en uzakta duran kaplumbağaya yaklaştım; beni görünce tehdit edercesine hemen boynunu uzattı, bir yandan da telaşla yumurtalarını kuma gömmeye koyuldu. Sırtına oturdum, derisi pütür pütür olan boynunu yakalayıp makası köküne kadar sapladım -çünkü bu hayvanların vücudunda tıpkı çöldeki develer gibi uzun süre susuzluğa dayanmalarını sağlayacak bir saf su kesesi olduğunu biliyordum. Yanımda getirdiğim kabuğun oyuğunu ağzına kadar doldurduktan sonra giysimin bir kısmını çıkarıp ıslatmaya çalıştım, susuzluğumu gidermek için kumaştan da su emebilir-dim. Gömleğimi çıkarıp kaplumbağanın boynuna bastırdığımda yaradan kan akrnaya başladı, gömleği ve kumu lekeledi, incilerin üzerine sıçradı. Ama buna hiç üzülmedim çünkü kaplumbağa kanı da su kadar lezzetliydi. Kabuktaki suyu içtikten sonra ıslak gömleğimdeki kanı emerek susuzluğumu giderdim; bu arada en az okyanus kadar yaşlı ve tıpkı onun gibi ölümsüz olduğu rivayet edilen bu mahlukun etinin lezzetine bakmak çoktan aklıma düşmüştü; diğer kaplumbağaların dehşet içinde -kesif sessizliğin eşliğinde daha da ürkütücü hal alan bir dehşetti bu- bereketlerini boşalttıkları yuvalarını terk ederek yeniden hız ve güç kazanacakları koruyucu okyanusa doğru istiridye kabuklarının üzerinde ilerlemeye başladıklarını fark ettim.

Kaplumbağa yumurtalarından büyük bir ziyafet çektim kendime, tadı tıpkı tavuk yumurtasına benziyordu, tek farkı deniz-kaplumbağası yumurtasının kabuk yerine ince bir zarla kaplı olmasıydı. Bir yandan yerken bir yandan da yeniden denize dönen etkileyici kaplumbağa sürüsünü seyrettim; öyle büyük bir filo oluşturuyorlardı ki karşılarına çıkacak en büyük gemi bile direne-mez, onlara yol vermek zorunda kalırdı. Tek tesellim geride hemcinslerinden birinin bedenini ve çocuklarının tohumlarını bırakmış olmalarıydı, bir de kanla lekelenmiş sahili.

Karnım doymuş ve susuzluğum geçmiş vaziyette incili sahilde sırtüstü uzanarak kafamı toplamaya çalıştım. Açlık ve susuzluk beni körleştirmişti; ancak şimdi, kamım doyup keyfim yerine gelince bunların gerçek duygular olduğunu ve giderdiğimin canlı bir vücudun açlığı ve susuzluğu olduğunu ayırt etmeye

başlamıştım. Ve o kaplumbağa yuvalan bir göz aldanması değildi, onlar İncilerin öteki yüzüydü çünkü inciler ölümü çağrıştırmıştı bana. Canh etin teması olmazsa inciler yaşlanır ve parlaklıkları azalır;

inciler bir anlamda ölmek üzere olmanın simgesidir, kaplumbağa yumurtaları ise henüz başlayan bir hayatın incileridir.

Kafam karışmış bir halde ayağa kalktım; ölümlülere has mantığım iflas etmekteydi; ölüm ülkesinde herhangi bir canlı varlığın acıkması mümkün olamazdı ki doyması mümkün olsun, ölüm diyarının malıl^darı öteki tarafin, yani bu cennet ya da cehennemin kapıları ardında yeni canlar üretiyor olamazlardı; böyle saçma bir şey hem akla hem de mantığa aykirıydı.

“O zaman burada hayat var,” diye mırıldandım, 'burada hayat da var ölüm de...” Bu sözcükler çok şey değiştiriyordu, yön duygumu bir daha yitirdim ve başka bir girdabın içinde dönmeye başladım. “Burada kan dökülüyorsa burada hayat var demektir. Burada hayat varsa hayatta kalmam gerekiyor demektir. Hayatta kalacaksam bir can yoldaşı bulmalıyım kendime.”

Pınl pırıl incilerle örtülü sahil ufka doğru uzanan bir burunda sona eriyordu. Deniz ham limonlar gibi yemyeşildi; sahil ise inci beyazı; uzun hurma ağaçlarında dev boyutlarda hurma kümeleri vardı, çöldekinden çok daha büyüktüler. Oenizkaplumba-ğası ve hurma; açlıktan ölmeyeceğim kesindi. Bir de inciler; yani, sefalet içinde ölmeyeceğim de kesindi. Güldüm. Bir kez daha rengarenk kuş sürüleri tepemde dolaşmaya başladı ve onlara bakarken sahilin sonuna doğru bir yerde ince bir dumanın kıvrıla kıvrıla ^^eldiği gözüme çarptı.

Koştum, ko^^n, olası tehditlerin hepsini unutarak koştum, yeni ve b^^meyen dünyanın tehlikelerini umursamadan koştum kanlı canlı bir insan muştulayan dumana doğru; bir yandan da korkuyordum bunun aldatıcı bir orman yangını, kaderin bir cilvesi, en büyük arzumdan başka bir şey olmasından ... ağabeyimin dostluğu ... Pedro, Pedro. Kabuklar ayağımı kesti; kan kokusunun o berbat sivrisinekleri üzerime çe^nesinden korktuğum için denizin kıyısına koştum hemen, havanın bunaltıcı sıcağından sonra sakin dalgalarm ayak bileklerime çarpması beni biraz serinletiyordu; nihayet farkına varmıştım bu ateş gibi yanan toprak

parçasında güneşin b^en tüm topraklardan daha za^nce parladığının: Terle tuzun birbirine karıştığı bedenime kum tanecikleri yapışıyordu; o umut kaynağı damana varmak için daha çok yol^rn vardı.

Bir saat sonra -kaslarımın saatine göre- ısrarla tütmeye devam eden ince duman sütununun yükseldiği yere ulaştım.

Bi^^ bir halde dizlerimin üzerine çöktüm; yorgunluktan ziyade manzaranın durağanlığına mağlup olmuştum, benim için ölüm kalım meselesi olan bir şey için hiç durmadan koşmamdaki heyecanla öyle bir tezat oluşturuyordu ki. İlk gördüğüm şey, kuma dik olarak saplanmış dümen çarkı oldu, sonra incilerin panltısına arkasını dönmüş ormanın kıyısındaki çaWan temizlemekte olan, başı orman gibi gür saçlarla kaplı, üzerinde esmer ve sertleşmiş tenini örtecek pek bir şey bulunmayan yaşlı adamı gördüm.

“Pedro!” diye bağırdım diz çöktüğüm yerden, "Pedro! Pedro! Benim!"

Yaşlı adam omzunun üzerinden şöyle bir baktı, hiç istifini bozmadan cevap verdi:

“Ateşi canlı tut. Birbirine çarpınca kıvılcım çıkaran şu taşlar epey işimize yarar. Bol bol kuru odun da var. Ateşi yakmam saatler sürdü. Sönmesine sakın izin verme. Yeni dünyada yakılan ilk ateştir bu."

Yaşlı adamın kaçtığı şeylerden biri ateş, biri de ölümdü. Hüzün ve esaret; benim kaçtığım şeyler bunlar mıydı? Şimdi her şey bitti ve hac yolculuğumun çemberi tamamlandı, ben seni hatırlıyorum, Pedro, eğer benim dışımda seni tanıyan bir insan varsa, onun da benimle birlikte seni hatırlamasını istiyorum, senin ne kadar titiz, yiğit, çalışkan ve az konuşan bir adam olduğunu hatır-l^ah. Seni yeniden buldum ya, şimdi tek isteğim neler olduğunu ve nasıl kurtulduğumuzu bana anlatman. Gerçi biliyorum fazla konuşmayı sevmezsin ama bu seferlik seni soru yağmuruna tutmamı sineye çekip bana cevap vereceğine eminim: Dümen çarkı bizi denizin dibine çeken girdabın çekiminden kurtulacak kadar hafif mi çıktı? Yüzeye çıktıktan sonra nasıl suyun üzerinde kaldık? Nasıl birbirimizden aynldık? Nasıl oldu da benim çözülmeme rağmen sen dümene bağlı kaldın? Doğanın hangi kanunu sayesinde o fevkalade çekim kuvveti fevkalade hafifliğe mağlup oldu? Nerede olduğumuzu biliyor musun?

Pedro yalnız son soruma cevap verdi:

“İşte o çok arzulanan yeni dünya burası."

Durup da sözlerime devam etmeme izin verseydi, haklıydın ihtiyar, bahsi kazandın, senin hayallerine karşı hayatımı ortaya koydum ve sen bana ikisini de verdin, diyecektim. Gerçi kendisi de söylemedi, yüzüme vurmadı bunlan. Şimdi anlıyorum nedenini; ta^Ün karşısında bizim geçmiş maceralarımızın ne değeri vardı ki; işte duruyorduk o yeni ülkenin topraklan üzerinde, onun öylesine arzuladığı, benim de aynı şiddetle inkâr ettiğim ve -evet,

itiraf ediyorum- korktuğum ülkenin üzerinde. Yaşlı adamın bu topraklar üzerinde başlattığı uğraşısında sakin ama aceleci bir kararlılık vardı yeni bir hayata başlamak için, her şeye sıfırdan başlamak, çevredeki her şeye bir ad ve işlev, bir konum ve bir yazgı vermek için. Tıpkı Tanrı Babamız gibi, yoğun bir buluta benzeyen başı ve beyaz kıllarla kaplı omuzlarıyla bu yaşlı adam da yaradılışın ilk gününe nezaret ediyordu ve uzun yıllar boyunca çektiği çilelerin izlerini taşıyan çukura kaçmış gözleri tek bir şey söylüyordu:

“Acele et, çok vaktim yok.” özelkitapgmbu

İşte o zaman derin bir duygusallığa kapılarak anladım artık yetmiş yaşını geride bıra^nış olan bu adamın en nihayet bitirdiği yolculuğa yirmi yıl önce çı^nayı denemiş olduğunu. Acele etmeliydik. Fazla vaktimiz yoktu.

Pedro, ormanı bir duvar gibi çevreleyen kızıl hurma ağaçlarından kurumuş dallar toplayıp getirdi ve bana da, uzun, sert ve sivri saplarını ayıkladıktan sonra ateşi beslememi söyledi, bu arada kendisi de soyulmuş saplardan çeşitli keskin aletler yapıyordu: Bıçaklar, kılıçlar, orman çizgisinin iç tarafındaki toprağın üzerinde temizlemiş olduğu alanı çevirmek için kazıklar, hurma ağaçlarının dibine düşmüş dev gibi yeşil hurmaları yarmak için kullandığı keskin mızraklar.

"Al,” dedim, “makasla daha kolay olur.”

Ağır meyvelerden birini elime aldım; yeşil bir top gibiydi adeta ve kabuğu o kadar sertti ki çıplak elle yarmam imkansız gibi görünüyordu. Makası kocaman hurmanın tam ortasına sapladım ve kabuk kırılıp ikiye ayrılıncaya kadar aşağı yukarı oynattım. Tüm gezilerim esnasında gördüğüm onca harika şey arasında hiçbiri bu meyvenin içinde su bulmam kadar muhteşem gelmemişti, gerçekten de meyvenin ortasında temiz, tatlı bir su vardı, o kadar saftı ki cennetten gelen şaraba benziyordu, beyaz eti de hafif baharatlı gibiydi. Bu olağanüstü hurmayı yiyip suyunu içmesi için Pedro'ya uzattım; asla susuzluktan korkmayacağımızı haykırdı sevinçle. Ona incili sahilden bahsettiğim zaman gülümseyerek başını iki yana salladı.

"İncilere fazla hürmet etmek pek akıllıca olmaz çünkü zamanla eskirler ve güzellikleri yok olur."

"Ama öbür dünyada... yani, bizim dünyamızda..."

"Asla geri dönmeyeceğiz."

Bu cevapla kanım damarlarımda dondu, hurmaların berrak suyu ve hafif baharatlı lezzetini keşfetmenin verdiği keyif de uçup gitti. Pedro yeniden işine döndü. Taşları çekiç, dikenleri çivi yerine, çamuru harç niyetine kullanarak, yeniden yaradılışın bu kayıp sah^^in Babası kamıştan, kabuktan, dallardan bir ev yapıyordu, bu sırada onun yaratıklarından biri olarak ben de, bu cayır cayır yanan yerde susuzluğumu gidermek için hurma ağaçlarına çıkıp baharatlı hurmalar topladım, sonra da incili sahile doğru yollandım, hazineleri için değil, kaplumbağa yuvalarından yumurta ^rnak için. Bir ara yüzerken hem çiğ olarak yenilebilen hem de haşlaması gayet leziz olan bir yosun türü buldum. Kurumuş dere yataklarında bulunan keskin kenarlı taşlar öyle farklı bir cinstendi ki ateş yakmak için bu taşları birbirine vurmak yetip de artıyordu bile.

Bizi ölümden kurtaran dümen çarkı şimdi bahçe kapımız olmuştu. Çünkü tam olarak altı gecenin ardından, ki zamanı hesaplamak için her ^in kenara birer tane ayırarak bittirdiğim incilerin sayısı bu kadardı, Pedro evini inşa etmeyi bitirmişti. Ancak ondan sonra beni deniz kıyısına götürdü ve konuştu. Orada durup geriye dönerek ormanın içine açılmış, sahil sınırına kadar uzanan, sağlam çitlerle çevrilip üzerine çatı yapılmış bu alana baktık.

emeklerimin meyvesini benden alabilecek, evimi yakabilecek, kadınlarıma tecavüz edebilecek ve oğullarımı öldürebilecek bir senyör yok. özgürüm. Nihayet kazandım."

Yaşlı adam öfkeyle gırtlağını temizleyip küçümseyerek denize tükürdü; adeta geçmişinin yüzüne tükürür gibiydi, adeta o tükürüğün okyanusun akıntılarıyla ilk yelken açtığımız yere ulaşmasını, küçümsemesiyle o sahilleri kirleterek zaferini ilan etmesini bekler gibiydi.

Onu seyrederken her gece gökteki yıldızları izlediğini ve gündüzleri de alnındaki teri silerken güneşi gözlediğini fark etmiştim.

“Nerede olduğumuzu biliyor musun, Pedro?”

"Hayli batıdayız."

"Ben de öyle tahmin e'^dş^m. Hedefimiz de buydu zaten.”

"Ama bu kadar güneyde olmamalıydık. Çok fazla güneye ge^dşiz, kuzeydeki yıldızlar hemen hiç görülmüyor. Güneş çok geç batıyor ama çok hızlı gözden kayboluyor. Girdap bizi yolumuzdan çok uzaklara atmış olmalı.”

Sessizce onu dinlediğim sırada bildiğimi düşündüğüm şeyin sarsılmaz gerçekliğinin bir kez daha farkına vardım çünkü bu sözleri duyduğum sırada yazgımın belirlenmiş olduğunu hissettim; geri dönmeye imkân yoktu, maceraperestte güvenlik duygusu arasındaki savaş yeniden başladı içimde. Yaşlı adam geri dönmek istemiyordu. Benim de dönecek bir yerim yoktu. Bu kez tehlikeye atılmakla hayatta kalmak arasındaki zıtlıktan doğan teslimiyeti duyumsamadım, daha önceki gibi onları tesirsiz kılmadı; aksine bu kez onları birleştirerek inkâr etti.

"İhtiyar, ne zaman içlere doğru ilerleyeceğiz? Yakınlarda bir yerde o sineklerin işgal etmediği bir su kaynağı olmalı çünkü bu topraklar iyi sulanmış gibi görünüyor, ayrıca sonsuza kadar hurma suyuyla yaşayamayız. Sen de bilmek istemiyor musun, bir adada mı, anakarada mı, yoksa ikisinin arasındaki bir berzahta mı olduğumuzu? Bu ülkede, bu topraklarda yaşayan

insanlar olup olmadığını, eğer varsa onların kim olduğunu bilmek istemiyor musun?"

“Hayır, istiyorsan sen yalnız git. Ben burayı bırakmak istemiyorum. Hep istediğim şeyi nihayet elde ettim. Bana ait bir toprak parçası.”

Söylediğini vurgulamak istercesine başını sağa sola salladı, ben de başımı eğdiğim sırada -kafam karışmıştı çünkü macera isteğiyle hayatta kalma içgüdüsü bir olmuş, geçen sefer beni bir lütuf gibi kuşata teslimiyetin yerini burada kalmanın ölmek anlamına geldiğinin kesinliği hissi almıştı- Pedro beklenmedik bir şey yaptı; başımı okşadı, sonra da beni bağnna basarak şöyle dedi:

“Evet, dümen çarkının hafifliği bizi girdabın merkezine çeken korkunç güce baskın çıktı. Girdabın içine düştüğümüzde gözlerimi kapatmıştım ama daha sonra korkunç hızımıza ve baş dönmesine, suyun akışına ve girdabın içinde sürekli değişen ışıklara rağmen açık tutmaya çalıştım. Sanki metalden bir denize batmıştık, evlat, her su damlası gözlerimin önünde parıldayan bir altın para gibi görünüyordu; bir an paranın parlak yüzünü, başka bir an arkasındaki gölgeli haçı görüyordum. Limonlar, parçalanmış direk ve yelkenler gibi bizim de yükseldiğimizi söylüyordu kemiklerim. Daha sonra, girdaptan dışarı fırlayıp köpüklü dalgaların tepesine çıktığımızda gözlerim de aynı şeyi söyledi. Kurtuluşumuz için dua ettim çünkü bizi kusmuş olan girdap şimdi de T^^’^n insafına bırakmıştı bedenlerimizi. Gece boyunca tarafindan bir oraya bir buraya sürüklendik ve bizi tutan halatlar gevşemeye başladı; birkaç kez ikimizi birden tekrar tekrar bağlamaya çahştım ama seni tutan halatlar ^^^anın gücüne teslim oldu ve en sonunda seni kendi ellerimle tutmak zorunda kaldım. Elimdeki tüm sinirler uyuşuncaya kadar seni kolundan tuttum, artık seni tutup tutmadığımı bilemiyordum; tutuyor olmak için dua ettim, senin de benim kolumu tutman için dua ettim, benim kolum seni kurtarsın istedim, evlat ama dua ederken derin ve acıklı bir bi^^iliğe yenik düştüm; nihayet ikimizi de kaybedeceğimi bile bile teslim oldum; uykunun hazırladığı bir tabut içine gömülüp gi^mi. Çarşaf gibi bir denizde martı çığlıklarıyla uyandım. Kollarım hâlâ bağlıydı ve karşımda bir yosun yığını duruyordu. Karayı gördüm; görür görmez de kendi sesimle doğrulamak iste^m ama hırpalanmış boğazım bağı^amı engelledi, oysa yirmi yıldır umut ederek bekliyordum avaz avaz bağırmayı. .. Kara! Kara!

Yeni dünya! Tek yapabildiğim şey yüzümü sana çevirip fısıldamaktı. İşte o zaman anladım yanımda olmadığını. Seni kurtarmayı başaramamıştım. Se^n için ağladım. Yeni dünyaya ilk ayak basan kişinin genç bir adam olmasını istiyordum."

Pedro sustu ve uzun süre bir şey söylemedi, ben de öylece gözlerim kapalı, başım göğsüne dayanmış halde durdum, o ânı düşünüyordum, Pedro'nun beni nasıl kurtardığını, bir babaya sahip olmanın nasıl bir şey olduğunu düşünüyordum.

Sonra yaşlı adam sözlerine devam etti:

"Geçen geceki dev dalgalarının seni yuttuğunu sandım. Anlıyorsun değil mi, seni kurtarmak için hiçbir şey yapamadım. Sen kendini kurtardın. Ve bunu biliyordun, evlat. Çünkü o fırtınalı gecede bizi suyun üzerinde tutan çarka yan yana bağlanmış giderken, bilincin yerinde olmamasına rağmen şu sözleri mırıldanıyordun ..."

"Bunu daha önce yaşadım ..." -gözlerim hâlâ kapalı, başım onun göğsüne yasl^^^, Pedro 'yla birlikte tekrarladım- "zaten biliyordum... bunu ^ind kez yaşıyorum... çok uzun zaman oldu ... iki deniz kazası. .. iki kazazede. .. iki can ... yalnız biri kurtulabilir... biri ölmeli ... ki diğeri yaşayabilsin."

Yaşlı adam yeniden başımı okşadı.

"Evet, söylediğin sözler bunlardı. Ne demeye çalışıyordun bana?"

"O sırada sen ne anladın, Pedro?"

"Hayatını benim için feda ettiğini, genç yaşamını benim yaşlılığımla değiştirdiğini anladım ve bu korkunç bir kader gibi göründü bana. Kurtulduğun sırada benim ölmüş olduğumu sanıyordun, öyle değil mi?"

"Evet. Senin hayatına karşılık tüm zenginliklerini verebileceğim o muhteşem incili sahilden nefret ettim."

"Ah, evet, inciler; benim hayatıma karşılık incileri verirdin. Ama hayatını da verir miydin benim hayatıma karşılık?"

Tedirgin olmuştum: “Bunun bir önemi yok, ihtiyar. İkimiz de buradayız. İkimiz de kurtulduk."

Ama Pedro derin bir üzüntüyle şöyle dedi: “Hayır, hayır, hatırla, o gece ne demek istedin? Hatırlamaya çalış; sen her şeyi önceden biliyordun. Bu yüzden şimdiden sonra olacaklan da bileceğine inanıyorum, nedir yeniden olacak olan? Söyle bana. Hatırlıyor musun? Neticede hangimiz hayatta kalacağız burada? Sen mi, yoksa ben mi?”

Bu soruya cevap verme fırsatım hiç olmadı, Senyor.

Deği§toku§

Yaşamı boyunca sessizlik nedir bilmemiş olan insan sessizlikten korkar. Gecenin dehşeti, karanlığından çok sessizliğinde yatar. Esiri mutsuz eden zindan değil, özgürlüğün çınlayan ritminin eksikliğidir. Dört bir y^^rnz yumuşak ve düzenli fısıltılarla çevriliydi: Denizin ılık dalgalannın fısıltısı, kumsalda yanan ateşin çıtırtısı, hurma ağaçla^^n rüzgârda hışırtısı.

Bir haftadan uzun bir süredir alıştığımız bu sesler neden birdenbire kesilmişti? Dinledim, başım hâlâ Pedro’nun göğsündeydi ve kalb^inin atışlarım duyabiliyordum. Sonra alnım hâlâ Pedro’nun göğsünde olduğu halde kafasının yanlannda gözleri olan telaşlı bir kuş gibi ormandan denize ve denizden ormana doğru bir göz gezdirdim. İlk başta hiçbir şey göremedim; seslerin aniden kesilmesine neden olabilecek herhangi bir şey yoktu ortalıkta.

Duyularım hassaslaştı. Arkamızda kalan ormanın içine girdiğimi hayal ettim; orada yeşil öylesine yoğundu ki siyaha dönmüştü. Bir kez daha denize baktım; limon yeşili sular da karanyor, onnanın rengini alıyordu; deniz ağaçların ormanına dönmüştü, Senyor.

Yaşlı babamın kucağından ayrıldım, sahile doğru yürümek istedim ama büyülenmiş gibi kalakaldım, nihayet anlamıştım denizin ağaç kütükleriyle dolduğunu, tıpkı daha önce kabuklar ve kaplumbağalarla dolduğu gibi, ayrıca bu ağaç kütükleri kumsala doğru geliyordu. Korkuyla çevreme bakındım çünkü kumsalda yanan ateşin çıtırtılarına arkamızdaki ormanda kınlan dalların ve hışırdayan yaprakların sesi ekleniyordu.

Tutmuş olduğum soluğumu koyvermeyi başararak, saf saf sordum: "Pedro, yanında silah getirmiş miydin?”

Yaşlı adam başını iki yana salladı ve gülümseyerek cevap verdi: "Mesut ülkemizde silaha ihtiyacımız yok.”

Ha mesut ha bedbaht, sade bizim miydi ki? Gerçekten bizim miydi? Yoksa şimdi yüzen ağaç kütüklerinin üzerinden uzanan başlarını ayırt etmeye başladığım mahluklara mı aitti? Özellikle insan demiyorum, Senyor çünkü ilk gördüğüm şey siyah ve uzun yeleleriydi, bir an için bunları atkuyruğu zannettim ve yüzen ağaçlan kullananların kara Kentaur'lar olduğu yolunda tuhaf hir hezeyana kapıldım. Ancak kütük fılosu biraz daha yaklna geldiği zaman ağaç gövdesi rengindeki yüzleri seçebildim ve kütüklerin üzerinde başlar, yuvarlak kalkanlar ve vahşi mızraklardan oluşan -bu kez göğe yönelmiş- başka bir orman gördüm.

Pcdro sakin sakin evinin kapısına gitti ve elini teknenin dümen çarkına koyup orada dikilmeye başladı. Başımı çevirip ormana baktım; ağaçların arasındaki hışırtılar artıyordu; ormandan gelen görünmez kuvvetlerle denizden gelen görünür ordu ortada buluşmak için ilerliyordu.

Sonra otuz ya da daha fazla adam kütüklerden suya atlayıp denizin yeşiline karıştı; gövdeleri kanarya sansına boyanmıştı, mızrakları kırmızı, kalkanları yeşildi. Ve tıpkı onlara benzeyen, aynı şekilde silahlanmış ve edep yerlerini kapatan ufacık bir kumaş parçası dışında çınlçıplak başka bir grup adam obanın içinden çıktı.

Onlar bize baktılar.

Biz onlara baktık

Her iki tarafta da aynı şaşkınlık vardı, hepimiz olduğumuz yerde kalakalmıştık Tek düşünebildiğim şey bana öylesine tuhaf görünen -esmer tenleri, dümdüz siyah saçlan ve düzgün, tüysüz derileri yüzünden şaşkına dönmüştüm- bu yaratıklara bizim de aynı derecede olağanüstü görünüyor olmamız gerektiğiydi - benim altın sarısı uzun yelem, Pedro'nun kıvır kıvır saçlan ve beyaz sakalı, onun kıllı, benim solgun yüzlerimiz. Onlar bize baktılar. Biz onlara baktık Bu ilk bakışmadan anlık ve sessiz bir soru doğdu:

“Onlar mı bizi keşfettiler... yoksa biz mi onları keşfettik?" Şaşkınlıklarını ilk yenenler yerliler oldu. Birkaç tanesi sanki önceden sözleşmiş gibi küçük kamp ateşimize koştular, mızrakla-n ve çıplak ayaklarıyla ateşi söndürerek yalnız bir tane yanan dal bıraktılar. Sonra aralarından biri, belinde siyah kuştüylerinden yapı^^ş bir kuşak olanı, heyecanlı ve öfkeli bir sesle ünledi, göğü işaret etti, sonra ateşi gösterdi, ardından kolunu engin incili sahile doğru uzattı. Nihayet bir elinin üç pajrmağını gösterdi, diğer elinin işaretparmağıyla üç parmağını üçer kez saydı. Pedro'ya baktım, onun bilgeliğine öyle bir güven duyuyordum ki, karşımızdaki adamın dilini ve tuhaf işaretlerini anlayacağından hiç şüphem yoktu sanki. Şaşırtıcı bir dil, aslında, cıvıltılı sesler çıkartıyorlardı çünkü bütün kara adamlar aynı anda konuşmaya başlamışlardı ve sesleri insan sesinden çok kuş sesini andırıyordu, konuşurken hiç “r" kullanmadıkları ama bol miktarda “t” ve "1” kuüandıkları dikkatimi çekti.

Ve söyledikleri hiçbir şeye cevap veremediğimiz için, tüylerle süslü adamın öfkesi gittikçe artıyordu, Pedro'ya yaklaştı ve yeniden konuşmaya başladı, yaşlı adamın evini ve bu yeni dünyada hak iddia ettiğini göstermek için dallardan çatılmış çiti gösteriyordu. Ormandan çıkmış olan bir grup yerli çitin kazıklarını söküp yeniden ormana atmaya başladılar. Pedro'nun kılı bile kıpırdamadı ama yüzüne kan hücum etti, boynundaki ve şakaklarındaki damarlar zonklamaya başladı. Yerliler çiti tamamen kaldırdılar, çatıdaki dalları söktüler ve yaşlı adamın inşa ettiği her şeyi yıkıp yerle bir ettiler. Tüm gayretimle düşünüyor, çaresizce bir yol arıyordum kaçmak, onlara bir tepki göstermek ya da anlaşmanın bir yolunu bulmak için, tam o anda, mucizevi bir şekilde yüzeye çıkan bir içgüdü sayesinde değiştokuş yapmak geldi aklıma -ilk başta bakıştığımızı ama konuşamadığımızı düşündüm, iki tarafın bakışlarında da gerçek ve karşılıklı bir şaşkınlık vardı ama bu vahşet ancak sorularına cevap veremediğimiz zaman ortaya ç^^^tı.

Hiç düşünmeden Pedro'ya seslendim, sanki konuşan ben değildim de başka birisi benim sesimi kullanarak konuşuyordu:

“İhtiyar! Onlara evini sun! Çabuk onlara bir şeyler armağan

et!”

Pedro'nun gözlerine kan hücum etti ve dudaklarının kenarında köpükler belirdi:

“Anla! Hiçbir şey! Bir çivi bile vermem! Buradaki her şey benimdir!”

“Bir şey ver onlara, Pedro, bir şey ver!”

"Hayatta olmaz! Yirmi sene Senyor' a boşuna mı hizmet ettim ben!"

""Acele et, Pedro, toprağını hediye olarak ver onlara!” "Hayır!” diye bağırdı köşeye sıkıştırılmış bir hayvan gibi, bir zamanlar bizi kurtarmış olan dümen çarkına sıkı sıkıya tutundu. "Hiçbir şey! Burası benim toprağım, burası benim yeni evim ... Asla!”

Siyah tüylerle süslü lider bağırdı; yerliler Pedro'nun üstüne yürüdüler ama yaşlı adam onlara direndi; yelesi ağarmış bir aslandı o an, vahşice savunuyordu kendini; bana bağırdı:

"Ulan piç, beni yalnız bırakma! Saldır, kan mısın sen!” Belimden makasımı çıkardım ve vurmak için havaya kaldırdım; makas güneşin altında parlayınca yerliler birden durdu; onlar Pedro’dan uzaklaşırken siyah tüyden kuşaklı lider denizden gelmiş olan ve kumsalda mızraklannı bize doğrultmuş duran adamlara haykırarak bir şeyler söyledi; hepsinin ayru anda fırlattığı mızraklar tek bir silah gibi yol aldılar hedeflerine doğru: Pedro'nun kalbi.

Korkudan felç olmuştum, makas hâlâ havaya kalkmış elimde duruyordu; uçan mızraklar kuş sürüleri gibi göğü kararttı; mızraklar yaşlı adamın göğsünü deldiği sırada yerlilerden biri yanan dalı kulübeden geriye kalanlann üzerine fırlatarak çatıyı örmek için kullandığımız kuru dallan ateşe verdi.

Yaşlı adam bağıramadı bile. Hayatı sona ekmişti, dümen çarkının yanında, kollan açık, gözleri ve ağzı da öyle, yanan kulübesinin dumanlan içinde, göğsü kızıl mızraklarla delik deşik, öylece duruyordu; Pedro ölmüştü, çevirip sahip çıktığı küçük toprak parçasının sahille buluştuğu yerde ayakta duruyordu. Uzun zamandır aradığı şeyi elde etmiş ama yine kaybetmişti. Böylesi bir azmin en azından bu zavallı onuru hak etmiş olduğunu söyledim

kendi kendime; yeni ülkeye ilk adım atan ve bu ülkede kanını ilk döken kişi. Gözlerimi kapadım, kulaklanm alaycı bir uğultuyla sağırlaşmıştı; gizlenemeyen gözyaşlannda yankılanan kendi kah-kahalanmdı bu, gözkapaklanmın kara perdesinde ihtiyann cesedini ve o an elimde tuttuğum makasla öldürdüğüm yaşlı kaplumbağanın kanını görebiliyordum.

Ondan sonra kulübeden artakalanları ve dostumun, büyükbabamın vücudunu kül eden yangırun çıtırtılan dışında bir şey duymadım. Dalgalarm ve hurma ağaçlarının sakin fısıltısı yavaş yavaş geri döndü. Tekrar gözlerimi açtım; kalkanlarını göğüslerine siper etmiş sessiz yerlilerle çevrili buldum kendimi. Siyah tüyden kuşaklı liderleri bana yaklaştı. Karanlık bakışlarında umuttan başka bir şey yoktu - bu bakış her an bir gülümsemeyle aydınlanabilir ya da öfkeyle kararabilirdi.

Elimi uzattım; parmaklanrm açtım. Makası lidere sundum. Gülümsedi. Makası aldı. Güneşe tutup panltısını izledi. Ne işe yaradığını bilmediği belliydi. Evirip çevirip ne olduğunu, nasıl tutulacağım anlamaya çalışırken parmağını kesti. Makası kumların üzerine attı. Kaygılı gözlerle k^mun üzerindeki kana baktı. Sonra yine kaygıyla bana çevirdi bakışlanru. Büyük bir dikkatle makası yerden aldı, sanki onun canlı olduğunu sanıyordu. Yüksek sesle birkaç kelime söyledi. Adamlardan biri kumsala yakın duran bir ağaç kütüğüne koştu ve içinden bir şey aldı. Sonra yeniden lidere doğru koştu ve edep yerlerini örtüklerine benzeyen bir kumaş parçası uzattı. Kumaş bir şeye sa^^uştı. Lider bir eliyle makası tuttu. Diğer eliyle bana küçük çıkını uzattı. Avucumun içinde ağırlığını hissettim. Doğru düzgün bağl^anrnamış kaba ve sert kumaş hemen açıldı. Avucumda pınl pınl altın tanelerinden küçük bir yığın duruyordu. Hediyemin karşılığını almıştım.

Ellerim altınla dolu olarak Pedro'nun cesedine baktım.

Savaşçılar eski dostumun vücudundan çekip geri almışlardı mızraklannı.

Ormandan gelen adamlar dallarla vurup, ayaklarıyla ezerek ateşin son kalıntılarını söndürdüler. Yüzlerindeki ifadenin hüzün olduğuna yemin edebilirdim.

Orman halkı

Ağaç kütüklerinden birine yerleştirildim, zaten bunlar aslında sal benzeri uzun kanolardı ve her biri tek bir ağacın gövdesinden oyulmuştu. Ve bir kez daha sahilden uzaklaşırken gizlice Aziz Pedro Toprağı ismini verdim bu yere çünkü yaşlı dostum bir aziz gibi ölmüştü ve onun gövdesinden beslenen son alevleri hâlâ görebiliyordum.

Şimdiden birkaç kara akbaba kumsalın üzerinde dönmeye başlamıştı. Onlan görünce Pedro'nun kaçmak için onca yolu kat ettiği yok oluşu ve ölümü bu topraklarda bulduğunu düşündüm. Bunun üzerine kendime sordum, yoksa ben de köklerime doğru mu götürülüyorum, diye, benim kökenim, ilk başladığım yer esirlik miydi yoksa? Eğer Pedro’nun sonu başlangıayla aynıysa, ben uygunsuz bir istisna mıydım döngüsünü tamamladığında yaradılışının benzeriyle karşılaşan bir yazgıda? Ve yaşlı Pedro'yu sevmeyi öğrenmiş olmama rağmen şimdi dua ediyordum onun yazgısının bana miras kalmaması, aksine onun ölümünün benim kendi yazgımı bulmama yol açması için, varacağım yer onunkinden daha kötü olsa bile. Bir araya geldiğimiz günden beri aynı yazgıyı paylaşmıştık Oysa şimdi yazgılanmız bir daha buluşmamak üzere aynlmıştı.

Kaba kütükten oyulmuş kanolar denize aç^roak yerine kıyıya paralel olarak buruna doğru ilerlediler, pek uzun sürmeyen hafif kürek şıpırtılanndan sonra denizi fersahlarca açığa kadar çamura bulamış geniş bir nehrin ağzı göründü. Liderin tiz sesiyle verdiği bir buyruğun ardından, donanmamız bu epeyce geniş nehirden yukanya doğru yol almaya başladı. Her iki kıyıdaki sık ve yüksek kara ormanlar, tropik ağaçlardan oluşan örtülerinin altından yükselen seslerin sahiplerini gayet iyi gizliyorlardı; vahşi çiçeklerin ve çürümüş bitkilerin birbirine kanşmış kokulan havayı ağırlaştırmıştı. Bu yeni dünyayı saran gürültücü, yeşil, ki^rnzı, siyah, et pembesi, dev muhabbetkuşlarını andıran küt gagalı kuşlar çığlık çığlığa uçuşarak dolduruyorlardı süt beyazı göğü. Burada göklerin efendisi onlardı; bataklığı andıran nehrin efendileri ise uyuşuk gözkapaklannı kırpıştırarak bizi izleyen kertenkelelerdi.

Ve ben, Senyor, eline bir torba altın tutuşturulmuş bir esirdim. Nehirden yukarı çıktık. ^rtık hatırlamıyordum; biliyordum; bir yandan da

şükrediyordum insanların kendilerini bekleyen tek kesin sonun özgürlüklerini ya da hayatlannı kaybetmek olduğunu içten içe bilmelerine rağmen yaşayıp gitmelerini sağlayan cehalete. Eninde sonunda başımıza geleceklerin ne olduğunu biliriz, tek bilmediğimiz şey hangi koşullarda ya da ne zaman onlarla yüzleşeceğ^alzdir, acı verici kaderimizin bize çektirdiklerini bu yolla hafiflettiği için Tanrı'ya övgüler olsun.

Issız bir açıklığa yaklaştık. Yerliler kanolan çamurlu kıyıya yaklaştı yaklaştırmaz çevremiz yüzlerce yaşlı, kadın ve çocukla sanldı. Size daha önce bahsettiğim cıvıltılı seslerle dönüşümüzü kutladılar, Senyor, kapıldıkları heyecanın tek nedeni benim gibi tuhaf bir yabancıyı görmeleri değildi; hepsinin yüzünde aynı zamanda açık seçik bir rahatlama olduğunu da görebiliyordum. Titrek yaşlı adamların, huzursuz genç kızların ve emzirdikleri çocukları göğüslerine bastırmış duran kadınlann yüzlerinde hâlâ gölgesi gezinen dehşetin son kalıntıları da silinmeye yüz tutmuştu. Savaşçılar dönmüştü. Tehlikenin üstesinden gelinmişti. Hatta beraberlerinde bir de esir getirmişlerdi: beni. Bizi karşılamaya gelenler arasında tek bir genç erkek olmadığını gördüm, oysa pek çok oğlan vardı, kimileri neredeyse on-on iki yaşında olmalarına rağmen hâlâ anneleri tarafından emzirmiyorlardı.

Siyah tüyden kuşaklı lider makası kaldınp herkese gösterdikten sonra bana da altın taneleriyle dolu kumaş parçasını gös-terınemi işaret edince durumu bir kez daha kavradım. Hepsi birden memnuniyetle baş salladılar, en yakınımdaki kadınlar gülümsedi ve yaşlı adamlar titreyen elleriyle omzuma dokundular.

Çevreme baktığım zaman bu orman köyündeki tüm evlerin çatılmış dört kazığın üzerine örtülmüş hasırlardan ibaret olduğunu, hepsinin tıpatıp birbirine benzediğini ve hiçbirinde görülebilir bir zenginlik ya da iktidar işareti olmadığını gördüm. Lider siyah tüylerden kuşağını çıkardı, az ilerideki çardağın altında kızıl hurma yapraklanndan örülmüş ve pamuk topaklanyla doldurulmuş bir sepetin içinde oturan bir ihtiyann buruşuk ve titreyen ellerine büyük bir hürmetle bıraktı. Böylece liderin de diğer kanarya sarısına boyanmış adamlardan hiçbir farkı kalmadı çünkü benim gözümde hepsi birbirine benziyordu. Boğucu sıcağa rağmen soğuktan titriyormuş gibi görünen ihtiyar bir şeyler mırıldandı ve bu grubun lideri

olduğunu düşündüğüm genç adam karşılık olarak bir açıklama yaptı. Sonra genç adam bir perdeyi kapatır gibi çardağın kenarlarına tutturulmuş olan hayvan postlarını indirdi ve ihtiyar gözden kayboldu.

İki hurma ağacının arasına gerilmiş, pamuk ipliğinden örülü bir ağdan ibaret tuhafbir yatak ve yemem için acı bir kök verdiler. Ondan sonra köyün gündelik hayatı yeniden başladı ve ben de ihtiyatı elden bırakmadan onların yaşamına katılmanın faydalı olacağına karar verdim; birkaç ay boyunca onlann yaptığı işleri yapmakla oyaladım kendimi; fınnlardaki ateşi besledim, toprağı kazdım, aşıtaşı topladım, harç kanştırdım, ot ve kamış kestim, taşlan parlattım, bir de omanın içinde çeşitli yerlerde yetişen yabani meyveleri kesmek için istiridye kabuklan topladım; hayatım boyunca hiç gönnediğim türden meyveler vardı burada, kimi birkaç renkli, kimi ateş kı^ızısı, kimi koyu pembe, hatta parlak siyah, sert kabuklu, içi yumuşak ve hoş kokulu. Bu arada odun da topluyordum ama çok az kullanılmasına rağmen topladığımız yığınların çok çabuk ortadan kalktığı da dikkatimi çekmiyor değildi.

Burada her şeyin herkese ait olduğunu çabucak öğrendim; erkekler geyik avlıyor, kaplumbağa yakalıyorlardı, kadınlar kann-ca yumurtası, solucan, türlü türlü kertenkeleler getiriyorlardı, yaşlı adamlar hâlâ yılan yakalayacak kadar güçlüydüler - yılanların eti fena değildi; sonra bu yiyecekler düzenli olarak tüm topluluk arasında paylaştınlıyordu.

Zaman hiç geçmiyormuş gibi görünüyordu, her gün bir diğerine benziyordu; bu dönemde neler olduğu belleğimde pek kalmadı, kendi yaptıklarımı dahi hayal meyal hatırlıyorum, sanki karanlıkta yaşıyor gibiydim. Tek bir anlaşılır gerçekliğe tutunmuştum. Makasım, pamukla doldurulmuş sepetinden hiç kalkmayan ihtiyara teslim edi^rişti, keza siyah tüylerden kuşağın asıl sahibi de oydu ancak bir tehlike olduğu zaman gençlerden birine veriyordu kuşağı - örneğin sahilde yaktığımız ateş sayesinde bizim varlığımızı fark e^ttiklerinde olduğu gibi, başka bir olayda adamlar kanolanm nehre taşınuşlar, yu^m doğru gidip bir avuç altın tanesiyle dönmüşler, bir keresinde de nehirden aşağı inerek büyülü kumsaldan topladıklan incilerle geri gelmişlerdi. Her şeyi ihtiya-nn oturduğuna benzeyen sepetlerde saklıyorlardı, üstlerini aşıta-şıyla boyanmış

geyik derileriyle örtüp, tüyden kuşağı iade ettikleri ihtiyann yaşadığı çardağa koyuyorlardı.

Tüm hazinelerin sahibi olduğu açıkça belli olan ihtiyar, aynı zamanda makasıma da bekçilik ediyordu; makasımı onun boğum boğum ve lekeli ellerinde düşününce nihayet o Ukel topluma barışçıl bir şekilde kabul edilmem için verdiğim armağanın yeterli olduğuna karar verdim. Dediğim gibi, Senyor, tek bir gerçekliğe tutunmuştan:

O armağan beni Tabü bir de onların bana ver

dikleri armağanı kabul etmiş olmam.

Ama kendimi bu düşünceyle teselli etmeye çalıştıkça daha korkunç bir şüphe huz^^rnu kaçırmıaya başladı. Ya hiç beldeme-dı^m bir anda benden başka bir armağan daha isterlerse? O zaman ne verecektim onlara? Bu endişem sayesinde iradem iki kat kuvvetlendi ve gündelik işleri içinde bu yerlilerin arasına karışa-b^nek amacıyla tıpkı onlann yaşadığı gibi yaşamaya, yılanları ya-kalamalanna yardım edip sonra yakalananlan kadınlara götüren, sonra ortaklaşa bölii§ülen yemeği tıpkı onlar gibi yiyen görünmez bir yabancı olmaya gayret ettim. Sürekli onlarla birlikte yaşadığım için konuştuklan kuşdilini de biraz öğrendim. Ama dikkat çekmemeye, hatta m^^ünse unutulmaya özen gösterdiğim için öğrendikie^mi sınama cesaretini bulamadım. Bu sayede konuş-ma^ çok anlamayı öğrendim - gerçi itiraf etmem gerekir kı, bir gece ihtiyann y^anına gidip b^rnek istediğim her şeyi sormak için korkunç bir istek duyuyordum. Kendi kendime öne sürdüğüm zayıf varsayımlar pek kifayetsiz teselliler^ Senyor, hele bir de hiçbiri cevaplanmamış bir yığın sorunun kafamda birbirini kovaladığım düşünürseniz. Neden kumsalda bize saldı^mşlardı ve ateşi görünce neden öyle köp^roüşlerdi? Neden yaşlı adama o kadar öfkelenmişlerdi de bir makas verdim diye beni baş tacı etmişlerdi? Hâzinelerin ihtiyar bekçisi kimdi ve bu sefil topraklarda altın ve inci ne işlerine yanyordu?

Doğrusunu isterseniz içimdeki bu merak yüzünden, bukalemun gibi bulunduğum ortama uyum sağlayıp ayırt edilmeyecek şekilde gizlenme isteğimi gerçekleştirmek pek kolay değildi. Gerçi en azından gizlenmek zor bir iş değildi burada; güney güneşinin ışınlan sık ağaçların dallannın

arasından süzülerek vücutlan, evleri ve köydeki her türlü nesneyi ışık ve gölgeden oluşan desenlerle örtüyor ve orman manzarasının sıradan bir parçası haline getiriyordu.

Ne kadar aptalmışım; ışığın ve gölgenin hayaletvari oyunlan-nın tıpkı bukalemunlar gibi beni de gizleyeceğine gerçekten inanmış vc aynı anda hem meraklı hem de görünmez olabileceğimi sanmıştım. Bu yüzden bir akşam titrek ihtiyann çardağına yaklaşıp size bahsettiğim posttan perdeleri aralayarak içeri bakmaya cüret ettim. Sadece bir an bakabildim ama bu bir an bile içeride neler olduğunu görmeme yetti de arttı, örneğin, aylardır toplanan odunların büyük bir kısmı buradaydı, bir de kırmızı taneleri olan başaklar vardı. Yaşlı adamın hiç kalkmamacasına oturduğu ve uyuduğu sepetin çevresinde aynısından pek çok sepet vardı ve bunların içinde altın parçacıklan panldıyordu. Keza ihtiyann sepeti de incilerle doluydu.

Tam o anda yaşlı adam korkunç bir çığlık attı, sesi tıpkı o dev boyutlardaki rengârenk muhabbetkuşlarının seslerine benziyordu, postu indirdim ve başıma gelebileceklerin en kötüsünün ne olabileceğini tahmin etmeye çalıştım. Özellikle de beni gizleyen ışık ve gölge oyunlannın yok olduğunu, ellerimin, vücudumun, beni saran her şeyin farklı bir ışıkla, eli ayağı tutmayan ihtiyann içinde yüzdüğü inciler kadar parlak ve kurşuni bir ışıkla aydınlandığını fark edince iyice paniğe kapıldım. Her şey metalik bir renge bürünmüştü, Senyor; güneş ve onun yoldaşı gölge, ikisi birden kaçıp saklanmışlardı. Bir şimşek çaktığını duydum, ardından öyle bir yağmur başladı ki yeniden tufan kopuyor sandım, bizim buralarda bildiğimiz yağmurlar gibi değil, fırtınada yağanlar bile hiç kalır yanında; hayır, değişmez, kesilmez bir sağanak, gök delinmişti sanki. Birden her yanı sel basınca öyle bir hareket ve telaş başladı ki kimse yüzüme bile ba^nadı, bunun üzerine biraz rahatladım, ihtiyarın bağırmasının sebebi yaşlı kemiklerinin yaklaşan yağmuru hissetmiş olmasıydı, ben değildim, diye avuttum kendimi.

Büyük bir patırtıyla birlikte yerlilerin kimisi kulübelerin ha-sırlannı topladı ve sırtına vurup götürdü, bazılan koşup nehir kıyısındaki kanolan aldı, bir grup da sepetin içinde oturan ihtiya-n, altın ve inciyle dolu diğer sepetleri, odun denklerini ve kırrruzı taneli başaklan taşıdı, tufandan korumak için her şey postlarla örtülmii§tü. Böylece hepimiz yükümüzü sırtlarup amansız

yağmurun altında daha yükseklere ilerledik ve ağaçlarla kaplı küçük bir tepeden, nehrin ürkütücü yükselişini ve o zamana kadar bizim olan al^ işgal etmesini izledik.

O günden sonra hayatımız tamamen değişti. Öğleden sonra-lan ve geceleri hiç durmadan yağmur yağıyor, gökyüzü korkunç yıldınmlar ve uzaklarda çakan şimşeklerle yarılıyordu; fakat her sabah güneş hiçbir şey olmamış gibi yükseliyor, bu esnada ihtiyann bekç^; ettiği k^^. odunlar büyük bir titizlikle kullanılıyordu; kadınlar yakılan küçücük ateşlerin başına oturuyor, kırmızı başakları alıp tanelerini ayıklıyor, öğütüyor ve suyla karıştırarak beyaz bir hamur yapıyor, sonra avuçlarının arasında yassı çöreklere dön^türüp ateşin üzerinde pişiriyorlardı; kırmızı tahıldan yapılan duman kokulu ekmekler, bu kaçış ve korku döneminde yerinden hiç kalkmayan ihtiyar tarafından kıskançlıkla korunuyordu. Açlık korkusu, Senyor çünkü ormandaki meyveler çürümüş ve yenilmeyecek hale gelmişti; yatağından taşan ve iyiden iyiye coşup yayılan nehir ormanda ne varsa silip süpürüyordu, aylar boyunca yiyecek bulmakta güçlük yaşandı, yine o aylar boyunca tüm çabalarına ortak oldum, tüm dünyayı bir çamur deryasına çeviren bu yağmur mevsimi boyunca avlanmaya ve taşlann altından yiyecek bir şeyler çıkartmaya çalıştık; aylar boyunca kadınlann zaman zaman ateşte klza^^klan geyik dışkılarını bile yedim. Yedek buğday başaklannın neden o kadar değerli olduğunu ve oğlanların neden on iki yaşma kadar emzirildiğini nihayet anlamıştım.

K^^ odunun neden en az altın ve inci kadar değerli olduğunu da anlamıştım çünkü bu çamurlu ormanda bir tek kuru dal parçası bile kalmamıştı; berrak sabah saatlerinde nadiren birazcık ısınmayı başanyorduk; öğleden sonra tufan yeniden başlayıp her şeyi boğuyor, daha önce sahilde ağır ağır akan o zehirli derede çektiğim işkence yine başlıyordu: Sivrisinekler; insan kanı emen, patlayıncaya kadar kanımızı içen sinek bulutlan; ayak tabanlarımızdan içeri girip nohut büyüklüğünde kozalar ören küçücük, gözle görülemeyen keneler; bıra^ktıklan sirkeler orada büyüyor ve nasıl kuru mevsimde meyvelerin kabuklarını yanp çıkarlarsa öyle derimizi yarıp çıktıklannda fark ediliyorlardı. Ve uykusuz geceler, Senyor, devamlı kaşınmalar, acıdan ve sızıdan toprağın üzerinde debelenmeler, bedenini çamura bulamalar... böcekler için canlı besin olan siyah, şişmiş vücutlar; kuru odunları yemek pişireceğimiz ateş için saklamak ve duman yapıp o

korkunç yaratıkları uzak tutmak için geçen ateşin közlerine atılacak yaş odun kesmek; o böceklerle uğraşmak neredeyse tüm zamanımızı alıyorsa da yerliler başka işlerle uğraşacak mecali de buluyorlardı: Sivrisineklerin barınacaklan yer kalmasın diye çevredeki yeşillikleri ve çalılan yakıyorlar, bu arada yanan yerler arasında kapana kısılan az sayıdaki minicik boynuzlu, koyu derili geyikleri avlıyor ve yangın sayesinde kazılması kolaylaşan toprakta kertenkele yakalıyorlardı.

Kuru odun ve yaş odun, gürül gürül ateşler ve ıslak, dumanlı ateşler; ateş ve duman olmadan orada hayatta kalamazdık Elimizde kalan kuru odunlar, dünyadaki tüm altınlardan ve incilerden daha değerliydi bizim için. Evet, Pedro ve ben o volkanik taşlar ve kuru dallarla yeni dünyanın ilk ateşiru yaktığımızı sanıyorduk. Şimdi, gece gündüz ormanda yanan ateşlerle çevriliyken, nihayet bulmuştum yerlilerin saldırı nedenini. Ama bir yandan da kendi kendime soruyordum, eğer kutsal ateşi kızdırmamak için onu israf edenlere karşı ölümcül bir savaşa girişmek gerekiyorsa, İncilerin ve altının değeri neydi çünkü onlar kimseyi başka bir şeyden korumuyor, yemeye de yaramıyorlardı. Ama yakında bunları da öğrenecektim, Senyor.

Tapınaktaki sözler

Önce gökyüzü yağmursuz ^^mlarla çatırdadı; siyah inci rengindeki gök kubbede ışıklar parladı, davuüar gümbürdedi, şimşekler gökten kuş sürülerinin hızıyla geçti; yıldı^runlar oradan oraya yankılandı, derken gök sakinleşti, ^^na uzaklaştı, bulutlarla örtülmüş dağlarm tepelerinde ölmek üzere çekilip gitti.

Sonra bir gün güneş yine eskisi gibi parladı, her şey tazelenmiş ve yedenmiş gibi görünüyordu. Orman vahşi çiçek kümeleriyle ve hoş kokulu çalılarla kaplandı, ufka baktığımda ilk kez çok uzaklardaki bir volkanın dumanh, beyaz zirvesini gördüm.

Akbabalar diğer kuşlardan daha önce döndü. Birçok yaşlı insan öksürük nöbetlerine teslim olmuş ve bazı gençler de yüksek ateşe yenik d^müşlerdi; bunların titreyişleri, inci dolu sepetinden hiç kal^nayan ihtiyardan bile beterdi. Birkaç kadının keneler tarafından ısmldıktan sonra öldüğünü gördüm; sivri uçlu kabuklar bacak derilerini parçalayıp çıkıyordu ama yine de bacaklarına kan oturuyor, ölünceye kadar kapkara yayılıyordu yukan.

Küçük çocuklarm çoğu aniden kayboldu. Yaşlı ya da genç, tüm cesetler kayboldu.

Güneş tekrar bu topraklarda hüküm sürmeye başlamıştı. Ama hiç de beklediğim gibi neşeyle karşılanmadı güneşin dönüşü. Onun yerine herkeste huzursuz bir sessizlik peyda oldu ve ben de sormaya başladım kendime bu mevsimin ne gibi bir musibetin habercisi olduğunu.

Bir sabah kalktığımda tepenin üzerinde hayli telaşlı bir hareketlilik olduğunu gördüm. Hasır kulübeler yine söküldü, kanalar tekrar başların üzerine kaldınldı ve köy halkı nehir kıyısına döndü. Fakat erkeklerin bazıları ihtiyara ve onun hazînelerine göz kulak olmak için tepenin üzerinde kaldı. Artık o cıvıltılı, ilkel kuşdilini bayağı çözmüştüm diyebilirim, bu yüzden onlarla kalmamı istedikleri zaman ne dediklerini anlamakta güçlük çekmedim.

İhtiyann oturduğu sepeti birkaçı sırtladı; kalanlar da diğer sepetleri kafalarının üzerine yerleştirdiler ve beni de yanlanna alıp nehrin ve denizin ters yönünde ormanın içine daldılar. Aylar boyu yağan yağmur yüzünden toprağı kaplayan yapraklar çürümüştü, ormanın bizi yutacağından ve yönümüzü kaybedeceğimizden korktum önce. Ama, parmak uçla^rnzın dokunuşlarına bile boyun eğen narin yeşil bitkilerin üzerinden sürekli geçildiği için ayak izlerinin bir yol oluşturduğunu çok geçmeden fark ettim; hafif bir rüzgarla kımıldanan liken ve orkide çiçeklerinden, geçmiş tufanın parlak damlacıklarını nefis görünümlü gümüşi tüyleri üzerinde hala taşıyan ışıltılı yapraklardan biraz daha direngen olan bu izlere hemen hemen bir patika denebilirdi.

Orman denemeyecek bir ormarun içinden yürüyorduk, Senyar, nemli ve karanlık bir orman, ağaç kütüklerinin gün ışığını hiç görmediği ya da hiçbir zaman görmeyeceği bir orman; yapraklar alabildiğine uzun ve kalın, kökler alabildiğine derin, her yan sarmaşıklarla kaplı, kokular ve çiçekler akıl almaz derecede uyuşturucuydu - çamurun içine saçılmış insan cesetleri ve yılan leşleri bile birbirine karışmıştı. Keza öylesine kulak tı^alayıcıydı cırcır-böceklerinin şarkısı.

İki gün yürüdük, iki ağacın arasına gerdikleri pamuk ipliğinden ağlarda uyuduk; kireçtaşından uçurıımların dibinde gizlenen, neredeyse küçük birer

göl büyüklüğündeki tuhaf derin kuyuların başında ya da acı portakal ağaçlarının yetiştiği küçük aç^^kiarda mola verdik. Fakat biz ormanın içinde ilerledikçe ve loşluk karanlığa döndükçe koku da ağırlaştı ve başımızın üstünde dönen akbabaların çığlıkları arttı.

Dört bir yanımızı ölümün kokusu sarmıştı, Senyor, nihayet bir yerde durduk bunun nedeni olağandışı bir binanın yolumuzu tamamen kesmesiydi. Yapıyı uzaktan görme fı.rsatım hiç olmamıştı çünkü ormanın gizleyici sıklığı onu tam buraya, karanlık ve nemli bünyesinin tam merkezine saklamıştı adeta. Bu geniş temelli, dimdik kaygan basamakları olan ve tepesi ağaçlardan daha yükseklere uzanan yapı ormanın taştan kalbiydi sanki.

Yalnızca zirvesi güneş gören bu büyük tapınağın gövdesi, çürümüş kara ormanın içine olduğu gibi gömülmüştü. Ah, yurdunun denizleri, yurdumun nehirleri; çölün sulannı toplayıp geçmiş kralların mezarlanna götüren geniş nehir geldi aklıma; bu da tıpkı o mezarlar gibi bir piramitti, Senyor, gerçi içerisi bir cenaze evi gibi kokuyordu. O zaman anladım akbabaların burada kannlarını doyurduklannı, piramidin tepesine konuyorlar ve yağmur, güneş ve ölüm yüzünden çürümüş kocaman et parçalan kopartıyorlardı. Yapının tepesindeki gürültü, akbabalann ziyafeti beni sağır ederken anladım uzun yaz yağmurlan sırasında kaybolan cesetlerin nereye götürülmüş olduğunu. Kulaklarım duymuyorsa da gözlerim görüyordu: Bir tür sarmaşık tapınağa tırmanıp dört bir yanını örtmüş ve basamaklar yosunla kaplanmıştı ancak ormanın işgali yine de tapınağın pencereleri, sarmaşıklardan daha büyük bir inatla basamaklara tut^^uş yılan kabartmalarını gizlemeye yetmiyordu.

Küçük kafilemizin yalınayak üyeleri sırtlarında sepetleriyle pek de zorlanmadan basamakları tırmanmaya başladılar; ben de yosunlar üzerinde düşe kalka onları izledim oyuk benzeri pencerelerden birine doğru. Sonra bu oyukların insan yapımı azametli mağaralar olduklarını fark ettim, inci ve altın sepetleriyle birlikte ihtiyar da bu mağaralardan birine yerleştirildi. Yerliler onu orada bırakıp çıktılar ve bana içeri ^^emi söylediler.

Tapınağın içindeki bu mağaraya her nasılsa ışık giriyordu. Alçak tavanlı derin oyuğun içinde altınlar ve inciler pırıl pırıl parlıyorlardı, içi incilerle doldurulmuş sepetlerden birinde ise o yaşlı adam oturuyordu ve makasımı -tıpkı ormandaki kökler gibi görünen- elinde tutuyordu. Öteki elini kaldırdı

ve yaklaşmamı, yanına oturmamı işaret etti. Kıçımın üstüne çömeldim. O zaman ihtiyar konuşmaya başladı. Cılız ve hırıltılı sesi bir zamanlar hüzünlü ve görkemli olan bu odanın rutubetli duvarlarında yankılandı.

“Hoş geldin, kardeşim. Seni bekliyordum.”

İhtiyarın anlattığı efsane

Senyor, ihtiyarın tapınaktaki ilk sözlerini işittiğim ve ses tonundaki ciddiyeti hissettiğim zaman anladım ki bu konuşmayla sahip olduğu gizli bilgiyi, bilgeliği bana aktanyordu; hani derler ya, büyücüler sihirli asalarıyla taşa vurduklannda taştan su fışkırırmış, işte ihtiyarın konuşmasıyla o^an insanlarının arasında yaşadığım aylar boyunca hiç konuşmadığım ama sürekli dinlediğim dilleri de öyle döküldü ağzımdan. Yine de emin değilim ihtiyarın tapınakta söylediği sözleri tam olarak aktanp aktaramayacağımdan; ne kadarını unuttuğumu ve ne kada^rnn hayal gücümün ürünü olduğunu, ne kadarını atladığımı ve ne kadarını eklediğimi bilemiyorum. İhtiyann söylediklerini yeni dünyadaki serüvenlerimin çok sonraki bir döneminde de idrak etmiş olabili-^m, kestiremiyorum; belki bugün anlattıklarım onun söylediklerinden anladıklarımın ancak mealen tekrandır.

Onu izlemeye başladım, sanki sepetin içindeki inciler ona hayat veriyor ve karşılığında onun gevşek derisinde can buluyorlardı, adam onları besliyor, onlar da adamı besliyorlardı. Ben ona ne söyleyeceğimi düşünedurayım, o sözlerine devam ederek geldiğim günden beri beni gözlediğini söyledi, ben aralanna katılalı beri, üç timsah gününden bu yana böyle devam etmişti, bu iyi bir işaretti çünkü böyle bir günde dünya anamız suların içinden yükselmişti.

"Ben denizden kurtanldım, Efendimiz,” dedim kısaca.

“Ve Doğu’dan geldin, orası tüm hayatın kaynağıdır çünkü güneş oradan doğar.”

Ve ekledi şafağın parlak san ışıklarıyla, altın güneşin renkleriyle birlikte geldiğimi.

'Ve kuru bir günde ateş yakarak varlığım göstermeye cüret ettin. Hoş geldin, kardeşim. Evine döndün."

Elinin bir işaretiyle bana tapınağı, hatta belki bütün ormanı sundu. Tek söyleyebildiğim şu oldu:

“Başka bir adamla birlikte gelmiştim, Efendimiz ama o adam benim gibi hoş karşılanmadı.”

“Çünkü onun gelmesi beklenmiyordu.”

Sorgulayan bakışlanmı hiç umursamadan devam etti: "Dahası, bize meydan okudu. Sadece kendisi için bir tapınak inşa etti. Yeryüzünün bir parçasına sahip olmak istedi. Ama yeryüzü kutsaldır ve hiçbir insan ona sahip olamaz. Aksine o bizim sahibi^mizdir.”

Bir an suskunlaş^^^ sonra sözlerini sürdürdü:

“Senin arkadaşın yalnızca almak istedi. Karşılığında hiçbir şey vermek istemedi.”

İhtiyann elindeki m^&sa bettim ve bir kez daha emin oldum hayatımı k^^^a^rn o makas olduğundan. Ve ihtiyar, bir terziden çaldığırn o ilkel nesneyle işaret ederek bir şeyler söyledi, sanırım söyledikleri dilimize şöyle çevrilebilir: İyi şeyler herkese aittir çünkü ortaklaşa sahip olunan şeyler tannlara aittir ve tann-lara ait olan şeyler ortaklaşa kullanılır. “Tann” ve “tanrılar” kelimeleri yerliler arasındayken öğrendiğim ilk kelimelerdi çünkü sürekli bu kelimeleri tekrarlıyorlardı ve onların "ilah” ya da “tannlar”ı bizim “Tann”mızdan pek farklı gelmiyordu kulağa.

”O benim dostumdu," dedim yaşlı Pedro'yu savunmak için. ”O yaşlı bir adamdı,” diye cevap verdi ihtiyar. “Yaşlı adamlar yararsızdır. Hep yerler ama hiç çalışmazlar. Yılanları bile zor yakalarlar. M^^im olduğunca çabuk ölmeleri gerekir. Yaşlı bir adam ölümün gölgesidir ve bu dünya için gereksizdir."

Hayretler içinde baktım yüz yaşının üstünde olduğu açık seçik belli olan bu ihtiyara; incilerle, ormanın sıcak ve nemli havasından değil kemiklerinin

gevrek ve buz gibi yaşlılığından doğan bir soğuğa karşı pamuk topaklaoyla doldurulmuş sepette oturan bu kötürüme.

Her şeyin yaşlarup öleceğini, insanın da inci^n de aynı kaderi paylaşacağını ç^ünkü doğanın kanununun bu olduğunu söyle-ona.

İhtiyar başını iki yana salladı ve bazı canların oka benzediği cevabını verdi. Bu insanlar havaya fırlar, uçar ve düşerler. Dostumun hayatı da bunlardandı. Ama kimilerinin hayatı da çembere benziyordu. Bitmiş gibi göründüğü yerde, aslında yeniden başlıyordu. Bunlar yenilenebilir canlardı.

“Senin, benim ve kayıp kardeşimizin hayatı da böyledir. Onun hakkında herhangi bir şey biliyor musun?”

Çok iyi bildiğim şeylerin tekranymış gibi açıklanan bu anlaşılmaz cümleleri duyduğum zaman aklımın nasıl karıştığını bir düşünün, Senyor. O anda benim için bilinebilir olan tek şeyin, kaderimin verdiğim cevaplara göre çizileceği olduğunu da düşünün çünkü benim aklımdan hiç çıkmıyordu.

Ağzımda geveleyerek, “Hayır, onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum," dedim.

"O bir gün dönecek, tıpkı senin döndüğün gibi.”

İhtiyar içini çekti ve kayıp kardeşimizin diğerlerine göre dönmeye daha mecbur olduğunu çünkü onun kendisini hepimizden daha çok feda ettiğini anlattı. Geri dönüşü kesinleştirecek tek şeyin kendini feda etmek olduğunu söyledi.

"İyi düşün," dedi çok alçak bir sesle, “senin bu topraklara geri döndüğün üç timsah gününü. O gün her şeyin bir araya geldiği ve başlangıçtaki gibi tekrar bir olduğu gündür.”

"Biz üçüz, Efendimiz; siz, ben ve kayıp olan,” diye mırıldandım, ne söylediğimin bilincinde olmadan.

Yaşlı adam bir an düşünd^rten sonra bol olan her şeyin kar-makanşık bir halde sürekli çoğaldığını, doğduğunu ve öldüğünü söyledi; oysa birliğe

doğru yükselen şeyler yeniden yaşıyordu, tanrılar ve insanlar arasındaki fark da buydu çünkü insan çok olmanın iyi olduğuna inanırken tannlar az olmanın iyi olduğunu biliyordu.

Konuşurken hızlı hızlı paınnaklanna dokunuyordu, tıpkı daha önce kumsalda genç savaşçının yaptığı gibi, parmaklarını sayıyor ve anlayabilmem için altının dokuzdan az olduğunu, üçün de altıdan az olduğunu gösteriyordu.

"El ele tutuşmuş üç adam,” derken buz gibi parmakları benimkilere dokundu, “bir çember oluşturur, tek bir adam olmaya hazırlanırlar, tıpkı başlangıçta olduğu gibi. Üçün gayesi birliktir. Bir mükemmeldir, her şeyin kökenidir; bir bölünemez, bölünebilir olan her şey ölümlüdür, bölünemez olan sonsuzdur; üç birden sonraki ilk bölünemeyen sayıdır, iki kusurludur çünkü ikiye bölünebilir; üç altıya, dokuza, on ikiye, on beşe, on sekize çıkabilir ya da bire dönebilir; üç yollann kesiştiği yerdir: Birlik ya da dağılma; üç, birlik vaadidir."

İhtiyar bu açıklamalan ellerinin hızlı hareketleriyle destekliyordu; bir kolunu sepetten dışan uzattı, toz içindeki taş zemine paralel çizgiler çizdi, yeniden sildi, bazı çemberler çizip içine yeni çizgiler kondurdu; hazînelerin ışıltısıyla aydınlanan odanın zemininde boğumlu parmaklarıyla çabucak yeni şekiller oluşturuyordu, o parmaklar ki, yılanlar, kanncalar ve kaplumbağalarla besleniyordu ait olduklan kişi.

Tozun üzerine bir çizgi de ben ekledim:

"Tekrar bir olduğumuz zaman ne yapacağız, Efen^miz?”

İhtiyar gözlerini kaldınp uzaklara, mağaramızın girişinden öteye, ormana baktı ve cevap verdi:

“Karşıtımızla bir olacağız -ana, kadın, toprak- ki o da tek olan bir varlıktır ve bizi kollanna almak için bir olmamızı beklemektedir. O zaman banş ve neşe olacak çünkü ne o bize hükmedecek ne de biz ona hükmedeceğiz. O zaman biz sevgili olacağız."

Bir şey diyemedim, bir süre o da konuşmadı. Sonra dikkatle gözlerimin içine baktı ve şimdi size söyleyeceklerimi söyledi, Senyor:

İlk önce hava vardı ve bedenleri olmayan ta^alann me^nıydı.

Ve havanın altında deniz vardı, hiç kimse bilmiyordu nasıl ya da tarafından yaratıldığını.

Ve denizin içinde hiçbir şey yoktu.

Ve havada ya da denizde zaman yoktu, bu yüzden tannlar hiçbir şey yapmadılar.

Ama hava tanrıçalarından bir tanesi kendisine toprak tanrıçası dedi ve çevresinde yalnızca havayı ve suyu gördüğü için adı-ne anlama geldiğini sordu, yer ne zaman yaratılacaktı çünkü onun mekanı orasıydı.

Toprak, adına sevdalandı ve öylesine sabırsızlandı ki nihayet dünya ona verilinceye dek diğer tanrılarla sevişmeyi reddetti.

Tannlar ona tekrar sahip olmak için isteğini yerine getirmeye karar verdiler, onu gökten suya indirdiler ve o yoruluncaya kadar suyun üzerinde yürüdü, sonra denizin üstünde uzandı ve uykuya daldı.

Onu arzulayan tanrılar onu uyandırmaya çalıştılar, bir erkeğin yapacağı şeyleri yapacaklardı ona ama toprak uyumaya devam etti ve uykusu ölümü andırıyordu.

Tannlar öfkelendiler, dev yılanlara dönüşüp toprak tanrıçasının kollarına ve bacaklanna sarıldılar, sonra tüm güçleriyle dört bir yana çekip onu parçaladılar ve orada öylece terk ettiler.

İşte o tanrıçanın bedeninden tüm varlıklar doğdu.

Saçlarından ağaçlar; derisinden çimenler, çiçekler ve meyveler; gözlerinden kuyular, kaynaklar, mağaralar; ağzından nehirler; burun deliklerinden vadiler; omuzlarından dağlar doğdu.

Ve tanrıçanın karnından ateş doğdu.

Tanrıça gözlerini açıp terk ettiği göğe baktı ve ilk defa yıldızları ve gezegenlerin hareketini gördü çünkü gökte oturduğu sırada onları görmüyor, yollarını bilmiyordu.

Göklerde zaman yoktu, bu yüzden her şey her daim aynıydı.

Ama doğmak, büyümek ve ölmek için toprağın zamana ihtiyacı vardır.

Ve yeniden doğmak için toprağın zamana ihtiyacı vardır.

Tanrıça bunu biliyordu çünkü her gün güneşin doğduğunu ve battığını, sonra yine doğduğunu görm^ü, bu sırada tanrıçanın derisinden doğan meyveler yere düştü, onları toplayacak kimse olmadığı için çürüdüler, kimse gözlerinden doğan pınarlardan su içmedi, ağzından çıkan nehirler hiçbir işe yaramadan çabucak denize dökülüyordu.

Böylece toprak tanrıçası üç tanrıyı çağırdı, biri kırmızı, biri beyaz, öbürü de siyahtı.

Siyah tanrı çirkin, kambur bir cüceydi, her yanı çıbanlarla doluydu, oysa diğer ikisi uzun boylu, kibirli genç prenslerdi.

Ve toprak tanrıçası, bu tanrılara insanın doğması ve böylece meyvelerin toplanıp suların içilmesi, nehirlerin dize getirilip toprağın işlenmesi için içlerinden birinin kendisirıi feda etmesi gerektiğini söyledi.

İki yakışıklı genç tereddüt ettiler çünkü kendilerini çok seviyorlardı.

Ama hasta ve kambur cüce öyle yapmadı; ne tereddüt etti ne de kendine olan sevgisi yüzünden duraladı.

Cüce tanrı toprak tanrıçasının saf ateşten ka^^a atladı ve orada yok oldu.

Ondan çıkan alevlerle ilk erkek ve ilk kadın doğdu; erkeğe ba§ ya da şahin, kadına ise saç ya da çimen denildi.

Ancak, kendini feda eden korkunç görünüşlü t^^^ı n kısacık gövdesinden yalnızca y^mı adam ve yarım kadın doğabilmişti, göğüslerinin altında vücutlan yoktu ve saksağanlar ya da serçeler gibi sıçrayarak yüıüyorlardı,

sonra çocuk yapmak için adam kadı-^ ağzına dilini so^^, böylece daha tamamlanmış olan iki adam ve iki kadın doğdu, vücutlan göbeklerine kadar geliyordu, onlardan da dört adam ve dört kadın doğdu, bunlann cinsel organları da vardı ve bu insanlar tannlar gibi çiftleştiler, onların çocuklan-^n vücutları dizlerine kadar tamamla^nıştı, onların torunları ise nihayet eksiksizdi, ayakları vardı, onlar dünyada ilk olarak ayağa kalkıp yürüyen insanlardı, ilk kadının, tanrıça anamızın üzerlerine titreyen bakışlan altında dünyayı doldurdular.

Toprağın karnındaki ateşten insanlara eşlik edecek yaratıklar da doğdu, hayvanlar bu ateşten doğdular ve hepsi de derilerinde taşırlar küllerden doğdukl^^^ işaretini; yılanın gömleği, kartalın koyu renkli tüyleri, jaguann benekleri. Bir de kelebeğin kanatlan, kaplumbağanın kabuğu ve geyiğin derisi gösterir onların ihtişamlı ve gölgeli doğumunu.

Bir tek bahklar kaçabildi denizin üstüne uzanmış tanrıçanın bacakları arasından, bu yüzden kadın gibi kokarlar, bu yüzden pürüzsüzdürler, kıvraktırlar ve hazzın rengini taşırlar.

Ve tanrıçanın karnı son bir kez kasıldı.

Tüten bağırsaklarından bir ateş sütunu yükseldi.

Bu ateşin içinde kambur ve çıbanlı tanrının ruhu vardı, göğe doğru yükseldi ve orada zamanın başlangıcından önce var olan eski güneşin ışığıyla kanşıp insanın ilk güneşine dönüştü; günlerin güneşi ve yılann güneşi.

Cücenin kendini feda etmesinin ödülü buydu.

Diğer yandan kırmızı tanrı ve beyaz tanrı kibirlerinin bedelini ödemek zorundaydılar.

Toprak üzerinde kaldılar ve zamanını ölçmeye mah

kum edildiler.

Ve korkaklıklan için ağladılar çünkü çıbanlı siyah tanrının kendini feda etmesiyle yanm insan doğmuştu, hiçbir yönüyle ta^tilara benzemiyorlardı,

bütün olarak değil eksikli doğmuşlardı, onlara hayat vermek için kendini feda eden tanrı nasıl bedenen ç^pıksa, onlar da ruhen çarpık ve sakattılar.

İhtiyar bunlan anlatırken bir yandan da özenle süslenmiş mağaranın tabanındaki tozun üzerine çizgiler çiziyordu, bir ara hikayesini kesip çizgileri saymamı söyledikten sonra devam etti.

Söylediğine göre ana tanrıça tozun üzerindeki çizgiler kadar gün saymış, bu süre içinde yıldızlar gökteki danslarını bitinnişler, toprağın tüm meyveleri olgunlaşmış ve sonra yeniden filizlenme çemberinin başına dönmüşler.

Üç yüz altmış beş tane çizgi saydım ve ihtiyar bu sayının güneşin çizdiği çemberlerin tam sayısı olduğunu söyledi, böylece kanıtlanıyordu bazı hayatların bittiği zaman yeniden başladığı çünkü çıbanlı tanrı da insanın doğması için hayatını feda etmiş ama sonra güneş olarak yeniden doğmuştu.

Ve ihtiyar şimdi aktaracaklarının, tanrıçanın ondan sonra dedikleri olduğunu söyledi:

İnsan doğsun, diye karnımdaki ateşi verdim.

İnsan yaşasın, diye derimi, ağzımı ve gözlerimi verdim.

İnsan karnımdaki ateşten doğsun, diye kambur ve çıbanlı siyah tanrı hayatını verdi.

Benim vücudum, meyvelerle dolsun ve insanlan beslesin, diye güneşe dönüştü sonra.

Peki insanlar tüm bunların karşılığında ne verecek?

Ve bunları söylediği esnada fark etti ki insan tanrılarda olmayan bir şeye sahipti çünkü tanrılar şimdi de geçmişte de vardı ve sonsuza dek var olacaklardı, hiç kimseye hiçbir şey borçlu değillerdi.

Ama insan borçluydu; hayatını borçluydu.

Ve hayatının bedeli de yazgısıydı.

Ve bunu ödemesi gerekiyordu.

Ve insanın yazgısını belirlemek için toprak ana ile güneş baba zamanı icat ettiler ve ona verdiler, yazgılannın gidişatı böylece belirlendi.

İşte bu yüzden güneş günlerinin sayısı tam olarak bellidir ve insan, günlerinin adlarını ve sayılarını bilmelidir ki bu günler doğanın günlerinden farklıdır, bu günlerin yazgısı değil, yalnızca amacı vardır; ama aynı zamanda tannların günlerinden de farklıdır çünkü tanrıların günlerinde ne zaman ne de yazgı vardrr ama yine de bunları doğaya ve insana verenin onlar olduğu bir hakikattir.

Yaşlı adam uzanıp beş çizgiyi sildi ve soran gözlerime baktı.

Sonra saymaya devam etti:

Tanrılar, insan adlarının yazgısına yirmi gün bahşettiler ve bu günleri timsah, rüzgâr, ev, kertenkele, yılan, kafatası, geyik, tavşan, su, köpek, maymun, çimen, kamış, jaguar, kartal, akbaba, deprem, bıçak, yağmur ve çiçek diye adlandırdılar.

Fakat insana günlerin adını bahşetmekle kalmamış, hayatının bedelini ödemek için kurbanlar sunmak zorunda olduğu tan-nlann işaretinden ayr^naz bir yazgı da vermişlerdi.

Ve bu yüzden insanın adının yirmi gününe ek olarak tanrıların varlığının on üç günü de mukadder kılındı.

Ve güneşin yolculuk yılından ya da yerin yenilenme yılından farklı olan yazgı yılı, yirmi günden ilkinin on üç günden ilkiyle rastlaştığı zaman başlar.

Bu da ancak gün on üç kez döndüğünde ve on üç gün yirmi kez döndüğünde meydana gelir.

Böylece oka benzeyen canlarla çembere benzeyen canların yazgıları birbirine bağlanır, insanın çizgisi ve tannların küresi, bu birleşimden t^rn zaman doğar ki zaman ne çizgi ne de küredir ama ikisinin evliliğidir.

“Şu çizgilere bak, kardeşim, bak ve parmağımla gösterdiğim yere kadar say.”

Saymaya devam ederken sordum:

“Neden yirmi ve neden on üç?”

'Yirmi çünkü bu sayı, el ve ayak parmaklan olan tam bir insanın doğal sayısıdır. On üç çünkü sırrın anlaşılmaz sayısıdır ve bu yüzden tannlara uygundur."

İki yüz altmış çizgi saydım, kı bu gerçekten yirmi kere on üç veya on üç kere yirmi ediyordu ve ihtiyara göre bu çizgilerin güneş yılından farklı bir insan yılının günlerini gösterdiği gerçeğini kabullenerek sordum:

“Peki neden güneş yılından şu beş günü sildin?”

İhtiyar içini çekerek şöyle devam etti:

Tıpkı benim iç çektiğim gibi toprak anamız tanrıça da içini çekti ve gece boyunca acı acı ağlayarak insanlara hayatlannın bedelini ödemeleri için yalvardı.

Ama insanın hayatına karşılık ödeyebileceği tek bedel candı; tanrıça bunu biliyordu ve ağlamaya devam etti, insanların yüreklerini yemeyi arzuluyordu.

İnsanlar korktu ve tanrıçaya canlan dışında sahip olduklan iki şeyi sundular: Armağan niyetine meyveler verdiler, tapınma niyetine zamanlarını adadılar.

Tanrıça avaz avaz haykırmaya başladı, bunun yeterli olmadığını söyledi, meyveler aslında toprağın ve güneşin insana verdiği bir armağandı, kişinin kendine ait olmayan bir şeyi vermesinin neresi armağan sayılırdı ki?

Tanrıça avaz avaz haykırmaya başladı, bunun yeterli olmadığını söyledi, zaman da aslında toprağın ve güneşin insana verdiği bir armağandı, toprak ve güneşin değil, insanın zamana ihtiyacı vardı, insana zamanı vererek ilahi sonsuzluklanndan vazgeçmişler ve bir tanrıya yakışmayacak şekilde takvimlerle zincirlenmiş-lerdi.

Tanrıça avaz avaz haykırmaya başladı, bunun yeterli olmadığını söyledi, insanın tannlara verebileceği tek hediye canıydı. onlar kanlarını vermedikçe sükûnet bulamayacak, eğer toprak insan kanıyla sulanmazsa bir daha meyve vermeyecekti.

Toprak tannçasının dağlar, vadiler ve nehirlerden oluşan derisinin altı gözler ve ağızlarla doluydu; gözünden bir şey kaçmaz, iştahını bastırmaya hiçbir şey yetmezdi, insanlar birbirlerine sormaya başladılar hayatta kalabilmeleri, yeri ve güneşi beslemeleri ve açlıklarını gidermeleri için gerçekten hepsinin ölmesi mi gerekir diye.

Doğanın meyvelerini sunmalan yeterli olmuyordu çünkü toprak daha fazla meyve vermeyi reddetti ve bunun üzerine ilk olarak ateş güneşi söndü, dünya buzla kaplandı ve hepimiz soğuktan ve açlıktan kırılıp gittik.

Zaman harcayarak dua etmek de yetmiyordu çünkü toprak güneşle anlaştı ve zaman yok oldu, böylece ikinci olarak rüzgâr güneşi yok oldu, her şey kasırgalarla yerle bir edilince tapınakla-nmızı terk edip evlerimizi sırtımuzda taşımak zorunda kaldık.

Böylece felaketler felaketleri izledi; insanlar kaçmaya çalıştılar ama toprağın elinden nasıl kaçıp kurtulabilirlerdi ki?

“Bak, kardeşim, dışarıya bak, ışığa bak, şu boyun eğmez ormana bak, orada göreceksin başımıza gelenlerin açtığı yaralan, hatırla benimle beraber bir daha, bir daha bizi kuşatan korkunç felaketleri."

Üçüncü olarak su güneşi yok oldu; her şey tufanla süpürü-]üp gitti, gökten ateşler yağdı, insanlar ve beraberlerinde şehirler yanıp kül oldu.

Güneşler tek tek yok oldu çünkü insan canını tannlara armağan etmek istemedi ve bu reddedişinin bedeü yok olmaktı.

Güneşler tek tek yeniden doğdu çünkü insan tanrılarm şanı için dua etti ve onlar için kendini feda etti.

Her felaketle birlikte her şeyimizi yitiriyor ve tekrar sıfırdan başlıyorduk.

“Bugünün güneşi hangisi?" diye sordum.

"Dördüncü güneş, yani toprak güneşi, eğer kanımızı nehir gibi akıtarak onu hayatta tutamazsak bu da diğerleri gibi deprem, açlık, felaket, savaş ve ölümle birükte yok olacak."

İşte kehanetler böyle diyordu, her insanın yazgısı geciktirmekti tüm insanlığın nihai yazgısım, bunun için de bazılannın ölümü diğerlerinin hayatıyla dengelenmeliydi.

“^ma Efendimiz, topraklannızda hiç kimsenin kurban edildiğini görmedim, sadece hast^^^ın ve açlıktan kaynaklanan normal ölümler gördüm.”

İhtiyar büyük bir üzüntüyle cevap verdi:

“Hayır, birbirimizi öldürmüyoruz. Hayatlarımızı başkalanna sunmak için yaşıyoruz. Bekle, zamanla anlayacaksın.”

İyice karışmış olan zihnimde toparlamaya ve bir sıraya koymaya çalıştım ihtiyarın söylediklerini, sonra şöyle bir sonuca var-Eğer hayat ölümden fazlaysa, tannlar kısa zamanda hayatın bedelinin toplu ölümlerle ödenmesini sağlıyorlardı; eğer hayattan çok ölüm varsa, tannları besleyecek kan kalınıyordu ve kendilerini feda ederek tek canl^k. kaynaklan olan hayatı yeniden başlatıyorlardı. İnsanlar tannlar için ölerek toplu yok oluşu geciktiriyor, tanrılar ise yaşam yeniden başlasın diye ölerek kendi yok oluşla^nı gec^^yorlardı. Senyor, bu bozulmaz çemberin içine girmiş zavallı bir ok gibi hissettim kendimi, kocaman ve yuvarlak, hem derin hem ulu bir çember, burada insanların tüm güçleri hayat ve ölüm arasındaki hassas dengeyi keşfetmeye yönelmişti. Kendi kendime şöyle dedim:

"Tıpkı ağzına kadar kanla dolu bir kadehe fazladan koyulan bir damla gibi, ben de bu güzel inciler ve sıcak pamuklar arasına göm^müş olan ihtiyarın anlattığı hayat ve ölüm zincirinin bir h^alkası h^ine gel^m.”

Belki de ihtiyar zihnimi okudu   şöyle cevap verdi bana:

“Geri döndün, kardeşim. Sen evine döndün. Evinde yerini al. Yazgını tamamlamak için önünde yazgı günü kadar bir zaman var. Tanrılar cömert

davrandı. Tıpkı benim az önce elimle yaptığım gibi, güneş zamanından beş gün sildiler. Bunlar gizlenmiş günlerdir. Bunlar yüzsüz günlerdir, ne tanrılara ne de insanlara aittirler. Senin hayatın tannlardan bu günleri alıp alamayacağına bağlı, unutma ki onlar da bu günleri almak ve kendilerinin yapmak istiyorlar. Bu günleri almaya ve öleceğin günü geciktirmek için saklamaya çalışmalısın. Bunu yapabilirsen, ölümün yaklaştığını hissettiğinde şöyle diyebilirsin: 'Dur, bana dokunma, ben bir günü sakladım. Bırak onu yaşayayım. Bekle.' Ve geriye kalan hayatın boyunca bunu beş kez yapabilirsin."

"Eğer bu günleri alırsam onlar benim için mutlu günler mi olacak, Efendimiz?”

“Hayır. Onlar beş kısır ve şanssız gün olacak. Ama yine de talihsizlik ölüme yeğdir. Ölüme karşı kullanabileceğin tek koz bu olabilir.”

İhtiyar bunları söylerken eliyle b^^^rn işaretler, hareketler yapıyor ve söylediklerini daha iyi anlamami sağlıyordu, gerçi yine de bu bilgi karmaşasının içinden bir düzen çıkarmaya çalışırken zaman zaman aklım kanşıyordu, keza zaman zaman ihtiyarın çılgınca sihrine karşı bir denge sağlamak ister gibi pratik meselelere saplanıyordum. Çoğunlukla çemberlerden bahsetti ve zayıf elleriyle de havada çemberler çizdi. Onu dinlerken fark ettim ki güneşle ilgili olmayan hiçbir çember görmemiştim bu topraklarda. Atlar, eşekler, öküzler ya da inekler de yoktu. Olağandışılığın gözümü kamaştırdığını fark ettim; aniden kederlendim; sıradan şeyleri özledim. Bu inanılmaz masallann yankılan içine gömülmüşken hiçbir şey kendi benliğtmden daha sıradan görünmüyordu gözüme.

“Ben kimim, Efendimiz?”

İhtiyar ilk kez gülümsedi.

"Biz kimiz, kardeşim? Biz o üç kardeşten ikisiyiz. Siyah kardeşimiz yaradılış ateşinde öldü. Onun siyah çirkinliği kendini feda etmesiyle telafi edildi. Parıldayan beyaz bir ışık olarak yeniden doğdu. Sen ve ben, kendimizi ateşin içine atmaya cesaretimiz yoktu, biz hayatta kaldık. Hayatı ve hatırayı korumak gibi büyük bir yükümlülüğü üze^^ize alarak ödedik

korkaklığımızın bedelini. Sen ve ben. Ben kırmızı tannyım, sen de beyaz tannsın.”

“Ben...” diye mınldandım. "Ben...”

“Sen tannçanın omuzlannda, burnunda, dalgalanan saçlann-da yaşadın ve hayatı öğrettin. E^ah, biçtin, ördün, boyadın, oydun ve eğittin. Tannlann bize verdiği hayatın bedelini ödemek için ça-lı^^anın ve sevmenin yeterli olduğunu söyledin. Tannlar sana güldüler ve yerin üstüne ateşle su yağdırdılar. Güneş her öldüğünde ağlayarak denize doğru kaçtın. Ve güneşin her yeniden doğuşunda hayatı öğretmek için geri döndün. Sağ ol kardeşim. Tüm hayatın doğduğu yer olan Doğudan döndün. Siyah kardeşimizin geri dö-n^ yolculuğu daha zor olacak çünkü gündüzleri muhteşem bir şekilde parlamasma rağmen, geceleri Batı'nın deldiklerine gömülüyor, daha alçak bölgelerin kara nehrinde yolculuk ediyor, uyuşukluğun ve unutmanın şe^^alannca kuşatılıyor çünkü cehennem, her şeyin yu^n hayvanın krallığıdır. Onun da senin

yaptığın gibi gelip benimle birleşmesi uzun zaman alacak çünkü gündüz hayat verir ve ölüm için yalvanr, geceleri ölümden korkar ve hayat için yalvanr. Sen benim beyaz kardeşimsin, diğer kurucu tannsın. Sen ölümü reddediyor ve hayatı vaaz ediyorsun."

"Peki ya siz, Efendimiz?”

“Ben de hatırlay^^n. Benim görevim bu. Yazgı kitabını koruyorum. Hayat ve ölüm arasında bellek dışında bir yazgı yoktur. Dünyanın yazgısını bellek örer. İnsanlar yok olur, güneşler güneşleri izler. Şehirler düşer. Güç elden ele geçer. Hükümdarlar düşer, ateş, kasırga ve saldırgan ormanın öfkesi altında yıkılan saraylan-nın taşlan altında kalır. Bir zaman biter ve diğeri başlar. Yalnız bellek ölümü canlı tutar, ölmek zorunda olanlar bunu bilir. Belleğin sonu aslında dünyanın sonu demektir. Siyah ölüm, kardeşim; beyaz hayat, sen; ve ben... kırmızı bellek.”

"Peki ya beklediğiniz gerçekleşir ve üçümüz bir araya gelirsek?”

“Hayat, ölüm ve bellek: tek bir varlık. Bugüne kadar bize hükmeden, bizi bir besleyip bir açlıktan öldüren zalim tannçanın efendileri. Sen, ben ve o:

Dişi tanrıça ananın hüküm sürmeye başladığı andan beri var olan ilk erkek hükümdarlar - ki her şeyimizi ona borçluyuz ama yine her şeyimizi elimizden alacak olan da odur: Hayatı, ölümü ve belleği.”

Orman kadar karanlık ve çökmüş, tapmak kadar sert ve kıvamlı, altın kadar parlak ve değerli gözleriyle hüzünlü hüzünlü baktı bana uzun süre. Makası kaldırdı ve birkaç kez açıp kapattı. Bunun için bana teşekkür ettiğini söyledi. Ben ona makası vermiştim. Onlar da bana altın vermişlerdi. Ben üstüme düşeni yapmıştım. Bana belleğimi vermişlerdi. Nihayet gözlerindeki ışık tanrıça ananın gözleri kadar amansız ve zalim bir ifadeye dönüştü ve bana o soruyu sordu:

"Şimdi bize ne vereceksin?”

Ah, Senyor, siz ki bugün beni duyuyorsunuz, tüm anlattıklarımı dinledikten ve şimdiden itibaren daha ne anlatacağımı bilmeden söyleyin o zaman, siz ki tıpkı benim gibi, talihsizliklerimin bana verdiği, tüm dünyanın en gerçek hakikatini anlayabilirsiniz; söyleyin -çünkü bundan sonra söyleyeceklerim yalnızca bunu güçlendirecektir- nasıl olup da bütün her şeyin karşılıklı bir de-ğiştokuş olduğunu; hayatın ölümle ve ölümün hayatla değiştoku-şu, bakışların, nesnelerin, varoluşların, belleklerin hiç bitmeyen değiştokuşu, öngörülmüş bir gazabı dindirmek uğruna, gizli bir tehdide karşı set çekmek uğruna, bir şeyi kurtarmak için başka bir şeyi feda etmek uğruna, var olan her şeye borçlu olduğunu hissettiğin şeyi ödemek uğruna, hem hayatı hem de ölümü devamlı olarak tazelenen bir ibadete adamak uğruna değiştokuş. İhtiyarın o âna kadar söylediği her şey külliyen hayal veya masal gibi görünüyordu ancak o sözleriyle beni de bu hayale katmış, o masalın esiri yapmıştı:

"Şimdi bize ne vereceksin?"

Yaşlı adam ittifakımızı -onun için gayet açık, benim için ise bir o kadar anlaşılmaz- yenilemek istiyordu yeni bir armağanla, sözlerinden daha değerli bir şeyle ki onun sözleri benim hayatımdan bile daha değerliydi, ne de olsa hayatımı ona borçluydum. Ona ne önerebilirdim, ben, zavallı sefil bir yaratık, ne verebilirdim ona? İhtiyar göklerden ve göklerdeki tanrılardan söz açtı; benim korunma şansım ancak ortak şeylerde yatıyor olabilirdi.

Burada ne tekerlekler ne de yük taşıyacak hayvanlar vardı. Keza hâla sahip olduğum hiçbir şey yoktu. Elimi göğsüme götürdüm.

Geniş gemici gömleğinin daracık cebinde Pedro'yla birlikte teknede neşeyle şakalaşarak birbirimizi tıraş ederken kuUandığı-mız küçük aynaya dokundu parmaklarım. Aynayı çıkardım. İhtiyar merakla hareketlerimi izliyordu. Mütevazı ve saygılı bir hareketle aynayı onun gözlerine tuttum.

İhtiyar kendisine sunduğum aynadaki aksine baktı.

Daha önce bir insan yüzünde o denli korkunç bir ifade hiç görmemiştim ve umanın bir daha da görmem. Siyah gözleri irileşti, sarıya çalan aklanyla derin ve çökmüş yuvalanndan adeta dışan uğradı; tüm güneşlerin tüm ölümleri, tüm yanan bedenler, tüm yok olmuş saraylar, açlığın ve ormandaki kasırgaların neden olduğu ^im acılar bir anda anlaşıp gözlerinde toplandı. Ve aşinalığın tüm acılığı yüzüne yansıdı. İhtiyann yüzündeki kırışıklıklar yüzünü kemiren solucanlara dönüştü ve geriye yalnızca cehennemi bir ^tiksinti bıraktı; lekeli kafasındaki saç tutarnlan hissettiği dehşetle diken diken oldu; sanki boğuluyormuş gibi ağzı açıldı, öksürdü, ağzının içinde biriken balgam dudak kenarlanndan akıp çenesindeki kırışıklar arasında kendine yol buldu ve yüzündeki beyaz tüylerin ucuna dek ulaştı. Dudakları açılınca kırık dişleri ve kanayan darnakları göründü; bağırmaya çalıştı, boğum boğum papaklarıyla geniş çenesini tutmak istiyor gibiydi; kal^naya çalıştı; debelenmesiyle sepet devrilip ters döndü, inciler bir tarafa, pamuk topakları başka tarafa ve makas bir diğer tarafa saçıldı; nihayet ihtiyar bağırmayı başardı ve çığlığıyla ormandaki ağustos-böceklerinin ve papağanların seslerini bastırdı; bu çığlık yüreğimi parçaladı; k^ası bu gösterişli tapınak odası^nın tozlu tabanına çarptı.

Başımızın üstünde önce korkmuş akbabaların kanat çırpış-lannı, sonra da genç savaşçıların seslerini ve aceleci adımlarını duydum. _

Tapınak odasından içeriye girdiler. Önce bana, sonra da yere düşmüş, açık ama cansız gözleriyle bizi seyreden ihtiyara baktılar.

Elimde ölümcül aynamla başucuna çömeldim.

Savaşçılardan biri ihtiyann önünde diz çöktü, şefkatle başını okşadı ve şöyle dedi:

“Genç reis... gencecik kurucu... ilk insan...”

Bedeller

Bu yeni dünyanın sahiline ilk adım attığımda öldürdüğüm kaplumbağa kadar ağır ve hareketsizdi zihnim. Oysa savaşçıların düşünceleri can korkusu içindeki tavşanlar kadar hızla gelip geçiyordu kafalarından; bir anlık kederleri olağanüstü bir şaşkınlığa dönüştü ve hepsi birden bana baktılar, elimde aynamla ölü ihtiyarın başında diz çökmüş bir haldeydim. Felç olmuş duyulanm keder ve şaşkınlık arasındaki o kısacık anda söylenen gizemli sözcüklerin anlamını tam olarak algılayamamıştı:

"Genç reis... gencecik kurucu ... ilk insan ...”

Bu muammayı çözmek için zamana ihtiyacım var, dedim kendi kendime. Sanki parçalanmış belleğimde hafifbir rüzgâr esmiş gibi hatırladım kehanetin anlaımnı bulmak için çıktığım diğer hac yolculuklannı; deniz köpüğünün tadı dolaştı ağzımda, zeytin ağaçlarının kokusu doldu bumuma - başka bir zaman, başka bir yer, muammanın korkunç kesinlik altında boğulduğu bu yer değil; savaşçılar bana baktıklan zaman katilini görüyorlardı ihtiyar babalarının, belleklerinin kralının, hatta belki tannlannın. Ve bunun cezasını vermek için beni öldürmeye hazırlanıyorlardı.

Peki neden bunu hâlâ yapmamışlardı? Bu soruya karşılık bulamıyordum. Tam bir şamatanın içine düşmüştüm, karmakarışık hareketler ve birbiriyle çarpışan ışıklar arasındaydım; savaşçılar hızla ve heyecanla konuşuyorlardı ve ben de hayatımdan öylesine endişe duyuyordum ki ne söylediklerini anlamam zorlaşıyordu; tek bildiğim bir suç işlediğimdi ve heyecanım da bundan kaynaklanıyordu ki savaşçılar heyecanının da bundan kaynaklandığına kuşku yoktu. Körl eşmiş ve sağırlaşmış bir haldeyken ölümüm geldi gözlerimin önüne, savaşçılarm konuşmalan arasında devamlı tekrarladıktan bir kelimeyi ayırt edebildim sadece:

“Kertenkele... kertenkele...”

Savaşçılann hepsi birden hazine odasının siyah nemli duvar-lanru işaret ediyorlar ve göstermeye çalışıyorlardı bazen taşların arasına karışan, bazen tabandaki altınların panltısının yansımalan yüzünden meydana çıkan sayısız kertenkelenin hızla duvarda hareket edişini. Kollanmdan bacaklanmdan ve kafamdan tutup havaya kaldırdılar beni, artık duyarsızlaşmış beynim ölüm düşüncesine tamamen teslim olmuştu şimdi.

Ondan sonra meydana gelen şey de ölümden pek farklı değildi, Senyor. Beni ihtiyann sepetine koydular, dizlerim çeneme değinceye kadar kıvnldı ayaklanm; incileri başınıdan aşağı döktüler, cehalet ve korkuyla yanan tenime dokununca kesif kurşun renginden daha açık tonlara döndüklerini hissettim. Beni sepetle bir^rte kaldırırken ihtiyann cesedini de aldılar, hep birlikte mağarayı terk edip tapınağın dik. basamaklanndan çıkmaya başladık.

O anki kargaşa içinde, kurtulmanın bir yolunu bulmak için çareler aradım. Sepetin içine yerleştirilmiş, savaşçıların kollarında yukarı çıkartılıyordum. İhtiyann cesedi ise ayaklarından tutulmuş piramidin tepesine sürükleniyordu. Cansız ve ters dönmüş bedenin gözleri yukan çıkarken bana bakıyor, sanki bir şeyler anlatmaya çalışıyordu; en yukandaki düzlüğe ulaştığımız zaman ceset akbabalara bırakıldı ve onlar da bu fırsatı kaç^mayıp hemen çöreklendiler ihtiyann başına. Belleğin Efendisi’nin cesedi, bu leş yiyici kuşların gagalanyla parçalanmış olan diğer cesetlerin çürümüş etleri arasına karışıp gitti.

Sonra bu vahşi tapınağın eteklerine çevirdim gözlerimi ve orada orman halkından bir sürü kadın, çocuk ve yaşlının sessizce bekleştiklerini gördüm; yaralanmış gibiydiler, saçlanndan ve yüzlerinden koyu kırmızı bir sıvı damlıyordu, ayaklarının dibinde yine aynı kan rengine boyanmış taşlar, oklar ve kalkanlar vardı. Hepsi de bana bakıyorlardı; tüm orman kan kızıllığındaydı, savaşçılar hiç durmadan inciler ve altın taneleriyle dolu sepetleri odadan dışarı çıkartıyor, çevreme yerleştiriyor, piramidin kaygan ba-samaklanna düzenli bir şekilde diziyorlardı. Makası elime verdiler. Diğer elimde hâlâ suç aletini tutuyordum; aynam. Aynamı bir haç ya da sihirli küre gibi elimden bırakıyordum. Sahilde liderlik yapan savaşçı siyah tüyden kuşağını taktı, ayinsel çarpışmanın başladığına işaretti bu.

Bekledim. İhtiyann tapınağın tepesinde didiklenen cesedi. Akbabalann şöleni. Görü^nez, sinirli kertenkelelerin hızla gidip gelişleri. Piramidin dibindeki kıpırtısız, sessiz, kızıla boy^^^ş yerliler. Yaşlıların, kadın ve çocukların ayaklan dibindeki kızıl renkli nesneler yığını. Altın ve inci sepetlerinin ortasındaki inci dolu sepetin içinde ben. Bekledim.

Sonra ormanın tüm kelebeklerini gördüm; sık dallar arasından çıkarak cesetlerle meşgul olan akbabalardan yukanya piramidin üstüne doğru kanat çırptılar ve bir flüt sesi duydum, Senyor ve küçük çanlar, bir davul ve ormanın içinden gelen sayısız ayak sesleri; sık dallar açıldı ve harikulade bir kuş yavaş yavaş ilerledi, parlak mavi, lal ve safran sarısı gövdesi ormandaki çalıların üzerinde, sanki yeşil bir denizde yüzer gibi geliyordu.

Geniş yapraklar iki yana aralandı ve kenarlan mor biyeli beyaz bir pelerin giymiş bir adam çıktı ortaya, kuş sandığım şey, tüyleri ihtişamlı bir sorguç gibi salınan başlığından başka bir şey değildi; bu adamın peşinden rengârenk bir orkestra, kâğıtlar ve tüyden yelpazeler taşıyan adamlar; deriden yuvarlak kalkanlı, jaguar ve kartal maskeli, taş uçlu nuzraklan ve ^^ızı renkli ok ve yaylarıyla savaşçılar; sırtlannda sepetler ve geyik postuna sarılı bohçalar taşıyan ve sadece edep yerlerini bir parça kumaşla örtmüş adamlar geliyordu. Bu tuhaf kafilenin en sonundan yine onlara benzeyen çıplak adamlar geliyordu, omuzlannda kamıştan yapılma bir tahtırevan taşıyorlardı, tahtırevanın dört bir yanı işlenmiş ve boyanmış geyik postuyla kaplıydı; bu postların üstüne sarı kafalı tüylü yılan resimleri yapılmış, ağır kuşaklar ve saf gümüşten madalyonlar takılmıştı.

Kendimi bu durumda çevresi sarılmış ve çaresiz bulunca dua ettim aynamda yüzünü gördüğü için ölen ihtiyann belleği gözlerinden çıkıp ayna yoluyla benim gözlerimden içeri girsin diye. Ne de olsa artık onun yerini ben dolduruyordum; hiçbir şey anlamıyor, hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir şeyi tahmin edemiyor, hiçbir şey hayal edemiyordum. Bir ayinin mahkûmuydum; bu ayinin ortasmdaydım ama bana düşen rolün ne olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. İhtiyardan bile yaşlı hissettim kendimi, ondan bile ölü, sepetin, incilerin ve hâlâ elimde tuttuğum aynanın esiri. Size söylüyorum, Senyor, tek bir şey için dua ettim: O ihtiyann son bakışı aynaya esir olsun istedim, tıpkı benim sepetin içinde esir olduğum gibi. Birçok sır içinde kendi varlığımı doğrulamak istedim ve aynayı yüzüme

tuttum, bunu yaparken korkuyordum kendi yaşlılığımı göreceğim diye, belki de ihtiyann bakışıyla benim bakışım arasında sihirli bir değişim olmuştu. Eğer ben aynada yaşlı bir yüz görürsem, anlayacaktım ki ihtiyar genç bir yüz görmüş ve dehşete kapılıp ölmüştü. Baktım. İşte o zaman ancak o zaman, yani aynanın sırlanmış yüzü genç yüzümü gösterdiği zaman anladım ihtiyann kendi yaşının farkında olmadığını: İlk defa benim onu gördüğüm gibi görmüştü kendini... ve ömrü boyunca o kadar yaşlı bir adam görmemişti.

Şimdi savaşçılar altın ve inci yüklü sepetlerle birlikte merdivenlerden iniyor ve sepetleri sorguçlu adama veriyorlardı, adam sepetlerin içindekileri kontrol ediyor ve kağıt rulolar tutan adamlara bir şeyler söylüyor, onlar da farklı renkte uçları olan küçük sivri çubuklarla kâğıtlara bir şeyler yazıyorlardı. Sonra tuhaf taşıyıcılar orman halkının altın ve inci dolu sepetlerini kendi yüklerine eklediler ve siyah tüyden kuşak takan genç savaşçı her şeyin yolunda olup olmadığını sordu, bu soru üzerine sorguçlu adam başını salladı, evet, dedi, Konuşan Efendi ya da Gür Sesli Efendi - herhalde d^^^e ancak böyle çevrilebilirdi sözleri- orman hal-kı^n armağanlanndan memnun kalacak ve onları korumaya devam edecek. Sorguçlu adam vakit kaybetmeden kendisini yelpazeleyen adamlanndan birine işaret edince adam genç orman savaşçısına bir sürü kızıl taneli başak ve bol miktarda pamuk topağı verdi; savaşçı yere kapandı ve sorguçlu adamın sandaletlerini öptü, böylece altınlann ve incilerin ekmek ve pamukla değiştirilmesi işi tamamlandı sanıyorum, şimdi anlamıştım denizin ve nehrin hazînelerinin ne işe yaradığını, ihtiyar da mallara bekçilik ediyor ve anlaşmanın şartlannı yerine getiriyordu; bundan iyice emin olmamı sağlayan şey de siyah tüylü savaşçının sorguçlu efendiye altın ve inci karşılığında verdiği değerli hazineler için teşekkür etmesi oldu:

"kırmızı tahıl ve beyaz pamuk armağan e^ttikleri için dağla-nn efendilerine minnettanz.”

Sonra savaşçının sesi kısıldı ve sorguçlu ad^ kollannı kavuşturmuş devam etmesini beklerken kederli bir halde olduğu yerde dikildi, ben de sepetime gömüldüğüm yerde düşünmeye başladım bu karşılıklı armağan verme ayinini: Nehir ve orman insanlan ekmek ve kumaş karşılığında neden altın

ve inci vermişlerdi. O halde sorguçlu adam tahıl ve pamuk karşılığında başka ne istiyor olabilirdi? Siyah tüylü savaşçı tekrar konuşmaya başladı:

"Bizi koruman karşılığında sana burada topladığırnız babalarımızı, kadınlarımızı ve çocuklarımızı veriyoruz.”

Bulutlanmış gözlerimi kısarak bakınca aşağıda bekleyen yaşlıların, kadınların ve çocukların bin bir çabayla topladığımız aşı-taşıyla boyanmış olduklarını fark ettim. Sorguçlu adam onları tek tek saydı, bir şeyler daha yazdırdıktan sonra sayının yeterli olduğunu, kertenkele gününün öfkesini dindireceğini söyledi, o gün toprak tanrıçası -insan kanıyla sulanıncaya kadar öyle üşürdü ki-beslcnmezse dünya üzerindeki her şey kanardı. Yeni gelen savaşçılar yaşlıların, kadınların ve çocukların çevresini sardılar ve sorguçlu adam tekrar döneceklerini söyledi kertenkele günü yeniden deprem gününe rastladığında, o gün huzur bulacaktı sahilin altınlarını ve incilerini kurban ettikleri güzel yaradılış bataklıklarının tanrıçası. Sonra ekledi hazinelerini daima iyi saklamaları ve daima bugünkü gibi canlar getirmeleri gerektiğini, böylece daima alacaklardı pamuk ve kırmızı tahıl başaklannı.

"Ve şimdi," diye bitirdi sorguçlu adam, "izin verirseniz reisinizi selamlayayım.”

Herkes ona geçmesi için yol açtı ve sorguçlu adam azametli bir şekilde benim sepetin içine yan gömülmüş olduğum yere doğru basamakları tırmandı. Yukarı çıkarken bir tür ilahi söylüyordu ve flütler, ziller, davullar ona eşlik ediyordu, bir de elbette kelebeklerden oluşan bulut ve onnanın sessizliği, adamın gözleri piramidin tepesindeki havadar mezarlığın çok yukarılanndaki güneşe dikilmişti.

Tam karşımda durdu ve ancak ondan sonra yüzüme baktı. Kül rengi yüzünü gördüm; o da benim soluk yüzüme baktı. Her zamanki gibi ihtiyar adamla karşılaşmayı bekliyordu; ama beni bulmuştu, görünüşü birden değişti; ihtişamlı duruşu birden kayboldu ve onun yerine önce şaşkınlık, sonra dehşet geldi. Tek yapabildiğim beni merak içine sokan kelimeleri tekrarlamak oldu: “İlk insan...”

Sorguçlu adam tüm azametini yitirdi, bana arkasını dönüp kaygan merdivenlerden aşağı koştu, koşarken kayıp düştü, sorgucu tapınağın dibine doğru yuvarlandı, tekrar kalktı, çığlıklar içinde, önüne çıkan herkesi -orman halkının savaşçıları, dağ halksın savaşçılan, elinde koca tüyler olanlar, kâğıt rulolar tutanlar, taşıyıcılar ve esirler- dağıtarak koşmaya devam etti ve gümüşler, postlar, yılanlarla süslü tahtırevanın yanı başına diz çöktü, alçak sesle konuşmaya başladı, alev alev yanan gözlerini kesinlikle üzerimden ayırmıyordu. Postların arasındaki bir delikten ağır, şakirdayan bileziklerle dolu bir kol uzandı, tarçın renginde bir el ve uzun, siyaha boyanmış tırnaklar gördüm.

El bir hareket yaptı, sorguçlu adam telaşla kalktı ve tiz sesiyle bir sürü emir verdi; taşıyıcılar altın ve inci sepetlerini piramidin dibine bıraktılar, savaşçılar tuhaf tavırlarla orman insanlarını serbest bıraktı, yelpazeciler aceleyle tahıl başaklarını ve pamuk topaklarını geri aldılar, dağdan gelenlerin hepsi bir kertenkelenin atik ve gözle takip edilemeyen hareketleriyle ormanın içinde kayboldu.

Senyor; şimdi beni yeniden nehrin kıyısındaki köyde bulacaksınız. Sepetimin içine oturmuş, elimde aynam ve makasım. Tek sahip oldukla^mın bu nesnelerden, sahile çıktığımda yanımda getirdiğim bu şeylerden ibaret olmasını ne kadar çok isterdim. Ama hayır. Sürekli titreyen gövdem solmakta olan incileri ısıtıyor ve canlandırıyordu. Evim, ölü ihtiyarın eviydi: Bir çardak ve ince kamıştan direkler. Duvar görevi gören dört geyik postu beni dünyadan tamamen soyutlamıştı, gerçi heyecanlı yerlilerin seslerini duymama engel olmuyordu; tiz sesli konuşmalar, kederli şarkılar, tartışmalar ve ateşlerin çıtırtıları.

Bu gece çardağın dalları arasından göğün siyah örtüsünü görebiliyorum, yıldızları sayıyorum ve gökteki yerlerini belirliyorum, hepsini birbirlerinden ayırıyorum. Yıldızlarla konuşmaya aliştı^am gerek kendimi. Şu andan itibaren o soğuk, parlak ve uzak yıldızlar dışında hiçbir dostum olmayacağından korkuyorum. Yaşlı adam kendini aynada görmüştü, ben de şafağın ve günbatımının ikiz yıldızında kendimi görebilirim, Venüs, kendinin eşsiz yansıması. Mutlak hareketsizliğe doğru olan yolculuğumda bana o rehberlik edecek. Benim takvimim olacak.

Hapishanem savaşçılarla çevrili. Tekrar tekrar düşünüyorum bu tuhaf ironiyi. Ben, belleği olmayan adam, Belleğin Efendisi'nin yerini dolduruyorum. Ben, denizden gelen yabancı, ben kurucuyum. Ben, çıplak ve sahipsiz, ben genç bir kabile reisiyim. Ben, insanların sonuncusuyum, ben ilk insanım.

Yıldızlara ba^rcaktan sıkıldığımda uyuyorum. Gündüzleri göğe bakınıyorum çünkü güneş beyaz kirpiklerimi, soluk dudaklarımı ve sarı sakallanmı tutuşturabilir. Gündüzleri aynada kendime bakıyornın ve kırışıklıklanmı sayıyor, ağaran saçlanmı, kanayan damağımı ve kırık dişlerimi seyrediyorum. Sepetimde bir mahkûm olarak yaşlılığın beni kemirmesini bekleyeceğim, aynamla öldürdüğüm yaşlı adam kadar ihtiyarlayacağım.

Şimdi aynam beni öldürecek. Bu gelip geçici yansımada yaşlanmamı ve hareketsizliğimi izlemek üzere yazılmış yazgım.

Yanan tapınak

Yürek korkunun krallığıdir. Ah, aylar, güneşler, günler, yıldızlar... koruyun beni; su saati, kum saati, dua saatleri kitabı, taş tak-virni, kabaran denizler ve ^^rnalar... terk etmeyin beni, zamana bağlayın beni. duman, bağnşlar, ağlayışlar, sızlanışlar, sessizlik; gün gelecek bilemeyeceğim bu sislerin ve seslerin kaynaklandığı yerin çevremdeki dünya mı yoksa benim zavallı yüreğim mi olduğunu. Korkunun yolundan yürüyerek sessizliğin krallığına girdim. Venüs'ün günlerini saymayı bıraktım, bu acayip yerdeki yazgımın günlerinin ancak tapınaktaki ihtiyarın bahsettiği sayılar olabileceğini tekrarlayıp durdum kendime: güneş yılından çalınmış günler, yazgunın günlerinden çalınmış gizli günler. Ölüm anımı ertelemek için kör talihten çalmam gereken bu beş uğursuz günü diğerlerinden nasıl ayırt edeceğim? Hangi işaretlerle? Hangi seslerle? Ya Rab'bim kaç gün geçti? Kaç yaşındayım şimdi?

Sessizlik derinleştikçe derinleşti. Bu ses yokluğunun yüreğimden değil çevremdeki orman köyünden kaynaklandığını fark ettim en sonunda.

Her şeyi bir yana bırakıp köyün gündelik seslerini dinlemeye verdim kendimi, Senyor; boşuna bekledim bir zamanlar yerlilerle paylaştığım hayatın seslerini duymayı. Ne toprağın üstünde ayak sesleri, ne çimleri

hışırdatan eller, ne ağlayan çocuklar, ne ihtiyar-lann ilahileri, ne savaşçıların konuşmalan ya da kadınlann sızla-ruşlan, hiçbir şey.

Bir tahminde bulundum, başka bir yere göçmüşlerdi; bilmiyordum hangi nedenlerle, hasırlannı, yararsız hazine sepetlerini, kanolarını, mızraklarını, duman kokulu esneklerini yapmak için kullandıklan değerli başaklannı, yataklannı ve giyeceklerini dokumak için kullandıkları pamuk topaklannı sırtlanıp nehirden ormana, ormandan nehre, nehirden başka bir yere gr^ttiklerini. Gerçi şimdi ne ekmekleri ne de kumaşları vardı ve suç benimdi. Yağmur mevsimi için sakladıkları birkaç kuru dal dışında hiçbir hazineleri yoktu artık. Ben talihsizliğin vücut bulmuş haliydim; onlara hiçbir şey vermemiştim; onların elindeki her şeyi almıştım.

Düşünmeye başladım; beni burada terk etmişlerdi, açlıkla, yağmurla, sivrisineklerle ve yükselen nehirle baş başa bırakmışlardı beni; yaralanarak, boğularak ya da aç ve susuz kalarak ölebilirdim. Beni neden terk ettiklerini kendime sorduğumda tek bir cevap bulabiliyordum; benden korkuyorlardı. Sonra soruyordum, neden benden korkuyorlar? Tekrar cevap veriyordum; onlara kötü şans getirdim, belleklerinin babasını öldürdüm, onları anısız bıraktım, şimdi çocuklar gibi, hayır hayvanlar gibi olacaklar, hayatlarını yönlendirme yetilerini yitirecekler; ben kötü şansım; benim yüzümden inci ve altın karşılığında alacakları şeyleri alamadılar. Ellerindeki faydasız servetle baş başa bıraktılar beni; pamuk ve kırmızı tahıl yetişen yerler bulmak için kaçtılar.

Beni terk etmişlerdi. Yalnızca halkının verdiği yiyecek ve suyla yaşamış ve bu noktadan hiç kıpırdam^ış olan ölü ihtiyarın çatısı altında onun sepeti içinde o^^mlduğum i çin, benden önceki gibi hareketsiz ve onlara bağımlı olarak yaşamam gerektiğine inanıyorlardı kuşkusuz. Hayatta kalma ile serüveniere atılma arasındaki mücadele yeniden başladı içimde. Bu ülkede ikinin daima bir olduğunu söyledim kendime, arkamda bıraktığım ülkede olduğu gibi -Ne kadar zaman önce? Bin yıl mı?- ayrı ve çelişkili değildi. Orada hayatta kalma hesaplamaydı, seriivene atılma riskti, teslim olma ikisi arasındaki dengeydi. Oysa burada teslim olmak ölmek demekti; piramidin dibinde toplanan yaşklann. kadınların ye çocukların dağın sözde efendilerine ve onların şu Gür Sesli Efendi’ye sunulan esirlerin kızıla boyalı yüzlerinden okumuştum bunu.

Hayatta kalmak risk almayı gerektiriyordu. Riski göze aldım. Daracık sepetin içinde debelenmeye başladım, dallardan örüiü bu hapishaneden kurtarmaya çalıştım kendimi; çılgın bir beşik gibi sallandım sepet devrilinceye dek, inciler ve pamuk topaklan yere saçıldı, dört ayak üzerinde sürünmeye başladım. Ayağa kalk-^m. Ayna ve makas kemerimde duruyordu; cesaretimi toplayıp geyik postundan perdeleri araladım.

Ateşler sönmek üzereydi, neredeyse kül olmuş, tembel tembel tütüyorlardı. Çevredeki tek canlı bu ateşlermiş gibi görünüyordu. Külden, çamurdan ve kandan dev bir mezar içinde köylüler serilmiş yatıyorlardı, çocukların boğazlan kes^niş, kadınların bağırsakları taş bıçaklarla deş^niş, yaşlılar savaş mızraklarıyla şiş-lenmişti. Savaşçılarm kendileri de mızraklanmış bir halde kalkanlarının üstüne devrilmişlerdi. Hasır kulübeler ve kanolar taş kesilmiş soğuk külerin içinde yatıyordu. Bir zamanlar bu gezgin kabi-le^n lideri olduğunu sandığım genç savaşçı siyah tüyden kuşağı boynuna geçirilip bir ağacın dalına asılmıştı.

Geceydi. Akbabaların çoktan dallara yerleşmiş olduğunu tahmin ediyordum, adeta kanatlarının içine gömülmüşler, günün ilk ışıklarıyla birlikte kurban edilmiş köy halkından oluşan ziyafetin üzerine çökmeye hazır bekliyorlardı mutlaka. Nasıl benim kalbim korkunun kurbanıysa, köy ha^^^ da benzer bir şekilde dağlıların, sorguçlu adamın, yelpazecilerin ve tüm diğer savaşçıların ve taşıyıcıların, anlaşmanın ihlalinin öcünü böyle alan diğer kabilenin kurbanı olduğunu düşündüm. Karanlığı delerek savaşçıların karaltılarını ve o açgözlü akbabaların gölgelerini görmek için önce ormana baktım, sonra tepelere, son olarak da uzak ve kapkara ufukta parıldayan ateşlere.

İşe yaramayacak derecede yanmış olan bu kanolardan biri olmadan okyanusa nasıl döneceğ^ti bilemiyordum. Okyanusa dönmek. Ancak o zaman kafamı kurcalamaya başladı dağlıların neden incileri orman halkından hediye olarak almak istedikleri; pekâlâ doğruca kıyıya gidebilirler ve sahildeki hazineleri toplayabilirlerdi.

Cevabı bilmesem de şu an bu gerçekliğin deliline bakıyordun.. Bu köyde yaşayan herkes ölmüştü. Saldırganlar her şeyi, kanolan bile imha etmişlerdi. Köyü yakıp yıkanlar ruhların bile kaçmasını engellemek istemiş olmalılar,

dedim kendi kendime... buna benim ruhum da dahildi. Ormandan denize giden yolu bulmama imkan yoktu. Zaten sahile ulaştığım zaman şu an önümdeki manzaradan daha farklısını mı görecektim: ölüm, akbabalar, Pedro'nun iskeleti, yeni dünyanın kıyısında çevirdiği minicik toprak parçasının külleri ve kumsalda ölmekte olan hazine.

Ormanın içinde, tapınak yönünde bir ateş gördüm. Bu toprağın sırlarını tapınağın içinde öğrenmeye başlarnıştım. Oraya dönmem gerektiğini hissettim, eğer kade^mde -bir put gibi hareketsiz bir biçimde- ölmek varsa bunun için ormanın yüreğine saplanrmş bir piramitten daha uygun bir yer olamazdı. Alın yazımda ne yazıyorsa o gerçekleşecekti orada.

İhtiyarın varisi; gecenin karanlığında parlayan ateşin rehberliğinde ormanın içinde ilerlerken bunu birçok kez tekrarladım kendime, bu kez piramide ilk kez gittiğimizdeki gibi kailernizi yavaşlatan hazineler, hasırlar ve kanolar olmadığı için hızlı ilerliyordum. Yine devam ettim kendi kendime tekrarlamaya ihtiyarla aramdaki tek bağın bu boğazlanmış, ıssız ve inatçı toprağın vârisi olmamdan kaynaklandığını; bana anlattıklarını ve anlatamadıklarını, vücudu tapınağın tepesine sürüklenirken ölü gözlerindeki bakışla bana ifade etmeye çalıştığı şeyleri düşündüm.

Tepelerin eteklerindeki küçük ovalarda bulunan geniş ve derin kuyulardan birinin başında uyudum. Uyurken aklıma yeni bir soru geldi; neden dağklar nehir kıyısındaki köyde yaşayan herkesi öldürürken beni sağ bırakmışlardı? Tüm sorularıma cevap vermek ister gibi kara bir örümcek girdi rüyama, gözlerimin önünde süzüldü; sonra dehşet içinde kenarında uyuduğum kuyudan aşağı yuvarlandım, kuyu derindi -aklın almayacağı kadar- ve ben hâlâ düşüyordum, ölecektim, ya kireçtaşı duvarlara çarpıp parçalanacak ya da aşağıdaki suyun derinliklerinde boğulup gidecektim; sonra yukarılarda bir yerlerde örümceğin ışıldadığını gördüm, bana doğru ağından bir ip uzatıyordu; sağladı, ipe tutunup kuyudan yukarı çıkarken boğulur gibi bir çığlıkla kâbustan uyandım. Elimde örümceğin ipeksi ipi duruyordu.

Titreyerek ayağa kalktım ve gecenin kalbine doğru uzanan örümcek ipini takip etmeye başladım. Ağaçlıklı tepede bir şey görmeye ihtiyaç duymuyordum, hatta yanına gittiğim alevleri bile görmeme gerek yoktu; dallar yüzümü kamçılıyordu, yerdeki vahşi otlara takıla takıla yürüdüm; körlernesine, aceleyle ilerledim. Vızıldayıp duran sinekleri umursamadan,

çabuk çabuk, kan ter içinde, soluk soluğa, bu ip beni nereye götürecekse oraya. Her yer alevler içindeydi. Yangın geceyi aydınlatıyordu. Taştan, sarmaşıktan, oyma yılanlardan ve kurban edilmiş kertenkelelerden oluşan koca bir meşaleye dönmüştü tapmak Nihayet ipin sonuna ulaştım. İyice delirrniş bir halde bakınırken örümceğin beni beklediğini gördüm; beni gördüğü zaman yangının ışıklan ve gölgeleriyle titreşen yeşilliklerin arasına girip kayboldu. Bir daha baktım. Örümceğin daha önce durduğu yerde, ipin diğer ucunda bir kadın duruyordu.

Siz ve maiyetinizdekiler anlayabilsin diye kadın diyorum, Senyor. O göz kamaştırıcı güzelliğe ve göz kamaştıncı dehşete kadın diyorum, baştan ayağa mücevherlerle bezenmiş parlak pamuklu kumaştan giysisi muhteşemdi, yanaklarında kaplama gibi duran iki sıra mücevher ise güzel olduğu kadar korkunçtu, borcunu süsleyen hilal şeklindeki halka dehşet vericiydi, rengârenk boyanmış ağzı hem güzel hem ürkütücüydü, öte yandan ellerinin ve kolla^^ yumuşak esmerliğine güzelden başka bir sıfat bulmak imkânsızdı. Başında kelebeklerden bir taç vardı, yapma değildi bu taç, metalden, taştan ya da camdan değildi, ölü kelebeklerden yapılmış bile değildi: Siyah, mavi, sarı, yeşil ve beyaz kelebeklerden canlı bir küme kadın dediğim varlığın başı üzerinde kanatlarını çırparak dönüyor, bir taç oluşturuyorlardı. İşte böyle bir şeydi ç^ünkü her ne kadar resmi yapılmış, düşlenmiş ya da heykeli dikilmiş bir şeyi tarif ediyor gibi görünsem de gözleri canlıydı ve bakışlarındaki canlılık doğrudan bana yönelmişti. Kadının arkasında ise tapınak cayır cayır yanıyordu.

Kollarını bana uzattığında ağır bilezikleri şıngırdadı: O gün tam bu noktada bir tahtırevanın geyik postundan perdeleri arasından uzandığını gördüğüm siyah ^tırnaklar bana uzandı, beni işaret etti, beni çağırdı. Bu daveti nasıl reddedebilirdim, Senyor? Nasıl direnebilirim, nasıl yaklaşmazdım ona, o kucaklaşmadan nasıl kaçabilirdim, o incecik pamuklu giysi kıv^mlannın ve parlak mücevherlerin arasına gömülmekten nasıl kurtarabilirdim kendimi, örümceğin ipinin ucunu nasıl ondakl uçla birleştirmezdim?

Tutuşmuş gövdem terle ıslanmış giysimin altından hissedebiliyordu onun da giysisinin altında çıplak olduğunu ama vücuduna bakamıyordum çünkü gözlerimi ağzından ayıramıyordum; davetkâr dolgun dudakların üzerinde rengarenk yılanlar duruyor, kayıyor, dalgalanıyordu ve bana yaslanmış

bedenini ancak hayal edebiliyordum, o beden ki ardımızda geceyi aydınlatan tapınak gibi yakıyordu gövdemi. O esmer göğüslerin başlarını hayal etmeye çalıştım, sonra bir de siyah kıllardan oluşan ormanı; o esmer Venüs tümseğini - rehberim, değerli ikizim, siyah yıldızım.

İnce, uzun, ağır bilezikli kollar, siyah tırnaklı eller gömleğimi ve poturumu çıkardı, artık çıplaktım, ı^m^k yapışmıştım o korkunç ve güzel bedene; ellerim onun belindeydi, onun parmakları da karnımda, göğsümde, bacaklarımda ve butlarımda gezindikten sonra nihayet kelebekler gibi erkekliğimin üzerinde çırpınmaya başladı - okşuyor, canlandırıyor, sıvazlıyor, ölçüyor, sertleştiriyordu; sonra bir kelebek hafifliğiyle o açık ve davetkâr bacaklar hareket etti ve belime sarıldı ve ben, Senyor, Venüs'ün üstünde yelken açtım; tüm görme ve koklama duyularımı yitirmiştim, dilsizdim, sağırdım... katışıksız duyguların hem kralı hem de kölesi olmuştum, derin, kalın, zonklayan bir duygu ki ormanın ve gecenin en sıcak duvarlarını bile zorluyordu çünkü bizzat kara ormanın kendisiyle çiftleşiyordum; çevremdeki her şeyle bir olmuştum, üstüme çıkmış kadının tıp tıp atan mağarası sayesinde dokunmaya korktuğum her şeye dokunuyordum - susuzluk ve açlık, hüzün ve ölüm ... ve sonra, tüm isteklerim, tüm ihtiyaçla^m huzura, armağana, ödüle dönüştü... başka bir gece teknenin çarkına tutunduğum gibi sevgilimin sı^rtına, boynuna ve butlarına tutunmuştum, hayatımın ona bağlı olduğunu biliyordum; artık bir işe yaramayan gırtlağımdan, gözle^mden, kulaklarımdan, ağzımdan hayat çekiliyor, kasıklarıma iniyor ve oradan akıp gidiyordu; tüketici bir hazzın esiri olmuştum, bu ölümcül duygudan kaçacağım yerde ona tutundum ve bırakmadım benim kadının etinde, onun da benim etimde eridi^^^ hissedinceye dek; bir olmuştuk, kendi ağına dolanmış bir örümcek, kendi kurduğu tuzağa düşen bir hayvan; hayvan zevki, diyelim, Senyor, düşlenmiş saadet ve mevcut kötülük; hapsedilmiş özgürlük. Tüm varlığım bu birliği asla bozmamamı, bu birliği bilmek için doğduğumu haykırıyordu, hatta onu bilmek yaşarken ölmek anlamına bile gelse. O an en ateşli arzum tüm duyularımın yok olmasıydı, dokunma duyusu hariç; diğer duyular beni terk etsin, buharlaşıp havaya karışsın, yanan tapınağın dibinde benimle sevişen bu kadının ellerinde ölmek üzere olduğum haberini dört bir yana yaysınlar diye dua ettim - o bana dönüşüyordu, ben de ona. Biz tek kişiydik, Senyor, beni anlıyor musunuz? Çünkü ancak bu şekilde anlayabilirsiniz tüm

dünyevi zevklerin o ölümcül kucaklaşmasında tek bir sesin konuştuğunu, sesin benim olduğunu ama onun dövmeli dudaklarından çıktığını.

Ağzı benimkinin üzerine kapanırken, dudakları kulağımı okşarken, dişleri boynumu, omuzlarımı, meme uçlanmı ısınrken ve ^tırnaklan sırtıma batmışken Kelebeklerin Hanımı'nın benim sesimle, benim adıma söylediği sözler şunlardı:

'Volkana giden yolu izle. Tırman. Rehberlik edilmesine müsaade et. Asla arkana bakma. Nereden geldiğini unut. Seni bu sahile getiren denize sırtım dön. Buraya geldin. Kim olduğunu ispatla. Eğer sen sensen yoluna çıkacak t^n engelleri aşacaksın. Tırman. Tırman. En yüksek yere kadar. Yüksek toprağa çık. Seni orada bekleyeceğim. Beni yine görmek istiyor musun? Sözümü dinle. Zevk aldın mı? Senin için sakladıklarımın yanında bu gece hiç kalır. Yolunu kaybetme. Örümceğin ipini izle. Örümcek daima beynim yanımdadır. O zamansız bir yaratıktır."

Onun boyalı dudaklarından çıkan benim sesim olduğu için, sesimin sahibine kelimeler olmadan bir tek şunları sorabildim: "Neden tapınağı yaktın? Neden nehir kıyısındaki herkesin öldürülmesini emıettin? Eğer geldiysem, geldiğim yer neresi? Eğer ben bensem, ben kimim?"

Dudaklarda benim sesimle cevap verdi:

"Tekrar bir araya gelinceye kadar yirmi beş gün ve yirmi beş gece yolculuk edeceksin. Bu ülkede yazgının günleri yirmi tanedir. Ölümden kurtaracağın uğursuz günlerin sayısı beştir ama o günler ölümden pek farklı değildir. Onları iyi say. Ülkemizde ikinci bir şansın olmayacak. İyi say. Yalnızca o beş uğursuz günde birer tane ışık so^u ve birer tane karanlık sorusu sorabileceksin. Yazg^ırun yirmi gününde soru sormamak senin yararına olur çünkü o günlerde olanlan bir daha asla hatırlayamayacaksın - senin yazgın unutmak üzerine kurulmuş. Bizim ülkemizdeki son gününde ise, artık sormaya gerek duymayacaksın. Bileceksin."

Ondan sonra, Senyor, görüşüm buğulandı çünkü görüşüm geri geldi; sesim boğuklaştı çünkü sesim geri geldi; damağım kurudu çünkü tat alma duyum geri geldi, burnuma pis kokular geldi çünkü koku duyum geri geldi; kulaklarım uğuldadı çünkü duyuşum geri geldi. Duyularımın geri

gelmesiyle birlikte dokunma duyumu kaybe^im, her yeni ışıltı, her yeni koku, her yeni gürültüyle birlikte Kelebeklerin Hanımı ortadan kayboluyor, birkaç da^ka önce vücudumla bir olan orman1a birleşiyor, alevlere ya da yeşilliklere karışıyordu; üzerinden duman tüten tapınağa mı giriyordu, yoksa sisler içindeki ormana mı, orasını bilemiyorum.

Ortadan kayboldu.

Arzulu ellerim onun tacındaki kelebeklerin hayaletlerini yakalamak için uzandı; ama tuttuğum tek şey hava oldu.

Hayatı yeniden algılamaya başlayınca yalnızlığ^^ duyumsadım, tapınağın kararmış taşlan üzerine oturdum ve tapınağa şöyle seslendim:

“O kadını bir daha istiyorum.”

Ateşin son kalıntılarını aşarak çırılçıplak tınnandım dik basamakları ve yine çırılçıplak durdum tepede yanmış, kül olmuş cesetlerin arasında. Dumanı tüten küller ayaklanmı yakıyordu. Ama ben hissetmedim. Burası şafağın salonuydu. Aşktan tükenmiş bedenimi sundum Venüs’e. Volkanın beyaz krateri seher yıldızının ışığıyla aydınlanıyordu ufukta.

Yeni dünyadaki yazgımın günleri böyle geçti. Ama onlardan yalnız beşini hatırlayabiliyorum.

Ana ile kuyu

İki rehberim vardı; uzaktaki volkan ve kadının kömür olmuş tapmağın dibine bıraktığı örümcek ağından ip. İki silahım vardı; makas ve ayna. Daha önce kadının etine daldığrm gibi ormana daldığımda birçok yoldaşım vardı. Pınl pınl bir güneş. Sık arına-^n içinde saklandıklan yerde en az benim ruhum kadar kararsız bir halde kanat çırpan kelebekler. Filolar halinde kuşlar. Göğü dolduran bu geveze kuşları tanıdım, bu sıcak ve çiçekli ormanı süsleyen keklikleri ve ankuşlannı memleketimin kuşlan gibi biliyordum artık, içinde yürüdüğüm yeşiiliğin en büyük mucizesi vücudu ıslatmayacak kadar ince bir sisti; beili belirsiz bir çiy yağıyordu hiç durmadan ki hiç kuşkusuz hayat kaynağıydı çevremi saran kokulu ağaçlann; yol boyunca hayran hayran seyrettiğim ağaçların kimisinde beyaz çiçekler açmıştı ve dallanndan hoş kokulu tohum zarfi kümeleri sarkıyordu, kızıl renkli olanlar mermer gibi damarlı bir görünüme sahipti, bir kısmı kaplan gibi çizgiliydi, hatta bir tanesinin yuvarlak meyvesi hnclık kabuğuna be^er sert kahverengi bir kabukla çevriliydi. Dört bir yanda açılıp saçılmış, cilalanmış gibi panldayan yayvan yapraklardan tüt-sümsü bir koku yayılıyordu.

Bu ormanda parlak renkli, kısa boynuzlu geyiklerden o kadar çok vardı ki şöyle düşünmeden edemedim: Yeni yazgımın ilk günü bu. Geyik günü diyeceğim bugüne.

Kafamdan bu dii§ünce geçerken çiçeklerden ve kuşlardan, meyvelerden ve çiyden yükselen tüm kokular ve renkler gözlerimin önünde dev bir gökkuşağı halini aldı. Otlardan oluşan bu orman en ufak bir dokunuşta açılıveriyordu önümde. Örümceğin ipi beni gökkuşağının ayağına doğru götürdü, orası daha önce hiç görmediğim kuşlarca korunuyordu, küçük tavus kuşlanna benziyorlardı ama bunlarda tavus kuşlannın kibrinden eser yoktu; yeşil tüyleri, uzun kuyruktan olan evcil ve güzel kuşlardı bunlar.

Tıpkı incili sahilde olduğu gibi, cennete döndüğümü düşünebilirdim. Ama deneyimlerim bu obanın gösterdiği hayallerden şüphe etmemi ve dikkatle ilerlememi söylüyordu. Her yerde görünüşler aldatıcıdır ama burada olağandışılık bir kuraldı. Bu yüzden, huzur ve güzellikle çevrem s^^mışken ansızın ortaya çıkabilecek bir tehlikeye karşı kendimi savunmaya hazırlandım. Ama yolculuğumun ölümcül yapısı çabucak söndürdü

irademin bu kısa süren ateşini; örümceğin benim için orman boyunca ördüğü rotayı izlemeliydim ve izleyecektim, artık gideceğim yer cehennem de olsa cennet de olsa gidecektim. Cennetten de cehennemden de güçlüydü yolun sonunda beni bekleyen ödül: Kelebeklerin Hanımı.

Uzun yeşil kuyruklu kuşlar ayak seslerimi duyunca paniğe kapılıp havalandılar, uçtuklan yere baktığım zaman gökkuşağının sonunda bir ev gördüm, kireçle boyanmış duvarlan o kadar beyazdı ki, cilalanrruş metal gibi duruyordu; ılık sisin rengarenk serabı içinde, güneşle yıkanan bir ada misali yüzüyor gibiydi. Yak-laştırn; duvarlara dokundum. Duvarlar kerpiçle örülmüş, sonra da bir güzel badanalanmıştı. Tekrarladım; görünüşler aldatıcıdır, zavallı dostum Pedro’nun o kadar arzuladığı bu dünyada her parlayan şey altın değildi. Örümceğin ipi evin tek kapısından içeri gidiyordu; takip ettim.

En az ormanın içi kadar sıcak bir odaya girdim, içerisi tertemizdi ve her yan çeşitli erzaklarla doldurulmuştu; tahıl başaklan, güzel kokular saçan otlar, dumanı tüten buhurdanlıklar, yoğun ve hoş kokulu içkilerin mayalanmakta olduğu büyük toprak çanaklar. Hiç bu kadar temiz bir ev görmemiştim, odanın loşluğuna gözlerim daha yeni alışmaya başlamıştı ki bir süpürgenin hışırtısını duydum ve sertleşmiş çamurdan zemini ağır hareketlerle süpüren bir kadın gözüme ilişti. İhtiyar bir kadındı, hatta belki de yeryüzündeki kadınların en yaşlısıydı ve şimdi kafasını kald^mış bakışlarıma karşılık veriyordu; gözleri ocaktaki kömürler kadar siyah ve parlaktı dersem, dişsiz gülümsemesi de evindeki yeşil çömleklerde saklanan bal kadar tatlıydı demeliyirn. .

Konuşmadı. Bir eliyle süpürgesine dayandı ve diğeriyle beni hoş karşıladığım gösteren bir işaret yaptı, sonra elini yana do^u açarak buhurdanhklann yanındaki ot minderlerden birine çöküp rahatlayabileceğimi işaret etti, ben orada otururken ^^^^^acık yaşh kadın sessizce, yüzünde bir tebessümle ağır aksak yürüyerek yanıma geldi ve bu ülkenin özel baharatlı bazlamasından sundu; d^^m yapılmış olan bazlamanın içine geyik eti, biberiye, nane ve kişniş ko^nuştu; yanımda da içmem için küçük bir çanak içinde koyu kahverengi, yoğun, lezzetli ve sıcak bir sıvı verdi. Yemeğimi ye^kten sonra altın renkli yapraklardan yapılmış uzun, ince bir rulo uzattı, yaprakları açıp çiğnemeye başladım. Bu

yiyecek dilimde acı bir tat bıraktı. Ufacık kadın hafifçe güldü, tamamıyla cansız bir renkteki ^nşık, ince dudaklannı şapırdatarak tarif ettiğim o rulolardan birini aldı, Senyor, sonra da rulonun bir ucunu dudak-l^^^ arasına yerleştirdi, buhurdanlığın korlanna doğru eğildi, ruloyu yaktı, dumanını içine çekti ve biraz sonra sarhoş edici bir kokusu olan d^^am ağzından yavaş yavaş bıraktı. Ben de onun gibi yap^m. Boğazım yandı, öksürdüm. Yaşh kadın yine güldü ve koyu renkli yoğun sıvıdan bir yudum almamı işaret etti.

Uzun süre öyle oturduk, rulo yapılmış yapraklanmızı içtik ve rulolanmız bitinceye kadar ağzımızdan duman üflemeye devam ettik, sonra kadın kendi rulosunu buhurdanlığın içine atınca ben de onu taklit e^ini, ardından şöyle dedi:

“Hoş geldin. Seni bekliyorduk. Geldin.”

“'Geldin.’ İhtiyar ya da namı diğer Belleğin Efendisi de öyle demişti.”

"O deliydi. Sana doğruyu söylemedi.”

“Öyleyse söyleyecek bana doğruyu? Neden beni bekliyordunuz? Kimim ben?”

Yaşlı kadın yuvarlacık başını iki yana salladı, özenle taradığı maviye kaçan ağ^arış saçlan sımsıkı arkaya bağlanmış ve kaplumbağa kabuğundan nefis bir tokayla tutturmuştu.

"Bana yalnız tek bir soru sorabilirsin, evladım. Bunu biliyorsun. Neden iki soru soruyorsun bana? Hangisini soracaksın? Seçimini dikkatli yap. Her gün ve her gece birer tane soru sorabilirsin ancak.”

“Öyleyse hangi günde olduğumuzu söyleyin ki günlerimi sayabileyim, çok şey mi istiyorum? Neden bugün öylesine -genel-likle tehditlerle ve tehlikelerle dolu olan bu anlaşılmaz ülkede-huzurlu görünüyordu her şey?”

Yaşlı kadının bana şefkatle baktığına yemin edebilirim. Yumuşak ve zarif elleriyle çiçekli sade giysisinin kırışıklarını düzelterek cevap verdi:

“Bugün geyik günüdür, sakin saadet ve tüm evlerde huzur günü. Bugün iyi bir gündür. Bugün evime gelen kişi tanrılarm bahçesinde kendisine bir köşe bulmuş gibi olur. Tadını çıkar. Uzan ve uyu. Gece yine gelecek.”

Ne kadar aptaldım; zaten bildiğim, zaten gördüğüm ve hissettiğim bir şeyi sormuştum. Bu toprağın sırlannı ve benim burada bulunuş nedenimi açığa çıkarabilecek birçok soru varken tutup bu soruyu sormuştum. Ama yediklerimin, dumanını içine çektiğim yaprakların ve uzun süren yolculuğumun etkisiyle başımı ihtiyar kadının kucağına koydum. Usul usul okşadı başımı. Uyudum.

Ve rüyamda Kelebeklerin Ha^mı’nı gördüm, Senyor. Yanında gece kadar siyah, korkunç bir mahluk vardı, öyle siyahtı ki üzerine düşen hiçbir ışık yansımıyordu; dört ayaklı, kocaman, kıllı bir gölgeye benziyordu. Beyhude görmeye çalıştım gözlerini. Sadece silueti seçilebiliyordu. Gözleri yoktu, sadec:e kıllı bir postu, açık bir ağzı ve dört tane kıvrık pençesi vardı, pençeleri öne dönük olacağına arkaya dönüktü. Harap olmuş tapınağın dibinde seviştiğim kadın puslu bir ışıkla aydınlanmıştı; yanındaki mahluk toprağı kazmaya başladı, kazarken korkunç çıkarıyordu.

İşini bitirdiğinde rüyamda çevreyi dolduran pek çok ışık göğün tam ortasından kavisli bir şekilde inen altın sarısı bir sütuna dönüştü; doğrudan mahlukun açtığı çukurun içine vuruyordu. Bu yoğun altın renkli ışık gürül gürül akan bir nehir gibi oyuğun içine akıyordu, mahluk çarpık ayaklanyla çamur atarak deliği kapattı, o çamur attıkça ışık zayıflıyordu. Kelebeklerin Hanımı ağladı. Korkuyla seslendim beni kucağında sallayan yaşlı kadına: “Ana, öp beni, korkuyorum çünkü...”

Ormanın kadını ağlayarak gecenin içinde kaybolurken ve mahluk hem zevk hem de acıyla ulurken yaşlı kadın dudaklanmı öptü.

Uyandım. Beni bir bebek gibi sallayan yaşlı kadının kucağına ve ellerine dokunmak için uzandım. Şimdi başım ot minderlerden birine dayanmıştı. Zihnimi toparlamaya çalıştım. Rüyamda ağlamalar ve ulumalar duymuştum. Odanın içinde gözlerimi gezilirim. Buhurdanlıklar sönmüştü. Yaşlı kadın gitmişti. Çanaklar mayalanan içkiler dökülmüştü, süpürge kınlmış, çiçekler ezilmişti; çamur taban toza bulanmıştı ve ocağın köşeleri örümcek ağlanyla kaplıydı. Dudaklanm berelenmiş ve yorulmuştu. Elimin

tersiyle sildim dudaklarımı; ellerimde birbirine kanşmış renklerde lekeler vardı. Bir baykuş öttü. Örümceğin ipini yeniden tuttum ve evin içinden ç^tım. Evin duvarlan yumuşak, koyu bir çamurla kaplıydı şimdi.

Geceydi ama örümcek bana yol gösterdi. Gözlerimi kapadım, ipe tutunup yürüdüm; dağların tam kalbinden geliyormuş gibi görünen feryatlar, ağıtlar ve seslerle karşılaştınhrsa baykuşun uğursuz ötüşü hiç korkutucu sayılmazdı; bu sesler havayı öylesine doldurmuştu ki sanki tüm yeryüzü matemini tutuyordu kâbusumdaki karanlık yaratığın toprağa gömdüğü ve böylece yanan iç kısımlar ve kör bakışlara mahkûm ettiği ışığın. Gece kadar kördüm, ne görmek ne de duymak istiyordum; ufacık yaşlı kadınla ocağın başında geçirdiğim günün huzurunun cömert bir gecenin sessizliğinde devam etmesi için dua ettim.

Dualanm kabul olmuştu. Orman tamamıyla sessizliğe gömüldü. Ama şimdi biz insanlann ne kadar bozuk bir mayadan yapıldığını anlayacaksınız, Senyor çünkü canı gönülden arzu ettiğim şeye kavuştuğumda ondan iğrenmeye başlamıştım. Sessizlik fazlasıyla mutlak ve her şeye bütünüyle hâkimdi, en az biraz önce susan çığlıklar ve ağıtlar kadar tehditkâr bir kötülüktü. Şimdi sesin geri dönmesini istiyordum çünkü asıl dehşet gecenin kalbinde yatar. Bir ses, tek bir ses beni kurtarabilirdi şimdi. Önce sessizliğin esiri oldum. Sonra sessiz adamlann kollan arasında gerçek bir esir oldum. Zaten yanlış dürtüler peşinde sessizlik isteğim yüzünden perişan olmuştum; kendiri adamlann kollanna bıraktım, beni götürdükleri yeri ne görmek ne de bilmek istiyordum.

Cansız, gönüllü bir kör ve sağır -orman ve onun halkı çıt çıkarmıyorlardı- olmuş ve bir kez daha teslim etmiştim kendimi talihe. Durduğumuz zaman yazgımın nasıl bir biçim, nasıl bir gö^inüş alacağım biliyordum; bir adım daha attığım zaman aya-ğ^^ altında yalnızca boşluk olduğunu fark e^im. KoUar beni kıskıvrak yakala^rnıştı, kuş sesine benzeyen seslerin konuştuklannı duydum. Gözlerimi açtım. Size bahsettiğim o kuyulardan birinin kıyısındaydım, öyle derin ve genişti ki toprağa kazılmış mağaralar oldukları samlabilirdi ilk bakışta; ama tam ortalannda su birikintileri vardı, öyle derindiler ki İblis bizzat yıkanıyor olmalıydı içlerinde.

Ayağımla çarptığım bir taş kuyunun kenarından yuvarlandı; düşmesini izledim ve saniyelerce -yani taş aşağıdaki suyun aynasına ulaşana kadar-

boşuna dinledim, sonra oyuğun içi yankılarla doldu, beni yakalayanların sesleri karmakarışık bir tartışmayla yükseliyordu ve sürekli aynı kelimeleri tekrarlıyorlardı, önce “kuyu, kuyu", sonra “ölüm", sonra, “gece", sonra “güneş", sonra “hayat" ve rüyamı hatırladım; bu kuyulardan birinin başında uyumuş ve içine düşmüştüm, o anda aklıma geceleyin sorma hasrına sahip olduğum soru geldi ve ciğerlerimin bütün kuvvetiyle bu ülkenin dilinde haykırdım:

“Ne için ölmem gerekiyor?"

Ve omzumun üstünden bir ses konuştu, o kadar yakınımdaydı kı gölgemin sesi olduğuna ye^rnin edebilirdim:

“Çünkü sen güneşi öldürdün."

Şimdi düş görmüyordum, o yerlilerin çıplak kollan beni kuyunun içine iteledi: Ayağım kaydı; bağırdım, bu doğru değil! Düştüm ... çarpık bacaklı malıluk öldürdü güneşi! Düştüm... onu gördüm! Gerçek gecenin içine yuvarlandım, düşler diyarının hayali gecesine değil, düşerken bağınyordum, mahluk! Mahluk; kuyunun içindeki karanlığa doğru düşüyordum ... mahluk! Bu doğru! Rüyamda gördüm! Sonra ayaklanm suya değerken omzumun üstünden konuşan sesin uzaktan yankılandığını duydum:

“Düşün ki şu anda ölüyorsun, böylece bu gece son, sonsuz, hiç bitmeyen gecesi olmayacak korkularımızın...’'

Kuyunun sırlı sularının bağrına gömüldüm.

Suyun günü, hayaletin gecesi

Işıkla yıkandım. Kuyunun içine atıldığım sırada gece hüküm sürüyordu, cellatl^^^n korkusu da tıpkı gece gibiydi. Suya gömüldüğüm sırada son kez derin bir nefes almış ve gözlerimi ka-pa^rnştım; suyun altında olduğumu hissettiğimde hayatta kalma iradem yeniden canlandı; yüzdüm ama çabalamamın bir faydası yoktu; birkaç kulaç attıktan sonra hiçbir tutunacak yeri olmayan, dümdüz, sadece kayadan duvarlara geliyordum. Umutsuzca yüzmeye devam ettim, biliyordum eninde sonunda yorulacaktım ve bu su dolu hapishanenin bilinmeyen derinliklerine batacaktım. Bu kaçımlmaz

ölüm günümü su günü olarak adlandırmaya karar verdim, bir de merak ettim bunun ölümden kurtulmak için hayattan çalınam gereken günlerden biri olup olmadığını, Belleğin Efendisi ve Kelebeklerin Hanımı sık sık hatırlatmışlardı bana bunu. Ama nereden bilebilirdim? Güzel ve korkunç sevgilim uyarmıştı beni sadece bu beş uğursuz günü hatırlayacağıma ve bu ülkedeki yazgımın diğer yirmi gününü unutacağıma dair. Hatırlayamadığım şeyleri yaşadığımı nereden bilebilirdim? Bu arada, söyle-di^m gibi, Senyor, bunlan düşündükten hemen sonra ışıkla yı-^m^m.

Suya düştü^imde parçalanmış olan kesintisiz bir panltı su-^yun yüzünü kaplıyordu; benim yavaşça yüzmem nedeniyle tekrar düz ve sakin bir halde parlamaya başlamıştı. İlk önce rüyamda beni benzer bir durumdan kurtaran ipin gelmesini bekledim. Ama gerçek dünyada herhangi bir ip yoktu. Sonra bu kuyunun sulann-da da deniz gibi meddücezir olması için dua ettim çünkü sular çekilirse hapishanemin tabanında ayakta durabilirdim. Gözlerimi açık tutarak kuyunun derinlerine daldım. Orada buldum o hayret verici parlaklığın nedenini; bu havuzun dibi kemikler ve kafataslarının mezarlığı olmuştu; ve kumlann parlaklığı, burada ölmüş olan diğer insanların kalıntılarının göz kamaştırıcı parlaklığı karşısında pek donuk kalıyordu.

Tekrar yüzeye çıktım; kaderimle yüz yüze, kemik kemiğe gelmiştim. Yeniden daldım ve o ölümcül ışığın aydınlığında kuyunun çevresini araştırdım. Bir köşede kafataslarının yığılmış ve bir piramit oluşturmuş olduğunu gördüm. Bunu görünce şöyle dedim kendi kendime: "Belki bu ölüler benim canımı kurtarabilirler Belki kemiklerden bir yükselti yapıp açlıktan ölene kadar - ya da rüyamda gördüğüm kurtuluş, yani örümceğin ipi gelene kadar o yükseltinin üzerinde bekleyebilirim.”

Böylece çalışmaya başladım. Bir balık gibi yüzerek zemindeki korkunç yığına yaklaştım ve yosun bağlamış kafataslarını yerlerinden sökmeye başladım, kafataslan adeta kireçtaşı kayanın bir parçası olmuş ya da kaya ölü kafaların bir uzantısına dönüşmüştü. Yumuşak kayadan kafataslarını sökmek için makasımı kullandım, havam bittiği zaman yüzeye çıktım, ciğerlerimi doldurdum ve işime devam etmek için yeniden daldım.

Böylece gece boyunca birkaç saat geçirdirn, zaman zaman dinlendim, sıvı yatağıma sırtımı yaslayıp sakin sakin yüzdüm çünkü insanlar genellikle

sudan değil, kapıldıkları panikten boğulurlar. Ama iş^ti bitirdiğimde kemiklerden oluşturduğum kaide yeterince yüksek değildi ve neredeyse teslim olma, kendimi yoldaşlarımın, çukurun içindeki iskeletlerin paylaştığı uykuya terk etme noktasına gelmiştim. İşte suyun altındaydım, kayaya gömülmüş bir kafatasının boş gözyuvarlarına bakıyordum. Kendi kendime dedim ki, Belleğin Efendisi aynada kendisini görünce korkudan nasıl öldüyse, bu kafatası da benim aynam olacak; onu öpeceğim, okşayacağım, bağama basacağım, böylece bana verilmeyen şefkati göstereceğim ona. Sarılarak öleceğim kendi görüntüme, ışkencecilerimin korktuğu gece kadar nihai ve sonsuz görüntüme.

Tıpkı esirlerin zindan duvarlarından taş sökmeleri gibi o son kafatasını duvardan çıkardım. Ama çıkardıkları her taşın ardında özgürlüğü bulma umutları vardır esirlerin. Benim öyle bir umudum yoktu. Bunu ölümüm için yapıyordum. Kafatasım yerinden çıkardığım anda, Senyor, parmaklarımın arasından buz gibi bir ip geçti, eğer bir insanın suyun altında bağırması mümkün olsaydı bağıracaktım:

“Örümceğin ipi.”

Bir yandan bağırırken, diğer yandan beni kurtardığı için koruyucu sevgilime teşekkür edecektim. Ama o anda anladım elimdeki ipin tutulamaz olduğunu; bir örümceğin ördüğü ip değildi, sadece suydu... daha fazla suydu. Bu ip kalınlığındaki su sütunu biraz sonra buz gibi bir akıntıya dönüştü, akıntı bir yeraltı çağlayanına dönüştü ve yerlerdeki kafatasla^nı ve kemiklerini dört bir yana saçtı, duvardaki küçücük delikten büyük bir hızla fış^rıyor-du, daha önce onu orada tutan şey son kafatasıydı. Özgür kalan akıntı beni köpüklerle sardı, suyun içinde döndürdü, kuyunun dibinden yukarı itti, çalkantılar içinde yukarıya, geceye ve ormana doğru yükseldim.

Kuyu suyla doluyordu, Senyor, çabucak ve kaynaşarak, ben de yukanya, beni aşağı attıkları yere doğru yükseliyordum, bir yandan da kaza eseri serbest bıraktığım şiddetli akın^^n yarattığı girdaplarla bu sualtı mezarlığına tekrar çe^lmemek için direniyordum. T^^irı yarımıyla kuyuyu besleyen tek darnann, bu derinden akan suların babası olan yeraltı ne^^lın tapasım çıkarmışım.

Şimdi yükselişi yavaşlamış olan çalkantılı suyun içinde yüzüyordum. Sular kuyunun ağzından dışarı taşmadı ama kenara birkaç santim kala durdu. Elimi uzatıp kuru toprağa dokundum, parmaklarımla iyice kavradım ve kuyunun kenarından çevreyi görene kadar kenemi yukarı çektim. Kızıl bir güneş ve gri bir gökyüzü: İlk gördüklerim bunlardı. Kendi ateşiyle kavrulan, yeniden doğuşunun morluğunda yıkanan kan renginde bir güneş. O da benim gibi yeni çıkmıştı yerin üstüne. Güneş metalik gökyüzüne doğru yükseldi, gökyüzü pürüzsüzdü, geceki cellatlarımın hayretle baktıkları kireçli, beyaz toprak kadar düzdü, hepsi şaş-^^akla çıkmaını izliyorlardı suyla dolan kuyudan, hem de tam güneşin doğduğu anda.

Kendi çabamla kuyudan çıktım; kendi çabamla ayaklarımın üzerinde doğruldum ve bakışlarındaki hayranlığı, minnettarlığı ve saygıyı gördüm. Bu sefer kimse y^^na yaklaşmadı, kimse bana dokunmadı; hepsi uysalca biraz uzağımda bekliyorlardı. Bir flütün kederli ezgilerini duydum. Güneş hızla yaydı yeryüzüne örtüsünü, daha da yükseldi, gri gökyüzünü parlak san bir kubbeye dönüştürdü. Bir gümbürtüdür koptu. Flütlerin sesine çıngıraklar, ziller ve davu1lar eklendi; aşıtaşı ve kille bedenlerini boyamış erkekler gruplar halinde önce çevremde dans ettiler, sonra beni sürüklediler, kendilerini takip etmeye çağırdılar; kadınlar ve çocuklar da bize katıldı, bana küçük toprak çanaklarda yoğun, beyaz, uyuşturucu bir sıvı ve pek acı bir biberle kavrulmuş tahıl başakları sundular.

Verilenleri yedim; peşlerine takıldım ve hep birlikte temiz, kabartmalarla süslenmiş basık bir tapınağın dibine gittik. Geceleyin beni kurban etmek isteyen insanlar şimdi bana saygı gösteriyor, iki sıra olarak tapmağa doğru bir yol oluşturuyorlardı. Birkaç basamaklı merdivenden tırmanırken beni esir edenlerin nasıl olup da neşeli ev sahiplerine dönüştüklerine hayret ediyordum. Çevremizdeki çıplak, kireçli ovadan, pek de yüksek olmayan bu tapınağın düz platformuna ulaştım ve orada, açık kanatlar şeklinde yapılmış tuhaf, taştan bir tahta kurulmuş, pahalı giysiler içinde şişman bir adamla karşılaştım, sıkında mor bir pelerin vardı, alnına mücevher işlemeli bir şerit ta^^tı, titiz yaşlı ananın evinin yakınlarında rastladığım o güzel evcil ku.şlann tüylerinden yapılmış bir yelpazeyle serinlemeye çalışıyordu.

Şişman Prens mağrur görüntüsünü korumayı başardı ama yelpazesini tedirgin tedirgin saparnasından anl^rnştım halkının saygılı hayranlığını

onun da paylaştığını. Onun yanı başında en az efendisi kadar tedirgin, gümüş bir zincirle tahta bağlanmış olağanüstü bir kuş kıpırdanıp duruyordu; o güne kadar hiç o kadar büyük bir kuş görmemiştim. Kafası kartallannki gibi keldi; boynundan aşağıya sarkan kocaman, yıpranmış, pembe, şişkin gerdanı neredeyse yere değiyordu; bu büyük kuşun kanatlan zümrüt ve yeşim taşıyla süslenmişti, boynunda ve ayaklarında muhteşem altın zincirler, bakır bilezikler ve saf altından halkalar şıngırdıyordu. Mücevherli kuş müzikle beraber hareket ediyor, takılan müziğin ritmine göre şıkırdatıyordu. Büyük kuşun yuvası platformun bir kısmını kaplayan pamuklu büyük bir örtü ve tahtın yanındaki bir-ta^m nesnelerdi. Bu ülkenin Şişman Prensi ağır ağır tahtından doğrulmak için iki genç adamdan ve gözlerini yere dikmiş, itaatkar iki genç kızdan yardım aldı, kızların etekleri de ocağın büyükannesinin entarisiyle aynı şekilde işl^^şti. Şişman adam önümde eğildi ve elinin bir hareketiyle bana tahtını sundu.

Başımı iki yana sallayarak reddettim. Prens hakarete uğramış bir insan edasıyla bana baktı. Kuş kösele gibi sert gerdanını salladı. Pedro'nun başına gelenleri hatırladım. Daha fazla direnmenin anlamsız olduğunu görerek Prens’in tahtına oturduğum zaman bana şöyle dedi:

"Uzun zamandır beklenen Efendi; sen bize güneşi geri verdin. Sana minnettanz."

Hemen bir soru sorup h^^^ harcamak yerine şöyle de^m: "Güneş her gün doğuyor.”

Prens kederle başını salladı ve ^yüksek sesle benim söylediklerimi tekrarladı tapınağın çevresinde topla^rnş kalabalığa. Onu duyduklan zaman hep bir ağızdan feryat ettiler, hayır, hayır, öyle olmuyor; davulların ve çıngıraklann gürültüsü yükseldi ve Şişman Prens tatmin olmuş bir halde önce halkına sonra bana baktı.

"Senin için doğuyor, Senyor, sen istediğin zaman doğuyor. Ama bizim için ölüyor. Birçok güneşin öldüğünü gördük; bir güneş öldüğü zaman ülkemizdeki derin nehirler kurur, toprağın üstünde hiçbir şey yetişmez, hayvanlar ölür, prensler ölür; kuşlar ölür. Kentler taşa dönüşür ve ormanın altında kaybolup gider. Daha önce öldük ve kaçtık, sonra geri döndük sen güneşin bize geri dönmesini sağlayınca. Senin için güneş ölmüyor çünkü

sen onun efendisisin. Bizim için her gece ölüyar ve hiçbir zaman bilemiyoruz tekrar yükselip yükselmeyeceğini. Sen oldu^ınu ispatla

dın. Güneşin doğması için seni kurban ettik ve sen güneşi geri döndürdün bize, onunla birlikte sen de döndün dünyaya. Su gününde seni onurlandıracağız, Senyor.”

Şişman Prens tüyden yelpazesinin bir hareketiyle iki genç adama bir komut verdi, adarnlar çabucak tapınağın basamaklannı tırmandılar. Üzeri bez parçalanyla örtülü iki tane toprak çanak taşıyarlardı ellerinde. Prens yelpazesini indirdi ve çanaklann her birini bir eline aldı. Sonra bana şöyle dedi: “Aç bunlan.”

Açtım, üzülerek söylüyorum ki, Senyor, çanaklar dışkıyla, pis kokulu dışkıyla doluydu, iğrenerek çanakların üstünü yeniden kapattığım sırada Şişman Prens konuştu:

"Şimdı b^an kuşa, ziynetli gu^olotl' a sun, o zaman ödülünü alacaksın çünkü o, dünya^m prensidir.”

Tahttan kalktım ve gu^olotl denen kuşa pislikle dolu iki çanağı uzattım; kuş gerdanını sallayarak uzandı ve bir sandığın üzerine örtülmüş pamuklu kumaşı gagasıyla kaldırdı, sandığın içinde altın ve parlatılmış yeşimlerden bir servet yatıyordu.

“Bak, Senyor,” diye mınldandı Şişman Prens, "ziynetli kuş sana altın ve yeşim sunuyor, insan dışkısma karşılık tannların dışkısı. Böylece sana güç, zenginlik ve şeref sunuyor. Hepsini al. Hepsi şenindir.”

Ne yazık. Gözlerimin önünde bir imparatorluk kurmaya yetecek kadar zenginlik yatıyordu; oysa daha karaya çıktığım kumsalda incilere sahip olmanın şerefine erişmiştim, nehrin kıyısında yerliler hana altının gücünü vermişlerdi; ama hem vakur incileri hem de güçlü altınları terk etmiştim, yağmur, çamur ve sivrisinekler arasında unutup gitmiştim onları çünkü anlamıştım bu ülkede hayatta kalmamda bana hiçbir faydalan olmayacağını. Şişman Prens'in tanrıların dışkısı olarak adlandırdığı bu şeyler benim ne işime yarayacaktı ki?

Kuşun bekçilik yaptığı bu hazinenin baştan çıkartıcılığı, yeni hayatımın en büyük baştan çıkartıcılı^rnn yanında hiç kalırdı: Kelebeklerin Hanımı, onu tekrar bulmak, onunla tekrar sevişmek. O zamana dek benim tek servetim basit bir örümcek ipiydi ki güneşi geri getirmemden duyduklan memnuniyet dolayısıyla bana verilen yeşim, topaz, zümrüt, altın ve güm^en çok daha değerliydi bana göre. Volkana giden yolda hızla ilerleyeb^rnek için hiçbir yüküm olmamalıydı. Bu nedenle şöyle cevap verdim Şişman Prens' e: “Armağanınızı kabul ediyorum, Prensirn. Kabul ettikten sonra da tek bir soruma cevap vermeniz karşılığında hepsini size iade ediyorum.”

Prens şaşkın şaşkın yüzüme bakarken devam ettim:

“Size sorduğum soruya cevap verin çünkü eğer cevabı biliyorsanız kendinizi korumayı da biliyorsunuz demektir, eğer bilmiyorsanız sizi önceden uyarmış olacağım. Halkınıza bakıyorum ve sizin aranızdan geçmemin en az nehir kıyısında yaşayan halka verdiğim kadar size de zarar vereceğinden korkuyorum. Size soracağım tek bir soruya cevap verin çünkü bugün tek bir cevap alma hakkım olduğunu biliyorum. Söyleyin, neden nehir kıyısında yaşayan halkın hepsi neden öldürüldü?"

Şişman Prens ürperdi:

"Vereceğim cevap, ziynetli kuş Prens'in sana sunduğu tüm zenginlikten, güçten ve şereften vazgeçmeye değer mi?”

“Evet/' dedim; iyice aklı karışmış bir şekilde cevap verdi: . “Onlar öldürülmedi. Onlar kendi kendilerini öldürdüler. Kendi eUeriyle birbirlerini kurban ettiler.”

Başımı eğdim, en az soruma cevap veren adam kadar a^ım kanşmıştı benim de. Ayağ^^ dibinde beni çağıran örümcek ipini gördüm.

Oradan ayrılırken; tapınaktan, kuyudan, gece beni kurban etmek, gündüz ise onurlandırmak isteyen halktan uzaklara doğru beyaz ovanın üstünde yürürken Şişman Prens’in verdiği cevabı uzun uzun düşündüm. Flüderinin hüzünlü ezgisini hâlâ duyabiliyordum ve çıkıp gitmemi hayal ^^klığına uğramış bir ifadeyle izleyişleri hâlâ belleğimden silinmemişti. Ama

hepsinin ötesinde ateşli hayal gücüm hiç durmadan nehir kıyısındaki halkın arasında geçirdiğim günleri getiriyordu gözlerimin önüne.

Kendi elleriyle birbirini katleden bir halk. Öyleyse onların ölmeleri dağ halanın bir misiUemesi değil, başka bir nedenden kaynaklanan gönüllü bir intihardı; belki de Belleğin Efendisi ölünce belleğin kendisi de ölmüştü, bu olabilir miydi? Öksüz kalmaktan mı korkmuşlardı, o yerde yaşamak için ihtiyaçlan olan bilgi-ellerinden uçup gitmesi mi ölümcül bir endişeye sürüklemişti onlan; güneş ve yağmur, odun toplama ve odunlan yakma zamanı, duman ve altın, tepelere kaçış, nehre dönüş; bunlann eksikliği miydi onları böyle korkunç bir sona iten? İnsani kötülüklerle hiç yüzleşemeyecek kadar doğanın kötülükleriyle savaşmakla meşgul olan hassas ve n^m bir halktı onlar.

Bir türlü aklımdan çıkmayan bu insanları sevmiştim, Senyor çünkü ben de belleksiz yaşayan bir insan olarak onlardan biri olduğumu hissediyordum. Eski dostum Pedro’yu öldürmelerini bağışladım çünkü artık anlıyordum benim gibi onun da davetsiz olarak gelmesiyle birtakım şeylerin ve çağlann kutsal düzeninin bozulduğunu; bizden nefret etmiyorlardı, bizim varlığımızın, onlan doğanın kötülüklerine karşı koruyan kusursuz çemberleri kıracağından korkuyorlardı sadece. Yeni dünya korkulann dünya-sıydi, gelip geçici mutlulukların ve hiç bitmeyen kederlerin dün-yasıydı; düşününce ürperdim bizim kalıcılık, güç, hayatta kalma, yenilgi ve zafer ölçütlerimizin bu yerde, tüm canlıların her sabah doğduğu ve her gece yeniden yok olduğu bu dünyada ne kadar faydasız olduğunu; düşününce ürperdim bizim hareketli devamlılık anlayışımızla bir günlük ömrünü tamamlayınca solan bir çiçekten başka bir şey olmayan devamlılık anlayışlarının karşılaşmasını - belirsiz bir beklentinin peydahlanışıru. Dediğim gibi, Pedro'nun öldürülmesini bağışladım. Beni de öldürseler yine ba-ğışlayacağırnı söyledim kendi kendime. Bir beyaz adamın bu topraklara izinsiz girmesi yeterliydi... hayır, aksine çok fazlaydı.

Bu düşünceler içindeyken gecenin çöküvermesi beni şaşırttı, yine de örümceğin ipini hiç bırakmadan yoluma devam ettim. Kireçli ovayı geçmiştim, dallarmdan hilal biçimli yeşil meyve he-venkleri sarkan uzun ağaçlarla dolu bir ormana doğru yol alıyordum. Daha çetin bir hal alan yolun yokuşa dönüştüğü de dikkatimi çekmedi değil hani. Nehirleri,

tropikal ormanı ve denizi arkada bırakmıştım. Midem kazınmaya başlamıştı, karnımı doyurmak için uzun ağaçlardan birini sarsmaya başladım. Tam yere düşen meyvelerden birini yemeye hazırlanıyordum ki bazı sesler duydum. Sesleri dikkatle dinleyince yakınlarda bir yerde birinin ağaç kesmekte olduğuna karar verdim. Oduncuyla paylaşmayı düşündüğüm birkaç yeşil meyve kuca^mda, ağaçlıklarm karanlığına doğru ilerledim.

O karanlıkta zorlukla seçebildiğim eğilmiş insan figürü bana arkasını dönmüş, baltasını bütün gücüyle bir ağaç gövdesine vuruyordu. Hiç sakınmadan yanına gi^im. Adam yüzünü bana dönünce dehşetle bir çığlık attım çünkü oduncuda yüz yerine sadece iki parlak göz ve ağız yerine geçen dudaksız bir yarıktan sarkmış sallanan bir dil vardı; bu hayaletin göğüskafesi rüzgarda çarpan kapılar gibi açıhp kapanıyordu, kaburgaları açıldığı zaman içeride bir canavarın gözü gibi ışıldayan, canlı, hızla atan kalbi görünüyordu. Aklımı kaçırdığımdan hiç kuşkum kalmamıştı, içimdeki barışçıl dostluk duygusuyla gördüğüm şeyin korkunçluğu arasında öyle bir karşıtlık vardı işte; sonra kocaman sarkmış dil emredercesine konuştu: "Haydi ... Al yüreğimi, onu eline al, haydi kimsenin cüret edemediği şeye cüret et ...”

Ah, Senyor, siz ki sahillerinizi terk ettiğim andan beri giriştiğim tüm serüvenlerin hikâyesini duydunuz, hepsini hatırlıyorsunuz, söyleyin bana bu sözleri duyduktan sonra nasıl tereddüt edebilirdim ki; denizde, girdabın ortasında, sahildeki savaşçıların arasında ve kuyuda kurban edilirken karşılaştığım tehlikelerin yanında neydi ki atan bir yüreği elime almanın tehlikesi?

Uzandım ve atışlarını duyduğum, altından kan damlayan yüreği elime aldım. İğrenerek tuttum e^rnde, tek isteğim bir an önce onu sahibine geri vermekti - ama hayalet öfkeyle inledi, yaralı ağzından sümüksü yeşil salyalar ve uluyarak şu sözleri söyledi:

"Dile benden ne dilersen; güç, zenginlik, şan, hepsi senindir; hepsi yüreğimi almaya cüret edenin olacaktır.”

Sakince cevap verdim:

“Hiçbir şey istemiyorum. Al işte. Geri veriyorum yüreğini.” Sadece gözleri, ağız yerine bir yanğı ve dili olan yaratık tekrar haykırdı ve bu haykınşıyla bastırdı açılıp kapanan kaburgala-nrun iğrenç sesini.

“Öyleyse do^^! Tüm baştan çıkartıcı hâzineleri reddeden sensin; bugün ziynetli kuşun hediyelerini geri çevirdin, şimdi de be^^^ini geri çeviriyorsun. Nedir senin istediğin?”

Sessizce durdum orada, yaratığın yüreği hâlâ elimdeydi. Bu orman ayartıcısına soğuk bir küçümsemeyle baktım. Benim sahip olduğum tek şey arzumdu; yüreğine karşılık veremezdim arzumu. Çünkü gayet iyi biliyordum bu ülkede bir kural olduğunu verilen bir armağana daha değerli bir armağanla karşılık vermenin; yüreği karşılığında bu orman hayaletine arzum dışında ne verebilirdim ki?

Bir pencerenin kepenkleri gibi açılıp kapanan kaburgalan tekrar açıldığında yüreğini yerine koydum ve o gece sorma hakkına sahip olduğum soruyu sordum.

“Al yüreğini. Karşılığında söyle bana, nehrin kıyısında yaşayanlar neden öldürdüler kendilerini?”

Bir kez daha soru hakkımı boşa harcıyor olmaktan korktum, Senyor, zaten cevabını bildiğim bir soru sormuş olmaktan korktum; beUeklerini yitirdiklerinin farkına vardıklan zaman hepsi birden delirişlerdi. Bu cevaptan korkmuyordum; en azından benim düşündüklerimi doğrulayacaktı. Ama parlak gözlü yaratık en az yüzü kadar dümdüz ellerini (ne parmak uçlannda tırnaklan ne de avucunda kader, aşk ya da hayat çizgisi vardı) kaldırdı ve çarpıp duran göğüskafesinin üzerine bastırarak cevap verdi: “Onlar senin için kurban ettiler kendilerini ...”

Ve hayalet korkunç bir kahkaha kopardı:

“Senin için kurban ettiler kendilerini...” Bu korkunç orman heyulası kahkahalarla uluyor, bir yandan da tekrar ediyordu: “Senin için kurban ettiler kendilerini... Senin için kurban ettiler...’" Her kahkahasında sarsılıyordu gövdesi; yaratık yüzünü elleriyle gizledikten sonra yeniden uludu:

“Kork benden, kardeşim, kork benden; peşinden hiç ayrılmayan gölgenim ben; dün gece omzunun üstünden duyduğun sesim ben; ben ...’ ’

Yaratık birden dikleşti, doğrudan gözlerimin içine baktı. Kendime bakıyordum. Orman hayaletinin yüzü benim yüzüm, bedeni benim bedenimdi; tıpatıp bana benziyordu, benim ikizimdi, benim yansımamdı.

Puslu Ayna günü

Tıpatıp derken hata e^im, Senyor. Çünkü görünüş

itibariyle bana benzemesine rağmen renklerimiz farklıydı. Benim gözlerim maviyken on^akl siyahtı. Benim saçlarım buğday ren-giyken onunki at yelesi gibi simsiyahtı. Benim tenim bu topraklarda geçirdiğim onca zamana rağmen solgun ve hassastı, güneşten kabarmış, soyulmuş ve uçuk gül rengini almıştı, ikizimin teniyse parlak bakır rengiydi. Ama onun dışında her şeyimizle ikizdik; boy bos, görünüş, tavır. Şimdi hatırlayabiliyorum farkları. O gece yalnız benzerlikler etkilemişti beni.

Orada geçirdiğim zamanı b^mek elimde değildi. O dehşet verici hayaleti görmemle yolculuğumun bir sonraki hatırası arasında uzun bir zaman ge^niş olmalı. Tapınaktaki ihtiyar ve Kelebeklerin Hanımı uyarmıştı beni; yalnızca beş günü hatırlayacaktım, bu ülkede yazılmış zamanımdan kurtarılmış günleri. Şimdi, gözlerimi yeniden açmazdan önce sorabilirdim kendime:

Bir gün, on, beş daha, hayaletin bana yüreğini sunduğu ve karşılığında ona isteğimi sunduğum geceden bu yana kaç gün geçti?

Bilmiyordum, yeni dünyanın benim karşımdaki avantajlarından biriydi bu; onun üstünde attığım her a^mdan haberi vardı, belleğ^^ bir parçası olma^dıkları için aslında hiçbir zaman unutmayacaklarımdan bile. Ama eğer bu benim zayıflığımsa, yeni dünyanın zayıflığı da tüm yaptıklarımın hatırasını ve sorumluluğunu üzerine almak zorunda oluşuydu. Çok fazla şey yapmış olabilirdim, Senyor, çok az şey de yapmış olabilirelim ama o geceyle bu şafağın söküşü arasında mutlaka bir şeyler yapmıştım. Ama bu şafak bir hayal olsa dahi, bir muhakemeyle avunuyordum: "Dün, daha dün kaçtın ölüm kuyusundan, insanüstü bir çaba ve uyanıklıkla yaptın bunu;

Şişman Prens’in piramidine götürüldün; ziynet-li kuşun sana verdiği gücü ve onuru geri çevirdin; kireçli ovayı arkanda bıraktın; ulu ağaçlarla dolu ormanlarda yürüdün; hayaletle karşılaştın, karaşın ikizini buldun. Derin bir uyku çekmiş olmalısın, daha önce hiç uyumadığın kadar derin bir uyku. Ne kadar genç olursa olsun bu kadanna dayanabilecek hiçbir insan yoktur dünyada. Uykun o kadar derindi ki hayatının en uzun uykusu gibi geldi sana; hayır, daha da fazlası belki; hayatından bile daha uzunmuş gibi geliyor. Ama gerçek şu ki, dün gece uyudun ve bugün uyandın. Hepsi bu işte."

Ama gözlerim karşı çıktı bu muhakemeye. Ansızın, heyecanla, soluk soluğa, bir kâbustan uyanır gibi uyandığımda değişmiş bir manzara gördüm karşımda. Sahilin sıcak, çiçekli topraklarını hatırlatacak hiçbir şey yoktu burada. Hava soğuktu, yırtık pırtık giysile^m beni korumaya yetmiyordu. Nefes ^makta zorlanıyordum; hava seyrelmiş ve solunması zor bir hale gelmişti. Yeni dünyanın gür ormanları yok olmuş, onun ye^m aksi yoğunlukta

bir yalnızlık almıştı. Kayaların hakim olduğu bir arazideydim; her yanım san ve kırmızı taşlarla çevriliydi, bu çorak arazinin çıplak taşlan hem simetrik hem de değişken bıçak ve testereleri, sunak ve masaları andırıyorlardı; parçalanmış taşlardan bulutlar ve takımyıldızlar, çarpık korular ve kurşun rengi cüce ağaçlarla yer yer delinmiş, yüce, pürüzsüz, keskin hatlı halis kaya katedralleri uzanıyordu göğe; sütun tepesinde yaşayan münzevi misali kayaları taçlandıran, daha önce hiçbir insan gözünün görmediği kocaman yeşil dikenli kollu şamdanlar gördüm, katedral orgları gibi uzun ve aynı zamanda kuruydular, düşmanla^^ temasına karşı korunaklıydılar, gerçi kim cüret edebilirdi böyle haşin bir bitkiyi, bu kayalık çölün kraliçesini, dikenli elbisesiyle bu kısır arazide yalnız yaşamak yönündeki haşmetli arzusunu ilan eden bu münzeviyi rahatsız etmeye, ah bugün beni işiten Fevkalade Hıristiyan Efendimiz, o bitki hem sütun hem de münzeviydi.

Bu kayalık dağın eteklerinde hem vesveseli hem de alabildiğine sessiz, tozdan ibaret bir vadi vardı ve göz alabildiğine uzanan manzarada en ufak bir canlılık ibaresi dikkatimi çekmedi önceleri; sadece kuru, beyaz toz kümelerinin hızlı ve düşmanca oradan oraya uçuştuğunu, girdaplar

oluşturduğunu görebiliyordum; buz gibi bir rüzgar esiyordu; tozlan yerden kaldıran da bu rüzgardı; önümd^ kayalardan oluşan yatağımın ilerisinde ise volkan yükseliyordu. V^mı^m. Şükrettim. Sevgilim beni burada karşılayacaktı. Çevreme bakındım. Örümceğin ipi ayağın dibindeydi.

Şevkle ipin ucunu yakalayıp bu haşin kartal yuvasından aşağıya doğru inmeye başladım. En son hatırladıklanmla bu yeni sabah arasında, güneşle kavrulan sahil bölgelerinden geçişimle bu soğuk yere varışrm arasında ne kadar çok ya da ne kadar az zaman geçtiği lırnurnmda değildi ^artık. Ö^ricek ipinin rehberliğinde yaylaya doğru ilerledim, ipi elimden hiç bırakmadan yürüdüm de yürüdüm oradan oraya uçuşan tozun toprağın içinde, tıpkı yayla-kendisi gibi ben de göğün ve tepedeki güneşin yakınlığı altında düzleşiyor gibiydim, şimdi adeta başımın hemen üstünde duran göğün sahilden baktı^m sırada ne kadar uzak göründüğünü hatırladun. Anlay^nıyordum; bu yeni dünyada ilk adımla^ruru attığun sırada sahilde öyle korkunç bir sıcak vardı ki, alev alev yanan güneşin hiçbir yerde daha fazla yakıcı olamayacağını düşünmüştüm. Şimdi gayet iyi hatırlıyordum sahilde ve ormanda güneşin ne kadar yüksekte ve uzakta göründüğünü; oysa kayalardan ve tozlardan ibaret bu yaylada, volkanın yanı başında yürüdüğÜm yerde bana daha yakın olmasına rağmen yakıcılığı azalmıştı. Şeffaf bir K.omünyon ekmeği gibi görünen güneş, ona ne kadar yaklaşırsam o kadar az yakıyordu ten^ti. Vücudumdaki serinlik tam da o anda fark etinemi sağlarmştı bunu. Daha da ilerleyince yaylada yalnız toz değil, yer yer duman da olduğunu ayırt ettim.

Bir elimle bana rehberlik eden ipi tutuyordum. Diğer elimle de görmemi ve nefes almarnı neredeyse tamamen engelleyen tozu ve dumanı dağıtmaya çalışıyordum. Körlerin, kollanndan tutan biri olduğunda dahi yaptığı gibi eilerimi ileride tutmaya başladım. Senyor. O yogun dumanın içinde elim kayboldu. Parmaklanın başka bedenlere değdi, volkanın dibindeki sessiz şafağın tozuna dumanına gizlenmiş insan bedenleri geçiyordu önümden. Sessizlik. Ayak sesleri. Hissettiğim dehşetle zonklayan elimi geri çek^rn ve göğsüme, yüzüme, erkekliğime dokundum çünkü kendi varoluşumu doğrulama ihtiyacı duymuştum; bu kişinin ben olduğumu, orada olduğumu, canlı olduğumu anla^^^ sonra ancak ondan sonra duyularım gerçeklikten uzaklara doğru süzülmeye başladı; ve gerçeklik kaçıp saklandı, Senyor, hem de öyle bir kurnazlıkla yaptı ki bunu, duyularımın gerçekliğin ta kendisi

olduğunu sandım. Çünkü tozdan bir dünyaya geldiğimi söylerken kendime, toz değil dumanla çevrelenmiştim; ben etrafta çıt çıkmadığını sanırken, volkanın dibindeki bu yaylada fısıldanan gerçeklik kötülükten ve kurnazlıktan başka bir şey değildi.

Tozun içinde ayak sesleri. Dumanın içinde ayak sesleri. Sessizlikte dans eden ayakların ritmik vuruşları. Kendi bildikleri gibi değil, başka bir ritimle, onlara dayatılan bir ritimle dans eden ayaklar. Örümcek gümüşi ipiyle bana rehberlik etmeye devam ediyordu. Bu ipin verdiği güven sayesinde başa çıkabiliyordum tozun, dumanın ve beni saran sessiz dansın korkusuyla. Korkumu bir kez yenince fark ettim ki aslında uzak olandan korkmalı, yakın olana güvenmeliydim. Nihayet devamlı bir müzik sesi erişti kulaklarıma, monoton, üç vu^luk bir ri^m, dansçıların sessiz ayak vuruşlarını yöneten bu müzikti; davul ve çıngırak, dedim kendi kendime, yalnızca bir çıngırak ve bir davul ama şenlik için, kutlama için, ayin için öyle bir ısrarı ve iradesi var ki, burada ve şimdi vücut buluyor ritim; dansçılar ve müzisyenler, burada ve şimdi, bir de ben, bu topraklarda seyahat eden hacı, hepimiz aynı anı ve yeri paylaşıyorduk. Devamlı çalan davulun ve çıngırağın vuruşlarına göre yapılan sessiz dans dışında hiçbir şey yoktu ki tozu örtü, dumanı takke etmiş bu görünmez yaylanın gerçekliğine ait olsun. İşte insan böylelikle anlıyor, Senyor, duyulanmızın bizi nasıl aldattığını, parçalarından yola çıkarak bütünü anlayabileceğimize olan inancımızdaki büyük yanılgıyı, bir davulun ve bir çıngırağın ritmi ardında ne büyük evrenler gizlenebileceğim aklımıza bile getirmediğinizi.

Yeni dünyadaki bu tazecik sabahımda, beni buralara dek getiren zamanın üçüncü sabahında, sessiz ve saklı dansçıların arasından yürüdüm. Bedenlerin ne kadar yakınımda olduğunu hissettim; iki yana açık elle^m kimi zaman omuzlara ve başlara sürünüyor, kimi zaman tüyler, kağıt şeritler ve ipler göğsüme ya da bacaklarıma değiyordu ama insanlar bana dokunmaya korkuyor-larmış gibi hemen çe^hp uzaklaşıyorlardı. Çıplak ayaklarım bu bitmek bilmez toz denizine alışmıştı, işte bu yüzden ayaklarımın altında ansızın kayaları hissedince şaşırdım: Elementlerin değişimi, sudan çıkıp ateşe basmaktan farksızdı; çünkü toz sıvı gibiydi ve kaya ateş gibi yanıyordu. Ve bu kayalık zemin yukarı doğru uzanıyordu, Senyor. Bir an için örümceğin beni sonsuz ve gizli bir çembere soktuğunu, bu sabah erkenden üzerinde uyandığım kayalara geri döndüğümü sandım.

Canımı acıtan sert ve keskin kenarlı kayalardan ayaklanrm korumak için içgüdüsel olarak bir adım geri attım. Fakat buna rağmen ayaklarım tozlara gömülecek yerde başka kayaların sert ve keskin yüzleriyle karşılaştı.

Tırmandım. Bastığım kayalar taştan yapılmış bir merdivendi aslında. Yukan çıkarken basamaklan saymaya başladım; dans eden ayakların sesi uzaklaştı, davulun ve çıngırağın ri^tmi de giderek uzaklaşıyor, tozun ve dumanın çifte belirsizliği dağılıyordu. Otuz üç basmak saydım, Senyor, ne bir eksik ne bir fazla, otuz üçüncü basamağa geldiğimde doğal olarak bir sonrakine çıkmak için ayağımı uzadım ama başka basamak olmadığından ayağım boşluğa geldi, şaşı^mştım. Yardım bekler gibi başırm göğe kaldırdım çünkü o âna kadar bakışla^m toprağın tutsağı olmuştu. Duyulanmız kaybolduğunda ayakla^runıza ve yeryüzüne bağımlı kalırız. Yukan tırmandıkça ayakl^^mzı ve yeryüzünü unutur ve yeniden açanz ellerimizi göğe. O âna kadar tırmandığım yüksekliğin gerisinde kocaman bembeyaz bir koni beyaz bulutlardan oluşan hareketsiz bir bineğin üstüne uzanmış yatıyordu. Bulutlardan aşağıda yüce dağın etekleri ise hiç bozulmayan bir buz tacını, minik yıldızlann ihtişamdı tarlasını, göklerde donup kalmış bu bembeyaz kül deni-^ni koruyan, kül ve kayadan kara bir kalkan gibi iniyordu ovaya.

Toprağın üstünde asılı duran sis dağılmaya başladı, gittikçe seyrelerek bu çölün susuz yüzünde süzüle süzüle uzaklaştı. Bulunduğum yükseklikten toz bulutlarının dağılışını seyrettim, ortalık açılınca hemen altımda toplanmış erkek, kadın ve çocuklardan oluşan kalabalığı gördüm; erkekler halkalar oluşturmuş, davulun ve çıngırağın ritmine göre dans ediyorlardı, çocuklar hiç kımıldamadan bekliyorlardı, kadınlar ise diz çökmüşler çanaklara bi^^^n sıvılar dolduruyor, derisi yüzülmüş tavşanları ateşte kızartıyor, bu ülkeye özgü ekmeğin hamurunu yoğuruyor, üstüne kırmızı tozlar serpip mangaüarda pişiriyorlardı; bu arada tıpkı gecelerden birinde sığındığım o tertemiz evdeki ihtiyar ana gibi rulo yapılmış yapraklarım içiyorlardı. Çevrede saz denkleri, saman balyalan, değdirmen taşına benzer taşlar ve ip yığınları vardı.

Biraz önce çıktığım basarnaklann iki yanına durnam tüten buhurdanlıklar konulmuştu, uzun sorguçlan ve kertenkele şeklinde altın küpeleri olan adamlar bacaklarının arasında kocaman deniz kabuklarıyla basamakların üzerine oturmuşlardı. Hemen ayağımın dibindeki dik taş merdivenle

çıkmıştım bu zirveye, burası volkan konisinin ikiziydi, tıpkı dumanla tozun birbirinin yansıması olması, hayaletle ve benim birbirimizin yansıması olmamız gibi. Dans eden figürler u^ paralel bir uyumla hareket ederken, hemen önümde yükselen volkan ile onun konik ve göğe ^^elen yapısını taklit ederek yapılmış piramit ufka ^k iki istisna gibi duruyordu. Onlar yaylanın düzlüğüyle özdeşleşmişti, biz zirvenin dikliğiyle.

Tapınağın tepesindeki platformda başkalarının da olduğunu fark etmeden önce biz derken yalnız kendimi kastediyordum. Yaylada bir başımayken, çokm^ gibi hissediyordum kendimi. Piramidin üstünde başkalan da vardı fakat yalnız hissediyordum kendimi. Üzerinde durduğum yüzeyin varlığından emin olmak istedim yine. Sol ayağrm tapınağın sert ^ ze^^ûnin üstünde duruyordu; sağ ayağım ise beyaz bir un ya da kum yığınının içine batmıştı - ayağımın o tuhaf maddenin içine batmış olduğunu görünce hemen çektim ve yığırun ününde kalan ize baktım, buradan geçtiğimin işaretini oraya damgalamıştım.

Daha önce nasıl sisle körleştiysem, bu kez de seslerle sağırlaş-^m. Davullara yeni davullar, çıngıraklara yeni çıngıraklar katıldı, diğer iki tapınakta, ormandakinde ve ku^yunun yanındakinde duyduklarıma benzer borular, ziller ve flütler de eklendi onlara, bu müziği duyunca kabul etmek zorunda kaldım gerçeği; yeni dünyanın bu büyük taştan sahneleri yazgılann buluştuğu yerlerdi; burada, açık havada, kusursuz gösteriler düzenleniyordu, can veren güneşin hemen altında; bu piramitler güneşe uzanmak için çırpınan taştan eller, aranan parmaklar, dilsiz dualardı. Seslerden biri tüm diğer sesleri bastırdı sonra, tıpkı ilk çıktığım sahildeki zehirli dereden yaralı bir halde denize doğru sü^rüklendiğini gördüğüm can çekişen hayvanın inleyişine benziyordu. Önce bu sesin volkanın derinliklerinden geldiğini san^m Fakat beyaz tozlan içinde ayağ^^n bıraktığı izden kafarm kaldırdığımda ancak şimdi görüyordum kertenkele biç^ah küpeler takan adamlarm kocaman deniz kabuklarını çalarak basamaklardan ^^arı tırmandıkları.

Basamaklardaki ve tapınağın tepesindeki tüm mangallar söndürüldü. Çabucak çevreme bakındım. Kare şeklinde bir sahanlığın üzerinde duruyordum, dört bir taraftan aşağıya inen basamaklar, her merdivenin kenarlannda ikişer tane dar oluk vardı. Sahanlığın tam ortasında büyük bir

küp duruyordu, bu taştan küpün yüksekliği üç kanş -ya da biraz daha fazla- genişliği ise iki kanştı. Bu küpün arkasına büyük bir ateş ya^^mş ama şimdi sönmeye yüz tutmuştu, gerçi üzerinde yağlı bir tabaka bulunan közler için için yanıyordu, demir üvendireleri andıran siyah taş bı-çaklann yanındaki meşalelerden birine doğru her an yükselebilirdi yalazlan. Azalan dumanın ortasında duran bir bıçağa doğru yürüyüp onu eUme alı^m; volkanik küllerin bir şekilde sertleşti-rilmesiyle yapılmışa benziyordu. Fakat biraz sonra başımı kaldırdığımda korkuyla düşürdüm bıçağı; iğrenç görünüşlü birkaç adam bana doğru yaklaşıyorlardı, yüzleri siyaha boyanmıştı, dudakları balla sıvanmış gibi parlak ve yapışkandı; uzun siyah entariler giymişlerdi ve uzun siyah saçlannın iğrenç kokusu şimdiden ulaşmıştı bana. Silahsız bir piyade birliği gibi üzerime gelirken fısıltıyla şarkı söylüyorlardı; geniş kloş entarilerinin eteklerini iki yandan tutmuş, gövdelerini saran bir şeyleri gizlemek ister gibi kollannı iki yana açmışlardı; heyecanla beyaz tozlann üstündeki ayak iz^ti işaret ederek seslerini yükselttiler:

Ortaya çıktı, ortaya . . .

Böyle olacağı söylenmişti...

Çanaktaki unu serptik yere dün gece...

Sessizce bekledik ..

Bütün gece...

Sessizce dans ettik. ..

Bütün gece...

Böyle olacağı söyle^nmişti...

Söylenmişti bugün döneceği. ..

Görünmez olan...

Havanın olan...

Gölgelerin olan ...

Yalnız gölgelerden konuşan...

Bize acı ve zarar verme bize...

Bugün onurlandıracağız seni...

Lütfuna muhtacız...

Kötülüğünden korkanz...

O sensin...

Gece...

Gündüz gelen...

Gölge...

Güneşin altında meydana çıkan ...

O sensin...

Puslu Ayna...

O sensin ...

Böyle olacağı söylenmişti. ..

Undaki ayak izi...

Tek bir ayağın izi ...

Hayatta kalacağız...

O döndü...

Puslu Ayna...

Döndü...

Gecenin yıldızı...

Döndü ...

Gündüz ...

Döndü ...

İkizi olan ışığı yenerek. ..

Döndü...

Gecenin kahramanı, gündüzün kurbanı...

Döndü...

Gölgelerin heybetli tannsına şan olsun...

Kendini gündüz göstermeye cüret eden gölgeye şan olsun...

Güneşin fatihine şan olsun Puslu Ayna...

Ayna ve pus, pus aynası, ayna pusu; bu sözleri zorlukla ayırt ettim, siyahlar giyinmiş ve siyaha ba^rnş adamların şarkılan içinde nakarata dönüşürlerken anlamlannı düşünmeye çalıştım. Açık seçik belliydi ki, tozlu yaylayı, o gün uyandığım kayalık beşiği, şimdi kendimi tepesinde bulduğum piramidi ve arkamdaki yüce volkanın muhteşem beyazlığını tarif etmek için bunlardan daha iyi sözcükler bulunamazdı. Ayna; gök, kar ve kaya. Pus; yer, müzik ve insanlar. Bunu anladım ve anladıkça avundum. Rahatsızlığımın nedeni başka yerde yatıyordu; büyücülerin sözlerinden mucizenin tamamlandığını anlamıştım; tüm bu olanlara şaşmışlardı; oraya varışım, bir gece önce oraya serptikleri unun üstündeki ayak izim, onların beklediği kişi olduğumun delilleriydi.

Pis kokulu büyücüler çevremde bir halka oluşturmuşlar, ka-natîa^ açan kargalar gibi açımşlardı kollannı; bana biraz ya kla§-tıklannda, uzun

saçlanna, yüzlerine, giysilerine ve ellerine bulaş-az önce kokusunu aldığım kanı görme fırsatını buldum. Ya§_lı ananın kulübesinde uyurken rüyamda gördüğüm mahluku hatırladım korkuyla, safi gölge, geceden ayırt edilemez siyah bir siluet, güneşin celladı, o mahlukun ruhunun bu büyücülerin vücutlanna girmiş olduğu hissine kapıldım. O mahlukun yaptığı şeyden korkuyorlardı. Ve mahluk geceleyin güneşi öldürernesin diye, güneşin altında öldüreceklerdi geceyi. Unun üstündeki ayak izimi gördüm; esir etmek için bekle^kleri geceydim ben. Beni. esir ederek geceyi esir etmiş olacaklardı. Çevremi sarmışlardı, üzerinde ayak izimin olduğu dökülmüş yiyecek yığınının çevresini sarmışlardı, o müneccimlerin şarkısı, Senyor, bana yönelikti, Puslu Ayna dedikleri bendim.

KoUanm indirdikleri zaman arkalarında rüyalanmın kadınını, sevgilimi, Kelebeklerin Han^nın'nı gördüm. Aslında huzur bulmak için, onun varlığının içimde kopardığı fırtınalan sükûnetle karşılayabilmek için böyle söylüyorum. Onu görmek için her türlü tehlikeye göğüs getrmiş, her türlü hazineyi, zenginliği geri çevir-tüm engelleri a§^^^m. Oysa şimdi ona baktığım zaman bir yabancıdan başka bir şey göremiyordum. O bana bakmıyordu.

Bu oydu. Ve o başkasıydı. Üzerine j aguar postu serilmiş taştan bir koltukta oturuyordu. Başının çevresinde tek bir kelebek bile kanat ç^mıyordu. Hatta başında hiçbir şey yoktu ve uzun siyah saçlan tıpkı büyücülerin saçlan gibi kan içindeydi. Altın zincirlerle birbirine tu^^mlmuş mücevherler takmıştı ve akik taşla-topazlann. ametistlerin, zü^ütlerin panltısını azaltacak hiçbir giysi yoktu üstünde; azametli pelerininin altında teni düzgün, kaygan ve çıplaktı. Koltuğunun hemen dibinde san çiçekler yığılıydı, yılanlar ve kırkayaklar, mağaralann ve kuru karanlığın yaratıkları kaynaşıyordu çiçeklerin arasında. Yannda bir süpürge ve kokulu yapraklan olan uzun dallar duruyordu. Bu korkunç ka-d^m ayağı dibinde bir örümcek vardı; onu örümcekten ve boyalı dudaklanndan tanıdım. Kadının açılmış bacakl^^^ araınndan kızıl bir yıla^ başı çıkmıştı, sanki ormandaki sevişmemizin meyvesi oymuş gibi.

Yalvaran gözler^ale sordum ona:

"Beni hatırlamadın nu?"

Kadının zalim gözleri bakışlanma karşılık vermedi. Büyücülerden ikisi kollarımdan tuttu, diğerleri hançerlerini havaya kaldırıp merdivenlere doğru ilerlediler, genç savaşçıların refakatindeki altı kadın şarkılar ve feryatlarla çıkıyorlardı merdivenlerden. Yeryüzünde öyle zarif, öyle azametli savaşçılar olabileceğini hayal bile edemezsiniz, Senyor; hal ve hareketleri ve giysilerinin zenginliğiyle en soylu atlar ya da en vahşi mastifler gibi yetiştirilmişe, nasiplerini tıpkı onlar gibi almışa benziyorlardı. Uzun tüylü sorguçlar, küçük köpeklere benzetilmiş bakır küpeler; istiridye kabuğundan yapılmış dudak halkaları; deri kolyeler, omuzlara takılmış tüyler, ayaklara takılmış geyik toynakları. Yüzlerinde jaguar, karta] ve timsah maskeleri vardı; yanJanndaki kadınların ağızları siyaha boyanmış, üstlerine ağır bir koku sürülmüştü, tenlerine yapıştırılmış arıkuşu tüylerinden başka giysileri yoktu, kadınlıkları açıktaydı, kollanna, boyunlanna ve ayak bileklerine türlü türlü bilezikler ve kolyeler takılmıştı. Feryat figan ediyor, ayılıp bayılıyor, adeta savaşçılar tarafından taşınarak çıka^rtılıyorlard.ı yukarıya, kimileri erkeklerin göğüslerini okşuyor, kimileri de melankolik bakışlarla, çekingen gülümsemelerle ve hüzünlü hatırlayışlarla süzüyorlardı onları, hepsi de ayrılığın kederiyle ağlayıp duruyordu. Derken savaşçılardan biri, dudaklan dö^^eli kadının oturduğu taştan koltuğa yaklaştı. Ve şöyle dedi:

“Günahlarımızı temizleyen ve pisliğimizi yutan sen, dünya arınsın diye kendini kirleten sen, günahla^mızı temizle; işte, kirli arzularımızı doyursunlar diye fethedilmiş halkların yoksul aileleri arasından seçilmiş fahişeler; yüreklerimizden o kirli arzuları çıkar ve korkusuzca savaşmamızı sağla, tek arzumuz tannlara ve onların dünya üstünde vücut bulmuş haline, Gür Sesli Efendi'ye hizmet etmek olsun. Bu kadınların edepsiz vücutlanna erkeklik zaaflanmızı ve kirlerimizi boşalttık ki savaş meydanında kuvvetli ve saf olabilelim. Al onları. yeryüzündeki sürelerini doldurdular. Gereğince hizmet ettiler. Ama şimdi hiçbir amaca hizmet etmiyorlar. Kendimizi savaşa adamak için etten feragat ettik. Al onları. Bu Puslu Ayna gününde onları sana sunuyoruz, pisliğimizi yutana."

Savaşçı susar susmaz müzik tekrar başlayarak yaylada dalga dalga yayıldı, tıpkı daha önce tozun yayıldığı gibi, müzisyenler neşeyle, büyük bir mutlulukla içi oyuk sukabağından çıngıraklan-nı elleriyle çıngırdatmaya, davullannı tokmaklanyla gümbürdet-meye başladılar; davulun gümbürtüsü biraz azalmayagörsün, hemen ıslıklarla dold^^yorlardı boşluğu; yeşilli sanlı

giysiler içinde dansçılar, ellerinde altın işlemeli tüyden yelpazeler, başlarında yırtıcı hayvanlann kafasını andıran başlıklala güle oynaya ellerini çırparak büyük halkalar oluşturdular; piramidin tepesindeyse büyücüler, sev^^^in siyah tırnaklı elinin bir işaretiyle taştan han-çerle^rini fahişelerin göğüslerine sapladılar, bir memelerinden diğerine kadar göğüslerini yardılar, sonra göğüs kemiği boyunca hançerlerini yukan çe^aler ve kan içindeki elleriyle kadınlann direklerini söktüler, en sonunda kafal^anru da keserek başsız gövdeleri piramit basamaklannın yanlanndaki olukların başına bıraktılar, kadınların kanlan bu oluklardan tozu çökmüş yaylaya akıyordu, dansçılann hızı ve birden ortaya çıkan soytarılar sarhoş, deli ya da kocakan taklidi yaparak koşturmaya başladı, onlan izleyen kadınlar ve çocuklar kahkahadan kılıyordu. Büyücüler, savaşçıların altı fahişes^inin kesik başla^nru tapınak merdivenlerinden aşağı yuvarladılar, tapınağın dibinde bekleyen ihtiyarlar hemen başlan alıp yan yana dikilmiş mızrakların uçlanna geçirdiler.

Kara büyücüler dumanı tüten yürekleri tahta bir çanağa koydular ve çanağı da daha önce benim sevgilim olan kadının ayağı-^ dibine bıraktılar. Dizlerimin üstüne çöktüm, Senyor, iki büyücü hâlâ koll^^m tutarken diğer katiller fahişelerin kanını giysilerine, yüzlerine ve saçlanna sürüyorlardı; kaybettiğim nehir halkı geldi aklıma, onların sadeliklerini ve tokgözlülüklerini düşündüm, sıradan hayatlarını ve sıra dışı yazgılannı; kendisini kurban eden bir halk, hem de benim adıma; bu yüksek toz ve kan vadisine getirilmek için orman tapınağının dibinde toplanan bir halk, kadınlan sözde Gür Sesli Efendi'nin savaşçılarına fahişe olarak sunulan, Puslu Ayna gününde kurban edilen bir halk. Burası ne biçim bir dünyaydı kı güzellik, ortak mülkiyet ve yaşam sevgisiyle bu suç törenleri bir arada var olabiliyordu? O anda ormandaki korkunç hayaleti hatırladım; ikizimi. O nasıl benimle bir arada var olabiliyorsa, işte yaşam inancıyla ölüm inancı da öyle bir arada var olabiliyordu bu yeni dünyada ama yine de ikisinin de varlık sebeplerini anlayamamıştım daha. Ben beyaz tannydım, Belleğin Efendisi ve Kelebeklerin Hanınu böyle söylemişlerdi:

Hayatın kökeni, öğretmen; aşkı, iyiyi ve barışı vaaz eden ses. Kara tanrı ise hem düşmanım hem de kardeşimdi; ölümün, gölgenin ve kurban etmenin kökeni. Başka bir şeyi arzuladığımdan dolayı onu reddetmekle hayalet

ikizimi mağlup ettiğimi sanmıştım. Oysa arzuladığım şey bir kadındı, burada ve şimdi ölüm törenini yöneten kadındı.

Savaşçılar kadının önünde diz çöktüler ve hayvan maskelerini çıkardılar; şakaklarındaki saçları alınları hizasında tıraş edilmiş ve şakakları sarıya boyanmıştı. Kula^nemelerindeki delikler kalın dikenler taktılar; sonra da tek tek pislik yutucu kadının kulağına eğilip bir şeyler söylediler, tıpkı tövbekârlar gibi, Senyor, diz çökmüş fısıldıyorlardı. Ancak her bir savaşçı itiraf etmeyi bitirdikten sonra kadın ve savaşçı sesini yükseltiyordu, kadın hepsine tck tek soruyordu:

"Kim seni kötülüğe itti?"

Savaşçı cevap veriyordu:

“Sen...”

“Şehvete teslim olurken kimi düşünüyordun?"

“Seni. ..”

“Şehvet ve kötülük nerede bulunur?”

“Ayrılmış bacaklarının arasından çıkan yılanda.”

“Kim temizleyecek senin günahlarını?”

“Sen, bizim pisliğimizi yutan ve bizı annd^mak için kendini kirleten, sen.”

“Kim veriyor bana bu güçleri?”

“Puslu Ayna.”

“Bana kaç kere itirafta bulunabilirsin.”

“Ömrüm boyunca bir kez.”

“Ne zaman?”

“Ölmeye hazırlandığım zaman.”

“Yaşlı mısın?”

“Gencim.”

“Neden öleceksin?”

“Çünkü savaşmaya gidiyorum.”

“Kime karşı savaşacaksın?”

“Bize boyun eğmeyi hâlâ reddedenlere karşı.”

“Yaşlanıp hasta yatağında ölmektense savaşta ölmek ister misin?”

“İsterim. YaşWar ve hastalar köleler gibi ölürler. Ben dünyanın altındaki buzlu cehennemden geçmeden cennetin ılık sislerine ka^^acağım.”

"Hayatta kalırsan bir daha asla itiraf edemeyeceğini ya da günahlarım temizletemeyeceğini biliyor musun?"

“Biliyorum. Her adamı bir kez dinlersin. Bu yüzden savaşta ölmek istiyorum. Hayatta kalmayacağım.”

Kadın tatlı kokulu bitkilerle savaşçıların bedenlerini temizledi, dallan sırtlarına, göğüslerine ve ayaklarına sürüyordu, bu sırada büyücüler de sepetlerden ve kafeslerden küçük renkli kuşlar çıkarıyor, boyunlarını kırıp küçük tüylü gövdeleri kadının ayakları dibine yerleştiriyorlardı, savaşçılar yeniden hayvan maskelerini ^^tılar ve merdivenlerden aşağı yaylaya indiler; dansçılar, kadınlar ve çocuklar iki yana açılmış, ^iniarına kurdeleyle bağlanmış iki büyük disk taşıyan ve dans ederek ilerleyen iki satrabın ardından tapınağa doğru yürüyen bir korteje yol vermişlerdi. Siyaha boy^p bala bul^^^ş yüzleri güneşte parıldayan satraplar, vücutlan beyaza boyammış bir grup erkek getiriyorlardı. Az önce sevgilime günahlarını itiraf etmiş olan savaşçılar bu korteje yaklaşırken satraplar değirmentaşını andıran ortası delik silindir şeklindeki taşların üstüne çıkmaya zorluyorlardı esirleri - ancak o esnada anlamıştım onların esir olduğunu. Ardından esirlere toprak çanaklarda bir içecek sundular, her esir çanağını önce

doğuya ve kuzeye, sonra batıya ve güneye doğru kaldırdı, sanki onlar da çanakları dünyanın dört köşesine sunuyorlardı ve bu ayini yerine getirirken de hüzünlü bir sesle şarkı söylüyorlardı:

Beyhude doğdum,

Beyhude geldim bu dünyaya.

Acı çekiyorum ama en azından buradayım,

Seviniyorum yeryüzünde doğduğuma.

Esirler değirmentaşlarının üstüne çıkaklarında sattaplar taşların o^rtasından çıkan ipleri alıp onların bellerine bağladılar. Sonra her esirin eline çam dalından birer tane sopa ve ucuna tüyler ta-birer mızrak tutuşturdular, sonra dört savaşçı ileri çıktı, on-l^an da mızraklan vardı, yalnız onların mızraklarının ucuna tüy değil sivri bıçaklar ta^^ydı, iki tanesi jaguar, diğer ikisi de kartal maskesi ta^nıştı, yuvarlak kalkanlarını ve kılıçlarını güneşe doğru

kaldırdılar, sonra her savaşçı esirlerden biriyle çarpışmaya başladı. Bazı esirlerin eli ayağı çözüldü ve silahlarını bırakıp öldürülmek ister gibi çöktüler olduklan yere; savaşçılar bunlan hor gördüler. Diğerleri taşa bağlı olduklanndan tüm heyecanlannı kaybetmişlerdi, transa girmişçesine silahlannı kaldırdılar ve mağlup oldular. ^Ama kimisi yiğitçe mücadele etti ve ona saldıran savaşçı diğer arkadaşlanndan yardım almadan ona boyun eğdiremedi, ne var ki her seferinde kaçınılmaz olan gerçekleşti, dördü birden saldırıp üstün geldiler, direnmeye çalışan zavallının silahını elinden aldıktan sonra mızraklarıyla yaralayarak yere düşürdüler.

Müzik ve dans tekrar başladı; kanlar içindeki esirler iplerinden ve değirmentaşlarından kurtanlarak savaşçılar tarafından tapınağın tepesine sürüklenirken, aşağıdaki yaylada, her yanından tüyler fışkıran, piskopos başlığını andıran başlıklar takmış dansçılardan yemyeşil bir deniz kaynaşıyordu sanki. Savaşçılar esirlerini sürükleyerek tapınağın tepesine çıkardılar, orada esirleri rahipler teslim aldı, ellerini ve ayaklarını bağladılar, zaten çoğu bayılrruş olan tutsaklarını platformdaki büyük ateşin içinde yanan kömürlerin üstüne attılar; esirler korların ve küllerin arasına

gömüldüler ve orada acıyla kıvnlıp bükülmeye başladılar; ateşte kızartılan hayvan gövdelerinden çıkanlara benzer geliyordu vücut

larından, her yanlannda kocaman kabarcıklar oluşuyordu. Artık ıstıraplarının zirvesine ulaştıklarında büyücüler kancalarla onları ateşin üstünden çekiyor, taş kaidenin üstüne sürüklüyor, orada iki memesi arasından bir yank açıp kalbini sökerek karnın ayağının dibine fırlatıyorlardı, sonra da esirin başını kesiyor, gövdeyle başı piramidin farklı merdivenlerinden yuvarlıyorlardı, aşağıda bekleyen yaşlı adamlar hemen bunları alıyor, gövdeleri uzak bir yere sürüklüyor, kafaları da mızraklara geçiriyorlardı.

Savaşçılardan biri platformun kenanna yürüyünce müzik sesleri, danslar ve bağrışlar azaldı, savaşçı kalabalığa hitaben şunları söyledi:

"Kadınların, çocukların ve dansçılann arasında törenlerimizi gizlice izlemek isteyen düşman halkların casusları dolaşıyor. Onlara sesleniyorum: ülkelerinize dönün ve esirlere ne yaptığımızı anlatın. Korkun M£xico'nun gücünden!”

Bu kıraç yaylada ilk kez şahit oluyordum bir milletten söz edildiğine, Senyor, en azından ben öyle anlamıştım ve milletlerini güçle özdeşleştirdikleri de açık seçik ortadaydı, gerçi bu en büyük efendinin, Gür Sesli Efendi'nin ya da tüm diğeri itibarlanm borçlu olduklan üstün tannnın adı da olabilirdi. Bu tuhaf dil konusundaki bil^^ah sınırlı olması, her sözcüğü zorlukla öğre^nmiş olduğum köklerine indirgemeye zorluyordu beni, ülkelerini, efen-dile^rini ya da tannlanru, artık her neyi temsil ediyorsa bu isim a^ anda birkaç anlama birden geliyordu; göbek deliği, ölüm ve ay; göbek deliği hayadır, dedim kendi kendime; ölüm bildiğimiz ölümdür; ay ise iki farklı yüzdür; hilal ve dolunay, hayat ve ölüm. Bunun üzerine uzun uzadıya düşünecek v^^m olmadı; konuşmasının yarattığı sessizlik sırasında savaşçı, ayini yöneten pislik içindeki başrahiplere doğru yürüdü ve önlerinde diz çöktü, diğer savaşçılar da aynı şeyi yaptılar ve sonra rahiplerin kan, zift ve soğuk külle lekelenmiş ayaklanın yıkadılar.

Ayak yıkama a^ni ağır ağır ve özenle gerçekleştiriliyordu, başrahipler karşımda savaşçıların böylesine küçülmesi ayın göbek deliği ülkesindeki örgütle^nm yapısına dair yeni bir işaretti; kartal ve jaguar başlıklı korkunç

savaşçılar, ölüm törenlerini idare eden rahiplere hü^et ediyorlardı ve bu yüzden silahtan daha büyük bir gücün buyruğu altındaydılar. Peki bu kara rahipler hangi yüce gücün buyruğu altındaydı? Bu ölüm piramidinden daha büyük bir güç var mıydı? Uyuşmuş bir halde volkana baktım, tapınak onun taklidiydi, de zirveleri birbirinin aynısıydı,

buz ve ateş, kar ve kül ve ateş, kan ve duman; sahilden volkana doğru tırmanışımı hatırlayınca tüm bu ülkenin bir tapınak şeklinde olduğunu düşündüm, temeli çürümüş ve bitkilerle örtülü, doruğu dumanlı ve taşlarla örtülü; sonra bu devasa piramidin basamaklarım tırmanmış olduğumu dii§ündüm, güneşe tapan ve kendisini ay olarak adlandıran bu miilet bir dizi piramit gibiydi, biri diğerinin içindeydi, küçük olan büyük tarafından kapsanmıştı, piramit içinde piramit, en dışta ise ülkenin tümü vardı, ölüm sanatlanyla beslenen hayatın hassas bir şekilde korunmasına adan-dev bir tapınak.

Ey, beni dinleyen Senyor, sözünü ettiğim kanlı ayinlerin sizde uyandırdığı dehşetin, onlara şahit olduğum zaman benim hissettiğim dehşetten hiç de az olmadığından eminim; fakat umarım kendinizi o uzak Puslu Ayna gününde benim ye^me koyabilir, hissettiğiniz dehşete rağmen paylaşabilirsiniz o anda gördüklerimi anlamlandırmak için duyduğum derin isteği ve mahkûm etme içgüdünüz gerileyip yerini algılama gücünüze bırakır bu istek sayesinde. Silahsızdım, bir esirdim ve diğer esirlerin kaderine şahitlik ediyordum, anlayamadığım şeyleri mahkum etme güdümü bastırdım. Neler olduğu hakkında bilgim çok sınırlıydı. Bu yüzden kendi kendime şöyle dedim: Bu ülkeyi anlamak için hac seyahatim sona erinceye dek sabretmeliyim belki de, belleğimin beşinci gününe ulaşmayı, soracağım sorulann ve vaat edilmiş ce-vaplann beni bir sonuca ulaştırmasını beklemeliyim. Bu uzun gündüz ayini henüz tamamlanmamıştı ve ben hâlâ habersizdim bana nasıl bir rol düşeceğinden.

Kollarımı tutan rahipler uzun ve meşakkatli ayak yıkama törenine katılmak için beni serbest bırakmışlardı çünkü savaşçılar bir türlü küçültücü görevlerini tamamlayamıyor, büyücülerin ayaklan altına yapışmış zifti temizlemeyi beceremiyorlardı. Ben de şansımı denemeye karar verdim. Ayağa k^^^ ve bu şenliğin yöneticisi olan kadına doğru yürüdüm. Büyücüler bana bakarak boğuk sesleriyle dualar okudular; diz çökmüş

savaşçılar ise kafala-nnı bile kaldırmadılar. Sakınarak kadına yaklaştım. Nihayet bana baktı. Bakışıyla çağırdı beni. Görünüşünde daha önce bana hoş görünen her şey içimde dehşet uyandırıyordu şimdi. Yeni görünüşünde öyle bir şey vardı ki değil ona dokunmak, huzurunda ayakta durmak bile imkânsızdı. Büyücülerin önünde diz çöken savaşçılar gibi ben de dizle^^in üstüne çöktüm, başımı eğdim, ormanda bana nice zevkler yaşatan bedene dokunmaya cüret edemedim. Ama yine de onu gözlerimle sorgulama dürtüsüne direnemi-yordum; o gün ilk defa sevgilimin yüzünü inceledim. Uzaktan ve ilk bakışta onun yüzüydü bu, tanıdığım yüzdü. Ama yakından bakınca o unutulmaz yüzdeki küçük değiş^^kieri gördüm, Senyor, geçen zamanın neredeyse fark edilmez izletti gördüm teninde; gözlerinin etrafında hafif kırışıklıklar oluşmuş, gözkapakları biraz ağırlaşmış, dudakları görünür bir şekilde sertleşmiş, çenesinin ve hâlâ çıkık, sert elmacıkkemiklerinin altında derisi az da olsa gevşemişti. Geçen zaman; hangi zaman, Senyor? Daha üç gün önce benden daha genç bir kızla sevişmişim; oysa şimdi benden biraz daha yaşlı duran bir kadına, olgun bir kadına, hâlâ güzel, hâlâ arzu uyandıran ama yüzü ve vücudu ilkbaharın tazeliği yerine sonbaharın solgunluğuna varmaya yüz tutmuş bir kadına bakıyordum. Bu gördüğümün o olmadığı geldi aklıma. Karşımdakinin ormandaki kız olup olmadığını anlamanın tek yolu meşru hakkımı kullanarak o günkü sorumu sormaktı.

Gördüklerimin ve şüphelerimin yarattığı endişenin baskısıyla, hiç düşünmeden sordum:

"Beni tanımadınız mı, hanımımnı?"

Buz gibi, mesafeli bir bakışla karşılık verdi.

“Bugün bana sormak istediğin soru bu mu?"

Yaptığım hatanın farkına vararak başımı iki yana salladım, ellerine doku^naya cesaret edemedim, oysa ne kadar istiyordum; soruma verdiği cevap en açık deliliydi onun be^ın sev^km, Kelebeklerin Ha^mı, bejime anlaşma yapan kadın olduğunun.

"Hayır, değil...”

“Tek bir soru sorma hakkın var..."

"Ama çevremde o kadar çok sır var ki..."

“Her gün tek bir soru sorabilirsin."

“Biliyorum; sizden ayn olduğum sırada anlaşmamızın şartla-nnı yerine getir^^.."

Hüzünlü gözlerini yaylaya çevirdi, şimdi yeni bir curcuna başlamıştı; insanlar yemek yiyorlardı, kadınlar o ülkenin kendine has içkilerini toprak çanaklara boşaltıyorlar, taş havanlarda yerli ekmeği hazırlıyorlardı, yaşhlar danslan yönetiyorlardı, tütsüye batı^kmş kâğıttan çiçeklerle süslü büyük değnekler vardı ellerinde. Çiçeklerin dumanı, mangallann dumanı; tapınağın tepesinde, Kelebeklerin Hanımı’mn yanı başında onlan izlerken mevcut sır-n anlama isteğimi bastırdım; sorulanının mantıksal sıralamasına riayet etmeliydim, piramidin ve ülkenin basamaklannı tırmanır gibi sorulanından oluşan merdivenden çıkmalıydım; aklımın deldiklerinden gelen bir ses, neden ve etki tespihinde tek bir taneyi bile atlarsam tespihin kopup dağılacağını, fahişelerin ve esirlerin başlan gibi merdivenlerden aşağı yuvarlanacağını, dünün mu-^^nala^m çözmeden bugünü^tilere esir olacağımı ve karşıla^-cağını bir sonraki muammayı çözme şansımı tamamen yitireceğim söylüyordu. Sonunda kar^^m verdim:

"Hanım'ım, ormandaki köy halkı neden benim için kendilerini kurban ettiler?"

Belli belirsiz bir küçümseme ama görülür bir şefkatle süzdü

beni.

"Bugün öğrenmek istediğin şey bu mu?"

“Evet."

Uzaklara, yaylanın üstünü kaplayan küme küme duman bu-lutlanna baktı, mangallar ve tütsüler, bu ülkedeki insani açlığın ve ilahi açlığın dumanları. “Çünkü sen hayat kaynağısın ve biz ölüm kaynağıyız. Çünkü senin için kendilerini kurban ederlerse bizim tarafımızdan kurban edilmeyeceklerine

inanıyorlardı. Bizim tarafımızdan öldürülmek yerine senin için ölmeyi seçtiler.”

Bu sözler iyice huzurumu kaç^mıştı, gözlerim kan, öfke ve kederle bulutlandı; bir kez daha o sessiz sedasız orman insanlarını hatırladım ve bir an için lanetledim bu yeni dünyanın düzenini, o düzen ki masumların ölüm sebebi yapmıştı beni. Ama korkum hemen bastırdı kederli ve aciz öfkerni. Anlaşılmaz sev^^^in boyalı dudaklarından çıkan bu açıklamalann devamında bugünkü törende öldürüleceğimi, kurban edileceğimi duymaktan korktum. Ölü ayın ülkesinde her şeyin yeniden dengeye kavuşması için bu zorunluydu.

Ayak yıkama ayini sona e^^^, rahipler ve savaşçılar kadının önünde diz çökmüş halde gördüler beni. Merdivenlerde yeni sesler duyuldu ve kesif bir koku ulaştı bumuma, biraz sonra platformun üzerinde uzun saçlı, alınlanndan yukansı kabarık tüylerle süslenmiş rengarenk dansçılar göründü, yanlannda yarasa gibi giyinmiş, kanatlar ve yarasayla benzerliği artıracak türlü takılar takmış başka bir dansçı daha vardı; dansçılar bir parmaklarını ağızlarına sokarak ıslık çaldılar, her biri sırtında iki tane torba taşıyordu, torbalardan birinin içindeki tütsüyü platformun dört köşesindeki mangalların üstüne serptiler, diğer torbalan rahiplere verdiler, rahipler torbalarla beraber bana yaklaştılar ve ayağa kalkmamı buyurdular.

Dehşet içinde sunağa ve bıçaklara bakmaya başladım, benim sonum da bir savaşçının ateşini söndürdükten sonra kurban edilen fahişeler ya da boyun eğrneyen halklara ibret olsun diye öldürülen esirler gibi olacaktı.

Hiç zamanım kalmamıştı. Başrahipler torbalardan birtakım cisimler, kumaşlar ve boyalar çıkardılar, vücudumu ve yüzümü boyadılar, başımı beyaz tüylerle donattılar, boynama çiçekten çe-le^er koydular, sırtımdan aşağıya ipe geçirilmiş çiçekler sarkıttılar, kulaklanma altın halkalar geçirdiler; üzerine değerli taşlar dizilmiş ipler sardılar göğsüme. Sonra beni ağ gibi örülmüş parlak bir pelerinle örtüler, belimden aşağısını süslü bir keten parçasıyla sardılar, bileklerime kadar çıkan, yumuşak geyik derisinden parlak renkli çizmeler geçirdiler ayaklanma, ayak bileklerime altın ziller taktılar, dirseklerime kadar kolianmı değerli taşlar dizilmiş iplerle sardılar, dirseğimden yukansına altın kol bantlan taktılar, göğsüme rüzgâr mücevheri dedikleri beyaz bir süs eşyası taktılar ve son olarak da

omuzlanmın üstüne püsküllü saçakları olan apolet benzeri beyaz keten parçalan koydular.

Böylece tepeden tımağa değişmiş ve buz gibi bir tere batmıştım, bu şekilde beni günün en ihtişamlı kurbanlığı olmaya hazırlayıp hazırlamadıkla^nru soruyordum kendi kendime ama başrahipler ürkmüş gibi benden uzaklaştılar ve bir tanesi haykırdı:

“İşte bu, Gecenin Efendisi'dir aslında, değişken ve zalim Puslu Ayna, yaradıhş gününde toprak anamızı sulardan çekerken toprak anamız onun bir ayağını çekip kop^^mştır; bu başkasıdır, gölgedir, hep omzumuzun üstünden bizi izleyen ve her gittiğimiz yere giden, yaradınş sularından toprağı çekip alan, yorgun ve sakat bir haldeyken dünyaya ışık vermeye zaman bulamayan, ışığa her baktığında çabalanyla ve fedakârlığıyla alay eden bir düşman gören. Yeryüzü sulardan ve gölgelerden doğdu, ışığın ve ardından insanlann var olmasının tek nedeni önce toprağın ve gölgenin olmasıydı, işte bu yüzden Puslu Ayna insanlarm ölmesini istedi çünkü yeryüzünden ve gölgeden doğduklanru hatırlatmak ve kibirle-

kınamak istiyordu. İşte bu, Gecenin Efendisi'dir aslında ve bugün kendi gününde tapınağın ze^rninini kaplayan unda ayak izini bırakmıştır.”

Bu söylenilenlerin mantı^m kavradığım zaman heyecanla aradım sev^^^in sert ve soğuk bakışlannı çünkü farklı bir ^mli-^m olduğunu, kade^^in emek, banş ve hayatla örüldüğünü onun sayesinde öğre^^^^; ama şimdi bu rahibin sözleri bana tamamıyla ters bir sunarken, beni mahkûm ederken, ansızın far

kına vardım şahit olduğum korkunç katliamlarm benim onuruma yapıldığının, tıpkı orman halkının benim için kendilerini kurban etmeleri gibi; işte o an ölmeyeceğimi anladım çünkü başkalan ölmüşlerdi benim için ve be^rn yerime; Puslu Ayna. Burada benim a^m gölge ve suç anl^^a geliyordu, ormanda ise ışık ve banş.

Ne kadar c^^mişim, Senyor, bizim dünyamıza o denli yabancı olan o dünyaya açılan kapılarm anahtarlanndan ne kadar habersizmişim, bizim dünyamızda birlik her şeyin üstündedir, her şey bir olmanın uğraşı içindedir, oysa onlann dünyasında bir gibi görünen her şey kısa zamanda

doğasındaki ikiliği sergiliyordu; oradaki her şey ikiliydi, orman halkının iki yüzü vardı, önce Pedro'yu öldürenler sonra benim için kendilerini öldürenler; Belleğin Efendisi'nin iki yüzü vardı, aynamdaki ihtiyar ve onun aralanndakı genç; Kelebeklerin Hanımı'nın iki yüzü vardı, ormanda sevgili, piramitte ise tiran, pislik yutucu, dünyanın temizleyicisi; güneşin iki yüzü vardı, bir yandan bolluk, öte yandan dehşet kayn ağı; karanlığın iki yüzü vardı, güneşin celladı, şafağın habercisi; hayatın iki yüzü vardı, hayat ve hayatın alınması; ölümün iki yüzü vardı, öl üm ve hayatın verilmesi.

Benim de iki yüzüm vardı, şu an size serüvenlerini anlatan ben ve bir gece ormanda karşılaştığım karaşın ikizim. Ben kendimin gölgesiydim. Gölgem benim dilijmanımdı. Hem kendi yazgımı hem de karaşın ikizimin yazgısını yaşam alıydım. O zaman bile bu çifte yazgının zayıf omuzlaruna yükleyeceği korkunç yükün ne kadar ağır olabileceğini tahmin ederniyordum. Yalnızca dehşetinin bir izini gördüm büyücü konuşmayı kesip bu günün zalim kadını, yani benim sevgilim konuşmaya başladığında. İşte söylediği sözler şunlardı:

"Her yıl bugün bir delikanlı seçeriz. Bir yıl boyunca onu besler ve ona bakarız, onun üstü de olsa herkes ona hürmet eder ve her isteğine boyun eğer. Bir yıl boyunca flütünü çalarak ülkede gezer, çiçekleri ve tüttürdüğü piposu yanındadır, gece ve gündüz her istediği yere gitmekte özgürdür, açlığım ve susuzluğunu gidermesi için yanında daima sekiz hizmetkar bulunur. Bu genç adam bir bakireyle evlendirilir ve bir yıl boyunca ateşini onda söndürür, evlendiği bakire bu ökenin en genç, en güzel ve en sağlıklı kızıdır. Yılın sonuna gelindiğinde, bir prens gibi yaşamış olan genç adam bu tapınağa geri döner, elleri ayakları bağlanıp şu taşın üstüne yatırılır, taştan bir bıçakla göğsü yarılır, açılan yaranın içinden kalbi sökülüp alınır ve güneşe sunulur. Ülkemizin sunabileceği en şeref verici, en arzulanan yazgıdır bu çünkü seçilmiş olan genç adam hem hayattayken hem ölürken tüm diğer insanlardan daha fazla haz alır. Ha^rnız böylece öğrenir zevk ve sefa içinde olanların yoksulluk ve acı içinde öleceklerini."

Kadın bir an sustu, parlak gözlerini üstüme dikti ve dövmeli dudaklan bir tebessümle kıvnldı. Sözlerini şöyle bitirdi:

"Seni seçtik yabancı, Puslu Ayna'nın sureti olarak sen seçildin. Senin kaderin de bu anlattığım şekilde olacak."

Bu sözleri aklımdan silmek için boşuna gözlerimi yumdum, Senyor ama yine de ölümün gecikmesinden duyduğum memnuniyetin ışığı, ölümün kaçın^mazlığırn gölgede bırakacak denli parlaktı. Bugün ölmeyecektim. Ama bir yıl sonra ölmek için buraya dö^nek zorundayd.ım. Sevgilim saydığım zalim kadının bana açıkladığı kaçınılmaz yazgırun içindeki hayatta kalacağım gerçeğiyle çok geçmeden o hayata veda edeceğim gerçeğinin hemen ardında, aynı kadının bir gece ormanda benim dudaklanmla bana bildirdiği diğer yaz^^^ eşsiz gerçekliği yatıyordu aslında.

“Harum'ım, bana bir gece farklı bir yazgı vaat ettiğinizi hatırlatırım,” dedim, “ölümden kurtardığım beş günüm olacaktı.”

”O günleri kurtardın.”

'Volkanın eteğinde yeniden karşılaşacağımızı vaat etmiştiniz.” "Karşılaştık.”

“Sizinle yeniden buluştuğumda o gece yaşadığım hazlardan çok daha fazlasını bulacağımı vaat ermiştiniz.”

'Vaadimi yernie getirdim. Mümkün olan zevklerin en büyüğünü veriyorum sana; bir yıllık mutluluk sonunda kesin bir ölüm. Çünkü talihsizliklerle dolu uzun yıllar boyunca çabalayan, şurada burada yalnızca birkaç saa^tlik mutluluklar yakalamaya çalışan insanların hayadan çe^lmezdir; ölümün ne zaman ya da nasıl geleceğini bilmeden yaşamak korkunç bir şeydir, ne de olsa ölüm kaçınılmazdır, ne zaman geleceğini bilemezler, bu yüzden öfke ve korkuyla yaşarlar.”

“Yazgımdan kurtardığım son günde sormak zorunda kalmayacağımı çünkü bileceğimi vaat etmiştiniz.”

"Son bugündür ve şimdi biliyorsun; bir yıllık mutluluk ve sözleşilen saatte ölüm bekliyor seni.”

“Ama, hanımım, sizi en son gördüğümden beri sadece iki gün yaşadım bahsettiğiniz türden ...”

Senyor, kadının doğrudan gözlerime dikilmiş bakişlannın kı-vılc^alandığını gördüm, o gün ilk defa ayağa kalktı, titriyordu, uzun tımaklanru koltuğuna

serili jaguar postuna geçirmişti, ilk kez kuşkulanmış, ilk kez mağlup olmuştu, Senyor, çaresizdi, ilk kez kendinden ve güçlerinden şüphe ediyordu. O anda geçen zamanın yüzünde bıraktığı izler derinleşti, sanki yıllar hep birlikte üstüne çullanmışlardı, tıpkı bu ülkenin tehlikeli akbabalan gibi görünüyordu kı onlar da benim sevgilim gibi dünyanın dışkılany-la besleniyorlardı.

Duruşu öyle dengesizdi ve vücudu öyle sarsılıyordu ki düşeceğinden korktum. Yarı kalkmış yan oturur vaziyette, pençelerini taştan koltuğuna geçirmiş, sesi zayıflamış ve bogüklaşmıştı, nihayet ağzından köpükler saçarak konuşmaya başladı:

"Yalnızca iki gün mü?”

“Evet,” diye karşılık verdim, “yalnızca iki gün ve iki gece geçirdim sizden ayrı...”

‘'İki gün ve iki gece...”

“Evet..."

"Bundan başka bir şey hatırlamıyorsun, öyle mi?” "Hatırlamıyorum ...”

Boğazı kavruluyormuşçasına hırıldadı:

“Tek hatırladığın bu mu, seni aptal yaratık, başka hiçbir şey hatırlamıyor musun?”

"Hayır, başka hiçbir şey hatırlamıyorum.”

“Yoluna koyduğum onca engele, onca sınava rağmen, sadece dört kez, ikisi gece ikisi gündüz, sorunu sormaya ve gününü kurtarmaya zorladılar seni; hayatının değeri yalnızca iki gün müydü?"

“Evet, evet, evet..." ’

Daha önce bakışlarında hor görme ve şefkat vardı, oysa şimdi kıvılcımlar saçan gözleri sadece merhametle yaruyor gibiydi.

"Zavallı aptal, zavallı aptal ... Keşke beş gününü de harcayıp öyle gelseydin buraya, bugün, bana; burada boyun eğseydin ülkemizdeki yazgına..." ’

“Sizin bana sunduğunuz yazgıda ölüm var.”

“Evet ama bir yıllık mutluluktan sonra. Hiç mutluluk olmadan iki günde ölmeyi mi seçeceksin?”

Kesin bir edayla cevap verdim: "Evet. Bu gecem ve iki tam günüm daha var.”

“N e kadar aptalsın, peki ne yapacaksın bu sürede?” “Bugünün bitmesini bekleyecek ve geceleyin bir sonraki sorumun cevabını alacağım.”

“Nereye gideceksin?" diye sordu kadın, heyecanı biraz yatış-rmş bir halde.

Çevreme bakındım. Eğer tapınağın merdivenlerinden inip vadiye doğru yol alırsam onun vaat ettiği yazgıyı bulacaktım yine; bana tapınacak ve beni onurlandıracak olan bu yaylanın insanlan arasında bulacaktım kendimi, bana yiyecek ve içecek vereceklerdi, ^güzel berelerini bana sunacaklardı, her şey tam da kadının söylediği gibi olacaktı, bir yıl sonra da bu piramide gelip ölümümle yüzleşecektim. Bu yüzden, eğer o yolu seçersem diğer yazgımın zorluklannı ve cevaplarını görme şansını yitirecektim. Diğer yandan, volkana bakan tara^aki merdivenlerden inersem, volkana tırmanırsam, küllü kraterinden aşağıya süzülürsem, orada beni bekleyecek olan te^akeler aynı zamanda bir kurtuluş şansı sunacaktı ve o an, Senyor, şans demek özgürlük, zenginlik ve hayat demekti benim için çünkü diğer yolun ölüme gittiğini biliyordum, o yoldan gidersem başıma gelecekler belliydi, ne zaman öleceğimi b^rnek hiç de onun söylediği gibi rahatlatmıyordu beni, aksine ruhumu alçaltan dayanılmaz bir ağırlık yüklüyordu omuzlanma. Kendi kendime şöyle dedim, eğer her şeye rağmen sene^n sonunda bu tapınağa döneceksem, kaderimin son iki günündeki te^akelere atılmadan yapmış olmayacağım bunu.

'Volkana gideceğim, hanımım...”

Rahipler korkuyla cıvıldadı, savaşçılar kalkanlarını kaldırdı, yarasa haykırarak kanatla^M çırptı, dansçılar tütsüleri yerlere saçtılar, kadın da en

az volkan ka^ır donuk bir bakışla cevap verdi:

"Budala. O yol cehenneme giden yoldur. Sana bir yıl boyunca garanti ettiğim hayatını orada bir günde kaybedebilirsin. Eğer volkana gidersen, yalnızca yazgını, yani ölümünü çabuklaştırmış olursun.”

“Ben kendi ölümümle karşılaşmak istiyorum, hanı^^."

“Budala. Tek kişilik yazgı diye bir şey yoktur. Senin ölümün ortak bir yazgıdır, ölüm yoluyla geri döneceksin bize."

Bir daha göremeyeceğimin bilinciyle son bir kez kederle baktım yüzüne, bu kez beni ona götürecek bir örümcek ipi olmayacaktı; şimdi tek başıma yolculuk edecek ve bir gece bana vaat ettiği kad^^uş zevkler yerine kendi kısmettim arayacaktım. O sırada nereden bilebilirim ki vaat edilen zevkin bir köle olarak ölmek için bir yıl boyunca bir prens gibi yaşayarak gölgeler tanrısını onurlandırmak olduğunu. Bana önerdiği bu yazguun bedenlerimizin yeniden birleşmesinden daha büyük bir ödül olduğunu sanan bu kadına tekrar üzüntüyle baktım.

“Elveda, hanımım."

Üstümde az önce giydirdikleri muhteşem kıyafetler, içimdeyse titreyen bedenime yapışmış gemici giysisiyle onlara ark^rn döndüm. Ağır ağır merdivenlerden inerken başımı kaldınp yeni hedefime baktım, ikindi güneşinin altında daha da uzaklaşmış gibi görünüyordu volkan, gün ışığı azaldıkça volkan da havanın rengini aldı, sanki şimdiden reddediyordu beni, sanki uyanyordu beni: "Günbatımının şeff af havasıyla örtündüğümü ve senden uzaklaşmaya çalıştığımı görmüyor musun? Sen de aynısını yapmalısın. Başka bir yol seç. Havaya dönüştür kendini, dönüştür ki buza çevırmeyeyım seni. ”

Yolu yanladığımda, güneşin altın topu ufukta kaybolmadan önce durdum ve son bir kez pirarnide bakmak için arkarnı döndüm. Üstünden dumanlar tüten kanlı tepesi güneşin kızıllığıyla taçlanmıştı. Batan güneşin altında çömelmiş kara bir hayvandı tapınak. Taştan oyulmuş dişlerinin arasından kan ve toz erniyordu. Sonra sırtımı piramide döndüm ve volkana doğru yürüdüm.

Volkandaki gece

Kocaman dikenli bitkilerle kaplı yaylada, uzun mu uzun bir yolum vardı daha, çöl iğneleriyle sürekli temas halinde olan ayak-lanmı koruduldan için yumuşak çizmelerime müteşekkirdim. Volkana doğru uzanan yolumda beni çevreleyen ıssızlığa bakarken sordum kendi kendime, bu kıraç yaylada yaşayan halkın tek besin kaynağı ormandan ve sahilden gelen meyveler miydi, diye, yoksa alçaklarda yaşayanlara boyun eğdirmeye çalışmalarının ve onlan kurban etmelerinin tek nedeni bu yayla sakinlerinin açlık-lan ve ihtiyaçlan mıydı? olarak tarumlayarnadığım bir şeyler d^^mun pek de öyle olmadığını, ortada başka nedenler olduğunu, bu dünyanın Büyük Efendisi'nin yaşadığı yere ulaşmam gerektiğini söylüyordu, tekrar tekrar Gür Sesli Efendi diye nitelendiğini duyduğum bu zatla karşılaşmalıydım, benim tuhaf gelişimin her adnnda bozduğu düzen hakkındaki, benim varlığımın yeniliğiyle karmaşaya uğrayan bu düzen hakkındaki gerçekleri öğrenmemin başka yolu yoktu.

Ben volkana doğru ilerlerken ve gece kara bir örtü gibi yaylaya inerken e^min olduğum tek bir şeye, sayısız soruyla boğulurken beni avutan ender gerçekliklerden birine sığınıyordum:

"Ben burada bir yabancıyım. Dışandan gelenlere alışık olmayan bir dünyaya zorla girmiş bir yabancıyım. Dünyadan ayrı bir dünya: Sahilden ve yayladan tanıdığım bu insanlar başka hiçbir h^kla karşılaşmadan yalnız başlanna ne kadar zaman yaşadılar? Kim bilir, belki de zamanın başlangıcından beri. Korku yüzünden bölünmüş ama felaket alametleriyle çevriliyken hayatta kaldığı düşüncesiyle kendisini güvende hisseden bir dünya. Ne hassas bir denge: Zenginlikler karşılığında ölüm, makas karşılığında hayat, altın karşılığında makas, ekmek karşılığında altın, hayat karşılığında ekmek, güneşin kaybolması karşılığında hayat... Gerçekten hassas bir denge çünkü bu dengeyi bozmak için beklenmedik bir varlığın müdahalesi, benim gibi önemsiz bir bireyin gelişi yetip de artıyor bile."

Size söylediğim gibi, Senyor, yeni dünyanın insanları yalnızca felaketlerle ilgili değişimleri önceden biliyor ve kabulleniyorlardı, aslında bu değişim değil halihazırda var olanın sona enne-siydi ve felaket ancak tanrıların ya da doğanın işi olabilirdi, basit bir insanın değil. İşte bu yüzden, beni anlamaları

için tanrı ya da doğanın güçlerinden biri olarak görmeleri gerekiyor, dedim o gece kendi kendime.

O günbatımında rehberimi görmek istedim: Venüs, gölgenin ışık ikizi ve ışığın gölge ikizi. Venüs, kendi kendinin ikizi. Seher yıldızının rehberliğinde yeni dünyaya yelken açmıştım yaşlı Pedro'nun teknesinde. Bir şafak vakti tekneye binmiş olduğumdan, yine bir şafak vakti bu ülkedeki kaderimle buluşacağımdan korkuyordum, Senyor, böylece kusursuz, değişmez bir çemberi tamamlamış olacaktım; ışığın oğlu, ışık vaktinde vardığı için ışığın esiri. Ama zaten bilmiyor muydum diğer yazgımın, diğer olasılığın daha az tehlikeli olmadığını? Gece vardığım için gölgeyle tanımlanmıştım. Eğer bu topraklarda öğrendiğim bir şey varsa, o da hiçbir şeyin güneşin ölümü kadar korkutucu olmadığıydı. Bu yüzden de en çok korktukları şey güneşin celladıydı. Gölgenin oğlu, gölge vakti vardığı için gölgeye mahkûm olan. Bir mahkûm gibi hissettim kendimi kusursuz çemberi içinde çifte bir yazgının: Gündüz ve gece, ışık ve gölge. Ama ruhum belirsizlik, şans ve benim için doğrusal olan hayatın dev^^nı istiyordu. Peki bu koca dünyada ^m bir çemberi kapatmarun nihai mükemmelliğine ulaşıp da bir gece fazladan yaşama lütfunu sunabilirdi bana? Şafakla yelken açıp gündüz vararak böylece güneşin yaratıcısı olarak görünmek mi; yoksa günbatımında gidip, gece vararak böylece güneşin celladı olarak görünmek mi iyiydi? Ölümcül dünya, yeni dünya, anlaşılmaz insani varlığımın ancak insanüstü güçlerin ışığında anlaşıldığı yer. Gecenin dehşeti, sonsuza dek ışığın iki kusursuz yarısının arasında ezilmiş olarak kalacaktı; gündüzün iyiliği sonsuza dek gecenin iki kusursuz yansı arasında ezilmiş olarak kalacaktı. Bu yeni dünyadan nihai kaçışın başka yolu yoktu, Senyor ve bu dünyada yaşayanlar da muzaffer olurlarsa ışığı, fethederlerse gölgeyi aynı derecede onurlandırmaya hazırdı. Bir saat daha fazla yaşamanın güzelliğini, mucizenin sarhoşluğunu, belirsizliğin tekrarını kim verecekti bana? Bu yüzden çekilmez bir çelişkiye mahkûmdum, tüm çelişkilerin en korkuncuna. Hayatımı ölüme borçluydum; ölümümü hayata borçlu olacaktım. Mucizevi olan istisnai olandır. Korunması gerekir. Yalnızca eşsiz bir anın kusursuzluğu koruyabilir onu. O kusursuzluk ölümdür.

Bu sırlan düşüne düşüne yürürken gece hâkimiyetini kurmaya başlamış, ben de volkanın eteğine ulaş^^^m, ayaklarım soğuk kayalara ve dondurucu

küllere değdi; uzak yamaçlarda yakılmış ateşler gördüm, bir zamanlar kaynayan bir kazan olan bu yerin keskin soğuğunu yumuşatmak için yakılmuılar gibi geldi bana.

Orada burada yeni ateşler yakılıyordu ve bunların başında duran birkaç ihtiyarın insana tilkiyi hatırlatan profillerini geceye çalan alacakaranlıkta zar zor seçebiliyordum. Bu ihtiyarlar kâğıt parçalannı ^^ıp birta^rn süsler yapıyorlardı; bir tanesi hareketsiz bir bedenin ayakla^m bağlıyor, sonra giydirip bu kâğıtlarla süslüyordu; az ötesinde bir diğer ihtiyar başka bir hareketsiz bedenin kafasına su döküyordu; tüm ateşlerin başında aynı tören tekrarlanıyordu; o cansız bedenler kumaş ve kâğıda sarmalanıyor, iplerle sıkıca bağlanıyorlardı; her ateşin çevresine uzun yeşil saplı san çiçeklerin saçılmış olduğu d^katimi çekti; sırtlannda kapılar taşıyan genç adamlar küllerin içine açılmış derin çukurlara yaklaşıyor, kapılan deliklerin üstüne kapatıyorlardı; sonra öbek öbek kadınlar ağlaşarak kurutulmuş san çiçekleri bu kapıların üstüne serpiyorlardı, kadınların feryatlar arasında birtakım sözler mınl-dandıklannı işitiyordum:

"Evinin kapısını bil, bizi görmeye geldiğinde bu kapıdan geç, uzun zaman tuttuk yasını. Ne olur biraz gel, ne olur biraz gel.”

Ben yamaçtan tırmanırken başka ateşler de yakıldı, inleyenler ve sağa sola gidenlerin sayısı arttı. Nihayet gözlerimin bana anlattığı şeyleri kabullendim; her ateş bir ölünün mekanını gösteriyordu, bunlar eski mezarlar ya da yeni kazılmış çukurlardan oluşuyordu, gömülmüş ya da gömülmemiş her bedenin başına insan gruplan toplanmıştı ve birtakım ayinler yapılıyordu; bir tanesini sarmaladıklan çarşafların arasına suyla dolu bir testi yerleştirdiler; başka birinin solgun ellerine pamuktan gevşek bir iplik bıraktılar, ipin diğer ucu pek sinirli, sivri burunlu, parlak gözlü, kızıl bir köpeğin boynuna bağlanmıştı, bir yandan da elbise yığın-lan yakıyorlardı; dahası, bu ateşlerin içine mücevherler atıyorlardı; ihtiyarlar kederli türküler söylüyordu; oy, yavrum evladım, nice bir derttir senin çektiğin; efendilere kuUuk olsun diye feda ettik seni, kısadır bu alemde vaktimiz, biliriz, güneşle kemiklerini ısıtan adam gibiyiz; kadınlar da hep birden feryat figan türküye katılıyorlardı; gecenin en dibi senin gittiğin yer, ne bir ışık ne de pencere, geri gelemezsin bize, oy, kaçıp kurtulmak yok artık kaderinde, üzülme yine de bizi evlatsız ve aç koydun diye, metin ol

yavrum, kederin altında eğilme; geldik kı avutalım seni şu birkaç sözle; sonra yine ihtiyarlar alıyordu; bugün atalar biziz, babalar biziz çünkü büyüklerimizi aldı Efendimiz, onlar kı daha iyi avu-turdu yitirilenleri ve yitirenleri...

Ben volkanın beyaz konisine doğru tırmanırken çevremde söylenen bu sözlerin, benim geçişime tamamen kayıtsız yas tutanların arasından canhıraş bir hay^nş, bir ağıt, o geceki cenaze merasimlerinin üstüne koruyucu bir pelerin gibi kapanan ateşli sözcükler yükseldi:

"Yaşadığımız yalan, yalan bu dünyaya çile çekmeye geldiğimiz."

Beni saklayan karanlığa ve onlann kayıtsızlığına şükrediyordum, Senyor, buradaki canlıların sesleri ve gözleri yalnız ölülere yönelmişti ve benim zirveye doğru sürdürdüğüm acı dolu yolculuğum onların matemlerini hiçbir şekilde bozmuyordu; hüzünlerinin arasından gölgemin geçişini hiç umursamadılar.

Ağıtları ve ateşleri geçip tırmanmaya devam ettim; ateşlerin ışığı bir bir gözden kayboluyor, gizemli gölgelerle dolu bir geceye terk ediyordu beni, volkanın sonsuz karlarına yaklaşmış olmalıydım ama yine de küllerin derinliklerinden ılık bir uyuşukluk yükseliyordu; bu kapkara kumlu küllerle cebeUeşiyor her seferinde ayağımı zorlukla kaldırıyor, her adımımda bileklerime kadar tükenmiş ateşe batıyordum. Denizimizin adalarında ve körfezlerindeki vahşi volkanlar o anda bana ne kadar uzak göründü bilemezsiniz, Senyor, o deniz ki sarsıntılanna bir ayna, kaluıtılanna bir ana kucağıydı; oysa burada, ayın göbeği ülkesinde, volkanlar sönmüştü ve aynalan bizzat ayın kendisini yansıtan olan bir ıssızlıktı: yerde kara çöl, gökte beyaz toz.

Ayı görmek için başımı kaldırdım, bu gecenin zifo karanlığını yararken onun yoldaşlığına ihtiyacım vardı ama gökte parlayan hiçbir şey yoktu; kara bulutlardan bir örtü rehberimi, Venüs'ü de gizlernişti, yolumu kaybettiğimden bir an korktuysam da sürekli yokuş yukarı dev^ eden toprağın rehberliğini hatırlayarak sakinleştim. Derken, benim düşüncelerimle çağrılmışçasına, önümdeki kayalardan birinin ardından sırtında kocaman bir ışık taşıyan bir adam ç^ti.

Durdum, duyulanımın beni yanılttığını düşündüm önce çünkü ışıklar saçan adam vo^^nk kayaların arasında bir görünüp bir kayboluyor, her geçtiği yerde ışık ve gölge oyunlan yaratıyordu; nihayet bana doğru geldiğinde, onun sırtında kocaman bir deniz kabuğu taşıyan bir ihtiyar olduğunu gördüm, ışık da kabuktan geliyordu, yaşlı adamın pürüzsüz ve beyaz yüzü o ışıkla aydınlanmıştı, öyle yaşlıydı ki gecenin içinde parıldayan bir kafatası gibi görünüyordu; onun arkasından bağrışmalar ve ayak sesleri geldiğini işittim, karanlığın içinden genç savaşçılar fırladı, ateşli oklar atarak gecenin içinde görünmez bir hayvan avlıyorlardı; ve bu oklar karanlığın içinde hedeflerini buluyorlardı, karanlık şekil oklarla yaralanıyor ve kanıyordu ama onu gölgelerden ayırt etmek mümkün değildi. Senyor: İhtiyar ananın kulübesinde uyurken rüyamda gördüğüm mahluku t^^m birden, aynı karacak şekil, yaralanmış, uluyor, geriye dönük pençeleriyle volkanik külleri kazıyordu; mahluk kazıyor, sırtında deniz kabuğu taşıyan adam gülüyordu; yaşlı adamın kabuğundan saçılan ışıklan gö^rnıneye çalışıyordu mahluk, yaşlı adam koşup yeniden kayaların arasına saklanıyordu; mahluk uluyor, öfkeleniyor, bir türlü eline geçmeyen ışığı anyor-du yine, bu arada gece avcılannın vahşi oklanna hedef oluyordu, sonra gökten düşen görünmez kargılarla doldu her taraf, hepsi de ağıtlar yakıyor, lanetler okuyorlardı, bu kargılara daha dikkatli bakınca kafatasına benzeyen yüzleri olduğunu gördüm, aslında kafatası olduklarından değil ama yüzlerindeki keder ve ilenç izleri yüzünden ölmüş gibi gömmüyorlardı; bu kafataslarının kadınlara ait olduğunu anl^nı^im; lanetle^^, kederli sesler; sırtında deniz kabuğu taşıyan yaşlı ad^^«, gece vakti gölgeler mahlukunu avlayan savaşçıların, ağlayan, lanet okuyan kadın kafatasla^nın korkunç bileşimi, volka^n bu karanlık yüzünde a^ anda oluyormuş gibi görünen tüm olaylann ortaya dökülmesiydi bir anlamda.

Yeryüzü sarsıldı ve ağzını açtı, hissettiğim tek şey külle kaplı bir mağaradan aşağıya yuvarlandığırndı. Belki de farkında olmadan volkanın en yüksek yerine çı^nış, kraterin ağzına kadar gelmiştim ve şimdi de sönmüş derinliklerine doğru kayıyordum; uzaktan sesler geldiğini duydum, yaşlı adamın kahkahası, kovalanan mahlukun uluması, o uçan kadınlann ağıtları; ağzrm külle dolmuştu, durmak için bir yerlere tutunmaya çalıştım ama elimi küllerin içine daldırmaktan başka bir şey yapamıyordum, tıpkı başka bir gecede okyanusun girdabına sıkışıp kaldığım gibi, şimdi de bu kara toprak girdabının esiri olduğumu hissediyordu™; belki esir alınmıştım ama yalnız

olmadığım kesindi, ben tepetaklak volkanın merkezine doğru inerken gözlerimin önünden birtakım karaltılar geçiyor ve sanki beni çağınyor, tüm ülkelerin en bilinmeyenine doğru bana rehberlik ediyorlardı; üstündeki mücevherli takılan şıngırdatan bir adam gördüm, haykınşlan ve kükremeleri kanımı dondurdu çünkü çıkardığı ulumaya benzer sesler bizzat dağın kalbinden geliyor gibiydi; beni çağırdı ve düşerken karanlığın içinde ona ulaşmaya çalıştım ama tam ona dokunmak üzereyken kayboldu, hemen onun arkasında, biraz daha uzakta, elinde bir bayrak tutan başka bir adam ortaya çıktı, omzuna bir değnek vurmuştu ve değneğin ucuna iki tane yürek geçirilmişti, bu adamın başının üstünde öyle koyu bir karanlık vardı ki bir an için o karanlık dışındaki her şeyin -benim, o adamın, içinde boğulmakta olduğumuz kül denizinin- ışıklar içinde olduğunu sandım, dünyanın tüm karanlığı adamın başının üstünde hale olmuştu sanki; o da beni çağırdı ama hemen sonra gözden kayboldu ve onun yerine ortaya çıkan vahşi bir benekli jaguann bu derin ve bereketli gökten doğan yıldızlan yemekte olduğunu gördüm; ters dönmüş bir gök, dedim kendi kendime, bizim bildiğimiz ve tapındığımız göğün dünyanın derinlıklerindeki korkunç ikizi; ve başının üstünde duran göğün içinde, dünyanın en derinlerindeki küllerle boğulmuş bir halde yine o inleyen, hüzünlü, lanet okuyan kafatasları uçuşuyordu, şimdi ağızlarında ölülerden kopar-dıklan eller ve koUar vardı; ağızlanndakileri bırakıp haykırdılar:

“Kapılar nerede? Bu kemikleri bir kapının önüne serdim, bu sihir sayesinde evdeki herkes uyuyakaldı ve mezar soyguncusu içeri girebild. Cehennemde bir kapı var mı? Bir tek giriş var. Hiçbir çıkış yok. Bir zamanlar insandım ben. Çocuk doğururken öldüm. Kapı nerede? Mezar soyguncusu ellerimi ve ayaklanmı çaldı. Ağlıyorum, yolun kenarlanndaki taşların üstüne oturmuş ağlıyorum. Benden korkma yolcu. Mezarımı kirleten tüm uzuvlarımı çaldı. Onlarla çocuklarımı yaraladı, tüm çocukları, veba ve başka salgın hastalıklar yaydı ülkeme. Bunlann benim kollarım ve ayaklarım olduğunu söyleyen olursa inanma.”

Ve ayaklarla eller yüzüme vurduktan sonra hepimizi saran büyük boşluğun içine düştü, görünmez kadınlar kederle inleyerek uçup gittiler. Kafam bir kayaya çarptı ve bilincimi kaybettim.

Yüzümü yalayan nemli bir dil beni kendime getirdi. Gözlerimi açınca küçük kızü bir köpeğin parlak siyah gözleriyle karşılaştım, tıpkı volkanın yamacında gördüğüm köpeklere benziyordu, hemen yanı başımda akan bir nehir vardı ve kıyısında buz parçaları birikmişti, başımın üstündeki kubbe safi buzdandı, buzdan gözyaşlan sarkıyordu bu kubbeden, nehrin ötesinde ise yal-mzca bembeyaz ve ıssız bir boşluk vardı.

Köpek beni kıyıya kadar götürdükten sonra nehre girdi, ben sırtına tutununca yüzmeye başladı ve buzlu akıntıyı aşarak karşı kıyıya kadar taşıdı beni, tıpkı örümceğin ipi gibi rehberlik ediyordu bana. Ama bu hayvanın yardımını kime borçlu olabilirdim? Kelebeklerin Hanımı beni terk etmişti, ondan geriye kalanlar ise haz dolu bir gecenin hatırası, yerine ge^^memiş bir vaadin kederi, bu yabancı ülkedeki günlerimin sayısının ve düzeninin önceden bildirilmesi, bir de sonsuz bir gizemdi; hatırladığım o günlerin arasında ne kadar zaman geçmişti? Kaç gün yaşamış da unutmuştum sonra? Hatırlayamadığım günler boyunca neler yapmıştım? Ve neden, orman tapınağında hatırladığım geceyle yayladaki piramitte karşılaşm^mz arasında geçen zaman sevgilimin yüzünde günlerin değil de yıllann geçmesini gerektiren izler bıra^nıştı? Bu sorular arasından yalnız birini seçmeli ve bu gece sormalıyım, diye düşündüm. Ama kime soracaktım? Konuşamayan bir köpeğe belki ya da çocuk doğururken ölen, yeraltına giden yollar boyunca kargı gibi uçan, sadece yüzden ve gözyaşlanndan oluşan kadınlara soracaktım.

Ve böylece, yüzen köpeğe tutunarak karşı kıyıya ulaştım. Orada öyle bir beyazlık vardı ki sanki beyaz daha önce beyaz değilmiş de volkanın altında uzanan bu dünyadaki buzlar, donmuş oyuklar ve buz gibi nehirden ibaretmiş gibi geliyordu insana; oysa beyazlığın ta kendisiydi bu; şafağın bozulmamış rengi, daha önce beyaz denen her şeye yabancı; beyazlığın beyazhğı, tüm diğer niteliklere uzak. Ve bu mutlak beyazlık içinde hiçbir şeyi ayırt edemiyordum, Senyor, sanki bu saf parlaklık zifiri karanlıktı, boğulduğumu hissettim sütün, kann, alçıtaşının içinde.

Dondurucu bir rüzgâr esti, ıslak giysilerimi iyice derime yapıştırdı, başlığımın sorgucundaki uzun tüyleri dalgalandırdı, boyalı tenimi bıçak gibi kesti; katışıksız, yeknesak ışıkla körleşmiş bır halde ileriye doğru sürünmeye zorladı beni. Buz gibi keskin bir rüzgârdı bu. Onun paralayıcı

kuvvetiyle nihayet görmeyi başardım el ele tutuşmuş iki hareketsiz figürü, hatları tamamen belirsiz, dimdik, bembeyaz ama yine de bir kadın ve bir erkek figürü, biri diğerinden kısaydı, biri buzdan ayaklarını küstahça ayırmıştı, diğerinin bacakları kardan bir eteğin altına gizlenmişti; bu pınl pınl parıldayan beyaz çift çevrelerini saran beyazhkla öylesine birleşmişlerdi ki bilmeye imkân yoktu havanın, yerin, bu diya-nn renksiz renginin rüzgârdan yıpranmış ve buzla katılaşmış bu çifte gölgeden mi doğduğunu, yoksa onların mı çevrelerini saran şeylerin bir sonucu olduğunu. Kıpırtısız çiftin ayakları dibinde bir kemik yığınının beyazlığım ayırt edebiliyordum.

Köpek havladı, tüyleri dikildi, geriye dönüp nehre koştu ve beyaz suların içine daldı, karşı kıyıya kadar yüzdü. Beyaz çiftin karşısında savunmasız bir halde ^klldim, buzdan bir heykel gibi kıpırtısız duran adamın derinden gelen kahkahasını duydum sonra, bu dipsiz mağaralarda esen sert riizgâr kadar uğultuluydu, adam şöyle dedi:

“Geri döndün ... ”

Yeni bir kısır soru sorup kısır bir cevap almamak için dilimi ısırdım, Senyor; sormadım, beni neden bekliyordunuz, diye. Hiçbir şey sormadım, sessizliğimde herhangi bir gizli hesaptan çok aniden bastıran bir bitkinlik vardı, sanki ruhum daha fazla şaşkınlığı, dehşeti ya da şüpheyi kaldıramayacaktı bu birbiri ardına mucizeler yaratan yeni dünyada, yalnızca tepkisiz, sıcak bir kabulle-niş dalduruyordu içimi, hani yorucu geçen bir günün sonunda uykuyu özlersiniz ya ... Benimle konuşan adamın buzdan siması çevresinde rüzgâr esmiyordu. Ama ada^mın e^ti tutmuş olan kadının çevresinde çılgınca dönüyor, adeta onu görünür kılıyordu. O hareketsiz soğukluğun dönen rüzgârla mücadelesi sürüp gitti kadın dindirilemez bir öfkeyle konuşmaya başlayıncaya dek:

“Daha önce de bir kez gelmiştin. Kırmızı tahıhmızı çaldın ve insanlara hediye ettin, bu sayede insanlar ektiler, biçtiler ve yediler. Krallığımızın zaferini geciktirdin. Kırmızı tahıl olmasaydı insanların hepsi bize boyun eğmiş olacaklardı bugün; dünya cansız bir beyazlık olacaktı ve biz, kocam ve ben, bu derin diyarlardan çıkıp tüm dünyaya hükmedecektik. Şimdi ne için geldin buraya? Ne diye döndün geriye? Bu kez bizi kandıramayacaksın. Artık aşinayız senin oyunlarına. Zaten bizden çalabileceğin bir şey de

kalmadı; bak bu çorak dünyaya; ölümün rüzgârını rm çalacaksın, ölümün kemiklerini mi, yoksa donmuş beyazlığımızı rm? Haydi al götür. İnsanlara daha fazla ölüm hediye etmek ve böylece zaferimizi hızlandırmaktan başka bir işe yaramaz bu.”

"Hayır," diye mırıldandım, bu Beyaz Hanım'a minnettardım sözleri için çünkü soluğu bir buhar oluşturmuştu, dumanlı beyazlığına rağmen bir buhardı bu, onun çevresini sarmış, beni de canlandırmıştı.

"Hayır, sadece bir soru sormaya ve cevabıruzı almaya geldim.” "Sor,” dedi, bu ölüm diyarının Beyaz Efendisi.

“Majesteleri, kılığıma baktığınız zaman bana zorla dayatılmış olan bir kimliğin işaretlerini görüyorsunuz, işte sizin önünüzde itiraf ediyorum ki ben bu ^^^kten korkuyorum çünkü biliyorum mahkûm olduğumu ölüme, kana, kurban edilmeye, gölgeye, dehşete...”

"Puslu Ayna kıyafeti içindesin, tüm bu söylediklerini o temsil eder,” dedi Beyaz Efendi.

"Ama yine de siz söylediğiniz başka bir kimliğim olduğunu, hayat verdiğimi, eğittiğimi, barışın insanı olduğumu. Şimdi biliyorum; insanlar yaşasın diye ki^rnzı tahılı çaldım. Ben kimim, majesteleri? Bu gece sormak istediğim soru bu.”

Beyaz Hanım dudaklarındaki buzlu damlaların ve kininin yoğun buharlarının arasından, kocası daha konuşamadan şöyle cevap verdi:

“Daha önce olduğun değil, bundan sonra kim olacağın önemli. Krallığı^^a indiğin sırada sana eşlik eden uyarıların anlamlarını hiç çözerneden geldin buraya. Kafatası yüzlü kadınların yüzlerine baktın, onlar çocuk doğururken ölmüşlerdi, mezar soyguncuları, havada uçarlar, kederle inlerler, lanet okurlar, korkunç hastalıklar yayarlar, ölümlerine neden olan çocuklara zarar verirler. Kayalıklarda gezen benekli jaguarın yıldızları yediğini ve güneşin yükselmesini beklediğini gördün. Yaşh adamı ve sı^ma bağladığı deniz kabuğunu gördün, geceleyin parlayan beyazlıktır o, bizim ışığımız, karanlığın ışığı. Dağların yüreğinin inleyişini duydun, yeryüzünün altındaki güneşin sesiydi o, her akşam batmaya mahkumdur ve bir sonraki sabah

yeniden yükselip yükselemeyeceğinden emin olamaz, onun rakibini de gördün, başının üstünde karanlığı taşıyan efendi, savaş mızrağının ucunda iki yürek vardır, dünyanın yaratılmasından önce, ölüme ihtiyaç olmadığı zamanlarda biz hayattayken bizim yüreklerimizdi onlar. Bak şimdi halimize, güneş mağaralarımızı her terk ettiğinde mağlup oluyoruz; yine de zirveye ulaştığında biraz olsun muzafferiz çünkü zirveye vardıktan sonra batmaya başlar; hiçbir zaman kusursuzluğa varamaz, zirvedeki yerinde sonsuza dek kalamaz, aslında her doğuşunda arzular bunu ama yine de kaybeder ve kaçınılmaz olarak bizim krallığımıza geri döner. Kısmi, kusurlu, ölmek için doğmaya mahkum olan insanların hayatlarıyla, tekrar doğmak için ölmeye mahkum olan ölümün hayatı arasındaki mücadeleyi gördün. Neredeyse kazanmak üzereydik zaferimizi. Her gün daha fazla ölüm ve daha az doğum oluyordu; açlık, deprem, hastalık, Artına ve sel dostlarımızdı bizim. Sonra sen geldin, kırmızı ekmek tahıüarını çaldın ve hayatın uzamasına izin verdin. Ama ne kadar uzayacak, hırsız? Sor bunu kendine, evet, ne kadar, eğer insanların kendileri, senin koruduğun hayatlarının sonuna kadar bize yardım ederlerse savaşlar, arzularındaki aşırılıklar ve insan kurbanının dehşeti sayesinde. Savaş, sev ve yaşamak için öldür. Ah, hayat hırsızı, her hareketinle hızlanan buz gibi rüzgarı hisset, hayata destek olduğunu sanırken bile Ölüm Krallığı’na iyilik yaptığını söylüyor sana. Kocam ve ben sabırlıyız. Sonunda her §ey buza dönecek. Her şey bize gelecek. Güneş yükselir, sonra gizlenir, sonra bir daha yükselir; hayatın yansı ölümdür zaten. Diğer yansını da kazanacağız çünkü bizim ölümümüzün bütünlüğü hayattır. Yavaş hareket ediyoruz; sabırlıyız; bir yıpratma savaşı bizimkisi. Ve bir gün, güneş doğmayacak artık. O zaman yukarı çıkacak ve aynı biz^^ gibi olan bir dünyada hüküm süreceğiz.”

Bu Ölüm Kraliçesi'nin ağzından dökülen dondurucu sözcükler çağlayanının beni buza çevireceğinden, benim kelimelerimi kar gibi savuracağından korktum, Senyor. Çabuk çabuk konuştum, ağzımdaki sıcaklığı korudum, sözlerimi kömür parçalan gibi firlattım hareketsiz çi^in ayaklan dibine:

"^Kimim ben? Bu gece bir cevap almaya hakkım var...”

Sanki ikisi de sessiz kalmalarının beni de onlann durumuna dönüştürmeye yeteceğini sanıyorlarmış gibi inatçı bir sessizlikten sonra, göremediğim

gözleri sözlerini tamamlamayan Ölüm Kralı cevap verdi:

"Belleğinde birsin. Belleğinin dışındaki zamanda ötekisin.’’ Ve Beyaz Hanım ekledl:

“Belleğinde Tüylü Yılan'sın. Belleğinin dışındaki zamanda Puslu Ayna’sın.”

Onlan dinlerken eUerimle sakladım yüzümü, sanki yerin dibindeki bu mekânda onunla yeniden buluşmuşum gibi kelimesi kelimesine hatırladım Kelebeklerin Hanımı'nın ormandaki ılık gecede, ölüm ülkesinde yaşadığım bu geceden üç gün önce söylediklerini:

“Tekrar bir araya gelinceye kadar yirmi beş gün ve yirmi beş gece yolculuk edeceksin. Bu ülkede yazgının günleri yirmi tanedir. Ölümden kurtaracağın uğursuz günlerin sayısı beştir ama o günler ölümden pek farklı değildir. Onları iyi say. Ülkemizde ikinci bir şansın olmayacak. İyi say. Yalnızca o beş uğursuz günde birer tane ışık sorusu ve birer tane karanlık sorusu sorabileceksin. Yazgının yirmi gününde soru sormamak senin yararına olur çünkü o günlerde olanları bir daha asla hatırlayamayacaksın - senin yazgın unutmak üzerine kurulmuş. Bizim ülkemizdeki son gününde ise, artık sormaya gerek duymayacaksın. Bileceksin.”

Gözlerimi kapadım ve çabucak hesapladım vaat edilen zamanı; belleğimde olmayan yirmi gün yaşamıştım ve bunlardan sadece üçünü hatırlıyordum, kendimi korumak için sadece üçünü hatırlama ihtiyacı hissetmiştim; böylece Kelebeklerin Hanımı'nı hayal ^tıklığına uğratmıştım çünkü onunla karşılaştığımda hâlâ iki günüm vardı, daha iki gün soru sorma hakkım vardı bilgeliğe ulaşmak ve hatırlamak için hatırlanabilecek ne varsa unu-tulmuşluğun içinde, o unutulmuşluk ki, Senyor, hem bu ülkede hem de ardımda bıraktığım ülkede taşıdığım ağır bir yük gibiydi.

Gözlerimi açtığımda Ölüm Kraliçesi’nin dümdüz buzdan maskesinin üstünde ormandaki tatlı sevgilimin ve tapınaktaki zalim tiranın yüzünün yansımasını gördüm; hiçliğin üstüne yansıyan ama tutkuyla birleştirilmiş aşk ve nefret ifadelerini aynı anda capcanlı taşıyan bu yüzleri gördüğüm sırada, ikisinin de benimle konuştuklarına yemin edebilirdim; biri ormandaki sıcak sevginin sesi, diğeri piramitteki ateş ve kanın sesiydi; ve

piramidin sesi korkunç tirana daha fazla kanmamamı söylüyordu; ilk vaadinin sahte olduğunu söylüyordu piramidin kadını, ki son vaadi de sahteydi; doğru değil, bir yıl boyunca prens gibi yaşamayacaktın, ülkenin hazlarından faydalanıp ondan sonra kurban edilerek ölmeyecektin; hayır, benim yıllanın senin dakikaların gibidir, yabancı, senin yılın hemen orada sona erecekti, daha o gün, kanlı kurban gününün doruğunda; sözlerimden kork; bir sonraki gece yılın bittiğine inandıracaktım seni, bir gün sonra şöyle diyecektim:

“Ben vaadimi yerine getirdim. Mutluluk yılını yaşayıp bitirdin. Şimdi ölmelisin. İşte bugün son günündür. Sana söylediğim gibi bugün sorma ihtiyacı duymayacaksın: Bileceksin.”

Ama piramidin tanrıçası konuşurken, ormanların kızının, sevgilimin sesi de Ölüm Kraliçesi’nin dümdüz yüzündeki maskenin derinliklerinden aynı anda konuşuyordu ve bu ses şöyle diyordu:

"Aptal, sevgili aptal, sana piramidin üstünde söylediğim her şey doğruydu, sana önerdiğim yıl gerçekten de tam bir yıl olacaktı, bizim yılımız olacaktı, evlenmen için sana sunulan kadın ben olacaktım, ah, zavallı aptal, ben yeniden sevgilin olacaktım, hem de üç yüz günden daha uzun bir süre için; gerçek vaadim buydu sana ama sen bundan yararlanmayı bilemedin; reddettin bütün bir yılı benimle geçirip, ondan sonra ölmeyi...”

Ah, Senyor, bu çıldırtıcı sözler tıpkı gökyüzünde uçan kafatası kadınlar gibi vahşice uçuşmaya başladı zihnimde, bu iki sesi dinlerken aklımda tek kalan şey daha iki günüm ve iki gecemin olduğunu söylediğimde zalim sevgilimin düştüğü karmaşaydı; şaşkınlığı, öfkesi ve utancı onun da aldatılrmş olduğunu gösteriyordu; ondan daha yüce bir güç yirmi günü hatırlamadan, üç günü ise hatırlayarak geçirmemi sağlarmştı. Kaderimden sökülüp alınan, bana kalan iki gün ve iki gece; bu günleri hatırlayacaktım; bu günlerde kendi irade^^ rehberliğinde yaşayacaktım ve son günde bilecektim. Ama bildiğim şeyi Kelebeklerin Hanımı aracılığıyla bilmeyecektim çünkü onun üzerinde olan başka bir güç sağlayacaktı bilmemi. Ve şimdi asla bilemeyecektim sevgilimin sesini zamanında duysam bileceğim şeyi; onun yanında bir yıl, onunla bütün bir yıl, bir yıUık aşk ve sonra bir günlük ölüm. Oysa şimdiden gelmiştim Ölüm Krallığı' na; belki yalnız iki günüm kalmıştı kendi i502rademle belirleyeceğim ve bu günler

aşksız geçecekti, ondan sonra, bu defa çok daha çabuk, bu defa reddedilemez bir şekilde karşılaşacaktım güzel sevgilimin lütfedip bir yıl geciktirdiği ölümümle.

Bunu bilmek, Senyor, bir yetim olarak ilk halime dö^nek anlamına geliyordu; Pedro'nun dostluğunu ^^rnadan önce, uzun zaman önce bir akşam onunla birlikte tekneye binmeden önceki halime; sonra yeni dünyanın sahilinde onu kaybetmiştim, derken nehir kıyısında yaşayan ve beni koruyan halkı kaybetmiştim, son olarak daha bugün kaybetmiştim sevgilimi ve onun vaadini; tüm candan dostlukları yi^^^ bir ye^m, baba^n, insanların, dostun, ananın ve sev^^^ sıcak yakınlığından alabileceği tüm desteği yi-^^tiş bir ye^rn; ölümün buzlu, beyaz ve soğuk deliğinde bir ye-^m^m ^artık, bilinmeyen bir gücün desteğine bağımlı bir yetim, o güç kı dövmeli dudaklı prensesin ölümcül sevgisinin tasarımım y^p atmıştı. Sordum kendi kendime, acaba bu güç, şu ölüm hü-k^rodarlanndan bile daha güçlü olabilir mi, diye ve hayatımın son iki gününü onların buzlu krallığında geçirdikten sonra hatıraların, zamanın ya da hayatın olmadığı bir beyazlığa mı gömülecektim yoksa sonsuza dek? Çifte bakınca kendimi gördüm. Ve ağladım.

Ama şunu söylemeliyim kı, Senyor, ağladığım sırada gözyaşlarını yanaklarımdan süzüldü ve yere dökülerek bu buzdan cehennemin hükümdarl^^^ ayakları dibinde yatan bembeyaz kemiklerin üzerine damladı. Gözyaşlarım ke^aklere değer değmez kemikler alev aldı ve Buzların Efendileri'yle benim aramda ateşten bir duvar yükseldi, karlı giysileri tutuşunca inleyerek, feryat figan çekildiler; yaşayan bir vebadan ya da bir leşten kaçar gibi uzaklaştılar savruk savruk yanmaya, bu beyaz manastırın içinde kızıl dalgalar gibi yayılmaya başlayan ateşten; alevler öyle bir yayıldı kı mağara^rn ^lmü, tayfasız ve küreksiz denizlerde dolaşan, gaipten gelen gemilerin tepesinde yanan Aziz Elma Ateşi gibi yanmaya başladı.

Yüreğimden yükselen sesi dinledim; alev alev yanan kemikleri alıp bağnma bastım; kanlı büyücülerin piramidin üstünde giydirdikleri giysiler, sorguçlu başlık ve pelerin, elbise ve çizmeler, apoletler ve mücevherler bir anda küle dönüştü; ama benim gibi siz de görmeliydiniz, Senyor, gemici giysilerime yaklaştıklarında, kendi giysilerime, sizin sahillerinizden yelken açtığım

sırada üstümde olan giysilere gelince alevlerin nasıl bir anda durduklarını görmeliydiniz, Senyor, bu serüvenlere atılmak için tekneye bindiğimde üstümde olan giysiler; evet, yaşlı Pedro'nun okyanusun ötesinde bir dünyanın varlığına olan inancı sayesinde fakat aynı zamanda benim de tehlikeye atılmaya, hayatta kalmaya ve insani tutkulara olan üç yüzlü inancım sayesinde şimdi, daha önce değil şimdi hayatın tehlikelerini kabullenmeye başlamıştım; görmeliydiniz alevlerin kutsal bir giysiyle karşılaşmış gibi yıpranmış gömleğime vc yırtılmış poturuma değdiklerinde nasıl geri çekildiklerini.

Ateşler içindeki buz ininden kaçtım ama tüm mağara kızıl dillerin ve sarı mızrakların işgali altındaydı, cehennem nehrinden de ateşler akıyordu şimdi; hiç duraksamadan atladım ateşten nehre çünkü Ölümün Efendileri'nden çaldığırn kemikleri kucağıma aldığımdan beri ateş dokunmuyordu bana; sert toprağın üstünden yürür gibi geçtim nehirden, çağlayarak aktığı yerlerden bile rahatça yürüdüm, bu sırada kucağımdaki kemikler kıpırdanmaya başladı, kanla kaplandılar ve yeni biçimler almaya başladılar; çok geçmeden kemiklerin konuştuğunu duydum ve kuşkuyla başımı eğip onlara baktım; kollarımın arasında taşıdı^m kemikler artık kemik değillerdi, etle kaplanmışlardı ve insan biçimini alıyorlardı; tek tek kollarımdan aşağı atlıyor, silkinip ayağa kalkıyor ve normal insanlara dönüşüp, önümde, ardımda, yanımda koşturmaya başlıyorlardı; elleriyle bana yol gösterdiler, sesleriyle rehberlik ettiler, hepsi bana minnettardı, hayat veren, diye seslendiler, sana minnettarız, sana minnettarız, sakın arkana bakma, göklerdeki Bulutlarm Yıla-nı'nı ara, yukarıya bak, volkanın ağzına bak, sakın ardına bakma, ateşle açıldı ölümün gözleri, kurtar kendini, kurtar bizi...

Güçlü kolların beni tuttuğunu, yumuşak ellerin beni okşadığını hissettim, yukarıya doğru hızla çıkışımın yalnızca benim kuvvetimden değil, benimle birlikte kaçan insan biçimi almış kemiklerin beni desteklemelerinden, beni uzaklara doğru taşımalarından kaynaklandığını biliyordum, her an biraz daha yakınımıza gelen bir göğe doğru yükseliyorduk. Göğü baştan başa kaplayan yıldız kümelerini gördüm; kayıp gemicilerin Samanyolu'na burada Bulutlarm Yılanı, diyorlardı; esenliğin sevgili yıldızları, hacının vefakâr pusulalan, gecenin üstüne yazılan bir risale... Kamaşrnış gözlerimle Bulutların Yılanı'nı aradım, böylece uluyan jaguann yırtıcı gözlerinden,

çocuk dağ-^^ken ölen kadınlarm çökmüş, hortlak yüzlerinden, karanlığın bayraklanndan, bu diyann sahte ışığının kaynağı olan deniz kabuğundan kaçtım; onların ağıtları ve lanetleri kulaklarımdan rüzgâr gibi geçti; gözlerimi karanlık gökten ayı^myordum, karanlık yorulmuştu, yakında çekilip gidecekti, yakında bu parıltılı hükümdarlığını sabahın yalnız yıldızına bırakacaktı: Venüs'e.

Ve sonra Venüs'ü gördüm, kraterinden kaçtığımız volkanı örten kalın kar tabakasının üstüne düştüğüm bir anda. Olduğum yerde kaldun, dertop olup başımı dizlerimin arasına gömdüm ve kollarnnla bacaklar^^ sardım; rüyamdaki yoldaşlarıma bakmaya cesaret edemiyordum, hiç kuşkum yoktu kı ölümün buzdan krallığına hiç girmemiş, yüksek dağ yollannda kaybolmuştum; sonra da yorgunluktan bitmiş bir halde zirveye ulaşıp geceyi orada geçirmiş, uyurken görmüştüm her şeyi. Son bir kez daha Venüs' e bakıp gözlerimi kapadım. Fakat kapalı gözlerime binlerce iğnenin battığını hissederek açtım gözlerimi.

Senyor; gençlerden oluşan yirmi kişilik bir grubun ortasın-daydım, on delikanlı ve on kız, hepsi anadan doğmaydı ama ne dağın buz gibi rüzgarına ne de şafağın soğuğuna aldırdıkla! vardı; kendi bedenlerinin ve kendi sıcaklıklarının efendileriydiler hepsi. Bir yandan bana bakıyorlar, bir yandan da birbirlerini okşuyorlar, öpüyorlar, kendi çıplaklıklarına tapınıyorlardı, her bir kadın erkeğinde mutluluğunu hissediyor ve her erkek kadınında kendi mükemmelliğini görüyordu. Genç, taze, gürbüz, güzel kızlar ve delikanlılar çiftler halinde çevremde uzannnş bana gülümsüyorlardı; hepsi de yeni doğmuş gibiydi, hiçbir şeyin onlara zarar veremeyeceğinin güveniyle derin nefesler alıyorlardı. Benim ödülüm anla-nn tebessümleriydi; bunu anladım. O güzelim tarçın renkli bedenlerinden, pürüzsüz, dolgun, narin bedenlerinden yayılan minnettarlığı ifade etmeye her anlamda yeterliydiler.

Gülümseyerek kendi aralarında ftsıldaşıyorlardı; cıvıldaşan seslerini ve kahkahalarını duyabiliyordum.

Gençlerden biri şöyle dedi:

"Genç Efendi, sen bekleniyordun. fömileri korkuyla bekliyordu seni. Çoğunluk umutla bekliyordu ama hiç kimse bizim kadar şevkle

beklemiyordu seni. Böyle olacağı söylenmişti. Sen gelip bizim kemiklerimizi kurtaracak ve bizi hayata döndürecektin. Sana teşekkür ederiz."

Uzun zaman sessizce inceledim onlan, konuşmaya cüret edemedim, hele hele soru sormaya hiç cesaret edemedim çünkü sabah oluncaya kadar soru sormaya h^akm olmadığını biliyordum.

Sonunda içlerinden birine seslendim:

“Yolculuğumun burada mı sona erdiğini, yoksa daha ileriye mi gitmem gerektiğini bilemiyorum.”

"Artık bizimle birlikte seyahat edeceksin," dedi kızlardan biri.

“Gitmen gereken yere seni biz götüreceğiz," dedi bir delikanlı.

“Bundan sonra biz senin rehberlerin olacağız," dedi bir üçün-

cüsü.

Sonra hepsi birden ayağa kalkıp bana ellerini uzattılar; ben de kalktım ve tepeden aşağıya takip ettim onlan, hâlâ şaşkındım bu gece yaşadıklarımdan sonra, çelişkili duygularla sarhoştum. Ve ansızın, Senyor, olduğum yerde kalakaldım, o ana kadar farkına varmadığım büyük bir mucize beni olduğum yere mıhlamıştı, önce şaşırdım sonra eğlendim bunu ne kadar geç anladığımı düşününce, oysa ne kadar büyük bir mucizeydi. Birden gülmeye başladım, aslında kendime gülüyordum çünkü daha yeni farkına varmıştım; Senyor, bizimkinden çok daha tatlı bir sesle, o kuş gibi cıvıltılı seslerini kaybetmeden, Ölümün Efendileri’nden çaldığım kemiklerden doğan bu oğlanlar ve kızlar, bu ülkede yaşayan herkes gibi tenleri tarçın rengi olan bu gençler, ilk andan beri -oysa ben daha yeni farkına varıyordum- konuşurken anadilleriyle konuşuyorlardı ve anadilleri bizim Kastilya topraklarında konuştuğumuz dildi, Senyor.

Göl günü

Yolumuz uzundu, en az dördüncü günümün şafağı kadar uzundu ve artık beni terk olan kadının örümcek ipi yerine yeni yol arkadaşlanmın, yani bizim dilimizi konuşan tarçın renkli yirmi çıplak gencin rehberliğinde ilerliyordum. Bu yeni sım benimle paylaşmal^an istemeye bir türlü cüret edemedim, Senyor; yeni dünyada kalan zamanımın saatleri kısalıyordu ve ben hac yolculuğumun muammalannı düşünmeyi seçtim, belki yeni sırları kendi kendime çözebilir ya da haklam olan az sayıdaki sorulardan birini daha harcamaktansa -yalnızca dört tane kalmıştı-bekleyebilir ve kafaını kurcalayan soruların cevaplarını gelişen olaylar sayesinde öğrenebilirdim.

Yol arkadaşlarım konuşmuyorlardı, şafağın ilk ışıklan altındaki bu suskun yürüyüşümüzde bir tek ayak seslerimiz duyuluyordu, üzerinde yürüdüğümüz kayalık arazinin koruyuculan, dailardan bir ordunun saflan gibi kümelenmiş olan tuhaf bitkilerdi, bu yüksek, kıraç yaylayı kaplayan tek bitki örtüsünü oluşturan zırhlı bi^^er enli kılıçlar gibi yerden yükseliyor ve gün ışığını arayan hüzünlü desteler halinde yukarıya doğru genişliyorlardı; yemyeşil yapraklarının sivri uçlarından kendi ölümlerinin yüzü görünüyordu; yaylanın bu yeşil kılıçlarının uçları, bitkinin kaçınılmaz sonunun kurumuş, sararmış, gevrekleşmiş, lif lif olmuş habercileriydi.

Güneş tepede yükselip tenimizi yakmaya başlayınca, yol arkadaşlarım en az bu çöl mızraklarının uçları kadar keskin taşlar alıp bitkilerin diplerini yardılar; açılan yaralardan akan yoğun sıvıyı avuçlarıyla topladılar; bana da aynını yapmarm söylediler, avucumuza dolan sıvıyı içtik. Daha sonra bazı uzun ve dikenli bitkilerin dallarından tüyümsü dikenlerle kaplı yeşil meyveler kopardılar, bu meyveleri soyup yediler, ben de bu meyvelerden bir tanesini kopardım. Böylece açlığımızı ve susuzluğumuzu giderdik; karnınuzı doyurduğumuz zaman volkandaki gecenin yoğunluğuyla körelmiş olan duyularımız uykudan uyanmış gibi oldu, sanki her şeyi yepyeni gözlerle görüyorduk. Dudaklarımdaki ve çenemdeki suyunu sildim o baharatlı meyvenin, yol arkadaşlarım "dikenli incir” diyorlardı bu meyveye, sonra da tırmandığımız yükseklikten çevreye bakındığım zaman sabahın benim için sakladığı mucizeyle karşılaştım.

Bir vadi gördüm, Senyor, çıplak dağlann, dev kayaların ve sessiz, sönmüş volkanların ortasında bir vadi gördüm. Vadinin ortasında gümüşi bir göl vardı. Gölün ortasında ise gölden bile daha parlak, bembeyaz bir şehrin

ışıltısı yayılıyordu çevreye; altın rengi sislerle çevrili, uzun kuleleri olan bu şehir geniş kanallarla bölünmüştü, adacıklardan oluşan bir şehirdi bu, taş ve ahşap evler kıyılara dizilmişti.

Hayretle seyretmeye başladım bu manzarayı; gördüğümün bir düş olup olmadığını sordum kendime; ve sabahın sisi kalkarken, tüllerin arasından belirir gibi iki volkan ortaya ç^to kardan taçlarıyla, şehrin bekçileri gibi uzanıyorlardı göğe doğru. Birisi uyuyan bir devi andırıyordu, saçlarına ak düşmüş, kara taştan bacaklarını şehre doğru uzatmış; öteki ise beyaz bir örtüyü üstüne çekmiş uyuyan bir kadın biçimindeydi, onun öyle sere serpe uzanışında kayıp sevgilimin büyülü gözlerini görür gibi oldum, Kelebeklerin Hanımı buzla kaplı taşlar olarak yine çıkmıştı sanki karşıma.

Vadiden aşağıya, şehre doğru inmeye başladık, hâlâ gördüğümün bir göz yanılması olduğunu söylüyordum kendime, çöllerde herkesin iyi bildiği seraplardan biriydi bu manzara, bu yeni maceranın gerçekdışılığını vurgulamak ister gibi uğuldayıp duruyordu kulaklarım; hiç kuşku yok ki en az volkanın derinliklerindeki beyaz cehennemde geçirdiğim gece kadar gerçekdışıydı bu güpegündüz gördüğüm şehir ve insana ittiğim volkanlar. Yanımda yürüyen gençlere sarmama hiç gerek yoktu, kendim de gayet iyi biliyordum bunun bir düş olduğunu. Ama öte yandan çıplak yoldaşlardan da bir düş olup olmadığını düşünmeden edemiyordum, belki de gördüğüm o cehennemi kabusta Ölümün Efendi-leri'nin ayaklarının dibinden kapıp da bağnma bastığımda hayata dönen ve şimdi benim dilimi anadileri gibi konuşan bu gençler de bir o kadar gerçekdışıydı.

Elbette bu sorulan içimden soruyordum; biraz sonra başıma geleceklerin bunlara cevap olabileceği umudunu taşıyordum çünkü; geriye kalan vaktim içinde çözebilirdim bu muammalan, soru sorma hakkımı boşa harcamama gerek kalmayabilirdi.

İşte o seher vakti sessizce düşündüğüm şeyler bunlardı, çok geçmeden gözlerimizin önünde gittikçe kısalan aralıklarla birtakım alametler ortaya çıktı; kıraç yayladan vadiye doğru, ayaklan-mızın dibinde uzanan, pırıl pınl mücevherlerden bir haL gibi ayaklarımızın altına serilmiş şehre seslenen dilsiz bir koro halinde iki yanımızda kaleler misali yükselen yüce, çıplak, kayalık ve karlı dağların arasından inişimizi ilan eder gibiydi bu alametler.

İlk olarak göğün ortasında ancak ateşten dev bir diken, bir alev sütunu, ikinci bir şafak olarak adlandırabileceğim bir şey peyda oldu, sanki gök kubbeye batmış gibi kanıyor ve ateşler damlatıyordu; bu alevli ışığın altı geniş, tepesi dardı; saf ışıktan bir piramit; göğün tam ortasındaydı, en yüksek yerine doğru uzanıyordu, bu sırada dört bir yana öyle kıvılcımlar saçıyordu kı gökten yıldız yağıyormuş gibi görünüyordu; kökleri yeryüzünde olan bu sütun göğe doğru inceldikçe inceliyor sonra göğü delip geçiyordu; parlaklığı güneşi gölgede bırakan bir piramit.

Korkuyla olduğum yere çivilendim, Senyor ama genç yol-daşlanm kollarımdan tutup nazikçe cesaretlendirdiler beni devam etmem için, bakışlarında hiç şaşkınlık yoktu, sanki böyle bir şeyi bekliyorlardı ya da daha önce görmüşlerdi. Daha sonra, hiçbir esinti olmamasına rağmen, o muhteşem, o ışıltılı şehrin çevresindeki gölün yüzeyinde bir curcuna başladı; sular kaynıyor, köpükler içinde şişip, hortumlar halinde yükseliyordu; benim şaşkın bakışlarım altında oluşan dev dalgalar kıyıya yapılmış olan evlerin temellerine çarptı, evlerden birçoğu yıkılıp battı ve tamamen suyun altında kaldı.

O zaman yol arkadaşlarım bile duraladı, bu korkunç karmaşanın bitmesini beklemeye başladılar; henüz girmediğim ama bulunduğum uzaklıktan bu kötücül güçler tarafından saldırıya uğradığını gördüğüm şehirde oturanlann bu olanlara ne tepki verdiğini bilmek istedim; ağlıyorlar mıydı, çığlıklar mı atıyorlardı, korku mu hissediyorlardı, öfke mi? Peki bizim başımıza neler gelecekti? Çünkü tüm bu alametlerin ortasında şehre doğru ilerliyorduk ve bizim gelişimizle bu alametlerin ortaya çıkmasının aynı âna denk gelmesinin bir rastlantı olduğunu düşüneceklerini hiç sanmıyordum.

Damariarımdaki kan dondu ve yoldaşlanm bunun farkına vardılar; yine nazikçe itelediler beni arkamdan, tam bu sırada yeni bir felakete şahit oldum; gökten koca bir ateş topu düştü, şehrin üstüne korlar ve kıvılcımlar yağdı, o ateş topundan üç tane kuyrukluyıldız sıçradı ve hepsi de arkalannda kıvılcımlardan izler bırakarak akıl almaz bir hızla doğuya doğru gittiler, uzun kuyrukları göz açıp kapayıncaya kadar yitti güneşin doğduğu yerde.

Gözlerimi gökten ayınp yere baktığım zaman gölün çevresindeki kara parçasıyla şehri birleştiren incecik bir toprak yoldan yürümekte

olduğumuzu fark ettim; sular sa^^leşmiş ve bulanık yeşil bir renk almıştı, bazı yerlerde az önceki kargaşanın yüzeye çıkardığı çamur bulutları görünüyordu ve kıyıdaki sazlar hâlâ titreşiyordu .

Şehre yaklaştığımız sırada gördüğüm ilk evlerin çoğu büyük dalgalarca yıkılmıştı ve diğerleri de yamyordu; hiç yoktan şimşekler çakıyor ve evlerin samandan çatılannı ateşe veriyordu; nihayet yoldaşlarım ve ben şehre girdiğimizde kimse bizi umursamadı çünkü kıyıda oturanlann hepsi telaş içinde oradan oraya koşturuyorlardı; insanlar ağızlarım elleriyle kapatmış hayretle çevreye bakınıyordu; bazılan ateşleri söndürmek için testilerle su taşıyorlarsa da sular yalnızca ateşi canlandı^aya yanyor, daha harlı yanmasına yol açıyordu. Derken ^k, incecik bir yağmur çiselemeye başladı ve ağır ağır söndürdü yangınlan, ^k bir sis yükseldi, yangınlardan çıkan dumanlarla ve çökmüş evlerden çıkan tozlarla karıştı, korku içindeki gözlerim ayrıntılan algılamama izin vermiyordu; her şeyi sindi^ek istiyordum, her şeyi anlamak istiyordum ama duyulanının dolgunluğuyla körleşmiştim; yoldaşlarımın rehberliğine bıraktım kendimi ve tek bildiğim gölün ortasındaki devasa şehre girdiğimiz zaman en az şehrin kendisi kadar geniş bir pazaryerinin labirentleri içinde kaybolduğumuzdu çünkü sarsak ayaklanm beni nereye götürürse götürsün, şaşkın gözlerim nereye bakarsa baksın durum aynıydı; her yanımızı saran tüccarlardan ve satıcılardan başka ^mse göremiyordum: Bir kargaşadır gidiyordu çevremizde; altın, gümüş, değerli taşlar, tüyler, pelerinler ve işlemeli kumaş satanların; bu geniş panayıra jaguar, puma, kunduz, çakal, geyik, porsuk ve vaşak gibi av hayvanlannın posda^nnı getirtmiş olan tüccarların telaşlı pazarlıkları ve maUarını övmek için bağnşlan yeri göğü tutmuştu; orada burada tasmalarından uzun kazıkiara zincirlenmiş kadınlı erkekli köleler göze çarpıyordu; onlar tüm felaketlere ve alamedere duyarsız gözlerini yere dikerek öylece dururken, tüccarlar sağa sola saçılmış kızgın kömür parçalarını elleriyle silkelemeye, söndürmeye çalışıyorlardı; gökkuşağı-dibindeki beyaz kulübede ihtiyar ananın bana sunduğuna benzeyen kokulu yaprak ruloları ve çuvallara doldurulmuş tahılların üstüne düşmüştü bu kızgın kömür parçaları; kemerlerin altında hızla çeşit çeşit toprak kapların üstleri örtülüyordu; kocaman küplerden küçük testilere, hepsinin de üzerlerine özenle işlenmiş parlak renkli ördek, geyik ve çiçek figürleri yapılmıştı; bazı tezgâhlarda bal, pekmez ve başka tatlı bitki özleriyle dolu fıçılar vardı; ^ini tezgâhlarda da kalaslar, destek tahtalan, kirişler, kütükler,

sıralar, kayıklar gibi çeşit çeşit ahşap işler duruyordu; tuz ve ot satıcıları malıa^^ üstünü kendirden dokunmuş örtülerle kapattılar; altın tanesi satıcıları keselerini kucaklarına doldurdular, bu telaşlan yüzünden yerlere saçtılar mallarını; koyu kahverengi tahılların satıcıları da en az onlar kadar panik halindeydi; küçük keselere kodmuş, tespih tanelerini andıran bu tahıllar da en az altın kadar değerliydi çünkü hiç görmemiştim malını böylesine gayretle koruyan birini; beklenmedik yağmur, dalgalar, yıldırım ve ateşle huzuru kaçmış bu panayırın içinden bize doğru gelen bir kadın gördük ve bizim hızlı adımlarımızı bir tek o durdurdu; dumanların içinden çıkan ve kendisi dumanlarla örtünmüş gibi duran bir kadındı bu çünkü eski püskü giysileri bembeyazdı, adımları kararsız ve şüpheciydi, feryatları derinden ve hazindi, yüzü neredeyse görülmüyordu beyaz saçlarının perdesinden, bir ağıt tutturmuştu: “Ah, benim yavrularım! Ah, benim yavrularım! Kaybolduk! Şimdi uzaklara gitmeliyiz! Ah, benim yavruladın! Nereye götüreyim de saklayayım sizi ben?”

Ve ortaya çıktığı gibi kaybolup gitti bu ağıt yakan hayalet, adeta onun bedeninin dumanı içinden geçmiştik; pis kokulu sulan sudan daha saydam gibi görünen, gölgeler içindeki kayıkların nadiren geçişiyle dalgalanan loş bir kanalda bulduk kendimizi; bu kayıklarda iki kafalı canavarlar, yani tek vücudu ve iki başı olan adamlar kürek çekiyor ve ağır ağır, sessizce bir ileri bir geri gidip gelirken figan ediyorlardı: “Sonunda gelmiş olmalı; dünyanın sonu nihayet geldi; dünya kendini tüketti ve şimdi yeni bir halk yaratılacak; dünyanın yeni sahipleri geldi."

Çok iyi hatırlıyorum o hayaletlerin seslerini, Senyor, pazar-yerinin karmakanşık kalabalığıyla bir köprüden geçerek girdiğimiz avlulardan oluşan büyük daireyi ayıran kanalda sakin sakin kürek çeken canavarlan unutmak mümkün mü; artık ilerliyor muyduk, kaçıyor muyduk bilemiyordum çünkü yürüyüşümün düzensizliği denkti o sırada bu şaşkın kentin sakinlerinin oradan oraya koşuşturmalarına; daha algılayamamıştım bu kentin biçimini ve düzenini, yani öylesine kamaşmıştı gözlerim, şimdi ise iyice şaşırmış ve kaybolmuştum labirent gibi birbirine çıkıp duran avluların içinde; her yer yüksek ve dümdüz beyaz taşlardan duvarlarla çevriliydi; ve ansızın, Senyor, kendimi büyük bir meydanın tam ortasında buluverdim, bembeyaz, her yanı süpürülmüş ve tertemiz bir meydan.

Genç yoldaşlarımın bana güven veren varlıklanna ihtiyaç duyarak arkama baktım ve ancak o zaman fark ettim meydanın ortasında yapayalmz olduğumu; beni volkandan ^^^p gölün üstüne kurulmuş bu şehrin ortasına getiren yirmi kişi gözden kaybolmuştu.

Bir başıma kalmıştım, onlan görmek umuduyla çevreyi araştırmaya başladım. Sonra bu yabancı memleketin duvarlarını incelemeye başladım, duvarlardan biri boydan boya taşa gömülmüş kafataslarından oluşuyordu, bir diğerinin üstünde ise kendi kuyruğunu ısıran yılan kabartmalan vardı. Girişi açık ve sivri dişli korkunç bir ağız şeklinde yapılmış bir kule gördüm. Bu girişin iki yanındaki taş blokların üstünde ise Şeytan yüzlü kadın figürleri vardı, yılanlardan örülü etekler giymişlerdi ve açık elleri kanıyordu.

Ve tüm bunların ortasında ben yapayalnızdım.

Ve bir kez daha karşımda tehditkâr bir taş merdiven vardı, artık biliyordum bu merdivenin basamaklarının kan ve kurban tapınaklarından birinin tepesine çıktığım. Öbür yanda ise gül rengi taşlardan bir saray vardı, girişine yüzünü göğe çevi^niş bir tanrı ya da prens heykeli çöreklenmişti; heykel yere bağdaş kurmuş, kollannı göğsünde kavuşturmuştu; kucağındaki çanağın içi beni çağınyormuş gibi görünen san, alevli, dumanı tüten çiçeklerle doluydu.

Ve ben zavallı aptal iki yandaki ikiz mangallann dumandan perdesini yararak içeri gir^m; basık ve dar bir geçit boyunca yürüdükten sonra tuhaf, gürültülü bir avluya çık^m.

Ormana geri dönmüş gibiyim ama bu onnanda ilk dikkatimi çekenler gül rengi taşlardan hoş bir zemin, caka satarak yürüyen kuşlan, pınl pınl kafeslerden ya da yüksek sütun tepele

rinden dikkatle bana bakan kral kartallar ve rengarenk minik kuşlardı. Çevrede bir sürü papağan ve ördek vardı, küçük bir gölette uzun bacaklı, gövdeleri ve kanatlan pembe renkli, sorguçlu, heykel gibi hareketsiz kuşlar duruyordu. Kısacık zincirler ve sağlam tasmalarla sütunlara bağl^^^ş jaguarlar ve kurtlar bana bakmaya bile tenezzül etmiyorlardı, önlerine konulmuş olan geyik, tavuk ve küçük köpekleri yemekle meşguldüler,

testilerde ya da su dolu çanaklarda türlü türlü zehirli engerek yılanlan ve kuy^ıklannda takırdayan uzantıları olan başka yılanlar çöreklenmiş oturuyordu, engerek yılanlan tüyle doldurulmuş çanaklanna ^ımurtalannı bırakıyor ve yavrulanyla ilgileniyorlardı.

Bir an duraladım; bu ^yırtıcı hayvanlar ve kuşlar dışında tamamen ıssız bir yere girdığ^M düşünebilirdim; hemen ardından, Senyor, bir süpürge sesi duydum ve avluya açılan odalardan biri-kapısından gelen kokuyu duydum; bir şey yanıyordu.

Tam öğle ortasıydı; belleğimin dördüncü gününün şafağından beri ne kadar çok şeye şahit olmuştu gözlerim! Avlunun ortasında durduğum yerden başımı yukan kaldınp güneşe baktım, gözlerim kamaştı. Mutlak sessizliğin hükümranlığı devam ediyordu, sanki bu sarayın duvarları ardımda bıraktığım ama tam ortasında şimdi kendimi bulduğuma inandığım bu ürkmüş şehrin seslerini bas^^Mş, hatta tamamen boğmuştu. Gözlerim kamaşmış, gözlerimi her kırptığımda artan bir ışıkla körleşmiş ve bu yaylaların seyrek havasıyla soluk soluğa girdim o odadan içeri, o odanın içinde hayat alametleri olduğunu söylüyordu duyularım; bir süpürge sesi ve yanmış kağıt kokusu.

İlk girdiğimde hiçbir şey göremedim, öyle güçlü bir zıtlık vardı ışığı içmiş bakışlanmla bu uzun ve boş odanın yoğun karanlığı arasında; dar, uzun bir taştan nef ve yankılanan bir ıssızlığın içindeydim. Görüşümün yeniden normale dönmesini beklerken nefi boylu boyunca geçtim.

O gün bugündür karar veremiyorum, en nihayetinde gördüğüm şeyi görmek yerine duman, güneş ya da külün etkisiyle körleşmek daha mı iyiydi acaba; karşımda neredeyse çıplak bir figür vardı, edep yerleri bu ülkenin fakirlerinin kullandığı türden bir örtüyle kapatılmıştı, adam kimi zaman ağır ağır, kimi zaman kaba ve hızlı bir şekilde uzun papirüs parçalarını bu bomboş odanın bir köşesine reçinelerle yakılmış küçük bir ateşe tutuyor, alevlerin içinde yanıp tükenmelerini izliyor, sonra süpürgesiyle külleri süpürüyordu, ardından yine uzun bir papirüs parçası seçiyor, ateşe tutuyor, yakıyor ve kalıntıları süpürüyordu.

Daha dikkatli baktığım zaman süpürgesinin ikili bir işlevi olduğunu fark ettim, bu yarı çıplak adam onu aynı zamanda koltuk değneği olarak da

kullanıyordu. Önce bedeninden başladım onu tanımaya, bir an sinirli bir enerjiyle titriyor, başka bir an uysal bir hal alıyordu; bir ayağı yoktu.

Ona doğru yürüdüm. Süpürmeyi kesti. Dönüp yüzüme baktı.

Yine oydu.

Bu bendim, yıpranmış gömleğimin içinde özenle sakladığım aynama baktığım zaman gördüğüm suretti bu. Bu bendim ama hayaletin gecesinde kendimi gördüğüm zaman olduğu gibi; karaşın, gözlerim siyah, saçlarım gür, uzun ve at yelesi gibi simsiyah. Bu beni izleyendi, bu Puslu Ayna'ydı, Kurbanlarm Efendisi, öç alıcı; dağlara, nehirlere, vadilere, ormanlara, kraterlere ve uçurumlara bölünen bir toprak ananın kıvrımlarının arasına sıkışınca o yaradılış gününde ayağını kaybeden tanrı.

Ve söylediği sözler şunlardı:

“Efendim; çok çabaladın, çok yoruldun; ama kendi ülkene gelmeyi başardın. Kendi şehrine ulaştın; Mexico’ya. Tahtına oturmak için geldin buraya. Sadece bir süreliğine koruduk biz onu."

Renklerinin farklı olması dışında benimkinin aynı olan kara gözler dikkatle bana baktı ve bu kez o gözlerde daha önceki karşılaşmamadaki alay ve öfke yerine hüzünlü bir teslimiyet vardı:

“Hayır, düş görmüyorum, derin bir uykudan kakmıyorum; düşlerimde görmüyorum ben seni, seni düşlemiyorum! Seni daha önce görmüştüm. Gözlerim senin yüzüne bakıyor şu an! Sen bulutların ve sislerin arasından geldin. Krallarımız söylemişlerdi böyle olaca^rn, atal^^^ söylemişlerdi, sen yokken senin na^a şehrini yönetenler... döneceğini söylemişlerdi. Ve şimdi söyledikleri gerçekleşti, büyük zahmetlerle geldin buraya, engin sulan aşarak, tüm engelleri geçerek geldin bize. Burası senin ülken; gel biraz istirahat et; kraliyet konutunu geri al ve içinde rahat et.”

Tüm bu söylediklerini başı eğik söylemişti, yüzüme bakmaya korkar gibi, sonra başını kaldırdı ve dikkatle yüzüme bakarak sözlerine devam etti:

‘'Yanılmıyorum değil mi? Sen beklenen Quetzalc6atl'sın, sen Tüylü Yılan'sın, değil mi?”

Ahşk^anlığım olduğu üzere, Senyor, sadece yalın gerçeğin ta kendiyle cevap verdim:

"Ben denizden geldim. Doğu’dan geldim. Bir fırtına attı beni bu kıyılara."

Sakat süpürgeci birkaç kez başını salladıktan sonra telaşla od^n bir köşesine doğru sekmeye başladı.

“Kusura bakma, tek bir soru kaldı kafamda,” dedi pamuklu kumaştan bir örtüyü çekerken; örtünün altından kül rengi kocaman bir kuş çıktı, ölü bir tuma, kuşun kafasının üstünde aynayı andıran, sarmal biç^nlı ve ortası delik bir nesne vardı.

“Tuma göldeki kayıkçılar tarafından öldürüldü ve buraya, benim kara evime getirildi,” diye ekledi süpürgeli adam, "kafasındaki aynaya baktığım zaman göğü, takımyıldızlan ve yıldızları görebiliyordum, göğün altında deniz vardı, denizin üstünde ilerleyen büyük dağlar gördüm, bu dağlardan sa^^ere birçok insan indi, tek tek ya da bölükler halinde gelmişlerdi, bir sürü silahlan vardı, savaş için hazırlanmış adamların giydiği türden giysileri vardı, bu adamlann tenleri bembeyazdı, kızıl sakallıydılar ve konuşurken dişlerini gösteriyorlardı; bu adamlar canavarlara benziyorlardı çünkü vücutlannın yansı insandı, diğer yansı ise dört ayaklı ve korkunç köpüklü ağzıyla bir hayvan vücudu." Hikâyesini bitirdikten sonra yeniden sordu:

"Sen yalnız mı geldin?"

Öyle olduğunu söyledim.

"Oysa ben yalnız olmadığını düşünüyordum. Diğerleriyle birlikte geldiğini salmıştım.”

Ölü kuşun üstünü kumaşla örttü.

Tekrar sustu ve bir daha konuşmadı. Ve sanki bu sessizliği bekliyorlarmış gibi odanın dar kapısından içeri bir insan girdi; zarif nakışlarla bezenmiş

beyaz pamuklu kumaştan elbiseler giyinmiş, kucaklannda katlanmış kumaşlar taşıyan bakireler; üzerinde jaguara saldıran, ayaklan ve pençeleri tehditkar bir şekilde duran kartal figürü bulunan bayraklar taşıyan savaşçılar; tıpkı benim gibi güneşten kamaşmış gözlerine ellerini siper ederek içeri giren, beni gördükleri zaman çevrelerini saran gölgelere minnettar kalan, bana yaklaşıp elbiselerime dokunan ve aralarında bir şeyler fısıldaşan albinolar; hoplayıp zıplayan, yüzlerini şekilden şekle sokan ve bana saygılarını böyle gösteren coşkulu cüceler; bir de yanlannda getirdikleri haşmetli tavus kuşlan ve küçük, çevik, kısa tüylü, derileri domuzlannki gibi pespembe olan köpekler.

Bakireler beni giydirdiler, boynuma değerli taşlardan ve çiçeklerden kolyeler, ayak bileklerime altın ziller taktılar, dirseklerimden yukarıya altın kol bantları geçirdiler, kulaklanma cilalanıp pariatılmış bakırdan küpeler taktılar ve bir kez daha kafama yeşil tüylerden sorguçlan olan bir başlık oturttular.

Ve benim karaşın ikizim, çıplak, süpürgesine dayanarak, oraya toplanmış olanlara seslendi:

“İşte gerçek Tüylü Yılan budur, zamanın başlangıcından bu yana yaşayan en yüce Rahip, insanın yaratıcısı, barışın ve emeğin tanrısı, tahıl yetiştirmeyi, toprağı ekip biçmeyi, tüyleri dokumayı ve taşlan yontmayı bize öğreten; işte Quetzalc6atl denilen kişi gerçekte budur, beyaz tann, kurban törenlerinin düşmanı, savaşın düşmanı, kan dökenlerin düşmanı, hayatın dostu ki bir zamanlar yüreğinde üzüntü ve öfkeyle Doğu'ya kaçmıştı çünkü öğrettiklerine uyulmamıştı çünkü açlık, güç, afet ve dehşet insanoğlunu savaşa ve kan dökmeye götürmüştü. Bir gün döneceğine söz vermişti gittiği yerden, Doğu’dan, güneşin her sabah doğduğu yerden, büyük dalgaların sahile vurduğu yerden; söz vermişti barış krallığını yeniden kuracağına. Biz yalnızca dönüşüne kadar korumakla görevliydik onun tahtını. Şimdi tahtını geri veriyoruz ona. Alametler ve felaketler meydana geldi. Kehanet yerini buldu. Taht onundur, ben de onun kölesiyim.”

İşte karaşın ikizim zaman zaman koltuk değneği olarak kullandığı süpürgeye acı içinde yaslanarak böyle dedi; gerçekle mucize arasındaki

devamlı karşıtlık yüzünden iyice hassaslaşan kulakla-ses tonunun hayaletin gecesindeki ses tonuna benzemeye

başladığını söylüyordu bana; teslimiyeti beUi belirsiz bir şekilde yeni bir meydan okumaya dönüşüyordu, sözlerinin yumuşaklığı altında onun sa^^niyetini sorgulamama neden olan soğuk bir tonda konuşuyordu. Yine de bu şüpheleri inkâr ettim, Senyor; bunu yaptım çünkü aslında aradığım şey bu adamın bana sunduğu şerefli konum değildi; bu büyük kuleler ve kanallar şehrine hükmetmeye hiç gönlüm yoktu; ne kadar üzücü, bana bir taht teklif edildiği anda ben yalnızca iki şey düşünüyordum, arzuladığım her şey onlara odaklanmıştı; Pedro, küçük bir toprak parçası, bizim özgür toprağ^^z, incili sahilde küçücük bir arazi yeterliydi; bir de benim tazecik sevgilim, Kelebeklerin Hanımı, seni tekrar bulmak istiyorum, ateşli, hem güzel hem dehşetli aşkım, tıpkı o gece arnıanda olduğu gibi bulmak ve yeniden sevişmek istiyorum seninle.

Fakat bakirelerin ve savaşçılann, albinolann ve cücelerin, küçük köpeklerin ve kibirli tavus kuşlarının kargaşası içinde çok geçmeden arzula^mı ve şüphelerimi unuttum; iki yana açılarak o odadan çıkış yolunu gösterdiler, eşiğe ulaştığımda dönüp mağlup ikızime baktım; yeniden başlamıştı kâğıtlan yakmak ve külierini süpü^ekten ibaret işine. Bir daha bana bakmadı.

Tekrar avluya çıktığımda daha önce orada olmayan sesler ve insanlar yeniden ortaya çıktılar, s^iki tüm şehir uyuşukluğundan kurtuluyordu, sabahki alametler sona ermiş, bu toprakta sık sık başvurulan bir kaynağın kehanetleri, korkulan ve arzulanan kehanetleri gerçekleşmişti; evet, sanki geçmiş aynı zamanda gelecekti, zaman zaman cömert ama aynı zamanda daha önce bildikleri geçmiş zalim bir geçmişin güçlü bir önsezisi; akik sütunlar üzerine inşa edilmiş koridorlardan götürdüler beni, yan taraftaki korkuluklardan baktığım zaman her birinde birkaç havuz olan büyük bahçeler gördüm; bahçelerde daha çok kuş vardı, yüzlerce kuş ve yüzlerce adam besliyordu onlan, ot, balık, sinek ve kertenkeleyle besliyorlardı kuşlan; havuzlan temizliyor, balık tutuyor, kuşları besliyor ve bak^nlannı yapıyorlardı; yuvalardan yumurtalan topluyor, üstlerine yapışan tüyleri temizleyip yeniden yerleştiriyorlardı; işte o zaman farkına vardım bu yerlilerin pelerinlerine, kal-kanlanna, örtülerine, sorguçlarına ve

yelpazelerine taktıkları tüylerin bu muhteşem kuşhanelerden geldiğinin; derken içlerinde sağlam tahta çubuklardan yapı^^ş birçok kafes bulunan basık tavanlı odalardan geçtik, kafeslerin kimilerinde pumalar, kimilerinde jaguarlar, kimilerinde vaşaklar, kimilerinde ise kurtlar vardı; ardından dayanıklı çubuklardan yapılmış kafesler ve tüneklerle dolu başka bir avluya çıktık, burada da akla gelebilecek her türlü av kuşu vardı; akdoğan, çaylak, akbaba, doğan, çeşit çeşit şahin ve daha önce görmediğim renklerde kartallar; oradan sonra yüksek tavanlı bazı odalardan geçtik bu odalarda saçlan ve bedenleri tamamen bembeyaz erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı, bir de cüceler ve kamburlar, bir sürü kötürüm, sakat ve korkunç görünüşlü insanla doluydu sarayın bu kısmı, ucubelerin her bir çeşidine ayrı bir oda ayrılmıştı; sonra silah deposuna benzeyen odalardan geçtik, her kapının üstünde bir yay ve iki okluktan oluşan bir arma vardı, yaylar, oklar, sapanlar, mızraklar, üvendireler, küçük oklar, tokmaklar ve kılıçlar, kalkanlar ve göğüslükler, miğferler, baldır zırhları ve kol zırhları, zifte batınlmış, ucuna sivri taş ya da balık kemiği bağlanmış mızraklar bulunuyordu bu odalarda; orayı da geçince üç tarafi tuğla duvarlarla kapatılmış ve bir tarafında devasa taş basamaklar olan bir avluya ç^tık.

Baklreler ve savaşçılar, albinolar ve cüceler tarafindan merdivene götüriildüm ve basamaklan tek tek sayarak yukan çıktım - otuz üç basamak vardı. Zirveye ulaştığımda burasının da diğer tapınaklardaki gibi kare şeklinde olduğunu gördüm; yine kuşbakışı görüyordum şehri fakat bu kez şafakta dağlardan gördüğüm manzaraya göre daha yakından bakıyordum ama yine de bu mesafeden ancak genel hatlarını ayırt edebiliyordum ikiz^^, karaşın prensin biraz önce bana devrettiği şehrin.

Göl şehrini seyretmeye başladım durduğum yerden, köprüler ve kanallarla bölünmüştü, geniş meydanlan ve göğe uzanan kuleleri vardı, en az yüz bin ev vardı bu şehirde, en az iki yüz bin kayık yüzüyordu kanallarda ve gölde, sonra da zaten bildiğim şeyi gördüm; tüm bu güzellikler orman ve nehir köylerinde yaşayan zavalli dostlarım tarafindan sağlanıyordu, sırf bu şehri yaşatmak için o döngüyü devam ettiriyorlardı; erkek, kadın ve çocuklara karşılık inciler ve altınlar, hepsi de bu kentin ve yaylayı bölen vadideki gölün üstündeki taştan binala^nda keyif çatan efendiler uğrunaydı.

Bu yapının en tepesindeki salondan içeriye girdim.

Ne hatıkalar görmüştüm, ah, beni işiten Yüce Efendimiz, neler görmüştüm okyanusun girdabı beni incili sahile attığından beri. İster gözler^ale görmüş olayım, ister rüyamda görmüş, ister düşünmüş olayım, başundan geçenlerin hiçbirini atlamak istemiyorum çünkü itiraf etmek zorundayım ki neredeyse daima imkânsızdı o ülkede mucizeden gerçeği, gerçekten mucizeyi ayırt etmek. Ama bu dünya üstünde emin olduğum tek şey salonun gerçekliğin nihai birliğinin mekânı olduğuydu çünkü oraya girmek, bolluğun ve zenginliğin insanlardan uzakta bir başlanna yaşadıktan yerin tam ortasına düşmek gibiydi.

Uzun ve geniş bir salondu burası, duvarlan saf altındandı; bu muhteşem salonun ^rt bir yanına akıl almayacak kadar çok inci ve değerli taş -akik, zümrüt, yakut, topaz, aklınıza ne gelirse- yığılmıştı ve ze^^im kendisi de ağır altın ve gümüş plakalarla döşenmişti, şurada burada altın diskler, ucuna kutsal heykelcikler takılmış kolyeler, ihtişamlı kalkanlar, altın miğferler, altın baldır zırhlan, altın kol bantlan, altın taçlar atılıydı.

Salondan içeriye soylu görünüşlü adamlar, onların muhafızları ve silahtarlan ğırdı, hemen arkalanndan kimisi meyve ve etle dolu büyük tepsiler, kimisi birtakım taslar taşıyan bakireler göründü, onların peşinden altı yaşlı soylu, müzisyenler, dansözler ve cambazlar geldi; s^^ro deri bir yastığa vererek alçak bir sedire oturduğumda bakireler yiyecekleri önüme koydular -tavuk ve geyik eti, bir de kokulu otlar- ardından taslarında bulunan hoş kokulu içkileri altın kupalara doldurup sundular, altı ihtiyar ileri çıkıp her tabağın ayn ayn tadına baktılar, saygılarını göstermek için olsa gerek, bunu yaparken kesinlikle yüzüme bakmıyorlardı, derken müzik -kamış borular, flütler, deniz kabuklan, kemikler, çıngıraklar- başladı ve şarkılar ve danslar ona eşlik etti; cambazlardan birkaç tanesi kendilerini yere attılar ve neredeyse bir kapı yüksekliğinde, kalın, cilalı, düzgün bir sınğı ayaklarıyla fınl fırıl döndürmeye başladılar, havaya atıp tutuyor, aralarında paslaşıyorlardı, belki bin tane hareketi o kadar hızlı ve o kadar beceriyle yaptılar ki gözlerime inanamadım; sonra soytanlar, maskaralar ve cüceler gelip oradan oraya atlayıp zıplamaya, komiklikler yapmaya koyuldular; yaşlı adamlardan biri yemeğimin a^iklannı alıp cücelere fırlattı, onlar da aç kurtlar gibi saldırdılar yerdeki artıklara.

Yemekten sonra hepsi gözleri yerde dışarı çıktılar, bir tek bakireler kaldı, onlar da beni soydu, özenle yıkadıktan sonra sırtıma muhteşem bir pelerin geçirdiler.

Elimi kaldırdım, Senyor ve gemici giysilerimi, yırtık pırtık gömleğirni ve poturumu yanıma bırakmalarını istedim, böylece onların içine gizlediklerimi de bırakacaklardı: makasım ve aynam. Bakirelerden birinin yüzündeki sadakat maskesi iniverdi, yüzünden bir öfke parıltısının gelip geçtiğini gördüm:

“Genç Efendim, günde dört kez giysilerini değiştirmelisin, aynı giysiyi asla iki kez giymemelisin.”

“Bu ülkenin sahillerine çıktığım sırada üstümde bu giysiler vardı,” dedim sadece ama sanki büyülü sözler söylemişim gibi bir bana bir giysilerime baktı bakire.

Yıpranmış gömleğimi ve poturumu getirip zıyakla^mın dibine bırakan da yine o oldu ve sonra diğer bakirelerle birlikte o da huzurumdan çekilerek hazinelerle dolu bu salonda beni yapayalnız bıraktı.

Bir an Belleğin Efendisi'nin tapınaktaki taştan odası geldi aklıma, Senyor, inci sepetlerini ve tahıl başaklarını nasıl gayretle koruduğunu hatırladım; bu salonda bulunanlar yaşlı adamın koruduklarının milyon katı bir servet olmakla kalmıyordu, ah hayır, Senyor Bu odanın içindeki hazinelerle Akdeniz'in bütün limanlarının ve büyüklü küçüklü bütün yöneticilerinin fidyesi ödenebilir, en alt sınıftan en üst sınıfa kadar tüm kadınların gönlü fet-hedilebilirdi.

Ancak o yalnızlık anında tam anlamıyla farkına varabildim tüm o hazinelerin benim olduğunun, onlarla ne istersem yapabileceğimin. Ama bıkmak bilmeden arzuladığım iki şey -Pedro'yla birlikte yeni dünyanın mutlu sahiline ve Kelebeklerin Hanımı’yla yaşadığım o mesut gecenin şehvetine dönmek- imkansız olduğuna göre, bambaşka bir gözle baktım bu servetler odasına; biliyordum bu altınları, gümüşleri, incileri, değerli taşları ve mücevher-lerı saymanın bir aydan fazla süreceğini ve bağırdım, sa^ki herkesin beni duymasını istiyordum, bağırdım kl herkes beni duysun, incilerden, kolyelerden, kol bantlarından, küpelerden ve bileziklerden

toplayabildiğim kadarını kucağıma doldurup çılgın gibi fırladım salonun kapısından yüksek terasa; oradan gölün ortasındaki bu muhteşem şehrin her yanını görebiliyordum, gerçi ikindi vakti soluklaşan gün ışığında hafifçe silikleşrnişti manzara; sonra da kucağımda mücevherlerle avaz avaz bağırdım on binlerce kayığa, pazaryerlerine, meydanlara, taştan kulelere, sarı sise, parlak yeşil kanallara, hepsine bekçilik eden iki karlı tepeye:

"Gerçek sahiplerinize dönün! Bu hazîneleri de, onlan ormandan, madenlerden, sahilden toplamış olanlara, taşlan işleyen ve parlatanlara geri verin! Bu hazineler için ölen herkesin hayatını geri verin! Her bir inciyi harcayarak savaşçılara fahişe niyetine verilen her bir kızı geri getirin, her altın tanesiyle dünyanın ölümünden korkulduğu için kurban edilen bir adaım geri getirin, tüm dünyayı yeniden canlandınn, onu altınla sulayacak, gümüşler ekeceğim ona, inciler yağdıracağım üstüne, her şeyi halka geri verin, benim burada sahip olduğum her şeyi gerçek sahiplerine teslim edin, ormandaki insanlarıma, unutulmuş çocuklarıma, tecavüz ed^rniş kadınlanma, kurban edilmiş adamlarıma!”

Dünyanın en büyük hazînelerinin bulunduğu yere çıkan otuz üç basamağın üstünden işte böyle bağırdım o yüksek şehre. İnamn bana, Senyor, uzaktan uzağa kanallardan ve pazaryerlerin-den, geçitlerden ve kulelerden gelen sesler ansızın kesilir gibi oldu, sadece benden önce çalınan bir deniz kabuğunun sesi hâlâ yankılanarak bozuyordu sessizliğin o engin boşluğunu.

Mücevherleri, altınlan, incileri o yüksek damın dört bir yanından aşağıya savurdum; t^mandığım basamaklardan aşağıya doğru haplaya zıplaya inmelerini seyrettim; öbür taraftaki basamaklardan aşağıdaki geniş kanala doğru yuvarlandılar; başka bir taraftan aşağıdaki sunaklara ve taş putlara, kanlı duvarlara ve siyaha dönmüş döşeme taşlanna doğru; bir taraftan da kemiklere mezar olmuş duvara, taşın içine gömülmüş sıntan kafatası dizilerine doğru yuvarlandılar.

Kucağıma doldurabildiğim kadar hazineyi suya, taşa ve kemiklere attım, dedim kendi kendime, nehrin, ormanın ve dağın göçebe köylerinin sonsuza dek kaybedilmiş sakinlerine değil.

İyice bezmiş bir halde salona geri döndüm.

İlk başta algılayamamıştım içerinin ne kadar parlak olduğunu. Göz kamaştıncı bir ışık havuzuydu, altın ve gümüşten bir göl, sanki bu değerli metaller o büyük büyülü şehrin parlaklığının bir minyatürüydü.

Uzanacak bir yer bulmak için bir kemerin altına doğru yürüdüm. Düşünmeye ihtiyacım vardı. sınavlann sonuna gelmiş gibi görünüyordum ama gayet iyi biliyordum ki hâlâ bugün, bu gece ve sonraki gün ve gece vardı ayın göbeği ülkesinde kaderimle yüzleşmem için. Tuhaf, ikindi vaktiydi ve hâlâ bugünün sorusunu sorma ihtiyacını hissetmemiştim. Ötekiler konuşmuş, ötekiler açıkl^rnştı hep; gelişen olayların sorulanma cevap olması için yakarışım kabul görmüştü. Şafak sökerken bir soruyu harcamaktan korkmuştum; oysa şimdi akşam ağır ağır inerken soracak bir soru bulma fırsatını kaçıracağımdan korkuyordum.

Bu ışıltılı salonun içinde postlar, pelerinler, üzerine uzanabileceğim yatak benzeri bir şeyler aradım. Işıltılı salon; bu ışıltının bir merkezi vardı ve o merkezde bir şeyler dönüp duruyordu, ışıktan bir taç, parlak kanatlardan yıldızlar...

Ah, Senyor, görmeliydiniz nasıl koştuğumu ışığın merkezine, kelebeklerden bir tacın altındaki insan figürünü gizleyen gölgeleri ne kadar çabuk aşmak istediğimi bir görmeliydiniz ama durdum, sevinçten çıldırmış bir haldeydim, kalbim küt küt atıyordu, sonunda talihin bana gülüp gülmediğinden emin olamı-yordum bir türlü, karşımdaki karaltıyı pek iyi seçemiyordum ama başının üstünde sevgilimin tacını taşıyordu; döne döne kanat çırpan ışık kelebekleri.

“Hanım’ım, sen misin?”

Karaltıdan bir ses çıkmadı; sonra ansızın cevap geldi:

"Bugünkü sorun bu mu?”

Bu onun sesiydi, anlaşmamızı hatırladığını açığa vuruyordu.

Ona doğru atıldım, kollarımı beline doladım, yüzünü aradım; vücudu ve hatlan kara bir örtünün altındaydı; ellerini tuttum, onlar da siyah deriden eldivenlerin içindeydi. İki elinde birer kadeh vardı.

Şöyle dedi bana:

“İç. Yeniden karşılaşacağımıza yemin ederim, o gün sevincin iki katına çıkacak. Tüm sınavlan geçtin, tüm engelleri aştın. Gücün doruğuna ulaştın. Haydi, iç.”

Bana sunduğu ağır altın kadehi dudaklanma götürdüm, Senyor; yoğun, mayalı, sarhoş edici sıvıyı içerken bir ocaktan aldığım ateşi yutuyormuşum gibi geldi bana; eminim ondan daha bulanık, ondan daha şeffaf bir içki yoktur, kokulu bir çamurdu içtiğim fakat aynı zamanda kristal tozuydu.

İçindekini bitirip kadehi bir kenara attim, yeniden kavuştuğum sevgilimin kucağına koydum başımı, içkinin etkisiyle duyulanının beni terk etmeye başladığını hissettim, görüşüm suya dönüyordu, etim, ellerim, dizlerim, ke^^erim, hepsi suya dönüyordu; sevgilim, sevgilim, duy bugünkü sorumu, cevabını ver; Ölümün

Beyaz H ^^nı o derin buzlu cehennemde dedi ki, belle^mde bir türlü, belleğimin dışında başka bir türlüymüşüm, belleğimde Tüylü Yılan, belleğimin dışında Puslu Aynaymışım; bu mua^mmanın anlamı nedir, h^^^ım?

Acınacak derecede sarhoş bir haldeyken bu soruyu kaç defa tekrarladım bilemiyorum; esmer sevgilimin eldivenli elleri ana-^ çocuğunu avuttuğu gibi avuttu beni, tıpkı kucağında uyuduğum sırada o temiz kulübedeki ninenin beni avuttuğu gibi. Ve ancak sorumu tekrarlamaya bir son verdiğimde, titremem geçtiğinde söyledi şu korkunç sözleri:

“Boşuna sordun o soruyu. Ölümün Efendileri'nin karşısın-dayken kendi soruna kendin cevap vermiştin zaten. Benimle tekrar buluşmadan önce yirmi beş gün ve yinni beş gece boyunca yolculuk edeceğini söylemiştim sana. Bana gelmen için ölümden beş ^in kanıracağına söz vermiştim. Sen yalnız ikisini kullandın. Üç tanesi kaldı. Piramitte sana o son üç ^inü reddetme ve hemen orada bana katılma fırsa^^ verdim. Sonsuza kadar. Hayatta ve ölümde. Oysa sen kalan günlerini harcamayı seçtin. Ne yazık. Şimdi beni yine buldun. Ama ben aynı ben değilim. Benim zamanımla senin zamanın bir değil. Benim zamanım başka türlü ölçülür. Ormanda

seviştiğ^tiz günden bu yana çok uzun zaman geçti ... piramitte birbirimizi gördüğümüz günden bu yana çok uzun zaman ge^... çok uzun zaman.”

Gözlerimi kapadınn ve dizlerine sarıldım.

"Hâlâ anlamıyorum; daha cevap vermedin soruma; hatırala-nmda kim olduğumu biliyorum, ölümden kurtannayı başardığım günleri hatırlıyorum; ama unuttuğum yirmi gün boyunca neler oldu bana?”

“O soruyu gece olunca ötekilere sor. Şimdi gel bana.” Eldivenli eüeriyle başımı okşarken tatlılıkla kulağıma fısıldadı: “Pir^nidi hatırla. Hatırla her erkeğin itiraflarını duyan kişi olduğumu, haya^^ tek itirafı, yalnızca bir kez, hayatın sonunda..."

Başımı kaldırıp kara örtülerden maskeye bakarak haykırdım: “Ama ben ölmek istemiyorum, seninle birlikte yaşamak istiyorum ben, seni yeniden buldum! Bu hazine odasına girdiğimde iki ^^^raız şey iste^^^m ve şimdi onlardan birini elde edebilirim; sana sanlabilir, seni yeniden öpüp koklayab^^m, sonsuza

dek! Baba yerine koyduğum adamı yeniden hayata döndüreme-yeceğime göre, onun adına ve onun burada aradığı mutluluk adına yaşadığım sürece seni sevmek istiyorum...”

Kelebeklerin Hanımı kat kat kara örtülerinin altında güldü.

"Ne söylediğinin farkında mısın sen?”

"Evet,* diye karşılık verdim, “evet,” dedim yüzünü gizleyen örtüleri aralarken, "binlerce kez evet," dedim sevgilimin giysilerini yırtarken, tarçın rengi tenini, kara tımaklannı, eşsiz hazlanmm kara ormanını yeniden görmek için ateşler sararken ruhumu.

Sersemlemiş bir halde, “Benim eşsiz hazlanm ...” diye yüksek sesle tekrarladım, kadının yüzünü gizleyen örtüleri açtığımda karşıma ikinci bir maske çıktı, lal Çından, yeşil ve mavi tüylerden, bu ülkedeki tüm nesnelerden çıkan kokuyu yayan bir reçineyle ortaya yapıştınlmış ölü karıncalardan dört yana yayılan bir yelpaze.

"Yüzün," dedim, "yüzünü görmek istiyorum, seni öpmek istiyorum ..."

"Dur. Bu maskeyi çıkartmadan önce bana bir söz vermeni istiyorum."

"Elbette, ne istersen."

"Daima yanında taşıyacaksın bu maskeyi. Ne olursa olsun asla ondan aynlmayacaksın. Bu sana verdiğim son armağandır. Talihsiz yaşlı dostunun çılgınca arzuladığı yeni dünyanın haritasıdır. Onu hep yanında taşı. Bir seni bana geri getirecektir..."

"Ne haritası? Yalnızca ortasında örümc^er olan tüyler görüyorum, nasıl rehberlik eder bana bu..."

Sözümü kesti:

"Bana güven. Yeni dünyanın hakiki haritasıdır bu, kâşiflerin denizlerde, yolcuların dağlarda çizdiği haritalara benzemez. Görünür yerlere taşımaz kişiyi, tek yapabileceği bir gün seni bana getirmektir, görünmez olana..."

Hazinelerle dolu bu salonun ortasında, yalnızca i^^üz, sonsuz bir sessizlikle çev^, ki piramidin tepesinden mücevherleri savurduğum sırada ben dayatmıştım bu sessizliği şehre; tüylerden ve karıncalardan oluşan maskeyi, mümkün olduğu kadar özenle, olağanüstü bir nezaketle sevgilimin yüzünden çıkardım.

Maskenin altından sevgilimin son yüzü göründü.

Senyor, geçen yıllarla yıpranmış bir yüz gördüğümü, bu yüzün haylî ^rışmış olduğunu, yuvalarının deldiklerinden bakan gözlerinde donuk bir tutku ışığım yandı^m, çıkık, çıplak alnının ve yanakl^^^ kâğıt gibi sapsan, ince bir deriyle kaplı olduğunu söylesem yalan olmaz; olağanüstü yaşlı bir yüzü olduğunu, du-daklanndaki daimi dövmelerin zamanla silinip kaybolduğunu, dudaklannın damar damar kırışıklıklann içinde görünmez olduğunu, ağzının kenarlanndaki derin çizgilerin dişsiz damaklanna kadar uzandığım söylesem yine yalan olmazdı, doğruyu söylemiş olurdum.

Ama doğrunun yansını söylemi§ olurdum, Senyor. Çünkü sev^^^in yüzündeki yıkım işaretleri zamanın eseriydi, evet ama diğer yandan

zamandan daha kötü bir şeyin de izleri vardı yüzünde. Sevgilim, ormandaki sevgilim. Sev^^^in incecik kalmış saçla-n^, siğillerle kaplı başı^ üstündeki kelebeklerden taca baktım; gözlerimin önünde, kuru, donuk, cansız düştüler ve bu azametli odanın gümüş zeminine saçıldılar. Sonra tekrar yüzüne baktım; ihtiyarlığın tek başına yetmediği yerde hastalık iş görmüştü ve tenini kaplayan çıbanlann, ^^ı çürüten cüzamın, derisindeki şişkin kraterlerden cerahatlerin, göğüslerinden akan pisliğin, ağzındaki bulaşıcı bataklığın sebebi oydu; sevgilim, pislik yutucu tannça, pislik tarafından yutulmuştu ...

Eldivenlerini çıkardı, kemikli, pürüzlü ellerinin yanaklarımı, boynumu, göğsümü okşadığını hissettim ...

“Sonsuza dek, genç hacı, sonsuza dek mi demiştin?”

Baş^M onun kucağına gömüp ağla^m; ondan sonra söyle-dikle^rini net olarak hatırladığından emin değilim fakat yine de tekrarlamaya çalışacağım:

“Ben genç baştan çıkancıydım, koüarımda kendini ve banş krallığım yitiren kendi kardeşimin sevgilisi; şans oyunlannın, kesin olmayan her şeyin tannçasıydim, yani ormanda tanıdığın kızdım; yeüşkin olduğumda günahlan ve pislikleri emen rahibeyim, onla-n yutuyordum ki daha fazla var olmasınlar; ama şimdi sadece cadı-^m, genç erkekleri mahveden kıskanç kocakanyım; genç bir ada-vücudu üs^ine kurulmalıyım; benim tah^m budur... sen ..." Titreyen eüeriyle beni kendinden uzaklaştırdı. “Git, kaç, hâlâ vaktin var; ne yapsam ne etsem anlayamadın; birlikte yaşaya-bileceğ^tiz bir yıl önermişim sana, bir erkek olarak senin bir yılın, bir kadın olarak benim yıllarım değil; kabul etmedin; be-^mle her gece sevişerek geçecek olan bir yılın sonunda ölecektin;

şimdi beklemeliyiz, uzun zaman, uzun zaman; haritayı yanından ayırma, geri dön, beni bul, yüz yıl, iki yüz yıl, bin yıl sonra, ne kadar zaman alırsa alsın ikimizin de aynı anda genç olduğu zaman, ikimiz, birlikte, aynı zamanda, aynı anda...”

Düşünün, Senyor, nasıl öfkelendiğimi, nasıl çıldırdığımı, yırtıcı sarhoşluğumu; artık kendimde değildim; kötürüm ve çürümüş ihtiyar

kadının kalan giysilerini de yı^^m, gözlerimi kapadım, ne fark eder, dedim kendi kendime, sarhoşsun zaten, ne fark eder? Ona tekrar sahip olabilirsin, kapat gözlerini, ormandaki kızı düşün, piramitteki kadını düşün, o senin tek kadının, sevgilin, kann, kardeşin, anan, yasak olanı yaşa, ona sahip ol, dünyadaki tek kadın odur, değer biçme, kıyaslama, sadece sev, sev, sev...

Kocakarı küçük bir kuş gibi titriyordu; küçülmüş, kamburlaşmış, hasta bedeni tüyleri yolunmuş bir serçeye dönmüştü; gözlerimi kapadım ve onu kollanma aldım.

“Dur," diye inledi kadın, "dur, şimdi olmaz, ah, acı bana, artık zamanlanmız bir değil, seni tanıdığımdan beri çok uzun bir zaman geçti benim için, oysa senin için çok az bir zamandı bu, bekle, bir gün çemberim tamamlanacak, yeniden o^an^iki kız olacağım, o zaman yeniden karşılaşacağız, başka bir yerde, ^mdi yapamazsın ..."

Bana giydirdikleri pelerini bir kenara atmıştım, çıplak, kör, şehvetle çektim onu kendime, erkekliğim ihtiyann bacak

arasına uzandı ama orada taştan, kayadan, geçilmez bir duvar vardı ...

Geri çekildim, ihtiyar bacakların arasına eğildim, bacaklarını açtığım zaman gördüm ki, Senyor, bir zamanlar benim olan o ateşli küçük mağaraya taştan bir bıçak saplıydı; bıçağın sapında bir insan yüzünün kabarmasını gördüm, o yüz benim mucizevi sevgilime, ormanlann kızına, Kelebeklerin Hanımı'na aitti.

inicini duyulanm beni terk etti, zamanın içinde yuvarlanmaya başladim vakitten habersiz, şimdi donuk küllere dönüşmüş olan ışıltıh kelebekler gibi parlayan al^n, gümüş ve İncilerin yaydığı ışığa bırakıldım; ağzımda kül tadı, sırtımda bir sıcaklık vardı; ansızın odanın içi başka bir ışıkla aydınlandı; dönüp baktım; meşaleler, kocaman meşaleler yakılmıştı; gece olmuştu, gece birtakım adarnlar taraftndan aydınlatılıyordu; önce bu adamlara, sonra da koltuk değneğine dayanmış duran karaşın ikizime baktım.

Onlar da bana bakıyorlardı

Yansımalar gecesi

Karaşın yani Puslu Ayna demlen sakat adamın üze

rinde tuhaf bir elbise vardı şimdi, insan bedeninin parçalan kafa-taslan, kulaklar, kalpler, bağırsaklar, göğüsler, eller, ayaklar resmedilmişti bu elbiseye; boynunda san papağan tüylerinden bir kolye asılıydı; ısırgan yaprağı biçiminde işlemeleri olan bir pelerin giymişti, pelerinin omuzlannda siyah desenler ve alçalan kartal şeklinde püsküiler vardı; kulakmemelerinde üzeri turkuvazla bezeli dikenden birer halka duruyordu; burun halkası taşlarla işlenmiş altındandı; kafasının üstünde ise bu lanetli şehrin tahtını teslim aldığımda beynim başıma takılana benzer yeşil tüyden sorguçları olan bir başlık vardı. Gözlerindeki ifade tutkulann aynasıydı; bu uzun yansımalar gecesinde karşı karşıya geleceğim duygulardan ^ni yansıtıyordu, aynı gece tiksinmeyi, öfkeyi, hor görmeyi, hazzı, gizli mağlubiyeti, ab^artılı yanılgıyı ve kara zaferi de görecektim.

Çıplaklığımdan utanarak yerde atılı duran gemici elbiselerini aldım; utanç içinde, bece^ksizce, aceleyle giyindim; tüyden maskeyi de aldım; kocakannın bana verdiği tuhaf yeni dünya haritasını gömleğimin içine, aynacının ve makasımın yanına yerleş-tir^m. Kocakarı hâlâ yerdeydi, siğilli kolunu kaldı^mş yüzünü ışıktan korumaya çalışıyordu, kara giysileri gümüş zemine yayılmıştı, bacakları aç^ta, taş hançer halâ bacaklannın arasında gömülü duruyordu.

Hazine salonunu ağır bir tütsü kokusu kapladı.

S^^t prens konuşurken bir kolunu kaldınnca sorgucundaki tüyler kıpırdadı; hâlâ bize bakıyor olmasına rağmen kocakarıyla bana değil, beraberinde ge^lmi olan rahiplere ve savaşçılara sesleniyordu:

“Bakın ona; görün aşk ve Genç Efendi'si^^ halini; gö

rün insanın yaratıcısını; asil ve cömert öğretmeni; savaşın ve kurban etmenin düşm^anını; bakın düşmüş Yaradan’a; ba^n çıplaklığına, sarhoşluğuna, utancına; bakın uyuşukluğuna, öz kız kardeşinin yanında, sarhoş kafasıyla onu anası sanıyor ya da öz anasının yanında, onu kız

kardeşi sanıyor; hangisi daha kötü bir suç dersiniz, suçlarından hangisi için onu bir kez daha sürmeliyiz şehrimizden; gaspçı, yalancı ya da bir zamanlar yarattığı insanlar kadar zaaf sahibi olduğu için mi, yoksa insan çamuroyla kirlenmiş olduğu için mi? Bizi yıldırımlara, ateşlere, depremlere ve gölgelere karşı koruyacak olan kişi bu mu? Göğün ötesinden ya da toprağın derinliklerinden bizi her an için tehdit eden doğa güçlerinin öfkesini yatıştırmaya yetecek mi onun öğrettikleri? Bakın düşmüş Yaradan'a ve söyleyin bana sarhoşluğun ya da ensemin kara çukurlarından sevginin, barışın, emeğin nasıl olup da çıkacağını. Ulaklar ve çığı^anlar yola çıksın, haberleri dört bir yana yaysın; rüya sona erdi, tann geri döndü, günah işledi, bir kez daha utanç içinde kaçacak, bizim kanunumuz geldi, kalacak, devam edecek,

dünya kan istiyor meyvelerini vermeye devam etmek için, güneş kan istiyor her şafakta yeniden doğmak için, Gür Sesli Efendi incilere, altına, kuşlara, her şeyin hayatına ve ölümüne açlık duyuyor dünyanın ve güneşin meydan okumalarına cevap verebilmek için. Geri döndün, Genç Efendi; sana bugün verdiğim tahtın üstünde çok az kalabildin; yeniden kaçacaksın; senin dönüşün daima olduğu şeye dönecek yine; bir vaade. Sözle^^^e onurlandıracağız bu vaadi. Ama hareketlerimizle edeceğiz. ^Kimse senin öğretilerine uyarak hükmedemez. Ancak senin öğretilerini kullanarak hükmedebilir."

Bu anlaşılmaz suçlamalara tepki vermeme firsat kalmadan kocakan korkuyla inledi, yaşlı koll^arını konuşan adama, benim azametli giysiler içindeki ikizime uzattı ancak şimdi anlamıştım -onu sonsuza dek kendimden ayırarak- bu adamın Gür Sesli Efendi, ölü ayın topraklannda adı sık sık geçen prens olduğunu.

Ümitsizliğe kapılmamasını söyledi kadına, işler olması gerektiği gibi halledilmişti, bu gün ve bu yaşında alacaktı ödülünü, yaşadığı anın hediyesini, daima yenilenen varlığının çembe^ti her tamamladığında ona edilen vaadi.

"Kız kardeşin/' diye mınldandı sakat prens. "Senin utancın. Senin anan."

Ah, Senyor, bu yasaklann benim için ne anlamı olabilirdi? Hiçbirini anlamıyordum, yanlış olduklarını biliyordum, başım dönüyordu, akhm

kanşnuştı, ^im uzuvlanm titriyordu; kâbuslarla dolup taşarak kendimi, yeniden bulduğum sevgilimin ayakl^^^ dibine a^rn, dizlerini, bacaklarını, öptüm. Dudaklannı

öpmeye çalıştım; elleri beni durdurdu, dudakl^^^ mühürledi; onun zalim sırlannı umursamıyordum, benden ne isterse yapmaya hazırdım, bir yıl, sonra ölüm, bir gün, bir gece, bir anlık aşk ve hayatım bir anlam kazanacaktı; şimdi, evet, şimdi itiraf edebilirdim onun, ananun önünde, onun taralından duyulmaya ve böylece onun için ölmeye hazırdım; eUerini tutup çektim dudakla^m-dan, dinlemek zo^mda olduğunu söyledim, belleğim geri dönüyordu, düşündüğüm her şey sonsuza dek kaybolmuştu, hayatımın anılan, hayatlanmızın, yeni dünyaya doğru yolculuğa çıkmamdan önceki dünyanın hatıralan; kendimi bir çocuk olarak gördüm, daha konuşmayı ve hatırlarnayı bilmeyen, kanlı çarşaflar içinde yeni doğmuş bir bebek, an^^, sü^tanemin, kardeşimin, bilemiyo-^rum, bir kollannda geçerken kapılardan ve koridorlardan

taş zeminli bir avluya, avluda üst üste yığılmış cesetler vardı, kadınlar, erkekler, benim gibi bebekler, hayattayken ne işle uğraştık-lan ya da ^m olduklan kıyafetlerinden anlaşılan cesetler, köylüler, Yahudiler, işçiler, müdeccenler, fahişeler, keşişler, alt sınıftan ka-^nlar ve çocuklar, bir şatonun avlusuna yığılmış cesetler, bedenlerden bir tepe, odunların üstüne yığı^^ cesetler, devasa bir ateşe meşalelerini uzatan birkaç zırhlı muhafiz, alevlere doğru havlayan köpekler, alevlerin aydınlattığı çivili tasmalarda demire kabir düstur: *Nondum, Nondum ...*

Hayır, Senyor, titremeyin, ne olur böyle bağırmayın, izin verin devam edeyim, dinleyin beni, o beni dinlemek istememişti, sizin az önce söyledi^nizi söylemişti, yeter, yeter; beni itip kendinden uzaklaştırdı, tıpkı şimdi sizin koltuğunuzdan firladığımz gibi heyecanla, daha değil, daha değil; durun Senyor, bu kez onun yanında itiraf etmek istedim, hatırlamıştım ölümü ve cinayeti, yine de bugün bile bilemiyorum neden bunu bağıra çağıra Kelebeklerin H^^m’na itiraf etmem gerektiğini, sen beni seçmiştin, bana kendini verdin ki sana bir oğul vereyim, ne söylediğimi bilmiyordum, Senyor, hatta neden söyledi^mi bile bilmiyordum, koltuk değneğine dayanmış kibirli adam kara bir jaguarın bakışla-nyla süzüyordu bizi ancak ben ka^^tan sonra sahip oldun sen ona, sen daima İkinciydin,

asla birinci olamadın, sen benim oğullarımı hor gördün, sen benim oğullanim öldürdün, sanki gerçekten yaşamıştım da itiraf ediyordum ama onları yeniden buldu, anam, karım, sev^^n, kardeşim, oğullamnın kanını içiyor, yeniden gençlik ve hayat kazanıyor, derken bir daha sevişiyor benimle, külden kelebekler yeniden parlaklıklarım ve uçma yeteneklerini kazanıyorlar, tekrar bir araya gelip gökteki yıldızlar gibi ışıldıyorlar ihtiyar kadının başı üstünde, işte o anda Kelebeklerin Hanımı dağıldı, toza dönüştü ve Gür Sesli Efendi'nin muhafızları üstüme atıldı, beni itip yere düşürdüler, an^^n, kardeş^^, aşkımın kalıntılarından uzaklara sürüklediler, hazine salonundan çıkartıp büyük terasa götürdüler, kentin ışıltılı gecesine serpilen parlak şenlik ateşleri, kanallarda titreşen ışıklar, kapkara gölün durgun yüzeyinden yansıyordu.

Otuz üç basamaktan aşağı indik., albinolann, cücelerin ve diğer mahlukların odalanndan, kurtların uluduğu, vaşakların hırladığı, baykuşların öttüğü karanlık bahçelerden geçerek putlarla dolu büyük bir odaya girdik, her bir putun taştan ayaklannın dibinde bir tane tütsü kabı duruyordu ve tıpkı onların ayaklan gibi bu ülkedeki uzun ve kısa hac yolculuğum sırasında gördüğüm her şey de taş kesilmişti.

"Bak, iyi bak,” diye bağırdı sakat ikizim Gür Sesli Efendi, "iyi bak,” saçlanmdan tutmuş kafaim taştan putlara ^^yordu, “iyi bak koruyuculanna, işte onların güçleri sayesinde yağmur yağar, rüzgâr eser, toprak ürün verir, onlar uzaklaştınyorlar yıkıcı depremleri, kuraklıklan ve selleri; iyi bak şu sonsuz karşıtlıklara, erkek ve kadın, ışık ve karanlık, hareket ve durağanlık, düzen ve düzensizlik, iyi ve kötü, bu güçler cömert güneşi dağlann kalbine gömen ve onu gecenin ataletinden uyandıran, geceleyin ışık, gündüz vakti gölge, işaret, çifte yıldız; kendi kendinin ikizi, günbatımının ilk yıldızı, şafağın ilk yıldızı, ikiliklerin dünyası, karşıtlıkların dünyası ancak ve ancak iki karşıt birbiriyle savaşıyorsa hayat vardır, savaş olmadan barış olmaz, ölüm olmadan hayat olmaz, birlik hiçbir zaman mü^mkün olmayacak, hiçbir şey bir değildir, her şey ikidir, sürekli birbirleriyle çatışırlar ve ben her şey bir olmuş gibi davran^m, her şey bir, var olan şeyler, ben!” diye haykırdı karaşın ikizim, “Sen, birliğin prensi, iyinin, sürekli banşın, birbiri içinde erimiş ^^Merin prensi, ben...”

Gözlerime hücum etti.

Duman beni körleştirdi.

Tapınağın taştan zemini üstünde uza^rnş yatıyordum, başımı kaldırdığım zaman karşımda Gür Sesli Efendi'yi gördüm, ikimizden başka kimse kalmamıştı.

Ve işte bunlar onun sözleridir:

"Bu sabah benim bazı kâğıtlan yaktığımı ve küllerini süpür-dü^ğümü gördün. O kâğıtlarda senin efsanen anlatılıyordu. Orada yazıyordu döneceğine söz verdiğin. Bir gün doğu yönünde kaçıp Hüzünlüydün çünkü insanlar senin barış, birlik ve kardeşlik düsturlarına karşı gelmişlerdi. İyilik krallığını yeniden kurmak için bir gün geri döneceğine söz vermiştin.

“Hiç anlamıyorum,” dedim yorgunluktan kısılmış bir sesle, "hiç anlamıyorum, o krallık neden yok oldu, insanlar banş ve iyilik kanuruanna neden karşı geldiler?”

İkizim gülerek cevap verdi: “Sen ışıksın, ben gölgeyim. Senin o^nlann, yani insanlar ışıktan doğdular. Ben gölgelerden bir şey yaratamadım. Artan bir hiçlikten beslenir gece. Işıkta ve ışık için ortaya çıkardın sen insanlan. Ama ışık bile dinlenmek ister ve beynim krallığım, yani gecenin kralğı insanın bitkinliğini örter. Senin oğuUarın güneşin kendisinden daha yüce olamazlardı. Onlar da güneş gibi uyumalıydılar, işte o zaman ben, düşlerin iblisi, onlan senden al^m, her gece, her gece şüpheye düşürdüm onları Yara-danla^^ iyiliğinden ve gecenin ürpertileri içinde korku, şüphe, kıskançlık, hor görme ve hırs biçimlendi, geceler devam ettikçe ağır ağır zehirledim senin oğullannı, onlan böldüm, onlan ayartım, gecenin baştan çıkartıcılığıyla gündüzün sıradanlığı arasında bir seçim yapmaya zorladun. Bir hata yaptın benim zavallı kardeşim. Sen insanı özgür bıraktın. İnsana seçme hakkı tanıdın. Gecenin tatlı yasaklan dururken kim seçer gündüzün tatsız yasalanm?"

“Bunun bedeli esaret olsa bile mi?”

“O zaman daha b^miyorlardı sağduyularını dinlemedikleri takdirde benim düzen anlayış^^ onlan ele geçireceğini. Tek ke-

etmelerine fırsat kalmadan onlar köle oldular ben de efendi ama her iki taraf da -onlar, özgürlük yanılsamalannı korumak için, ben de iktidanmın meşruluğunu korumak için- senin yasa-lanna hürmet ediyormuş gibi gö^^meye devam etti. Sen keder içinde kaçıp gittin; tekrar döneceğini söyledin. Sen yokken ben meşru olmayan bir kraldım, sadece senin tahtının koruyucusuy-dum, hükmünden sual ol^^az bir güce hiç sahip olamadım, sürekli senin söz verdiğin gibi geri döneceğin ve iktida^ma son vereceğin korkusuyla yaşadım. Bak şimdi kendine, sarhoş, ensest-le lekelenmiş, değersiz, sersemlemiş. Günah işlemenin baştan çı-kartıcılığına direnemedin. Yaradan suçlu oldu. Yaradan en az yarattıkları kadar zayıf çıktı. Bak bir kendine. Bak...”

Gür Sesli Efendi her yanı aynalarla kaplı bir asa uzattı bana. Kendimi görmemek için gözlerimi kapadım. Birden beUeğimde canlanan bir düşünceyi fısıldadım ona:

“İhtiyar Belleğin Efendisi bizim üç tane olduğumuzu söylemişti, yaradanlar üç tane, biri hayat, bir ölüm ve üçüncüsü de hayatı ve ölümü devam ettiren beüek... eğer o bellekse ve ben hayatsam, sen de ölümsün, yerin altında oldu^ınu düşündüğüm ölüm değil, yeryüzündeki ölüm ...”

“Yaşlı adam yalan söyledi. Biz daima iki taneydik. Sadece iki. Sen, yaradılış ateşinin içine atlamaya ^iret eden kambur, çıbanlarla kaplı cüceydin; ben de aynı şeyi yapmaya cesaret edemeyen endamlı ve Yakışıklı Prens'tim. Sen tamaml^^^ olarak geri döndün; görkemli, altın sansı, fedakarlığından dolayı ödüllen^^^üş olarak; eski korkunç gö^intünden eser yoktu, ayaklannda altışar parmak ve sırtında bir haç olması dışında; onlar ateşin için

den geçtiğinin delilleridir, jaguann ve geyiğin benekleri gibi. Ben... bak bana... sakatlandım... anarmzın, yeryüzünün kinci kıvamlarında bıraktım ayağımı...’ ’

"Yalnızca sen ve ben...”

“Bundan sonra yalnızca ben. Bir tek ben, peşimden gelen bir gölge olmadan, ikizim, daima var olan suçlayıcım, senin omzunun üstünden beni izleyen, yanlış yaptığırm söyleyen, kötülük yaptığımı söyleyen, iktida^^rn

canice ve kanlı olduğunu, aynı zamanda belirsiz ve geçici olduğunu söyleyen, bir ^in iyiliğin gücünü diriltmek için senin geri döneceğini söyleyen o ses olmadan... Bir bak kendine şimdi... Benim meşruluğum senin başarısızlığının üstüne temellenecek. Bir daha bizim düzenimizi bozamayacaksın. Bugün senin efsanenin yazılı olduğu kâğıtlan yak-

Senin h^ikinda yazılmış olan başka hiçbir şey yok. Burada yeniden başlayacağım, senin hatıranı tıpkı süpürgemle süpürdüğüm küller gibi havaya savuraca^m."

Gözleı^imi sımsıkı yumdum o konuşurken. Yalvardım:

“Tek bir şey söyle bana. Tek bir soruma cevap ver. Bir soru sorma hakkım var bu gece.”

Bende kendi karanlık ikizini gören karaşın ikizim sessizce bekledi. Kan tükürdüm ve ardından şu soruyu sordum:

“Söyle bana, unutmuş olduğum yirmi gün boyunca ne yaptım?"

Senyor; Puslu Ayna denilen ad^mn kahkahası o sabah bu kentin en yoksul evlerini ezip içine çeken dalgalar gibi patladı, bu kutsal odanın duvarlarından yankılandı ve sözcüklere dönüşmüş olarak kulaklarıma geldi, bu sözler karşı konulmaz bir buyruktu sanki:

“Bak, sana söylüyorum bak; bu asanın aynalarına bak, derisi yüzülmüş t^^mın, Efen^dirz ^pe Topec'in asasıdır bu, sonraki hasat için hayatını veren, derisinden kaçarken kendinden kaçan tann; onun asasının aynalanna bak ve aradığın cevabı orada göreceksin."

Gözlerimi açtım. Gür Sesli Efendi asayı sol eliyle tutarak ağır-lı^m üstüne ve^rmişti. Şimdi barton olarak bu asayı kullanıyordu.

Işı^^ bir asa; her ayna parçasından ışınlar çıkıyordu ve her ışında dehşet verici bir ölüm salınesi görülüyordu, kesilmiş boğazlar, yangınlar, korkunç savaşlar, hepsini de ben yönetiyordum, at üstünde beyaz, sanşın ve sakallı bir adamdım, bir kundaklı yayım vardı, bir kılıcım vardı, göğsüme işlenmiş altın bir haçım vardı, bendim tapınaklan ateşe veren, putlan yıkan, yalnızca

mızrakları ve oklan olan bu ülkenin savaşçıla^m top ateşine tutan, sahilden bu yana hac yolculuğu yaptığım bu tarlaları, yaylaları, ormanları yakıp yıkan Kentaur bendim, atlı birliklerim köyleri atia-nnın ayaklan altında çiğnedi, öfkeli meşalelerimle tutuşturduğum kentler kül oldu, piramitlerin önündeki şenliklerde dans edenlerin başının kesilmesini ben buyurdum, ben ırzına geçtim kadınların ve inekler gibi damgaladım erkekleri, ardımda bıraktı-çocukların babası olduğumu ^kar ettim, bu ülkenin yoksul-l^^^ sırtına büyük vergiler yükledim ve kırbacımın altında yollara düşürdüm onlan, yeni dünyanın duvarlarındaki ve yerlerindeki mücevherleri çaldım, altınları eritip külçelere dönüştürdüm, bu topraklarda yaşayanlara çiçek ve kolera bulaştırdım, ben, ben, ormandaki köylüleri bıçaklayan bendim, bu kez benim onuruma, geri dönen tannlarının onuruna, iyilik vaadi uğruna boğazlamıyorlardı kendilerini; ben öldürdüm onları, isyancılarm ellerinin ve ayaklarının kesilmesini buyurdum, ben, ben, altınla, cesetlerle, ağıtlarla, gölgelerle yüklü, ben battım bir gölün çamurlu batağına, o göl ki yükünü taşıyamayan her erkek, dudaklarından damgalanan her kadın, çölde doğan her çocuk ölüp sulanna düştüğünde çekilirdi biraz: Göl bir mezarlıktı ve ben onun içinden çıktım, altın ve kanla yıkanmış olarak; kimsenin yaşamadığı bir kenti, yalnızlıkların mozolesini yeniden fethetmek için...

Bu görüntülerle dehşete kapıldım, koyunlar gibi meleyerek, hayvanlar gibi pençe atarak aynalı asayı i^im; sakat adam dengesini kaybetti ve yanı başıma düştü.

Tıpatıp benimkine benzeyen yüzü bana dönüktü, ikimiz de kutsal odanın taş zeminine uz^^^ş pusudaki hayvanlar gibi birbirimize bakıyor, dişlerimizi gösteriyorduk, ağızlarımızdan salyalar akıyordu, göğüslerimiz yere değiyordu, dirseklerimizi ge^iş, ellerimizi taşın üstüne bastınyor, sıçramaya hazır bekliyorduk.

"Yaptıklarım bunlar mı... senin daima yaptıkların mı..."

Bu bir soruydu, Senyor ama hissettiğim dehşet, bitkinliğim ve nefes nefese kalmam yüzünden sorunun soruluğu kalmamış, doğrular gibi söylemiştim bunları ikizime.

Ağzından köpükler saçarak cevap verdi:

"Bunlar senin yapacaklann ... bu asadaki aynalar geleceği gösterir...”

İşte o an deliriyorum sandım, Senyor; zihnimin pusulası şaşmıştı, ^ruliklerim dökülüp saçılıyor ve en küçük insani mantığın bile alamayacağı kadar çoğalıyordu, en kara büyülerin mahkûmuydum, bu büyüler taşla temsil ediliyorlardı bu ülkenin fethedeme-diğim tannlarının ve tanrıçalarının panteonunda, hepsi de korkunç yüzleriyle alay ediyorlardı benim birliğimle ve canavarca çokluklarını dayatıyorlardı onun yerine, bu dünyaya bir armağan olarak taşıdığım birlik fikrini yıkıyorlardı, evet, aynı zamanda içinde toplam birliğin korunduğu temel birliği de parçalıyorlardı; yani benim birliğimi, kişiliğimin birliğini. Putların yüzlerine baktım; söylediklerimin tek sözcüğünü dahi anlamamışlardı.

Ne delilim vardı ki İspanya kıyılarından buraya gömleğimin cebinde getirdiğim şeyler dışında? Bu ülkenin seraplanna, derisi yüzülmüş tanrının ölümcül asasına, tumanın başındaki şeffaf yansımaya, bizzat Puslu Ayna adının kendisine, diğer yazgımın, hâlâ yaşanmamış olduğundan unutulan yazgımın ya da şimdiden unutulduğu için yaşanmış olan yazgımın yirmi gününe dair o anlaşılmaz görüntülere karşı kendi küçük aynamı koymuştum; Ped-ro'yla birlikte bizi buraya getiren teknenin içinde birbirimize berberlik yaparken kullandığımız ayna, tapınak odasında dertli Belleğin Efendisi'ne gösterdiğim ayna; aynam ve makasım.

İkisini de gömleğimin cebinden çıkardmı ve vahşi bir hayvan gibi yükseldim düşman hayvanın, ikizimin, Puslu Ayna'^, Gür Sesli Efendi'nin önünde ki o da bir yılan gibi döşemenin üstünde gerilmişti, ikimiz de birbi^mize bakıyorduk, pusuya yatmış bir sonraki hareketini bekliyorduk rakibimizin.

“Aynah asada gördüğün şeylerden sen de korkmuyor musun?" diye sordum.

“Bana be^eyenlerden ruç korkmam. Ormanda senden korktum, benim yüreğim yerine kendi arzularını seçtiğin zaman beni korkutmuştun. Bugün artık senden korkmuyorum çünkü sana verdiğim gücü arzuyla değiştin. Aynalanmın yalan söylediğini düşünüyorsan bir de kendi aynanda bak suretine.”

Senyor; Belleğin Efendisi ona aksini gösterdiğimde ne hisset-tiyse, şimdi kendimi görünce ben de onu hissetmiştim çünkü aynama baktığım zaman, yaşlı olduğunu anladığı zaman dehşetten ölen ihtiyarın yüzünü gördüm; geçen zamanla yaşlanmış, ölümün eşiğinde, kamburlaşmış ve küçülmüş, dişleri dökülmüş, damaklan kurumuş, solgun ve titrek, inci ve pamukla dolu sepetin içine gömülmüş suretim yansıyordu aynadan; kendimi gördüm, Senyar ve hâlâ orada olduğumu söyledim kendi kendime, nehir halkının ormandaki köylerinde bir gece çardağın altına sepe^mi koydukları yerden hiç ayılmadığımı düşündüm; gerçek olanın o sırada düşündüğüm şey olduğunu söyle^m kendime; sepetin içinde oturarak ölümün beni tüketmesini bekleyecektim, aynamla öldürdüğüm yaşlı adam kadar ihtiyarlayacak^ ben de; şimdi aynam beni öld^^yordu. Hiç aynlmamıştım o köyden. Şu âna kadar olan diğer her şeyi rüyada görmüştüm sadece. Benim kaderim aynaya baktığnn zaman kendimi, bu gelip geçici görüntüde hareketsiz ve sürekli yaşlanan suretimi görmekti. Aylar, güneşler, günler, yıldızlar, koruyun beni, su saati, kum saati, dua saatleri kitabı, ^ takvim, gelgitler ve fırtınalar beni bir başıma komayın, beni zamandan ayırmayın, Venüs'ün günlerini say^rnyorum artık, yalnızca yineleyip duruyorum bu tuhaf ülkedeki yazgı günlerimin ancak tapınaktaki ihtiyann söylediği sayılar kadar olabileceğini; güneşin günlerinden çalınmış yazgı günlerim; yazgı günlerimden ça^^^ maskeli günler; ölümün beni yakaladığı an kullanmak amacıyla kahpe felekten çaldığım beş kısır günü hayal etmiştim; oysa o yazgımın zamanından çalınmış yi^rmi güneş gününü hayal ediyordum, kahpe feleğin yirmi günü, gelecekte kaçınılmaz olarak gerçekleşecek unutulmuş ölümümün yirmi günü. Nasıl ölçebilirdim onları? Benim zamanımın bir gününün bu zamanın yüzyılı olup olmadığını nasıl bilebilirdim?

Aynamda ihtiyarlamış görmüştüm kendimi; boğazımda bir çığlık düğümlendi; yeniden sevgilime kavuşmak istedim, yaşlı kadına, cadıya, çirkin dişiye, katile ve onunla birlikte gençliğe doğmak istedim yeniden; bu mümkün değildi; bir daha zamanlan-mız asla çakişmayacaktı; o yeniden genç olacaktı; oysa ben yaşlılığa doğru ilerliyordum, aynadaki görüntüye doğru, tapınaktaki ihtiyann görüntüsüne; bana belleğimin zam^^ veren ve benim aynamdaki zamanla öldürdüğüm adama; körleşmiş bir halde boşluğun zamanına ve zamanın boşluğuna doğru yaklaşıyordum; ikizim karşımda uzanmış yatıyordu, kara camdan gözlerini üstüme dikmişti; bana

önsezimi enleyecek zaman verişti ve şimdi ben onu makasımla öldürecektim; makası kaldınp yüzüne sapladım, benim yüzüm olan yüzü yarala^m, makasımın hassas ikiz bıçak-lanyla bakışını yırttım, sonra makası yeniden kaldırdım, Gür Sesli Efendi'nin sırtına sapladım, ikizim korkunç bir titremeyle yuvarlandı, bu kez makası göğsüne, kanına sapladım ve kara kanı tapınağın geniş taşlannın üstüne yayıldı, çiçeklere, böceklere, süpürgelere, taştan tannlann ayaklanna sıçradı.

Ayağa kalktım, ellerimden kan damlıyordu.

Senyor; artık kaçmam gerektiğini biliyordum, Memco güneşi altındaki kanlı hayatımın yirmi günü bitmişti ve yalnızca bir günüm kalmıştı bu kaderden kaçmak için, yokluğumla onu reddetmek, denize dönmek için, gerçek rehberime, Venüs’ e dönmek, onun yelkenlerine tutunmak, denize kaçıp kendimi kurta^ak ya da boğulmak ama unutmuş olduğum ve aynalı asanın bana hatırlattığı kaderime asla boyun eğmemek için. özelkitap grubu

Son bir kez baktım karaşın ikizimin kanlar içindeki gövdesine. Ve gözle^rimi bir kez daha kanlı ellenme çevirdim. Efsane sona e^rmişti. Masal bir daha kendini tekrar etmeyecekti. Düşmarum ve ben, beklenen banş, birlik ve mutluluk tanrısını öldümıüştük. Böylece Tüylü Yılan denilen tanrı da ölmüştü. Ama aynı zamanda -sonra farkına vardım- Puslu Ayna denilen tann da ölmüştü. Ve onlarla birlikte sırlan da yok olmuştu; artık birdiler.

Kaçış günü

Yönümü şaşırmış bir halde kutsal odadan kaçtım ve göl şehrinin taştan labirentlerinin içine daldım. En başta olduğum kişiydim yine, yırtık pırtık giysiler içinde bir kazazede ve yanında üç tane değersiz nesne; bir ayna, makasım ve şimdi onlann yanı sıra tüylerden ve kanncalardan yapılmış bir maske.

Kaybolmuştum. Saray bütün kentten mi oluşuyordu, yoksa bütün kent saraydan mı oluşuyordu, bilemiyordum; meydanın nerede bitip pazann nerede başladığını, pazann nerede bitip geçitlerin nerede başladığını bulamıyordum; korkunun zırhı içinde kaçıyordum, tek silahım kemiklerimdi ve devasa bir boşlukla savaşıyordum; bomboştu kuşlann,

yılanlarm ve yırtıcı hayvanlann bulunduğu bahçeler; tapınaklar boştu; pazaryerleri boştu; kanallarda kimsecikler yoktu, kayıklar adalann kıyılannda terk edilmişti; kaçtım; sanki şehir de benimle birlikte kaçıyordu; hatta belki önümde kaçıyordu ve ben sadece onun şafağa doğru kaçışını izliyordum, son şafağım bu yeni dünyada ki bir yıl, on yıl, bir yüz yıl önce gelmiştim buraya özgür topraklar, bir parça mutluluk bulma umuduyla, eski dünyanın haksızlıklanndan, baskılanndan, suçla-nndan uzakta yeni bir dünya arayan yaşlı Pedro'yla birlikte.

Ah, benim yaşlı dostum, sen vaktinde öldün, hayal kınklığı-na uğramadan öldün; burada göreceğin tek şey -farklı nedenlerle, farklı giysilerle, farklı törenlerle- uzun zaman önce bir sabah Venüs’le ve benimle birlikte tekneye bindiğinde kurtulduğunu sandığın aynı kötü güçlerdi.

Dinleyin beni, Senyor, beni sonuna kadar dinleyin, hayır, eli-

nizi kaldırmayın, yapmayın, muhafızlannızı çağırmayın; bana yardım eden kızın sevgisiyle konuşuyorum ancak o beni okşarsa konuşabilirim, belieğim aşktır benim, tek belleğim, biliyorum artık, birbirimizden ayrıldığımız anda, Senyor, ben ve o ayrıldığımız anda, bu dövmeli dudaklannın beni tutup çıkartğı

belleksizlik kuyusuna yeniden düşeceğim; o benim sesim, beynim rehberimdir her iki dünyada, o olmadan her şeyi unuturum çünkü hatırlamak acı veriyor ancak onun verciği güç sayesinde hatıralarımın acısına bırakabiliyorum kendimi; yalnız kalırsam sonsuza dek bırakırım kendimi avutucu belleksizliğe; ne yelken açıp ayrıldığım eski dünyayı ne de bırakıp geldiğim yeni dünyayı hatırlamak istiyorum...

Mexico'nun ^^nlduğu bü^yük adayı daha küçük olan Tlatelol-co’nun kurulduğu adaya bağlayan toprak, yolda koşarken bana doğru yürüyen bir grup çıplak genç gördüm ve beni volkandan çıkartan, benim dilimi konuşan on delikanlıyı ve on kızı tanıdım; hemen yanıma geldiler, seslerinde ve yüz ifadelerinde neşe vardı; uzun süredir gördüğüm ilk mutluluk verici şeydi bu, göl şehrinin melankolik sessizliğine alabildiğine karşıt bir manzaraydı. Bana sarıldılar, beni öptüler ama beni gördüklerine sevindiklerini gösteren yalın kelimeler dışında hiçbir şey söylemediler.

Sormadım onlara neden beni saray sakinleriyle o korkunç karşılaşmalarda yalnız bır^^^annı; sondan bir önceki sorumu saklamalı ve gereken zamanda sormalıydım, bu gençlere sorarak harcayamazdım onu; onlar -kararsız zihnim ve emin yüreğim öyle söylüyordu- bana son cevabı vereceklerdi.

Onlarla birlikte toprak yoldan Tlatelolco'nun kurulu olduğu adaya doğru ilerledim; kırmızı taştan duvarlarla çevrili büyük, tertemiz ve ıssız bir meydana girdik. Bu meydanda tek bir basık piramit ve birkaç tapmak vardı; her yana kesin bir sessizlik ha-^mdi. Şafak göğe yükselen bir inciydi. Bu devasa meydanın tam ortasında hasır bir sepet duruyordu.

Sepeti tanır gibi oldum; peşimde yirmi genç insanla ona doğru ilerledim; sepetin içinde bir adam vardı; dikkatle ona bak-^m; karşısında diz çöktüm tuhaf bir kutsal zorunluluktan olduğu kadar, yüzüne bakmak ve sesini yakından duymak için.

Beüeğin Efendisi'ydi bu, aynı yaşh adam, en eski masallann bekçisi, ormandaki p^^nldin karanlık odasında benimle konuşan ve sonra aynamda suretini görünce ölen adam, cesedi tapınağın tepesine sürüklenen ve orada akbabalara yem olduğunu sandığım adam.

Daha önceki gibi yine konuştu benimle ama bu kez bizim Kastilya dilimizi konuşuyordu:

"Hoş geldin, kardeşim. Seni bekliyorduk."

Titreyen elimle ona dokundum; gülümsedi; hayır, kes^^üe bir hayalet değildi. Yoksa bu ülkenin, tüm ülkelerin sırlarının sahibi aslında bu yaşlı adam mıydı? Ama ne biliyordu ki? Kaçış günümde bana hoş geldin diyordu, beUeğimin beş gününün sonuncusunda, bizzat kendisi -bundan e^rnindim artık- ve^nişti bana bu olağandışı armağanı; hatıralarıma girmesi yasaklanan y^mi günden ayn beş gün, yirmi gün ve bu sabah hâlâ bilmiyordum o günleri beş günün arasında yaşayıp da unuttum mu, yoksa asanın aynala-nnın gösterdiği gibi belirsiz bir gelecekte mi yaşayaca^^.

Güneşin ışınları bu meydanın piramitlerinin basık doruklarına ve duvarlarına vurduğu sırada gerçek sorumu sordum, ilk akla gelen, en mantıklı sorulan, içgüdülerimin sormamı söylediği sorulan sormadım,

kimsin sen, yaşlı adam, sana gerçek yüzünü gösterdiğimde dehşetten ölmedin mi, akbabalara, solucanlara ve yılanlara yem olmadın mı bedeninin terk edildiği sık obanda? Benim sorum şöyleydi:

“Senyor, y^m unutulmuş günü yaşadım mı, yoksa onlan gelecekte mi yaşayacağım? Çünkü ^tık biliyorum onların ölüm, acı, kan günleri oldukla^m ya da olacakla^nnı ve onları dün yaşamış olmaktan da yann yaşayacak olmaktan da ölesiye korkuyorum."

İhtiyar, benekli kafasını ve birkaç tut^ beyaz saçını sallayarak güldü dişsiz ağzıyla:

“Hoş geldin, kardeşim. Seni bekliyorduk. Seni daima bekliyoruz. Buraya daha önce geldin ama hatırlamıyorsun. Ne fark eder? Birçok yerde bulundun ve hatırlamıyorsun. Göz alabildiğine engin topraklarda bulundun; alev alev yanan denizden doğan topraklan bereketli sahillerden meyvelerle dolu hoş kokulu vadilere, taştan ve ateşten çöle kadar geçtin. Senin kurduğun pek çok şehir biliyorum. Nehir kıyılarında. Deniz kıyılarında. Yaylaların ortasında. Bu uzak ve yakın şehirleri kurduğunu araştırır

san hep kendinle, unutulmuş benliğinle karşılaşacaksın. Dünyanın bu kesiminde Tüylü Yılan diye biliniyorsun. Kil ve hurma ağaçla^nnın ülkesinde, deltaların ve sellerin ülkesinde, bağlann ve dişi kurtlann ülkesinde başka başka adlar taşıyorsun. Sen iki nehrin arasında doğdun. Vahşi hayvanların sütüyle beslenerek büyüdün. Sulann mavi ve beyaz babasının yanında eriştin yetişkinliğe. Bir ağacın dibinde düşler gördün. Bir tepede öldün ve yeniden doğdun. Sen daima ilk öğretmen oldun, sen tohumu ektin, sen toprağı sürdün, sen metali işledin, insanların arasına sevgiyi sen yerleştirdin. Sen konuştun. Sen yazdın. Ve daima yanındaydı düşman kardeşin, ikizin, gölgen, senin herkes için istediğin şeyi sadece kendisine isteyen, emeğin meyvesini ve insanların sesini hâkimiyeti altına almak isteyen kişi.”

İhtiyann uzun kemikli parmağı onu ısıtan pamukların arasından çıktı ve ^atelolco Meydanı'nın güişini işaret etti.

“Hep yenileceksin. Hep geri döneceksin. Yine yenileceksin. Ama teslim olmayacaksın. İnsan hayatının ilk düzenini biliyorsun çünkü onu sen

kurdun, insanlarla beraber, hayvanlar gibi birbirle-yemek için değil seherin öğretileriyle, senin öğretilerinle uy^rn içinde yaşamak için doğdular.”

“Onu kendi elle^^e öldürdüm; artık ben de bir katilim." “Hayır, sadece bir kez daha öldürmüş oldun düşman kardeşini. O sana karşı savaşır. O senin içinde savaşır seninle. Karaşın ikizin senin içinde yeniden doğacak ve onunla mücadele etmeye devam edeceksin. O burada yeniden doğacak. Bir kez daha onun boyunduruğu altında acı çekeceğiz. Bir kez daha senin geri dönüp onu öldürmeni bekleyeceğiz."

“Senyor; döngüsel ve ebedî bir musibetten söz ediyorsunuz. İkimizden b^inin zaferiyle bir sona ulaşılmayacak mı hiçbir zaman? Ben mi kazanacağım yoksa benim ikizim mi?”

“Asla kimse kazanamayacak. Çünkü senin temsil ettiğin hayat ancak inkâr edildiğinde, saldınldığında, bir sarayda, bir zindanda ya da tapınakta hapsedildiğinde var olabilir. Çünkü eğer senin krallığın karşıtı olmadan kurulabilirse çok geçmeden senin savaştığın türden bir krallığa dönüşür. Senin iyiliğin, oğlum ancak ikizinin reddetmesi sayesinde var olmaya devam edebilir.”

“Peki hiç kaybolmayacak mı?”

"Asla, kardeşim, oğlum, asla. Senin kaderin takip edilmek. Mücadele etmek. Yenilmek. Yenilginden yeniden doğmak. Geri dönmek. Konuşmak. İnsanlara unuttuklan şeyleri hatırlatmak.

Bir an için hü^netmek. Dünyanın güçleri taralından yeniden yenilmek. Kaçmak. Geri dönmek. Hatırlamak. Hiç bitmeyen bir görev. Tüm görevlerin en acı verici olanı. Senin görevinin adı özgürlüktür. Birçok insan tarafından temsil edilen tek bir kelime.” "Benim gibi mi, daima yenilmeye mahkûm mu, Efendimiz?” "Bak, kardeşim, oğlum. Bak. ..”

Tiatelolco Meydanı insanlarla, konuşmalarla, müzikle, binlerce küçük ve zevk verici işle kaynaşmaya başlamıştı; kimisi bir çömlekçi gibi kili biçimlendiriyordu, kimisi kendir ipi örüyordu, bazılan dans edip şarkı söylüyordu; gümüşçüler, beceri ve incelikle gümüş oyuncaklar döküyorlardı; mesela kafası ve ayaklan oynayan, elinde döndürüyormuş

gibi bir rüzgârgülü ya da yiyormuş gibi bir elma tutan bir maymun yapmışlardı az önce; sabırtaşı işçiler birtakım tüyleri bozup bozup yeniden diziyor, sık sık durup bakıyorlardı habbeyle mi, habbeye karşı mı, yoksa habbenin üstünde veya sağında solunda mı güzel duracak diye, böylelikle kusursuz güzellikte tüyden hayvanlar, ağaçlar, güller yapıyorlardı; çocuklar yaşlı hocal^^^ dizi dibine oturuşlardı; bazı kadınlar bebeklerini emziriyor, başkalan yöresel yemekler yapıyorlardı, geyik, tavşan, sincap etini ateşte ızgara edip duman kokulu ekmeklerine dürüm yapıyorlardı; kâtipler ve şairler yüksek sesle uzata uzata dostluktan, hayatın kısalığından, aşkın güzelliğinden, çiçeklerin verdiği zevkten söz ediyorlardı; sesleri kulaklarımı doldurdu ve o son sabahımda insanın içini sevinçle dolduran bir canlılık ve neşeyle sarıldı dört bir yanım. Konuşmalanıu duydum: "Çiçeklerim hiç solmayacak...”

"Şarkim hiç bitmeyecek. ..”

“Ben uydurdum onu...”

"Biz de yeni şarkılar uydururuz burada...”

"Bir de taze çiçekler ellerimizde...”

“Onlarla sevindireceğiz dostlanmızı. ..”

“Onlarla dağıtacağız yüreğimizdeki kederi...”

“Şarkılarınızı topluyor, mücevher gibi diziyorum...” “Şarkılarımızla süsle kendini...”

“Bu dünyada tek zenginliğin onlardır...”

“Yüreğim de eriyip gidecek mi, bu solan çiçekler gibi bir başına?”

‘Adım bir gün hiçe kanşacak mı?”

“Hiç değilse çiçekler, hiç değilse şarkılar...”

Yaşlı adam benim onlara bakışımı ve onlan dinleyişimi seyretti. Ve nihayet tekrar ona döndüğümde mutluluk ve hüzün duygulannın karşıtlığıyla

büyülenmiştim.

Sordu: "Anladın mı?”

"Evet.”

Sonra BeUeğin Efendisi elimi tuttu ve bana yaklaştı, sözleri havaya kazınıyor, havaya yazılıyor gibiydi:

“Tüm insanlığa kelimeler verdin, kardeşim. Ve düşmanın daima kendini tehdit altında hissedecek kendini her insanın sahip olduğu kelimeler yüzünden. Bizzat kendisi bir mahk^dur. Sarayının içinde mahpustur. Kendi sesinden başka ses olmadığını hayal eder. Gür Sesli Efendi! Duy bu meydandakilerin sesini. Bil ki tüm kurbanlanndan daha mağlupsa sen."

Öğle güneşine sesleniyordu. Hayatın ve ölümün, özgürlüğün ve esaretin, bitmeyen mücadelenin sürüp gittiği bu büyük meydanın en tepesine tırmanmıştı güneşin altın topu; ve gün ışığı ^^^ken her bir erkeğin, kadının ve çocuğun üstüne, onlann da ellerinde, kollannda, seslerinde, ayaklannda, gözlerinde kıymetli bir şey -neşeyle harcanan emek, dostça bilgelik, bedensel haz, gizli umut- mevcut ve canlı bir şey saklıydı; belki bir ışık da onlardan doğuyordu ve benim üstüme vuruyordu, kanım ve kemiklerim aydınlanıyor, ardından ışık gözlerime yükselerek onlan gözyaşlarına boğuyordu.

bildi^m şeyi yaşadım rm yaşayacak mı^m, Efendimi?”

'Yaşadın ve yaşayacaksın. Neden dışında kalasın kı tüm insanlığın çelişkisinden, geçmişten ve gelecekten?”

"Sözlerinizi unutmayacağını."

‘Vaat ettiğim birliğin iki dünyanın karşılaşmasından, savaşmasından ve birleşmesinden, bizi ayıran duvarların çökmesinden doğacağına eğer sen de benim gibi inanırsan acı çekmeyeceksin.” “Senin yalan söylediğini sanmışım. Senin dünyanda tek gördüğüm bastı^kmş bir ikiliğin işaretleriydi.”

“Biz üçüz, biz daima üç olacağız. Hayat. Ölüm. Ve onlan üç yapraklı tek bir çiçek olarak birleştiren bellek."

"Dün?”

"Şimdi.”

"Yann?"

“Şimdi hiç vazgeçmedi geçmiş olmaktan ve şimdi geleceğe döndü. Sonra sana söz verdiğim gibi toprak anamızla yeniden bir olabiliriz. Onunla bir olduğumuz zaman tarihin savaşlanna, senin yenilgilerinin zaferlerine ve muzafferin yenilgisine dayanabiliriz."

T^rn zamanlar birleşmişti ihtiyann gözlerinde.

Bunu biliyordum ama onlan okuy^rnyordum.

Elimi sıktı.

"Şimdi git dostla^nla birlikte. Dönüş yolunda rehberin olacaklar."

Elimi bıraktı ve pamukla dolu sepetine yeniden gömülürken, yüzünü elleriyle örttü.

Sonsuza dek sustuğunu sandığım ihtiyann sesi son bir kez daha duyuldu pamuğun, sepetin, güneşin, ellerinin ardından:

“Kimsenin seni aldatmasına ^in verme, ihtiyar kardeşim, yeni doğmuş oğlum. İnsanın ilk yürüdüğü sahildi özgürlük. O özgürlüğün adı cennetti. Adım adım yitirdik onu. Adım adım yeniden ele geçireceğiz. ^Kimsenin seni aldatmasına izin verme, oğlum, kardeşim. Asla bir daha dönemeyeceksin bu sahile. İlk ölümden önce bildiğimiz mutlak özgürlük bir daha asla geri dönmeyecek Ama ölüme rağmen özgürlük var olacak. Onun adı dilden dile dolaşacak. Şarkılarda söylenecek. Aşklarda yeniden canlanacak. O özgürlüğün hayali kurulacak. O özgürlük a^ulanacak. Özgürlüğün için savaş. Yenileceksin. Özgürlük n^ma sana önerdiğim zafer budur."

Korkunç bir gümbürtü izledi bu sözleri. Gökyüzü bulutlarla örtüldü. Çamurlu bir yağmur yağmaya başladı meydana. Genç yoldaşlarım korumak ister gibi sardılar çevremi. Neler olduğunu görınemi engellediler, arkamı dönmeye zorladılar beni:

"Sakın arkana bakma...”

“Çabuk, koş..." ’

"Kayığın seni bekliyor...”

Onlarla birlikte toprak yoldan koştum, yağmurun altında, patlama sesleri devam ediyordu arkamızda yağmurun altında, ilk başta insanlann canhıraş haykırışları bastınyordu bu sesleri ama sonra hiç kesilmeyen sağanağın altında hepsi boğulup gitti.

Sessizlik kazanmıştı.

Ve sessizliğin içinden koro halinde yeni sesler yükselip toprak yoldan koşarken ardmızdan yetişti:

"Ağıtlar yayılıyor...”

“Gözyaşlan yağıyar Tlatelolco'ya...”

"Nereye gidiyoruz? Ah, dostlanm!’[1] "Dumanlar yükseliyor...”

“Sis yayılıyor..."

“Suyun tadı acılaştı; yiyecekler ek§idi...”

“Sokaklarda ve meydanlarda solucanlar geziniyor...” “Beyinler patlamış duvarlarda..."

“Sular kızıla dönüyor...”

“İçtiğimiz suya güherçile karışmış..."

“Doğma h^^^^z kevgire döndü...’ '

“Bize bir fiyat biçiyorlar...”

"Gençliğe bir fiyat, rahipliğe, çocukluğa ve bakireliğe bir fiyat... ”

"Ağlayın, dostlar..."

Büyükçe bir kayığın yanında durduk, kayık bir taşa bağlıydı ve halat yerine yılanlarla birbirine bağlanmış geniş kalaslardan yapılmıştı.

Son bir kez baktım uzakta kalan şehre. Kapkara bulutların erken getirdiği gece telaşla çökerken ^tonanrn yerden kaldırdığı tozlu hortumlar yağan yağmura karşı mücadele ediyordu; karanlığa gömülmüş bir şehir, bu yeni ve hayalet gibi yüzünü tanıyamadım şehrin; kuleleri daha uzundu ve sayısız pencerelerinin her biri aynaya dönüşmüş, derisi yüzülmüş tannnın asası gibi fırtınada panldıyordu, duvarları çatlamış ve titrek ışıklarla taçlanmıştı, kırmızı, beyaz, mavi, yeşil, tozun örtmeye çalıştığı bu ışıklar, düzenli olarak göz kırpıp işaret veriyordu, tıpkı geldiğim esnada çıkan yangınlar gibi doğa güçlerine direnen bu ışıklan söndürecek yerde körüklüyordu sağanak.

Uzaklarda çalan çanlar duydum, hemen ardından sabırsız bir k^^eme; sadece davulun ve deniz kabuğunun sesi değil, binlerce boğuk ıslık geldi peşinden, sanki kurbağalardan oluşan bir ordu işgal etmişti şehri; müthiş bir ses çıkıyor fakat arazinin üstüne yağan, yanı başındaki volkanları ve tüm vadiyi ağır ağır örten kurşun rengi pisliklerin altında boğulup kalıyordu; kara bir kefen gibi iniyordu bu sağanak Mexico’nun ve TCatelolco’nun üstüne. Geceydi. Bir yand^a gecenin bir taklidi.

Dönüş gecesi

Her şeye rağmen, gölgelerden ibaret bu heyelanın bağnna saplanan, çamurun içinde bir iğne gibi küçücük, pırıltılı, yeniden doğmuş, uzakta ama göz hizamda kalan yıldızını gördüm,

bu ülkenin engin bilinmezliğinin son gecesini aydınlatıyordu. Şimdi, nihayet, bilece^^.

Yılanlı kayık beni bekliyordu. Yirmi genç dostum benimle birlikte Mexico ve Tlatelolco arasındaki toprak yolda du^uş şehrin gecesini seyrediyorlardı.

Bir tanesi tekneyi kıyıdaki taşa bağlayan ipleri çözüyordu. Ağır bir melankoli çöktü dostlarımın üstüne. Artık veda etme vakti gelmişti ama şu ana kadar bu gençlerle hiç konuşmamıştık, yani hemen hemen hiçbir şey. Ne olursa olsun, dedim gülümseyerek kendi kendime, burada Kastilya dilini konuşabilen onlardan başka kimse yok, hem de bu ülkenin yerlilerinin görüntüsüne sahip olmalarına rağmen; tatlı, ahenkli, bizim konuşmamızdaki kaba tonlardan uzak; onlarınki kuşların cı-vıltısıydı; bizimki ise postal gürültüsü.

Hayır, diye düşündüm hemen ardından endişeyle, bir tek onlar değil; Belleğin Efendisi de Kastilya dilinde konuşmuştu benimle; sorularıma o dilde cevap vermişti... Benim sorularım. Kaç tane sormuştum ona, kaç tanesine cevap vermişti; neden, eğer bir tane gece ve bir tane gündüz soru sorma hakkım varsa neden bozmuştu bu kuralı Tlatelolco'nun büyük meydanının ortasında; neden? Kendime engel olamadan, bunun soraca^m son soru olduğunu düşünerneden kaçtı dudaklarımın arasından o soru:

"Meydanda konuştuğum ihtiyar neden hâlâ hayattaydı? Ye-

ederim ki gördüm onun bir gün korkudan öldüğünü, sonra da akbabalara atıldığını ..."

Gençler birbirlerine baktılar. Suyla damgalanmış yeni bir tür bakıştı bu. Nasıl anlatacağımı bilemiyorum, Senyor. Hiç öyle bakışlar görmemiştim daha önce, gerçi hatırlıyordum bu tuhaf ülkeden geçerken birçok gözde birçok ifade gördüğümü; çelişkili tutkular, dehşet ve şefkat, dostluk ve nefret, hürmet ve kin, evet ama hiç böylelerini görmemiştim, ilk defa ortaya çıkan bir ifade, onların yüz ifadesiyle be^^^imn kanşımı; kim yaratmıştı yeryüzünü, kim sessizce yakınıştı sonra?

Gençlerden biri konuştu. Kulak verdiğimde rahatça anladım sözleşti ama hem hüzün h^ de iç rahatlığı verdi bana; bir genç, bir oğlan, başlangıcın, efsanenin, gücün ya da geleneğin adına değil, kendi adına konmuyordu burada, Mexico Gölü sularının kıyısındaki toprak yolda.

“Kimseyi görmedim o meydanda."

“Yaşlı adam," diye mınldandım korkuyla, "sepetin içindeki yaşlı adam...”

Genç adam başını iki yana salladı: “Hiç kimse yoktu. Bizden başka hiç kimse yo^^ orada."

Cevaplanamaz bir soruyla tut^tu bedenim: “Ben kiminle konuşuyordum, o halde? Kim cevap verdi sorularuna?"

Bu kez genç bir kız konmuştu: “Sen kendi kendine konuşuyordun. Sorular sordun. Cevaplar verdin. Sesini duyduk."

Eğer zaman bir avcıysa, o an v^^lmuştum onun okuyla; düştüm, yaralıyım, bu ülkedeki günlerimin laneti de başucuma düşüp paramparça oldu; kekeleyerek konuştum:

“Öyleyse hepsi bir düştü... Öyleyse hiçbiri doğru değildi... Öyleyse uyanmalıyım ...”

“Hayır, uyanma,” dedi bir genç, “yolculuğun sona ermeli, kendi ülkene dö^nelisin ..."

“Sonra yine buraya geleceğim, bir daha, bir daha, yenilmek için, daima yenilmek için, suç işlemeye dönersem suça yenilmek, suçlulan cezalandırmaya dönersem suçlulara yenilmek için, öyle degil mi?”

B^im dönüyordu, Senyor, sözc^er dudaklarasına sıkışıyor, dışarı ^^^yordu, artık bilmiyordum nerede olduğumu ya da binlerden ne olduğunu... düş görüyordum. Ama eğer düş gördüysOT, nereyi düşlüyordum, ne zamandır düşlüyordum? Belki de tam o anda, bir teknenin yanında toprak yolda durdu^rnu, yi^ni arkadaşımla çevrelendiğimi düşledi^m ^ada, Sargasso Denizi'nin ortasında kendimden geçmiş sakin sakin uyuyordum yaşlı Pedro'nun teknesinde; belki de her şey düşten ibaretti, denizin sarhoş ediciliğiyle uykuya dalmıştım engin bir okyanusun içinde, bizi esir eden girdabın ortasında; belki de aslında başta bu kanaate varmıştım- denizden çıkıp ölüm sahillerine ayak bas^^^m, orada sonsuza dek kalmış ve haya^^rn hayaletlerini düşle^^^m; bilemiyordum, belki de Belleğin Efendisi’nin sepetine yerleştiğim andan beri düş görüyordum, onn^anın nemli göğünün altında, çatı niyetine bir çardak ve duvar yerine ge^ derileriyle çevriliydim, yanımda sadece bir aynayla bir başıma bır^^mıştım, yazgımda düşlemek, düşlemek ve bir gün uyandı^mda Belleğin Efendisi kadar yaşlı bulmak

vardı kendimi; bilemiyordum, bilemiyordum nerede, ne zaman uyanık yaşamayı bırakıp uykuda yaşamaya başladığımı; ama işte buradaydık, Mexico adlı var olmayan bir yerdeki bir gölün adalarını birlemen bir toprak yolda, ayın göbeği ülkesinde, onlar ve ben, ben ve onlar, ölümün toprağından kopardıklarım, bağrıma bastığım zaman canlanan kemikler, düşlerimin en tuhaf, en gerçekdışı olanı...

Bu da mı bir yalandı, onlar da mı hayaletti?

"Biz buradayız," dedi başka bir kız. “Aslında biz burada var oluyoruz."

Ve sırayla konuşmaya başladılar:

“Gitmelisin.”

"Bizi bilen tek kişi sensin."

“Bu senin sımn.”

ı

"Geri dönmemelisin.”

"Biz gizleneceğiz.”

"Biz gözden kaybolacağız.”

"Bizi bulamayacaklar.”

"Bizi kurban edemeyecekler.”

"Gerektiği zaman ortaya çıkacağız.”

"Bizden kimseye bahsetme.”

"Geri dönmene gerek yok.”

"Senin verdiğin sözü biz yerine getireceğiz.”

"Senin adına hareket edeceğiz."

“S^^ endişelenme."

"Biz yirmi kişiyiz."

"Hatırlamadığın günleri senin adına biz yaşayacağız ..." “Kaybettiğin günler..."

“Korktuğun günler..."

"Ymni gîin..."

"Biz yirmi kişiyiz..."

“On erkek..."

"On kadın...”

"Unu^ğun ve korluğun her gün için bir kişi..."

"Hepsi bir^&e..."

"Geri dönme...”

“Bunu yaparsan seni affetmezler..."

“Bu senin suçundu..."

“Bize hayat verdin..."

“Bunu bilmiyorlar..."

"Bizim var olduğumuza inanmıyorlar..."

“Onlan şaşırtacağız..." _

“Saklanacağız..."

"Dağda ..."

"Çolde..."

“Ormanda..."

“Sahilde..."

"Harabelerin arasında..."

“Unutulmuş köylerde...”

"Sabır otlarının arasında..."

“ Çanlann yanında..."

“Kamçının altında..."

“Madenin içinde..."

"Şekerk^^ı tarlalannda..."

“Zindanlarda..."

tarlalannda..."

‘'Toprağın her yerinde..."

Z^^anın sözleri var mıydı, boşluğun saatleri var mıydı? Hangi saatti, hangi gündü bu? Söylemeleri için yalvardım, Senyor, bu benim son sorumdu:

“Bugün günlerden ne? Bu saat saatlerden kaç?"

“Bir ^.”

"Bir adam."

"Başka bir gün.”

"Bir kadın."

“Yirmi gün."

"On adam.”

"On kadın."

"Fark etmez.”

"Bir gün.”

"Martın ilk sabahı.”

"Kuru toprak.”

"Kara toprak."

"Şehir düşüyor."

"Ve biz.”

"Başka bir gün.”

"Ekimin ikinci gecesi.”

"Islak toprak.”

"Kızıl toprak.”

“Şehir düşüyor.”

"Ve biz.”

"Yirmi gün.”

"Eylül.”

"Yağmurlar duruluyor.”

"Temmuz.”

'Yakıcı sabahlar, fırtınalı akşamlar.”

"Şubat.”

"Döne döne yükselen toz.”

"Mart.”

"Ayru meydan.”

"Gün, güneş.”

“Ekim.”

"Aynı meydan.”

"Sular, seller."

"Yirmi gün.”

"Bıçak ve top ateşi.”

"Köpekler hırlıyor.”

"Kan akıyor.”

"Bizim silahımız yok.”

"Gökte süzülen taş ^ilieler, oklar ve nuzraklar.”

"Bir s^^ adam."

"At üstünde.”

“Bir adam.”

"Öldürülmüş.”

“Aynı meydan.”

"Toz kokusu.”

"Yırtılmış bayraklar."

“Bir halk.”

“Esaret altında.”

"Bir ülke.”

“Küçük düşürülmüş.”

"Ve biz.”

"Şehir ölüyor.”

“Şehir yeniden doğuyor.”

“Bizi öldürüyorlar.”

“Yeniden doğuyoruz.”

“Yoluna git ^artık.”

"Geriye dönme.”

“Senin karanlık kaderinin y^mi ^inü olacağız biz.”

“Senin için yaşayacağız o binleri”

"Sorum,” diye yalvar^dım “son sorum...’ ’

“Göğe bak; her yıldızın kendi zamanı vardu."

“Tüm o zamanlar yan yana yaşar, aynı gökte.”

“Ama bu farklı bir zaman.”

"Ölçmeyi öğrenecek

“Tüm zamanlar tek bir ölü boşluk yaşar.”

’Ta^ orada sona erer.”

Tarih mi? Bu benim mi, çokluğun tarihi mi, hangi tarih? Soramadım; cevaplayamadım ... Benim kucağımda doğan bu gençler bir kez daha konuşmaya başladılar sanki düşüncelerimi okuyorlar^ gibi, sanki bentmişler gibi, burada gördüğüm ya da dokunduğum her şeyle çoğalmışlar, melezleşmişler, karışmışlar gibi. İnsanlık karşımda duruyordu toprak yolun üstünde, gölün kıyısında, çıplak ve ^^^lu, çoğul sesleriyle devam ettiler konuşmaya: “Y^ toprak Pedro'ya hayat verdi; o hayatta sona erdirdi dos-varlı^m, hayallimi, alarmı ve emeklerini. Onun hayatı yaşamaya değerdi. Y^ dünya ona hayatım verdi ve hayatını tamamladı.”

“Pedro senin için kendini feda etti.”

“Sen makası verdin.”

“Sana altın verdiler.”

“Sen emeğini verdin.”

“Sana belleğini verdiler."

“Sen onlara bir ayna verdin.”

“Sana kendi ölümlerini armağan ettiler.”

“Sen sevgiyle karşılık verdin; ölü olan onlara; hayattaki bir kadına.”

“O sana günlerini verdi.”

“Güneşin beş günü gölgenin yirmi gününü sundu sana." “Puslu Ayna'nın yi^ni günü ikizini sundu sana.”

“ikizin sana krallığını sundu.”

“iktidarı o kadına değiştin.”

“Kadın sana bilgelik verdi.”

"Sen bize hayatlanmızı verdin.”

“Biz sana özgürlüğünü veriyoruz."

“Buna daha büyük bir armağanla karşılık verebilir misin?” “Veremezsin.”

“Hikâye burada bitti.”

“Hayatlanıuzı kime vereceksiniz?” diye sordum.

“Pedro'ya hayat veren yeni topraklara.”

Beni kucakladılar.

Beni öptüler.

Kayığa bindim.

Gençlerden biri kayığın ipini çözdü.

Rüzgar ve gece beni toprak yoldan uzaklaştırdı. Yirmi genç arkadaşımı göremiyordum artık, benim adıma yaşayacakları yirmi günde başlanna neler geleceğini bilmiyordum; ama o günler kan, suç ve aayla dolu günler olacaktı, bütün bildiğim buydu, bana söyledikleri şeylerden anlayabildiğimin hepsi buydu. Kuvvetten düşmüş ve yapayalnız k^mış hissettim kendimi; her şeyimi kaybetmiştim, yaşlı Pedro'nun dostluğu, orman halkının kardeşçe sevgisi, Kelebeklerin Hanımı'nın aşkı; ve unutmak istediğim şeyler dışında hiçbir şey geçmemişti elime; içimde yaşayan dumanlı gölgede vücut bulan kurban törenleri ve zulüm ki belki de aslında öldürememiştim o gölgeyi. Gözlerim kamaşmış bir halde bu yılanlı kayığın tek direğine tutundum, Mexico Gölü'nde hızla sey-

retmeye başlamıştım. Ama arkamda köpüklü sular değil toz hor-bırakıyordum; kayığın değdiği yerlerde göl sulan toprağa dönüyordu, Senyor, sadece önümde su vardı, dümenim tozun üstünde bir iz bırakıyordu arkamda.

Korkuyla titredim; suyun ve tozun karşılaştığı kaynaşan bir merkeze doğru gidiyordum, orada su toza, toz suya dönüşüyordu; bu topraklara gelirken

gördüğüne tıpatıp benzeyen bir girdap, ters dönmüş yıldızlarda bir sarmal, kırık dişlerin, görülmeyen dillerin emişi ve çıngırak sesleri; yılanın ağzı, dedim kendi kendime, kayığımın incecik direğine daha sıkı tutundum, Mexico Gölü'nün tozdan ve sudan büyük yılanı beni yutuyor, halkalan iç içe kıvnlıyor ve yaradılış ateşiyle beneklenmiş derisi ölümcül bir şekilde ortada birleşiyordu, gözlerimi kapadım, çukurun içine düştüm, sudan duvarlar, tozdan şelalelerle çevrili olduğumu sanıyordum, bir de okyanusta olduğu gibi göğün hızla gözden kay-boldu^rnu; sonra gözlerimi açtım, Senyor ve durumun pek de öyle olmadığını gördüm, kayığım ve ben tarif edilemez bir hızla her yöne doğru ilerliyorduk engin bir yeraltı nehrinde, belki de denizin altındaki devasa bir toprak parçasında sürünüyorduk demeliyim.

Her yöne do^^ ilerliyorduk, öyle ki, eğer bu bir inişse aynı zamanda çıkıştı; eğer tekne sağa doğru gidiyorsa, ayaklanan du-yula^m onun aynı zamanda sola doğru gittiğini söylüyordu; tek bir boşluktaki ve tek bir zamandaki nihai yolculuğumda aynı anda tüm yerlere ve tüm anlara gidiyordum; derken hayaller görmeye başladım, var olan her şeyin ortasında, yanan çiçeklerin ortasında, evet ama aynı zamanda kuzeydeki çölleri andıran bir merkezdi bu, sağanak yağmurun, baykuşlann hüküm sürdüğü yer, aynı anda hem siyah hem beyaz olan bir gece yarısı; kuzeydeydim ama aynı zamanda güneydeydim, masmavi bir öğle ortası, papağan sürüleri, zirvedeki ayı yıkamak için bereketli sulardan yükselen ^k sisler; hem kuzeyde hem güneydeyken, aynı zamanda batıdaydım, titrek, kızıl bir günbatımı, yaklaşan karanlığın karşısında ürkek, bu arada doğudaydım, dağın yüreğinde, şafağın sorgucunda, seher yıldızının habercisi, pusula iğnesinin gösterdiği iki uçtayken -ve halâ hepsinin merkezinde- kuzeyin üstündeydim, dünya^rn. merkezinden kutuptaki en uzak yıldıza doğru dökülen ateşleri izliyordum ama a^u zamanda kuzeyin altınday-^m, buz gibi bir hava, buzdan ve bıçaktan daha kesici bir ^^^a vardı; güneyin üstündeydim, tufanın tam o^rtasında ama aynı zamanda güneyin altındaydım, iğrenç bir belleksizlik ve mahmurluğun sık ormanlarında; Batı yanmküresindeyken aynı anda üstündeydim, güneşin korkulan yok oluşunun şahidiydim ve altındaydım, onu yutan, pençeleri ters dönmüş ürkütücü mahluka son bir kez bakıyordum; doğudayken Doğu’nun altındaydım, tüm saklı şeylerin topraktan nasıl çıktığını görüyordum, bitkilerin nasıl filizlenmeye başladığını, nehirlerin nasıl aktığını, hayvanların nasıl çiftleştiğini ve insanlann nasıl doğduğunu görüyordum ve

aynı anda gördüğüm tüm bu şeylerin parıltısının üstünde Venüs neredeyse elimin uzanacağı bir yerde parlıyordu, ona doku-nabilirdım sanki; ve hikâyemin başında olduğu gibi, seher yıldızı, dedim, gecenin son parıltısı ama aynı zamanda şafağın berrak ışığının habercisi, gemicinin rehberi; o adı tekrarladım, aynı adı, o yegâne adı, ulaşmaya çalıştığım yerin adını, nereye gidersem gideyim, limandan uzaklaşırken ya da limana dönerken, muzaffer ya da mağlup gemiye binerken, Venüs, Venüs, *Vesperes, Visperas, Hesperes, Hetyero, Hesperia,* İspanya, *Etyafa, Hetyarn, Vespana,* Venüs, çifte yıldızın adı, kendinin ikizi, devamlı günbatımı ve şafak, eski ve yeni dünyaları birbirine bağlayan ve beni ateşli kuyruğunda birinden ötekine taşıyan taş, akşam yıldızı, Venüs, Tüylü Yılan, yeni dünyadaki adım eski dünyanın adıydı; Quetzalcoatl, Venüs, *Hesperia,* İspanya, ikiz yıldızlar, şafak ve günbatımı, gizemli birlik, çözülemez mu ^^a, iki bedenin simgesi, iki ülkenin, korkunç bir karşılaşmanın simgesi.

Gömleğimin cebinden hışımla aynaını çıkardım ve yıldıza tuttum, onu yakalamak iste^m, yolculuğumun başlangıcına giden yolun tüm anlarını ve mekânlarını aynamda toplamak iste-<^m; elimde, benim elimde, yanan yıldız, Venüs, Venüs, *Hetyeria,* İspanya, Tüylü Yılan, Puslu Ayna; tek bir isim, tuzağa düşen yıldızın ateşine tutundum, ona daha yakın olmak için direğe tırman-ateş direğe değince onu bir anda alevler içinde bıraktı, Aziz Elmo Ateşi, bir yükselip bir alçalan kül rengi deniz, bu parlak ışık göğü örttü, alevler içindeki yalnız bir ışık kaldı geriye, bir ayna, bir fener, bir sahil; yıl^anlı kayığım kayalara çarptı, direkten düştüm, arkaüstü suyun yüzüne doğru süzülürken gözüm hâlâ direğin ucundaki ateşteydi, kaçak yıldız, geri gelen gece, ters dönmüş gök, tek bir mekan, artık tüm mekânlar yok, tek bir zaman, artık tüm zamanlar yok, düştüm, geri döndüm ...

Erkek kılığına girmiş bir kadının dövmeli dudaklarının öpüşüyle uyandım, Senyor.

Sahilde yüzüstü yatıyordum, kollarım bir haç gibi iki yana açılmıştı.

ÖBÜR DÜNYA

Su sevdası

“Neden her yer bu kadar sessiz?”

Senyora yatak odasında yalnız başına daha uzun saatler geçirecekti, tek can yoldaşı kendi elleriyle şekil verdiği o mahluktu; cansız, ayinlere duyarsız, tüm çağnlara sağır; bin bir emekle

işlenmiş halılann, ^rninderlerin, örtülerin üzerine oturmuş, şaşaalı Arap tarzı yatak odasının zeminindeki kumlara parmaklannı düşünceli düşünceli daldırıyor, yatakta yatan yaratığa bir kez olsun dönüp de ba^rnyordu; ikindi akşama dönerken dışandaki ovadan, dağlardan gelen su sesine kulak kesilmiş, o dümdüz, tozlu, sessiz, düşman topraktan gelen kifayetsiz şıpırtıların kaynağını hissediyor, algılıyor, hayal ediyordu: İyice kendini vererek dinledi; Kastilya ikindisinin son demlerindeki sessizlikte akan suyun sesini işitebiliyordu.

"Azucena, Lolilla, neredesiniz?” Ne kadar uzun sürmüştü bu yapayalnız saatler. Herkes nereye gitmişti?

Terk edildiğini, yanında bir tek büyülerinden doğan o yaratığın kaldığını hayal etti bir an. Sarayın tek efendisi olduğunu kurdu kafasında. .Ah, o zaman gelsin çobanlar, şarkılar, danslar, hamamlar, türlü türlü hazlar... gümüş paralar gibi dökülen, akıp giden saatler. Sapsarı bir ışık: yanaşan güneşin aydınlığına

batmış taşlar; dağdaki keçilerin çatal toynaklan; ovadaki boğaların toynaklan; görünmeyen su: Burçlarda tavandan damlayan sular, duvarlardan sızan siyah damlalar; taşocağından çekilen sular, sızlanan karlı dağlardan güril gürül akan sular; dar, sığ nehirler, taşlardan süzülen sular?; doğuda biriken bulurlann getirdiği ^fana, uzaklardan gelen gök gürültüleri, su...

Yatağa uzanmış şekle dönüp bakmadı.

Aralık pencereden dışarı, uzaklara dikti gözlerini, yaklaşan yağmurun kokusunu içine çekti; yaz fırtınası, doğudan gelen su, arınmayı yasaklayan kirli toprağa büyük bir yıkanma fırsatı, savaş, kutsallık ve dertler için vazgeçilmez kuvvetin su tarafından emilmesi; kupkuru toprağın, inşaat alanındaki demircilerin, yelken bezinden meyhane tentelerinin, sarayın döşeme taşlarının üstünde gittikçe artan tıpırtılar. Her damla bir zevkti; başka bir şey istemiyordu; aşk serüvenlerini, şeytani anlaşmaları, kara

büyüleri de istememişti: Duyulanna birazcık müsamaha gösterilmesiydi tüm derdi arzusu.

Çenesi sımsıkı kapalı yumruğuna dayalı, Doğu'yu hayal etti, Hindistan, Haçlı Seferleri; Haçlı Seferleri sırasında bir şatoda yaşıyordu, bilinmeyen zevkleri keşfediyordu, damla damla, zevklerden bir tespih; zevk veren her şey yabancıdır, bize uzaklardan gelir, Mihail, Juan, tespih, ki tespih de Suriye'den gelmişti, zevk tespihinin taneleri, pirinç, şeker, susam, kavun, limon, portakal, şeftali, enginar: Nefis baharatlardan bir yaz yağmuru, tarçın, zencefil, parfüm; pamuk, saten, damasko, halılar; yeni renklerden bir sağanak, çivit, lal, leylak.

"Duvarlarda asılı duran her şey, tadı ya da kokusu olan her şey çok uzaklardan geliyor."

Su, su sevdası; denizler, okyanuslar, nehirler, yelkenler ve dümenler, uzaklardan geçen kırlangıçlar, kürekler ve çapalar, yelken aç, aç yelkenleri buradan zevk diyarına doğru, İngiliz sislerinden ve İspanyol gölgelerinden uzaklara, uzaklara, çok uzaklara; burada zevk kötü, sisten ve gölgeden hayaletler çıkıyor; zevkin iyi bir şey olduğu güneş ülkeleri, size doğru yelken açmak isterdim, Doğu'ya, Hindistan'a; oralara kim götürecek beni? Gel Güneye gidirli^ Mihail, Andulucia'ya, Cadiz'e, daha denizdeyken başlarız sevişmey^ hiç gelmemeliydin buraya, deniz kıyısında kalmalıydın sen, su sevdası. ..

Sürahiden kana kana su içti, dibinde kalanlan kurnun üstüne döktü, bir kumsal yaratmak istiyordu sanki, bir sahil, kum, duvar çinileri ve minderlerden ibaret yatak odasındaki zindanından uzaklara yelken açmak için bir liman; sürahiyi boşalttığı yerde, kurnun üstünde yayılan ıslak lekenin ortasında bir şey kıpırdadı, sankı kumlar filizliyordu, o kurak kumlardan bir bitki yükseliyordu, bir tomurcuk, hayat tohumu, kumdan kozasından çıkmaya çalışan bir tırtıl, ıslak kum habbeleri, bir bücür, değersiz, mini-minnacık, canlı bir kök çıktı ortaya, Senyara'nın içtiği suyla vaftiz olmuş, suyla çağrılmış, nemli bir şalgam, adamkökü, avluda çek-tı^m eziyetlerin, otuz üç buçuk gün boyunca aşağılanmamın ardından nedimelerden bana verdiği, adamkökü; ölünün toprağından kopartılmış olan, asılan adamın gözyaşlanndan doğan bitki, canh canlı yakılan bir adamın gözyaşlanndan belki de, adamkökü, anladım

işte sonunda, Mihail-ben-Sama, Miguel-bin-Hayat'ın külleri altında gömülü olduğu topraktan sökülmüş, küller kumla karışmış, adamkökünün kökü, çabuk, gözleri için iki kiraz: Görecek; ağzının yerine bir dilim turp: Konuşacak; buğday, buğday ekilsin küçücük kafasına, buğdayım yok, ekmek, ufalanmış ekmekler, kafasına ekmek kinntılan konsun: Saçları çıkacak, görecek, konuşacak; bana sırlanm açacak, hazînelerin nerede olduğunu bilir, minik şalgam, küçük adam, bunca zaman sen hep buradaydın, benim yatak odamda saklıydın, nereden geldi bu kumlar? Ölümün kumlan herhalde, insanların öldüğü tüm gergilerin ve işkence direklerinin dibinden toplanan kül ve toz, adamkökü, ağlayan adamkökü, onlar sana hayat vermek için öldüler, onların gözlerinden dökülen yaşlar, ersuyu darnlalan, adamkökü, asılmış adamlar, yakılmış adamlar, başı vurulmuş adamlar; herkes bilir kı, adamkökü ölürken son kez ekilir...

Her yer ne kadar sessiz. Herkes nerede?

Hüküm

Hacının sesine kulak vermeyi bıraktı.

Aragon'lu kör dileneninin çaldığı nağmeler nihayet son buldu. Senyor'un yatağının çevresindeki perdeler hâlâ kapalıydı, o perdeler, o yelkenler ki bir deniz kazasından kurtulan kazazedeyi içoğlanı kılığındaki kadı^m rehberliğinde Kastilya ovalanna getirmiş, genç kazazede onlann ardından Senyor'a yolculuğu sırasında başından geçenleri bir bir sayıp dökmüştü ve onun tepkilerini sezmiş -titreyişi, korkusu, öfkesi, onu ^^tırrmaya niyetlenmesi, makam koltuğundan kalkması ve bu alışılmamış dinleyici kitlesini dağıtrnayı düşünmesi, herkese odalara, hücrelerine ve kulelerine dönmelerini buyurmak istemesi- fakat arzularını tahmin edememişti: Çilesiyle baş başa bırakılmak, sonra Guzman'dan merhemler, içkiler, yüzükler ve büyülü taşlar istemek, ardından Ines'in geri getirilmesini, bir gece daha onunla bırakılmasını buyurmak...

Senyor tir tir titreyerek, soluğu kesilerek koltuğunda doğruldu. Bacakları zayıf düşmüştü ama yüzü taş misali ciddi ve sesi bastırılmış bir gök gürültüsüydü:

“Herkes bilsin ki burada anlatıldığını duyduğunuz hurafeleri ve yaşam tarzlarını hiç kimsenin hiçbir şekilde yazmasına izin verilmeyecek, hiçbir ağız bu sözleri bir daha tekrar etmeyecek, zira böyle bir şeye kalkışmak Efendimiz Tann'ya karşı çı^nak olacaktır ve bizim...”

Yeniden makam koltuğuna çöktü, ellerini birleştirdi, parmaklarını çıtlattı ve sözcüklerin üstüne basa basa devam etti:

“Bu vesileyle hükmümüz malum olsun kı... yeni... dünya... diye bir... yer... yok. ..”

Etrafındaki suskunluğa şöyle bir baktı.

Ardından küçümser bir el hareketiyle etrafındakilere çekilmelerini buyurdu.

Guzman buyurgan bir el hareketiyle öne atılıp tek tek açtı yatakta oturan üçlüyü gizleyen perdeleri.

“Peki bu haberleri getirenlere ne yapmamızı istersiniz, Efendimi z? ”

"Muhafızlar... teberdarlar... onları tutuklayın... en derin zindana ... atın hepsini.”

"Elbette işkenceden geçireceğiz, değil mi, Senyor? Bildikleri her şeyi anlatmadılar daha...”

"Kimse dokunmasın onlara. Sakın elinizden kaçırmayın. Daha sonra onlarla konuşacağun. Şimdi değil. Guzman, herkesin çıkmasını istiyorum; sen de çık; çok yorgunum; çıkın, hepiniz, çıkın!”

Söylentiler

Yaverler ve saray şapelinin papazlan, keşişler ve kahyalar, Julian ve Toribio, Guzman ve Kumandan, üç mahkûmu götüren teberdarlar, genç hacı, kör flütçü, içoğlanı kılığındaki dudaklan dövmeli kız, demirden kafes işlemesinin ardında titreşen rahibeler, Piskopos ve nedimi, Augustinus'çu Keşiş, sütunların ardına gizlenmiş temizlikçi kızlar, avcılar, Guzman’ın adamları, hepsi aceleyle çıkıyordu şapelden, fısıldaşarak, hayret, şüphe, alay, sağırlık, sersemlik, anlamazlık, korku, kayıtsızlık içinde kaçışarak,

hızla uzaklaşıyorlardı Senyor'un yatak odasının çevresinden, bir şey duyabildin mi?, hayır, duyamadım, ya sen?, ben de duyamadım, ne söylediler?, hiçbir şey, safi hayal mahsulü, ne söylediler?, hiçbir şey, safi yalan, altın diyarları, put diyarlan, inci kaplı sahiller, kan, kurbanlar, kâfirler, öğretmeli onlara hakikati, Incil’i, barbar milletler, imha etmeli onları, kan ve ateş, pu^erestler, avuç avuç altın, düşler, yalanlar, tek bir kanıt bile yok, altının zerresini getirmemişler yanlarında, düzüşüyorlardı, ikisi düzüşüyordu, iki erkek, iki oğlancı, hayır, bir tanesi değişti^niş bir kadındı, biri de yaşlı bir adam, flütçü, bir de delikanlı vardı, bir gemici, hepsi de bir yataktaydılar, düzüşüyorlardı, Babil, zevk ve sefa içinde yaşa, yaşlılıktan olsun ölümün, çekişmek ve sevişmek tüm erkekleri eşit kılar, deliler, yalanlar, kurtar bizi, Tann'm, kurtar bizi tehlikeli geçitleri tutmuş delilerden, iyi ama bu sarayda mi?, hayaller, başında cinlerin nöbet tuttuğu hazineler, Tanrı’m, Babamız, neler oldu, Başrahibe Milagos?, hiçbir şey, kızlarım, hiçbir şey, sadece yeni bir saldın imana, başka bir tane, daima bir saldın, Hıristiyanlık kanlar içinde kaldı kâfirlerle savaşmaktan, İsa'nın bedeni, çarmıhta ölüm, günahlardan annma, övgüler, övgüler, övgüler olsun, ata-larm azametli lahitleri arasında fareler gibi kaçarcasına, Deli Hanım diye bilinen kraliçenin sakat gövdesinden oluşan yığının üstünden bilmeden adaya atlaya, ovaya çıkan yasak merdivenden sakınarak, Orvieto'dan geldiği söylenen tuhaf resimden kaçınarak, dondurucu şapeli yapayalnız sahiplerine, Deli Hanım’ın cesedine, bir lahtin üstüne uzanrmş, kendisinin heykeli olmuş Don Juan'a, kendi seçimiyle başka bir lahtin içinde olan Budala Prens’ e, onun yakınlarında bir yere sakla^ruruş, kinini bileyen, hain, sürekli yellenen cüceye bırakarak ve yine tüneller ve avlular, galeriler ve mutfaklar, ahırlar ve dehlizler, yatak odaları ve zindanlar boyunca yayılan söylenti:

Denizin ötesinde yeni bir dünya var.

“Ne delil var ortada? Hiç. Karmakarışık bir masaldı duyduğumuz, sadece uydurma, kurmaca, hayal, çılgınlık, tehlike çünkü o yüzünü Şeytan göresice hacı diğer ikisiyle, ikizleriyle işbirliği içinde, bir tanesi Senyora'nın yatak odasına çöreklenmiş, üçüncü-sü inşaat alanında asi yığınlarla beraber planlar kuruyor." "Sakin olun, Don Guzmân, içkinizi için. Beni bu serin ve gölgeli kuşhaneye getirdiğiniz için zatiâlinize ne kadar teşekkür etsem azdır, bir de kumandan mevkisine getirildi^mî bana bildirdiğiniz için

minnetta^m size. Dinlenmek için kullanılan rahat bir yerde değil de insanların iş yaptığı böyle bir yerde sizinle birlikte bu güzel olayı kutlamak benim için büyük bir zevktir çünkü bu yer amaç-la^mız açısından daha uygun, ne de olsa insan dünyada hünerleri sayesinde yükselir ama hiçbir zaman unutmayız mütevazı köklerimizi ve zor zamanlarımızı, doğru değil mi, avcıbaşı?" "Ama ben, Guzman, ben asil bir soydan geliyorum." "Daha kötü ya! Eğer dünyaya sefalet içinde gelseydiniz, çok daha büyük bir enerjiyle tırmanac^^nız basamakları ...”

Denizin öbür tarafında yeni bir dünya var

yokyokyokyok, İspanya’nın topraklan İspanya kadardır, Ispanya’nın dışında bir santim toprak bile olamaz, hepsi buradadır, hepsi sarayımın içindedir, eyvah, yardım et Yüce Efendim, Rab’ birn, Hakiki İnsan, gör bir kez daha yüzükoyun uzandığımı sırlar sunağının önünde, bu kez duy beni, bu kez cevap ver bana, maddi ve manevi dünyada var olan her şeyin sarayımın, yaşama sebebimin içinde bulunduğuna beni inandır; her şeyin bir kopyası burada sonsuza dek kapalı kalacak benimle, ben, son olan ben, vârisleri olmayan bir kral, bu küçültülmüş alanda her şey elimin altında, her şey, her şey, sınırsız, ulaşılmaz ve çoklu bir genişlikte değil, dünya p^anaklarımın arasından kayıp gidiyor, kısa hayat, ebedi şan, değişmeyen dünya, burada fazladan tek bir fikre, tek bir korkuya, tek bir coşkuya, tek bir meydan okumaya yer yok, her şey burada, her şey anıtmezarımın duvarlan içinde, zevk ve sefa burada, matem burada, ruhun savaşı burada, sanat da burada, Birader Julian, bilim, Birader Toribio, iktidar, Guzman, onur, annem, sapıklık, oyun ve zevk, Senyora’m, aşk, Ines, senin ebedi refaha ulaşma ve insanlığı kurtanna planın, Kurtarıcımız İsa, burada, katı, sabit, mevcut, anlaşılır, nihai özlerine dek damıtılmış, burada iyi, kötü ve var olan her şeyin nihai yargılamşı, kendi sebeplerimden dolayı da olsa bu sayede senin başlattığını devam ettirmiyor muyum, buradaki her şey senin başlattığını devam ettirmek için değil mi; sonuna kadar gidilecek, her şey tüketilene ve biz de tükenene kadar ilerlenecek ve amacıma ulaşacağım, biz tek kalanlar olacağız, son kalanlar, her şeye sahip olacağız ve nihai hareket bu aşamada yapılacak, öyle ki nihayet her şey çözülecek, anlaşılacak, hırs ve savaş, şehvet, şüphe, saldın, suç ortadan kalkacak, artık bilinecek neyin mahkûm edilip neyin kurtanlacağı, hangisinin insan yüzü hangisinin ilahi yüz olduğu; tek bir hayat, Tanrı’m, ivediliği, yorgunluğu, çılgınlığı azaltmaya

adanmış bütün bir hayat, bu uğurda hepsini buraya kapatacak, geride hiçbir fırsat kalmayıncaya kadar onlara bütün fırsatlan verecek, böylece dünyadaki son büyük olayın gelişini, senin mutlak yargılamanı hızlandıracak, tüm sırlar açığa çıkartılacak, cennetteki krallığına ulaştığımızın bilincine ereceğiz, sonsuza dek ulaştığımızın bilincine; çünkü dünya artık var olmayacak, insanın alaycılığı ve trajedisi bir daha yeryüzünde sergilenemeyecek, dünyevi hayat denilen lanetli ara aşama olmadan yalnızca cennet ve cehennem olacak, böyle olacak çünkü kimse her şeyin sonundan daha üstün bir armağan veremez, var olan her şeyin son bir defa var olmasını sunacağız ki hepsi burada benimle ya da bizimle birlikte birlikte son bulsun, yeni bir dünyanın engin ve dehşet verici ihtimaller ^^ağında değil çünkü orada her şeyin yeniden başlaması ihtimali saklıdır, yokyokyokyok. ..

Yeni bir dünya var ...

“Neden olmasın, Birader Juliân? Eğer gökyüzündeki ^im cisimler küre şeklindeyse, dünyamız bir istisna olamaz ki, mümkündür doğudan batıya, güneşin doğduğu yerden battığı yere gidersen eninde sonunda yolculuğa başladığın noktaya geri gelmen.” “Seni anlıyorum Birader Toribio ama beni korkutan bu değil, başka şeyler.” “Nedir peki bunlar?" “Eğer o delikanlının anlattığı yeni dünya ve senin anlattığın yeni evren gerçekse, o zaman mekânın ucu bucağı yok demektir, insanın ve onu yaratan Tanrı'nın itibannı akıl almayacak kadar düşüren bir şey olur bu.” “Tann'^ ödüllendirilmeye, bağışlanmaya ya da yüceltilmeye ihtiyacı yoktur, Juliân çünkü eğer bir Tann varsa O her şeydir.” “Peki ya insan, Toribio, insan?..” “İşte şimdi bize bağlı artık sanat, felsefe ve bilimle insanı şereflendirmek ve ona gurur duygusu aşılamak; bu yeni uzay ve zaman bizim itiba^^m zedeleyemez, Birader'im, bizi egemenliği altına alamaz." “Peki ya ruhumuz, Toribio? .." “Gurur, Julian, korkma insanın gururundan.” “Ruhumuz bizden kaçıyor, damla damla akıp gidiyor, acele et, bu akışı durdurmalıyız...”

Okyanusun öbür tarafında

“Olup bitenler üzerindeki kontrolümü kaybediyorum, tüm tasanla^m talibin karşısında hezimete uğruyor, nereden bilecek-o kazazedenin böyle şeyler anlatacağını, acaba ne etkisi olacak bunun Senyar'un ruhuna, kanıt, kanıt, kanıta ihtiyacım var..." “Tüylerden bir maske?” “Yok canım, o genç adam

abartılı zenginliklerden, altın ve gümüşle kaplı odalardan, değerli takılardan söz etti ama kendi gözlerimle görmedim daha minicik bir altın parçası bile, kararmış, eciş bücüş bir inci bile görmedim, hiçbir şey yok, ya^nda hiçbir şey getirmemiş, en ufak bir kanıt bile getirmemiş yanında, altı üstü küçük bir ayna, bir makas ve her Doğulu zanaatkânn bir çırpıda yapabileceği bir maske... Hiçbir şey yok! İ nanamıyorum...”

Var. ..

"Altın saraylar, yeşim taşından tapınaklar, bronz küpeler mi diyorsun, Lolila?” “Evet, Hanım'ım, bir de inci tarlası kumsallar, kısacası bizim gibi en yoksul temizlikçi kızların ya da siz zatı şahaneleri gibi en asil hanrnefendilerin düşleyebileceği her şey." “Ah, Lolilla, Azucena, ben de tam bu ikindi zevk ve sefanın ne kadar uzaklardan geldiğini düşlüyordum; zevk veren her şey bize Doğu'dan geldi, ondan önce hiçbir şey yo^ta; kim bilir bu yeni topraklarda ne zevkler vardır! Sırtında bir haç ve ayaklannda altışar parmak olan sarışın bir genç diyorsunuz, ha? Ah, benim muhteşem temizlikçi kızla^m, o zaman -birbirlerine tıpatıp benzemelerine rağmen- üç farklı adam var; ah, Don Juan, ah benim Don Juan'ım, biliyorum seni nerede arayacağımı, eşsiz değilsin, söylemiştim sana, benden asla kaçamazsın, her seferinde yeniden bulurum seni, ah, benim gerçek efendim, farecik, demek böyle ödüllendirdin beni, yeni ülkenin ve onun hazlarının sırlarını açtın bana, sevgilimin, sevgililerimin geldiği yeni ülke, hararet yapan tarçının, sulu portakalların, tatlı kayısıların geldiği yeni ülke, ah benim minik erkeğim, adamköküm, böyle gösteriyorsun kendini, böylece ilk olarak bana gösteriyorsun hazinelerin yerini, böyle hak ediyorsun ününü, bakin ona Azucena, Lolilla, bakın ne gömülü odamın kumlarında.” “Eyvah, bir yılan!” "Hayır, panzehiri: adamkökü.” “Amanın, şu yapışkan şalgam, şu sümüklü kök!”"Ha-yır, ufacık tefecik gizemli adam; bakın yüzü nasıl da canlanıyor; kirazlar gözlere dönüşüyor; buğday saç oluyor; turp dilimi ağıza dönüyor; ortaya çıktı ve aldım haberini yeni ülkenin ve hazinele-rinin; her şey uyum içinde; zinda^nımın duvarlan yıkılıyor; Hindistan'a giden yollar, Doğu’ya dönüş yollan açılıyor, ay, ne kadar düşsel aman, ne delirtici bir zevk aman, ne olur şu ayaklarım bassın o uzak sahillerin kumlarına ki orada erkekler senin gibi, Juan çünkü siz üçünüz aynıysanız yeni dünyadaki erkeklerin hepsi aynı demektir, uff, bitmeyen zevk. ..”

Bir dünya ...

"Öyle yakışıksız bir şekilde yerde yatmayın, Efendimiz, kalkın çünkü tövbe ve yakarışın zamanı değil, insanlann ruhlarını kurtaracak işler yapma zamanı; Kurtarıcımız çok önemli bir görev için güvendi bizlere, O ki ruhlanmızı kurtarmak için öldü, eğer şu genç hacı doğru söylüyorsa ve Incil’in ışığını o acılı milletlere götüreceksek yapacak çok işimiz var.” “Sen de kimsin, Tanrı aşkına? Söylesenize Senyor Piskopos, kim bu yanınızdaki adam? Daha önce onu hiç görmedim ve burada hiçbir yenilik görmek istemiyorum, ne bir kimse, ne bir nesne, hele şu huzuruma getirdiğiniz yaratığı hiç görmek istemiyorum, nedir bu, bir Şeytan, bir

İblis, Deccal mi yoksa? Onu görünce tanımalısın demişti sevgili İsa, onu görünce tanımalısın çünkü hayatın buna bağlı, demişti, hiç kuşku yok ki bu adamdan bahsediyordu.” “Sakin olun, Senyor, sakin olun, huzurunuzdaki kişi Teruel engisizyoncusudur.” “Basbayağı Şeytan işte, bak şu kıpkı^muzı gözlere, bak nasıl yapışrruş derisi kemiğine, hatta derisi yok, safi kemik, bir kafatası bu adamın yüzü.” “Efendimiz, zatıâlinize ve Aziz Augustinus'a yürekten bağlıyım; ben bir ilahiyat hocası, imanın yılmaz savunucusu, sapkınlıkların düşmanıyım, bu yüzden benden evvelki Teruel engi-sizyoncusunun yerine getirildim; hayatınızı tehlikeye atarak aralarına katıhp, hük^m sürdüğünüz topraklardaki sapkınlara kurnazca tuzak hazırladığınız ve sonra hepsini -huzur içinde yatsın-babanızın ellerine teslim ettiğiniz sırada pek hayran olmuştum size; takdir etmiştim gayretinizi inatçı Katharos' çulara, hilekar Valdo'culara ve ^zey’in eciş bücüş üvey çocukları Flaman Ade-milere karşı çıktığınız seferlerde; hepsi de takdir edilesi ve başarılı işlerdi ama daha da yücelirdiniz kullansaydınız doğal müttefikinizi, iktidarın kilise ayağını; yanlışa düşenler sökülüp atılamadı daha Avrupa'dan, bir de üstüne devasa bir sorumluluk yüklenmiş olarak buldunuz kendinizi: Eğer varlarsa bu yeni dünyanın vahşi milletlerini İncil'in kutsal yoluna çağırmak, onlara imanın ışığını gö^^mek ve Göklerdeki Kra^rnz İsa'nın tebaası haline getirmek; böylelikle tamamlamış olacaksınız hiç de küçük olmayan putperestlerin kökünü kazıma ve yeni imanı, bizim imanımızı, tıpkı bugün burada sergilenen davranışlar gibi barbarca ve iğrenç davranışların yeniden ortaya çıkma tehlikesine karşı koruma görevini." “Evet, evet, hep söyledim, hep tekrarladım yeminimi: Putperestte savaşmalı, bundan hiç kuşkum olmadı.” “Kimileri bazı

şeylerden şüphe ettiğinizi düşünebilir, Efendimiz.” “Yokyokyokyok” “Kalkın, Efendimiz, elimi tutun, benimle birlikte Komünyon sunağının üstündeki Sevgili İsa'ya bakın, siz de göreceksiniz yükümlülüklerinizin nasıl arttığını.” “Yokyokyokyok.” “Çünkü eğer yeni bir dünya varsa zatıalinizin olmalı, talihinizin ve imanınızın bir parçası olmalı.” “Yokyokyokyok.” “Eğer bu dünyada ve o dünyada hüküm sürecekseniz çok sert önlemler almalı ve herkes için geçerli saymalısınız, hem orada hem burada; sizin gücünüzden ne kadar uzakta olursa olsun, orada ya da burada tek bir kul bile kalmamalı anında cezaya çarptırılamayacak, sizin fermanlarınıza, sansürünüze, vergilerinize ve zindanlarınıza mahkum olmayacak; Tanrı’nın yöntemlerinin ne kadar ahenkli bir şekilde görülür olduğunu kabul etmelisiniz, Senyor; tüm muhalifleri bir vuruşta kendinize tabi kılabilirsiniz, Mağriplilere ve Ya-hudilere karşı konulan yasalar putperestlere kadar genişletilebilir; oğullar babalarının günahlarını ödemelidirler, değil mi ki çarmıha gerilen Efendimiz'in kanı cellatlarının kanını sonsuza dek kirletti ve izin verin ihbarcılar gizli kalmaya devam etsin, neden zorunlu olsun Tanrı adına çalışanlar yaptıklarının hesabını vermeye?, suçlayan ile suçlanan yüzleştirilmemeli, bir düşünsenize, olur mu hiç alelade bir hırsızın Yüce Yaradan'la yüzleşmesi, keza şahitlerin adları açıklanmasın, kim karıştırabilir ki ruhunu Şeytan’a satanlarla kendini Tanrı'ya satanları; işte bu yüzden, her insan konuşmaktan ve başkasını dinlemekten korkuncaya dek herkes soruş-tulsun; tüm akıl sahibi kimseler İman’a hizmet etmeli; son olarak da, hem burada hem orada, bütün herkese mutlak sessizlik daya-tılmalı çünkü bilimde ve şürde meydana gelecek en ufak bir çatlaktan bile sap^nlık, yanlışlık, Yahudilerin, Arapların ve putperestlerin zehri sızacaktır içeriye. Efendimiz, bu yeni topraklardaki zenginliklerle ne isterseniz onu yapın. Ama yaptıklarınızı İman adına yapın, aksi halde dünyada kazanırsınız ama ruhunuzu kaybedersiniz, vay haline dünyada kazanan kişinin...

Yeni...

"Ah, Senyor Don Guzman, iş elimizdekileri korumaya gelince şüphe vazgeçilmezdir ama aradığımız şeyin peşine düşmemizi engelliyorsa ne büyük bir talihsiz^^-." “Aklını mı yitirdin? Yuttun mu yoksa o yalanların hepsini?" "Hayır ama duyduğum her şeyi aldatılmaya meydan vermeden en sert şekilde sınayacak kadar tedbirliyimdir; sizin gibi ben de kanıt aranın; ama

bir de benim gözlerimle görün bu durumu, Don Guzman; eğer yeni dünya yoksa hiçbir kaybımız olmaz; ama şans eseri varsa eğer, o zaman düşünsenize neler kazanırız; aman, sevgili dostum; bir daha asla huzurla uyuyamayacağım, hiç aklımdan çıkmayacak şu genç yolcunun anlattıklarının var olma ihtimali; belki daha yüzyıllarca orada boşu boşuna yatacak o hazineler, tabii benim elime geçip gerçek amaçlan için kullanılırlarsa başka; putlan süslemek için değiL ticaret için, sanat, başarı ve değişim için... Dikkat ettiniz mi o yerliler bir ayna ya da bir makas karşılığında nasıl rahatça veriyorlardı mücevherlerini? Ah, Don Guzman, bu ihtiyar gözler ve zayıf kulaklar ömürleri boyunca ne gördü ne de duydu daha büyük bir fırsatı...”

Öbür tarafında

'Azucena, Lolilla, size söylüyorum, duvarlara asılan, tadı ve kokusu olan her şey başka yerlerden geliyor, ibadet ederken kullandığımız tespih bile Suriye'den geliyor, ah, boncuk boncuk hepsi benim olacak, bücürümün rehberliğinde, buradan uzakta, bu lanetli ölüm manastınndan uzaklarda, yeniden doğabilirim, ha-ya^mı yaşayabilirim, ben ki ömrüm boyunca yaseminler ve çeşmelerle dolu bir bahçe istedim, ben ki sadece çobanlar her gün akşam olduğunda flütleri ve sürüleriyle penceremin altından geçsinler istedim, ben ki sisli Anglia’yı terk edip güneşin ülkesini ve portakal ağaçlarını bulmak için geldim ama onun yerine yabani otlann yetiştiği bu ovada buldum kendimi, ısırgan otuyla, devedi-keniyle yaralanıp berelendim, şimdi dizimin dibindeki dünyada bulunan en büyükbahçeye sahip olabilirim, özgür topraklar, yeni topraklar, İngiliz halamın ve amcaının beni gönderdiği bu lanetli ovanın yükleri, suçları ve yasakla^nnın olmadığı topraklar, ah, Don Juan, hazlar kimse için sonsuz değildir, özgür ülkede kadınlar ka-olmak için ruhlarını Şeytan'a satmak zorunda kalmıyorlar, ah, Şeytan'ı kendi oyununda yenebilirim, ruhumu ikinci bir kez sata-b^^m, eminim doğru düzgün kayıt tutamıyordur çünkü ruhlara sahip olmak için öyle yanıp tutuşuyor ki, değil bir kez, iki kez, bin kez bile alır yeniden, boynuzlu ve kuyruklu olanın ta kendisini aldatabilirim çünkü eğer her şey bittikten sonra mahküm edilirsem ne kaybede^rn ki, söylesenize benim sevgili temizlikçilerim, eğer onu aldatıp da kazamrsam, kazancını en azından ikinci bir şans olacak; ikinci bir hayat, bininci ülkede; ah, benim aziz temizlikçi kızla^m, bana ne büyük mutluluk verdiniz, bilemezsiniz."
“H^^n’ını, Ha^rum’ını, unutmayın, iksirlerinize, büyülerinize ve süslü

sözlerinize rağmen Şeytan'ın gelmeyi reddedebileceğini unutmayın; her şeyi denedik ama nafile; nerede bu Şeytan? Herhalde şu küçük erkek parçasında değil, korku salmayan, sadece ^ksinti uyandıran şu sümüklü kökte değil; bu kök parçası eninde sonunda Barbarica denilen maskara^^ erkeği olmazsa şanslıdır." "Ama ben biliyorum, Azucena, Loliila, biliyorum; artık biliyorum, biliyorum Şeytan'ın nerede olduğunu..."

Okyanusun

çıkın, çıkın, çıkın şapelimden, kozadan dışan çıkın, sarayımı, hizmetçilerimi, ülkemi, her şe^mi alsınlar, bir burayı bıraksınlar bana, ölülerimi, merdivenimi, sunak arkasında duran resmi, yatak adamı, yuvamı, acılanmı; putperestleri yok etmek, evet, böyle bir söz vermişim, bunu Guzman'a yaz^^^ştım ve yazılan her şey yazılı kalır ve gerçeğe dönüşür ama nereden bilirdim dünyada başka putperestlerin de olduğunu, dünya bu kadardı, sınırlan belliydi, etrafı çevrilmişti, fethedilmişti, sapkınlarm ve putperestlerin kimler olduğu biliniyordu, evet, putperestler benim ellerimden tatsınlar ölümü ve ben de sapkınlara ihsan ettiğim bağışlama hakkına sahip olayım, hakiki bağışlama, Flandre topraklarındaki geçici anlaşmalar gibi değil ama bu nihai manastırdaki ebedî sözlerimle, hiç yazılmamış olan ve hatırlanan tek bir anlaşma bile var mıdır dünyada? Yeni dünyada putperestleri imha etme ihtiyacı eski dünyada sapkınlan bağışlamanın bedeli mi olacak ama bu Augustinus'çu, bu ölü suratlı herif tam tersini söyledi bana, herkese aynı yasa, herkesi yok etme zorunluluğu, Yahudiler, Araplar, putperestler, sapkınlar, eğer öyle olmayacaksa ne olacak, tam tersini mi yapacağım, buradaki ve oradaki herkesi bağışlayacak mıyım aman, yokyokyok, eğer yeni dünya varsa böyle yapmakla bir şey geçmez elime, yeni dünya yok edilmeli, benim dünyamı bu kadar acımasızca alaya alan hiçbir şey duymadım daha önce, gencin dediğine göre, bir dünya ki doğal düzeni her gün yeniden yaratılmak zorunda çünkü hayatı güneşe, geceye ve kurban vermeye dayanıyor, bir dünya ki her ölüyar ve her şa

fakta yeniden yaratılması gerekiyor, yokyokyokyok, benim dünyamın amacı sonsuza dek sabit, bu dünya sonsuza dek güçle, suçla, verasetle düzenlenecek, benim dünyam sarayıma denktir, yeni dünya ise mümkün olan en çeşitli dünya, o dünya anlaşılmaz, filizlenme, bir günlük çiçek, her

gece ölüm, her sabah yeniden doğuş, tam da benim merdivene çıkarken aynada gördüğüm şey, her şey değişiyor, hiçbir şey tamamen ölmüyor, hiçbir şey harcanmıyor, her şey yeniden diriliyor, dönüşüyor, her şey bir başkasından besleniyor, yok oluş imkânsız, her şey tekrarlamyor, ah, tüm kuramlarım, tüm felsefem, ben çırılçıplak kalacağım, mağlup olacağım, gerçekten mağlup olacağım, dünyaya verdiğim onca şey onu zorlamak için şöyle demeye: Sana bunun karşılığını veremem, sen kazandın, senin yok oluşun benim yenilgim, ben yaşamaya devam ediyorum ama sen mevcudiyetimi silmeyi başardın, beni öldürdün çünkü sen öldüğünde ben senin yüzünden ölüyorum çünkü sen öldüğünde senin yerini dolduracak bir şey bulamıyorum; oysa şimdi hepsi boşuna olacak aşağ^k bir oğlan bana koca bir dünya verirse, yeni bir dünya aman ya Rab'bim, nasıl karşılığım veririm böyle bir armağanın, ne verebilirim böyle bir armağana denk düşebilecek, yeni dünyanın mekânını neyle doldurabilirim, daha ne kadar suç, aşk, endişe, savaş, zulüm, düş ve kâbus görmeliyim tüm varlığını oluşturan yoğunlaşmanın bu titrek iğne ucuna yeniden varab^nek için, ah, duy beni Yüce Efendim, söyle artık hakikat nedir, eğer yeni dünyayı fethedersem, onu değil kendimi fethet-

olmayacak mıyım?

Öteki tarafında

“İnsan gök kubbenin düzenini gözlemeye başladığından beri, Toribio, gökcisimlerinin ne zaman hareket ettiğini, nereye gittiğini, hangi hızla gittiğini ve bu hareketin nelere yol açtığını izlemeye başladığından beri, reddedebilir misin artık -lafzımı mazur görürsen- insamn da gök kubbenin Yaradam'yla karşılaştırabilir bir zekâsı olduğunu?" “Hayır, Julian, bana kalırsa tek söylenebilecek şey, ilahî malzemeleri ve aletleri bulabilseydi insanın da bir şekilde gök kubbeyi imal edebileceğidir." “Pekâlâ, insani malzemeler kullanarak yeni bir dünya imal etmek de beni memnun etmeye yetecektir." "Bunun yapılabileceğinden hiç kuşkun olmasın, Birader çünkü her şey mümkündür, hiçbir şeyi reddetmemek gerekir; doğa, özellikle de insan doğası birbirini ve varoluşun her düzeyini sarmalar, ilahi olandan şeytani olana, hayvani olandan gizemli olana kadar; hiçbir şey inanılmaz değildir; hiçbir şey ihtimal dışı değildir; bizim reddettiğimiz ihtimaller ancak bilmediğimiz ihtimaller olabilir..."

“Kimin için ticaret, ihtiyar? İstersen ben söyleyeyim: Senyor'un, bizim değil onun serveti artacak bu ticaret sayesinde ve böylelikle bu yeni dünya bir kez daha kendimizi geliştirmemizi engeileyecek ve bizi önce^nden daha kuvvetli halkalarla krallık gücüne zincirleyecek. ..” "'Ah, Don Guzman, benim zekâma olan güveniniz bu denli az mı? Çevrenize bir bakın; hükümdarlara, keşişlere, saraya, dinin kendine bir bakin; nedir hepsinin ortak özelliği? Kısırlık; nasıl keşişler üreyip varlıkla^m çoğaltamıyorlarsa, Senyor da servetini çoğaltamıyor, bu onun en temel varlık nedenine ters; eğer benim kendi gözlerimle gördüklerim ve senin onun hakkında bana anlattıkların doğruysa onun konumunun, gücünün ve inancının kazanmaya değil kaybetmeye bağlı olduğu da doğrudur. Senyor’un hanedanı onurla kaybı, şerefle kaybı, asaletle kaybı, güçle kaybı hep karıştırdı, tıpkı kaybı kazancı düşünmeden parlayan her şeyi çalıp yuvasına saklayan bir saksağan gibi. İyi düşünün, Don Guzman. Duyduklarımızı ve şimdi size söylediklerimi iyi değerlendirin, o zaman Senyor’u yönlendiren güdülerle yeni dünyadaki hayatı yönlendiren güdüler arasında korkunç bir benzerlik bulacaksınız. Güç bir meydan okumadır ve karşılığı verilemeyecek bir şeyleri vermeye dayanır. Bir meydan okuma, diyorum çünkü en büyük güce sahip olan kişinin sahip olduğu şey hiçbir şeydir; eninde sonunda kayıptır; eninde sonunda ölümdür; eninde sonunda fedakârlıktır: Başkaları için fedakârlık, ölüm ve kayıp, mümkün olduğu sürece bu böyle devam eder ve artık mümkün olmadığı zaman, kişinin kendisi için fedakârlık, öl^rn ve kayıptır elinde kalan. Benim çözümüm gayet basit; bu olumsuz uygulamaların karşısına gayet olumlu bir teklif çıkarıyorum; ele geçi^ek için değiş-tokuş; kayba karşı kazanmayı koyuyorum. Senyor bu ölüm sarayını bitirmek istedi? Sen de gördün, eninde sonunda gelip benden borç aldı. Yeni bir dünyanın var olup olmadığını anlamak için gemiler göndermek istediği zaman ne yapacak? Yine bize gelecek, teçhizatçılara, satıcılara, silah imalatçılara. Yeni ülkelerde koloni kurmak istediği zaman ne yapacak? Sizin gibi adamlara başvuracak, Don Guzman, yalnız zatıalinize değil saraydaki en alelade adama bile, şehirlerdeki hırsızlara, toprağım yiti^rmiş soylulara; yeni dünya bizim olacak, silahl^^^Ja ve zekârnızla ele geçireceğiz onu, emeklerimizin karşılığını da yerlilerden bize akacak olan altın ve incilerle alacağız, gerçi hiç unutmayacağız Senyor’un beşte birlik payını ayırmayı, sonra da borcunun ilerideki taksitleri olarak

ayırdığırmz payı geri almayı ve onu memnun etmeyi ve onu aldatmayı. Ah, böyle işte!” "Hadi canım sen de, hayalcinin tekisin, seni huysuz yaşlı budala; ne talihsiz bir gülmüş bu sarayın kapılarım sana açtığrm ^in. Hayal görüyorsun sen, yeni dünya olsa da olmasa da Senyor olmadığına hükmetti; sen de duydun onu." ‘Ama bir kağıt parçası tarihin ilerleyişini durdurmaz.” “Senyor durdurabileceğine inanır; o yalnız yazılı olana inanır.” "Öyleyse kâğıt parçalanyla kazanmalım zaferimizi; bana kalem, mürekkep ve parşömen bulun, bu gece gitmeye başlasın mektuplanm Cenova ve Oporto, Anvers ve Danzig’deki müteahhitlere ve kâşiflere; dünya çok daha enginlere kadar genişleyecek...”

Var

"Şeytan, evet, Azucena, Lolila, Şeytan'ın varlığı gerçektir, biliyorum ama o bilge, gıdıklayıcı, ipek kürklü fareciğin bedeninde değil yalnızca, Don Juan'ın etini ele geçiren ve onu yönlendiren farenin çifte bedeninde de değil. Hayır, bakın, dadılanm: Bakın yatağımda yatan şu bedene, kraliyet ölüle^nin parçalarından yaptırın, ağacı özü ve akasya sakızıyla bir arada tuttuğum şu

bedene bir bakın; gözleri bir cesetten, uyluğu başkasından, kulak-lan birinden, elleri ötekinden, işte Şeytan da böyle bir şey; ^artık tanıyo^rum onu; Şeytan bizim içimizde yaşayan bir tıpkı beynim şu korkunç bedeni topladığım gibi onun da tamamlanması gerek: Şe^ytan'ın ruhu ancak başka ^W^ın parçalarından toplanabilir, Senyor’un, annesinin, cücenin, Guzman'ın, Julian'ın, Astronom Birader’in, Vakanüvis’in, işçilerin, Don Juan'ın, Budala'nın, sözünü ettiğiniz hacı^nın dudaklarında dövme olan kadının, Ara-gon'lu kör flütçünün, sizin ve benim ruhlarımızdan; hepsini birbirine kat ve ateşin üstünde koca bir kazanda kanştır, aselbent ve sansabır katmaya bile gerek kalmadan Şeytan'ın ruhunu elde edersin." "Onun tutkusunu, onun hayalini.” “Ay, Hanım'ım, ^m dedi bunu?” “Korkusunu, öfkesini, ömrünü, masumiyetini." "Amanın, ^lerim takır takır ediyor korkudan." “Oburluğunu, isyankârlığını, arzularını, sefaletini, aptallığını, bilgeliğini.” “Eyvah, Lolilla, bu ses ölüler diyarından geliyor.” “Eyvah, Azucena, kumlar dile geldi.” ‘ ‘Duyumsuzluğunu, köleliğini, azametini." "Dinleyin, temizlikçiler, o konuşuyor; dinleyin, o biliyor.” “Dünyadan geçişinin bir izini bırakinak istiyor; zavallı bir yaratık o, Şeytan hepsidir

bunların." "Konuşuyor, güzel hizmetçilerim; turp dilimi ağız oldu, bücürüm konuşuyor.” ‘Ve biz de tüm bunların bir parçası olduğumuz için, bizi kandırmaya çalışıyor, bizimle anlaşmalar yapıyor bizim araalı^tmzla kendini ^m^nl^ak için.” “Amanın, ^kind^ak-tan çatlayacak ^le^m." “Oyn^ak, sevmek, ağlamak, gülmek, savaşmak, düşlemek, yaralamak, öldürmek, ölmek, bizimle beraber yeniden doğmak için.” “Ay, Tann canımı alsın ki bu kök konuşmasını biliyor!” ‘ 'Çünkü Tann bunların dışındadır; o sonsuz mükemmelliktir, saf, çelişkisiz özdür, karşıtı olmayan bir^^.” "‘Ay, bu ufarak oyuncak konuşuyor gerçekten!” 'Ve bu yüzden bizi severken bizden nefret eder.”"Şimdi korkudan düşüp bayılacağım, uyol! " ‘Ve bu yüzden bizi kendisine çağınrken bizi küçümser.” “Ay ama-nin, orospuluk andım üzerine yemin içerim ki inanmak için gözlerinle görmek gerek.” "Tanrı ona gitmemizi istCT, oysa Şeytan bize gelir; biz onun gibiyiz; o bizim en gayretli, gizli ve ateşli yandaşı-mızdır.” "Eyvah, Azucena!” "Eyvah, Lolilla!” “Eyvah, Aziz Thomas!” "Gözlerimle görmesem hayatta inanmazdım!”

Bir dünya

kocam, Kralım, çık ortaya, saklanma, bak herkes gitti artık, Barbarica’ndan başka kimse kalmadı ortalıkta, bir ben vanm, senin minik kraliçen, bodur küçük kadın parçası, o enfes babafingoyu esirgeme benden, hadi çık saklandığın yerden, zifaf gecemi haram etme bana, nereye gittin, çıksana. Gel, geri dön bana, eksiklerimi kapatacak ne meziyetlerim var göstereyim sana, göreceksin kukumun ne kadar sıcak ve derin olduğunu, göreceksin seni ne çok sevdiğimi. .. eğer bana gelmeyeceksen piçin dölü, umarım dizlerin şişer, gözkapakların kızarır, derin yeşile, kanın zehre döner ve zamazingon çürüyüp kokmaya başlar, eğer bensiz gidersen buradan, umarım her gittiğin yerde yüzüne karşı bağınrlar, ibne, diye!

Yeni

söyle bana şahin, yırtıcı şahin, benim güzel şahinim, ne yapmalıyım, tek sadık dostum sensin be^m, tek gerçek günah çıkartıcım, bazen o rolü oynayan Birader Julian değil, sen, şahin, söyle bana, bir köstebek gibi kemirdim Senyor'un iktidarının temellerini, sabırla komplolar kurdum, uzun zaman diş biledim, ben kimsenin adamı değilim, biliyorum ki bu büyük düzensizlikten bana faydalı yeni bir düzen çıkacak, bedeli ne olursa olsun

çünkü eğer Senyor kazanırsa onu saran tehlikelere karşı kendisini önceden uyaran basiretli bir danışman olarak hatırlayacak beni, düşmanlan kazanırsa -şehirler, tüccarlar, işçiler- sarayın içindeki sadık dostları, onlar için kapıyı açan adam olarak bilecekler beni fakat bu yeni haberler çok beklenmedik bir anda geldi, engin okyanusun ötesinde bir ülke, Senyor ve onun evi için ikinci bir fırsat, Daha Değil, Daha Değil, evet, şimdi, şimdi çünkü Senyor topraklarını genişletirse ayakta kalabilir, o gencin gördüğü muhteşem zenginliklere sahip olabilir, kimseye bir borcu kalmaz ve bir kez daha, belki bu kez sonsuza dek onun lanetli hanedaruna borçlu kalınm, Don Hiçkimse, o yeni dünya varsa, şahinim, eğer tefeci haklıysa, o zaman onu keşfetme, fethetme ve kolonileştir-me serüveninde yer ^mamam için bir neden var mı? Sonsuza dek Senyor'un uşağı olarak mı kalacağım, ikinci bir fırsatım olmayacak mı, sonsuza dek onun mistik seanslarının sıkılgan bekçisi olarak mı kalacağım, benim uzun zamandır uğruna mücadele ettiğim şöhret ve servet başkalarına mı kalacak, yeni dünya, yeni dünya, eğer varsa kimin olacak bu yeni dünya, bu hayattan bezmiş, tabansız, hasta Senyor'un mu olacak, bahse girerim yeni dünya varsa da yoksa da bizim Senyor ayak basamayacak o topraklara çünkü asla cesaret edemez zayıf gövdesini güneşe çıkartmaya, gö^te geremez yorucu ve dehşet verici bir yolculuğa, is-korbüt illetine, koca okyanusun türlü dertlerine, deniz canavarlarına, haşarata, ateşli hastalıklara, göğüs göğüse çarpışmaya, yeni dünya, şahinim, benim narin şahinim, bu kuvvetli kollar fetliede-cek mi o ülkeyi ve hazînelerini, Guzman, Don Hiçkimse, yeni insan, aldatıcı, hareket adamı, kanı mikropsuz, marazi ağnlan olmayan bir adam, ben, kişisel güçlerime değecek bir yükün altına girebilecek miyim, ben, ben, ben? Eğer yeni dünya varsa, benim onun içindeki yerim ne olacak, şahin, ah, şahin, onun yalnızca var olmakla kalmayıp benim için var olduğuna inanmaya başlıyorum, benim gibi insanlar için, gösterebilsinler diye o ormanlarda, denizlerde, nehirlerde, ovalarda, dağlarda ve tapınaklarda evrenin tasarlamaya değil harekete geçmeye, verasete değil kuvvete, soya değil kısmete, istikrara değil ilerlemeye ait olduğunu: Yani Senyor'a değil bana, ah, benim güzel şahinim, dostum, yakışıklı şahiniın, ben de mi düş görüyorum yoksa, bizim çelimsiz Felipe'yi hem burada hem orada yenebilir miyim? Evet, onun adına iş göreceğim, onun sözleriyle ama aslında kendim için hareket edeceğim, uzun uzun keşif günlükleri yazıp hiç bilmediği toprakların hükümdarı olduğuna inandırabilirim onu, yazılı gördüğü her şeye inanır, ah, şahin, engin denizi aşma arzusuyla yanıp tutuşmaya başladım şimdiden, yeni

dünyanın ışıltılı sahillerine kıhcımı saplamak, tapmakları yakmak, putları yıkmak, putperestleri yenmek için sabırsızlanıyorum, nice kahramanlıklar bekliyor bizi, benim güzel, genç şahinim çünkü sen de benimle geleceksin, benim kolum senin tüneğin olacak, avını yakalamak için ok gibi gökten süzüldüğün gibi senin, yeni topraklann hazîneleri üzerine bir lanet olup öyle çökeceğim ve sonra, şahin ve sonra... ne demişti hacı? Bir kumsal, incilerle dolu bir kumsal ki orada yatan servetle en soğuk, en uzak, en soylu, en küçümseyici kadının bile gönlünü çelebilir, onu incilere, altınlara, mücevherlere boğabilir ve onu alabilirim, kahramanların şöleni, Senyora, yeni dünya, fethedilmiş ülke, fethedilmiş kadın, şahin ...

Daha Değil

Barbarica, Barbarica, kes zınitıyı, duymuyor musun seni bastıbacak, görmüyor musun beni, gözlerin yalnızca vârisimizin yattığı lahti mi görüyor yoksa, gel bana küçük aptal, hanımın seni çağırıyor, yardımına ihtiyacım var çünkü ne kollarım ne ayaklarım var, gel bana, şimdi hayata döndüm ve her zamankinden çok ihtiyacım var sana, neden duymuyorsun beni, görmüyor musun halimi, ben zaten ölmüştüm küçüğüm, çoktan ölüp gitmiştim, Kralımın ve efendimin cesedinin yanında Ispanya’^n yoüarıu ve manastırlarım gezerken ölüydüm, buraya geldim, Kral oğlumun anıtmezarına, budalalar, azılı kadınlar düşürdü beni nişimden, kancıklar gibi ezip geçtiler beni, beni öldürerek öldürebileceklerini sandılar, ah, ne büyük hata, küçüğüm benim, ne büyük hata, ne ciddi bir hata çünkü zaten ölmüş olan biri nasıl ölebilir ki ve eğer ölüyse, nasıl olur da öldürüldüğünde tekrar canlanmaz, gel benim küçük kraliçe adayım, gel gidelim birlikte, yapacak çok işimiz var, sana hep söylemedim mi, öldüğümüz zaman doğal hayatın beş duyusunu yitiririz ama doğaüstü hayatın altıncı duyusunu ediniriz, buraya gel, kaldır beni, yeniden yaşayacağız, yeniden başlayacağız, yeni bir koku aldım, her yandan yükseliyor bu koku, dünya genişliyor, salaklar, ötesine bakıyorlar, beyhude hayallerle, büyük umutlarla, bizden kaçabileceklerini sanıyorlar, yasalarımızdan, gücümüzden ve kaybımızdan, on^^muzdan ve fedakârlığımızdan, hiçliğimizden kurtulabileceklerini sanıyorlar; fethedeceğiz, hiçlik krallığımızı dayatacağız onların umutla baktığı ülkeye çünkü onların ileriye attıkları her bir adıma karşılık biz iki adım geri atarız, geçmişin buzullarında geleceği esir tutarız, Budala Prens’i lahtin içinde bırak, terk et onu, sana daha iyi şeyler vaat ediyorum,

Barbarica, kendime daha iyi şeyler vaat ediyorum, ah, bir daha asla evlenmem benden önce ölecek bir kocayla...

Nondum

"^mızı taşı, kemik yüzüğü getir Guzman. Nefes alamıyo-^rum. Ne iyi oldu geri dönmen, neredeyse tek başıma boğulup ölecektim burada.” “İçin şunu, Senyor, için şunu.” “Su bile ^^e dönüyor boğazımda.”"Yalvannm için ve beni dinleyin.”“Sadık Guzman, ben sensiz ne yap^^? Bana b^fan, beni uyardın, peki şimdi delirmekten ya da soluksuz kalmaktan daha korkunç olan bu acıyı dindirebilecek misin; hayata bağlanmama neden olan şeylerin kaybının verdiği acıyı, aynı zamanda hem delirmek, hem de soluksuz kalınakla bir olan bu acıyı?” “Anlıyo^rum Senyor fakat beni bağışlarsanız bel^toek isterim hükmünüze katılmadığımı.” “Yeni dünya, Guzman, benim için yeni olan bir dünya, tahtım için yeni. Tek istedi^m var olan her şeyin bu duvarların arasına sığabilecek kadar azalması, sonra da şahs^^ ve neslimin bir an önce yok olmasıydı. Bir mezarlık inşa ettim; onlar bana bir evren sundular. Yeni dünya lahitlerimin içine sığmayacak.” “Senyor, bütün saygımla belirtmeliyim ki kazanan sîzsiniz, olup bitene bir de şu pencereden bakın: Yeni dünyada bir kopyasını yaratabilir ve onu zamanda

dondurabilirs^^.” “Ne demek istiyorsun?” “Çok basit, Efen^dimiz. Bir zamanlar cennetin gerçekten cennet olabilmesi için yeryüzünde bir cennetin olmaması gerektiğini söylemişiniz.” "Evet, hem sana hem kendime söyle^^^m: Yeryüzünde öyle bir cehennem inşa edelim ki hayatl^^mzın dehşetine denk gelecek bir cennete mutlaka ihtiyaç olsun; önce yeryüzünde cehennemi hak ede^n, işkenceyi, kazıkta ya^kılmayı; önce yeryüzünde şeytani güçlerden kenedimizi kurtaralım ki bir gün cennette cennetin güzelliğini hak edebilelim; cennet, Guzman; yaşadıklarımızı sonsuza dek unut-maki”‘Ve Efen^dimiz Mesih’e dua ettiniz Majesteleri, dediniz ki...” “Onlar ki senin yüzünü değiştirmeye çalıştılar, ya Rab, görsünler eserlerinin yandı^m, parçalandığını, ordularımın gazabı ve dindarlığıyla yok olduğunu; senin güzel suretti bozmak için bir daha asla yeni Babil’ler yükselmeyecek, Rab'bim.” “O zaman cehenneminizi yeni dünyada kurun, Senyor; mezarlığınızı putperestlerin tapınakları üstünde yükseltin; İspanya'nın dışındaki zamanda don-d^^ İspanya’yı; böylece zafer^^ ikiye katlannnş olacak; hiçbir zaman dengi bulunmayacak; ^mse bu armağanın karşılığım

vermeye ^^^mayacak Nefsi köreltme ve ölüme tahsis edilmiş koca bir evren; hiç ^mse, Senyor...Taş ve hüzün gayenizi her iki dünya-

nın, hem eskisi^n hem yenisinin üstünde yükseltin.” 'Teni dünya, Guzman; o delikanlıyı duydun; güneş her doğduğunda yeniden yapılması gereken bir yer orası." “Mahvedin orayı, Efendi^miz, Ispanya'nın aynası yapın orayı, aksini o aynada gören herkes ölümün ^ kesilmiş duruşunu görsün, sizin sonsuz şerefinizin sonsuza dek aynı kalan, hareketsiz heykelini görsün."
Guzman, ^^n.”

"Yeni dünyayı lahitlerinize sığdınn ..."

Plus Ultra

en çok korktuğum da yeni dünyanın hakikatte yeni bir dünya değil, bizim yaşadığımız eski dünyanın dehşet verici bir uzantısı olması, Birader Toribio, Senyor’un halını gördün mü, genç hacı o dünyada işlenen suçlarla buradaki suçlar, oradaki baskılarla buradaki baskılar arasındaki benzerlikleri her işaret ettiğinde nasıl tir tir titrediğini gördün mü, hükümdanmızı sarsan nedenlerle değilse bile ben de titriyorum, Birader; Senyor istiyor ki, hayatı, dünyası, deneyimleri emsalsiz ve nihai olsun, sonsuzluğa açılan kusursuz bir sayfa olsun, tekrarlanamasın; dışarıya doğru açılan ve dorukta olma duygusunu, nihai ve sorgulanamaz son duygusunu elinden alabilecek her şeyden korkuyor; yaşadığ^ımı hayat en sonuncusu olacaktı; yalnız onun için değil, hayır ama insan türü için; öylesine küstahça bir ortadan kaldırma isteği var; öte yandan ben de titriyorum çünkü yeni dünyanın tiranlığı fethedildiği zaman eski dünyanın tiranlığının kuvvetleneceğinden ve genişleyeceğinden, hırs ve mezalimle destekleneceğinden ve ^im bunlann kutsal imanımız adına yapılacağından korkuyorum; Mars'ın ve Merkür'ün güçleri artıyor; Mesih’in yüzüyle maskeliyorlar kendilerini; savaş, altın, misyonerlik Seninle benim teleskoplanmızla ve fırçalarımızla sessiz sedasız yaratmaya başladığımız, bu sarayın koruyucu ve kayıtsız gölgeleri içinde koruduğumuz yeni dünyayı o yeni dünyaya aktarma fırsatını yitirebiliriz, Birader; kork, Birader; izlenebiliriz; baskılarla karşılaşab^iliriz, bu uyanlarım kaçınılmaza karşıdır; suçlanabiliriz, meşguliyetlerimizin en masumlarında bile yanlışlar, sapkınlık, Yahudilikten izler bulunabilir; ve yeni dünyada her şey yok edilirken, her harekette ve her nesnede şeytani putperestlik işaretleri

görülürken, hacının sözünü ettiği o zanaatkarlar öldürülürken, taştan, tüyden ve metalden eserler yerle bir edilirken, altın eritilirken, heykellerin başı uçurulurken -tüm kötülük işaretleri çünkü kötü olan bizim bilmediğimiz ve bizi bilmeyendir- biz de yakilabiliriz, sen ve ben Birader; ve kendimizi savunma imkânı bulamayabiliriz; isyan edecek kuvvetimiz yok; senin bilimin ve benim sanatım aynı derecede kargaşayı, baskıyı lanetliyor, zorunlu olan ve mümkün olan her şeyde kusursuz bir de^ik arzuluyor, düzen ve özgürlük arasında bir denge; ah, Birader, aslında bizim ihtiyaç duyduğumuz denge de istikrarsızdır ve onu kaybettığ^tiz zaman basanın ve zulmün hem kur-banlan hem cellatlan olabiliriz ki düzenin kendisi olarak devam edecektir bunlar, isyanın kurbanlan ve cellatları olmadan önce ki bu da daima düzensizlik demektir...

Ötede

"Don Juan, Don Juan, neredesin, ne kadar ıssız ve karanlık bu şapel, bir tek sunağın arkasındaki resimde bulunan figürlerden bir ışıltı yayılıyor, figürler adeta hareket ediyorlar, sanki bizimle konuşmak istiyorlar ama bu bir aldatmaca, tıpkı senin ardına gizlendiğin taş gibi bir aldatmaca, koro yerinden gördüm seni, demir kafes işlemesinin arandan fark ettim lahitlerden birinin üstünde uz^^Mş öylece hiç kıpırdamadan durduğunu ve yeniden arzula-

seni, sevg^im ama şimdi, taşlar arasına gizlemişken diğer heykellerden nasıl ayırabili^m seni bu karanlıkta, nasıl bulabilirim seni hükümdarların ve efendilerin ve vârislerin heykelleri arasından, lahitten lahte gidip tüm ölülerin ellerine dokunaca-^m, seni buluncaya dek bütün heykellerin dudaklarını öpeceğim, Juan, eğer seni taş olmaktan kurtanrsam, dudaklarım ve ellerim sayesinde seni bu panteondaki heykeilerden biri olmaktan ç^^raam bana minnettar olacak mısın, gerçekten minnettar olacak mısın bana, yaptığım iş bir ödülü hak ediyor, öyle değil mi, taşın büyüsünden kurtaraca^m seni, sen de karşılığında bekâretin büyüsünden kurtaracaksın beni, Juan ve Ines, Ines ve Juan, birbirimizin büyülerini çözebiliriz, seninle bir gece daha, Juan, tek istediğim bu, ardından sonsuza dek bir rahibe olarak kapatacağım kendimi bu saraya, babamın beni gönderdiği bu zindana, biliyor muydun, babam imanını kanıtlamak için, kimse Hıristiyanlığa dönüşümüzün samimiyetinden kuşkulanmasın diye rahibe

yaptı beni, Juan, bunu bilmiyordun sen ama ben biliyorum, çocukluğumdan beri başka bir şey bilmedim zaten, göğsümüzün üstüne yuvarlak san bir yama giymemizi buyurmalannı, bize pis domuzlar demelerini, Yahudi domuzu diye aşağılamalannı, şehrin bir mahallesini biz Yahudilere ayırarak hepimizi oraya toplamalarını, bizi tuhaf giysiler giymeye zorlamalanrn, hor görülmemizi sağlayacak paçavralar içine sokmalarını, erkeklere sakal ve saç uzatmayı zorunlu tutmalarmı, hep bunlarla büyüdüm, hepimiz sefil görünüşlü yaratıklardık, hepimizin yüzünden okunuyordu açhğı-mız, domuz eti yemeye zorladılar bizleri, büyük katliamlar oldu, Sevilla’nın, Barcelona'nın, Valencia'nın, Toledo'nun Yahudi mahallelerinde kıyımlarla kökümüzü kurutmaya kalktılar; din adına gözü dönmüşçesine çaldılar mülklerimizi, yeniden kazandık, bir daha, bir daha, babam anlattı bana bunları, giysiler olmadan idare ettik, ezkaza bir hizmetçi bulur diye kutsal kitaplarımızı bile saklamaya cesaret edemedik; hayatımızı korumak için sözümüzden caymaktan, dinimizden dönmekten başka çaremiz mi vardı sanki; bir kez döndükten sonra Kastilyahlann hor gördüğü alanlarda sıfırdan yarattık servetimizi çünkü biz yapmazsak kimse yapmayacaktı bu işleri, kolay yoldan para kazanmaya çalışmakla suçladılar bizi, kazınayı ya da sabanı elimize alınamakla suçladılar bizi ama babamın ve onun halkının yaptıklarını birileri yapmalıydı, Juan, hatta bunu yapmak bize Yahudilik ve alçacık damgası vursa bile, ben doğduğumda babam yaşlı bir adamdı, annem beni doğururken öldü, bu hikâyeleri sonradan öğrendim; babam samimi itirafının, yeni bir Hıristiyan olarak sadakatinin kanıtı olarak ve zamanla adımızın değişeceği, eski haya^^^ın unutulacağı, saf Hı-ristiyanlar olduğumuzun sanılacağı umuduyla yazgımı belirlediğinde, rahibelik yemini etmeme karar verdiğinde çocuktum daha, o sırada anlatmıştı bana bunun gerçek nedenini, zulüm yeniden başladığında ki kaçınılmaz olarak başlayacaktı, belki çoktan ölmüş olacaktı ya da zulme kurban gidecekti ama ben güvende olacaktım, sizin düzeninizce korunacaktım, ya ateşle sınanırsın ya da gölgelerle, kişi bunların arasında bir seçim yapmalıdır, ah, Don Juan, öpüyorum taştan dudakla^nnı heykeline yeniden can veriyorum, Don Juan, iki sınav arasında kaldım, zulme kurban gitmek ya da manastırda yaşamak arasında sıkıştım, bana bir gece daha ver, kaderime boyun eğmeden önce son isteğim budur, bir gece daha aşk, sana dokunuyorum, seni öpüyorum, yeniden ete döneceksin, yeniden benim olacaksın, Don Juan, bekâretimi ilk bozan Senyor olmuştu, şimdi, ^inci kez, sen ol beni

kadın yapan, Don Juan, o zaman sonsuza dek kabul edeceğim kaderimi, Mesih kocam olacak ve erkekleri sevebileceğim...

Mudnon

"Gerçekleri görün, Senyor. Kendinizi kandırmayın. Ve benim cüretimde, dili olsa bir köpeğin göstereceği sadakatin kanıtını görün.” "Senin dilin var, Guzmân.” "Ve bu doğru sözlü dil diyor ki, avcılarun huzursuz yığınlann arasına kanştı, barakalarda ve demirhanelerde rahatsızlıklan artan şamatacıların sözleşti işitti; bir şeyler olmak üzere; ne olduğunu tam olarak bilemiyorum ama çatışma kokusu alıyorum. Hazır olmalısınız, isyanın mazeretleri artıyor; bu verimli arazi mahvedildi, ücretler yetersiz, sizin refahınızla onlann yoksulluğu arasındaki karşıtlık t^manıyor, kaza sonucu ölümler oluyor, zatıâliniz ölülerinizi böylesi törenlerle gömerken toprak kayması sonucu boğulup ölenler öldükleri yerde bırakıldılar, duüar ağıtlar yakıyor, alay eder gibi siyah tüller kapladı ovayı, gelip geçen fakirlere sadaka vermeye hazırlanıyorsunuz ama işçilere bir şey yok; vârisinizin kim olduğunu soruyorlar kendilerine, sizin yabancı h   güvenmiyorlar ve öldüğünüz

zaman annenizin buraya getirdiği o budalanın yerinizi alacağına inanıyorlar; evet, hava gergin, bir şeyler olacak.” “Ne yapabilirim, Guzman?" “Gençliğinizde yaptığınız şeyin aynısını, Senyor; kapılan açın, bırakın içeri girsinler, onlan sarayın içinde hapsedin ve hepsini imha edin.” "Bu kez tedbirli davranacaklardır.” “Umut onlan körleştirecek; hiçbir şey maziden daha hızlı unutulmaz; hiçbir şey geçmiş kadar tekrarlanamaz.""Yine mi?" "Kaderimiz böyle yazılmış, Senyor.” “Sen, öyle diyorsun ama ben kadere inanmıyorum.” “Benim dağarcı^mda faaliyetin birden çok anlamı vardır, araçlar araçlann mazeretidir.” “Peki ya amaç?” "İki faaliyet arasındaki araçlar, neticede başka faaliyetlerin araçlanna dönüşür.” "Dur sana bir şey anlatayım, Guzman; o zavallı genç kazazedenin anlat-tıklan arasında beni en çok e^^eyen şey, masumlan öldürdükleri zaman bunu evrenlerinin düzenini devam ettirme mazeretiyle yapmalanydı. Benim böyle bir mazeretim hiç olmadi. Oysa nice acılardan kurtarabilirim kendimi! Hatırlıyor musun ne söylediğini? Yeni dünyanın sakinleri aynı derecede onurlandırıyorlar ışık muzafferse ışığı, gölge fethederse gölgeyi." "Öyleyse onlann inanç-l^arını geçerli saymalısınız, o zaman

yükümlülüklerinizin mazereti sadece ilahi hak değil aynı zamanda doğanın verdiği bir hak olacaktır.” "Hem kendin için hem de benim için bir karar verdin, değil mi, Guzmân? Yeni dünyaya gideceksin." "Senyor'un ve Tann’nın adını yayanlann ilolannda alelade bir asker olabilirim.” “Guzman, cevabını biliyorsun; sen söyledin bana, o yaşlı adamı sen getirdin buraya, o borçların altına sen soktun beni, sen önerdin ona yüce Calatrava Nişanı'nı vermeyi, onu kumandan yapmayı; düzenlenecek seferlerin masrafını nasıl karşılanz?”“İlahİ amaç, insani araçlar. Teruel engisizyoncusu çözümü sunmadı mi zatıâlinize? Yahudile-ri ülkeden kovun, Senyor, onlann servetlerine el koyun, kanda ve imanda anlık arayın; her ikisi de tehdit altında. Yeni dünyaya Efendimiz Mesih’ in lekesiz bayrağım taşımalıyız; sahte dönmelerin misyonerler arasına sızmasına izin vermemeliyiz, hele o sahte İspanyollar, işçilik yaparak ya da inek güderek yaşamayı ya da bu meslekleri oğullanna öğretmeyi hiç istemeyenler, rahat mevkiler arayan, az çalışıp çok kazanmanın yollanru bulmaya çalışanlar. Sarayın kesesini doldurmak için bu yolla topladıklannız yetmezse, şehirleri düşünün, Senyor; tekrarlıyorum, tüm zenginlik orada toplanıyor; şehirlerde tüccarlar, satıcılar, faiz ve hisse tahsildarları, beyefendilerin kâhyaları ve memurları, terziler, kunduracılar, sepiciler, boyacılar, tuğlacılar, baharatçılar, çerçiler, ipek tacirleri, gümüşçüler, kuyumcular, cerrahlar, kumaş boyacılan, hekimler ve benzeri meslek sahipleri var; sırtlanna ağır vergiler yükleyin ve yasalara, mahkemelere, meclislere sığınmalanna izin vermeyin; atalarınız Mağriplilerle savaştığı ve İsrailoğuilan'nı yok ettiği sırada, zatıâliniz uzaklardaki sapkınlarla sav^^^^ sonra kapanıp mezarlığuuzı inşa ettiğiniz sırada, şehirlerdeki insanlar kendi kendilerini yönettiler; haklar, statüler ve mahkemeler edindiler; derneklerde buluştular ve küstahça âdetler uydurdular; insanın iradesinden bahsediyorlar ve oy çoğunluğuyla kararlar alıyorlar, sizin sorgulanamaz ve emsalsiz konumunuzun temellerini reddediyorlar; onları haraca bağlayın ve mahkemelerini yasadışı ilan edin; Teruel engisizyoncusu bilgece konuştu; aynı yasa, hem yeni dün-yadakiler hem de eski dünyadakiler için, yetti bu kararsızlık, Mağ-riplileri hükmünüz altına alın, Yahudileri sürün, özgür insanların ve kentsoylulann bumunu sürtün, düşünüp taşınmanın vakti geçti artık, üzerinize aldığınız iş çok yüce, çok kârlı ve çok kutsal; bol bol suçlama yapacak malzeme var, seçin birini: Alçaklar, oğlancılar, dine küfredenler, çocuk katledenler, hekim kmğında katiller, zehirleyiciler, gaspçılar, sapkınlar, cadılar, Kutsal Ruh'u lekeleyen-ler; yöntem aynı, dayatın: İman ve ruhların kurtuluşu için harekete geçin,

hatta bunun için birçok hakiki Hıristiyana karşı kusur işlemiş olsanız bile, düşmanların, rakiplerin, sadece kıskanç olanların şahadetlerinden yararlanın; herhangi bir kanıt aramadan harekete geçin, kilise hapishanelerine kapatın onları, işkence edin, itiraflar söküp alın ağızlarından, onlan sapkın ya da eski dinine geri sığınmış dönmeler olmaktan mahkum edin, mallarını ve mülklerini ellerinden alın, onları idam edilmeleri için iktidarın dünyevi kısmına teslim edin: Böylece aym anda hem imanınızı korumuş olacaksınız hem de siyasi birliğinizi ve boşalmış sandıklarınızı." "Guzman, Guzman, benim o kadar gücüm yok; bir krallığı yeniden kurmamı ve yeni dünyada bir daha kurmamı istiyorsun; oysa ben hepsini yitirmek istiyordum; ben son olmak istedim sen başlamak istiyorsun.” "Bırakın harekete geçeyim o zaman, Senyor, şu kâğıdı imzalayın da sizin yerinize yapayım gereken her şeyi; kesince zorunlu olmadığı sürece zatıalinizi rahatsız etmeyeceğim, ye^rnin ederim; imzanız yeterli olacak, kendinizi -herkesin bildiği-ibadetlerinize ve -^msenin bilmediği- tutkularınıza adamaya devam edebilirsiniz. İnes'i geri getireb^^m, Senyor." "Ines mi? Kes sesini, dalkavuk; In£s, bir daha asla; ln£s, babası tarafindan satılan kız; bir kız için ödeme yap^m; onu arzuladığımı kabul ediyorum ama bir daha asla, Guzmân, bir daha asla; gençliğimden beri sev-di^m bir kadına dokunmadım ben çünkü şövalyelik ülküsü bunu gerekiyordu; bir daha asla sevdiğim kadına dokunarnam çünkü tenin verdiği haziarın bedelini ödeyemem. Senyora’ya dokunmadım, onun yerine köylü kızlarında söndürdüm ateşimi, Celestina’yı elde ettim; bir borç ve bir unvan karşılığında bana satılan bir kıza dokunamam; hayır.” “Başkaları dokunuyor, Efendimiz." “Sus Guzmân.” “Bu sarayın duvarları dışındaki dünyayı def etmek istiyorsunuz ama o dünya çoktan sızdı içeriye; buraya gelen iki genci biliyorsunuz: ^Anenize eşlik eden o salak vâris ve içoğlanı kinğrn-daki kıza eşlik eden o sefil görünüşlü kazazede.” “İkizler... kehanet... Romulus ile Romus... beni uyarmalıydın... tahta göz koyanlar... her şeye yeniden başlayanlar...” "Hayır, ikiz değil üçüz; üçün-cüsü de...” “Sus, sus; dinle beni, itaat et bana.” “Bir üçüncü var, Senyor; gerçeği bilmelisiniz; diğer ikisine tıpatıp benzeyen ve onlardan daha çok korkulması gereken bir üçüncü çünkü hem doku-nulabilir olana hem de dokunulamaz olana dokundu; hizmetçilerin odalarında Ines'le yatıyor ki Senyor oraya hiç girmemişti, Sen-yara'^n yatak odasında bizzat Senyara'yla yatıyor, keza Senyar oraya da gi^emişti; bu üçüncü genç Senyor'un onuruna, kansına ve sevgilisine dokunmaya cüret etti, Senyor; her ikisi de o

cüretkâr soytarının sevgilisi oldular, kadınlan kandırma üstadı olan bu adam bir de art arda birçok gece hayvani emellerine alet etti Hemşire Angustias'ı, Başrahibe Milagros’u, cüce Barbarica'yı, sarayın temizlikçi kızlanru, hiç kuşkunuz olmasın annenize de aynını yapacaktır, işte öyle doymak bilmez bir iştahı var o herifin.”‘Ah, Guzman, Guzman, yokyokyokyok, beni derinden yaraladın, Guz-man, ne yapacağım ben seninle?” "Senyor'un dizinin dibinde^m.” "Düşünüyorum da, artık ikisi için de şevkim kalmadı. Cismani dünyayı inkâr etmek ve kendimi ruhani olana adamak için yaptırdım bu yeri; burada def ettim gençli^mi, aşkımı, suçlanmı, savaşlarımı, şüphelerimi, istedim ki nihayet burada ruhumla baş başa kalayım, eksiksiz, özgür, her şeyi ertelemiş, cennete yükselmenin bekleyişinde; ama şimdi gördüğüm kadarıyla olaylar hızlanıyor, binlerce gözeneği olan bir elekten geçiyor; bir gözenek de sen açtın; bana Ines'i getirdin; seni cezalandırmalı mıyım yoksa ödüllen-dirmeli mi? Evet, olaylar hızlanıyor; sınırlı güçlerimi korumalı ve dünyanın karşıma çıkardığı binlerce sorundan yalnız birine tepki göstermeliyim; değişmeyen bir dünya için dua ettim ama dünya bin gözlü Argos gibi titriyor ve tüm o gözlerin hepsi bana bakıyor, beni çağırıyor, bana meydan okuyor; yalnız birine karşılık verebilirim ve hiç kuşku yok ki içimde kalan azıcık kuvvetle karşılık verınem gereken o sorun sen değilsin, senin yaptıkların da değil, ebedî uşak; zavallı Guzman, zavallı yaratık; senin için üzülüyorum, bu kadar çaba, bu kadar enerji, bu kadar sadakat ne için, ne işe yarayacak, sen de Bocanegra gibi şeref ânını hiç bilemeyeceksen, ne işe yarayacak, eğer şimdi, sırf kapristen, tıpkı senin Yahudiler, sapkınlar ve kentsoylular için önerdiğin gibi, senin id^^nı emredersem -teşhir direği, gergi, bukağı- hiçbir açıklama yapmadan, sadece, ‘Kuduz olmuştu,' diyerek; zavallı Guzmân, benim onurumu zedeledin ama seni bağışlıyorum; ben de senin onurunu zedelemiyor muyum zaten?” "Onur mu, Efendimiz? Bu ^kede o kadar sık kullanılan, bilgelik ve hırs amaçları için o kadar uygunsuz olan onur kavramı iyice bir elden geçirilmeli bence." "Görüyorsun ya, Guzman, görüyorsun, onu söküp içine bakmak istiyorsun, bir saat ya da makıneymiş gibi parçalara ayırmak istiyorsun;

hayır Guzman, bizim gibi onur sahibi olanlar onun tartışılmayaca-^rn ya da bölünemeyeceğini b^rnz, kiş^inin onuru sadece vardır, kişi onu bilir, herhangi bir açıklamaya ihtiyacı yoktur, onuru açıklamaya çalışanlar ise onu asla bilemezler ya da ona sahip olamazlar; bu yüzden, Guzman, sana

söylediğim her şey gerçektir; sen parmağımı oynatmaya dahi değmezsin." “Kendinizi bu kâğıtlarla meşgul etseniz daha iyi olur, Efendimiz, imzalayın.” "Memnuniyetle imzalarun, benim sadık, becerikli Guzman'ım çünkü dünyayı daha da uzaklaştıracak anlaşmalar görüyorum onlarda, bu kâğıtlar beni ruhumun ıssız mabedinde yalnız başıma bırakacaklar; ve eğer bana söylediklerine inanmamı istiyorsan bana daha fazla kâğıt getir, Guzman, kâğıt üzerinde ve kâğıtla ispatla bana Ines ve Senyora hakkında söylediklerini.” “Öyle yapacağım, Senyor, en kısa zamanda; bu arada siz de azıcık da olsa merak. .."

artlu sulp

“Dünyanın yuvarlak olduğunu söylüyorsun, Toribio; sana inanıyo^rum; peki ama yuvarlak olması o kazazedenin anlattığı toprakların dünya üzerinde var olduğunun bir kanıtı olabilir mi?” “Hayır, kesin^üe olamaz.” “Bize anlattığı şeylere inanıyor musun?” “Pek değil, belki de hepsini aklından uydurmuştur." "Ve her şeye rağmen bütün İspanya kalkıp bir hayalden ibaret olması muhtemel olan bu yeri aramaya mı çıkacak?" “Bu ülkede sayısız alçaklık vardır ama tek bir yüce yanı vardır ki o da düşlere inanılmasıdır." “Yüce bir delilik, Toribio." "^kiın alabildiğince şan ve şöhret, Juliân.”

Yüce Felipe, Senyor'umuz

Ispanya'nın Efendisi haşmetli kralımız,

Ki dünyanın en uzak köşelerini bile

T^ırı ona bahşetmiştir; yönetsin diye...

“Sözlerimi ona ilettin mi, ^kahya?” “Kelimesi kelimesine, Ekselansları.” “Senyor sana yazdırdığım kâğıtlan imzaladı mı?" “İşte hepsi burada, Engizisyoncu Hazretleri." “Yahudilerin kovulması emri?" “İmzalandı ve mühürlendi.” “Yasalann, mahkemelerin, meclis toplantıla^^, kongrelerin iptali?" “İmzalandı ve mühürlendi...” "Kentlere, kentsoylulara, memurlanna ağır vergiler?” "İm-zalandı...”"Öyleyse hemen dört bir yana duyurulsun ki bu kağıtlar sayesinde krallı^mızın hakiki birliği kurulsun, iktidarın ve imanın birliği, gücün ve zenginliklerin; çünkü yeni dünya diye bir yer varsa ancak böyle bir güç sayesinde irademiz karşısında boyun eğecektir, diğer yandan, yeni dünya boyun eğmezse, Ispanya'nın kendisi bu kağıtlara tabi olacaktır ve bu da bize yeter.” "O aylak yolcu farkına bile varmadan elimize inanılmaz kozlar verdi, Ekselansları.” "Güzel, güzel, Guzmân; hızlı ve kati hareket ettin. Al bunu, al şu keseyi ve hiçbir zaman aklından çıkartma sana ne kadar cömert davrandığımı...” "Engizisyoncu Hazretleri: En derin saygılarımla size yalvarıyorum izin vermeniz için, bu hediyeyi reddetmeme.” "Peki ne istiyorsun o zaman?” "Bir söz istiyorum: Hatırlanmak ve yeni dünyaya yapılacak bir seferin başına geçmek, kendimi

tehlikeye atmak, böylece tahta ve kiliseye olan sadakatimi göstermek istiyorum.” "Söz ve^^ştir, Don Hiçkimse...”

Böylece yenilmez Kralımız,

İnsanın ayak bastığı her yere ulaştı

Kürenin dört yanma yaydı

Tanrı'nın kutsal kelamını...

Evet, sevgili dostum, yaşlı bir ad^^alım ben burada yeniden gençliği bulan, yeni onurlara e^en ve eğer kartları doğru oynarsak büyük bir servetin ta^rn çık^^rn da ben olacağım; duyduklan-mm hepsini yazamıyorum size çünkü genç gemicinin anlattıklan-nın hepsi hayal mahsulü hikayeler ve barbarlara yaraşır, putperestçe düşüncelerle doluydu, diğer yandan sözünü ettiği adları tela^z etmek de mümkün değil, Meksigöt, Gazulgabut, Çipçipi-tis, bunlar oradaki ülkelerin ve putlarm adları; ama bunların hepsi ikincil şeyler, önemli olan üç şey var: Okyanusun ötesinde yeni bir dünya var; o topraklar zengin, evet, çok çok zengin; ve oraya yelken açıp tekrar Avrupa'ya dönmek mümkün; şimdi yalnız sana yani Cenova'ya değil, Kuzey Denizi'ndeki, Baltık Denizi'ndeki ve Akdeniz'deki tüm gemici ve armatör dostlanmıza yazıyorum; gözlerimizi dört açmalı ve cüretkar olmalıyız ki ırkımızın İspanyol güçleri altında çektiği zulüm zaten bizi buna zorluyor; ben olup biteni şöyle görüyorum: Keşiflerin coşkusuna kapılıp bizim Yahu-

di kökenl^^nizi görmezden gelecekler, zira İspanyoliar fena halde muhtaçlar onlara sunacağımız şeylere -ticaretin deva^mına; ticari mallarla dolu sayısız gemiye, ki bu gemilerin liman vergileri onla-rm filolannı besleyecek; Ispanya’nın dışında kurulacak mahkemeler ve toplanacak krallık vergilerinin yönetimine ve ticaretin yürütülmesine- ama bir kez iman davası dünyevi ihtiyaçlan bastırdı mı, hiç kuşkum yok, sevgili Kolomb, bize karşı dönecekler, kökenlerimizi hatırlayacaklar ve onlann dinine olan sadakatimizden şüphe edecekler; yeniden zulme uğrayacağız; her zaman olduğu gibi bir kez daha servetimize el koyacaklar Hıristiyanlığın anndı-nlması mazeretiyle; bu kez önceden önlemimizi alalım: Ticarethane merkezlerimizi Flandre’ a, İngiltere'ye, Jutland’ a, eya

letlerine taşıyahm çünkü oralarda pratik eğilimler daima dini şevkten daha güçlüdür, böylelikle o an geldiğinde İspanya’da sadece küçük temsilciklerimiz olacak ve Güney’in mallarını alıp Kuzey'e geçebileceğiz; bu görevler ve onların uzun bir dönem için devam ettirilmesinin yanına bir de öngördükleri savaş ve yönetim giderlerini de eklersen, hayli yüksek maliyetli olacaktır; harekete geçmeliyiz, sen, ben ve tüm meslektaşla^runız, yeni dünyam zen-^^^erini ele geçirmeliyiz; bu zenginlikler de yetmezse, prensleri ve kaptanlan bizden borç almaya zorlanz, tıpkı bize büyük paralar kazandıran kutsal Haçlı Seferleri gibi; hatırlarsan bu sayede o kuş beyinli şövalyelerden alacaklı olmuştuk, sevgili Kolomb, bu sayede söz dinlemeyen oğulla^nrzdan kurtulmuş ve isyankâr ço-cukla^^^ı Filistin'e göndermek gibi önemsiz bir bedel karşılığında sadık Hıristiyanlar arasına kanşmıştık; seninkine de dikkat et sevgili dostum, inatçı ve cüretkar olmasına rağmen nezaketten pek nasibini almamış, bir de gözlerinde kesin bir deliliğin ateşi yanıyor; benimki, bu tekne kazıntısı kız evlat, bu temmuz akşa-^mında sana yazdığım sarayda rahibelik yeminini ediyor; en sadık kulun, vefakâr hizme^rın ve güvenilir dostun ayaklanndan öper, seni saygıyla selamlar, C*alatrava Kumandanı Gonzalo de Ulloa*...

Ve bir daha asla dünyanın nihai sınırı Ultima Thule olmayacak.

“Dua kitabıını al, Guzman; biraz huzur bulmam için oku, bugün sona eriyor." Ve ölümde sadık ve güvenilir şahitleri oluyo-

ruz o sarsılmaz hakikatin, Rab'bimizin Adem ile Havva’ya günah işledikleri için onlann ve onlardan sonra gelecek tüm kuşaklann öleceğini söylediğinin...” “Günah işledikleri... günah işledikleri ...” “Evet, aynen öyle yazıyor...” “Hayır, Guzmân, kabul etme bu sözleri; şüphe et, şüphe et, Guzman; tüm kötülükleri bizim yaptığımızı kabul et ama kötü olarak doğduğumuzu et; günahla

değil, iyiyi ya da kötüyü yapab^me yetisiyle doğduk ve bu yüzden günahımız bizi Tann'ya hem benzeten hem de ondan ayıran özgürlüğümüzden başka bir şey değildir; çünkü onun özgürlüğü mutlaktır ve bizimki, hüzünlü, dehşetli, yoğun ve ıstırap verecek kadar görelidir; Tann'nın özgürlüğü önüne geçilmez bir sıfattır, oysa insanınki kınlgan bir vaa^ır; yine de biz kusurlu ya da erdemli olarak tasavvur edilmedik, şahsi irademizle yaptıklanmızın önünde hiçbir şey yoktur ki Tann bizi kandırmak,

sınamak, mahkûm etmek ya da varlığı karşısında küçültmek için koymuş olsun: özgür iradenin ışıkları ve gölgeleri. İşit bu sözlerimi, Birader Ludovico, kayıp gençliğimin kayıp yoldaşı, işit bu sözlerimi ve benimle beraber tekrarla her neredeysen: Adem ölümlü yaratılmıştı ve günah işlese de işlemese de ölecekti, Tanrı asla ölümsüz bir insan tasavvur etmedi, onun sonsuz kibri böyle bir meydan okumayı hoş göremez; Mesih gelmeden önce günahsız insanlar, erdemli insanlar vardı; Tanrı, insanın nadir olsa da varlığı muhakkak erdemliliğinin öcünü almak ve insanlar arasında günahkarlık duygusunu yaymak için gönderdi Mesih'i; Kurtancı'nın kurtarması gerekiyordu; ama yeni doğmuş çocuklar en az yaratıldığı sırada Adem'in olduğu kadar günahsızdırlar; insan nesli Adem'in düşmesi ve ölümüyle helak olmadı, keza İsa'nın ıstırabı ve yeniden dirilişiyle ortaya çıkmadı çünkü insan isterse, arzularsa günahsız yaşayabilir her zaman; seni seviyorum, güzel Ines ve anlayamıyorum seni sevmenin neden günah olduğunu; ah bir de bin yıldan fazlası kırbaç gibi inmese tenime ve vicda^ma, vaat ettiği kurtarışı için Mesih'in ihtiyaç duyduğu günahkârlık duygusuna boyun eğmiş olmasam; seni duyuyorum, Birader Ludovico, seni seviyorum, daima sevdim, nihayet anladım ve tekrar ediyorum sözlerini, hiç söylenilmeyen sözlerini çünkü deniz kenarında konuştuklarımızın kaynağıydı onlar, ihtiyar Pedro'nun gemisini inşa ettik birlikte dünyanın bittiği yerin ötesine yelken açmak ve dünyanın başlangıcım bulmak için, günahlar var olmadan önceki dünyayı, yeni düzeni, yeni ülkeyi; ah Ludovico, gençliğimin, kuvve^^in ve serüvenlere atılma arzumun ikiz görüntüsü, yazık oldu bize çünkü acılar içinde kıvrandığımız ve her şeyi kaybettiğimiz bu ülke dışında bir ülke olmayacak; bugün izler miydim seni? Sen, Pedro, benden kaçarken, beni lanetlerken öldün; Sen, Ludovico; sen, za-val Şeytan'ın esiri Celestina; sen, iyi yürekli Keşiş Simon; izler miydim sizleri o serüvende, yeni bir başlangıcın arayışında; kendimi küçültüyorum, Ludovico, başımı bu odanın buz gibi zeminine yaslarken diyorum ki, bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum; se-ninleyken yapabileceğime inandım, o sırada istediğimi biliyorum, neye inanıyorsam oyum ben, Ines'le birlikteyken de inandım; ama T^m. ne irter ne de vardır; O'nun gücü her şeyin üstündedir, O her şeyi yapabilir; bak her şeyi nasıl da önceden belirlemiş, kaderlerimizi birleştirdi, ayırdı ve yeniden birleştirdi ama hiçbir amacı olmadan çünkü O ne ister ne de vardır: Senin benim istediğimiz ve var olduğumuz gibi istemez ve var olmaz; öyle mi, kardeşim? Öyle mi, be^rn güzel, narin, ılık Ines'im? Öyle mi, Celestina? Öyle mi, kayıp

gençliğim, unutulma, paylaşılrmş hayalim? Öyle mi, bağışlanamaz suçum? O öğleden sonra sahilde yaşlı Pedro’nun teknesine binebilirdik, hepimiz birlikte, sizler ve ben; bugün beni bağışlardınız, siz ki istiyordunuz ve vardınız ve ben -karanlık şatomda küçük bir tanrı- sadece gösterdim yapabileceğimi, yapabileceğim, yapabileceğimi... Ah, Ludovico, Pedro, Celestina, Simön... nasıl sona erdi hayatl^^^? Umut, unutuluş ve zaman neye çevirdi bizi? Tanrı'ıun değil sizin beni bağışlamanızı istemeliyim, size dua etmeliyim, pek şerefli ve saf Bakire’ye ve Rab'bin Anası'na, tüm günahkarların arabulucusuna değil; ölüm anımda terk etmeyin beni, Koruyucu Meleğim, Mikail, Cebrail ve cennetin tüm diğer melekleri, kutsal Vaftizci Yahya, Aziz Petrus, Aziz Paulus, Aziz Iago, Aziz Andres, Aziz Yuhanna, Aziz Felipe, Aziz Bemardo, Aziz Frandsco, Aziz Diego, Azize Anna ve Azize Mec-delli Meryem, şefaatçilerim, cennet sarayındaki tüm diğer azizler, bana yar^m edin ve bana öze^^e şefkat gösterin ki sizin yardı- ve Efen^miz İsa Mesih'in çektiği çilenin erdemliliğiyle ruhum başlangıçta yaratılan şerefe ve saadete ersin. Amin, Guzman, Senyor, varlığınızın etrafına bir perde çekin çünkü dünya amansızca yazgısına doğru ilerliyor ve bu yazgı sizin yazgınız değil artık.” "Seninle ne yapacağım, Guzmân?” “Daha önce de söylediğ^iz gibi: Parmağınızı aynatınaya dahi değmem ben.” “Seni cezalandırmalı mı yoksa ödüllend^meli mi?" "Sadakatimin ödülü ya da cezası sayanm." "Bana yalan söyledin, Guzman; her şeyi bildiğini sanıyorsun ama yalan söylüyorsun; Senyara’nın yatak odasına gittim, gördüm orada..." “Senyor..."

“Şerefime dokunulmamış; affolunur günahlar işlemiş ^^m: Arzuladığı hazlann görüntüsünde ve suretinde bir sığınak yapmış sadece kendine; oysa sen onu beni aldatmakla suçladın.” ‘Temin ederim, Senyor...” "Gözlerim var, demiştin, bumum var; nasıl göreceğimi bilirim, nasıl koklayacağımı bilirim ..." “Sadece Senyor' a hizmet etmeye çalışıyorum; eğer hata yapıyorsam, kötü niyetimden değil, naçizane bir insan oluşumdandır.” "Ludovico, Celestina, gençliğim, aşkım -önce suç vardı- tasarladığım işlerin sonuna yaklaşıyorum, Guzman; annem haklıydı, yok oluşta son bulamazsam, başlangıçta son bulabilirim; hayatımın o seç^n âruna dönebilirim, o kıyıya, o dört yoldaşıma, verasetimi reddedebilirim, gücümü, babamı, Isabel'i, yeniden bir yaz günü saat altı olabilir bir kumsalda bir teknenin yanında, yeniden yelken açabiliriz, yeni dünyaya doğru yola çıkabiliriz; herkesten önce kurduk bunun hayalini, herkesten önce ayak

hastık sahilerine.” "Sayıklıyorsunuz, Efendimiz, hayaletlerle konuşuyorsunuz, yol^la^mz öldü, kayboldu, onlar yok, zamanın, vebanın ve çılgınlığın içinde yutulup gittiler.” "Zavallı Guzman, şahinler ve köpekler hakkında çok şey biliyorsun ama gönül işlerinden hiç haberin yok. Git şimdi; dua kitabını kapat, kalk, perdeyi çek, teberdarlara söyle onlan çözsünler ve buraya getirsinler, onlann buraya gelmesini istiyorum - Ludovico, Celestina..."

Mağripli Moraima'ydım ben,

^made dut gibi lezzetli...

“Şarkı mı söylüyorsunuz, Hamm'ım?""^, Lolilla, bak hanımımız ne kadar mutlu, tekrar hayata dönmüşsünüz, Hanım’ım, sizin mutluluğunuz bize de neşe veriyor." “Şarkı söylüyorum ya, şarkı söylüyor ve gülüyorum." “Bizi çok korkuttunuz, Senyora, kocanızın ^ defa yatak odanıza girdiğini, kapınızı bile çalmadan içeri daldığını görünce, sanki bir..." “Gelin bakın içeri girince ne gördüğüne, dadılarım; yatağımın üstünde yatan, lahiderden çaldı-

parçalardan imal ettiğim şu yaratığa bir bakın; Senyor'un gördüğü gibi siz de görün onu: Bu mu benim sevgilim, bu mumya mı, bu canavar mı? Evet, Senyor, benim tövbem budur, sizin tek-li^tize olan sadakatinin ispatı, Efendimiz, yatak odasında Doğu’ nun zeng^^kleri ve yatağımda bir ceset, işte benim en yakın dostum, Efend^tiz, bana bıraktığınız tek seçenek, kasvetli isteklerinizin yansıması, ölümün yattığı yerdeki konfor, bir cesedin hâkimiyetine boyun eğmiş tensel hazlar; bakın ne kadar iyi anlamışım zatıâlinizi, bakın nasıl sadakatle gidiyorum yolunuzdan, bakın sizin en samimi bu^^klanmza nasıl sıkı sıkıya uyuyorum... ve şimdi, Azucena, Lolilla, artık hazırlanalım büyük yolculuğa, her şey bitti burada; banyo suyumu közlerle ısıtın; en güzel kokulu sabunlar, Lolilla; en güzel elbiselerimi temizle, Azucena, mum dam-lalannın yaptığı lekeleri iyi sil; beni yıkayın, köpürtün beni sabunlarla, taharet bezini al, Lolilla, her yerimi o kadar iyi yıka ki hiç erkek kokusu kalmasın, futüme sinmiş erkek sevgisi silinip gitsin ... kokularım, Azucena; ve şu elbise, en alttaki dekoltesi olan - derler ki gözler ruhun, dekolte cehennemin penceresiymiş- ve mücevherli eldivenlerim ve şu ayağıma sıkı sıkıya yapışan terlikler, hani bayağı insanlar nasıl giyip ç^rdığımı merak ederlerdi ya, ha, unutmadan, saçıma

altın tozu, penceremdeki şu değerli camlan çıkanp saklayın ki bir daha hiç kimse var olmayan bir bahçeye bakmasın o camlarm ardından; bahçe ötede, diğer dünyada ve biz oraya gidiyoruz.” “Peki ya şu mühürlü yeşil şişe, Hanım[1] rm, içinde bir şey mi var?” “Don Juan denizden getirmişti; kumların üstünde, olduğu yerde bırakın.” “Peki ya canavar, Senyora; yatağın üstünde mi kalsın?” “Ah, Azucena, Loliüa, bücürüm her şeyi biliyor, her şeyi anlıyor; şu benim kraliyet mumyasını ne yapmamız gerektiğini de söyledi bana; zamanımız var; şimdi hazırlanalım; al şu kupayı, Lolilla, şu devekuşu yumurtasından olanı; doldur ve getir bana.” “İçin, Senyora...” “Şarkı söyleyin, Hanım'rm ...”

Bir Hıristiyan geldi kapıma,

Vay yanayım şansıma,

Beni aldatma umuduyla...

Celestina ve Ludovico

Sizi tanıdım, dedi Senyor, içoğlanı kılığındaki dudaklan dövmeli kadın ve Aragon’lu kör flütçü yatak odasından içeri girdiğinde; Felipe Guzman'a çıkmasını söyledi. Guzmân çıkarken öfkeyle kekeleyerek, gözleri alev alev yanarak, af dileyerek şöyle dedi:

"Beni kendisine tavsiye ve^emekle suçlayan tövbekâr bir Senyor'dansa onu kızdırdığım için beni paylayan öfkeli bir Senyor' u yeğlerim...”

Kimse ona bakmadı, kimse ona cevap veledi, şapele açılan kapının dışında du^ak istediğinde teberdarlar onu engelledi; Guzman şapeli geçti, koridorlar, avlular, mutfaklar, ahırlar boyunca yürüdü ve inşaat alanındaki barakalann, meyhanelerin, demirhanelerin olduğu yere ç^ta gecenin karanlığında.

Sizi tanıdım, dedi Senyor, onlara şefkatli şefkatli bakarak. Sen Celestina'sın; sen Ludovico’sun; geri döndünüz, gerçekten sizsiniz, değil mi? Sizi tanırnam zaman aldı; sen, Ludovico, hatırlıyor musun deniz kıyısında konuştuklanmızı? Bir düş, Tanrı'nın olmadığı bir dünya, herkese yetecek inayet; sen, Celestina, bedeni zevklerin hiçbirisinin yasak olmadığı bir aşk

dünyası, her beden dünyanın yaşam kaynağı; sizi t^^mam zaman aldı, zaman seni yıpratmış kardeşim, seni de gözetmiş, kızım; göremiyorsun, zavallı Ludovico, bu kadar yaşlı olduğuna inanamıyorum ve senin de bu kadar genç kaldığına inanarnıyorum Celestina, sen gerçekten sen misin? Benim ve ben değilim, dedi kız, senin hatırladığın kız ben değilim ve beni hatırlanıyorsun, yine de bir zamanlar armanda karşılaşmıştın benimle; sen sen misin, Ludovico? Evet, benim, Felipe, işte buradayız, geri döndük ve sen de bizimle birlikte sahile dönmelisin, baltalar^uzla Pedro’nun gemisini parçaladığımız yere, yeniden duymalısın hikayelerimizi, yeniden duymalı ve o sırada bize söylediklerini hatırlamalısın, neler hayal ettiğini hatırlamalı ve gerçekte olanlarla kıyaslamaksın, gerçekten neler olacağını hayal etmelisin.

Ve işte bu da, dudaklan dövmeli kızın ve kör flütçünün o gece sırayla anlattıktandır.

ilk çocuk

Felipe, Celestina ve Ludovico’yla yaşadığı o aşk gecesinde her türlü hazzı tattı: Ludovico, Celestina'nın ve Felipe'nin aşkıyla; Celestina, Felipe’nin ve Ludovico'nun aşkıyla. Üçü bir arada zerdeva postlarının üstünde yatarken deniz düşlerinden birini gerçeğe çevirdiler.

Böylece birkaç gün geçti. Hazza doymak bilmiyorlardı. Onlan bedenlerinin nihai hakikatine götüren sözler, işler, birleşimler, arzular, hatıralar yarattılar; bu hakikati bulamadılarsa da gençliklerinin ve aşklannın sonsuz olduğunu hayal ettiler. Celestina haklı çıkmıştı. Tüm bedenler özgürleştiği zaman dünya da özgürleşecekti.

Felipe gündüzleri yanlardan ayrıldı. Hiçbir mazeret sunmadı, buna gerek yoktu. Hayalini kurd^^an her şeyin gerçeğe dönüştüğü bir yerdi o şato. Diğerleri, dedi Ludovico Celestina'ya -Pedro, Simön, münzeviler, Mağriphler, hacılar, İsraillliler, sapkınlar, dilenciler, fahişeler- bizim gibi özgürleştiriyorlar kendilerini çeşitli hazlann farklı biçimlerinde. Geceleri Felipe geri dönüyordu, daima ağzına kadar dolu testiler ve tepeleme doldurulmuş yiyecek tepsileriyle geliyordu.

“Buradan çıkmamıza hiç gerek yok," dedi onlara, "ihtiyacımız olan her şey burada.”

Seviştiler. Uyudular. Ama bir gece Felipe yatak odasına girdiğinde beraberinde korkunç bir koku yayıldı içeriye.

"Bu hazzın değil, ölümün kokusu,” dedi Ludovico kendi kendine.

Felipe ve Celestina çırılçıplak, sarmaş dolaş uyuyuncaya kadar bekledi. Genç öğrenci dilenci paçavralarını üstüne geçirdi ve odadan çıktı. Yoğun bir duman yüzünden geri çekilmek zorunda kaldı önce. Neler olduğunu araştırma arzusuyla girdi dumanın içine. Uzun bir geçitten dikkatle yürüdü. Dumandan kanatlarla taşınıyordu ölüm. Neredeyse boğulacaktı, dumanın gümediği bir yer aradı. Bir kapıyı açtı ve bir yatak odasından içeri girdi.

İki kadın dar ve yüksek bir kemerli pencereden aşağıdaki şato avlusuna bakıyorlardı. Onun girdiğini görmediler. Genç ve güzel bir ve kabank etekli, kötü kokulu bir temizlikçi kız korkuy

la birbirlerine sanlmışlardı. Öğrenci pencereye yaklaştı. Onun yanlarında olduğunu fark edince kadınlar bir çığlık atıp daha da sıkı yapıştılar birbirlerine. Sert bir hareketle onları bir kenara itip avluya baktı Ludovico. Kadınlar çığlık çığlığa kaçtılar odadan.

Kadınları daha önce görmemişti ama cesetleri görmüştü. Bir ellerinde kanlı kılıçlarıyla zırhlı muhafızlar, saçlarından ya da ayaklarından sürükledikleri bedenleri avlunun ortasında yükselen büyük ateşin içine atıyorlardı. Felipe’nin şatoya getirdiği adamla-n, kadınları ve çocukları tanıdı.

Ludovico konforlu odarun içine baktı. Öfkeyle çekip yırttı duvarlardan birine asılı duran ö^yü. Örtünün arkasında bir beşik vardı. Beşiğin içinde ise daha birkaç haftalık bir bebek uyuyordu. Öğrencinin ateşli z^^inden binlerce birbiriyle çatışan düşünce geçti. Sonra hepsi adeta içgüdüsel bir harekette birleşti: Bebeği beşikten aldı, az önce yırttığı ipek örtüye sardı ve kollarında bebekle odadan çıktı.

O korkunç katliamdan bir masumu kurtardığına inanıyordu. Felipe’nin yatak odasına döndü. Delikanlı ve kız hâlâ uyuyorlardı. Bebeği dostlarına

göstermek için havaya kaldırdığında neredeyse uyandırıyordu onları. Celestina'nın uyuyan yüzüne baktığı zaman sakince gülümsedı; kızın düş görmekte olduğunu anlamıştı. Felipe'ye baktığı zaman gülümsemesi dondu kaldı; Felipe'nin düşünde ne gördüğünü bilmiyordu. Deniz kıyısında Felipe hariç hepsi arzuladığı dünyayı anlatmıştı: Pedro, köleliğin olmadığı bir dünya. Simön, hastalığın olmadığı bir dünya. Celestina, günahın olmadığı bir dünya. Ludovico, Tanrı'nın olmadığı bir dünya.

Tekrar baktı Felipe’nin uyuyan yüzüne. Çıkık bir altçene. Her nefes alıp verişinde boğazından yükselen hınltılar. Uykusuna hâkim olan iki özellik bunlardı. Kraliyet madalyonları geldi aklına: Felipe onlardan biriydi.

Üzüntüyle içini çekerek odadan çıktı, öksürüyor ve çocuğu korumaya çalışıyordu. Şahin kafeslerinin durduğu yandaki odaya gitti ve çocuğu sakladı. Bulunur korkusuyla bir de kukuleta geçirdi çocuğun başına, tıpkı uyku vakitleri gelince şahinlerin başına geçirilenler gibi.

Ölüm arabası

Öğleyin Felipe yanlanndan ayrıldı, daha sonra Ludovico ve Celestina çanların çalmdi^m, dışandan flüt ve tef sesleri geldiğini duydular. Öğrenci bir m^tar yiyeceği ezip lapa haline getirdikten sonra kafeslerin arasına sakladığı çocuğu doyurdu ama neler olduğundan Celestina’ya bahsetmedi.

Güneş batarken Felipe geri geldiğinde şahane bir kıyafet vardı üstünde: Flaman yap^M cilalı çizmeler, gül rengi potur, zerdeva kürküyle süslenmiş işlemeli bir elbise, kafasında mücevher gibi parıldayan güzel bir takke; göğsünde değerli taşlardan bir haç ve zerdeva kürk üzerinde portakal çiçekleri. Babasından izin aldığını söyledi onlara. Öğrenci ve kız şatoda kalacaklardı. Saray hayatına alışacaklardı. Ludovico büyük kütüphaneden yararlanabilecek, Celestina saraydaki danslann ve eğlencelerin tadını çıkartabilecekti. Celestina onu tanıyamadığını, çok şık göründüğünü söyledi neşeyle. Ludovico bir şey demedi. Felipe cevap verdi: “Çünkü bugün benim düğün günüm ...”

Gülümseyerek çıktı gitti. Celestina Ludovico'ya sanldı ve öğrenci gördüklerini anlattı ona. Gecenin en sessiz ânına kadar beklediler ve muhafızlann uyuduğundan, köpeklerin bütün gün zincirli gezmekten bitkin

düştüğünden emin olduklarında yatak odasından çıktılar, kafeslerin olduğu odadan çocuğu alıp bir kaçış yolu aramaya başladılar.

Evet, muhafızlar ve köpekler uyuyordu; ama gözetleme kulesinin ağır kapısı kapalıydı ve hendeğin üstündeki köprü kaldırıl-^aşti. Sonra Celestina avludan gelen sesler duydu; birkaç adam cesetlerin kömürleşmiş kalıntılannı arabalara yüklüyorlardı.

Tonozlu geçidin gölgeleri altında gecenin son saatine dek beklediler. Bir ara adamlann daha fazla ceset getirmek için ayrılmasını fırsat bilip arabalardan birine atladılar, yanmış kollar, bacaklar ve gövdeler arasında yer açtılar kendilerine, boğazları kesilmiş cesetlerin öfkeli gözlerine baktılar. Kül ve kan bulaştı her yanlarına; Celestina bebeği göğsüne bastırdı, korku içinde elleriyle kapattı o küçücük ağzını, içinde yükselen kusma isteğini bastırmaya çalıştı.

Cesetlerin arasında yüzükoyun yatarken, en az onlar kadar kararmış, sessiz sedasız titriyorlardı üstlerine başka kömürleşmiş bedenler atılırken; araba tekerlerinin gıcırdadığını duyduklarında da kesilmedi titremeleri. Büyük kapılar açıldı ve köprü indirildi; Celestina bir yandan gözyaşlarını tutmaya çalışıyor, bir yandan da bebeği kucağında sallayarak avutmaya çalışıyordu ama bebek birden ağlamaya başladı; onun sesini duyan Ludovico’yu bir ürperti sardı ve sonra Celestina kanlı avucunu bebeğin ağzına kapattı; arabalar Kastilya şafağına doğru yol almaya başladılar.

“Bir şey duydun mu?" dedi sürücülerden biri.

“Hayır, sen ne duydun?"

“Bir bebek ağlaması."

“Ne zıkkımlandın bakayım sen, mankafa?"

"Prens Don Felipe’nin düğün şöleninden artakalanları tabii ki, tıpkı senin gibi, bumunun ucunu görmeyen ayyaş seni...”

Şimdi, Celestina, şimdi, atla, ormanın içindeyiz, burada bizi bulamazlar, diye fısıldadı Ludovico; sürücüler ceset yığınının içinden iki karaltının

atlayıp çalıların arasında kaybolduğunu gördüler.

Durdular, arabadan indiler ve bir dağ koyağına doğru taşıdıkları ölü bedenlere baktılar; diz çöktüler, haç çıkardılar ve şöyle dediler:

"En iyisi biz kimseye anlatmayalım bunu; sarhoş olduğumuzu söyleyip eşek sudan gelinceye kadar sopa atarlar sonra."

Toledo'da Yahudi mahallesi

Toledo Yahudilerine sığındılar. İlk başta İsrailoğulları acıdık-lan için kabul ettiler onlan çünkü ne kadar bitkin olduklarını fark e^tmiş, giydikleri paçavralan ve kucaklarındaki çocuğu görmüşlerdi ama sonra onları sorgulamak istediler ve kaldıkları yere gittiler. Celestina çocuğu yıkıyordu, Ludovico ve Celestina'nın kan ve kül içinde arabadan ka^^^m sonra ormanda gün ışırken gördükleri şeyi Yahudiler de gördüler hayretler içinde: Çocuğun ayaklannda altışar parmak ve s^ırtında ^^rnzısı bir haç vardı.

“Bunun anlamı ne olabilir?" diye sordular ziyaretçiler birbirlerine, Celestina ve Ludovico da birbirlerine aynı şeyi sordular.

"Bu çocuk sizin mi?" diye sordular, öğrenci, hayır, dedi, o ve karısı çocuğu ölümden kurtarmışlardı, bu yüzden onu kendi çocukları gibi seviyorlardı.

Ama birkaç ay sonra herkes fark etti kızın ikinci bir çocuğa, kendi çocuğuna gebe olduğunu, eski püskü giysileri gizleyemi-yordu karnının şiştiğini. Hep bir ağızdan şöyle dediler:

“Öyleyse Rab sizinle olsun; şimdi kendi çocuğunuz olacak, dileriz ki hanenize saadet getirsin.”

Yüksek taş kemerlerin ardında tek bir odada yaşıyorlardı. Çok az ışık vardı çünkü pencereler yüksekti ve çok küçüktü, üstüne üstlük bir de yağlı kâğıtla kaplanmıştı; balık yağı dolu kabın üstünde ^yüzen pamuk fitil pis bir koku çıkartıyordu ama ne kadar yanarsa yansın verdiği ışık yeterli olmuyordu.

“Çocuğu çaldık,” dedi Ludovico Celestina'ya, “ama Felipe de hayatlarımızı çaldı.”

Transito Sinagogu’nun din bilginleri çocuğu görmeye geldiler, hemen hemen hepsi omuz silkip ayaklarda altışar parmak ve sırttaki haç gibi anormalliklerin ne anlama geldiğini bilmediklerini söylediler. Ama bir tanesi derin düşüncelere dalmıştı, bir gün Ludovico’yu buldu ve onunla konuştu. Böylece öğrendi öğrencinin Latince, İbranice ve Arapça çevirmekte uzman olduğunu, sonra onu sinagoga götürdü ve ona çeşitli işler verdi.

“Oku; çevir; Roma'dan büyük İskenderiye Kütüphanesi’ne giden ve oradan -Aurelianus’un başlattığı içsavaşın ve daha sonra Hıristiyan kıyımının tahribatından kaçınlarak- İbrani ve Arap bilgeleri tarafından İspanya'ya getirilen birçok kitabı kurtardık, hatta burada barbar Gotlardan da koruduk; halkımız özenle bekçilik yaptı bu kitaplara çünkü tüm inançlar ortak bir bilgelikten beslenir. Senin inancını bilmiyorum, seni bu yönde sorgulamayacağım. Hepimiz Kitap’ın oğullanyız, Yahudiler, Mağripliler, Hıristiyanlar ancak bu hakikati kabul edersek banş içinde yaşayabiliriz. Oku; çevir; önyargılanru aş, her insanın önyargılan vardır; bizden önce ne kadar çok insanın yaşadığını düşün; kendi anlayışımızı köreltmeden karşı koyamayız onlann anlayışına. Oku; çevir; bildiğim ve sana söylemeyeceğim şeyleri kendin bul çünkü kendi çabalann sonucunda o bilgiye ulaşırsan daha çok mutlu olursun ve ancak böyle öğrenebilirsin yaşadığım uzun yıllar boyunca benim öğre-nemediğim şeyleri.”

Bu adam yaşı hayli ilerlemiş bir Yahudi bilginiydi, uzun beyaz bir sakalı vardı; başında daima siyah bir takke olurdu ve siyah entarisinin eteklerini daima göğsüne iğnelenmiş duran gümüş bir yıldızın altına tutturUrdu; bu yıldızın ortasında kabartma halinde " I ” rakamı vardı.

Kabala

Göklerden indi Kabala, getirildi melekler tarafindan, ilk insana yol göstersin diye, ilk insan itaatsizlikten suçluydu, Kabala sayesinde başlangıçta mevcut olan asaletini ve mutluluğunu yeniden elde edebilecekti. İlk olarak Ebedi ve Ezelî Tann’nı seveceksin. O eskilerin en eskisidir, gizemlerin en gizemlisidir, bilinmeyenlerin en bilinmeyenidir. Bu dünya üzerinde bir varlık yaratmadan önce yalnızdı, biçimi yoktu, hiçbir şeye benzemiyordu. Zaten biçimi yoksa, tasavvur edebilir onun yaradıhştan önce neye benzediğini; eskilerin en eskisinden önce, saklıların en saklısından

önce, kralların ve onların ilk taçlannın biçimini hazırladı, o sırada ne sınır ne son vardı. Bu yüzden, O, biçimleri yontmaya başladı ve kendi cismine benzer kıldı onları. Önüne bir örtü serdi ve bu örtünün üzerine kralları çizerek onlara sınır ve biçim verdi; ama hayatta kalamadılar. Çünkü Tanrı onların arasında oturmuyordu; Tann yaradılışın ortasında mevcut olmasını sağlayacak ve böylece onu ebedileştirecek bir biçimde bile göstermedi kendini. Yok oldu eski alernler: Kıvılcım adını verdiğimiz biçimi olmayan dünyalar. Çünkü o Tanrı'nın eseriydi ve Tanrı onda yoktu, yaradılış başarısız oldu. Böylece Tanrı anladı Düşüş'ten bizzat sorumlu olduğunu, işte bu yüzden Kurtanlış'tan da sorumlu olduğunu çünkü her ikisi de ilahı sıfatların çemberi içinde gerçekleşecekti.

Ve Tanrı ağlayarak şöyle dedi:

“Ben yaşlıların en yaşlısıyun. Benim gençliğimi bilen kimse

yok.”

İkinci çocuk

Celestina'nın hamileliğimin sekizinci ayında, Ludovico cesaretini toplayıp ona sordu: “Çocuğun babası kim? Biliyor musun?” Celestina ağlayarak, hayır, dedi, bilmiyordu. Şatodan çaldıkları çocuğun ne anasını ne babasını biliyorlardı; şimdi ise doğacak çocuğun yalnız anasını biliyorlardı, babasının olduğu belirsizdi. . . özel kitap grubu

“Kocan Jeronimo sana hiç dokunmadı mı?"

“Hayır, yemin ederim ki hiç dokunmadı?”

"Ama ben dokundum.”

“Sen ve Felipe.”

“Özsulanmız karıştı; zavalı kız, nedir senin doğurduğun?.,” “Bir de ormandaki üç ihtiyar adam, art arda...”

"Peki ya ilki,   ilk olan?”

“İlk adam nu?..”

"Evet ...”

“Senyor, Felipe’nin babası; Felipe cesaret edemedi; düğün gecemde babası bozdu bekâretimi...”

“Öyleyse biliyordun ...”

“Felipe'nin kim olduğunu mu? Hep biliyordum.”

‘‘Ah, Celestina, bize söylemeliydin; o masumlarm ölmesini engelleyebilirdi. ..”

“Dünyanın bütün adaleti uğruna dünyanın bütün hazlann-dan vazgeçer miydin?”

“Haklısın; herhalde vazgeçmezdim.”

"Ya şimdi, öç almak uğruna vazgeçecek misin bilgiden?”

“Daha değil. Bilmeliyim, sonra harekete geçerim.”

“Peki ya ben, Ludovico?”

"Özsular^^z kanştı, söyledim sana. Asla bilemeyeceğiz çocuğunun babasının olduğunu.”

“Ben Şeytan'la yattım, Ludovico.”

Celestina'nın bebeği bulutlu bir mart gecesi doğdu. Ebeler geldi. Toledo'nun havası yeşil, göğüyse kararmış gümüş rengiydi. Yahudiler, fosforlu ışıltılar saçan gök kubbenin altında şevkle dua ediyorlardı fırtınadan zarar görmemek için. Kana bulanmamış mızraklar gibi çakıyordu şimşekler. Bebeğin önce ayakları çıktı. Ayaklannda altışar parmak ve sırtında kan ^^ızısı bir haç vardı.

Ludovico bebeği sinagoga götürdü, kılavuzu olan ihtiyar din bilgininin önünde eğilip selam durdu. Ludovico biraz dikkatli bakınca koruyucusunun

göğsünde parlayan yıldızdaki rakamın "2” olduğunu gördü.

Zohar

Ve bu yüzden Yaşlıların En Yaşlısı insanların arasında kendini göstermek ve onların arasında kalmak için K^^^iliş’ı tasarladı çünkü Rab’bin ve insanın beraber düşmesine neden olan, bu dünyada mevcut olmamasının yaratmasında yarattığı kusuru gidermek istiyordu. Ama bilinmez biçiminin bilinmezliğini kaybetmeden insan biçimini alamayacağı, herhangi bir ikonada -bir ünlem işareti ya da nokta olarak bile- temsil edilemeyeceği için kendisini bizzat yeni hayatın köklerinde gösterdi. Yani bu hayatın; hayat ve düşünce birbirine karışmıştı. Düşünülen şey gerçekleşir. Gerçekleşen şey düşünülm^ demektir. Böyle olduğu için tüm insan ruhları, dünyaya inişlerinden önce Tanrı’nın huzurunda, cennettedirler çünkü orada tasarlanır ve var olurlar. Ama dünyaya gelmeden önce her ^ruh bir erkekten ve bir kadından oluşan tek bir varlıktır. Dünyaya indiği zaman iki parçaya aynlır ve her parça başka bir bedene can verir. Yeryüzünde yaptıkları işlere ve izledikleri yollara göre ruhlar, eğer sevgiyle çalışırlar ve sevginin yolunu izlerlerse ölümde yeniden bir olurlar. Ama öyle yapmazlarsa sevgiye can vermek için ne kadar beden gerekiyorsa o kadar bedene geçecektir ruh. Bu yüzden lanetlenmiş ruhlar canlı bedenleri ele geçirir ve her insanın içinde korkunç çarpışmalar olur: Bir eski ruh, eksikli ve sevgisizlikten aylaklığa mahkûm olur, sevgi arayışıyla doğan her yeni ruhun bir kısmını ele geçirir. Ama daha önce Tanrı’nın huzurunda olduğu ve cennette ikamet ettiği için yeryüzünde tüm öğrendikleri zaten bildiği şeylerdir. Bu böyle olduğundan, geçmişte var olan her şey gelecekte de var olur ve

gelecekte olacak her şey zaten olup bitmiştir. Bu böyle olduğundan, hiçbir şey mutlak olarak doğup ölmez. Her şey yer değiştirir, o kadar.

Uyurgezer

Çok geçmeden Celestina iki çocuk arasındaki benzerliklerin sadece ayaklarındaki fazlalıklar ve haç olmadığını, her açıdan birbirlerine benzediklerini, vücutlarının ve yüzlerinin tıpatıp birbirinin aynısı olduğunu fark etti. Bunu Ludovico'ya söyledi; öğrencinin tek verebildiği cevap bunun gerçekten gizemli bir durum olduğu, muhtemel bir açıklama bulamamalanna rağmen gerçek sapasağlam karşılannda durduğuna göre, bir

gün bu gizemin kendiliğinden çözülmesini ummaktan başka bir şey yapılamayacağıydı. İstemeye istemeye çıkıyordu ağzından sözcükler çünkü bu olaylar ve sinagogda hayatını kaza^nak için yaptığı okumalar ve çeviriler onun isyankar zekasının en temel ilkelerine ters düşüyordu: İnayet insan için doğrudan ulaşılabilir bir şeydir, aracılara gerek yoktur; maddede cisirnleşmiş olmalıdır, pratik amaçlara uymalı ve mantık yoluyla açıklanabilir olmalıdır.

Ludovico, Yahudi mahallesinin dışına çıkmamasını öğütledi Celestina'ya; dört yandan çevrelenmişlerdi Cambron Limanı, Tajo tepeleri, eski cami ve Santa Eulalia tarafından; burası çiftin görünmez sığınağıydı ve Hıristiyan mahallelerine giderlerse biri-leri onları tanıyabilirdi. Ama bazı akşamüstleri, Celestina gündüz düşlerinin rehberliğinde iki çocuğunun yarundan ayrılıyordu; uykuda olmalarından faydalanarak ya da ağlarlarsa komşularm onlara bakacağına güvenerek çıkıyor, sonra da bir uyurgezer gibi yürüyerek îbranilerin mahallesini terk ediyordu.

Belki ancak şimdi, yirmi yıl sonra açıklamaya cüret edebiliyordu bu uyurgezer yürüyüşlerinin sebebini, dar sokaklardan, eski

Arap pazarlarından, San Servando Şatosu’na, nehre doğru Alcan-tara Köpr^&'ne, en kuzeydeki limanlardan, en güneydeki imanlara, Hierro Umanı’na, korkunç yoğun, ıssız, geniş, engin Kastilya Ovası'^ Toledo dağla^^ ayaklan dibinde sona erdiği yere.

b^fo. Bir yüz aradi. Pek çok öğleden sonra böyle ç^ gitti. Kimseyi tanıy^adı. ^Kimse onu tanımadı. Hepsi de hayattaydı. Hepsi de ondan önce, ondan sonra ya da onunla aynı anda doğmuştu. Bu Toledo sokaklarında ölüler dolaşmıyordu, kimse ona yaklaşıp kolundan tutamaz, onu durdurup şöyle diyemezdi;

“Ben ölmeden önce ya da sen doğmadan önce tanıyordum seni.”

Sefirot

Var olan her şey, Yaşlılann En Yaşlisı (adı mukaddes kılınsın!) tarafından biçimlendirilmiş her şey, erkek ve dişi olarak doğar. Baba her şeyi ortaya çıkartan bilgeliktir. ^Ane akıldır, yazıldığı gibi: “Anne adını akla

vereceksin.” Onlann birliğinden bir oğul doğar, bilgelik ve akıldan fışkıran büyük ^^. Onun adı bilgi ya da bilimdir. Bu üçü olmuş, olmakta ve olacak olan her şeyi kendi içlerinde banndınrlar; aynı zamanda, onlann birliği Yaşlılarm En Yaşlısı’nın kafasının içindedir çünkü O her şeydir ve her şey O'dur: bu yüzden Yaşlılar Yaşlısı (adı mukaddes kılınsın!) “3” rakamıyla ifade edilir, üç başı vardır ama 'bir”i oluşturur. Rab sıfatlan yoluyla yaratısını gösterir, Sefirot güneş ışınlan gibi yayılır ve ağaç dallan gibi genişler. Ama Rab'dan çıkan ışınlar ve dallar yeniden “3” rakamına dönmelidir ki dağılıp yok olmasınlar. Bu yüzden İbrani alfabesinde, yani Tann kelamında, yirmi iki harf vardır, bu harfler farklı şekillerde birleştirilip yan yana dizilebilir-ler, dağılmadıklan sürece tüm olası kombinasyonlar üç ana harfe geri döner ^ O ve N .

Birincisi ateştir. İkincisi su. Üçüncüsü havadır. Çoğalan her şey onlardan doğar. Onlar yoluyla her şey birliğe döner. Ve birlikten yine ilk üç Sefirot çıkar: taç, bilgelik ve ^nl. Birincisi bilgiyi ya da bilimi temsil eder. İkincisi bilen kişiyi. Üçüncüsü neyin bilindiğini. Oğul. Baba. Ana. Diğer her şey bu üçlüden doğar, kendini giderek artan bir şekilde aşkta, adalette, güzellikte, zaferde, şerefte, üretimde ve güçte gösterir. Bu yolda ilerlerken, ötesine geçen düşüncesizlik etmiş olur çünkü kendini aşmak isterken sadece ondan öncekilerin dağılışım bulabilir: Güç, üretim, şeref, zafer, güze^, adalet, akıl, bilgelik ve bilgi; ve ancak yitik ölülerin çölünde bulabilir kendini, uygun bir ruh arar yeniden dirilebilmek ve hayat çemberini yeniden başlatmak için, cennete dönüşünü gecik-t^mek ve ruhunun kayıp yarısıyla yeniden birleşebilmek için. Oysa kutsal ruh duracaktır, bolluğun sınırları olduğunu ve bu sı-nırlann bolluğu çoğalttığını anlayacaktır çünkü sonsuz dağılma bir boşluktur ve anlayacaktır ruhun şehvetli seraplan inkar edip adım adım geri döneceğine üçün eşiğine çünkü o aynı zamanda dönüşün ve birliğin eşiğidir. Çünkü yazılmıştır her şeyin nasıl ortaya çıktıysa öyle kaynağına döneceği.

Celestina ve Şeytan

Ve bir gece Ludovico beraber yaşadıklan odalanna döndüğünde Celestina’yı mangal ateşinin başına çömelmiş, gözlerinden yaşlar boşanarak bir halatı ısırırken ve ellerini ateşte dağlarken buldu; çocuklann feryat figan ağlamasına kulak asmıyordu ve çevresinde içi unla doldu^rulmuş küçük bez bebekler vardı.

Öğrenci ona yardım etmek ve onu ateşten uzaklaştırmak istedi ama kız başa çıkılmaz bir kuvvetin etkisi altındaydı, yalnız bırakılmayı diledi, belleğinin geri döndüğünü söyledi, her şeyi unutmuştu, düşü gerçeğe dönüşmüştü: Yasaksız bir aşk özgürleşmiş beden, o, Ludovico ve Felipe- uyuş^^muştu onu, bir aldatmacaya kanmıştı, şimdi yeniden hatırl^aya başlıyordu, Yakışıklı namlı Senyor Don Felipe tarafından ırzına geçilmişti, o ırz düşmanı, erken boşalan kral duygusuzca ve vahşice bozmuştu bekâretini, hem de çiftlikte Jeronimo'yla evlendiği gece ve işte o zaman Celestina kendi kendine şöyle demişti: Şeytan’a vereceğim kendimi, Şeytan’dan başka dostum yok, yalnız Şeytan bu pislik Senyar'dan daha güçlü olabilir, Tann beni korunmaya layık görmüyor, belki Şeytan savunur beni, onun kansı olurum, Senyor’un evinden, Senyor'dan ve tüm neslinden öcümü almam için güç verir bana ve ellerini ateşe tu^, geri çekti, halatı alıp ısırdı acısına dayanabilmek için, daldırdı ellerini ateşe, onu çağırdı, kötülük ve ölüm meleği, gel, al beni... ve alevlerin arasından, Ludovico, bir gölge belirdi, yalnızca ateşin ortasında görülebiliyordu, sanki ortaya çıkmak ve görülmek için en saf ışığa ihtiyaç duyuyordu, o saf gölgeden yüzsüz, elsiz ve ayaksız figür, alevlerin içinde meydana çıkan saf karanlık benimle konuştu ve şöyle dedi:

“Ağlama, kadın. Sana acıyan biri var burada. Tann’nın yasasına uyduğun zaman bu dünyanın sana ne verdiğini öğrendin ve kadılığında erkeklerin zulmüne uğradın. Bir zamanlar tannça olan o kadını hatırla. O bir ^^çaydı çünkü en derin bilgeliği saklıyordu. Bu hikmet sahibi kadın hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığını, görünüşlerin ardında onlan hem yalanlayan, hem tamamlayan bir giz bulunduğunu biliyordu. Kadınlar bu gizleri bilirken erkek dünyaya hâkim olamazdı. Bu yüzden erkekler bir araya geldiler ve kadınlann itibannı ellerinden aldılar, papazlık yapma hakkını, ay-nc^alıklannı aldılar onlardan: İlk ilahi varlığın çift cinsiyetiiliğinden söz eden eski metinleri yok ettiler ve değiştirdiler, Yehova'nın ka-nsından bir daha bahsetmediler, bu hakikati gizlemek için yazıcia-n değiştirdiler: Hakikatte ilk yaratılan varlık hem erkek hem dişiydi, bu iki cinsiyetin birleştiği ilahi varlığın suretinde ve görüntüsünde yara^^ırştı; onun yerine intikamcı ve öfkeli bir Tann, sakallı bir keçi uydurdular; kadını cennetten kovdular, Düşüş'ün suçunu ona yüklediler. Bunlann hiçbiri doğru değil, erkeklerin iktidan-nın temellenmesi için kaçınılmaz olan bir yalan sadece, gizlerin olmadığı bir iktidar, vahşi, sevgisiz, gerçek zamandan ayn bir

iktidar, gerçek zaman karnın zamanıdır, bir arada olan zamandır: Erkeğin iktidan basit olaylar silsilesidir ki onların doğrusal ilerleyişiyle her şeyi ve her varlığı ölüme götürür. Dinle beni, kadın: Ölümü nasıl yeneceğini söyleyeb^^m sana; bu iğrenç erkek, düzenini nasıl ele geçireceğini söyleyeb^^m; sırlar verebilirim sana, bu sırlarla ne çok şey yapabilece^ni anla ve çabuk ol, zamanın kısa, senden çok şey isteyeceğim, yorulacaksın, benim istediğim şeyi ancak başlatmaya yeter senin gücün, bitirmeye yetişemezsin, bir k^i için çok büyük bir görev bu, zamanla anlamalı ve böylece bildiklerini zamanla başka kadınlara aktarrnalısın, erkekler bugün sana verdiğim güçleri bir kez daha elinden alana dek; unutma, bırak se^n başlattığın şeyi diğer kadınlar devam ettirsinler çünkü sen ancak başkalannın benim adıma başla^ikiannı devam ettirebilirsin. Kadın bir tannçaydı. Ben de melektim."

“Ne?” diye inledi Celestina, “Ne öğreteceksin bana, nedir bilmem gereken, anlamıyorum ...’ '

“Yaralı ellerin Komünyon işaretimizdir: ateş. Senin elini öpen kadın sana verdiğim şeyleri devralacaktır.”

“Ne zaman? Bunu nasıl bilebilirim?”

“Toledo sokaklarında ara beni. Beni orada bulabilirsin, kaderin yasalan müsaade ederse."

“Peki ne yapacağım bu arada?”

“Ormana kaçmalısın. Ruhlar ve dişi şeytanlar orada yaşar, cadıların yandaşlarıdır onlar. Onlann öğütlerini dinle. Hıristiyanlık meza^lirn tarafından sunaklanndan kovulan eski pagan tanrıla-ndır onlar. Seni gördükleri zaman yaşlı Akdeniz tanrıçalarını hatırlayacaklar, Hıristiyan güçleri tarafından cadılığa sürüklenen ve Mesih’i Kafatası Tepesi'ne götüren aynı zalimlikle meydanlarda idam edilen yasaklanmış tanrıçalan görecekler sende. Tapın bu yasaklanmış tannçalara. Masum bir oyun kisvesiyle gizlice yap ibadetini. Paçavralardan bez bebekler imal et kendi ellerinle. Onları unla doldur. Ayın rengi unun rengiyle aynıdır. Tüm zamanların gizli tanrıçası orada oturur.”

“Nerede? Onnanda mı? Ayda mı?”

Ama ateşin ortasındaki görünmez görüntü kaybolmuştu.

Üç rakamı

Sabah, öğle, akşam. Başlangıç, orta, son. Baba, ana, çocuk. Üç kere bütündür bütün olan her şey. Üç kere aziz, gerçek bir aziz. Üç gün ölü, gerçek ölü. Üç kısımdan oluşur evrenimiz: gök, yer ve su. Üç cisim vardır gö^^zünde: Güneş, Ay ve Dünya. Üç kez tekrarlanır ayin ve üç kişi tarafından yapılır. Üç yaşında olmalıdır kurbanlık hayvanlar. Üç kez yemek yenir günde yasaya göre ve üç kez dua edilir. Üçtür erdemli insanlann sayısı. Üç sürü gelir kuyunun başına. Üç nesil boyunca devam eder suç. Üç nesil atalarının öcünü almalıdır. Üç yıl hasat alamayan çiftçinin sabrı taşar ve terk eder topraklarını. Üç ^in kalır misafir. Üç kez dönülür cenaze ateşinin çevresinde. Üç türlüdür öfke. Üç suça verilir ölüm cezası. Üç yılda bir yapdır Bacchus Şenliği. Üçtür kâhinlerin sayısı. Üçtür ocak tanrıçasının ilk rahibelerinin sayısı. Üç tanedir ilk kâhinler. Üç gün sürer cehenneme iniş. Üç gün bekler ruh bedenin yanında yeniden ^^lmek için. Üç kez tekrarlanır yolcuları koruyan, uyku veren, denizin öfkesini dindiren sözler. Üç kez mukaddes kılmıştır Yehova yaradılışı. Üç şahadet sunar bize cennet. Üç kızı vardır Eyüp’ün. Üç oğlu vardır Nuh’un ve biz onlann torunlanyız. Üç kez takdis e^^tir Bilam, İsrailoğullan'nı. Üç ahbabı vardır Eyüp’ ün, Danyal’ın da öyle. Üç temsilci gelmiştir cennetten İbrahim’i ziyarete. Üç kez ay^^lmaya çalışılmıştır İsa. Üç kez dua etmiştir Getsemani’de. Üç kez O'nu reddetmiştir Simon. Üçüncü saatte çarmıha gerilmiştir. Üç çarmıh vardı Kafatası Tepesi'nde. Üç kez gö^^müştür havarilerine İsa dirildikten sonra. Üç kez arzulamış-tır Şaul. Baba, Oğul, Kutsal Ruh. Hayvan, Yılan, Sahte Peygamber.

İnanç, Umut, Hayırseverlik Üç köşesi vardır üçgenin. Biri hepsinin köküdür. İki birin reddidir. Üç, bir ve ikı^nin sentezidir. Üç ikisini de kapsar. Onları dengeler. Sonrasındaki çoğulluğu belirtir. Üç kusursuz sayıdır. Başlangıcın ve orta^ tacıdır. Üç zamanın birliğidir. Şimdi, geçmiş ve gelecek. Her şey sona erer. Her şey yeniden başlar.

Düello

Pek çok öğleden sonra Celestina Toledo sokaklannda dolaştı, inişli çıkışlı, ıssız ve kalabalık, geniş meydanlara açılan sokaklarda, dar geçitlerin labirentlerinde arayıp durdu Şeytan'ın vaadini. Aradığı şey bil^k bir yüzdü.

Bir gün güneş batarken bir bahçe duvannın yanından geçiyordu, bahçeden gelen çığlıklar ve duvarın diğer yanından gelen gürültüler duydu. Pelerinli bir şövalye kucağında bir rahibeyle atladı duvann üstünden. Kapı açıldı ve yalınkılıç iki şövalye daha fırladı sokağa. Rahibe baygındı; pelerinli adam bir bacağından ya-rahydı. Celestina'ya yalvardı:

"Rahibe adayıru ayıltmaya çalış. Onu buradan götür, ben sonra gelirim. Nerede oturduğunu söyle bana.”

Celestina'nın cevap vermeye vakti olmadı. Diğer şövalyeler pelerinli adama saldırdılar ve o da pelerini bir kenara fırlatıp doğruldu ve ^cını çekti. Çelik çeliğe vurdu; pelerinli şövalye neşeli bir gayretle çarpışmaya başladı rakipleriyle, yaralı bacağına rağmen onlan kendinden uzak tutmayı başardı. Celestina ayılmaya başlayan rahibeye döndü; onu zorlukla ayağa kaldırdı ve koluna girip düellonun yapıldığı yerin pek de uzağında olmayan saklı bir geçide götürdü, orada rahibe tekrar yere düştü; düelloculann birbirlerine küfürler yağdırdığını, sonra yenilenin acı dolu hay^şı-nı ve kazananların zafer çığlıklarını duydular bulunduklan yerden. Celestina kılıçlarından damlayan iki adarnın geniş sokaktan aşağıya gitmesini izledi. Celestina ve rahibe, her iki yandaki bahçe duvarla^^ üstünü örten, boğum boğum parrnakla^nru birbirine geçirip tepelerinde çatılanan sırnaşıklardan kameriyede yalnız kaldılar.

"Git, git bir bak,” diye fısıldadı rahibe, “onu öldürmüşler mi, bir bak.”

Celestina biraz önce düellonun gerçekleştiği yere, rahibeyi kaçırmaya çalışan adamın kanlar içinde yattığı sokağa koştu. Brokar gömleği^ri göğsünde kızıl bir gül goncası açmıştı adamın. Celestina ne yapacağını şaşırmış bir halde diz çöktü ölmekte olan adamın yanı başına; yakışıklı esmer şövalye kısılnnş gözleriyle ona bakarak gülümsedi ve zorlukla konuşarak şu sözleri söyledi: "Celestina... Celestina... Bu sen misin, yeniden mi gençleştin? Ah, annem ancak yeniden ölürken tekrar görebiliyorum seni... ben ki daha önce öldüğünü görmüştüm senin ... aman ya Rab’bmi, işte Ölüm, hep dememiş miydim ... ne soğuk bir meydan

okuma! ..” Bunlan söyledikten sonra öldü. Celestina dehşet içinde cesetten uzaklaştı ve gölgeli kameriyeye gizlenmiş rahibenin yanına döndü. Rahibenin beyaz cüppesi sara^^ yapraklarla beneklen-mişti. Düellonun sonucunu ve şövalyenin yazgısını sordu Celes-tina’ya.

“Öldü,” dedi Celestina.

Rahibe ağlamadı, o geçitteki sarmaşıkların çatılandığı kameriyenin altında öylece, gözlerinde tuhaf bir ifadeyle kalakalmıştı, nihayet sessizliğini bozduğunda şöyle dedi:

"Bana aşkından babamı öldürdü. Babamın katiline âşıktım. Yaşayana olan aşkım üstün geldi ölene olan sevgime. Beni kandırmaya değil, bu manastırda gömülü olan babam için, onun mezarıyla alay etmek, babamın heykeline meydan okumak için geldi; onu bu gece handa akşam yemeğine davet etti; beni yanına alması için yakarışlarıma kulak asmadı, sevdiği her kadınla sadece birkaç gün geçirdiğini söyledi, bir gün ona âşık olur, ikinci gün onu kazanır, üçüncü gün onu terk edermiş, sonra bir gün de yeni bir kadın bulmaya harcarmış, eskisini unutması da bir saat sürermiş; yalvardım yakardım ama nafile; ağabeylerim içeri girdi, ona meydan okudular, o sadece güldü; beni kaptığı gibi kaçmaya başladı, beni sevdiği için değil, ağabeylerimi kışkırtmak için. Manastır duvarına tırmandı, düştük, ben bayıldım. O öldü.”

Rahibe sararmış yaprakları ufalıyordu elinde. “Babamın heykelinin titrediğini, taşın dirildiğini gördüm. Randevusuna gidecekti, bundan hiç kuşkum yok. Görüyorsun' değil mi, bakışlan hüzünlü kız, hiçbir şeyin tasarladığım gibi gitmediğini ama onun yerine arka sokaklarda sefil bir düelloyla her şeyin sona erdiğini. Ne olur, yardım et bana, manastırın kapısına kadar götür beni. Şere^rn kurtuldu. Ama aşkımı yitirdim. Bir şey söyleyeyim mi, evladım? En kötüsü de arzula^mı hâlâ doyuramamış olmam. Don Juan böyle ölmemeliydi... Belki başka bir hayatta. Gel, yardım et bana, ne olur götür beni mana^^^ kapısına."

İki kişi üç hakkında konuşuyor

L$_U$d$_0$vico okudukla^rnn ve çevirdiklerinin bir kısmını anladığını söyledi ama şimdi göğsünde bir yıldız olan kara giysiler içindeki, yaşlı bilgeyle bir

saatliğine konuşmak istiyordu çünkü düşü$_{n}$ceyi harekete geçiren ve kıpırtısız sayfadan söküp alan karşılıklı konuşmanın canlandırıcılığı olmadan daha fazla ilerleyemezd^{i} öğrenci.

"Dinliyorum/[1] dedi yaşlı adam.

“Metinlerinizde üç yüceltiliyor ama yıldızınızda sadece iki rakamı var..."

“Ki o da eskiden birdi."

“İki biri olumsuzlar mı?"

"Sadece göreli olarak. İ^^ birliği azaltır. Ama onu mutlak olarak olumsuzlaması için kati olmalıdır. Sonsuza dek zıt olan iki terim asla ortak bir bağlamda birleştiremezler etkilerini. Saf ikilik gerçekten var olsaydı, şeylerin devamlılığından geri dönüşü olmayan bir kopuş getirirdi; kozmik birliğin olumsuzlanması olurdu; iki parça arasında sonsuz bir uçurum oluştururdu ve bu karşıtlık ancak kısır, hareketsiz, statik sıfatlara layık olabilirdi. Şeytan muzaffer olurdu."

“Doğru okumuş muyum? Atıl siliği harekete geçirebilecek olan tek şey üçüncü bir terim midir?”

“Do^u okumuşsun. İkilik farklılaştırır. Üçlük harekete geçirir. Birlik kuvve halinde bireysellik verir. İkilik kopuk ve değişmez farklılaştığadır. Üçlük, karşıtlar arasında bir karşılaşma yarattığı için birliğin kusursuz ifadesidir. ^ktıf ile pasifi birleştirir, dişil ilke ile eril ilkeyi uzlaştınr. Üç, yaşayan varittir. Üç olmasa Tanrı ve Şeytan bitmeyen bir gece boyunca hiç kıpırdamadan karşı karşıya oturmak dışında ne yaparlardı? İyi ve kötü: Bunları insan harekete geçirir çünkü Tanrı ve Şeytan sürekli insan için mücadele ederler."

"Bu sabah Kabalacı İbn Gabirol’ü çeviriyordum, o şöyle diyor: ‘Birlik bütünlüğün kökü değildir çünkü Birlik yalnızca bir biçimdir ve bütünlük hem biçim hem dsimdir; bütünlüğün birliği üçtür, yani Birlik biçimi, iki rakamı ise cismi temsil eder.”’

“Bilge doğru söylemiş çünkü üç yaratıcı rakamdır, o olmadan biçim ve cisim hareketsizdir. Üçüncü bir etkenin müdahalesi olmadan hiçbir şey gelişmez; üç olmazsa, her şey sonsuza dek durağan bir çoğuliukta ^dır. Gençlik ve yaşlık orta yaşı gere^^ir; ge^nlş ve gelecek bugünü; sezgi ve bdınç belleği, toplam ve kalan ikameyi. İki eşit nicelik ancak ve ancak üçüncü bir nicelikle karşılamadıkları zaman eşittirler. Biçim kavramı ve cisim kavramı üç rakamında birleşir ve düzenlenir. Bu rakamdan başlayan insan, dünyayı ve hayatı gemleyebilecek araçlara sahip olur. Ama yine de yalnızdır.”

“Üç'ten sonra ne gelir?"

“Dört doğadır, sabit tekrarın döngüsü: Dört mevsim, dört kuvvet. Beş, ilk yuvarlak sayıdır: Beş duyusu olan yaratığın rakamı ki o yaratık bir daire içine alındığında beş köşeli yıldız olur; başına, eilerine ve ayaklarına işaret eder beş: Muhammed peygamberin elidir. Altı ise iki çarpı üçtür, insanda hayat bulan biçimin ve cis^min kusursuzluğu: güzellik, adalet, denge. Yedi insanın yoludufı kaderdir, hayatın gidişatıdır çünkü Atharva-Veda’da bilge Hintlilerinin dediği gibi: "Zaman yedi tekerlekle yürür." Sekiz özgürlük, sağlık, refahtır yediden ilerleyişin sonunda ulaşılan: Gautama Buddha’nın yolları sekiz tanedir, diriliş nehrinden çıkmanın ve Nirvana kıyısına varmanın sekiz kuralı vardır. Yine de, çok az kişi böyle bir saadete ulaşabilir ve dokuz rakamı kurta^lma ve birlik eşiğinde her şeyin yeniden tamamlanmasıdır: İnsan geliş^^dın son noktası Nirvana değildir çünkü Nirvana’ya ulaşan kişi, olağanüstü bir hayırseverlik ve acı çeken yaratık yığınlarıyla birlik içinde, evrensel kurtarma görevine destek olmak için kişiliğini inkâr etmek zorundadır. Böylesi bir kusursuzluğa on rakamında ulaşılır: Gerçekten farkında olunan bir birlik kolektif varlık, ortak çıkardır. Her şey her şey içindir; hiçbir şey bir kişi için değildir; yaratık geri döner ilk birliğine Yaşhlar Yaşlısı ve Bilinmeyenler Bilinmeyeni ile: O'nun adına övgüler olsun!"

“Bu yeniden birleşmenin ötesinde bir şey var mıdır?”

“On bir rakamı, ki Hippo'lu Aziz Augustinus'un bilgece söylediği gibi, günah yuvasıdır. Yaradılış ve hayat, kurtanlma ve yeniden birleşmeden oluşan büyük çemberi on kapatır. On birde tek bir küçük birlik vardır, ilahi birliğe zıt olan sefil bir birlik: Lucifer. On bir günaha teşviktir; her şeyimiz

olsa da daha fazlasım arzu-lanz. On birin katlan sadece bu kötülüğü ve talihsizliği artırır; yirmi iki, otuz üç, kırk dört, eili beş ise saçılmanın artması, insan birliğiyle tanrısal birlik arasındaki uçurumun giderek genişlemesidir. .. Ah, benim genç dostum: Dileyelim ki göğsümdeki yıldızda o rakam hiç görünmesin.”

“Peki onun yerine üç rakamı mı kazınacak?”

“Bu bana bağlı değil. Üçüncü bir çocuk doğacak mı?”

Mahzun yüzlü şövalye

Celestina rahibe^n öpmesini bekledi ateşle dağlanmış ellerini ama böyle bir şey olmadı.

Rahibe başı önde kayboldu manastınn kapanan kapılarının ardında ve Celestina kalakaldı sokakta öldürülmüş şövalyenin cesediyle birlikte, ad^^^ son sözlerini yeniden düşündü, hiçbir şey anlamadığı için canı sıkıldı. Hiçbir şey bilmeden hangi bilgeliği geçirebilirdi ki başkasına?

Rüyada mı yoksa gerçek dünyada mı olduğuna karar veremeden ağır ağır uzaklaştı düellonun yapıldığı yerden, Almofada Limanı’na yöneldi, bir harun yarundan geçerken birtakım gürültüler pa^^ar duydu, kapı birden açıldı ve içeriden tıknaz bir köylü fırladı, belli kı paniğe kapılmıştı, Celestina'yı görünce hemen kolundan yakaladı ve şöyle dedi: Bana bak kadın, her kimsen yardım et bana ne olur çünkü efendim delirdi ve onu biraz sakinleşip aklını başına getirebilecek biricik kişi sensin bana kalırsa; kibar bir hanımefendi gibi davranmaya çalış, gerçi bunun pek önemi yok çünkü en perişan haldekilerde bile soyluluk görüyor ve en basit insanlara bile asalet payesi biçiyor.

Hanın avlusunda dört uşak ve hancı bir battaniye germiş acımasızca havaya fırlatıp duruyorlardı kısa, beyaz sakallı ve gözlerinden masum bir asabiyet okunan, kupkuru çelimsiz bir ihti-yan; t^ihsiz ihtiyar havada süzülürken feryat figan küfürler ediyordu: Düzenbazlar, alçaklar, namussuzlar; ve hancı daha da yüksek perdeden bir sesle cevap veriyordu her seferinde: Şeytan alsın canını, seni İblis tohumu, paslı kılıcınla bütün şarap tulumlarunı deldin, kevgir gibi ettin hepsini, şövalye hay^nyordu, hayır, diye, onlar

devlerdi, onlar geceleyin şövalyeye meydan okumaya gelen sihirbazlar ve büyücülerdi, ödlekler gibi gölgeler içinde gelmişlerdi ama haberleri yoktu şövalyenin daima yanında hazır duran kılıcından, o kılıç ki boyun eğdirmişti tüm Arabistan'ın Efendisi Brandabarbaran de Boliche'ye; ama bunun şu an bir faydası olmadığına göre, dedi köylü bumunu çeke çeke, efendinin buyruğuna uy ve onunla sofraya otur çünkü ne efendi, ne de sofra benimdir bu serüvenden sonra; çıplak geldim bu dünyaya ve şimdi çıplak buldum yine kendimi, ne kazandım ne kaybettim; o an battaniye bırakıldı, şövalyenin kemikleri toza pisliğe battı ve orada yatarken uşaklar değneklerle bir güzel dövdüler onu avluyu çınlatan kahkahalar eşliğinde, sonra da işlerine döndüler.

"Bu korkak namussuzlann dev Briareo'nun yüz kolundan daha fazla kolu var," diye inledi dayak yemiş şövalye konuşacak kadar kendine geldiğinde, domuzlann, eşeklerin ve tavukların gürültüsü içinde zorlukla anrılıyordu sözleri; köylü silahtan yalakta ıslattığı bir bez parçasıyla yarala^m temizlerken mırıldanıyordu: "Ha testi taşa vurmuş, ha ^ testiye, olan testiye olur ama anlamak zorundasınız, Ekselanslan, hiçbir kötülük yoktur ki biraz iyiliğe yol açmasın, şimdi sakalınızı çamurun içinden çıkanverin, çabalannız beyhude değildi çünkü o çarpışmalar sayesinde kurtardınız bu şerefli ve asil hanımefendiyi, Senyor, bakın minnettarlığını bildinneye gelmiş dün gece yiğitçe çarpışarak onu büyücülerin elinden kurtardığınız için..."

Kolu kanadı kırılmış şövalye önce ^dikatle Celestina'ya, sonra da köylüye baktıktan sonra öfkeden tir tir titreyerek cevapladı silahtarını:

"Benimle böyle mi alay ediyorsun, dostum? Sen benim. deli olduğumu ve karşımda duran şu kocakarıyı, şu m^ayı göremeyecek kadar kör olduğumu mu sanıyorsun; o geçerken bastığı taşlar bile bağınyor, 'İhtiyar orospu!' diye, e^^^rn ülkedeki her kerhanede sürtmüştür bu kan. İster inan ister inanma, bir zamanlar gençtim ben, işte bu sahtekâr, ^kıl, şeytani kocakannın koUannda yitirdim erdemimi, sev^^tün yatak odasına beni götüreceğine söz verip kendi yatak odasına götürdü, orada aşk iksirleriyle beni uyuşturup kendisi elde etti, sonra bir de üstüne para istedi. Seni iyi tanıyorum, açgözlü, diken dilli, pis kokulu kocakarı, umarım cehennemde yanarsın, seni utanmaz, safsatacı sahtekar, kerhane patroniçesi, kör saksağan, satacak

kadın bulmak için manastırlann çevresinde kol gezen alçak; benim sevgili Dulcinea'mı da daha fazla para veren bir başkasının kucağına attın, ne anyorsun sen buralarda? Ah, seni pis, açgözlü çöpçatan, seni muşmula suratlı, şehvet mahkemesine yargıç olsan ^inci defa aldanmam sana... Onu al ve gözünün önünden çekil, Sancho çünkü öfkeden köpürdüm köpüreceğim, onun gençliğini bilirdim, a^rtık ölmüş olduğunu sanıyordum - Hah! Aman, bırak Yahuda kansın ona!- dile-Tann'dan görenlesin bir sonraki Paskalya’yı, gerçi kötüye bir şey olmaz! Ve sen, silahtanm, neden bana tavşan diye kedi getiriyorsun, prenses diye temizlikçi kızlar, orospular ve mamalar sürüyorsun önüme? Sen beni kör mü sanıyorsun? Gerçekle hayali ayırt edemeyece^mi mi sıyorsun? Yel değinenleri devlerdir. Ama Cele^ina, Dulcinea değildir. Gel, Sancho, gel gidelim To-ledo’dan, Livus doğru söylemiş buraya *urbsparoa,* yani küçük şehir derken... çünkü engindir Kastilya!"

Kötü bir düş

Şimdi anlamaya başladın mı, kadın? Ludovico'yu kullanabilirim. Başına gelenleri anlatacaksın ona. Yahudi mahallesinin dışına çıktığın için şe^tle azarlayacak seni: Gördün mü, iki kere tanıdılar seni. Bundan korkuyordum zaten. Sen sokaklardaydın. Ben kütüphanelerde. Aynı şeyleri bilmemiz mümkün mü şimdi? Okuduktan ve senin anlattıkla^m enledikten sonra yazdıklanm-dır bunlar. Düşünülen şey vardır. Var olan düşünülür. Ruhtan maddeye doğru bir yolculuk yaptım. Maddeden ^ruha döndüm. Hiçbir sınır yok beni durduracak. Hiçbir şey yasak değil bana. Zihnen aynı anda birkaç kişi olduğumu sanryo^rum. Sonra gerçekten birkaç kişiyim. Bir düşte sevdaya d^^m. Uyandı^mda karşılaştım sevdalandığım varlıkla. Manas^tın önündeki düelloda ölen şövalyenin cenazesine gittin mi? Ben Senin hikayen merakımı

uyandırmıştı. Erken gi^im, yasını tutanlardan bile önce, gerçi tahmin ediyordum sayılarının pek az olaca^rn o adamın kötü ününü düşündüğümde. Onu seyrettim tabutunun içine boylu boyunca uzanmış yatarken. Ölümünden sonraki iki boyunca sakalı uzamaya devam etmişti. Ellerine bak^rn. Tırnaklan da uzamıştı. Göğsünde birleşmiş ellerini aç^m. Avuçlarındaki t^rn kader ve hayat, zeka ve aşk çizgileri kaybolmuştu: İki beyaz duvar, yeni kireçlenmiş iki duvar gibiydi avuçlan. Göğsünün üstüne

başka eller -kader ve hayat, zekâ ve aşk çizgileri hâlâ duran eller- bir kâğıt koymuşlardı üstünde şu sözlerle:

Tann’nın gazabından şüphe eden bilsin:

Cezası er ya de geç yerini bulur

Yoktur gelmeyecek zaman Ödenmeyecek borç yoktur

Yeniden baktım ad^^ yüzüne. Deği^^^. Far^aşmıştı. Senin sokakta öldüğünü gördüğün adamın yüzü değildi a^rtık. Tapınağa sessizce girdiğimde, eUerini açıp kağıdı okumadan önce gördüğüm yüz değildi ^artık. Farklı bir adam olmuştu. Anlıyor musun, Celestina? Bunu görünce korkuya kapıldım. Ölü adamın yeni yüzüne bir kez daha bakarak şöyle dedim kendi kendime: Şatodan kaçırdığımız çocuğumuz büyüdüğü zaman bu yüze sahip olacak. Nereden bileb^^m? Senin yaptığın gibi sokaklan dolaşıp arayabilirim ölü adamın yüzüne sahip bir adamı. Ya da sabırla bekleyebilirdim, yirmi yıl boyunca ve sonra olgunl^tığı zaman anlardım bu çocuğun ölü ada^mın yüzüne sahip olup olmayacağını. Bekleyebilirdim. Çık^n Işık Mesihi'nin tapınağından ki eskiden Bib-el-Mardan'ın camisiydi, tabuta arkanı dönerken bugün yazdıkl^^^ ve sana okudukl^^M mınldan^rn:

“Bir ömür yeterli değil. Bir kişiliğin gereklerini yerine getirmek için birçok varoluş gerek.”

İki adam seni çok önceden tanıdıklarını söylediler. Her ikisi de yaşlı olduğunu sanıyorlardı; bir tanesi öldü biliyordu seni. Okuduğum, yazdığım ve şimdi sana söylediğim şeyleri düşün. Her dakika doğan bir çocuk her dakika ölen bir kişinin dirilişidir. ^imde dirildiğimizi bilmemize imkan yoktur çünkü içinde diril-diği^miz varlığı tanıyabilecek gerçek şahitler bulunmaz. Ama daha önce içinde bulunduğum bedeni tanıyabilecek tek bir şahit kalsa, o zaman ne olacaktı ki? Beni durdururdu sokakta... bir attan inerken ya da bir hana girerken ... kolumdan tutardı... daha önce benim olan geçmiş hayata katılmaya zorlardı beni. O hayatta kalandır; dirildiğimi bilebilecek tek kişi.

Çocuk ve sen. Dünya ve sen, Celestina. Toledo sokaklarında dolanarak seni tanıyacak kişiyi aradin. Sonsuz adını ve farklı yaz-bilen iki adam buldun.

Hiçbir önemi yok. Yeniden gidebilirsin. Başkalan da var konuşmayan - ama bizi gören; görmeyen -ama bizi hatırlayan; hatırlamayan - ama bizi hayal eden. Yazgımıza karar vermek için bu yeterli, tek bir kelime konuşmasak bile. cimdir ölümsüz olanlar? İşte okuduğum, işte yazdığım, bırak da anlatayım sana:

“Birçok kez yaşayanlar, zaman zaman yeniden ortaya çıkanlar; ölümlerinden daha çok hayatl olan ama hayatından daha az zamanı olanlar."

Tann’run ve Şeytan'ın ortak bilgeliği nedir, Celestina? Kabala der ki, hiçbir şey tamamen yok olmaz, her şey dönüşür, bizim öldüğünü sandığımız şeyler sadece mekan değiştirmiştir. Mekan kalır; anlann mekân değiştirdiğini görmeyiz. Ama zaman ölçümden, buluştan, hayal gücünden başka nedir ki? Var olan düşünülür. Düşünülen var olur. Zaman mekânı değiştirir, birleşirler ya da üst üste gelirler, sonra da ayrılırlar. Bulunduğumuz mekânı değiştirmeden bir zamandan diğerine gidebiliriz, Celestina. Ama bir zamandan diğerine yolculuk eden ve zamanında şimdiye dönmeyen kişi geçmişin hatırasını (eğer geçmişten gelmişse) ya da geleceğin hatırasını (eğer kökenleri oraya dayanıyorsa) yitirecektir. Şimdinin esareti altına girer. Onun hayatı şimdidir. Ve istisnasız her birimiz bugünümüze geç döneriz: Biz geçmişe ya da geleceğe yolculuk ederken zaman durup bizi beklemez; daima geç kalınz; bir dakika ya da bir yüzyıl, ikisi de aynıdır. Bugünden önce ya da sonra yaşadığımızı hatirlayamayız artlk. Belki Şeytan'la yaptığın anlaşma buydu senin: Bugüne geçmişten ya da gelecekten geldiysen onların hatırası olmadan bugünde yaşamak.

Hayal kuruyorum, kadın, sadece hayal ^^yorum; okuyo-^rum, yazıyorum, seni dinliyorum, söylüyorum sana. O ölü genç ve dayak yemiş şövalye seni gördüklerinde ne hatırlamış olabilirler? ^Kimdin sen, daha önce nerede yaşadın, daha önce nerede öldün, Celestina? Senin için düşünüyorum. Ha^^anmdaki korkunç derecede üzücü bir olaydan k^^^mak isteseydim şöyle bir anlaşma önerirdim Şeytanla: "Hatıral alırsan sana ruhumu vereceğim."

yapılmış olanı bozamaz. Oysa Şeytan olanı olmayana çevirebileceğini söyler. Bu yüzden, Tı^an Şeytan'ın aracılığıyla insana meydan okur ve onu baştan çıkartır. Ama korkunç bir olayı unuturken aynı zamanda hayat^^zm en güzel günlerini, ailemizin sevgisini, bir kadının güzelliğini, bir erkeğin

tutkusunu, dostluğun neşesini, her şeyi ama her şeyi unutma tehlikesine de atmaz mıyız kendimizi? İşte Şeytan’ın şartı budur, kadın: Ya her şeyi unutursun ya da hiçbir şeyi unutmazsın.

Biliyor musun bu sabah büyük çocuğumuzun, şatodan çal-dı^^z çocuğun bana veda etmek ister gibi kapıdan dişan emeklediğini? Ona gülümsedim ve bir öpücük gönderdim. Daha iki adım atmamıştım ki bir el durdurdu beni: Soğuk, bembeyaz, adeta balmumundan bir el. Pelerinli bir şövalyeydi bu.

“^im bu çocuk?” diye sordu bana kukuletasının kıvnmlan arasında kısılmış sesiyle.

"Benim çocuğum,” diye cevap verdim.

“Yüzüme bak,” dedi kukuletasun çıkartarak.

Dikkatle baktım ona, ellerindekine benzer aşın bir solgunluk dışında hiçbir olağanüstü şey göremedim. Benim bir şey anlamadığımı fark etti; yanağına dokundu, sonra ellerini uzatıp gösterdi. “Bak. Sakalım uzamaya devam ediyor. Tırnaklarım da uzuyor. Bunlar olağandışı görünmedi mi sana?’’

Hayır, dedim. Sonra düzgün ve çizgisiz avuçlannı gösterdi bana. Şaşkinhğımı gizledim; biliyordum şövalye gülümsemek istiyordu ama hissettiği acı engelliyordu onu; göğsünde kurumuş kandan bir gül goncası olduğunu fark ettim; ona destek olmak için kolonu uza^ırn; ama kü^imseyici bir hareketle durdurdu beni, sonra da boşluktan gelen y^^dı bir sesle konuştu:

“Her doğan kişi ölen bir kişinin vücudu olur. Yirmi yıl sonra şu kapıdan dışan emekleyen çocuğun nasıl bir yüzü olacağını bilmek ister misin? Hiç oyalanmadan Işık Mesihi'nin tapınağına git. Beni orada bulacaksın. Oğlunun ileride nasıl bir yüzü olacağını orada göreceksin. Haya^ma son vermeyi başaramadım.”

O şövalyenin iki gün önce bir düelloda öldüğünü söylemiştin, öyle değil mi? Git o zaman, Celestina, aramaya devam et, Şeytan’ı mağlup et, sana bakmayan ama seninle konuşanlarm sözlerinde ara unu^^anm; sana bakan ama seni hatırlamayanların bakışlarında; seni hatırlamayan ama hayalini

kuranların hatıralarında. Böylelikle üstesinden geleceksin Şeytan'ın ya da Şeytan’ın ta kendisi olacaksın, onun bildiklerini, hatta bilmediklerini bileceksin.

Gerçeklik kötü bir düştür.

Yaralı dudaklar

Celestina pazaryerinde on bir yaşlarında küçük bir kız gördü yanında babasıyla. Baba kız mum, boya ve bal satıyorlardı. Çocuk çok güzeldi, ela gözleri ve kal^k bir burnu vardı; giysileri eski ve yamalıydı, ayağında kundurası yoktu.

Celestina'nın dikkatini çekmişti çünkü bir kan denizindeki billur bir damlaya benziyordu kız: Çevresinde tavukların boyun-lan kopartılıyor, az ileride bir koyun parçalara ayrılıyordu; adamın biri domuz kesiyordu, bir baş^ı b^ık temizliyordu; kaba meydan taşlannın arasından kan akıyor ve geçitlerdeki su oluklarına ulaşıyordu; sidik ve dışkı atılıyordu pencerelerden, etrafta tasmasız köpekler dolanıyordu, kopartılmış hayvan kafalarının üstünde sinekler vızıldaşıyordu; su fıçılarından korkunç bir koku yükseliyordu, rutubetli odalardan içeriye ve dışarıya bir nehir gibi akıyordu alıcılar ve satıcılar; oruç tutan tövbekarlar gördüklerini pencerelerden haykırıyorlardı: Şeytan, Şeytan, Şeytan çıktı karşıma, beyaz giyinmişti, on iki yaşında bir gelin geçti San Sebas-tian’a doğru, arkasında dağınık bir tören alayı, sararmış, çıbarılı, sağa sola balgam atan ka^dınlar, kızın hemen arkasından eli açık, tombul, altmışının üstünde bir damat geliyordu, damat altın paralar saçıyordu kollarında ve göğüslerinde hiç iyileşmeyen irinli çıbanlar olan dilenciler yığınına; kemerli kapıların altına çocuklar birikmişti, köpeklerden çaldıkları artıklar için kavgaya tutuşmuşlardı; bir sürü çocuk uyuyordu sokaklarda, merdiven altlarında, eşiklerde; beyaz yünden cüppeleri ve siyah takkeleriyle benekli köpeklere benzeyen birkaç Do^^ken rahibi geçti meydandan, şarkı söylüyorlardı:

Koru gözlerimizi kötü rüyalardan,

Hayallerden ve gecenin korkularından;

Hortlayan düşmanı al ayağının altına,

Koru bizi tüm ahlaksızlıklardan.

Bir de ela gözlü, burunlu, yalınayak, eteği yamah kız:

Celestina Toledo'nun eski pazarındaki kalabalığın içinde onu gördü çünkü ondan güzel hiçbir şey yoktu orada. Celestina ona baktı çünkü iki adam kendisini tanımış, biri şöyle demişti: Sen ölüsün; Ana, dediler ona, bir de yaşlı orospu. O çocukta kendini gördü Cel^tina. Kendisini onda görmek istedi. Bu yüzden onun yaşında gö^^m^ olmalıydı, eğer gelecekten bugüne ulaşabildiyse, olacak olan olduktan sonra; eğer bu sabaha geçmişten geldiyse.

Çocuk kederle gözlerini gezdiriyordu bu hüzün verici manzaranın üzerinde: Boğazlanan hayvanlar, çocuk yaştaki gelin, çıbanlarla kaph bedenler, delilerin sayıklaması, ayaklanndan kancaya asılmış bir kuzu; bir kasap bıçağını kaldırmış, küçücük hayva-

bembeyaz postuna dayamış, hayatına son vermeye hazırlan-makta.

Çocuk kasaba yalvarmaya koştu: Hayır, bu sadece bir kuzu, ben bakarım ona, kurtlardan korurum onu, geceler boyu uyumaz başında bekle^m, ne olur öldürme kuzuyu.

Kasap gülerek çocuğu bir kenara itti; kanlı taşların üstüne düştü kız. Babası koştu yar^^una ama ona ilk ulaşan Celestina oldu; başını okşadı ve ellerini uzattı ona. Çocuk gözyaşları içinde öptü ellerini. Başını kaldırdı, çocuksu dudaklannda Celestina'nın dudaklanndaki yaraların aynından vardı; Celestina kızın ellerine baktı; kendi elleri, çiftlikte evlenen utangaç ve mutlu gelinin elleri; çektiği acılann izleri yok olmuştu, yaralardan bir dövme parıldıyordu çocuğun dudaklannda.

“Kirain sen?"

“Ben bir çobanım, Senyora."

"Nerede yaşıyorsun?"

“Babam ve ben ormanda yaşıyoruz, Felipe adlı büyük Senyor’ un şatosunun yakınlarında."

Babası çekip aldı çocuğu Celestina'nın kollarından; yavrum, beynim küçük kızım, ne oldu sana? Bak şu ağzına, kim yaptı bunu, şu orospu çocuğu kasap mı yoksa? Hayır, bu Şeytan, bu pejmürde

cadı, buraya bakın dostlar, yakalayın şu fesat yaratığı, b^M kızcağızımın a^na, koşun yakalayın şunu, Celestina, çadırları devir, domuzlarm üstünden atla, bir ev, bir merdiven, havlayan köpekler, vızıldayan sinekler, rutubetli odalar, dışkılarla dolu tekneler, sana doğru haykıran deliler, gördüm Şeytan'ı, yerde saman balyalan var, gir aralarına, saklan, yakacaklar seni, cadi, kaç, bekle, akşam oluyor, pazaryeri boşahyor, olay unutuldu, saklandığın yerin küçücük penceresinden bakıyorsun önünde uzanan şehre, yokuşlu bir burun, Tajo Nehri'yle çevrelenmiş, sarp kayalarla katman katman bölünmüş, kuşatılmış bir şehir, sadece kuzeydeki kurak ovadan girilebilir, güneyden korumalı nehrin derin koyaklanyla ve şimdi, kaç, gecenin içinde koşan bir fare gibi, Yahudi mahallesine dön, Ludovico'yu uyandır, neler oldu sana?, gitmeliyim, aramalıyım, dönmeliyim, bekle beni, çocuklara iyi bak, eğer geri dönemezsem beni bulmak için gel, Ludovico, nereye, Celestina?, sahile, yeni dünyaya do^u yola çıkmayı hayal ettiğimiz o sahile, aynı tarihte, Temmuz'un I4'ü, ne zaman Cele^ina?, yi^ni yıl sonra.

Üçüncü çocuk

Yollarda ve konakladığı köylerde ondan bundan ekmek dilendi, üç gün yürüdükten sonra bir daha asla görmeyeceğini sandığı şatonun kulelerini ve kuzeydeki geniş ormanı gördü.

Orayı tanıdı. Jeronimo'dan aynldığında oraya sığınmıştı: İçine Şeytan bir kadın için orman en iyi saklanma yeridir; ay

ışığıyla aydınlanan uzun geceler boyunca, baykuş, kurt, cırcırbö-ceği sesleriyle çevriliyken bir koca gelip buldu onu, ne ışık ne gölgeydi, saf hiçlikti, ona şöyle dedi:

"Seni ödüllendireceğim, Celestina... Ama zamanın çok dar... Verdiğim ödülün sonsuza dek süreceğini sanma... Mutluluğun bir hayalden ibaret

olacak. .. Bildiğine inandığın zaman bildiklerini başka bir kadına ^aktar. .. Daha değil, daha değil...”

Unla doldurduğu bebekleriyle oynadı orada. Derin bir nefes aldı. Islak toprağın kokusunu tanıdı, tepesinde çatılanan karaağaç daU fısıltısını, yere düşen sararmış yapraklan, unutulmuş bir sonbaharın kalıntılannı hatırladı. Üç yaşlı tüccar burada ırzına geçmişti. Burada hayal etmişti sevgilisinin kulağına şöyle fısıldadığını: "Zarif bir genç. Evinin lekesini taşır: Öne çıkık bir altçene... Buradan geçecek. .. Durdur onu . .. Onu tanıyacaksın... Senin ırzına geçmeyi reddeden genç adam... Onu tanıyorsun... Derebeylik hakkını zalimce alan Senyor'un oğludur o... Onu sahile götür... Felaketler B^^u s^^e...”

Ve şimdi bir gece ormandaki bir açıklığa yaklaşırken gördü o

Toledo’da ellerini öpen küçük kızdı bu. Koyunla^^ otlatıyordu, dolunaya ve rayilialı havaya rağmen küçük bir ateş yakmıştı kendisini ve sürüsünü korumak için. Celestina sevgiyle baktı ona: Eliyle dudaklannı siliyordu hiç durmadan; tükürdü ama dudaklarındaki yara geçmiyordu. Bu o, dedi Celestina kendi kendine, biliyorum ama anlamıyorum... Bildiklerini hatırlamaya çalıştı; etrafta gördüklerinin hepsi birer işaretti aslında ve gösterilen yönler çok fazlaydı... Bu kesişen yollar ağını takip etmeye bir ömür yetmezdi.

Bir hayvanın derin derin inlediğini duydu. Çocuk yanan bir dal aldı ateşten. Bir şeye yaklaştırdı; ateşin aydınlığında büyük boz bir dişi kurt göründü. Hayvan yaralı pençesini uzattı kıza, kız diz çöküp aldı pençeyi eline. Hayvan kızın elini yaladı ve ateşin başına uzandı. Celestina ay ışığını yutuyormuş gibi görünen bir beyaz kavak kümesinin ardından onlan izledi. Bir süre sonra hayvan yavruladı böğürtlenlerin, tozun toprağın ve koyun melemelerinin arasında.

Bir erkek çocuktu doğurduğu. Önce ayaklan göründü. Ayaklarında altışar parmak, sırtında ise bir haç vardı; sonradan boyanmış bir haç değil, etinin bir parçası: et bulmuştu bedenini ...

Zama^^ hortlağı

O sabah Ludovico, Trânsito Sinagogu'ndaki ihtiyan bir kili-üstüne diz çökmüş dua ederken buldu, öyle bir eğilmişti ki başı dizlerine değiyordu. Öğrenci dua bitinceye dek bekledi. "Konu^ak mı istiyorsun?” dedi ihtiyar.

"Evet ama seni rahatsız etmek istemezdim."

"Seni bekliyordum.”

"Biraz huzursuzdum.”

"Biliyorum. Çok fazla şey okudun burada. Hepsi de senin inançlanna uygun düşmüyor."

“Bir öğleden sonra sahilde seslendir^m hayalle^rirni. Konuştum ve hayal ettim T^anı z bir dünyayı; insanın kendi inayetini kendisinin yarattığı ve hayatlan değişsin diye bu inayetin faydala-başka insanlara sunduğu bir dünyayı. Şimdi bilemiyorum. Bilemiyorum çünkü bireysel inayetin tüm vaatlerini yerine getirmek için bir öm^in yeterli olmadığını biliyorum. Tam karşıt uca geçmekten ve ruhun her şey olduğuna, maddeninse hiçbir şey olmadığına inanma^n korkuyorum, muhterem efendim; ruhun sonsuzluğuna ve maddenin geçiciliğine inanmaktan çekmiyorum.” “Hiçbir şey ölmez, hiçbir şey tamamen yok olmaz, ne ruh ne de madde.”

"Peki ya benzer bir şekilde gelişirler mi? Düşünceler aktarılabilir mi? Bedenler aktarılabilir mi?”

"Senin bildiğin ^kirler hiçbir zaman tam olarak gerçekleşemez. Zaman zaman geri çekilirler, bazı hayvanlarm yaptığı gibi kış uykusuna yatarlar, tekrar ortaya çıkmak için uygun ânı kollar-

lar; düşünce uygun zamanı bekler. Bir zaman ölü görünen bir fikir başka bir zaman yeniden doğar. Ruh   çoğalır, bazen ye

rini başkası alır; kaybolur, kişi onun öldüğünü sanır, yeniden ortaya çıkar. Aslında, söylediğimiz her kelinıede kendisini belli eder. Unutuluşla ve hatıralarla örülmemiş tek bir kelime bile yoktur, her kelime hayallerle ve başarısızlıklarla renklenmiştir; yine de, yakındaki bir yeniliğin taşıyıcısı olmayan tek bir kelime de yoktur; söylediğimiz her söz aynı anda

bilmediğimiz bir kepmeyi bildirir çünkü biz onu unutmuşuzdur çünkü onu arzulamışızdır. Aynısı bedenler için de geçerlidir, yani madde için; her madde daha önceki varlık biçiminin ve yok olduğu zaman alacağı sonraki varlık biçiminin ruhunu taşır içinde."

“Öyleyse ben kendi çağımda mı yaşıyorum, yoksa yalnızca geçmişteki ya da gelecekteki başka bir çağın hayaleti miyim?"

“Üçü de sensin."

Sinagogdaki ihtiyar eğildiği yerden kalkıp Ludovico'ya baktı.

İhtiyarın göğsündeki yıldızı gördü Ludovico. Yıldızın üstünde bu sefer üç rakamı vardı.

Dudaklarda kalan hatıra

Gel yavrum, gel koüanma, hatırladın mı beni?, evet senyora, ellerini öpmüştüm, sen dudaklarımı yaralamıştın, ağz^u sildim ama bir daha temizlenmedi, her gün derinleşiyor yaralar, bir dövme gibi, ya^^m, *evet s^yora,* rengarenk bir ağız, bırak öpeyim seni, *evet s^yora,* hatırladın mı beni? *wet senyora,* benim tatlı küçük kızcağıznn, sonsuza dek senin gibi o1mak isterdim, keşke senin gibi olsaydım, herhalde ben de bir zamanlar senin gibiyim, a^ik hatırlamıyorum, peki sen başka ne hatırlıyorsun?, *wet senyora,* kapkara, bir akrep, nerede, yavrum?, Senyor’un bacak arasında, *wet s^iyora,* burada ormanda, bir gece, Senyor at üstünde gidiyordu, gömle^nin düğmeleri açıktı, heyecanlıydı, gece sürüyordu atım, yalnızdı, şimşek gibi aşıyordu fersahlan, *wet s^yora,* ağaç dalla^nru kırarak uçuyordu, deli gibiydi, bağınyordu, sarhoştu, bilemiyorum, biçiyordu tarlalarda buğday başaklannı, gördün mü onu?, *evet s^tyora,* ateşi söndürüp saklanmıştım, az önce senin saklandığın gibi, kavakların arasına, ışık saçan ağaçlann, ayın ışığını, bir dişi kurt tuzağa düşmüştü, Senyor atından indi, ^ü-yordu, bağırıyordu, hırlıyordu, giysilerini çıkanyordu, dişi kurdu tuzaktan k^^ırdı, pantolonunu indirdi, kara akrep, dişi kurdun üstüne bindi, hayvan savundu kendini, hırladi, uludu, ^maladı, Senyor akrebi dişi kurdun arkasına daldırdı, bunu hatırlıyor musun?, *evet senytora* ama sesim, sesim kısılıyor, *evet senyora,* elbisele-böyle mi çıkanyordu?, *evet s^yora,* sıcacık,

ne tatlı bir ilkbahar, yavrum, ah, memelerin çıkmaya başlamış, minik limonlar gibi, ne de düzgün bacaklann, aç bacaklannı yavrum, *wet senyora,*

Toledo, pazaryeri, başı kopan koyun, koltuk altların ne kadar nemli, ne güzel kokuyor, *met* s^enyara, minicik tümseğin ne de berrak, ipek gibi tüyler tek tek sayılacak kadar seyrek, *met* s^enyo-ra, aç bacaklarını yavrum, ne kadar dar bu küçük kuku, safran kokuyor, güzel yavrum, tatlı yavrum, *evet* s^enyora, dilimi hissetmek ister misin?, oh evet, oh evet, her yerinden öpeceğim seni, izin verir misin?, oh evet, oh evet, Senyor, akrep, dişi kurdun ateşli kalçalan, hayvanın kırmızı anüsü, ona sahip oldu, bağınyordu, gülüyordu, sarhoş olmuş bir deli, *met* s^enyora, senin dilin benim ağzımda, benim dilim senin ağzında, ormanda kavaklar, böğürtlenler, koyun çanları, dişi kurt, koyun, biç^nış buğday başaklan, hepsini içime alıyorum, tüm doğayı, hiçbir şeyi kaçırmayayım, dilim kulağında, duy sırlanmı, duy bildiklerimi, hiçbir şey ölmez, her şey dönüşür, mekan kalır, zaman değişir, seni içimde taşıdım, senin gibi gençken ben sendim, se^n içine giriyorum, kara akrep, mor dil, benim zamanım sona erdi, *met* s^enyora, senin sesin benim sesim, *evet* s^enyara, ^artık tüken^m, *met* s^enyora, sana hayatımı veriyorum, onu devam ettir, *met* s^enyora, sana sesimi veriyorum, sana dudaklanmı veriyorum, sana yarala^mı veriyorum, hatırala^m kalsın dudaklarda, erkekler hastalıklarını bulaştırdılar bana, bilge Şeytan, hiç kimsenin kızı, hepsinin aşığı, ben zehirlendim, Senyar ha^alığını bulaştırdı bana düğün gecemde bana sahip olduğunda, ben de iade ettim h^^diğını saraydaki yatak odasında oğluna, ben bir kanaldım, benim aracılığımla baba oğlunu zehirledi, bize ihtiyaçları var, bizi takip ediyorlar, sülfür, et, saç ve kandan tek bir delik var olduğu sürece erkeklere gün yüzü yok bu dünyada, kara akrebin, etten kamçının, kalkık kobraının hükmü altında hiçbir kadına ^in yüzü yok bu dünyada, beni unutma yavrum, *met* senyara, büyü, benim gibi olmaya çalış, sana yaralı dudaklarımı bırakıyo^rum, orada hatıraların, orada sözlerim, sen bileceksin ve sana söylediklerimi sen de söyleyeceksin, bileceğim ve zamanla söyleyeceğim, bana söylemişti, zamanında harekete geç, serıin adın Celestina, tüm hayatımı hatırlıyorsun, şimdi benim için onu sen yaşıyorsun, yirmi yıl sonra, Temmuz'un 14'ünde Felaketler B^^u sahilinde olacaksın, yollan saptır, arzulan yanılt, zamanı değiştir, orada olmalısın, bir randevumuz var, *met* senywa, *met* senywa...

Simon Toledo’da

Zorlukla   onu, dedi Keşiş Simon bir gece Ludovico'ya,

öğrenci bir çanak mercimek çorbası ve bir parça kurutulmuş levrek koymuştu önüne çünkü sesi hınltılı ve boğuktu, üstündeki paçavraların altına gizleyemiyordu yüzündeki ve ellerindeki derin yaralan, yırtıcı bir hayvanın saldırısıyla oluşmuş gibi görünen bu yaralar hâlâ yer yer karuyordu ve gözlerinin feri sönmüştü.

Beni bulmak için her ıssız şehri tek tek aradığını söyledi, gittiği yerlerde evler sahipleri tarafından terk edilmiş, ormandaki hayvanlar içgüdülerini izleyerek gelip salonlarda ve yatak odala-nnda yuva kurmuşlar. Çocuğun hayatından endişe edip etmediğini sordum. Gülerek şöyle dedi:

“Böyle doğan bir çocuk adi bir vebadan ölemez.’’

Onu bana verdi, Ludovico; senin nerede olduğunu söyledi ve çocuğu sana getirmemi istedi. Yirmi yıl sonraki randevusuna mutlaka yetişeceğini de ekledi. Ölülerin evlerinde her yer acıkmış, kapılar ve hazine sandıkları. Ölümden kurtulan uşaklar kaç-^^. Celestina kıs kıs gülerek bir avuç altın ve bir avuç mücevher almış bir san^^^n, sonra kaçar gibi, saklanır gibi ayrılmış oradan, gün ışığının altı^rn eriteceğinden korkan bir cimri gibi iki büklüm

Ama önce bu alçalan sana vermemi istedi. Bu onun son cömert hareketiydi. Onlan bana verirken ağladı. Çünkü alırken ^-müştü.

Şu altın paralarm üstündeki profile iyi bak, Ludovico.

Altçenesi öne ç^ıkık bir yüz.

Kalın ve şişkin dudaklar. Cansız bakışlar.

O, Senyor.

İskenderiye’ye tepeden ba^nak

Ludovico, Trânsito Sinagogu'ndaki din bilginine veda e^ık-ten sonra uzaklara, çok uzaklara gitti üç çocuğuyla.

Toledo'dayken okuduğu metinler arasında bir müsveddede görmüştü Plinius'un kadınsız, aşksız ve parasız insanlardan bahsettiğini - içinde kimsenin doğmadığı ebedi bir toplum. Bu halk Lût Gölünün kıyısında bir köyde yaşıyordu, sessiz, sakin ve sade bir yaşam sürmek uğruna bü^yük şehirlerden hep uzak kalmıştı. Ludovico bakımını üstlendiği üç çocuğun orada büyümesini istiyordu.

Valencia'dan bir ^^^yan gemisine binip İskenderiye Lima-nı'nın y^^^da bir yerde geceleyin kıyıya çıktılar. Çok geçmeden, tannlann ve erkeklerin dulu olan şehrin ç^ık çurpuk sokaklarında kayboldular; dilenci giysileri içinde, güçlü kuvvetli olmasına rağmen kollannda üç çocukla yorgun argın dolanırken epey dikkat çekti. Yine de iyi karşılandı. Arapça konuşuyordu, kalacak yer ve yemek parasını karşılayabiliyordu, üç çocuk da hiç ağlamıyor ve gayet uslu duruyorlardı. Şehrin tepelerinden birinde bir evin damındaki güvercin kulübesinde yer buldulafı Ludovico seyre daldı cislmsiz denizin sulanna kanşan yüz kollu

nehri.

Bir gece, sıcak yüzünden damdaki güneşten ağarmış taşlann üstünde uyurken düşünde küçük bir kayıkla kıyıdan açıldı, Nil'in kaynağına doğru kürek çekmeye başladı. Gökte yalnız üç yıldız vardı; başka hiçbir ışık yoktu ve Mısır ülkesinde derin bir sessizlik hâkimdi. Kürek çekerken gittikçe yaklaşıyordu üç sessiz yıldıza, nihayet sudaki yansımalannda elcinin erişebileceği kadar yaklaştı onlara. Elini nehre daldırdı ve yakaladı yıldızlardan bikrini.

Yıldız önce titredi. Sonra konuştu. Güneş, dedi, güneş çıktı ortaya. Buğday, dedi, kıyılar dalgalanan buğday tarlalanyla doldu. Şehir, dedi, çölün kumlanndan beyaz bir şehir yükseldi. Çocuk, dedi, üç kişi, iki oğlan bir kız ortaya çıktı ve kayığın yanında yüzmeye başladı, onu nehrin kıyısına götürdü.

“Bu benim erkek kardeşim, bu da kız kardeşim,” dedi oğlanlardan biri.

Birinci gün, ilk konuşan oğlan toprağı ekti, ürünleri topladı, nehirden kanallar açıp çölü suladı, kıyıdaki kara çam^^ tuğla biçiminde kurutup bir ev inşa etti, böylece kız ve erkek kardeşine hem yiyecek hem bannak sağladı.

O gece kız kardeşi minnettarlığını göste^ek için onu kocası seçti ve evin içinde birlikte yattılar. Diğer kardeş açık havada yattı ama uykusu kısa sürdü. Ayağa ka^tı ve nehrin kıyısına yürüdü, uykusuzdu, gücenmişti, öfkesi ve kukançlığı göğsünü yanp fışkıracaktı neredeyse.

İkinci günün şafağında kıskanç kardeş ^^in yattığı eve girdi ve uykudaki ağabeyini öldürdü. Cesedi nehre kadar sürükledi ve suya attı. Eş ve kız kardeş ağladı, çamurlu kıyı boyunca yürüyerek ağabeyi ve kocasının cesedini aradı. Katil kardeş Ludovico'ya şöyle dedi:

“Şu an bir damda uyuyorsun. Dudaklarını mühürle. Eğer bana ihanet edersen seni de uykunda öld^^^mi. Bir daha asla uyanamazsın."

Sonra çöle doğru yürüdü, çıplak ve savunmasızdı.

Ludovico kadım aramaya gitti. Bir süre sonra onu buldu ölü ağabeyinin cesedinin takıldığı sazlıkl^m başında. Kadın ölü adamın dudaklarına dudaklarını yapıştırdı ve nefesiyle can verdi ona, kendi ağzından onun ağzına hayat üfledi. Sonra şöyle dedi:

“Dudaklar hayattır. Ağız bellektir. Her şeyi yaratan Kelam’

dır.”

Ve ölü adam hayata döndü. Ama o yaşayan bir ölüydü, eski halinden eser kalmamıştı. Ve hayata döndüğü sırada şöyle dedi:

"Ben dünüm ve yarını biliyorum. Benim gibi çocuklarım da ölümlerini yaşayacak ve yaşamlarını ölecekler. Bir daha asla üç olamayacağız, dünyada yalnızız, kendi kenemizi doğuracağız, ne bizi vücuda getirecek bir babamız ne de bize isim verecek bir anamız olacak.”

Ve orada yaşayanlar çoğaldı.

Düşündeki üçüncü günde Ludovico kendini İskenderiye şehrinin kalabalıklan arasında dolaşırken buldu. Rengârenk sanklar, peçeli yüzler, etekleri uçuşan kadınlar, çıplak ayaklar ve hırsızlık yapan eller onu umursamıyordu; ama diğer yandan bu aceleci, kaba konuşmalar ve feryatlar tarafından tehdit edildiğini hissediyordu. Beyaz bir kapırun eşiğinde katili Bağdaş ku

rup oturmuştu tek bacağı kısa bir iskemlenin yanına, yazıyordu, hiç damadan yazıyordu, sanki yazmaya m^um edilmişti, sanki sert ve papirüs yapraklıma Arap harfleri yazmaya bağlıy

dı hayatı, sanki bir laneti ge^^Myordu yazarak.

Ludovico kâtibin yanına yaklaştı. Adam onu tanımadı. Suçlunun yüzüne sinekler kondu, bir eliyle kovaladı, gözünü bile kırpmadı. Ludovico e^û kâtibin gözlerinin önünde salladı. Adam yine gözünü ^^madı. Ludovico kör kâtibin omzunun üstünden yazdıklannı okudu. “Bir gece ağabeyimi öldürdüm. Dikkat. Okuyun ve anlayın. Neden olduğunu söyleyeyim, nasıl, ne zaman, hangi nedenlerden ötürü; sonra neyi gördüm, bugün ne hatirlıyo-^rum, yann neden korkuyorum. Dikkat. Durun. Hikâyem ilginizi çe^nedi mı ?.."

Ludovico düşünde öldürülen kardeşin ve onun kansının kız kardeşinin o gece mezarda uyuduğunu gördü. Kadın uyandı ve şöyle dedi: “Şimdi gidebiliriz. ^^ık biliyorsun mezann dışında yaşayan insanların yazgısını.”

"Evet," diye cevapladı öldürülen adam, “ama gizlice. Kimse görmesin bizi."

Derilerinden sıynlır gibi sıyrıldılar kefenlerinden. Kadın bin r^^ elbisesini silkeledi ve elbisenin kıvnmlarından gün doğdu, gece bastırdı, ışık parladı, gölge uzadı, kumaş alev aldı ve su gibi döküldü ka^^m bedeni üstüne; dokunur dokunmaz canlı olan öldü ve ölü olan yeniden doğdu; bu sırada çift İskenderiye’nin so^ıklanndan geçerek geniş nehrin sayısız ağızlarına doğru ilerlediler.

Sonunda gördü onları.

Katil kardeş ölmüş, ıssız so^ikia yatıyordu, mürekkebi yüzüne dökülmüştü, kalemini sıkıca tutuyordu hâlâ avucunun içinde, kağıt ruloları cesedin çevresine saçılmıştı, bembeyaz, dokunulmamış, üstüne tek bir harf bile yazılm^rnş halde.

Çift parlak bir kayıkla nehre a^dı. adam gizlice ad veriyordu şeylere: Su, kum, buğday, taş, ev. Kadın soruyordu sulara:

“Neden kardeşimiz kendi suçunu kâğıda dökmenin ayartıcılığına mağlup oldu?”

Ludovico parmaklarına sürünen parmaklan hissederek uyandı. Yaranda yaşı belirsiz bir kadın yatıyordu; dudakla^^ üstündeki bir açıklık haricinde tüm yüzü ve vücudu örtülerin arkasına gizlenmişti. Açıklık tam dudaklarının şe^indeydi. Dudakları türlü renklerdeydi, sonra o dudaklar aralandı ve kadın konuştu:

"Kaç," dedi Ludovico’ya, “hiç vakit kaybetme, elini çabuk tut ve sana söyleyeceğim yere git. Esenliği ancak orada bulabilirsin. Vücutlarındaki işaretler fark edilirse çocukların tehlikede olacak burada. Kutsal bir kehanetin işareti sayılacak çocukların. Onları senden ayıracaklar, esaret altında tutup yetişkin olmalarını bekleyecekler rakip kardeşlerin mücadelesini yeniden canlandırmak için...”

“Nedir kehanet?” diye sordu Ludovico; ama kadın rengârenk örtülere sarındı elbiseleri de dudaklan gibiydi- ve karanlıkta gözden kayboldu.

Cennet halkı

Ludovico kalan al^^^ yarısıyla küçük bir tekne, erzak ve bir pusula satın alarak Mısır’dan aynlıp Akdeniz’in doğu sahillerine doğru yelken a^ı. Üç çocuk gülüşerek güvertede emekliyorlardı; gözleri ve tenleri ışıldıyordu parlak Akdeniz güneşinin sunduğu sağlık ve kısmetle.

Hayfa Limanı’na demirledi; tekneyi sattı ve birkaç gün sonra eşek sırtında vardı Lût Gölü'nün kıyısındaki ıssız köye. ^Kimseye bir şey sormadan, Plinius'un talimatla^rn harfi harfine takip ederek ulaştı o topluluğa. En az Ludovico ve üç oğlan kadar perişan giysiler içindeki birkaç adam tarafından

karşılandılar; adamlar onların gelişini iyiye işaret saydılar çünkü bu çöl topluluğu dört sınıfa bölünmüştü: Çocuklar, çömezler, adaylar ve müminler; ve bu mezhebin hayatına geçmişin yükünü taşımadan giren bu minicik bebekler bilgi ve hüner basamaklarını kolayca tırmanabilirdi. Mal mülk sahibi olmadıklarından değil; aslmda her şeye ortak sahip olduklanndan bir araya geldiklerini açıkladılar Ludovico'ya. O da kalan al^^nı ortak sandığa koydu.

On yıl boyunca Ludovico ve üç oğlan topluluğun kurallanna göre yaşadılar. Şafakta uyandılar. Müminlerin bildiği kuyulardan su çekerek tarlalan suladılar. Öğle yemeğinden önce yıkandılar ve marangozluk, çömlekçilik ve dokumacılık gibi daha ciddi işlerle uğr^rilar. Akşam olunca da yemeklerini yediler; yemek sırasında kimse konuşmadı. Yatmadan önce düşünüp taşınabiliyor, dua edebiliyor, tefekküre dalabiliyorlardı. Daima dilenciler gibi giyindiler. Tüm törenler yasakl^^^^ çü^tü iyiliğin alçakgönüllülükle ka-

bul edilmesi, kutla^naması gerektiği inanandaydılar. tapı

nakların tantanasından uzak durdular, hem Doğu’dakilerin hem de Batı'dakilerin, İsraillilerin ve Hıristiyanların, ayinlerden ve kurbanlardan iğrendiler. İnançlarını törenlerle değil sıradan sohbetlerle birbirlerine aktardılar, dinlenme saatlerinde, çalışırken, usulca ve iyi düşünülmüş sözcüklerle. Oradaki hiç k^Me dikkat etmedi üç çocuğun görünüşündeki işaretlere.

“Bedeniniz geçicidir ama ruhunuz ölümsüzdür.”

“Bir hücredeymiş gibi bedenin içinde hapis kalan ^ruh ancak dünyayı, zenginlikleri, taş tapınakları reddedip Tanrı’ya vefakârca kulluk ederse, tüm insanlara karşı adil olursa özgürlüğü hayal edebilir.”

“Kimseye zarar verme, ne gönüllü olarak ne de başkasının buyruğuyla.”

“Haksızlık yapandan nefret et, adil olana yardım et.”

Bu özlü sözler üç oğla^n zihinlerine kazındı. Yemekhane masasında topluluğun zamanı do^^ltusunda yaşlarına göre oturdukları yerde, Ludovico

ve üç oğlan en sonunda yüksek bir mev-kiye geldiler çünkü burada yaş gençliğin ya da yetişkinliğin dıştan görünüşüne göre değil topluluk içinde geçirilen zamana göre ölçülüyordu, bu yüzden oğlanlar daha sonra gelmiş olan ak saçlı adamlardan yaşlı sayılıyorlardı. Bu yaşlı adamlaraysa çocuk muamelesi yapılıyordu; Ludovico aday ilan edildi; oğlanlar ise çömez oldular.

“Adaletin kaynağı eşi^^to; bize gerçek zen^^akieri gösterir.” "Mükemmelliğe giden yol üçtür: çalışmak, izlemek ve doğa bilgisine sahip olmak.”

‘Ama bir de düşler var.”

“Düşler, Tanrı’dan gelir.”

“Düşler, diğer üç yolun sonundaki ^^ai saadete giden kısa yollardır zaman zaman.”

Üç oğlanın farklı aylarda on birine bastığı yıl, Ludovico gördüğü düşü müminlere anlattı. Dünyaya dönüp adaletin gereklerini yerine getirmeliydi. M^rnnler geri verdi topluluğa girdiğinde sandığa koyduğu altın paraları. Celestina'nın Keşiş Simon aracılığıyla Toledo’dan gönderdiği altınlara şöyle bir baktı Ludovico. Aynı öne çıkık altçene; şişkin altdudak; cansız bakış. Ama bu seferki tasvir önceki Senyor’a değil oğlu Felipe’ye aitti.

“Yaşlı Kral rm?" diye cevap verdi bir ikindi vakti Hayfa'dan binekleri yelkenlinin kaptanı.

Kaptan Ludovico'nun ona yolculuk ücreti olarak verdiği altınlara baktı. Gerçek olup olmadığım anlamak için bir tanesini ısırdı ve ekledi:

“O yıllar önce öldü. Oğlu Don Felipe geçti yerine, şerefle hüküm sürsün.”

On yıllık sessizlik ve emek, dedi Ludovico kendi kendine, on yıl kitapsız düşünüp taşınma, tefekkür, sessizlik içinde, öğrendiğim her şeyi hatırlayarak, hepsini zihnirnde yeniden kurarak. Felipe insana faydalı inayete ulaşmanın daha uzun süreceği kehanetinde bulunmuştu. İcraada^mla inayeti değiştirmek için daha az zamana ihtiyacım olacak. O

yalnız olacağıını sanıyordu, küçücük sefil bir odada, ziftin ve kömürün, iksirlerin ve çamurun içinde daha bilmeden yaşlanacağımı, bileceğimi ama yaşlı bir adam ola-cağ^M, bileceğimi ama bildiğimin bir işe yaramayacağını sanıyordu. Ama yalnız değilim. Ben ve üç oğlum. Benim küçük, dehşetli ordum. Bir ömür yetmez bir kaderi yaşamak için.

Son bir kez baktı Filistin sahillerine. Çöl sanki batıyordu denizin içine. Çöl denizden başlıyordu. Çöldeki insanlar, kadınsız, aşksız, parasız. Sonsuz insanlar, kimsenin doğmadığı bir yer. İnsanlar geldi topluluğa; insanlar gitti. Ama doğan ya da ölen kimse görülmedi. Ve belki de bu yüzden düşüncelere dalmış ancak orada açık ve net olarak düşünmüştü kaderini ve onun kaderine bağlı olan üç çocuğun kaderlerini.

En sıcak gecelerden birinde kaptan ona yaklaştı ve çarşaf gibi düz, donuk denize bir an baktıktan sonra ona şöyle dedi: "Oğulia-rından b^^in seher vakti dua ettiğini duydum. Söylediği şeyler yüzyıllar önce hem İsrail'in kanununa hem de Roma kanuruarına isyan eden bir mezhebin dualarında söylenen sözlerle aynı: Bu mezhep tapmakları kötülük yuvaları sayıyordu."

"‘Aynen öyle. Onların arasında on yıl yaşadık,” diye cevap verdi Ludovico.

“^a buna imkân yok. O mezhebin tüm üyeleri Sanhedrin tarafından cezalandırıldı ve komutanlara teslim edildi, onlar da hepsini çöle götürüp eUerini ayaklarını bağladıktan sonra açlığa ve susuzluğa terk ettiler. Hayatta kalmış olamazlar. Cennet Halkı diye anıldılar sonra.”

Bir an için başı dönen Ludovico oraya hiç gitmediğin hissetti; öte yandan hiç aynlmamıştı oradan.

Gece boyunca deliksiz bir uyku çekerek unuttu o çapraşık endişeleri.

Diocletianus’un sarayı

Burası şehir-saraydır; burası saray-şehirdir; adı Split'tir, sarayın mekânı, sarayın içindeki şehir, Adıryatik Denizi’nin kayalık sahillerinde şehre dönü^^^müş bir saray, İmparator Diocletianus’un son mekânı, eskiden avlu olan meydanlar, anıtmezar olan katedraller, Jüpiter'in tapınaklan olan vaftiz yerleri, şapel olan kiliseler, geçit olan sokaklar, koru olan bahçeler, yatak

odası olan pansiyonlar, salon olan hanlar, bekleme odası olan tüccar ahırlan, özel yemek odası olan genel yemek salonlan, zindandan bozma meyh ane olan şarap mahzenleri, zamanla bölümlere ay^^ş bir imparatorluk sarayı, tefecilikle tüketilmiş, mutfak dumanlarıyla karlarmış, yinelenen çı^iklarla çatlamış, iki dünyanın karşılaşması, Doğu ve Batı, Dalmaçya, sarp kayalıklar ve dümdüz kumsallar, pislik içinde kumlar, kaygan yosunlar ve çürümüş ağaçlar, titreşen ahtapotlar ve mühürlü şişeler, beklemiş kül ve çürümüş dışkı, tüneller, yeraltı geçitleri, paslı demir halkalar, hasarlı mermer bloklar, yıpra^^ ve antika paralar gibi cilalanmış taşlar, çizilmiş resimler, fetih dalgalan, Bizanslılar, Hırvatlar, Normanlar, Venedikliler, Macarlar, yol açtıkları vahşetle komşu şehirleri boşalttıran Avar sürülerinin harap ettiği kara taştan kovanlar ki o şehirlerden kaçanlar bu ıssız saraya gelmiş yaşamak için, kalın duvarlan olan bu labirente, denize doğru yükselen bu saraya, gemi direği ormanı, yelken göğü, Diocletianus Sarayı, on altı kulesi, dört kapısı, dalga dalga kaçaklar, kesişen yoilar, hepsi buraya geldiler, buradan dağıldılar Hıristiyanlarm Avrupa'sına, Diocletianus'un haç işaretiyle kutsal Roma tannlanna hakaret ettiklerinden dolayı Hıristi-yanlar için ferman çıkardığı bu mıntıkadan, buradan gittiler, buraya geri döndüler, Tunç Kapısı'ndan girdi, iki erkek bir kız kardeşin Mısır sırlannın bekçileri: Her şeyi söz üzerine kuran Osiris, ilk katil olan Set; ağzıyla yaşam veren kardeş ve eş olan İsis. Demir Kapı üzerinden Kahin Simun'un pejmürde çömezleri, tapınaklarda ve kerhanelerde kayıp tanrıçanın sonsuz arayışında, gizli bilgeliğin bekçisi, lanetli, sürülmüş, Havva, Helen, Babiili *hetaera,* o ki kinci tanrının dimdik melekleri tarafindan mahkûm edilmişti, kötülüğün ^raiurgos’u, bilge dişi, dişil bilge, kayıp kadın, bütünsel bilgiyi tamamlamak için gereken eksik parça; Altın Kapı’ dan girdi Gnostik ve Manici sap^nlıklannrn taşıyıcıları, yaradılışın sonuçlarıyla tatmin olmayanlar, ikinci bir gerçeği arzulayanlar, Ruhani Kilise Meclisleri'nin takdis ettiklerinden daha yüce, daha kusursuz, daha gizli, daha bütünsel, Mesih’in doğumuyla başlayan vaadin tam olarak yerine getirilmesini Roma ve kutsal Papa' nın tahtında gören Aziz Augustinus'un ^^^nlş düşmanlan ki onlar, İskenderiyeli bilginlerin, Valentinus’un, Nestorius'un ve Mar-don'un çömezleri ihtişama, ahlaksızlığa batmış bir dünya gördüler ve bunu ikinci Tanrı’^n yapaklarına bağladılar, ilk Tanrı iyiyi yaratırken ^ind Tanrı kötüyü yaratmıştı, bu çelişkinin çözümünü ^inci bir binyılda dünyayı temizlemek ve son yargıya hazırlamak için Mesih'in yeniden yeryüzüne gel^ine ertelernişlerdi; Gümüş Kapı’dan girdi Orpheus'un gizlerinin yılmaz

bekçileri, Pistis Sophia'nın vârisleri, falcı kadınların kehanetlerini yayanlar; son imparatorun, barış ve bereket ki^^^, özgeciliğin, hayırseverliğin, yoksulluğun ve sevginin hakiki ^^^yanlığın zaferinin, son hükümdarın, Yecüc ile Mecüc'ü yok edenin ortaya çıkacağını bildiren Sibylla'lar:

"Anndınma görevi sona erdi, Kudüs' e gidecek, tacını ve kaftanını Kafatası Tepesi'ne bırakıp Tanrı'nın lütfu adına tahtı terk edecek. .."

Tarih böyle mi sona erecek?" Böyle sordu Ludovico, kara yılanlar gibi saçlan olan ve kara bir entari giymiş tek gözlü seyyah Yunan a, kurşun tabaklarda sunulan kıza^mş mezgitlerini yemek üzere masaya oturduklan sırada. "Hikâyenin hepsi bu kadar mı?" diye sordu, Split surlan içindeki kapılardan biri olan kalabalık Gümüş Kapı nın yanı başında Tiburtine Sibylla'nın kehanetlerini yayan bu adama.

Üçüncü çağın kehaneti

"Hayır," diye mırıldandı ^^in. "İnsan çağlana sayısı üçtür. Dünya^^ ilk çağı imhanın h^^niyeti altında geçti, bu sırada hâlâ zayıf ve esaret altında olan seçilmişler kendilerini özgürleş^tirme kudretine sahip değildi ^ılıa. Yasaları Musa'nın yasalanydi; bu çağ O'nun gelip şöyle demesiyle son buldu: 'Oğul sizi kurtanrsa, gerçekten özgür olursunuz.' ^inci çağ Mesih'le başladı ve bugüne ka^ır devam etti; geçmişe göre özgürleştirdi bizi ama geleceğe bir tesiri yok. Aziz Paulus bilgece şöyle demişti: 'Kısmen biliyoruz, kısmen kehanette bulunuyoruz. Ama kusursuz olan geldiğinde, o zaman olan telafi edilecek-. Çünkü şimdi biz bulanık bir c^^ ardından bakıyoruz, o zaman yüz yüze geleceğiz."'

Kâhin bir balık kılçığıyla dişini kanştırdı. "Çünkü yaşadığımız günlerde başlayacak bu çağ. Çok yakınımızda. Görmedik mi her yanda Matta'nın İsa'nın ağzından yazdığı kehanetlerin gerçekleştiğini: Milletler miletlere karşı savaşacak, depremler, lar, salgın hastahklar ve türlü türlü felaket gelecek başımıza, sahte peygamberler çıkacak, günahkârlık artacak, aşkın yerini soğukluk alacak; dünya yaşlanıyar ve bozuluyor. Sahte bir papa ve iffetsiz bir kral tarafindan yöne^^yor muyuz? zamanı geldi son imparato^run ortaya çı^nas^ının ve tüm milletleri tek bir sürii halinde

birleştirmesinin çünkü Sibylla şöyle demişti: *'Rm no^w* ad *veniet totum ruituw in oriem...*

“O zaman tarih sona mı erecek?” diye üsteledi Ludovico.

Kahin içecek bir şeyler istedi. Koca bir yudum aldı. Dudak-l^an entarisinin kara yenine silerek temizledi. “İ^nk insan çağına ait değildir. Zaferi kısmidir. Mutlak iyinin kazanabilmesi için mutlak kötünün gelmesi gerekir. Mutlak iyi tannsaldir. İnsanların dünyasına ait değildir, keza mutlak kötü de öyle. Ama üçüncü çağ barış ve bereketle başlayınca -insanın güvenilmez nirnetleri-Deccal ortaya çıkacak tüm öfkesiyle onları yok etmek için.”

Kedi gözü gibi parlayan gözleriyle Ludovico'ya bakarak devam etti: “O mutlak kötüdür. Ancak gelecekte vücut bulursa ^rih onun tanrılaştığını görecektir: Gelecek orada sona erer. Mutlak kötü mutlak iyiyi kışkırtır. İnsanın Oğlu cennetten inecek güç ve ihtişamla bulutların arasından geçip dünyaya konaca^^-. Yankılanan borularla meleklerini gönderecek ve dört rüzgardan toplayacaktır seçilmişleri. Şeref tahtına oturacak ve adil olana verecektir yaradılıştan beri onlar için hazırlanan krallığı, şöyle diyecektir onlara: Çünkü ben açtım ve siz bana et verdiniz, çıplaktım ve siz beni giydirdiniz. Lanetlenmişlere de şöyle diyecek: Uzak durun benden, sonra onları hiç sönmeyen ateşe atacak ve şöyle diyecektir: Ben bir yabancıydım ve siz beni içeri almadımz, hastaydım ve zindandaydım ve siz beni ziyaret etmediniz. Ve hem seçilmişler hem de lanetlenmişler soracak: Ne zaman yaptık ya da yapmadık tüm bu şeyleri? İnsanın Oğlu cevap verecek: Kardeşlerimden birine bile yaptıysanız, bana yapmış sayıcınız; ama onlardan birine bile yapmadıysanız bana yapmamış sayılırsı^nız Her biriniz ebediyetteki yerini alacak. Ve artık insan diye bir şey kalmayacak.”

Kendi sözleriyle heyecanlanan kahin ayağa kalkmıştı. Ludovico gözlerini onun gözlerine dikerek sordu: "Nasıl tanıyacaksın Deccal'i?”

Kahin üç çocuktan birini kucakladı, o çocuk daima Ludovico'nun yanında olur, onun her söylediğini dinlerdi; kahin sadece şunları söyledi: "Avcı kuş; siyah penis. Ceset neredeyse akbabalar oraya toplanır.”

"Ama önce, sözünü ettiğin iyi kral, nasıl?..”

Kahin Ludovico’nun ikinci oğlunu yanağından öptü. “Sırtında bir haç. Ayaklannda altışar parmak. O galip gelecektir. O mağlup olacaktır.”

“Nerede?”

“^kıeplerin evinde.”

“Orası neresi?”

\

“Akşam dualanru adında taşıyan tek ülke: İspanya.”

K^mi üçüncü çocuğun yanına diz çöktü, onu dinlemek için oraya toplanmış olan farklı disiplinlerden diğer çömezler, Yunan' ın sahte peygamberlerle ilgili kinayeli sözlerinden alınmışlardı; ve kalabalık -^mi zaman safdil, kimi zaman zalim- kâhinle alay etmeye başladı, kimisi gülerek ^misi ciddi ama hepsi küstahça seslendiler ona: “Eğer sen bir kâhinsen ve bu kadar şey biliyorsan bir mucize göster, yoksa burada anlattığın şeylere inanmayız..."’

Bunun üzerine yılanlar gibi saçları olan bu korkunç tek gözlü adam siyah entarisinin altına gizlediği kılıcını çekti, beklenmedik bir kuvvet ve öfkeyle, sanki yüz kolu varmış gibi, bir adamın elini, diğerinin dıbrn kesti, şimşek gibi iki ^^uşla birinin gözlerini çıkardı, bir başkasının yüzüne yoğun, siyah, kokulu bir i.ksir attı, adaimn yüzü mum gibi eridi; ve kâhin gür sesiyle bağırdı:

"Kör olsanız görürdünüz; sakat olsanız uzuvlarınız yerine gelirdi; dilsiz olsanız konuşurdunuz; hasta olsanız iyileşirdiniz ama öyle olmadığına göre, bakın nasıl mucize eseri gözlerinizi, ellerinizi, dilinizi ve sağlı^^^ yitirdi^nize. İmansızlar: ^a edebilir

sizi?"

Kalabalık, sopalanyla ve ^^^^klanyla, bıçaklarıyla ve bal-talanyla, bağrış çağnş çöktü Yunan kâhinin başına, hemen oracıkta parça parça ettiler onu.

Parçalan denize atıldı: Tıpkı ormanda avlanan hayvanlara yapıldığı gibi başı gövdesinden ayrılmış ve gövdesi leğenkemiğin-den göğüs kemiğine kadar

yanlarak ikiye bölünmüştü.

“Asla yalınayak dolaşmayın, sahillerde ve dalgakıranlarda koşup oynayın ama asla ayakkabılannızı çıkartmayın, asla sırtınız çıplak gezmeyin, her zaman iyi örtünün, dinleyin, söyleyin, diğerlerinin arasına kanşın, onlan dinleyin, öğrenin, hayatta kalın, çöl topluluğunda öğrendikle^rimizle burada yaşadıkla^^zı karşılaş-^tın, yeterince büyüdüğünüzde yapmarruz gereken şeyler var, birlikte yapılacak şeyler, hiçbir şeyi unutmayın, on dört yaşına geldiğinizde bu şehirden gideceğiz, her biriniz farklı bir yoldan gidecek, son perde için yeniden buluşacağız; şimdi sizden benimle beraber öğrenmenizi istiyorum, artık yetişkin oluyorsunuz; bil-dı^m her şeyi, az da olsa tüm bileklerimi bir araya getireceğim;

bu inançlar, isyanlar, arzular karmaşası için yeni bir yol açacağız, sahilde hayal e^ttikler^ale birleştireceğiz hepsini; vaat edı-len binyıl tarihte yerini alacak ve ebediyetten farklı olacak, dünya kendi tarihi içinde yenilenecek; baskılar olmadan, Pedro, yasaklar olmadan, Celestina, vebalar olmadan, Simon, tannlar olmadan, Ludovico; ilk altın çağa geri dönmeyeceğiz, onu tarihin sonunda da bulmayacağız, altın çağ tarihin içindedir, ona gelecek denir ama gelecek bugündür, yann değil, gelecek şimdidir, gelecek yakındır, yoksa hiçbir şey değildir; gelecek buradadır, yoksa öyle bir yer yoktur; gelecek şimdidir, yoksa böyle bir zaman yoktur; gelecek biziz, siz üçünüz ve ben...’ ’

Çingene

Üç gün sonra Ludovico ve üç oğlan şehir-sarayın yüksek sur-l^^^ dibindeki Split sahiline indiler parçalara ayrılan Yunan kâhinden kalanları bulmak için. Tek gözlü kâhin birini kucakladığında, İkincisini öptüğünde ve üçüncüsünün yanına diz çöküğünde bunu yapmalarını söylemişti çocuklara.

Pislik içindeki k^nsal ıssızdı. Ludovico ve oğlanlar denizin getirdiği pislikler arasında parçala^^ aradılar ama hiçbir şey

bulamadılar ve dinlenmek için oturduklannda Adriya’nın sarımtırak sul^^^. ^^inde batan güneşi hayran hayran seyre daldılar.

Çok geçmeden, sanki hiçlikten çıkmış gibi (oysa kumlar yutmuştu ayak seslerini) kırmızı ve safran sarısı elbiseler giymiş bir çingene kadının yanlanna gelmekte olduğunu gördüler; onun ırkından olanlara çingene deniyordu, Mısır'dan ç^mıştı kabilesi, delik kulaklanna vahşilere özgü salkım salkım küpeler takan birçok fahişeden ve hırsızdan biriydi, bunun gibileriyle kaynıyordu Split sokaklan ve evleri; güler yüz satıyor, fal açıyor, zaman zaman uşaklık yapıyorlardı çünkü hırsızın kendisinden daha iyi bir bekçi olamaz değerli malların başında, yaşlılığın getirdiği bilgelik budur: gecenin çocukları, analarının koruyucuları.

Ama kadın yanlanna yaklaşırken Ludovico korkuya kapıldı; çingenenin dudaklanndа kat kat giysilerinin renklerinde dövmeler vardı. Hava karanyordu; kadın geleceklerini öğrenmek isteyip istemedıkle^rini sordu; kart falı, yani naipes açacaktı; dişi ^ytanlar, Sibylla'lar ve falcı kadınların Doğu’daki en eski adı olan naibi'den gelme bir kelimeydi *naipes*. Ludovico reddetti, sert sözlerle kovdu onu çünkü alttan alta korkuyordu üç oğlunun kaderlerini değiştirecek yeni bir geleceğin büzülmesinden.

Sonra çingene sordu:

“Tek gözlü adamın kalıntılannı mı anyorsunuz?"

Ludovico sesini çıkartmadı, bekledi ama oğlanlar hevesle karşılık verdiler. “Kartlann içinde,” dedi çingene.

“Oku o zaman," dedi oğlanlardan biri düşüncesizce.

“Evet, oku o zaman,” dedi diğer ikisi koro halinde.

Çingenenin dudaklarında gizemli bir tebessüm belirdi:

“Yalnız üç kart var yanımda.”

Oğlanlar çocukça bir hayal kınklığıyla yakınmaya başladılar.

“Ama üç kartla tarotun tüm kombinasyonlanna ulaşılabilir; üç rakamı muntazam çözümünü temsil eder Düşüş çelişkis^inin, ruhun çifte dahil olmasının, yaratılan dünyalardan her birinin formülünün ve hayatın

sentezinin: Anası ve babasıyla beraber adamın; kansı ve çocuğuyla; babası ve oğluyla... tarot böyle der, tüm muammalan ve çözümlerini içinde taşır."

Kadın kartlan açar gibi savurdu eUerini havada; üç oğlan güldü ve alay etti onunla: Üç kartı bile yoktu! Hava cıvaydı kartlan! Hilekâr, hırsız, orospu! Ama çingene ^^medi; oğlanlardan birine bakarak şöyle dedi: Sahil boyunca koş ve yansı k^ma gömülmüş şu şişeyi getir; ikinci oğlana şöyle dedi: Suya dal, dipte bir şişe daha var; üçüncüye de: Biraz açığa yüz, dalgal^arın üstünde salınan başka bir şişenin yeşil p^iltısmı görüyo^rum. Üç oğlan çingenenin dediklerini yaptı. Üç şişeyle döndüler sahile, kaygan, yeşil, kırmızı mühürlü şişeler. Yalnız bir oğlanın ayağı ıslaktı; diğerleri sırılsıklam ve soluk soluğa kirli kurnun üstüne çökmüş, köpekler gibi silkeleniyorlardı.

“Kalkın!" diye bağırdı Ludovico giderek artan bir dehşetle. “İnsanlar gibi iki ayağınızın üstüne kalkın!”

Çingene gülümseyerek şöyle dedi: “İşte bunlar kâhinden geriye kalanlar; onun başı ve gövdesinin iki yansı."

Oğlanlar yine güldüler ve ellerindekinin yalnızca üç eski şişe olduğunu söylediler; şişelere şöyle bir bakıp içinde bir şey var mı diye salladılar: İçinde bir şey vardı, şarap değildi, su da değildi, her şişede birer tomar kâğıt vardı. Gülerek birbirlerine ballar. Şişeleri yeniden denize atmaya davrandılar. Çingene bir çığlık attıktan sonra üç kelime söyledi, *ıiiw, ıiki, taka,* Tann sözüydü bu, her dilde aynı söylenirdi, *teos, dms, teotl;* ancak Şeytan’ın soyu gizler bunu Tann'ya köpek diyerek, kalkın, beni dinden imandan çıkarmayın, adam olun, köpek değil, sen, çocuk, senin şişen, tiko, Çincede kader, demektir, sen, çocuk, senin şişen, tiki, Mısır dilinde şans demektin sen, çocuk, senin şişen, *taka,* Çingenecede talih, anlamına gelir, iyi saklayın onlan, sakın açmayın yoksa ne t^^iniz, ne şansınız, ne kaderiniz olur, onlar çağlardır mühürlüdür, biri geçmişten gelir, kader; diğeri bugünden gelir, şans; diğeri gelecekten gelir, t^in; diğerleri onunla alay ederken ve onu bir kez daha öldürürken size bir kucaklama, bir öpücük ve bir okşayış veren tek gözlü k^^tin hediyesidir bu. ..

"^ma bunlum onun bedeninin parçalan olduğunu söylemiştin,” diye minldandı oğlanlardan biri.

Ve çingene cevap verdi: “Kâhin kâğıdın kendisiydi. Bir kahraman ya da kâğıdı yazan kişi olarak kâğıdın ta kendisiydi o. Önceleri bir kahramandı. Savaşlardan ve serüvenlerden sonra ocağının başına döndüğünde oturup yazdı. Bir kahraman olarak yaşadıkla-n bir şeydir: Asırlar türküsünü söyler. Bir şair olarak yazdıklan başka bir şey: Harfler sessizdir. Ağızdan ağza aktarılan bilgiyi bizzat yaşayarak öğrendi. Kâğıda yazılı olanlarla öldü. Onu beklemekten bıkan kansının sadakatsizliğini öğrendiğinde tüm serüvenleri tersinden yaşadı. Onlan yeniden yaşarken hepsini yazdı. Balm^muyla kapladı kulaklannı: Sirenlerin şarkılanyla baştan çıkanldı. Lotus çiçeği^n güzelliğine direnmedi: Yedi ve o zamandan beri bir düşte yaşıyor. Silahsız olarak Polyphemos'la karşılaştı; Kyklops’lar çıkardı gözlerinden birini. En başa döndü: Sisifos'un oğlu Odysseus, sonsuza dek Skylla ve Kharybdis'in arasında, hayal gücü canavaoyla -on iki ayaklı, altı kafalı, yılan boyunlu, köpekbalığı ^li, bacak arasında havlayan köpekler olan canavar- doğa canavan arasında - evrenin sulannı yutan ve kusan devasa ağız; Sisifos'un oğlu, en başa döndü, serüvenlerini tekrar tekrar yazmaya mahkûm oldu, kitabını bitirdiğini sandığında yeniden başlamaya, hepsini yeniden başka bir açıdan anlatmaya; önceden görülemeyen ihtimaller ışığında, başka bir zamanda, başka bir mekânda, ezelden ebede kadar imkânsızın peşinde: Kusursuz bir eşzamanlı anlatı^rnın ardında. O kağıttandı. Onun bedeni ölümüydü. Onu öldürdüklerinde ve denize a^ikiarmda yeniden kâğıt oldu. Yenden yaşadı. Ona iyi bakın. Bu onun hediyesidir.”

Başka bir şey demeden yanlanndan aynldı, oğlanlardan biri onun denize doğru yürüyüp gözden kaybolduğuna yemin etti, diğeri hayır dedi, sahil boyunca yürüdü peşinde bir domuz sü^ıiy-le, üçüncüsü emindi kayalann arasında bir mağaraya girdiğinden, dalgalann bir doldurup bir boşalttığı bir mağaraya, oradan aslanla-rm korkunç kükremeleri ve kurtların ulanası duyuldu; Ludovico ise ayakta durmuş çingenenin kandaki ayak izlerine bakıyordu, rüzgar esiyor, dalgalar süpürüyordu izleri ama izler silkinmiyordu.

Bellek tiyatrosu

Hesapladıklan tarihten önce Split'ten aynld.ılar. Ludovico üç kez tek başına sahile döndü; her seferinde çingenenin ayak izle^rinin silinmemiş olduğunu gördü. Venedik’ e gittiler, taş ve suyun ayak izlerini tutmadığı bir şehre. O

seraplar mekânında zaman dışında bir hayalete yer yoktur ve onun izleri de algılanamaz; onu yansıtan taş olmasa lagün yok olur, yansıtacak su olmasa taş da öyle. Bu büyüye karşı insanlann geçici bedenlerinin -maddi ya da manevi olması bir şeyi değiştirmez- yapabileceği pek bir şey yoktur. Tüm Venedik bir hayalettir: Başka hayaletlere giriş izni yoktur. Kimse onlan bir hayalet olarak görmez, bu yüzden hayalet olmaktan vazgeçmeleri gerekir. Hiçbir hayalet böyle bir tehlikeye atmaz kendini.

\

\

i

I

Giudecca Adası'nın geniş ıssızlığında bir kalacak yer buldular; Ludovico, Toledo'da her şeyiyle kabullenmese de içini dışını öğrendiği İbrani geleneklerinin yakınında bulunduklan için kendini güvende hissediyordu. Celestina'nın Keşiş Simon aracılığıyla gönderdiği altınlar son yolculuklarında suyunu çekmişti; Ludovico tıpkı onun gibi İspanya'dan ve Portekiz'den kaçan birçok mültecinin kurduğu eski Yahudi mahallesindeki komşulanna gidip çevirmene ihtiyaç var mı diye sordu; herkes güldü ve ona geniş Vigano kanalım geçmesini, San Basilio'da kayıktan inmesini, tersanelerin ve şeker tüccarlannın bulunduğu sahil şeridi boyunca yürümesini, mum atölyelerinin oradan düz devam etmesini, Fos-carini Köprüsü'nün önünden geçmesini, San Bemabe Nehri ile Santa Maria del Carmine Kilisesi arasında Maestro Valerio Ca-millo'nun konağını sormasını öğütlediler çünkü herkes biliyordu ki sözü geçen bu Domine'den daha fazla eski elyazması toplayan hiç kimse yoktu Venedik'te; konağın pencereleri bile parşömenlerle tepeleme doluydu; zaman zaman kağıtlar sokağa saçılırdı, çocuklar onlardan küçük kayıklar yapar, kanalda yüzdürürdü; aksi ve kekeme Maestro dışarı çıkıp değersiz belgelerini kurtarmaya koştuğunda epey bir şamata koparırdı; avazı çatığı kadar bağırarak sorardı Quintilianus ve Yaşlı Plinius'un yazgısında kanallarda ıslanmanın ve beyinsiz küçük veletlerin oyuncağı olmanın bulunup bulunmadığını.

Ludovico zorluk çekmeden buldu tarif edilen konağı ama konağın kapıları ve pencereleri, değil insan, tek bir ışık huzmesi bile bırakmıyordu içeriye; Donno Valerio Camillo'nun konağı kâğıttan bir kaleydi, kâğıtlardan dağlar, duvarlar, sütunlar, yığınlar oluşmuştu, deste deste elyazmaları üst üste dizilmişti; ancak yanındaki diğer yığınlar sayesinde dik durabiliyordu bu sara^mş, dokunsan devrilecek kâğıttan direkler.

Ludovico konağın bahçesini bulmak için çevresini dolaştı. Bir süre sonra, geniş Santa Margherita Meydanı'nın karşısında küçük bir kemeraltının yanında daracık bir demir parmaklık gördü, parmaklık demirlerine sırayla üç kafa şekli işlenmişti; kurt, aslan ve köpek; duvarlardan hoş kokulu sırnaşıklar sarkıyordu; küçücük loş bahçede çok sıska bir adam duruyordu, vücudunun inceliği uzun, etekleri yerlerde sürünen bir enta^rinin geniş kıv-rımlan arasına gizlenmişti ama başını ve kulaklarını saklayan -cellatların taktığı türden- kara bir kukuletayla belirginleşen köşeli yüzü bir kartalın profilini an^^yordu; birkaç hırçın mastifi eğitiyordu o sıra; ucuna çiğ et geçirilmiş uzun bir çubuğu havada tutuyordu; köpekleri huzursuz etmek için çubuğu başlannın üstüne uzatıyordu; köpekler havlayarak sıçnyorlardı ödüllerini kapmak için ama her sıçrayışlarında adam kolunu çiğ etle hayvanın dişleri arasına koyuyor, sonra mucizevi bir şekilde ısırılmaktan kurtuluyordu; narin, kukuletalı Donno her seferinde kolunu köpeklerin dişlerinin arasından hayret verici bir hızla geri çektikten sonra da şöyle kekeliyordu:

"Merin, aferin, Biondino, Preziosa, aferin, Pocogarbato, benim etim daha lezzetlidir; size ne çok güvendiğimi biliyorsunuz, beni hayal kırıklığına uğratmayın çünkü öldüğüm zaman sizinle uğraşacak durumda olmayacağım."

Ardından mastiflere bir parça et fırlatarak yemelerini, en iyi parçalan kapmak için birbirleriyle dalaşmalannı büyük bir zevk1e seyretti Bahçe girişinde Ludovico'nun durduğunu görünce, sert bir sesle, kendi hayatını çok değersiz bulduğu için mi başkalannın yaşam tarzını gözlediğini sordu. Ludovico özür diledi ve ziyaret sebebinin keyfi bir merak değil iş bulma ihtiyacı olduğunu açıkladı. Transito Sinagogu'ndaki ihtiyar tarafından imzalanmış bir mektup gösterdi ona, Donno Valerio Camilla mektubu okuduktan sonra şöyle dedi: "Çok iyi, çok iyi, Monsignore Ludovicus.

Ömrüm boyunca topladığım belgeleri sınıflandırmak ve çevirmek birçok ömür gerektirecek olmasına rağmen, küçük bir kısmını halledebiliriz, en azından başlayabiliriz. Artık iş buldunuz farz edin - ama iki şartla. Birincisi, kesinlikle kekeleyişime gülmeyin. Bunun sebebini ilk ve son kez söylüyorum zatıalinize: Okuma yeteneğim konuşma yeteneğimin çok çok üstündedir; okumakla o kadar çok meşgul olurum ki bazen konuşmayı tamamen imuturum; ne olursa olsun, o kadar hızlı okurum ki, bu konuşurken takılmama ve sürçmesine yol açar. Düşüncelerim

sözlerimden çok daha hızlıdır.”

"İkinci şart nedir?”

Maestro, köpeklere bir parça et daha attı. "Bana hizmet ettiğiniz sırada ölürsem vücudumun kutsal toprakta yakılm amasını, bu hastalıklı şehrin sularına atılmamasını sağlamakla yükümlü olacaksınız, onun yerine çıplak bedenimi bahçeme koyun ve beni yemeleri için köpekleri serbert bıra^n. Bunun için eğittim onları. Onlar benim mezarım olacaklar. Bundan daha iyi ve daha onurlu bir şey olamaz: madde maddeye. Ama Ciceronun bilgece öğüdünü izleyeceğim. Her şeye rağmen bir gün eski bedenimde yeniden dirileceğim ama öncelikle dünyanın ilahi maddesine her türlü sindirim fırsatım vermeliyim.”

Ludovico her gün gitmeye başladı Maestro Donno Valerio Camillo'nun konağına ve sıska Venedikli her gün eski metinler verdi ona çeşitli sarayların dillerine çevrilmesi gereken; bu arada, gizemli bir şekilde, bilimsel delil niteliğindeki doğrulayıcı metinlerle birlikte, buluşimu bu saraylara göndereceğini ima ediyordu.

Çok geçmeden Ludovico, Yunanca ve Latinceden Taskana diline, Fransızcaya ya da İspanyolcaya çevirdiği her şeyin ortak bir konusu olduğunu fark etti: Bellek. Cicero'nun *De inventione* metnini çevirdi: "Basiret hem iyi hem kötü olanın ve ne iyi ne kötü olanın bilgisidir. Şu kısımlardan oltıur: beUek, ^nl, öngörü ya da önsezi. Zihin bellek kabiliyeti sayesinde ne olduğunu hatırlar. Akıl olanı doğrular. Öngörü ya da önsezi bir şey olmadan önce zihnin onu bilmesini sağlar.” Platon'dan, Sokrates'in belleği bir yetenek olarak değerlendirdiği pasajlan çevirdi: Bellek, Musalar'ın anasıdır, her ruhta bir mum parçası vardır ve onun üstüne

düşüncelerin ve algıların izleri çıkar. Philostratus'tan "Tyana'lı Apollonius'un Hayatı”nı çevirdi: Euksenes Apollonius'a sorar neden yüce düşünceleri olmasına ve bunları açıkça ve hızla ifade edebilmesine rağmen hiçbir şey yazmadığını, Apollonius ona şöyle cevap verir: "Çünkü bugüne kadar sessizliği yaşama^m.” O andan sonra sessiz kalmaya karar verir; bir daha hiç konuşmaz ama yine de gözleri ve zihni yaşadığı her türlü deneyimi alır ve belleğine depolar. Yüz yaşına geldiğinde Simonides’ten bile daha iyi bir hafızası vardır, ardından belleğe bir methiye yazar; her şeyin zamanla silindiğini belidir ama zamanın kendisi sökülüp atılamaz ve bellek sayesinde ebedileşmektedir. Aquino'lu Aziz Thomas'ın yazdıklan arasında şu sözün altının ^^^rcıyla çizildiğini gördü: *Nihil potest homo intelligere* rine *phan^^Mte.* İmgeler olmadan insan hiçbir şey anlayamaz. Ve gö^rüntüler hayaletlerdir.

Plinius'un metinlerinden antik dönemde bellek üzerine hayret verici bilgiler okudu: Krros ordusundaki askerlerin adını biliyordu; yaşlı Seneca kendine söylenen iki bin kelimeyi tekrar edebiliyordu; Pontus Kralı Mithndates hâkimiyeti altındaki yirmi ülkenin dilini konuşuyordu; Skepsis’li Metrodarus ömrü boyunca duyduğu her sözü tekrarlayabiliyordu, hem de tamı tamına aynı sözcüklerle; Yunan Kharmides o devrin en büyük kütüphanesine sahipti ve bütün kitaplannda ne yazığını belleğinde tutuyordu. Diğer yandan, Themistokles bellek sanatını uygulamayı reddetmişti, bellek yerine unutma bilimini tercih ettiğini söylemişti. Ve bu metinlerde şair Simonides’ e sürekli atıflar yapılıyordu, ona belleği icat eden kişi deniliyordu.

İşe başlamasından aylar sonra bir gün Ludovico daima sessiz olan Maestro Valerio Camilla'ya meşhur şair Simonides'in ^m olduğunu sordu. Kalın kaşl^^^ altında parıltılı gözlerle baktı ona *Domine.* “Hep biliyordum meraklı olduğunu. Daha ilk günden söylemiştim bunu sana.”

“Merakımın boşuna olduğunu düşünme, Maestro Valerio, bu merak şimdi senin hizmetinde.”

“Belgelerimi araştır. Benim kendi başıma bulduğum bilgileri nasıl bulacağını bilmiyursan düşündüğüm kadar zeki olmadığına karar vereceğim.”

Sonra çevik, kekeme, narin Maestro odayı geçip her zaman kapalı tuttuğu, zincirler ve kilitlerle korumaya aldığı kapıya gitti; zorlukla kapıyı açtı ve ardında kayboldu.

Ludovico çeviri yerine araştırmaya yönelerek neredeyse bir yıl boyunca uğraştı, iyice kuruyup sararmış incecik bir kağıda Yunanca yazı^^ş bir metin buldu sonunda, metni yazan kişi kötü ünlü bir şairin hikâyesini anlatıyordu, bu şair dizelerini yazma, hatta okuma karşılığında para aldığı için eleş^^yordu. Adı Simo-nides’ti ve Keos Adası’nın yerlisiydi. Bu Simonides bir gece Sko-pas adında bir Tesalya asiteadesinin onuruna bir ş^^ okumaya davet ed^mişti. Zengin bir adam olan Skopas bu olay için büyük bir ziyafet düzenledi. Ama şakaa Simonides, ev sahibi için yazdığı medıryenin ya^nında şürine bir de şarkı ekledi; bu şarkı efsanevi kardeşler, Leda'nın oğullan, bir kuğudan ikincisi da bir tann-dan doğma Dioskur’lar, yani Kastor ve Polluks hakkındaydı. Şair ş^dın okumayı bitirdiğinde Skopas methiyenin sadece yansı onu methettiği için vaat ettiği paranın yansını vereceğini söyledi yan şaka yan ciddi, diğer y^^mı da mitsel ikizlerden alabilirdi.

Sesini çıkartamayan Simonides sofraya oturdu, cimri Skopas' ın para olarak ondan esirgediği ücretini sofradan çıkartma ^budundaydı. Ama o sırada bir haberci geldi ve iki gencin onu acilen dışanya çağırdığını söyledi. İyice canı sıkılan Simonides ziyafet sofrasındaki ye^ni terk edip sokağa çıktı ama dışanda hiç kimse yoktu. Yeniden Skopas’ın yemek salonuna g^mek için arkasını döndüğü sırada korkunç bir gürültüyle bir^tte duvarlann yıkıldığını ve sıvalarm döküldüğünü duydu; evin çatısı çökmüştü. İçerideki herkes ölmüştü, sü^mlarm ağırlığı ziyafet sofrasındaki tüm konukları ez^^ti, kalıntılar arasında ^min ^m olduğunu anlamaya lm-^in yoktu. Ölülerin akrabaları geldi ve sevdikle^ni tanıyamadıkla-n için ağladılar çünkü bedenler böcekler gibi ezilmiş, şeklini kaybe^^^, karaları patlamış beyinleri dışarı a^nıştı. Sonra Simonides tek tek herkese ölmüş akrabasını gösterdi: Ş^ ziyafet sofrasında nerede oturdu^mu olarak hatırlıyordu.

Herkes çok şaşırdı çünkü daha önce hiç kimse böyle bir maharet gösterrnemişti; ve işte böylece ortaya çıktı bellek sanatı. Simonides, Kastor ve Polluks'un Sparta’daki türbesine minnettarlığını sunmak üzere çıktı.

Skopas ve konuklannın alaycı, kayıtsız, küçümseyen, cahil yüzleri tam oturdukları düzende tekrar tekrar geçiyordu gözlerinin önünden.

Ludovico bu metni Valerio Camillo'ya gösterdiğinde *D^i*-ne dalgın dalgın başını salladı. Sonra da şöyle dedi: "Seni kutlanm. Artık belleğin nasıl bulunduğunu ve onu kimin bulduğunu biliyorsun."

"Ama hiç kuşku yok ki, Maestro, insanlar hep hatırladılar..."

"Elbette, Monsignore Ludovicus; ama belleğin amacı farklıydı. Simonides şimdinin dışında ve bu yüzden uzak olan bir şey hatırlayan ilk kişiydi çünkü ondan önce bellek yalnızca günlük işler için kullanılırdı, hayvanların, eşyalann, kölelerin, şehirlerin ve evlerin listelenmesi, geçmiş olaylann ve kayıp yerlerin bulanık hatırası için: Bellek olguydu, bilim değil. Simonides daha fazlasını önerdi: İnsanın tüm geçmişi, söylediği ve yaptığı her şey hatırlanabilir, kusursuz bir sırayla ve yerle; ondan sonra, hiçbir şey unutulmamalıdır. Bunun ne demek olduğunu anlıyor musun? Ondan önce bellek tesadüfi bir gerçe^^ti: Her insan kendiliğinden istediği şeyi ya da hatırlayabileceği şeyi hatırlıyordu; o şair bilimsel belleğin kapılarını açtı, bireysel belleklerden bağımsız bellek; bütün bir geçmişin bütünsel bilgisi olarak ortaya koydu belleği. Ve bellek şimdide kullanıldığı için, aynı zamanda bütünsel olacak şimdiyi kapsamalıdır, böylece gelecekte gerçeklik geçmiş olarak hatırlanır. Yüzyıllar boyunca bu amaçla birçok sistem geliştirilmiştir. Bellek yerlerin, görüntülerin, sınıflandırmaların yardımına ihtiyaç duyar. Şimdinin ve geçmişin belleğinden yola çıkılarak daha gerçekleşmemiş geleceğin hatırasına ulaşma tutkusuna ilerlendi, bu kabiliyete ise öngörü ya da önsezi denildi. Öncekilerden daha cüretkar olan insanlar, Yahudilerin Kabala, Zohar ve Sefirot öğretilerinden esinlenerek daha da ileri gitmeye ve tüm zamanla-nn zamanını ve tüm mekânlann mekanını bilmeye kalktılar; tüm vakitlerin ve tüm mekanların eşzamanlı belleği. Ben, monsignore, daha da ileri gittim. Benim için bellek zamanların sonsuzluğudur ki buna zaten sahibim, bu yeterli gelmiyor ya da mekanların eşzamanlılığı ki bunu da hep biliyordum..."

Domine Valerio Camillo'nun delirmiş olduğunu söyledi Ludovico kendi kendine: Hırçın mastiflerin sindirim sistemlerine gömülmek istiyordu. Hayatı burada ya da başka bir yerde olmayan, yani tüm mekanların toplamında olan bellekte ya da geçmişin, şimdinin ve geleceğin, yani tüm

zamanların belleğinde arıyordu. Belki de mutlak olana, boşluğa dikmişti gözünü. İspanyol öğrenciye bakan gözleri öfkeyle panldadı Venediklinin. Sonra nazikçe onu kolundan tutarak kilitli kapıya doğru götürdü. “O kapının ardında ne olduğunu hiç sormadın bana. Entelektüel merakın her zaman gündelik merakına üstün geldi; çünkü gündelik merakı saygısızlık olarak görüyordun, kişisel ve zararlı olduğunu düşünüyordun. Benim s^^^a saygı gösterdin. Ödül olarak ben de sana buluşumu göstereceğim.”

Valerio Camillo birkaç kilidi açtı, zincirleri çıkardı ve kapıyı araladı. Ludovico nemli tuğlalardan karanlık ve kütlü bir dehlizde onu izledi; çevredeki tek ışık farelerin gözlerinden, kertenkelelerin derilerinden yansıyordu. İ^kinci bir demir kapıya geldiler. Valerio Camillo bu kapıyı da açtı ve Ludovico'nun arkasından kapattı. Mermer duvarlı bembeyaz bir odadaydılar, titizlikle cilalanmış taşların ışığıyla aydınlanıyordu oda, taşlar o kadar mucizevi bir şekilde birleş^^^şti ki mermer bloklar arasında tek bir çizgi bile görülmüyordu.

“Fareler buraya giremez,” diye güldü Donno. Sonra büyük bir ciddiyetle ekledi, "Buraya benden başka hiç kimse girmedi. Ve şimdi sen, Monsignore Ludovicus, şimdi sen de göreceksin Valerio Camillo'nun Bellek Tiyatrosu’nu.’’

Maestro mermer bloklardan birini hafifçe ittirince duvarlardan biri görünmeyen menteşelerinden kapı gibi açıldı. İki adam eğilerek geçtiler; hafif, acıklı bir nağme ulaştı Ludovico’nun kulaklarına; her a^mda daralan ahşap bir koridordan geçip minik bir sahneye çıktılar; öyle küçük bir sahneydi ki bu, yalnız Ludovico sığabiliyordu, Donno Valerio arkasında kaldı, kupkuru ellerini çevirmenin omuzlanna koydu, kartal yüzünü Ludovico'nun kulağına yaklaştırdı; ton balığı, sarmısak ve kuru fasulye kokuları saçarak kekelemeye başladı:

“Bellek Tiyatrosu budur işte. Burada roller tersine döner. Siz, tek seyirci olarak sahnede duracaksınız. Gösteri yeri de salon olacak.”

Ahşap duvarlı salon, yedi sütunla dertekle^nış, yelpaze şeklinde yükselen yedi basamaktan oluşuyordu; her basamakta yedi sıra vardı ama koltuklar yerine art arda dizilmiş işlemeli parmaklıklar gördü Ludovico, Valerio Camillo’nun Santa Margherita Mey-daru'na bakan bahçesini çevreleyen

parm^^klara benziyorlardı; demirlerdeki telkâri işler olağanüstü inceydi, öyle ki her fi^ir önündeki ve arkasındaki figürle birleşiyorrnll§ gibi görünüyordu; bütün olarak bakıldığında şeffaf ipek perdelerden enfes bir yarım daire izlenimi veriyordu; Ludovico, dekorların seyirci ve seyircilerin aktör olduğu bu geniş tersine dönmüş perspektif sanatının ne anlama geldiğini çözümlemekten âciz olduğunu hissetti.

Dehlizden gelen şarkı milyonlarca sesten oluşan bir koroya dönüştü, sözler yerine tek bir kesintisiz uluma vardı. ‘Tiyatrom yedi sütunun üstünde durur," diye kekeledi Venedikli, "tıpkı Kral Süleyman’ın evi gibi. Bu sütunlar göksellik ötesi dünyanm yedi Sefirot'unu temsil eder, ki onlar üstteki ve alttaki dünya planlan-nın yedi ölçeğidir ve üç dünyanın da muhtemel ideallerini içinde taşır. Yedi ilahi kuvvet yönetir yedi basmağı: Bak, Monsignore Ludovicus, birinci parmaklıklardaki tasvirlere. Onlar Diana, Merkür, Venüs, Apollon, Mars, Jüpiter ve Sa^rn'dür: Altı gezegen ve ortadaki güneş. Her bir basamağın yedi sırasında her biri bir yıldız işaretinin altında yedi tema temsil edilir. Onlar insanlığın yedi temel konumudur: Mağara, varlık ve İdea’nın değişmez özünün insani yansıması; Prometheus, tannlann huzurundan ateşi çalan kişi; Ziyafet, toplumda kaynaşmış insanlann eğlencesi; Merkür'ün sandallan, insan faaliyetinin ve emeğinin sembolü; Europa ve Boğa, aşk; ve en üst sırada her şeyi tepeden seyreden Gorgon’lar; üç bedenleri vardır ama tek bir gözü paylaşırlar. Ve tek seyirci -sen- tek bir bedene sahiptir ama üç ruhu vardır, tıpkı Zohar’da belirtildiği gibi. Üç beden ve bir göz; bir beden ve üç ^ruh. Ve bu kutuplar arasında, yedi yıldızın ve yedi konumun tüm bileşimleri bulunur. Hermes Trismegistus doğru olarak belirtmiştir birliğin bu çeşitliliğine kendisini nasıl katacağını bilen kişinin ilahileşece-ğini ve tüm geçmişi, şimdiyi ve geleceği, cennette ve yeryüzünde bulunan her şeyi bileceğini."

Gi^ttikçe heyecanlanan *Domine* Valerio, Ludovico’nun arkasında birtakım ipleri çekip makaraları döndürdü, bazı düğmelere bastı; salonun içine art arda ışık huzmeleri düştü; figürler hareket ediyormuş gibi görünüyorlardı, sanki saydamlaşmış ve birbirle-riyle karışıp birleşmişlerdi, böylece gelip geçici bileşimler oluşturup sürekli biçim değiştiriyorlar ama hep tanınabilir şekillerde kalmayı sürdürüyorlardı.

"Sence kusurlu bir dünyanın tanımı nedir, Monsignore Lu-dovicus?"

“Herhalde bir şeylerin eksik olduğu, ^m^aml^anm^rnş bir dünya dır.”

“Benim icadım bunun tam zıttı bir açıklamaya dayanıyor: Ancak biz hiçbir şeyin eksik olmadığına inandığımız zaman dünya kusurludur; daima bir şeylerin eksik olduğunu biliyorsak o zaman kusursuzdur dünya. Olayların gerçek gidişatma paralel ilerleyen ideal bir gidişat tasarlayabileceğimizi kabul ediyor musun, monsignore?"

“Evet; Toledo’da öğrenmiştim tüm dsimlerin ve ruhların daha önce oldukları ve daha sonra olacakları şeylerin ruhunu ^ıdığuıı..."

“Peki ya geçmişte olmamış ve muhtemelen gelecekte de olmayacak bir şeye hiç fırsat vermezsen ne olurdu, monsignore?"

“Hepimiz varoluşumuzun herhangi bir ânında sormuşuzdur kendi kendimize; e^mize hayatımızı yeniden yaşama fırsatı geçseydi tekrar aynı şekilde mi yaşardık, hangi yanlışlardan sakınır-dık, hangi ihmal edilmiş şeyleri düzeltirdik, o gece o kadına onu sevdiğimi söylemeli miy^rn, neden ölümünden bir gün önce babamı ziyaret etmedim, kilisenin kapısında bana avuç açan dilenciye cebimdeki parayı vermeli miydim, hiç durmadan seçtiğimiz kişileri, işleri, kârları, fikirleri nasıl yeniden seçebiliriz çünkü hayat bir şeyle başka bir şey arasında sonsuz sayıda seçimlerden ibarettir, hiç bitmeyen bir seçim ama biz öyle olduğuna inansak bile asla özgürce karar veremeyiz, seçimlerimiz bize başkalarının, yani tannların, hâ^mierin, hükümdarların, kölelerin, babaların, anaların, çocukların dayattığı koşullarla belirlenir."

"Bak; tiyatromun birbirine geçmiş çerçevelerinde göreceksin en mutlak hatıraların geçişlerini: Öyle olabilecek olan ama olma-yanl^arın beüeği; en büyük ve en küçük ayrıntılarına kadar, yapılmamış hareketler, söylenmemiş sözler, feda edilmiş seçenekler, ertelen^^ kararlar, Cicero'nun sabırlı sessizliğini gör Catilina’nın aptalca komplosunu duyduğunda, Calpumia’nın Mart'ın I5'in-deki senato toplantısına katılmaması için Caesar’ı nasıl ikna ettiğini, Salamis'te Yunan ordusunun yenicini, Augustus’un hükümdarlığı sırasında Filistin'in Beytlehem kentinde bir ahırda bir kız çocuğunun dünyaya geldiğini gör, Pilatus'un kahin kadını bağışlamasını ve Barabbas'ın çarmıhta öldüğünü gör, Sokrates’in zindanda beklediği sırada intihardan vazgeçişini gör, Odysseus’un nasıl öldüğünü gör, Truvalılar şehrin surlan

dışında bulduklan tahta atı yaktıklan zaman askerlerin ateşler içinde cayır cayır yandığını, Makedonyalı İskender'in yaşlandığını, Homeros'un her şeyi sessizce izleyişini; gör -ama kimseye söyleme- Helen'in evine dönüşünü, Eyüp'ün evinden kaçışım, Habil'in kardeşi tarafindan unutuluşunu, Medea'nın kocası tarafından hatırlanışıın, krallıkta barış hüküm sürsün diye Antigone'nin tiranın yasasına boyun eğişini, Spartacus'un isyanının başan kazandığını, Nuh'un gemisinin battığını, Lucifer'in Tann'nın yanındaki mevkisine geri döndüğünü, Tann'nın onu affettiğini; ama diğer ihtimali de gör: İsyan etmek istemeyen ve cennette kalan uysal bir Şeytan; bak, Cenovalı Kolomb'un deve üstünde yolculuk ederek Büyük Han'ın sarayı Cipango'ya batıdan doğuya doğru karadan giden yolu aradığını; çerçevelerin dönmesini ve birbirine ^mşıp birbiri içinde yitmesini izle, genç çoban Oedipus'un ölene kadar üvey babası Korint-hos'lu Polybos'la yaşamaya razı olduğunu gör ve Jocasta'nın yalnızlığını gör, eksik, bomboş olduğunu hissettiği hayatının elle tutulmaz acılarını; yalnızca günahkar bir düş kurtarabilir onu; gözler çıkartılmayacak, kader olmayacak, trajedi gerçekleşmeyecek ve Yunan düzeni çökecek trajik günahlar olmadığı için çünkü o günahlar düzeni bozar, yeniden tamir eder ve sonsuza dek canlı tutar: Roma'nın gücü zapt edemedi Yunan ruhunu; ancak ve ancak traje^^^ yokluğuyla zapt edilebilir Yunan; bak, Müslüman-lann işgal ettikleri Paris'e, Augustinus'la olan mücadelesinde Pelagius'un zaferine ve takdis edilmesine, Herakleitos'un nehrinin sulannın Platon'un magarasını basmasına; bak, Dante ve Beatrice'nin düğününe, asla yazılmayan bir kitaba, Asis'li yaşlı ve hovarda bir tacire, Giotto'nun hiç resim yapmadığı boş duvarlara, bir çakıltaşı yutup deniz kıyısında boğularak ölen Demosthenes'e. Gör en önemli ve en önemsiz ayrıntılan, bir prensin beşiğindeki dilenci ve dilencinin beşiğindeki prens; ölü doğan çocuğun büyümesi; ve büyümüşken ölen çocuk; çirkin kadın, güzel; çolak, eksiksiz; cahil, alim; aziz, ahlaksız; zengin, fakir; savaşçı, müzisyen; politikacı, filozof; tiyatromun üstünde durduğu bu büyük daire-azıcık bir dönmesi yeter, üç eşkenar üçgenle örülen daire, çevresi içinde çoklu bileşimleriyle hareket eden yedi yıldızın, üç ruhun, yedi dönüşümün ve tek bir gözün büyük plam: Kızıldeniz'in sulan ikiye yanlmıyor, Toledo'daki küçük bir kız bilemiyor bir kilisenin yedi eş sütunundan ya da akşam yemeğindeki iki eş nohuttan hangisini tercih ettiğini, Yahuda rüşvet almıyor; 'Kurt geliyor!' diye bağıran çobana kimse inanmıyor."

Soluk soluğa kalan Donno Valerio bir an sustu, ipleri çekip düğmelere basmayı bıraktı. Sonra biraz sakinleşti ve Ludovico'ya sordu:

"Olabilecek olanı ve olmayanı hatırlamalannı sağlayan bu icadım için ne verirler bu dünyanın kralları?"

“Hiçbir şey vermezler, Maestro Valerio. Çünkü onlar sadece gerçekten olanlarla ve olacaklala ilgilenirler.”

Valerio Camillo'nun gözleri hiç parlamadığı kadar parladı bu sefer, aniden kararan tiyatrodaki tek ışık gözlerinden yayılıyordu sanki:

"Peki hiçbir zaman olmayacaklan bilmek de onlar için aynı derecede önemsiz midir?”

“Belki değildir çünkü gelecekte neler olacağını bilmenin farklı bir şeklidir bu."

"Beni anlaimyorsun, monsignore. Tiyatromdaki görüntüler geçmişin olasılıkla^nru bir araya getirir ama aynı zamanda geleceğin fırsatlannı da gösterir çünkü neyin olmadığını bilerek neyin olması gerektiğini bilebiliriz: Gördüğün olmayan şeyler olmak için bekleyen potansiyel olaylardır, ikinci şanslannı beklerler, başka bir hayat yaşamanın fırsatını. Ta^in kendini tekrarlamasının tek nedeni her bir tarihsel olayın öteki ihtimailerinin farkında olmayışladır: O olayın ne olabileceğini ama olmadığım bilmeyişi-rnizdir. Bunu bilirsek tar^in kendini tekrarlarnamasım sağlayabiliriz; öteki ihtimal ilk defa gerçek haline gelir. Evren gerçek bir dengeye kavuşur. Araş^tınala^^^ doruğu bu olacak: Tiyatromun öğele^m öyle bir birleştireceğim ki iki farklı çağ tam olarak üst üste gelecek; mesela, yurdunuz Ispanya’da 1492, 1521 ya da I 598 tarihlerinde olan ya da olmayan olaylar, 1938,1975 ya da 1999 tarihlerinde olanlara tam olarak denk düşecek. İnamyorum ki daha sonra bu tesadüfün mekanı büyüyecek, bir zamanlar yaşanan ve orada biten yerine getirilmemiş geç^^i telafi edecek: Bu çifte zaman kendisini bütünleyecek kesin bir mekana ihtiyaç duyacak.”

"Ve sonra da, teorine uygun olarak, kusurlu olacak."

"Kusursuzluk ölümdür, monsignore.”

"Peki ya gerçekleşmemiş olan her şeyin tamaml^anmak için iki farklı zamanın tesadüf etmesini beklediği yeri biliyor musun en azından?”

“Az önce sana söyledim. Tekrar bak, monsignore; ışıklan tekrar açacağım, şekilleri hareket ettirecek, mekanlan birleştireceğim, senin ülken İspanya’nın mekanı ile İspanya'nın kendi suretini yaratmak için önceden var olan her şeyi yok edeceği bilinmeyen bir ülkenin mekanı: İki kat hareketsiz, iki kat kısır bir gebelik hali çünkü neler olabileceğine -gör şu yanan tapınaklan, gör düşen kartallan, gör bilinmeyen ülkenin asıl yerlilerine nasıl boyun eğdirildiğini- ilaveten senin ülken, İspanya, başka bir olanaksızlığı dayatıyor: Kendi olanaksızhğını; gör kapanan kapıları, sürülen Ya-hudileri, zulüm gören Mağriplileri, gör memleketinin nasıl kendini bir anıtmezara gizlediğini ve oradan öl^rn adına hüküm sürdüğünü; imanın saflığı, nesillerin saflığı, bedenin dehşeti, düşüncenin yasaklanması, anlaşılamayan her şeyin yok edilmesi. Bak: Yüzyıllar boyu devam eden yaşayan ölüm, korku, sessizlik, görüntülere tapınma, cisimlerin boşluğu, aptalca onurlu tavırlar, gör onlan, sefil gerçeklikleri, gör onlan, açlık, yoksuUuk, adaletsizlik, cahillik: Altın giysiler içinde olduğunu sanan çıplak bir imparatorluk. Bak: Tarih boyunca hiçbir halk olmadıklan şeyi olmak için daha çok muhtaç olmayacak ikinci bir fırsata monsignore, senin ^^ni konuşanlardan ve konuşacak olanlardan; keza hiçbir halk bizatihi varlık nedenlerini -murdarlık, tüm kanlann kanşımı, tüm inanç-lann, bir sürü kültürün ruhani sekleri- feda etmeselerdi önlerinde çıkacak imkanlan bu kadar uzun dönemler boyunca biriktirmeyecek Yalnız İspanya’da Kitap'ın üç halkı -Hıristiyanlar, Müslümanlar ve Yahudiler- karşı karşıya geldi ve gelişti. İspanya onlann birliğini sakatlamakla kendisini ve yoluna çıkan her şeyi sakatlıyor. İlk tarihin onlardan esirgediği ikinci fırsata sahip olacak mı bu topraklar?”

Ludovico'nun gözlerinin önünde, Bellek Tiyatrosunun basamaklarındaki perdelerin ve pa^^^ktarın, ışıklann ve gölgelerin arasında, yaşanmamış ama bir gün yaşanabilecek her şey tersine geçmeye başladı; onun seyrettiğinin bilinciyle anlaşılmaz görüntüler belirdi, demir göğüslüklü sakallı savaşçılar, yırtılmış sancaklar, direklere bağlanıp yakılanlar, perukah beyzadeler, s^-lannda ağır yükler ^ıyan esmer adamlar; konuşmalar duydu, ilanlar, süslü

konuşan hatipler; daha önce hiç görmediği yerler ve manzaralar gördü: Ormanın içinde kaybolmuş tuhaf tapınaklar, kale gibi inşa ed^miş manastırlar, denizler kadar geniş nehirler, sadaka dilenen bir el kadar yoksul çöller, yıldızlardan yüksek volkanlar, ucu bucağı olmayan çayırlar, şehirlerde demir parmaklıklı balkonlar, ^^rnzı kiremitli çatılar, sıvası dökülmüş duvarlar, devasa katedraller, cam kuleler, göğüsleri madalyalar ve altın sırmalarla süslü askerler, toz ve dikenlerle kaplanmış ayaklar, şiş kannlı sıska çocuklar, açlığın yanı başında bolluk, pejmürde bir dilenci-üstüne oturmuş altın bir tann; çamur ve gümüş...

Işıklar yeniden söndü. Ludovico sormaya cesaret edemedi Valerio Ca^^o'ya tiyatrodaki ışığın nasıl değiştiğini, parma^ık-lar ve perdeler boyunca hareket eden bu görüntüleri nasıl hiç yoktan yansıttığım, çektiği, gevşettiği ya da bıraktığı iplerin, bastığı düğmelerin ne işe yaradığını. Tahmin edebiliyordu, evet, Me-dea, Cicero ya da Dante'nin söylenmemiş sözlerini Domine’nin dudaklannı hareket ettirerek söyleyebildiğini: Kekemenin anlaşılır sanatı. Valerio Ca^^o şöyle dedi:

“Buluşuma en yüksek bedeli ödeyen hükümdara gösterece-sırlanrnı."

Ama Ludovico yine umut bağlayamıyordu bir hükümdarın olmayıp da olmak isteyenlerle isteyenlerle yüz yüze gelmek isteyeceğine. Siyaset mümkün olanın sanatıydı: Ne Gomorra'nın heykeli ne de İka^^'un uçuşuydu.

Çev^men her gece hakikaten bir dilbalığı iskeletini andıran Giudecca Adası’mn omurgasındaki sefil odasına dönüyordu; orada çocuklaoru meşgaleleriyle uğraşırken buluyordu. Bir tanesi Santa Eufemia Kilisesi'nin eski duvarlanna doğru uzanan gölgesine karşı kılıcını savurarak oyalamrdı; diğeri altın sarısı saçla-n talaş içinde Ludovico'nun kitaptan ve kağıtları için yaptığı raf-lan kesiyor, rendeliyor ve vernikliyor olurdu; sonuncusu da bağdaş kurup kapının önünde oturur, San Cosma Meydanı'run çıplak kaldırım ^la^nnı seyrederdi. Sonra dördü birden kızarmış deniz

7RQ

mahsulleri, kuru fasulye ve dil peynirinden ibaret bir akşam yemeği yerlerdi. Bir gece kapının umutsuzca yumruklanmasıyla yataklanndan

fırladılar. Çocuklardan biri gidip kapıyı a^. Nefes nefese kalmış, yüzüne gözüne küller bulaşmış, giysileri ateşte yer yer yanmış olan *Damine* Valerio Camillo eşikten içeri adeta yuvarlandı. Ellerini Ludovico'ya uzattı ve ölmekte olan bir adamın son gücüyle bileğini yakalayıp sıktı.

“Biri beni büyücü diye gammazlamış,” dedi Donno hiç kekelemeden. "Taş ağzın içine bir mektup bırakmış. Beni hapsetmek istediler. Direndim. Sırlannun ortaya çıkmasından korkuyordum. Evimi ateşe verdiler. Beni bıçakladılar, boyun eğdirmeye çalıştılar. Tiyatroya girmek istediler. Zincirleri kırmaya çalıştılar. Kaçtım. Monsignore Ludovicus: İcadımı koru. Ne kadar aptalmışım! Sana gerçek sırlanrnı anlatmalıydım. Tiyatro ışıklan. Evin çatısının üstünde bir miktar manyetik karbon var. Yıldınm enerjisini ve lagünün üstündeki aşın yüklü göğün enerjisini çekip depoluyorlar. Bu enerjiyi su geçirmez kondüktörler, bakır teller ve en iyi Venedik kristalinden ampuller yardımıyla kullanıyo^rum. Düğmeler. O düğmeler bazı kara kutulan harekete geçiriyor. Tüm çağlarm görüntülerini, yani benim yaptığım minyatürleri gösteren, cıvaya bulanmış ipek kuşaklar var, kuşaklann arkasından ışık vurup da görüntüler bas^aklann üstüne yansıtıldığında olduklanndan daha büyük görünüyorlar. Bir hipotez, monsignore, sadece bir hipotez ... onu kanıtlamalısın ... icadımı koru... ve sözünü unutma.”

Donno Valerio hemen oracığa yığılıp can verdi. Ludovico onu bir battaniyeye sardı. Sonra da cesedi bir gemiye saklamalan ve ikindi vakti Domine’nin evine getirmelerini söyledi çocuklara. Ludovico ikindi vakti Santa Margherita Meydanı’na gitti. Kara bir kabuk buldu yalnızca: Ev y^^uştı, elyazmalan yanmıştı. Moloz-lan sağa sola iterek kilitli kapıya ulaştı. Biondino, Preziosa ve Po-cogarbato adındaki mastifler oraya toplaşmışlardı. Onlan adlanyla çağırdı. Ludovico’yu tanıdılar. Maestro’nun anahtarlannı kullanarak zincirleri açtı. Farelerin ve kertenkelelerin olduğu dehlizlerden geçti. Mermer odaya vardı. Görünmeyen kapıya dokundu ve kapı açıldı. O küçük sahneye girdi. Her yer karanlıktı. Bir ipi çekti. Parlak bir ışık Apollon sembolünün altındaki tek gözlü üç Gorgon’u aydınlattı. Üç düğmeye bastı. Venüs basamağındaki aşk parmaklığında ilk oğlunu taştan bir heykel olarak gördü. Sa'^ra basamağında, mağara parmaklığında ikinci oğlu ölmüş yatıyordu, koUa^rn göğsünde birleştirmişti. Mars basamağında,

Prometheus parmaklığında üçüncüsü kıvranıyordu, bir kayaya bağlanmıştı, bir şahin ciğerini didiklemiyorsa da bir kolunu parçala^^tı.

Çıkmak için arkasını döndü^inde üç oğluyla göz göze geldi. Hemen arkasına, tiyatronun salonuna baktı; oğullannın gölgeleri yok olmuştu. Tekrar üç oğlana baktı. Onun gördüğünü çocuklar da görmüş müydü?

“Maestronun cesediyle birlikte kaçmak zorunda kaldık,” dedi birincisi.

“Küfür Devriyeleri kaçağı bulmak için geldiler,” dedi cincisi.

“Bizi tehdit ettiler; senin Valerio'yla olan bağını biliyorlar, baba," dedi üçüncüsü.

Tiyatrodan çıktılar; kaybolmuş adımlannı geriye doğru takip ettiler. Ludovico kapıyı tekrar zincirledi ve kilitledi; yanmış bir pencereden San Bemabe Nehri’ne attı anahtarlan. Valerio Camii lo'nun cesedini tekneden ahp bahçeye taşıdılar. Ludovico mastif-leri bir araya topladı. Cesedin giysilerini çıkanp bahçeye yatırdılar, *Damine* şimdi keskin hatlan ve solgun etiyle her zamankinden daha çok benziyordu genç ve zayıfbir kardinale Ludovico köpekleri serbest bır^fo. Santa Maria del Ca^^e'nin yüksek kulesinde çanlar çaldı.

Valerio Camila mezanna kavuşmuştu.

Düş görenler ve kör adam

"Şehrin her yanında arayacaklar onu. Bizi de ev^rizde cayacaklar. En iyisi geceyi burada geç^mek,” dedi Ludovico oğullanna. “Böylesine bariz bir yerde bizi aramak k^reenin aklına gelmez.”

Her zaman olduğu gibi üç oğlan Ludovico'nun sözlerini uysalca dinlediler ve asma kilit kapı^n yanı başına uzan-

dilar uyumak için. Günün birinde Au^^tinus'çu ilahiyatçıya üniversitede meydan okuyan ve brujka bir gün Aragon engisizyonu-nun gazabından kurtulmak için Teruel'in çatılanna tırmanan eski öğrenci bir kez daha hayran hayran seyretti onlan: Oğlanlar neredeyse on beş yaşma de^nişlerdi ve halâ

tamamen aynı görünüyorlardı. Aslında, geçen zaman onlarin kişisel özelliklerini öne çıkartacağına daha çok benzemelerine yol açmıştı. bilemiyordu hangisinin hangisi olduğunu: Bir tanesi Yakışıklı diye bilinen Senyor’un şatosundan bir gece kaçırdiklan ve ebeveynini bilmediği çocuktu; ikincisi, Celestina'nın oğluydu ama babası bekiniyordu: Felipe’nin bakışlan altında Celestina'ya çi^^rteki düğün gecesinde zorla sahip olan Senyor mu, ormanda ona tecavüz eden üç ihtiyar nu, Prens Felipe mi, yoksa bizzat Ludovico mu? K^anlı şatodaki yatak odasında Celestina'yla haz dolu saatler ge^^nişler. zaman zaman ikisi birden aynı anda yatmışlardı onunla; bir de üçüncü çocuk -ovet, onun ebeveyni biliniyordu ama en mantıksız ebeveyni olan da yine buydu- ölü Senyor’un bir dişi kurtan olma oğluydu; bu bilgiyi Simon aracılığıyla Celestina göndermişti; ama kız yan deliydi ve sözüne pek güvenilmezdi.

O gece çocuklar uyurken onlan seyretti. Bilmemeleri daha iyiydi. Ama o biliyordu (hatırlıyordu; hayal ediyordu): Şatodan çaldıklan çocuk yirmi yaşına geldiğinde, arka sokakta bir düelloda ölen ve Işık Mesihi’nin tapınağında yası tutulan şövalye^n yüzüne sahip olacaktı. O şövalyenin adı Don Juan'dı. İyi ama bugün tıpatıp a^ olmalan, gelecekte de mi öyle olacaklannı gösteriyordu? Eğer gelecekte de bu kadar birbirlerine benzerlerse hepsi de Don Juan'ın ölümünde sahip olduğu yüze mi sahip olacaklardı? Bilmeseler daha iyi; bu yeter. Hepsi benim oğullanm; bu yeter. Hepsi kardeş; bu yeter.

Onun b^^^ma terk edi^diş üç varlığa karşı bir sevgi seli taştı içinden, onlan uyandırmak istedi sırf hayatta olduklan, mutlu ve sevgiye doymuş olduklan için.

İçinde kabaran bu sevgiyi ifade edecek bir bahane aradı. Derin uykulanndan onlan uyan^^asını mazur kılacak haber -onlarla konuştu, onlara seslendi, birinin b^ma dokundu, diğerini omuzlanndan tutup sa^tı- evet, haber şuydu: Belirlenen tarih yaklaşıyordu, buluşmaianna daha beş yıl vardı -bir mum yaktı, ışığında yüzle^rini aydınlattı- fakat İspanya’ya döneceklerdi, buluşma İspanya'da olacaktı ve kendilerini orada hazırlayacaklardı ...

Yalnızca üçüncü oğlan uyandı. Diğer ikisi uyumaya devam etti. Uyanan çocuk Ludovico'ya şöyle dedi:

“Hayır, baba, onlan kald^ma; düşlerinde beni görüyorlar. ..'' "Onlara bir habe^m var...”

“Evet, biliyoruz. Yolculuğa çıkacağız. Yeniden."

“Evet, İ spanya'ya...”

“Daha değil."

'!^a mecburuz.”

“Biliyorum. Birlikte gideceğiz ^a ayn olmalıyız." “Anl^ıyorum, oğlum. Nedir gizlediğiniz? Daha önce hiç arkamdan iş çevirmemeniz.”

“Hep biz seni takip ettik. Şimdi sen bizi takip etmelisin." “Ispanya'ya gitmeliyiz.”

“Ispanya'ya varmalıyız, baba. Ama yolculuğumuz uzun sürecek. Birçok dönemeç var önümüzde.”

"Açık konuş. Nedir gizlediğin? Yoksa siz..."

“Hayır, baba. Hiçbir anlaşma yapmadık. Yemin ederim.” “Öyleyse?.."

“Onlar beni düşlüyorlar. Neyi yaptığımı düşlüyorlarsa onu yapmalıyım."

“Sana öyle mi söylediler?”

“Biliyorum. Eğer uyanırlarsa, eğer beni düşlemeyi keserlerse ölebilirim, baba.”

"Sen hangisisin, Tanrı aşkına, üç oğlumdan hangisisin? ..”

“Ne demek istediğini anlamıyorum. Biz hep üç taneyiz.” “Neyi biliyorsun? Yoksa o şişelerin içindeki kâğıtlan mı okudunuz?”

Oğlan evet anlamında başını salladı.

“Baştan çıkartıcılığına direnemediniz mi?”

“Biz değil, sen direnmelisin. Şişeleri yeniden mühürledik. Onlar senin için değil...”

"Şu lanet olası çingene, dişi baştan çıkartıcı. ..”

Oğlan yeniden evet anlamında başını salladı; Ludovico Venedik’ten zamanında kaçamadıklannı hissetti, şehir onlan hayali bir düşün içine hapsetmişti, Ludovico'nun üç oğlanla paylaştığı kader dört farklı yola aynlmıştı. İlk defa sesini yükseltti:

“Dinle beni; ben senin babarum... Ben olmasam üçünüz de aç kalırdınız, öldürülürdünüz ya da hayvanlara yem olurdunuz...” “Sen bizim babamız değilsin.”

“Ama siz kardeşsiniz.”

“Bu doğru. Ve sana babamız gibi hürmet ediyoruz. Bir süre için kaderini bizimle paylaştın. Şimdi biz kaderimizi seninle paylaşacağız. Bizimle kal.”

“Nasıl bir büyü bu? Ne kadar sürecek?”

“Her birimiz otuz üç buçuk   diğer ilkimiz tarafindan düş-

leneceğiz.”

“Bu rakamın anlamı ne?”

“Bu dağılmanın rakamıdır, baba. Mesih’in yeryüzünde kaldığı yıllann kutsal rakamı. Sınır.”

“Otuz üç, yirmi iki, on bir. .. Birlikten uzak, Şeytan’ın rakam-lan, Trânsito Sinagogu’nun din bilgini anlatmıştı bana...”

“Öyleyse Şeytan'ın günleri Mesih’in de günleri çünkü İsa cia-ğıtınaya geldi: Yeryüzünün gücü Bir’e ai^; İsa onu tüm insanlar arasında dağıttı, isyancılar, âcizler, köleler, yoksullar, günahkârlar,

hastalar. Eğer herkes Caesar olursa Caesar hiç kimse değildir, baba...”

Ludovico oğullanndan b^^in ağzından, kusursuz birliği yeniden elde etme hede^û tümden reddeden sözler duyduğu için §aşkındı. Üzüntüyle farkına vardı kontrol altına alınamayacak bir

isyanla karşı karşıya olduğunun; ömründe ilk kez yaşlı hissetti ken-

“Otuz üç buçuk gün... Bu kısa bir zaman. Bekleyebiliriz." “Hayır, baba, anlamıyorsun. Her b^^^ diğer ikimiz tarafından bu süre düşlenecek ve böylece al^tmış yedi ^in düşlen-olacak. Ama düşlenen de aslında ona denk bir zaman yaşayacak; ve bu da ^yüz buçuk gün ediyor. Ve diğer ikisi tarafından düş-le^rcesi bittiğinde, düşlenen ölmemek için düşleyenlerden birine katılıp üçüncüyü düşlemek zorunda; bu da iki yüz iki gün ediyor. Üçüncü de düşlenmesi bittiğinde düşlemiş olana katılıp sadece düşleyen ama henüz hiç düşlenmemiş olanı düşleyecek; bu yüzden, üç ^yüz dört gün geçmesi gerekiyor.

“Bu da çok fazla değil; dört yıldan fazla zamanımız var.” Ludovico yine omuz s^ktı.

“Dur, baba. Seni seviyoruz. Düşledikten sonra sana anlatacağız neler düşledi^mizi.”

“Öyle umuyor.”

“^ma düşlediğimiz şeyleri sana anlatmanız en az onlan düşlememiz kadar uzun sürecek."

“Dokuz ^yüz on iki gün mü? Yine de gereken zamanın sadece yansı eder bu. Beş yılda bin sekiz yüz yi^mi beş gün var.”

“Daha uzun sürecek, baba, çok daha uzun çünkü içimizden her biri diğer iki kardeşi ha^^da düşlediklerini ve diğerlerinin onun hakkında düşlediklerini, bir de düşlendiği sırada gerçekte yaşadıkla^rn anlatacak; sonra her birimiz düşlediğimiz sırada neler düşledi^ğimizi düşlediğini anlatmalıyız diğerlerine; ve her kardeş, diğeri onun tarafindan düşlendiğinde diğerinin neler düşledi-^nı düşlediği sırada neler düşlediğini anlatmalı; ondan sonra düşleyen kardeş tarafından düşlendiğimizde ne düşlediğini düşledi-ğ^tizi anlatacağız her biriniz; sonra üçüncü kardeşin düşlediği kardeşin neler

düşlediğini düşlediği sırada düşlediklerinde diğer ikis^in neler düşlediğini; ondan sonra...”

‘'Yeter, evlat.”

“Bağışla beni. Ne seninle alay ediyorum ne de bir oyun oynuyorum.”

“O zaman söyle bana ^tüm bu bileşimler ne kadar sürecek?" “Her biriniz ^tüm bileşimleri tamamlamak için otuz üç buçuk aya ihtiyaç duyaca^.”

“Her b^miz için bin beş gün yapıyor bu...”

"Evet, her birimiz için iki yıl dokuz ay ve on beş gün...” "Yani üçünüz için sekiz yıl dört ay...”

"Öyle olacak, baba, öyle olacak. Çünkü ancak düşlerimizin günlerini tamamladığımız zaman kaderlerimizle yüzleşebiliriz.” Ludovico’nun yüzünde acı bir tebessüm belirdi.

"En azından tam olarak zamanı biliyorsunuz. Bir an bu bileşimlerin sonsuz olduğunu düşündüm.”

Çocuk da tebessüm etti ama onun tebessümünde neşe vardı. “Ondan sonra sırayla düşlerimizin tüm bileşimlerini anlatmalıyız sana çünkü senden bir şey saklamak ilemiyoruz.”

"Öyle umuyorum," diye tekrarladı Ludovico ama bu kez üzüntülü bir sesle.

"Ve düşler değilse de onlann anla^tılması hiç bitmeyecek. Ludovico, San Trovaso Meydanı'ndaki marangozlara iki tane hafif ve havadar tabut sipariş etti çünkü bu tabutlar toprağın altında kalmayacak, onunla beraber yolculuk edecek ve sırayla bir oğlu düşü yaşayıp diğer ikisi onu düşlerken günler boyunca dokunulmadan kalacaktı.

Onlan karaya taşıyan gemiden Vene^k’in altın kubbelerinin, kırmızı kiremidi çatılannın, toprak sansı duvarla^mn u^ikia gözden kayboluşunu izledi. Seçimler yap^rnştı. Biri üç oğlunun -Split'teki çingene kadının uyarısına kulak asmayarak, Sisifos ve oğlu Odysseus’un ibret verici öyküsünü tutarak- üç şişe^nin içindeki yazılan okuduktan sonra seçtiği

sonsuz kaderdi; bir de kendinin onlar için seçtiği ^ind, sonlu bir kader vardı; bir saati vardı: bir öğleden sonrası; bir günü: Temmuz’un 14'ü; bir yılı; o günden beş yıl sonra; bir yeri: Felaketler Burnu; ve bir amacı: Felipe’yle yüzleşmek, gençliklerinin hesabını ve^ek, tarihteki kaderlerini yaşamak, bir düşte değil. Oğullannın düşlerinde öngördükleri zamanlar gerçek hayatta işlemeyecekti, bu sayede Ludovico İspanya sahilindeki buluşmasına gidebilecekti. Zor kullanarak düş görme sürelerini kısaltmalı, üç yıl ve dört ay çalmalıydı onlardan, zamanı geldiğinde düşlerini kesmeliydi... onlan kandırmalıy-dı, düşlenilen kardeş düşlerken birinin diğerine ne düşlediğini anlatmasına engel olmalıydı, onun tarafından düşlenildiği sırada diğerinin ne düşlediğini anlatmaktan b^^ alıkoymalıydı, düşlendiği sırada düşlediğini düşleyen üçüncünün düşünü kısa kesmeliydi ... düşlerini kısa kesmeliydi... Ludovico bunlan kendi kendine söylerken sorumluluğu altındaki üç gence karşı hissettiği derin ve tuhaf sevgiye karşı direniyordu. Verdiği kararı kendine sakladı: Kendi kaderiyle üç oğlunun kaderini birleştirecek, dördü içinde eşit fedakarlıklar yapacak kadar dürüst, akıllı ve sevgi doluydu. Ama bunu düşünürken bile kabul etrniş olmuyor muydu o andan sonra dörtlüden hiçb^^in düşlenmiş bir düş ya da istenilmiş bir isteğin kaderini birleştiremeyeceğini?

Endişelerinden k^^^mak için şöyle düşündü en sonunda: "Tarihteki kaderin bedeli budur: Eksik olmak. Ancak üç oğlanın hayalindeki gibi sonsuz bir kader tamamlanmış olabilir: Bu yüzden tarih içinde yer alamaz. Bir ömür yeterli değil. Bir kişiliğin gereklerini yerine get^mek için birçok varoluşa ihtiyaç vardır. Tarinteki bu kesin zamanın -bir öğleden sonra, Temmuz’un 14'ü, beş yıl sonra- o^l^^m düşlerindeki sonsuz kaderlerinden mahrum etmemesini sağlamak için elimden gelen her şeyi yapacağım ...”

Ve böylece kendi kendine meydan okudu, kendi kendine dayattığı bir meydan okuma, hareketlerine yön veren itimadın vicdanına şahadet edecek gönüllü bir kamçılanma. Hiçbir şey daha iyi olamazdı Vene^k'in muhteşem manzarasını son bir kez görmekten: Kanallarda, mühürlenrniş pencerelerde, mermer sütunlarda parıldayan ^in ışığı, ıssız taş meydanlar, bronz kapılar, güneşin alnında alev almış gibi ışıldayan çanlar, tersanelerin zift karası koyları, aslanın yeşil kanatlan, havarinin boş kitabı, azizin kör gözleri: Ludovico kırk yaşında, kel, teni zeytin rengi, fırlak gözleri yeşil; yoksulluğun, sev^^rn ve çalışmanın izlerini taşıyan tebessümünde biraz da

hüzün sezilen bir adamdı. .. Büyük bir üzüntü kapladı içini. Felipe haklıydı. İnayet ne yakındaydı ne bedavaydı: Kişi daima tarihin bedelini ödemek zorundaydı; inayetin pratik faydala^nnı reddeden bir cadının mahkûm edilmesi, demişti o zaman Felipe; takvimdeki yılarm ötesine uzanan düşlerin kısaltılması, diyordu bugün Ludovico.

Gözlerini oyup yuvalarından çıkartmadı. Hatta gözlerini kapatmadı bile. Sadece görmemeye karar verdi; hiçbir şey görmeyecekti bir daha, gönüllü bir kördü artık; o kördü, oğullan uyuyordu; ^in gelip kaderleri bir arada akıncaya ve yeniden birleşinceye kadar -bambaşka yollardan, farklı amaçlarla- Felipe’nin huzurunda; o zaman taahhütlerinden kurtulacaklardı: Düşlerle renklenmiş tarin ve tarihle ara verilmiş düş.

Bir daha gönneyecekti. Gemileri ^nan^rn uzaklaştı. Uzaklarda, San Marco, San Giogio, Carbonaria iskelesi, Yahudi gettosu Giudecca; uzaklarda Torcello, Murano, Burano, San Lazzaro degli ^rneni. Hacı gözlerinin gördüğü manzara, şehirlerin en güzeli, gözlerinde kalacaktı. Zamanında kaçamamışlardı. Kimse Venedik' ten zamanında kaçamaz. Venedik hayali düşünde hapseder bizi. Bir daha gönneyecekti. Bir daha okumayacaktı. Düş görenin başka hayatı vardır: uy^^dık. Kör adamın başka gözleri vardır: bellek.

Brugge’^. Beguine manastırları

Aaah, ah, rivayet olunur ki bir kış gecesi, neredeyse beş yıl önce, bir deri bir kemik atlann çektiği bir araba ağır ağır girmiş Brugge'ye. Sürücü pek yakışıklı gencecik bir adammış, yanında kör bir dilenci oturuyormuş. Arabanın yükleri üstüne yelken bezi geriliymiş.

Birkaç kafa uzanmış evlerin dar pencerelerinden dışarıya çünkü gece öyle sessizmiş ve toprak öyle soğuk ve sertmiş ki sanki bir ordunun ağırlığı altındaymış gibi inliyormuş arabanın tekerleri.

Bu hayalet gibi arabanın hiç durmadan yağan karın altında, bembeyaz sokaklardan ve kara köprülerden geçtiğini görenlerin çoğu haç çıkarmış; diğerleri yemin ediyorlarmış arabanın, dilenden ve onun rehberinin, yalpalayan yaşlı atlarının akislerinin kanallardaki hareketsiz sularda yansımadığına.

Bir Beguine manastırının büyük kapısı önünde durmuşlar. Kör dilenci delikanlının yardımıyla arabadan inip usulca vurmuş kapıya, tekrar tekrar aynı şeyi söylüyormuş bu sırada:

“Pauperes vi^nes reli&sae viventes...”

Bu sefil görünüşlü hacılar beklerken başlan ve omuzları karla kaplanmış; nihayet kapının diğer yanından yaklaşan ayak sesle-duymuşlar; bir kadın sesi sormuş o derin uyku saatinde me-sessizliğini bozanlarm kim olduğunu, orada hacılara hiçbir şey sunamayacakla^m da eklemiş çünkü topluluğa Papa tarafından yasak emri verilmiş ve böyle ciddi bir kınama yüzünden dini vecibelerini yerine getiremiyor, törenler düzenleyemiyor, kutsal

toprağa kimseyi gömemiyorl^^ş... Ben Dalmaçya’dan geliyorum, demiş kör dilenci; dudakları dövmeli çingene gönderdi bizi, diye devam etmiş delikanlı; başka ayak sesleri ve uyanan kazlann tıslamalannı duyrnuşlar; kapı açılmış, kurşuni renkli yün entariler giymiş, yüzlerini peçelerle örtmüş yirmiden fazla kukuletalı kadın sessizce seyretmiş topluluğun çim kaplı bahçesine gıcırdayarak giren arabayı.

Yel deği^e^mn içinde

Rivayet olunur ki yaklaşık üç yıl önce aynı araba La Mancha arazisinde ağır ağır ilerlerken korkunç bir ^^^a kopmuş, uzaklardaki dağ doruklannı un ufak ediyo^uş sanki, önce yalnız şimşekler çakmış, sonra yoğun bir sağanak başlamış.

Üstü açık arabadaki dilenci ve delikanlı o kurak ovada ağaçların yerini tutan gözcülerden, yani yel değirmenlerinden birine sığı^rnşlar.

Arabanın arkasındaki yelken bezini açmışlar ve altındaki iki tabutu zorlulda yel değineninden içeri taşımışlar. İçeri girdiklerinde tabutlan kuru bir sarnan yığınının üstüne koymuşlar ve köpekler gibi silkelendikten sonra gıcırtılı sarnal merdivenden yel değirmeninin üst katına çıkmışlar: Rüzgar pervaneleri çılgınca döndürüyormuş ve yel değirmeninin içinde binlerce tahtadan eşekarısı varnışçasına bir gürültü kopuyorrnuş.

İki tabutu bıraktıklan yer kara^^mış. Ama pervanelerin sesiyle sağırlaşmış olarak yukarı çıkarlarken tuhaf bir ışılda aydınladılar.

Üst katta samandan bir şiltenin üstünde yaşlı bir adam yatıyormuş. Dilenci ve delikanlı yaklaşırken odanın içindeki ışık azalmış; gölgeler yeniden yerlerini almışlar ve alacakaranlığın içinde belli belirsiz biçimler ortaya çıkmış; sonra hepsi yok olmuş, sanki karanlık yutmuş onları, sanki yel değirmeninin yuvarlak duvan-nın içinde eriyip gitmişler.

Pedro sahilde

"Seni burada bulacağımızı biliyordum. Sen, Pedro'sun değil

mi?"

Göğsüne ak düşmüş kıllı ihtiyar, evet, dedi ama bu sözlere gerek yoktu; eğer ona yardım etmek istiyorlarsa, çivileri, çekiçleri ve testereleri alıp işe girişmeliydiler.

“Beni hatırlamadın mı?”

"Hayır,” dedi ihtiyar, “seni daha önce hiç göledim.” Ludovico gülümsedi.

"Ben de seni göremiyorum şimdi.”

Pedro omuz silkti ve teknenin iskeletine kalaslan yerleştirmeye devam etti. Körün yanındaki ince uzun delikanlıya sordu: "Kaç yaşındasın?”

“On dokuz, Senyor.”

“Ne kadar isterdim,” diye içini çekti Pedro, “ne kadar isterdim yeni dünyanın sahillerine ilk ayak basan kişinin genç bir adam olmasını.”

Rahibe Catarina

Hayır, dedi Beguine’lerin hanımefendisi, yasak e^ri bize verildi ama nedeni biz değildik; bu Alçak ttkeler’in asilzadeleriydi, Roma'nın ^tidanndan her biraz daha bağımsızlaşıyorlar ve

bağış toplamada, piskopos seçmede özerklik sahibi olmaya çalışıyorlardı, tacirler, denizciler ve başka dünyevi güçlerle işbirliği yapıyorlardı, böylece Şe^n’ın yoluyla Merkür’ün yolunu birbirine kanştınyorlardı; bu anlaşmadan ne doğacağına dair hiçbir fikrimiz yok...

Ludovico bu sözleri duyunca başını salladı ve Beguine’lerin amaçlanyla tanışık olduğunu söyledi hanımefendiye, onlar zen-g^^kleri reddetmiş, bir yoksulluk ve bekaret topluluğu kurmuşlardı, o asnn ahlaks^^an^ ortasında kendilerini çevrelerinden yalıtmadan Hıristiyanlık erdemlerine bir örnek oluşturuyorlardı; ama aynı zamanda Provence savaşlannda mağlup olan son Katharos’ çularin bu dünyevi manastırlara gelip sığındığı ve azize kadınların onlan kovmak yerine tekrar güçlenmelerine ve ayinle-^ni yapmalarına izin verdiklerini de biliyordu, peki ya başka?..

H^^nefendi elini Ludovico’nun dudaklarının üstüne koydu; burası kutsal bir yerdi, ibadete adanmıştı, İsa’yı örnek alarak kuraUar konmuştu: Yoksulluk, alçakgönüllülük, aydınlanma ve Tann'nın kişiliğiyle birlik arzusu. Efsanevi, ne kadar övülse yetmeyen Rahibe Catarina burada yaşıyordu, saflar safı, bakireler bakiresi, birlik d^^munda kusursuz bir hareketsizliğe

ulaşmış ^i; Tann’yla öyle yüce bir şekilde özdeşleşmişti ki tüm hareketler lüzumuz olmuştu, sadece zaman zaman ağzını açıp hay^rıyordu:

"Benimle beraber sevinin çünkü ben Tann oldum. Tann'ya övgüler olsun!"

Sonra yeniden kıpırtısız bir transa giriyordu.

Ludovico bu azizeleşmiş hemşireye yaklaşıp yaklaşamayacağını sordu. Hanımefendi şefkatle gülümsedi:

"Benim zavallı biraderim, onu göremezsin.”

"Buna gerek var mı? Onun varlığını hissedebilirim.”

Kazlarla -ve firavunincirleriyle- beneklenmiş çimlerin arkasında Azize Catarina'nın kaldığı kulübeye götürüldü. Kuzeyden gelen hafif, devamlı bir yağmur karlan eritmeye başlamıştı. Hanımefendi yaşanmışlıkların aşinalığıyla kulübenin kapısını açtı.

Rahibe Catarina kör adamın genç yoldaşının üstüne çınlçıp-lak oturmuştu; kutsal bir küheylana ve Teslis’e bindiğini haykırıyordu; bacaklarını gencin beline sa^^^, haykırdı, aydınlandım, anne, ben Tann’yım; delikanlının sırtını tıpaladı, ben olmadan Tanrı hiçbir şeyi bilemez, arzulayamaz, etkileyemez... çıplak delikanlının sırtı kanayan haç şeklinde yaralarla kaplıydı... hiçbir şey bensiz var olamaz...

Hanımefendi eriyen karların üstüne diz çöktü ve yılın yalnızca belli gecelerinde gizlice toplanmayı adet edindikleri, düke ait uzaktaki bir armanda Katharos’çuları toplamaya karar verdi.

Ludovico arabanın üstündeki örtüyü kaldırdı ve hanımefendi örtünün altında iki tabut olduğunu gördü.

"Hayır, biz hiç ^mseyi gömemeyiz. Yasak emrinin bir şartıdır bu."

“Onlar ölü değil. Yalnızca düş görüyorlar.”

Devler ve prensesler

Yel değirmenindeki şiltenin üstünde yatan yaşlı adam kahkaha üstüne kahkaha attı; yüzündeki kedere rağmen sonsuz bir kahkaha atma kapasitesi vardı; kısa beyaz sakallı ve dağınık bıyıklı bu adamın kemiklerine yapışmış

yanaklarındaki kırışıklıklardan kahkaha yaşları süzüldü. Neredeyse bir saatten fazla güldü ve nihayet sözcükleri sık sık neşesi yüzünden kesilerek konuşmaya başladı:

"Bir dilenci ve bir genç... Kör bir adam ve rehberi... Kim ina-rurdı kı?.. Böyle bir halde iki ^i... büyüyü çözmek için gelecek diye... beni bu zindandan kurtaracak diye... yıllardır hapis kaldığım bu yerden? ..”

"Bu yel değirmeni bir hapishane mi?” diye sordu Ludovico. "Ne sandın ya, hem de hapishanelerin en kötüsü: Malindra-nia Adası'nın efendisi dev Caraculiambro'nun karnının içidir burası. Nasıl becerdiniz buraya ulaşmayı? Bu dev hep tetiktedir, yanaştırmaz yanına ^mseyi...”

Tıpkı kendisi gibi samanların üstünde atılı duran silahlarını istedi, kör ad^ ve delikanlı kırık mızrağını ve yamru yumru kal-k^^ ona uzattılar. Boşuna aradılar istediği miğferi çevrede, nihayet söylemek zorunda kaldı onlara miğferinin biraz berber tasını andırdığını.

Aralarına alıp ayağa kaldırdılar adamı; kemikleri paslı zincirler gibi gıcırdayan şövalye kör adama ve delikanhya yaslanarak merdiven başına kadar ilerledi. Daha ayağını birinci basamağa henüz koymuştu ki yel değirmeninin yuvarlak boşluğu yeniden aydınlandı; yakaran sesler duydular, korkutucu ve gırtlaktan çıkan sesler, birisi âcizane bir tehditkârlıkla, diğeri yürek paralarca-sına yalvarıyordu: Ne olur bizi bırakma, bize yardım edeceğine söz vermiştin, kurtaracaktın bizi, geri dön şövalye, bizi bırakma, bulunduğumuz yere iki ceset girdi diye kaçıyorsun, lanetleneceksin, ölüm eşlik edecek sana, bizden kendini kurtardığın zaman görelim bakalım ondan da kendini kurtarabilecek misin...

Yaşlı adam duraladı, geri döndü ve gözlerinde yaşlarla şöyle

dedi:

“Miyavlama benim rakipsiz Miaulina’m, sen de emsalsiz Van-daha'lı Casildea, sizi terk etmiyorum, yemin ederim, geri dönmek, bizi esir alanlara saldırıp onlan mağlup etmek için ku^rnyorum kendimi; homurdanma, korkunç Alifanfaron de la Trapobana, açma kocaman ağzını, Serpentino de la Fuente Sangrienta, daha son noktayı koyamadın çarpışm^mza, maviler

içindeki deli bir büyücü de yapamadı daha bunu; daha dudaklarıma ulaşmadan bayatlamayacak kınntılar...”

Delik^anlı yuvarlak duvann dibine toplanmış devierin devasa, kanlı ve avuçla^nnın içinde solgun ve titreyen kadınlar gördü ve şöyle dedi Ludovico'ya: Doğru, bu adamın söyledikleri doğru; ama Ludovico kör olduğuna şükretti ve in^anmaz, huzurlu bir ifadeyle gülümsedi.

Ul^ma Thule

Bir ikindi vakti akşam yıldızının rehberliğinde yelken açtılar. Dosdoğru batıya doğru gittiler. Köpekbalığı avlayarak karınlanm doyurdular. Bir deniz canavanyla bir kılıçbalığı arasındaki ölümcül bir savaşa şahit oldular. Sargasso Denizi'nde sakin sakin seyrettiler bilinen dünyanın sırurlanna doğru ama onun ötesine geçtiklerinde onlan denizin derinliklerine çeken dev bir girdaba yakalandılar; denizin altındaki bir mezara, dünyanın büyük çağlayanının sürekli döküldüğü bir okyanus tüneline girdiler.

Sahile ayak basınca Ludovico denize arkası dönük olarak, yalnız başına iki tabutun arasmda durdu ve şöyle mınldandı: “Geri dönün. Arkamda hiçbir şey yok.”

Hertogenbosch

Rahibe Catarina bir kez daha yalnızdı ve söz verdi o andan sonra kendisini aydınlanmış ve yok edikti; imanı^n yüce çilesine adayacağına.

“Git, ” dedi bekâretini elinden alan de^^nkya, “kendimi ^*du*-ra'ya, yani ölüm iradesine adayacağım, hareketsiz, gözlerim açık, ağzım kapalı, usul usul eriyece^m. Benimle Tann arasındaki sonsuz birliği hiçbir şey engelleyemez.”

Delikanlı aydınlanmış kadının açık gözlerini öptü ve kulağına şu sözleri fısıldadı:

“Yanılıyorsun, Cat^ina. Düş görmek intili^an tek akıllıca yoludur.”

“Bunun da ötesine geçelim,” dedi Ludovico o gece ormanda takıpçiliğe kabul edilenlere. “Eğer dünya biri iyi diğeri kötü olan iki tannnın eseriyse cennete ulaşamayız -bugüne kadar inandığınız gibi- saflık ve mutlak iffetlilikle; tam tersine, eğer bedenimiz Şeytan’ın eviyse, bu bedeni ye^^zünde tüketmeliyiz ki lekelerden annmış olarak ulaşabilelim cennete, bir zamanlar sahip olduğumuz bedenin hiçbir hatırası olmadan, tıpkı babamız Adem’in ilk masumiyetinde olduğu gibi; giysilerinizi çıkartalım, bedenle-^rimizden utanmayalım, Adem’in de u^^madığı gibi; çünkü eğer Adem’in suçunu kabul ederseniz ayinlerin ve rahiplerin gerekliliğini, Tann’yla düşmüş yaratıklan arasında bir kilisenin gerekliliğini de kabul etmi; olursunuz; ama bedenin özgür olduğunu kabul eder ve kendinizi hazlara teslim ederseniz, yeryüzünde iki kat daha değerli olursunuz, iki kat özgür, bedenin ahlaksızhklannı tüketerek masumiyeti için savaşabilirsiniz ve böylece, bugünden sonra size Ade^der denilecek, Adem’in takipçileri, soyunun..."

Genç yoldaşı güzel çıplak vücudunu gösterdi oraya toplan-rnş olanlara, çok geçmeden hepsi soyundu ve onunla birlikte ateşin çevresinde halka ol^^^up dansa başladılar; ^mse gecenin soğuğunu hissetmiyordu; ağaçlann arasında dans ediyor, göletlerde ve çiçekler içinde çiftleşiyorlardı; atlara ve vahşi domuzlara çırılçıplak biniyorlardı; geceyi boru sesleriyle doldurdular, kuşlan uyandırdılar, saf küreler içinde yüzdüklerini düşlediler, ba

lıklar tarafindan yutulduklarını ve çilekler yediklerini; yalnızca baykuşların ve sanki altında bir şey sakhymış gibi köylü takkesini hiç çıkarmayan orta yaşlı yeni bir takip^rnn gözleri şahit oldu tüm bu olup bitene.

Hertogenbosch köyünün örtünde yeniden şafak sökerken, bu adam, gözleri yan kapalı, ince ve renksiz dudaklanyla her şeyi bir bir sayıp döktü kilisenin suskun sunağının önünde.

Dulcinea

İnanın bana, bir zamanlar gençtim, şimdi gördüğünüz gibi yaşlı ve yorgun doğmadım, ben de gençtim ve aşıktım, dedi şövalye kör adamla delikanlıya ve gençler durup hayalini ku^azlar arzuladıkları şeylerin, aksine hemen ellerine geçirmek için atılırlar çünkü nimetler elde edilmezse nimet değildir; gelin hepsini alalım, hepsini paylaşalım, hepimiz mutlu olalım çünkü

böylece üretilir bugünün mucizeleri; ve öl^m uzakta, hazlar el altındadır; La Mancha’da aniden ortaya çıkan ^ine§in alrunda söylüyordu bunlan, gökte ^^nanın izleri s^^^^ti ve mavilik beyaz bulutlarla çizgi çizgi ayrılmış, yeryüzü de gölgelerle aynı güz^^kıe bölünmüştü. Dulcinea'yı sevdim, ne kadar erdem sahibi olduğunu gösterdi bana, ben de yaşlı mamanın hizmetleri sayesinde bakireyi elde ettim; zamanla ilgili ^^lerıın değişmeye başladı, şafağı bildirdiği için horozu ve hızlı gittiği için saati lanetle^rn, dedi adam, arabanın üstündeki iki tabutun arasında oturduğu yerden; kızın babası bizi yakaladı, bana meydan okudu, ben sinirlendim, o da sinirlendi, çıkan kargaşada kılıcını kendi kızma sapladı, ben de kılıcımı ona sapladım: Rivayet olunur kı tüm Toboso’da daha kanlı bir gün doğmamış; baba ve kız bir^tte gömüldüler bir heykelin altına, heykel uyuyan kızı ve kılıcını çekmiş ayakta onu koruyan babayı tasvir ediyordu; arabaları yan gömülmüş kemiklere benzeyen kayaların üzerinden hoplayıp zıplayarak, Kastilya'^n alev alev yanan turuncu tozuyla kaplı halde ağır ağır ilerlerken bunlan anlattı yaşlı adam. Ben kaçtım, başıma ödül koydular, adımı değiştirim, adını hatırlamak istemediğim bir yere tek başıma yerleş-

Dulcinea’yı koynuma sokan yaşlı mamanın söylediği şeyin gerçekliğini e^mde hissediyordum: Yaşlılık hastalığın evidir, düşünceler için bir handır, şimdinin acısıdır, marazi gelecek kaygılandır, ölümün komşusudur, arabada oturduğu yerden bulutlan yaralamak ister gibi mızrağını yukan uzatarak devam etti, tek tesellim kitaplardı, hepsini okudum, o kusursuz şövalyelerden biri olmayı hayal etim, o şerefli hanımefendileri kurtarmayı, o hain devleri ve büyücüleri yenmeyi, Toboso'ya dönmeyi, uyuyan taştan bakiremin büyüsünü bozup onu canlandırmayı; öldüğü günkü kadar genç olmasını hem de, Dulcinea, genç sevgilin Don Juan'ı hatırlıyor musun? Gör şimdi halimi, miğfer yerine bir berber tasıyla, bir kılıç ve sıska bir atla dönüyorum mezanna, dedi yaşlı adam, granit kayalıklarla kaplı ovanın yankılanan enginliğini kucaklamak ister gibi kolla^nru açarak; ölüm ve taş kesilme büyüsünden onu ku^rtarabileceğim inancıyla döndüm, bir zamanlar Don Juan’dım, adaletten kaçmak için kılık değişt^miş yaşlı Don Alonso değil; mezanrun önünde yalvarıp yakardım; bakirenin heykeh değilse de babasının heykeli hareketlendi, elinde soylu kılıcıyla şöyle dedi bana: “Gençliğinde seni öldürmek istedim ama şimdi yaşlandın ve buna değmezsin.” Ona yeniden meydan okumak iste^m, onu bir ziyafete davet etmek iste^m, şimdi mutlulukla cehennem kazanına atabilirim kendimi,

benim için hayaletler neydi ki! Ama heykel yalnızca güldü ve beni daha kötü bir şeye mahkûm ettiğini söyledi; hayallerim ve okuduklarım gerçek olacaktı, narin kemiklerim gerçekten canavarlar ve devlerle karşılaşacaktı, tekrar tekrar doğru yanlışlara saldıracak, dayak yiyecek, alaya alınacak, kafese kapatılacak, deli diye anılacak^tım şerefim ikl paralık olacaktı; alay eden alaya alınacak, diye güldü, alaylar öldürecek seni çünkü senden Öaşka hiç ^mse görmeyecek o devleri, büyücüleri ve prensesleri, gerçeği sen göreceksin, yalnızca sen; diğerleri koyunlar, yel değirmenleri, kukla tiyatroları, şarap tulumlan, terli köylü kızlan ve obur uşaklar görecekler senin gerçeği gördüğün yerlerde: Z^mi despotların orduları, devler, korkunç Mağripli yığınlan ve güzel prensesler. Heykelin laneti buydu, dedi yaşlı şövalye, tabutlardan b^^in yanı başına çökerken.

İlk insan

Kasırgayla sahile savrulmuş incilerin ve kaplumbağaların üstüne şafak söktü. Pedro'nun fırtınada yittiğini düşündü. Sahilin diğer ucunda buldu onu. Bir ev inşa ettiler. Bir parça toprağın etrafını çevirdiler. Bir ateş ya^^ar. Yüzen ağaç kütüklerinin içinde mızraklı çıplak adamlar geldi. Ateşi söndürdüler. Pedro'yu öldürdüler. incilerle dolu bir sepette oturan ihtiyar bir kr^rn hükmettiği, nehrin yukansındaki köye götürdüler delikanlıyı. Sağanak yağmurlar yağdı. Dağa tırmandılar. İhtiyar, bir tapınakta delikanlıyı huzuruna çağırdı. Ona, kardeşim, dedi. Yeni dünyanın yaradılış öyküsünü anlattı. İlk insan. Delikanh bir ayna hediye ederek minnettarlığını gösterdi ona. Genç lider. İhtiyar aynada kendi suretini görünce korkudan öldü. O^an halkı ihtiyann yerine delikanlıyı koydu incilerle dolu sepetine. Orada sonsuza dek bekleyecekti, ölene dek, kendinden öncekı kadar yaşlanarak

Özgür ruh

Diyardan diyara gittiler, öyle süratliydiler ki Şeytan’ın yardı-^mını al^dıklannı düşündü ötekiler; tarlalan harap ettiler, kiliseleri yıktılar, manastulan yaktılar; başlannda genç ve sanşın bir lider vardı, saçına taç gibi duran üç altın şerit bağl^^tı, seçilmiş olduğunun işareti görülsün diye çıplaktı sırtı, on iki parmağıyla diğerlerini şaşırtmak için çıplaktı ayaklan, gece parlasın diye beyaza boyanınıştı yüzü - kimilerine göre binyılın peygamberiydi, kimilerine göre Deccal’di; kimilerine göre açlığın olmadığı, baskının olmadığı, yasaklann olmadığı, sahte tannlann, sahte papalann ya

da sahte kralların olmadığı bir ülkenin öyküsünü anlatan bir öğretmendi; aileler tümden katıldılar ona, dinden çıkmış keşişler, erkek ağında kadınlar, çapulcular, fahişeler, yoksullukta kurtuluşu bulmak için zenginliklerini reddeden ama tek istendikleri onunla, genç liderle, zevkli geceler geçirmek olan asil hanımlar; orada Tanchelm diyorlardı ona, başka yerlerde Yıldızlı Eudes, başkalan-^ ona verdiği isimler, Baudouin, Friedrich, Charlemagne'dı, kı onun adı yoktu; yanında daima iki tabut ve zaman zaman onun adına konuşan kör bir dilenciyle dolaşırdı; peşine takılan yoksul kalabalıkları ^kırtıyordu: Y^^ yoksullar Cennet Krallığı'na ulaşabilir ve Cennet Krallığı burada yeryüzündedir, alm onu, her b^^iz Mesih'siniz, cennet burası, açın manastırların kapılarını, r^beleri yapın kendinize, keşişleri işe koşun, gerçekte şunu söylüyo^rum size: Bırakın keşişler ve rahibeler bizi besleyen üzümü ve buğdayı yetiksin, zenginin kapısını yerinden sökün ve onunla beraber oturalım sofraya, din adamlarını yok edin, rahipler bizden öyle korksun ki inek pisliğiyle kapatması gerekse bile gizlesin tıraşk başını, gece gündüz ilerleyin, tüm ülkeleri dolaşın, Lo-uvain' den Haarlem'e, Brugge'den Saint-Quentin'e, Gand'dan Paris'e, boğazlanmızı kesip bizi Seine'e dökseler bile hedefimiz Paris'tir; orada zevk düşüncedir ve dii§ünce zev^M, üçüncü çağın başkenti, son savaş meydanı, son şehir, orada büyük kandırıcı Şeytan birkaç bilge insanın kafasına ters bir anlayışı yerleştirdi, Paris, tüm bilgeliğin kaynağı, yürüyelim bayrakl^^mzla, gündüz vakti yanan mumlanmızla; sokaklarda kırbaçlayacağız kendimizi, ortalık yerde sevişeceğiz, tenin acılan ve hazlan, acele edin, sadece otuz üç buçuk günümüz var seferimizi tamamlamak için, ilerleyişimizin kutsal günleridir bunlar, İsa'nın yeryüzünde kaldığı zamanı gösterir ama yeterlidir Roma'daki Deccal'in ahlaksız kilisesini çökertmeye; hiçbir otorite yok bizimkinden başka, bizim hayatımız, bizim deneyimimiz, tanımayalım bundan başka bir şeyi, beni izleyin, ben sadece sizden biriyim. Ben bir lider değilim, benim yaptığımı yapın, kadınlan baştan çikt^m, onlar hepimizin, dokumacılar, iğne satıcılan, çapkınlar, dilenciler, Turlupin'ler, yoksulun da yoksulu olanlar, tıpkı benim gibi, hiçbir şey bana ait değil, her şey hepimize ait, günah diye bir şey yok, Düşüş diye bir şey yoktu, benimle birlikte sahip olun dünyanın sonunu hazırlayan görülür imparatorluğa, diye vaaz veriyordu genç lider kör dilencinin flütü eşliğinde, özgür olun, bilge kişi cennetini, arafını ve cehennemini içinde taşır, ruhu özgür olan insan günahı bilmez, her şeyi alın, siz günah saymazsanız hiçbir şey günah değildir, benimle ve kör babamla birlikte masumiyet mevkisine dönün,

çıkaralım elbiselerimizi, hepimiz el ele tü^^alım, diz çökelim, sadece özgür ruha bağlı kalacağımıza yemin edelim; tüm diğer yeminleri bozun, evlilik, bekaret, rahiplik; Tann öz^irdür, bu yüzden yaratılan her şey payla§ılmalıdir, özgürce, herkesçe, gözün görebildiği ya da arzuladığı her şey, elinizi uzatın ve alın, hanlara gidin, para ve^e-yi ı^^di^ sizden ücret isteyeni dövün, hayırsever olun ama size hayırseverlik gösterilmezse zorla alın, kadın, yemek, para... Fland-re ın, Brabant ı^ Hollanda’nın, Picardia’nın kalabalıkları, başla-nnda dilenci kralları, sırtında bir haç olan delikanlı ve kör bir flütçü: dünyanın sonu...

Kürek mahkûmları

Efendim, ne yapmalıyız? Beni s^^ate ay^n, tatsız ve insan eli değmemiş bir adada yaşamaya ve orada hükmetmeye terk eden silahtanm hep sorardı ve ben de hep şöyle cevap verirdim: “Ne mi yapmalıyız? Mağdur olanı kayırmalı, çaresiz olana yardım etmeliyiz.”

Arabanın salianıp gıcırdaması yüzünden gittikçe daha çok ağnyan başmı iki eliyle tutarak taburlann arasına uzanan mahzun yüzlü adam bir süre sessiz kaldı. Sonra bir iç geçirdi ve konuşmaya devam etti:

“Böyle kutsal bir görevi yerine getirmenin pek çok yolu var, benimki de bunlardan biri yakıızca. Ama bakın nasıl bir talihim olduğuna, efendiler, başkalan için yalan olan şeylerde gerçeği görüyorum; diğerleri büyülenmiş; ve ben daha da fazla büyülenmişim çünkü Dulcinea'nın babas^m heykeli tarafından lanetlendiğim için diğerlerinin sanki büyüle^nişler gibi yalnızca yel değirmenleri gördükleri yerlerde bir ben devler görüyorum.”

Arabanın sarsıntısı yüzünden kör adama ve delikanlıya biraz daha yaklaşmıştı; öfkeli gözlerle onlara baktı, “Peki ya öcümü nasıl alacağımı biliyor musunuz?”

Tekrar güldü ve göğsünü yumrukladı. başına geldi-

^ni söyleyeceğim. S^^m koruyacağım. Gördüğümü söylediğim her şeyin sahte olduğunu kabul edeceğim. Kimseyi ikna etmeye çalışmayacağım.”

Bir kahkahayla delika^^^ omzuna koydu kemikli elini. "Don Juan'ın gençliğini yaşadım. Belki Don Juan da benim yaşh-lığımı yaşamaya cüret eder. Sen, evlat... hatırlayamıyorum... galiba gençliğimde sana benziyordum. Sen, delikanlı, benim yerime hayatımı devam e^^meye razı mısın?”

De^^nlının cevap vermeye yada kör adamın yorum yapmaya zamanı olmadı. Yaşlı adam gözletti kaldırdığında yolun biraz ilerisinde on kadar adamın ^^yerek geldi^ni gördü, büyük demir bir zincire bo^yunlarından boncuk gibi ^^^roşlerdi, hepsinin de eUeri zincirliydi. Çakmaklı tüfek taşıyan at üstünde iki adam vardı yanlannda, yaya olarak giden iki muhafız da kargı ve kılıç kuşanmıştı ... Yaşlı adam yeniden canl^^ştı, elinde kılıcıyla arabadan atladı ama bu sırada araba durmadığından dengesini kaybedip yere yapıştı, düştüğü yerden toz içinde perişan halde bağırdı delikanlıya:

“İşte! Görevimi yerine getirmem için bir fırsat çıktı: Orduları bozguna uğratacak ve biçarelere yardım edeceğim; bana katılır mısın, oğlum? Benimle beraber maceraya atılmak istemez misin? Baksana şu adaletsizliğe, baksana iradeleri ^ında götürülen şu kürek mahkiimlanna; acımasızca zincirlenmiş, ıstırap içindeler; bu kadar büyük bir alçaklığın cezasız kalmasına gönlün razı olacak mı? Benim yanımda savaşmayacak mısın, oğlum?"

Delikanlı arabadan atladı, yaşlı adamı ayağa kaldırdı ve birlikte sakince izlediler zincirli kürek m^^u taamının geçişini.

Kelebeklerin Hanımı

Fakat öyle olmadı. /alında, bir gece, uzun siyah ^maklan olan tarçın renkli eller çardağın geyik portundan ödlerini araladı, ışıltılı kelebeklerden bir taç takmış, dudaklan bin renge bo-yanıruş, tuhaf bir güzelliği olan kadın içeri girip şöyle dedi:

“Hayatın t^dik.ede. Gederdir ateşin başına o^^uş karar vermeye çalışıyorlardı. En sonunda seni kurban etmekte buldular çözümü. Al şu bıçağı. Gel b^^mle. Hepsi uyuyor şimdi.”

Ve o gece ormandaki köyün sakinlerinin hepsinin boğazını kertiler. Sonra da seviştiler. Şafakta kadın şöyle dedi:

“Senin bu ülkedeki kader günlerinin sayısı yirmi beştir. Yirmisini hatırlayacaksın çünkü o günlerde hareket edeceksin. Beşini unutacaksın çünkü onlar ölüme karşı korumak için kaderinden ayıracağın maskeli emlerdir.”

“Peki bu günlerin sonunda ne olacak bana?"

“Volkanın eteğindeki piramidin tepesinde seni bekliyor ola-cag ım."

‘‘Seni yeniden görecek miyim? Yeniden sevişebilecek miyim seninle?”

“Söz veriyorum. Bir yıl boyunca her şeye sahip olacaksın. Her gece senin olacağım.”

“Yalnızca bir yıl mı? .. Peki ya ondan sonra?”

Kelebeklerin H^^ro cevap vermedi.

Yenilgi

Felipe, Senyor, İmanın Koruyucusu, savunduğu iman ve Ro-ma'nın kutsal gücü adına kuşatmıştı liderin kalabalıklarının ve onları koruyan Brabant Dükü'nün sığındığı sonuncu Flaman kentini. “Her şeyi kaybettik,” dedi dük.

Yanağındaki beni kaşıdıktan sonra yeniden Ludovico ve genç yoldaşına dönerek konuşmayı sürdürdü:

“Yani, siz kaybettiniz. Ben barç yapab^^rn Don Felipe'yle ve Rorna’yla. Eğer silahlarımı bırakırsam bazı şeyler kazanabilirim: Ondalıklan toplama hakkı, bir de ç^kan uyrukla^m için seyrüsefer ve ticari mektup gönderme izni. Ve herhangi bir ittifaka gerek kalmadan ama sapkınların seferi sayesinde, sizin çokluğunuz karşısında kolayca zor d^^mda kalan ve aşağılanan kiliseyi ve böyle aş^^klara katılan mistikleri, hepsini birden itibardan düşürmüş olurum. Bu savaşın gerçek zaferi dünyevi ve parasal güçlere aittir. Gelecekte insanlar hatırlayacaklar heykelleri yakmanın, ma-nastırlan boşaltmanın, keşişleri sürmenin, adamlarının klsır zenginliklerini

ellerinden almanın ticaret ve endüstriye hayat vermeye yaradığını. Mistisizmi rehber e^nen yığınların tarlaları düzlediğini, hasatlan yok ettiğini, kentsoylulan taciz ettiğini, onlann kadınlarına uçkur çözdüğünü de hatırlayacaklar. Böylece ben kazanmış olacağım, tabii eğer silahlarını bırakırsam. Bunu yapabilirim. Ne olursa olsun, bu delikanlının kellesini istiyorlar. Sen, kör adam, sen özgürce gidebilirsin. Üzücü bir durum ama akimse senin bir tehlike oluşturduğunu düşünmüyor. Git ^artık.”

Ludovico katedralin karanlıklarına gizlendi. Korkunç bir

kusmuk ve dışkı kokusu vardı içeride. Felipe’nin paralı askerlerinin Germen dilinden konuştuklarım duydu. Felipe’nin kokusunu aldı; o bedeni tamyordu, sevmişti o bedeni, sahip olmuştu. Gölgelerin içinden onunla konuştu. Gözlerini hiç açmadı. Daha değil. Hayaletler bizi korkutmaz çünkü onlan gözeyiz: Hayaletler hayalettir çünkü onlar bizi gö^ezler.

Sonra kaçtı. Geceydi. Kulağını yere yapıştırdı. Çekilmekte olan dükün ve ad^amla^^ seslerini takip etti. Arabasını tekrar buldu. İki tabut taşıyan kör bir adam. Açlıktan ölenler; savaştan, vebadan, ne fark eder? Surlan geçip dışan çıkmasına izin verdiler. Dükün ve ordusunun kaçarken çıkardığı sesleri izleyerek ilerledi.

Kara idam davullan ona rehberlik ediyordu.

Çıplak, elleri bağlı, sı^mda kan kı^ızısı bir haç olan genç ve yakışıklı lider bir kütüğün üstüne eğilmiş, başını üstüne koymuştu.

Cellat baltasını havaya kaldırdı.

om

Haykır acını

"Ben sadece onlan ilerideki kasabaya götüreceğime söz verdim," diye itiraz etti kör adam, "koleradan ölen iki oğlumu gömeceğim oraya. Onlan daha önce hiç göledim.”

Yoluna devam etmesine izin verdiler. Adı olmayan kasabaya gitmesi için kuş beyinli ihtiyan serbest bıraktılar alaycı bağnşlar ve rahibin, berberin, şövalyenin, yeğenin feryatlan arasında çünkü herkes biliyordu Senyor Quijano'nun deli oldu^mu ama delikanlının boynunu ve ellerini zincirlediler ve onu kürek mahkûml^^^ arasına kattılar. Muhaf ız komutanı ^tma şöyle dedi:

"Gördün mü şunu? Delik^^^m sırtında bir haç, ayaklann-da altışar parmak var..."

"Ne olmuş, bana bir şey ifade etmiyor..."

"Hatırlamıyor musun yaklaşık sene önce şatoda muhafızlık yaptığnnız günleri?"

"Haa, evet muhafızlık yapıyorduk., ne var ki? .."

"Senyor tüm bölgeye kurt kapanlan yerleştirmemiz için emir vermişti ve her cumartesi kurt avlamaya çıkıyorduk; gördüğümüz her dişi kurdu ya da bunun gibi sırtında bir haç ve ayağında altı parmak olan her çocuğu öldürmemiz söyle^^^; emin olmak için beklemeyin, demişti, gördüğünüz yerde öldürün, hatırlamıyor musun?"

"T^^ aşkına, nereden hatırlayayım, çok uzun zaman oldu..." Haykır acını, dediler ona Tordesillas'ın zindanlannda; yüzüne bir bez bağladılar, burun delikleri kapandı, nefesi kesildi, kumaşın üstünden su döktüler, sular burnundan boğazına akıyordu;

konuş, kimsin sen? Konuşsan iyi edersin alçak çünkü her koşulda ölüme mahkûm edilmiştin zaten daha yirmi yıl öncesinden, ^m-se senin hesabını sormayacak, konuş, kimsin sen?.. Boğuluyorum, ba^uyorum, boğuluyorum...

Döngüsel düş

Esmer, üstleri başlan kan içinde rahipler eUerinden ve kollarından tuttular, dumanı tüten mangallann ortasında bir taşın üstüne yatırdılar piramidin tepesinde, dudaklan boyalı kadının tahtının karşısında...

Acı bir tebessüm belirdi dudaklannda. Kadına ulaşmak için köyden köye kaçmış, yeni dünyanın ormanlanndan ve vadilerinden geçmişti, nihayet volkanın dibindeki tapınakta ulaşmıştı ona; dolandıncılann her türlü hilesine b^^^muş, orılan kandırmış, yerlilerin efsanesine göre Doğu'dan geri gelmesi beklenen sanşm beyaz tann rolünü oyna^^tı, orıl^ın hediyele^rini kabul etmiş, hepsinin altın olarak verilmesini istemişti, ağır torbalar ^ıklenmiş, ka^dınlarla sevişmiş, kurnazlığın kitabını ya^nıştı, kendi adına kurbanlar verilmesini istemişti, debdebeli öl^rn törenlerine başkanlık etmişti, daha çok, daha çok, tann doyumsuzdur; orılann zayı^ık-lannı ve korkulannı sömürmüş, bir işe yaramıyorlar diye yaşklann öldürülmesini buyurmuştu, etleri yenilsin diye gençlerin öldürülmesini, masumlar diye çocukların öldü^^roesini istemişti, halkla-n halklara karşı klş^rtmıştı, sadakatin kanıtı olarak savaş istemişti; köylerin yandığını biliyordu, ovalarda cesetler görmüştü, sahilden ovaya doğru ^tırmandığı sırada rastladığı her miUete söz vermişti onu daha güçlü millete vergi vermekten kurtaracağına ama tek yaptığı yolu üzerindeki bir sonraki millete vergi vermek zorunda bırakınaktı onlan; o topraklarda daha önce bilinen her türlü sömürüden daha zalimce bir haraç sistemi kurmuştu. Bunu hayatta kalmak için yaptığını söyleyerek kendini avutmuştu; bir imparatorluğa karşı tek bir adam... onunkine denk bir taahhüt görülmüş müydü boyunca? İskender'in ordulan, Caesar'ın lejyonlan; o tek başınaydı, Sisifos’un oğlu Odysseus, babasının kaderciliğinden sonsuza dek ^^mlan adam: Bu kez doruğa itilen kaya onu sonsuza dek taçlandıracaktı. İyi ama bilecekti bu yolculuk destanını, ^m aniatacaktı onun hikâyesini gelecek nesilıere? Türkülerini söyleyecek şahitler yoksa hatırlanmaya değer başanlar elde etmek için çabalamaya değer miydi?

Tek başına.

Dudaklan boyalı kadın kulağına fısıldadı:

“Bruıka bir şey hatırlamıyor musun?”

“Hayu.”

“O beş günü unu^n mu?”

“Yalnızca gün yaşa^m.”

“Peki ya birlikte geçirdiğ^^ o güzel yılı, nasıl hoş tutulup bakıldığım, sevi§tiğ^rizi?”

"Hiçbir şey hatırlamıyorum.”

Hayatta kalıştı. Esmer Rahip taştan bıçağını kaldırdı ve tek bir hareketle indirdi delikanlının kalbine doğru ...

Taştan bıçak göğsüne değdiği anda uyandı.

Rahat bir nefes aldı. Bir ağacın dibinde kuru yaprakların üstünde uyuyordu. Soğulan titremeye bruıladı, kollarını ve bacak-lanm hareket e^^rnek istedi. Elleri bağlanmıştı. Ayağa kakmaya davrandı. Ne^^ yapraklarm içine yuvarlandı yeniden. Boynuna bir ip bağl^^^ştı. İki asker ona doğru yürüdüler, ayağındaki ipi kestiler ve onu obanda bir açıklığa götürdüler.

Dük, bindiği atın üstünden üzüntüyle baktı ona, buyruğunu verdi ve atını sürdü. Buyruğu kısa ve katiydi:

“İyi niye^min bir kanıtı olarak kellesini muzaffer Senyor Don Felipe’ye götürün.”

Bir ağaç kütüğünün üstüne eğilmeye zorladılar onu, yanağı kütüğe değinceye kadar kafasını bastırdılar.

Cellat baltasmı iyice havaya kaldırdı ve tek bir hareketle, delık^^^M boynuna doğru indirdi...

Balta boynuna değdiği anda uyandı.

Birileri kaburgalarına tekme atmıştı. Gözlerini açtı ve Aziz Au^^tinus mezhebi cüppesi giymiş, uzun boylu bir keşiş gördü; iskelet gibi bir yüzü vardı adamın, öylesine yapışmıştı derisi kemiğine.

"Konuşmaya hazır mısın?"

“Ne söylememi istiyorsunuz?"

“Nerede doğdun?"

“Bilmiyorum.”

“Sırtındaki haçın anlamı nedir?”

“Bümiyorum."

"Hiçbir şey bilmiyursun, seni beyinsiz oğlan ama eski Sen-yor’umuz, şan içinde yaşasın, yirmi yıi önce sen daha bir bebekken öldürülmeni buyurduğunda herhalde bir bildiği vardı; sonra bir gece kayboldun Isabel’in, yani şimdiki Senyor’umuzun eşinin yatak odasından; bu sözler sana bir şey ifade ediyor mu?"

“Hiçbir şey ifade etmiyor.”

“Çok inatçısın; her koşulda öleceksin ama konuşursan işkenceden kurtulursun. Bir şey biliyor musun?”

"Hiçbir şey hatırlamıyorum."

“Öyleyse haykır acını."

Bir an için görebildi son kez hücrenin tuğla kalın

taş duvarları, sabah çiçine beraer su damlalanyla kaplı demir parm^^^^: Yüzüne bir bez bağladılar, b^^ delikleri kapandı ve nefesi kesildi, kumaşın üstünden su dö^^er, sular bumundan boğazına akıyordu ... Boğuluyorum, boğuluyorum, ölüyorum...

Felaketler Burnu

Çabuk ol Pedro, ilk defa üçü birden aynı anda düş görüyor, birbirlerini düşlüyor olmaklar çünkü ilk defa biri hareket edip diğerleri onu düşlemiyor, sana söylüyorum, birbirlerini düşlüyorlar, so^^z, başı sonu olmayan dairesel bir düş, belki de bu benim ha^m, eğer Tann varsa beni bağışlasın, düşlerinin toplam döngüsünün otuz üç buçuk ay çarpı üç oldu^rnu söylemişlerdi, çok uzun bir zamandı bu, üç kez böldüm düşlerini, zamanlarını çaldım onların, bu üç olayda düşl^^^ yoğunluğunun, çığlıklarının, dehşet içinde ba^^l^^^., yalnızlığın ve ölümün beni korkuttuğu bahanesini uydunnuştum. O anlarda düşlerini bölerek, kendi zamanıma katmak için onlardan zaman çalarak

onlara iyilik mi ettim kötülük mü ettim bilemiyorum, sözleşilen gün, yarın, sözleşilen tarih, Temmuz'un l4'ü, sözleşilen yıl, gençlerin doğumundan yirmi yıl sonra, sözleşilen yer, Felaketler Burnu, yirmi yıl önce hepimizin buluştuğu yer, hatırladın mı? Felipe ve Celestina, Keşiş Simon, sen ve ben; Celestina yarın burada olacak, biliyorum, söz verdi, Simön saray inşaatında şimdi, Birader Julian'ı uyardı, Felipe, yani Senyor, yarın ava gidecek, yazgılar birlikte akıyor, onlan tarihe sokmak için oğull^^m düşlerinden uyandırdım, çabuk ol, evet, tamam, Ludovico ama daha hızlı gidemem, sen göremiyorum ama korkunç bir ^^^a var, şu flütün nağmeleriyle sakinleşti-reme^in, duyulmuyor bile, ^^nanın uğultusu sesini bastırır, Ludovico ve b^^n yalnızca iki elim var yelkenlerle uğraşmak için, gö^^ü karardı, bu gece şimşekler bile kara, eyvah, zavallı teknem çatırdıyor, görüyorsun, bu engin okyanusun diğer kıyısına

....

asla ulaşamayacak, bu değersiz fındık kabuğu sefil bir sahil ^^m-sına bile dayanamaz; birçok yıl boşa harcandı yapmakla, yıkmakla, yeniden yapmakla, kusursuzlaştırmakla beni uzaklara, ta yeni dünyaya, daha iyi dünyaya kadar taşıyacak bu gemiyi, eyvah, ana direk alev aldı, Aziz Elmo Ateşi, her b^^in şişesini sağlıca bağlamış mıydın, Pedro?, evet, Ludovico, po^^^un içine sokmuştum, aynı senin istediğin gibi, yemin et, Pedro, asla s^^nı açığa vurmayacaksın, kimse bilmeyecek onlann düşlerini böldü^lmü, herkes bu gençlerin kutsal döngüyü tamamladığına İnanacak, otuz üç buçuk ay, eğer bir gün kendimizi Senyor’un kaşısında bulursak, bana ihanet etme, Pedro, beni yalancı çıkartma, şimdi, Ludovico, hazır ana direğin alevlerinin ışığından faydalanabiliyor-ken, şimdi Pedro, suya at onları, tek tek, üç genç, üç düşçü, iyi ama boğulurlar, Ludovico, suda ölüm, su sevdası, demek istiyorsun, Pedro, eğer kaderlerinde kurtulmak varsa kurtulacaklar, eğer ölürlerse düş görmeye devam edecekler, sonsuza dek düş görecekler ve bilmiyorum beni affedecekler mi kaderlerini kendi elime aldığım için, belki de birbirlerini düşleyerek hayatl^an sonlandırmak vardı kaderlerinde, ölümcül bir çember; belki ben de kendi kaderime bağlamak için uyandınyorum onları, Felipe’yle karşılaşma, hile ve suçtan yirmi yıl sonra dönüş ama bilmeliyim, Pedro, anh-yor musun?, onlar benim eserim, ben de onların, onlar da ben de birlikte neysek oyuz, bildikleri her şeyi be^mle beraber öğrendiler, tüm ırklar, t^n halklar için ortak olan kurucu kardeşler

onlar, sadece adlan farklı, adlan olanlar, düşmüş olanlar, ilk yaradılışın harabeleri üstüne her şeyi ikinci kez kuranlar ve onun bir parçası olanlar, inayet, Pedro, tarihte özgür kalmış faydalı inayet, şimdide vücut bulmuş, bu^inümüzde, burada ve şimdi, birincisini güverteden aşağı at, şimdi ikincisini, şimdi üçüncüsünü, üç, daima üç, İskenderiye’de bir düş, Filistin’de inziva, Split’te kehanet, Venedik’te bellek, Flandre'da bir sefer, yeni dünyaya hac ziyareti, La Mancha'yla karşılaşma, özgürlük yolları, karşılaşmalar ve ayrılmalar, çabuk ol, Pedro, hallettim, Ludovico, Tann seni bağışlasın, bu çocukların kim olduğunu bilmiyorum ^a bence çuvalın içinde nehre atarak kuduz köpekleri nasıl boğarlarsa öyle boğdun onları, hayır, Pedro, yaradılış sonsuzdur, bu gençlerin düşleri gibi sürekli yinelenir, onlar kurucular, kardeşin kardeşe karşı işlediği suçu yi-neleyemeyecek kardeşler, öyle yazılmıştı çünkü onlara ben bak-

ben araya girdim, bu an için korudum kolladım, uzak tü^^ onlan baştan çıkartıcı kız kardeşten, büyücüden, dudaklan dövmeli kadından, çingeneden, şimdi düşle^rinin onlardan aldığı özgürlüklerine geri döndürüyorum onlan, onlan tarihe döndürüyo-^rum, b^^rn tarihime, görmek için o tarihte, o tarihle, o tarih için ne yapabileceklerini, nasıl bir kaderin onlan beklediğini görmek için, hangi yüzlerin, hangi adlann, hangi kardeşlerin, daima iki, daima iki, sinagogdaki alim doktor ikinin çözümünü ölümde bulan durağan karşıtlık olduğunu söylemişti, şimdi değil çünkü onlar üç, tarin değişecek, şeyleri harekete geçiren rakamdır üç, onlan canlandım, durağan görüneni akışkan yapar, mağarayı nehre dö-nü^^^, onlan kehanetten k^^ırdım, kardeş kardeşi öldürmedi çünkü onlar ikiden çok, bir kardeş diğerlerini kurtarabilir çünkü onlar üç kişi, gemi gıcırdıyor, ^^rna direği ^nyor, ateş denize düştü. güverte ikiye ayrılıyor, teknenin gövdesi yanlıyor, atla, Ludovico, tekneden geriye tahta parçalanndan başka bir şey kalmadı, beni dümene bağla Pedro, çabuk ol, zavallı teknem su alıyor, teknem batıyo:fı kayalara çarpıp parçalanab^iliriz, boğuluyoruz, boğuluyoruz, boğuluyoruz...

Celestina Ana

Felipe'nin babası Senyor onlan ziyaret etti ve Celestina'rnn babasına şöyle dedi:

“Ne zaman evlendireceksin kızını? Çabuk evlendir çünkü ormanda gezen asilzadeler toprakla^^ kaybetmiş olabilirler ama bakıre kızlara olan düşkünlüklerini kaybetmediler. Bu arada unutma kızın bekaretini bana saklaman gerektiğini...”

Kahkahalar atarak atını sürüp ve Celestina korkuyla

hatırlıyordu aynı Senyor'un bir gece zilz^^a sarhoş, küfürler savurarak ormanın içinde at sürdü^inü ve tuzağa düşmüş dişi kurtlan aradığını, erotik bir taşkınlık içinde, bulduğu bir tanesini düzdüğünü. Kız bunu babasına hiç anlatm^mştı; masum adamcağız ise, çevrede dolaşan azgın soylulara karşı korumak için kızını o günden sonra bir erkek gibi giydirmeye karar vermişti; kız bu şekilde kılık değiştirmeye razı olmuş, böylece Senyor'dan koruyabileceğini ummuştu kendini, gerçi biliyordu kadınlan ve hayvanlan düzen bir adamın elinden oğlanların kurtulamayacağını.

Babasının yanında ormanda büyümüştü. Babası yaşlanmıştı; zaman zaman parmaklanyla kızının sonsuza dek yaral^^^ş dudaklarına dokunuyor ve üzüntüyle mırıldanıyordu:

“Acı içindeki bir ağız iyi şeyler söylemez. Ormandaki yalnızlığımızı bırakıp Toledo'ya gittiğimiz gün peydahlandı bu uğursuzluk.”

Oğlan gibi giyinmiş kızıyla konuşmaktan kaçıyordu. Bir gün Senyor’un öldüğünü öğrendiler. Daha sonra vâris Don Felipe'nin silahlı adamlan ortaya çıktı, görevleri ormandaki tüm genç adamlan asker ya da uşak olarak toplamaktı.

“Toprağı sürecek, sürüyü kim otlatacak?” oldu babasından duyduğu son sözler.

Prens Felipe onu çoban giysileri içinde gördüğünde gerçek durumunu fark etmedi ama yine de görünüşü hafızasında bulanık amiar uyandırmış gibi uzun uzun baktı yüzüne. Genç Senyor'un annesinin hizmetine verildi, onun yanında ka^nl^ın bulunması yasaktı. Çobanlık yaptığı sırada flüt çalmayı öğrenmişti, kendisine bir meşgale bulmak ve önlerinde asla soyunamayacağı uşaklardan ve askerlerden uzak yaşamak için bu yeteneğini kâhyabaşına bildirdi. Deli Hanım yeni içoğlamnın müzikteki

yeteneğine saygı gösterdi: İçoğlanına davul çalmayı öğrenmesini buyurdu çünkü bitmek bilmeyen matemi sırasında yalnızca kasvetli müzikler dinlemek istiyordu. Ve böylece, kocasının cesediyle birlikte uzun hac yolculuğuna başladığında, içoğl^^^ kortejin en sonuna yerleştirdi, orada kapkara giysileri içinde davulunu çalacak ve matemin teşrifti haber verecekti gi^ttikleri yerlerde.

Tordesillas Şatosu'ndan Burgos'a ilerledi kafile, oradan Mi-raflores'teki Chartreux Man^^n'na yöneldi, Me^na del Campo ve Avila gibi büyük şehirlerden geçti; Homillos, Törtolos, Arcos gibi küçük şehirlerden geçti; Torquemada ve Madrid gibi orta büyüklükte şehirlerden geçti. Ve bir gün bu pek değerli olmayan şehirde Deli Hanım kocasının kalıntılarına tapınmak için manastıra kapanmışken, kafilenin üyeleri Manzanares'in basık kıyılan boyunca yayıldı, böylece dudaklan boyalı ve yaralı olan, karalar içindeki içoğlanı da nehir kıyısındaki tabakhanelerin önünden geçme gafletinde bulundu; tabakhanelerden gelen duman ormanda geçen çocukluğunu hatırlattı ona, geçmişin hasretiyle öylece dikilmiş dururken bir el kolundan yakaladı ve kambur bir karaltı kulağına fısıldadı:

'Aha, işte, ^mi kandırdığını sanıyorsun sen kızım? Bir fersah öteden bir bakirenin kokusunu, bu şehirde beni bilmeyen

ve benim bilmediğim pek az bakire var - Rab'bime şükürler olsun. Bir kız doğduğu zaman adım defterime yazarım ki hangisinin a^mdan kaçtığını bileyim. Dünyadaki herkesi kandırabilirsin ama Celestina Ana'yı kandıramazsın, ne de olsa zar dikmenin ustasıyım ve kuşlar diyor ki, se^^kme hiç dokunulmanuş daha aman ne kötü, kızca^^m çünkü sana bu kadar ucuza mal olan bir şeyi kullanmakta asla ci^i davranmamalısın. Sen nasıl kaçtın benim kayıt defterimden? Yoksa bu şehirden değil misin? Azıdiş-lerim dökülmüş olabilir ama aşkın tadını hâlâ alır damaklanm. Eğer bakireysen bana güven çünkü doğan her kız için bir oğlan vardır, her oğlan için de bir kız, nasıl bulacağını biliyorsa herkesin bu dünyada bir eşi vardır; yalnız bir ruh ne keyifle türkü tuttura-bilir ne de ağlayabilir, tek başına uçan bir keklik pek nadir çarpar insanın gözüne ve dünyada en acınacak şey, kızmı, tek bir delik bilen faredir çünkü o delik kapanırsa kediden kaçacak bir yeri kalmaz. İşin içinde kâr olmayınca kim ne yapacak şam şerefi.? Kısır bir koyuna benziyorsun; git giysilerini değiştir de göster dünyaya Tann'nın

sana verdiklerini çünkü hissediyorum bu kara giysiler altında nasıl bir Venüs'ün yattığını. Evet, gerçekten emin ellerdesin ...”

Kızın yaralı dudaklan aralandı: “Celestina.”

"Evet, Celestina” diye cevap verdi yaşlı kadın, kara paçavralara öyle sarınıp sarmalanmıştı ki, sadece yüzü ve elleri görünüyordu. "Ulaşılan ünüm çok uzaklara taşmış, eğer kötüledilerse sana adımı, benim yaptığım gibi sor kendine: Esen yel mi getirecekti yemeğimi, ne kadar m^^ ^miras kaldı bana, bir evim ya da bağırn var mı? Ama yine de adımın kötüye çıktığını düşünüyorsan, göreceksin erkekler arasında nasıl iyi bir ünüm olduğunu; sadece benimle beraber yürü, kızım, göreceksin beni nasıl selamladıkla^^, beyefendilerin, yaşlı adamların, delikanlıların, piskopostan kilise hizmetlisine her düzeyden rahibin. Bir düşesle kar-şılaşmışçasına şapkalarını çıkar^klanna şahit olacaksın. Ah şu lanet olası kat kat etekler, insanın ayaklarına dolanırlar, asla istediğin kadar hızlı yürüyemezsin.”

“Beni hatırlamadın mı?”

“Yavrucuğum, belleğini her yana dağıtan kişi bir bakar ki tüketmiş hepsini. .."’

"Dudaklanm? ..”

"Ne oldu sana, kızım? Şe^ytan mı öptü seni? Gel be^mle; onlan iyileştırinceye kadar sana bir örtü ödünç vereyim çünkü keçi kanı ve teke sakalından yaptığım merhemle iyileştiremeyece-ğim hiçbir şey yoktur. De^m ya sana, e^in ellerdesin, Madrid'in çürümüş et kokan sokaklarından geçip beni, bu yaşlı h^^akı buldun, hanımefendilerin şapkalarına kokular sürerim, cıva suyu çı-kannm, bitkiler hakkında her şeyi b^^m ve bebeklerin...”

“Ama ben seni hatırlıyorum...”

“Nasıl olur, yavrucuğum? Çok yaşlandım artık. Nasıl göründüğümü kimse hatırlamıyor, ben bile hatırlamıyorum. Ama duymak istediğin şeyi ve başkalarının da bir gün sana söyleyeceği şeyi şimdi ben sana söyleyeyim: Bence sen güzelsin; farklı görünüyorsun, değişmişsin. Ama kulağına küpe

olsun şu sözüm: Gün gelecek aynaya baktığında sen bile tanıyamayacaksın kendini.”

“Ben her şeyi hatırlıyorum. Seni hep hatırladım, Ana. Hatıralarımda bıraktığın öpü^kleri ve okşayışları da bugünkü gibi hissediyorum. Bir beden ve iki bellekle büyüdüm. Senin bana verdiğin bellek benimkinden daha derindi ç^akü senin belleğinle yirmi yıl boyunca sessiz yaşadım, Ana, hatırladıklarımı kimseye söyleye-medim. Oğlanlır. Üç oğlan. Ludovico. Felipe. Şatoda işlenen suç. Aşk geceleri. Sahilde kurulan hayaller. Obandaki günler. Şeytan' la anlaşma. Tecavüz. Senyor. Çi^^tteki düğün. Jerönimo."

Paçavralarla ö^^^üş dişsiz kocakarı bir an duraladı, içoğla-nı kılığındaki kıza ^dikatle baktıktan sonra büyük bir üzüntüyle şunları söyledi: ve direği güçsüz olan kaçırdıkları dışında

hiçbir şeyi sevmez. Gün boyunca yaptığı yolculuğun sonunda yorulan gezgin başladığı yere geri dönmek için aynı yolu geri yürüyorsa delirmiş deme^^. Ihtıyaçla^mı kendi evimde karşılarım ve dışarıdaki hiç kimsenin onlardan haberi olmaz. Ha harap ha sağlam, o benim evimdir, doğru ya da yanlış, artık yeter. Kazanç umudu olmadan tek bir adım bile attığımı söylemesin kimse. Nereye gidiyorsun ki^m ve gittiğin yerde ne var benim için?”

“Kafilemiz ovaya inşa edilen saraya doğru ilerliyor, orada bu ülkenin en büyük Senyor'u, Kral Don Felipe ataları için bir mahzen mezarlığı yaptırdı ve atalarının kalıntılarını oraya taşıyor.” “Kalıntılar mı dedin, saray mı dedin? Güçlü ol, Celestina, güçlü ol, sakın bayılayım deme, daima teskin edici bir şeyler bulunur yanımda! Kaç tane ceset var orada?”

“O^ tane olduğu söyleniyor...”

“Ah, ben ki gece yarıları mezarlık mezarlık gezerek işime yarayacak malzemeleri bulmakla tüketmişim ömrümü, tek bir ^^^yan, Müslüman ya da Yahudi yoktur cenazesine katılmadığım; gündüz saklarup gömülmelerini izlerim, gece de gidip mezarlarını daha bu sabah ^mbızla yedi diş söktüm asılmış

bir adamın ağzından; bana ne söylediğinin farkında mısın sen?

Devam et, yola koyul, aletlerimi hazırlamalıyım, akrabal^anma veda etmeliyim, işle^min idaresini sadık Elisia'ya ve Areusa'ya bırakmalıyım, genç olabilirler ama onlar da benim kadar günahkârdırlar, ustadırlar işlerinde, becerikli orospulardır ikisi de, benim işlerimi kendi işleriymiş gibi gözetirler, ben de senin -umarım yakında kaybedeceğin!- bekaretinin kokusunu takip ederim ve bana söylediğin yerde seni bulurum; bir de sakın kimseye bir şey söyleme, kızım çünkü işe yarayacak bir şeyler bulduğumuz zaman, çok fazla gürültü koparmak işimize gelmeyecek; çok az insan ileri yaşlara dek hayatta kalır ve bunu becerebilenler de kesinlikle açlıktan ölmezler.

Senyor' un bir haftası

Uzun yıllar sonra Senyor, kurşunla mühürlenmiş pencerelerden sızan ışıktan gözlerini ko^rumak için bir elini siper ederek sarayın koridorlarında yürürken, gençliğinin yoldaşlarıyla bu son karşılaşmasını hatırlayacaktı; Ludovico, öğrenci, gönüllü kör, saç kalmamış başında, omuzlan çökmüş, paçavralar içinde, yüzünde hatırlama ve sorgulama çabasının izleri, bir de Celestina, evet, Celestina, hayır, genç değil, o kadar genç değil, tıpkı diğeri gibi, yirmi yıl önce ^is^in de seviştiği o büyülenmiş kız ama hayır, o kadar benzemiyor, bir aldatmaca, bazı özelliklerin, görünüşünün, yakından b^^mca anlaşılan hal ve tavır farklarının neden olduğu bir izlenim: Sahip olma^^ ya da bellekten doğan bir benzerlik ...

Y^ınl yıl sonra Ludovico ve Celestina. Felipe'nin solgun yüzü s^rntılı bir mutlulukla aydınlandı; her şeyi biliyordu; her şey bir kez daha art arda gelen sorular olmuştu; yedi gün boyunca zaten bildiği şeyleri sormuştu; yatak odasından hiç çıkmamışlardı, orada kannla^nru doyurmuşlar, orada uyumuşlardı, belli saatlerde yaverler ve kâhydar, mabeyinciler ve muhafızlar eşlik etmişti onlara; Birader Julian erken bir Komünyon yönetmişti ama gece olunca Senyor şapelde tamamen yalnız bırakılmayı istemişti; yedi ^in ve yedi gece: Ludovico ve Celestina tarafından sırayla anlatılanları hatırladı Senyor: Yedi rakamı, talih, hayatın ilerleyişi, zaman yedi tekerleğin üstünde hareket eder...

Birinci gün

"Hastalık..."

"Koltuk altları terli ve geniş kalçalı köylü kadınlar bul^tı[rdı]-lar hastalığı babana."

"O lanetli hastalık...' ’

“Çiftlikte evlendiğim gece bana sahip olduğunda baban hastalığı bana bulaştırdı.”

“Ahlaksızlık...”

“Sen, ben ve o suç şatosunda birlikteyken Celestina, babanın hastalığını sana bulaştırdı."

“Sana da bulaştırdı..."

“Ben başka hiçbir kadına dokunmadım."

“Ben de hiç karuna dokunmadım ..."

“Başka kadınlarla cinsel ilişkiye gir^n mi?”

‘‘Bir rahibe adayıyla, o da şu oğuHa^m dediğin adamlardan biriyle yattı sonra...”

"Oğullarımın ahlakı sağlamdır.”

“Ama onlar ahlaksızlığın çoc^darı: kardeşler...’ ’

“Kader kardeşleri onlar, öz kardeş değilier."

“Hayır, Ludovico, en azından iki tanesi babamın o^ilian..." "Nereden biliyorsun bunu?”

“Celestina'nın doğurduğu çocuk babamdandı."

“Ormanda üç yaşlı adamla yattım, Felipe; seninle, Ludovico’ yla... ve Şeytan’la."

“Üçü de aynı anda aynı rahimden doğsalardı bu kadar çözmesi zor bir muamma çıkmazdı ortaya.”

"Dişi kurdun doğurduğu çocuk, babamın oğlu...”

"^ma bunlar... benim irademle kardeş oldular: benim oğullarım.”

‘Ve eğer iki tanesi babamın oğluysa, o zaman üçüncüsü de öyle olmalı.”

“Ludovico'yla benim şatodan çaldı^rnz çocuğun anası kim?”
"Bilmiyo^rum, Celestina. Hepsi de babamın oğulları. Başka bir muhtemel bağlantı yok aralannda ..."

"Onu bulduğum odada iki kadın vardı.”

“Ve eğer onlar bab^^n oğuUanysa, üçü de benim kardeşim. .."

"Bir temizlikçi kız."

"Piçler..."

“Ve genç bir h^^efendi..."

“Sus, Ludovico, T^m aşkına, sus!”

Sonra, Ludovico ve Celestina'nın hikâyesi karşılığında Senyor da onlara babas^ının ölümünü, ^rnesinin gönüllü fedakârlığını, sakat kalmasını, sonsuza dek kocasının mumyal^^ş cesedine eşlik etmeye karar veresini anlattı.

Gece olduğunda sunağın ve Orvieto'dan gelen resmin önünde dua ederek ruhunu biraz ya^^^nak için boş zannettiği şapele geçti ama arkasından gelen korkunç küfürler duydu; lahitlerin çifte sıralanna baktığı zaman tek tek her lahtin içine bakan karn-ç^mış bir kadının görebiliyordu, kadın cesetlere

arsızca laf yetiştiriyormuş gibi görünüyordu:

"Lanet olsun size! Pamukçuğa tutulup çürüyesiceler. Mesanenizden bok aksın içinize, bitler kemirsin etinizi ! benden önce soydu bu zengin lahitleri?"

Senyor onu kolundan yakalayıp ^m olduğunu sordu; pele-kadın hemen ayaklarına kapandı, başını kaldınp Senyor'a baktı ve bağışlanmak için yalvardı; herkesin kendisini Celestina Ana diye çağırdığını söyledi, Ispanya'da ondan daha şerefli bir tek kadın bulunamazdı, Majesteleri isterlerse Manzanares boyundaki tabakhanelerden sorabilirlerdi, oradaki her meyhanede sözü altın kadar değerliydi; imanlı ve şerefli bir kadındı o, hac yolculuğu sırasında bu şöhretini sonuna kadar hak eden kutsal yeri ziyaret etmek ve Senyor'un a^^^^ kutsal yadigârlarına dua etmek is-te^^ti; gerçi bunu yapan ilk kişi oydu ama kesinlikle sonuncu olmayacaktı çünkü böyle unutulmaz bir anıtmezar Senyar’un acılannı paylaşmak isteyen ve sıkıntısına hürmet eden büyük ka-labalıklan çekecekti.

Senyor kadının yüzünü gizleyen kukuletayı geriye attı; o olduğunu biliyordu, çiftlik düğünündeki gelin, büyülenmiş kız Celestina, Felipe cesaret edemediği ve bekâretini İngiliz kuzeni, bukleli ve sert iç ete^^^ güzel kıza sakladığı için onun yerine babasının tecavüz ettiği kız. Karşısında hiçbir şeyi hatırl^ayan bir Celestina vardı, bildiği ve yaşadığı her şeyin belleğini diğer kadına aktarrnıştı, içoğlam kılığındaki, Ludovico'yla birlikte birkaç adım ötede yatak odasında bekleyen kadına; Felipe kafasında eksik kalan kısımları tamamladı, yeniden gençleşmiş hissetti kendini, dünyaya karşı planlan gittikçe sağlamlaşıyordu, Celestina beklenmedik bir müttefikti, Felipe’yi hatırlamıyordu ama Felipe hırs, rasgele cinsi münasebet, oburluk ve şarapla d^galanmış maskenin arkasındaki yüze aşinaydı, kadının ürkek ve tehdit edici gözlerinde belleğin izi yoktu, daha do^^^, gününü ^in ettiğinden teni şişmiş, gevşemiş ve buruşmuştu, ağzında tek diş yoktu, b^^u damarlardan bir ağla kapla^runıştı: Celestina...

“Ama birinin senden önce davrandığını söyledin...

“İyi ama bir de siz baksanıza, Majesteleri, şurada bir bacak eksik, burada bir kafa, şurada ^maklar, burada akrep...”

"Kim?"

Biri^n bumunu çeke çeke ağladı^m duydular: Celestina, Senyor’un elini tütm ve kendi parmağını da dudaklannın üstüne koyarak onu susturdu, birlikte kraliyet lahitlerinin arasından geçtiler ve Felipe’nin babasının mezarına geldiler: Orada açık mezarın başında bumunu çeken ve sızlanan Barbarica’yı buldular, mezann içinde ise eski çapkın Senyar'un kalıntılan üstünde Deh H^^n'm saraya getirdiği Budala Prens yatıyordu. Cüce Senyor'u ve Celestina Ana'yı görünce irkildi; haç çıkardı, göğe ve yere dua etmek için birleştirdi ellerini, beni azarl^aym, Senyor ama baksamza kocam hep uyuyor, bir türlü kendine gelmedi, sanki gücü çekilmiş gibi yatıyor orada; anneniz Kraliçe sizin tahtına vaat etti bize ama bilemiyorum o tahta nasıl oturacağız -^artık sizin olmadığınız çok sonraki bir günde, Senyor ve zatı^^ize uzun ömürler versin- eğer Prens kocam sonsuza dek babanız, Senyar'un mumyalanmış kalıntıları üstünde uyumaya devam ederse, baksanıza...

Felipe şefkatle okşadı Barbarica’nın başını.

“Seni küçük ucube, gerçekte nedir istediğin, kraliçe olmak mı, yoksa sonsuza dek aşığınla birlikte olmak mı?"

"Ah, Senyor, eğer siz Majesteleri izin verirseniz ikisini de istiyorum."

“İkisini birden alamazsm. Birini seçmelisin."

“.Ah, cömert hükümdarınız, o zaman sonsuza dek kocamla kalmak istiyorum..."

“Verdin Manastın'nı bilir misin,” diye sordu Senyor, Celestina Ana’ya."

“Rahipleri arasında bir kardeşimin olmadığı tek bir manastır bile yo^^r, Senyor.”

"Tedbiri elden bırakmazsın asla, değil mi?”

“Merak etmeyin, yüce hükümdarın, kızları papazlara satıyor, diye teşhir direğine bağlanan kadınlardan değilim ben ..." “Verdin'de neler olduğunu biliyor musun?”

"Orası erken yatanların mekânıdır, Senyor, hepsi de hayattan bezmişlerdir ya da hayat onlardan be^niştir, biatmiş tükenmiş yaşlılar, hayalle^ni kaybe^^ gençler, şerefini yitirmiş aileler, onlan yataklarına yatınp ölüm kaldırıncaya kadar orada bırakacağımza söz verirseniz, ^^rnettar olurlar size. Kısacası, oraya giden her kişi çarşafların arasma ^^e ve bir daha kalkmama yemini eder, mucizevi bir görüntüdür, bir baba, bir ana, çocuk, hatta bazen uşaklar, yan yana yatarlar, kimisi içini çeker, ^^^i ağlar, biri uyuyormuş gibi yapar, diğeri gür sesiyle “Magnificat” duası eder, bazısı başını çevirip kimseye bakmaz, bazılan boş boş ya da anlaşılmaz gülümsemelerle birbirine bakar, ya§War öte dünyaya hızla geçmek için yalvarır, gençler çok geçmeden o hayata alışır, hatta başka hayat olmadığına in^nr, dışandaki dünyanın sadece hayal olduğunu sanır. Kimse uzun kalamaz orada. Ölüm acır kendisini taklit edene.” “Şu uyuyan genci ve cüceyi oraya götüreceksin sana verece-^m muhafızlar ve belgelerle birlikte...' ’

“Ama aynı yatakta olmalıyız!" diye bağırdı, Senyor ve Celestina arasında geçen konuşmayı artan bir zevkle dinlemiş olan Bar-barica.

"Ben şerefli ama yoksul bir ka^^rn,” diye rnınldandı Celestina Ana, çenemi kapamam beklenirse, isterim kı açılsın kesenin ağzı..."

Senyor büyükçe bir kese fırlattı Celestina Ana’nın ayaklarının dibine, sonra da sırtını dönüp ya^ odasına güdi. Bekaret tamircisi ve cüce keseye atıldılar, önce cüce yakaladı keseyi ama Celestina bir tekmede onu yere yuvarladı, darbenin etkisiyle cücenin elinden parlak bir siyah inci düştü.

“Ooo! Demek böyle hazinelerin de vardı, kadın müsveddesi!"

“Hanım'ımın bana verdiği Hacı incisi o."

"Bok kokuyor."

”O benim.”

"İnciyi bana ver, seni topal kancık!"

“Ama, benim diyorum, kocakarı!"

"Bana bak, bir tekmede gebe^^im şimdi, boklu bohça seni, hadi şimdi son yolculuğunuza uğurlayalım seni ve deli kocanı... Bir de zincire vurayım da korkudan altınıza yapın en iyisi!”

İkinci gün

Kardeşlerim, diye mırıldandı Senyor; vârislerin, diye cevap verdi Ludovico, Felipe onu onaylarcasma ba^nı salladı, annem bikrini vâris ilan etti bile ama Ludovico, hayır, dedi, sadece biri olmaz, üçü birden olmalı ve çektiği ıstırap yüzünden kısılmış sesiyle şöyle dedi Senyor: 'Tine mi dağına? Yine mi kardeşin kardeşle savaşı, krallı^mın bölünmesi, benim varlığımla ve sarayımla, benimle, bu mekanla, bu do^rukla temsil edilen birliğin yok oluşu?"

Ya^k odasının ^^ek penceresine baktı, tarihin parçalara aynlmış ışığı oradan yansıyordu sanki; Kral'ın piçlerinin taht talepleri yüzünden İspanya’nın ne acılar çektiğini ve istediklerini almak için ne kadar çok kan döktüklerini hatırladı; ama Ludovico söylediği şeyden caymadı: Üçü birdi, tıpkı rüyada olduğu gibi: Ikıncinin anladığını ve üçüncünün arzuladığını birinci anlar; birincinin hatırladığını ve İkincinin anladığını üçüncü arzular...

“^Kim onlar, Ludovico ?"

“Ben de bilmiyorum, Felipe. Sen de duydun benim bildiğim öyküleri."

Celestina Senyor’a her şeyi anlattıklannı tekrarladı, hatta kaderinde yazılı olduğu için sahilde bulduğu ve saraya getirdiği delikanhya bile anlatmadığı şeyleri anlatmıştı ona.

“Tahtı gasp mı edecekler, Celestina?”

‘‘Vârisler mi, Felipe?”

Kraliyet ölüleri için düzenlenen ayinde söylenen ilahilerin sesi geliyordu şapelden; Senyor yatak odasındaki siyah çarmıhın önünde diz çöktü ve ölülerin r^an için akşam dualanna başladı:

Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Vi^ni, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Bap^^&, sanctis Apostolis Pefâ et Paulo, omnibus sanctis, et vobis, fratres: quia pe(xavi nimis cogita-tiones, verbo et opere; ve göğsüne üç kez vurarak, bir yankının hayaleti gibi tekrarladı şapeldeki keşişlerin sözlerini, *mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.*

Bir öksürük nöbetine tutuldu. Sonra hırıltılı bir sesle, sözleri cenaze ayininin bir devamıymışçasına, ölüm ayininde kullandığı ses tonunu doğmamışlara hitap ederken değiştirme ihtiyacı duymadan, safdil bir inançla bağlı olduğu kendi ahdinde yazılanlan tekrarladı:

"Budur benim sizlere bıraktığım, yeniden dirilişlerle dolu bir gelecek ki ancak unutulmuş duraksamalarda, zamanın deliklerinde, geçmişin geleceği hayal etmeye çalıştığı boş dakikalarda görülebilir."

“Kurucular mı, Ludovico, Felipe?” dedi Celestina berrak sesiyle, sanki sözleri şapelde karşılıklı okunan mezmurlara ve Senyar’un duasına katılan bir ^mydı, mezmurlar ve dua, ikisi de siyah kadifeden.

“Budur sizlere bıraktığım: Geçmişteki geleceğin hayaline kör-lemesine, azimli ve ıstıraph bir dönüş ki tek mümkün geleceğidir neslimin ve ülkemin ..."

Tüm güneşlerin altında, dedi Ludovico, tüm zamanlarda, iki kardeşti kurucular, iki kardeş birbiriyle savaştı, bir kardeş diğerini öldürdü, sonra her şey bir kez daha kuruldu bu suçun hatırası ve ölenin özlemi üzerine.

"Dies irae, dies illı....”

Ludovico her şeyin başlangıcına dönmesini istedi Felipe'den, iki kardeş Habil ile Kâbil, Osiris ile Set, Tüylü Yılan ile Puslu Ayna, rakip kardeşler, yasak kadının aşkı üsttün çıkan kavga, ana, karde^ Havva, İsis ya da Kelebeklerin Ha^^^, neden tarihin şafağında tüm erkekler aynı şeyi hayal etmiş, düşünmüş ya da yaşamışlardı, hem de tüm mesafeleri aşarak, sanki hepimiz, Felipe, hepimiz doğmadan önce ortak bir yerde birbirimizi tammışız ve sonra, dünyad^ yalnızca farklı yerlere düşerek ayrılmışız, farklı zamanlara, pekı ya bilinmeyenin bihnmeyişi? Bir ^in hepimiz birdik. Bugün ise ötekiyiz.

"Quantus tremorestfutuıw...”

Felipe hatırlıyor muydu Simonides’in, Dioskur'lar Kastor ile Polluks tarafından zengin Skopas'ın çöken evinden nasıl kurtanl-dığını? Çarmıhın önünde diz çökmüş Senyor'un sözleri şapelden duyuluyordu: *L^nmosa dies illa, qua resu^et* m *favilla, judican-dus homo r^.* Kastor ölümlüydü ve iki kardeş kuzenlerdin kadınlarını çalınca çıkan savaşta öldü. Daha sonra Polluks, yani Zeus'un ölümsüz oğlu, kardeşi Kastor’a verilmeyen ölümsüzlüğü reddetti. Kardeşiyle beraber ölmeyi yeğledi.

"Üç oğlumun birbirlerine karşı duydukları sevgi de bu türden ...”

“Üç kardeşim mi? Tahtıma göz dikenler mi?” diye sordu Senyor, dua okurken kullandığı kasvetli sesinde yine hiçbir değişiklik olmadan.

“En çok senin kadar ve en az senin kadar biliyorum."

Gözleri kapalı Celestina, düşteymişçesine konuştu: İkizler... kazazede gemicilerin ^^^uşu... Aziz Elmo Ateşi'nin bekçileri ...

Senyor ayağa kalktı, ^ *requiem, Amin,* yatak odasının bir duva^ru kaplayan haritaya b^tti ve başka işaretleri, başka kardeşleri, başka rakipleri, başka kurucuları düşündüğünü söyledi; Romulus ve Romus, Tiber'e atılan, dişi kurt tarafından emzirilen, Roma'mn kurucuları. Romulus kentin çevresine bir duvar yaptırdı. Romus duvarın üstünden atlamaya kalktı. Romulus kardeşini öldürdü ve şu sözlerle kurdu iktidarını: "Duva^rndan atlamaya kalkanlar böyle ölür." Sonra bir fırtınada kayboldu: Sürgüne giden kurucu, kendinden kaçan adam.

"Beni dinle, tarihteki tüm kardeşleri göz önüne almalısın ..."

“Ama şimdi üç taneler. Bir kardeş diğerini öldürmeyecek çünkü bir tanesi ölürse, diğerleri hatırlamayacak, anlamayacak ya da arzulamayacak. Gör ve anla, Felipe: İlk kez üç kardeş bir tarih kuruyor; üç, karşıtların çözüldüğü rakam, karşılaşmaların kardeş sayısı ve kanların karışması, iki raka^^^ kısır çokluğunun çözülüşü: Anla ve tarihinde bir yer aç onlara...”

"Benim bu hanedanı burada, şimdi, benimle bitirme isteğime meydan okudular tarihleriyle. Anlattıkları tüm şeyleri benim ölüm pl^^rn yok etmek için yaptılar. Onlar..."

Et lux p^etua luceat ^ "

Celestina ve Ludovico’nun anla^ikiarı karşılığında, Senyor günün geri kalanında onlara Isabel'le olan kısır evliliğini, şövalyelere yaraşan aşk konusundaki düşüncelerini anlattı kederli sesiyle, Senyora şatonun avlusuna düştüğü ve ona yardım etmeye layık kolları bekleyerek orada kaldığı sırada yaşadığı talihsizlikten bahsetti: O kollar ki onu bir kez olsun sarmamıştı.

Ve yine gece olduğunda, Felipe ayak pa^akla^nnın ucuna basa basa şapele girdi; yıllardır hiç bu kadar genç hissetmemişti kendini; kalbi hızla çarpıyordu, kollan enerji doluydu, zihni açıktı; ama şapel gölgelerle doluydu, sanki onun geri gelen canlılığıyla yüzyılların ağırlığını taşıması için dikilmiş sütunlarm sonsuzluğu arasındaki dengeyi tersine çeviriyordu: Senyor'un aydınlık bakışı ve kutsal mekandaki uzayan gölgelerin ölüm bildirisi. Du-raladı. Sunağın olduğu yere baktı. Pahalı brokardan bir pelerine sarınmış gençten bir adam Orvieto’dan gelen resmi inceliyordu; hemen yanında, elinde bir mektupla, inşaat alanındaki kaba saba işçilerden biri gence yalvarıyordu. Senyor, gölgeler arasında görünmeden yaklaştı ve bir sütunun ardına gizlenip dinledi.

“Adım Catilinon, Efendimiz Don Juan ama ben dürüst bir insanım ve sizin en sadık kulunu^m...”

"Kim verdi sana bu yetkiyi?” diye sordu genç, bakışlarını resimden bir san^m bile ayırmadan.”

"Hiç kimse ama zatıâlinizden istediğim şey de bu zaten çünkü böyle fırsatlar kel bir adamın saçının telleri kadar sacdır ve bunun için kan ter içinde kalmam gerekse bile, burada da en az Fransa'daki kadar kazanılabilir ekmek parası; der^dimin devasını buldum gibi geliyor bana! Bilmenizi isterim hak ettiğiniz şöhreti, Azucena ve Lolilla tarafından taşınan, tüm demirhanelere ve barakalara yayılan şanınızı, ben de sizin hakkınızda söylenenleri duyduğum zaman kendi kendime dedim ki, Catilinon, bu soylu Don Juan'ın işlerini görecek bir uşağa ihtiyacı vardır, onu tehlikelere karşı

uyaracak, aradığı şeyleri ona bulacak, yolu temizlemek için önden gidecek, arkasını kollamak için ardından gelecek, aşklarını ve başarılarını yazacak, gerekirse onun yerini alacak ve şansı yaver giderse ucundan kıyısından nimetlerden faydalanacak bir uşak çünkü bir kuşu bırakırsanız avucuma, şaşarsınız ona nasıl çabucak sahip olduğuma ve asla bulamazsınız bu yıl gelen kuşu geçen yıl gelen kuşun yuvasında.

"Bana kalırsa sen alçaklık ve serüvencilik kokuyorsun, şunu hiç unutma kı soylu bir efendinin serüvenlerine başarı, alt tabakadan bir adamın serüvenlerine günah derler.”

"Ah ama Efendimiz Don Juan, sonunda hepimiz ölüp gitmeyecek miyiz?”

“Ne o, yoksa meydan rm okuyorsun bana?”

Don Juan yeniden hayranlıkla bakmaya başladı resmin bir köşesinde tek başına duran Mesih'in yüzüne: Orada kendini görüyordu, kendi yüzünü görüyordu; Senyor Don Juan'ın canlı gözlerine ve Mesih'in cansız gözlerine baktı, yeni dünyadan gelen hacının yüzünü tanıdı; Don Juan, yanındaki alçak adama döndü. “Doğruyu söyle; neden geldin yanıma?”

“İnşaat alanında isyan söylentileri var, ben de kaybedenler arasında olmak istemiyorum çünkü yoksullar ne zaman savaşmaya kalksalar sonlan zindan olur ve yoksul bir zavallı ödül beklerken gözleri oyulur.”

"Peki neye hazırlanılıyor?”

‘‘İspanya'daki en büyük ayaklanmaya.”

"Kimler rol alıyor bu işte?”

"İçeriden insanlar ve dışarıdan insanlar.”

"Dışarıdan olanlar ^mier?”

“Memnuniyetsiz iş^er; öç almak isteyen aşağılanmışlar; kin duyan mülksüzleşmişler; pek çok gizli Yahudi; cenaze kafilelerinde keşiş kılığında gelen birçok sapkın; kentlerden gelen pek çok büyük tüccar ve hekim,

vergilere, mahkemelerinin dağıtılmasına ve kutsal engisizyonun yeni gücüne karşı komplolar kuruyor ve silahl anıyorlar...”

"Peki ya içeriden olanlar?”

"Guzman, bizi hem kışkırtıyor hem de korkutuyor, özgür insanlann yöne^mini ku^a sözü veriyor, delilerin ve cücelerin hükümdarlığıyla tehdit ediyor; bir de o yaşlı tefeci, yani Calatrava Kumandanı diğer ülkelerdeki meslektaşlanna mektuplar yazıyor; bakın, kuzenle^mden birinin Cenova'da iki kıyı arasında gidip gelerek hayatını kazanan bir gemiciyle evli olduğunu söylediğimde Guzman elime bu mektubu tutuşturdu İtalya'ya ulaştırrnam için, orada Kolomb adında bir gemicinin eline ulaşması gereki-yo^uş. Otuz *maravedi* -sıska bir horoz parası!- verdi bana bu iş için; me^^bu açıp okudum, şimdi de size veriyorum; Senyor’a karşı hazırlanan en^lkanın bir delilidir ki o da eminim besili bir horoz parası verebilir bu için.”

"Peki, benim Senyor’a sadık olduğumu nereden çıkardın, seni dürzür'

“Hiçbir yerden, Senyor Don Juan, hiçbir yerden; ama bunu size vererek yalnız sizi düşündüğümü göstermek istedim. Kenan Ülkesi'ndeki İyi Tann, hani bu deniz tatlıydı!, her şey kötü gidiyor; eğer en uzun hayat dahi kısa bir hayat ise ve ölümden sonra bizi cehennem bekliyorsa hayatımı sizinle yaşamak istiyorum, Don Juan çünkü siz onlardan daha kötü olduğunuz için, beni kuduz bir köpekten, bir Türk'ten, bir sapkından ya da bir hayaletten koruyabilirsiniz ve Şeytan'ın huzuruna çıkmamız gerektiğinde onu alt edip tahtına oturabilirsiniz, bu yüzden anlamalısınız, her şeye rağmen size neden sadık olmam gerektiğini çünkü korkum gayretimi artıracaktır, duygulanmı dizginleyecek ve ruhumun tiksindiği şeyleri alkışlamaya zorlayacağım kendimi. Sizinle birlikte neşeli bir kamaval gibi geçecek hayatım, hazır imkanım varken ektiğimi biçeceğim, zira öğrendim ki yoksullann arasında hüzünden başka bir ekin yoktur biçilecek, Senyor Don Felipe’yle de ancak alay konusu olunur, ne de olsa şimdiden iğneleyici bir şarkı dolaşıyor ortalıkta:

Bir prens vardı pek kaprisli

Sözleri tepedendi, bıçak gibi keskindi

Anasından gülünç huylar edinmişti

Hilebazlığı sağ olsun, mucit prens diye bilinirdi

Hayda hey, hey gidinin prensi

Söyleyin hep beraber

Söyleyin simsarlar, söyleyin hırsızlar.

Üçüncü gün

“Dinle, o zaman anlayacaksın, Felipe. İkisi uyudu: Her şeyi anlayan yeni dünya hacısı ne bir şey arzuladı ne de bir şey hatırladı."

“Onları düşlerinden uyandırdın, Ludovico, döngüsel ve sonsuz düşlerinden; peki karşılığında ne verdiler sana?"

“Tarih. Onlan tarihe döndürdüm."

“O nedir?"

“Ne olduğu sana bağlı."

“Dur... hacı... yeni dünyadan gelen yolcu... o düş görüyordu... orada değildi... Pedro'nun teknesi asla oraya yelken açmadı ...”

“Pedro, Felaketler Burnu'ndaki fırtınada boğuldu. Gerçekten olduğunu gördüm bunun. Ama düşte inci sahilinde öldü, göğsüne saplanan mızraklar öldürdü onu."

“Bekle... öyleyse yeni dünya yok. .. düş gören bir gencin anı-lanndan ibaret... ki o da her şeyi anlıyordu diyorsun... ama ne arzuluyor ne de hatırlıyordu."

“Dudaklan dövmeli kadımn aşkı haricinde, o da belleğini geri getirdi."

“Hayır, beş ^inü yaşadı yirmi günü hatırlamıyor ya da yirmi günü yaşadı beş günü hatırlamıyor..."

“Benim dudaklarım onun belleğini geri getirdi, Felipe; bir kez dağda bekâre^mi aldığında; ve ikinci kez burada senin yatak odanda. Sadece benimle sevişirken hatırlayabiliyor."

"Hiçbir kanıt yok. .."

“ Bilmiyorum, Felıpe..."

“Ben haklıydım..."

"Hacı diğer ikisi tarafından düşlendi...”

"Dünyamın sonu burada!”

"Ama bir kanıtla döndü: Tüylerden ve karıncalardan bir harita.”

“Ah, Ludovico, Celestina, ne silahlar verdiniz elime.” “Harita, Felipe, dinle ve anla; ona ben vermedim, düşünden getirdi o haritayı..."

"Hüküm verdim: Yeni dünya yok, dedim, bana inanmadılar, bir hayalin ardından gitmeyi seçtiler, hepsi de altın hayalinin peşine takılacak ve denizin sonundaki büyük çağlayandan dökülecek, ben tek başıma kalacağım, burada ...”

"Flandre’daki genç sapkın liderin yamnday^m...”

“Yazılanlar doğru: Benim yokluk hüsnüm ..."

‘‘La Mancha'da gezginin yanındaydım...”

"Söylenen söz doğru değil; sen onunla sevişirken gencin söyledikleri doğru değil, Celestina...”

“Yeni dünyadan gelen hacının yanında değildim ...” “Guzman’ın acınası hırsına ancak güle^m, Ludovico!, Au-gustinus'çunun sefil coşkusuna, tefecinin rezil hesaplanna gülüp geçerim, hepsi de hiçliği keşfetmeye çıkacaklar!”

"Pedro ve iki tabutla beraber sahilde kalıp bekledim...”

"Ben kazandım! Ah, onların cesaretini kıracağımı sanmayın, aksine onlara kraliyet mühürleri, filolar, askerler, ne isterlerse vereceğim, yeter kı yelken açıp gitsinler ve bir daha dönmesinler..." "Tek başına düşlenen tek kardeş hacıydı, diğer ikisi yanında olmadan ..."

"Sarayım! Her şey uyum içinde: Yeni dünya diye bir şey yok, varisler yok, neslim burada sona eriyor..."

"Bir tek o tek başına denizden döndü, dalgalar tarafından ayaklarımızın dibine atıldı..."

"Yalnız ben!"

"O uyanmadı. İlk kez üçü aym anda düş gördüler, Felipe..." "Buradaki her şey, kıpırdamayacak, ben ölünceye dek!"

"Ve buradan doğdu buluşma gününde uyurlarken onları denize atma fikri, böylece birlikte uyanacaklardı, üçüncüsü daha önce olduğu gibi düşünü diğer ikisine anlatamayacaktı bu sefer..."

Senyor Flandre'daki Ademi sapkınlığına karşı çıktığı son seferin ayrıntıla^nru anlattı: Zafe^nin kutsal şerefinin katedraldeki Germen paralı askerlerin küfürleri ve dışkılarıyla nasıl lekelendiğini; bir tapınak, bir saray ve hükümdarlar panteonu, Teslis'in zapt edilemez kalesini inşa ettirmeye nasıl yemin ettiğini. Ve savaştan vazgeçmesinin bir delili olarak, Kan Sancağı'nı şehrin kulesinden nasıl hendeğe attığını: O andan sonra, sade yalnızlık, çile ve ölüm.

O gece üçüncü kez şapele gittiğinde, otuz üç basamaklı merdivenin dibinde birilerinin tartıştığını duyarak irkildi. Gece zifiri k^^diktı ve bu kez saklanması daha kolay oldu. ^^ndan sıyrılmış iki paftasını gördü. Koro yerinin kafes işlemesinin ar

kasında biri hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bir sütunun ardına gizlenmiş tir tir titreyen bir uşak arsızca söyleniyordu. Senyor da titredi, Komünyon'un kutsallığını korumak için inşa ettirdiği mekan yine kirletiliyordu: Uluyan rahibeler, ölü bir köpek, şimdi de çekilmiş kılıçlar. Tıpkı uşak gibi o da titredi. Tıpkı uşak gibi saklandı o da.

“Şerefimi iki kez lekeledin Don Juan,” diyordu yaşlı Kumandan, kollarının güçsüzlüğüne hiç yakışmayan bir cesaret bulmuştu kızgınlığının etkisiyle.

“Sahip olmadığın bir şeyi lekeleyemem, ihtiyar," diye cevap verdi zarif delikanlı, bir eli belindeydi, diğer elindeki kılıcıyla da alaycı bir şekilde çeliyordu Ines'in babasının kılıcını.

“Bir de hakaret mi ediyorsun? Seni yalancı!”

“Tanrı şahi^m olsun! Kızını Senyor’a sattın. Seninki de şeref mi şimdi?”

“Senin şereften haberin yok, delikanlı, yoksa böyle şeyler söylemezdin çünkü şeref sessizlikte yatar, özellikle de başkalarının şerefine zararlı olduğunda.”

“Şeref görünüştedir, görünüşleri yargılamadadır, sen bittin ihtiyar.”

“Şeref bir mektubun mührüne hürmet etmektir; ve sen de sadakati için bizden para alan bir haydudun yardımıyla benim mührümü kırdın.”

“Denilir ki şeref sorumluluklarını yerine geti^ektir ve sen hiçbir sorumluluğunu yerine gedmedin: Sana mevki verdiği için Senyor' a borçlu olduğun sadakati göstermedin; minnettarlıktan dolayı kendine borçlu olduğun sadakati göste^edin; kızına borçlu olduğun sadakati de öyle, yani eğer şeref aynı zamanda kişinin kadınlarının şerefi ve erdemiyse.”

“Kızım kendini Senyor' a ve Tann'ya verdi, yeryüzündeki ve cennetteki yüce mevkilere; ama sen mevkin ve şerefin olmadığı halde onu baştan çıkaran; ve ben bunu tamir etmeni istiyorum.”

"Aslında teşekkür etmelisin lekelen^üş olmasına rağmen onu koynuma aldığım için.”

“Seni canavar! Alçak herif!”

"Şeref erdemden gelen şandır, Senyor Calatrava Kumandanı daha üstündür ailelerden, kişilerden, hatta onu kazananın faaliyetlerinden: Baştan çıkartan kişi olarak benim şerefim, bir pezevenk olarak sizin şerefinizden üstündür ve daha büyük bir başarıdır. .."

Sevilla’h tefeci kılıcını indirdi ve başladı kılıcının kabzasıyla düşünceli düşünceli çenesini kaşımaya.

"Bunu bir düşünelim.”

Don Juan güldü, neşeyle kılıcını havaya atıp tekrar tuttu. “Evet, bunu bir düşünelim.”

Yaşlı adam ve delikanlı şapelden ovaya çıkan otuz üç basamağın birincisine oturdular.

“Şerefin görünüşte olduğunu söylüyorsun,” diye mırıldandı Kuman dan.

"Başkaları için; benim için değil çünkü halk arasındaki ün^rc asla zedeleyemez benim yüce ve derin şeref anlayışırnı.”

“Öyleyse insanın şerefi kendi dışında hiç kimse tarafindan lekelenemez.”

"İyi yaşama biliminin üstatları şöyle der: Eğer ruhuna dokunamazlarsa tüm dünya bile yaralayamaz seni çünkü yalnız kendi ruhu tarafından yaralanabilir insan."

"Pekâlâ, bence iklimiz de veraset yoluyla değil yaptıklarımızla edindik mevkıle^mizi. Platon der ki, her kr^rn ataları arasında alt tabakadan insanlar vardır, keza her alt tabakadan insamn ataları arasında bir soylu vardır. Ama zaman içinde beklenmedik olaylar tüm mevkileri değiştirir, talih onları düşürür ya da yükseltir Öyleyse kimdir soylu olan? Seneca şöyle cevap verir: Doğasında erdem olan insan. İşte d^^im budur, Senyor Don Juan çünkü benim şerefim erdemimden kaynaklanır, erdemim yaptıklarımdan yaptıklarım ise zenginliğimden.”

Oyleyse inginliklerini senden alırsak yaptıklarını, erdemini ve şerefini de almış oluruz.”

Onu kaybetmek için canımı kaybetmiş olmam gerekir, delikanlı. Ve eğer şu mektubu bana geri vermezsen hepsini kaybedeceğim.”

"Bekle; önce söyle: Birini seçmen gerekseydi hayatını mı verirdin, yoksa şerefini mi?"

"Sana söyledim, eğer ikimiz de yaptıklanmızla geldiysek bulunduğumuz mevkiye, ikimiz de hanedanlar kurabiliriz: Ama veraset yo^^r -ya da ömrümüz boyunca, hatta ölümümüzden sonra şerefimiz ve şanımız-zenginlik yoksa çünkü yaptıklanmız yaratır bizden sonra yaşayacak ününüzü. Mektubumu geri ver, Don Juan."

şahittir ahlakı ne kadar aptalca yorumladığına! Bu krallıklarda herkes bilir ki, kişi servetini ve hayatını krala borçludur ama ruhun mirası şereftir ve ^ruh y^ızca Tann'ya aittir."

"Ya sen, Don Juan, öl^rnü mü seçerdin, yoksa şerefi mi?" "Bana göre şeref beş para etmez, ölüme gelince, şimdiyle sonra arasındaki uzun bir ^indür yalnızca."

"Don Juan: Artık birb^iniizi anladığımızı sanıyorum. Mektubumu geri ver, böylece en azından benim servetimi, yap^tıklan-mı, erdemimi ve şere^mi olursun ç^ünkü kendini^nkine

pek değer vermediğin belli."

"Ama hayatıma değer veriyorum, yaşh hergele."

"Öyleyse tehlikeye atma onu."

"Hiçbir şey anlanıyorsun, zavallı ihtiyar. Bu benim hayatım: İrter bir aşk serüveni, ister düeUo olsun, atıldığım her serüven zaferle çıkaca^m bir meydan okumadır. Ben zevk için yaşanm, Tan-n, kral, servet, erdem, yapılanlar, veraset ya da onur için değil."

"Öyleyse kork benden çünkü öcümü öldükten sonra bile alab ılirırn."

"Eğer kinini ölümüne saklıyorsan, ümitlenmeyi bıraksan iyi edersin."

İki adam ayağa kalktı, tefeci heyecanlı, Don Juan ise gayet sakindi.

"Mektubu geri ver, Don Juan, yoksa şerefim üzerine yernin ederini ki[1]. .."

“Neye, namussuz? Şu sıska koUannla beni öldüreceğine mi?” "O zaman şere^mle ölürüm ..."

“insan şerefiyle doğar; ama sen...”

“Aynı z^anda şerefiyle ölür...”

‘'Ne o, yoksa meydan mı okuyorsun bana?”

‘Al bakahm, seni domuz!”

Yaşlı adam kılıcını ileri do^u uzatarak Don Juan’ın üstüne atıldı; Don Juan tek hareketle kılıcını Kumandan'ın sıska gövde$_{s}$ine saplayıp onu bir kelebek gibi havaya kaldırdı, delinmiş bir gölge gibi havada tuttu bir an...

Koro yerinden bir çığlık yükseldi; Don Juan yine tek bir bilek hareketiyle kılıcını yaşlı ad^^rn gövdesinden çıkardı ve şimdiden soğumaya başlayan ceset şapelin granit zeminine sessizce düştü; Don Juan ses çıkartmadan sunağın ardında kayboldu, dehşet içindeki Catilinön da ardından gitti, korkudan ve asil kimselerin anlaşılmaz sözlerinden, tartışmalarından ve seremonilerinden şaşkına dönmüştü ... galeriler, avlular, zindanlar, Azucena ile Lo-lilla'nın saklanma yerleri boyunca; aşağılık uşak sunağın önünden geçerken eğildi ve çabucak haç çıkardı, sonra orada, kendisine mal ederek tekrarladı efendisinin sözlerini:

“Beş para vermem...”

Rahibe Ines şapele koşup hıçkırıklar içinde babasının hareketsiz gövdesinin üzerine kapanırken Senyar gölgelerin arasından sıyrıldı ve acınacak haldeki çittin yanına yaklaştı.

ln£s yaşlı gözlerini kaldırdı, Senyar'un iri ve solgun elini öptükten sonra yalvarmaya başladı:

"Ah, Senyor, Senyor, bakın şu ihtiyar adamın haline, ömrü boyunca verdiği emekler boşa gitti, uzun zamandır beklediği mevkiye ulaştıktan kısa zaman sonra ölüme yenik düştü; Senyor, eğer ben sizi biraz olsun mutlu ettiysem, şimdi de siz beni mutlu edin: Söz verin Sevilla’da babamın mezarı üstüne

bir heykel diktireceğinize, yaşarken çok az tadabildiği mevkisini ölümünde devam ettirecek taştan bir anıtmezar. ..”

"Bu iy^ bana dokunmaz, Ines. Babanın tüm serveti benim hazineme girdi şimdi.”

Senyar'un elini sıkı sıkı tutan rahibe başım önüne eğdi:

“Bir gece size söylemiştim bir gün kendi isteğimle yatağınıza geri döneceğimi. Önce yüreğimin boşalması, sonra tekrar dolması gerektiğini. Şimdi istiyorum.”

"Ama ben istemiyorum.”

"O zaman nasıl ödeyebilirim babama bahşettiğiniz bu şerefin bedelini?”

"Bu yüzüğü al. Başrahibe'ye, Başrahibe Milagros'a götür. Yirmi dört saat içinde rahibe hücrelerinden birinin aynalarla kaplanmasını buyurduğumu söyle.”

“Aynalarla mı, Senyor?”

“Evet. Ayna kıtlığı yok buralarda. Dünyadaki lıer türlü malzeme var bu inşaat alanında. Ayna yerine taşı tercih etmiştim, tıpkı kibir yerine çileyi tercih ettiğim gibi. Şimdi aynalann zamanı geldi. Hücrenin her yanı aynayla kaplansın: duvarlar, zemin, kapılar, tavan, pencereler. Her santimi aynayla kaplanmalı. Sonra Juan adlı genci oraya götürüp baştan çıkartacaksın Ines.”

'Ah, Senyor, Don Juan benden bir şey istemiyor artık, hiçbir kadına iki kez gitmez.”

“Öyleyse üçüncü bir kiş^in aracılığıyla baştan çıkartırsın onu. Böyle b^mi tanıyorum. Geri dönünceye kadar bekle. Şu an benim için bir iş yapıyor.”

"Ah, Senyor, daha kötü bir durum var... Bir cadının büyüsü sonucu saflı^^^ dudaklan mühürlendi, yeniden bakireyim.” Senyor, belki de hayatında ilk defa içtenlikle güldü, sanki bu olay yalnızca gençliğini geri getirmekle kalmamış, karakterini de değiştirmişti; önce hafifçe bir tebessüm etti, sonra

kahkahalar atmaya başladı; güldü, güldü, hiç gülmediği kadar güldü . Kahkahalar arasında şöyle dedi Ines’ e:

"Pekâlâ, göreceksin bu illete de bir çare bulabileceğimi. Celestina Aha birçok kızın bekâretini tamir etti; şimdi, ilk kez tersine bir ameliyatta gösterecek hünerini: Bekâretini yeniden bozacak, benim güzel ln£s'im.„”

Dördüncü gün

“Şimdi şunu iyice anlayalım, Ludovico; kafamda canlandırmaya çalışıyorum; üç gençten her birinin otuz üç buçuk ay düş gördüğünü söyledin, doğru mu?”

“Otuz üç buçuk ay.”

“Yani iki yıl, dokuz ay, iki hafta...”

“Yani bin beş gün ...”

"Peki sen ne düşündün?”

"Hayatın kısa olduğunu ..."

"Flandre ve yeni dünya düşleri bin beş sürmüş olabilir.” "Ama düş daha uzun sürdü."

“ ...La Mancha düşüyse o kadar sü^edi...”

"İkisi uyudu: Her şeyi hatırlayan La Mancha gezgini ne bir şey anladı ne de bir şey arzuladı.”

“Sana söyledim, çocuk hiçbir şey hatırlamıyordu: Yel değirmeninde ihtiyar bir deli gördü, zincire vu^^nuş kürek mahkûmlarına rastladılar yolda, esir düştü, su işkencesi gördü, başka bir şey olmasına yetecek zaman yo^to...”

“La Mancha düşü bin beş gün sürdü.”

“Yanlıyorsun, Ludovico; olaylar denk düşmüyor senin söylediğin süreye. Nasıl bir hesap yaptığını anlayamadım...”

“Hesap şöyle, Felipe: Yel değineni serüveniyle kürek mah-kûmlaı serüveni arasında, o arabada, yollarda, Mahzun Yüzlü Şövalye’yle birlikte bin beş macera yaşadık. Her gün başka bir hikaye anlattı. Şövalyelik unv^^u nasıl aldığına dair. Cesur Viz-caya'lıyla arasındaki muhteşem çarpışmaya dair.

Keçi çobanlanyla arasında geçenlere dair. Keçi çoba^^ın Çoban Marcela hakkında

anlattıklarına dair. Kalpsiz Yanguas'lılarla arasında geçenlere dair. Kale sandığı hana varışına dair. Maritomes'le geçirdiği geceye dair. Ölü gibi yattığı güne dair. Mambrino'nun tolgasını ganimet almasına dair. Morena Dağları serüvenine dair. Beltenebros'un kefaretine dair. Güzel Dorotea'nın hikâyesi. Münasebetsiz Meraklı'nın öyküsü.   şarap tulumlarına karşı giriştiği şiddetli ve müthiş

savaşa dair. Prenses Micomicona'nm ortaya çıkışına dair. Silah ve kalem konusunda bütün bir gün ve gece süren tartışmaya dair. Es^in hikâyesi. Katırcı oğlanın hikâyesi. Büyük koüuklar serüveni. Zavallı dostumuzun büyülenmesine dair. Keçi çobanıyla kavgasına dair. Tövbekârlarla garip serüvenine dair. Dulcinea'nın büyülenmesine dair. Ölüm Meclisi arabası serüve^ne dair. Aynalar Şövalyesi'yle arasında geçenlere dair. Aslanlar serüvenine dair. Yeşil Ceketli Şövalye'^n evinde neler olduğuna dair. ^ık çobanın serüvenine dair. Zengin Camacho'nun düğününe dair. Montesi-nos Mağarası serüvenine dair.   serüveni. Ve Pedro Usta'nın

kukla tiyatrosu macerası. Müthiş büyülü kayık serüvenine dair. Güzel bir ava kadınla karşılaşmasına dair. Dulcinea'nın büyüsünün çözülmesine dair. Dük ve düşesin sarayına varış. Dertli Nedime serüveni. Clavileiio'nun gelişine dair. Baratarya Adası ve dostumuzun silahtarının başına orada neler geldiğine dair. Sevdalı Altisidora'ya dair. Donya Rodriguez serüvenine dair. İkinci Dertli Nedime serüvenine dah\ Uşak Tosillos'la giriştiği çarpışmaya dair. Roque Guinart denilen haydutla karşı karşıya gelmesi. Barcelo-na'ya yolculuk ve büyü kitaplarıyla kendilerini çoğal^ikiarı mucizevi bir yeri ziyaret etmeleri. Beyaz Ay Şövalyesi'ne dair. Şövalye-çoban oluşu. Domuzlar serüveni. Altisidora'nın hortlamasına dair. Dostumuzun adını hatırlamak istemediği köye, muhteşem şan, şeref, adalet, tehlike ve güzellik düşlerinin dar hapishanesine varışı."

"Elli hikâyenin adını verdin ama bin beş günden bahsetmiştin..."

"Elli hikâye elli tane değil, Felipe. Çünkü her bir hikâyeden hikâye daha çıkıyor, uygunsuz, çalkantılı, zamansız, her bir hikâyede daha başka hikâyeler var: Şövalyenin anlattığı hikâye, şövalyenin başına gelenin

hikâyesi, şövalyeye anlatılan hikâye, Barcelona basınında şövalyenin kendisi hakkında okuduğu hikaye, daha şövalye var olmadan önce bir kehanet olarak ağızdan ağza dolaşan sözlü ve anonim hikaye, bir Arap vakanüvisin kâğıtlarında yazılı olan hikâye, buna dayanarak Seyyit Harnit adlı kişinin yazdığı hikâye; Avellaneda adında utanmaz bir alçağın samimiyetsizce yazdığı ve şövalyeyi pek kızdıran hikâye; silahtan Panza’nın durmadan karısına anlattığı ve şövalyeyi hayaUere ve gündelik deyimlere boğduğu hikâye; rahibin köyde sırf zaman öldürmek için berbere anlattığı hikâye; pek başarılı bir yazar sayılamayacak üniversiteli Sanson Carrasco'nun anlattığı hikâye; büyücü Merlin’in kendi bakış açısından aynı olaylan anlattığı hikâye; şövalyenin meydan okuduğu devlerin kendi aralarında anlattıkları hikâye ve büyücülerin elinden kurtardığı prenseslerin ürettiği hayaller; Gines de Parapilla'nm hiç bitmeyen anılarının bir parçası olarak anlattığı hikâye; Don Diego de Miranda’nın bir dost gözüyle her şeyi görüp günlüğüne yazdıkları; Dulcinea’nın kendini bir köylü kız olarak düşlediği hikâye ve köylü kız Aldonza'nın kendisini bir prenses olarak düşlediği hikâye; nihayet, saray halkını, dükü ve düşesi eğlendirmek için dirilişler tiyatrosunda tekrar tekrar sahneye konulan hikâye..."

“EUi macerasının her birini tüm uyarlamalarıyla bir^tte yirmi kez tekrarlayarak nereye ulaşmaya çalışıyordu o çılgın şövalye?” "Sadece yargı gününü geci^^mek için çünkü o gün aklı başına gelecekti, mucizevi dünyasını kaybedecek ve gayet bilimsel olan üzüntüden ölecekti."

"Demek kı, eninde sonunda yazgısına mağlup oldu...”

“Hayır, Felipe; Barcelona'da onun maceralarının çoğaltıldığını gördük; yüzlerce, hatta zaman zaman binlerce çoğaltılıyordu Almanya’dan yeni getirilen tuhaf bir icat sayesinde, doğ^u kitap çıkarmada üstüne yok aletin; bir tarafından bir kâğıt parçası koyarsan, diğer tarafından on, yüz, bin, milyon tane kâğıt çıkıyor aynı harfleri taşıyan ...”

"Kitaplar kendiliğinden çoğalıyor ha?”

“Evet, artık senin buyruğunla, senin için yazılan, bir keşiş tarafından tezhip edilen ve kütüphaneye koyup başka gözlerden esirgeyebileceğin tek kopya kitaplar hayal oldu.”

"Bin beş gün, demiştin ama yirmi uyarlaması olan elli hikayeden bahsettin: Ya^m gün eksik var...”

“O eksik hiç giderilmeyecek, Felipe. O ya^m ^in bu kitabı okuyan sonsuz sayıdaki insanların hepsidir çünkü biri okumayı

bitirdikten hemen sonra bir başkası başlar, o da bitirdikten sonra öbürü alır kitabı eline, bu böyle devam edip gider, tıpkı tavşanla kaplumbağanın yarışında olduğu gibi: Hiçbiri yarışı kazanamaz; yine bu yüzden kitap hiç okuyucusuz kalmaz, kitap herkese ait-

“Öyleyse çok yazık bana, gerçek herkesin şimdi çünkü yalnız yazılan gerçek olabilir.”

Daha sonra Senyor otuz üç bas^aklı merdivende yaşadığı tuhaf olayı anlattı, her basmağın uzun bir tarih kesitini nasıl yuttuğunu... Öyle ki bu basamaklardan çıkan kişi hayatını yitirip ölümü kazanıyordu, tekrar maddeye dönüşüyordu ve bir hayva-bedeninde şeytani bir şekilde (dinliyordu; orada bilincine varılıyordu ki geçmişi binlerce bileşimiyle ebedileştirip yeniden yaratmak daha değerliydi onu sonu olmayan bir geleceğin katışıksız doğrusallığında yok etmekten.

O gece Senyor yine şapele yollandı. Biraz önceki coşkunluğunun sebeplerini gayet iyi biliyordu ki bunlar şahsi tasarısıyla da tam bir uyum içindeydi. dünya bir rüyadan ibaretti. Piçlerden ikisi, vârisler, kardeşleri bertaraf ed^raşti, biri zindanda kilitliydi, diğeri de bir manastırdaki yatağına doğru ilerliyordu; üçün-cüsünün de Senyor’un kurduğu tuzağa dii§mesi pek uzun sürmeyecekti. İyi de bu zaferler hangi amaca hizmet ediyordu ^öyle sordu kendi kenene), eğer olup bitenlerin eşsizliği ve kâğıt üzerindeki sonsuz kahcılığı her ada^mın malı haline gelecekse?

“İktidar, yazılı metnin üstüne kurulur. Mutlak meşruluk kişi-metinlere bütün mutlakhğıyla sahip olmasının bir yansımasıdır.. Ama şimdi ...”

Sunağın önünde diz çöktü ve Orvieto'dan gelen resme baktı. Gölgelerden oluşan bir biçim ve renk ziyafetine daldı gözleri. Senyor resimdeki yüzleri tanıdı.

"Ey, merhameti eşsiz Tanrı, bu kez binlerce çoğaltılan ve böylece sahiplerine -asillere ve köylülere, piskoposlara ve sapkınlara, taeirlere ve pezevenklere, çocuklara, isyancılara, âşıklara- güç ve meşruluk veren sayfalara karşı yeni bir savaşın ağırlığını mı yüklüyorsun şimdi de omuzlanma?”

Ayağa ve şüphelerinden kaçmak için yü^imeye başladı

şapelin her iki ya^nda on beşer on beşer dizilmiş lahitlerin arasında: Tek tek hepsine yaklaştı, so^iki mezar taşlarına dokundu parmak uçlanyla, damarlı mermeri okşadı, uz^^uş yatan heykellere baktı, o heykeller ki hayattayken atalan olanlann simalannı ve bronzda diriltmişti. Her mezardaki tek cümlelik yazıtlan okudu; en azından bu mezar yazıtlan çoğaltılamazdı, eşsizdi, çürüyen bedenierin bu geniş mezarlığında hatıralan yad edilen kişilerden aynlamazdı.

Son lahte, otuz üç basamaklı merdivene en yakın olaruna ulaştığı sırada hiçbir zaman inşa edilmesi emrini vermediği üç fazladan basmağın amacını nihayet anlayarak ürperdi. Tann üç kardeşi için ayı^mştı onları. Ludovico ve Celestina'yla yaptığı konuşmalar sonucunda tek bir şeye ikna olmuştu: Üç genç de babasının oğluydu, doymak bilmeyen arzularıyla yakışıklı ve ırz düşmanı hükümdarın oğulları.

Başı dönmeye, gözleri kararmaya başladı; penisi kara ve solgun bir taçyaprağı gibi sarktı bacaklarının arasında; mezar taşlarından birine yaslandı; sırtından soğuk bir ter boşandı ve giysisinde koyu renkli lekeler belirdi, biraz rahatlamak için şu düşünceye sığındı:

"Her ölü atam için birer tane olmak üzere otuz basamak inşa edilmesini buyurdum; Tann’nın rehberliğinde işçiler otuz üç tane yaptılar; bu yüzden fazladan yapılan her basamak buraya gelen tahtıma göz dikmiş oğullardan birinin öleceğini gösteriyor, benim için bir basamak yok.”

Üzeri yer yer köp^erle beneklenmiş kalın dudaklannın arasından zorlukla soluk alırken kendi kendine sordu: Öyleyse, hiç ölmeyecek miyim? Hemen ardından yüksek sesle devam etti: "Annem için de bir basamak yok. O ve ben ebediyete dek yaşayacak mıyız?”

“Evet, oğlum, evet,” diye hafif bir fısıltı geldi şapel ve mezar odasının bir köşesinde ilk bakışta göze çarpmayan kara bir yığından. Felipe geriye bir adım attı; sırlarla tıka basa dolmuş, makul bir açıklamaya acıkmıştı; ama yine aynı dürtüyle yığına yaklaştı, başına çöktü ve annesinin kolsuz bacaksız gövdesini tanıdı, namı diğer Deli Hanım, keza Felipe'ye de haydutlar ve alçaklar tarafindan hayalci, ko^ak, yaratıcı, gösterişçi, kandırıcı prens adı takılmıştı.

Şaş^nlık dilini bağladı Senyor'un; yaşlı kadının belli belirsiz aydınlanan sert ve solgun yüzü acı bir tebessümle usulca kıpırdadı. “Öldü^imü mü sanıyorsun? Yaşadığımı mı sanıyorsun? Her iki durumda da haklısın oğlum çünkü ölü doğan bir kimse öle-mez ve yaşarken ölen bir kişi yaşayamaz, bu karşıt sözlerimden de, hoşuna gitsin ya da gitmesin, şu anki varoluşum çıkar. Beni gömme oğlum Felipe: Şu atalarımız gibi ölü değilim ben; ama diğer yandan geri döndürme beni hep birlikte tüketilen hayata, tutkuya, çabaya, görünüşe, yiyip çıkartmaya, giyinmeye ve düşlemeye. Benim şahsiyetimin hak ettiği yeri ver bana, tüm hayatımın ve ölümün doğal sonucunu, tıpkı buraya gelirken yolda, kıyıdaki kum tepelerinde bulduğum o zavallı delikanlıya anlattığım gibi, ah ne kadar uzak görünüyor şimdi o günler: Duyulanmız bizi aldatır, biliyor musun, bize hayata dair hiçbir kanıt sunmazlar, keza onların eksiliği de ölümün kanıtı olamaz: Biz bir hanedanız, oğl^rn, senden benden daha büyük bir şey bu, birbirini takip eden kralların hepsinden daha büyük, bireyler ölür ama miras devam eder, bir kişilin kuvveti tükenir ama soyun gücü artar ç^ünkü bireyler kendilerine ait bir şeyleri olsun diye alırlar ve tutarlar, bu yüzden neticede her şeyi kaybederler, bu arada biz kayıp, aşınhk, ihtişamla, gösterişli armağanlarla, savurganlıkla yaşarız ve bu yüzden neticede her şeyi kazanırız; sus benim küçük oğlum, sözümü kesme, bana cevap verme, büyüklerine hürmet et, sadece dinle, her hatanın telafisi vardır, her aşırılık dengelenir, her suçun kefareti ödenir, tarih denen şey fidyeciliğin dünyevi hikâyesinden ibarettir; fakat sıradan insanlar hatalarını telafi etmek için düzeltirlerken, aşınlıklarını dengelemek için gelecekte cimri olmaya yeminler ederken, suçlarının kefaretini pişmanlığın aasıyla öderken, biz tam tersini yaparız, hatalarımızı daha fazla hatayla telafi ederiz, aşırıliklarımızı başka aşırılıklarla dengeleriz, suçlarımızın kefare^ni daha korkunç suçlarla öderiz: Bize sunulan her şeyin karşılığını tıpkı doğanın yaptığı gibi yüz katıyla öderiz, öyle ki ^msenin muhtemel bir karşılık bulamayacağı bir armağan olur.

Kimse kusurla^mızı telafi edemez, bizi dengeleye-mez, yaptıkl ^^mzı ödetemez çünkü korkarlar vereceğimiz karşı-bizi fethetme çabasıyla yaptıkları kötülükleri çoğalmış ve büyümüş olarak geri döndüreceğimizden; beni gömme küçük Felipe, yatak odama da gönderme; bana uygun olan yerde bırak beni: Sana olan kederli sevgimin ödülü olsun bu; seni hiç incitmedim oğlum, gerçeği her yönüyle hiç anlatmadım; düştüğüm nişe geri koy beni; sonra göz hizama kadar duvar ördür önüme, sakat bedenim adi tuğlalann arkasına gizlensin; yalnız gözlerim görünsün; konuşmayacağım; bir şey istemeyeceğim; duvara gömülmüş bir hayalet olacağım; şapelinde uzayan gölgelerin içinde ışıldayacak gözlerim; oyuğun altına bir mezar taşı ya da yazıt koydurma; ölmeyeceğim çünkü; ölümümün ne z^an kayıtlara geçeceğini bilmeyeceğiz, yaşarken girdiğim mezarın üstüne hangi ismin konulacağını bilemeyeceğiz; bakışlanmı kraliçelerin ^tarihlerine dikeceğim, benden öncekilerin aynası ve benden sonrakilerin hayaleti olacağım; önüne duvar örülmüş kaidemden hepsini düşleyeceğim, onlar sayesinde yaşayacağım, onlar için yaşayacağım, onlar farkında olmasa da yanlannda olacağım ölümle hayat arasında bir boşlukta, onlarda oturacağım, daha önce neysem o olacağım, Blanca, Leonor ve Urraca, şu anda neysem o olacağım, Juana, gelecekte neysem o olacağım, Isabel, Mariana ve Carlota, ebediyen kral mezarlarının yanı başında, ebediyen dul ve tesellisiz kederler içinde, ebediyen senin yanında oğlum: Zaman zaman geç oyu^ımun önünden, gözlerime bak, insanlarm ve uluslarm hüzünlü öykülerini anlat bana; gereğinden fazla ^in gördüm, gereğinden fazla ölüm ...”

Beşinci gün

"Flandre dii§ü otuz üç buçuk ay sürdü...”

"Yani bin beş gün...”

“Brugge'ye vanş. Rabibe Catarina. Dük'ün ormanındaki geceler. Yoksullarm Haçlı Seferi. Özgür ^ruh. Sana karşı yapılan son savaş. Yenilgi..."

"Kirletilen katedral; bu yüzden inşa ettirdim Kutsal Komünyon kalesini.”

"O gece yanına yaklaştım, Felipe; bize katılmanı iste^m: Sahilde Kurduğumuz hayaller, sen, biz...”

"Yenilmez olduğunuzu söyledin, Ludovico çünkü sizden alınabilecek hiçbir şey yoktu... Eğer sizi mağlup edersem, kendimi mağlup e^tmiş olacağımı söyledim .."

"ikisi uyudu; Her şeyi arzulayan kardeş, Flandre sapkınları-^ lideri, ne bir şey anladı ne de bir şey hatırladı..."

"Brabant dükünden onun başmı istedim; bana gönderdi..." "Peki aldın mı?"

"Yatağımın altındaki şu sandikia."

"Göster bana."

"Sen, kız, sen daha çeviksin, çıkar şu sandığı. .."

"Aç onu, Celestina."

"İşte burada; buruşup kar^^^; biraz küçülmüş ama burada ış te..."

"İyi bak Felipe, bu onun başı değil."

"Haklısm."

onlan tanıyorsun; Dük'ün sana düşlenen genç sapkın 859

liderinin başını hiç gönde^ediğini, başka bir adamın başıru gönderdiğini biliyorsun..."

"Peki bu kim?"

"Göremiyorum. Görmek istemiyorum."

"Ne zamana kadar, Ludovico?"

"Bırak kendim belirleyeyim zamanını. Şu kes^rniş başı tarif edin bana."

"Orta yaşlı bir adam, kel ama kafası küçülmüş, şimdi uzun ağarmış saçları var..."

“Daha başka?”

“Gözleri kısılmış, dudaklan ince, burnu uzun; tarif etmesi kolay değil: Bir köylü yüzü, belirgin bir özelliği yok, sıradan bir ..."

“Zavallı adam, zavallı adam ..."

"Onu tanıyor muydun?”

“Dük seni kandırmış, Felipe; o hepimizi kandırmış; liderin en değersiz takipçisinin b^ını göndermiş sana; zavallı sanatçı, gizli ressam.”

Daha sonra Senyor, bu konuşma için ^^rnettarlığıru göstermek için anlattı onlara Orvieto'dan ge^rulen resim nasıl sorguladığını, Mesih'ten kendini göstermesini ve Felipe’ye, en sadık ve vefalı izleyicisine, mistik hayalleri ha^^daki gerçeği anlatmasını istediğini: Bunlar ebedi cennetteki yazgısının kehanetsel görüntüleri miydi, yoksa tekrarlanan bir cehenneme mahkûm olduğunun yanıltıcı haberi miydi? Resim cevap vermemişti. Tövbe kamçısıyla kamçılamıştı kendini. Kalkmış penisleriyle eril figürler ona doğru dönmüştü. Tuvalden oluk oluk kan akıyordu. İsa ona piç demişti.

Günün geri kalanında konuşmadılar. Senyor en güvendiği ustabaşını şapele çağırttı ve Deli Hanım'ın sakat gövdesinin durduğu oyuğun önüne duvar örmesini buyurdu; ustabaşı bir iki tane işçinin tuğla ve harç işlerine yardım etmesini istediyse de Senyor buna izin vermedi. Gün boyunca işin yavaş yavaş ilerleyişini dinledi.

Gece olunca Senyor şapelden çıktı ve tamamlanmış işi kontrol etti. Hizmetleri için ustabaşına teşekkür etti ve bir kese altın verdi. Ödülünün ağırlığını tartan ustabaşı Senyor’un önünde diz çöktü, elini öptü ve yaptığı değersiz iş için aldığı ücretin çok fazla olduğunu söyledi.

“Ona ihtiyacın olacak,” dedi Senyor. “Emin ol çok ihtiyacın olacak o altınlara.”

Ustabaşı binlerce kez teşekkür ederek çekildi, Senyor şapelin gölgeleri arasından sunağa ve arkasındaki resme doğru yürüdü.

Ama bu kez sersemlemiş bir halde dizleri üstüne çöken o oldu.

Orvieto ’dan gelen resim, önünde sık sık dua ettiği ya da lanet okuduğu resim, şüphelerinin, küfürlerinin, yalnızlığının tanığı, bu sarayın, manastınn ve dokunulmaz mezarlığın inşasını günler ve geceler boyu geciktirdiğinin tanığı, uzak ve dehşet verici geleceğine doğru çıkan merdivenleri tırmanışının perdesi, ahdindeki sözlerin taşıyıcısı; rahibelerin korkulannm, Bocanegra'nın ölümünün, otuz atasının cesetlerinin gömülüşünün, gizemli yabancılarm gelişinin budaklan dövmeli içoğlanı ve yeni dünyadan gelen hacı-izleyicisi o resim, ki söylendiğine göre sıkıntılı, disiplinli ve enerji dolu ressamların anayurdundan gelmişti, Senyor'un hayalinde burada olan her şeyi gören, konuşulan her şeyi duyan resim, o resim gözlerinin önünde kayboluyordu; cilası çatlayıp ^tarihyor, salkımdan düşen üzümler gibi, ağaçtan dökülen şeftaliler gibi, boyalan tuvalden ayrılıp dökülüyordu ve resmin üstündeki figürler, bir köşede tek başına ayakta duran halesiz Mesih, İtalyan meydanının ortasında duran çıplak adamlar, ön planı kaplayan tüm çağdaş ayrıntılar, arka plandaki sayısız küçük aynntılar, tüm Yeni Ahit tasvirleri, ayırt edilebilir ve somut biçimlerini yitirişlerdi, tamamen farklı bir şeye dönüşüyorlardı, saf ışık ya da saf sıvı ve tıpkı bir ışık kuşağı gibi, bir renk nehri gibi, kaynaşıp kanşıyorlar, Senyor'un başının üstünden uzaklara doğru akıyorlardı ...

Senyor delirmişçesine aranmaya başladı resmini tenhalaştı-ran ve onu rengârenk bir hava akımına çeviren gücün kaynağını. Sert bir hareketle başım çevirdi ve şapelde koyulaşan gölgelerin arasında resimdeki figürlerin noktaya baktı: Ovaya çıkan

merdivenin dibinde bir rahip duruyordu, rahibin elinde ise bir iğne başı ya da kılıç ucu gibi parıldayan bir nesne vardı; Senyor ayağa kalkacak kuvveti bulamadı kendinde; sunaktan merdivene doğru süründü, şapelin göğünde yapma yıldızlardan, Samanyolu gibi uzanan çizgiyi izledi.

Olanlan açık seçik görünce durdu.

Birader Jmiân, elinde bir ayna, hiç kıpırdamadan duruyordu sonlu ama sonsuz, tamamlanmış ama tamamlanamaz, geçilebilir ama yasak, çıkılabilir ama ölümcül merdivenin ilk basamağının önünde; ve Orvieto'dan gelen

resmin erimiş, sıvılaşmış figürleri üçgen şeklindeki aynaya doğru akıyordu: Üçgen ayna çabucak onları emiyor ve renksiz saydamlığına hapsediyordu.

"Julian ...Julian," diye mınldandı Senyor, olup bitenin muci-zeviliğine tutsak olmuştu, tıpkı kocaman resmin küçücük bir aynaya tutsak olması gibi.

Rahip taştan yapılmış gibi duruyordu; yaptığı işten başını çevirip ona bakmadı, sadece şöyle dedi:

"Size ait olanı çaldıysam verin cezamı, Senyor ama benim olanı başkalanna vermek için alıyorsam beni bağışlayın; ne benim ne de sizin: Resim herkese ait olacak. ..”

Birader Julian Senyor’a arkasını döndü ve aynanın ışığını merdivenden yukan tuttu, bir an için üçgen aynaya tutsak düşmüş figürler bu kez Kastilya Ovası'na doğru akmaya başladılar.

Ayna boşaldı; Senyor ayağa ^^&, boğulur gibi vahşice hırladı, tuzağa düşmüş bir hayvan gibi, kendi topraklannda to^runlan tarafından vurulan bir kurdun sesiydi bu, c^enette ya da cehennemde ebediyete ulaşamamış olan atas^ının simasım zavallı hayvanda göremeyen y^^rn kıal^^rn avı; aynayı J^an’m elinden kaptı, granit zemine çarpıp ayağıyla ezmeye ç^^ ama ne ayna kınldı, ne de üç tarafuıdan onu tutan metal çerçevenin şekli bozuldu.

Julian so^^^^^^a şöyle dedi: "Faydası yok, Senyor. Üçgen yok edilemez çünkü k^^^^dur. Üç ^rafı olan, tek bir birliğe daima böylesine keskinlikle çözülen bir figür daha yoktur, Efendimiz. Üç sayı verin köşelerden her birine, hangi sayılan isterseniz verin. İkişer ikişer toplayın ve elde ettiğiniz sayıyı o iki köşeyi birleştiren kenara yazın. Her köşenin sayısı, diğer iki köşenin toplamından elde edilen sayıyla toplandığında, daima aynı sonucu verir. Siz ve ben ne yapabiliriz böyle bir gerçek karşısında? Bu mucizevi nesnede b^^^ ve sanatın nasıl buluştuğuna bir bakın; Astronom Birader ve ben — Toribio ve ben- bir^kıe yaptık bunu."

■hiliâ^ dedi Senyor soluk soluğa. “Nedenini anlayamadığım bir şekılde hep biliyordum o lanetli resmi yaratanın sen olduğunu...”

İstediğiniz zaman beni suçlayabilirimiz, Efendimi? ”

Sana daha önce açıklamıştım bunu neden yapmadığımı ..."

"Gereksiz tartışmalara yol açmamak, engisizyonu güçlendirmemek için mi? Eğer geçenlerde ilan edilen ve altında sizin imzanız olan hü^^nler doğruysa ihtiyaçları olan her şeyi verdiniz onlara... ”

'Ama sen, Juliân, sen ve Toribio, beynim en çok sevdiğim ve en çok koruduğum mezhepten, Dominikenlerden ...”

"Rab’bin köpekleri, Senyor; Bocanegra’nın zatı^^ze sadık olduğu kadar sadığız O'na.”

"Resmi oraya koydun, kara bir tılsım gibi, o aynayla hiç durmadan işkence ettin bana...”

“Sayın Efendimiz, o olmadan bugün olduğunuz kişi olabilir miydiniz, bugün bildiklerinizi bilebilir miydiniz?”

“Hep biliyordum zaten bu resmin neyi daha fazla anlamam sağladığını: Yüreğimin meleği ebediyen savaşacak soyumun hayvanıyla. Bırakalım öyle olsun; şimdi söyle bakalım ne yaptın senin ve benim olan o resme?”

“Bu süre ve mekan içinde onu görmesi gerekenler tarafından görüldü; şimdi başka zamanlarda ve yerlerde onu görmesi gerekenler tarafından görülecek.”

"Kimin tarafından?”

“Senyor; Guzman'ın bana verdiği ve benim de meslektaşım Müneccim’e verdiğim kağıtlarda yazan ahdinizi okudum. Orada zamanın deliklerinden, geçmişin geleceği düşlediği karanlık ve boş anlardan söz ediyordunuz...”

“Evet, yazdırtmıştım ardunda bıraktığırnın bu olduğunu, ır-^tmn ve ülkemin tek geleceğinin dirilişlerle, kör, inatçı ve acılı dönüşlerle dolu olduğunu geçmişteki geleceğin hayaline. ..”

"Benim tek yaptığım hepsi de mezhebimin, vaizlerin tasarı-lanna denk dii§en tasanlarınızı hayata geçirmektir; hatırladıklarımızdan başka neyi vaaz etmeliyiz, yazdıklarımız ya da resimlerde tasvir et^üerimiz dışında neyi hatırlayacağız? Benim resimlerde, portrelerde ve madalyonlarda kaydettiklerim dışında hiçbir tanıklığı olmayacak kimliklerin: Bu sayede dünün ^^ikleri bugünün olacak, Efendimiz, yann bugün olduğunda.”

‘fuiz Tomas'ın basiretin erdemi olarak bıraktığı kurallar arasında böyle bir sihre yer yok. Ve basiret olmadan kurtuluş olamaz. Sanatını kurtarmak için ruhunu mahkûm mu edeceksin, Birader Juliân?”

"Şimdi sizi onaylayabilirim, Efendimiz, evet. Kenemi mahkum ederdim sanatım kurtulacaksa ki sanatım birçoğunu ^karabilir insanlann."

"Ne acınası bir kibrin var. Senin sanatın sunağın arkasındaki boşluktan başka bir şey değil, zavaUı Julian. Bak.”

"Eserimde imza yoktur, Efendimiz ve bu yüzden aptalca bir bireyselliğin değil yaratma faaliyettin onaylanmasını temsil eder: Onun içinde madde ve ruh yeniden banşır, sadece birlikte yaşamakla kalmaz gerçekten canlanırlar. Ve benim faaliyetimden önce cansızdırlar. Yeni olan her şeyde sihir, büyü anyorsunuz, Senyor. Oysa ben görüyorum göze görünmez ve durağan maddeye neyin hayat verdiğini: Hayal gücü. Ve değişen hayal gücüdür, ya da madde değildir, onların birliğinin nasıl hayal edildiği yaratır çeşitliliği. Resmim burada, bu şapeli mesken tuttu. Görüldü ve gördü. Şimdi başka yerlerde görmeye ve görülmeye uygun." “Nerede, Birader?"

“Yeni dünyada, bilgem yeniden doğabileceği bakir topraklarda, ikonanın sabitliğinden kurtulabileceği ve sonsuzluğa doğru açılabileceği yerde, her yöne, mekanın her yanına, tüm zamanlara.” “Benim saf dostum: Yeni dünya diye bir yer yok."

"^rtık bunu söylemeniz için çok geç, Senyor. Yeni dünya var çünkü biz onu arzuluyoruz. Var çünkü biz onu hayal ediyoruz. Var çünkü ona ihtiyaç

duyuyoruz. Söylemek arzulamaktır.”

“Git, öyleyse deliler gemisiyle sulann döküldüğü büyük uçuruma do^u; aç *navis* stultorum’un, yani aptallar gemisinin yelkenlerini... Sanatınla birlikte çağlayandan derinliklere doğru dökül, seni aptal, peki ne bırakacaksın ardında? İşte baksana: Sadece boşluk.”

"Doldurun o zaman, Sayın Efendimiz."

“Ben mi? Sunağ^mn arkasma başka bir resim yapsan daha iyi olmaz mı?"

“Hayır. Benim resmim diyeceğini dedi. Şimdi başkası konuşsun. ^rtık onun sırası geldi.”

“Kimin sırası, Birader, kimin sırası? Biliyor olmalısın, sen ki felaketleri hızlandırmayı iyi bilirsin...”

“Senyor: Zavallı Flaman ress^^n yatak odanızda bir sandığın içinde tuttuğunuz kesilmiş başını getirip resmimin kapladığı boşluğa doğru tutun ..."

Altıncı gün

"Buradan hiç çıkmayacak mısın, Felipe?”

"Asla, Ludovico. İnsan her şeyden şüphelenebilir ama bundan değil. Burası benim yerim, çevresi kapatılıp, sınırları çizilmiş mekârnm. T^rn’^^ benim için nasıl bir yazgı hazırladığını öğreninceye dek burada yaşayacağım: Ebedi cennet mi, ebedi cehennem mi, yoksa ovaya çıkan merdivenlerden tırmandığım gün aynamın bana gösterdiği korkunç dirilişler mi?"

“Diğerleri gidecekler...”

"Ama yerlerine hiç k^^e gelmeyecek."

“Eğer bir dünya kazanırsan, yeni bir dünya ele geçirirsen, asla gidip görmeyecek misin?”

"^la, Ludovico, o dünya varsa bile yapmam bunu. Bırakalım başkalan koşsun o hayallı peşinde. Yazgımı öğrenmem için gereken her şey sarayımın içinde var."

"Merdivenden çıktın ..."

“Evet.”

"Sadece kendini gördün.”

“Evet...”

“Dünyayı da görebilirdin ..."

“Sana söyledim, dünya burada sarayımın içinde zaten; onun için yaptırdım burayı: Çoğalan, aşınan, fetheden her şeyin tuzaklarından beni sonsuza dek yalıtsın ve korusun diye toprağın üstüne ^dikim bu ^ yapıyı; yozlaştıncı tutkuların, savaşların, seferlerin, zorunlu suçların ve olanaksız hayallerin tuzaklanndan uzak kalmak için; onlar bizim hayallerimizdi, Ludovico, gençliğimizde kurduğumuz hayaller. Bak ne kadar kötü bir sonuca ulaştık. Ped-ro asla göremedi düşünü kurduğu, kimsenin ezilmediği dünyayı; Simon açlıktan ve vebadan başka bir şey bilmedi; Celestina ancak bedeninin esaretini buldu. Ve sen, Ludovico, asla göremeyeceksin Tanrı'nın olmadığı, insan inayetiyle dolu dünyayı.”

“Biz yalnızca başlattık o hayalleri. ..”

"Zaman iyi bir kazık attı sizlere.”

“Belki öyledir; şimdiyse diğerleri devam edecek.”

“Kim devam edecek, kadın?”

M T ’î M

Üç genç.

"Zavallı Celestina; seni teselli eden hayal buysa hazırlan belleğini, bilgeliğini ve yaralı dudaklannı başka bir kadına geçirmeye ve on lan sana

geçiren yaşlı orospunun aynasında gör kendini... Ve sen, Ludovico, şimdi nereye sığdıracaksın, doğrudan, Tannsız, aracılar olmadan gerçekleşecek insan inayeti hayalini?”

“Bu yirmi yılda öğrendiğim her şeye. Burada söylediklerimin hepsini yeniden düşündüğün zaman bildiğim şeyi bileceksin, ne fazlası ne eksiği.”

“Eğer doğru anladıysam bana kutsal birlikten ve şeytani dağılmadan bahsetmiştin.”

“Kesinlikle doğru. Ve bu anlamda tüm ara aşamalarda geçen insan mücadelesinden bahse^niştim. Bu senin mücadelen. Ama sen dünyayı değil yalnızca Felipe’yi gördün merdivende. Senin varlık malzemenin dönüşümlerini gördün ama sen yukarı çıkarken merdivenin her iki yanında açılan kapılan görmedin, gidip onlan açman ve başka olasılıklan bilmen için çağ^madılar seni.” "Ne olasılıkları, Ludovico? Söyle bana.”

“Bir ömür yeterli değildir. Bir kişiliği bü^^emek için birden çok varoluşa ihtiyaç vardır. Her bir ^mlik ^lm diğer ^^^klerden alır besinini. Şimdide kendimize dayanışma diyoruz. Gelecekte umut diyeceğiz. Ve ardımızda da yanıltıcı geçmişte, canlı, tomurcuk halinde bekleyenler, olma fırsatını bulamayan çünkü bu fırsatı bulabilmesi için seni beklemiş olan her şey var. Hiçbir şey tamamen yok olmaz, her şey başka bir şeye dönüşür, ölü sandığımız şey sadece yer değiştirmiştir. Var olan düşünülür. Düşünülen vardır. Her şey daha önce neyse onun ruhunu ve gözden kaybolduğunda olacağı şeyin ruhunu taşır. Aynı anda hem şimdiye, hem geçmişe hem de geleceğe aitsin: Bugünün destanı, dünün mitosu, yannın özgürlüğü. Bir zamandan diğerine yolculuk edebiliriz. Biz ölümsüzüz: Ölümümüzden daha çok hayat^^z ama hayat süre-

mizden daha az zam^^rnz var. Kapılan açmadın, Felipe. Tüm dünyanın burada sarayında yeniden üretildiğini sandın ama elinde yalnız sen vardın; sen hiçbir şey değilsin, ne birlik ne dağılma, ne cennet ne cehennem, ne de hiçbir şey çünkü en nihayetin

de eklendikleri zaman senin birliğini oluşturacak birlikleri reddettin ve sen onlan reddettiğin için, senin cennetin yok, ki o ilk ve son bir^^; eğer cennet yoksa cehennem de yok ve eğer cehennem yoksa dağılma da yok; ve bu iki

kutbun arasmda açığa çıkan insan inayeti gaması sende olduğu için asla bilemeyeceksin gerçek ^dirilişi, yani kendi dericin içinde değil b^kalannda y^a-maya devam etmeyi. Sen, Felipe, sadece korktuğun şeye dönüşebilirsin: Seni ta^rumayan to^runların tarafından senin topraklarında avlanan bir kurda. Ve seni öldürürler.”

"B^ka bir şey yapmaya zaman kaldı mı?”

"Ş apdini...”

“Bellek Tiyatrosu'na... ”

"Dönüştür..."

“Birlikte çalışab^iliriz, sen, ben ve Celestina ..."

“Ü ç genç adarn...”

“Vakanüvis’in izini bul...”

“Juliân ve Toribio'yu getir...' ’

“Bu mekânı gerçekten tüm mekânlan içeren bir mekâna, zamanlan sarmalayan bir zamana dönüştürmek için hepimiz bıl^dikle^mizi bir araya getireceğiz: Sahnesini bugün senin sunağının bulunduğu yere koyacağımız bir tiyatro, işte o zaman dünya gözlerimizin önüne serilecek, tüm sembolleriyle, ilişkileriyle, stratejileriyle ve b^kalaşunlanyla ifade edecek kendini; izleyenler sahnede, gösteri salonda; üç tane ortak merkezli ve devirli çember, birisi tüm madde biçimlerini içerecek, diğeri tüm ruh biçimlerini, üçüncüsü de yıldızlı göğün tüm işaretlerini; her çark döndüğünde, üç çember de ortak merkezli olarak dönecek ve doğanın, a^m ve yıldızların t^n bileşimleri biçimlenecek, her bileşimden özel bir biçim doğacak ki, çarklanmız sembolik olarak üstünde kalmasına rağmen, hakikaten kendini ondan kurtaracak, merdiveninden yukarı çıkacak ve sonsuz dünyaya varacak; sonra sonsuz dünya bize yeni biçimler verecek ve bu biçimler de merdiveninden inerek tiyatronun üçlü dönüşüne katılacak: Hiç durmayan dönüşümler."

“Elimize ne geçecek, Ludovico?”

“Şeylerin düzeninin hakikatini öğrenebilir, onların içinde ve yanında bizim yerimizin neresi olduğunu anlayabiliriz: Hem aktörler hem seyirciler olabiliriz kaosla aklın, düşle mantığın, birlikle dağılmanın, yükselmekle alçalmanın arasındaki mücadelenin tam ortasında. Var olan her şeyin nasıl hareket ettiğini, tamamlandığını, ilişki kurduğunu, yaşadığını ve öldüğünü görebiliriz. Her şeyi bilebiliriz çünkü aynı anda her şeyi hatırlayabilir ve öngörebiliriz. Ve böylece, Felipe, hakiki insani doğamızı yeniden ele geçirebiliriz, yani kutsal olanı; ondan sonra Tanrı, cennet, cehennem ya da diriliş falan gerekmez bize çünkü tüm zamanlar olan tek bir anda ve tüm mekânlan içeren tek bir mekânda görebilir ve bilebiliriz sonsuz olanı ve tüm zamanlardan kaynaklananı, her şeyin birbirine bağlanma tarzını: Tarz ve biçimin öyle bir bütünlüğü ki herhangi bir parçanın birliğini feda etmeksizin her şeyi birleştiren bilgeliğin tekil kaynağı içinde birleşmiş olarak içindeydik, içindeyiz ve içinde olacağız. Ebediyetin tiyatrosuna katılabiliriz, Felipe; Venedikli Valerio Camillo'nun gizli ve ateşli hayalini sonucuna götürebiliriz, tüm insanlara dönüştürülmüş tüm nesneler ve tüm nesnelere dönüştürülmüş tüm insanlar, ebedî birliği besleyen ebedî çokluk, ki ebedi birlik de aynı anda ve ebediyen çokluğu besler. Ondan sonra, evet, ondan sonra neşeyle haykırabiliriz her şeyin yeniden do^^unu temsil eden çağın ortaya çıkışının vaftiz sözlerini: İnsan ne büyük bir mucizedir, hürmet görmeye ve şereflendirilmeye layık bir varlıktır! Kendisi de bir tanrı gibi tanrının doğasını delip geçiyor ama şeytan ırkını tanıyor çünkü biliyor onların arasından indiğini dünyaya.”

"Zamanımız var mı? Bu yapının içinde ikinci bir inşaata başlamalarını buyurmam yeterli olacak mı? Bugün mü vermeliyim bu buyruğu?”

'Tek bir şey eksik şu anda.”

“Nedir o?”

Sana söylemiştim, her şey vereceğin karara bağlı. Bu karan vermekte özgürsün.”

“Ne zaman?”

'Yarın.”

"Yedinci gün mü?”

Uzun süre bu konuşmalarını sessizce düşündü Felipe. Daha sonra Celestina ve Ludovico'ya temmuz ayında nasıl ava çıktığını anlattı, çocukluğunun çiçekli tarlalannda at sürmeyi umduğunu ama onun yerine bir fırtınanın çıkıp onu adamlannın kurduğu bir ça^^ altına, Guzmân tarafından düzenlenen avdan uzakta dua kitabı ve bir köpekle birlikte sığınmaya zorladığını. Nedendir bilinmez, Bocanegra birden koşup gitmişti s^iki ciddi bir tehlikeden sahibini korumak ister gibi. Geri döndüğünde yaralıydı, pençelerinde sahil kumu vardı. Mastif anlatamamıştı o sırada efendisinin şimdi bildiği gerçeği: Hayvancık vahşi bir domuzdan çok daha büyük bir tehdide karşı Felipe'yi korumak isterken Guzman yaralamıştı onu: Bu tehdit tahta göz dikecek olan üç gencin dönüşüydü... Hayır, o sırada Felipe'yi endişelendiren bu değildi; aslında çok olağandışı olan başka iki olaydı. Geyik ortaya çıkınca duman ve ateşle haber vermeleri için dağın yüksekçe bir yerine gönderilen ve bu yüzden öldürme zevkinden mahrum edilmiş olan avcılardaki isyan ruhuydu biri. İkincisi de, avın son faaliyetlerinin kaçınılmazlığıyla ilgiliydi, normalde boruların çalınması ve geyiğin parçalanması için Senyor’un işaret vermesi gerekiyordu, ondan sonra günün ödülleri ve cezalan verilecekti; aslında, sanki Felipe buyr^an hakikaten vermiş gibi her şey onun buy-ruklanndan bağıdız yapılmıştı.

Her zaman olduğu gibi o gece de şapele gitti. Bir ellerinde meşaleler diğer ellerinde kanlı kılıçlanyla iki teberdar bekliyordu onu orada. Celestina Ana tedirgin bir şekilde iki muhafızın arasında durmuş başını sallıyordu.

“Buyruklarımı yerine getirdiniz mi?”

“Senyor; sözünü ettiğiniz ustabaşı şimdi bir altın kesesi beline bağlanmış olarak doğduğu köye dönüyor ama artık ne keseyi taşıyacak elleri ne de ondan bahsedecek bir dili var.”

“Çok güzel.”

‘Ve bu kadın yüzüğünüzle birlikte geri döndü, Senyor, söylediğine göre bu yüzük size yaklaşma hakkı veriyormuş ona. Hücrelerin çevresinde

dolaşırken bulduk onu ve ününüzü zedeleyecek türden bir tipi olduğundan, bir eve üç kere girmesi bile şüphe uyandıracağından onu buraya getirdik... ’ ’

Senyor teberdarlan gönderdi. Gözucuyla sunağın arkasındaki boş alana baktı. Sonra Celestina Ana’ya sordu:

"Budala ve cüce yerlerine ulaştılar mı?”

“Mışıl mışıl uyuyorlar, Majesteleri, içlerinden biri ölene dek aynı çarşafın altında uyumaya devam edecekler."

“Rahibeyle konuştun mu?”

“Inesilla sabırsızlıkla bekliyordu ve geri gelir gelmez yakaladı beni. Kılık değiştirmiş bir melek! O yakışıklı şövalye nasıl hor görür onu, hem de ikisi de birbirleri için yaratılmış gibi dururlarken? 'Ana' dedi bana, 'yılanlar yiyor şu kalbimi.’ Ah, o nazik ve hassas kadın organı! Onun bozulan bekâretini onardım, diğer rahibelerin ve hizmetçi Azucena ile Lolilla’nın bana marifetlerini anlattığı o namus hırsızına ne yapmayı düşündüğünüzü sezinlediğim için; sonra Inesilla'yla konuştuğunuz gibi gidip o Don Juan denilen şövalyeyi buldum ve ona dedim ki, 'Hey, sen, ırz düşmanı, seni horoz seni, tüyü bitmemiş oğlan, paylaşılmayan zevkin zevk olmadığını söyleyerek -bence de öyle- tüm manastırdakilerin bekâretini bozdun, Tann bize merhamet etsin, yaşlıyım biliyorum ama sanı-yar musun ki zevk verip almaya takatim kalmaimş, benim kalbim, benim duygulanm yok mu sanıyorsun, bu çarçaflarm ve etekliklerin arasında almayacak mısın beni, bekare^m bozulmamış olarak ölmeme gönlün razı olacak mı?' O zaman şövalye bir kahkaha attı ve Truva’nın bile daha zor fethedildi^ni söyledi, daha konuşurken poturunu indirip bir yana fırlattı... ama Roma'nın bir günde inşa edilmediğini hatırlattım ona, geceleyin ^man zevkin daha değerli sayılacağım, gecenin günahkârların ^^ine ö^ olduğunu, geceleyin onu bekleyeceğimi söyledim, Majesteleri Efendimiz, şimdi sizi götüreceğim hücrede, halâ orada olmalı, Inesilla da saatlerdir orada, kat kat giyinmiş ve benimki gibi paçavralara sarınimş halde."

Senyar ve yaşlı mama saray manastırının avlusuna doğru yürüdüler, sonra her iki yanında hücreler olan koridorlardan birine girdiler. Celestina Ana

hücrelerden birinin önünde durd$_u$, bir parmağını dudağma götürdü ve kapının üstündeki Yahuda penceresini usulca açtıktan sonra Senyor’ a içeri bakmasını işaret etti.

Bu eserin yaratıcısı, bu işin mimarı Senyar bakar bakmaz geri çekildi, elleriyle ağzını kapattı, aralıktan baktığı sırada gördüğü şeyin enfes korkusunun kurbanı olmuştu: Pele^nli Don Juan ve Donya Ines’in barbarca sevişmesi, adam azametli bir işlemeli pelerinle, kız ise kocamış Celestina'^^ kat kat paçavraları içinde, pelerin ve eteklikleri bellerine kadar çıkmıştı, genç şövalyenin erkeklik organı rahibe adayının yumuşak, dolgun etinin en derinlerine kadar dalıp dalıp çıkıyordu, çiftleşiyorlar, yerde yuvarlanıyorlardı, kız büyük bir zevkle, adam hiddetle, kızın gözleri açık, adamınki kapalı, kız zevk alarak, adam zemindeki aynalarda, duvardaki aynalarda, pencerelerdeki aynalarda, kapıda ve tavandaki aynalarda kendini görmekten sakınarak, başını indiriyor, zeminde yüzünü görmemek için başını kaldırıyor, bu kez tavanda kendini görüyor ve yeniden kapatıyordu pelerinin altına gizlenmiş gözletti, sonsuza dek kendisini görmeye mahkûm olmuştu -ya da kendini görmekten kaçmaya- binlerce kez çoğalmış olarak, aynı kadınla sevişirken, yansırnalann yansımalarında sürekli çoğalarak; aynalardan gök, toprak, hava, ateş, kuzey ve güney, doğu ve batı, kız ise inliyordu, hiç azalmayan bir zevk, gizli ateş, haz veren yara, leziz bir zehir, tatlı acılık, ağrılı bir lezzet, şen işkence, tatlı ve vahşi yara, hassas ölüm, tatlı aşk; adamsa ne istiyor ne biliyor, kı^ söylediklerini yineleyip duruyordu.

"Ejder ağacı dalından bir dikenle yeniden açtım bekâretini," dedi Celestina Ana, “ve kadınlığının ağzına çift sıra balık dişi döşedim, orga^nın derinlerine cam tozu döktüm, sonra yarasa kanı damlalanyla yıkadım Venüs tümseğini; başınızdaki saçlar kadar ince bir iple tekrar açılan yeri, tıpkı eskisi gibi oldu, gitar

teli gibi sağlam ama, bu sayede şövalye onu ilk kez aldığını sanacak, yaşlı bir bakire, yani ben sanacak onu; ve gün gelecek, Senyor hazretleri, o aynalarda tamyamayacaklar kendilerini ...”

Yedinci gün

"Bugün yedinci gün,” dedi Senyor. “Tekrar görecek misin, Ludovico? Gözlerini açacak mısın?"

"Sana söylemiştim, bu sana bağlı...”

“İyi ama ne bekliyorsun benden?"

Ludovico Celestina’ya dokunmak için ^ini uzattı. İçoğlanı kılığındaki kız, kör adamın elini tuttu adam kararlı bir şekilde konuşmaya başlarken.

“Yirmi yıl önce talih dört adamı ve bir ka^m Felaketler Burnu sahilinde bir araya getirdi. O sırada sen bizim hayallerimizi dinlemiştin. Hayalle^mizin neden gerçekleşme şansı olmadığını tek tek açıklamıştın. Ama kendi hayalini anlatmamıştın bizlere. Bu yüzden senin hayalinin neden gerçekleşme şansı olmadığını söyleyememiştik sana.”

“Hayalimi şimdi anlatmam mı istiyorsun?"

“Dur, Felipe. Sen, özgür insanlardan oluşan topluluğunun yok olacağım söylemiştin Pedro'ya, topluluğun hayatta kalabilmesi için onlara baskı yapanlarla aynı yollara başvu^aktan başka çaresi kalmayacaktı üyelerin. Hedefleri özgürlük olacaktı ama o hedefe ulaşabilmek için tiranlık yöntemlerini kullanmak zorunda kalacaklardı. Bu yüzden, asla özgür olamayacaklardı."

“Aksi düşünülebilir mi? Ve onların baskısı benimkinden daha beter olmaz mı, ne de olsa ben bağımsızlık adına bahane üretmek zorunda değilim yap^klanma ama onlar öyle mi? Ben istisnai olarak cömert davranabilirim ama onlar bunu yapamazlar. Kimse benden hesap soramayacağı için başansızlıklara göz yumabilirim; onlar bunu da yapamazlar; diğerleri anlan suçlayacaktır. Eğer tek bir kişinin tiranlığı tekdire müstahaksa, çok kişinin tiranlığı -tek bir tir^anın baskısını azaltmak bir yana ayıracaklardır- neyi değiştirecek sanki? Her göğüste, tıpkı benim göğsümdeki gibi, bir meleğin bir Şeytan'la mücadele ettiğini hatırlayarak insanlar hakkında yargı verebilirim; onlar veremezler çünkü bağımsızlık sapkınlığı Manicilik sapkınlığının bir ürünüdür, ki bu sap^^ak da her şeyi uzlaşmaz iyilik ve kötülük ta^nımlan çerçevesinde düşünür. Bir despot olarak benim

aydınla^rnş bilgeliğim, kalabalıklann çarpılmış bağırnsızlıkçı çabalanna yeğdir, Ludovico; onlar benden daha çok baskı uygulayacaklardır.”

“Sırf bu yüzden Pedro'nun hayaline bir kerecik olsun şans ^^^ayacak mısın?”

“Pedro'nun hayali bana bir kerecik şans tanıdı mı? Aynca, yaşlı adam öldü gitti; ister bu dünyada boğulmuş, ister diğerinde göğsüne bir mızrak saplanmış olsun, sonuç değişmez.”

"Pedro'nun yandaşlan sarayının dışına toplandılar. Gözü dönmüş mastiflerini üzerlerine salarak onun oğullarından kurtulduğunu sandın. Ama Pedro’nun çok daha fazla oğlu var şimdi. Senin huzursuz işçilerin. Se^in kaprisli hükümlerinden zarar görmüş olan kentliler. Zulüm gören ırklar, en az seni ve benim kadar Kastilya'mn ya da Aragon'un bir parçası olan, Gotlar, Romalılar ya da Keltler kadar Ispanya'nın bir parçası olan Mağripliler ve Yahudiler; tapınaklarda ve kitaplarda bıraktılar emeklerinin ve güzellikleri^. izlerini. Bu eski dünyada üç kültürün ve üç farklı inancın ortak evi olmak gibi bir armağana sahip başka hiçbir ülke yok. Onlara zulmetmek ve yurtlarından sürmek yerine, Hıristi-yanlarla bir arada yaşayabilmelerinin yollannı araştır ve senin gerçek kaleni bu üçlü bağ oluşturacaktır.”

“Benim kalem burası, bu saray, iki kutsallığın türbesi olarak yapıldı ki bunların ikisi de birdir: Benim gücüm ve imanım. Bana önerdiğiniz kaosu, yozlaşmayı, Babil kulesini istemiyorum...” “Mezarlı^nın ve onun sıkı birlik görüntüsünün duvarları dışında başka bir İspanya ortaya çıktı, Felipe, eski, özgün ve çeşitli bir İspanya, pek çok kültürün, gayenin ve tek bir kitabın farklı okunuşlarının eseri olan bir İspanya.”

“Tann'nın Kitabı yalnız bir türlü okunabilir; başka türlü okumalar çılgınliktır.”

“Sen farkına bile varmadan birçok insan santim santim ele geçiriyorlardı senin kutsal hakkının karşısında insani haklarını.

Hayır, buraya kapanmıştın ve farkına bile varmadın, keza hazine-boşaldığının ve Sevilla’h tefeciye mahkum olduğunun da farkına

varmamıştın ...”

"Sözlerin ve nesnelerin tesadüf etmesinin ötesinde, tüm okumalar Kutsal Söz’ün okunması olmalıdır...”

"Uyan artık: Şehirlerden biri zulüm görmüş bir adama sunduğu ibadethaneyi savundu...”

"... çünkü yukarı doğru çıkıldığında her şey eninde sonunda tek bir özdeş varlığa ve söze ulaşır: Tanrı'ya...”

“Uyan artık: Başka bir şehir senin atalanndan birinin kaprislerine karşı bir hakim kürsüsü kurdu...”

“Tanrı. Tanrı. İlk, yeterli, son ve yenileyici nedeni, var olan her şeyin.”

"Uyan artık: En uzaktaki şehirlerden birinde halk meclisleri toplanmaya başladı meseleleri tartışıp oylamak için ...”

"Ve bu yüzden, dünya görüşü bir ve tektir, eşsizdir...”

“Uyan artık: Başka bir şehir de derebeyliği kaldırdı ve serfle-re özgürlüklerini verdi.”

"Tüm sözler ve nesneler ebediyen belirli bir yere sahiptir, kesin hir vazifeye ve kutsal ebed.iyetle eksiksiz bir tekabüle...”

“Uyan artık: Daha başka bir şehirde keyflyete göre değil kanunlara göre hüküm veren bir mahkeme kuruldu ve insanların gözleri açıldı ...”

“İnsanın dünyası ve Tanrı’nın dünyası söze dayalı bir bildirim yoluyla ifade edilir, bu zenginleştirilebilir, birleştirilebilir ve yorumlanabilir, tamam ama ne olursa olsun değiştirilemez, Ludo-vı co...”

“Uyan artık: Bir şehirde fermanların için gizliden gizliye şöyle denildi: Dinleyin ama yerine getirme^n.”

^Ama sözlerin her zenginleş^^lmesi, birleş^^lmesi ya da yorumlanması bizi daima aynı hiyerarşik ve tümleşik bakış açısına götürür, gerçekliğin tek bir okumasına. Ve bu kanunun ötesinde hiçbir okuma caiz değildir.”

Uyan artık: İspanya halkı yavaş yavaş, gizlice oluşturmaya

başladı özgürlüğün kurumlarını.”

*Ya Rab birn, ya Rab'bim, yaram benim, yeter çektiğim..."

•1

j "Ne geçecek elime?”

^ “Böylece İspanya yeni bir dünya olacak, hoşgörü dünyası ve

insani alışverişteki erdemin kanıtı. Ve bu yeni dünyanın varlığı I sayesinde, denizin ötesinde gerçekten yeni bir dünya kurabiliriz, burada yaptığımızı orada da yapanz, yerli kültürleriyle bir arada i yaşanz."

"Hayal görüyorsun, Ludovico; pu^erestler ve yamyamlarla hiçbir şekilde bir arada yaşay^ayız bence.”

“Bizim din, hanedan ^ti^m. ve çatışma adına işledi

ğimiz suçlar daha bağışlanır türden değil. Eğer burada hoşgörülü olduğunu gösterirsen, eminim orada da ikna edici olacaksın. O dünyada Quetzalc6atl’m ahlakı nasıl iktidar tarafından sap^nldıy-sa, bu dünyada da İsa'nın ahlaki benzer bir şekilde saptınldı. Hem burada hem orada, dehşetten ve esaretten kurtulup birlikte geri dönemez miyiz ilkel iyiliğe?"

"Bunlann hecinin bana bağlı olduğunu mu söylüyorsun sen şimdi?"

“Bu inşaatın barakalannda, demirhanelerinde ve meyhanelerinde, komşu kentlerde ve atalarını buraya getiren kafileler içinde isyan ruhuyla birleşmiş olanlara kollarını açarsan."

"işçilerin ve kentlilerin, Mağriplilerin ve Yahudilerin çevremi sardığını ve beni tehdit ettiğini söylüyorsun. Bunu biliyorum zaten. Din adamlan arasında da mı isyancılar var?”

"Çok uzaklardan buraya gelen otuz kafile, her yandan, Portekiz'den ve Valencia'dan, Galiçya’dan, Katalonya'dan, Mayor-ka'dan. Eski Valdo'cu, Katharos’çu ve Ademi sapkinlıklannın gizli bilgeleri bu kafilelere katıldı keşiş ve rahibe, dilenci ve hacı kılığında. Çevren sarıldı, Felipe. Onları barış içinde huzuruna kabul edecek misin?”

“Ne vermeliyim onlara?”

“Bu krallığın yönetimine ortacık. Onların özgürlüğü, elbette seninki de. O öğleden sonra, sahilde bize hayalini anlatmadın ama korkularını açık saçık görmemize izin verdin.”

“Hiç korkum yo^u. Ne yaptığımı gayet iyi biliyordum. Onun tahtına o^^rnaya, iktidarını güçlend^meye ve doruğuna çıkartmaya layık olduğumu ispatladım babama. Şu anda beni tehdit eden dağ^^^ uğruna sahip olduğum her şeyi feda etmemi mi istiyorsunuz benden?”

"Yalnız değilsin. Benim üç oğlum var. Senin de üç kardeşin.” "Tahtımı gasp edecek olanlar mı, Ludovico?”

"Hiç sahip olmadığın varisler, Felipe.”

"Ve hiç istemediğim.”

"Felipe, sensiz hayatım asla aynı olmazdı: Seni o kadar sevdim. Oğullarımda, kardeşlerinde bizim tekil birliğimiz ile çoğunluğun birlikteliği arasındaki bağı gör. Onlar üç tane, hatırla: Dağılmadan artan birlik.”

"Merhametli ol, Ludovico. Bana karşı sabırlı olsunlar. Banş içinde ortadan kaybolmama izin versinler. Ondan sonra her şeyi alabilirler, isyan etmelerine de gerek kalmaz. Yazgımı sonuna kadar takip etmeme izin versinler...”

"Hiçlik bir yazgı değildir.”

"Belki hiçliğin gücü bir yazgı olabilir: Benim ayrıcalığım." “Bunu bile paylaşmayacak mısın?”

"O memnuniyetsiz işçilere, isyancı kentlilere, Mağriplilere, Yahudilere ve aforoz edilmiş sap^nlara söyle, sevgilerinden dolayı dağılsınlar ve beni rahat bıraksınlar, burada kapalı kalayım, sevgisiz. Tek istediğim bu.”

"İsyan da sevmenin bir türüdür. Ve yazgın sadece sana ait değil şimdi: Ne yaparsan yap, artık paylaşıyorsun yazgım. Sen istediğini yapabilirsin, o üç genç adam sadece buraya gelmekle dahi çoktan değiştirdiler senin yazgım; hiçbir şey senin daha önce tasarladığın gibi gitmeyecek bundan sonra; hiçbir şey önceden istediğin gibi olmayacak...”

"Değişmeyen dünya...”

"Yeni dünyayla ilgili haberlerle başladı değişim. Üçüncü gencin konuşmasını dinleyen ya da daha sonra duyanların hayallerinde ve arzularında şimdiden var yeni dünya.”

"Kısa hayat...”

tkinci genç onu uzattı, kutsal bir deli olarak yaşadı yazgısı-nr, hanedanın sürekliliğini en âciz, en hor görülen, en çarpık kadında, Barbarica da sağladı, sarayının içinde bulunan ruhlar arasında sevgiye en değer olanında, Felipe, evlilik müessesine adım attığında, isyanın kıvıl^^^M çaktı, insanlığın hanedana

kadar uzattı hayatı; artık senin olmayan bir yazgının tuhaf yoUa-nna, Felipe...”

"Ebedi şan ...”

"Birinci genç onu elde olan zevkin, faaliyete dönüşen arzunun, şimdide köklenen tutkunun üstüne kın-du... Felipe, Keşiş Simon h^^^kiarm ya da ölümün olmadığı bir dünyanın hayalini kurmuştu. Sen de korkularının hayaliyle karşılık ve^niştin: yalnızlık.”

“Eğer et ölemiyorsa, onun yerine ruhun öleceğini söylemişim. İnsanlarm özgürlüklerini ellerinden alırım ve köleliklerine ölümle son veremezlerdi.

Simon'un hayali de böylece mağlup olurdu."

“Ve eklemiştin senin de ebediyen şatonda kapalı kalacağını, muhafızlarının korumasına sığınacağım, asla dışarı çıkmaya cesaret edemeyeceğini, olası ölümünden daha kötü bir şeyden korkacağım: kölelerinin gözlerinde isyanın kıvılcımını görmekten."

“Bugün çevremin sarıldığını ve bunun bir kıvılcım değil yalazları arşa ulaşan bir ateş olduğunu söylüyorsun. Ama görüyorsun: Korkmuyorum."

"Hayır, daha farklı bir şey söylemiştin. Sen de hatırlamaya çalış. Yirmi yıl önce sahilde yapılan bir konuşma. Kalabalıkların adi ve mantıksız tehdidinden çok, tek yaptığı seni tanımamak anlamına gelecek bir isyandan korktuğunu söylemiştin. Kimseyi öldürmeyecek^. Sadece her birinin var olmadığına hükmedecektin. Neden onlar da aynı silahla karşılık vermesinler sana? Dünyanın intikarnı bu olacaktır: Senin varlığını unutarak seni öldürmek."

“Başka bir şey istedim mi? Ama bugünün isyancıları beni tanıyorlar, Ludovico çünkü bana meydan okudular...”

"Belki bu son şansındır. Eğer sen onları tanımazsan, o korkunç hayal gerçeğe dönüşecek. Kendi şatonda bir hayalet olacaksın.” “Başka bir şey istedim mi? Başka sefer onların hepsinin öldü-^^nesini buyurduğumu unutuyorsun.”

“Ne kadar nefret edersem o kadar seviyorum seni ve kendime açıklayamıyorum nedenini. Benim hayalimi kısır ve tek başına bir kibir diye mahkûm ettin. Haklıydın. Tek bir adamın edindiği bilginin inayeti Tanrıyı öldürebilir belki ama aynı zamanda bu bilgiyi edineni de öldürebilir. Bugün ise diyebilirim ki bilimin ben-cilğine karşı olan nefretim beni bir kez daha kollarına atabilir nefret ettiğim Hıristiyan Tanrısı'nın inancına. Sana hikayemi anlattım. O öğleden sonra söylediğin yolu izlemedim. T^ih, gizemli bir şekilde beni üç çocuğun yazgısına ve birçok yerde birçok ada-mm bilgeliğine kattı. Şunu öğrendim: İnayet paylaşılan bilgidir. Kimse onu kendisine saklayamaz. Gerçek yaratı payl^lan bilgidir, daima kırılgandır, pek çok arzu, hata, neşe, korku, beklenmedik kayıp ve ani keşifler tarafindan muhafaza edilir. İstesem de ayıramarn kendimi koruduğum üç

candan, Transito Sinagogu’nda-ki din bilginiyle yaptığım konuşmalardan, İskenderiye’de bir damda gördüğüm düşten, Filistin çöllerinde Cennet Halkı'yla belki birlikte geçirdiğim on yıldan, Split’teki tek gözlü kahinin sözlerinden, Venedik'te Valerio Camilo’nun tiyatrosunda gördüklerimden, Flandre’daki özgür ruh seferinden, yel de^rmeninde karşılaştığımız yaşlı adamdan ve anlattığı hikâyelerden, üçüncü oğlumun yeni dünyada gördüğü düşten, genç ve yaşlı her iki Celestina’nın yarenliğinden. Tüm bildiklerim, bir de bu hayatlar, bu hikâyeler ve bu sözcükler beni bütünlüyor. Sana bunlan vereceğim, bugün burada birleşen tüm bu olaylar, ^fikirler ve yazgılar yoluyla sana ender insanlann sahip olduğu şeyi verebilirim, Felipe: ikinci bir şans...” “Zavallı Celestina. Eksiksiz aşkı ne kadar arzuladı. Hangimiz bulabildik böyle bir aşkı? Şatoda seviştiğimiz o geceler boyunca biz üçümüz varabildik mi o mertebeye? Ne heyecanlıydı bilemezsin, Ludovico! Gündüz öldürmek ve gece sevişmek. Gençliğim orada sona erdi; belki hayatım da...”

"Felipe, dinle, ikinci bir şans ver. Bırak içeri girsinler, bu kez onlan öldürme, ta^nl teke^ür e^me, değişt^emez ol

duğunu kanıtlayarak özgürlüğünü kazan, herkesin özgürlüğünü kazan, ikinci kez yapmayarak ilk suçundan ebediyete dek arın.” “O sırada bilmiyordum. Ne tuhaf. Ne uzak bir hatıra bu, Ludovico. Tanınmamaktan korktum çünkü sevilmernekten korkuyordum. Sevilmek istemiştim. Isabel’i sevdim. Ines’i sevdim. Evet yoldaşımız genç Celestina’nın bana verdiği hazzı sevdim Ludovico: Yaşlı kadını tanıdım, Celestina Ana’yı. O beni hatırlamıyor. Dudaklanrun arasından beUeğini senin yanındaki bu kadına geçi^niş. Celestina ^^a, Ludovico: Baksana sevginin kaderine, durup bir baksana...”

Ikinci bir şans, Felipe, gençliğinde işlediğin suçu tekrar işleme...”

^Ama bugün, görüyor musun Ludovico, hiçbir şeyden korkmuyorum çünkü kimseyi sevmiyorum; görüyor musun Ludovico, artık açacak mısın gözlerini?”

; "Binyılın sonunda açacağım gözlerimi.”

“Ne zaman gelecek binyılın sonu?”

“Split’li kâhinin söylediklerini hatırla. Sibylla bildirmişti son imparatorun gelişini, banş ve bolluğun kralı, hakiki Hıristiyanlığın zaferi, Deccal'i mağlup edecek olan, Kudüs'e gidecek olan, tacını ve pelerinini Kafatası Tepesi'ne koyacak ve Tanrı'nın izniyle tahtı terk edecek olan, işte o başlatacak tarihe bir son verecek ebedi yargının beklentisi içinde olan tarihin üçüncü çağını. Yazılana göre bu kral dünyadaki tüm halklara hükmederek onları tek bir sürü halinde birleştirecek, ra novum adven^f rotum raitora¯*in orbem.* O tanrısal hükümdar sen olmalısın, Felipe, benim adıma ve senin adına, sana yalvarıyorum, kayıp gençliğimiz ve yeniden ele geçirdiğimiz hayatlarımız adına...”

“Gücüm kalmadı, Ludovico."

“Sana yardım edecekler. Onun için getirdim onları buraya. Sibylla şöyle dedi: Sırtında bir haç, ayaklarında altışar parmak. Üçüncü çağı başlatacaklar."

“Deccal. Onu nasıl tanıyacağım?"

“Tarihi yeniden yaratma şansını elinde tutuyorsun, Felipe. Senyor: Kendine galip gelmelisin.”

Senyor’un daha fazla konuşacak takati kalmamıştı; ve o gece Ludovico ile Celestina yatak odasındaki külle dolu ocağın yanı başında uyurken kesik başı tekrar sandığından çıkartıp şapele götürdü.

Orvieto'dan gelen resmin kaçışıyla sahipsiz kalan boşluğun önünde durdu. Kafayı ağarmış uzun saçlarından tuttu ve havaya kaldırıp yüzünü resme çevirdi. Baş kısılmış gözlerini kırptı. Senyor neredeyse çığlığı basacak, başı granit zemine fırlatıp yatak odasına sığınacaktı. Ama elinin titreyişi ve başın gözlerini kırpışı sırasında boş alan biçimler ve renklerle dolmaya başladı; Senyor gördüğü mucizeyle olduğu yerde donup kaldı; Orvieto'dan gelen resmin tüm çizgileri, hacimleri, figürleri ve perspektifleri Juliân'ın ışık üçgenine doğru nasıl aktıysa, şimdi de kesilmiş başın gözlerinden çıkan yeni figürler, manzaralar ve renkler sunağın arkasındaki boşluğa do^^ akıyor, bir kompozisyon oluşturma mücadelesi veriyor, yerlerini arıyor, ahenkli bir şekilde yayılıyor ve nihayet üç kanatlı bir resim halinde bütünleşiyorlardı.

Bunlardan birincisinde, sol kanatta ye^^zü cennetinin kayıp

vaadini gördü, uyumlu bir berraklık, hayvan, bitki ve mineral tüm yarattıkları birleştiren bir ışık; bir havuzdan zorlukla çıkan ilk m ah-luklar, kanatlı balıklar, samurlar, ardıçkuşları; uysal tepelerle çevrili bir vadide portakal ağaçlarının serin gölgesi, mavi bir göl ve gölün ortasından şafağın gül renginde fışkıran gençlik pınarı: Suyun içinde yıkanan tek boynuzlu atlar, suyun yüzünde kayan kuğular, kazlar ve ördekler; hemen pınarın arkasında ovanın üstünde zürafalar ve filler, onların ardında yükselen mor dağlar, dağları sarmalayan kuş sürüleri; ön tarafta üç kişi: Çimlerin üstüne oturmuş çıplak bir genç; yeni dünya hacısı; yüzünde masumiyet, hayret ve unutkanlık; onun yanına diz çökmüş uzun, bakır rengi saçlarıyla çıplak bir kadın; yüzü tıpkı genç Celestina'nınki gibi; ve onların ortasında o, Senyor, saçları daha uzun ama aynı kalın dudaklar, aynı sakalın ardına gizlenmiş aynı çıkık altçene, durgun bir delilikle bakan aynı gözler, aynı kellik başlangıcı, bir eliyle ka^nı tutmuş, adama sunarken. Senyor pek hoşlandı bu manzaradan, bu arada neden o adamla o kadını birleştirmekte olduğunu soruyordu kendine; genç adamın altında oturduğu lütu^r hayat ağacına takıldı gözleri, hurma yaprakları, gövdeden yukarı tirm^^^ bir sarmaşık, etli bir meyve; kesik baş elinde, cenneti tasvir eden kanata yaklaştı ve o zaman dehşet içinde gördü uzaktan algılanama-yan ayrıntıları: Dişlerinin arasında ölü bir sıçanla kaçan bir leopar, bir kurbağayı öldüren akrep, yüzükoyun uz^^uş bir bedeni yemekle meşgul, neredeyse insan denilebilecek ancak insan mı yoksa hayvan mı olduğu anlaşılamayan kara kıllı bir mahluk, dağlardaki mağaralara yuva yapmış kargalar ve gençlik pınarının dibinde, bir halkaya tünemiş her şeyi izleyen zamansız yaratık: baykuş...

Geri çekildi ve üç kanatlı resmin orta kısmını incelemeye başladı, geniş, ışıklı bir bahçe gördü, vücut bulmuş etten ihtişamlı bir goblen yaratıncaya kadar arda düzlüklere işlenmiş küçük insan fıgürlerinden bir evren, çiçeklere benzeyen, inci renginde, sarmaş dolaş iffetli oyunlara dalmış zarif bedenler, altta ve ön planda olan düzlemden ortadaki ikinci düzleme akan, ufka kan-şan üçüncü düzlemde son bulan etten bir nehir, hepsi de berrak maviyl^ enfes gül rengiyle, zeytin yeşiliyle yıkanmış: İnsan saadetinin parlak ve hoş yansımaları; Senyor ideal, elde edilemez ten-selliğin girdabında kaybolmuş bir halde bakıyordu; kısılmış gözler aniden açılıp kapandı ve figürlerin arasında korkunç hayvanlar belirdi, dev balıklar,

yırtıcı kuşlar, kocaman çilekler, ahudud$_u$l$_{ar}$, kirazlar, erikler; gö^ şeklinde bir kristal çiftlerden birini örtüyor-, başka biri bir midyenin iki kabuğunun altında neredeyse k$_a$yb$_0$l-muş; yalnız bir adam dev bir çileği yiyor kurbanını yiyen kara kıllı yaratığın oburluğuyla, bir adam elindeki çiçek buketini diğerinin kıçına sokmuş ve ikinci bir buketi de kendi kıçına yaklaştırıyor, ters dönmüş bir ayağın tabanına karga konmuş, ayağın sahibi uğursuz kuştan kurtulmak için ona dev bir erik sunuyor, içinden saydam bir silindir çıkan kırmızı bir meyve yüzüyor nehirde, meyvenin içinden başı görünen bir adam silindirin diğer ucunda oturan bir sıçana bakıyor, ikisi de birbirlerine bakıyorlar, daha yu-kanda meyvenin üstünde mavimtırak bir küre yüzüyor, camdan kürenin içine eb ediyen hapsolmuş bir çiftin oturduğu şeffaf bir zar, suya dalan bir kadının yalnız başı içeri girmiş açık bacaklan hâlâ havada, elleriyle bacak arasım kapatıyor ama bacak arasında çürümüş bir ahududu yuvalanmış; bedenler, hepsi de bir şeylerin tutsağı, kendilerinin, c^^^, aynanın, midyenin, mercanın, kuşla-nn, kabuklarm ya da baykuşun kasvetli bakışının.

“Mutluluk ve cam kolayca kınlıp parçalara aynlır," diye konuştu kesik başın ağzı Flaman dilinde; Senyor neredeyse elinden düşürüyordu başı; bir an için gözlerini kapadı, azmini yeniden kazandı ve üç kanatlı resmin orta kısmındaki ikinci düzleme baktı; yine gençlik pınan ve çevresinde geçit töreni yapan, normal atlara, tek boynuzlu atlara, vahşi domuzlara, tapirlere, kızıl akbabalara, keçilere, kaplanlara, ayılara binmiş çıplak erkekler ve kadınlar, sonsuz bir neşe ve matem çemberi, orgazm titreyişleri ve tüketilmiş zevkler, derede yıkanan beyaz ve siyah kadınlar, kafa-lanna tünemiş kuşlar: Tavus kuşlan, leylekler, kargalar. Senyor gözlerini hızla resmin en uzaktaki düzlemine çevirdi: Donmuş bir mineral göl, ortasında mavi çelikten bir küre, kürenin tepesinde pembe mermerden boynuzlar, zina pınan, yasaklı çiftler, zenci ile beyaz, kız kardeş ile erkek kardeş, anne ile oğul, baba ile kız, kadın ile kadın, erkek ile erkek ve onları sarmalayan buzlu dünya, mermer bitkiler, inci çiçekler, altın ağaçlar, cıva akan dereler, hepsi de çevrelenmiş dört taştan şatoyla: Senyor biraz daha yaklaştı, figürler çok küçüktü, yüzleri ayırt etmek mümkün değildi, yaklaşınca onlan görmek çok daha korkutucu bir hal aldı: Senyor eliyle kapattı yüzünü ve parmakla^mn arasından baktığı zaman gördü, evet, her yüz aynıydı, her yerde tekrarlanıyordu, onun yüzü, bu oydu, ta kendisiydi, çıplak, bir tünele girmiş, korkunç bir kuşun gagasından beslenirken, diğeri de lsabel’di,

Senyora, eşi, bir zenciyle sevişmeye dalmış, annesi, namı diğer Deli H^^n, bir şatonun kulesine saklanmış, başka bir tünele gizlenmiş bir figürün kıçına parmağını sokuyor, Felipe, küçük Felipe, benim sevgili oğlum, parmağımı şu küçücük kıçına sokayım mı?, Juliân ve Toribio, günah çıkartıcı ve Astronom Biraderler, bitkiden bir kulübenin içinden bakıyorlar, Isabel 'e kocaman bir balık uzatıyorlar, rahibeler, Milagros, Angustias, Clemencia, Dolores, hepsi çıplak, birbirlerini okşuyorlar, kirazlar asıyorlar birbirlerinin kulaklarına ve yine o, Senyor, diz çökmüş, anüsünde çiçekler, Ludovico tarafından sokulmuşlar oraya, kristal bir silindirin içinde Celestina, elinde bir elma, Deli Hanım'ın ve cüce Barbarica'nın gölgeleri tarafından izleniyor, Isabel, Isabel, değişmiş, saçsız, pudrasız, dünyanın tüm hüznü gözlerinde, kristal bir tünelden yüzünü yemek için ilerleyen şeytani bir fareye bakıyor, onun üstünde kristal bir küre, bir hapishane, Don Juan ve In£s şeffaf aynalardan bir hapishanede sevişiyorlar, Guzman, Guzman dört koUu ve dört hacaklı bir baykuş olmuş ve yine Don Juan, Budala ve yeni dünya hacısı, çıplak, Celestina'yla birlikte obanda meyve topluyorlar; işte yine hepsi şehvet bineklerinin üstünde, hepsi de aynı mahmuzla dürtülüyorlar, hepsi de aynı gemle dizginleniyorlar: Cennet, yeryüzü, deniz, ateş, rüzgar, sıcak, soğuk, resmin tamamını taçlandıran adet ayı başkalaşımlan; çember, dehşet, hırs, değişmez yasa, uyan, uyan, kınlganlık, kaçış, bir günlük çiçek: Senyor’un gördükleri bunlardı. Derken kesik başın dudaklarından sözcükler yine dökülmeye başladı:

“İşte gördüğün budur, senin çürümüş varlığın ... farklı bir şey yaptım ... öyle saf bir cinsel ilişki ki, Tann'nın gözünde bir dua gibi... vicdan azabı ya da Tann korkusu olmadan tenin faaliyeti ... Dıştaki adam içteki adamı lekeleyemez... daha çok sever Tann’yı? Hor görülmüşler ve kulluk edenler mi, günahkarlar mı, hemcinslerini seven kesenekçiler ve Samiriyeliler mı? Bak yaptığım resme... Solda asıl cennet, daha önce bir olan, iyi tanrının, yüce çift cinsiyetli kutsallığın sureti olan erkekle kadın kötücül bir tann tarafindan aynldığında... Ortada, insanın özgür ruhuyla eski haline getirilen cennet; Tann ihtiyacı olmadan: İlk günah diye bir şey yok, bedenler masum... Ve şimdi, alçak, sağa bak, bak da gör yarattığın gerçek cehennemi...”

Bunun üzerine Senyor, Medusa'nın kurbanlan kadar çaresiz, resmin üçüncü ve son kanadına baktı. cehennem, yangın yeri, her şey tutuşmuş, her şeyin

üstüne ateşin kızıllığı vurmuş, hepsi de bir kez daha birleşmiş, Ines bir domuz olmuş sıska Don Juan'ı baştan çıkartıyor, diğer iki genç çarmıha gerilmiş. Budala bir arpa, hacıysa bir rebaba bağianmış, ikisini de yılanlar kemiriyor, Deli Hanım çırılçıplak yatıyor, bir semenderin akşam yemeği olmuş, Isabel kafasının üstünde bir zarla ayakta duruyor, omzuna kukuletalı bir iblis çöreklenmiş olan Ludovico yüzünü saklıyor; giysili ve sorguçlu kocaman bir kuş, anadan doğma Toribio'yu elinden tutmuş götürüyor, Guzman, evet, Guzman ters dönmüş bir oyun masasına iğneyle tu^^^lmuş, Barbarica, elinde gül renkli kocaman bir gayda aklığıyla hoplayıp sıçnyor, rahibeler, gözkapakla-n olmayan burunsuz ağzı açık canavarlara dönmüşler, çıplak popolara yazılmış portelerden okuduklan nağmeleri söylüyorlar, keşişler bir santurun altından kafalannı uzatmış bakıyorlar, Toribio çıplak yatıyor, bir makinenin demirden koluyla kendisine işkence ediyor ve o, Senyor, tanımlanamaz bir canavar, taç yerine kafasına bakır bir kazan takmış insan kılığında bir kuş, tahtadan bir helaya oturmuş birbiri ardına insanlan yiyor, sonra artakalanları boktan tahtının kuburundan aşağı, alttaki dışkı çukuruna sıçıyor, her şeyin ortasında o baş var, şu anda havada tuttuğu baş, kesilmiş baş, solgun, kınk bir yumurta kabuğuna iliştirilmiş, bembeyaz kemikten gövdesi ve uzun bacaklan kayboluyor devasa mavi takunyalann içinde, yüz, gövde, bacak, surat, yumurta ve kemik rengi, hayaletimsi bir beyazlıkla taşlaşmış çirkin bir huş ağacı; daha yukanda, yukarılarda yanan bir dünya, yalazlardan bir yapı, sarayı, ömür törpüsü, iktidannın tahtı, imanının kalesi, yok oluş, bir harabe, bir lağım...

İçinden yükselen hırıltıyı bastıran Senyor zorla kapadı kesik başın ağzını; incecik dudaklan ve kötü tıraş edilmiş yanakları taş gibi sertti ve kapanmamak için direniyordu; bir eliyle başın gözlerini kapadı, gözkapakla^rn indirdi, bir sürüngenin derisi gibi gevşek ve kaba dudakları vardı; başı resme doğru fırlattı, baş gidip üç kanatlı resmin ortasındaki çelik küreye, ebedî gençliğin buz gibi kaynağına çarptı ve düştü, tuvalin üstünde kandan bir yıldız bıraktı; ve resimden aşağıya doğru süzülen bu kanlar resmin eksik bir parçasını tamamlar gibi, küçük gotik karakterlerle Senyor'un zorlukla okuyabildiği bir isim yazdılar:

^İTOBIDİUS bo&j)

Ve Senyor üç kanatlı resmin kanatlarını kapatmak için koştu, sonsuza dek uzaklaştırmak istiyordu o korkunç hayat manzarasını, hırsı, düşüşü, tasarlanmış ya da yaratılmış olan her şeyin mutluluğunu ve ölümünü; Flaman resminin kanatlarını kapamak isterken; ellerinin yeni bir resme dokunduğunu fark etti, bu nihai resimde ise yeryüzünün dıştan görünüşü vardı, kusursuz bir küre, şeffaf ve boş, sularla çevrili, yeryüzündeki ilk kara parçası, ay ışığı altında ve orada Tanrı, dünyanın dışında bir konuma sürgün edilmiş adi bir şekildi, sanki dünya daha önce var olmuştu, çok uzun zaman önce, Tanrı ve Kutsallık daha yeni gelmişti, kinci, zayıf, yavaş, aceleci, yeni gelenler; resmin üst tarafına doğru altın harflerle yazılmış bir yazı vardı: *tâdes hic terram novam: ac caelum novum: novas insu^.*

“Aman ya Rab'bim, ya Rab'bim, yararn benim, yeter çektiğim!" diye haykırdı Senyor. “Dünyanın sonu mu bu, yoksa başlangıcı mı? Dünyanın başlangıcı mı, yoksa benim dünyamın yıkılışı mı?"

Isyan

Pek muhterem beydendiler: Krallığımızda, meydana gelen o^-lar bizi bir patlamanın eşiğine her geçen gün daha da yaklaştınyor ve d^^Mnlanmız bunun farkında. Bu durum karşısında yaplması gerekenin mümkün olduğu ^^.r hızlı bir şekilde silahlanmak olduğu kanaatiı^^z. Öme, tiraniann gücünü e'^mından almak, sonra da huzur ve güven ortamı sağlamak &n, nereden buldun bu mektubu Catilinon, verdi sana bunu, hem ne biçim bir mektup bu elle yazılmamış sanki, harflerin hepsi bir örnek ve parmağımla dokununca mürekkebi sıvanıyor kâğıda, adresine gelirken ben el koydum, Senyor Don Guzman, Calatrava Kumandam'na gönderilmişti ki sizin de bildiğiniz gibi kendisi, efendim Don Juan'ın kılıcıyla can vermişti; Kumandan’ın uşağı rolü yapmam gerekti çünkü Avila'dan at sırtında gelen telaşlı kuryeler büyük bir gizlilik içinde verdiler mektubu, ben de kendi kendime dedim ki, burada bir dolaplar dönüyor, eh, kralın huzuruna da çıkamayacağıma göre, getirip zatıâlinize vereyim, diye düşündüm, *Ve her şey-önce hepimiz bir araya gelmeli ve bu krallıklardaki bozuk düzenin yerine yeni bir düzen kurnıalyız çünkü böyle çok saytât ve bir o da öı^mli meseleler konumda, çok sayıda ve olabildiğime*

s

/

ofom kurullann karar vermesi gerekir; daha yeni başlıyorlar müzakerelere, Catilinon, hemen harekete geçmeliyim, hemen gidip bu haberi yetiştirmeliyim işçilere, Budala'nın serbest bıraktığı Mağ-ripli esirlere ve Yahudilere, çabucak dolaşmalıyım demirhaneleri, barakalan, atölyeleri ve meyhaneleri, vakit geldi, Senyor elinde bir Gorgon kafasıyla donakalmış halde sunağının önünde duruyor, kapılar açık, muhafızlar ortada yok, içeridekiler kasırganın geçip gittiğini sanıyorlar, çık dışan, Cato, çık dışan, çapkın seni, işini yap, *Gayet iyi biliyoruz baylar, çoğu bizi yerecek, sonradan tarih kayıtlannda iftiralar atacak birçoğu, ayaklanmayı kışkırtmakla suçlayacaklar bizi. Ama onlarla bizim aramvm Efendimiz Tann'yı şahit k^uyoruz, hakim s^^oruz, bizim niyetimiz bellidir Çünkü bizim amacımız Kralımız'ın, Senyor'umuzun yerine geçmek değil, onun yandaşlanma tiranlığından kurtulmaktır çünkü Kralın onlara bafyettiği gibi ^^.kluk bahşetmiyorlar bize, köle^^^işiz gibi davranıyorlar,* ben sizden biriyim, ben, Guzman, avcıbaşı ve siz, kalfalar, mimarlar ve ustabaşılar, kim kendini güvende hissedebilir Senyor'un çılgınhğı ve kaprisi karşısında, gördünüz birkaç gün önce içinizden birinin başına gelenleri, Senyor'un buyruğuyla dili ve elleri kesilmiş olarak terk etti burayı, içeride şahit olduğu kapkara bir sırrı anlatıp yazamasın diye; dün onun başına geldi, bugün bir başkasının başına gelecek aynı şey, yann belki sizin ya da benim; itibar sahibi yoldaşlanmızın cesaretini örnek alın, Avila, Toledo ve Burgos kentlerinde yaşayanlar başkaldırmaya hazırlanmışlar krallıklan keyfilikle değil yasalarla yönetilsin diye; kapılar açık, gözlerimle gördüm; harekete geçme zamanı geldi, Jeronimo, Martin, Nuno, adaletsi^ik adaletsizlik üstüne geliyor, kızgınlık artıyor, evet, yirmi yıl önce Senyor benim gencecik kan-mı düğün günümüzde elimden aldı, onu kirletti, bu yüzden kızcağız çıldırdı, asla beynim olmadı, derebeylik h^akymış bu, bakirelerin ırzına geçme hakkı, gelip burada iş buldum, bir fırsat kolladın, işte artık o an geldi, Martin, Nuiio, hak, hukuk, ibret olsun diye ağabeyimin açlıktan, susuzluktan ve soğuktan öldürülmesi buyuruldu, çırılçıplak soyulup kışın soğuğunda Navarra'da bir tepeye bırakıldı, çevresine muhafızlar dikildi, buyruğu veren şimdi bize h^^eden herife bağlı olan bir senyordu, eğer o soylular böylesine zalimlikler yapıyorlarsa, başlarındaki adam kim bilir ne yapar?, Nuii.o, yan özgür olmak ve yurdumuzu terk etmek için, babalarımızdan kalan topraklan doğduğumuz yerin beyine teslim ettik, işte

buradayım, sizden daha az yaralıyım, Jerönimo, Martin, Guzman ama en az sizin kadar kararhyım, *Bu kargaşa içinde yalnız olduğumuzu sanmayın baylar, do^^yıt söy^mek gerekirse, her üç zümr^ temsil eden pek çok say^değer beyefendi* de *bize katıldı,* Senyor'un otuz atasının muhafızlar ve teberdarlar eşliğinde, ilahiler okunarak, ölü bedenleri gölgeliklerin altında, yanlann-da tüm tarikatlardan piskoposlarla buraya getirilip gömülmesi kaç para tu^?, heyelanda ölen, öldüğü yerde çürümeye bırakılan ve dul kalmış eşinin orada matemini tuttuğu işçinin gömülmesi kaç para tutardı?, öküzler bizden daha şanslı yiyecek bulma konusunda, onlar için iki yıllık saman, ot, buğday ve çavdar depolandı, oysa biz bu işi bitirdiğimizde ve üç ayda bir aldığımız beş dukalık ücretlerimizi tükettiğimizde bir günlük bile erzakırmz olmayacak e^nizde, *ve nitekim Segovia'da, Leon'da, Valladolid ve Toledo'da, Sona ve Salamama'da, Avila ve (^adalajara'da, Cu-enca ve Bu^os'ta, Medina ve Tordetil^'ta, orta taba^^-n beyefendiler bizimle aynı şeyleri söylüyorlar; yargıçlar; jüri üyeleri, belediye releri ve katipler; katedral papazlan, başrahipler, başdiyakoz-lar; dekanlar ve koro şekeri, din bifânleri, komutanlar ve mareşaller, hekimler, avukatlar ve üniversiteli fa, cerrahlar; tüccarlar ve rehitâ-fa, noterler ve ettacılar;* sürüleceksiniz, Yahudiler, zulüm göreceksiniz, Mağripliler, size yer olmayacak bu an kan krallığında, saf ^^istiyanlar, an kzınlar, imsiniz siz, kaç kişisiniz, Mozarap Hı-ristiyanlann Müslüman topraklannda, Müslüman müdeccenlerin Hıristiyan ülkelerinde yaşadıklan bir dönem vardı, birbirlerine hoşgörüyle yaklaşıyorlar ve Yahudilerle de bir arada yaşıyorlardı, Kitap'ın Üç Halkı diyorlardı kendilerine ve Kastilya Kralı San Femando, üç dinin krah ilan e^nişti kendini, Mağripliler ve Yahudiler gotik bağnazlığa mimariyi ve müziği, endüstriyi ve felsefeyi, tıbbı ve şiiri getirdiler, hükümdann gücünü aşmasın diye engisiz-yon zincire vurulmuştu ve böyle gelişti kentler, yerel bağımsızlığın kurumlan biçimleniyordu ama şimdi, engisizyonun yeni güçlerinden kim kaçıp kurtulabilir?, şüphe etmedikleri, suçlu bulma-yok edilmesini emretmedikleri tek bir masumane faaliyet kaldı mı, nasıl savunacaksınız kendinizi işkenceye, zindana atılmaya, ölüme, hayatlarınızın, ailelerinizin ve mü^erinizin elinizden alınmasına karşı?, kime başvuracaksınız, neye dayanarak başvuracaksınız, okuyun, hepiniz okuyun Senyar'un çıkardığı şu fermanı: Masumiyetini kanıtlamadıkça herkes suçludur; gergide mi kanıtlayacaksın, Mağripli, bukağıda mı, İsrailli, teşhir direğinde mi, serf?, *ve şehirlerimizdeki diğer tüm mesleklerden olanlar; dükkânlar; duvarcılar; zırhçılar; gümüşçüler, kuyumcular;*

kehribar tacirleri, bıçakçılar; tuzcular; kandilciler; pöstekicifa, şapkacılar; kır-^alar; tuhafyecıler; ketenler, çorapçılar; külahçılar; koşumcular;

kunduracılar, tttifa, berberfa mobityacılar, marangozlar, taşçılar, peçeteciler, nasihat etme vakti değil, harekete geçme v^tö, evet, Guzman, harekete geçmek, şimdi Senyor'un mıntıkasının ^m ortasındayız, kapılar açık, saray eşrafı ya uykuda ya da acayip ibadetlerle meşgul, olup bitenin farkında değiler, hiçbir direnişle karşılaşmadan zulrnün kalbine saldırabiliriz, onu parçalara ayırabilir, bir vuruşta kellesini uçurabiliriz, elimizde mızraklanmız, çubuklanmız, zincirlerimiz var, senin demirhanelerinde işlediğimiz çelikten, Jeronimo, yoksullann silahlan, acele edin, kapılar açık, *böylelikle baylar, herkesi etkiden adaletâliklere bir son verme yolunda* m *krallıkta yaşayanlann g^&l iradesi adına konuşuyor olmamız ve yine* m *yüzden yaptıklanmızın ve yapacaklanmızın anl^lmış olması,* sizden *savaş başlatmak tyn para ist^^işimiz, daha çok banş ar^^ında değerli tavsiyelerinizi ma e^^miz yeterli bir mazeret olmalıdır,* nerede sürülerimizi götürdüğümüz ladenler, ha?, tam burada hiç kurumayan bir dere vardı, hemen yanında da hayvanlann yaz kış tek sığınağı olan bir o^an; şimdi yalnızca kara tülden güller açıyor bu mahved^mş bahçede; peki ya daha sonra ne olacak?, şüphen mi var, Jeronimo?, sadece hatırala-nın var, Martin, hatırlıyorum, kapılar açık, önceki katliamda da öyleydi, kapılar açık, kendinizi sakının, bekle, artık buna i^ıkân yok, Jeronimo, bak şu kalabalığa, hep birlikte gidiyoruz, ovadan Senyor’un şapeline inen merdivene doğru, oydu açık kapı ve hiç kapanmamıştı, o kapıya hep hürmet ettik, ne beyinsizmişiz, Tanrı'm, hep açıktı, bizi nasıl küçümsediklerini görüyor musun?, bizden bu kadar az mı korkuyorlardı?, ovadan şapele inen otuz basamak, mezar odasına varmak için tek yapmamız gereken merdivenden inmek, herkes, ellerde silahlar, kargılar, mızraklar, zincir, çelik, çapalar, ufak baltalar ve meşaleler, işçiler, Araplar, Yahudiler, sapanlar, dilenciler, kalfalar, orospular, keşişler, Simon, M^tm, Nufto ve Jeronimo, hepsi kalabalıkla beraber sürükleniyorlar at kişnemeleri ve boğalann böğürtüleri arasında, hayvanlar çitleri parçalıyor ve Kastilya Ovası boyunca koşturmaya başlıyorlar, dehşete kapılmış, öfkeli, ter içinde, kişnemeler, bö^^tüler, toz, sürüler halinde yükselen kargalar, herkes merdivenden aşağı, *Bu şehirlerdeki gençllerin çoğu Senyar'un en son fermanlanna ^an etti-hemen tilaha sanlmak isfyorlar ve demokratik bir rqim kurmamız gerektiğine onlan ikna etmek için çok uğraşmak gerefa&k,* om-

nia eo consulta tendebant ut democratia, yine *de kanuni yollan iz^erek özgürlüğün ele geçirilemeyeceği cevabını verecek fa bize,* de libertate nunc agitur quam qui procurant nullas adiunt leges, omni virtuti pietatique renunciant, her şeyi lekeleyenler için mi kanun?, hiçbir şey önermeyenlere merhamet mi?, Simon, hepiniz, bize katılın, cüppelerinizi çıkartmayın, keşiş ve rahibe kılığında katılın bize, dilenciler, hacılar, münzeviler, fahişeler, Pedro Valdo'nun takipçileri, Roma’nın aşınlıklanna karşı, taç giymiş yılana, sahte papaya, engisizyonun gücüne karşı, şimdi, yürüyün, ah, kusursuz Katharos' çul ar, burada oturur kötülüğün ıl^, haydi yakalım oturduğu yeri, burası Şeytan'ın evi, Ademiler, ilk babamızın ve oğullarının masumiyetine inananlar, saraya, herkes, kapılar açık, peşimden gel, Simon çünkü gördüm insanın hastalığım, hüznünü ve yoksulluğunu, peşimden gel, kör hançerlerinizi kınlanndan çıka^m, sopalarınızı kaldınn yukan, meşalelerinizi yakın, *Çabuk harekete geç^^ek onlan zapt etmek zor olmak, ve bu yüzden baylar, müsaadeniz olursa elinizdeki mektufm okumanızı, sonra hiç vakit kaybetmeden temsilcilerinizi Avila Cuntasına gön^^enizi rica ediyoruz, ve emin olun ki durum çok acil olduğundan,* ne *kadar geç kalırsanız İspanya'ya o kadar <pk zarar v^miş ocaksınız* ama daha önce, Guzman, çabuk ol, gidin, Senyor, çıkıp gidin bu şapelden, yatak odanızdan uzaklaşın, fırtına dinince-ye kadar en derindeki zindana sığının, bakın merdivenden inmeye başladılar bile, neler söylüyorsun, Guzman?, yalnızca çıkılabi-lir o merdivenlerden, kimse inmedi oradan, hiçbir zaman, ölümümü ve ^diriliş^ni gördüm ben çıktığımda, onlar da hayatlarını ve ^^^lerim görrnek için mi iniyorlar?, ne hayat ne de diriliş, Senyor, her şey ayarlandı, tıpkı yirmi yıl önce olduğu gibi muhafızlar saklandı, her şey gayet masum görünüyor ama herkes harekete geçmeye hazır, tıpkı yirmi yıl önce sizin yaptığınız gibi, Guzman, sana böyle bir emir vermedim, yüreğimde kabaran bu sorunu çözemedim hâlâ, kendi ruhumla tartışıyorum, artık çok geç, Senyor, kaçın, gizlenin, yığınlar halinde iniyorlar merdivenden, silahlılar, ben sadece yirmi yıl önce sizin yaptığınız işi örnek aldım, bana öğrettiklerinizi hiç unutmadım, gidin, Senyor, yeni dünyadan gelen hacıyı ve son yedi gün yanınızda olan kişileri, Aragon'lu kör flütçüyü ve içoğlanı kinğındaki kızı bulacağınız zindanlara inin, çabuk olun, Senyor, alın bu mektubu da, hep söyledim size, baş-

ka, daha fena isyanlar hazırlanıyor, ya^^nlerin önüne geçmek için bu^^kü isyarn bastırmaLsınız, çabuk olun, gidin, ^nyor, bırakın sizin yerinize işleri

halledeyim, ne de olsa köpeğiniz Bocanegra öldüğüne göre, kimse benden, Guzman'dan daha sadık olamaz zatıalinize, *ve Cunta 'da ele alınacak tüm meseleler Tann 'ya hizmet etmek için görüşülmüş ofaak: Birini, Kralımız Senyor'a olan sefahatimiz. Ikin^ti, krallığımızla ba^n sağlanması. Üçün-(^cü, taht verasetinin karara bağlanması. Dördüncüsü, köylüce verilen zararlann tazmini. Beşincisi, belediye meclislerinin aldıklan kararlann ihmal edilmesi sorunu. Altına, i içimizde ortaya*

çıkan despotlar. Yedimsi, m *krallıklarda alınan vergim ve*

herkesi usandıran ttâzfo, gördünüz mü mezarlan?, ^rn bizi böyle gömebilir ki?, bakın şu sahte kilisenin, sahte papa^^ tantanasına, iffetsiz hükümdann refahına, kaldırın lahit kapaklannı, vurun mermer heykellere, kemikleri alıp yere çalın, çekin sunak örtüsünü, kutsal şarabı kafanıza dikin, Komünyon ekmeklerini midenize indirin, babalanmızın hayatları boyunca yediklerinden daha fazla e^nek var bu tapınağın içinde, çapalannızla yaralayın sütunları, sandıkları devirin, dekan önlüklerini, koro cüppelerini, atkılan kuşanın, beş kısır yıl boyunca inşa ettiklerinizi bir günde yıkın, bir kraliyet mezarlığı yapmak için beş emek verdiniz, yıkın, parçalayın!, geçin koridorlardan, avlulardan, dehlizlerden, mutfaklardan, ahırlardan, zindanlardan, mahpusları serbest bırakın, yiyecek ne bulursaruz ağzıruza atın, örteri yı^rn, ahırları yakın, hücrelere gidin, dua edin, kardeşlerim, Senyor için yakarın Tanrı'ya, kapılar kapalı, demir çubuklar ve zincirlerle desteklendi, dua edin, Tanrı seni korusun, Kraliçe ve Ana, İnsaflı Kraliçe, kehanet gerçekleşti, Deccal'in ordulan geldi, Angustias, Clemen-cia, Dolores, nereye kayboldun Inesilla?, nereye gitti onu göremiyorum?, kim bilir, Başrahibe Milagros, doğuştan şamatacıdır, pek meraklıdır, kapının demirini sıkıca yerleştir, iyice kilitleyin, *Ey Günahsız M^em,* günah işlemeden gebe kalan, yatak odalarına, oraya gidecekler, onları arayacaklar, Senyor, Senyora, Budala, cüce, Deli Hanım, hepsini saklandıkları yerde bulacaklar, ondan sonra, *Bunun için, Ispanya 'nın* m *yedi günahını çıkar^rnk için, Kutsal Cunta'da yedi çare bulunması gerektiğine inanyoruz, kuşkusuz siz de* aynı *ş^ dönüyorsunuz,* ne *de olsa hepiniz aklı b^n*-da *insanlarsınız. Bu yüzden, tüm* m *meselelerle ilgilenirken ve onlar*

için en ektifaz çareleri bulurken, d^^anlanmız bizim Cunta'yla birlikte eyan ettiğimizi söyl^e^^ecekler ancak bizim Roma'nın yeni Brntus'lan

olduğumuzu söy^ebûirleri, yurdun kurtancılan, Martin, elinde bir meşaleyle pencereleri kurşunla konturlanmış koridorlarda koşturdu durdu, kapılan açtı, hiçbir şey bulamadı, Senyor, Senyor'u ele geçirmeliyiz, talimat buydu, tek vuruşta tiranın kafasını kesmeliyiz, Senyora, Senyora'yı bulun, kapıyı açtı, zemini beyaz kumla duvarlan Arap desenleri ve halife örtüleriyle kaplı yatak odası, Senyora yatağın başında diz çökmüş, yatağın üstünde ölü bir adam, uzuvlardan ve parçalardan yapılmış bir mumya, birçok kez gördüğü ve arzuladığı kadın, o taşla dolu el arabasım sürerken, diğeri bileğinde şahinle güneşin altında ken, o yumuşak beyazlığın göründü, o dokunulmaz güzellik, burada, elinin altında, nihayet, alev alev yanan meşaleyi kumlarm üstüne fırlattı, çÖlde yangın, arzuyla yanan bir beden, istediği şeyi almalı, bekleme ^artık, aç beden, canlı bir ten, kadını yakaladı, diz çöktüğü yerden kaldırdı, kadın feryat etmedi, konuşmadı, mavi gözler, parlak, cüretkâr, n^^ dudaklar, hafifçe aralık, uçlan yukan klv^^ş, yan çıplak göğüsler, şeytani, süt beyazı, kadını belinden kavradı, şiddetle öptü, kadın onu itti, onu itiyor, uzaklaştırmaya çalışıyordu, sonunda onu tanımıştı, gerçek bir erkek bedeninden yükselen hayvan, ter, sanmsak, bok kokusunu duydu, göğsünü, esmer kollaruu tırmaladı, isyan, neydi bu, nerede oluyordu, nedeni neydi, burada, şimdi, delice arzuladığı şeyi alıyordu, başka hiçbir şeyin önemi yoktu, Martin yırtıverdi Sen-yora’nm giysisini, kadının göğüsleri meydana çıktı, meme uçlarını emdi, onu kurnun üstüne yatırdı, elini kalçalarının altına soktu, penisi peştamalı zorluyordu, onu bu engelden kurtardı, erkekliği bir ok gibi ^^^niş, zonkluyordu, yapış yapıştı, diğer eliyle kadı-^ ağzını kapattı, bacaklarını açtı, hâzinesini gördü, o ormanı, o deniz dibini, girmek üzereydi, bir gümüş balıklar okyanusuna dalmak üzereydi, girmek üzereydi, kapı açıldı, kurnun üstünde aceleci ayak sesleri duyuldu, girmek üzereydi, Guzman'ın hançeri Ma^in'in kürekke^aklerinin arasından girdi ve genç işçi Senyora’nın geniş eteklerinin üstüne cansız düştü, kadın parmağını ısırdı, bakışlan ateşliydi, Guzman ayakta, hançeri elinde, Martin yüzüstü yerde, ölü, penisi Martin’in gövdesi ağırdı; Guz-

man onu nemli koltuk altlanndan kaldırdı, yüzüstü fırlattı kumun üstüne, kum kanla lekelendi, sessizlik, nihayet, sana borcumu nasıl ödeyeb^^m, Guzman?, sessizlik, Guzman'ın gözleri kapalı, kanlı hançeri anında, bana hiçbir borcunuz yok, Senyora, yapacak başka işlerim var, Guzman yatak odasından çıkarken Senyora’nın kahkahası çın çın çınlıyordu duvarlarda, Senyora’nın aşağılayıcı, tanrısal kibri sözcüklere döküldü: çanak yalayıcı,

aşağılık adam, Don Hiçkimse, nasıl cüret edersin bu erkekle zevk içinde tepişmemi engellemeye? *Hiç fikrimiz s<anılmadan her söylenileni yapmaktan usandık* ve *üç zümrenin g^l iredemle doğan Cunta 'da bir araya geldik, Kralımız Senyor'un son f^^nlanyla ortadan kaldınlan kanunlan yeniden yapılandıracağız, tüm halkın meclisleri tarafından onaylanmadığı surece fazdan hiçbir vergi ödemeyeceğiz,* ve mutfaklarda kazlar, körpe güvercinler, yılanbalığı börekleri, Luque'den, Toro'dan, Madrigal'den gelme şarap fıçılan, al iç, sen, sen, sen de iç, hepiniz için, doldurup doldurup için, için ve unutun şu nohut karavanasını, sen, dilenci, sen, orospu, sen, münzevi, bırakın deWer homurdansın, Keşiş Simon ve onun mistik apukuryacıları, hepsi şapelde toplanmış, içlerinden biri tarafından yapıldığını iddia e^ttikleri üç kanatlı bir resmi koruyorlar, diğer yandan sunak örtüsünün lekelenmesini veya yırtılmasını engellemeye çalışıyorlar, tapınağın sahipleri, yeni ^n, onanlmış Hıristiyanlık, üçüncü çağın başlangıcı, saflık, sahte putlarm yıkılışı, hayır, saflığın yokluğu, dünyada tüketilmiş bir beden ki, ruh annmış olarak cennete varabilsin, tartışmalar, kırbaçlamalar, çığlıklar, anadan doğma havariler, erkek ve kadın, sunağın önünde düzüşen birbirine geçmiş bedenler, tıpkı Flaman resminde olduğu gibi, Simön, kollarını başının üstünde sallayarak bağınyor düzeni sağlamak için, düzen, düzen, Ademiler, özgür ruhun yandaşları, aydınlanmışlar, kral mezarlarının üstünde uzanmış yatan Katharos' çular, ölüm iradesine adanmışlar, ölümü bekleyenler, bedeni lekelemeden çabucak yaşayıp bitirenler hayatı, kusursuzluk, Valdo'cular, yoksulluk, refahı ortadan kaldırın, taş taş üstüne bırakmayın, çekişmeler, Valdo'cularla Ademiler arasında yumruklaşmalar ve hakaretler, resmi parçalayın, hayır koruyun, koş-tura koştura Astronom Toribio'nun kulesine çıkan Araplar, korkma Birader, hiçbir şeyi kırmayacağız, hiçbir şeye dokunmayacağız, bırak biraz yüksekte kılalım namazımızı, uzun zamandır solucanlar gibi sürünüyoruz, bırak burada, göklerde yakaralım Tan-

rı'ya, Yahudiler bir avluya oturdular, beklemek için, *ve bu müh-tedilw daha fazla zulüm gönneyeceker ki, onlar doldurdular İspanya 'nın l^alannı emekliyle, keza çoktan Hvrtâyan topluluk-lannın arasına olan müdeccenlere de eziyet edilmeyecek, kim*

seye s^ra*yüzü^fa. zulmedilmeyecek artık,* ve Jerönimo, Senyor'un sarayını işgal eden kalabalıklardan ayrıldı, aramaya başladı, dara-^ nemli sarmal

merdivenlerden toprağın altına duvarlarından kara sular sızan en derin zindanlara indi, zindan duvarlanndan sızan kara sular artık yeryüzüne, atların ve boğaların toynaklan-nın yankılandığı, sıcaktan kavrulan ovaya ulaşarnıyorlardı, orada bir hücrede, tahta bir sıraya kurulmuş, bir heykel gibi kıpırtısız duran Senyor'u buldu, düşüncelere d^mış, çevresinde olup bitenlere tamamen kayıtsız oturuyordu, dershanesindeki yalazlar gibi kızıl sakallı kocanuş adam ona şöyle dedi: Beni hatırladın mı?, ve Senyor hayal dünyasından çıkarak ona baktı ve başını iki yana salladı, hayır; Jerönimo, yirmi yıl önce, çiftlikteki düğün, uzun zamandır bekliyorum, Senyor Felipe, çok zaman geçti ama işte buradayım elimde zincirlerle, senin için yaptığım zincirler, istediğim gibi öldürmek için seni, kendi emeğimin ortaya çıkardığı bir ürünle, öldürünceye kadar dövmek için seni ve Senyor tekrar başını kaldırdı, gülümseyerek dedi ki, seni hatırlamıyorum, seni tanımıyorum, sen kimsin bilmiyorum ama bana vereceğin şey için minnettarım sana, ölüme hazırım, ölümü arzu ediyorum, çok dindar bir Hıristiyan olduğum için hayatımı kendi ellerimle alamadım, bu hayatta en çok arzuladığım şeyi ver bana, sen, bir yabancı, sen, bana göre hakikatte var olmayan bir adam, ebediyette minnettar olacağım sana, Jerönimo duraksadı, Senyor'a şöyle bir baktı, evet, dedi, haklısın, yaşamak işkencedir sana, istediğin şeyi vermeyeceğim; zincirleri Senyor’un ayaklarının dibine fırlattı, kara zindandan çıktı, tuhaf bir tatminle, tuhaf bir şekilde emindi yaptığının doğruluğundan, zindandan çıkar çıkmaz muhafızlar tarafından tutuklandı, kendi zincirleriyle bağlayın onu, dedi Guzmân, beni öldürmeliydin, Jeronimo; ve Jerönimo kükredi, direndi ama boyun eğdirildi ve sonra, gözlerini Guzman'ın gözlerinden ay^madan suratma tükürüverdi, Yahuda, Yahuda, *Kral sahip olamayacak daimi mevkiler bahşetme hakkına, tahtın yandaşlan ve saray mensuplan Kral’ın k^fi doğrultusunda s^est bırakılmayıp mahkemeye çıkanlacaklar; hatta Kral için de geçerli olacak bu durum, böylece direniş irnkkı krallığın içinde yeni bir anayasal düzen üzerine kurulabilecek ve Kral da bunun parça-lanndan biri olacak yalnızca,* şapel, koridorlar, avlular, ahırlar, mutfaklar, yatak odalan, hücreler, kuleler, Senyor'un teberleri, Senyor’un okları, Senyor'un ça^naklı tüfekleri, Senyor'un mızrakları, Senyor’un kılıçları, Senyor’un hançerleri, Senyar'un baltaları, her çıkışta konuşlandı, her pencerenin altına, ebediyen inşa edilen bu sarayın her açıklığının başına dizildi, kapattılar ancak farelerin sığabileceği en küçük delikleri bile tıkadılar,, geçitleri dolduran duman, şapelde patlayan barut, avlularda ve mutfaklarda koşturanların göğüslerinde

ve sırtlanna saplanan oklar, mutfakta tıkınanların kafalarını parçalayan baltalar, yatak odalarında sevişmekten ve yemekten bitkin düşmüşlerin yüreklerini delen hançerler, kulede dua edenlerin karınlarını deşen kılıçlar, avluda bekleyenleri boğazlayan teberdarlar, biri bile sağ kalmasın, diye bağırdı Guzman, oradan oraya koşarken, ölü görünenlere bile bir daha vurun, kımıldayanlara kılıcınızı saplayın, hatta ^mıldama-yanlara da, herkese iki ölüm, üç öl^üm bin ölüm, ibretiâlem olsun bu ölümler, Avila Cuntası'nın üyeleri anlasın başlarına gelecekleri, isyanın kökünü kurutun, gözü açık kalmış ölülerin gözlerini çıkartın, ağzı açık kalmış olanların dillerini kopartın, avucu açık olanların ellerini kesin, hepsinin kafasım uçurun, baltanın serin ve keskin ağzını hiçbirinden esirgemeyin, sapkınlar, Mağripliler, dilenciler, hacılar, Yahudiler, küfürbaz ve ayartıcı orospular, çabuk olun, kanla dolup taşan bir kadeh olsun bu saray, sonra kaldırın kadehi Komünyon sunağının önünde, bu benim etim, *ve hiçbir karar verilmeyecek herke&n isteği ve ■m.^nyla uyumlu olmadığı sürece,* ve önüne duvar örülmüş nişinden, sapsarı gözlerinin hizasındaki daracık açıkkktan, Deli Hanım şapeldeki katliamı izledi, pek rahat, kolsuz bacaksız bedeni güzelce yerleşmiş o görünmez kaideye, sadece gövde ve sapıtmış bir beyin sıkıca sarılmış o ebedi taştan rahme, kalabalıklar, koc^mş Kraliçe'^n hayatının ve ölümünün en temel nedenlerini inkar etmeye kalkanlar, ölü ve hayatta, müteşekkir, Felipe oğlum, neslime layık olduğunu bir kez daha gösterdin, benim kanım akıyor damarlannda, İspanya birlik içinde, yüce, güçlü, *Bizim şüphe ettiğimiz sanılmasın, baylar ama siz gözlerinize inanamayacaksınız, İspanya 'dakilerin çoğu küçük dilini yutmak bir cuntanın toplandığını grnince, yareni bir şey bu.*

Ama tiz aklı b^^nda insanlarsınız, her ş^ içinde geçtiği çağa göre değer^ndirm^. bilirsiniz, bu Kutsal Cuntadan beklenen bereketli m^eleri denerek, bizi alçaklıkla suçlayacak fatü niyetli insanlara karşı kulaklannızı tıkamalmnız çünkü m *Cunta sayesinde gelecek yü^ıllarda bile tanınıp bilinen ölümsüz şaJ^iyetler olacağız,* Nuno tek bir şeyi anladı, mahpuslan serbest bırak, saray dehlizle-labirenti içinde kaybolmuştu, titreşen bir mum ışığı görünce hücrelerden birine yaklaştı, silah olarak yanında getirdiği kazmayla zinciri ve kindı kınp kapıyı açtı, işte, özgürsünüz, Aragon'lu kör flütçü, içoğlaru kılığındaki kız ve pek uzun sayılamayacak bir zaman önce bir gece Jerönirno'nun demirhanesine kızla beraber gelen genç adam, onlan kucakladı, özgürsünüz, sarayı aldık, kapılar açık, Senyor hiçbir direniş

göstermedi, benimle gelin, gelin buradan çıkalım, beni şapele götür, dedi Ludovico, orada yeniden göreceğim, Felipe nihayet anladı, gözlerimi yeniden açabilirim, üçü birden çıktılar ve Mağrip sınınnda savaşmış bir askerin oğlu olan Nuno'nun rehberliğinde ilerlediler; Ludovico, Celestina ile yeni dünya hacısının ellerini tutuyor, yürürken tekrar tekrar soruyordu, nerede diğer ikini, oğullanm, onlara ne olduğunu biliyor musun?, kim?, prens kılığına soktukları ve Budala diye bilinen, kadın avcısı kılığına soktuklan ve Don Juan diye bilinen, hayır, onlan hiç görmedim, yüzlerini, görünüşlerini tarif edebilir misin?, tıpatıp şu delikanlıya benziyorlar, Nuiio, üçü de birbirinin tıpatıp aynısı, hayır, onlan hiç görmedim, öyleyse varis bu, benim oğlum, yeni dünyadan gelen özgür adam, Ispanya'nın tarihi içinde yer alıp da onun tarafından yutulmayan tek kişi, hayatta kalan, benim oğlum, şapelin altındaki sarmal merdivenlerden çıktılar, sunağın arkasında bir an için durdular, zindanlardan çok daha sessiz duruyordu şapel, artık göreceğim, evlat, Celestina, Nufio, tekrar açacağım gözlerimi, tüm dünyayı yansıtabilecek aynayı yitirdim, ilk başta düşündüm kı gözler olmadan bellek olmaz, bellek olmayınca da hayal gücü olmaz; sonra anladım kı gözlerimi kapatmadan önce her şeyi görmüşüm ve hepsini ebediyete kadar saklayabilirim; benim ça^mdakı herhangi başka bir ölüden daha fazla görmeyecektim, bu olacaktı belleğimin ve hayal gücümün ölçütü; gözlerime çekebilirim; ama bunu yapmadım çünkü

her şeye rağmen, günün birinde yeniden görülmeye değer bir şey bulma umudunu içimde taşıdım, bin yıl, cenabı beşerin zaferi,

T^^'^n ölümü, insanın binyılı, işte o ^in geldi, a^rtık gözle^mi açacağım, Felipe'nin şapeline geldiğimiz zaman söyleyin, orada açacağım gözlerimi *çünkü tüm iyi işlerin tâtü kişileri tarafından başka türlü adlanması genel bir kuraldır. Bunu öttürdüğümüz törece, her bakımdan hayırlı olacaktır önümü^ki dö^^de yapacağımız işlerin hiç de planladığımız gibi ğitmeye&ğini ve* m *yüzden mevkılerimizin tehlike girebileceğini, yuvalanmızın yıkılabileceğini, hatta hayatımızı kaybedebileceğimizi bilmek,* ve Lolilla, düşündüğümüzden çok daha başka türlü dolaplar dönüyor burada, tüm bu şenlik boyunca hiç aklından geçi^edin mi bir sapkının, Mağ-riplinin ya da Yahudi'nin kavalına üflemeyi?, pekâlâ, hiç şikâyet etme Ca^taön çünkü senin de b^^^m vardı İngiliz

orospusunun ya da kâfir rahibe^n süslü kutusu üzerine, oysa yet-meliydi sana benim yaşlı kutucuğum, bana da senin ada^kökün ama hiç şikâyet etme, hasadimızı gayet iyi topladık, iç etekliklerim mücevherlerle dolu ve benim ceketim de altın dukalarla, Lo-liUa ve artık bu heyula ininden kaçmak için her şeyimiz var, gidip Valladolid'de, Avila'da ya da Segovia'da bir iş kurabiliriz, haydi gidelim artık, masumiyet timsali h^^rnefendiciğim, hadi, seni kasıntı zırtapoz, bu taraftan, ağzı bozuk şı^mtı, yürü bakalım, yaygaracı dürzü, hadi biraz tadını çıka^^im, gel buraya, gel gel, şu hücreye girelim, bak şu işe ve böylece Don Juan'ın Donya Ines’le aşna fişne ettiği aynalı odadan içeri girdiler, alçak, diye bağırdı efendi uşağına, nereye kayboldun sana en çok ihtiyacun olan zamanda?, sen değil miydin beni kollayacağını söyleyen, giriştiğim maceralarda benden önde gidip tehlikeleri haber verecek olan, kaçtığım zaman izimi silecek, gerekirse yerime geçecek olan sen değil miydin?, ah, saygıdeğer efendim Don Juan, memnuniyetle geçerim yerinize şu anda, e^min olun çok mutlu olurum Ine-siUa karşılığında size Lolilla'yı vermekten, diye ^^dadı Catilinön, Don Juan’a yardım ederken rahibenin bacak arasından kurtulması için aman, illa da bumunu sokacaksan şu frengili insan enkazı orospuyla ne edece^mi de söylesene bir zahmet, diye homurdandı Don Juan, Lohlla çığlığı bastı onu görünce, pipinizin ucundan kan damlıyor, saygıdeğer efendim Don Juan aman aman, şu kutsal orospu derisini soymuş onun, baksanıza, Don Juan altın işlemeli peleriniyle sildi yaralı yerlerini, Donya Ines ağlayarak doğruldu, Catilinön ve Lolilla şaşıp kal^^lardı aynah duvarlarda, aynalı zeminde, aynalı tavanda kendilerini görünce, neler sakladınız öyle giysilerinizin altına, sizi madrabazlar?, seni gören de canı burnunda ebe hanımı bulmaya koşuyor sanır, kancık Şeytan ve sen, Horoz Efendi, ne o, memelerin mi çıktı yoksa?; hizmetçiyle uşağın yüzleri kıpkırmızı oldu ve Don Juan giysilerini çıkartıp aynalı zemine yatmalarını buyurdu, Ines LoWla'yı Celestina Ana’nın paçavralarına sardı, Don Juan altın işlemeli örtüsünü Catilinon’un üstüne örttü; Ines ve Don Juan hizmetçi ve uşak kılığına girdiler, şu meşhur çubuğunu Lola'nın orasına sapla bakayım, Cato, zevkini çıkartın aynalı mahpushanenizin, benim kurnaz kerkenezlerim, kaç benimle, Ines, senin bacaklarının arasında kardeşimin düşünü yeniden buldum, bizi bir çeviride bekliyor, şu zinciri yerine geçir ve asma kilidini tak şu mahpushanenin, sarayın içinde ihanet kokusu alıyorum, gel kaçıp gidelim, ben bakarım sana bundan sonra, sevgilim, varlığın çıldırtıyor beni, o güzel kadınlığın iyileşecek, sözlerin hayallere sürüklüyor beni, birlikte

buradan çok uzaklarda yaşayabiliriz, nefesin sarhoş ediyor beni, gel, Don Juan, gel, lnes, gidip cennetin kapısını çalalım, ki eğer bizi duymazsa ya da kapılarını bize açmazsa, cennet sorumlu olacak yeryüzünden geçişimizden, ben değil, *böyle bir durumda diyebiliriz ki itibarsızlık itibardır, tehlike* güven*liktir, sayul-mak zenginliktir, sürgün edilmek şereftir, kaybetmek kazanmaktır, zulüm gönnek baş tw. edilmektir, ölüm hayattır. Çünkü cumhuriyetini savunurken ölmekten daha şanlı bir ölüm yoktur cesur insanlar için,* cenaze davullarını döven toynakların sesleri, yeniden çitlerin içine sokulan öküzlerin ve atların yeri döven toynaklarının gümbürtüsü tarafından bastınlıyor, meyhanelerin ve kulübelerin bacalarından duman çıkmıyor artık; yüzleri kınşmış, zamanından önce yaşlanrmş matem tutan kadınlar sessizce izliyorlar; donuk bakışlı, tenleri güneşte kararmış, saçlan güneşte sararmış, kara gözleri yusyuvarlak, tırnaklan dibine kadar kemirilmiş yalınayak çocuklar, sıkıca tutmuşlar kadınların eteklerini ya da ellerini; uyuz itler amaçsızca dolaşıyor, leylekler uzun uçuşlanna bir son vermek için yuva yapmaya yer bakıyor; üç sıra olmuş Senyor’un askerleri, mızraklar havada, bayraklar siyah, ça^naklı tüfekçiler hazır olda, teberdarlar rahatta, tozlu bir meydanın üç tarafına di-^^^ler; dördüncü tarafta, tamamlanmamış ve tamamlanamaz sarayın öğle güneşiyle aydınla^^^ cephesi önünde Senyor oturu-yar kara bir sayvanın gölgesinde, oymalı ağadan bir tahtın üstünde; o da karalara bürünmüş, kalabalığın içindeki on üç yaşından beri on üç çocuk doğurmuş kadınlar kadar erken yaşlanmış görünüyor; hemen yanında ayakta duran Piskopos’un başında ^^l piskoposluk tacı, sırtında önlüğü, altında entarisi, onların üstünde altın işlemeli bir cüppesi var; diğer papazlar çevresine dizilmiş; hemen yanında Teruel engisizyoncusu, incecik derisi kemiğine yapışmış Rahip, üstünde Aziz Augustinus mezhebi cüppesi var; her iki yanlannda haç taşıyan diyakozlar ve yardımcılar, uzun ve pek süslü mumlanyla kilise hizmetlileri; hepsi de önlüklü ve kuşakları gümüş işlemeli, damasko ve ipekten; Senyor’un arkasında, eğilmiş kulağına bir şeyler fısıldayan Guzman tören giysisi içinde, kısa bir kürklü pelerin, kadife şapka, siyah potur, eli hançerinin kabzasında; davullar, ilk mahkûm, Nuflo, tozlu ovaya çakılmış iki kazıktan birine bağlanmış, peştamalı da olmasa çırılçıplak, muhafızlar değneklerle vuruyorlar, yüz kez, tüm vücudu açık, kanayan bir yara, sonra bal döküyorlar yaralannın üstüne, bir keçi getiriliyor ve pütürlü diliyle balı yalamaya başlıyor, her seferinde derisinden bir parça soyuyor, Nuno gözlerini kapatıyor, dişlerini sıkıyor, et ve deri, kan ve sinir, keçinin pütürlü

yine davullar, ikinci mahkûm, elebaşı, demirhanesindeki alevler gibi kızıl sakallan olan yaşlı bir adam, gergi cezası, kazığın yanma getiriliyor, kazığın tepesine bağlıyorlar, kocaman ayaklanna yetmiş kiloluk birer ağırlık bağlayıp yarım saat bekliyorlar, ağır ağır acı çekmesini seyrediyorlar Teruel engisizyoncusu hınltılı sesiyle haykırırken; kilisenin siperi, hakikatin direği, imanın bekçisi, dinin hazi-nesi, sapkınlara karşı duvar, düşmamn karanlığına karşı ışık, saf doktrinin mihenk taşı, melun yaratıklar!, isyancıları öldürün!, ölümünüzü zevkle izleyeceğim, isyankar köpekler, bizler kutsal engisizyonun elçileriyiz!; sonra çıplak bedene yağ sürüyorlar ve ellerinde meşalelerle yaklaşıyorlar; Teruel engizisyoncusu adeta anınyor, yakın!, Jeronimo bir aslan gibi kükrüyor, yanlardan tutuşturuyorlar, bu yüzden sadece böğürleri yanıyor, ateşi söndürüyorlar, tuz ruhuna batırılmış bir gömlek giydirip tekrar ateşe veriyorlar; Jeronimo'nun sakallan cızırdıyor, gözlerini kapatıyor, kirpikleri ve kaşlan yanıyor, tekrar söndürüyorlar ateşi, gömleği çıkartıyorlar, sımsıkı kapanmış yumruklarını tutuyorlar, zorla açıyorlar, iğneler ve çiviler sokuyorlar ^tırnaklarının altından, başından aşağı kokmuş sidik döküyorlar, sağ elini yanan kalasların arasına sokuyorlar, bastırıyorlar, yakıyorlar, kerpetenlerle sıkıştırıyorlar bileğini, bekliyorlar; Guzman onun celladı olmak istemişti, hançerini kınından çıkarıyor, kazığa bağlı Jeronimo’ya yaklaşıyor, önce penisini kesip talihsiz adamın ağzına sokuyor, hayalarını çeke çeke uzatıp Jerö^rno'nun kıçından içeri sokuyor, haç şeklinde yanyor Jerö^rno’nun ka^^, önce bağırsaklarını döküyor sonra kalbini çıkartıyor, kalbini dört parçaya ayırıyor, her parçayı bir tarafa atıyor gülerek; “Pater Noster”, “Ave Maria”, "Credo”, "Salve Regina" dualarını edip nihai buyruğu veriyor; başını kesin, bir mızrağın ucuna geçirip sarayın girişine dikin, vücudu dört parçaya ayırıp sarayın dört köşesindeki dört direğe asın, Kralı-mız'ın isteği budur, Senyor’umuzun; ve sen, Nuno, Mağrip cephesinde savaşmış *askerlerin* oğlu, ölümü tattığın sırada tanı beni; Taif emirliklerinin yoksullaşmış efendisinin oğluyum ben, tarlaları yabani otlara, toprağı kurumaya terk ettiğiniz sırada sizi alıkoyacak parası olmayan soylunun; bizi yoksulluğa mahkûm ettiniz çalışacak ellerden mahrum bırakarak, babamın gündelikçileri değil de Kral'ın tebaası olunca daha fazla özgürlük bulacağınızı sandınız; şimdi bir bak kendine, Nuno, bana olan esaret borcunu tahsil ediyorum senin ölüm saatinde, cesedin burada çürüsün ve senin yazgın isyancılara ibret olsun, *Bu mektubu sizlere yazma amaamız, baylar, sizlere,* m *Cunta ’yı toplama nedenlerimizi anlatmak; makilerini*

tehlikeye atmaktan korkanlann, mülklerini yitirme tehlifasini göze alamayanlann, bizimle birlikte bu mühim yükün altına girmekle pek bir şey elde edemeyeceklerini, hatta Cunta'ya gelmenin onlar için fay^mz olduğunu göstermektir çünkü yapacak-lanmız yiğitçe işler olduğundan ancak yücelmiş yürekler bunlan yapmaya layık olabilir, Senyora ve adamkökü - yani belli belirsiz hatları olan o bücür, göz yerine kirazlar, ağız yerine turp dilimi, saç yerine buğday taneleri, beden yerine bir kök, korkunç görünüşü mümkün olduğunca gizlenmiş uzun çizmelerin, ağır poturun, işlemeli bir yeleğin, siperlikli geniş bir kumaş başlığın, üzerine değerli trujlar işlenmiş eldivenlerin, bileklerindeki fırfırların ve çenesinin altındaki kırmalı yakanın altında- birlikte kaldırdılar kraliyet ^^klarından yap^mş mumyayı Arap tarzı döşenmiş odadaki yatağın üstünden ve minik adam dedi ki, Senyora, yoğun bir sessi^ık h^^n her şeye, gece oldu, size tavsiye ettiğim şeyi yap-marun zamanı geldi, yar^m edin taşıyalım şu sizin Prometheus'u, siz kollarından tutun ben ayaklarından, iyice birleşmiş, buhur reçinesi ve tutkal sayesinde parçalar yapışmış birbirine, sessiz olun, Senyora, birlikte çıkacağız; galerilerden, salonlardan, küçük avlulardan geçtiler mumyayı taşıyarak, rehberlik eden bücürün taşıdığı ayaklar önden gidiyordu, kare şeklinde güçlü sütunlarm tuttuğu loş revaklı avlulardan, ormandaki ağaçlar gibi heybetli kemerlerin arasından, sandık odalannın oymalı tavanlarının altından, bir dizi kapıdan geçtiler ve en sonunda Senyora’nın o güne dek hiç görmediği geniş bir galeriye geldiler, altmış metre uzunluğunda ve neredeyse on metre yüksekliğindeydi burası; giriş, duvarlar ve kubbeli tavan fresklerle kaplıydı, duvarlardaki sağlı sollu kirişlerde silmeler, demeler, atkılar, parmaklıklarla balko-numsu yapılar oluşturulmuştu, tavana ve kubbeye girintili çıkıntılı alçıdan bezeıneler yapılmıştı; gerçek ve hayali figürler üstüne binlerce çeşitleme, madalyonlar ve nişler, kaideler, erkekler, kadınlar, çocuklar, canavarlar, kuşlar, atlar, meyveler ve çiçekler, perdeler ve kordonlar, daha yüz türlü acayip icat, odanın arka tarafında gotik tarzda kaba taştan yapılmış bir taht, tahtın arkasında yarım daire şeklinde bir duvar, duvann önünde çiviye asılmış, farbalasından danteline kadar her aynntısıyla iki kanatlı gerçek bir perde izlenimi veren bir resim; bakın, Senyora, gerçek gibi görünüyor, çoğu kişi aldanıp onları açmaya ve onlara dokunmaya çalışacaktır; Senyora ile cüce, kraliyet kalıntılanndan bozma hareketsiz bedeni tahta götürdüler, o bedeni oluşturmak için çalınmıştı Arius'çu Kral’ın kurtlarca k^^^miş burnu, kanı ve gözyaşlarının rengi sancaklara işlenen Kraliçe’nin bir kulağı, işte o sancağı Senyar bir zamanlar

işgal ettiği Flaman şehrinin surlarından aşağı pis kokulu hendek sulannın içine atmıştı, Tann dünyayı yaratırken ona danışmadığı için yakınan Müneccim Kral’ın bir kulağı, kardeş katili Kral'm kara gözlerinden biri, fitneci Infan-ta'nın yeşil gözlerinden biri, saray eşrafım gözdesinin banyo suyunu içmeye zorlayan zalim Kral'ın mosmor dili, annesini öldüren üvey babasma karşı ayaklanan isyancı Kral’ın mumyalanmış kollan, kendi kızının ırzına geçen ve ateşe verilen yatağında ölen Kral'ın kararmış gövdesi, Çilekeş'in kafatası ve iktidarsız Kral’ın buruşmuş penisi, dua ederken Kral’ın teberdarı tarafindan öldürülen bakire Kraliçe’nin bir incikkemiği, Deli H^^n’ın, şimdiki

Senyor'un annesinin fedakârlığının yadigân olan ikinci bir incikkemiği, kardeşlerinin katili, tannsal adaletin otuz üç buçuk günü geçtikten sonra yatağında ölü bulunan Çarpılanın çarpılmış du-daklan, Musevilerce kaçınlıp ay ışığında boğazı kesilen prenslerin ipek gibi saçlan, hükümdarlığı boyunca her gün kendi cenaze törenini yapan Kral'ın çürümüş dişleri, giysisini hiç değiştirmeyen ve öldüğünde ay^ıkabıları ayağından mablakla çıkartılan iffetli Kraliçe’nin ayaklan, bu yaratığı tahta oturtular, bücür tahtın arkasına seğirtip safir, inci, akik taşı ve kuvarslarla süslü altın bir taç, solmuş, mor bir kaftan, bir asa ve bir küre çıkardı, sonra da Senyora'ya döndü, hepsini yarama çağırmıştınız, Hamm’ım, her şeyi denemiştiniz, en basit ve en göz önünde olanı hariç; haydi kendiniz yapın, mumyanız Ispanya’nın en eski tahtında otururken siz takın tacını, işte böyle, kral kaftanı ile sann onu, evet, evet, çürümüş parmaklanın açın, geri verin ona asasını ve küresini, Senyora denilenleri yaptı ve o anda kraliyet mumyası gözlerini kırptı, bulanık bir ışıkla doldu gözleri, asayı kaldınrken kolu gıcırdadı, dizleri çıtırdadı, çarpık dudaklan açıldı, mosmor dili ^mıl-dadı, bücür neşeyle bir nara attı, taç giymiş mumyanın ağzından sözc^der dökülmeye başladı, anlamsız, birbiriyle çelişen şeyler söylüyordu, kapat, Santiago, peşlerinden gidin, içimde hayat olmadan yaşıyorum, *plus ulıra, plus ultra,* açlık içinde buyuruyorum, hakim ol, Kastilya, hakim ol, sen, hakim olan, bilmediğini küçümse ve Ispanyalı olduğumuza göre, bırakın benzeyelim eskiden olduğumuz şeye, Senyora diz çöküp mınldanmaya başladı, teşekkür ederim, teşekkür ederim, Krallar Kralı'nın elini öptü, a^ık Ispanya'nın ebedi bir kralı var, Pek Saygıdeğer Caesar, Katolik Majesteleri, H^ *şüphemiz yok baylar burada ve orada gönüllerin bir olduğundan; ama aradaki mesafe haberleşmemizi engelliyor; bunun, üzerimize almış*

olduğumuz, krallığimızı düzene sokma işini pek tolay^&ınnayacağım takdir edersiniz çünkü bu çetin görevi yerine getinnemiz, yürünecek uzun yollar olduğu sürece gecikmeye devam edecektir, müsaade etmeyelim bir imanlar Toledo'lu Don Pedro 'nun söylediği sözün bizim için de söylenmesine, hani demiş ya dilerim ölüm Ispanya'dan gelsin çünkü o zaman bilirim çok geç geleceğini. Sadece size bu mektubu getiren habercilere emanet edin bize ileteceklerinizi, Senyor alicenaplık yaptı, fazlasıyla cömert davrandı, dedi Guzman, zira hiç bıkıp usanmadan uyarım onu bunca zaman, masumlan bir kez bağışladığın zaman hiç vakit kaybetmeden senin düşmanın olacaklan ve daha önce onlara atfedilen suçlan bir bir işleyecekleri konusunda, gerçeği söylemek gerekirse, benim gözümde hepiniz suçlusunuz, dün tuzağa düşürdüğümüz fitneci isyancıların sadık yandaşlarısınız ama ben Senyor’un arzularına sonuna dek bağlıyım ve bu yüzden özgürsünüz, serbestsin kör adam, serbestsin kız, hastalıklı şehirlerden gelen Keşiş sen de serbestsin, isyankarlık hastalığı krallığımızda yayılıyor, sizinle tekrar karşılaşacağımızdan hiç kuşkum yok, siz dizlerinize kadar batmışsınız entrikaların içine, Kastilya kentlerinde yaşayan asilerin tarafmdasınız, oysa ben Kralıının yanındayım, Guzman sabretmeyi bilir, zamanı gelince hesaplaşacağız sizinle, peki ya oğlum ne olacak, dedi Ludovico yalvaran gözlerle, o hiçbir şey yapmadı, tamamen masumdur, hiçbir şeyle suçlayamazsınız onu, serbest bıra^nayacak mısınız?, bırakacağım, dedi Guzman gülerek ama şimdi değil, sizinle birlikte değil, ben kendi tarzımda serbest bırakacağım onu, Senyor bana bu hakki bahşetme yüceliğini gösterdi, Celestina yeni dünya hacısını alnından öptü, avuçlarını avuçlarına aldı, kulağına fısıldadı, bekleyeceğiz, bir gün kazanacağız, yeni binyılı bekleyeceğiz,' o zaman buluşacağız, buradan uzaklarda, Ludovico'nun bana bahsettiği bir şehirde, bilgeliğin pınarı Paris'te, Temmuz'un 14'ünde, bu binyıl sona ererken, 1999 Temmuz’unun 14'ünde, seni arayacağım, seni bulacağım, tüm sular bir yerde birleşir, sulann üstünde bulacağız birbirimizi, su yoluyla varacağız, Seine'den Cantabria Dağlan’na yürür sular, Tiber'den Lût Gölü'ne, Nil'den yeni dünyanın körfezlerine, seni arayacağım, seni bulacağım, bir köprünün üstünde, belleğimi ve hayatımı başka bir kadına geçireceğim, onun dudaklarından öperek yapacağım bunu, dudaklarım belleğimdir, beni hatırlamaya çalış, seni arayacağım, Guzman teberdarlara Celestina, Ludovico ve Simön'u saraydan çıkartmalarını, ovaya götürmelerini ve bir haftalık erzakla serbest bırakmalarını buyurdu, Senyor'un onları neden bağışladığım anlayamıyordu, Guzman olsa onları

gergiye bağlardı, tıpkı elebaşı Jeronimo'ya yaptıkları gibi, hücrede ikisi yalnız kaldıklannda, Guzman alay ve neşeyle baktı delikanlıya, *Saygıdeğer baylar; bilmenizi isteriz ki dün, salı günü, yani bize göre ayın on birinde, Guzman iki yüz tüfekçi ve sekiz yüz tövaıöyle savaşa hazır bir şekilde şehrimize geldi. Şunu açıkça söylemek gerekir ki,*

Don Rodrigo, Gran^fa 'da Mağriplilerin üzerine Don Guzman 'ın Medina Hırisüyanlan üzerine yürüdüğünden daha çabuk yürüme-mffir. Şehrin karsına dayanıp ordulann başkomutanlığına getirildiğini ve toplan almak için geldiğini söyledi. Onun başkomutanlığa getirildiği konusunda herhangi bir malumatımız olmadığı için toplan venn^ re^fettik. Konuşarak bir uzlaşma sağlayamayınca sorn-nu silahlarla çözmeye karar verdik. Guzman ve adamlan onlardan daha güçlü olduğumuzun çok geçmeden farkına vardılar, bizimle doğrudan çakmak yerine evlerimizi ve depolanmızı ateşe vermeye başlılar çünkü çalışıp çabalayarak kazandığımız şeyleri hırsımız yüzünden kaybetmemiz gerektiğini düşünüyorlardı. Elbette öyle oldu, baylar, düşmanımız tüm sılahla^la tek bir noktaya vurarak bizde derin yaralar açtı, buna ek olarak, yangın mülklerimizi mahvetti. Her şeyin ötesinde askerler gözlerimizin önünde kadınlanmızı, kızlanmızı ve oğullanmızı lekelediler. Ama Tann'ya ^kürler olsun ki, Medina şehrinin çabalan sayesınde Guzman mağlup oldu ve çekti gitti, yirmi dört yıl önce senin mekânına getirildiğimde daha bir çocuktum, Felipe, ^artık senin hakkında bilinebilecek her şeyi bildiğime inanıyorum, ben de senin ha^^da aynı şeyleri biliyorum, Isabel, her şeyi mi, zavalıı sevgilim?, her şeyi, Isabel, tüm sırlanru, en kötüleri de dahil, benim tüm suçlarımdan daha korkunç olan sımnı çünkü artık biliyorsun, benim suçlarım tekrarlanabilir ama seninkiler tekrarlanamaz; eşsiz suçunu yeniden işlemen için ölülerin mezanndan ^ilkması gerekir, Celestina'yı babamla paylaştım, Ludovico'yla paylaştım, belki bizzat Baalze-bul'la bile paylaşım, Ines'i Don Juan'la paylaştım; öte yandan, seni ilk sevgilinle paylaşamam, Isabel, o yüzden hiç dokunmadım sana, o yüzden sana olan sevgim daima kusursuz bir hayal olarak kalacak, dokunulmaz, bozulmaz, kimse tarafından kirletilmemiş bir hayal çünkü yalnızca zihnim onu taşıyor ve besliyor ancak ben öldüğüm zaman o sevgi ölecek; seni yalnızca hayatımla ve ölümümle paylaşacağım; bunu bildiğime göre, sanıyor musun ki Mihail-ben-Sama'yla olan ilişkin beni üzebilir -ne büyük bir zevkle mahk^n etmiştim onu yakılmaya, asla sözünü etmedim gerçek suçunun, ikincil suçu tek başına yeterliydi- ya da

sanıyor musun ki Don Juan denilen ^rnseyle sevişmen beni yıkabilir, şimdi o da delicesine korktuğu cehennemde sonsuza dek kalmaya mahkûm oldu ve uzun zamandır geciken ölümünü bir aynalı hapishanede tek bir kadınla tadacak; hep biliyor muydun gerçeği, Felipe?; hep biliyordum, Isabel; ve öyle olmasına rağmen beni sevdin, Felipe, ilk aşkıma rağmen sevdin mi beni?; seni hep seveceğim, Isabel; tüm canlılar içinde yalnızca ben bileceğim ve seveceğim senin başka biri olma ihtimalini; tatlı lsabel, benim aşkım o değerli çocuğa feda edilmiş bir tapına^^¯, bez bebekleriyle oynayarak eğlenen, uyuşuk dadılarını dürtüp uyandıran, bahçelere şeftali çekirdekleri saklayan çocuk; sen, benim çocuğumsun, lsabel, sen, benim ebedi sevgilim, sen, senin başka biri olma ihtimalin; benim başka biri olma ihtimalim; birlikte başka birileri olma ihtimalimiz; imkânlanmızm solmuş çiçekleri, gerçekliklerimizin kırılıp parça parça olmuş kabuğu; Felipe, benim zavallı sevgili Felipe'm, sana zarar verdim, hem de çok, daha fazla da zarar verebilirim, senin ülkene nefret tohumlan ekebilirim, Ispanya'dan tamamen arınıncaya kadar ondan nefret ederek yaşayabilirim, buradan çok uzaklara gitsem bile tanıyacaksın benim kötülüklerimi; ve her şeye rağmen, nasıl olduysak öyle, neysek o, ortak sefaletimizi ve zaaflanmızı bilerek, söyle bana, Felipe, nihayet öğrendik mi birbirimizi sevmeyi?; ben seni daima sevdim Isabel, sen cevap ver, nihayet öğrendin mi beni sevmeyi?; evet, Felipe, binlerce kez evet, çocuğum, benim tatlı bataklık köstebeğim, benim küçük azizim, benim değersiz zincirli köpeğim, yaralı kuşum, zavallı yarah erkeğim, alçakgönüllülük ve kibrin ortak yuvası, merhametli Kralun, olanaksız aşkım, inşa ettirdiğin kutsal mahpushanenin taşları arasında tecrit edilmiş, miras aldığı gücün masum kurbanı, nasıl sevmem seni nefre^min büyüklüğüyle, gönülden nefret eden, zaman zaman farkında bile olmadan, nefret ettiğini sandığı kişiye gönülden bağlanır; evet, seni bu yüzden seviyorum, senin beni sevdiğin sebepten; senin başka biri olma ihtimalini seviyorum; sana minnettarun, Isabel, bu gece ilk defa yatak odama geldiğin için minnettarım sana, benim istememe gerek kalmadan, kendi iradenle, sana müteşe^^m, bir baksana, ne kadar sefil, çıplak, cenaze evi gibi bir oda, ilk defa bana geldiğin için müteşekkirim sana - artık biliyoruz, son bir kez, öyle değil mi?, daha fazla söze gerek yok, Felipe, elimi tut, beni yatağına al, bu ilk ve son geceyi birlikte geçireceğiz, giyinik, birbirimize dokunmadan, ölü bir ağabey ve kız kardeşi gibi, atalarını bir araya topladığın mezar odasındaki heykeller gibi, uyu, uyu, uyu...

Söylediklerimiz tizi şaşı^^^n, baylar; henüz söy^mediklerimiz şaprtsın asıl. Savaşmaktan yorgun düştü bedenlerimiz, evlerimiz yandı, mallanmız çalındı, kadınlanmızın ve çocuklanmızın sığınacak bir damı kalmadı, Tann 'nın tapınaklan harap oldu; ve özellikle, yüreklerimiz korkuyla öyle dolup taştı ki delirmemiz işten bile değil. Guzman ve adamlannın sadece toplan istediğine inanmyoruz; çünkü eğer öyle olsaydı, sekiz yüz mızraklı süvarinin ve beş yüz piyadenin bunun peşini bırakmasına imkân yoktu, toplan tamamen unutup meydanlarda bizimle savaştılar ve ev^rimizi saydular. Zavallı Medina'da yangın yüzünden oluşan hasan soracak olursanız, artık işi yaramaz hale geleri altın, gümüş, işlemeli kumaş, ipek, mü-cwher, inci, halı ve diğer mailann hesabını yapamayacak kadar dimağimız kurudu, kiıme kalemini ornatıp da hasann hesabını yapacak durumda değil, zaten kimsenin yüreği dayanmaz bunu düşünmeye, saş^^a zihinler dayanmaz, yaşlara boğulmadan onlan görecek bir göz olamaz; talihsiz Medina'mızı yakan bu zorbalar; Yu-nanlann güçlü Truva'yı yaktıklan zaman verdikleri.daha az zarar vermediler bizlere. Taleplerimıizin böyle bir haklı yanı var; baylar; öyle ki asla ca-ymamalyız üzerimize düşen görw yapmaktan. Ve eğer gerekli olursa, daha fazla adam gönderebilir ve onlara daha fazla para ve ağır silah desteği sunabiliriz çünkü tüm Medinalılar çok güceneceklerdir bu faz^^la haklı savaş bir sonuca ulaşamazsa. İ& *öme bir uzl^^M noktası Almaya çalıştık: Guzmân çaaşma çıksın diye bizi kışkırtı. Eğer ona dur diyeme^ek, Medina'da yaptığı ş^ Cuenca'da, Burgos'ta, Avila'da ve Toledo'da tekrarlayacaktır Bu mektubu tize getiren kişiye her şekilde güvenebilirsiniz, söyleyeceği şeyler sizin yararmızadır;* Galiçya'nın nemli kayalıklan sarmaşıklarla, sararmış yapraklarla örtülüydü, toprak buz gibi soğuktu; gulet La Corufla Limanı'ndan denize açıldığında, Senyora İspanyol sahillerine son bir kez baktı; Senyor iptale karşı çıkma iradesini gösterememiş, Isabel'e asla dokunmamış olduğu gerçeğine boyun eğmişti, Vatikan'dakılerin bu gerçeği biliyor olmasının onun için bir önem yoktu artık; kıt akıllı bir kardinal onu aziz ilan etmekten bahsetmişti, iffetin elzem bir şey olduğunu sanıyordu mukaddeslik için; Senyor Birader Juliân'ı görevlendirdi Roma'ya gidip pap^ık mahkemesi önünde işlemleri başlatması için; kimse Senyora'ya eşlik etmek istemedi İngiltere'ye olan sürgününde, oysa onun için anayurduna dönmekti bu sürgün; hiz-

metçi Azucena ağlayıp zırladı, ona eşlik etmeyişinin nedenini anlattı ve bahaneler buldu, İngiltere’ye mi dönüyorsunuz, Hanım'ım, orada hangi dili konuşuyorlar, peki benim gibi bir mankafa nasıl yaşayacak orada kimsenin dilinden anlamadan ve derdini anlatamadan?, ben, Azucena, İngilizce mi öğreneceğim?, Tanrı’ nın buyruğu bile olsa imkânı yok ve unutmayın, Hanım’ım, bilirim sizinki gibi küçük adamlar darağaçlannın, teşhir direklerinin, gergilerin, zulüm görenlerin gözyaşlanndan doğarlar, ah, zavallı Jerönimo, geyik keser gibi kestiler adamı, ah, zavallı Nufıo, ölene kadar kanayıp sonra da çürümeye bırakıldı, keçinin diliyle şerit şerit soyuldu derisi, onların ayaklan dibinde sizinki gibi iki küçük adam daha olmalı, Senyora, iki adamkökü, Hanım'ım, ay ışığında yanlarına gitmemi bekliyorlar, saçımdan bir tutarn kesmemi, bir ucunu kara bir köpeğin kuyruğuna bağlamamı, diğer ucunu adamköküne bağlamarnı, çekilmemi, kulaklarımı kapatmarnı bekliyorlar, işte o zaman yürek paralayan çığlıklar arasında küçük adamlarımız çamur ve gözyaşından nemli beşiklerinden çıkacaklar; gözlerinin yerine kirazlar koyacağım, görecekler; ağızlan yerine turp dilimi koyacağım, konuşacaklar; minik başlarına buğday koyacağım, saçlan çıkacak; bacaklarının arasına da koca birer havuç koyacağım, Hanım'ım, ondan sonra gel keyflm gel, yaşlandığım zaman beni oyalayacak kocaman zamazingolanm olacak çünkü ben yaygaracı yaşlı bir orospudan başka bir şey değilim, Tanrı zeval vermesin, gerçi Lolilla olmadan ben kiminle çekişeceğim, kiminle kâğıt oynayacağım, Ha^m’ım çünkü o kız kurusu L°la ortadan kaybolup gitti, nerede olduğunu hiç bilmiyorum, katliam sırasında onu İngiliz orospusu, benzetmemi mazur görün, sandılar diye ölesiye korkuyorum, Harum'ım, Majesteleri, bizim mamayı bir baltayla ikiye böldüler belki de, eğer Şeytan gelip canımızı alacaksa, burada da orada da alacak nasıl olsa ama bilinen bir Şeytan olsa daha iyi tanımadığını bir Şeytan olmasın-dansa, temizlikçi kız agladı ve ona veda etti, bücür de, hayır, dedi, o da gitmeyecektr, o giderse bakacaktı hakiki hükümdara, re

simler, sütunlar ve alçıdan kabartmalarla dolu galeride gotik tahtında oturan mumyaya göz kulak olacaktı, kim dinleyecekti onun söyledikler ini, kim alkışlayacaktı kollarının tuhaf kıpırda-nışlanru, sert ve titrek hareketlerini, pek yersiz ve o buruşuk, mosmor dil yüzünden anlaşılmaz olsalar da gülecekti şakala-

nna, kim düzeltecekti üstünü başını, kim giydirecekti onu, kim yeni giysiler alacaktı ona zamana, duruma ve modaya göre çünkü o kral, hakiki kral, gerçekten yüzyıllar boyu oturacaktı o tahtta ve bücür de tek çömezi olacaktı onun, tek soytansı. sırdaşı, danışmanı, celladı, yalnızca Juliân kabul etti Isabel’ e eşlik etmeyi ama yalnızca bir İngiliz limanına kadar, oradan da Senyor'un verdiği görevi yerine getirmek için Roma’ya devam edecekti, daha sonra, Birader, daha sonra ne yapacaksın?, Birader Julian küpeşteye yaslandı, Galiçya’nın ufukta kaybolan engin sahillerini seyretmeye başladı, sonra Senyora'ya cevap vermek için başını çevirdi, krallıkta yeniden banş hüküm sürmeye başladığında, şehir topluluk-l^ann isyanı bastınldığında, asilerin mallarına el konulduğunda, Yahudiler sürülüp Mağripliler yenildiğinde, herkes deniz yolcu-luklan ve keşiflerle meşgul olmaya başlayacak; yeni dünya var olmalı çünkü mağlup olanlar var olmasını istiyorlar oraya kaçabilmek için, galipler de istiyorlar yaz ortasından beri artan kini ve huzursuzluğu bakir topraklara yönlendirmek için, her şey İspan-ya’nın birliği için yapıldı, onun eşsiz gücü ve misyonerlik görevinin bir kanıtı; bin tane hırslı yürek çarpıyor bu nedenlerin altında, burada kimden çıktığı belli olmayanlar orada bilmemkimin bilmemnesi olabilirler; göreceksiniz ülkelerinden ayrıldıkları zaman tüm İspanyollar prenslere ve bilginlere dönüşecekler, domuz ye^^ıricisi, demirci, işçi İspanya'da İspanyol olmakla asla ulaşamayacağı soy ayncalığma sahip olacak yeni dünyada; yeni dünyanın hazîneleri İspanya'daki kardeş katlinin hem galiplerini hem mağluplannı başına toplayacak ve burada İspanya'ya boyun eğiren fatihler, putperestlere boyun eğdirmek için gereken gücü de bulacaklardır; ben de onlarla birlikte gideceğim, orada yapmam gereken işler var; tekrar baktılar Galiçya sonbahannın san yeşil sahillerine, Senyora iki katliamda cesetlerin yakıldığı büyük ateşlerin dumanlarını ve yalazlarını hatırladı, biri bugünün sarayında, diğeri dünün şatosunda, İspanya'ya vardığında ve İspan-ya'dan aynldığında; sonra karaya sırtını döndü ve çektirinin ilerleyişiyle yarılan sert dalgalarm hâkim olduğu kurşun rengindeki denize dikti gözlerini; İngiltere, anayurdu, çok geç ayrılmıştı, öyle dedi Birader Juliân' a ve çok geç dönüyordu geri, hayır, çok geç değildi, çok geç olamazdı, mutlaka daha vardı, bakire bir

kraliçe, aşağılanmiş, intikam ve öfkeyle dolmuş, böyle dönüyordu, böyle çıkacaktı huzura, amcalannın evinde, Boleyn'ler onu bekliyordu, Wiltshire'ın unutulmuş tarlalannda intikam planını kurabilirdi, kimse onun

kadar iyi tanıyamazdı İspanya ülkesini ve insanla^m, kimse onun kadar iyi bilemezdi kendi ırkına öğretmeyi, korkunç İspanya’nın gizlerini ve zaaflannı açığa çıkartmayı, Isabel, bakire Kraliçe, anayurduna dönüyordu, La Corui\a ile Portsmouth'rn arasındaki denizleri ^n duygusunun heybetli donanmalanyla dolduruyordu, İngiliz filolan, İngiliz flamalan, İngiliz topları, sonra Batı’ya doğru, yeni dünyaya, Albion’un oğullan, böylece yeni dünya sadece İspanya'ya ait olmayacaktı, o, Isa-bel yerine yine Elizabeth olarak, vaftiz adıyla, görev bilecekti kendine İngiltere'yi kışkırtmayı, baskı altında tutmayı, kandınna-yı, taciz etmeyi, aydınlatmayı, öyle ki İngilizler de yeni topraklara ayak basacaklar ve sonsuza dek karşı duracaklardı İspanya’nın oğullarına, onlara meydan okuyacaklardı, en az onlar kadar zalim, hatta daha fazla, en az onlar kadar tamahkâr, hatta daha fazla, en az onlar kadar kanunsuz, hatta daha fazla ama ilahi saikler olmadan, asilzadelik düşleri olmadan, etin baştan çıkarticılığı olmadan, yeni dünyayı, İspanyolların yaptığı gibi bir ödül olarak değil, bir meydan okuma olarak görerek, yerlileri katlederek ama işe bedenleri kanştırmadan, sonradan kanşan soyun azabını çekmeden; hiçbir zaman bulamayacaklan hazineler peşinde koşacak ama bu düşman topraklann meyvelerini alınteriyle ve nasırlaşmış elleriyle toplamak zorunda kalacaklar; İspanyollar için oyalanma, İngilizler için endüstri, İspanyollar için duyguların zayıflaması, İngilizler için çalışma disiplini, birincisi için refah hayali, ikincisi için tutumlu gerçekçilik, ah, evet, her şey tersine dönecek çünkü -kendi memleketinde tövbe, kıtlık ve hüznü, yukarı giden tüm kapıların yüzüne kapa^nasını terk gedip gelen- İspanyollar refaha erecekler, büyük servetler edinecekler, yeni dünyada şahsi ih-tişamlannı yaratma imkanını bulacaklar, altının konforlu bataklığına gömülecekler, gerçekliği kendilerine göre algılayacaklar, İn-gilizler ise kendi dünyalarında aynı sorunlardan, baskı, savaş ve açlıktan kaçmak için ayrılacaklar ama yeni dünyada rahat edemeyecekler; ne servet ne rahatlık, kendi elleriyle kazandıklan dışında onlara hiçbir şey vermeyecek olan yeni ve bakir bir ülkenin meydan okuması sadece, her şeyi sıfirdan kuracaklar; İspanya: Altın şehirler fethedecek; İngiltere: Balta girmemiş ormanlar, işlenmemiş topraklar, ıssız nehirler bulacak önünde, İspanyollar maden çıkartırken sen çift süreceksin, İspanyollar taştan saraylar dikerken sen ahşap kulübeler yapacaksın, İspanyolların gümüşle kapladığı duvarları sen beyaza boyayacaksın, var olma kararlılığını edineceksin, oysa İspanya tatmin olacak görünen, istenen sonuçlarla; İspanya'nın hayalier gördüğü yerlerde sen iş yapacaksın,

İspanya şan için fedakârlık yaparken sen kâr etmek için fedakârlık yapacaksın, İspanya kaderin beklentisiyle yaşarken sen zamanın gereklerine göre yaşayacaksın, İspanya hayalden gerçeğe, gerçekten yeni bir hayale geçerken sen hep hatalarını düzeltmeye bakacaksın, İspanya onurunu korumakla, gösterişli yiğitliklerle, başka-lan tardından yönetilmenin sefasını sürerek kendini tüketirken, İngiltere zorlu verimlilik hesaplannda başanlar kazanacak, evet, İngiltere onu olumsuzlayan her şeyin üstüne gitti, hayalperestliğin hazzı ve lüks içinde yaşamak ona göre olmayacak, bu hayalleri memnuniyetle feda etti ki bunlar yüzünden İspanya patlayacak kadar şişecek, önce açgözlü haşinliğine yeni dünyanın sunduğu aşırılıklarla zehirlenecek, sonra tokluğun yarattığı bir duyguyla hayalleri yıkılacak, İspanya: La Coruna’daki doklarda, bir dilenciye bir altın duka vermeye kantom; bu benim ayrılık hediyemdi; ne dese beğenirsin: “Daha yoksul birine verin, Senyora"; aynı altın dukayı Londra'da bir dilenciye vereceğim, sonra da öğreteceğim onu nasıl çoğaltacağını, yatırıp artıracağını, tekrar yatıracağını, nasıl faizle borç vereceğini, kendini nasıl sağlama alacağını, ortaklar bulacağını, re^nciler, deniz taşımacıları, İspanya'dan sürülen Yahudi aydınları, korsan filolan, İspanyol kibirliliğine karşı kışkırtmalar, tüm önlemler, hepsi, Julian: Yeni dünyanın altınları su gibi akacak İspanyolların elinden İngiltere'nin kasalarına; buna yernin ediyorum; peki ya siz, Isabel, siz kendiniz için ne istiyorsunuz, Senyora?, bu sonbahar sabahında anayurdum İngiltere’ye giderken mi, Juliân?, Elizabeth o küçük kızın hayalinden başka bir şey istemiyor, tirbuşon gibi kâkülieri ve pamuk dokuma kolalanmış iç eteklikleri olan bir prenses, soracak o çocuğa, oyuncak bebeklerin güvenli bir şekilde vardı mı, yolculuk boyunca hiçbiri kırılmadı mı, nereye gömdün şeftali çekirdeklerini?, ah, şahin, nasıl süzülüyor, nasıl açıyor kapkara kanatlannı!, hiç duydun mu zem^ininde beyaz kumlar olan, duvarları Arap çinileri ve ince ha-Warla kaplı olan bir yatak odası, gelir misin benimle beyaz giyinmiş şövalyelerin seni elde etmek için siyah giyinmiş şövalyelerle savaştığı Aşk Sarayı’na, bir kaba tek tek düşerek saati belirleyen küçük bronz güllelerin sesini duyuyor musun, gel haydi oynayalım birlikte, laleli bir, yerin dibine gir, laleli iki, ormandaki tilki, laleli üç, atlaması güç, Dün*, salı günü, hiç öğrenmek istemediğimiz bir ş^ öğr^ldik ve biç duymak istemediğimiz bir ş^. duyduk: Guzman'ın sadık Medina şehrini yakıp yıkmış olduğunu öğrenmemiz durumun vahametini çok güzel açıklyor. Tann Efendimiz tanığımız olsun ki, o kentte evleri yakmakla yetinmiş olsa da, bizim ba-ğırsaklanmızı ateşte kızartacaktır. Yine*

de gönlünüz rahat olsun, baylar, Medina kenti Segovia uğruna kaybedildiyse, ya Segovia da sonsuza dek yeryüzünden silinecek ya da Medina'ya verileri zarann hesabını soracaktır. Guzman'a karşı nasıl yiğitçe çarpıştığınızı öğrendik, tüccarlar gibi değil kumandanlargibi, hazırlıksız yakalanan savunmasız insanlar gibi değil, dikkatli ve teçhizatlı ordular gibi, aciz köylülergibi değil cesur aslanlargibi. Ve siz de aklı başında insanlar olduğunuza göre, eminiz Tann'ya şükrediyorsunuz o yangın için, ne *de olsa böyle bir şeref sahibi olmanızı o yangın sağladı.* E^ *ettiğiniz şöhretle yangında kaybettiğiniz mülklerinizin değeri karşı-laştınlamaz bile. Savaşın yakıcılığı Genel Cunta'yı Avila'dan Val-ladolid'e taşımak zorunda bırakyor bizi, oradan mücadele etmeye devam edeceğiz kötü yönetimle ve Kralımız Senyar'un aldığı yanlış tavsiyelerle hasta olan krallığımıza sürekli çareler aramaya,* Medi-na’da mağlup, Segovia’da mağlup, Tordesillas ve Torrelobaton'da galip, mağlubiyetlerim de galibiyetlerim de zafer sayılır aslında çünkü kentlileri gözlerinde yaşlarla, incinmiş gururlarıyla, buz gibi askerî hesapların yargılarıyla savaşmak zorunda bıraktım, peki ama böyle zaferler ve felaketler neyime yarar seni hâlâ mağlup edemediysem?, dedi Guzman, Cantabria Dağlan’ndaki ilk avın düzenlendiği yere geri getirdiği yeni dünya hacısına; sahil manzarasına şöyle bir göz gezdirdikten sonra devam etti; görüyorsun sadakatimi, buradan gelmiştin ve tam bu noktaya kadar geri getirdim seni, bulutsuz bir günde bu yükseklikten Felaketler Burnu rahatça görülebilir; onu serbest bırak, dedi Senyor, kardeşlerinden biri sonsuz bir uykuya daldı, Verdin'de bir yatakta uzanmış yatıyor şimdi, diğeri de aynalı bir odada hazlanndan ve mirasından arınıyor, kehaneti bertaraf e^ttik, artık üç tane ya da iki tane değiller, yalnız bir tane kaldı, onu da bırak gitsin, bize hiçbir şekilde

zarar veremez, artık tüm dikkatimizi ayaklanan şehirlere yöneltmeliyiz, asıl tehdit onlar, yeni dünyayı düşleyen zavallı bir sefille meşgul olamayız artık, sizin üç tane olduğunuzu söyledi, kör flütçü ve dudaklan dövmeli kız, öyle olduğunuza inanmamızı sağladılar ama Guzman’ı kandırmak o kadar kolay değil, ben hakikati biliyorum, sadece bir kişi var, hiç görmedim üçünüzü bir arada, gözün gö^ediği şeyi anlamaz, her seferinde aynı kişiyi gördüm aslında, farklı yerlerde, farklı giysilerle, üç farklı kişilikle, hepsi de sendin, üçü de sendin yalnızca, Senyor’dan bir dileğim oldu, izin verin onu kendi bildiğim şekilde bırakayım, Efendimiz, dedim, av sırasında geyiğe verdiğimiz şanstan ve adaletten ne daha fazlası ne de daha azı, o da buna

razı oldu, işte bu yüzden şimdi, sen, son genç adam, sanşın, kaçak, sen, soğuktan titreyen, yırtık pırtık giysiler içinde, sen, derin denizlerin tehlikelerini, incili sahili, nehrin kıyısındaki köyü, bakir ormanı, kutsal kuyuları, dumanı tüten piramitleri, karlı volkanı, beyaz cehennemin derin-^^erini, göl şeh^rini, yeni dünyanın altın saraylarını bilen, sen, işte bu yüzden deli gibi koşuyordun, yürüyordun, düşüyordun, tekrar ayağa kalkıyordun, dünden beri, Guzmân sana bir gün müsaade etti, sonra peşine takıldı seni avlamak için, bütün gün kar yağdı, önce buydu seni korkutan, dağlardan geçip denize doğru giderken ayak izlerin takipçilere yol gösterecekti, seni bu konuda uyarmıştı, bir avantajın var ama görüyorsun kar yağıyor, kar

siler eski izleri, taze izleri bulmaksa tersine kolaylaşır, rüzgârla beraber dökülmeye devam ediyor kar dallardan, yeni bir kovala-macaya başlamak için uygun bir zaman, köpeklerin işi kolay değil ama güneş batarken dağların bıçak gibi tırtıklı sırtlanndan sert bir rüzgâr esmeye başlıyor ve arkana baktığın zaman üzerinde senin ayak izlerin olan kardan bir pelerinle örtülü olduğunu görüyorsun saların; bir günlük avantaj kazandın ya da kaybettin; dağın en yüksek noktasında gözcülerin diktiği bir mızrağa bağla^nış işareti görebiliyorsun, herkes görebilsin diye oraya yerleştirilmiş, sen dahil; geyiğin üzerine yapılacak akının başladığını gösteriyor; boruların ve davulların sesini bastıran, dağdan kaçarken geçtiğin karlı açıklığın üstüne aldatıcı bir sessizlik veriyormuş gibi görünen fırtınanın ortasında bir an duruyorsun; sonra aniden rüzgâr kesiliyor, Guzman bir grup köpeği salıyor, sonra başka bir grubu, sonra bir üçüncüyü; arkanda yükselen her bir havlama dalgasını sayıyorsun, Guzman söylemişti, özgürlük, özgürlük, özgürlükten söz etmek için geldin buraya, denizin öbür tarafındaki yeni dünya için özgürlük, buradaki yeni dünya için özgürlük, burada ya da orada senin şu özgürlüğünün ne kadar dayanabildiğini göreceksin, sana şu özgürlüğünü her verdiklerinde İspanya'nın çığlığını duyacaksın: Yaşasın zincirler!, sürekli yaklaşan boru seslerini duyuyorsun, Guzman arbaletçilere kesin talimatlar verdi, bu köpekler kan kokusu a1maz1arsa iz takip edemezler, onların heyecanını artırmak için şu domuzu öldürün, sen bir geyiksin, hacı, Guzman sana söylemişti, bir hayvanı öldürmenin kolay yolu uzaktan, yan taraftan, gövdesinin en uzun tarafından vurmaktır ama daha cüretkar ve ölümcül saldırı hayvana tam karşıdan yapılır, mızrağını sonuna kadar saplayıp çevirirsin, sonra da bırakırsın köpekler onu dize getirsin,

koş, delikanlı, koş, hacı, koş, kurucu, ilk adam, koş, Tüylü Yılan, buğday tarlalarını talan etmek için gelen vahşi domuzların hilelerini bilmezsin sen, önceden iki üç tane küçük domuz gönderirler, gelen domuzlar bir iki kez dişleriyle toprağı kazar ve ses çıkartırlar, sonra da tarlayı izleyebilecekleri yüksekçe bir yere giderler; bunu tam üç kez yaparlar, çevrede hiç avcı olmadığından emin olana dek, dördüncüde hiçbir önlem almadan aşağıya inerler ve avcılann eline düşerler; sen, içgüdülerden mahrum, taktiklerden mahrum, denize doğru koşuyorsun, hemen arkanda bir yığın köpek, Guzman ata binmiş geliyor, kolunun üstünde en gözde şahini, koyu kahverengi bir pelerin giymiş, kapüşonlu ve çizmeleri ayağında; sana söylemiştim, şahin, güzel şahin, vahşi şahin, senin saatin gelecek demiştim, işte artık vakit geldi, bu büyük ava hazırladım seni, Guzman'ı hatırla, cesur şahin, sen benim silahım, ibadetim, çocuğum ve tek konfo-rumsun, arzulanmın aynası, nefretimin yüzü, sis bulutlan arasında görüyorsun önünde uzanan denizi, Felaketler Burnu, Celesti-na’nın, Pedro'nun, Simon’un ve Ludovico’nun geçmiş hayallerinin sahili, Felipe’nin aldatıcılığının sahili, seni ve iki kardeşini bize getiren sahil, tarihi, yazgıları, binyılın gelişini hızlandırmak için bitmez tükenmez *Vesper* ülkesine, İspanya, *Vetyeres*, *Hesperia*, Venüs'ün ülkesi, ıstıraplı ve sonu olmayan suretini arayan ikizin, İspanya, koşuyorsun, yeniden dönüyrsun lütufkâr denize, her şeye rağmen denizin seni kurtaracağını söylüyor yüreğin, ne kadar yakın o korkunç borular, havlamalar, nal sesleri, soluk soluğa koşuyorsun bir geyik gibi, dağlar ve deniz arasındaki çöl parçası daralıyor, gittikçe yaklaşan mastifler sağ taraftan kaçış imkanı vermiyorlar, solda ise tazılar, tazılar mastifleri kontrol altında tutmalı ki seni gereğinden çabuk yakalamasınlar, iki sıra giden tehdit edici köpekler arasında sıkışıp kalıyorsun, Guzman işini bilir, kumsala doğru giden yol daralıyor, kum tepelerinin buz gibi üst tabakalarını kırıp parçalayarak aşağı yuvarlanıyorsun, yüzüstü yapışıyorsun sahile, kollann bir haç gibi açılmış, kalkıyorsun; havlamalar, borular, kum tepelerinin üstünde Guzman, gülüyor; önünde puslu deniz, ardında Guzman ve avcılar, Guzman şahini salıyor, git, şahin, güzel şahin, sana söz ver^rn, seni aldatmadım, sana yemin e^im, sana taptaze et vereceğimi söyledim, işte senin a^n, bir dua gibi çabucak yüksel göklere ve bir lanet hızıyla dal avının üstüne; şahin yükseliyor, köpekler koşuyor, daha denize ulaşamadın, mastifin dişleri kolunu yakalıyor, dişleri derinden içeri giriyor, etini parçalıyor, bir tazı gelip kovalıyor mastifi, bir an için özgür kalıyorsun, düşüyorsun,

kalkıyorsun, sahildeki pisliklerin içine batıyor ayaklann, çalkantılı dalgalar kıyıda çatlıyor ve köpükler içinde ölüyor ayaklannın dibinde; şahin süzülüyor, bir ok gibi hızlanıyor ve bir lanet gibi hızla dalışa geçiyor, gelip koluna yapışıyor, çelik gibi tırnaklarını etine geçiriyor, uzun bacakları üstünde dengesini bulup köpeklerin dişleriyle açılan yaralan gagalıyor, denize koşuyorsun; kuş seni bırakmıyor, mücadele ediyorsun, yerlerde yuvarlanıyorsun, kuşa vuruyorsun, şahin kolunu ısırıyor, yüzmeye çalışıyorsun, tek kolunla bunu yapman mümkün değil, vahşi şahini boğmaya çalışıyorsun, Guzman, atının üstünde gülüyor kum tepelerinden, şahinin pençelerini geçirdiği kolunu denize sokuyorsun, batıyorsun, bulanık gökte yıldızın Zühre'nin ışığını arıyorsun, gemicilerin rehberini ve denizin derinliklerinde, Aziz Elmo Ateşi'ni, ayrılmaz kardeşlerin ateşi, *Değerli akrabam Marki; Bu mektubu yazmamın nedeni geçen salı, Aziz George Günü 'nde, Villalar kayü yakınlannda -krallıklanmız-daki tüm genel valilerin ve valilerin içinde yer aldığı- ordumuzun asilerin ve hainin ordusuyla girdiği çatışma konusunda size malumat vennektir, bu savaşta Efendimiz ve onun Mukaddes Annesi birliklerimizdeki tek bir askere bile zarar gelmeden zaferi bize ihsan etmişlerdir, düşmanın daha önce bizden zorla aldığı toplar geri alınmış, Genel Cunta'nın tüm elebaşlan tutuklanmış ya da öldürülmüştür; Başkomutan Don Guzman'ın* m *ça^^^^daki başarılan takdire şayandı, kıpkırmızı yüzüyle dö^Mla Herkken, nıhunun coşkusuyla kararmış alnından terler akarken, adamlarımıza emir-vermekten sesi kmlmışken görülmeye değerdi: Öldürün lanetlenmiş asileri.; bu kâfir ve sfflı zıpçıktılan yok edin; kileye merhamet etmeyin;* m *lanetlenmiş insanlan yeryüzünden silerseniz ryifa arasında sonsuza dek huzur içınde ^ayabilirsiniz; bu düzen bozucuların önüne arkasına, neresine gelirse kılıcınızı saplayın. Daha akşam olmadan birkaç fersah ötede kaçyoriardı kentliler; yüz adamlan savaş meydanında öldü, dört yüzü yaralandı, bin tanesi esir edildi. Askerlerimizden biri bile hayatını kaybetmedi. Asilerin yalnızca* en *çevik olanlan canlarını kurtarabildiler, bir de uyanıklık edip göğüslerine ve sırtlanna yerleştirilmiş kızıl haçlaryerine bizim beyaz haçlarımızı takan ve böylece kimliklerini gizleyeni Villalar köyü, hmt-li ayaklanmasının mezarı oldu, üç kişilik bir mezradan daha sessiz şimdi. ZavaUı kulunuz ve hizmetkânnız, ellerinizden öper, sayın akrabam Marki, en gayretli, sadık, alçakgönüllü, işinin ehli, vs. vs. vs.,* Guzman başarılarına karşılık ödül olarak tek bir iyilik istedi kralı Don Felipe'den, engin okyanusu geçerek yeni dünyayı aramak için düzenlenecek seferin başına

geçmek ve böylece yeni dünyanın var olup olmadığını öğrenmek; Senyor onu yürekten destekledi, lütfunu ve cömertliğini esirgemedi ve teşvik etti onu krallıkta sorun çıkartan adamlan mümkün mertebe yanına alması için, aşırı enerjileriyle onun huzu^mu bozabilecek adamlan uzaklara göndermekti niyeti, böylece mezarlığının dualan ve sessizliği bir daha sapkınlar, asiler, deliler ve âşıklar tarafından altüst edilmeyecekti: “Sert davranmak senin doğanda var, Guzman, bu asileri nasıl yola getireceğini ve yalnızca kaybedecek hiçbir şeyi olmayanların atılacağı bu büyük tehlikenin getirdiklerine karşı onları nasıl kullanacağını bilirsin”, Guzman Cadiz' e giderek üç direkli ve üçgen yelkenli karavelalardan bir filo yaptırdı; bu kara-velalar büyük bir yenilikti o dönem için çünkü daha önce bu tür seferlerde hem kürekleri hem yelkenleri olan varinei'ler ya da yapıhş şekli ve dörtgen yelkenleri yüzünden manevra kabiliyeti ve hızı büyük ölçüde düşen barçalar kuUanılıyordu. Bu yeni gemilerin inşasını yönettiği sırada, Guzman gülümseyerek hatırladı Felaketler Burnu sahilinde yaşlı Pedro'nun verdiği emeldere dair yeni dünya hacısının anlattıklarını çünkü bu yeni gemiler en az *varinel'* ler kadar uzundu ama güverteleri barçalar kadar yüksekti, her iki geminin avantajlarını birleştiriyor, kusurlarını ise ortadan kaldınyordu çünkü Latin tarzı üçgen yelkenler rüzgara daha yakın gitmeyi sağlıyor, böylece hava akımlarından daha iyi yararlanıyordu, gemilerin daha hafif olan tasarımı da ciddi bir hız ve manevra kabiliyeti sağlıyordu. Senyor yapılacak seferin masrafları için iki milyon ^^ravedi'lik bir kaynak sağladı, bu parayı sürülmüş olan üç Yahudi ailesinin servetine el koyarak edinmişti, Santângel, Santa Fe ve Belez, garanti olarak da Andulucia sahilindeki kent ve köylerin yetkililerine talimat gönderdi Guzman'ın filotilia için istediği her türlü malzemeyi sağlasınlar diye, bunu kolaylaştırmak için de ruhsatiye vergilerini onların toplamalarına izin verdi. Ek bir garanti olarak Senyor bu karavelalarla yolculuk edecek olanlara güvenlik sözü verdi, hangi suçu işlemiş olurlarsa olsunlar kimse onlara ya da mülklerine bir şey yapamayacaktı. Böylece üç yüz tayfası oldu, kıt mallarıyla karavelaların güvertelerine çıkmala^m izlerken yine gülümsedi Guzman, muhtemelen şuradaki mağlup olmuş bir kentli, buradaki adi bir suçlu, bir diğeri yoksulaşmış bir soylu, öbürü sahte bir dönme, bir toprak işçisi, intikam yemini etmiş bir demirci. Biraz daha bekleyebilse-lerdi: Jerönimo, Nuno, Martin, Catilinon ... Deyişlerle konuşma tutkunu o alçağı bir daha görmemişti. Acaba yanlışlıkla saraydaki katliamda onu da mı öldürmüşlerdi? Düşünceler içindeki Guzmân karavelalardan birine kol kola

binen tuhafçifte dikkat etmedi. Yavaş yavaş yürüyen, acıdan iki büklüm olmuş, bir eliyle erkekliğini koruyan ve diğeriyle de ufak tefek, efemine, paçavralar içinde, kafası tıraşlı ve yüz hatları pisliğin içinde yitip gitmiş bir Mozarap'ın omzuna tutunan kukuletalı bir adam. Yelken açma vakti neredeyse gelmişti. Câdiz'in dar pencerelerinden, evlerin yeşil kepenklerinin altından, solgun ve şüpheci yüzler onları izliyordu. Guzmân ne düşündüklerini gayet iyi biliyordu: Bir felakete gidiyorlar, hepsi çıldırmış, bir daha asla görmeyeceğiz onları. Karavelalann sancaklarını yukarı çektirdi. Senyor'dan bir mesaj geldi o sıra: İki gün daha bekleyin. Sarayın ikona ressamı Birader Juliân da katılacak sefere. Guzmân ağzında öd tadı hissetti.

L

t

Bir günah çıkartıcı papazın itirafları

Şimdiye kadar öğrendiklerim bunlar, dedi Julian, Vakanüvis’e. Kımse bilmiyor benim bildiklerimi ya da bilmediklerimi. Hepsinin günahlarını ben çıka^^m; yalnız benim anlattığım şeylere güvenmelisin; dinleme ortaya çıkacak başka anlatıcıları. Celestina her şeyi bildiğini ve her şeyi söylediğini sanıyordu çünkü dudakları sayesinde belleği miras alıyor ve yine onlar sayesinde başkasına geçirdiğini düşünüyor. Ama Senyor’un Komünyon Ayini öncesindeki günlük itirafla^^ duymadı, gençliğinin mağlup hayallerinin ayrıntılarını, şapeldeki tövbelerdin anlamım, ovaya çıkan merdivenin basamaklanndan tırmanışını, sapkınlıkları yazdırmayı göze alışını, Senyora’rnızla olan ilişkisini ya da kısa zaman önce Ines' e olan tutkusunu. Dahası, Deli Hanım’ın itiraflarını da duydum, rahibelerin ve temizlikçi kızların; benim evliliklerini takdis etmemden ve onları birleştirmemden önce Budala’ nın ve cücenin, işçilerin. Guzman'ın itirafları duydum; eğer yeni dünyayı arama bahanesiyle kaçarak suçlarının hatırasını geride bırakacağını sanıyorsa büyük bir hayal kırıklığı bekliyor onu. Ludovico ve Celestina'nın Senyor’un yatak odasındaki ilişkilerini de duydum, dostum Vakanüvis: Kral’ın toprak sarısı haritasının asılı olduğu duvara çıkan geçidi bilen tek kişi benim; haritayı süsleyen Neptün'ün gözlerinde gözlerim ve kulaklarım için delikler açtım. Orada konuşan herkes, orada sesli düşünen herkes, orada hareket eden herkes, orada

dinleyen ya da dinlenen herkes ister istemez sırlarını açtılar bana, tıpkı günah çıkartırlarken onlara kulak verdiğimde olduğu gibi çünkü çoğunlukla günah çıkartıcı daha çok acı çeker günahlarını itiraf edenden; itirafçı yükü üzerinden atar ve papazın omuzlarına bırakır.

Bu yüzden, diğerlerinin anladıklarını dinleme ve itimat etme, diye devam etti Juliân, keza fani ve doğrusal bir tarih mantığı kurmak adına bu dönem hakkında yazılan basit ve aldatıcı vakayinamelere de hiçbir şekilde inanma; gerçek tarih döngüsel ve ebedîdir. Sen de gördün: Genç Celestina yeni dünya hacısını sahilde bulduğunda tüm gerçekleri anlatmadı ona, asıl amacından uzaklaşsın istemiyordu çünkü Senyor'un karşısında denizin öte yakasındaki bilinmeyen ülkenin duşte görülmüş varlığını anlatması gerekiyordu; ve Senyora daha az, çok daha az şey anlattı Juan denen kaçağa, onu yatağına aldığında ve doymak bilmezcesine seviştiğinde. Guzman benden başka kime anlatacaktı ki -sırrın ateşi dudakl^^m mühürlediğinden- çalkantılı hayatını, ruhunda kopan ^^^alan, yaptığı tasarıları, benden başka ^m bilebilir ve yine de gizleyebilirdi onun Senyor'u alçakça uyuşturduğunu ve yatağına köpekleri çıkarttığım; hükümdan öldürmeyi tasarladı ama Senyor'u bir hançerle, çıldırtıcı iksirlerle öldürmeyi değil, iktidarsızlığını iktidar gücüne çevirerek, onu her adımında yönlendirerek öldürecekti: ayna tamir edildi, boşalan su testisi

yeniden dolduruldu, yanıp biten mumlar değiştirildi, hayali köpekler uludu, şapeldeki rahibeler arasında kargaşa çıkartıldı, Bocanegra öldürüldü, Senyor'un Ines'e karşı olmayacak bir arzu duyması sağlandı, daima daha büyük çelişkilerle dolduruldu benliği.

Tüm sırlan sakladım, benim saf dostum ve eğer şimdi sana her şeyi anlatıyorsam bunun nedeni artık benim de günahlarımı itiraf etmeye ihtiyaç duymam ve sana verdiğim zararın vicdan azabından tüm rahiplik yeminlerimi bir yana atmam gerekse bile, ki buna günah çıkanna yemini de dahildir, arınmak istememdir. Çok uzaklara gidiyorum. Bu hikayeleri birileri bilmeli ve oturup yazmalı. Bu görev sana düşüyor. Benim görevimse uzaklara gitmemi gerektiriyor. Ama bu hikayenin kısa kesilmesini istemiyo-^rum, buna belki de senin de dediğin gibi hadis hikaye adı verilmeli yarımadamızdaki Arap göçmenlerin hadislere, yani kutsal haberlere verdiği kadar bir kıymet sahibi olabilmesi için. Bu yüzden bildiğim tüm haberleri

veriyorum sana - zaten haberlerin hepsi de Türklere karşı yapılan şiddetli deniz savaşında kolun sakatlanmış, paçavralar içinde, yorgunluktan bitkin bir halde buraya geldiğin günden beri sana anlattıklarımdan ibaret. Her şeyi açık seçik gördün, dostum; savaştaki değerli hizmetlerin karşılığında özgürlüğünü vermediler; ama tek bir sağlam kolla kadırgalarda işe yaramıyordun artık. Seni Cezayir sahiline bıraktılar ve Araplar seni esir aldı orada. Sana iyi davrandılar ama sen, bir Hıristiyan, Zorai-da adlı güzel bir Mağrip kızına âşık oldun, o da seni sevdi; sonbaharında ilk baharın tazeliğini yaşadın. Zoraida'nın babası sizi ayırmaya karar verdi; Cezayirli korsanlar tarafindan Valencia sahiline bırakıldın ve Alicante'deki mahpushaneye geri döndün. O ünlü savaşın sonunda ölenlerin, yaralananlarm ve evine dönenlerin listesini alır almaz oraya seni aramaya gitmiştim ben de. Hünerli ellerimle Senyor'un imzasım taklit ederek bağışlanma emrini hazırlamak çok kolay oldu, o uyurken yüzüğüyle emri mühürlemek daha da kolaydı. Misket üzümü, badem ve incirlerin dolup taştığı taraçalardan, Valencia'nın engin bahçelerinden seni aldım, açık araziden, pirinç tarlalarından geçirerek buraya getirdim bir dilenci kılığında, yukarıdaki bu kıraç Kastilya Ovası'na, Müneccim Toribio'nun kulesine getirdim, burada sanat ve bilimle uğraşmak gözlerinin önünde uçuşan deliliğin, suçun, adaletsizliğin ve eziyetin pusularını bir süre için de olsa savuşturabilir. Burada duydun anlattığım her şeyi: Senin gelişinden önce ve sonra olanları, Felipe'nin ilk suçundan son suçuna kadar ne yaşandıysa hepsini. Benim gibi yoldan çıkmış bir yaratığın sana anlat^tıklarını yazacaksın ve belki bu sayede anlatılan hikâye bir daha tekrarlanmayacak Ama tarih kendini tekrarlar; budur tarihin hem komedisi, hem de suçu. İnsan hiçbir şey öğrenmez. Zaman değişir, mekan değişir, isimler değişir ama tutkular aynı kahr. Yine de, sana anlattığım hikâye kendini tekrarlayarak bir sona varmaz: Görmelisin bu hadisin, bu hikâyenin kaç farklı yüzü olduğunu, bir sona varmış gibi görünmesine rağmen bitimsizdir, potansiyeldir, sinip bekliyordur belki de yeniden ortaya çıkacağı başka bir zamanı, tekrar filizleneceği başka bir mekânı, yeniden kendisini gösterme fırsatı bulacağı başka fırsatları, bir gün alacağı başka adları.

Celestina'nın hacıya verdiği randevu çok uzak bir yerde, Paris'te ve çok uzak bir zamanda, binyılın sonunda. O randevuda neler olacağını bilmeden bu anlatının dönemini nasıl belirtebiliriz ki? İşte bu yüzden anlattım sana günahlarını çıkardığım insanlarm sırlarını, sadece sana anlattım çünkü sen

gelecek için yazıyorsun, bugün insanlann yazdıklarınla ilgili söyledikleri şeyleri ya da attık-lan kahkahalan hiç mi hiç umursamıyorsun: Gün gelecek kimse gülmeyecek bana, hepsi de bugün her türlü hürmeti ve saygıyı gören kimselere, krallara ve prenslere gülecekler. Ludovico bir ö^rön yetersiz olduğunu, bir kişiliği tamamlamak için birden fazla varoluşa ihtiyaç olduğunu söyleeli Beni çok etkileyen başka şeyler de söyledi. Ölümlerinden çok hayatları olan ama hayatlarından az zamanları olduğu için dönem dönem ortaya çıkan kimselere ölümsüz denildiğini anlattı. Bir erkek ya da kadının zihinsel olarak birkaç kişi olabileceğine göre fiziksel olarak da birkaç kişi olabileceğini söyledi; biz zamanın hayaletleriyiz, bugünümüz daha önce olduğumuz şeyin ve yok olduğumuzda olacağ^^z şe-^ ^ruhunu da beraberinde ^ır. Görmüyor musun, dostum Vakanüvis, nasıl da denk düşüyor bu konu Senyor’un ahdinde yinele-rup duran beddualarla, (^dirilişlerle dolu bir gelecek tasavvuru ancak unutulmuş duraksamalarda görülebiliyor, zamanın deliklerinde, geçmişin geleceği hayal etmeye çalıştığı karanlık ve boş dakikalarda; gömüyor musun geçmişteki geleceğin hayaline körleme-sine, inatla, acıyla dönmek tek mümkün geleceği bu milletin ve bu ülkenin, Ispanya’nın ve soyu İspanya'ya dayanan herkesin?

Ben, Julian, rahip ve ressam, diyorum ki Senyor'un ve Ludovico'nun çelişkili sözleri birbirine kanşarak karşıtların birliğinden doğan yeni bir anlay^ sunuyor bize; tuvalin üstünde gölgeler ve ışıklar, ana hatlar ve hacim, düz renk ve perspektif de aynı şekilde birleşir; işte böyle birleşmeli se^n kitabında da gerçek ve hayal, olma şansını yakalarmş olan ve bu şansı hâlâ saklı tutan. Neden hâlâ bilmediğimiz şeyleri göste^eden sadece bildiğimiz şeyleri anlatasın ki bize? Neden zamanımızın içerdiği tüm görünmez zamanlan ve mekânları anlatmadan sadece bu zamanı ve bu mekanı tasvir edesin ki? bacası, neden kale^^e eşzama^ahğın bütünlüğünü sunabilecekken art arda gelenin meşakkatli akışıyla tatmin olasın? Sözcükleri iyi seçiyorum, Vakanüvis, şunu söylüyorum: Yaptığın işle ta^tmin olmalısın. Tatmin olmazsan zamanlann, mekânların ve olayların eşzama^ahğma dikersin gözünü çünkü in-s^ar hayatlarını emen o sebatkâr akışa teslim olurlar, ölümle yüzleşme vakitleri geldiğinde hemen hemen unutmuş olurlar doğumlarını; oysa sen acı çe^neye, eşsiz özgürlüğünün kanatları üstünde imkânsızın peşinden uçmaya karar verdin, kaleminle yaptın bunu ama yine de her şeyi hapseden, azaltan, zayıflatan ve düzleyen lanetli gerçeğin zincirleriyle yeryüzüne bağlısın. Ama, yakınmayalım

dostum, gerçekliğin çirkin çekimi olmadan düşl^^^ hafifleyebilir, bedava olabilir ve böylece hem değeri düşer hem de cezası. Hayal gücüyle gerçeklik arasındaki bu savaşın hayale ağırlık, gerçekiere kanat takıyor olmasına şükredelim, ne de olsa kuş da uçamazdı havanın sürtünmesi olmasa. Ama sürekli düşünülmese, hayal edilmese, şarkılarda söylenmese, yazılmasa, heykellerde ve resimlerde tasvir edilmese yeryüzü havadan bile daha ince, elle tutulmaz bir hale gelecekti. BiraderToribio'nun söylediklerini iyi dinle: Matematiksel olarak herkesin yaşı sıfırdır. İnsanlar hayal etmeyi, hatırlamayı, yazmayı bıraktığı zaman dünya eriyip gider. Zaman insanın icadıdır. Örümcek, şahin ya da dişi kurt için zaman yoktur.

Artık hatırlamayı bırakmak iliyorum. vArt arda gelen hatıralardan korkuyorum çünkü zamanın acısını iki katına çıkması anlamına geliyor bu. Yani hepsini yaşamak dostum. Hepsini hatırlamak. Ama her şeyi hatırlayarak yaşamak bir şeydir, her şeyi yaşayarak hatırlamak başka şey. Bugün senden yazmanı istediğim bu hikâyeyi tamamlamak için bu yoUardan hangi yolu seçeceksin? Seni görüyorum, yanı başımda, zaman sana malum olurken, geçmiş, bugün, gelecek önüne serilirken ve görüyorum bana nasıl baktığını, anlattıklarımın eksik kalan kısımları için beni nasıl ayıpladığını biliyorum ve birçok yapılmamış hareket, birçok söylenilmemiş söz bırakmama neden olan unutkanlığım için senden şükran duymanı istiyorum ... Ama görüyorum ki benim bu bilgece uyanın senin kehanette bulunma susuzluğunu gidermiyor: Soruyorsun kendine, geçmişin geleceği ne olacak, diye.

Sana göre, günah çıkartıcılık yeminine ihanet ediyorum. Diyeceksin kı, sırla ölüm aynı şeydir: .Artık var olmayan bir söz ve olaydır sır. Peki öyleyse tüm geçmiş gizli ve ölü müdür? Hayır, doğru olan budur çünkü hatırlanan geçmiş gizli ve canlıdır. İyi ama nasıl bellekte kalıp geçmiş olmayı bırakabilir? Kendisini bugüne dönüştürerek. O zaman artık geçmiş olamaz. Öyleyse hakiki geçmişin tamamı kesinlikle bilinemeyen sır ve ölümdür. İster miydin geçmişten kurtarmayı dilediğim her şeyi bugüne dönüştürmek için sana anlatmamı, ister miydin geçmiş olmaya devam etmesi için gizli ve ölü kalması gerekenleri de sana söylememi? Ve tüm b^ilan senin b^nediğin bir şeyi, gelecekte sona erecek bir hikâyeyi sana anlatmak için yapmamı ister miydin? Ah, benim düşüncesiz katibim, işte bu yüzden gönderildin kadırgalara, sürekli kanştın-yorsun gerçeklikle kâğıtta yazılanlan, tıpkı

parçalanan bedeni Adriyatik Denizi’nin sulanna atılan tek gözlü kahin gibisin. Sana söylüyorum, minnettar olmalısın bu eksik kalan kısımlar için bana; Deli Hanım'ın ağzından çıkan gerçeği kabul et: Her varlığın bir sım mezara götürme hakkı vardır; her anlatıcı sırlan tam olarak açık etmeme hakkını kendinde görür, bu sayede sırlar sır olarak kalır; eh, işine gelmeyen varsa da gidip parasını geri istemeli...

Kim mi söyledi bunu? Kim? Dur biraz düşüneyim. Gerisini duymak isteyen kişi çözmelidir kesesinin ipini. .. Benim de anlayamadığım birçok şey var, dostum. Örneğin ben de senin gibi Ludovico ve Celestina’ya bağımlıyım üç gencin hikâyesinin ardındaki gerçeği bilmek konusunda ... Bana göre onlar tahta göz d^miş üç kişiydi, Senyar'un tasanlannı bozmak ve Kral’ın tanımladığı ölüm ve hareketsizlik sınırlarının ötesine tarihi taşımak için güçlerini birle^^^iş üç genç; üç vâris, üç piç, evet, hatta üç kurucu, Ludovico’nun dediği gibi ancak, yernin ederim kı asla adamakıllı anlayamadım o ^kâyeyi, o işaretleri. Ludovico'nun söylediklerini Senyara’ya tekrarladım sadece: Sı^mda kan kırmızısı bir haç, ayaklannda altışar parmak, Roma İmparatorluğu halâ yaşıyor, Agrippa, hanedanın devamı odur, sözler, hiçbir şey anlamadan tekrarladığım sözler, eksik kısımlar, onları kabullen, gerçekten minnettar olmalısın onları duyduğuna, sözümü dinle...

Üç şişe mi? Üç şişede ne mi vardı? Onu da bilmiyorum, sana söylemiştim, gerisini du^nak isteyen ^i... Eşitlik mi? Yani benimle eşit olmak istiyorsun, öyle mi?, benim bilmediğim şeyleri bilmemeyi kabul ediyorsun ve sadece benim bildiklerimi soruyorsun, hiçbir sım saklamamı istiyorsun, tıpkı senin gibi bilmediklerim dışmda hiçbir şeyi mezara götürmememi istiyorsun, öyle mi? Demek kabul edebileceğin tek anlaşma bu, ah, dostum, tek yolu bu mu beni bağışlamanın sana yaptıkla^m için, kadırgalara gitmene, savaşın sonunda ölmekten korkmana, ölmeyip de sakat kalmana, Araplara terk ed^mene, Alicante'de hapsedilmene sebep olduğum için... başka yol yok mu?

Uzaklara, çok uzaklara gidiyorum, zavallı dostum. Burada olup biten hiçbir şeyi duymayacağım ^tik. Senyar Don Felipe'nin hikâyesini devarn ettirmeyi senin ellerine, gözlerine, kulaklanna bırakıyorum. Gittiğim yerde çok az haber ulaşacak bana. Hiç kuşku yok ki sen de benden ya çok az haber

alacaksın ya da bir daha adımı bile duymayacaksın. Yeni dünya var mı, yok mu bilmiyorum. Sadece hayal ettiğim şeyi biliyorum. Sadece arzuladı-ğırn şeyi biliyorum. Bunlar ışığında bakarsak, be^m için yeni dünya var. Ben çileden çıkmış bir ^^^ya^rn. Şayet varsa bilmek istiyorum, onu korumak istiyorum, eğer yoksa yaratmak istiyorum, doğayla uyum içinde yaşayan bireylerden oluşan minik bir topluluk, herkesin malı olan mallar dışında hiçbir şeye sahip olmayan bireylerin bir arada yaşadığı bir toplum: Yeni bir dünya, yeni keşfedildiği için değil, ilk Altın Çağ olduğu ya da ona benzediği için. Hatırla, benim saf ve kusurlu dostum, sana söylediğim her şeyi hatırla ve sen de benimle birlikte sor kendine, bu nasıl bir körlüktür, diye, kendimize Hıristiyan diyoruz ama en vahşi hayvanlardan daha vahşice yaşıyoruz; Hıristiyan öğretisinin yalnızca bir aldatmaca olduğuna inaruyorsak, neden olduğu gibi terk etmiyoruz? Ben bu sarayı terk ediyorum; dostl^^m terk ediyorum, seni, biraderim Toribio'yu; Senyor'u terk ediyorum. Bana daha çok ihtiyacı olan kişiyle gidiyorum: Guzman'la. Bu doğru; öyle hayretler içinde bakma bana. Ben de biliyorum kutlu Altın Çağ' ı aramaya gittiğimi; ben de biliyorum Guzmân'm büyük içinde kötülük ve hırsla altın külçeleri aramaya gittiğini, yeni dünyada onun çağı demir çağı yaşanacak, hatta daha kötüsü olacak belki; hakiki Hıristiyanlığın deneme yanılma yoluyla yeniden kurulmasına uğraşıyorum ben, oysa Guzman bereketli bir Guzmânizmin tazelenişi için uğraşıyor hiç kuşku yok ki. Orada buradakmden daha çok ihtiyaç var bana; mağluplar adına konuşacak birine ihti-yaçlan olacak orada, kuruluş hayallerini devam ettirecek, hayatlarını savunacak, emeklerini koruyacak, yük hayvanı değil ruhu olan insanlar olduklarını onaylayacak, bin türlü ufak tefek görevin güzelliğini ve keyfini sürdürecek, Tanrı'nın şanı için ruhları yönlendirecek inşa edilsin diye yeni tapmaklar, yeni dünyanın hayret verici tapınakları; yalnızca bir kez ve sonsuza dek açığa vurulmuş bir hakikati yansıtan tekdüze ikonalar yerine her türlü hazza doğru açılan yeni bir bilgiyi gösteren yeni bir sanat; onlann bildikleriyle benim bildiklerim arasında döngüsel bir karşılaşma, melez bir sanat; hepimizin rüyalarını süsleyen cennetin suretinde tapınaklar yükselecek dört bir yanda; renk ve biçim bağımsızlaşacak, genişleyecek ve bu tapınakların semavi kubbeli tavanlannda beyaz üzüm salkımlan, rengârenk bağlar, gümüşi meyveler, esmer melekler, tuğlalı cepheler, altın renkli yapraklarla dolup taşan sunaklar halinde verecek meyvelerini ah, evet, onlarla paylaştığım cennetten görüntüler; gelecek için katedraller, isyanın kaynağı bilinmez

tohumları, yenilikçi hayal gücü, devamlı ve hiç doymayan arzular; sürekli dönen geniş bir çember, sevgili dostum, benim solgun ellerim ve onların esmer elleri birleşecek daha fazlasını yapabilmek için, çok daha fazlasını, eski dünyada başarabileceğim her şeyden, bir kralın vicdanını sızlatmak için gizlice suç sayılacak resimler yapmaktan daha fazlasını; yeni dünyanın melez tapınakları, bütün suskun miraslarımızın tek bir taşta sin-di^rilmesini getirecek: Piramit, kilise, cami, sinagog hepsi bir yerde: Bak şu yılanlı duvara, bak şu sırnaşıklarla örtülü kemere, bak şu Mağrip çinilerine, bak şu kumla kaplı zeminlere. özelkitapgrubu

Böyle bir yer yok mu, diyorsun. Hayır, dostum, eğer mekân içinde bakarsan elbette yok. Onu daha çok zaman içinde aramalısın; yani örnek teşkil eden -bu yüzden de ortalığı karıştıran- ro-manlannla sorgulayacağın gelecek. Benim beyaz ellerim ve onların esmer elleri farklı bir zaman vaadi yaratmak için eski ve yeni dünyalann eşzamanlı me^inlannı birleştirecek. Uzun zaman önce Felaketler Burnu sahilinde Pedro'nun, Simon’un, Ludovico’nun ve Celestina'nın hayal edip yitirdiklerini gerçekleştirme işini bu kez ben üstleneceğim, benim tatlı, sert, cana yakın, umutsuz dostum. Onlann haberi bile olmadan Senyor’un, Guzman'ın, Kumandan'ın ve engisizyoncunun hayallerini de üstleneceğim çünkü ne onlar, ne de biz biliyoruz ne yaptığımızı, yalnız Tanrı biliyor, biz onun aracılarıyız. Guzman altın ve zenginlik hayaliyle yeni ülkeler arayacak; Senyor olanları kabullenecek buradaki günahları, katılığı ve yok etme isteğini oraya aktarmak için ama Tanrı ve ben, onun hizmetkân Julian, en yüce amaçlar için birlikte çalışacağız. Dostum; yeni dünya her şeye yeniden başlayabileceğimiz, geçmiş hataların yükü olmadan insanın tüm tarihini yenileyebileceğimiz yeni bir dünya olabilecek mi gerçekten? Biz Avrupalılar kendi ütopy^mza layık olabilecek miyiz?

Bu yüzden örneklerle öğretme önerini kabul ediyorum: Tüm korkunç sırlardan ve tiksindirici yüklerden ^^rnış olarak varma-

lıyım yeni dünyaya. A^ konularda cahil olalım de, aynı

şeyleri bilelim; ve gerisini duymak isteyen kişi çözmelidir kesesinin ipini, anlattıklarımdan hoşlanmayan olursa verdiği mangırları istesin geri. Soytarı, Senyor’un şatosunda mesleğini icra ederken böyle derdi yüzünde kocaman vıcık vıcık bir gülümsemeyle, neredeyse kaşlarına kadar indirdiği başlığının

altındaki gözbebeklerine vururdu batan güneşin ekşiliği; görmemesi mümkün müydü Senyor’un babasının, ebeveyninin ölümüyle İngiltere'den barınak ve teselli aramak için İspanya’daki halasının ve amcasının yanına gelen o güzel kızcağıza nasıl şehvetle baktığını: Bembeyaz kolalı iç eteklikleri, lüle lüle saçlar, Elizabeth, evet, o iradesiz ve ırz düşmanı Kral bir çocuğa bile göz koyabiliyordu, o ki bölgedeki ^im bakire kızların ırzına geçmişti, krallığındaki ^im şerefli kadınlar üzerinde derebeylik halamı kullanmıştı; karısı Brabant sarayının helasında oğlunu, yani şimdiki Senyor’umuzu doğururken, o Flandre kızlarının peşinden koşuyordu, sapık arzula^nru ta^nln etmek için bir dişi kurtla bile çiftleşmişti; işte bu adam nadiren de olsa görüyordu İngiliz yeğeninin yeni çıkan göğüslerini ve koltuk altlarındaki incecik tüyleri -onunla oyun oyna^^^, bebekler ve hediyeler verdikten sonra hediye ettiği bebekleri yere çarpıp kırdığında- gizlice onun ırzına geçtiği zamanlarda.

O tazecik kız kime güvenebilirdi ki şatoda tıpkı kendi gibi oyunlar oynamaktan başka bir iş yapmayan soytarıdan başka? Bana hiçbir şey anlatmamış olsa da, daha o günlerde alışkanlık edindiğim üzere fırçalarım, gravürlerim ve minyatürlerinle onu eğlendirmek için bir gün yaruna gittiğimde gözyaşları içinde olduğunu gördüm, karnının ve göğüslerinin şişmiş olduğu da hemen dikkatimi çekti, hıçkırıklar arasında anlattı ağlamasının sebebini: İki aydır kanaması olmamıştı.

Bunu duyunca şaştım kaldım: Genç varis Felipe'nin hülyalı hülyah baktığı bu İngiliz kızla ne yapacaktık şimdi, kaldı kı kız bir de ağzını tutamayıp -yediği halttan da kötüsünü yapmış- bu gerçeği saray halkı içindeki en hilekar ve ortalığı en çok karıştıran adama, hep hüzünlü bakan soytarıya anla^mştı, ömrü boyunca şenlenmek için bir neden bulamadığı için mi üzgün üzgün bakıyordu acaba bu soytarı? Soytarıya benim de bu sım paylaştığımı söylememin ve ağzını kapalı tutmasını tembihlememin bir faydası yoktu. Elbet sessizliğini bozmasına yetecek parayı veren biri çıkacaktı, nitekim çıktı da; enttika çevinneye çalışan budala, gidip Senyor'un babasına söyledi gerçeği bildiğini.

Doyumsuz Efendimiz’in ilk işi Prenses Isabel'in yedi aylığına Tordesillas’taki eski şatoya gönderilmesini buyurmak oldu, orada saray adetleri üzerine sıkı bir eğitim alacaktı, yanında sadece bir seyis, üç dadı, on

teberdar ve ünlü bir Yahudi doktor olacaktı; en sonuncusu, yani Jose Luis Cuevas adlı kambur doktor mahpushaneden çıkartıhp getirtilmişti, kendisi itiraf etmese de altı Hıristiyan çocuğunu ay ışığı altında yağda kaynatmaktan hüküm giymişti, tıpkı atalanndan birinin üç prense yaptığı gibi, ki o olayda Kral intikamını çok acı almış ve Logrofto Meydanı'nda otuz bin sahte Hıristiyanı canlı canlı yaktırmıştı. Cuevas Torde-sillas' a gönderildi; o kasvetli şatoda, kraliyet ailesindeki delilerin eskiden kaldığı yerde ona verilen görevi hakkıyla yerine getirirse beraat edeceği sözü verildi. Cuevas doğumu yaptırdı; çocuğun bedenindeki korkunç işaretleri görünce hayretler içinde kaldı, onun bu güzel genç ki^ değil bizzat kendisinin oğlu gibi göründüğünü söyledi ^erekı Bu son gülüşü oldu, teberdarlar doğum odasında başını kesiverdiler, tam aynı şeyi yeni doğmuş çocuğa da yapacaklardı ki, Isabel çocuğu göğsüne bastırdı ve yavrusunu koruyan dişi kurt gibi hırlayarak şöyle dedi teberdarlara:

“Eğer ona dokunmaya kalkarsanız, önce onu boğar sonra da kendimi öldürürüm, o zaman görürüz bakalım nasıl açıklayacaksa^ ölümümü Senyor’unuza. Farkında değilsiniz ama ölüm sizin de başınızın üstünde kol geziyor. Şatoya ulaşır ulaşmaz Senyor’un tıpkı size İbrani doktorun başını vurmanızı buyurduğu gibi sizin de öldürülrnenizi buyuracağından zerre kadar kuşkum yok, böylece burada olanlan anlatabilecek kimse kalmayacak. Diğer yandan, ben yemin ettim Tann'nın ve İsa'nın huzurunda: Bu çocuk benimle birlikte canlı olarak buradan çıkabilirse sonsuza kadar sessiz kalacağrm. Hangisine inanırlar dersiniz, sizin sözünüze mi yoksa be^^^ine mi?”

Bunun üzerine teberdarlar kaçıp gittiler çünkü onlar da gayet iyi biliyorlardı Senyor'un babasının ne zalim bir adam olduğunu, Isabel’in sözlerinin doğruluğundan şüphe etmediler; genç kız iki dadısıyla bir^&e şatoya döndü, diğer dadı seyisle birlikte çocuğu farklı bir yoldan götürdü. Genç hanımım eski saraydan ayrılış gününü yaklaşık olarak bana bildirdiği için doğumdan birkaç gün öncesinden Tordesillas Sarayı çevresinde dolanmaya başlamıştım, sırtıma bir pelerin, başıma da haydutların giydiği türden bir şapka geçirip dadıyla seyise saldırdım, onları alt ettikten sonra kucağımda o piçle birlikte dörtnala şatoya geri dönüp onu gizlice annesi lsabel'e teslim ettim.

Hem silahlanmı hem de arzularımı sağduyum yönetiyordu: Vâris, yani Felipe, bu kızı seviyordu; onunla evlenecekti; geleceğin kraliçesi bana büyük bir iyilik borçlu olacaktı; bir birader ve ressam olarak görevimi sürdürürken koruma altında olacak, huzurla çalışacaktım, hatta bu korumayı sen ve biraderim Müneccim Toribio gibi kimselere kadar genişletebilecektim, Vakanüvis. Ama eğer biri çıkıp da gerçeği keşfederse, düşünsene nasıl bir karmaşa çıkar ortaya, düzen diye bir şey kalmaz, intikam duyguları depreşir, ondan sonra kaderimin ne olacağını kimse bilemez; Felipe Isabel'i reddeder; kocasının pek çok yanlışını bağışlamış olan Felipe'nin annesi, onu bu günahından dolayı asla affetmez; benim başuna ne geleceğiyse bilinmez; o zaman mağlup olurdum, tıpkı Oedipus gibi ensestin kurbanı olurdum! Valladolid’in sokaklannda kocamış bir kara karga buldum, bekâret tamirinde uzmanlaşmış, şöhretli bir mamaydı bu, ^lice Isabel'in odasına soktum onu, açgözlü ihtiyar büyük bir maharetle kızın sorununu çözdü ve geldiği gibi gölgeler arasında kaybolup gitti.

Isabel başına gelen ^^taizliklerden dolayı ağladı; ona bebeğin akıbetini sordum; serseme dönmüş çocuk inleyerek bebeğe bakmayı ya da onu beslemeyi bilmediği, hatta bebekler hakkında hiçbir şey bilmediği için onu dostu soytanya tes^n ettiğini söyledi; soytan da bebeği almış, şatonun gizli bir köşesine saklamıştı. Kızın bu akılsızlığına binlerce lanet okudum çünkü o komplocu maskaranın eline sürekli daha çok koz veriyordu, tahmin ettiğim gibi soytan hiç gecikmeden intikamcı ve ^ düşmanı Kral'a, Senyor'a gidip yeni gelişmeleri muştuladı ve s^^tt saklamak için para istedi. Yakışıklı namlı Senyor, dadının ve seyisin -Kral'ın buyruğu doğrultusunda- yeni doğmuş bebeği Ebro Nehri'nin sularına bıra^nış olduklannı sanıyordu. Bu yüzden soytannın tamahkârca tasansı pek kısa ömürlü oldu çünkü aynı öğleden sonra saray eşrafının hepsi şatonun salonunda toplandıklarında Senyor Efendimiz, yaptığı maskaralıklarda daha canh olsun diye soytanya bir kadeh şarap verdi, dikatsiz taklitçi, oynayıp sıçrarken zehrin etkisiyle öldü.

Kayıp bebeği bulmak için şatoyu araştırmaya karar verdiğimde bebeğin olabilecek en ortalık yerde durduğunu gördüm: Soytarının kaldığı hücrede samandan bir şiltenin üstünde. Çocuğu Isabel’in dadısı Azucena’ya verdim. Dadı onu Isabel’e götürdü ve soytan öldüğünde yatağı^n üstünde yeni doğmuş bir çocuk bulunduğunu söyledi. Çocuğa ba^naya karar vermişti

ama göğüslerinden süt gelmiyordu. Acaba Isabel'in yatak odasında yeni yavrulamış olan dişi köpeğin memelerinden emzirebilir miydi çocuğu? Yeni doğum yaptığı için hâlâ kanamalan devam eden Isabel, evet, dedi, sonra da amcası Senyor’a gidip şunları söyledi: “Oğlumuz soytarının ve Azucena'nın oğlu diye bilinecek başka kimseyi öldürme. Sırrın güvende. Oğluma dokunmazsan kimseye bir şey söylemem. Eğer onu öldürürsen her şeyi anlatırım, sonra da kendimi öldürürüm.”

Ama vahşi ve yakışıklı Senyor'un birilerini öldürmek gibi bir niyeti yoktu, o sadece Isabel'e tekrar sahip olmak istiyordu, hiçbir sınırlama olmadan onu sevmek istiyordu, yaşayan her kadını, âdet gören her ^iyi elde etmeyi arzuluyordu, hiçbir şey doyura-mazdı onu; o sabah Isabel'in Komünyon ekmeğini ağzına aldıktan sonra bir yılan tükilidüğünü ve oğlu Felipe'nin sevdalı sevdalı ona baktığını gördükten sonra ona tekrar sahip olamayacağını anlamış ama bu sefer onu daha da fazla arzulamış, kör kütük sarhoş oluncaya dek içmiş, boz atına bindiği gibi dörtnala tarlalarda gitmeye, kırbacıyla başaklan biçmeye başlamıştı; ayağını tuzağa kaptırmış dişi bir kurtla karşılaştı, atından indi, hayvanın ırzına geçti, tıpkı onun gibi uluyarak karanlık ihtiyacını, doyum-suzluğunu giderdi, içinde yanan ateşi söndürdü: Hayvan hayvana, yaptığı şeyden dehşete düşmedi; yeniden Isabel’e sahip olmak doğaya karşı işlenmiş bir suç olacaktı ama hayvan hayvana olunca, evet, bu gayet doğaldı; daha sonra bir gece itiraf etti bana bunları; da Isabel ve Felipe'nin evlendiği gece, avludaki ateşte yakılan cesetler arabalarla götürüldükten hemen sonra; sadece bu değildi itirafı, daha önceki günahlannın hepsini anlattı sessizliğime güvendiğinden, acı içindeki ruhunun zehrini bir başkasının önünde dökmek istediğinden.

“Dişi kurt gebe kalır mı?" diye sordu günah çıkarma hücresi kafesinin arkasından, korkunç hayaUeri için bir teselli bulmayı umuyordu.

"İçiniz rahat olsun, Senyor, lütfen sa^n olun; böyle bir şeye imkân yok. ..”

“Soyumuz lanetlenmiş,” diye mınldandı, "delilik, ensest, suç, bir tek hayvanlara tecavüz etmek eksik kalmıştı; nasıl bir miras bırakıyorum oğluma? Her nesil bir sonrakinin yaralarına yemlerini ekliyor; kısırlık ve yok oluşa dek birikiyor bu yaralar; kaçınılmaz bir kuvvet zorluyor onları birbirlerini bulmaya ve birleştir-m eye..."

''Tohum sürekli aynı toprakta biterse zamanla tükenir gidermiş, Senyor."

"Peki bir hayvanla çiftleşmemden ne doğacak? Beni canh ama insan olmayan bir şeyle soyumun kanını yenilemeye götüren kara bir zorunluluk mu?"

"Genel bilgilerimizin aksine, doğa bazen tuhaf sıçrayışlar yapar, Senyor,” dedim akıllıca, böylece Isabel’in çocuğunun babalığıyla ilgili herhangi bir bilgi almayı ve kökeni konusundaki mevcut inancını biraz daha ileriye taşımayı hesaplıyordum. “Mesela bir çocuğu ele alalım" diye ekle^m, "insanla kurdun çiftleşmesinden olmayan ama bir soytannın ve temizlikçi kızın çiftleşmesinden olan bir çocuğu; üzerinde korkunç işaretler var bir çöküşü çağrıştıran ...”

"Ne işareti?" diye heyecanla sordu Senyor, daha önce hiç görmemişti çocuğu.

“Sırtında bir haç, ayaklannda altışar parmak...”

Yakışıklı namlı Senyor ulumaya başladı, uludu, uludu, hayvani sesi kilisenin kubbelerinde çoğalıp geri döndü; giderken haykı-nyordu: “Bilmiyor musun Tiberius Caesar'ın kehanetini, yoksa tahtıma göz dikenlerin, isyankâr kölelerin işareti mi bu, benim krallığımı ele geçirecek köleler ve isyancılar mı yarattım, baba katili oğullar mı, babalannın dökerek tahta çıkacak ocula

rın tohumlannı mı saçtım yoksa?”

Bebeğin derhal öldürülmesini buyurduğunu biliyorum ama onu hiçbir yerde bulamadılar, aynı gece Felipe'nin dostlan Ludovico ve Celestina da kaybolmuşlar, onu dertler içinde bırakmışlardı; Senyor’un her cumartesi kurt avı başlattığını ve civardaki tüm kurtlar avlanıncaya kadar bunu sürdürmeye niyetli olduğunu öğrendim. Bir ben biliyordum bu buyruğu vermesinin nedenini. Senyor bir baloda çılgınca dans ettikten sonra ölünce Tanrı’ya şükrettim; Prens Felipe onun yerine tahta çıktı ve Senyora Isabel tahtta onun için ayn1an yerin sahibi oldu.

Isabel, yeni Senyor Don Felipe’nin eşi olarak büyük bir alçakgönüllülük ve basiret gösterdi, Valladolid'in sokaklannda sürten saksağan tarafından tamir edilen bekaretine hâlâ dokunulmamış olduğu aklıma bile gelmedi bu yüzden. Senyora'yla karşılıklı saygıya dayanan bir arkadaşlık ilişimiz vardı. Her zaman yaptığım gibi mine işleri ve minyatürlerle onu oyalamaya çalışıyordum, bir ara Andreas Capellanus’tan De *arte honeste* amandi'nin saray aklarını anlattığı ciltleri verdim okuması için çünkü kibirli görünümünün altında gittikçe yoğunlaşan melankoliyi fark ediyordum, sanki bir şeyler eksikti; zaman zaman oyuncak bebeklerini ve şeftali çekirdeklerini anyordu, Senyora'mın genç bir yabancıdan yalnız bir kraliçeye ve kaybolmuş bir çocuğun gizli annesine geçiş yapmasının pek çabuk gerçekleştiğini söyledim kendi kendime, insanlar fısıldaşıyordu: Bu yabancı ne zaman İspan-ya'nın vârisini doğuracak? Sahte gebelikler ilan edildi, her seferinde talihsizce düşük hikayeleriyle geçiştirildi.

Ne olursa olsun, kocası Ademi sapkınları ve onları koruyan düklere karşı savaşmak için Flandre'da olduğu sırada hanımımın başına gelen o kazadan daha korkunç bir şey olamazdı. Şato avlusunun taşları üstünde yatarak geçirdiği otuz üç buçuk günlük işkence Senyora’mın düşüncelerini kökünden değiştirdi; o olayla birlikte ruhunda serbest kalan güçler, tutkular, nefretler, arzular, hatıralar ve hayaller, tıpkı bunun gibi hem korkunç hem de komik olan, şaşırtıcı bir olayla açığa çıkmak için bekledi. O taşların üstünde yattığı sırada Senyor'umuzun erkekliği değil bir fare kemirdi Senyora'mın onarılmış bekâretini. Nihayet o işkenceden kurtulduğunda beni odasına çağırdı: Fareciğin başladığı işi bitirmemi istedi benden; ona sahip oldum ve sonunda kopardım Valladolid'li mamanın oraya ördüğü incecik ipleri. Onu çıldırtıcı bir hayalin büyüsünde bırakıp çıktığım sırada be^ret yeminimi bozduğum için kendi kendime lanetler okuyordum: Evet yeminimi yenileyebilirdim ama tüm vücut sıvılarımı sanatım için kullanma karanın kadar kutsal değildi bu yemin. Tüm enerjimi sanatımı kusursuz kılmaya adamıştım yıllar boyu.

Sık sık çevrede dolaşır, işime yarayabilecek yüzlefı manzaralar, binalar, perspektifler arardım, karakalemle eskizlerini yapar

ve kıskançlıkla korurdum bu eskizleri; sonra da Senyor'un Flandre' daki kötücül eyaletin düklerine ve sapkınlanna karşı kazandığı zaferin anısına

yaptırdığı yeni sarayın derinlerindeki bir zindanda gizlice yapmakta olduğum büyük resmin figürlerine ve alanlanna bu gündelik detaylan çizerdim. Günün birinde Montiel arazisinde gezerken sanşın bir gencin sürdüğü bir arabaya rastladım, gencin yanında oturan yeşil gözlü, esmer tenli kör bir adam da flüt çalıyordu. Kör adamdan resmini yapmak için izin iste^m. Yüzünde alaycı bir gülümsemeyle poz verdi. Genç adam bu moladan memnundu; yakındaki bir kuyuya gitti, bir kova su çekti, giysilerini çıkardı ve yıkanmaya başladı. Beni göremeyen kör adamdan gözlerimi ayırıp delikanlının çarpıcı güzelliğine baktım, tıpkı Fidias'ın ve Praksiteles'in yonttuğu kusursuz insan figürlerine benziyordu. Sonra dehşet sınırlarına dayanan bir şaşkınlıkla sırtındaki lekeyi fark ettim: Kürekkemiklerinin arasında kan kırmızısı bir haç; çıplak ayaklarına baktığım zaman her birinde altı parmak saydım.

Titreyen ellerime hâkim oldum. Kör adama bildiklerimi anlatmamak için dilimi ısırdım: Bu genç Senyora'^^ oğlu, tahttaki Senyor'umuzun üvey kardeşiydi, düğünle suçun birleştirildiği gece kaybolan piçti; onun yerine bir birader ve saray ressarnı olduğumu, Yüce Kralımız Don Felipe'ye hizmet ettiğimi söyledim, bu sefer kör adamın yüzü allak bullak oldu, bir yandan hemen kaçıp gitme isteği, öte yandan bir şeyler öğrenme isteğinin çekişmesi hakim oldu yüzüne. Arabasının arkasında kalın örtülerin altında ne taşıdığını sordum. Yükünü korumak ister gibi elini uzatarak şöyle dedi: “Hiçbir şeye dokunma, Birader, yoksa şu gördüğün delikanlı kemiklerini un ufak eder.”

“Benden sana zarar gelmez. Nereye gidiyorsun?”

“Sahile.”

"Sahil geniştir ve pek çok denize ulaşır.”

"Casuslukta iyisin, Birader. Krallığındaki dedikodulan ona iletmen için iyi para veriyor mu sana efendin?”

"Onun koruyuculuğundan yararlanarak gizlice yapıyorum görevimi, muhbir değil sanatçıyım ben.”

“Ne sanatıdır seninki?"

Bir an düşündüm. Senyora'mın kayıp oğluna eşlik eden bu kör adamın güvenini kazanmak istiyordum. Yine de bileklerimi anlatmadım ona. Hikâyenin eksik kısımlannı taparlamaya çalıştım: Bu adam bir şekilde ilgiliydi çocuğun kaybolmasıyla; belki bir başkasından almıştı onu ama belki de bizzat kendisi kaçırmıştı onu sarayda katliam olduğu gece; çocuğun kaybolduğu gece başka kimler ortadan kaybolmuştu? Felipe'nin dostlan: Celestina ve Ludovico. O asi öğrenciyi tanıyordum; ama kör adama hiç benzetemedim. En nihayetinde her şeyi göze alarak, ödülümün kör adamın güveni mi yoksa genç yoldaşından iyi bir dayak yemek mi olduğunu bilmeden, körlemesine bir adım attım.

“Bir sanat ki, tıpkı senin fikirlerine benzer," diye cevap verdim, “çünkü Tann'nın insana dolaysız olarak yaklaşmasını tasvir etmek için icra ediyorum bu sanatı, her insanda doğuştan var olan inayeti vurgulamak için, günahsız doğan ve bu yüzden baskıcı vasıtalann aracılığı olmaksızın inayete dolaysız olarak sahip olan insandır sözünü ettiğim. Senin fikirlerin benim resimlerimde can buluyor, Ludovico.”

Kör adam adeta gözlerini açtı; buna yernin ederim, dostum Vakanüvis, sımsıkı kap^^uş gözkapaklannın arasından tuhaf bir umut ışığı parladı sanki; bakır renkli ellerini güneş görmemiş solgun ellerimin arasına al^rn; genç adam kovayı yeniden kuyuya saldı, hâlâ çıplak ve elbiseleriyle kurulanarak yanımıza geldi. "Benim adım Julian. Bana güvenebilirsin.”

Saraya döndüğüm zaman, Senyora’mın biraz önce gördüğü bir rüya yüzünden sıkıntılı olduğunu gördüm. Rüyasını anlatmasını istedim, anlattı. Hayrete düşmüş gibi yaparak benim de aynı rüyayı gördüğümü söyledim: Kıyıya vurmuş genç bir kazazede. Nerede? Rüyamın bir mekânı olduğunu söyledim: Felaketler Burnu sahili. Neden? Rüyamda gördüğüm yerin bir tarihi vardı çünkü: Maluku Adalan, Cipango ve Hitay'dan getirdikleri hazinelerle birlikte orada denizin dibinde yatan varine/'lerin hikâyeleriyle doluydu bu tarih, tüm Cadiz tayfasıyla ve kâfirlerle yapılan savaşlarda ele geçirilen esirlerin hepsiyle beraber sulara gömülen gemilerle. Ama aynı zamanda, sanki bunu telafi etmek ister gibi, içinde kaçak sevgililer bulunduğu için kayalara çarpıp parçalanan gemilerden de söz edilirdi.

“îlkimizin de rüyamızda gördüğümüz bu gencin adı nedir?” diye sordu.

“Hangi ülkeye ayak bastığına bağlı," diye karşılık verdim.

Senyora yanıma yaklaştı. "Birader, beni sahile götür, beni o delikanlıya götür...”

“Sabırlı olun, Senyora. İki yıl dokuz ay ve on beş gün beklemeliyiz, bu da bin beş gün yapıyor; kocanız da kraliyet mezarlığını bu süre içinde bitirmiş olacak.”

“Neden, Birader?”

“Çünkü bu delikanh hayatın cevabıdır Kralımız Senyor'un ölüm isteğine.”

“Biraderler nasıl bilebilir böyle şeyleri?”

“Çünkü rüyalannda görürler, Senyora.”

“Yalan söylüyorsun, bana söylediklerinden çok daha fazlasını biliyorsun.”

“^Ama bildiğim her şeyi söyleseydim Senyora bana güven-mezdi. Senyora’nın sırlanna asla ihanet etmem. O da benim kendi sırlarıma ihanet etmem için ısrar etmemelidir.”

“Haklısın, Birader. O zaman aruk ilgimi çekmezsin. Verdiğin sözü yerine getir. Bin beş günün sonunda o genç adamı bul bana. Bunu yaparsan karşılığını alacaksın, Birader Juliân.”

Külliyen yalandı, dostum. Tövbekâr ve sa^k bir kulun başka ne isteği olabilir, diye cevap verme^rn; Senyora'mın sevgilisi olmaya pek meraklı değildim; res^imierime a^am gereken canlılığımı ve kuvvetimi onun yatağında tüketmek istemiyordum; ayrıca korkuyordum bu kadından, daha doğ^u kor^naya başlamışım; nasıl olmuştu da rüyasında görmüştü Ludovico’yla aramda geçenleri, kör adamın Felaketler B^^u’na, on altı yıl önce Celestina, Felipe, Pedro ve Keşiş Simon’un karşılaştığı sahile gittiğini bana söylediğini, bu kez Pedro’nun teknesinin geniş okyanusun öbür yanındaki yeni dünyaya doğru yelken açacağını, sırtlnda bir haç olan genç adamın o tekneye binece^ni ve belirli bir günde, bin beş gün sonra, Temmuzun l4’ünde sabahleyin aynı sahile döneceğini, sonra da benimle

birlikte Senyor Don Felipe’nin sarayına gidebileceğini ve tıpkı yeni dünyada birinci yazgısıru yaşadığı gibi orada ikinci kez yazgısım yaşayacağını, kökenlerine döneceğini? Tüm bunlar biraz kafamı kanş^^^ştı; öte yandan, mekân ve zaman tam olarak zihnime kazınmıştı; ondan sonra hanımımın bir şekilde kayıp oğluna yeniden kavuşacağım anlamıştım. Ama Ludovico anlaşmamıza bir şart koştu: Cdestina’ya aynı gün o sahilden geçmesini öğütlemenin bir yolunu bulacaktım. Celestina mı?

Kör adam İspanya’ya döndüğünde Simon ona söylemişti Celesti-na'nın bir içoğlaru kılığında cenaze davulunu çaldığını, Don Felipe'nin annesinin, yani hiç pişmanlık duymayan kocasının mumyalanmış cesedini gömmeyi reddeden Deli Hanım’ın kafilesinde. Deli Kraliçe'nin içoğlanına bir mesaj göndermek benim için işten bile değildi elbette.

Ama söylediğim gibi Senyora beni korkutuyordu: Nasıl görmüştü rüyasında o hayali, hezeyanlannı yatıştırmak için ona verdiğim güzelavratotu iksirleri mi yapmıştı bunu, benim yaptığım bazı gerçek ya da hayalî kazazede resimlerinden mi etkilenmişti, zaman zaman çarşaflann arasında hareket ettiğini, saklandığı yerden bizi gözlediğini gördüğüm sinsi fareciğin yatak odasında bulunmasıyla bir ilgisi var mıydı bu olanların, bazen yatak odasındaki örtüler arasında ağır ağır ilerlediğini fark ettiğim, minik bir insan figürün andıran, hemen hemen küçük bir adam biçimindeki, beyaz ve düğüm düğüm kökün bir etkisi olabilir miydi, farkında olmadığım ve harn^^^^ yatak odasına girerken tir tir titrememe neden olan bir şey. sana^^ın sebeplerine verdiği kadar dinsel inançlarıma da zarar veren ve engel olan korkunç bir sır, şeytani bir anlaşma mıydı bunun nedeni ve benim amacım sanat yoluyla aklı ve imam bir kez daha uzl^^rmak değil miydi, söylesene saf dostum, insan aklıyla ilahî inancın aynlıkça tehdit edilen birliğini geri getirmek değil miydi? O zaman durum böyle olduğu ve şimdi de hiçbir şey değişmediğine göre, akla karşı savaşan dinin Şeytan için kolay bir av olduğu inancındayım.

İçimde gi^ikçe kabaran İblis korkusundan ve aynı zamanda Senyora'nın gittikçe artan cinsel arzularından yakarnı kurtarmak için onun yatak odasına gizlice sokabileceğim ince yapılı gençler aramaya başladım; itiraf ediyorum ki aşağılık bir arabulucuya dönüştüm, Vailadolid'li kızlık zan tamircisi kocakan gibi ben de et tüccarlığı yapmaya başladım; hatta benim konumum

daha da kötüydü çünkü onun yatak odasına giren gençler bir daha asla canlı çıkamıyorlardı oradan, çıkıyorlarsa bile ortadan kayboluyorlardı ve bir daha hiç kimse bir haber alamıyorlardı onlardan; bazılan bulundu, sarayın dehlizlerinde ve kimsenin uğramadığı zindanlarda bembeyaz kesi^lmi ve kanı çekilmiş olarak; birkaç tanesi ise başka şekilerde öldüler: Biri darağacında asıldı, diğeri işkence direğinde can verdi, bir diğeri gergide Hakkın rahmetine kavuştu.

Koruyucumun akıl sağlığından gittikçe daha çok şüphe ediyordum; onun tutkulannı hem benim arzulanma hem de onun -her türlü- arzulanna uygun bir yere doğru yönlendirmeliyim. Toledo ve Sevilla'da, Cuenca ve Medina'da Müslüman ve Yahudi mahallelerini araştırdım. Özel bir kişi anyordum. Onu buldum. Henüz tamamlanmamış saraya getirdim.

Eski Kastilya Hıristiyanhğimn ülkesinde ona Miguel deniyordu. Yahudi çevrelerinde Michah diyorlardı ona. Müslüman mahallelerinde ise Mihail-ben-Sama olarak biliniyordu, kı bu isim Arapçada Miguel-bin-Hayat, yani Hayat Miguel’i anlamına gelir. Kocanız Senyor, hayatını sapkınlann, Mağriplilerin ve Yahudilerin yok edilmesine adadı, dedim ona, işte bu üç soyun ve bu üç dinin kanı dolaşıyor Miguel'in damarlannda; O Roma'nın, İsrail'in, Arabistan'ın oğludur. Soyunuzu yenileyin, Senyora. Yeter artık tebaanızı aldattığınız; bir varis beklentisini şu bildik gebelik il^mla-nyla zayıflatmaya çabalıyorsunuz ama sizi sahte tavırlara mahkum etmekten başka bir işe yaramıyor bu: Ka^^zın üstüne yastık bağlamak ve olmadığınız bir şey gibi gö^inmek zorunda kalıyorsunuz; sonra da aym derecede ^^^k düşük haberi geliyor. Boşa çıkan umutlar çoğunlukla huzursuzluğa dönü^r, dua edin açıktan isyana dönüşmesin. Dikkatli olmalısınız. Tek bir sahte vuruşla huzursuzluğu yatıştınn: Bir oğul doğurup umutlannı gerçeğe dönüştürün. Bana güvenebilirsiniz: Babalı^^n tek kanıtı kocanız Senyor' a benzerliği olac^aktır, bunu da mükürlere, minyatürlere, madalyonlara ve portıelere işleyen benim, oğlunuz yığınlara ve gelecek nesillere bunlar sayesinde gö^inecek. Sıradan halk -ve tarih- oğlunuzun yüzünü krallıklarda basılan ve dolaşıma giren pa-ralann üstündeki benim tasarladığım profilden başka bir yerde görmeyecek. Paranın üstündeki profille gerçek yüzü karşılaştığa şansına sahip olmayacak kimse. Zevk ile görevi birleştirin, Senyora: İspanya’ya bir vâris verin.

Gereğince sağırlaştım, Vakanüvis, duymadım -yemin ederim ki duymadım- Senyora'nın bana verdiği cevabı: 'Ama Juliân, benim bir oğlum var zaten...”

Bunu gayet sakin bir sesle söylemişti ama sakin bir deliden daha korkutucu hiçbir şey yoktur dünyada; söylediğim gibi, onu duymadım ve sözlerimi şöyle sürdürdüm: İspanya'nın hakiki birliğini kurtarın: Kabul edin bu genç adamı, Mihail-ben-Sama ' yı,

Miguel-bin-Hayat’ı, Kastilyalı, Mağripli ve İbrani Miguel'i; sana yemin ediyorum, Vakanüvis, öyle bakma bana, bu sözleri o zaman söyledim Senyora'ya, daha sonra değil, ona kendi oğlunu, Felaketler Burnu sahilinde bulunan genci götürdüğüm zaman değil; sana bunu anlattığnnda yalan söylüyordum, yalan söylediğimi kabul ediyorum, evet çünkü o sırada bilmiyordum bu hikâyenin nasıl sona ereceğini, en büyük sı^^M asla ^mseye söylemeyeceğimi samyordum, bugün seninle konuşmaya başladığımda düşündüm ki en kötü sır da neticede bir sırdir, örneğin Senyor otuz basamağı tırmandığı sırada aynada gördüklerini bana anlattığında bunun bir sır olacağını söyledim kendi kendime; Senyor'un babası bir dişi kurdım ırzına geçmişti ama o dişi kurt yüzyıliar önce ölen bir kraliçeden başkası değildi, gözy^l^^^ ve k^^un renginde sancaklar diken kraliçe, huzur bulamayan ruhu bir dişi kurdun bedeninde yeniden gelmişti dünyaya, onun karnından da başka bir çocuğun doğmasına çok şaş^mamak gerek, kan kam çeker, çürümeler birbirini bulur, çiftleşir ve döllenirler: Yakışıklı diye bilinen Felipe' ^n üç oğlu, üç piç, üç taht ^ibi, Felipe'nin üç kardeşi, yeterince şey öğrenmedin mi bu sır hakkında, artık merakını giderdin mi; sana karşı dürüst olmak istedim, beni bağışlaman için yaptım bunu, şimdi suçlama beni böyle korkunç bir şey için, Mihail-ben-Sama’dan bir çocuk yapmasını istedim Senyora'dan; sen, asıl suçlu sendin, sen, kağıtlanndaki yazılarla gerçek hayat bir olmadığı için acı çeken ve umu^zluğa kapılan bir vakanüvis ama senin düşün-dü^in gibi değildir dünya, sen o budalaca şürinle planlanını altüst ettin, Mihail'i hayattan kopartıp edebiyatın içine soktun, benim geveze ve saf dostum, Mihail'i kazığa sen gönderdin; hatırlamıyor musun, senin sürgününden ve onun ölümünden önceki gece onunla aynı hücreyi paylaştın, o^ilia annesinin cinsel hazlar yaşamalarım sağlayan cani bir muhabbet tellah sayılmam doğru mu, nereden bilirim Senyora'nın bunu arzuladığını; onu tanıdı, evet, onu tanıdı, s^ırtındaki haçı, parmaklan tanıdı, ben ana ile oğlu şefkatli bir buluşmada birleştirdiğimi

sanıyordum ama o biliyordu oğlunun ^m oldu^mu, kendi oğluyla seviştiğini biliyordu, biliyordu ve zevk çığlıklan atıyordu onun altında, bunu biliyordum, göğsüm deli gibi çarparak feryat figan dualar okudum: Kan kanı çeker, ensert sonucu doğan oğul aslının kusursuz çemberini kapat-rnıştı: yasa^^ çiğne^nesi; Habil Kabil’i boğazladı, Set

Osiris’i, Puslu Ayna Tüylü Yılan’ı, Romulus Romus'u katletti ve Zeus'un oğlu Polluks, bir kuğunun oğlu olan kardeşi Kastorun ölümü üzerine ölümsüzlüğü reddetti: Bir cadının oğullan, bir dişi kurdun oğullan, bir kraliçenin oğullan, bunlar üç taneydi, birbirlerini öldürmediler, sayılan onlan kurtardı ama suç üzerine kurulmamış hiçbir düzen yoktur, eğer kan üzerine kurulmazsa et üzerine kurulur: Zavallı Iohannes Agrippa, yani Don Juan, üç kardeş adına sana düştü yeniyi kurmak için günah işlemek Set, Habil, Romulus ya da Polluks’un değil Oedipus'un yazgısıydı Don Juan’ ınki: Kökenlerine giderken sonuna doğru ilerleyen gölge; geçmişin muammalanna bir cevap olabilen gelecek ancak başlangıçla aynı olan bir gelecektir; trajedi, varlığın şafağının yeniden onanlması-dır: Hükümdar ile mahkûm, günahkâr ile masum, suçlu ile kurban, Don Juan’ın gölgesi aslında Don Felipe’nin gölgesidir: Senyora kendi oğlu Don Juan’da kocası Don Felipe’nin etini elde etti: Ancak bu yolla, Vakanüvis ancak bu yolla, benim saf ve mucizevi dostum, mumdan ruh, dinle söylediklerimi, ona kayıp oğlunu getirdiğimi sanıyordum, oysa gerçek sevgilisini buldu, bunun suçlusu sensin, budala dostum, ben değilim, ben olamam, niyetim bu değildi, yemin ederim, beni bağışla, ben seni bağışlıyorum, olaylar kimi zaman kendi kendilerine şekillenirler, elimizden kayıp giderler, tutamayız artık ipleri, ilahi ve insani kanunlara böyle korkunç bir hakarette bulunmak değildi niyetim, edebiyatınla boşa çıkardın benim tasarunı, a^ik gerçeği biliyorsun, bu uzun anlatının tüm sözlerini ve gidişatını değiştirmek zorundasın şimdi, söylediklerimi düzeltmelisin, Vakanüvis, her cümlede bulmaya çalışmalısın yalanı, hileyi, kurmacayı, evet, kurmacayı, artık sana söylediğim her şeyden şüphe etmelisin, benim öznel sözlerimle nesnel gerçeği karşılaştırmak için ne yapacaksın, ne?, Miguel-bin-Ha-yat’ı kazığa gönderdin, beni de ensest günalıma destek olmaya mahkûm ettin: Yazdığın her sayfada gör alev alev yanan kazığı, Vakanüvis Don Miguel, yazdığın her sözcükte ensest kanını gör; gerçeği istedin, şimdi koru onu yalanlarla...

“Senyor, bu büyük resim size Orvieto'dan gönderildi, haşin, melankolik ve çalışkan ressarnların anayurdundan. Siz imanın sa-vunucusunuz. Zatıâlinize ve imana olan bağ^kla.rmdan dolayı gönderdiler bu resmi. B^akın şu devasa boyutlarına. Üşenmeyip ölçtüm. Tam oturuyor şapelinizdeki sunağın arkasındaki boşluğa.”

Mumdan ruh

Birader Juliân dün Cadiz Limanı’ndan yelken açan Guzman’ ın karavelalarından birine bindi; ben burada, Astronom'un kulesinde yapayalnız kaldım kalemim, kağıdım ve mürekkebimle. Yapayalnız, diyorum çünkü Toribio başuu işinden hiç kaldırmıyordu, sanki çok az zamanı ^^^tı ve dünyanın refahı sadece onun yapacağı işlere bağlıydı; benim varlığıma neredeyse hiç ilgi göstermedi. Bu durumdan gayet memnundum. Julian'ın başlattığı anlatıyı bitirebilecek^m. Kral Don Felipe'nin hayaleti olacaktım, ruhunun ayak izlerinin ta en sonuna kadar kazındığı balmumu. Dürüst bir şahit olmaya çalıştım. Ama bu hadisin son kısmını yazmak için oturduğumdan bu yana hayal gücüm araya girip yazdıklarımın en başta gelen amaçlarını saptırıyor. Önce şu sözleri yazdım: “Her şey mümkündür.” Sonra onun yanına ekledim: “Her şey şüphelidir.” Bunun içindir ki sadece bunları yazmakla bile yeni bir devrin eşiği üstüne yazdığıını biliyorum. Salarnanca so-kaklanndan geçerken içimi dolduran kararlılığı özlüyorum şimdi. Sözler ve olaylar rastlaşıyor: Tüm okumalar, neticede Tanrı sözünün okumasından başka bir şey değildir çünkü dikey ölçekte her şey eninde sonunda aynı varlığa ve söze doğru ilerler: Tanrı, ilk olan, yeterli olan, sonuncu olan, var olan her şeyin yenileyici nedeni. Bu anlamda dünya görüşü eşsizdir: Tüm sözler ve tüm nesneler verili bir mekana, kesin bir işleve, Hıristiyan evreniyle eksiksiz bir uy^ınluğa sahiptir. Tüm kelimeler içeriğini gösterir ve gösterdiğini içerir. Bunun üzerine Ludovico ve oğullannın değirmende karşılaştığı şövalye geldi aklıma ve katiliğin yasalanna yürekten bağlı La Mancha'lı yaratıcı bir İspanyol asilzadesi hakkında bir hikaye yazmaya başladım. Onun için şüpheli olan hiçbir şey yoktu, her şey mümkündü: İmanın şövalyesiydi o. Bu iman da okuduklanndan gelecek, dedim kendi kendime. Ve bu okumalar onu delirtecek. Şövalye sadece metinleri okumalda yetinecek ve okuduklarını çoklu, belirsiz, çift anlamlı bir gerçekliğe aktarmaya kalkacak. Her seferinde başansızlığa uğrayacak ama yine de kurtuluşu kitaplarda

arayacak: Okunanlardan doğacak, okuduklanna inanmaya devam edecek çünkü onun için başka bir meşru okuma olmayacak; gerçekte karşılaşarak değil okuyarak varlıklannı öğrendiği büyücüler, onun üstlendiği görevlerle gerçeklik arasına yerleşmeye devam edecekler.

Burada durdum ve korkusuzca karar verdim kitabıma büyük bir yenilik eklemeye: Okumalardan doğan bu alay konusu ve bunak, romanın başkahramanı olacak, dahası, okunduğunu bilecekti. O maceralannı yaşadığı sırada başkalan onun başından geçenleri yazacak, yayımiayacak ve insanlar bunlan okuyacaktı. Çifte okuma kurbanı olan şövalye iki kez kaybe^^ olacaktı duyularını: Önce okurken, sonra da okunurken. Okunmakta olduğunu bilen bir kahraman: Aşil bile yaşamamıştı böyle bir tecrübeyi. Bu da onu kendi hayal gücüyle kendisini yaratmaya zorlayacaktı. O vakit, sapıkça gerçekliğe aktarmak istediği epik hikâyelerin bir okuyucusu olarak başansızlığa uğrayacaktı. ^Ama okunan bir nesne olarak gerçekliği fethetmeye başlayacak, kendisinin delice okumalarıyla gerçekliğe bulaşacaktı. Ve bu yeni okuma dünyayı dönüştürecek, dünya yavaş yavaş şövalyenin serüvenlerinde anlatılan dünyaya benzemeye başlayacak. Dünya kendini gizleyecek: Büyülenmiş şövalye en sonunda dünyayı büyüleyecek. Ama bunun bedeli kendi büyüsünü yitirmesi olacak. Tekrar ^dı başına gelecek. Ve onun için asıl delilik budur: intihardır; gerçe^ık onu ölüme götürecek. Şövalye yalnızca hikâyesini anlatan kitaplarda yaşamaya devam edecek; onun kendi varlığını kanıtiayacak başka hiçbir kaynak kalmayacak, hayatın ona verdiği eşsiz okumalarda bulunamayacak, hayatın gerçeklikte ondan aldığı çoklu okumalarda bulunabilecek ancak, öte yandan varoluşu sonsuza dek ver^nıştır ona kitaplarda... fakat yalnızca kitaplarda. Okuyucunun okuduğunu bildiği ve yazann yazdığını bildiği açık bir kitap yaratacağım.

Ey okur, Senyor Don Felipe'nin hem hükümdarlığının son yıllannı hem de hayatını harfi harfine anlatan vakayinameyi yazmaya başlarken işte bu ilkelerden yola çıkıyorum. Böylece yerine getireceğim bana bu hikayeyi anlatan Birader Julian’rn verdiği görevi. O da şimdi bir karavelanın güvertesinde bilinmeyen okyanusun ötesinde gerçekten Yeni İspanya olacak yeni dünyayı bulma umuduyla ilerliyor. Uykusuz kalacağım ve bol miktarda kandil yağı harcayacağım. Kalan tek elim yorulacak ama ruhum aydınlanacak.

Corpus

Herkes nereye gitti?

Günlerce hiç yorulmadan sarayın her tarafını gezdi, beyhude duymaya çalıştı hiç durmayan -^artık alışıldığı için dikkat bile çekmeyen- seslerini kazmalann, küreklerin, çekiçlerin, keskilerin ve araba tekerleklerinin. Ama sarayın öğle güneşiyle aydınlanan cephesi önünde Nuno ve Jeronimo’ya işkence edildikten sonra inşaat alanına büyük bir sessizlik çökmüştü, sanki Tann bir kadehi ters çevirip hepsinin üstüne kapatmış, tüm inşaatı dış dünyadan ayırmış ve böylece ilahi bir ateşkes sağlamıştı.

O gün, fırtınadan ve işçilerin ölümünden sonra, kuzey rüz-gânnı aldığı için hiç penceresi olmayan kuzey duvarındaki üç kapıdan birine doğru yürüdü ve sarayın duvarla^rn son bir kez dışarıdan seyretti, üst üste yı^^mş kesme taşlar, dört köşede yüksek kuleler. Zafer Tapınağı, Ölüler Şehri. Dünyanın Sekizinci Harikası. Mutfaklara giden kapıdan ve Senyora'nın dairesine giden kapıdan uzak durdu: Her ikisi de kötü anılar uyandınyordu zihninde. Saray avlusuna doğru giden kapıyı seçti sonunda içeri gi^ek için; bir an durup dikmeleri, atkılan, baştabanı, kapı cephesindeki işçiliğin kalitesini hayran hayran seyretti, taşlar öyle iyi birleştirilmişti ki aralanndaki çizgiler görünmüyordu, işle^niş ve birbirine bağlanmış sütunlar, kapıya, alçak kaideye, silmeye ve yüksek kornişe etkileyici bir ahenk veriyordu. İçeri girdi ve bir daha ç^ma-yacağına yemin etti.

“Herkes nereye gitti?”

Rahibeler hâlâ oradaydılar; keşişler hâlâ oradaydılar; birkaç mutfak çalışanı ve saray hizmetkân da kalmıştı. Hizmetkârlar herhangi bir buyruk beklemeden sessizce Senyor'un yemeklerini hazırlamaya ve odalannı temizlemeye adamışlardı kendilerini ancak en lezzetli yemekler neredeyse her seferinde dokunulmadan geri dönüyordu ve Senyor izin vermiyordu yatağına serili kara çarşaflan değiştirmelerine, odasına süpürgeyle girmelerine, kendisi de hiç değiştirmiyordu en son cenaze törenlerini yönetirken üstünde olan kara giysileri, bu yüzden aşçılar, temizlikçi çocuklar, oda hizmetçileri görünürde çalışıyor gibi görünseler de aslında

boş boş oturuyorlardı. Senyor keşişlere ölüler için sürekli bir ayin düzenlemeleri buyruğunu verdi ve onlara şöyle dedi:

“Tek bir göreviniz var: Ölüler için ve benim için dua etmek.” Önce iki rahibin sürekli Kutsal Komünyon sunağı önünde beklemesi ve hem onun hem de atalannın ruhlan için gece gündüz hiç durmadan T^^’ya dua etmelerini buyurdu. Sonra Corpus Christi gününde ^ruhunun huzur içinde uyuması için otuz bin ayin yapılmasını istedi. Biraderler hayretle birbirlerine baktılar, bir tanesi tüm cesaretini toplayıp şöyle dedi:

"Ama siz hâlâ haya^^mız, Efendimiz ...”

“Buna şahadet edebilir misin?” diye cevap verdi Senyor acı bir gülümsemeyle, sonra da ekledi otuz bin ayin bittikten sonra otuz bin ayine daha başlamalannı, ölüp ölmediğine bakılmaksızın bunun sonsuza kadar sürdürülmesini istediğini.

Doğrucu birader devam etti:

“Tanrı buyruğuna karşı geliyorsunuz."

“Dindarlığımla hafifletirim cezamı,” dedi Senyor, titreyerek, sonra da ekledi: “Evet, araftakl ruhlar için de iki bin toplu ayin düzenlensin. Her ayinin sonunda benim ruhum için bir ilahi okuyun, bir de huzura kavuşmam için yoksullara gereğince sadaka verilsin."

Başrahibe Milagros'a da şöyle dedi:

“Rahibelerin bana göz kulak olsunlar. Söyle artık kurtulsunlar şu korkularından.”

“Inesilla kayboldu, Senyor. Korktuğumuz şey bu."

“Manastır tek bir rahibeden ibaret değil ya. Onun yerine başkasını koymadınız mı daha?"

“Evet, başka rahibe adaylan geldi, He^ire Prudencia, Hemşire Esperanza, Hemşire Caridad, Hemşire Ausencia...”

“Davetsiz misafir istemiyorum. Bana yaklaşan biri olursa köpek gibi ulumalanm istiyorum, tıpkı sadık köpeğim Bocanegra'mn havlamasını, sakırdayan zincirini ve boru seslerini duyduklannda ulududuldan gibi.”

O yıllar boyunca gittikçe kocayan Celestina Ana korkulan vâris Budala Prens’in Verdin Manastın’nda kollannda cüce Barba-rica’yla uyumaya devam ettiğini haber vermek için Senyor’u her ziyaret ettiğinde rabibeler uludular. suratlı kocakan hayret ediyordu Senyor’un yalnızlığına ve yoksulluğuna, her seferinde başını iki yana sallıyor ve Senyor’un yalnızca onun söylemesine müsaade etmeye karar verdiği şeyleri söylüyordu:

"Aklı ya da muhakeme yeteneği kıt olan kaybettiği şeyler dışında neredeyse hiçbir şeyi sevemez. Ve sen, Don Felipe, kaybettiğin yılların derin pişmanlığını taşıyorsun içinde. Elinde olsa döner miydin gençlik çağına?”

Senyor dönmeyeceği cevabını veriyordu içinden ve Celestina da her ayin sonrasında sadaka dağıtıldığının ülkenin dört bir köşesinde yayıldığını söylüyordu; krallık sınırlan içinde yaşayan dilenciler saray kapdannda giderek çoğalıyordu, sarayın çevresini sarmışlardı, şimdi işçilerin barakalannda, terk edilmiş meyhanelerde ve demirhanelerde yaşıyor ve günlük sadakalarını bekliyorlardı.

Sonra yaşlı kadın çıkıp gidiyor ve Senyor sönmüş şöminenin yanı başındaki makam koltuğuna ot^mp saatlerce düşünüyordu demirci Jeronimo'yla evlendiği gece ırzına geçilen tazecik gelini, kendisiyle birlikte sahile giden ve orada aşka ve bedene özgür bir dünya hayalini anlatan kızı, kanlı şatoda Ludovico'yla paylaştığı aşığını. Onlar dönmek isterler miydi gençliklerine?

Kimi zaman ikindi vakti gidip bakardı aynalı hücrede cinsel organlanndan birbirlerine bağlanmış çiftin hâlâ orada olup olmadığına, oradaydılar, inliyorlar, birbirlerinden aynlacak gücü bulamıyorlardı, tıpkı köpekler gibiydiler, artık haz sıvıları kurumuş, organlarının kayganlığı kaybolmuştu, kurumuş kamış ve bozulmuş kutu birbirine yapışmıştı, ikisi de yaralıydı -iyileşmeye bile güçleri yoktu- Celestina Ana’nın InĞs'in kadınlığına yerleştirdiği cam tozu ve tamir ettiği bekâretinin kenarlanna yerleştirdiği keskin balık dişleri yüzünden. Donya InĞs ve Don Juan inliyorlardı, rahibenin yüzü hep başlığının altına gizlenmiş oluyordu, şövalye ise daima altın işlemeli pelerininin altındaydı. Senyor onları görmek istemiyordu

zaten. Orada olduklannı bilmek yeterliydi, gözleri kapalı yaşamaktan sıkıldıklan zaman görüp görebilecekleri tek şeyin kendi suretleri olduğu bu aynalı odaya mahküm olduk-lanm bilmek yeterliydi onun için; sadece aynalardan oluşan bir dünyada kendi suretleriyle yaşayacaklardı artık.

Hizmetkârlar her gün hücre kapısının altından kurutulmuş et dolu bir tabak veriyorlardı onlara. Saraydaki hizmetkârlar bir bu yemek servisiyle ilgileniyor, bir de günde üç vakit Angelus çanlan çaldığında kuzey cephesinin mutfak kapısına sadaka almak için barakalarda toplanan dilencilere Senyor'un yemek ar-tıklannı vererek zaman geçiriyorlardı. Senyor hiç seyretmemişti Ines ve Juan'ın yemek yemelerini. Bir gece hizmetkârlardan biri cüret edip anlatmıştı ona köşelerine toz biri^niş yatak odasında yemeği servisi yaptığı sırada:

“Kurutulmuş ete vahşi hayvanlar gibi saldırıyorlar, Efendim, bu arada kesinlikle yüzlerini göstermiyorlar; en açgözlü dilencilerden daha beterler...'
'

Senyor hizme^^ra susmasını söylemiş, sonra da bu saygısızlığı için kırbaçlanmasını buyurmuştu. İşte o aynı gece rahibeler hafifçe ulududar ve bir rahip Senyor'un yatak odasına girdi. Rahibin yanında adının Doktor Pedro Del Agua olduğunu söyleyen bilge görünüşlü yaşlı bir beyefendi vardı. Adam cesetleri tahnit eden birinin gözüyle Senyor’u süzdü, hatta belli belirsiz bir sesle sordu kendine:

"Yoksa kaderimde hem babayı hem de oğlu tahnit etmek mi ya^L? ”

Yahudi olmayan tek bir doktor var mıydı koca İspanya'da? Ve insanlan zehirlemeyi kendine meslek edinmemiş tek bir Yahudi doktor var mıydı dünyada? Senyor öfkeyle buyurdu ihtiyatsız rahibe Doktor Del Agua'nın kutsal engisizyon önüne çıkartıl-masmı, ona bir suç bulunmasını, işkence edilmesini, itiraf etmesinin sağlanmasını ve bu Yahudi domuzunun, bu pis domuzun adı Agua, yani "su” olduğuna göre çatlayıncaya kadar su içirerek işkence edilmesini. Ve o andan itibaren kendisine hiçbir şeyin sözlü olarak söylenmemesini, her şeyin yazıyla bildirilmesini, daima yazıyla bil^^^esini.

"Sadece yazılı olan gerçektir. Rüzgar sözcükleri getirdiği gibi alıp götürebilir de. Yalnız yazılı olan kalır. Ancak okursam inanabilirim

yaşadığıma. Ancak okursam inanının öldüğüme.”

Ve böylece, birkaç gün sonra başka bir birader Senyor'a bir belge getirdi ve okuttu. Krallığından sürülen Yahudilerin çektikleri acılar anlatılıyordu belgede, belgenin altında Los Palacios Papazı Andres Bernaldez'in imzası vardı; Yahudiler altın ya da gümüş karşılığında satamamışlardı malla^^ çünkü bu metallerin ülke dışına çıkar^tılması yasaktı, bu yüzden saf Hıristiyanların ödemeyi kabul ettiği üç beş kuruş karşılığında satmışlardı evlerini, mallarını, sahip oldukları her şeyi; bir eşek karşılığında bir ev, bir parça kumaş karşılığında bir bağ vermişler, sonra da kırık dökük, iş bilmez kaptanların yönetimindeki gemilerle kaçmaya çalışmışlardı, birçoğu fırtınalarda boğulmuş, geri kalanı da Kuzey Afrika'ya ulaştıklarında yağmalann ve katliamların kurbanı olmuşlardı, Türkler çoğunu öldürmüştü yutarak saklayabileceklerini sandıkları altınlarını çalmak için, kimileri açlıktan ve salgın hastalıklardan ölmüştü, kimileri de kaptanlar tarafindan ıssız adalarda çırılçıplak terk edilmişti; bazılan Cenova ve köylerine hizmetçi ya da uşak olarak satılmış, bazılan da denize atılmıştı; en şanslı olanları Kuzey Avrupa'daki kentlere, ^msterdam, Lübeck ve Londra’ya varmışlardı, orada sığinacak bir dam bulmuşlar ve sarraf, müteahhit, kuyumcu ya da filozof olarak çalışmaya başlamışlardı...

Senyor önceleri okurken epeyce zevk aldı bu vakayinameden, Mesih’in ilahiliğini reddettikleri için Senyor’un refahını ve yalnızlığını tehdit eden bu kimselerden kurtulduğuna şükretti. Ama sonra tıpkı bir tavşan ya da dişi keçi gibi amele yakalandı ve bir hafta yataktan çıkamadı. Yine de inat etti her şeyin ona yazılı olarak getirilmesi kararında, sadece ara sıra huzuruna gelen koca-mış Celestina’yla ya da annesiyle, yani Deli Hanım'la konuştu şapelinde bulunan, önüne duvar örülmüş nişe yaklaştığı zaman.

“Neler yapıyorsun, anne?”

Sakat Kraliçe’nin san gözlerinin hizasındaki açıklıktan onun kısık ve yaşlı sesini duyardı:

“Hatırlıyorum, oğlum, küçük bir çocukken kucağıma ya da dizime otururdun, eski şatomuzdaki şöminenin başında geçirdiğimiz uzun kış geceleri boyunca sana gerçek bir hükümdar olmayı öğretirdim, her iyi öğretmenin yasal vârislere ezberletmesi gereken kuralları öğretirdim sana.

O sırada söylemiştim sana oğlum, daha çok ve daha iyi bilgi edinmenin kimseye bir prense olduğu kadar faydası olmaz ama bu bilgiler yiğitçe ve uğraşmaya değer amaçlar için kullanılmalıdır. .An her çiçeğe konmaz, konduğu çiçeklerden balını yapmak için ihtiyacı olandan fazla öz almaz hiçbir zaman. Bilge bir prensin her şeyi bilmesi gerekmez ama kendisinin doğumuna yol açan şeyler konusunda da cahil olmamalıdır. Bu yüzden, bırak senin için şöyle denilsin sevgili oğlum: Bilmesi gereken her şeyi bilir ancak bilmesi gerekmeyen şeyleri hiç öğrenmemiştir. Ne kadar gençtim o zamanlar, güzeldim, bütün uzuvlanm tamdı ve sen küçücüktün, sapsanydın, öyle dikkatliydi ki yüzün kakım kürkünden yüksek yakalannın içinde; beyaz, pamuk gibi ellerin dizlerimde, öyle ciddiyetle dinlerdin ki beni: Her ay günahlarını itiraf etmek ve Komünyon ekmeğini almak yetmez oğlum, Kutsal Komünyon Ayini’ni en iyi savunma yolu haline getirebileceğinin bilincine varmalı, yavaş yavaş kendini alıştırmalı, en başta bu ayine iki haftada bir katılmalısın, sonra her hafta, sonra her gün; ve sadece en son Komünyon'dan beri işlediğin günahlan itiraf etmekle yetinmemelisin, önce her gün son on senenin günahların itiraf etmelisin, sonra yirmi senenin, sonra otuz sene^n, devam etmelisin buna her gün hayatının bütün günahlarını itiraf etmeye başlayana dek. Ve bunu daha yüce bir saflıkla yapabilmek için caiz olmayan şeyleri en katı şekilde kendine yasaklamakla kalmamalı, hayatının itibarlı kısmında bile mütevazı olmahsın, orucunu tutmalısın, doktorun tersini öğütle-se bile, sabırla yerine geti^elisin görevlerini, tutkularını dizgin-lemelisin çünkü nefsine sahip olmayan kimse asla gerçek bir Hıristiyan hükümdar olamaz. Ah, yavrum, prensim, bırak erdemin ışıldasın bedeni arılığın hazzı içinde, göklerin çiyiyle yıkanmaktan gayrı hiçbir amaç için kabuğundan çıkmayan bir inci olduğunu söylesinler senin: Asla erdemin sınırları dışına çıkma, en iffetli evhliğin katı kurallan içinde bile yapma bunu. Ahlaksızlığın kol gezdiği bir yüzyılda ender açan bir çiçek olacak bu! Kusursuz bir bedende! Genç bir hükümdarda! Ve aşırılıklarla, dünyevi hazlarla dolu bir sarayda. Bırak masallar iffetli tanrılan hakkında istediklerini söylesinler, şairler uydursunlar Herakles'in daha beşiğin-deyken dev yılanlan öldürdüğünü ama biz burada yalnızca gerçekle, çıplak gerçekle baş başa kalalım, desinler ki genç Kral arzu-la^^ yılanlarını boğdu bu sarayın içinde. .Ah, ne büyük bir zafer! Bırak Zümrüdüanka kuşu Arabistan'ın misk kokulu yüce

dağlannda yapsın yuvasını, bu iyidir, esenlik verir; ama hükümda-nn lekelenmesin Babil'in kara dumanlan içinde, işte bu hayranlık vericidir. Başkalarının hayranlığı, oğlum: Güç görünüştür, şeref görünüştür, İspanyol şövalyesi ve prensi nasıl görünüyorlarsa öyledirler çünkü görünüş gerçektir ve gerçek gelip geçici bir hayaldir. Bir kralın yatak odasından çıkmaması, çile çekmesi, yasına sadık kalması, düşüncelere dalması onu temiz ve saf tutabilir, bunu rahatça anlayabilirim; ama bir kralın her türlü neşe kaynağıyla çevrili olması, huzurundan çalgıcıları etmemesi, her türlü eğlenceyle, şölenlerle, bin farklı haz kaynağıyla kolt^an-nın kabartılması onu daima mütevazı tutabdir gerçek mucize budur aslında. Tanrı, Adem'i cennete koydu; burada Aziz Augus-tinus bir şey sorar: kimi koruyacak, cennet mi Adem'i, yoksa

Adem mi cenneti? Bugün cevap ver bu soruya, yavrum, beni soruyorsan, neler yapıyorsun, anne, neredesin, diye, o zaman derim ki, ben senin yanındayım, ben gencim, sen bir çocuksun, kırk yıldan uzun bir zaman önce, bir prensin öğrenmesi gerekenleri kafana yerleştirmeye çalışıyorum, babanın, yani kocamın, Yakışıklı Felipe'nin hiç olmadığı bir insan olmanı istiyorum senden, daima kurtuluşu aramam istiyorum, oğlum, seni iffetli olmaya teşvik ediyorum, asla nefsine boyun eğmemen için yalvarıyorum, asla bir kadına dokunmamanı, karına bile dokunmamanı istiyorum, bdineye değmeyecek hiçbir şeyi bilmemeni istiyorum, tövbeye, nefsine eza etmeye adamanı istiyorum kendini çünkü ben üstlendim bizi yok oluşa değil kökenlerimize götürecek, böylece soyumuzu sonsuzluğa ulaştıracak bir vâris bulma işini. Ben bana düşeni yaptım, küçük Felipe, bedenini lekelemeden bir vâris sahibi olacaksın; beni böyle büyük acılara boğan baban gibi olmayacaksın, sen benim için babarun asla olmadığı şey olacaksın, iffetli, tövbekâr, basiretli; ve senin olamadığın şeyleri ise senin adına başkası olacak, senin asla olmak zorunda kalmadığın şeyleri olması için bir yığın dilencinin yumruklarından, çimdiklerinden, sapalarından kurtardığım vâris. Hükümdar payesini hak ettin mi oğlum? Yani benim gibi: Ben genç ve güzel bir kraliçeyim, oğlumun, yani senin şerefin ve itibann sayesinde kurtuldum. Benim adım Juana."

Toz içindeki yatak odasında serili kara çarşafların, duvarlardaki kara örtülerin, kara haçın ve yüksek dar pencerelerin ıssızlığında, Senyor annesinin sözlerini düşündü. Oturduğu yerde yaz güneşinin ovaya yaydığı

ılıkhk kemiklerini ısıtıyordu, yaşadığı son yaz günüydü bu. Bir daha asla böyle bir gün göremeyeceğini biliyordu. Yalnızlığı içinde sonsuza dek kışı yaşayacaktı. Zaman zaman rahibe korosuna bir göz atıyordu. Encarnacion, Dolores, Es-peranza, Caridad, Angustias, Clemencia, Milagros, Ausencia, So-ledad: Felipe, yani kendisiyse, kadınlar arasında bir münzevi, daimi alacakaranlığında oturuş düşünüyordu.

Hayatının bu son yaz gününde zaman zaman çocukluğunun ve gençliğinin çiçekli topraklarına gidiyordu aklı. Bir keresinde ava çıkmıştı. Guzman her şeyi hazırlamıştı. Sadık köpeği Bocanegra yanındaydı. Yağmur yağdı. Bir çadırın altına girip dua kitabını okumaya başladı. Bocanegra çadırdan dışarı kaçtı. Yağmur durdu. Herkes avlanan geyiğin başına toplandı. Nihai törenin yapılması buyruğunu ve^ek üzereydi: Borular çalınacak, geyik parçalara aynlacak, köpekler beslenecek, günün ödülleri ve cezaları verilecekti. Buyruğu ve^ek için elini kaldırdı. Ama daha o işaret veremeden buyruğu yerine getirildi sanki o işareti vermiş gibi. Avın son töreni tamamlandı, sanki Senyor buyruğu vermişti. Sanki onun en eksiksiz varlığı, yokluğun ta kendisiydi.

“Herkes nereye gitti?"

Kendi adına emirleri veren kimdi? Kim hüküm sürüyordu onun tahtında? Yoksa her şey kendiliğinden mi oluyordu aslında -tıpkı o gece dağda olduğu gibi- Senyor fermanları imzalamadan, buyurmadan, yasaklamadan, ödüllendirmeden, cezalandırmadan.

Avlulardan, kapılardan, taş yorgunu dalanlardan geçti, manastırın revaklı avlularında, ziyaretçilere ayrılmış gömme ayaklarla çevrin geniş salonunda dolaştı, kasvetli pencerelerin geçme tonozla^^ altından, ceviz ağacından arkalıklı sıraların arasından, manastırın üst katında, bir kemer kalabalığıyla orasından burasından bölünmüş başka revaklı avlular ve bitmek bilmeyen duvarlar boyunca yürüdü, sandık odasının oymalı tavanının altından geçtikten sonra, daha önce hiç görmediği geniş bir galeriye girdi, al^rnş metre uzunluğunda ve neredeyse on metre yüksekli-ğindeydi burası, giriş, duvarlar ve kubbeli tavan fresklerle kaplıydı, duvarlardaki sağh sollu kirişlerde silmeler, dikmeler, atkılar, parmaklıklarla balkonumsu yapılar oluşturulmuştu, grotesk tavan ve kubbeye özenle alçıdan bezemeler yapılmıştı; gerçek ve hayali figürler üstüne binlerce çeşitleme, madalyonlar

ve nişler, kaideler, erkekler, kadınlar, çocuklar, canavarlar, kuşlar, atlar, meyveler ve çiçekler, perdeler ve kordonlar, daha yüz türlü acayip icat, odanın arka tarafında gotik tarzda kaba taştan yapılmış bir taht vardı ve bu tahtta bir adam oturuyordu, onu tanımaya çalıştı, çenesine kadar çıkan kolalı yakalığı, damasko yeleği, bağları sımsıkı bağlanmış ayakkabıları, biri diğerinden kısa bacağı, kaskatı gövdesi, solgun, kül rengi yüzü, kaygısız bir kertenkele gibi bakan hülyalı ve aptal gözleri, hafifçe aralık ağzı, kalın ve sarkık altdudağı, öne çıkık altçenesi, seyrek kaşlan, kapkara uzun ve yağlı buklelere sahip bir peruğu olan adamın, başının üstünde ise taç yerine kanlı beyaz bir güvercin vardı, güvercinin yarasından akan kan kralın yüzünde kurumuştu, evet, önce bir kolunu sonra diğerini haşince kaldıran bu gizli hükümdar onun yerine hükmediyordu, artık biliyordu, artık anhyordu... Senyora'nm imal ettiği kral mumyası, tüm atalarının hayaleti, tahtına kurulmuş başında bir güvercin tacı, sağ ol, sağ ol, Isabel, sana borçluyum, bu hayalet benim yerime hükmediyor, kendimi o zorlu göreve adayabilirim artık: ruhumun refahı. ..

İçine safirler, inciler, akik taşları, kaya kristaHeri oturtulmuş, altından yapılmış başka bir taç yerde mumyanın ayaklan dibinde duruyordu, bu canlanmış ceset, dehşet içinde titreyerek kendisine bakan Senyor'u görmüyordu bile.

İçgüdüsel bir hareketle gotiktacı kaptığı gibi galeriden kaçtı, tahtın arkasına saklanmış bücürün kıkırdadığını duymadı bile; aceleyle geçti yaslı geçitlerden, tamamlanmamış bahçelerden, gizli merdivenlerden, siyah mermerden mezar taşlannın arasından, şapele ve kutsal Corpus Christi günü ayinlerine uğramadan yoluna devam etti ve nihayet karısı Isabel'in odasına vardı; mumyayı orada, Isabel'in yatağında yatar halde görmüştü, kapıyı açıp içeri girdi: Yerdeki bembeyaz kumlardan, Senyora’nın pahalı çerçevelerini söktürüp paketlettirdiği pencerelerden gelen ılık bir haziran esintisinden başka bir şey yoktu odada, Arap hamamının parlak çinileri de sökülmüş, yatak çökmüştü. Isabel’in odası, yokluğunda Senyor'un odasına benzemişti; alelacele bir kaçış, gelip geçmiş bir şan seziliyordu.

Yerdeki kumların içinde bir şey parıldadı.

Senyar ona doğru yürüdü, eğildi ve kumdan mezarından yeşil bir şişe çıkardı.

Ağzını kapayan kırmızı mührü kırdı.

Şişenin içinden bir tomar kâğıt çıktı.

Kâğıtlarm üstünde yazanlar zorlukla okunuyordu. Eskimiş parşömenin sayfalan birbirine yapışrnıştı ve yazılar Latinceydi. Kumların üstüne oturdu ve ş^^an okudu:

Bir Stoacının elyazmaları

(i)

Tiberius'un hükümdarlığının son yılında yazıyorum. Augus-tus'tan miras kalan imparatorluk hâlâ gücünün doruğunda ve en geniş sınırlarında. Dişi kurdun oğullarının kurduğu bu ülkenin zamanla topraklan genişledi, sınırları dört bir yana dayandı, kuzeyde Frizya Adaları ve Batavya, Galya’nın tamamı Caesar tarafından fethedildi, Güney'de ve Batı’da, Pireneler'den Tajo'ya Scipio' nun asi Viriathus'u öldürmek için üç Lusitania’lıdan faydalandığı yere kadar ve ondan sonra, bir kez her şey isyan, kan ve ihanet üstüne kurulduktan sonra, Numantia'da kahramanca mağlubiyetin şerefi üzerine ikinci bir kez kurmak zo^runlu oldu: Numantia, orada İberler teslim alınmadan önce evlerini ateşe verdiler, kadınlarını öldürdüler, çocuklarını yaktılar, kendilerini zehirlediler, göğüslerine hançerler sapladılar, atlarının ayakla^m kestiler, bu toplu intihann ardından sağ kalanlar kulelere çıktılar ve yere düştükleri sırada işgalcilerden hiç olmazsa birini yanlannda götürmek için ellerinde mızraklaoyla aşağı atladılar.

Ve ülkemizin sınırları ^öne'un doğusunu ve Tuna'nın güneyini kucakladı, Viyana'dan Trakya'ya kadar her yer Roma'nın oldu; Bizans, Boğaziçi, Anadolu, Kapadokya, ^Kilikya ve Antakya' dan Kartaca'ya kadar uzanan büyük hilal Roma'nın ellerine geçti; denizimiz onundur artık: Rodos, Kıbrıs, Yunanistan, Sicilya, Sar-dinya, Korsika, Balear Adalan. Dünya birdir ve Roma onun başıdır. Dünya Roma’dan ibarettir ve en hırslı vatandaşla^^mn halen fethedilmemiş yerlere, Moritanya, Arabistan, Pers Körfezi, Mezopotamya, Ermenistan, Daçya, Britanya adalanna gözlerini dikmeleri bu gerçeği değiştiremez. Yine de gururla tekrarlayabiliriz büyük kurucu şairimizin dizelerini: Romalılar, dünyanın efendileri, ihramlı ulusum benim.

Ey okur, gel şimdi şahinler gibi alçalalım imparatorluğun birliğine ve genişliğine hayranlıkla bakmamızı sağlayan bu gök kubbeden aşağıya, Roma’nın efendisi Tiberius’un oturduğu yere.

Yakın bir zaman öncesine kadar biz anlatıcılar vakayinamelerimize şu uyanyla başlardık: Dinle, okur, dinle ki zevk alabile-sin. Benim durumumda bu geçerli mi bilemiyorum; öncelikle beni bağışlamanızı diliyorum sizi Capri’ye, Napali Körfezi'ne demirlemiş, keçilerin hakimiyetindeki engebeli bir adaya götürürken ki üstüne ancak daracık bir sahilden çıkılabilir, çevresi dipsiz sularla çevrilidir, her tarafindan dimdik uçurumlarla korunur. En tepesinde ise imparatorluk villası, yani bu küçücük, kıraç ve verimsiz adanın en ulaş^naz noktası bulunur.

Yine de bu öğleden sonra, şans eseri kocaman bir kefal yakalamış olan yoksul bir balıkçı gayretle ama nereye bastığım bilerek t^manıyor, ne de olsa çocukluğundan beri adada yaşayan ahbap-lanyla yanşıp durmuş bu ^m^k kayalara kim en hızlı tırmanacak diye; terliyor, nefes nefese kalıyor, kocaman ayaklan sıyrıklar içinde, tek eliyle tırmanıyor, tehlikeli yerlerde sımsıkı yapışıyar keskin sarı kayalara; diğer koluyla da, gümüşi bir karnı ve (hem canlıyken hem ölüyken) yan yanya şeffaf zarlarla kaplı gözleri olan balığı göğsüne bastınyor. Akşam oluyor ama balıkçı bir an bile duraksamıyor Tiberius Caesar’ın oturduğu zirveye ulaşmak için zorlu tırmanışında; akşam oluyor ama Tiberius Caesar'ın kocaman gözlerinde korkunun izi bile yok çünkü herkesin bildiği gibi karanlıkla görebiliyor.

Geceleri sert ve kaslı boynunu ileri uzatarak çevreyi izliyor; gündüzleri güneşten kaçıyor, imparatorluk villasının içinde bile güneşin yakıcılığından korunmak için geniş kenarlıklı bir şapka takıyor. Şimdi çıkardı şapkasını, gökyüzü gittikçe kararırken danışmanı Theodorus’tan defne daUanndan tacını getirip başına takmasını istiyor; Theodorus, bu yalnızca gece, gece doğası gereği her günün sonunda çöker üstümüze, diyor Caesar'a; asla bilemezsin, diye cevap veriyor Tiberius, gökyüzü kararıyor, belki gece oluyor ama belki de bir ^toa yaklaşıyor, defoe yapraklarından tacımla başımı ört ki yıl^^rn dokunamasın bana ve sakın unutma Theodorus, öldüğümde beni beş aynıdan daha derine gömdüreceksin ancak o de^^ikie yıldı^mın bana ulaşmasından ve ruhumu en çok korktuğum ateş tanrısı Vulcanus’a götürmesinden kurtulabilirim.

Caesar sessizce karanlıkta oturuyor ve zamanı ölçen su saatinin tıp tıp darnlayışını dinliyor; bir su zamanı; sonra sertçe yakalıyor sabır taşı danışmanının bileğini, danışman giyinme tarzım ve görünüşünü bir daha inkar etmemek üzere Doğu’da kazanmıştı: Keten entari, hurma ağacı lifinden sandaletler, tıraş edilmiş bir baş. Theodorus: Bu ikindi öğle uykusundan uyanmadan önce yine bir rüya gördüm, hayalet geri döndü; kim, Caesar?; Agrippa, Theodorus, Agrippa, oydu, tanıdım onu; o zavallı delik^anlı öldü, Caesar, herkesten daha iyi biliyorsun bunu; ama benim yüzümden değil, bunda benim bir suçum yok, öyle değil mi, Theodorus, bana karşı dürüst ol, yalnız senin dürüstlüğünü hoş gördüğümü bilirsin, sen benim retorik hocamın, Gandara’h Teselius’un oğlusun, başkaları söylediğinde canlarından olacakları şeyleri hiçbir ceza korkusu olmadan söyleyebilirsin bana...

"Caesar; üvey baban İmparator Augustus bir keresinde sana demişti ki, başkalarının hakkımızda kötü şeyler düşünmesinin bir önemi yoktur; kötülük yapmala^nru engellememiz yeterlidir; dost acı söyler, Caesar; yoksa nasıl duyardın imparatorluğundaki şikâyetleri, dedikoduları, kiz^^^arı?"

"Söylenenleri duymak istemiyo^rum ben; aslında şikâyet edenlere, dedikodu simsarlarına, duyanlara ve gücenmişlere karşı harekete geçmek istiyorum; bunları ayırt etmeyi bil; hem sen hiç korkmuyar musun günün birinde gazabımın sana yöneleceğinden, Theodorus, bana ihbar ettiğin suçlardan ve aktardığın fikirlerden seni sorumlu tutacağımdan?”

Danışman hafifçe eğildi ve Tiberius karanlığın içinde onun tıraşlı başının gümüşi bir renkte parladığım gördü.

"Ben bu tehlikeyi göze alıyorum, Caesar... Meşalelerin yakılması emrini vereyim mi?”

"Karanlıkta görebiliyorum. Dahası, seni görmek değil duymak istiyorum. Gözlerimi kapatacağım. Kendi kendime konuşu-yormuşum gibi olacak. Bunun nasıl yapılacağını unuttum, sana bu yüzden ihtiyacım var. Ama beni her ^indi v^tö ziyaret eden o hayaletle konuşamıyorum, ona dokunamıyorum, onu duyamıyor^n. Öğle yemeğini yedikten sonra üstüne

uzarup uyuduğum sedirin yanı başında belirip barı a gülümsüyor, sadece gülümsüyor.."

Danışman gözlerini yatak odasında gezdirdi. Gülümseyip gülümsemediğini bilemi^rdu duvarlan süsleyen maskelerin; onlar Tiberius'un atalarıydı.

"Ruhunun huzura ermesi için gerçeği duymak istediğine göre, sana gerçeği söyleyeceğim, Caesar, hükümdarlığında ilk yaptığın iş şimdi rüyalanna giren o zavallı delikanlıyı öldürmekti. Agrippa Postumus, Au^tus'un yasal torunu, onun soyundan gelen vâris..."

Tiberius konuşurken parmaklarını tedirgince oynatıp dururdu hep.

‘‘Oysa ben Augustus'un kansının oğluydum, bunu söylemek istiyorsun, değil mi? Ama Augustus beni seçti; ölürken beni yatağının başucuna ge^^ ve orada söyledi, imparator sen olacaksın, o budala, irikıyım, kollan güçlü ^di kıt, yakışıklı ama aptal oğlan değil, sen olacaksın, o olmayacak... Caesar sen olacaksın, Tiberius"

"İnsanlar başka türl^^ne inanıyor."

"Ne düşünüyorlar? Çekinme söyle."

"Gerçek vâris Agrippa Postumus'u öldürmeden Augustus'un ölümünü ilan etmediğini düşünüyorlar; Agrippa'nın öldürülmesini emrettiğini ve o ölene kadar Augustus'un cesedini bir yere gizleyip orada çürümeye bıraktığına inanıyorlar."

"Augustus Caesar bir mektup bıra^nıştı..."

"İnsanlar diyor ki, o mektubu annen Livia yazmış kocası Augustus adına, niyeti senin önünü açmak ve gerçek torun olan genç Agrippa'yı sürgüne mahkûm etmekmiş ..."

"O delikanlının öldürülmesi emrini veren Askerlerin Tribünüydü."

"Tribün emri senin verdiğini söyledi."

“Ama ben inkâr ettim ve bana iftira attığı için Tribün'ün öl-d^^lmesi emrini verdim ... Suçu yeni Caesar'a iftira atmaktı, senato ve lejyonlar da em^me boyun eğdi. .. Bu meşrulaştırmalar yetmez mi?”

"Ne olursa olsun, Planasia Adası’nda sürgünde öldürülen ve her öğleden sonra rüyanıza giren Agrippa Postumus bir hayaletten başka bir şey değil. Şunu da eklemeliyim ki Caesar, hiç kimse, bi$_r$ hayalet bile gelemez buraya; ikametgâhını çok iyi seçtin; bu ada doğal bir kale."

Sonra Caesar bir çığlık atıyor, kolunu kaldırarak tir tir titreyen parmağıyla işaret ediyor, bir retotik üstadının oğlu Theodorus gözlerini kısıp delmeye çalışıyor efendisi için öylesine ^nı^k olan karanlığı, "Hayalet!, geri döndü, gecenin bu saatinde, işte orada!, şu balkondan içeri girdi, perdenin arkasında, meşaleyi yak, Theodorus!” diye bağınyor Tiberius, kocaman gözleri ve boğa gibi kalın bir boynu olan kaba saba, ürkek bir adam; danışman üstüpüden meşaleyi yakarken hürmetkar ve korku dolu bir sesin mırıldandığını duyuyor:

"Caesar... bu adanın en âciz kulu sana yalvarıyor konuksa verliğimizi kabul etmen için...”

Meşalenin ışığında orta y^İı bir adam görünüyor, başı öne eğik, seyrek sakallı, dağınık saçlı, kirli tırnaklı, sadece bir peştamal örtüyor çıplak bedenini; ayaklan kanıyor, göğsü ve kollan ter içinde parıldıyor; göğsüne bastırdığı balığı şimdi kaldırmış imparatora sunuyor.

"Kimsin sen? Nasıl geldin buraya?”

"Ben bir balıkçıyım; âcizane konukseverliğimin verebileceği en güzel şeyi getirdim sana; denizin meyvesini, bu güzel kefali, bak ne kadar büyük, Caesar, bak yan ^rafı nasıl kurşun rengi, kamı nasıl gümüşi, ne kadar güzel yüzgeçleri...”

"Demek ki kim isterse gelebilir buraya ..."

“Çocukluğumdan beri Caesar, ben ..."

“Ve kimi istersen getirebilirsin buraya ..."

“Hiçbir şey anlamıyorum; atalanmın söylediğine göre kulla-nn konukseverliklerini göstermesi gerek güçlülere, onlann da yüceliklerinden bir şey kaybetmeden kabul etmesi...”

“Masum; hayaletlere yol gösterdin sen.”

Caesar’ın çığlıklan üzerine bir sürü hizmetkâr doluşuyor içeriye; ellerinde meşaleler, kandiller, lambalar, mumlar var; ancak hizmetkârlar girdikten sonra muhafızlar hışımla gelip tutuk-luyorlar balıkçıyı — hem muhafızlar titriyor hem de balıkçı; Cae-sar da titreyerek mınldanıyor isteyen herkesin buraya gelebileceğini, hatta sefil bir balıkçı, hatta bir hayalet, her ikindi onu takip eden hayalet şimdi zehirli balıklarla geceleri haberciler gönderiyor, hayır, Caesar sana yemin ederim, daha bu öğleden sonra yakaladım bu balığı, bu sulardan çıkan en büyük kefal bu, onu kendime ve yoksul aileme saklarsam küstahlığa varan bir günah işle-olacağımı düşündüm, zatıaline olan bağlılığımı göstermek istedim, Caesar, konukseverliğin âdetindendir; diğer balıkçılar Agrippa'nın ölmediğini söylüyorlar, başka adalarda göründüğünü söylüyorlar, Planasia ve Closa'da, diyorlar ki, yakında kölelerden oluşan ordusuyla buraya ayak basacak ve büyükbabası Caesar Augustus'tan ona kalan mirası isteyecekmiş, onun genç ve sanşın olduğunu söylüyorlar, hep geceleri ortaya çıkarmış ve bir göründüğü yerde bir daha görünmezmiş: Agrippa Postumus; ama ben onlara karşı çıktım, Caesar, senin imparator olduğunu ve bu balıkla sana Capri’nin konukseverliğini göstereceğimi, böylece hem senin hem benim rüyalarunızda huzur bulacağımızı söyledim; biz banş istiyoruz, Caesar, babam içsavaşta Cassius ve Brutus'a karşı çarpışırken öldü, ben yalnızca banş içinde balık tutmak ve Caesar' a saygılar^^ sunmak istiyorum...

"Ahmak,” diyor Tiberius, “iki katına çıkardın kâbuslanmı. Muhafızlar kefali bu hayvanın suratma yapıştınn, kanatıncaya kadar sürtün pulla^m; şimdi ne diyorsun, ahmak, bir daha cüret edecek misin sarayımın arkasındaki uçurumdan yukan tırmanıp herhangi birinin, hatta Agrippa'nın hayaletinin de aynı şeyi yapabileceğine inanmama neden olacak mısın, ne diyorsun?”

“Sen daha iyi bilirsin, diyorum Caesar, bir de şükrediyorum bir pavurya yerine derisi yumuşak bir kefal yakaladığıma...”

Ve Tiberius gülüyor; muhafızlardan birine mutfaktan bir pavurya getirtiyor, bir hizmetkan gönderip o saatte barakalarında uyumakta olan nöbeti devretmiş muhafızlan uyandırtıyor ve adam ağlaymcaya kadar, kanlar içinde kalıp kör olmaktan korkar bir hale gelinceye kadar pavuryanın yüzüne sürtülmesin!, sonra da dışarı atılmasını buyuruyor onlara.

“Ve bugünden sonra tahta göz dikmiş bir hayaletin varlığına inan,” diye bağlıyor Tiberius karşısındaki boşluğa, balıkçıya, Theodorus' a ve bizzat kendine; sonra istirahattaki muhafızlardan birini çağırtıyor ve alıp götürmesini buyuruyor o sefil balıkçının geçişini engelleyemeyen ve hizmetkârlardan bile sonra imparatorun yatak odasına ulaşan gece nöbetçilerini; hiç kuşku yok ki onu aldatmışlardı, o nöbeti tutanlar gerçekte asker değil, efendilerinin rızasıyla özgür bırakılmış kölelerdi, *orcivi,* ölüm tannsı Orcus’un lütfuyla serbest bırakılanlardı; böyle bir lütuf elbet kısa ömürlü olacaktır, "Gece nöbetini tutan bu korkaklan ödüllendim, içebilecekleri kadar içki verin onlara, sonra da erkekliklerine düğüm atın da idrarlannı yapamasınlar, gece boyunca içlerindeki sular biriksin, ciğerleri şişsin ve sabaha kadar, Tiberius Caesar'ın uyanıp olanlan izleyebileceği saate kadar bu böyle devam etsin, ondan sonra da bu adamlar teker teker uçurumdan aşağı atılsınlar; aşağıda birkaç gemici beklesin ve boğulmayanlann kemiklerini zıp-kınlann tersiyle ve küreklerle kırsınlar, evet, bu bile yapılsın ve istirahattaki muhafızlar da benim adaletimi görsünler.”

Danışman Theodorus'a sorarsanız kral katilleri daha kötü bir şekilde ölürler; sopalarla dövülür, bir köpek, bir horoz, bir maymun ve bir yılanla birlikte deri bir çuvalın içine konup denize atılırlar.

'heodorus: Hayvanlanın arasında bir yılan vardı. Bir gün onu kanncaların yemiş olduğunu gördüm. K^tin beni kalabalıkla-nn gücüne karşı uyardı.”

"Dikkatli olmakla iyi ediyorsun. Caesar; daha önce de gördün, Fidanae'de bir gladyatör müsabakasına gitmeyi reddetmiştin; amfiüyatro çöktü ve yirmi bin seyirci öldü; sen de onlann arasında olabilirdin. Kalabalıklardan uzak dur, Caesar. Balmu-mundan maskesi şurada balkon tarafında duran atanın, Claudia hanedanının İkincisinin başına gelenleri unutma.”

“Öyle yapacağım. Ve sen de hatırlamaya çalış şu ortalarda dolaşan efsane konusunda neden bana bir şey söylemediğini...” "Caesar; çok fazla şey istiyorsun benden.”

Tiberius ellerini çırptı, “Hizmetkarlan çağır, beni soyun; hamama götürün, küçük balıkla^mı getirin, bir şölen hazırlayın; neşemi bulmak istiyorum, kızlarla oğlanlar gelsin, artık unutalım balıkçılan ve hayaletleri, balıkçılar denize dönsün, hayaletler de küllerine; elveda balıkçı, gel küçük balık..."

“Caesar, söylentiler çok yaygın; görünen şey Agrippa'run hayaleti değil elbet, halen hayatta olan kölesi Clemens’in kanlı canlı bedeni, nadir görülen bir benzer^tten, efendisiyle aynı boyda olmasından ve yüz hatlannın birbirine yakın olmasından faydalanarak vansin ölmediği söylentilerini yayıyor. Bu bilgi gizlice kulaktan kulağa gidiyor, tıpkı diğer yasaklı biyeler gibi, gecenin ıssızlığında ya da kalabalıklarm ortasında yayılıyor ki ikisi de aynı aslında çünkü ne geceleyin ne de kalabalık içinde bir yüzü algılamak mümkündür; kulağı olan her budala duyuyor bunu, her hain, her isyancı; Clemens sadece geceleri görünüyor ve asla bir yere iki kez gitmiyor; onu bir kez görenler ya da duyanlar bir daha ne görüyor ne de duyuyorlar çünkü adam en az yaydığı söylenti kadar süratli ve elle tutulmaz. Aleniyet hareketsizlikle birleşince gerçek açık seçik ortaya çıkar, Caesar; sahtekârlık ise sırlar yaratmayı ve bir yerden diğerine olabildiğince hızlı hareket etmeyi gerektirir. Tüm İtalya Agrippa'nın hayatta olduğuna inanıyor...”

"Agrippa artık külden b^ka bir şey değil; bunu görmeli tüm İtalya...”

“Köle Clemens külleri çaldı, Caesar.”

"Peki neden bunu söylemek için o kadar bekledin? Sen söylemezsen nereden öğreneceğimi sanıyordun? Bunu öğrenmek için budala bir balıkçının buraya kadar ^rnanıp bana söylemesi mi gerekiyordu?”

“Caesar: Korkularını ^^rnak istemedim; ya gülüp geçmeyle ya da köle yığınlarını aamasızca silip süpürebilecek askerî bir harekâtla yok olup gitmeye mahküm bir sahtekârlığın sana ne zararı olabilir? Bırak söylentiler kendi kendine yok olsun; hiçbir mucize dokuz aydan uzun süremez; yorulur; yeni mucizeler çıkar ortaya... Hem Agrippa ilk öldürülen vâris

değil ki. Julius Caesar ile Kleopatra’nın oğlu Caesarion’un başına da aynı şey gelmişti."

Yeter; dik. su, arıtan su; nasıl da avutuyor beni, nasıl yeniliyor bedenimi; çabuk, küçük balıklanm, benim narin, yumuşak başlı çocuklanm. Suyun içine, ben oturdum siz yüzüyorsunuz, çabuk çabuk, öyle narin, bacaklarımın arasına, küçük balıklanm, siz esmer ben solgun, siz narin ben yumuşak, bacaklanmın arasına, küçük balıklanm, altın oltanızı buluncaya dek, benim zayıf alevim, kocanuş, yorgun penisirn, buruşuk hayalarım, gelin küçük balıkla-^mn; öyle ^raç ama bir o kadar lezzetli, küçük balıklanm, geri çekilmeyin, sabırsızlanmayın, hiç sakıncası yok, yalayın, emin, dokunun; ah, tamam bu kadarı yeter. Theodorus, sudan çıkıyorum, kurula beni, giydir beni, defue yaprağından tacım, sandale

tim, kameri sigmada, hilal şeklindeki sedirimde her şey hazırlansın, kefaUer, pavuryalar ve şarapla k^^^rnak için dik. su, sıkıca alçıyla kapa^^uş testiler; beni oraya taşısınlar, yerleştirsinler, genç perile^m huz^^rna çıksın, beynim sapık gençlerim; yiyin, için,

Elephantis adlı kadın şairin yılın her gecesi için birer tane olmak üZere üç yüzden fazla pozisyonu tasvir ettiği kitabı okuyun bana; sen Cynthia, sen Gaius, bir de sen Lesbia, şimdi sen o dilini Cynthia’nın yeni tıraş edilmiş şahane kadınlığına daldır, sen de Gaius'un o lezzetli, damlayan erkekliğini dudaklannın arasına al Cynthia ve sen Persius çık Gaius’un üstüne anüsündeki ger^^ık-ten anndır onu, ıslattığın pa^aklannla çeperleri genişlet ve kocaman Afrikalı kamışını kullanarak birleş onunla, sen de Cynthia'run bembeyaz memelerine yapıştır dudaklarını, siz yavrulanm, benim küçük balıklanm, gelin yaklaşın, esmerleşmiş ellerinizle boş kalan yerleri doldurun, Lesbia'run kalçalan, Persius’un hayalan, Gaius’un koltuk altları ve Cynthia’run göbeği; sen de kendini ta^tmin et Fa-bianus, bütün gücünle çalıştır elini erkekliksin kaidesinden mosmor kesilmiş başına doğru, aynen öyle, bırak o koca hayaların elinin yumuşaklığını hissetsin, görelim şu esnek ve saydam derinin iyice gerildiğini ve artık parlamaya başladığını, kan ve dölle dolmasını izleyelim, hep sordum kendime neden kan boşalmıyoruz diye, ne muhteşem bir manzara olurdu, ak üstünde kızıl kan,

bırakın domuz işkembesi gibi şişsin damarl^^^, evet, öyle, aynen öyle, yağ onların üstüne, gümüş rengi sütünle yıka onlan, hepsini, çocukları, kadınları, erkekleri, şimdi a^^m birbirinizden, haydi hepiniz bozun zinciri, sevgili Fabianus'umuzun sütünden faydalansın herkes, göğüslerinizin arasına sıvayın, bacak aralanmza, parmaklarınızla toplayıp anüsünüzle için bu ağır şarabı, koca tekemi_zin yanan kadarıyla kaplansın bedenle^^, bizim güçlü, kılı ve yakı§ıklı dostumuzla, o kadar sanşın ki neredeyse beyaz diyeceğim, kırmızı lekeleri ancak kalçalannın arasmda ve penisinin tepesinde, bir de o dolgun dudaklarında görmek mümkün, kırmızı başh güzel şimdi pozisyon değiştirin, boşalmayın daha,

yeni bir çelenk oluşturun, her biriniz ağzını yapıştırabileceği başka bir ağız bulsun, farklı bir bacak arası, bir vajina, penis, hayalar, anü^ göğüs, koltuk altı, ayak, göbek, doyurun ken^nızi, çıplak Venüs tümseklerinin üstünde, yüz yüze mücadele edin, hiç korkmadan saldırıp ölümcül yaralar açın aman vermeyin sakın, korkmayın çocuklar doğmayaca^ bunun bir meyvesi olmayacak, kadınlar kı-^riaştınklr, erkeklerin dölleri ölü, bedenleriniz saf, ^^^ş, tıraş e ilmiş, temiz, şehvetli, dopdolu... imreniyorum Priam ^heodo-rusa tüm akrabalanru gömdü ve tek bir evlat sahibi olmadı; o soyunun doruğa ulaşnuş haliydi... Tiberius da sonuncu olmak istiyor, bunu yapabilir... yapmalı...

“O konuda epey ilerleme gösterdin, Caesar: Evlatlığın Ger-manicus'u zehirledin; gelininin de diğer oğlunu zehirlemesine izin verdin ama sonra onu da oğullarıyla birlikte bir tahtırevanın içine zincirlenmiş olarak sonsuz bir yolculuğa mahkûm ettin: Bütün dünya onların varlığını unuttu artık; to^runlarının öldürülmesini buyurdun: Neron Ponza Adası'nda, Drusus sarayının zindanında açlıktan öldü; Drusus yatağının içindeki otlan yiyerek hayatta kalmaya çalıştı; öldükten sonra küllerinin rüzgâra savrulmasını buyurdun. Caesar: Hiç vârisin yok, en az Priam kadar rahat olsun için. Yalnızca bir hayalet tehdit ediyor seni ve bu hayaletin de bir köleden başka bir şey olmadığını biliyorsun artık, bu kölenin bir adı ve bir bedeni var, bulunabilir ve ça^nıha gerilebilir; birçoklarını cezalandırdığın gibi onu da cezalandırabilirsin. Cezalandırmak bir tek senin ihtişamına ve itidaline uygun düşer, Caesar; askere alınmasınlar diye oğul^^^ ayak parmaklarını kestiği için köle olarak satılan soylular, savaşta gösterdikleri korkaklıktan

ötürü öldürttüğün lejyonerler, işkence edilen, zindana atılan ve vatandaşlık haklan ellerinden alınan tüm o insanlar..."'

“ ... evet, hepsini yeniden anlat şimdi ben bu bedenlerden aldığım hazla neşemi bulmuşken, bana bu iyiliği yap, Theodorus, şunları gördüğüm sırada onlan düşünmemi sağla, hazlan gördüğüm yerde kederi düşüneyirn, o zaman duyduğum haz iki kat artacak ve sana daha da minnettar kalacağım, bak, bak, erkekliğim sadece düşünmekle bile nasıl uyamverdi, Theodorus, mucize, mucize, durmayın, Persius, Fabianus, küçük balıklarım, Lesbia, anlat bana oğlum Germanicus'un kansı Agrippina benden şüphelenme cüretini gösterdiğinde ona neler yaptığımı. .. Cynthia, Gaius, devam edin..."

“Onu Pandateria Adası'na sürdün, Caesar, yiğit Germani-cus’u senin öldürttüğünü iddia etmeye devam edince bir yüzbaşıya onu dövmesini buyurdun, yediği dayaktan ötürü bir gözünü kaybetti, sonra da yemeyi içmeyi kesti, açlıktan ölmeye karar vermişti, bunun üzerine sen de onun ağzını zorla açmalarını ve yemek yedirmelerini buyurdun askerlerine..."

“ ... konuşmaya devam et, danışman, tüm adaletsizliklerimi anlat, beni heyecanlandır..."

“Brutus ve Cassius için son Romalılar diyen bir şairi ölüme mahkûm ettin ve kitaplannı yaktırdın...”

" ... son Romalı benim, Theodo^, benden başkası yok; Roma tüm tarihin birliğidir, en küçük kabilelerden ve ilkel köylerden beri dünyanın daima arzuladığı yerdir, birlik, Roma bunu elde etti, Roma topraklardan, denizlerden, kentlerden, köylerden, ganimet-Ierden daha fazlasını elde etti, birliği sağladı: Tek bir yasa, tek bir imparator, Tiberius olan Roma ve Roma olan Tiberius'tan sonra dağılıp parçalanmadan başka hiçbir şey olamaz, olmamalı; bırak yeniden dirilmiş bir Agrippa tahta geri dönsün ve görsün Roma’nın bütünsel gücünün, büyüklüğünün ayın kumlan gibi parmaklarının arasından akıp gittiğini; ben öldükten sonra bunun olmasını istiyorum, inan bana, en az Cynthia'nın nefis kalçasını öpmek istediğim kadar istiyorum bunu ...”

‘Ancak bu, zatıâlin hayattayken oluyor, Caesar; yakınmalan duy: Onbaşılık mevkisinde boşalan yerleri doldurmadın, askerlerin vergilerini azaltmadın,

eyaletlerdeki memurlan ve valileri değiştirmedin: Bu icmalin karşılığında bü^yük bir huzursuzluk doğdu...” “Çabuk, hepiniz, her biriniz en yakınındakine kara bir öpücük versin, bir Şeytan öpücüğü, çabuk. ..”

"Yıllar yılı İspanya’yı ve Suriye’yi valisiz bıraktın, Partlılann Ermenistan'ı, Daçyalılann Moesia'yı, Germenlerin Galya eyaletlerini esaret altında tutmasına izin verdin. İnsanlar bu durumun imparatorluk için tehdit oluşturduğunu, itibarunızı zedelediğini söylüyorlar, bunun için seni suçluyorlar."

“ ... yükümlülüklerden bahsetme bana, Theodorus, hazlardan bahset...’ [1]

“Heykelinin yanında bir köleyi dövdüğü için bir adamın öldürülmesini buyurdun. bir başkası da heykelinin yanında giysilerini değiştirdiği için aynı sona ulaştı...”

... yeterince içtiniz mi?, öyleyse işeyin, birbirinizin ağzına işeyin, çabuk...”

... umumi bir helaya üzerinde senin resmin olan bir yüzükle giren bir adamı öldürttün, benzeri bir yüzükle kerhaneye giren bir başkasını da.”

• ■ ■ ve şimdi, tüm erkekler ayağa kalksın, Fabianus, Persius ve Gaiu^ düzün birbirinizi, her biriniz önünde^ni, kadınlar da eğilip hayalanrnzı öpsün, hepiniz düşünün ölme vaktiniz geldiğinde bedenlerinize gülünç buruşuk şarap tulumları gibi bakacağıruzı, bu yaptıklarınızı sizi ölüme mahkûm eden iğrenç soytarılıklar olarak göreceğinizi; anlat, anlat, danışman; hazzımı doruğa çıkart...”

“Doğduğu köyde saygı gören bir asilzadeyi öldürttün çünkü başka bir nedenden ama aynı tarihte ve aynı yerde sana saygı sunulmuştu ve her köyün zamanı, Caesar, sen onu ziyaret ettiğin başlar..."

"Ayrıntılar, ayrıntılar, artık hiçbir şeyi ziyaret etmiyorum, Capri'deki villama saklandım, halimden memnunum, hayal ediyorum, yüce şeyler hayal ediyorum: Benim ölümümle imparatorluğumun çöküşünü nasıl tesadüf ettireceğimi hayal ediyorum. Benden sonra başkasının tahta çıkması ^kiine dayanamam, bizim güzel Cynthia can bulmuş mermer gibi

kalçalarını bana s^mıak yerine, hemen burada doğum sancıları çekmeye başlıyormuş gibi, sikama uzanıp çocuk doğuruyormuş gibi, düşünsene böyle bir dehşeti; benim ardımdan başkasının tahta çıkacağını, benim uzandığım yerlere uzanacağım, Lesbia'nın memelerini elleyeceğini, Fa- bianus'un orasından bir kıl kopartacağını düşününce öyle bir dehşete kapılıyo^rum işte, hayır, hayır, önce hepsi ölmeli, ben ancak imparatorluğumla birlikte ölebilirim; Theodorus, sürekli hazır olmalı, en ufak bahanede idam edilmekler, canlı ^mse kalmasın geride, ölmek istiyorum ama hepsinden sonra, idam edin, Theodorus, idam edin, fışkırtın, idam edin, cesetleri Forum'un yaslı merdivenlerine atın, zıp^nlara geçirip Tiber'de sürükleyin...”

“Bunlar yapıldı, Caesar..."

"... şu günahkârca geleneğimizin gerektirdiği şekilde bakireleri öldürün, cellatlar önce ırzlarına geçsin ondan sonra assın onları...”

“Bunlar yapıldı, Caesar...”

“... I^rnse benim iznim olmadan kendini öldürmesin ...” “Ca^ulus kendini öldürdü bile. Caesar, o tatminsiz Carmu-

Ius.”

“ ... demek e^rcden ^^uldu! Görüyorsun, danışman, ne saygısızlık ne vicdansızhk ..”

"Agrippina da aynı şeyi yaptı, sürgünde başardı, arzu ettiği gibi açlıktan öldü..."

“... kimse kaçamasın benden, hepiniz uyanık olun!"

“Hiç ^mse ml, Caesar, ölmek isteyenler bile mi?"

“Evet, onlar bile..."

“Peki onlar nasıl cezalandırılacak?"

"Hayatta kalmaya zorlanarak."

"Peki kime gideceğiz, Caesar? İspanya casuslarla, ihbarcılarla, gücenik ve aşağılanmış insanlarla dolu. Alabildiğine kurnazca bir mekanizma kuruldu, senden zarar görenler bile durumlarının eşsiz olduğunu düşünmek için bir sebep göremiyor ve dostlanna düşmanlarına ihanet ediyorlar, bu sayede tüm İtalya intikam duygusuyla örüldü, bunun nerede sona ereceğini bilemiyoruz; ve bir de ailelerinden hiç kimseyi öldürmediğin insanlar var, ihmal edildiklerini düşünüyorlar ve alelacele komplolar kuruyorlar onlara böyle bir şerefi bahşetmen için; ihbarcılar da onları dinliyor, tek arzuları sana daha fazla öldürülecek insan bulmak; kime gideceğiz şimdi? ..' ’

“Cüceleri dinle, Theodorus, onlar hainlerin kokusunu alırlar, ihaneti sezmekte onların üstüne yoktur, tanrılar şekilsiz bedenlerinin karşılığında vermiştir onlara bu yeteneği. Eğer bir cüce gelip de şunun ya da bunun yaşamasına neden izin verdiğimi soracak olursa, her ^m olursa olsun bana ihanet ettiği için öldürün o kişiyi, hatta bu kimse Fabianus ya da Cynthia, sevgililerim olsa bile; şimdi anlat bana kimlerden geldiğimi, hatırlat zalim soyumu, Theodorus...' ’

"Lucio'ların soyundan geldin, Caesar ama soyadını değiştirmiştin o aile hırsızlık ve cinayet suçlanndan hüküm giydiğinde. Claudia soyundan geldin, Caesar. İffetinin sorgulanamaz olduğunu göstermek için omzuna bir ip atıp Tiber'in balçıklı kıyısına saplanmış olan kutsal emanetlerle dolu bir tekneyi kurtaran ilk Claudia'nın soyundan..."

“ ... ne kadınlar, Theodorus, ne dişiler!"

İkinci Claudia'nın soyundan geldin, günün birinde tahtırevanının geçişi kalabalık tarafından engeüendiğinde aşağı inip halkın içinde ağabeyi Pulclıer’in yeniden dirilmesini istediği için senato tarafından hain olmakla suçlanmıştı, bildiğin gibi Pulcher hayattayken düşmana karşı yeni bir filo göndermişti ve böylece Roma nın kalabalığı azalmış soylular herhangi bir sıkışıklık yüzünden yavaşlamadan rahatça dolaşmışlardı sokaklarda."

■ . . evet, ne muhteşem kadınlar, atalarım hep nefret etmişlerdir kalabalıklardan.”

'Ve ikinci Claudia yargılandığı sıra merhamet etsinler diye yas giysileri bile giymemişti. Merhametin köleler ve hadımlar için olduğunu söylemişti, tüm dostlarını ve hayranlarını Hades’in ülkesinde, Stiks Nehri'nin kapkara uyuşuk sulannın diğer tarafında görmek için yanıp tu^an bir kadın için değil...”

"... evet, evet, Theodorus, bu soy birikmiş ve doruğa ulaşmış benim içimde; git, arşivlerini ve hatıralarını araştır, en bulanık, en az bilinen, en unutulmuş isyarun kanıtlarını bul; bireysel bir isyan, kalabalığın içinden çıkan ama doğrudan bize karşı başlatılan, biz ki mermer tapınaklarda ve mermer yasalarda vücut bulmuş olan ortak ahlakı bir başımıza temsil ediyor olmamıza rağmen ancak ben, sadece ben hepsini yok edip gülünecek şeyler haline getirebilirim, yığınlar değil, kalabalıklar değil, yılanımı yiyip bitiren kanncalar değil: Bizim Roma yasalanmız, Theodorus, herkes için geçerli olan, geniş ve bütünleşmiş bir imparatorluğun içinde var edilen yasalar: Biricik Roma, hiç kimseye değil, sadece biricik Tiberius'a ait olabilirsin; benimle birlikte öleceksin Roma; ve sen, reto^ hac^^rn oğlu, git ve aratır, hurma ağacı lifinden sandaletlerinle çık git, istediğim şeyi bul ve bırak beni çocuklarımda, oğlanlarımda ve perilerimde bulayım mutluluğu, neler oluyor, bu kadar çabuk mu yoruldunuz? Hadi çabuk Elephantis'in kitabına bakın, yeni bir pozisyon, çabuk, zevkim hoş görmez yanda kesilmeyi, siz burada kendinizin değil benim zevkim için varsınız, çabuk olun, Elephantis'e başvurun...”

(ii)

Ben, Theodorus, bu olayların anlatıcısı, onları düşünerek geçirdim bu geceyi, elinde tuttuğun ya da bir gün tutacağın kağıtlara yazdım hepsini, ey okur, kendimi de başka birini yazıyormuş gibi yazdım: Nesnel bir anlatının üçüncü kişisi; öznel bir anlatının ikinci kişisi; evet, Tiberius’un ikinci kişiliği, onun izleyicisi ve hizmetkan; ancak şimdi, yolculuklarun boyunca topladığım kâğıt yığınlanyla dolu bu odacığın sırurları içinde, sert bir sedirin üstünde, deniz manzarasına açılmayan bir pencerenin yanında, görebildiğim tek manzara Capri’nin çıplak san kayalanyken, kendimi düşünüyorum, tek özerkliğim olan bu yalnızlıkta, birinci kişi: ben, anlatıcı.

Bu olaylara şahit oldum; en korkunç olaylara, ne de olsa anlayabilirdim imparatorun ahlaksızca iştahını, şayet küçük balıklanm dediği çocuklar

normal çocuklar olsaydı ya da Lesbia ve Cynthia dediği kadınlar güzel kadınlar, Fabianus, Persius ve Gaius yakışıklı delikanlılar olsaydı; ama bu sefahati izlemek zorunda kalmak, Tiberius'un hayal ettiği ve seks hizmetçilerine dayattığı güzelliği kabullenmek, onların gördükleri şeyleri görmek en basiretli ve aklıselim insamn bile soğukkanlılığını yitirmesini sağlayacak düzeyde, o acınası çocukların hepsi kör, Cynthia ve Gaius cüce, Persius bir kambur, Fabianus bir albino, Lesbia ise burnundan çenesine kadar yüzünün alt kısmı olmayan bir canavar, öyle ki zavallı kadının yüzünün yarısı kocaman yaralı bir oyuk, oyuğun sonunda da bir açıklık var öğütülmüş yiyecekleri yutabilmesi için, kadının yüzüne hakim olan iki çıldırmış göz bir şey söylemeye çalışıyor gibi: Bana acıyarak bakan kişi, söyle buraya nasıl geldiğimi, burada ne yaptığımı, hiçbir anlam veremediğim bu şeyleri neden tekrarlayıp durduğumu, neden böyle alaylara ve işkencelere maruz kaldığımı ...

Ona anlatmak isterdim Caesar'ın çarpık yaratıkların doğumunu gözlediğini; sirklerde, ani salgınlar sonucu terk edilen limanlarda, ensestin hakim olduğu ıssız dağlarda, suçun kaynadığı kentlerin yeraltı dehlizlerinde onlan aradığım, oralardan alıp imparatorluk villasına getirtği bu zavallı yaratıkları kadın şair Elephantis'in kitabıyla tanışmaya, sınırlarını Caesar‘ın çizdiği bir güzellik sergilemeye zorladığını; bunu neden yaptığını bilmiyorum, kendi bedeninin normalliğini daha çok vurgulamak mı istiyor, yoksa kendi kocamışlığı ve iktidarsızlığıyla karşılaştırıldığında bu canavarlann her şeye rağmen imparatorumuzun kendi bedeniyle yapamadıklarını çarpık bedenleriyle yapabildikleri için güzel olduklannı mı düşünüyor?

Bilemiyorum; keza bilmek görevim de değil, çözümler arasında bir seçim yapmak, tüm bunların içine duygusal olarak kendimi katmak bana göre değil. Ben sadece bir tanık olarak bulunuyorum burada. Bunu hiç söylemese de, Tiberius şahsına şahadet edecek birine ihtiyaç duyuyor; işte bu ihtiyaç koruyor ve hep koruyacak aksi taktirde ilk elden aslanlara atılacak olanları. Bir keresinde imparatorun yanında insan avına şahit olmuştum; arenada bir adam vahşi hayvanlarla savaşmış ve en sonunda onlara yem olmuştu. O gladyatörün gözlerinde korkunun izi bile olmaması şaşırtmıştı beni; gayet huzurluydu; hiçbir şey beklemiyordu, hiçbir şey kaybetmedi.

Belki ben de kayıp bir adamım; ölümümün ertelenmesinin tek nedeni Caesar'ın bir tanığa ihtiyaç duyması. Bunları yazdığımı, bu olanlarm kanıtlarını ardımda bır^toğımı ve geleceğin Romalılarının hepsini öğreneceğini biliyor olmalı. Bunun dışında, yazdıklarımda onu pek kayı^adiğımı da biliyor. Ama yine de müsaade ediyor, hatta arzu ediyor. Belki de bunun nedeni yalnızca olayların şahidi olmayışım, ne de olsa olaylar yalnızca hareketlerden, dış görünüşten ibarettir, aslında olaylan gerçekleştiren kişiliğe şahit olabilecek düzeyde olmamdır. İcraatlar değişir, herhangi bir insan gerçekleştirebilir bu icraatları; ama karakter değişmez, tek bir adam onun aracısı olabilir. Tiberius'un son yıllannda sahip olduğu karakter aslında her zaman oradaydı, hem de hayatının baharında hiç kiraenin, kendisinin bile farkında olmamasına rağmen; iyi bir insan kötü olmaz, kötü de iyi olamaz. Güç sahibi olmak insanın karakterini değiştirmez, sadece ortaya çıkartır. Eğer bunu anlayabilirsek, d^ma anlayabiliriz güçlülerin karakterlerini. En azından böyle bir erdemi vardır gücün; ona sahip olan asla yalan söyleyemez; ışığı çok parlaktır; güçlü olanın iki

yüzlü davranmasını engeller çünkü gücü nasıl kullandığı gösterecektir ikiyüzlülüğünün derecesini. İşte Doğa Ana böyle dengeye koyar az sayıda insana çok vermesini ve çok sayıda insana az vermesini; az olanlar gerçeği gizleyemezler, budur onlann kuvvetli olmalannın kefareti; çok olanlarsa gerçeği görmeden yapamazlar, onlann zayıf olmalannın ödülü de budur.

Tüm bu şeylere aklı eren benim gibi bir insan, ne olursa olsun, iki farklı tavır arasında bir tercih yapmalıdır tarih yazarken. Ya tarihi yalnızca gördüklerimizin ve bu yüzden teyit edebileceklerimizin bir tanıklığı olarak göreceksin ya da gördüğün olaylan belirleyen değişmez ilkelerin araştınlmasına adayacaksın kendini. Sürekli işgallerin, içsavaşlann, doğal felaketlerin olduğu değişken bir dünyada yaşamış olan Yunan vakanüvisleri için gösterilecek tavır gayet açıktı: Tarih ancak ve ancak sürekli olanla ilişkilendi-rebilirdi kendini; yalnızca değişime uğramayan şeyler bilinebilirdi; değişenler ise ne düşünülebilir ne de algılanabilirdi. Roma bu kavramı miras aldı ama daha gerçeğe uygun bir amaç koydu üstüne: Tarih meşruluğun ve sürekliliğin hizmetine sunulmalıdır; kurma faaliyetini gelecekteki şans faktörü desteklemelidir. Roma hukuku babalık hakkı, sahip olma, evlilik, miras ve anlaşmalarla ilgili çeşitli ve bireysel şans faktörlerini

tanımlayan bir kanunlar silsilesinden başka bir şey değildir. Bu olaylardan hiçbiri meşru olmayacaktır onları meşru kılan temele, kanuna, genel düstura -bireylerin düsturuna üstün olan- başvurulmadığı takdirde. Peki nedir meşruluğun temeli? Milletin ta kendisi, Roma milleti, onun kökenleri, onun temeli. Peki nedir bu meşruluğun sonucu? Saf doğayı, kozmosu sosyal ve tarihsel bir dünyaya, oikoumene'ye, yani yerleşmiş dünyaya çevirme imkânına sahip olan evrensel ilkeler Roma milletinde hayat bulduğuna göre, bütün dünya. Roma'nın ayrıcalığı buradadır işte; bu yüzden dünyayı fethetmeyi başarmıştır, birliği dayatmıştır, *ca^t* mundis, yani dünyanın başı olmuştur; ama bizim kanunlanmızın, ahlakımızın, sivil ve askerî kurullarımızın manevi hukukunun bir uzantısı olarak tasarlanmış bir dünyanın başıdır, şansın icraata üstün geldiği doğal dünyanın değil, tam da bu yüzden dağılmaya mahkûm bir dünyanın değil. Bizim başarımız bu hakikatin en önemli delilidir: Saf yaratının şarabına biçim veren amforayız biz.

Bu doğrular ve aynmlar ışığında efendim Tiberius tarafından temsil edilen ölümcül şansa şahit olmayı seçtim, bunun için sordum kendime hangi talihlerin erdemiyle bir adam imparatorluğun simgesi erguvan renkli kıyafeti geçirebilir s^ına, hem de kendini ve fetihlerini meşrulaştırmakla böylesine meşgul bir toplumun tüm kurucu erdemlerini reddetmişken. Doğu'da olan bitenleri de gördüm: Neden yalan söylüyor hocalanmız Doğu Akdenizlinin sözümona bozuluşuyla karşılaştınrken Roma'nın sadeliği, kuvveti ve iyiliğine olan aynı derecede farazi inançlarını? Ve eğer buna inanılıyorsa neden Roma'da kötü alışkanlıklar, Venüs ve Bacchus inançları gizliden gizliye pohpohlanırken, şairlere baskı yapılarak mart ayının hüzünlü bir gününde Julius Caesar'ın öldürülmesinin akabinde vahşice değiştirilen düzeni koruyan bir yönetim tarafından temsil edilen erdemleri övmeleri isteniyor? Ve hangi acayip çelişki dolayısıyla gerçek sorumluluğun getirdiği tüm bu zorunluluklardan muaf tutuluyor Efendimiz Tiberius?

Sorulanmda bir arzu sezildiğinin farkındayım; harekete geçmeye, şansın hakim olduğu bu dünyaya müdahale etmeye, olay-lann tehlikeli kumsalma bir avuç kum dökmeye niyetlendiğimi ortaya çıkardığını biliyorum. Eğer bu arzularıma yenilirsem, şerefli bir iş yapamadan hayatımı kaybedebilirim; zorunluluktan değil, zorunluluğa rağmen elime geçirmeyi başarabildiğim

kınl-gan bağımsız^rtan yapılma bir tahtın üstünde oturuyorum. Harekete geçmenin baştan çıkartıcılığına karşı tek bir düşünce yerimde tutuyor beni: Dünyada gerçekleşen olaylan ne etkileyebileceğim ne de etkilemek istediğim için görevim kendi zihinsel doğruluğumu ve dengemi korumak olmalıdır; ilk hareketin saflığını kurtarmanın yolu bu olacak; kendi kendimin kalesi olabilirim, oraya çekilip koruyabilirim kendimi düşmanlık ve ahlaksızlıkla dolu dünyadan. Kendi kenemin kalesi olabilir, onun içinde kendimin tek ve eşsiz vatandaşı olab^^m.

Burada itiraf ediyorum ki, gerçekten de teslim olmam gereken tek arzu -şahsım hakkında üçüncü şahısta yazarken- daha değerli, daha şefkatli bir ışık altında kendimi göstermektir kendime. Gerçek pek o kadar güzel değil.

Ama o harekete geçme arzusu... o kadar insani bir arzu...

(ili)

Caesar: Notlanımn ya da beUeğimin en derin köşeleri arasında bundan daha belirsiz bir şey bulamadım, dedi Theodarus Tiberius'a o öğle vakti, çıplak imparatoru giydirdiği sırada; imparator daha yemeğini yememişti, kocaman bir ateşin yanı başında ayakta duruyordu ve hizmetkârlar başından aşağı soğuk su döktükten sonra vücudunu yağla ovuyorlardı; bundan daha belirsiz, bundan daha unutulmuş hiçbir şey yoktu.

Sen Merkür'sün, tannların habercisi, diyerek güldü Tiberius. Hayır, Caesar, basit bir arşiv faresiyim sadece, bir de mütevazı bir Doğu segahıyım; nasıl bir yol izlediğimi bilmelisin: İlk olarak daha önce hiç kimsenin düşünmemiş olduğu bir şey düşündüm; daha doğruıu olanaksızı düşündüm, bilmediğim bir şeyi, tıpkı senin önceden be^^ğin gibi, kalabalıklann içinden çı^nış olan bireysel isyanlar arasında en bilinmeyeninin kanıtlarını aradım. Roma’^^ ta^^ni baştan sona elden geçirdim; tüm olaylar fazlasıyla ayrıntılı olarak kâğıda dökülmüştü. Sonra eyaletlerin tarihlerini gözden geçirdim, tek tek hepsini, eyaletlerin en yoksulu, en ıssızı ve önemsizi Yahudiye'ye va^caya dek inceledim. Yahudi-ye'nin tarihini incelerken, yakın geçmişteki bir olayın (bilinme-mesinin nedeni yakın geçmişte yaşanmış olmasıydı çünkü yalnızca eski olan hatırlanabilmek için yeterli zamana sahip olur) kayıtlan dikkatimi çekti.

Suriye valisinin vekili ve gözdeniz Sejanus'un koruması altında olan Pontius Pilatus adında bir vali geçenlerde azle^^niş ve intihara sürüklenmiş, nedeni de İsrail krallığının kuzeyinde yaşayan ve oraya hâkim olan sözde Samiriyelilerin başının altından çıkan aşırı gaddarlık söylentileriymiş. Kendi kendime sordum, Caesar, ne kadar karanlık olursa olsun nasıl bir iş Tiberius'un valilerinden birinin azledilmesine ve ölümüne sebep olabilir; Yahu-diye'nin çorak topraklarında yaşayan hangi mezhebin ya da kabilenin gücü yetebilir böyle bir şeye, hem yetse bile neden yapsınlar; ondan evvel neler olmuş da böyle bir şeye kalkışmışlar?

Bunları düşünürken aklıma tamamıyla unutmuş olduğum bir şey geliverdi: Beş-altı yıl önce aşın sıcak bir nisan ayının kavurucu sıcağında Laodicea'ya giderken Kudüs'ün içinden geçmiştim. Şehrin yüksekteki kısımlanndan yürüdüm, Antonius ya da Gab-batha diye bilinen bir meydana geldiğimde bir sürü Yahudi'nin orada toplanmış olduğunu gördüm. Uzakta olmama rağmen, vali konağının önünde ayakta duran iki kişiyi seçebildim: ihrama bürünmüş bir adam kalabalığın önünde e^ti akıyordu, onun yanında başı önüne eğik, dikenden bir taç giyen, alaylı bakışlan olan bir adam, sakaUı bir dilenci, üstü başı parçal^^^ş, kimi yerlerinden kan sızan bir adam hiç kıpırdamadan duruyordu. Rehbe^me neler olduğunu sorduğumda şöyle dedi:

"Caesar'ın valisi adaleti yerine getiriyor."

Yanlanndan geçip gittik, susuzdum, yorgundum, bir an önce Laodicea'ya varmak istiyordum. Bugüne kadar bir daha aklıma gelmedi o olay. Ancak, aklıma geldikten sonra sorula^^^ cevaplarını aşağı yukarı bulmayı başardım. Valiler hem adalet dağıtmak hem de barışı korumakla görevlidir; Yahudiye'nin barışını bozabilecek tek tehdit İsrailoğulları'nın mesihçiliğidir, bu inanışa göre Yahudilerin kurtarıcısı bir gün gelecektir, Kral Davud'un soyundan gelecek olan bu kurtarıcı İsrail'in siyasi hükümranlığını geri getirecektir. Bu kurtarıcılardan ya da meşinlerden bolca var Yahu-diye'de, Efendimiz; çölde bir hurma ağacını sarssanız yirmi hurmayla beraber on tane kurtarıcı düşer. Bunun üzerine soruştur-malanmın hedefi de daralmaya başladı: Vali Pilatus bu kurtancı-ların çıkardığı olaylardan biriyle mi uğraşıyordu acaba? O kavurucu sıcakta bir ikindi

vakti vali ile Yahudi peygamberlerinden birinin karşılaşmasına mı şahit olmuştum bilmeden?

Arşivlerimizde bulunan en el değmemiş belgeleri gün yüzüne çıkardım; nihayet bunların arasında beş yıl kadar önce gerçekleştiriş bir idamla ilgili kısa bir resmi rapor buldum, fahişelerle pek samimi olan ve on iki ameleyle birlikte yaşayan tuhaf tavırlı bir İbrani kâhini, peygamberi ya da dolandıncısıydı idam edilen; adı Nasıralı idi ya da rapordaki çeviriye göre Tann’nın Azizi. İşte bu Nasıralı denilen adam Davud’un soyundan geldiğini ve kehanetteki Mesih'in, Yahudilerin Kralı'nın kendisi olduğunu söylemiş. Birkaç ay boyunca Yahudiye’nin en ücra köşelerinde gezinip durmuş, benden bulmamı istediğin türden bir isyan fikrini vaaz etmiş, Caesar: Kalabalığın içinden çıkan tamamen bireysel bir isyan çünkü Nasıralı bir marangozun oğluymuş ve bir ahırda doğmuş. Gerçi Tanrı'^rn Oğlu olduğunu ve insanlardan bağımsız olarak doğduğunu iddia etmiş, dünyevi gücün ve zenginliğin hiçbir değeri olmadığını söylemiş çünkü tek önemli olan kişinin ruhunu kurtarması ve Cennet Krallığı'na gitmeye, yani iddiasına göre Nasıralı'nın babası olan eşsiz Tann’nın krallığına gitmeye çalışmasıymış.

Bu ^kirleriyle birçok insanın simılerini bozmuş ya da hevesini kırmış. Askere gitmeyi düşünenleri vazgeçirtmiş, Caesar; Nasıralı onun yerine birbirini sevmeyi, uysal olmayı ve benzeri barış yanlısı erdemleri övmüş, biri bize bir tokat atarsa diğer yanağımızı çevirelim, demiş. Bizim yandaşlanmız olan Kudüs rahiplerini ve Sadukilerin ileri gelenlerini kızdı^rnş çünkü kalabalıkların karşısında açıktan açığa eleştiriyor ve küçümsüyormuş İsrail düzenini ve onların Roma'yla olan bilgece yandaşlıklannı. Daha sonra gerçek anlamda kurdun inine gitmiş: Kudüs'e gidip huzursuzluk-lan artırmış, güvercin satıcılanna kötü davranmış, tapınağın girişine yerleşmiş olan sarraflan kırbaçlamış, tek rehberi Aesculapius olması gerekirken Yahudilerin Baalzebul’a atfettiği birtakım mucizevi tedavilerle pazar günü çalışmama kuralını çiğnemiş. Hukuk bilginlerine, Fakihlere ve Ferisililere büyük hakaretler etmiş, onlara aklaşmış mezar ta^ ve benzeri sevimli isimler takmış. Bu

nen

yüzden İsrailli soylular onun tehlikeli bir kışkırtıcı olduğunu ihbar etmişler Pilatus'a; valin ilk başta kararsız kalmış, Caesar, hem de ona sürekli haber gönderip adil davranmasını, aksi takdirde rahat uyuyamayacağını bildiren kansının tüm çabalanna rağmen; ama en sonunda teslim olmasını sağlayan, soyluların şu sözleri olmuş: Nasıralı Yahudilerin Kralı olduğunu söylüyor; ama biz İsrailli soylular Tiberius'tan başka kral tanımıyoruz; eğer kışkırtıcıyı serbest bırakırsan Tiberius Caesar'ın dostu olmadığın düşünülecektir Pilatus.

Pilatus zorunluluğu siyasete dön^^^müş, bu olayın ruhban sınıfını ve soyluları yanına çekmek için bir fırsat olduğunu, aynı zamanda diğer Yahudi asileri de korkutabileceğini düşünmüş; çünkü onlar da tıpkı Nasıralı gibi Roma'nın hâkimiyetini ve Ro-ma'nın yandaşı olan İsrail güçlerinin bekasını tehdit ediyorlarmış. Az önce söylediğim gibi orada bu adamlardan çok varmış: Kendine Vaftizli diyen bir başkası ölüleri diriltebileceğini söylüyorm^; Yehohanan adındaki bir diğeri suyun üstünde yürürken günah-karlann Şeria'da boğulmalanna neden olmuş, vesaire.

Böylece herkes birliğine varınca Nasıralı çarmıha gerilmiş ve Nisan ayının 14'ünde ölmüş; ama inatçı havarileri onun yeniden dirildiğini ve cennete yükseldiğini, onun köleler krallığının ebedi olduğunu, senin aristokratik ise gelip geçici

olduğunu söylemişler; ve efendilerinin fed^^liğı hatırasına onun izleyicileri elleriyle yüzlerinde ya da göğüslerinde haç işareti yapmaya başlamışlar, tıpkı biz Romahlann hayranlık ifadesi olarak sağ elimizi dudaklanmıza götürmemiz gibi.

Ama biz tekrar senin valine dönelim, Caesar. Nasıralı'nın çarmıha gerilmesi Roma'nın gücüyle İsrailli işbirlikçileri arasındaki hassas dengede bardağı taşıran son damla olmuş. Nasıralı'dan kurtulurken gösterdiği siyasi başarının sarhoşluğuna kapılan Pilatus, o olaydan sonra şahsi itiban sayesinde Roma'nın oradaki gücünü sağlamlaştırdığını ve genişlettiğini zannediyo^uş. Peygamberi ortadan kaldırmasında, onun çarmıha gerilmesinde payı olanlann artık Roma iktidarına daha sa^k olacağım sanıyo^uş. Saf adam farkına varamamış rahipler ve soylu Yahudilerin valiye teslim ettikleri adamın ne kadar revaçta olduğunu gayet iyi bilediklerini ve

bu sayede bizi zayıflatıp kendi güçlerini artırdıklarını. Gerçek şu ki zavallı Pilatus insani bir zafiyete yenilmişti: Elinde olan güç

t

dengesinden memnun olmamış ve memnun olmadığı için bozmaya kalkmıştı. Neden mi? Şahsi gücünü ya da onun olmayan bir gücü temsil eden şahsının etkinliğini ^^rnak için; ama daha çok hayat için, Caesar, yalnızca ve daimi olarak daha önceki bir güç dengesinin bozulmasından doğmuş olan bir hayata sahip olmak için.

Üzerinde senin suretin bulunan bayraklar taşıyan askerlerimize Kudüs'te geçit yaptırarak, Herodes'in eski sarayına her taraftan görülecek şekilde senin adını taşıyan adak şiltleri astırarak hakaret etti suretlerden nefret eden Yahudi soylularına; hiç şüpheniz olmasın, Caesar, Pilatus o şiltlerde senin isminin değil kendi ismi-olmasını hayal ediyordu. Yah udiye merkeze uzak bir yerdir; orada imparator rolü oynayarak kendisini küçük bir Caesar gibi hissetmek istiyordu; Nasıralı kendisini Yahudilerin Kralı ilan etmedi mi, Pilatus da Caesar’ a danışmadan onun namına hareket etmedi mi, tek yaptığı da Caesar’dan başka kral olmadığını göstermek olmadı mı? Düşün Pilatus’un nasıl aklının karıştığını çünkü bir kez kendisine bu sorulan sormaya başladı mı başka sorular da sorması gerekiyordu: Nasıralı Tann'nın oğlu muydu, yoksa sadece Tann’nın hayali, çölde görünen seraplardan doğan bir hayalet miydi? Tiberius’un temsilcisi, Tann’nın temsilcisini mi öldürmüştü; Tiberius Tann’yı mı öldürmüştü? Pilatus’un bu şüphelerinden kurtulmak için seçebileceği tek bir yol vardı: Zaten boyun eğmiş olanlan gereksiz yere daha fazla boyun eğdirmeye çalıştı, onlann pasif direnişini kışkırttı, Kudüs'e yapılacak bir kemerli suyolunun masraflan için, tapınağın hazinesine girmesi gereken parayı harcadı, Samiriyelilere karşı gereksiz yere şiddet kullandı. İmparatorluğun uzak bir köşesinde tıkılıp kalmış, unutulmuş bir memur olarak o onurlu arn tekrar tekrar yaşamak istedi: Tann’nın öldürülmesi ecrini verdiği an. Eğer tek yaptığı zararsız bir kışkırtıcının ç^armıha gerilmesini emretmekse, pek az kişinin o anı hatırlayacağını biliyordu. Ama eğer Tann’nın Oğlu’nu ölüme göndermişse, sadece onun olan bu zaferi herkes hatırlayacaktı. Temsilcin senin adına önemsiz bir sahte şifacıyı ve şarlatanı çarmıha gerdir-tebilirdi, Caesar ama

eğer kendi adına bir tanrıyı çarmıha gerdirt-mişse, o zaman Pilatus adı Tiberius adından daha yüce olacaktı.

Bunun sonuçlarını düşünebiliyorum, Caesar. Hakikat şu ki Pilatus’un akılsızca küstahlığı İsraillilerle bizim aramızdaki hassas

uyumu tehlikeye attı. Suriye temsilcin Vitellius siyasi gerçekliği göz önünde bulundurarak araya girmek ve Pilatus'u görevden almak zorunda kaldı. Eski vali onu dinleyecek birilerini bulmak için Roma’ya geldi ve sana başvurduğunda akıllılık ederek onu reddedin; siyasi alanda düzen sağlandı^^ sonra Pontius Pilatus’un zihinsel ya da idari gerçekliğini kurtarmak için kim uğraşırdı ki? Anladığım kadarıyla Pilatus bunun üzerine delirmiş; Ti-ber Nehri'nin kıyısında görüldüğünü duydum, tekrar tekrar ellerini yıkıyormuş; en sonunda kendisini Tiber'in sularına atarak intihar etmiş ama nehir cesedini kabul etmemiş. Anlatılanlara göre Pontius Pilatus'un cesedi nehirden nehre sü^rienmiş, yeni sulara geldiğinde bir kez daha tiksintiyle reddedilmiş akıntı tarafından ki o sularda hiç kimse iki kez yıkanamaz, filozofun dediği gibi, bir nehirden asla iki kez aynı sular akmaz. Pilatus’un cesedi huzur içinde uyuyacağı bir yer bulamamış.

İşte hikâye böyle sona eriyor. Umarım bu ciddi ve üzücü olaylar zinciri canını s^mamıştır, Caesar, artık anlatıldığına göre bu önemsiz olay, bu küçük sır, belki de hiç içinden çıkıp bizim başımızı ağrıtmaması gereken unutuluşa ve belirsizliğe geri dönecektir.

(iv)

Caesar oturmuş, damşmanının anlattıklarını dinlerken hizmetkârlar da tüyleri yumuşak çıksın diye kızgın ceviz kabuklarıyla ayaklarını dağlıyorlardı. Sonra kafası kanşmış bir halde kalktı ve onu giydirmelerini bekledi; beceriksizce şakağırun üstünde o haç işaretini yaptı, halinden memnun bir halde güle güle sedirine giderek öğle yemeği için uzandı.

“Hoşuma gitti, Theodorus, gerçekten hoşuma gitti; haç işareti; eziyet ve ölüm sembolü; bedeni ıstıraplarla ilişkilendiren bir işaret; gerçekten hoşuma gitti... Neden bu haç işaretini benim ölümümden sonra hüküm s^roesini istedi^m ölümün, dağılmanın, çokluğun, kalabalığın işareti haline getirmeyelim ki? Dinle beni, danışman, eğer Roma emsalsizse, eğer Roma

tarihin doruğuysa, Roma yok olduktan sonra onun birliği bir daha asla tekrarlanma-malı bu yeryüzünde. Gelecekte kurulacak tüm krallıklar eksikli ve dağınık olsun, Roma’nın ebedî birliğinin bir hayali olsun yalnızca;

bırakalım birbirleriyle savaşıp dursunlar o haç işaretinin altında, Roma ’yı yaşama ayncahğı için, ikinci bir Roma olmak için kavga edip kan döksünler; giderek artan bu parçalanmışlıktan yeni savaşlar doğsun ve daha fazla, daha saçma sınırlar, daha küçük krallık-lan ve onlan yöneten gi^ttikçe daha güçsüzleşen Caesar’lan bölsün; tıpkı senin Pilatus gibi, üçüncü bir Roma olmaya kalksınlar, bu böylece ebediyete dek devam etsin... ebediyete dek, ah, sana minnettanm, danışman; tam arzuladığım gibi silahlar ve bir de simge verdin bana, kölelerin haçı, başıboş bir Yahudi'nin isyanı; bırakalım Nasıralı ve onun haçı zafer kazansm, Roma'nın gücü ve birliği küller gibi, rüzgâr gibi, tozlar gibi dağılıp gitsin... Dikkate değer hiçbir güç yenemez bizi, ne Germenler ne Pahlar ne Daç-yalılar ne de bugün smırl^zm dayanmış olduğu başka krallıklar, içsel uyumsuzluklar, serbestlik, şehvet, karakter ve disiplinin gerilemesi, vatanseverlik ruhunun kaybı, orduya hâkim olmakta imparatorluk gücünün yetersizliği, ticaretin bozulması, üretimin azalması, altın ve ölmüşün tükenmesi, toprağın verimsizleşmesi, ormanların yok olması, kur^^kıar, veba, başka salgın hastalıklar, giderek çalışma^^ kaçarak fetihler, vergiler ve köleleştirme yoluyla geçinmeye meyilli olmamız, bunlann hiçbiri yıkamaz bizi ama boyun eğmenin yüceltilesi ve cennette bir krallık umudundan ibaret acıklı bir Yahudi felsefesi yıkacak... Hayal gücümün bu büyük zaferinden daha görkemlisini düşünebiliyor musun, İsrailli kurtancılann en unu'^^uşunun ve onun işkence çekerek öldüğü çarmıhtan devşirilen o simgenin zafer kazanmasından daha gülünç bir şey olabilir mi, Theodorus?”

Tiberius bir kahkaha attı; o son kadehini yudumlarken Theodorus sordu: "Bu sözlerini bir buyruk mu saymalıyım, Caesar?”

“Hadi *mora* oynayalım...”

İkisi de elle^rini arkalarma saklayıp sonra çabucak öne uzattılar. “Bir," dedi danışman. "Üç," dedi Caesar. Tiberius açıkça görmüştü Theodorus'un uzattığı parmakların sayısını; Theodorus ise fena halde yaıulmıştı: Tiberius da üç parmak göstermişti. Caesar bakınarnıştı bile, hatta tahmin de etmemişti; tek yaptığı şey her zaman söylediği rakarnı tekrarlamaktı. Hep

böyle yapardı, hep kazarnrdi. T^^^ etmeye ya da b^akmaya zamanı yoktu; sadece seçmeye ve seçtiği şeyi tekrarlamaya zamanı vardı.

"Evet,” dedi Tiberius, “sözlerimi buyruk sayabilirsin."

“Peki nasıl yerine getirmeliyim?”

“Falcımın söylediğine göre her insanın arkasında otuz hayalet olurmuş; üç çarpı on; ölü atalanmızın tam sayısı buymuş. Ben de birkaç cinayetle bu sayıyı tamamladım."

"İyi yaptın, Caesar; belki de güce sahip olmak bu işe yanyor-dur: Hayaletlerin sayısını artırmaya... imparatorluğunu da onlara mı bırakacaksın?"

“Hiç çocuğum yok, Theodorus; ne yazık bana; eğer çocuğum olsaydı imparatorluğumu üç oğlum arasında bölmem gerekirdi, onlardan da yemin etmelerini isterdim üç krallığı dokuz oğullan arasında paylaştırmalan için, keza onların oğullan da aynısını yapacaktı; bir yemin daha ettirirdim onlara dişi kurtlarla çiftleşmeleri için, bu sayede varisler o hayvanlardan doğardı ve gizlice alay etmek için her birinin sırtında Nasıralı’nın haçından olurdu bir tane; böylece onlar benim vârislerim olurdu ama başka bir zamanda, yenilgi ve dağılmanın hakim olduğu bir çağda... Konudan saptım mı, danışman?”

“Hayır, Caesar; arkanda hayaletlerden bir imparatorluk bırakmak istiyorsun ve bunun için yeterince hayaletimiz var. Eğer gerçekten istiyorsan bu arzulann yerine getirilebilir.”

“Yeter. Benim hiç çocuğum yok. Uykum gelmeye başladı. Hadi git de uyuyayım, Theodorus.”

Tiberius derin derin nefes almaya başladı; örtüleri çektim ve beklemeye başladım. Tatlı bir Capri ikindisi sardı çevremi; ocakta sönen ateşi seyrettim; Tiberius Caesar'ın, şişman, kalın boyunlu Caesar'ın zamanını belirleyen su saatinin damlamasını dinledirn, imparator rahatsız uyuyor, zorlukla nefes alıyordu; imparatorluk villasını saran defae çiçeklerinin vahşi kokusunu içime çekerek kendi kendime şöyle dedim: Dikkati elden

bır^akma, Theodorus, o çiçekler güzel kokar ama zehirlidirler; ayağa kalktım, ipekten bir mendille örttüm efendimin yüzünü çünkü sinekler toplanıyordu yemeğinin artıkları üstüne; imparatorun kalın dudaklannın çevresine şarap ve bal damlacıklan yapışmıştı. Sessizliğin mübarek yasasına olan bu bağlılığına minnettardım.

Sonra ben çiğnedim bu yasayı; su saatine baktım; zamanı gösterdi. Söylenilene göre öyle odalar varmış ki çok zorunlu olmadıkça ve önceden arınmadıkça girilemezmiş; o odalara girmek için ayini gerçekleştirmek gerekirmiş, insan o odalarda korkarmış... ve oralarda uyuyanlar görülmez güçler tarafından fulatılır-mış yatağından, daha sonra ölmek üzereyken bulunurmuş bu kişiler. Şarap gibi koyu denize bakan balkona doğru yürüdüm, kar-şımdaydı su perilerinin ve yunuslann diyarı, Neptün'ün ışıltılı tahtı, Kirke'nin akışkan mağarası. Sonra tekrar çevirdim gözlerimi huzur içindeki imparatorluk odasına; ocakta yanan ateşin yalazları aniden canlandı; bir ürperti aldı içimi, daha fazla tereddüt etmedim; örtüleri çektim ve karşımda Agrippa’nın hayaletinin durduğunu gördüm; güneş arkasından geliyor ve başının çevresinde bir hale yaratıyordu ama acıklı yüzünde sadece odanın gölgesinin yansıması vardı. Kara bir entari giymişti, hiç kıpırdamıyordu. Onun arkasında birisi balkondan atladı ve telaş içinde kaçmaya başladı sarp kaya^^ara doğru, tanıdım onu, Agrippa'nın hayaletine buraya kadar rehberlik etmiş olan balıkçı; o yolu çocukluğundan beri bilen, kayalara tırmanmanın ve denizlerdeki en büyük kefalleri yakalamanın ustası olan balıkçı; yüzünde izleri kalmıştı pavuryanın keskin kıskaçla^nnın ve sert kabuğunun; daha fazla göremedim onu; yok olup gitti. Yalnız gebe keçiler gezerdi o kayalıkların arasında.

Agrippa’nın hayaleti odadan içeri girerken ben de ona kesinlikle arkarnı dönmeksizin geri geri yürümeye başladım, onun ba-kişl^anru tanımaya çalıştım, öyle derin, saklı, kendi gölgesini bağrında saklayan bakışla^rui; ama hayalet bana bakmıyordu, gözleri beni delip geçiyordu, ben yoluna çıkmadan önce nasıl bakıyorsa hâlâ öyle bakıyordu. Onun nereyi hedef aldığını tahmin edebiliyordum: Tiberius’un sedirini, efendimin uyuduğu yeri, onun ağır, yediklerini sindirmekle meşgul, kısır, yaşlı vücudunu: Benim efen-d^ti, dünya^n efendisini, katil, baştan çıkartıcı, bense onun hiz-metkân, dizinin dibinden aynlmayan şahidi ve vakanüvisi, çanak yalayıcısı; Agrippa Postumus'un karah sanlı hayaleti ilerledi, uyumakta olan Caesar’ın

yüzüne doğru eğildi, Tiberius’un solgun ve parşömen gibi kaba yanaklanna doğru nefesini üfledi, sonra aniden, hışımla kaptı yüzünü örten ipek mendili, aynı anda imparatorun yastığıru da çekiverdi başının altından; ve karanlıkta görebilen efendimin gözleri dehşet içinde koca koca açıldı; benim sağduyulu gözlerim bu dehşet sahnesine şahit olurken sordum kendime: Eğer her öğleden sonra uyurken bu hayalet tarafından ziyaret ediliyorsa efen^m neden bu kadar korkuyor? Buna çoktan alışmış olması gerekirdi. Nezaketim şaşkmlığıma üstün geldi: Onlan tanıştırdım:

“Yüce Caesar... Agrippa’nın hayaleti.”

Ve Caesar bir çığlık attı, evet, çığlık atabilirdi, hayır, hayır, bu o hayalet değil, hayaleti çok iyi tanıyo^rum; bu adam köle Clemens, köle Clemens, gözleri farklı bakıyor; karanlıkta görebiliyorum, ikisini birbirinden ayırabilirim, hayaletin ve kölenin, Agrippa ve Clemens'in yüzleri birb^inden farklı: Söyle bana köle, nasıl Agrippa oldun sen? Karalı sanlı yaratık iyice eğildi Caesar'ın üstüne, bir süre onu seyrettikten sonra yastık elinde konuştu:

"Sen nasıl Caesar olduysan öyle...”

İnce, güçlü, solgun kollarını kaldırdı, iki eliyle yastığı sıkıca tutarak mucizevi bir güçle Tiberius’un yüzüne bastırdı: Ocakta yanan ateşin yalazlannın boyu iki katına çıktı ve birbiriyle mücadele eden şekillerin kımıldanışlannı aydınlattı; bu durumun baştan çıkartıcılığına boyun eğdim; kölenin, hayaletin, artık her kimse cellatın yanına koştum, yüzünün yansı olmayan Lesbia'nın yalvaran bakışlarını, onun aşağılanmasını, hissettiği dehşeti hatırlayarak yardım ettim efendimi boğmasına.

Tiberius yaşlı ve yorgun olmasına rağmen direndi, titreyen bedenini son bir çırpınışla kurtanp dehşetli bir ölüm çığlığı attıktan sonra can verdi. Korkunç ziyaretçi salya ve kanla lekelenmiş yastığı çekip imparatoru seyretmeye başladı; Tiberius irileşrniş gözlerini hayaletin yüzüne dikmişti, ha hayalet ha köle, adam tadını çıkartıyordu karşısındaki manzaranın ki buna hakkı vardı. Öte yandan ben yanlarından sessizce sıvışıp avluya çık.tım, sessizce muhafızlan topladım, hemen odaya koştuk ve Tiberius'un son bakışıyla, o siyah ve cam gibi gözlerin inanılmaz derinliğiyle felç olmuş gibi öylece efendimin üstüne eğilmiş bu cehennem kaçkınını yakaladık.

(v}

Ben, Theodorus, anlatıcı, sözünü ettiğim olayın hemen ertesi günü yazıyorum bunlan; efendimin müphem vasiyetnamesinin özel mantığına uygun olarak sedirin üstünde yazıyorum; yazdık-lanmın üç kopyasını üç tane uzun ve yeşil şişenin içine yerleştireceğim, sonra kırmızı mumla güzelce mühürleyerek üstüne Tiberius'un yüzüğündeki damgayı basacağım.

Köle Clemens bu sabah kayalıklardan denize atıldı, aşağıda birkaç kayıkçı onu bekliyordu eğer ölmemişse kürekler ve zıpkınlarla vura vura canım almak için. İdamı seyretmeye gitmedim; kana boğulmuşum zaten; yeter artık, yeter, midem kalkıyor kan görünce...

Ama bu öğleden sonra Capri köyüne indim ve meyhanelerde, salaş limandaki balıkçı tekneleri ve ağ yığınları arasında fısıldanan söylentileri dinledim: Köle Clemens denize fırlatılmıştı ama kayıkçılar boşuna aramışlardı kemiklerini kırmak ve küreklerle ölene dek dövmek için; boşunaydı çünkü Clemens havada uçarken Agrippa Postumus'a, Augustus'un tarunu ve imparatorluğun vârisine dönüşmüştü; çıplak bedenine bir bulutu örtmüştü, bulut önce beyaz bir ihrama dönüşmüş, sonra ihram iki kanat haline gelmişti ve suçlanan adam kanatlarını çırparak uzaklaşmış, denizde onu bekleyen bir yunusun sırtına binmiş, yunus da onu güvenli bir limana götürmüştü; vâris orada güç toplayacak ve yeniden taht için savaşa g^ecekti isimsiz ve sayısız köle lejyonları-başında.

Bunların hepsinin boş hayallerden ibaret olduğunu biliyorum; ama kim karşı koyabilir cahillerin inandığı bir efsaneye ve nasıl bir tehdit oluşturabilir böyle bir şeye inanmaları? Şu anda onu bilmiyorum. Sadece efendim Tiberius'un son buyruklarını harfi ha^ne yerine geti^eye adadım kendimi; elime bir bıçak alıp dün gece katil kölenin sırtına kanlı bir haç çizdim, sonra da karşısına geçtim ve acılarına rağmen mağrur yüzüne karşı efendimin son sözlerini tekrarladım:

Agrippa Postumus üç kere çoğalıp günün birinde dişi kurtların kannlarında yeniden hayat bulsun, bulsun ki Roma İmpara-torluğu'nun dağılışını görebilsin; Agrippa'nın üç oğlunun dokuz oğlu daha olsun, dokuzdan yirmi yedi, yirmi yediden seksen bir, milyonlarca farklı şahsiyete bölününceye dek devam etsin bu; her biri de Caesar olacağından hiçbiri Caesar

olamayacaktır, bugün sahip olduğumuz güç bir daha asla var olmayaca^^. Tüm bunlar imparatorluğun düzensiz kısımlannda gerçekleşsin; İsis, Set ve Osiris'in üçlü s^^^n gömülü olduğu Mısır'ın gizemli kumlannın altında, isyankâr ve vesveseli İspanya'nın kavurucu güneşinin altında, asi Viriathus ve intihar eden Numantia'hlann anayurdunda, Lutetia sahilinde, Julius Caesar'ın zapt ettiği güya boyun eğmez Galya'da, meraklı ve şüpheci kafaların şehrinde ve hatta Nasıralı'nın öğretilerinden ve Pilatus'un yersiz hırsından haberdar olan İsrail çöllerinde. Ve alçaklığın haçı tıpkı Nasıralı adlı Yahudi peygamberinin ölümüne nezaret ettiği gibi gelecektekilerin hayatlanna da nezaret edeceği için, Agrippa'^rn oğullan -starında haç işaretini taşıyacak olanlar- "Yehohanan" diye anılsınlar, bu ad İbranicede "İnayet Yehova'dan gelir" demektir.

Gelecekte bu kâğıtlan okuyabilecek kişiler için eklediğim bu son ibare, şahsırnın bilgece bir hayalinden başka bir şey değildir.

Ciddi olan kısım burası değil, asıl ciddi kısım en sondaydı, isyancı Clemens'in sırtına bıçağımla bir haç çizdiğim sırada uğursuz gözlerini görebiliyordum, o gözlerde aynı kanlı haçın iki kez tekrarlandığını gördüm; bu onun bakışıydı. Bu da son sözleriydi:

"Benim ölümüm bir şeyi değiştirmez. Yığınlar yeniden ayağa kalkacaktır."

Onu lanetlediğim sırada gülüyor muydum bilemiyorum: "Ayaklarında fazladan birer parmak çıksın da ayağa kalkmanı, daha hızlı seyahat etmeni sağlasın...' '

O sırada gülüp gülmediğimi söyleyemem; ağzımdan çıkan sözcüklere hakim olamıyordum: Yüreğim ona karşı minnettarlıkla doluydu bana ihanet etmediği için.

(vi)

Tiberius'un ölüm haberi hız bakımından Pegasus'tan hiç de aşağı kalmayan atların kanatlan üstünde ulaştı Roma'ya - Tüm İtalya'da matem flütleri duyulacak ve bizleri uykusuz bırakacak; hüzünlü feryatlara karışacak ağıtlar. Bunun benim sofu hayal gücüm olduğunu söyleyebilirim; oysa içimdeki gerçek duygusu diyor kı, yığınlar neşeyle koşacaklar Roma'nın

sokaklarında, tiranın ölümünü şenliklerle kutlayacaklar, “Tiberius Tiber’e,” diye bağıracaklar, efendimin cesedinin zıpkın kancalarıyla çekilerek oraya sürüklenmesini isteyecekler, Toprak Ana'ya yakaracaklar Caesar cehennemden başka bir yer bulamasın diye ebediyette. Zavallı, aptal kalabalıklar. Sadece olayların olmasını beklerler şenlenmek, karnavallar düzenlemek, sirkler kurmak, Satürn şenlikleri yapmak için. Neden ölülerle kafalarını meşgul edecek yerde hayatta olanlarla ilgilenmezler? Neden sormuyorlar Tiberius’un yerine tahta kimin oturacağım ve Roma’yı ne gibi talihsizliklerin beklediğini?

Ama bu benim sorunum değil. Stoacı ruhum zevk düşkünü elime bu kâğıtlarm son satırlarını yazdırırken diyorum ki her iyi icraatta değerli olan çabadır; başarı sadece bir şans meselesidir, buna karşılık, başarı kabahatli işlerle ilgili bir mesele olduğu zaman, sonuçlarından bağımsız olarak niyetin kendisi hak eder yasa tarafından cezalandırılmayı; el temiz kalmış olsa da ruh kanla kirlenmiştir.

Gerçekten de o köleye yardım mı ettim, yoksa efendimi boğmaya çalışırken umutsuzca durdurmaya mı çalıştım onu? Bu yazdıklarımla yaptığım itiraflar dışında hiçbir ahlaki sığınağırn yok; eğer bu şişelerden biri çağdaşlarım tarafından bulunursa cezalan-dınlacağım; eğer bu kâğıtlar uzak bir gelecekte okunursa, muhtemelen yüceltileceğim. Bugün yazıyorum: Her iki olasılığı da göze alıyorum. Burada ben öldürdüm: Etten kemikten bir hayaleti mi, yoksa bir hayaletin vücudunu mu? Hepsi bir hayal, bir göz aldanması, vücuttan ay^iş başıboş gezen larvalar ve şakacı ruhların hayaletleri miydi? Belki de hakiki tarih olayların hikâyesi ya da ilkelerin araştırılması değil, sadece ruhların maskaralığı, başka hayaller yaratan bir hayal, kendi gerçekliğine inanan bir seraptır. Ben de Pilatus gibi ellerimi yıkayıp zamanın karar vermesini bek-leyeb^^m; bırakmalım Tiberius Caesar'ın son isteği doğrultusunda burada ifade edilen, burada arzulanan ve burada lanetlenen dirilişler karar versin.

Bu satırları yazmayı bitirdikten sonra, söylediğim gibi üç şişeyi mühürleyeceğim ve tek tek fırlatıp atacağım Capri’nin kayalık sahilindeki bu gözetleme yerinden, bu gece en az efendim Caesar'ın cesedini saran kadife örtü kadar karanlık görünen denizimizin derin ve sınır tanımaz sularına, hiç unutmadım çocukluğumda babam retorik ustası Gandara'h

Teselius’un onun hakkında söylendiklerini: “Kanla karışık çamurdur bu adam.”

Evet, elyazmala^mı içlerine koyduğum şişeler İspanyol sahillerinden Filistin sahilerine kadar Akdeniz'in her yanını gezecekler ama sırlan^ının en gizlisini kendime saklıyorum;Tiberius'un lanetinin daha o söylemeden gerçekleşmeye başladığını bildiğimi çünkü gerçekte, çok da uzak bir geçmişte olmayan nisan ayının ikindi vakti Laodicea'ya olan yolculuğum sırasında Kudüs'ten geçerken Pontius Pilatus'un vali konağının önünde birbirine tıpatıp benzeyen üç adamı yargıladığını gördüm, üçü de aynı derecede pejmürde ve sakallı müneccimler ya da peygamberlerdi, belki üç kardeştiler, her birinin başında birer tane dikenli taç vardı, hepsinin sırtı kırbaç yaralarıyla doluydu, kan içindeki sırtlarında kanlı bir haç işareti vardı. Pilatus onlardan hangisini sahte Mesih olmakla suçladı, *Sanhedrin* e teslim ederek çarmıhta ölmesini sağladı? Diğer ikisine ne oldu? Vakanüvislerin söylediğine göre Kafatası Tepesi'nde üç adam idam edilmiş. Nasıralı ve iki hırsız. Yoksa o iki hırsız gerçekte Nasıralı’mn kardeşleri miydi?; yoksa Pilatus, Kral Süleyman’ın bilgeliğini göstererek, yalnızca bir me-sihin ölmesini seçmiş, diğer iki peygamberi adi hırsızlar olmakla suçlayarak onları bu şereften yoksun mu bırakmıştı? Onlara bir şey verirken tam olarak istedikleri şeyi onlardan esirgeyerek, bir tanrı öldürmenin ayrıcalığını kendine saklarken Yahudilere birden fazla tanrı vermeyerek, Yahudilerin tek tanrı inancıyla zekice dalga geçerek, bu sayede Roma'nın gücüyle Yahudilerin gücü arasında bir denge mi kurmak istemişti? Üç olmaz: Panteon -tüm tanrıların birliği- Roma'nın ayrıcalığıdır; bu yüzden siz Yahudilere bir tanrı ve iki hırsız veriyorum. Roma: bir Caesar ve birçok tanrı. İsrail: bir tanrı ve birçok Caesar. Pilatus ve Nasıralı: bir Caesar ve bir tanrı. Zavallı aldanmış adam: Onun eşsizliği ölümlülüğüydü; diğer yandan şüphe ediyorum Doğu Akdeniz sıcağının buharları arasından uzaktan gördü^lm o birb^ine tıpatıp benzeyen üç müneccimin sonsuza dek birbirinin yerini tutabilir olduğundan...

Ve sonra Tiberius'un odasında birilerinin kıkır kıkır güldüğünü duyuyorum, Lesbia ve Cynthia'nın, Gaius, Persius ve Fabianus'un feryatlarını, iç çekişlerini, inleyişlerini duyuyorum; beni dairesine çağıran efendim Tiberius’un sesini işitiyorum, gel Theodorus, gel içeri aman korkma, bana

tenin güzelliklerinden bahset, Theodorus, zevklerime, acılarıma ve şehvetime yandaş ol, Theodorus, sakın korkma, gel...

Küller

Kendi yüzünü belli belirsiz hatırlayabiliyordu. Saraydan kaçanların şurada burada, bir yatak odasında, bir kulede bırakmış oldukları tozlu aynalarda kısacık anlar için yüzünün aksini görüyordu geçerken. ^mşıklıkları, ağarmış saçları, zamanın işaretlerini görmüyordu; giderek gölgeler sarıyordu çevresini. Gölgeler onun ihtiyarlığıydı. Bir zamanlar gün ışığının sızdığı kurşunla mühürlenmiş pencereleri olan bazı avlular, bazı galeriler olduğunu hatırlıyordu. A^rtık ışık sızmıyordu oralardan. Gölgeler adım adım işgal ediyorlardı sarayı.

“Herkes nereye gitti?"

Kaçanların arkada bıraktığı sandıklarda unutulmuş giysilerle yüz yoksulun giy^^lmesinl, yoksulların kimsesiz kadınlarla -tercihen kötü şöhretli olmayanlar- evlendirilmesi için on bin duka harcanmasını buyurdu. Küller Çarşambasından önceki pazar günü Celestina Ana belirli aralıklarla vuku bulan ziyaretini yapmak için geldiğinde rahibeler usulca uludular. Senyor zevk alıyordu dudağı-^^nde kara tüyler çı^mş, çenesindeki tüyler sakal gibi kalınlaşmış olan kocamış mamaya zamanın uyguladığı muzır tefeciliği hatırlatm^^m. Bilinçsizce yineledi daha önce bu mama tarafindan söylenmiş olan sözleri: Artık yaşlı bir kadın oldun; yılların vergilerini almadan geçmeyeceğini söyleyenler doğru söylemiş; bir z^anlar güzel olduğunu zannediyorum; farklı görünüyorsun; değişmişsin. Ve kadın da gülerek cevap verdi her ikisi yerine, gün gelecek aynaya baktığın zaman kendini tanıyamayacaksın, bu yüzden Senyor ^^mettardı zamanın geçtiğini gösteren tek şeyin sarayın içinde artan gölgeler olmasına ama o kocakan kemiği kapmış köpek gibiydi, yan kişneyerek yan gülerek şöyle dedi:

“Yirmi yıl önce beni tanımadığın anlaşılıyor. Aah! Ah! Beni o zamanlar tanıyan bir adam şimdi görse... Üzüntüden kalbi dururdu Tann şahidim olsun. Ama ben yükseldiysem bu dünyada alçalmak içindi yalnızca, çiçek açtıysam dalımda kurumak içindi; zevki sefayı bildim ki üzüntüyü bileyim; doğdum ki yaşayabileyim, yaşadım ki kadınlığa erebileyim, kaıdınlığa er^m ki yaşlanabileyim, yaşlandım ki... ölüp gideyim. Bunu da biliyor muydunuz, pek Sayın Majesteleri?"

Sonra da Senyor'un, Caesar'ın maiyetindeki danışman Theo-dorus'un elyazmasını okuduktan sonra daha da merak ettiği şeyleri anlattı; Budala Prens kollarında cücesiyle devam ediyordu Verdin'deki uzun uykusuna, bir şahinin ölümcül gagası parçalamıştı yeni dünya hacısının tek kolunu, sonra hem kuş hem de delikanlı Felaketler Burnu sahilinde boğulup gitmişlerdi; üçüncü teminat Senyar'un sarayının içindeydi: Baştan çıkartıcı ve rahibe adayı ebediyen birleşmişlerdi, aynalı odada ahlaksızca sevişmeye devam ediyorlardı. Peki başka? Bir de sarayın çevresindeki dilenci yığını günbegün artıyor, Senyor, gömmüşe göre mutfaklar sadece onlar için çalışıyor çünkü söylediklerine göre siz, Majesteleri, bir lokma bile yemek koymuyormuşsunuz ağzıruza, hayırseverliğinizin ünü krallığınızın en ücra köşelerine kadar yayılıyor.

Çeşitli ağrılarm ıstırabı altında kıvranıyordu, bedenindeki ağrılar arasında en başa çıkılmaz ve en şiddetli olanı guttan kaynaklanandı, ellerindeki ve ayaklanndaki eklem yerlerinde cerahatli sıvılar toplanarak dayanılmaz ağnlara neden oluyordu, elleri ve ayaklan korkunç derecede hassastı ^^ıkü onları koruyacak etten yoksundular, geri kalan tüm sinirler ve kemikler, feryatlan-nın açıkça gösterdiği gibi acımasızca işkence ediyordu ona; ayaklarının aşırı narinliği yüzünden ayakta durmak için hep baston kullanıyordu. Bunlar yetmezmiş gibi dişetleri karuyor, dişleri çürüyordu; bu sebeplerden dolayı krallığında bulunan, hatta sınırların dışındaki bütün kutsal emanetlerin, fiyatlanna ya da maliyetlerine bakılmaksızın ona getirilmesini buyurdu ve bizzat başında durdu bu işin, aralık ayının en soğuk günlerinden birinde y^mi sandık kutsal emanet teslim aldı, hepsi de birçok mühür ve şahadetle kapanmış ve yağmurdan ya da kardan ellenmemeleri için keten kumaşlarla sarılıp sarmalanmışlardı.

“Bu emanetler çok eskiden yaşamış azizlere aittir, samimiyetin ve yoksulluğun kiliseyi gölgede bıraktığı bir çağdan kalmadır; o yüzden, büyük bir çoğunluğu kaba bir şekilde süslenmiş, değerli ziynetler kulanılmamıştır, bazılan tahta kutularda, bazılan da çok basit işçilikle cam muhafazalar veya zaman zaman kalitesiz incilerle işlenmiş bakır kaplarda durmaktadır, bunlann konuldukları kapların ve kutuların hepsi saflığın, hürmetin, imanın çok daha fazla olduğu ve servetlerin çok daha az olduğu iyi bir çağın gerçekten var olduğunun en güvenilir kanıtlarıdır.”

Kutularla birlikte gelen belgede böyle yazıyordu, ayrıca belgeyi imzalayan Rolando Vueierstras diye birinin olmasına rağmen, bir papalık noteri tayin edilmişti emanetlerin alindığı ve toplandığı yerlere şahadet edip hepsini tek tek teyit etmesi için, Senyor daha önce bu elyazısmı bir yerlerde gördüğü hissine kapılmıştı.

Senyor şapeldeki sunağın ve kanatlan hiç açılmayan Flaman resminin önünde diz çöktü, günler geçirdi Azize Barbara'nın ve Papa Aziz S^tus'un birer kolunu, Aziz Alban'ın kaburga kemiklerinden birini, Aziz Lavrentis'in leğenkemiğinin bir parçasını, Havari Aziz Paulus'un bacak kemiğini, Şehit Aziz Sebastian'ın hâlâ etinin bir kısmı duran dizkapağı kemiğini öperek.

Kalın dudaklan büyük bir hazla dokundu Toledo zindanlarında büyük ıstıraplara gö^^ germiş olan Kutsal Şehit ve Bakire Leocadia'nın incikkemiğine, bu seferkinin derisi ve eti Lâlâ duruyordu, çok güzeldi, binlerce kez öpülmeyi hak ediyordu.

Kara çarşaflı yatağına elinde on üç yaşında bir çocuğun çene kemiğiyle giriyordu, dünyadaki tüm devlerin çenelerinden daha güçlü bir çenenin kemiği, o sevdaL kuzu, Şehit Ines, ölürken zevci İsa Mesih'in kanıyla yanaklarının kızardığını ve güzelliğinin oradan geldiğini söylemişti ve şimdi Senyor şehidin çene kemiğini gece bo^yunca okşarken şu sözleri tekrarlıyordu:

"Sanguis eius oı^vit meas"

geceler yatağa Aziz ^mbrosius'un kolunu götürdü ama okşamaktan en çok hoşlandığı, uyuyakaLncaya kadar kucağından bırakmadığı emanet, yiğit Aziz Hermenegildo'nun kafasıydı, kendi babası tarafindan şehitlik mertebesine ulaş^^mış olan bir kral ve şehit; şöyle derdi o kafaya:

"Böyle meşhur bir şehit daha mütevazı bir tiran ve ceUat isteyemezdi."

Saraya getirilen emanetlerin uzun listesinde kafaların sayısı giderek arttı, Senyor sık sık iki kafayla birden uyuyordu: Yetmiş iki müritten biri olduğu söylenilen, Incil'de Cüzamlı Aziz Simon diye geçen kişinin kafası ve kutsal bilgin Aziz Hieronymus'un ağırbaşlı, olgun ve kasvetli kafası; ve sabahın erken saatlerinde hizmetkârlar kuru üzümden oluşan kahvaltısını

getirdiklerinde dehşet içinde kaldılar Senyor'un başının durduğu yastıkta duran, kara çarşafların arasından canlıymışçasına çıkmış olan Bakire ve Şehit Azize Dorothea’nin kafasını gördüklerinde.

"Ve kollarımda derman kalmadığından,” dedi kendi kendine, "güçlü, İspanyol Şehidi, Huesca'nın yerlisi Aziz Vicente’nin ve asil bir soydan gelen Azizeleşmiş Bakire ve Şehit Agueda’nın, asla bükülmeyen kollarının kuvvetinden yararlanabilirim, gerçi Şehit Agueda asil bir soydan gelmesine rağmen İsa Mesih'in kulu olduğu için daha da asil sayılır kendi doktrinine göre."

O kutsal kollan kendi kollarına iliştirdi ve onların verdiği güçle hiç bitmeyen yolculuklara ç^tı şapeldeki lahit dizileri arasında .

Manastır salonunda akşam yemeği için bir sofra hazırlattı, tıpkı eski güzel günlerde olduğu gibi rahibeler bol bol yemek getirdiler sofraya, yüksek arkalıklı sandalyelere o^^tauştu emanetler arasında sayılan bedenlerin hepsini; hemşireler Angustias ve Prudencia, Dolores ve Remedios, ^Üagros ve Esperanza, Ausen-cia ve Caridad kararsız bakişlan ve titreyen elleriyle, Clovis zamanında ruhban sınıfının önde gelenlerinden Kutsal Şehit Teodori-co'nun, Şerefli Şehit Aziz Mercurio'nun, Kutsal Thebes Lejyonu’ nun Mauritius adıyla bilinen yiğit komutanının, Diocletianus’un yaptığı zulüm sırasında şehit olan Aziz Constantius'un kurşundan tabaklarını kaz, keklik ve güvercinle tepeleme doldurdular. Sofranın başköşesinde Senyor oturuyordu ama kuru üzümlerinden başka bir şey yemiyordu. Karşısına otu^a şerefini bahşettiği kişi ise azizleşmiş masum bir çocuğun eksiksiz cesediydi, Beytlehem’in yerlisi, Yahudi boyu ve soyundan bir çocuk, o kadar küçüktü ki bir aydan daha fazla yaşamamış olduğu söylenebilirdi.

“Kesinlikle doğrudur," dedi Senyor çocuğa, sırf sohbeti başlatmış olmak için, "etin ve hatta kemiğin böylesi sevgi dolu bir hayat yaşamışlara ait olduğunda büzüşüp küçülmesinin çok uzun bir zaman aldığı...”

Ve çocuk ona cevap vermediği için, bu kez Aziz Mercurio'ya, tozlu türbelerde çok uzun zaman geçirdiği ve ihmal edildiği için yıpranmış ve kararmış görünen cesede döndü. “Bizi neşelendir,” dedi ona, "Decius'un zulmü altında çektiğin acıları ve daha birkaç yıl geçmeden nasıl Efendimiz tarafindan kilisesini mürtet Julianus'un kötülüklerinden korumak, Tanrı’ya

yöneltti̇ği küfürlerin öcünü almak için seçildiğini, senin bir kargı saplayarak açtığın yaranın etkisiyle onun nasıl öldüğünü anlat bize...”

Ve Aziz Mercurio da cevap vermeyip, davetlilerin önündeki tabaklara yığılmış olan yiyecekler soğumaya başlayınca, Senyar ağzına birkaç kuru üzüm attıktan sonra salonun kubbeli tavanına yapılmış resmin bir yerinde tahta üzerine oturtulmuş Teslis tasvirini gösterdi: En yukandaki yaratıklann melekler olduğunu; onların biraz altında güneşi, ayı, yıldızlan görebileceklerini, en altta ise hayvanlan ve bitkileriyle yeryüzünün bulunduğunu açıkladı konuklanna:

“Şu tarafta insanın yaradılışını görüyorsunuz; diğer tarafta efsanevi yılan tarafindan baştan çıkartılışını ve yasak ağacın meyvesini yiyerek günah elemesini, cennetten a^tılmasını ve işte böylece hepsi özetlenmiş oluyor “Aziz Tomas’ın İşleri"nin birinci kısmında yazılanlann, ki kendisinin sandalyesi ve yazı odası şuradadır, doktrini ise burada açıklanmaktadır. Ayrıca Tanrı'nın iki sadır oluşu görülüyor ki teologla^^^ bunlara *Ad intra et* ad *ttra* der: Aym tabiattan olan *ab* iki ilahi şahsın ve zamanın başlan

gıcından beri var olan tüm yaratıkların olanlar.”

Senyor’un din şehitlerine verdiği akşam yemeğinde bunun gibi haz verici Hıristiyanlık sohbetleri yapıldı. Sonra tüm şehitler altın çiçekler ve altın sırmalarla süslenmiş kristal ve tahta kutula-nna döndüler; Senyor uyurken kucaklamak için Aziz Hierony-mus’un ciddi görünüşlü başını aldı ve hizmetçiler soğumuş yemekleri dilencilere dağıttılar.

Diş ağrısının baş azizi, mucizevi Azize Apollonia'nın emaneti olarak, iki kutu içinde onun kutsal damaklarından çıkan iki yüz iki diş getirildi saraya; Senyor, acılarının dineceği umuduyla dişlere büyük saygı gösterdi, altın taslara koydurdu.

Büyük Perhiz’in ilk günü, Küller Ç^ambası’nda, Guzman’ dan uzun bir mektup geldi. Felipe mektubu büyük bir tiksintiyle okuduğu sırada şapelin içinde, tombul ve neredeyse yüz yaşını aşmış olan Piskopos, yanında diyakozlar, çömezler ve koro üyeleriyle diz çökmüş, tacını çıkarmış "Veni, creator Spiritus” ilahisini söylüyordu. Guzman mektubunda yolculuklann

sonucu konusunda bilgiler veriyordu: Genç hacının düşü gerçek çıkmıştı, kara-velalar tam da onun tarif ettiği sahilere ula^mşlardı; incili sahile demir a^tılmıştı, hepsi avuç dolusu inciler toplamışlardı, hatta kimileri bulduklarını yutmuştu. Ormandan volkana doğru giden yolu takip etmişlerdi. Oranın yerlilerinin attan, tekerlekten ya da baruttan haberi yoktu; onları korkutmak kolay olmuştu çünkü atlılan doğaüstü yaratıklar, çakmaklı tüfekleri ve toplan da büyülü aletler sanıyorlardı. Bunun ötesinde orada yaşayanlar arasmda sürekli bir mücadele vardı, zayıf olanlar güçlüler tarafından sömürülüyordu, hepsi de natoani adındaki bir imparatorun hâkimiyeti altındaydılar, imparatorluk sarayı lagün şehrindeydi. Senyor'un endişe etmesine hiç gerek yoktu: Silahlı güçler imanın hizmetindeydi. İspanya kuvvetleri ilerlerken büyük bir şevkle putları yıkmış, tapınaklan ya^mş, o iğrenç Şeytan dininin yazıtlarını yok etmişlerdi. Birader Juliân’dan bir şikâyeti vardı, sürekli araya girip putlan ve yazıtlan korumaya çalışıyordu, sanki bu vahşiler de en az bizim kadar Tanrı'nın çocuklanymış gibi, ruhları varmış gibi davranıyordu. Guzman çeşitli kabilelerin rahatsızlıklarından faydalanmış ve onları Yüce natoani’ye karşı kişkı^mıştı; İspanya kuvvetleriyle isyancı kabilelerin güçlerini birleştirmeleri sayesinde lagün şehri ele geçirilmişti. O kocaman şehir bataklığın içine gömülüp yok olmuştu; putlar devrilmiş, tapınaklardaki ve saraydaki altınla gümüş sökülüp ^^^şti, o eski şehir dümdüz edilmişti ve şimdi onun kalıntılan üzerinde gerçek bir İspanyol şehrinin inşası başlamıştı, Yüce Hıristiyan Senyor’umuz, yeni şehrin inşasında Aziz Lavrenti'nin şehitlik mertebesine ulaştığı ızgara örnek alınıyor. Bu sayede sizin yüce amaçla^nnıza, İspanya'nın üstün erdemlerini o topraklara aktarma niyetinize olan sayamızı göst^miş olacağımızı umuyorum.

Mektubun devamında imparatorluğun başkenti fethedildikten sonra olanlar da anlatılıyordu; şehrin sakinleri bir kez daha boyunduruk altına alınacaklanndan korkmuşlardı ve Guzman bu korkulan boşa çıkarmamıştı. Yerlilerin şaşkınlığı zamanla geçmişti ve ayaklanmışlardı; ama Guzman gayet iyi hesaplamıştı öyle bir durumda ne yapacağını. Eğitilebilir olanları kendi yanında yer almaya ve diğer kabilelere karşı silahlı muhafızlık etmeye zorlamıştı; haşatlan ya^nıştı; tutsaklan zincire vurmuştu, onları sığır gibi damgalamış ve köle olarak birliklerindeki askerlere bölüştür-müştü. Bu sayede, keşfe katılma cesaretini gösterebilen her asker bin ya da daha fazla köle sahibi olmuştu; Ispanya’dan baldırı çıplak halde ayrılanlar bu

topraklarda çok önemli mevkilere gelmişlerdi. Büyük kuşatmalarda ibretiâlem olsun diye erkekleri, kadınlan, çocuklan topluyordu; erkekleri boyunlarından prangaya vuruyor, kadınlan onar onar, çocukları beşer beşer bağlıyordu; onları köyden köye, şehirden şehre gezdirmiş, aynı yazgıyı paylaşmaktan kaçmaya niyetlenenlere boyun eğmelerinin daha iyi olacağını göste^rmişti. Her köyde yerWerin bir kısmını damgalamış, bir kıs^mını öldürmüş, çoğuna da yük hayvanı olarak kulianıldık-lan sürece hayatta kalmayı vaat etmişti; hangi kadını isterlerse alma izni vermişti askerlerine, böylece tüm yerlilere korku salmıştı. Herhangi bir direniş göstermeyen insanlara karşı bile aynı taktiği uygulayarak gözdağı vermeye çalışmıştı: Ya kölelik ya ölüm teklif etmişti onlara; köleliğe razı olanların bile birçoğunu öldürmüştü; zincirlen^miş ve elleri bağlı olarak yanına aldıklarından büyük bir kısmının aç^^an telef olmasına göz yummuştu; aslında özellikle anne sütünden yeni kesilmiş olan pek küçük çocukların ölmesini tercih ediyor, geçtiği yollarda bu çocukların cesetlerini herkesin görebileceği yerlere bırakıyordu. Çocuklara karşı sürdürülen bu soykırım Purepecha ya da Tarasco diye bilinen yerlilerin köyünde doruk noktasına ulaşmıştı, Yerliler barışçıl niyetlerinin bir işareti olarak birkaç tane domuz sunmuşlardı Guzman'a, o da verdikleri hediye karşılığında ölü çocuklarla dolu koca bir çuval vermişti. Bir sonraki şehre gittiğinde aynı zalimliği sürdürmüştü. Tzintzuntzan'dan Aztatlan' a, Mechuacan'dan Sha-lisco'ya, Cuitzeo Gölü'nden Sinaloa Nehri'ne kadar tek bir köy bırakma^^tı çocuk yası tutmayan, karısı kirletildiği için ağlamayan, ölmüş kocasını anmayan.

Tapınaklardaki, saraylardaki, madenlerdeki hazînelerin çokluğu anlatmakla bitmez, o sefil hayalperest hacının bize söylediğinden çok daha fazlası var. Ve bunlar yalnızca gözümün gördükleri, duyduklarım bunu da aşıyor. Kuzeydeki çöllerden geçen bir yolu takip ettiğimiz zaman yedi tane altın şehre ulaşacağınızı söylüyorlar. Erkekler gibi ok atabilmek için sağ göğüsle^rini kesen amazon adh, kadın savaşçılardan oluşan bir halktan bahsediyorlar. Bir sonsuz gençlik prnanndan konuşuluyor, Senyor, armanın derinliklerinde saklıymış ve orada bir kez yıkanan yeniden gençliğine dönüyormuş. Böyle tuhaf hikâyelerin hayalden başka bir şey olmadığını biliyorum; ama yine de içimdeki erkekçe hırsı ve şan kazanma arzusunu kamçılıyorlar, insa^n bu duygulara kendini kaptırması olmadık tehlikelere atılmasına da neden olabiliyor; sizin şu genç hacı hayalinden geriye hiçbir şey getiremedi, Efendimiz; tam tersine ben zatıâlinize bu mektupla birlikte

yeni dünyanın zenginliklerinin kanıtlarını bol bol gönderiyorum. Size borçlu olduğum beşte birin neredeyse tamamını gönderdim. Geri kalan ganimetler ise bu keşfe katılan, cesarette ve büyüklükte İskender'i, Anibal'i, Caesar'ı geride bırakan girişimci insanlar arasında dağıtıldı. Kimse payına düşeni reddetmedi, sizin buyruğunuzdan ötürü müsamaha gösterdiğim Birader Julian da buna dahil. Gerçi fethetti^miz her şehirde şapeller ve kiliseler yaptırarak rahipliğin gereğini yerine getiriyor. Bu yüzden kimse altın sevdasına geldiğimizi söyleyemez bu topraklara, Rab'blmize ^-metten başka amacımız olmadığı apaçık ortada.

Bu uzun mektup Haşmetli Senyor Don Hemando de Guzmân imzasını taşıyordu.

Senyor mektubu okumayı bitirince başını kaldırdı. Zangoç altın bir kalburla şapelin zeminine döküyordu, tam ortada kesişen iki çizgi halinde köşeden köşeye yürüdü elinde kalburla. Koro "Benedictus Domine Deus Israel" ilahisini söylerken Piskopos elinde bir değnekle küllerden oluşan bir çizginin üstüne Latin alfabesini yazdı, sonra da ilkini kesen çizgiye Yunan alfabesini yazdı, bunları yaparken küllerden bile yanık sesiyle ilahiye eşlik ediyordu:

"Gör buraya senin İbrani alfabeni yazmadığımızı, İsrail çünkü göstermek istiyoruz halkının nankörlüğünü, onlar ki ilk olmalarına ve böylesine yüce hazineler daha önce hiçbir halka vaat edilmemiş olmasına rağmen, göremediler bu hazineleri, onlardan uzak yaşamayı seçtiler kör, ışıksız, zalim bir halk olarak."

Senyor kendisine ıstırap veren ayaklarını kütlerin arasında sürüyerek acılar içinde yürüdü sunağa doğru; orada Komünyon sunağının başucunda kocaman bir sandık duruyordu ve ağ^a kadar altınla doluydu, eritilmiş altınla: takılardan, bileziklerden, putlardan, döşemelerden, tavan süslemelerinden, kolyelerden bozulmuş, üstlerindeki putperestlik işaretleri silinsin diye eritilmiş ve böylece gerçek değerini bulmuştu; ordular kuracak, sapkınlarla savaşacak, saraylar dikecek, soylulan yatıştıracak, manastıdar yaptıracak, din adamla^nnın gönlünü hoş edecek bir hazine, para, kaynak olarak kullanılmaya hazırdı. Senyor, halen tevazu dualannı bitinnemiş olan Piskopos'un, diyakozlann, zangoçların ve koro üyelerinin hazine sandığı

üzerine dikilmiş hırslı bakışlarını gördü. Senyor sesini iyice yükselterek şöyle dedi:

“Kimse bu hazineyi buradan almayacak. Hazine burada sonsuza dek açık kalacak, Efendimiz Tanrı’ya bir hediye olarak burada duracak. Kimse onu kullanmayacak, başkasına vaat etmeyecek, ondan herhangi bir şekilde faydalanmayacak, Ulu Tanrı hariç ki onun ayakları dibine seriyorum bu hazineyi.”

Eğilip yerdeki külden biraz aldı, sonra da parmağıyla kara bir haç yaptı alnına.

Tekrar yatak odasına döndü, gün boyunca ve takip eden günler boyunca, yıl boyunca ve takip eden yıllar boyunca oradan görünmeden izleyebilirdi ayinleri.

Uzun yıllar geçirdi rahibelerin ziyaretçileri haber veren ulumalarını duymadan. Celestina Ana neden geri dönmemişti onu gö^ek için? Ne olmuştu ovada terk edilen ama serbest kalan Ludovico, genç Celestina ve Keşiş Simon'a? Annesi aklından çıkmıştı; hiç kuşku yok ki ölü olarak yaşıyordu ya da yaşıyor olarak ölüydü; annesinin arzusuna saygı duymuş ve hiçbir tören yapmadan, hiçbir yazıt koymadan, önüne duvar örülmüş bir mezara gömmüştü onu. Mafsal iltihabından mustarip eliyle şunları yazdı: “Ancak ve ancak Tanrı’nın eli ona rehber oluyorsa insan yönetebilir dünyayı. Yalnızlık isteğime saygı gösterin. İbadetime saygı gösterin. Tüm dünyayı kazanmak neyine yarar ruhunu kaybeden bir adamın? Ben Tanrı'ya açım. Ölüme açım. Her ikisini de arzuluyorum. Önemli haberleri yazılı olarak iletin bana. İyi olmak zorunda değil bu haberler. Sanki farkında değilmiş gibi boyun eğecek ve kabulleneceğim hepsini.”

Haklıydı. Zaman zaman m^rtuplar geliyordu, kâğıda dökülmüş dedikodular, uyanlar, teklifler, tavsiyeler, imzasını gerektiren hükümler. Birçoğunu okuma zahmetine bile katlanmadan imzaladı, ba^^mı da imzalaması gerektiği hatırlatılıncaya kadar unuttu. Tereddüt etti; imzalamayı geciktirdi; yeniden tereddüt etti. Böylesi kasıtlı hareketler ona zamanla basiret payesi kazandırdı. Roma'nın vesayetinden sonsuza dek ayrılan ve yeni kiliseler kurmakta olan sapkınlar tarafından basılmış kitaplan gördü korku içinde.

Ona iletilen haberlerin hepsini sır sayıp sakladı; eğer herkes tarafından biliniyorlarsa, yine de bilinmediğini varsaydı.

Gölgeler, dedi kendi kendine, yıUar değil gölgeler kuşatıyor benliğimi. Gölgelerin ne kadar uzadığıyla ölçülüyor yaşırn; adım adım ele geçiriyorlar bedenimi ve sarayırnı.

Böyle yaşayıp gitti bir gece şapelden gelen korkunç bir çığlığı duyana dek. Başka bir Küller Çarşambası'nın arifesiydi. Değneğini buldu ve ona dayanarak ayağa kalktı. Çığlık bir daha yankılandı şapelin kubbeli tavanında. Nereden geldiğini bulmaya çalıştı. Çift sıra dizilmiş kraliyet mezarlanna doğru yavaşça ilerledi. Merdivenin dibine en yakın olan köşeye geldiğinde nihayet buldu sesin kaynağını: Annesi Deli Hanım'ın yaşadığı, önüne duvar örülmüş, hapsolmuş bir şekilde ölmekte olduğu niş.

"Oğlum, yavrum! Neredesin?" diye bağırıyordu. ''Ah, yavrum! Beni unuttun mu yoksa?"

"Neredesin, anne? Bu defa kimsin, anne?"

"Çanlar çalınsın," diye uludu Deli Hanım. "Beni Mesih'in hükümranlığının üç dikeniyle taçlandmn, bir elime gerçek çarmıhın çivilerini çakın, bırakın diğer elimle de Siloslu Aziz Dornini-cus'un kutsal asasını tutayım; genişleyen k^nıını San Juan de Ortega Manastın'nın kuşağıyla bağlayın! Doğuruyorum, yavrum, son oğlumu doğuruyorum, altı tane doğurdum ve hepsi öldü, oysa Kral kocamın piçleri hayatta kaldılar ve başarılı oldular; zavallı oğlumu doğuruyorum, İspanya'da A^^rürya hanedamnın altıncı vârisi, akrep ayının altıncı gününde doğuyor; onun sayesinde mağlup edeceğim piçleri, bu seferki yaşayacak, altı kuşağın biri^niş zehrini temizleyeceğim, işte doğdu, onu benim yatağıma getir, kollarıma ver, on beş yaşındayken kırk dört yaşında bir kralla evlendim, atalarının ve kendinin aşırılıklan yüzünden zehirlenmiş bir kralla, ne sefil bir kutlamaydı, Navalcamero adında pis bir köyde evlendik, ne sefil bir kutlamaydı İspanya namına, düğünümüz için o köy seçilmişti çünkü hükümdann evlendiği yer bir daha vergi ödemeyecek diye bir gelenek vardı, bu yüzden pislik içinde bir mezrada, asıl nüfusu bitlerden, keçilerden, salaklardan, körlerden oluşan bir yerde evlendim ve ölü çocuklar doğurdum ve şimdi sen, bu çocuk, onu bana getir, bu seferki yaşayacak, bu seferki kolu kanadı kırılmış ve mağlup

bir krallıkta hüküm sürecek; Yenilmez Armada yenildi; Hindistan'ın altınları buharlaştı; Rocroi'daki alaylar yenildi; İspanya, yitik, kısır İspanya, senin azametin bir çukurun azametinden fazla değil artık: Ne kadar kullanılırsa o kadar ortadan kalkar, saray hizmetlilerinin ücretlerini ödeyemiyoruz, biz, İspanya'nm kralları, köpeklerin ve tavukların etlerini, üstlerine konan sineklerden daha küçük ekmek kırıntılarını yiyoruz; bana oğlumu getir, sağlıklı ve aklı başında oğlum, yakışıklı ve kişilikli oğlum, benim yavrum, benim güzel yavrum, ölüme ve İspanya'nın sefaletine verdiğim bir cevap olacak bu; benim zayıf yavrum, yanaklan mantar olmuş, kafa derisi balıklar ya da kertenkeleler gibi pul pul dökülen oğlum, benim nazara gelmiş yavrum, başını bir takkeyle kapat, kulaklarından cerahat akıyor, edep yerlerini kapat ki kimse görmesin o kısacık, moramış akrep kuyruğunu, onun kadın olduğunu iddia edecek olsalar bile gö^emeliler bu cerahatli küçük uzvu, nazara gelmiş yavrum benim, tacını giydir, haydi çabuk, kafası şimdiden alışmalı tacın ağırlığına, daha beş yaşında, daha yürüyemiyor, bakıcısının taşıması gerek onu, daha konuşmayı öğrenemedi, sadece köpeklerle, cücelerle, soytanlarla anlaşabiliyor, bedeni kaskatı, gergin, kısır, kekelerken ağzından tükürükler saçıyor, senin en büyük zevkin başım yaralı güvercinlerle taçlandırmak, sararmış yüzünden aşağıya sızan kam teninde hissetmek, yanağın buz gibi, yüreğin bana karşı nefretle dolu, annene, tek istediği senin adına layık bir şekilde hükümdarlık yapmak olan annene; beni saçlarımı kesmeye zorlayan, sırtıma bir rahibe cüppesi geçiren, yüzümü bir peçeyle örtüp beni Tordesillas Şatosuna kapatan kurnaz ve hırslı adamlarm elinde budala bir tutsaktan başka bir şey değilsin, yapayalnızsın, çevren komplocularla s^^mış ve sen tek başınasın oğlum, büyülenmişsin, dilinin şişmiş, gözlerin baygınlaşmış, hay-vanlarm seslerini taklit ediyorsun, nedensiz yere bir köşeye sinip ağlıyorsun, yemek yememek için gıcırdatıp duruyorsun dişlerini, damarlannda kanla birlikte karıncalar akıyor, beynin kurbağalarla, ka^rnın engerek yılanlanyla dolu, ellerin balıklarla, Tanrı seni kutsasın: Baygın halde günler geçirdin, acıklı bir rüyanın esiriydin; Şeytan seni bağışlasın; derini tırmalayarak günler geçirdin, incecik saçlannı yoldun, sen kendi kendilin işkencecisi ve celladısın; bir kadın görünce kusuyorsun; bir aa topağı büyüyor göğsümde ama tevazum engel oluyor bir cerraha gitmeme, aynca Hıristiyanlık onurum da izin vermiyor buna; Yahudi, Arap ya da din değiştirmiş olmayan bir doktor yok mu burada? Mutlu ölüyorum senin karşında, İspanya'nın kürsülerinde sadık Cizvitlerim övgüler düzecekler bana: Mübarektir doğru

ama Muhterem Kra-liçemiz’i öldüren kanser kadar mübarek değildir çünkü o Yüce Göğüs’e eza veren kanser orada yalnızca Kraliçemiz’in ölümünün ışıklı küresini değil, aynı zamanda onun hayatının nefesini de bulmuştur. Annen yanında olmazsa ne haller gelir başına, benim zavallı, nazara gelmiş Kralım? Benim adım Mariana."

Nişten yükselen ses yavaş yavaş azaldı, sonra tamamen kayboldu ama bu olaydan sonra Don Felipe’nin peşine başka sesler düştü; sürekli takip altında, ağır ağır ve acı çekerek, bastonuna dayanarak yürümeye başladı dokunulmam^ kansı Isabel'in kraliyet cesetlerinden yaptığı mumyamn hüküm sürdüğü odaya doğru. Galeriler yumağından ve avlulardan geçerken hiç kulağından gitmiyordu, taştan ve havadan kubbelerde yankılanan dörtlükler, zalimce alaylara eşlik eden ezgiler: Bak şu bi^m Kral'a, krallığı hava cıva, işte yine kıvırtıyor, bak Kraliçe yine zırlıyor aman da gidiyor elden, rahibeler avaz avaz, şakşakçılar yavaş biraz aman da gidiyor elden, haydi hop, hoppa hey, Rab'bim acısın bizim^ne, her yanı olmuş yara bere, gene de beller an^^ı huşu içinde aman da gidiyor elden, haydi hop, hoppa hey, nedendir bilinmez bu şerefsiz, hem vakitsiz hem yersiz, krallığındaki her kızla, deva arar kaşıntısına, yürekten söyle yürekten, halin de beteri var halden, takdis edildiğinden beri, azap yolunun neferi, yıkılacak sarayı başına, yıkılacak sarayı başına, ay baş^^n prensi, haydi hep beraber, işitilsin sözümüz, arlı arsız, hırlı hırsız, haydi hep beraber, söyleyin hortlağın türküsünü, hortlağın, hortlağın... Şimdi gotik tahtın üstünde tombul, a] yanaklı, perukah bir kral oturuyordu, kafasında üç kenarlı bir şapka vardı ve alnından iki boynuz çıkmıştı; siyah kadifeden altın işlemeli kaftanı, altın madalyonlu zincirleri, gümüşten kılıç kım ve beyaz satenden çoraplan yetmiyordu aptalca bakışının vahametini, sar^nış altdudağını, damar damar olmuş kıpkırmızı kartal gagasını andıran bumunu ölmeye. Ve şimdi yanında sapsan çirkin bir kadın oturuyordu edepsiz yüzünde cesur bir makyajla ama ne fayda, fare kılım andıran saçlan iki adet kıvnm kıvnm bukle tepeciği oluşturacak şekilde ortadan taranmıştı, her kulağına tükürükle ikişer bukle yapıştınlmıştı; cüretkar, tül inceliğindeki elbisesinin içindeki korse bedenini sımsıkı sarmış, iyice sıkışan göğüsleri şeffafgiysinin önünden taşmıştı. Ebeveynlerinin sadık kopyası olan küçük bir çocuk, bir akbaba ve fare melezi, onlann dizi dibine oturmuş oyun oynuyordu, Felipe' yi eşikte görünce kahkahalar atmaya, haykırmaya başladı, sonra da bir topu atar gibi altın ve elmastan bir küreyi Senyor' a doğru yuvarladı.

"Ne istiyor bu ihtiyar hortlak?" diye bağırdı çocuk, bunu sorarken ebeveynlerinin aptal bakışlı, yuvarlak siyah gözlerine bakıyordu.

Felipe dehşet içinde kaçtı oradan, gördüğü hayaletler onu bir hayalet olarak mı göruyorlardı yoksa? Ardına bakmadan kaçtı, inzivasına, alışkanlıkl^ana, gittikçe artan gölgelerle ölçtüğü yılla-nn geçişine geri döndü.

Kimi zaman makam koltu^rna o^turuyor, parmaklannı yakan ve elinde tuttuğu eski, neredeyse okunmaz halde kâğıtlarda lekeler bırakan kısa bir mumun yığında yeniden okuyordu danışman Theodorus'un elyazmalarını ve lütfedip soruyordu kendine, o geçmiş hayatlarla kendisi^^kı, yani onunla ilişkili hayatlar arasında herhangi bir bağlantı olup olmadığını, ne de olsa dindar ruhu adına beUeği sahipleniyordu hayatları onunkiyle çakışan varlıkları, sevdiklerinin yazgısını ama aynı zamanda sevmediklerinin, kıyasıya mücadele e^ikierinin, idam edilmesini buyurduklarının ...

Sonra yüzüne acı bir tebessüm yayılıyordu, aşağılanmış hissediyordu kendini, Tiberius Caesar'ın despotluğuyla karşılaştırıldığında ne kadar zavallı kalıyordu onun despotluğu. Asla ondan daha büyük bir tiran olamayacaktı; bugünkü Ispanya'nın topraklan dünün Roma'sından daha genişti ve yine de Caesar gibi, ben dünyanın başıyım, diyemiyordu; başka güçler kafa tutuyordu ona; sapkınlık mağlup olduğu yerlerde yeniden ortaya çıkıyordu, Flandre, Alçak ^Ülkeler, Almanya; Müslüman kâfirler İkinci Roma'nın, Babıâli'nin, Konstantinopolis'in tahtına oturmuşlardı, oradan Hıristiyanlığı tehdit etmeyi sürdürüyor ve açıkça alay ediyorlardı denizimizle; Ispanya'dan sü^en Yahudiler tüm bilgeliklerini ve maharetle^ni Kuzey'dekı kıailikıara taşımışlardı, her ikisi de İsp any a hegemonyasını tehdit ediyordu şimdi; Isabel'in soyundan gelenler oturuyorlardı Ingiltere tahtında, yaptıklan her işte meydan okuyorlardı Felipe'ye, ondan intikam almaya çalışıyorlardı, onu aşağılıyorlardı; ne olursa olsun, güç o kadar geniş sınırlara ulaşınca sulanıp zayıflamıştı; o uzak yerlerin isimlerini ilk ve son kez duyuyor, sonra bir daha hatırlamak istemiyordu, Cholula, 11axcala, Machu Picchu, Peten, Atacama, hatta kutsal İspanyol isimleriyle gizlenseler bile, Santa Maria del Buen Aire, Santiago del Nuevo Extremo, Santo Domingo, Buenaventura: Yeni topraklara ayak basmayacağına yemin etmişti; büyük suçlar işleniyordu orada kaynaşan atsinekleri tarafından, yeni dünyanın küçük Caesar'ları, Guzman ve tüm Guzman'lar. Baskı makineleri

yazıyı eşsiz olmaktan çıkartmıştı, artık yazılanlan sadece onun gözleri görmüyordu. Bilim dünyanın yuvarlak olduğunu söylüyordu. Sanatsa yaratma faaliyetinin tek bir değişmezi ortaya koyma işiyle tamamlanmadığını, hiç durmadan yeni mekanlarda ve yeni zamanlarda gelişmeye devam ettiğini iddia ediyordu.

Kinden bir perde çekti ona böylesine öfkelenen bugünün üstüne; sarayının, manas^^un, imparatorluk mezarlığının sıkıca oturtulmuş granit bloklarından içeri sızmasın diye. Tarih dev boyutlarda bir bulmacaydı; Senyor'un şeffaf etlerine sadece birkaç kırık parça bırakmıştı. Gözlerini kapattı ve Teslis taraftan sapkınların Hıristiyanlığın temel birliğini nasıl parçaladıkla^^ anlamaya çalıştı, burada Ludovico tarafından anlatılan sırlar Tiberius'un lanetinin ana kısımlanna uyuyordu: Kabala, Zohar, Sefirot, sihirli üç rakamı; ve düşündü kı, Tiberius’un iradesinden bağımsız olarak görünmez bir komplo, kumdan ve sudan örülü bir plan kurulmuştu Akdeniz’in sınırlan boyunca; paylaşılan bir yazgı, daima üç kişide, üç harekette, üç aşamada gerçekleşen bir yazgı; Capri Adası'nm sarp kayalıklarına yazılmıştı, Nil ile İskenderiye'de açlığın kol gezdiği sokakların manasızca birleşmesine, Filistin çölündeki Cennet Halkı'nın hayalet topluluğuna, Adriyatik sahil-lindeki mağaralara ve saraya, Venedik'teki tuhaf Bellek Tiyatrosu’ na, kendi sarayına, manastınna, mezannda temsil edilen İbrani, Latin ve Arap dünyasının yeni yarasına; ne gibi gizli düşünceler eklenmişti sözlerine ve işlerine Tiberius Caesar’ın, Agrippa Postumus'un hayaletinin ve asi köle Clemens'in; çölün görü^nez seçilmişinin, Gümüş Kapı'nın tek gözlü falcısının, Felipe’nin bulutlu Flandre topraklannda savaştığı sapkınlık dalgalarının; hangi hâkim fikir esin vermişti bu yapıların, aynı anda hem somut hem hayalî olan yapıların yükseltilmesi için: Diocletianus’un sarayının, Valerio Camillo’nun Bellek Tiyatrosu'nun, Kral Felipe’nin İspanyol mezarlı^nrn; hangi benzeri kehanetler fisıldanmıştı bir Roma despotu, Mısırlı kardeş katili ve Yunan bir falcının dudak-lan arasından; insanlığın kökenindeki hangi çirkin ve silinmez leke damgalanmıştı yüzyıllar ve okyanuslarla ayrılmış bu paralel tarihlerde, iki erkek bir kız kardeşi -velinimet, katil, ensestçi kadın- Mısır nehrinin kumlannda ve yeni dünyanın ormanlarında; yoksa üç delikanlının sırtlanndaki haçlar ve bu sarayda vuku bulan altı sayısının büyüsüyle kişiliklerini kaybetmiş olmaları başlangıcın temsilinin bir diğer faaliyetinin, ilk şafağın hatırasına acılı bir dönüşün, yeryüzüne şehir kurmanın dehşet vericiliğinin işareti miydi?

Ariadne labirentin içinde bir ip verdi Theseus’a: Senyor bir kadın hayali gördü rüyasında, dudakları dövmeli, İskenderiye ve Split'te bulunan, Capri, Filistin ve Venedik’te bulunmayan, sonra yine burada İspanya'da ve denizin ötesindeki İspanyol sömürgelerinde ortaya çıkan - fethedilmelerinden önce. Uyandı ve uyanıklığa dönüş sırasında bazen aniden bastıran gelip geçici berraklık içinde kendi kendine sordu: Ludovico Theoda-rus'un elyazmasını okumuş muydu, Tiberius'un lanetini biliyor muydu, yoksa her şey tamamen iradeden ve mantıktan bağımsız olarak mı gelişti, hepsi de neden ve etki arasındaki herhangi olası bir ilişkiden ayrı, keyfi olarak birbirini izleyen olaylar mıydı? Sonra anladı bunu hiçbir zaman bilemeyeceğini.

Ve her şeye rağmen sorularının, düşlerinin ve uyanışlarının derinliklerinde ısrarcı bir kıvılcım çaktı. Bildiği şeyler ancak bilmedikleri kadar önemliydi bir prensin eğitiminde; arılar her çiçeğe konmazlar...

“Bunları b^melisin, oğlum. Benim yerimi, ayrıcalıklarımı sen devralacaksın, hükümdarhğırnızın bugüne kadar birikmiş bilgeliğinin de vârisisin aynı zamanda çünkü bu bilgelik olmadan ayrıcalıklar kuru gösterişten başka bir şey olamaz.”

“Biliyorsunuz, baba, kütüphanemizdeki eski eserleri okuyo-ve gayretli bir Latince öğrencisiyim.”

“Benim sözünü etti^m bilgelik Latince bilgisinin çok çok ötesindedir.”

“Sizi bir daha hayal ^^kliğına uğratmayacağım.”

Bir yabancıyı hatırlar gibi hatırlıyordu babasını, daima ondan uzakta, ilk kez dünyaya açılana, hayalperestlere, isyancılara, çocuklara, günahkarlara, sevgililere katılana ve katletmek için onların hepsini toplayıp şatoya getirene dek. Babası ödül olarak Isabel’le evlendirmişti onu. Kısa süre sonra da ölmüştü; Felipe tahta çıkmış, annesi avluya uzarup ölümü beklemeye başlamıştı, daha sonra sakat kalmış, ondan sonra da Ispanya'yı baştan uca gezmişti yanında mumyalanmış cesediyle babasının, köylü kızların ırzına geçen, oğlu bir tuvalette doğarken Brabant saraymda kızların peşinde koşan çapkın Senyor'un: O kıvılcım bir ateşe dönüştü, yalnızca annesinden dolayı biliyordu babasının kim olduğunu, annesi onun sadece

kendisinin olmasını istiyordu, yaşarken değilse bile ölüyken, sadece onun olacaktı, kimse yanına yaklaş-mayacaktı, ne kadın ne erkek ne de bir oğul...

"Roma’nın vârisleri üzerindeki laneti biliyor olmalısın...” “Her şeyi affedebilirim, kadınları, sap^^kiarıru, yalanlarını, her şeyi; ama bunu asla affedemem..."

“O lanetin etkisi altında yaşadım ve hükmettim, onun ağırlığını hep hissettim, gecelerimden gece, günlerimden gün çaldığını bilerek yaşadım hep...”

“O laneti oğluma geçiremezsin...”

"Bizim oğlumuz, Juana...”

"Hayır, yalnızca benim oğlum çünkü tıpkı Rakel gibi ben de ağrılar içinde, bir Flaman tuvaletinde unutulmuş olarak doğurdum onu ... sen de bu sırada ... Birinci Roma düştü, köle yığınlarına yenildi. İkinci Roma, Konstantinopolis düştü, Muhammed’in yığınlarına yenild. İspanya Üçüncü Roma olacak; o düşmeyecek; başka Roma olmayacak ve Felipe yönetecek bu Roma'yı.”

“Sen delisin, Juana; Aragon ve Kastilya ancak yönetebiliyor Kastilya'yı ve Aragon'u. ..”

“Oğlum fazlasıyla miras aldı soyumuzun hastalıklarını; seni yiyip bitiren ıstıraplardan onu koruyacağım, benim zavallı Senyor’um; Yakışıklı namlı Senyor’um, derinin altında bir canavar var senin; oğlumu kurtaracağım yok olma korkusundan, soyumuzun hiçbir zaman sona ermemesinin sorumluluğunu kendi omuzlanma alacağım...’ ’

"Sen delisin, Juana; ölüleri yeniden diriltebilirmişsin gibi konuşuyorsun...”

“Hayaletlerimiz hüküm sürmek zorunda kalsa da soyumuz tükenmeyecek. Kimliği belirsiz kalabalıklar tarafından boğulan ve esir edilen son kral olma korkunu oğluma geçiremeyeceksin; gördüğün kâbustaki yılan gibi kanncalar tarafından kemirilip bi-tirilmeyecek. O yalnızca benim bilmesini

istediğim şeyleri bilecek; benim bilmesini istemediğim şeyleri asla öğrenemeyecek...”

Senyor, yapabilseydi babasının lahtine koşardı; onun yerine bastonuna dayanıp dengesini sağlamak zorunda kaldı; acı içinde yolunu tuttu Küller Çarşambası törenleri yüzünden kararmış şapeldeki yatak adasının; giderken korkunç bir koku geldi burnuna, ya Rab’bim, ya Rab’bim, zafer günü duyduğum o berbat koku, iman adına savaşı kazanan paralı lejyonlar tarafından kirletilen katedraldeki aynı dışkı kokusu.

Topallayarak sunağa yaklaştı. Yeni dünyadan gelen altınlarla dolu sandığın içine baktı. Tıpkı altın gibi panidıyordu içindekiler. Ama altının kokusu yoktur. Ve bu sandık dışkı kokuyordu; dönüşüm geçirmiş dışkı, altından dışkıya, yeni dünyanın hediyesi, ya Rab’bim, ya Rab’bim, senin yaratının simyası; eğer senin yaratın iflastan başka bir şey değilse, dışkıdır senin bizlere verdiğin. Ya Rab’bim, hangi orman tapınaklarından, hangi putatapar saraylarından alındı bu dışkıya dönüşen altınlar?, yalnızca orada altın olarak kalıyor ve burada dışkı mı oluyorlar?

“Altın, Felipe, tannların dışkısıdır,” dedi sunağın arkasındaki Flaman üç kanatlı resmin deldiklerinden gelen bir ses.

Felipe zorlukla bastonuna dayandı ve telaşla babasının lahtine kadar yürüdü, orada soluk soluğa lahtin kapağına dayandı ve dinlenmeye çalıştı; Doktor Pedro Del Agua babasının bedenini tahnit etmişti, tıpkı hayattayken göründüğü gibi görecekti babasını, genç yaşta ve hâla yakışıklıyken ölmüştü, dış görünüşü içindeki çöküntüyü gizleyen, zarif ve çapkın Kral, daha kırk yaşının sonuna gelmeden ölmüştü; şimdi Felipe onun yeleğini ve poturunu çıkarabilir, Isabel'in bekâretini bozan tahnit edilmiş organı görebilirdi, karısı Isabel'e sahip olan ve onu gebe bırakan adamın karanfil ve sarısabır kokan uzvu, tahnit edilmiş penisi oğlunun asla yapamadığı şeyi yapmış olan babanın, Isabel'e sahip olup ona bir o^ vermek, Isabel ama o organın olması gereken yerde sadece bir yara izi var, eski parşömenlere benzeyen kırağı bağlamış bir iz, bir örümcek ağ örmüş bacakla^mn arasına, Doktor Del Agua çürümüş ya da çürüyebilir olan her şeyi kesip atmış, Doktor Del Agua babamı iğdiş etmiş, babamın cinsel organı yaradan başka bir şey değil artık kadın organı gibi...

Ama Senyor'un babasının yattığı o lahitte bir zamanlar Budala Prens yatıyordu babasının hemen ü^stünd^ cüce Barbarica'yla evlendiği günün gecesinde, Barbarica orada sevişmişti deli kocasının ikiziyle, baştan çıkarıcıyla, çapkın, nefsine hâ^m olamayan gençle, oydu babasının gerçek vârisi, babasının ve Isabel’in oğlu, Don Juan ve o lahitte, tahnit edilmiş cesedin başucunda yeşil bir şişe duruyordu, ikinci şişe, alçıyla kapatılmış ve mumla mühürlenmişti.

Senyar şişeyi alıp yavaşça yatak odasına döndü ve bir kez daha oturdu makam koltuğuna.

Şişenin içindeki elyazmasıru çıkardı.

O seher vakti yüksek, dar penceresinden gelen zayıf ışığın altında şunları okudu:

Restorasyon

Tropikal dağlarda gecenin hayali ışığını toplayan ve yansıtan beyaz bir tülle yüzü örtülü, dumanı tüten kulübenin tam ortasında ellerinin üstünde oturan kadın, kendi kendinin hareketlerini algılayan ışığa duyarlı bir hücre gibi, korkuya dahil donakalmışlı-ğa tamamen kayıtsız. B^^çsizce kı^aldanışlann hayali ışık akışını (bu karanlık yerli kulübesinde beyaz maskesinin taşıdığı ışığın odağı) kesintiye uğrattığını ve onu beyninin zonklayan davuluna nakledilmiş bir vızıltıya dönüştürdüğünü biliyor. Işık ve ses arasında hiçbir ilişki yok. Bembeyaz, maskeli bir yüz (kendi yüzü) tüm kulübeyi kapsıyor, ufalanmaya yüz tutmuş kerpiçten duvarları, samandan yapılmış çatıyı, öyle bir yüz ki gerçek ya da hayali sesin hacmini, şiddetini, ^ilicılığım, çöküşünü algılıyor.

Sen de duyuyorsun davulun vuruşunu o anlattığı sırada:

Sadece bir kez, asla bir daha tekrarlanmamak üzere: Yaşlı ka-anlatıyor hiç ara vermeden çalan bir davulun sessiz vuruşlarını duyduğunu, biraz resmi, biraz yaslı; ama kabul ediyor gerçek niteliklerini ayırt etmeyi başaramadığını; tokmak başlarım tahtadan mı, deriden mi, yoksa süngerden mi yapıldı^rn soruyor sana; zonklayan sedefli sesi gerçekten de var ama uzaktan uzağa duyuluyor. Tıpkı şimdi olduğu gibi zaman zaman,

gürültünün onu tüm deliklerini kapatan gergin bir topun içine girmeye zorladığım söylüyor. Zerk edilme ve boğulan çığlık. Azı^ine day^^^ bir matkap. Ce^^ bir kesik. Bir uçağın kalkışı. Diyor ki, beden kapalı bir düzene, eşi olmayan, hazza yol verme bulunan tehditle ilgisi

olmayan bir düzene geçer. Oturmuş izliyorsun onu burada, kapan-

mı§, titriyor, kulübenin içindeki ateşin başında yere çökmüş. Dikkatle dinliyor; deri kaplı tokmaklar dinsel bir ilahinin ezgisini tekrarlıyor (ya da yalnızca yakalıyor): *D^^telium animarum* ^adetfo *supplicationi^M et de anim^ jamul^ Joannae*ınae *Regia^.*

Bu sözleri haklı kılacak gerçek duygulardan uzak, ağır ağır ve inancım yitirmiş bir tonda söylüyor. Dönmek sözünü her ağzına aldığında tozlu zemine sürüyor ellerini. Uzunca bir süre sessizce oturuyor Madre Dağlan'nın soğuk gecesinden bizi koruyan ateşi besleyen dalların çıtırtılarını dinlerken. Dışarıda sizinkiler bisikletlerini yağlıyorlar, asma köprü yapmak için ormanda ağaç kesiyorlar, yarın geçitlerde kurup kaldıracakları köprüleri taşıyorlar uzun hatlar halinde. Sık mersin ağaçlan bizi gözlerden saklıyor, Cofre de Perote'nin doruklarından bu ikindi süzülüp gelen sis de öyle. Yaşlı kadın bağdaş kurmuş oturuyor. Bol, yıpranmış etekleri içinde geçmiş zamandan kalma, başkalannın başına gelen olaylardan söz edenlerin duraksamasıyla kendi hikâyesini anlatan bir şair payesi biçiyorsun ona. O bir efsaneyi anlatmıyor; kişinin efsaneleri beleğiyle hatırladığım söylemişti; eğer birisi tek bir kelime bile değiştirirse, artık o efsane efsanelikten çıkardı. Bu uzun sessizliği ne sakinliğe ne de tarafsızlığa işaret; bu bir hatıra değil, bizi saran ormanın içinde devamım, desteğini arayan bir buluş.

Onu orada gördüğünü söylüyorsun, kapanmış, titriyor, bir matem davuluna eşlik ediyor ve kendi kendine diyorsun ki tüm yaratıkların en öz hali dehşet halidir, kendisine yeterli, bütün dinamik ilişkilerden ayrı: Dehşet, yeryüzüyle, toprakla devamlı birlik hali ve yeryüzünden sonsuza dek çekilme arzusu. Tarih -bu tarı^ bir başkasının, çoğunluğun, tek bir kişinin- etki edemez hem yeryüzünde felç olup kalmış hem de onun dışına saçılmış olan dehşet içindeki bedenlere. Hiç şüphe yok yaşlı kadın bileme gerçekte bu sesin yaklaşıp yaklaşmadığmı ya da onun yakin lığının korku duygusunu getirip

geçtirmeyeceğini. Ancak doğanın onun bedenine kayıtsız olduğunu hissettiği zaman yaşlı kadın anlatmaya başlıyor gittikçe yaklaşan inlemeler duyduğunu, bedenine başka ellerin dokunduğunu ama yine de emin değil her iki hissin de beyninin zorunlu ritminin genişlemesinden ibaret olup °lmadığından, sanki dehşet kafatasına yapış^^^Mş güçlü bir elektrotmuş ve onun yaydığı dalgalarm farklı enerjilerini algılı-yormuş gibi bir hali var.

Sadece bir kez, asla tekrarlanmamak üzere: O davul sesini yeniden duyduğunu söylüyor ama aynı anda, sanki uzaktaymış gibi, sanki bir ses karşılaşması arayışında gibi, geçmişte kırılmış ve şimdi birleşen bir cam sesine benzetilebilecek uyumsuz bir ses duyuluyor; faydalılık ve yansuna: Yerden yükselen bir sürü cam parçası, sanki kınlma ânı teybe a^^mş da tersinden çalınarak tekrar birleştiriliyor; cam; bir puslu ayna.

İlk hava filosu alçaktan geçiyor ve yaşlı kadın hakaretin bilincinde olduğunu göstermek istercesine dudaklarını kıpırdatıyor. Aynı anda köy kilisesinin tek çanı çalmaya başlıyor. Hareket pususunun tam ortasına düşen Kadın anlatısının uzaklığını korumakta ısrarlı, olaylardan çok olayların maddileşme ve birbirleriy-le ilişki kurma biçimlerinin analiz edilmesi gerektiğini varsayarak, bir ahenkle birleştikleri için uçağın ve çanın karşılaşma anlarında ortak yokluklarını ilan et^tiklerini söylüyor: Takibin geçici sesi reddeder gibi görünüyor bronzun ahenkli vuruşlarını fakat gerçekte yeni bir seslilik -Kadın temin ediyor seni büyülenmiş sessizliğinin sebebinin bu olduğuna- ortaya çıkıyor bu tesadüfi karşılaşmanın başlangıcından sonra.

Hafifçe dokunuyorsun yaşlı kadının eline. Konsantrasyonunu yeniden iki kat a^^^^ görünüyor. Onun hep dokunduğu şeye şöyle bir dokunuyorsun. İ^^iz de biliyorsunuz bir tüyün ve kaplumbağa kabuğunun, bir kanadın ve böcek ayağının tene değişim “İlerleme kaydetmişsin,” diyorsun, serinkanlılığını bozmadan. “Nedir bu yaptığın?”

"Bir hediye. Nasıl yapılacağını tarif ettiler. Şeklini hatırlayıp yeniden oluştu^aya çalışıyorum. Çok zor doğrusu.”

Ve senin meraklı parmaklannı uzaklaştırmak için hafifçe vuruyor.

“Dur bakalım! Bitinceye kadar bekle.”

ahiden üşümüş gibi yaparak şalını omuzlarına alıyor; bir ürperti tırmanıyor yan şeffaf porselen gibi narin kulaklanna kadar. Sonra kendisini taklit eder gibi gülüyor; kayıp bir olayın şiddetli kahkahasını tekrarlıyor; ama o kahkaha, hiç şüphesiz şimdi yeniden yaşamaya çalıştığı anda olduğu kadar şeffaf ya da cüretkâr değil. Şimdi duyduğun, diğer kahkahanın bir karikatürü sadece, zincirle^nmiş ve zin^^ni kı^mş: Bir dalganın doluluğuyla c^mn kırılganlığı arasındaki fark gibi. Sonra, sadece bir an için düşünüyorsun yaşlı kadının sesinin senin için ifade ettiği şeyin, davul sesinin onun için ifade ettiğiyle aynı olduğunu.

Ama aniden dikkatin dağılıyor. Kampt^ulerin hazırladığı kahvaltırun yatıştıncı kokulan kulübenin içine kadar geliyor: İnce ince doğrarup taze domatesle kanş^^^^ ^^^^biber, kıyılmış soğan, ezi^lmi avokado. Kulübenin güişinde iki büyük tese tutan bir el görünüyor; kaseleri alıp Kadın’ın yanına koyuyorsun. Dinlemeyi, konuşmayı ya da hatırlamayı kesiyor (fark ediyorsun ya da hayal ediyorsun bunlann hepsini bir anda yaptığını) ve çömelip yemeğini yemeye başlıyor sanki yemeğin yapılıp sunulma (ve onu sonsuza dek yemekten mahrum bırakacak ellerin tehdit) anı buymuş gibi. Yemek yiyebilmek için üstdudağına kadar kıvırdığı beyaz tülün altından zorlukla görebildiğin çukura kaçmış gözlerinde hafif bir alayla bakıyor sana. Ağzı yemekle doluyken, sadece yemenin zevki için yediğini söylüyor sana: Doyurucu bir zevk. Bunun düşünmek ya da doğrulamak için uygun an olmadığını söylüyor. Yemek onu toprağa, köklerine daha çok bağlamaya yanyor; yemek, hafif bedenleri ağırlaştırmaya yarayan kurşun gibidir, diyor.

Uzakta bombardıman yine başladı, günün yaklaştığının habercisi. Ama yaşlı kadın, hissettiği dehşete denk bir soğukkanlılığa sahip, yeni doğan şafağın vaat ettiği yenilenmiş tehditlere kayıtsız. Uzatılmış duraksaması sinemada iki görüntünün kanşması gibi, sanki güneşin ilk. ışınlarıyla onaylamasını bekliyor masalım yinelemek için, sanki bugünün ol^iniaşmamış ışığı, Veracruz dağlarının önceden görülmüş, vaat edilmiş, sürprizleri olmayan bir gününün donup kalmış aydınlığı.

Ateş sönmeye yüz tutuyor.

Gerinmek için kollarını öyle bir açıyorsun ki uzaktan bakan bir kişi doğmakta olan güneşe şükrettiğini sanabilir, şimdi güneş gecenin serinliğini tropikal şafağın taze ^ılıklığına dönüş^^yor ^u ılıklık da uzun, nemli, sıcak amansız bir günün habercisi). Ama Kadın'ın, yüzünü saklayan beyaz tülün altında belli belirsiz görünen (gece boyunca titrek ateşin ışığıyla yerden aydınlanan, şimdi de nazlı nazlı doğan güneşin ışığıyla doğudan aydınlanan) incecik profilinde bir gizem var. Soruyorsun kendine yeni doğan güneş ışınlarını kendi üstüne mi saçıyor, yoksa bizim üstümüze mi saçıyor, diye. Ama düşünmeden edemiyorsun tutsağının sessizce kendine sorduğu soruyu tekrarlamaktan başka bir şey yapmadığını.

Her sabah olduğu gibi, fantom uçaklar hızla geçiyor, alçaktan uçuyor, ayrım yapmaksızın ateş ediyor; hepimiz kendimizi koruyoruz, başınuzı bacakla^imzın arasına sokup ellerimizi ensemizde birleştiriyoruz. Uzaklarda uçaklar taşıdıkları bütün parça tesirli bombalan boşaltıyorlar, havada bir daire çiziyorlar, yükseliyorlar ve gözden yitiyorlar. Yaşlı kadın ortada hiçbir sebep yokken gülmeye başlıyor, sonra yerde sürünüyor, başını bir o tarafa bir bu tarafa çevirip duruyor aradığı şeyi buluncaya dek. Sert hareketler; her sabah yinelenen ani ölüm korkusu ama o tanıdık ve anlık tehdit geçer geçmez no^al hayat inanılmaz bir hızla yeniden başlıyor. Herkes gibi yruılı kadın da ana rahmindeki çocuk şefini almış, elinde tü^ğu şeyi fırlatıp atmıştı. Ve şimdi, sanki hiçbir şey olmamış gibi, tamamen doğal bir hareketle onu eline alıyor, birkaç kez okşuyor, tutkalla dolu kabını tekrar buluyor ve işine geri dönüyor. Neredeyse hiç ışık yok (ateş a^rtık söndü; yeni bir ateş ya^nak için uğraşmaya değmez; gün başlıyor şimdi). Korkuyu takiben sessizlik hâ^rn oluyor kulübeye. Zaman zaman birbirinize bakıyorsunuz; bekliyorsun. Büyük bir beceri ve hızla çalışıyor elleri. Soruyorsun ona:

“Nedir o yaptığın?"

“Ya^na gel.”

“Görebilir miyim?"

“Çok karanlık. Gel. Dokun. Korkmana gerek yok.”

“Yani bitirdin mi?”

Gülümsediğini hissediyorsun ve bu gülümsemenin iki anlamı var: Ya bir süre önce bitirmiş ya da hiç bitirmeyecek “Evet, gel buraya. Sence nedir bu?"

“Kuşa benziyor.”

“Evet ama bu sadece bir tesadüf. Tamamen kaza eseri."

"Bir kuşa dokunmak gibi. Bunlar tüyleri, kesinlikle eminim.” "Peki ya ortasındaki? Tam ortasındaki?"

“Bir saniye... hayır, tüy değil, sanki... sanki bunlar... kannca." “Yine olmadı. Örümcek onlar. Zamanın dışındaki yaratıklar." “Ama bu çizgiler. .. kaburga gibi... kumaşı bölüyormuş gibi go ru nuyor...”

“Eğer kolayına geliyorsa kumaş diyebilirsin ..."

“... onu kuşaklara bölüyor gibi... tüylerden kuşaklara ... ve bir de tüyleri şu şeyden ayırıyor... örümcek kısnundan, belki... tam ortada örümceklerden bir alan var, evet..."

“Dokun, dokun, parmaklarını gezdir üstünde. Sonuna kadar izle şu kaburgaları."

“Dur, anlamaya çalışıyorum... dal gibiler... çok güzel. .. neredeyse iplik diyesim geliyor... ama en sonu, en ucu iğneli gibi...”

“Oklar. Oklar bölüyor o kısmı. B^nen kısım. Onu parçalara ayırıyorlar. Bize ışık gerek. Keşke görebilseydin renklerini."

"Şafak söküyor.”

"Bu kısımlar yeşil, mavi, lal ve san tüylerden oluşuyor.”

"Birazdan ikimiz de görebileceğiz renkleri."

"Her kısmın rengi orada avlanabilecek bir kuş cinsini gösteriyor. Ayrıca bu tüyler gerçekten de o kısımlarda yaşayan kuşlara ait. *Queteal* kuşu, arıkuşu, papağan, albn sülün, yaban ördeği, balıkçıl. Aradaki sınırlar belirsiz,

hissediyor musun, tam ortadaki bölge hariç. Orası gayet düzenli ve sınırlan tam bir daire oluşturuyor. Orası ormanın yasak kısmıdır. Orada hiç tüy yok; oradan yiyecek sağlamaya imkân yoktur; orada bedensel ihtiyaçları gidermek için hiçbir şey avlanamaz ya da öldürülemez; orada sözlerin, işaretlerin ve büyülerin efendileri oturur. Onların krallığını senin kumaş dediğin şeye tutkalla yapıştırdığım bu ölü örümceklerden oluşan kısım temsil ediyor. Kimse oradan daha uzağa gidemez. Ama insan oradan daha uzağa gitmek ister. Oklann uçları hep dışarı çevrilidir. Yani bili^neyen dünyaya doğru. Onlar sınırı temsil eder; aynı zamanda davettir. Aile ocağıyla olağanüstü arasındaki sınır çizgisi. Bu topraklara ilk geldiğimde bana bu hediyeyi veren yerli kadının kendi dilinde söyledikleri bunlardı."

Haberleşme sorunları nedeniyle onun ha^^da toplayabildiğin pek yetersiz bilgiyi hatırlıyorsun. Turist vizesiyle ülkeye girmiş ve profesyonel bir antropologmuş. En azından belgelerinde öyle yazıyor. İngiliz bir babadan ve İspanyol bir anneden olma ya da tam tersi, bu pek net değil. A^m ya da doğum tarihini öğrenemedin. Kamp alanının çevresinde dolaşırken yakalandı, beyaz bir tülle gizliyordu yüzünü; sivrisineklere karşı bir önlem olduğunu söylemişti tülün. Mevcut duruma bakılırsa, alınabilecek tek bir tavır vardı: Şüpheyle yaklaşmak, suçlu olduğunu varsaymak. Yaptığı işin ya da senin direnişi yönettiğin yerde bulunmasının masumane olduğunu kanıtlayabilecek hiçbir şey söylemedi. Sesinden, eüerinden, hafif kambur duruşundan yaşlı olduğu sonucunu çıkardın. Bu yüzden o ismi taktın ona: yaşlı kadın. Örümcekleri tutkalla yapıştırmaya devam ediyor, sessizce yapıyor işini artık. Onu seyrediyorsun. Dört yanınızda hayat yeniden başlıyor. Dinliyorsun. Kuyulardan elle pompalayarak su çekiliyor, bisikletlerin tekerleri şişiriliyor ve kaçan havanın ıslığı duyuluyor; tüfeklerin şarjörlerine mermiler sürülüyor; birisi yakınlardaki bir bahçeyi ^^^^yor; güneşin alnında çömelmiş kadınların memelerinden süt emiyor mülteci çocuklar. Ama davulun sesi her şeyi sanyor ve her şeye hâkim oluyor. Çıplak, kan içinde bir haberci kampa giriyor ve soluk soluğa dizlerinin üstüne çöküyor. Uzaklarda yerlerin çaldığı flütlerin sesi duyuluyor.

“Nayar yerlilerimin müziği,” diye mırıldanıyor yaşlı kadın. Kilisesi başıboş bırakılan bir Cora köyü biliyorum. Bir keresinde orada bulunmuştum ve hatırlıyorum orada da aynı davul ve flüt sesini duyduğumu. Kilise iki

yüzyıldan biraz daha uzun bir zaman önce yapılmıştı, İspanyolların o isyankâr ve ulaşılmaz bölgeyi nihayet fethetmelerinden sonra. Yerliler, geçmişin düşmüş prensleri duvarcılık yapmışlardı inşaatta. Misyoner onlara aziz resimlerini gösterdi ve yerliler bu resimleri kendi tarzlannda yeniden yaptılar. Kilise bir yerli cenneti oldu, kayıp krallığın renklerinin ve biçimlerinin doldurulduğu bir tas. Sunaklar toprağa zincirlenmiş altın kuşlardı. Kubbe devasa bir puslu aynaydı. Alçı heykeilerin beyaz yüzlerinde hayvani gülüşler vardı; kara yüzlerde ise matem. Bunlan gören bir kişi daha yeni boyun eğdirilmiş olan Coralar'ın fatih sembollerini kendilerine mal edip onları yerli cennetlerini ve cehennemlerini temsil etmeye devam edecek biçimlerde yeniden yaratarak hayatlarının devamHığını doğrulamak istediklerini düşünebilirdi. Misyonerler bu dönüşümü hoş gördüler. Ne de olsa artık iktidar haçtaydı. Ve eskiden rüzgârın, güneşin, suyun, geyiğin, papağanın, alev çalısının bin türlü ilahiliğine bölünmüş olan vaat, şimdi sadece bir sembolle temsil ediliyordu. İnşaat tamamlandığında misyoner sunağın üstündeki Mesih'i işaret ederek kilisenin sevgi mekânı olduğunu çünkü içinde sevgi tanrısının hüküm sürdüğünü söyledi. Yerliler buna inandı. Gece olunca kiliseye girdiler, onlar gibi acı çeken ve işkence gören Mesih'in gözleri önünde sunağın dibine uzanıp, kuşlar gibi cıvıldaşarak ve yaralı hayvan yavruları gibi inleyerek seviştiler. Misyoner bunu fark etti ve onları cehennem azabıyla tehdit etti. Ve yerliler anlayamadılar sevgi tanrısının neden sevgiye tanıklık edemeyeceğini. Onlara bir vaatte bulunmuştu ve bu bir izin anlamına geliyordu. Ve o vaadin yerine getirilmesine birdenbire yasak konulmuştu. Yerliler isyan ettiler, misyoneri kovdular ve aldanmışlık duygusuyla dolu olarak sahte sevgi tannsı kilisesinin kapılannı kapattılar. Artık kendileri için bir cehennem mana^^a dönüşmüş olan o kiliseyi yalnızca yılda bir kez, Şeytan kılığında ziyaret etmeye karar verdiler. Zamanla duvarlar çatladı ve kilisenin girişi yabani otlarla kaplandı. Her şeyi yutan bir çöl, tek tapınağı sabır ağaçlan olan harap olmuş bir topraktır burası. Tepesindeki gök kubbe ise çok büyük ve alevlidir. Yerliler vücutlannı siyaha, beyaza, maviye boyuyorlar, usulca birbirlerini okşuyorlar, sanki yeniden eski tören giysilerini giymişler: toprak tuval; boyaların kaynağı bitkiler. Daha sonra göğün altında toplu bir sevişmeyi canlandınyorlar. Ama her Kutsal Hafta' da kutlanan o uzun duyusal şehvet işleri Hıristiyan çile işleriyle özdeşleştiriyor. Zeytin Bahçesi'nde terk edilmişlik feryatlan, sirke kasesi, ıstırap, Çarmıha Germe, iki hırsızın varlığı, böğürdeki yara, zar atılarak

paylaşılan elbiseler, ölüm, çargahtan indirme, kutsal bedenin gömülüşü, hepsi de cinsel açıdan yorumlanıyor, acıklı bir eşcinsellik öyküsü gibi: İnsanlann bedenlerini seven bir tann. Bu çok tuhaf Kilise bir semboldü ve niyetleri onun içinde gerçek bir iş yapmaktı. Güneş gerçek ama onun ışınlan altında sadece sembolik bir iş yapıyorlar. Kafasında geniş bir atlı sombrerosu olan maskeli bir adam at üstünde izliyor töreni. Bu atlı bedenini kımızı ipekten bir peleri^nin altında gizliyor ve yüzüne tüylerden bir maske takıyor. Sadece Kutsal Cumartesi gösteriyor yüzünü; Mesih yeniden dirildi ama Tiberius zamanında acılar çeken ve Pila-tus'a teslim edilen tarihsel Mesih değil, kurucu tann, insana mısır tohumlannı veren, onlara ekip biçmeyi öğreten tanrı: İsa'nın zamanına değil, daima yenilenen bir kökenin zamanına ait olan Mesih. Gerçekten çok tuhaf. Sözünü ettiğim yeri ve düzenlenen töreni biliyor musun?

Evet, biliyorsun ama bir şey söylemiyorsun Kad.ın’a. Bu sorunun altında yatan gerçek nedenin ne olduğunu bilmiyorsun çünkü. Sorusunu tekrarlıyor, susuyor, sonra ... bugün günlerden ne, diye soruyor. Buna cevap vermenin bir anlamı olmadığını düşünüyorsun. Yavaşça ayağa kalkıyor. Düşeceğinden korkuyorsun. Sen de kalkıyorsun kolundan tutmak için, içgüdülerin mesafeyi korumanı ama yine de onun hareketlerine göre pozisyon almanı söylüyor; onun yanı başında duruyorsun ama ona dokunmuyorsun, onun titrek adımlarını tamamen doğal bir hareketle taklit ediyorsun, o yorgun gövdenin olası düşüşünü tasvir ediyorsun; nihayet ani bir silinişle kalkıp otlardan yapılmış tavanı tutan kulübenin ortasındaki direğe dayanıyor. Ona yaklaşıyorsun; direğe dayanmaya devam ediyor ama ellerini sana uzatıyor, duyamadığın sözcüklerle yalvanyor sana.

“Ne? Ne diyorsun? Duyamıyorum seni.”

Küçük bir kıza ya da bir hayvan yavrusuna yaklaşır gibi yaklaşıyorsun ona. Arzu ettiği şeyi tahmin etmeye çalışıyorsun. Kokular geliyor bumuna. Beklemiş tuz. Şifalı yapraklar. Otçul balıklar. Çürümüş portakallar. Siyah ve dumanlı kokular. Onun ellerinden senin savunmasız derine geçen yapışkan, ikinci bir deri, sonunda istediği şeyi anlamaya çalışarak onu küçük bir kız ya da hayvan yavrusu gibi tutup kulübenin arkasındaki minik bahçeye götürüyorsun: Üç tarafı bambularla çevrili küçük bir toprak parçası,

dördüncü tarafı da bir kerpiç duvarla kapatılmış uzaktan gelen bombardıman sesle^nin gülünç hale getirdiği bir mülk-leştirme çabasıyla.

Onun kokusundan kaçamıyorsun. Ona dokunmadan edemiyorsun. Nemli paçavralarla çevrili her yanı. Elle tutulmaz bir hatıranın etkisiyle başının döndüğünü hissediyorsun.

Bu unutulmuş bahçede yabani otlardan başka bir şey yok, bir zamanlar bahçeye bakan birisi varınış belki fakat şimdi başka türden bir emeğin kanıtlannı taşıyor: Paslanmış bisiklet tekerlekleri, testereler, bir kutu çivi, birkaç boş gaz tüpü. Bir metal bahçesi olmuş, metal parçalanndan heykellerin sergilendiği bir sanat galerisi sanki. Tek faydası günün birinde beklenmedik bir şekilde tekrar kullanılabilecek işe yaramaz nesnelerin konulduğu bir depo olmak. Tekerleklerin telleri sağlam tekerleklerin kopan tellerini birleştirmek için kullanılabilir. Boş tenekelerden duba yapılır. Kalın, üstünde kurşun delikleri olan duvar yeniden kullanılabilir.

“Görmüyor musun?”

“Evet. Bir bahçe. Eşyalar.”

“Hayır. Başka şeyler de var.”

"Hiçbir şey olmuyor burada.”

“Bana içecek bir şey ver.”

Sukabağını ona uzatıp çevrene bakınıyorsun. Otlarla kaplı bahçe bakışlanna kayıtsız, sadece kendi küçük ve yeşil doğasını tasvir ediyor sana, sabırotu lifleriyle birbirine bağlanmış bambu çitlerle çevrili üç tarafı, dördüncü tarafı da her dokunuşta ufalanan kerpiçten bir duvar. Rutubetli topraktan çıkan otlann uçlan dağılmış, kurumuş, yanmış görünüyor.

Biz burayı kanş kanş, avucumuzun içi gibi biliriz, Chachala-cas Nehrinden Cofre de Perote Tepesi’ne, Huasteca dağlanndan Coatzacoalcos Nehri'nin ağızlarına kadar: İşgalcilere karşı son savunma hattımızın kuşatılmış ya^m ayı. Cumhuriyetin geri kalanı Kuzey Amerika Ordusu tarafından işgal edildi. Körfez sahillerinin karşısında, Karayipler filosu keşif yapıyor,

bombalıyor, akınlar düzenliyor. Burada Veracruz'da bir fetihle kurulduk ve burada, neredeyse beş yüzyıl sonra, başka bir fetih sonsuza dek yok etmeye çalışıyor bizleri. Kimliğimizin bu son kalesindeki her dağ silsilesini, her geçidi, her ağacı, her santimi biliriz biz.

Yaşlı kadın kolunu kaldırıyor; kocamışlığın kahverengi lekelerini taşıyan eli paçavraların arasından çıkıyor ve işaretpannağı ormanın derinliklerini gösteriyor. Yabani ağaçlannın, uyuyan menekşelerin, doymak bilmez benekli kaplan çiçeklerinin ötesini. Gösteriyor, sonra tozlann üstüne bir çember çizecekmiş gibi yere eğiliyor. İşaretparmağı düğüm düğüm bir asa sanki. Başından aşağı dökülen tüller titreşiyor ve Kadın bir puma gibi gerilip sıçnyor. Tırnaklannı senin göğsüne batınyor ve sendeleyerek geri çekiliyorsun, dengeni yitiriyorsun; Kadın'ın ellerinin bir sargı gibi gırtlağını çevrelediğini hissediyor ve ağzının dibinde yorgun bir yolculuğun nefesini duyuyorsun:

"Neden burada duruyoruz? Neden beni başka bir yere götürmüyorsun?"

Diyor ki (ve sen biliyorsun), soru yalnızca dudaklar aracılığıyla geçer, dudaklar bir ormana çıkan bir kanaldır seninle ormanın sakladığı mücevherler arasında. Onu sımsıkı tutuyorsun; yaşlı kadın hâlâ elinden bırakmamış o kumaş parçasını (ona başka ne diyebüeceğini bilemiyorsun: harita mı, av rehberi mi, operasyon planı mı, bir tılsım mı), tüyler, örümcekler ve lifler. Var olan tek davulun sesi yankılanıyor, giderek hızlanarak, giderek boğüklaşa-rak.

Tiksintiyle yaşlı kadını yana itiyorsun (nefesi; hayvani elleri;

pis giysileri; özellikle de nefesindeki mantar ve sis kokusu). Sert bir sesle, öfkeyle cevap veriyorsun bu kez:

"Sözünü ettiğin yeri biliyorum. Orası terk edilmiş bir piramit. Birkaç kez saklandık orada. Şimdi de silah deposu olarak kuUanıyoruz. Sana bunlan söylüyorum çünkü başkasına anlatma şansını asla bulamayacaksın."

Ama onu öyle yerde, gözlerini kalın duvara dikmiş görünce Kadın'ın sende yarattığı merhamet duygusuyla savaşmak zorunda kalıyorsun. Derin bir sessizlik sanyor her yanını, en az gerçek yokluk kadar hissedilebilir;

sessizlik, arzulanan bir dinlenme, tıp-ki ölümde olduğu gibi; en azından rüyalarda görülen ölürnlerde.

Davul sesi yankılanmaya devam ediyor Kadın kerpiç duva-nn dibinde yatarken. Neyi beklediğini bilmiyorsun, seni neye davet ettiğini, senden ne beklediğini, orada mı kalmak istediğini, yoksa onnanın yuttuğu azametli Totonac Türbesi'ne mi gitmek istediğini bilmiyorsun.

Yaşlı kadın yerde kıvranıyor, kıvranırken feryat ediyor, diğerlerinden ayırt edilemez bir feryat bu, fantom uçaklan alçaktan uçuş fo^asyonunda geri dönerken ormanın yeşil örtüsünden dehşet içinde yükselen papağanlann feryatlarını andırıyor.

Kulak tırmalayan alçaklan sırasında ^hk, çarpma, patlama dayanılmaz oluyor, sesler yanlış hedeflerin yeşilliği içinde boğuluyor: Ormanı mahvediyorlar... hiçliği.

Onlara bir kez daha küfretmek için yumruğunu kaldırıyorsun: Ama bu senin günlük duan, haç çıkartmaktan farkı yok; anasını sattığırnın şerefsiz Gringo'lan. Öyle alçaktan uçuyorlar ki rahatça okuyabiliyorsun kanatlanna siyah boyayla yazılmış harfleri: US^.

Bu gürültü her gün zorluyor kulak zarını, tavaya sürtülen bıçağ^kı gibi huzursuz edici bir ses. Delirmiş ermişi koltuk altlarından tutuyorsun, tiz bir çığhk atıyor ve olduğu yere tutunmaya çalışıyor üstünde kurşun delikleri olan duvann dibindeki tozu toprağı tırmalayarak; onu zorla kulübeye sürüklemeye çalışıyorsun, bombardıman sırasında yere yatıp beklemeniz gerekiyor, bu seferki daha yakın ve daha tehditkâr, asıl kötüsü, beklenmedik; gene^^e sadece bir kez geçerler, sabahın erken saatlerinde, na-palrn ve *laty dog* bombalanndan oluşan yüklerini boşaltıp üslerine geri dönerler. Bugün ikinci kez akın düzenliyorlar. Neler oluyor, diye düşünüyorsun; bu bir işareti mi onlann zaferlerinin ya da bizim direnişimizin? Sizinle kulübe arasındaki bahçe inanılmaz derecede uzun görünüyor; yaşlı kadın aynı zamanda hareketsiz bir bohça ve metal bir sinir, bir torba paçavra ve yerin birkaç metre altına kadar uzanan sağlam bir kök; belki de güçlerini toplamak için bu zayıflıktan yararlanan seslerin, korkuların, arzu-Iann elektrik iletkeni. Başka geleneklere göre bu yapıdaki varlıklar ânında tanınabilir, hiçbir engelle karşılaşmadan kutsal olsun

olmasın her yere girip çıkabilirler: Sesleri ve hareketleri bir tapınakta ya da bir kerhanede aynı kolaylıkla ortaya çıkabilecek bir tehdidin sesi ve hareketidir.

Neden cesaret edemiyorsun yüzünü saklayan beyaz tülü çekip almaya? Tapmak ve kerhane. Yaşlı kadın, Nayar Dağlan'ndaki Santa Teresa Kilisesi'nden bahsetti. Demek ki orada bulunmuş, senin alabildiğine korktuğun o mekânda. Tarifini dinlediğin sırada anlayamadın bu kadının ülkene karşı mı yoksa bizzat senin hayatına karşı mı bir şeyler çevirdiğini; Veracruz ormanlanndakı bu gizli kampa gelmekteki amacı isyancı kuvvetler hakkında mı, yoksa senin hakkında mı casusluk yapmaktı, bilemedin. İspanyol misyonerlerinin hırsla bakan gözleri önünde Cora yerlileri tarafından inşa edilen tapınağı tarif ettiğini duyduğun sırada hatırladın başka bir süreçte orada geçirdiğin z^anı, başka bir mesleğin olduğuna inandığın süreçte: Silaha değil resim fırçasına sanldığın günlerde. Churubusco’ndan bir grup uzmanla birlikte gönderilmiştin -yirmi yaşında ya var ya yoktun- yerlilerin Şeytan'ın kerhanesine çevirdikleri Tanrı'nın tapınağındaki sunağın arkasına yerleştirilmiş olan bakımsız, yüzyıllar boyu orada kalmaktan, nemden, mantarlardan, ihmalden zarar görmüş, devasa boyutlardaki eski ve unutulmuş bir resmin restorasyonu için. Soyulmuş ve yer yer su toplamış resmin ön plamnda geniş bir İtalyan meydanının ortasında duran bir grup çıplak adam tasviri vardı. Arkalarını izleyiciye dönmüşlerdi ve duruşlannda, kaçınılmaz sonun öncesindeki ıstırap, tedirgin bekleyiş ve dehşet hissediliyordu. Bu ön planın sağ tarafında, vaaz verdiği sırada geleneksel olarak giydiği mavi pelerin ve beyaz entari içindeki Mesih dikkatle bu adamlara bakıyordu. Derin bir yarım daire oluşturan arka plana Yeni Ahit’ten ayrıntılı sahneler serpiştirilmişti. Taamınız profesyonel bir şekilde hazırlanmaya başladı zarar görmüş boyalan yenilemek, hasarlan gidermek ve renkleri tazelemek için. Çok yıllar önce birileri resmi kamçılamış gibi görünüyordu; adeta kan akmıştı tuvalden ve derisi hâlâ iyileşmemişti.

Senin hayal gücün arkadaşlannm kahkahaya boğulmasına neden oldu; ama çok geçmeden herkes anladı ki bu hayal bir gerçeği ortaya çıkarmıştı: Bu resim bir başkasının üstüne yapılmıştı; çıplak gözle bunu fark etmek mümkün değildi çünkü asıl resim ve onun üzerine yapılan resim çok eskiydi ve kullanılan malzemeler de birbirlerine çok benziyorlardı. Meslektaşlarınla

bunun bir *pentimento* olup olmadığını tartıştınız; yaşlı ve nedametli bir ressamın malzeme eksikliği yüzünden kötü bir resmi kapatmak ve daha kusursuz bir eser yaratmak için ayru tuvali kullanmış olabileceğini düşündünüz. Biriniz belki de resmin üst tabakasının sonradan taslak tabakasından ayrılması amacıyla böyle yapıldığını ileri sürdü. Bir diğeriniz alttakinin sadece önceden yapılmış bir taslak olduğunu, ressamın hazırlık ve bitirme aşamaları arasında çok fazla oyalandığından şüphesi olmadığını söyledi.

X ışınlarıyla test e^in tuvali ama ortaya çıkan sonuçlar çok kafa karıştırıcıydı. X ışınlarının en az gördüğü renkler resme fazlasıyla hakim görünüyordu: Kurşun beyazı, vermilyon, kurşun sarısı. Resmin negatifi güçbela gösteriyordu gizli görüntüler arasındaki farkları: Sanki bir dizi hayalet üst üste resmedilmişti, figürler kendi hayailerinin üstüne birkaç kez yansımış gibiydi, tablo çok kalındı, çok eskiydi, belki de gördüğün şey sadece orijinal resmin aynısıydı, daha önce yapılmış bir restorasyon, bir sürü sanatsal pişmanlık, basit bir renk aktarımı. Son bir test yapmak için izin istedin: Küçük bir keskiyle olabilecek en küçük parçayı soya-caktın; resim zaten çok kötü bir haldeydi, kendiliğinden kırılmış küçücük bir parçayı kaldırmak yeterli olacaktı, reçine ve pele-senkie işleyip bir cam parçasının üstüne yerleştirecek sonra da mikioskop altında inceleyecektin renk katmanları arasında ince bir pislik tabakası ya da sararmış bir vernik var mı diye. Testin başarılı oldu: Ortaya çıkan renk resmin orijinal rengi değildi; bilinmez bir zaman çizgisi iki resmi ayırıyordu.

Gittikçe artan bir heyecanla ama aynı zamanda büyük bir ^dikade ta^^^z resmi temizledi. Resmin yüzeyine çözücüler sürdünüz, resmi küçük dikdörtgen kuşaklara ayırdıruz, bıçaklarınızı kullanarak alçı parçalarını, küfü, yapışmış pislikleri kazıdınız, çok yavaşça, günde otuz santimetrekareyi geçmeden soydunuz yağlıboya resmin sahte kabuğunu, boyalarm üstüne amonyak, alkol, terebentin damlacıkları büyük bir dikkatle uygulandı ve nihayet resmin orijinali küçük sanatçı grubunuzun şaşkınlıkla bakan gözleri önüne serildi.

Tuhaf ve geniş bir saray portresiydi bu. Ancak İspanya’daki saraylardan biri olabilirdi, hatta tek bir saray değil bütün saraylardı belki; fırtınalı gölgelerden bir kemer altında yüzyıllar geri birleşmişti gri taştan tek bir

galeride. Ön planda derin bir sıkıntıyla yüzü gölgelenmiş bir kral diz çökmüş, elinde bir dua kitabı tutuyordu, hemen yanında güzel bir köpek yatıyordu, yas giysileri içinde bir kraldı bu, baskı altına a^^^ tenselliğin izleri vurmuştu yüzüne, tam bir sofu profili, kalın, sarkık dudaklar, belirgin bir şekilde öne çıkık altçene, kendi âlemine dalmış ama sorgulayıcı gözler, incecik ipek gibi saç ve sakal; kralla birlikte çember oluşturacak şekilde resmedilmiş iki kişi daha vardı resimde: Azametli giysiler içinde bir kraliçe, özenle işlekmiş bir çemberli kabarık etek, kolalı ve kırmalı yuvarlak yaka, bileğine tünemiş bir şahin -hiç görmemiştin böylesine mavi gözler, böyle beyaz bir ten, böyle savunmasız bir güç ve zalimce merhamet ifadesi; bir de avcıbaşı giysileri içinde bir adam, bir eli bıçağının kabzasmda, omzunda kukuletalı bir şahin, diğer elinde zorlukla zapt ettiği mastifler. Solda ve geride bir tören alayı tuvalden dışarı doğru ilerliyordu; en başta yaşlı ve sakat bir kadın vardı kara paçavralar içinde, kolsuz ve bacaksız, sapsan gözleri olan bir bohçadan farksız, tekerlekli sandalyesinde itiliyordu dişsiz, tombul yanaklı bir cüce kadın tarafından, cücenin giysileri ^cuduna hayli bol görünüyordu; arkalarından bir davulcu içoğlanı geliyordu yine karalar içinde, itaatkâr ela gözleri ve dövmeli dudakları vardı; davulcunun arkasında azametli bir tekerlekli tabut ve bitmek b^nez bir cenaze araçları dizisine eşlik eden belediye reisleri, yaverler, kâhyalar, kâtipler, nedimeler, işçiler, dilenciler, teberdarlar, esir İbraniler ve Müslümanlar resmin geri planında kaybolup gidiyorlardı, elbette piskoposlar, diyakozlar, vaizler ve her mezhepten rahipler de vardı bu kalabalığın içinde. Resmin sağ tarafında ise sanki manzarayı izlermiş gibi duran, çöme^üş bir flütçü, bronzlaşmış teni ve fırlak yeşil gözleriyle bir dilenci, onun arkasında ateşten bir denizde yüzen dev bir canavar, köpekbalığıyla sırtlan arası bir yaratık, ağzını kocaman açmış insan gövdelerini yutuyor. Resmin tam ortasında, diz çökmüş karalar içindeki kral figürünün hakim olduğu çemberin arkasında, daha önce çıplak adamlann durduğu yerde üç tane genç adam, yine çıplak, kol kola gi^nişler, sırtlannı izleyiciye dönmüşler; her b^inin sırtında bir haç işareti var, kan kırmızısı bir haç. Bu düzlüğün ötesinde, gri taştan ve kara gölgelerden perspektifin derinliklerinde tövbe kırbaçlanyla nefsine eza eden yan çıplak rahibeler; onlardan bir tanesi, en güzel olanı, ağzına kınk bir cam al-^aş, dudaktan kanıyor; ellerinde yanan uzun mumlar taşıyan kukuletalı rahip kafileleri; y^bek bir kulede kızıl saçlı bir keşiş aşılmaz göğü inceliyor; bir başka kulede tek kollu bir kâtip eski bir parşömenin üstüne e^^^; bir kumandanın atlı heykeli; işkence sahneleriyle dolu bir ova: Dumanı tüten

kazıklar, gergiler, acıdan iki büklüm olmuş insanlar, bukağıya vurulmuş biçareler; savaş ve boğazlama sahneleri; küçük aynntılar: ^^k aynalar, cenaze ateşlerinin dibinde topra^n başını çıkakmış adamkökleri, yanya inmiş mumlar, vebanın pençesinde kıvranan şehirler, gagalı maske ^^rnış bir rahibe, uzaklarda bir kumsal, inşa halinde bir gemi, elde eski bir çekiç, gökte bir karga sü^ü, tuvalin sınırlarına doğru uzanan çift sıra kral mezarlan, yeşim lahitler, boylu boyunca uzanmış heykeller, önemsiz taslaklar, sonsuza dek devam eden ölümler, sonsuza doğru baş döndürücü bir çekim; arka planda gittikçe artan bir karanlık, ön planda göz ^rnaştıncı renklerden bir senfoni; mavi, beyaz, altın sansı, alev ^^mzısı ve alev turuncusu.

Kol kola girmiş ve Laokoon'un yılanlarla mücadelesindeki gibi birbirlerine sarılmış üç gençten yalnız birinin yüzü görünüyor. Ve bu yüz senin yüzün.

Resmin bir tarihi yok ancak köşesinde bir imza var: *Julianus, Pictor et frate, fetit.*

Diğerleri de tıpkı senin gibi ilk başta şaşırıyorlar dört, beş, altı yüzyıl önce yapılmış bir resimde senin tasvir edildiğini görünce... Rastlantılar üzerine bir tartışma oluyor, sonra herkes bu konuda şakalar yapıyor ve Cora köyünün hastalıklı topraklannı acımasızca döven devasa güneşin altında beyazlar giyinmiş yerlilerle birlikte yemek yemek için kiliseden çıkıyorlar.

“Sessizlik mutlak olamaz; dinlerken bunu söylüyorsun kendine. Iss^lık, belki olabilir; çıpl^ık şüphesi, o da öyle; karanlık, kes^^kle ... ”

Sen onu kulübeye doğru sürüklemeye çalışırken bunlan söylüyor; bunları söylüyor ama senin ağzınla konuşuyor. Gözkapakla-rının altından kara kirler dökülüyor. Gözlerimin akı yeşil damarlarla parça parça bölünmüş. Gözleri iki esir ay gibi dönüp duruyor gözyuvarlarında; beyaz tülü düşmüş.

Ama o yerin bir başınalığı ya da sonsuza dek birbirine sanl-mış figürlerin yalnızlığı (sana söylüyor, sayın şövalye), seslerin birleşmesini getiriyor akla (davul, gıcırdayan tekerlekler, atlar, ağır ağır söylenen ilahi, *luminis claritatem,* kadınların yürek çarpıntısı, bu sabah yine en az kendi adın kadar sana yabancı bir ülkenin sahilinde uyandığın yerden gelen belli belirsiz dalga sesleri), ki bu birleşme, aşikar sessizlikte (sanki kendini savunma

gücünü tüketmenden faydalanıyordu) en direngen, en keskin, en yankılı imaları üst üste yığabilir ..

Bahçenin tozu toprağı üstünde sı^üstü yatan yaşlı kadının mosmor yüzünde karıncalar geziniyor.

"Sakın aldanma, sayın şövalye, gırtlağından ve ağzından çıkan benim sesim, benim sözlerim.”

Konuşamıyorsun; buruşuk dudakları senin dudaklarını örtüyor, o seni öperken sen onun sözlerini tekrarlıyorsun, ister istemez tekrarlıyorsun. Etini senin etine dayamış, o ne dilerse söylüyorsun. Tıpkı onun gibi, sen de canlılığı aktaran eylemsizliksin; yolda rastlanıp ahndın; senin farklı bir kaderin vardı; dudaklarını dudaklanndan çektiğinde yüzünde dolaşan elleri hissediyorsun; yüzünün hatlarını çiziyor, kopyalıyor sanki o eller. Papaklar güçlü ve kalın. Sanki yüzüne boyalar, taşlar, tüyler yerleştiriyor, eski yüzün bu parmaklann her dokunuşuyla yitiyor, yok oluyor. Tırnaklar eğelemek ister gibi kaşıyor dişlerini. Kupkuru avuçlar kızılla sarı arası bir boyayı yayıyo^uş gibi saçlarını karıştınyor, bu minicik eller yanaklarında gezinirken kanarya tüylerine benzeyen bir sakal yaratıyorlar; dokunuşu eski yüzünü değiştiriyor.

“Bizi saran sessizlik (sana söylüyor, sayın şövalye, başını kucağına yaslamış sana söylüyor) sessizliğin maskesidir: Onun kişileşmesi.”

EUeriyle acınası halde havayı tırmalıyor. *Pulque* ile dolu suka-bağını uzatıyorsun, ikiletmeden içiyor, hem de müthiş bir iştahla. Yeniden dudaklanna dokunuyor parmaklarıyla. Titreyen çenesinden aşağıya süzülen içki damlacıklarını görüyorsun. Onun ağzının sana sunduklarını içiyorsun. Onun ^rnınldandığını duyuyorsun ve yeniden ana kucağında bir bebek gibi hissediyorsun kendini, savaştan uzak, ölümden uzak; genç ve yakışıklı olduğunu söylüyor sana, yavnım, eee, eee, uyu benim bebeğim; aman ne güzelmiş gözleri aman ne tombulmuş yanakları aman ne tatlıymış dudakları. Koltuk altlarını okşuyor. Kolla^nnı kaldırıp başını onun ellerinin ninrusine bırakıyorsun; göğsündeki nemli tüyleri okşuyor, muzır bir çocuğunki gibi kab^^uş meme uçlarına dokunuyor.

“Seni kandırmayı başardım. Her gece, sen beni izlemediğin sırada sana bir mektup yazdım: Zavallı meleğim, hiç durmadan seni düşünüyorum hayatımızın en güzel yıllarının hatıralanyla dolu bu toprakta ... Burada her şey bana seni hatırlatıyor; şu pek sevdiğin Como Gölü, tüm mavi berraklığını gözlerimin önüne seriyor, her şey daha önce olduğu gibi; senin orada olman dışında, öyle uzakta, öylesine uzakta ... Ben geceleri okumayı biliyorum, sayın şövalye."

Gülerek kaburgala^m sayıyor parmaklarıyla, sonra göbeğine doğru uzanıyor, ter ve pislik b^^^aş nemli bir topağa dönüşmüş o çukurda, binlerdir nehre inmediğinin belli belirsiz bir kanıtı, vakit bulama^^tm, kişi yalnız zorunlu olan işleri yapmalıdır, yemek, uyumak, uyanmak, nehirde beraber yıkanırız ama kimse diğerlerine bakmaz, askerler ve kampta yaşayanlar, bedenimiz aynı zamanda üniformamızdır, son savaşımızı kazanmalıyız, yoksa yaşamaya devam etmek için bir nedenimiz kalmayacak, kıyıdaki bitki örtüsü bizi saklıyor, bedenlerimiz tropikal nehir yatağına hâkim olan otlann renginde. Uysal nehrin derinliklerinde yumuşak bir taştır insan kamı. Seni okşuyor ve mırıldanıyor. Vücut kılları çalkantılı nehrin derinliklerinde yatan taşların üstündeki yosunlardır.

“Hava ve ışık. Beş duyunun ayartıcılığına kapılanların ihtiyaç duyduğu şeyler. Fikirler çiçek açar fakat hemen kurur, hatıralar yitirilir, umutlar asla gerçekleşmez, duygular vefasız çıkar. Koku alma, dokunma, duyma, görme, tatma duyulan kendi varlığımızın ve dünyanın zihnimizde yansıyan gerçekliğinin en sağlam kanıtıdır. İşte senin inandığın şey bu. İnkâr etme.”

Scotyo, mor akrepçik, nemli çamur sa^imı. Seni okşuyor, kucaklıyor, çekiyor ağırlığını.

“Evlerimizi terk e^ttik ve bu muazzam tavrın bedelini ödemeliyiz. Sürgün olmak, kökenlerimize saygı göstermenin en harikulade şeklidir.”

Dişsiz damakları karnından aşağı kayıyor.

“Sen zamanın ilerlediğine inanıyorsun. Her şeyin gelecekte olduğunu düşünüyorsun. Bir gelecek istiyorsun; geleceksizlik fikrine dayanamazsın. Sen bizim gibilere tirsat verilmesini hiç istemezsin; biz ki zamanın dağılıp parçalanmasına, sevginin en seçkin anına ulaşıncaya kadar her adımını

tekrarlamasına ve işte orada, yalnızca orada sonsuza dek durmasına muhtacız.”

Penisinin ateşli derisinde geziniyor dili; dişsiz damaktan seni hapsediyor; her şey yapışkan, nemli, açık; sinirlerinin toplandığı yere dokunuyor.

"Benim kadar uzun yaşamayacak olman ne kadar kötü, düşlerime giremeyecek olman ve beni benim kenemi gördüğüm gibi göremeyecek olman ne kadar acı, türbelerin önünde sonsuza dek secde halinde, krallann ölümünde sonsuza dek hazır bulunan, hâlâ inşa edilmeyi bekleyen saray koridorlannda deli bir kadın, deli, evet, deli ve ancak mevkinin ve deliliğin kanşmasıyla dayanı-labilecek bir kaybın ıstırabıyla sarhoş. Kenemi görüyorum, kendimi düşlüyorum, kendime dokunuyo^rum, yü^nldan yüzyıla, şatodan şatoya, mahzen mezanndan mahzen mezanna dolaşan kiallann annesi, tüm krallann kansı, hepsini görüp geçirmiş, nihayet yağmurlar ve sisli çayırlar içinde bir şatoya kapatılmış, güneşli topraklara düşmüş bir ruhun yasını tutan, yozlaş^^ kanırruzdan başka bir prensin ölümüne ağlayan bir kadın; k^^muş ve kamburu çıkmış, bir serçe kadar küçük ve ürkek, eskimiş bir oyuncak bebek gibi giyinmiş, kayışlan yıpranıp sara^mş gevşek bir elbise içinde, dişsiz damaklanyla sağır kulaklara fısıldayan bir kadın: ‘Önceki prensi unutma, Ti^^ bize hüzünlü ama iğrenç olmayan hatırasını bahşetsin ...' ”

Dilini rahat kullansın diye bacaklannı açıyorsun.

"Ona söyledim: Şerefine leke sürdürme, imparator olduğunu sakın unutma, hepsini diz çöktür önünde; hükümdar dediğin tebaasını gütmeyi bilir, oysa bir devlet başkanı yalnız kendi çıkarını korur; cumhuriyet dediğin üvey analık yapmayı bilir ancak, oysa krallık öz analıktır. Sen ve ben bu insanlann hem anası hem de babası olacağız, sahilden yukarı tırmanırken söyledim sana bunlan, Veracruz’dan avaya, M£xico’ya doğru, öbek öbek firavu-nincirinden sınırlan aşıp şiş karınlı, sıska ve çıplak çocukları, şal-lanna sarınmış, uyuşuk esmer kadınları, kaskatı, sessiz adamları gördüğümde. Biz onları öyle sevdik, sevmedik mi, Maxl? Hatırlıyor musun, M^l, Miramar'da perdelerin ardına saklanıp ağabeyinin askerlerinin isyankâr İtalyanlan önce dövüp sonra kurşuna dizmelerini seyrettiğimizi; hani Trieste’de hamile bir kadının cezasının infaz e^dilmesine izin vermiştik de ortalık kan gölüne dönmüştü. Söylediklerine göre doksan bin

Meksikalıyı öldürmüşüz. Onların anası babası bizdik. Adları yoktu. Sadece senin ve benim adımız vardı bu adsız ülkede. Ama şimdi, sevgili Maxl, şimdi seni hayal ederken yalnız ve kuşatılmış, uzakta, ölü, bağırmak isterdim: Pannağımızı bile kımıldatmadan öldürdükle^miz adına, biz Miramar ve Chapultepec'te dans ederken ölenler adına, sana göstermediğimiz merhamet adına, bize merhamet et! Merhametinle cezalandır suçlarımızı. Senin merhametin işkence olsun bize. Bağışlamanın daya^nılmaz aşağılamasıyla kes, parçala bedenlerimizi. Bize şehitliği nasip eyleme. Bunu hak etmiyoruz. Hayır, hak etmiyoruz. Meksika'nın kurbanlan biz miyiz, Maxl, sen ve ben ve tüm atala^mız, bu yerli ülkesini ilk fetheden ve en sonunda krallık soyunu burada tüketen Flaman, Avusturyalı, İspanyol kanından krallann hepsi? Hayır, ne olursa olsun, neticede hepimiz Meksika'nın çocuklarıyız ve Meksika'nın sevgisinin ölçüsü intikamdır. Tepede çanlar çalıyor. Onları duyuyor musun, Maxl? Meksika güneşlinin kükremesini, silahların feryatlannı, dua edenlerin iç çekmelerini, kupkuru toprağın titreyişini neden bastırmaya çalıştıklarını anlayamıyor musun? Sevgilimin bedenini geri verin bana!”

Sessizlik takip ediyor bunu. Kişileşmiş sessizlik. Fışkıran acı süt; ölüm t^^^an. Yaşlı karnın ağzı seni tutuyor, salya ve ersu-yu kanşıyor ve şimdi bu kanşan sıvıları dudaklarından geri gönderiyor geldikleri yere, kafesteki bir hayvanın ritmiyle inip kalkan tüke^niş hayalarına; onlan göğe çeviriyorsun.

"Bunun hiçbir karşılığı olamaz, oğlum. Gerçek bir armağanın onu dengeleyecek bir eşi bulunmaz; hakiki bir armağan tüm mukayeselerin ve t^n bedellerin üstündedir. Bize bir imparatorluk verdiler; sadece ölümle, sadece çü^^^a karşılığını verebilir miyiz? Zavallı ben, kaybettiğim şeyi bulmak için gel^rn Bir kez daha daldım bu lanetli ormanlara. Yeni dünya^^ haritasının bana reh-herlik etmesine izin verdim, böcekler ve oklardan oluşan bu haritanın, bilinen dünyadan aynlm^nızı sağlayan ve kimsenin bizim üze^mizde hak iddia edemeyeceği yere, bakir ormanın kalbine, piramidin kendisine gitmemiz için bize yol gösteren hari^^^.” Güneşin altında nefes nefese kerpiç duvarın dibine yatıyorsun.

“Ama hepsi boşunaydı. Benim yerim çoktan alınmıştı. Başka bir kadın duruyordu piramidin basamaklarında. Yerli bir kadın. Yeşim taşı ve turkuvazdan kolyeler takıyordu, elinde taştan bir hançer vardı. Onu tanıdım;

Novara adlı gemiden indiğimde bana bu armağanı, bu tüyden maskeyi veren kadındı o. Merdivenin gözenekli taşlarının üstünde yürüyordu ve ayak bileklerindeki pranga yaralarını görebiliyordum. Birini beklediğini biliyordum -belki başka bir adamı- ona ikinci bir kez rehberlik etmek için. Yenilgiler ve zaferler, orman ve deniz, ova ve volkanda geçen sonsuz yolculuğu tekrarlamak için. Ona acıdım. Haritasını geri verdim. Şimdi buradan kaçmak için onu yeniden yapmalı^m, unutmak için, beni bekleyen alacakaranlığa geri dönmek için ... sisler içindeki şatoya..."

İçeri soluk soluğa bir haberci giriyor ve kanlar içinde yüzüstü yere kapaklanıyor.

"Şimdi dinlen. Söylediğim her şeyi unutacaksın. T^rn söylediklerim dün söylenmişti."

Yaşlı kadın, Veracruz dağlanndaki kampmıza az önce gelmiş olan yaralı adamın nefes alıp verişini taklit ediyor, bu sırada sen de yavaşça ayağa kalkıyorsun, pantolonunun fermuannı çekiyorsun; parmaklarını saçlannın arasında gezdiriyorsun, ayağınla dağıtıyorsun gece yanan ateşin kalıntılarını: Küllerden bir piramit. "Her birimizin hakkı vardır mezara bir sır götürmeye." Tutsağı askerlerin gözetimine verdikten sonra gece boyunca hipnotize edici bir şekilde aynı kaseti çalan, bir cenaze davulunun aralıksız sesini yineleyen pilli teybi kapatıyorsun. Yakalandığı sırada yaşlı kadının üzerinde olan tek şey bu teyp. Bir mesaj duymayı bekliyordun, bir şifreyi çözmeyi, onu ima eden bir şeyler bulmayı. Yalnızca matem davulunun sesi kayde^^^ bir kaset. Boşuna arıyorsun transa girmiş kadının senin gözlerinin önünde kulübenin içinde yaptığı kumaş parçasını - onun dediği gibi, orm^anın haritası, diyemiyorsun.

Bahçeye çıkıp değerli zamanını duvann dibindeki çöpleri kurcalamakla harcıyorsun. Beyhude. O kumaşın tam tasarımını hatırlayabilseydin... Hiç kuşku yok ki basit bir av haritasıydı, ortasına örümcekler yerleştirilmiş, renkli tüylerden oluşan bir kompozisyon, yönler oklarla gösteriliyordu. Boşa zamanını harcadın. Kolların iki yanına düşüyor. Bahçeden çıkıyorsun ve bu sabah, soluk soluğa ve yaralı olarak kampa gelen haberciyi soruyorsun.

Haberci gölgede samandan şiltenin üstünde yatıyor. Ona verdiğin sukabağını ağzına götürüp beceriksizce içiyor içindekini. Piramidin içine gizlenen silahların sayılması emrini verdiğin için önceki gece El Tajın şehrine gittiğini söylüyor. Orada kınaya yakalanmış ve geceyi Totonac Tapınağı'nın çatı çıkıntılarının altında geçirmeye karar vermiş. Çok dikkatli bakılmazsa yoğun bitki örtüsüyle piramidin cephesinin özenli kaba^malannı ayırmak hiç kolay değildir. Onnanın gölgeleri ve taşın gölgeleri ayrılmaz bir mimaride birleşirler. İnsan kolayca aldanabilir. Ama yemin ediyor tapınağın cephesindeki açıldıklardan birine dayandığmda, altına sığınabileceği bir çatı çıkıntısı ararken, el yordamıyla ilerlerken bir yüze dokunduğuna.

Hemen elini geri çekmiş ama sonra korkusunu yenmeyi başarmış ve hep kemerinde taşıdığı el fenerini çıkarıp duvann üstünü araştırmaya başlamış. Fener önce tapınağın azametli kenar süslerinden başka bir şeyi aydınlatmamış. Ama daha sonra, alınlığın oyuklanndan bir tanesinde, büyük ihtimalle krallar için havadar mezarlar olarak yapı^Mş olan bir yerde görmüş aradığı şeyi. Orada tuhaf bir beden bulmuş, zamanın ve kurtların kemirdiği bir beden; çok yaşlı, belki yüz yaşında bir beden, pamuk ve incilerle doldurulmuş bir sepetin içine yerleştirilmiş; erimiş, yok olmuş bir ve iki tane açık, siyah camdan göz.

Daha yakından bakmak istemiş; futınada ıslanmış ve böcek-lerce kem^^nış pelerini kaldırmış ama iki olay dikkatini dağıtı-vermiş: Arkasında, şimşeklerle aydınlanan yerde genç bir yerli kız görmüş, kızın sakin bakışlan ve dövmeli dudaklan varmış, yalınayakmış, hüzünlüymüş, süslü giysileri varmış, ayak bileklerinde pranga izleri varmış; s^iki birini bekliyormuş gibi piramidin dibine o^^muş, öylece duruyormuş: Elinde bir kumaş parçası varmış tüylerden ve okiardan oluşan, ayaklannın dibinde ölü kelebeklerden bir ha^ varmış; aynı anda şaşırtıcı bir şey olmuş, orm^anın içinde ileriyormuş gibi görünen bir davul sesi işi^lmiş, gelecekteki ya da geçmişteki bir idamı ilan eden bir davul; düş göbekte olduğunu sanmış; otlar iki yana ayrılmış ve bir cenaze kafilesi görünmüş, kafilede yürüyen insanlar başka bir devirdenmiş, ak başlıklı rahibeler, koyu kahverengi kukuletalı cüppeleri içinde keşişler, yanan mumlar, dilenciler, işlemeli giysiler içinde hanımefendiler, kolalı ve kırmalı yuvarlak yakalan olan eski tip yelekler giymiş soylular, göğüslerine Davud Yıldızı iliştirilmiş esirler, Arap gibi görünen başka esirler, teberdarlar, içoğlanlan, omuzlannda

çubuklar taşıyan işçiler, fenerler ve murnlar. Bizim haberci pek telaşlanmış; el fenerini söndürmüş ve koşmaya başlamış. Davul sesini aynı anda ateşlenen birkaç silah sesi bastı^ış. Haberci omzunda ve kolunda bir batma hisset^rniş. Kampa ulaşmayı nasıl başardığını bilmiyormuş.

Daha sonra birkaç emir veriyorsun, öğle yemeğini yiyorsun ve geceleyin bizi geçidin öbür yanına ulaştıracak asma köp^eri denetliyorsun, düşmana yan tarafından saldıracağız, sonra orına-nın içinde gözden kaybolacağız. Sadece geceleri saldınyoruz. Gündüzleri çarpışmaya hazırlanıyoruz, onnanın içine de saklanıyor ya da halkın arasına kanşıyoruz. Hepimiz bu bölgede yaşayan insanlar gibi giyiniyoruz; bukalemun gibiyiz. Yiyip içiyoruz, uyuyoruz, sevişiyoruz, nehirde yıkanıyoruz. Bizi yok etmeye çalışıyorlar ama bunun için ormanı, nehirleri, geçitleri, hatta harabeleri, bütün yeryüzünü ve göğü yok etmek zorundalar.

Yasal rejimin başkanı ailesiyle birlikte öldürüldükten sonra ağabeyin askerî rejimin başbakanı olmayı kabul etti, senden de ona katılmanı rica etti. Özgürlük, egemenlik, kararlılık; boş sözler bunlar, eski başkanın hayatına mal olmanın ötesinde hiçbir anlamı yok bu sözlerin ... Gerçekleri görmeliydin. Darbe sonrası kurulan hükümet, düzenin koru^nası, barışm ve ref^^ garanti altına alınması için Kuzey ^merıka Ordusu’nun müdahale etmesini istemişti. Dünyanın iki karşıt kutba ayrılmış olması hepimizi nükleer savaştan kurtarmıştı. Ulusal Saray'daki bürosunda ağabeyin sana bunları söylüyordu bir dizi televizyon ekranım açan düğmelere bastığı sırada. Bir panel boyunca dizilmiş on kadar cihaz vardı; puslu aynalarından geçen sahneleri ağabeyin ağdalı sözcüklerle açıklıyordu sana. İşte vahşi gerçeklik buydu: Ulkenin kaynaklan yüz kalyonu aşan nüfusu doyurmaya yetmiyordu; tek gerçekçi politika kitle katliamlan yapmaktı; insan kurban etmenin tekrar dini bir zorunluluk olarak kabul edilmesini sağlamak için toplu beyin yıkamaya ihtiyaç vardı; Aztekler'deki yürek sökme geleneği Hıristiyan geleneğindeki kurban edilen Rab imajıyla birleştiril-meliydi: çarmıhta kan, piramitte kan; bak, dedi, aydınlanmış ekranları göstererek. Teotihuacan, Tlatelolco, Xochicalco, Uxmal, Chichen-Itza, Monte Alban, Copilco; hepsi de tekrar kullanılmaya başladı. Gülümseyerek belirtiyor ekrandaki her programın farklı bir izahı olduğunu; halkla ilişkiler uzmanları uygun yorumcuları kumazca dağıtmışlardı on iki kanala, böylece törenlerin sportif, dini, eğlenceli, ekonomik, siyasi, estetik ya da tarihsel özelliklerine

daha iyi vurgu yapılıyordu; bir spiker, heyecandan kısılmış sesiyle Teo^uacan ve Uxmal arasındaki yarışmanın sonuçlarını veriyordu: Bu takım şu kadar yürek, karşı takım da neredeyse aynı sayıda; diğeri, tatlı bir dille geçen yılın süpermarketleriyle kurban etme yerlerini karşılaştınyordu; bazı canlann kurban edilmesi, ölümden kurtulmuş Meksikalılann beslenmesine doğrudan katkıda bulunacaktı; daha sonra hepsi yüzünde aynı gülümsemeyle tipik bir orta sınıf ailesi çıktı ekrana, katliamlardan yarar görmesi beklenen kimseler; üçüncü bir spiker öve öve bitiremedi bayram kavr^^^, eski birleştirici bağlar yeniden elde ediliyordu, bu kurban törenleri insanlarda paylaşma hissi yaratıyordu; bir başkası ciddi bir ses tonuyla dünyadaki durumdan bahsediyordu, zalimlik ve dökücülük sadece Meksika halkına özgü uğursuzluklar değildi, tüm uluslar aşırı nüfus artışı, kıtlık ve enerji kaynaklarının azalmasından ortaya çıkan sorunları benzer şekillerde çözüyorlardı. Meksika'nın tek yaptığı kendi duyarlılık-lanna, kültürel geleneklerine, ulusal mizacına en uygun çözümü tercih etmekti; taştan bıçak Meksika'nın gururuydu; güzide bir cerrah mağrur bir edayla anlatmaya başladı ötenazinin evrensel olarak kabul edildiğini ve isteyenler için -toplumun cahiiliği ve modası geçmiş bir erkeklik onuru kültü yüzünden ihmal edilen-kısmi ya da genel anestezi seçeneği bulunduğunu, vs.

Dehşetle izledin ağabeyinin bürosundaki dijital aynalardan yansıyan ölüm törenlerini. Meksika kurulduğundan beri milyonlarca insan bunun için mi doğmuş, düşlemiş, mücadele e^niş ve ölmüştü? Hayalinde başka puslu görüntüler oluşuyor, bu ceviz ve brokarla döşe^^^ büronun, volkan taşı ve granitten bu sarayın ekranlannda titreşen görüntülerin üstünde, bu saray ki kalıntılan üzerine kurulmuştu kanlı ^ankuşu şam^ Huitzilopochtü'^n tapınağının, Aztek iktidannın tahtı olan bu meydanın üstüne inşa edilmişti: Yılanlı duvar kalıntılan e kurulmuştu büyük bir Katolik katedrali; kafatası duvan kalıntılan üstüne yapılmıştı İspanyol fatihlerinin evleri; belediye sarayının temellerinin altında kuş ve hayvan avlulanyla, albino, kambur, cüce salonlanyla, gümüş ve altınla kaplanmış odalanyla Moctezuma'nın fethedilmiş sarayı yatıyordu. Tüm felaketlere karşı inatla mücadele edenlerin, her yenilgiden sonra bir daha ayağa kalkanlarm görüntüleri bunlar. Zavallı halkın; durduğun yerden hareket etmeden bu titrek ekranlarda yeniden yaratabiliyordun onlan; dışarıda, büronun kalın perdelerinin ardında, doldurulmuş lagünün yosunlan üstüne yapılmış

meydanda ise güçlünün zaferlerine, tüm tarihsel, coğra-fik ve ruhani yazgılar adına Meksika'ya dayatılan kötülüklere karşı yürütülen tüm mücadelelerin görüntüleri; televizyon ekranı ve meydan: Tenochtitlan'ın iktidanna boyun eğmiş bir halk, sahilde alev alev yanan topraklanndan ^^^müş, ve^^h tropikal vadilerini terk e^niş, sürülerini otla^ikian ovalardan, yükseklerdeki serin ormanlardan çıkartılmış, sırf doymak bilmez Aztek teokrasisini besleyebilmek, o kan dondurucu ölen güneş ve çiçekler savaşı bayramlarına kaynak sağlamak için; ekran ve meydan. Kölelerin gözlerinde yaşayan yok edilemez düş, .ı^^ksever kurucu tan-n, lüylü Yılan, Doğu'dan geri gelecek, banşın, emeğin ve kardeşliğin altın çağını yeniden getirecek; ekran ve meydan: Quetzal-coatl'ın dönüşünün beklendiği günde suyun üstünde yürüyen evlerden at üstünde maskeli tannlar indi, ^^aklannda ateş, dişle-rinni arasında kül vardı, kana bulanmış bir tann olan Mesih adına yeni bir tiranlık getirdiler, sığır gibi damgalanan bir halk, büyük malikanelerin köleleri, Ispanya'nın geçici ihtişamını besleyen altın madenlerinin derinliklerine zincirlenmiş mahk^inlar, neticede, dilenciler hem fetheden hem fethedilendi, mağrur fatih ve düşmüş prens; ekran ve meydan: Direngen bir hayal, cellat ve kurban, İspanyollar ve yerliler, beyazlar ve bakır re^kiiler, yeni bir halk, esmer bir ırk; babalanmızın yok etmeye çalıştığını biz korumalıyız; bilinmeyen bir babadan ve lekele^nmiş bir anadan do^na öksüz bir halk, fahişeler kraliçesinin oğullan; iki dünyanın iyi yan-lanm koruyacağız; hakiki bir yeni dünya, Yeni İspanya, tarihin günahlan tarafından kurtanimış Hıristiyan Kurtarıcısı, efsanenin uzaklığıyla özgürleşmiş Tüylü Yılan, soyu karışık bir halk, yeni, özgür bir toplumun kurucuları; bağışlanan baba, annan anne; ekran ve meydan: Yeşil, beyaz ve kırmızı bir bayrak, özgürleştirici!^ rin mağlup ettiği muzaffer bir halk; doymak bilmez melezler, hırslı Uderler, yağ bağlamış din adamları, tüylü üç köşeli şapkalar, geçit yapan süvariler, parıldayan kılıçlar, faydasız yasalar, bildiriler, söylevler cumhuriyeti; boş sözlerden ve mukavva madalyalardan bir çığ gömüyor aynı paçavralar içinde, ayru esaret altındaki, sonsuza dek köleliğe mahkûm, vergilere boğulan, kurban edilen halkı; ekran ve meydan: Yabancı bayraklar, yıldızlar ve çizgiler, Napoleon'un üç renkli bayrağı, iki başlı Avus^^a kartalı, taçlı Meksika k^^ih, işgal e^^^, aşağılanmış, kötürüm bırakılmış bir ülke; ekran ve meydan: Yenilmez bir rüya, ölümü yenmek için hayatını feda etmek, Churubusco ve Chapultepec'te Yankee'lerle savaşmak için hiç malzeme yok, Fransızlar tüm köyleri yaktı ve bulduğu herkesi esmer, inatçı bir yerli, korkunç çünkü bir

halkın tüm rüyalanna ve kabusl^rna sahip, sarışm ve şüpheci bir prensin karşısında, Prens de bir o kadar korkunç çünkü bir hanedanın tüm hastalıklarını ve kuruntularını taşıyor; ekran ve meydan: Muzaffer halk bir kez daha ye^hyor, bayraklan düşüyor, yalınayak asker büyük malikanelere geri dönüyor, yaralı askerler şekerkamışı değinenine; kaçan yerliler mülklerini yitirecekler, yok edilecekler; içimizden çıkan tiranlar dışarıdan gelenlerin yerini alıyor; meydan ve ekran: Tüylü şapkalar, altın sırmalar, vals yapanlar, hiç başımızdan eksik olmayan diktatör baruttan bir tahtın üstüne, bir tiyatro perdesinin önüne oturuyor; ihtiyar bilginlerden, zengin toprak ağalanndan ve pudralı generallerden bir saray eşrafı; meydan ve ekran: İktidardan daha ikna edici düşler, cephe düşüyor makineli tüfek ateşi altında, süngüler yırtıyor perdeyi, geniş sombrerolan ve göğüslerine çaprazlama asılmış fişeklikleriyle adamlar çıkıyor ardından, Morelos'un ateşli gözleri, Sonora'nın kısılmış sesleri, Durango'nun nasırlı elleri, Chihuahua’nın tozlu ayaklan, Yucatan'ın kırılmış ^maklan, bir çığlık bir maskeyi parçalıyor, bir şarkı diğer maskeyi, bir kahkaha diğer ikisinin altındaki gerçek yüzümüzü saklayan üçüncü maskeyi parçalıyor, üzerinde kurşun de^deri olan kerpiç duvarda sahici yüz ortaya çıkıyor; çıplak, tarihlerden önce çünkü yü^ılardır düş görüyor, kendi tarihinin zamanını bekliyor: Kemikten ayrılmaz et, aynlmaz somurtmakla gülümsemek; hassas ^h^^rnül, zalim merhamet, ölümcül dostluk, doğrudan doğruya hayat, tüm zamanlanın bir, geçmişim şimdi, geleceğim şimdi, bugünüm şimdi, ne tembellik, ne nostalji, ne kuruntu, ne uğursuzluk: Ben tüm ^^Herin halkıyım ve tek ısranm -zorla, nazikçe, zalimce, şefkatlice, kardeşçe, yaşamla, ölümle- her şeyin ayru anda olması, bugün; bütün tarihim, ne dün ne yarın; ebedî zamanımın bugün olmasuu istiyorum, bugün, bugün, bugün, bugün istiyorum aşık olmayı ve bayram etmeyi, yalnızlığı ve paylaşmayı, cenneti ve cehennemi, yaşamı ve ölümü, bugün, başka maske istemem, beni olduğum gibi kabul et, yara kabuğundan ayrılmaz, feryatlanm kahkahalanm-dan ayrılmaz, çiçeğim bıçağımdan ayr^naz; ekran ve meydan: Kimse bu kadar uzun zaman beklemedi, kimse bu kadar uzun süre hayal etmedi, kimse bu kadar çok mücadele etmedi uğursuzluğa karşı, tembelliğe karşı, başkalannın onu mahkûm etmek için kullandıklan cahilliğe karşı, kimse direnmedi bu doğaüstü insanlar kadar, onlar ki çoktan ölmüş olmalıydılar Meksika'nın yaralı gövdesine tiranlann dayattığı adaletsizlik, yalan ve aşağılama yüzünden; ekran ve meydan: Hepsi bunun için miydi, soruyorsun kendi kendine, binyıllar boyu mücadele, aa ve baskıya karşı

isyan, yüzyıllar boyunca yenilginin yenilmezliği, kendi küllerinden tekrar tekrar doğan bir halk, hepsi böyle bir son için miydi; kökenlerin törensel imhası, başlangıçlarındaki sömürgeci baskılar, sonuçta ise beyaz bir yalan... yine mi?

Ağabeyin yüzündeki ifadeyi gördü ve seni uyardı: Direnmek boşunaydı, kahramanlığın kimseye faydası yoktu; birkaç tane baldın çıplak gerilla hiçbir zaman yenemeyecekti dünya üzerindeki en güçlü orduyu; düzene ve istikrara ihtiyacımız vardı, çağdaş dünyamızın gerçekliklerini kabul etmek zorundaydık, Anglosakson demokrasisinin hamiliğiyle yetinmeliydik, karşılıklı olarak birbirimize bağımlıydık ne de olsa, kimse yar^^^rnza gelmeyecekti, karşıt kutupların etki alanlan kusursuz bir şekilde tanımlanmıştı, ABD, SSCB, Çin, Arap Yarımadası, bırak artık şu modası geçmiş fikirlerini, dünyada yalnızca dört güç var, evrensel hâkimiyet hayalini kabullenecek ve yırtık pırtık milliyetçiliğimizi artık rafa kaldıracağız ...

Başbakanın masasının üstünde duran kâğıt kesme bıçağım aldın ve onun karnına sapladın; ağabeyin bağırma fırsatı bulamadı, ağzından köpüklü kanlar fışkırdı, sesi boğuldu; bronz hançeri göğsüne, s^ına, yüzüne sapladın; ağabeyin rengarenk düğmelerin üstüne devrildi ve ekranlardaki görüntüler kayboldu, aynalar bir kez daha puslanmıştı.

Soğukkan^ikla bürodan çıktın, dostça veda ettin sekreterlere: Ağabeyin hiçbir nedenden dolayı rahatsız edilmek istemiyordu. Yavaşça yürüdün Ulusal Saray'ın koridorları ve avlulan boyunca. Diego Rivera’run duvar resimlerinin karşısındaki orta avluya geldiğinde merdivenlerde bir an durdun. Askerî Cunta resimlerin üstlerinin tahta perdeyle kaplanmasını emretmişti. Acilen restorasyon gerektiğini bahane etmişlerdi bunun için.

Gözlerini açıyorsun. Etrafindak.i gerçek dünyayı görüyorsun ve anlıyorsun o dünyan sen olduğunu ve onun için savaştığını. İlk kez dövüşmek zorunda kalmıyoruz. Gülümsemen kayboluyor. Belki de son kez gülümsedin.

"Yaşlı kadını ne yapalım, komutarum?"

“Bilmiyo^rum. Buna vermek istemiyorum.”

"Bağışlayın efendim ama siz vermezseniz ^m verecek?” "Onu uzakta bir yere yerleştirebiliriz, yoldaş. Tenha bir yerlerde, iyi korunan bir eve. Tırnarhane ya da manastır nasıl olur, yoldaş?”

"Bu tip şeylere karar veren daha üst bir subay yok mu?” “Hayu; komutanım. Bunun için yeterli zaman yok.” “Haklısın. M^ıkûrnlara bakmak için fazladan adamımız olmadığı da bir gerçek. ..”

“Aynca, manevra kabiliyetimizi sınırlıyorlar."

“Ve örnek olmalı, yoldaş, örnek olmalı. Elbette bir casustu, düşman casusuydu. Burası onun ülkesi değil.”

"Çok iyi. Bugün kurşuna dizin. Şurada, kulübemin arkasındaki duvann önünde."

“Şimdi ne yapıyor?"

"Parmağıyla tozun üstüne isimler yazıyor."

"Ne isimleri?'

“Yaşlı fahişelerin isimleri: Juana, Isabel, Carlota...”

Güneşin altında yerli kulübesine geri dönüyorsun. Merak ediyorsun her sabah ortaya çıktığında güneş acaba bizim ihtiyacımız uğruna ışığını mı feda ediyor, yoksa o ışık, bir şekilde kendi-

sine yeterliyken, bizim donukluğumuzu göz önüne çık^armak için şeffaflığını mı harcıyor. Ama ışık bedenlerinize biçim ve gerçeklik veriyor. Bu kabustan kurtulmalısın. Işık sayesinde biliyoruz kim olduğumuzu. O olmasaydı antenleri icat etmek zo

runda kalacaktık, dokunmak ve tanımak istediğimiz bedenleri böyle algılayacaktık. Bir hayaleti kurşuna demenin mümkün olup olmadığım düşünüyorsun. Daha fazla kand^rnyorsun kendini, paçavralar içindeki yaşlı, sakat, kolsuz ve bacaksız kadının gözlerini, incinebilir kuvveti ve zalimce şefkati olan kraliçenin gözlerini daha önce nerede gördüğünü biliyorsun. Kabusun yine çağınyor seni; sen de o resmin içindeydin...

Duruyorsun. Kulübe kapısının y^nda dümdüz ve gergin (bundan eminsin) bir teni olan, dudakları dövmeli, ayak bilekleri yaralı, genç bir yerli kız var; hünerli elleriyle huzur içinde tüylerden yapılma tuhaf bir kumaşı söküyor. Onun yanında bir asker gitar çalıp şarkı söylüyor. Kıza yaklaşıyorsun. O anda bombardıman tekrar başlıyor.

Hafif metalden yapılan dog yani misket bombası, yere düşmeden ya da yere çarpınca patlayan bir ana bombadan oluşur. Ana bombanın içinde üç yüz tane metal top bulunur, her biri tenis topu büyüklüğündedir, ana bombanın bağrından koptukları zaman her yöne da^rlar, bazılan hemen patlar, bazılarıysa bitki örtüsünün ya da tozlann altında pusuya yatıp ayağını, kolunu, başını uçurmak için ona ilk dokunacak çocuğu ya da kadını bekler. Erkeklerin hepsi dağlardadu.

Requiem

Kısa zaman önce korkunç ağnlann pençesinde kıvranmaya başlamıştı.

Yaralardan beşi patlamıştı; saraydaki rahibeler onlara yara diyordu Kral'ın acıl^anru Mesih'in acılanna benzetmek için; Felipe de kabul etti bu küfrü Tanrı’ya olan açlığı namına. Sağ el ayasında bir yara, aynı eli^b işare^armağında üç tane daha, sağ aya-ğ^ının parmaklanndan birinde de sonuncusu. Bu beş cerahatli nokta gece gündüz işkence ediyordu ona; çarşafların değmesi bile dayanılmaz bir acı veriyordu. En sonunda yaralan iyileşti ama ^artık tamamen kaybe^^şti hareket etme kabiliyetini. Dört rahibe tarafından nöbetleşe taşınan bir tahtırevanda götürülüyordu gideceği yere. Senyor bu konuda uyardı Başrahibe Milagros'u:

“Bu manastıra giren hiçbir şey tekrar dışarı çıkmayacak; ne insan, ne para, ne de sır. Dört tane sağır dilsiz uşak tarafından taşınmayı da seçebilirdirn ama sen ve hemşirelerin de böyle olacak-sımz, Milagros, gördüğünüz ve duyduğunuz her şeye karşı sağır ve dilsiz olacaksınız."

Onu bir kez daha taşımalarını istedi şapelin karanlık köşesine, Deli Hanım diye bilinen annesi orada bir duvann içindeydi; sordu ona:

"^Ane, neler yapıyorsun?”

Başrahibe Milagros, hemşireler Angustias, Caridad, Ausencia, hepsi korkuyla diz çök^er ve fısıltıyla dua etmeye başladılar tuğlaların arasındaki ar^^^^ b^^kıannda dedikoducuların ve laf Çıyanların hakkında bir sürü iddia ortaya at^an yaşlı Kraliçe’nin gözle^rini görünce; denilene göre Tordesillas Şatosu’ndaki mutlak inzivasına geri dökmüştü, canlı canlı gömdürmüştü kendisini sevgili kocasının cesedinin yanı başına, Guzman'ın komutasında şapelde gerçekleştirilen vahşi katliamda kazayla öldürülmüştü, gaz çıkartan cüce ve aklını yittirmiş Budala Prens’le birlikte yeni dünyaya kaçmıştı. Şimdi onun sesini duyuyorlardı:

“Ah, oğlum, ne kadar a^kılca davranıyorsun duvarlann koruyuculuğunu hiç terk etmemekle, engin imparatorlu

ğundaki topraklarını görmek için denizleri geçmemekle. Hiç kimse, bizim soyumuzdan gelen hiçbir hükümdar ayak basmadı yeni dünyanın sahillerine: Onlar benden daha ihtiyatlıydılar. Ama içine düştüğüm muammayı anlamalısın oğlum: Güneş gibi sanşın olan yakışıklı kocam ikinci sıraya düşmüştü; imparatorun, yani Maxl'ın ağabeyinin gölgesi altında yaşıyorduk Viyana'daki sarayda; baloların ve saray adabımuaşeretinin manasızlığı içinde, imparatorluk masasından düşen kırıntılarla yaşıyorduk, daima ikinciydik, hiç birinci olamadık, basit delegelerdik orada, Avusturya'nın gücüne boyun eğmiş, kurtanlmamış ve isyancı İtalya'da hakiki iktidarın Milano ve Trieste'deki temsilcileri. Nasıl direnebilirdik duyduğumuz siren şarkısına? Bir imparatorluk, bizim kendi imparatorluğumuz, Meksika'da, kraliyet so^yundan gelenler tarafindan keşfedilmiş, fethedilmiş, kolonileş^^imş olan ülkemiz ama kraliyet soyundan hiç kimsenin ayaklan batın^mşti Veracruz sahilinin kumlanna. Maxl, Maxl, ensestle devam eden nesillerin zehri toplanmıştı sende, sevgilim, soydan gelen özellikler, öne bir alt-çene, narin kemikler, kalın ve aralık dudaklar: Aynca mavi gözlerin ve san sakalın sana bir tanrı görünümü veriyordu; ama bir oğul yapamadın. Miramar'da o gece söyledim sana, madem çocuklan-mız olmuyor, bir imparatorluğumuz olsun o zaman. İyi yürekli Meksikalılar bize bir taht verdiler; bu halk için iyi ebeveynler olacağız; ama imparator, yani se^in ağabeyin bizim yardımımızı reddetti: Seni kıskanıyor; Bonaparte'ın yar^^^M kabul etti bizim yerimize; onun birlikleri bizi koruyacak bize karşı ayaklanan bir avuç asiden. Novara adlı gemiden inip alev alev yanan tropikal iklimde ilerledik, gökyüzü akbabalarla doluydu, orman papağanlarla kaynıyordu, her yanda vanilya, orkide ve portakal kokusu vardı, çorak ovaya tıkandık, tıpkı Kastilya'daki bu ovaya benziyor, oğlum, atalanmızın gücünün kaynağındaki yere, fethedilmiş şehrimize, Meksika, isyancı ^^e, Meksika: Eski bir efsane, Maxl,

beyaz san saçlı ve sakallı t^m, Tüylü Yılan, iyiliğin ve ban-

şın tannsı; ama onlar bizi istemiyorlar, oğlum, bizi kandırdılar, oğlum, ölümüne savaştılar bizimle, ormanın, dağlann, ovanın içinde kayboldular, gündüzleri amele, geceleri askerdiler, saldırdılar, kaçtılar, pusuya yattılar, yalınayak yerlilerden oluşan görünmez bir ordu; rehineler aldık, köyleri yaktık, asileri kurşuna dizdik, kadınlan astık; hiçbir şey boyun eğdiremedi

onlara, Fransız ordusu bizi terk etti, önce onlarla birlikte kaçmak istedin ama bizim hanedanımızdan bir kişinin asla böyle korkakça kaçamayacağını söyledim sana, Paris'e gidecektim, Roma'ya gidecektim, Napoleon'u zorlayacaktım sözünde durması için, Papa'yı zorlayacaktım bizi koruması için; benimle alay ettiler, beni aşağıladılar, bunun üzerine delirdim, beni zehirlemeye kalktılar, Vatikan'da bir gece geçirmeme izin verdiler, San Pietro'da uyuyan ilk kadın oldum, sonra Co-mo Gölü'ndeki vill ^^a gibini, senin mektuplannı aldım, M^, bir başına, terk edilmiş olan senin mektuplannı: Eğer Tann sağlığının düzelmesine izin verirse, eğer bu satırlan okuyabilirsen, anlayacaksın sen gittiğinden beri zorlukl^arın tokadım yüzümde nasıl patladığıru, art arda gelen darbeleri. Talihsizlik peşimi bırakmıyor ve tüm umutla^^ yıkıyor. Ölüm tek çare artık. Çevremiz sanldı. İmparatorluk habercileri gözlerimizin önünde nehrin karşısındaki ağaçlara asıldı Cumhuriyetçiler tarafından. Avusturyalı süvariler yardı^^nıza gelemedi. Cephanemiz ve erzakımız tükendi. İyi yürekli hemşireler Komünyon ekmeği hamurundan ya-pı^Mş küçük eikmekler getiriyorlar. Katırlan ve atlan kesip yemeye başladık. Son sığına^mız Haç Manastın'nda yaşıyoruz. Kulelerine çıkıldığı zaman Queretaro şehrinin manzarası görülebiliyor. Daha ne kadar dayanırız bilemiyorum. Yenilen ama şerefine leke sürdürmeyen bir hükümdar gibi son vereceğim hayatıma. Elveda, sevgilim. Ona cevap verdim: Zavallı meleğim, hiç durmadan seni düşünüyorum hayatımızın en güzel yılla^^ hatıralanyla dolu bu toprakta... Burada her şey bana seni hatırlatıyor; şu pek sevdiğin Como Gölü tüm mavi berraklığını gözlerimin önüne seriyor, her şey daha önce olduğu gibi; senin orada olman dışında, öyle uzakta, öylesine uzakta... Mektubum çok geç yerine ulaştı, oğlum; mermiyle doldurulan beden, kurşuna dizildiği duvarın dibinde sarsılarak reddetti ölümü. Bir asker yanına yakl^tı ve göğsüne s^tığı bir me^rrniyle acıl^ına son verdi. Siyah entarisi alev aldı. Bir vekilharç

hemen koştu üniformasıyla söndürdü ateşi. Cesedi bir manastıra götürüldü mumyalayıp ailesine geri gönde^ek için. Juarez'in ordusunun marangozu onu ömrü boyunca gö^e^^ti. Cesedin boyunu yanlış hesapladı. Onu Kampana Tepesi'nde Cumhuriyet Ordusu'nun cephane arabalanndan biri^nin ürtüne koydular, tabutu küçük geldi, ayaklan tabuttan dişan sarktı. Giysileri soyulup bedeni bir masaya yatınldi. Ama bisturiyi alıp göğüs boşluğunu açmadan önce uzun zaman beklemeleri gerekti. Manastırda hiç dezenfektan naftalin kalmamıştı. Bir şişe çinko klorit buldular. Bu sıvı

damarlanna zerk edildi. İşlemler üç gün sürdü. Gövdesine dört kurşun girmişti, üç tanesi sol göğsünden, bir tanesi de sağ meme ucundan. Beşinci bir mermi kaşını ve şakağım ya^nıştı. Bir gözü yuvasından çıkmıştı, sanki hayatı boyunca gözünü kamadan güneşe bakmıştı. Onun gözlerinin renginde gözler bulmak için kiliseleri araştırdılar. Her azize, her bakireye baktılar - hep kara gözler. Mavi kaçıp gitmişti o ülkenin bakışlanndan. Ona mavi kumaştan sefer entarisini giydirdiler. Belinden boynuna kadar bir dizi altın düğmesi vardı. Uzun poturu, kravatı, eldiven

leri. Geriye çok az şey kaldı. Belki hafif bir esinti. Boş gözyuvarla-nna kara camdan gözler yerleştirdiler: Kimse tanıyamazdı artık onu. Pis gazlar püskürdü aç^tıklarmda, kulaklanndan dahi

patır patır gazlar çiktı, yeşil köpükler dudaklannm arasından. Bedeni kaskatı kesilmişti. Göğsüne son mermiyi sıkan asker daha sonra kerpiç duvara yaslanıp sigara i^nişti. İki hafta sonra ceset siyaha döndü. Çinko zerk edilmesi saç kökle^ni harap etmişti. Tabutun camı altında onu t^^nak ^^^Mizdı -o kel kafayı, tüysüz çeneyi, sahte gözleri, önce şişip sonra pörsümüş eti- altın ma-dalyonlann üstünde bulunan imparator profilini. Yüz hatlan silinmişti. Sevgilimin yüzü yeni dünyanın sahillerine dökmüştü. Bedeni yeniden engin okyanusu geçti, bizi buraya getiren gemi No-vara'yla hem de. Kimse tanıyamadı onu. Ben de bir daha hiç göremedim. Bak bana, oğlum; dantelli bir elbise giydirilmiş, saçı ipek kurdelelerle süslenmiş o eski deli bebeğim ben, bir Belçika şatosuna kapatılmış, zaman zaman sisli çayırlardaki ağaçlarm altlannda bir ceviz, bir yudum taze su bulmak için kaçan; beni zehirlemek istiyorlar. Benim adım Carlota.”

O gün Senyor annesi Deli Hanım’ın nişinden büyük bir üzüntüyle ayrıldı; sessiz kalmalan için rabibeleri tehdit etmesine

gerek kalmamıştı; o dört tane kanı çekilmiş, korkudan sararmış yüze bir kez bakması yeterli olmuştu. Tahtırevanında onu tekrar yatak odasına taşıdılar ve yatağına yatırdılar. O da bu sırada karnının, kalçasının ve bacaklannın şişmesine yol açan ilk su toplamasının ağnlarını çekiyordu; ve bu hastalığa bitmek bilmez bir susuzluk, ıstıraph bir ateş eşlik ediyordu çünkü su toplaması kendisi için en faydalı olan şeyle sınırsız bir şekilde beslenmek ister: Su. O bu durumdayken krallığındaki asilzadeler tarafından imzalanmış bir belge geldi, kur^^Mar nedeniyle kraliyet hazinesinin acıklı

durumundan, işçi yokluğundan, yeni dünyadan gelen hazi-neleri taşıyan kalyonlara saldıran korsanlardan, Avrupa’nın kuzeyine yerleşmiş olan Yahudi ailelerin mali kurnazlıklarından söz ediliyordu.

Senyor ha^^^ elleriyle zorlukla emirler yazdı krallıktaki keşişlere, kapı kapı dolaşıp Kral’a sadaka dilenmeleri için. Bir Hı-ristiyana yaraşır tevazuunu kanıtlamak amacıyla Kutsal Perşembe’ de ayak yıkama ayini için şapele taşınmak istedi, yedi tane yoksul seçildi sürekli sarayın çevresinde duran ve saray yemeklerinin ar-bekleyen dilenci yığınlan arasından. Hareket etmek ıstırap veriyor olmasına rağmen bu tevazu ayinini yapmak için ısrar etti. Kutsal Perşembe sabahı   üstünde   yaklaştı yoksullara,

Hemşire Clemencia ve Hemşire Dolores ona destek oluyorlardı, yaralı elindeki nemli bez ve Hemşire Esperanza’nın tuttuğu su kabıyla yıkadı yara kabuklarıyla, kırbaç izleriyle, ete gömülmüş dikenlerle kaph ayakları. Her bir yoksulun ayaklarını yıkadıktan sonra, yine dizleri üzerinde eğilerek yıkadığı ayaklan öptü; sonra o yoksullardan birisi elini onun omzuna koydu; Senyor öfkesini bastırmaya çalışarak başını kaldırdığında Ludovico'nun bakışlanyla karşılaştı, eski ilahiyat öğrencisinin bıkkın, yeşil, patlak gözleri ona bakıyordu.

Felipe önce Ludovico'nun dizlerine sanlıp ağladı, dilencinin eli hâlâ Senyor’un omzunda duruyordu, korku içindeki rahibeler onlan seyrediyor, Piskopos da, tıpkı şapeldeki kabartmalar ve mezarlar gibi siyah tülle örtülü olan bir sunağın önünde ayine devam ediyordu. Sonra Senyor her şeyin yolunda olduğunu, telaşa kapılmamalannı ve konuşmalanna izin vermelerini gösteren bir işaret yaptı. Ludovico, başı Felipe’n^^^in hizasına gelinceye kadar eğildi.

“Dostum, eski dostum,” diye mınldandı Senyor. “Nereden geliyorsun?"

Ludovico şefkatle kanşık bir hüzünle baktı Senyor'a: ‘Teni Ispanya'dan geliyorum, Felipe."

“Demek kazandın. Hayalin gerçeğe dönüştü."

“Hayır, Felipe, sen kazandın: Hayalim bir kâbusa dönüştü ... Ispanya’da olmasını arzu ettiğin düzen aynen Yeni İspanya'ya taşındı; aynı katı ve

dikey hiyerarşi; aynı yönetim biçimi; güçlü olanın her türlü hakkı var ve hiçbir yükümlülüğü yok; zayıflann hiçbir hakkı yok ve her türlü yükümlülüğü var; beklenmedik konfor, iklim, soyların kanşması, cezalan^^lmayan adaletsizliğin baştan çıkartıcılığıyla zayıf düşmüş İspanyollarla dolu a^ik yeni dünya..."

“Öyleyse ne sen kazandın ne de ben kazandım, kardeşim, Guzman kazandı.”

Ludovico'nun yüzünde gizemli bir gülümseme belirdi, Felipe’nin yüzünü avuçlan içine aldı ve onun çukura kaçmış, bezgin gözlerinin içine baktı.

‘Ama Julian'ı gönderdim, Ludovico," dedi Senyor. “Guzman' ın yaptıklarını, tüm Guzman'ların yaptikla^m -becerebildiği ka-danyla-dizginlemesi için gönderdim onu."

"Bilmiyorum," diye başını iki yana salladı Ludovico, “gerçekten bilmiyorum.

“Kiliselerini inşa etti mi, resimlerini yapti mı, ezilenler namına konuştu mu?" diye sordu Felipe, sesindeki ıstirap her saniye artarak.

“Evet," diyerek bu kez başını salladı Ludovico. “Evet, sözünü ettiğin şeyleri yaptı: Yeni b^mden doğan evrenin bütünsel görüşünü sanata ve hayata aktarmaya yetenekli -onun bakış açısına göre- eşsiz bir yaratı adına yaptı hepsini.

"Ne yaratısı, ne koymuş bu yara^mn adım?”

“Barok deniliyor, bir anda gelişti: Öyle bir çiçek açtı ki gençliği olgunluğu, ihtişamı kanseri oldu. Tıpkı doğanın kendisi gibi boşluktan tiksinen bir sanat, Felipe: Gerçekliğin sunduğu tüm boşluklan dolduruyor. Uzatılması olumsuzlanması demek. Bu sanatın tek yaptığı doğmak ve ölmek oldu: Ortaya çıktığı gibi katılaştı ve seçtiği gerçekliği tamamıyla kucakladığından, tamamıyla doldurduğundan, genişleme ya da gelişme kabiliyetinden mahrum kaldı. Hâlâ bi^niyoruz bu birleşik ölüm ve doğumdan başka ölülerin mi yoksa canlılann mı doğabileceğini."

"Ludovico, beni anlamalısın, bana söylenilen hiçbir şeye inanmam, sadece okudukl^anma inanınm..."

"Öyleyse oku bu dizeleri."

Ludovico havı dökülmüş giysisinin içinden bir kâğıt çıkartıp Senyor'a verdi, o da kâğıdı açıp alçak sesle okumaya başladı:

Piramit biçimli, kasvetli, topraktan Bir gölge doğdu, Gök'e doğru uzandı,

Boş sütunlarm mağrur zirvesine Tırmanmayı düşündü Yıldızlar'a...

Ve sonra,

Ve uyanıklık taslayan Kral,

Gözleri açık.en bile uyudu.

O, kendi köpeklerinden tedirgin,

Başka bir zamanda pek yüceltilen hükümdar,

Ürkek bir geyiğe döndü,

Sakinliğin sesine,

En ufak ^^ultiya Kulak verirdi sade Atom gürültüsüne kadar,

Duyar en küçük sesi dahi

İçindeki keskin kulak

Tek tıkırtıyı kaçırmaz uyurken bile...

"Kim benim hakkımda böyle bir şey yazabilir? Kim cüret edebilir buna?"

"Rahibe Ines, Felipe."

Senyor titreyerek Ludovico'dan uzaklaşmaya çalıştı; onun yerine başı daha da sıkıca yerleşti dilencinin kucağına; sersemlemiş rahibeler iki kat daha hızlı dövmeye başladılar göğüslerini.

“Ines bu sarayın içindeki aynalı bir odada hapis, Ludovico, senin oğluna, Juan denilen taht hırsızına aşk zinciriyle bağlı.” “Dinle beni, Felipe, dudaklarıma yaklaş ... Sarayını işgal eden yığınlar tüm hücrelerin zincirlerini ve kilitlerini kazmalarla kırdılar; hücrelerde bulunduğuna bakmadılar bile, hücreden

hücreye koşarak, özgürsünüz! ’ diye bağırdılar.”

“O katliamın yapılması emrini ben verme^m, Ludovico, sana yemin ederim. Guzmân benim namıma yaptı her şeyi...”

“Bunun bir önemi yok. Beni ^nle: Senin hapsettiğin âşıklar sadece bir temizlikçi kız ile bir sahtekar, Azucena ve Catilinön; Ines ve Juan'la yer değiştirdikleri günden beri oradalar...”

“Sana inanmıyorum; böylesine adi hizmetçiler neden orada kalsınlar ve kim olduklarını göstermesinler?”

“Belki de tatsız bir özgürlük yerine esaret altındaki hazlan tercih ettiler. Bilemiyorum. Evet, biliyorum aslında: Üst sınıftan olma duygusunun zevki için, asiller gibi muamele gördükleri için kabul ettiler yerini aldıkları kişilerin kimliklerini... hem de ölüm pahasına.”

“Ya Ines? Ya Juan? Onlara ne oldu?”

“Onlar benimle birlikte kaçtılar. Kılık değiştirip Guzman’ın karavelalanndan birine bindik. Evet, Ressam Birader’le birlikte senin gözdenin aşınlıkla^rn dizginleyecektik: Onun kılıcına karşı bizim sanatımız, felsefemiz, rinselli^^^, ş^^niz. Bu olanaksızdı. Ama korkun olmasın. Rabibe Ines ye^tkililer tarafından susturuldu: Tek bir satır bile yazmayacak artık. ^tüphanesini, değerli matematik ve müzik aletlerini feda etti ken^nı tekrar Tann'ya adamak için, günah çıkartan rahibinin ve Piskopos’un buyruklarını dinledi, ruhani mesle^ni mükemmelieş^tirmek için yaptı bunları.” “Bu iyi, evet, gerçekten iyi. Peki ya Don Juan?”

“Ondan da korkun olmasın. Kaderiyle yüzleşti. In£s'i terk etti. Yerli kadınlara dadandı bu kez de. İspanyol soyundan gelen kadınları da ihmal etmedi elbette. Yeni İspanya'nın her yanına tohumlarını saçtı. Ama bir Ölüler Günü'nde, Meksika yerlilerinin bir türbenin başında san çiçekler arasında kutlama yaptıklan bir günde İspanya'ya dönmeye karar verdi. Kardeşlerinin kaybolduğunu, senin bu mekânda kısır bir hapis hayatı yaşadığını, arkanda vârissiz bir taht bırakacağım öğrenmişti. Bir gayri meşru çocuk olarak hakkını almak için geri döndü. Gelirken Sevilla'da durdu. Babasının taştan heykelini diktireceğine dair Ines'e verdiğin sözü hatırlıyor musun.”

‘Evet, sözümü yerine ge^^tiştim. Bana herhangi bir maliyeti olmadı: Babası öldüğünde rahibenin mülkü bana geçmişti.” "Peki ne yaptın o mülklerden gelen parayla?”

"Bilmiyorum, ben ilgilenmiyorum, bilemiyorum ... sapkınlara karşı yürütülen savaş, seferler, saldınlar, hudutsal çarpışmalar, bitmemiş sarayım, bilemiyorum, Ludovico.”

“Don Juan gidip Kumandan'ın mezannı ziyaret etmiş. Alayla heykele baktığı sırada heykel canlanmış ve Don Juan'ı öldüreceğine yemin etmiş. Yoksa bana meydan mı okuyorsun, demiş Juan, sonra da heykeli akşam yemeğine davet e^niş. Kumandan akşam yemeğinin onun lahti içinde yenilmesini istemiş; Don Juan buna razı olmuş. Ev sahibi Juan’a acı şarap ve sirke sunmuş; Juan göğsüne bir ateş yayıldığını hissederek feryat etmeye başlamış, hançerini karşısındaki boşluğa savurmuş, canlı canlı yanıyor-muşçasına bir acı hissediyormuş; InĞs’in babasının heykeline tu-^^muş ve onunla birlikte sonsuza dek gömülmüş lahtin içine, canlı ölü ve ölü canlı el ele.”

“Bütün bunlan nereden öğrendin? O sırada yanlannda miydin?”

“Uşağı anlattı bana, LeporeUo adında bir İtalyan serserisi.”

"Sen de inanan mı öyle bir adamın söylediklerine?”

“Hayır ama senin gibi ben de yazılanlara inanırırn. İşte: Don Juan’ın aşklarını hayatını ve ölümünü anlatan şu kitapçığı oku bakalım, uşağı

tarafından bir tiyatro çıkışında elime tutuşturul-muştu.”

"Öyleyse bu senin büyüttüğün gencrn sonu oldu, Ludovico."

"Belki de kaderinde öyle ölmek vardı, Toledo’da yası tutulan şövalyenin yüzü oğlumun yüzüne dönüştüğünden beri biliyordum böyle bir şey olacağını. ^Ama üzülmüyorum. Kaderinde ne yazıyorsa o geldi başına. Ve onun kaderi bir mitostu."

”O da nesi?”

“Ebedî bir a^ağan, Felipe.”

“Bana söylediğin her şeyi gördün ve onlar hakkında yazılan-lan okudun mu? Tekrar görmeye mi başladın? ^Artık kör değil misin, yoksa?”

"Hayır, değilim, Felipe. Korkunç zamanlanmızdan korumayı başardığım tek şeyi okumak için açtım gözlerimi.”

“Binyıl... gözlerini yeni binyılda açacağını söylemiştin ..."

“Daha mütevazı davrandım, dostum. Üç kitabı okumak için aç^m. gözlerimi: Manastır Beygiri, Mahzun Yüzlü Şövalye ve baş-çikancı Don Juan'ın hikâyelerini anlatan kitaplar. İnan bana, Felipe: Ancak orada, o üç kitapta gerçekten tarihimizin kaderini

değiştirecek şeyleri buldum. Sen kendi kaderini buldun mu, Feli-

pe?

“Hâlâ elimde tutuyorum, o burada. Asla çıkmayacağım sarayımdan.”

"Elveda, Felipe. Bir daha göremeyeceğiz.”

“Bekle; biraz da kendinden söz et; neler yaptın yeni dünyada, nasıl, ne zaman geriye döndün?..”

“Bu konuda hayal gücünü kullanmalısın. Ebedi bir armağan olan mitosu verdim. Elveda.”

Ludovico kendisini Senyor'un kollarından kurtardı; Kral devam etti dilencilerin ayaklarını yıkamaya ve öpmeye. İşini bitirdiğinde gençlik arkadaşının durduğu yere baktı. Orada değildi. Senyor'un gözleri şapeli araştırdı: Biraz uzakta, Ludovico ovaya çıkan merdivenin basamaklarını tırmanıyordu. Senyor dilencilerden birinin ayağını ısırdı; dilenci bir çığlık attı; rahipler telaşla birbirlerine baktılar. Ludovico otuz üç basamağı tırmanıyordu ölüme, maddeye dönüşmeye, en sonunda ^dirilişe doğru; Felipe yakararak kollarını iki yana açtı. Sonra rahibelerden onu sunağın önüne taşımalarını ve açık kollanna destek olmalarını söyledi; elleri hiç değmesindi yeni dünyanın hazinelerine; ayakları hiç değ-mesindi lanetli merdivenin basamaklanna; gelip geçici dünya, ruhun kurtuluşunun düşmanı, oradan süzülüp düşecekti yalnızlığına; kahrolası altına dokunmanın baştan çıkartıcılığı, merdivenden yukarı koşmanın baştan çıkartıcılığı.

"Bir hayalet kanıma zehrini, zihnime delilimin saçıyor, ben sadece Tanrı'nın dostu olmak istiyorum."

Senyor tüm yorgunluğuna rağmen, sabırsızca rahibelere onu tahtırevanında aynalı hücreye taşımalarını söyledi.

Hücrenin kapısına vardılar. İçeriye girdiler. Senyor aynalı zeminde üst üste duran iki kişinin üstündeki örtüleri çekmesini söyledi Başrahibe Milagros'a.

Mübarek kadın bir haç çıkardı ve paçavralan araladı. Cinsel ilişki pozisyonunda iki iskelet çıktı ortaya.

Yedi gün devam eden bir ateşin yarattığı bitkinliğin ardından Senyor'un uyluğunda, sağ dizinin biraz üstünde habis bir çıban çıktı, yavaş yavaş büyüyüp şişti, ona almaz bir acı vermeye başladı. Göğsünde dört çıban daha çıktı. Uyluğundaki iyileşme-diyse de biraz küçüldü, doktorlar onu yarmanın zorunlu olduğuna karar verdiler, bu işlemi yapmaktan çekiniyorlardı çünkü bölge çok tehlikeli ve hassastı, acıdan ölebileceğinden korkuyorlardı.

Don Felipe bu tartışmalan soğukkanlılıkla dinledikten sonra, doktorlar operasyona başlamadan önce rahibelerin onu göstereceği yere götürmelerini istedi. Tahtırevanına bindi ve gotik tah-bulunduğu salona doğru ilerledi, ^m bilir, belki de son kez görecekti (çünkü önsezileri temkinli ve sessizdi)

Senyora'nın kraliyet ailesi cesetlerinin parçalanndan yaptığı korkunç görünümlü hükümdan, artık emindi yalnızlığı ve hastalıkları sırasında bilinçsizce yatarken onun kendisi adına hüküm sürdüğünden, ikiz bedenlerin gölgesi altında: Sarayının gölgesi ve kendi gölgesi.

Başrahibe Milagros, hemşireler Angustias, Asuncion ve Pie-dad taşıdılar tahtırevanı; oymalı tavanlan ve kubbeleri olan, en sonunda gotik bir taht duran geniş bir galeriye girdiler, tahtın arkasında da çivilerinden sarkan iki farbalalı ve kenarları süslü perde taklidi resmin olduğu yanm daire şeklindeki duvarı gördüler.

“^man ne güzel perdeler,” dedi Hemşire Piedad, sadece kenar süslerinin güzelliğini görüyordu gözleri. “İzin verirseniz gidip açayım ve arkasında neler olduğunu görelim."

“Arkalannda hiçbir şey yok, benim saf kizım,” dedi Başrahibe Milagros. “Görmüyor musun göz aldanması yaratmak için yapılmış bir resim o."

Ama Senyor'un dehşet içindeki gözleri sadece tahta oturmuş olan figürü görüyordu: bir adam, gerçi en son gördü

ğünden beri biraz büyümüştü, başında siyah bir takke vardı, kocaman yumuşak k^arnının çevresine sarılı kırmızılı bir kuşak bağlanmış, kaba mavi pazenden bir üniforma giymişti, oyuncak bir kılıç, siyah çizmeler, hüzünlü bir kuzu gibi bakan gözler, güzelce tar^^^ş bir bıyık; selamlamak için sağ kolunu havaya kaldırdı ve tiz bir sesle bağırdı.

“Akla öKim! a öUim! ”

Mumya nereye kaybolmuştu?

“Çabuk olun, beni buradan götürün," diye bağırdı Senyor rahibelere.

“Sen, kral olduğunu sanan, kaçma sakın/' diye bağırdı minik adam. “Sen benim tac^M çaldın, altından, safirden, inciden, akikten, turkuvazdan tacımı çaldın; tacımı geri ver, hırsız!"

Dört rahibe omuzlannda Senyor’un tahtırevanıyla kaçtılar salondan, bu sırada Senyor'un ruhu bar bar bağınyordu: Tanrı'm, ne yaptın sen İspanya'ya, tüm o dualar, iman adına yapılan savaşlar, ruhlarm aydınlanması, tövbeler ve uykusuz geceler yetmedi mi, bir bücür, bir adamkökü, gergilerin ve kazıkiann çocuğu mu oturdu İspanya tahtına?

Tükenmiş bir halde döndüğünde Tecelli Günü’nde çıbanı yarabileceklerini bildirdi. Ona ba^nak için Cuenca'dan Antonio Saura adlı işinin ehli bir cerrah, yardımcısı Madridli bir doktor ve Santiago de Baena adında bir Hieronymus'çu Rahip geldi çünkü Senyar sadece dünyevi eller tarafından bakılmak istemiyordu, insan hiçbir zaman bilemezdı o eUerin aslında bir döneğe, pis bir Yahudi domuzuna ait olup olmadığını, ellerin yap^tıklarına ilahi gözler şahit olmalıydı.

Çıbanı yardıklannda bol miktarda pis kokulu cerahat çıkarttılar çünkü neredeyse uyluğunun tamamı bir cerahat torbasına dönüşmüştü, o kadar derine gidiyordu ki neredeyse kemiğe değecekti. Çok büyük olduğu için, bünyesi bıçakla açılan delikle yetinmemi; ve iki farklı ağız daha açmıştı ve oralardan o kadar çok cerahat aktı ki böylesine hassas bir insanın nasıl olup da hâlâ hayatta olduğuna herkes hayret etti, gerçi Birader Baena yüreklere su serpmek için şöyle dedi:

"Övgüye değer bir cerahat.”

Don Felipe’nin teni sararmıştı, güzel saçlan, incecik sakalı ve bıyığı bembeyaz olmuştu, bu korkunç beyazlık daha da ürkütücü bir hale geliyordu kendisini sarayına kapattığından beri değiştirmediği siyah giysileri yüzünden.

Çıban yarıldıktan sonra, çevresine toplanan herkesin, doktorların, cerrahlann, rahibelerin ve hizmetçilerin Tann’ya şükretmelerini buyurdu. Diz çöküp merhametinden dolayı Tann’ya şükrettiler. O zaman Senyor rahatladı ve büyük ölçüde sakinleşti, onları kurtarmak için ölen İsa’nın yanına giderken ağrıları sızılan dinen şehit azizler gibi olduğuna inanıyordu. Karnının acıktığını söyledi ve derhal önüne bir tas tavuk çorbası geldi. Çorbayı içtiği zaman çok üşüdüğünü hissetti, yattığı yerden elini uzattı ve sadık mastifi Bocanegra’yı

arandı. Köpeğin hâlâ yanında yattığını hayal etti, yüzünde titrek bir tebessümle ona şöyle dedi:

. Gördün m^ Bocanegra? Yemeklerini yedikten sonra asil lspanyo ve köpeği üşümeye başladılar.”

Yine de, bir daha işkenceden kurtulmadı çünkü her pansumanda cerahati hem şınngayla hem de elleriyle yarayı sıkarak çıkartıyorlardı. Sabahtan akşama kadar, en korkunç acıları çektiği bazı günlerde iki kâseyi cerahatle doldurabiliyordu.

Derisi kemiğine yapışrnış ve hast^ıktan bitkin düşmüş olduğundan günlerce uyudu, diğer günlerdeyse keder verici bir uykusuzlukla pençeleşti. Gündüzleri onu uyandırmak için epey uğraş-malan gerekiyordu, bu uğraşın derecesi çürüyen bacağındaki kötücül buharların ne kadannın beynine çı^rnş olduğuna göre değişebiliyordu, uyandıktan sonra, genellikle yatağının başında duran ve gereken işleri yapan Başrahibe Milagros biraz huysuzca uyarıyordu:

"Emanetlere dokunmayın!”

Ve Senyor onun sesiyle irkiliyor, gözlerini açtığında başucuna yerleştirilmiş kutsal emanetleri görüyordu: Aziz Ambrosius’un kemiği, Havari Aziz Paulus’un bacağı, Aziz Hieronymus’un başı: Mesih'in tacından üç diken, ç^^^imdaki çivilerden biri, çarmıhından kalma bir parça ^hta, Kutsal Bakire Meryem’in elbisesinden bir parça; bir de yatağına yaslanmış duran, Siloslu Aziz Domi-ni^^’un mucizevi asası. Bu emanetlerde doktorların ona veremediği huzuru buluyordu; ve -yaşlı Başrahibe Milagros’un çığlıklan sayesinde uyanıp da emanetleri gördüğünde âdet edindiği üzere şöyle diyordu:

"Sırf bu emanetler sayesinde bu ev bin kere kutsanmıştır bana ^dirsa. Daha ilahi bir hazine istemedim ve istemiyorum."

Ama hastalıklı bir melankoli içinde bu sözcükler ona yeni dünyadan gelen hazineleri hatırlatıyordu, tekrar gömülüp gidiyordu kasvetli bir karanlığa.

Doktorlann kendi aralannda konuştukları bir konuya kulak misa^ oldu. -

Saura, “Göğsündeki çıbanları açmaya cesaret edemiyorum," diyordu Baena’ya. “Kalbine çok yakın bir yerdeler.”

Hieronymus'çu Birader Santiago da onunla aynı ^fikirdeydi. Bir ikindi vakti, aynı Birader Santiago bir mektup getirdi Senyor' a: Sarayın çevresinde giderek artan diğer dilenciler arasında ayırt edilemeyecek bir dilenci tarafından saray kapısında eline tutuştu-^rulmuş olan pis bir kâğıt parçası olduğunu söyledi. Ama bu dilenci, Baena burada gülümsedi, zamarnnda Senyor’un hizmetkâr-lanndan en sadığı olduğunu ve Senyor'un ona kendisinin Kral’a borçlu olduğundan daha çok şey borçlu olduğunu söylemişti. Böyle bir küstahlık demir rengi gözleri ve arkaya meyili geniş bir alnı olan ufak tefek rahibi etkilemişti. “İşte mektup burada, Efen-^dimiz.”

Pek Saygıdeğer Caesar; Katolik Majesteleri: Gençliğimde verdiğim emeklerin karşılığını yaşlılığımda alacağıma ve son yıllarımda huzur bulacağıma inanarak yaşadım her zaman, bu yüzden kırk yıl boyunca durup dinlenmeden çalıştım, hiç uyumadım, az yedim, silahiarım hep hazırdı, tehlikelere atıldım, varımı yoğumu ve gençliğimi böyle harcadım, Tanrı'nın hizmetinde, çayırındaki koyunları güttüm, bizim yarımküremizden çok uzaktaki topraklarda, bilinmeyen ve tarihimizde kaydı olmayan yerlerde, en yakından en uzağa kadar her yere Kralımın adını götürdüm, onun için zaferler kazandım, birçok barbar milleti onun boyunduruğu ve kraliyet asası altına topladım, bunları ben yaptım, bedellerini ben ödedim, hiçbir yardım almadım, en başından beri sülükler gibı kanımı emen kıskanç adamlar tarafından sık sık engeller çıkartıldı önüme. Fethin tüm yükünü omuzlanma aldım ve ancak bu sayede din adamları, engisizyoncular; memurlar ve keşişler yeni dünyaya yerleşebildiler ki onlar şimdi hazineleri kendim için almakla suçluyorlar beni, onları paketleyip çuvalladığımı. hatta kendime sakladığımı söylüyorlar; güya bu yüzden de gerekli miktar; zatıalinizin, Pek Saygıdeğer Caesar; Katalik Majestelerinin beşte birlik kraliyet payı elinize ulaşmamış; dahası, yeriilere zalim davranmakla suçluyorlar beni, sanki bu vahşilerin ınatçı putataparlığını durdurmak için başka bir yol varmış gibi; putata-par yerli kadınları odalık olarak almakla suçluyorlar; sanki bir erkek elinde olanla elinde olmayan arasında bir seçim yapabilirmiş gibi; sadık olmamakla, kötü yönetici olmakla, entrikalar çevirmekle ve tiranlıkla suçluyorlar: Öyleyse neden, Senyor, ben kendi adıma mı hayatımı tehlikeye

attım, Kralımın ve Rab'bimin adına savaşırken kendim hiçbir şey kazanmayacak mıydım, elime geçen her şeyi kiliseye ve saraya mı gönderecektim? Ben sadece kraliyet hükmüyle bana verdiğiniz haklarımı savundum. Bugün hiçbir şeyim yok, oysa kilisenin ve sarayın her şeyi var. Artık yaşlı ve yoksulum, borç içindeyim, yetmiş üç yaşındayım ve insan bu yaşta yollara düşmemelidir; emeklerimin karşılığını alma yaşım çoktan geldi geçiyor. Pek Saygıdeğer Caesar; Katalik Majesteleri: Ben sadece adalet istiyorum. Fethettiğim dünyada ufacık bir toprak parçasından başka bir şey istemiyorum. Siz Majestele ri benim sayemde yüce şahsiyetinizi hiç yormadan, hiç tehlikeye atmadan yeni dünyanın efendisi oldunuz. Bir kez daha yalvarıyorum Majesteleri'ne işleri düzene sokması için vs., vs., vs....

Senyor geri kalan talepleri geçti o gülünç imzayı görmek için: Haşmetli Senyar Don Hemando de Guzman. Gülmeye başladı. Gözlerinden yaş gelinceye kadar güldü. Avcıbaşı, entrikacı, Senyor'unun isteklerini çok çok ilerilere taşıyan kâtip. Senyor son bir kez güldü. Sonra ciddi bir ifadeyle Birader Baena'ya baktı. “Don Hiçkimse’ye söyleyin, onu tanımıyorum.”

Bu onun son sevinci oldu. Yaradan ve açılan delikten dolayı büyük acılar çektiğinden ve doğanın kendi başına açtığı kraterlerden sürekli zehir Ufağından acıya öyle duyarhlaştı ki ağırlığını verip yatakta bir ya^ndan öbür y^anına dökmesi imkânsızlaştı. Gece gündüz sinüstü yatmak zorunda kaldı, ne sağına ne de soluna dönebiliyordu.

Böylece kraliyet yatağı pek kötü kokular yayan zehirli bir gübre yığ^ınına dönüştü: Senyor kendi dişkisı^n üstünde yatıyordu.

Hastalı^^rn devam ettiği otuz üç boyunca giysilerini değiştiremediler, zaten kendisi de izin vermiyordu; onu hareket ettiremiyor, dışkısını ya da çıbanlarından ve yaralarından akan cerahati temizlemek için onu kaldıramıyorlardı.

"Canlı canlı gömüldüm. Hayatın berbat bir kokusu var." Bacakla^nrun arasına ve dizlerinin altına toplanan pislikleri temizlemek için ayağını hafifçe kaldırmak istediler, öyle müthiş bir acı hissetti ki buna da izin vermedi, doktorlar onu tedavi etmek zorunda olduklarını söyleyince Senyor büyük bir duygusallıkla cevap verdi:

“Kabul etmiyo^rum çünkü acıdan ölürüm.”

Bu sözler üzerine acı çektiğine tamken ikna oldular ve tedaviyi kestiler. Daha sonralan pansuman yapmak istediklerinde, duyduğu inanılmaz acıya yenilerek hemen durmalarını ve huzurundan çekilmelerini buyurdu. Başka zamanlar ilahı dualara veriyordu kendini, çabalarını Tanrı'ya adıyordu. Pozisyonunu hiç değiştiremediği ve sağa sola dönemediği için sırtında ve kalçalarında büyük yaralar çıktı; artık bu kısımları da ağrıyordu.

Başındaki ağnlar, hiç dinmeyen susuzluğu, salgıladığı berbat kokular yüzünden yemek de yiyemiyordu. İki günde bir tavuk çorbasına katılmış şeker yiyor, sonra da kırk kez kusuyordu. Kusmadığı zaman da keçiler gibi amel oluyor ve sarsıla sarsıla boşaltıyordu yediklerini, siyah çarşaflan yeşilimsi pisliklerle doluyordu. Gönülsüz hizmetçiler çağrıldı, burunlannı ve ağızlarını nemli bezlerle kapatarak yatağın altına sürünüp bıçaklarla bir delik açtılar kalasların arasına, ondan sonra dışkı, sidik, ter ve cerahat oradan akmaya başladı, Başrahibe Milagros tövbekârlığının enfes bir kanıtını bulmuş olmanın keyfi içinde açık deliğin altındaki kapları değiştiriyordu.

"Deri ve kemikten başka bir şey değilim,” dedi Felipe, "ama kimse onları benden daha şerefli bir şekilde taşıyamaz çünkü bu bir ölüm meselesi.”

Yatağın altındaki kap günde on bir kez doluyordu, tüm o cerahat ve pisliğe kan da kanşmaya başlayınca, Senyor son kez takdis edilmek istedi, son bir kez günahlarını itiraf etmek ve Komünyon ekmeğini ağzına almak iliyordu ama rahipler Komünyon ekmeğini kusacağından korktular ve bunun korkunç bir saygısızlık olacağını belirttiler.

Bunun üzerine Senyor onlara şöyle bir soru sordu:

“Eğer sağlıklı olsaydım, eninde sonunda Komünyon ekmeğini dışarı bırakmayacak mıydım? Ağzımdan çıktığı z^an daha büyük bir hakaret mi oluyor?”

Ama kendi kendine soruyordu günahkâr bedeninin Kurtan-cı'nın bedenini almaya layık olup olmadığını.

"Yoksa Şeytan taht mı kurdu içimde?”

Sonra bir kez daha yoğun, çürümüş, kara sıvılar salgılamaya başladı tüm bedeni, bu sıvılar gövdesinden beynine doğru yüzüyordu sanki; kimi zaman küf kokulu ve eriyik halinde oluyordu, başka zamanlarda ise daha insansı şeylere dönüşüyorlardı. Zaman zaman başından göğsüne do^u yayılıyor ve sessizliğe gömülmesine neden olan korkunç ıstıraplar veriyordu. En sonunda şöyle dedi: 'Vücudumun tek sağlıklı kısımlan gözle^m, dilim ve Yine de, son gece hiç de aşina olmadığı bir gı^dıklanmayla uyandı. Başrahibe Milagros ve üç rahibe yatak odasının döşemesi üstünde uyuyorlardı. Murnlar erimiş, sökmeye yüz tutmuştu. Pis kokulu odanın her tarafında titreşen gölgeler vardı. Rabibeler ber-

gamot yağma batınlıınş kumaşlan başlanna çekip uyumuşlardı. Senyor yine hissetti burnundaki gıdıklanmayı. Güçsüzce bir mendil arandı tüm sıvılan gibi bedeninden akıp giden sümü

ğü silmek için. Ama sonra dehşetle fark etti bunun sümük değil kendi başına hareket etme yeteneğine sahip bir varlık olduğunu; varlık ilerledi, durdu, sonra tekrar ilerlemeye başladı Felipe’nin burun deliğinden dışan doğru.

^^ık iyice sararmış elini bumuna sokup beyaz bir kurt çıkardı; önce dehşetle haykırdı, sonra da mendile sümkürdü; bir sürü minik beyaz yumurtacık püskürdü kaliteli ketenden kumaşa, avucunda kıvranan beyaz kurdun yavrularıydı bunlar.

Tekrar haykırmaya başladı. Rahibeler ayaklandılar, yatak odasının girişinde bekleyen teberdarlar, şapelde uyuklayan doktorlar, sunağın önünde dua eden keşişler, hepsi kapıya toplandı. Başrahibe Milagros elinde bir mumla ona yaklaştı, Senyar kekeleyerek şöyle dedi:

“Gel; vakit geldi ^artık.”

Onu şapele taşırnalannı istedi, artık çektiği acılann, kokula-nn, hiçbir şeyin önemi yoktu, tabutuna yerleştirilmek istiyordu, İsa Mesih’in etini almaya layık olmadığına göre, en azından kendi ölümünü yönetebilmeliydi, uzun süredir beklediği ölümünü, kendi cenaze törenine katılacaktı, bu ceset

mekanında tüm İspanyol kraliyet ailesini huzura ka^^tu^^uştu, o inşa ettirmişti bu ölüm sarayım; ^inahl^arını itiraf ettiğini sanıyordu, onu yatak odasından şapele taşı^dıklan sırada, büyük acılar içinde bağırdı, Rab'bim, layık deği^rn, itiraf ediyorum, Pedro, günahlanmı kabul ediyorum, Ludovico, *mea culpa*, Celestina, ben değersiziın, Simon, affet beni, Isabel, bağışlayın, bağışlayın, bağışlayın; günlerdir sunağın önünde onu bekleyen kurşundan tabutuna yatırdılar onu, tabutuna uza-^nca sakinleşti, tabutun içindeki beyaz ipeğin onu sakladığını, tabutun dışını kaplayan siyah altından kumaşın, kızıl satenden haçın ve altın çivilerin kendisini koruduğunu hissetti.

Tabutuna gömüldüğü yerden Flaman üç kanatlı resminin kanatlannın açılmasını, rahiplerden birinin ona Aziz Yuhanna'nın Vahyi'ni okumasıru, rahibelerin “Requiem” ilahisini söylemesini, başka bir rahibin de son isteğini ve vasiyetuamesini yazmasını istedi.

Damine, andio oratio^m meam, Et ciamor ad *te veniat,*

Bundan sonra melek beni Ruh’un yönetiminde çöle götürdü. Orada yedi başlı, on boynuzlu, üzeri küfür niteliğinde adlarla kaplı kırmızı bir canavarın üstüne oturmuş bir kadın gördüm, istiyor ve buyuruyorum,

Chorus Angelorum te suscipiat et cum Lazaro quondam pau-pere aert^mm habes requiem,

Kadın, mor ve kırmızı giysilere bürünmüş, altınlar, değerli taşlar, incilerle süslenmişti,

Altın, akik, safir ve kaya kristalinden gotik tacı takacağım, İspanya'nın ilk tacım, onu meza^mda da takacağım,

Ego sum resurrectio et vita,

Elinde iğrenç şeylerle, fuhşunun çirke^^eriyle dolu altın bir kase vardı,

Celestina nerede? Ona neler oldu? Neden unuttum Ludovi-co'ya bunu sormayı?

Qui *credit in me, etiarn ti mortuus ^erit, vivet,*

Büyük Babil, dünya fahişelerinin anası,

Simon? Simon'a neler oldu? Neden Ludovico anlatmadı bana Simon’un yazgısını?

Et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aet^num, Şu gördüğün sular -fahişenin kenannda oturduğu sular-halklar, toplumlar, uluslar ve dillerdir,

İstiyor ve buyuruyorum: Üçüncü şişeyi bulun, üç taneydiler, ben yalnızca ikisini bulabil^rn, yalnızca ^^ini okuyabildim, üçüncü şişeyi istiyorum, son elyazmasını okumalıyım, son sırlan öğrenmeliyim,

İn tuo adventu suscipiant te Matyres,

Ve kadını şehitlerin kanlanyla sarhoş olmuş gördüm,

Saçım ve sakalım tıraş edilecek, dişlerim sökülecek, toz edilecek ve yakılacak ki cadılar şeytani büyüleri için kuüanamasınlar. *De profundis clamavi ad te, Domine,*

Gördüğün kadın dünya kralları üzerinde egemenlik süren büyük kenttir,

Emanetler dağlatılmayacak, rehin verilmeyecek; burada korunacak ve gelecek nesillere bırakılacaklar.

Libera me, Domine, de morte aet^.a, in die iüa trem^^, Kadının alnında bir söz yazılıydı: SIR,

Mühürlü t^m belgeler açılsın, bugünkü işlerimizle ya da geçmişte yapılanlarla ilgili olanlar yakılsın,

Dies illa, dies irae, calamitatis et miserite,

Bundan sonra güneşte duran bir melek gördüm. Göğün ortasında uçan bütün kuşlan yüksek sesle çağırdı: "Kralların etini yemek için toplanın, Tann'nın büyük şölenine gelin!”,

Requiem ae^^&m, dona eû, Domine,

Hepiniz dinleyin beni, yüzyıllar geçecek, savaşlar geçecek, açlıklar geçecek, ölüm geçecek ama ruhumun sonsuz kültüne adanmış olan bu mezarlık kalacak ve son çağın son yılının son gününde mezanmın başında dua eden biri olacak.

Et lux perpetua luceat

İki daimi yıldönümüm var, doğduğum ^in ve öldüğüm gün, akşam dualan, gece dualan, ilahiler, hepsi söylensin, bunu dindarlığımdan ve Yüceler Yücesi Komünyon’a olan hürmetimden emrediyorum ve istiyorum, Kutsal Komünyon sunağı önünde gece gündüz sürekli iki rahip Tann’ya dua etsin, benim ruhum ve ölülerimin ruhu için, ^^^^ar sona erinceye dek.

Dies illa, dies irae, calamitatis et misime,

Şeytan'ın işaretini taşıyıp heykeline tapanlann üzerinde acı veren iğrenç yaralar oluştu,

İstiyor ve buyuruyorum: Benim ölümüm sonrasında otuz bin ilahi söylenecek, ilahi sesleri göğe yükselecek,

Requiem ae^^^m, dona eis, Domine,

Böylece birb^ine ka^ştı acıklı ilahiler, titrek kandillerin matemdi ışıltısı, Aziz Yuhanna'^n okunması, tütsü dumanlan, Senyor'un bu^^klan, sunağın arkasındaki o anlaşılmaz üç kanatlı flaman resmi, zevk bahçesi, binyıllık krallık, sonsuz cehennem, Senyor'un yüzlerini gördüğü kendisinin, babasının ve annesinin, gayri meşru kardeşlerinin, kansının, gençliğindeki yoldaşlarının; sahildeki o ^indi vakti gözlerinin önünde uzanan açık deniz, gerçek gençlik pınarı, deniz ama s^^tt dönmüştü, kahverengi kurak ovaya dönmüş ve orada sarayını, manastırını ve mezarlığını yap-^^mştı bir ızgaranın dört kenarını örnek alarak, Aziz Lavrentis'in işkencesine imada bulunmuştu böylelikle, uyum içindeki sert hatlar, tevazu, tüm duyusal, kafir, pagan süslemelerin reddi, Tanrı'nın şa^run ve iktidarın onuruna a^^^uş tek bir merkezde evrenin kargaşasının toplanması: Tabutunun içinde, kendi cenaze tö-r^^^ izleyicisi ve yöneticisi, ilk kez baktığı günkü gibi baktı

flaman resmine, Orvieto’dan geldiği söylenilen resim, onu soruyor, onu istiyor, ölüm acısının bu işleri yeterli derecede bir kanıt değil miydi bu acıları çeken kişi için cennetin kapıl^^^ artılmış olduğuna.

Ama önce bilmeliydi bir kez daha, ölürken, ö^^inün tüm olaylannın, hayallerinin, tutkulannın, ihmallerinin, görüşlerinin, düzeltmelerinin toplamı Tann’nın eliyle mi yoksa Şeytan'ın eliyle mi yönlendirilmişti: Aslında, ne Tann ne de Şeytan açıkça göstermişti kendini; şimdi onun yaptığı gibi bu sonsuz soruyu soran kişi merhamet gösterilmeye layık değil miydi; Tann, kendi varlığının elle tutulur gerçekliğini kendi başına görtermek yerine ölümlü insanın kör imanını seçmişti bunun için; şimdi onun yaptığı gibi bu sonsuz soruyu Tann'ya yönelten kimse cennete hiç giremeyecek miydi: Eğer sen iyiysen neden kötüye müsaade ettin, erdemli olanlann acı çekmesine, ayartılmışlarm yücelmesine izin verdin? İşte sebebi buydu, dedi Kral Don Felipe kendi kendine, mumlar, tütsüler, ilahiler, kehanetlerle sislenmiş şapelin ağır havasını içine çekmek için ağzını açarken; bu yüzden öyle sık izin veriyordu onun adına hareket etmesi için kadere, kayıtsızlığa ya da basit saray adabımuaşeretine, o hiç kanşmıyordu; Eğer Tann böyle yaptıysa, ne bekleyebilir zavallı kullanndan; başkalannın tekliflerine öyle sık sık nza göstermesinin nedeni buydu: Guzman, Teruel engisizyoncusu, Calatrava Kumandanı, Yakışıklı namlı babası; öyle sık sık iyinin ve kötünün, meleğin ve Şeytan’ın aynlmaz birliğinin derin bilinciyle hareket etmesinin sebebi de buydu: Vakanüvis, Birader Jnlıan, Ludovico ve Celestina’nın özgürlüğü, kulesinde Toribio. Harekete geçtim ya da harekete geçmeyi başaramadım, diye mırıldandı Raman resminin tensel görüntüleri kaybolurken ya da silinirken gözünün önünden çünkü Tann ve Şeytan kendilerini açıkça gösterıneyi reddettiler; EğerTanrı'nın işiyse övgüler olsun; eğer Şeytan’ın işiyse suçlanması gereken kişi ben değilim: Ben yapmadım, yapmayı başaramadım; ben mahkûm etmedim, bağışladım - mahkûm ettiysem bile ilk nedenden değil ikincisinden dolayı yaptım. Eğer günaha girdiysem, neden, ya Rab'bim, neden bana engel olmadın?

Kutsanmış bir Komünyon ekmeği versinler diye bağırdı ama kimse duymadı sesini, kimse gelmedi ruhuna can vermek için: Herkes ilahi söylüyor, dua ediyor ya da sanki çoktan ölmüş gibi tabutunun çevresinde diz çökmüş duruyordu.

Kendi kendine itiraf etmek zorunda kalacaktı günahlarını. Bu yüzden kendisi sorguladı geçmiş icraatlanrn, töhmet altına girdiği zamanlan: Gençliğinde sapkın yığınlan aldatmıştı, onlan şatoya götürüp orada katletmişti, Isabel'den cinselliği esirgemişti, ondan esirgediğini Ines’e ve^rmişti, Flaman sapkınla^^ yenmişti, bu mezarlığın büyük bir hızla hazırlanmasını buyurmuştu: Bu icraatlar bilincinde olduğu ve sorumluluğunu taşıdığı icraatlarsa erdem var mıydı içlerinde? Hem nasıl olurdu bir kralın erdemi? Tabutunda yattığı yerden İman'ın Kalesi’nin gri kubbelerine baktı: Aynı zamanda bir iktidar bazilikasıydı burası ve bir kralın erdemi şerefinde yatardı, şerefi tutkusunda, tutkusu erdeminde ve erdemi, bu yüzden, şerefinde; şeref için, bir monarşinin güneşi denilirdi ve krallığın tebaası ondan ne kadar uzaklaşırsa o kadar soğukluk ve dağın^^kia tanışırdı; Senyor her şeyi tek bir yerde -bu saray, man^tır, mahzen mezarlığı- ve tek bir kişi içinde -kendisi- topl^aya kalkmıştı; onun sarayında, hanedan düsturunun rnekarn ve şahsı, sona ulaşma isteği kadar kesin, yaratma isteğindeki k^^^ma faaliyeti kadar kesin; iktidann şerefi ve ima-erde^minin değişmez ikonası, çocuksuz, piçsiz, varissiz, isyan-cısız, hayalperestsiz, aşıksız...

Kıvıl kıvıl kurtçuklarm kulağının dibinde Guz-

man'ın ve kumandan mevkisine yükseltilen Sevilla'lı tefecinin korkunç kahkahala^m duydu, Medina ve Avila’da, Torrelobat6n ve Segovia’da ona ^tfşı savaşan ve mezarlan Villalar’da olan hal-kahkahalan: Şeref bir kralın tiranlığıyla çıkar ortaya; alelade insanlann hükümeti şerefi yok etmeye çalışır, sonra da onu görmezden gelir; erdem bir şahsın faziletinden doğar ve onun çıkar-lanyla belirlenir; şahsın arzu ettiği her şey iyidir. Ve şeref kavra-reddedip ona karşı liberal, ilerleme, demokrasi gibi yeni sözcüklerle karşı çıkan şu küçük ve hırslı adamlara son bir kez seslendi Senyor ölüm sancılan arasında: Öyleyse darmadağınık yaşayın, şerefin güneşinden uzak kalın; serveti hayattan daha fazla yüceltin, talihin tadını çıkartmak için varlığa tutunun, genel kanunlar tarafından yönetilin, tıpkı asi vatandaşlann istediği gibi, yapılabilene uyun ve yasak olandan sakının; ve bu hayalin sonuna geldi^^de, beyler, yeniden gözlerinizi benim mezanma çevirin ve benim olan şeref k^^^arını anlayın: Sadece servete önem verin, hayatı görmezden gelin, yasanın yasaklamadığı şeylerden sa-

^rnn, onun istemediği şeyleri yapın; şerefin erdemi böyledir, baylar. Minik beyaz yuvalan bakışla^nru bulutlandırdı; Ey

Tann'm, Ey Şeytan’ım, özgürlük ve tutku nasıl yan yana var olabilir; bir tüccann hırsı yerine bir hükümdann şerefi daha iyi değil midir tutkulara zincir vurmak adına?

Buna cevap vermedi. Cevap veremedi. Bu soru son^^a dek asılı kaldı tütsü, yağ, cerahat, dışkı, ter buharlan arasında. Doktorlar ona yaklaştı. Ayaklannın üstüne İspanyol sinekleri, b^^^ üstüne yeni öldürülmüş güvercinler koydular. Doktor Saura şöyle dedi: "Baş dönmesine karşı.”

Sonra kaynayan kazanlar taşıyan yamaklar geldi mutfaktan, Birader Baena kazanların içinden boğa, tavuk, köpek, kedi, at, şahin organları çıkardı ve Senyor’un ka^^n üstüne sıcak sıcak koydu.

“Isısını a^rtınp terlemesini sağlamak için.”

Senyor karşı çıkmaya çalıştı:

“Boşuna uğraşmayın. Sadece bir ö^^im var beynim. Bir bok çukurunda doğdum, bir başkasında ölüyorum. Ben yaşlı bir adam olarak doğdum.”

Ama artık konuşamıyordu. Değiş^^ olduğunu hissetti. Sanki bir başkası olmuştu. Kendi kendine ^^ildandı:

“Bir hayalet, damla damla tüketiyor beni."

Sonra iki cerrah ellerinde incecik keskin bıçaklarla tabuta yaklaştılar. Önce pis pis kokan siyah giysileri kestiler ve tüysüz, tebeşir beyazı vücudunu ortaya çıkardılar. Senyor bağırdı: Kendi sesini duyamadı ve anladı bir daha duyamayacağını, bir daha asla. Doktorlar, rahibeler, rahipler; sağır olan onlardı; kendisi değildi, olamazdı.

Göğsündeki dört çıbanı yardılar. Üç tanesi cerahatle doluydu. Dördüncüsü bir bit oyuğuydu.

Sonra göğüs boşluğu açıldı. İki doktor içeri baktılar, organla-nnı çıkardılar ve hayvanlarm organlarını getirdikleri kazanın içine tek tek atarken

yorumlar yaptılar:

"Kalbi ceviz büyüklüğünde."

"Böbreğinde üç büyük taş."

“Karaciğeri suyla dolu."

“Bağırsaklan çürümüş.”

‘Tek bir kararmış haya."

Otuz üç basamak

Sonra uzun bir yokluk oldu.

"Herkes nereye gitti?"

Sonra uzun bir sess^lık oldu.

"Kapatın ağzınızı, Majesteleri, Ispanya’nın sinekleri pek terbiyesizdir.”

Aynı anda hem büyük bir bi^^^k, hem de büyük bir rahatlık hissetti. Rahatlık ölümdü. Bitkinlik ise ölü olmasına rağmen yaşaması gereken uzun yüzyıllardı; sadece kendi zamanı değil, geriye kalan tüm zamanlar, sona ermemiş yazgısıru dibinde kalan son to^muna kadar içmesi için gereken zaman. Annesinin bahsettiği kraliçeler tarafınım, gotik tahta oturacak olan krallar tarafindan yaşanması gereken yüzyıllar.

“Zaman ve ben iki ederiz.”

Şafak sökerken cesedine bakmak için eğilmiş iki adam gördü tabutunun de^^ikierinden. Birini hemen tanıdı: Astronom Birader Toribio, teki şaşı bakan gözleri ve saçlarının yarattığı kızıl halesiyle. Kral'ın cesedine baktı ve şöyle dedi:

"Zavalli aptal. Dünyanın düz olduğuna inanarak öldü.”

Ama diğeri... diğeri...

Onu ^^roaya çalıştı, tanıyınca birden hatırladı. Kadırgalarda forsa yapılan, Türklerle yapılan deniz savaşında yaralanan, Cezayir'de tutsak olan, büyük ihtimalle orada ölen ve düşüncesiz kal^^^in onu götürdüğü zindanlarda unutulan adam; Birader Jnlıan ona bir zamanlar ne yalan söylem^: Vakanüvis mi, Efendi-^miz? Unu^m onu. Sirnancas kulesindeki hapishaneye alındı, isyana kentsoyluların liderlerinden çoğu orada ölm^ü, o da diğeri a

leri gibi kellesini kaybetti orada ...Ve şimdi ^^^ındaydı, ke^^ıkle canlıydı, ölü bedenini görmek için tabutun içine e^^^^. Tek eli vardı. O tek el mührü uzun yeşil bir şişe tutuyordu.

"Zavallı Senyor. Guzman tarafından o vahşi ava götürmeden önce hacının hücreye bıraktığı bu şişede bulunan üçüncü elyazmasının içindekileri okuyamadan öldü. Zava^ Senyor. Tıpkı Babil fahişesi gibi, alnında tek bir kelime okuyorum: SIR."

Müneccim, "Çok merhametlisin, Miguel," dedi yazara. Herkesin yazdıklarını okuyabilmesini sağlamak uğruna kelleni bile tehlikeye atma aptallığını yapmaya müsaitsin. Kulemin ıssızlığında yazdığın iki kitapla yetinmelisin, benim kollayıcılığım ve Senyor'un kayıtsızlığı sayesinde güvendeydin: Mahzun Yüzlü Şöval-ye'nin öyküsü, herkes okuyacak onu; bir de hükümdarınızın son yıllarının öyküsü ama o kimsenin ilgisini çekmeyecek."

"Peki ya bu şişenin içindeki elyazması, Rahip, onu kim okuyacak? Onu ben yazmadım. Gençlerden biri denizden getirdi." "Eğer istiyorsan yayımla. Şurada yatan Senyor hariç herkes okusun. Bak şu cesedinin haline, mumya gibi sargılar içinde..." Sonra da kollarını açarak resmi gösterdi:

"Sonra da, mütevazı bir Flaman sanatçısı, Özgür Ruh'un takipçilerinden biri tarafından yapılan, bin^^ık krallığı anlatan şu muhteşem üç kanatlı resme bak, nasıl gizliden gizliye gösteriyor insani dünyanın hakikatlerini, bir isyan aslında, tüm ruhlarda Tanrı'nın krallığı olma iddiasındaki k^eye, ye^^zünde Tanrı'nın krallığı olma iddiasındaki hükümdara karşı. Sence Senyor hiç anladı mı bu meydan okumayı, her şeye rağmen kendi şapelinde duran ve her gün gördüğü bu resmin manasını çözebildi mi? Senyor öldü."

“Bunun için ona teşekkür etmemiz gerekmez mi?”

“Evet, yeterince mer^di olmadığı için, hiç kuleme gelmediği ve meşgalelerimizle uğraşırken bizi basmadığı için. O artık öldü. Benim bilimim, senin edebiyatın ve bu sanat onun ömrünü aştı. Her şey kaybedilmedi. Bırak başkaları ağlayıp inlesin onun için, sen dağı^ ben değil, Hertogenbosch’lu ressamının ruhu değil.” Kayboldular.

Senyor bütün gün tabutunun içinden Flaman resmini inceledi, yine de anlayamadı Birader Toribio’nun ona atfettiği sırları. Hangi çağa aitti bu resim? Evet, Tiberius Caesar'ın danışmanı

Theodorus’un elyazmasındaki her şeyi anladığını düşünüyordu, orada yazanlarm hepsi geçmiş hakkındaydı ama yeni dünyamn dağlanndaki ve ormanlanndaki acayip savaş hakkındaki elyazma-sından hiçbir şey anlamamıştı, orada yazanlar da gelecek hakkındaydı. Ve şimdi bu üç kanatlı resim... Onu ne geçmişe ne de geleceğe koyabiliyordu. Belki de bitimsiz bir şimdiye aitti bu resim. Gece olduğunda, Senyor uyudu.

Kar^^^to bir kı^Jtı hissederek uyandı. Onu şimdiden me-zanna mı koymuşlardı? Mermer kapak üzerine kapatılmış mıydı? Duyduğu bu tıkırtılar üzerine dökülen kürekler dolusu topraktan mı geliyordu? Hayır, vasiyeti doğrultusunda bu çürüme mekanında atala^nnın yanına gömülecekti. Yoksa sapkınlar, deliler, paganlar, kafirler mi kazanmıştı, yoksa intikamlarını almak için sıradan bir mezara Bocanegra'nın leşinin yamna mı atmışlardı onu? Hayır, kokusunu alabiliyordu şapeldeki sönmüş mumların, kül olmuş tütsülerin, otuz üç basamaktan aşağıya doğru süpürülen metalik süprüntülerin...

Ayak sesleri. Ağır adımlar. Kabus.

Ölü yüzünün ^^ine bir gölge düştü.

Bir gölge.

Bir hayalet: Biliyordu çünkü ona bakıyordu ama gölge ona bakmıyordu. Hayaletler bize bakmaz. Onlara göre biz yok sayılırız. Bizi korkutan da budur zaten.

Korkuyla bir aşındık hissetti tabutun öylesine yakı-

^nda dubasına rağmen ona bakmayan varlığa karşı, sanki Senyor artık hayatta da ölümde de var olmadığı için görülmüyordu. Felipe yaralı ve sargılı ellerini tabutun beyaz ipeğinin üstüne koydu, tabutun tabanına dayanarak doğrulup oturdu; hareket edebiliyordu, geçmiş yılların ağrılarını hissetmiyordu, bir ayağını tabu-dışına saUandırdı, sonra da diğerini; kurşun kutudan dışarı ç^tı, ayakta durdu, zarif, hafif, neşeli; sunağın üstündeki üç kanatlı resme baktı: Üç yüzeyi olan dev bir aynaya dönüşmüştü resim, o aynalarda üçlü görüntüsünü gördü Felipe: Birincisi, şatodaki vahşet ve düğün günündeki gençliği; diğeri Flandre'da sapkınlan mağlup eden ve mezarlığın inşasını emreden orta yaşlı hali; üçün-bu çürüme mek^anında canlı canlı çürüyen solgun, hasta bir ihtiyar.

"Seç," dedi hayaletin sesi.

Ona bakmak için arkasını döndü ama hayalet de arkarını dönmüştü. Yeniden gözlerini üç kanatlı resme çevirdi. Genç adam olmaya karar verdi, hayatını yeniden yaşamaya, ölümün ona sunduğu ikinci şansı değerlendirmeye; diğer iki ayna karardı, birincisi hala parlıyordu; bedenini çevreleyen sargılar çözülüp granit zemine düştü. Felipe kendisini Isabel'le evlendiği günkü giysileri içinde gördü, muhteşem, muhteşem, Flaman tarzı parlak kunduralar, gül rengi potur, işlemeli, ka^m şeriili yelek, başında bir mücevher kadar güzel bir şapka, göğsünde değerli taşlar, kakım kürkünün üstüne dökülmüş yaprak yaprak portakal çiçeker-li. Resmin aynasında on altı yaşındaki yüzünü gördü, narin, neredeyse kadınsı ama soyunun izlerini taşıyan yüzü: Öne çıkık bir altçene, kalın, neredeyse aralık dudaklar, ağır gözkapaklan. Ama her şeyin ötesinde, genç bedeninin farkındaydı, Pedro'nun gemisinde yeni dünyayı aramak için Simon, Ludovico ve Celestina'yla birlikte çıktığı hayalî yolculuktaki bedeni: Teni esmerleşmiş, okyanustan yansıyan güneş ışınlanyla saçlan sararmış, kaslan güçlü, eti yağ bağlamamış.

Hayaletin ayak seslerinin sunaktan ve tabuttan uzaklaştığını, iki yanı mezarlarla çevrili nef boyunca ilerlediğini duydu. Peşinden gitti, hayaletin kendisini görmesini istiyordu, herhangi biri görsündü kendisini, şimdi yine genç olmuştu, ölüm ona ikinci bir şans vermişti. Ama tabutunun yanından

geçerken dondu kaldı, tüylerini diken diken eden bir manzarayla felç oldu; kefenler içindeki yaşlı Kral, ta kendisi, hâlâ orada yatıyordu, ölmüştü, beyaz sargılarla sarmalanmıştı, başında o gotik taç vardı, inci, safir, akik ve turkuvazla süslenmiş altın taç. Ondan sonra ne yaptığını, neden yaptığını bilemedi; sevgi mi, nefret mi, kayıtsızlık mı hissetmişti o kalıntılara karşı; sadece bir tutku sardı içini, zorunlu bir tutku, ne hürmet ne küfür: Hareketlerini belirleyen bir kendinden geçiş. Başlığını çıkardı. Cesedin tacını çıkardı. Başlığı koydu yerine. Tacı da kendi kafasına taktı.

Hâlâ ona arkası dönük olan hayalet merdivenin dibinde durdu.

Ve nihayet dönüp genç Felipe'ye baktı. Prens gözlerini kıstı, hayaletin görünüşünü tahmin etmeye, hatırlamaya ya da belki ön-görmeye çalıştı, kendisi gibi bir genç, farklı ırklann tuhaf bir kan-şımı, sanşın ve kivırcık saçlı, siyah gözler, esmer bir ten, uzun ve güzel bir burun, şehvetli dudaklar. Çıplaktı. E^ uzatt1 ve peşinden gitmeye davet etti Felipe'yi. "Hatırlamadın mı beni? Hıristiyan ülkelerinde Miguel derler bana, Yahudi mahallelerinde Mkhah, Arap mahaUelerinde Mihail-ben-Sama: Miguel-bin-Hayat. Günlerden bir gün saray mutfağının önünde canlı canlı yakilmarnı emretmiştin. Asıl neden için mahkûm etmemiştin beni, ikinci neden için mahkûm etmiştin.

Peşinden gelmesini işaret etti Felipe'ye: Basamak basamak tırmanmaya çağırdı o hiç bitirilmemiş olan merdiveni. Felipe dizlerinin üstüne çöktü; yere uzandı; kurbanının karşısında yüzükoyun yatıp bir haç gibi iki yana açtı kollannı; hayır, hayır, o merdiven ölüme gidiyor, bir zamanlar elimde aynamla tırmanmıştım, bir daha görmek istemeyeceğim şeyler gördüm aynada, yaşlandım, ölüm ıstırabı çektim, öldüm, çürüdüm, dağılıp maddeye geri döndüm, başkalaşım geçirdim, göç etti, bir kurt olarak ye

niden ^diril^m, kendi ülkemde kendi torunlanm tarafından avlandım, Michah, Miguel-bin-Hayat, suçumu bağışla, adının

gereğini yap, Miguel-bin-Hayat, hayatımı bir kez daha alma benden...

Miguel adındaki hayalet gülümsedi. "O sırada tıpkı Narkis-sos gibi sadece kendine bakmıştın aynada. Bu kez dünyanın aynasını göreceksin, Felipe. Gel."

Genç Prens ardına baktı: Mezarlar, kendi tabutu, koro yeri, sunak, üç kanatlı resim, yatağından kalkmadan kutsal törenlere katılabileceği, gizemli hazlar ve acı pişmanlıklarla dolu çıplak yatak odasının gi^i. Babasını düşündü. Merdivene arkasını dönüp yeraltı dünyasına inerse, tıpkı ava acıkan şahinler gibi şapelin kapalı karanlığıyla gecenin sonsuz boşluğunu kanştıracağını, kabartmalara, taş kemerlere, kafes işlemesine çarpacağını, kolunun kanadının ^nlacağını, bir kez daha öleceğini düşündü.

Hayaletin alevli elini tuttu.

Bir ayağını kaldırdı ve merdivenin ilk basamağına koydu.

“Bu kez kendine ba^na; dünyana bak ve ikinci bir zaman

seç."

Felipe yavaşça çı^naya başladı, eli Mihail-ben-Sama’nın ateş gibi sıcak elinde.

Bu kez daha önce olduğu gibi kendini görmemek için gözle-kapattı; onun yerine dünyayı görmek istiyordu; her basamak-

ta dünya yeni bir seçim yapmanın baştan çıkartıcılığını sunuyordu, seçenekler şafak vakti başlıyor ama biçimler değişse de mekan hep aynı kalıyordu: Bu ülke, akşam dualannın memleketi, İ^an-ya, Terra Nostra, Memleketiniz.

Her basamakta Mihail-ben-Sama'nın çifte sesini duydu, iki sesi olan bir ses, her biri açık seçik, duyulur, belirsiz, kaçınılmaz, iki ama bir; bir ama iki.

Kendi suretinde ve görüntüsünde yarattığı bir varlığın çift cinsiyetli Yaradan‘ı

İlk varlık kendini döllüyor, toprağın yaptığı gibi lekesiz bir şekilde çoğaltıyor kendisini

Babalannın dünyasının asli ahengini devam ettiren oğuUann dünyasının ahengi

İnsan türünün birliğini güçlendiren soy kanşımının sonucu olarak halkların, dillerin, inançlann çeşitliliği

Her şey herkese ait

Bizimkiler de

Ölmeliyim: Dönüşmüş olarak geri döneceğim

Yaşamalıyım: Ölümü arzu ediyorum

Ben bir nehirim

Her şey değişir

Her şey bakidir

Hareket edeni anlıyorum

Anlamadığımı seviyorum

Bir başkasında tanırım kendimi

Kanım tüm diğer insanlarınkilerle karışsın

Karışmış kanlarla zenginleşerek yeniden dirilsin bedenim

Yenilenmiş ellerimin emeğini seviyorum: Cenneti yeniden yaratıyorum

Bahçeler inşa ediyorum

Çeşmeler ve hoş kokulu bi^^er

Bedenim başkalarıyla kaynaşır

Ya aşk ya yalnızlık

Tensel duyul^^^n b^nci

Bedende ve akılda her şeyin yeşerebileceği bir özgürlük

Müştereklik

Hoşgörü

Çeşit çeşit insanlar

Hıristiyanlar, Mağripliler, Yahudiler

İspanyollar

Yeni Dünya

Elhamra

Şüphe

Çeşitlilik

Hayat

Eksikli bir adamın Yaratıcı Babası: Kadın nerede?

Erkek kadına sahip oluyor, ikisi de doğaya hakaret ediyor, bu yüzden hartalık bahçesinden sürülüyorlar

Kardeş kardeşi öldürüyor boyun eğdiri^niş bir kadına ve ba-nnak olmayan bir toprağa sahip olmak için

Mağlup edilmiş kadının ve toprağın hâkimiyeti halklan halklara kırdınyor: Yetersizlik üstünlük, ihtiyaç adalet diye yücel-tiliyar

Seninkiler ve benimkiler de

Ölmeliyim: Bir daha asla dönmeyeceğim ye^^züne

Ölmeliyirn: Şanı arzu ediyorum

Ben bir gölgeyim

Hiçbir şey değişmemelidir

Her şey sürüp gitmelidir

Sadece hareket etmeyeni anlıyorum

Anlayamadığımdan nefret ediyorum

Başka olanı yok ederim

Sülükler ve dağlamayla ^msın kanım

Kanınun arılığıyla yoksnlıaşıp ölsün bedenim

Kölelerin emeği layık değildir benim çilekeş ellerime

Anıtmezarlar dikiyorum Taş ve kefen Bedenim aynlır Ya şeref ya şerefsizlik

Beni ebedî kurtuluştan ayıran her şeyin ihmali

Bedenimde ve aklımda her şeyin tövbeye mahkûm olduğu bir baskı

İktidar

Baskı

Tek bir kişi

^ri ırktan asil bir birey

Ben, Kral

Eski Dünya

El Escorial

İman

Birlik

Ölüm

"Se^n mi, Felipe? Bir daha seçmeyi başarabildin mi?” Alevler içindeki hayaletin çifte sesi Senyor'u düşlerinden uyandırdı. Ses yitip gitti. Gözlerini açtı. Şapelinin otuz üç basamağını ^tına^^^. Güneş derhal cezalandırdı gözlerini. Yabani ve çetin bir vadi uzanıyordu önünde. Çirkin görünüşlü taş yığın-lan. Engin bir kaya tarlası. Yekpare bir kaya konisinin yükseldiği dağ geçidinin sonuna doğru çevirdi gözlerini. Bu kaya konisinin doruğunda, sanki ondan doğmll§ gibi duran devasa bir taştan haçın gölgesi Senyar'un yüzüne vuruyordu; bu haç iki kademeli bir kaidenin üstünde duruyordu, b^inci kademenin üstünde dört İncil yazarının kabarması vardı; daha küçük olan kademenin köşelerinde dört temel erdemin sembolleri duruyordu; bu kaideye ulaşmak için o muazzam kayanın çevresine o^muş bir merdiveni t^m anmak gerekiyordu çünkü kayanın tam o^rtası kazılıp içine bir mahzen yapılmış ve giriş de melek ve askeri rütbe kabartmalanyla süslenmişti, bir de buna ek olarak Havari Aziz Yuhanna heykelinin çevresindeki kuleler vardı.

Boşlukta yolunu kaybeden, aynı yerde Nuio'ya ve Jeroni-mo'ya işkence edilmesini seyrettiğinden beri görmediği güneşle yaralanan, zamana mağlup olan Felipe geriye döndü; tuzağa düştüğünü hissediyordu, bir çıkış aradı: Korkunun tuzağına düşmüş bir hayvandı sanki, hemen yanı başında duran kısa boylu yaşh adamı fark etmemişti, adamın üç günlük sakalı vardı, sert gri kumaştan bir üniforma ve ^ın kısmında bakır bir plaka olan eski püskü bir kep giymişti.

“Size nasıl yardımcı olabilirim, Senyor?” diye sordu dalkavukça.

“Neredeyim... ne olur söyle... nerede^m...” diye geveledi Felipe.

“Şey, burası Düşenler Vadisi.”

“Nasıl? Hangi düşenler?”

“Tanrı aşkına, dostum, İspanya için düşenler tabü, Kutsal Haç anıtı ...”

“Günlerden ne?”

"Valla günü soruyorsanız, bilemem. Yılı soracak olursanız, 1999 yılı olduğunu biliyorum. Senyar daha önce Düşenler Vadisi’ne hiç gelmemişler miydi? Durun size kartvizitimi takdim edeyim. Ben lisanslı bir rehberim ve eğer isterseniz ...”

Felipe karşısındaki devasa taştan haça baktı: “Hayır, daha önce hiç gelmemiştim. Çünkü dört yıldır buralarda değildim.”

O ana kadar kayıtsız değilse bile nezaketli olan adam ilk defa olarak Felipe’nin yüzüne, giysilerine, genel görünüşüne baktı. Kekelemeye başladı:

“Yani, bir sürü turist geçer buradan... hepsi aynıdır... hep aynı şeyleri söylerim... aslında ezberimden çıkar sözler...’ '

Ve birden gözleri nldır nldır dökmeye başladı, şapkasını yere attı ve bağınp kolla^M sallayarak Felipe'den kaçmaya başladı, çatlak sesi oyulmuş devasa kayaya çarpıp çarpıp geri dönüyordu: “Buraya bakın, hepiniz bakın, hey. Bakın ne diyeceğim size! Dört ^yüz yıldır uzaklarda olduğunu söyleyen bir herif var burada. Gelin, gelin, bir diyeceğim var!”

O gece, bodur kalmış meşe ve ardıç ağaçlarının, kayalık dağ eteğine tırmanan böğürtlen ve alıç çalılarının arasında dehşetini ve açlığını gidermek için bir yer ararken, sürekli yaklaşan boru seslerinin ve gece avının yanıp sönen meşalelerinin, zaman zaman duyulan silah seslin ve hiç kesilmeyen köpek havlamalarının arasında Felipe bir kaya oyuğunda yanan, kuzey rüzgârından özenle korunmuş bir kamp ateşine yanaştı.

İçgüdüsel bir rahatlama ve minnettarlık duygusuyla, ateşin üstünde yanan y^^m bir kahve cezvesini seyreden ve

koca bir ekmek somunumu dilimleyen bir dağlının ayaklarının dibine attı kendini.

Dağlı, Felipe’nin bumunu okşadı, Felipe kocaman saydam ve hüzünlü gözlerini kaldırdı ona bir dilim ekmek ve bir parça jambon uzatan kişinin ^m olduğunu görmek için. Adamın gözleri karaydı ama saçlan san ve kıvırcıktı, teni esmerdi, burnu uzun ve güzeldi, dudaklan şehvetliydi.

Felipe bumunu ve dişlerini jambona ve ekmeğe gömüp yu-tarcasma yedi. Devam eden avın korkunç sesleri giderek daha yakına geliyordu ama bu genç dağ adamının, dostunun yanında tüm korkularını unutmuştu. Hatta adamın çizmeleriyle külleri dağıtırken söylediklerini bile anladı, adam çok yavaş konuşuyordu, sözlerinde hafif bir belirsizlik sezinleniyordu ama kurdun kendisini anlaması için konuştuğu gayet aç^tı:

“Evet. Gerçek bu. Eğer bir yerden bahsediyorsam, artık var olmadığındandır. Eğer bir zamandan bahsediyorsam, çoktan geçip olduğundandır. Eğer bir kimseden bahsediyorsam, onu

^uladığımdandır. ”

Son şehir

Kar birkaç saattir yağıyor olmalı. Nehir yükseldi. ^Alma Köp-rüsü'ndeki taştan zouave heykelini su basmış, Ile Saint-Louis'nin çıkıntı yaptığı yerin çevresinde karanlık sular girdap olmuş dönüyor. Lüksemburg Bahçesi beyaz bir örtü çekmiş üstüne. Mont-souris Bahçesi ıssız bir şafağın ışığında yeniden buluyor kendini. Korkunç beyaz bir güzellik siliyor Monceau Parkı’nın hatlarını. Montparnasse mezarlığının çinimürekkebi rengindeki ağaçlarında buzdan danteller bitivermiş. Karlar geç kalmış bir adağı sunar-casına örtüyor Pere Lachaise mezarh^m. Francisco de Miranda ve Charles Baudelaire’in, Honor£ de Balzac ve Porfirio Diaz’ın mezarları karla kaplanmış. Bahçelerde ve panteonlarda gümüşi ağlar örülü.

Hotel du Pont-Royal’deki dairenin dümdüz tavanından da parıltılı örümcek ağlan sarkıyor. süit. Ateş kızılı kadife.

Dışandaki kar erimiş bir bayrak ve nehir de bayrağın üstündeki aslan arması. İçeride beyaz o^nalar. Asma. Bolluk boynuzu. Melek. Alçıdan heykel. Kızıl kadife ve beyaz alçı. Aynalar. Lekeli. Eskilikten kararmış. Bu daracık dairenin alanını çoğaltıyorlar.

Asansör boşluğunun bir işlevi olduğu zamanlar çok geride kaldı. Kararmış bronz. Şevli kristal. Dışanda. Çift kanatlı kapının diğer tarafında. Kapıyı açmadın. Ne zamandır açmadın. Aynalardan kaçıyorsun. Onlar kocaman, boy hizasında, donuk altın çerçeveli, sın soyulmuş. Kimileri küçük, el

aynalan. Bir tanesi kara mermerden, damar damar kan izleri var üstünde. Başka bir tanesi çok küçük ve kare şeklinde, her yanı parmak izi. Biri yuvarlak, çerçevesinin üstünde iki başlı bir kartal var. Hatta biri üçgen şeklinde. Bir s^^ ayna var. Aynalardan kaçıyorsun. Arjantinli Oli-veira seni uyanıştı: Hiçbiri oturduğun mekanı yansıtmaz. Tespih gibi dizilmiş daracık odalar: Oturma odası, yatak odası, giyinme odası, banyo, her b^^in kapısı bir sonrakine açılıyor. Aynalardan hiçbiri yansıtmıyor yüzünü. Onlara dokunuyorsun; onlara bakmıyorsun; kendine bakmıyorsun. Her şeye ellerinle dokunuyorsun. Kolombiyalı Buendia seni uyarmıştı Fransa'ya ilk geldiğinde: Sonsuz sayıdaki aynalar gerçek mekanını ikiye katladığı için Paris olduğundan çok daha büyük gö^rünür: Paris Paris’tir, bir de aynalar.

Hayata geç kalmış ihtiyar Pierre Menard tüm hayvanların, insanlann, uluslarm sonsuza dek kendilerinin ve başkalannın figürlerini, kendilerinin ve başkal^^ını hudutlannı yansıtacak belli bir miktar aynayı bölüşmeleri gerektiğini söylemişti, böylece yıkıcı bir sahip olma hırsının getirdiği hayaller tüm zamanlar için doyurulmuş olacaktı, gerçi hakimiyet elde ettiklerimizin ve zaten bizim olanın kaybından başka bir şey ifade etmiyordu. Sadece kör bir adam böyle bir hayale sahip olabilir. Ve elbette o aynı zamanda bir dilbilimciydi.

Oliveira, Buendia, Cuba Venegas, dilsiz Humberto, kuzenler Esteban ve Sofia, bir de Santiago Zavalita, her saniyesini tam olarak ne zaman Peru'nun boka battığını merak ederek geçiren Li-malı adam, o da diğerleri gibi bir mülteci olarak geldi Paris' e, o da tüm diğerleri gibi -Kübalı rumba kraliçesi hariç tabii- merak ederdi İspanyol Amerikası’nın ne zaman boka battığını. Bir süredir görme^n onlan. Şayet hâlâ hayattalarsa, hiç kuşku yok ki bu-^in bile seninle birlikte vırlayıp duruyorlar, Peru boka battı, Şili boka battı, jantın boka battı, Meksika boka battı, tüm dünya boka battı. Bugün: Yüzyılın en son günü. Bugün: Sonraki yüzyılın ilk gecesi. Gerçi 2000 y^^m geçen yüzyılın son yılı mı, yoksa gelen yüzyılın ilk yılı mı olduğu bitmez tükenmez bir tartışmaya dönüştü. Parçala^^^ bir hayalin içinde yaşıyoruz. Sadece Cuba Venegas, o her yam sarkık, kocaman kalp şeklinde kalçalanyla cafcafu kocamış ^rumba kraliçesi, Karayiplilere özgü tuhaf iyimserliğini sonuna dek korudu, tükenmiş sesiyle melankolik bolerolar söyleyip durdu Pigalle'in en sefil gece kulüplerinde. Söz dizi-acayipliğini pek fark etmeden şöyle dedi:

“Latin ^Ame^^diların bü^in iyileri ölmeye Paris’e gelirler.”

Belki de haklıydı. Belki de Paris bizi ikiye bölen bu iki dünya arasındaki ^aki, cinsel, akılsal dengenin kurulduğu noktaydı: Germen ve Akdenizli, Kuzeyli ve Güneyli. Anglosakson ve Latin.

Cuba Venegas peş peşe gelen öl^^erinin yıldönümlerinde Pere Lachaise'de Eva Peron'un ve Montp^nasse’ta Che Gueva-ra’nın mezarlarına çiçek gö^ırtırdü.

Savoie Caddesi’ndeki eski evin en üst katında Oliveira’nın hazırladığı acı Paraguay çayım içmek için herkesin bir araya toplandığı o geceler ne kadar uzaktı şimdi; sanşın Li^anyalı Val^^e tango kasetleri koyardı teybe; pisco, tekila, rom servisi yapardı ve hep birlikte Başsokan oynarlardı; kepazeliği, yenilgiyi ve dehşeti temsil eden kartlardan en çok toplayanın kazandığı bir kâğıt oyunuydu bu. Suçlar, Tiranlar, Emperyalizmler, Adaletsizlikler oluşturuyordu destenin dört sembolünü; sineğin, maçanın, kupanın ve karonun yerini onlar almıştı.

“Hangisi geçer?” diye sordu Cuba Venegas. Uluslararası şirket dörtlüsü mü, sefir beşlisi mi?”

“Duruma bakar,” dedi ^mia’lı Santiago. "Dizi var bende: United Fruit, Standard Oil, Pasco Corporation, .Anaconda Cop-per ve I^.”

“Nerede Şarkıcılar,” diye bir şarki mınldandı rumba kraliçesi. “Jenry Len Uilson, Choel Ponset, Esprul Braden, Chon Pueri-fuchi ve Nataniel Debis. Al sana beşli!”

‘Tatlı aşkım, hüznünü sakla,” diye ^^dandın ve dilsiz Humberto’ya döndün: “Üç Marmolejo'ya karşı bir Ubico ve iki Trujillo veririm.”

“Biliyor musun (diye lafa karıştı o sırada kâğıtlan karmakta olan Oliviero) Marmolejo Bolivya’da nasıl iktidara geldi? Ulusal kurtuluş günü kutlamasının yapıldığı gün başkanın elini sıkmak için sıraya girdi, sıra kendisine geldiğinde tabancasındaki kurşunlan adamın k^ına boşalttı. Sonra cesedin üstünden baş^^lık kuşağını aldı, kendi göğsüne iliştirdi ve kalabalığı selamlamak için saray balkonuna çıktı. Sende ne var, dilsiz?”

Humberto elindeki beş tane askerî kartı gösterdi: Winfield Scott'ın süvari bölüğü, Achille Bazaine'in ordusu, C^^o Armas'ın paralı askerleri, Domuzlar Körfezi'nin "solucanlan", Somoza'run Ulusal Muhafızları.

"Ful!" diye bağırdı Buendia. "Masferrer'in Kaplanları, Duva-lier'nin Tonton Macoute'ları, Brezilya'nın sivil polisleri, onların yanına bir Odria, bir de Pinochet."

"Bir halt yokmuş elinizde, bibiniz, yedi sülalenizi harcadım," diye muzaffer bir edayla araya girdi Oliveira, dört Hapishane'yi yaydı oyun masasının üstüne: San Juan de Wua Kalesi'nin sarnıçları, Dawson Adası, Trelew'in buz gibi ovası, Lima'daki Sexto... Hadi geçebilirseniz geçin bakalım..."

"Biraz ağzımızı tatlandıralım da yeniden dağıtalım kartları," dedi V^^rne, bardakları doldururken.

"Santa Anna, Teksashlarla San Jacinto'da yaptığı savaşta tam kazanıyordu ki taco yemek ve siestaya dalmak uğruna her şeyi yitirdi."

"Hişşt, Zavalita, sende ne var?"

"Üçlü var, meydanlarda yapılan kitle katliamları: Izalco'da Maximiliano Hemandez Martinez, T6xcatl Bayramı'nda Pedro de Alvarado, Tlatelolco'da Diaz Ordaz'ın yaptıkları."

"Son ikisi aynı onlann, hepsi hepsi permiş elindeki, seni hıyar seni."

Zavalita, "Yaz^^n yalanlanndan, işte tutuyorum yasımı, topluyorum tarağımı tasımı, senin ardından oy," diye mınldanarak kartlannı kapattı masanın ^^ine.

"Santa Anna konusunda ne diyordun sen?"

"Ayağını uçurduklarında M6xico katedralindeki bir sayvanın altına taşıtmış ve oraya gömmüş. Yankee'ler onu esir aldıklannda ülke^n yarısını onlara satmış. Sonra muhafızları için Avrupa'dan üniforma getirmek ve Carrara mermerinden atlı heykellerini yaptırmak için biraz daha satmış."

Humberto’nun dudaklan kıpırdadı ve aralanndan sessiz bir, ‘Vay be Diego,” çıktı.

"Peki ya kuzenler?" diye sordu Buendia.

"Esteban ile Sofia mı? Hişşt,” dedi Valkyrie, "yatak odasında-

lar.”

"Pas!” diyorsun keyifsizce. "Bir Juan Vicente G6mez, Jalis-co'da Nuno de Guzman tarafından damgalanan bir yerli, Potosi madenlerinde bir köle, Port-au-Prince'te bir köle gemisi, Mapuc-he yerlilerine karşı General Bulnes’in düzenlediği katliam kampanyası.”

"Cta, Buendia, J.V. G6mez'in iki ölümünden bahsetsene.”

"Olur, Juan Vicente Gömez ölüm ilaı^rn verdireli ki düşmanlan Caracas sokaklanna kutlama yapmaya gelsinler. Saray pencerelerinden birinin perdesinin ardına saklandı ve o rakun gözleriyle kutlamalan izledi, bir yandan da polislere emirler veriyordu, şunu hapse atın, şuna işkence edin, şuradakini ... Gerçekten öldüğü zaman baş^^lik koltuğunda bayr^ ^^ağı ve üniforması içinde cesedini sergilemek zorunda kaldılar, herkes sıraya dizildi, ona dokunup doğruladılar: ‘Evet, evet, bu kez gerçekten ölmüş.' Ne âcizlik!”

"Peres Jimenes ve Kukine'de Batista'nın banyosundaki altın tahta karşılık sana bu Gomez'i veriyorum,” diye şarkı söyler gibi mırıldandı rumba kraliçesi. "Deniz köpükle^nin zümrüt yeşili yerleşmiş güzel gözlerine...”

"Mercandan sızan kan rengine b^^^müş dudakların ...” "Sesin bir aşk şiiri, kutsal ve ilham verici bir koral...” "Güneşle sarhoş avuçlanm dokunur yüzüne, yankılanır iç çekişlerim...”

"Batista Noel'de kocaman kutularm parlak kağıtlarla paketlenip kurdelelerle süslenmesini, Maestra Dağlan'nda savaşan ya da şehir gerillası olan gençlerin annelerine gönderilmesini emretmiş. Kadıncağızlar kutuları a^ıklarmda içinde o^^annın kolsuz ve bacaksız gövdelerini bulmuşlar."

Oliveira, “C^. Pokeri!" diye bağırdı ve masanın ortasındaki tüm fişleri önüne çekti.

“Elveda, Ütopya ...”

"Elveda, Güneş Şehri ...”

“Elveda, Vasco de Quiroga..."

"Elveda, Camilo Enriquez...”

"Juarez hiç ölmemeliydi, ah ama öldü ...”

"N e de Martı, *chic* a..”

“Ne de Zapata, mano..."

“Ne de Che, *che...”*

“Elveda, Lazaro Cârdenas...”

"Elveda, Camilo Torres...”

"Elveda, Salvador Allende...”

"Geri döneceğim gezgin ozanhğa...”

"Aşkını arayarak gezip duran..."

“Unutulmuş, artılmış, çiğnenmiş...”

“Hey gidi günler hey, hey gidinin günleri” diyerek ağlamaya başladı Cuba Venegas.

Birbirine çift kanatlı kapılarla bağla^^ odalar dizisinde yavaşça geziniyorsun. Her şeye dokunuyorsun. Hayır, mobilyaların ^^rnzı kadifesine, perdelere ve duvarlara dokunmuyorsun. Buraya topladığın ve gardıroplara, konsollara, komodinlere, vitrinlere, kafes dolaplan olan antika yazı masalanna, sarsak on sekizinci yazı masalanna, konsollann üstüne,

camlı raflara, mermer masalara dikkatle yerleştirdiğin nesnelere dokunuyorsun. Siyah inci. Üzerine Nondum, Daha Değil sözcüğü kazınmış bir çivili köpek tasması. Uzun, yeşil, boş şişeler, yüzyilkk küf bağlamış, bazılannın mantan gelişigüzel kapatılmış, bazıla^un mü

hürleri alelacele çık^artılıp tekrar ta^^mş -ne zaman, ^m tarafından?- bazılannda ise imparatorluk mührü var. Sık sık yaptığın gibi gidip açıyorsun büyük sahtiyan bavulu, bavulun beyaz ipeği ^^inde bayıla bayıla okşadığın eski madenî paralar, her okşayışta biraz daha siliyorsun zaten belli belirsiz olan unutulmuş kral ve kraliçe kabartmala^m. Var olan tek e^ile çekip çıkanyorsun bir Boulle vitrininde sakladığın ince, saydam kâğıtlara yazılmış, zorlukla okunan vakayinameleri. Hattathğı, mürekkebin kalitesini, zamana direnme gü^inü yokluyorsun. Latince, İbranice, Arapça, İspanyolca yazılmış belgeler: Aztek sembolleri kullanılarak yazılmış olan başka ya^ar. Örümceklere, sineklere, nehirlere, taşlara benzeyen harfler... bulut kabartmaları.

Çok geçmeden yoruluyorsun okumaktan. Bu kağıtlar, başka zamanlardan insanların bu sessiz naralan, bugünün insanlannın ölümlerinden sonra bile var olmaya devam edeceği için sevinsen mi üzülsen mi, hiç bilemedin. Neden koruyorsun bu elyazmala-^^ık kimse okumayacak onlan çünkü okuyacak, yazacak, sevişecek, hayal edecek, yaralayacak, arzu edecek kimse yok. Yazılı olan her şey dokunulmadan kalacak çünkü onu yok edecek insanlar olmayacak. Peki eserlerinin yasaklanması, yok edilmesi, Homeros'a ölüm, Dante'ye ölüm, Shakespeare'e ölüm, Cervan-tes'e ölüm, Kafka'ya ölüm Neruda'ya ölüm diye hep bir ağızdan haykıran yı^nların önünde ateşe atılması tehlikesine rağmen yaz-maktansa bu ^msesizlik daha mı iyi? Gözlerin yoruluyor. Ama gidip de gözlük alma ^^^^n yok. Gittikçe tükeniyorsun. Ah bir aynada kendini görebilseydin ve bilseydin kendini gördüğünü, aynalar tiyatrosunda aynı sahneleri tekrarlayan, donup kal^^ ya da hareketli olan başka adamlan değil, başka kadınlan değil, başka çocuklan değil. Sayı saymayı çoktan bıraktın. A^ık bilmiyorsun yaşını. Kendini çok yaşlı hissediyorsun. Ama soyunduğun zaman gördüğün vücut -göğsün, kamın, erkekliğin, bacaklann, tek kolun- genç. Savaşta kaybettiğin kolunun ve elinin neye benzediğini hatırlayamıyorsun artık.

Yine başlıyorsun dairenin içinde gezinmeye. Her şeye dokunuyorsun. Kesik parmaklan kuruyup kaskatı olmuş yağlı eldiven. Kırmızı taştan ve kemikten yüzükler. Ke^^e dolu kutsal kâse. Altın sırmalarla süslenmiş eski kutular, içlerinde kafataslan, uy-lukkemikleri, mumyala^nış eller. Bir gün karanlık bir kahkahayla bu emanetlerden ikisini çolak koluna taktın: Sana ait olmayan bir kol ve bir el. Sonra miden ka^tı. Hepsini çok iyi biliyorsun. Gözlerin kapalıyken bile bu nesnelerin hepsini dokunarak bilebilirsin. Bazen günler boyunca sadece bunu yaparak oyalamrsın, belleğini sınarsın çünkü korkuyorsun belle^hi tamamen yitirmekten. Hani eakaza otelin damı çökse, H6tel du Pont-Royal'deki bu dairenin içinde bulunan her şeyin yerini tek tek edebilirsin. Prizmatik bir ayna. Farklı büyüklüklerde iki taş. Bir tane terzi makası, parlak siyah. İnci, pamuk ve kuru tahıl başaklanyla dolu bir sepet. Sırf oyalanmak için, günün birinde yeni dünyanın ekmeğiyle canlanacağını, sonra uzanıp ölmeyi bekleyeceğini düşünüyorsun, yatağa düşmüş, duygusuz, tıpkı Verdin'deki İspanyoilar ve ölüm iradesine adanmış Katharos' çular gibi. Ama şimdiye kadar her gün, hiç şaşmadan bir defa geldi yemeğin. Her seferinde kapın görünmez eller tarafindan çalınıyor. Hizmetçinin gittiğinden emin olmak için ses çıkartmadan birkaç dakika bekliyorsun. Kapıyı açıyorsun. Tepsiyi alıyorsun. Bü^ık bir dikkatle yiyorsun yemeğini. Hareketlerin yaşlı, arterit, asgari, tekrarcı, beyhude.

Yemekten sonra tekrar meşgalene dönüyorsun: Nesnelerin gözden geçirilmesi. Elbette bir sandığın var eski Ame^a'nın ha-zineleriyle dolup taşan, *queual* kuşu tüyünden sorguçlar, bronz küpeler, altın taçlar, yeşim kolyeler. Tek bir bıçak darbesiyle öldürülmüş bir güvercin, beyaz göğsündeki yaraya, tüylerindeki kan lekelerine bir daha bakıyorsun. Bir çekiç, bir keski, bir çördük, antika bir körük, paslı zincirler, akik taşından kâse, eski bir denizci pusulası.

Ama sana en çok zevk verenler haritalar. Çizgileri silinmeye yüz tutmuş bir denizcilik atlası, otantik bir Ortaçağ liman haritası: Akdeniz'in kıyıları, nihai sınırlar, Herakles Sütunlan, Finisterre Burnu, Ultima Thule, eski yer isimleri büyük bir özenle yazılmış bu atlasa: Ispanya'da Cebelitank, Gades, Corduba, Carthago Nova, Tolentum, Magerit; Fransa'da Lutetia, Massilia, Burdigala, Lugdunum; İtalya'da Cenova, Mediolanum, Napoli; tepsi gibi düz dünya, bilinmeyen okyanus, evrenin çağlayanı. Denizimizin bu haritasıyla bakir ormanın haritasını karşılaştırıyorsun, ortasındaki siyah

kısımda ölü örümcekler bulunan yeşil,, lal, mavi ve san tüylerden bir maske, her kuşak bir renk, kumaşın dış tarafına bakan oklar.

Ama haritalannın en gizemlisi suları gösteren Fenike atlası, öyle eski ki dokunmaya korkuyorsun, öyle narin duruyor ki sanki tek arzusu bir an önce toza dönüşüp yok olmak ve beraberinde götürmek tasvir ettiği sırları: Tüm sulann gizli bağlantılan, yeral-tındaki su tüneUeri, dünyanın tüm sulannın aktığı yeraltı geçitleri, böylece birbirle^rini besliyorlar, ortak bir düzeye ulaşıyorlar, yüksek dağlardan akıyor, derin kuyulardan fişkinyor; kaynağı bir bataklık da olsa volkan da olsa, bir çölden de çıksalar, bir vadiden de, buzdan da gelseler ateşten de: Seine'den Cantabria'ya su geçitleri, Nil'den Orinoco'ya, Felaketler Burnu'ndan Usumacinta'ya, Liffey'den Ontario Gölü'ne, Yucatan'daki derin kurban etme havuzundan F^^in'deki Ölü Deniz'e: *ati*, su anlamında sözcük kökü, Atlas, Atlantis, Atlantic, Quetaalcöatl, büyük sular boyunca giden ve geri dönen Tüylü Yılan, Tiber'den Şeria'ya bilinmeyen yollar, Fırat'tan Escaut'ya amazon'dan Nijer'e. Bilinmeyen, gizemli olan: *Bir mt^nim vargi^^e.* Başlangıç haritalan; başlaya-^n atlası. Bu haritanın sol taraftaki boşluğuna İspanyolca yazılmış bayağı bir cümle var: "Sular doğaları gereği daima birbirleriy-le bağlantı halindedirler ve böylece ortak bir seviyeyi korurlar. Ve onların sım budur." Kumla dolu bir ^fora.

Yazdan beri pencereleri hiç açmadın. Kalın perdeleri hep kapalı tuttun. Gece gündüz ışıklar açık yaşadın hep. Dumana daha fazla dayanama^n, yanmış et, tırnak ve saç kokusuna. Kestane ve çınar ağaçl^^^ boğucu kokusu. Saint-Sulpice'in kulelerinden gelen duman. Eskiden otelin yedinci katındaki pencereden görebiliyordun kuleleri. Her gün Montalembert Caddesi'nden geçip Saint-Germain Bulvan'na giden katar katar kırbaççılara ve tövbekarlara katlanamıyorsun artık, Bac Caddesi boyunca Volta-ire Rıhtımı ve Seine Nehri'ne doğru yeni hayatlan, yeni gelenleri doğuranların çığlıklan da aynı derecede dayanılmaz; Seine: Kaynayan nehir, utanmazca kendini sergileyen saydam Louvre, mekanlar genişlemiş gibi görünüyordu, Gioconda yalnız değildi, Raphael de Valentin'in gayretli ellerinde yaban eşeği derisi büzüldü, Violetta Gautier kamelyalardan yatağına uzanmış ölürken usulca şarkı söylüyor:

Sola, abbandonata

In questo popoloso deserio

Che appellano Parigi...

Bir dizi yalınayak adam, dumanın içinde gizlenerek güdiler Saint-Sulpice Kilisesi’rıin korkunç kokusuna ve insafsızca programlanmış ölümüne. Kara sulann labirenti boyunca Javert peşindeydi Valjean'ın.

Kendini dairene kilitledin. Yeterince paran vardı. Sandık dolup taşıyordu Aztek, Maya, Tötonac, Zapotec mücevherleriyle. Sürgündeyken direnişi örgütlemek ve diğer sürgünlere destek olmak için kullanabileceğini söylemişlerdi bu mücevherleri. Sandığın bekçisi, evet ama aynı zamanda nafakandı sandıktakiler. Sen de bir sürgündün. Son gazeteyi okudun ve parça parça e^ttikten sonra tuvalete atıp sifonu çektin. Şok edici başlıklar ve sağğörn-lü yorumların yok yere klorlanmış suyun girdabına kapılıp gitmelerini seyrettin. Gerçekten do^mydu. Ama fazla doğruydu, fazla yakın ya da fazla uzaktı gerçek doğruyla karşılaştırıldığında. Haberlerin o kepazece çekiciliği de hep buradan gelirdi zaten: Bugünü yakınlaştırması ve böylece eskimiş bir yarın haline get^mesi. Gerçek: Mikrobik dünya, bilenin her yeni bakteriyel bağımsızlığı etkisiz hale getirme hızından daha çabuk bağışıklık kazanıyordu: Klor, antibiyotikler, aşılar faydasızdı. Ama neden güvenlik için atması gereken küçücük adımlan bir an önce atmak yerine insani dünya mikrobik dünyanın zaferine böyle hayranlık duyuyor, adeta hipnotize olmuş halde seyrediyordu? Bilinen bahane, beylik sözler, tüm sağlık programlarından vazgeçi^ûş, aşırı nüfus artışı sorununu çözmek doğaya bırakılmıştı: Ne olursa olsun alış^^lik-larını terk etme yeteneğinden yoksun, yorgun bir gezegenin üstünde yaşayan beş milyar insan. Pek azı için daha fazla bolluk, çoğunluk için daha fazla açlık. Kâğıt, cam, kauçuk, plastik, çürümüş et, solmuş çiçek, yanıcı olmayan maddeyle etkisiz hale geti-^^üş yanıcı madde, sigara izmaritleri, araba hurdalan, minimum ve maksimum, prezervatifler ve sıhhi pamuklar, matbaa makineleri, teneke kutular ve küvetlerden oluşan dağlar: Los Angeles, Tokyo, Londra, Hamburg, Tahran, New York, Zürih: Çöp müzeleri. Salgın hastahklar arzu edilen etkiyi yarattı. Ortaçağ'ın salgınlan erkeği ka^nı, genci yaşlıyı, zengini yoksulu ayırmamıştı. Çağdaş salgınlar programl^^Mştı: Plastik fanusların içinde yeni steril şehirler, birkaç milyoner, bürokratların büyük bir kısmı, bir avuç teknisyen ve bilim adamı, seçkinlerin şehvetini gidermeye yetecek

az miktarda kadın kurtarılmıştı. Öteki şehirler, daha önce ulusal nitelik denen şeyle uyum içinde, iraniye hiçbir şekilde yer vermeden, çözümler üreterek ölüme teşvik etmişti insanları. Meksika'da insan ^^ban etme hortlamış, ^n adamları tarafindan onaylanmış, siyasi olarak bahaneleri bulunmuştu, akşam haberlerinde sportif bir faaliyet gibi veriliyordu; seyircilerin elbette başka bir seçeneği daha vardı: Bazı kanallarda Çiçek^ Savanın yeni bölümleri gösterinyordu. Rio de Janerio’da, askeri bir emirle sürekli bir kamaval düzenlendi, kesinlikle zaman sınırlaması yoktu, hal^n büyük bir kısmı aşın coşkudan ve zevkten, dans, alkol, maskeli balolar, seks yüzünden öldü. Buenos Aires’te varoşlardaki arabesk kültür canlandırıldı; kıskançlık, hakaret ve kişisel dramlarla özenli bir entrika kuruldu, tangolar ve acılı şiirlerle teşvik edildi: Kin bıçaklan parıldadı, milyonlarca kişi intihar etti. Moskova hem daha kumazca hem de daha doğrudan bir yola başvurdu: Troçki’nin eserleri milyonlarca basılıp dağıtıldı, sonra da onları okurken görülen herkes için vur emri çıkartıldı. Çin'de neler olduğunu kimse bi^tiyor. Varanasi ve Addis Ababa’da, La Paz’da, Cakarta'da, Kinşasa’da ve Kâbil'de yaşayanlar ise mütevazı bir şekilde açlı^^ öldüler.

Paris önceleri razı oldu dünya konseyinin nüfus azaltma yönündeki tavsiyelerine. Gereken ölümlerin mümkün olduğunca doğal yoliardan gerçekleşmesi öngörülmüştü: Açlık ve salgın, gerçi her ulusun kenene özel bazı yerel çözümler bulmasının bir sakıncası yo^^. Ama Paris, tüm bilgeliğin kaynağı, kandırıcı Şeytan'ın az sayıdaki basiretli insana direngen bir zekâ verdiği şehir, başka bir yol izlemeyi seçti. Daha bu ilkbaharda televizyondaki tartışma programlarını izliyordun. Tüm olası teoriler Kartezyen bir kumazlılda yorumlandı ve eleştirildi. Herkes konu^^^an sonra, yaşlı bir Romanyalı oyun yazan, bir Fransız Akademisi üyesi, görünüş itibariyle bir cüce ya da daha kesin konuşmak ve çağdaş *lingua franca’yı* kullanmak gerekirse, İrlanda’nın yemyeşil ormanlanndan fırlarruş bir ^*echaun:* İşte bu elf, kel kafasında halkalanmış beyaz Saç tutamlan ve dürüstlükle kurnazlık kanşı-mı olağandışı bakışıyla, tek yapmalan gerekenin hayata ve ölüme eşit fırsatı vermek olduğunu söyledi.

'‘Bir yandan doğum oranını artıracaksın, diğer yandan kitle katliamları yapacaksın. Hiçbir genel kaide istisnalan olmadan ba-şanya ulaşamaz. Eğer kimse doğmazsa nasıl herkes ölebilir?”

"Teşekkürler, Sayın Ionesco," dedi sunucu.

Günde bir kez gelen yemeğin hiç değişmiyor. Zar zor okunan mönüye göre koç yumurtası, siyah sosis ve böbrekten oluşan bir *grille mfcte,* yani kanşık ızgara. Yemeğini ye^kten sonra kapıyı tekrar açıyorsun. Boş tepsiyi holdeki halının üstüne bırakıp kapını kapatıyorsun. Birkaç saat sonra ayak sesleri usulca yaklaşıyor. Gürültüler duyuyorsun, sonra ayak sesleri uzaklaşıyor. Asansör çalışmıyor. Ne mektup geliyor ne de telgraf. Otelde hiçbir telefon çalrmyor. Televizyon ekranında hep aynı program, kendini buraya kapatmadan önce aldığın son gazetedeki son başlıkta okuduğun mesaj tekrar tekrar yayımlaruyor. İçinde madeni paralar bulunan kutuyu açıyorsun yine. İnsan elinin dokunuşlarıyla bulanıklaşmış profillere bakıyorsun. Deli Juana, Felipe, Temkinli diye

bilinen Il. Felipe, Elizabeth Tudor, Büyülenmiş diye bilinen Il. Carlos, Avusturyah Mariana, IV. Carlos, Meksikalı M^^^diano ve Carlota, Francisco Franco: Dünün hayaletleri.

Gece mi yoksa gündüz mü uyuduğundan emin değilsin, gece mi yoksa gündüz mü dairende gezindiğini, nesnelere dokunduğunu, nesnelerden sakındığını bilmiyorsun. Zaman diye bir şey yok. Hiçbir şey çalışmıyor. Lambalar her gün biraz daha loşlaşıyor. 31 Aralık 1999. Bu gece ışıklar tamamen gidecek. Boşuna bekleyeceksin elektriklerin tekrar gelmesini. Aynalan mağlup ettin. Yalnızca karanlığı yansıtacaklar. Perdeleri açmayacaksın. Ezberden biliyorsun her şeyin tam yerini. Yatağının başucundakı bir çekmecede saklı duran mumlara ihtiyacın olmayacak. Ve sadece bir tane kibritin kaldı. Terliklerinin ayaklanndan kayıp çıkmasına izin veriyorsun. Altın sırmalı siyah bir Tunus kaftanı giyiyorsun. Şişelerde bulduğun elyazmalarını eline alıyorsun. Alçak sesle yineliyorsun o metinleri. Zaten hepsi belleğine kazı^ruruş. Ama sahiden okuyormuş gibi yapıyorsun, üstünde yazan sözcükleri mı-nldandıktan sonra sayfayı çeviriyorsun. Hiçbir şey görmüyorsun. Dışanda kar yağıyor. Bir kaille geçiyor pencerenin altından. Hayal ediyorsun: Yırtık pırtık sancaklar, keçi kılından hırkalar, tırpanlar. Bunlar sonuncular olmalı. Gülümsüyorsun. Belki de sonuncu olan sensin. Seninle ne işleri olabilir? Ve ansızın o soruyu soruyorsun kendine, senin ve karanlıkta okuduklannın içinde bulunduğunuz koşulların eksik parçalarını beklenmedik bir şekilde tamamlıyorsun, zaten

apaçık ortada olanın farkına vanyorsun, perdeleri çekmeden önce pencereden son bir kez gözüne çarpan görüntüleri bir araya getiriyorsun, elinde o eski yazıtlar, en eski tarihi Roma'nın ve İskenderiye'nin, Dalmaçya ve Cantabria sa-hiilerinin, Filistin ve İspanya'nın, Venedik'in, Donno Valerio Camillo'nun Beliek Tiyatrosu'nun, sırtlannda haç işareti olan üç gencin, Tiberius Caesar'ın lanetinin, Kastilya'daki mezarlığında Kral Don Felipe'nin yakalığının: Ait oldukları zamanda kendilerini gösterememiş her şeye bir fırsat verilmiş, bizim zamanımızın tam olarak bir başka zamanla, tamamlanmamış bir zamanla rastlaşması için bir fırsat; bir kişiliği tamamlamak için birden fazla ö^e ihtiyaç vardır: Basın ve televizyon da kusturacak kadar çok kez tekrarlam^mşlar mıydı bunu? Her dakika bir adam ölür Saint-Sulpice'te, her dakika bir çocuk doğar Seine'in rıhtımlarında, sadece erkekler ölür, sadece çocuklar doğar, kadınlar ne doğar ne de ölürler, kadınlar sadece çocukların doğması için birer aracıdırlar, hemen ardından öldürülen erkekler tarafından hamile bırakıldılar, her çocuk sırtında bir haç ve ayaklarında altışar parmakla doğdu: Kimse açıklayamadı bu acayip genetik mutasyo-nun nedenini, oysa sen anladın, sen anladığına inandın, kazanan ne hayat ne de ölümdü, hayat ve ölüm birbirine karşıt güçler değildi, yavaş yavaş, salgınlar sırasında ya da daha sonra, aynmsız katliamlar sırasında, mevcut olan tüm insanlar -yüz yaşından büyük olanlar hariç- bu yüzyılda doğan herkes ölmüştü; diğerleri, hamile bı^ıkanlar, hamile bırakılanlar, doğanlar, ölmeye devam edenler b^ka bir zamana ait olan varlıklardı, mücadele hayatla ölüm arasında değil, geçmişle bugün arasındaydı: Paris'te yalnızca hayaletler vardı artık ama nasıl, nasıl, nasıl?

Kalın perdeleri coşkuyla çekip pencereyi açıyorsun. Yaralı ayaklar sürükleniyor kann ününde. Bir flüt sesi duyuyorsun. Sokakta senin pencerene bakan gözler var. Aşağıdaki sokaktan yeşil, patlak gözler sana bakıyor, seni çağınyor. Sokaktaki ayak seslerinin kaynağını ve güzergâhını biliyorsun. Gün geçtikçe azaldılar. Kafileler Saint-Germain'e gidiyordu önceden. Bu seferki Saint-Sulpice'e yönelmiş. Bunlar sonuncular. Öyleyse yanıldm. Ölüm kazandı; birçok doğum oldu ama ölümler daha çoktu. Neticede, doğanlardan daha çoktu ölenler. Belki de yalnızca bu son kurbanlar kalmıştı şimdi kar altında Saint-Sulpice'e doğru yürüyen. Cellatlar görevlerini tamamladıklarında ne yapacaklardı? Kendilerini mi öldüreceklerdi? Cellatlarm cellatlan kimlerdi? flütçü senin pencerene doğru

bakıyor, karanlık ve ifadesiz gözleriyle, renksiz yüzüyle şu Keşiş? Şu kız? .. Üç kişi senin pencerene bakıyor. Sonuncusu. Ela gözlü, sivri burunlu, dudakları dövmeli kız. Rengârenk etekleri rüzgârda hafifçe salınan, gölgeyi ve ışığı parçalara ayıran kız. Sen de o üçlüye bakıyorsun. Onlar sana bakıyorlar. Onların sonuncular olduklarını biliyorsun.

Aklını başına toplamaya çalışıyorsun kopmak için aşırılıklardan - olayın sıradanlığı ve sımn bi^^ezliği. Paris'tesin. Meksika'da Descartes'ı tam olarak anlayamadm; kendi kendine yeterli olan aklın, sadece kendisi için düşünen kötü bir akıl, yetersiz bir akıl olduğunu söylemişti aslında. Ve şimdi Descartes'ı Pascal’le yumuşatıyorsun: İnsanın delirmesi öyle zorunludur ki delirmemek tümden del^^tir; akıl vidasının dönüşü böyle olur. Pascal konusunu düşünürken aklına yaşlı Erasmus ve onun önceki dünyanın ve şimdiki dünyanın farazi mutlaklarını göreli sayan bir deliliği nasıl yücelttiği geliyor: Erasmus Ortaçağ’dan değişmez doğrulan ve dayatılmış dogmaların kesinliğini alıp onlara ters manalar verir; modemiteye gelince, aklın mutlaklarını ve ben krallığını ironik boyutlanna kadar indirger. Erasmus' çu delilik insanın insan tarafından, aklın akil tarafından mat edilmesidir, günah ya da Şeytan tarafından değil. Ama aym zamanda, kendisi de dahil olmak üzere hiç kimse tarafından kandınlmak istemeyen bir aklın ve bir benliğin eleştirel bilincidir.

Erasmus'çuluğun, İspanyol Amerikan kültürünün temel taşı olabileceği gerçeğini düşünüyorsun üzüntüyle. Ama Ispanya'dan süzülüp gelen Erasmus’çuluk kendi kendini mağlup etti. Toplumdan kopuk fakat dış görünüşe, beğenilen tavırlara -^inin ve ötekilerin gözünde- bağımsızlaşmış bir eşsizlik yanılgısını haklı çıkaracak görünüşler üzerine kurulu kati bir bireyciliğin sefahatine varmak için insanla dünya arasındaki ironik mesafeyi bastırdı. Ruhani bir isyandı ama neticede tam da savaştığı şeyleri canlandırdı: şeref, hiyerarşi, aslilerin vaziyetleri, mistiklerin tekbenciliği, bilge bir despotun umudu.

Aylardır ilk defa pencereyi açıp sokağa bakarken, sokaktan seni görmeye çalışan üç kişiyi izlerken merak ediyorsun çağdaş bilimin mevcut haberlerden, çözülmez sırdan ya da hümanist delilikten farklı hipotezler üretip üretemeyeceğini. Bilmek istiyorum: Eğer salgın, açlık ve programlı katliamla dünya nüfusu azal-tıldıysa, doğa en nefret ettiği şeyi, ortaya çıkan

boşluğu nasıl doldurdu? Antimadde enerjinin tersine dönmesi ya da tekabülüdür. Kuvveden fi haline geçmeden var olur. Ancak ve ancak enerji yok olduğunda ortaya çıkar. Daha önce madde olan şeyin yok oluşuyla serbest kalır ve onun yerine geçer.

Paris'teki bu Aziz Sylvester gecesinin bulutlu göğü herhangi bir ışıltı görmeni engelliyor. ^^^ar'lar, evrenin gezgin enerji kaynaklan, galaksilerin ve antigalaksilerin çarpışmasından doğar ve potansiyel maddeye dönüşür; yerini alabileceği bir maddenin yok olmasını bekleyen antimadde. Eğer bu doğruysa, bizimkinin tıpatıp aynısı olan bir dünya -azami niteliklerden asgari niteliklere kadar bizim dünyamızın yerini bütünsel olarak doldurmaya yetenekli olduğu ölçüde- yerimizi almak için ölmemizi bekliyor. Antimadde tüm maddenin ikizi ya da hayaletidir: Yani uar *olan* her şeyin ikizi ya da hayaletidir.

Gülümsüyorsun. Bili^ıkurgu eserleri daima tek bir varsayı-

üstüne kurarlar hikâyelerini: Başka gezegenlerde de hayat vardır, oradakiler güç ve bilgi açmndan bizden üstündür. Sürekli bizi izlerler. Sessizce tehdit ederler bizi. Günün birinde Marslılar dün-y^^m işgal edecek. Wells ve Welles: Herbert George ve George Orson. Ama sen farklı bir fenomene t^^^k ettiğini düşünüyorsun. Bugünün boşluğunu dolduran antimadde geçmişte kuvve halindeydi ve zam^^un gelmesini bekliyordu. Marslılar ve Ve-nüslüler işgal etmedi dünyamızı, on beşinci yüzyıldan gelen sapkınlar ve keşişler, on altıncı yüzyıldan gelen fatihler ve ressamlar, on yedinci yüzyıldan gelen şairler ve müteşebbisler, on sekizinci yüzyıldan gelen filozoflar ve devrimciler, on dokuzuncu dan gelen fahişeler ve sınıf atlayanlar: Geçmiş doldurdu bizim yerimizi.

Peki ya sen, senin olan bir devirde mi yaşıyorsun, yoksa başka bir zamandan gelen bir hayalet misin? Hiç kuşku yok ki karlı sokaktan sana bakan flütçü, Keşiş ve kız da aynı soruyu soruyorlar kendilerine: Başka bir zamana mı aktanldık, yoksa başka bir zaman mı bizim zamanımızı işgal etti?

Doğrulup var olan tek elinle perdeyi kapatırken düşünülme-zi düşünmeye cüret edebilecek misin? Yoksa tarihsel bir geçmişin, tarihi olmayacak bir geleceğin yerini almasına mı tanık oluyorsun şu anda?

Ve sapkınca bir düşünce geliyor aklına, kimsen o olduğun ve nereliysen aralı olduğun için, eğer bu do^^ysa, diyorsun, bu yerini alma sürecinde kes^^kle en az gerçekleşmiş, en eksik, en gelişmemiş ve arzulusu söz konusu olmalı tüm tarihlerin; yani Ispanya'nın ve İspanyol ^me^ası'nın. Sonra gizli bir küçümsemeyle alay ediyorsun kendinle. Bir Endonezyalı da aynı şeyi söylemez miydi ya da bir B^manyalı, bir Moritanyalı, bir Filistinli, bir İrlandalı, bir İranlı? Budala: Beyaz pe^ıkalı bir ansiklopedici gibi düşünüyorsun. İnsan nasıl İranlı olabilir? Gerçekte mümkün müdür bir Meksikalı, Şilili, ^an^nli, Perulu olmak?

Ve sen. Seninle ne işleri olabilir ki? Bugün ilk kez -ansızın fark ediyorsun- gelmedi günlük öğünün. Burada açlıktan öldürecekler seni. Belki de bilmiyorlardır H6tel du Pont-Royal'deki dairende olduğunu. Bunun bir önemi yok. Katliam mantığı se^n varlığından bağımsız olarak kabul e^ttirildi. Kuşku yok, hizmetçini öldürdüler. Bu olay meselelerin çözümünü hızlandıracak mı, aşağıya, sokağa inmene, pencerene doğru bakan üç varlığa katılmana neden olacak mı? Ne fark eder ki? Gerçek cellatlar ^m olurlarsa olsunlar, ha bunlar ha başkalan, öleceksin, bakımsızlıktan öleceksin, kimse yiyecek getirmeyecek sana. Uyumalı ve rüyanda tanış-malısın ölümle.

Bu şekilde ölecek tek kişi olup olmadığını merak ediyorsun, tıpkı ihtiyar Katharos' çu gibi; gülümsüyorsun. Ve işte o anda se-

sen olduğuna inanmayı bırakıyorsun: Tüm bunlar bir başkasına oluyor. Sadece herhangi bir kimseye değil. Bir başkasına. Ötekine.

Bir baş dönmesi kesiyor düşünce akışını. İşte o anda, tıpkı Aziz Paulus'un Korinthos'lulara bağırdığı gibi bağırabilirdin:

kaçırmış gibi konuşuyorum. Ben O 'nun daha üstün bir hizmetkânyım..."

Kendine dönüyorsun. Sefil röcuduna, kanına, bağırsaklarına, duygulanna, çolak koluna dönüyorsun: Sağlam kolunla kendine tutunuyorsun hayatının tek koruyucusu sayarak. Sen sensin. Sen Paris'tesin, 1999 ayının otuz birinci gecesindesin. Raspail

Bulvan’nda Rodin’in yaptığı Balzac heykelinin yanındaki Jacques Monod anı^^ karşısında bir gün geçirdin. Seçenekler yoksa şans bir zorunluluk haline gelir. Ama sadece şans, bir tek şans tüm yeniliklerin, tüm yaratının kaynağıdır. Katıksız şans, mutlak ama kör özgürlük, harikulade yapısının temelidir. Bu yaratıcı

şansın müdahalesi olmasaydı, her şey ve her varlık taşlaşır, konserve şeftaliler gibi bozulmadan kalırdı.

Var olan tek elini çekiyor ve perdenin düşüp kapanmasına izin veriyorsun. Bir daha asla görmeyeceksin hayatta kalan o üçlüyü. Kar altındaki şehrin sessizliği her şeyi anlatıyor sana. Herkes öldü. Çarpanların sırası deği^rüse de sonuç aynı kalır. Geçmişten gelen adamlar öldü, onlar tarafindan hamile bırakılan bugünün kadınlan öldü, geleceğe varması gereken çocuklar, Seine’in Atımlarındaki yeni doğmuş bebekler öldü: tüm Caesar’lar, tüm mesihler, öyleyse ne bir Caesar ne de bir mesih. Akıl? Delilik? İroni? Şans? Antimadde? Oyunun kuralları aynen uygulandı: Her gün doğanlardan fazlası öldü. Hayatta kalanlar olduklarına göre flütçünün, Keşiş'in ve kızın cellat olması gerekiyor. Şimdi yukarı çıkıp seni öldürecekler, sonra da birbirlerini.

Yatak odana gidiyorsun. Uzan, düş görmeye başla, öl. Sonra kapının vurulduğunu duyuyorsun.

Senin için geldiler.

Onları aramak için aşağıya inmene gerek kalmadı.

Düşünde ölmene gerek kalmadı.

Kapıyı açıyorsun.

Porselen tenli, usun kestane saçlı, rengârenk etekler giyen, çingene kolyeleri takan kız derin ve ela gözleriyle sana bakıyor.

‘“Üç şehirde nice türküler düzdüm kadınlara fakat hepsi birdi.”’ Kadınlar mı? Şehirler mi? '“Çoğunun gözleri elaydı; ama hepsi birdi, öyle diyeceğim

güneşe.”' Uzun uzun izliyor seni. Sonra dövmeli dudaklan, kolyeleri ve etekleri kadar rengârenk dudakları aralanıyor:

"*Salve*. Seni bekle^m."

Yüreğin kamaşıyor.

“Evet?"

Hayretini gizliyorsun.

"Randevumuz vardı, hatırlıyor musun? Temmuz'un 14'ünde, köprünün üstünde."

“Hayır, hatırlamıyorum."

"Polo Febo."

'“Öyle diyeceğim güneşe,”’ diyorsun, ne dediğini bilmeden.

“Göğsündeki yaftada yazan sözler parladı, söndü, onlann yerine başka sözler göründü...”

'“Hiçbir şey gözlerimi açamaz benim; dünya büyüledi beni,”’ diyorsun, sanki başkası konuşuyormuş gibi senin yerine.

Köprüsü'nden Seine’in kaynayan sulanna düştün."

‘“Zaman var olanla var olmayan arasındaki ilişkidir."”

“Var olan tek elini suyun yüzeyinde gördüm bir an."

"‘Peki ya ansızın hepimiz bir başkasına dönüşseydik?"'

“Ona tutunup kurtulman için dua ederek mühürlü yeşil şişeyi nehre attım.”

‘“Tamamıyla dönüştü: Korkunç bir güzellik doğdu."'

“Şimdi girebilir miyim?"

Başını sallıyorsun. Hipnozdan çıkıyorsun. “Beni bağışla... Affet ... bu kabalığımı... İnsan yalnız yaşayınca unutuyor... unutu-yar... davranış kurallannı. Beni bağışla; içeri gir lütfen. Hoş geldin.”

Kız dairenin karanlığından içeri dalıyor.

Elini tutuyor. Elleri buz gibi. Nazikçe oturma odasına doğru götürüyor seni. Karanlıkta göremiyorsun ne yaptığını. Sadece eteklerinin hışırtısını ve göğsüne yayılmış kolyelerindeki boncukların şakırtısını duyuyorsun.

“Bocanegra'nın tasması... Birader Toribio'nun prizmatik aynası. aynalar... Birader Julian’ın üçgen aynası, Ressam Birader Orvieto'dan gelen resmi almaya geldiğinde Felipe'nin kira-madığı ayna... Şapelindeki otuz üç basamağı çıktığı sırada Felipe’nin elinde tuttuğu yuvarlak ayna ... Senyora ve Juan'ın bir gece kendilerine baktıkları kara, kanla lekelenrniş ayna ... Pedro’yla birlikte yeni ülkeler keşfetmek için kıyıdan ayrılmadan önce Galiçya’da çaldığın küçük el aynası. .. incili sepette oturan ihtiyar o aynada kendini görmüştü... kelebeklerden tacımla beni görmüştün sen o aynadan...”

Sesindeki ıstırabı bastırıyorsun. "Karanlıktayız. Nereden biliyorsun?”

“Ancak karanlıkta kendimi görebiliyorum bu aynalarda/' diye cevap veriyor, se^in sesin ne kadar zorlamaysa onunki de o kadar huzur dolu. “Kapıyı açtığın sırada sen de beni karanlıkta görmedin mi? Beynim gözlerimi ve dudakianmı görmedin mi?” Sana yaklaşıyor. Karanfil, biber, sansabır kokuyor.

Kulağına fısıldıyor: “Yorulmadın mı, Hacı? Çok uzaklara yolculuk ettin, o ikindi vaktı köprüden düştün, seni Felaketler Bur-nu'nun sahiline ^^^eyen sularda kayboldun..."

Omzundan tutup kendinden uzaklaştınyorsun onu. "Bu doğru değil, burada kapalıydım, buradan hiç ç^madım, yazdan beri pencerele^mi bile açmadım, şu vitrinde tuttuğum vakayinamelerde, elyazmalarında ve kitaplarda okuduğum şeyleri anlatıyorsun bana; sen de benim gibi okudun onlan, aynı roman, ben hiç çıkmadım buradan ...”

“Neden tam tersine inanmayalım?” diye soruyor yanağına bir öpücük kondurduktan sonra. “İ^mizin de aynı şeyleri yaşadığına ve Birader Julian'la Vakanüvis'in yazdığı bu kağıtların da bizim hayatlarımızın tanığı olduğuna neden inanmayalım?”

"Ne zaman? Ne zaman?”

E^h kaftanından içeri sokup göğsünü okşuyor. "Nehre düşmen ile burada bu gece buluşmamız arasında geçen altı buçuk ay sırasında...”

Kanın çe^liyor, teslim oluyorsun, başın onun başına değiyor. “Zaman yoktu... Yü^ıllar önce olanlann hepsi... Bunlar çok eski vakayinameler... Bu i^ikânsız..."

Sonra dudaklarını öpüyor; nemli, derin, uzun: Öpüşün kendisi başka bir zaman ölçütü, bir yüzyıl olan bir dakika, bir devir olan bir an, bitmeyen bir öpüş, gelip geçici öpüş, dövmeli dudaklar, uzun ince dil, tatlı bir zevkle kabaran damak, hatırlıyorsun, hatırlıyorsun, o öpücüğün devam ettiği her an yeni bir şey hatırlıyorsun, Ludovico, Ludovico, hayatlanmızı kurta^ak için hepimiz ikinci bir şans hayal ettik, bir şans, yeniden seçebilmek için, hatalarımızdan kaçınmak için, eksik bır^^^^^mzı tamamlamak için, ilk seferinde uzatmadığınız eli uzatmak için, daha önce ihtirasa adadığımız ^inün zevkini feda etmek için, olamamış olan her şeye ikinci bir şans vermek için, kuvve halinde bekleyen her şeye çünkü filizin çıkabilmesi için toh^rn ölmelidir, tek bir tükenmiş zamanda rastlaşan iki farklı zaman, bir kişiliği tamamlamak ve yazgısını nihayete erdirmek için birden fazla ömür gerekir, ölümsüzlerin ölümlerinden çok hayatlan vardı ama hayatlarından daha az zamanları...

Tamamen aldım yitiriyorsun; San Bemabe Nehri ve Santa Margherita Meydanı arasındaki eve, Bellek Tiyatrosu'na taşındığını hissediyorsun; dudakları dö^neli kızın öpüşünden uzaklaşıyorsun; hatıralarla dolusun, Celestina şimdi sana geçirdi o belleği, Tann kılığındaki Şeytan, Şeytan kılığındaki T^m tarafından ona geçirilen beüek, bir inkarla uzaklaşıyorsun, hatırlıyorsun, onlan okumadın, yaşadın, son yüzyılın son y^nın yüz doksan beş günü boyunca yaşadın, geçen beş bin saat boyunca: Başka hayat olmayacak; tarih ikinci şansını kullandı, seçim yapılabilsin diye Ispanya'nın geçmişi yeniden yaşandı, sadece birkaç yer de^^, birkaç isim, üç kişi iki

oldu, iki de bir oldu, hepsi bu: Gölgelerin farklılığı, önemsiz ayrımlar, tarih kendini yineledi, aynı kaldı, ekseni mezarl^tı, kökeni de^^tı, sonucu suçtu, kurtuluşu, Birader Julian'ın yazdığı gibi, birkaç güzel bina ve birkaç anlaşılmaz sözdü. T^ih aynı kaldı: O zamanlar trajedi, bugün fars, önce fars sonra trajedi, artık bilmiyorsun, zaten artık fark etmez, her şey bitti, hepsi bir yalandı, aynı suçlar yeniden işlendi, aynı hatalar, a^ de^^er, aynı eks^^^er, tıpkı o do^^al, değişmez, tükenebilir kronolojide yaşanan diğer gerçek günler gibi: 1492, 1521, 1598...

Bir savaşçının vahşeti. Bir azizin çilesi. H^ta bir ad^mn mide bulantısı. Bunların hepsini hissediyorsun vücudunda. Celestina seni okşuyor, yatıştırıyor, kucaklıyor, yatak odana çekiyor seni, diyor ki, evet, hatırladıkların gerçek, hatırlamadıkların da öyle, Caesar'm laneti ve Mesih’in kurtarışı bir daha ayrılmamaca-sına birbiriyle kaynaştı; Tanrı’nın ve Kral'ın arzuladığı gibi seçilmiş bir değildi, tüm rakip kardeşlerin korktuğu gibi iki de değildi,

Ludovico ile ihtiyar bilgenin Toledo’daki güzel Transito Sinago-gu’nda hayal ettikleri gibi üç de değildi; her biri ve hepsi seçilmişti, burada doğan tüm çocuklar, aynı işaretleri taşıyanların tümü, haç ve altı parmak, taht vârisleri, tüm piçler, tüm vaftizliler, ^ini k^^malar, nadiren doğanlarm hepsi Saint-Sulpice hücrelerinde katledilmeye gittiler, insanın bütün geçmişinin bütün çocukları, hepsi de Filistin’in çöllerinden, İskenderiye’nin sokaklarından, Sisifos’un kurnaz oğlunun viran olmuş ocağından, Split'in sahillerinden, Venedik'in taş meydanlarından, Kastilya Ova-sı’ndaki ölüm sarayından, yeni dünyanın ormanlarından, piramitlerinden, volkanlarından gelen eski ersuyunun yer değiştirmesiyle döllenmişti; önce çocuklar öldü, sonra kadınlar, erkekler, erkekler daha sonra öldü, tekrar üreme şansları yoktu, en sona cellatlar kaldı, öldürecek kimse kalmamıştı, kendileri dışında...

“Gece ve sis. Nihai çözüm. Ne trajik bir iş bu, Celestina? En son cellatlar ölmeden önce herkes ölmek zorunda mıydı? Ben ...” “İşte. Ormanın maskesini tak.”

“Peki ya dogmaya ne olacak, Celestina? Kafileler geçerken her gün duyuyordum, lanet olsun, lanet olsun hayattayken sahip olduğumuz bedenden farklı bir bedende yeniden dirileceğimize inananlara.”

“Senin bedenin, beynim aşkım...”

“Anlamıyo^un.”

“Dogma söylendi ki sap^^lık filizlensin, daha da güçlü kökler salsın; her şey dönüşür, tüm bedenler onların başkalaşımlarıdır, tüm ruhlar onların göçleridir... Maskeyi tak, çabuk ol. ..”

“Kadınlardan hiçbir şey kabul etmiyorlardı, Cafe Le Bouquet’ ^n patronu k^^ına öyle demişti; kadınların elinden hiçbir şey a^^yorlar; kadın lekelidir, kadın kanlıdır, kadın Şeytan'ın geldiği kanaldır...”

“Ancak zulüm altında ve gizlice oynayabilirim bana düşen rolü; beni bağışla, ben değersizini; takdis edildim, en az bana zulmedenler kadar gaddarıın; mahkûm edildim, unutulmuş bilgeliğin ateşini içimde saklıyorum. Hayatta kalmalıydım. Maske, çabuk ol, çok az va^^^ kaldı ...”

Celestina'nın yüzüne dokunuyorsun. Tüylerden, ölü ö^iniceklerden, oklardan oluşan başka bir maske var yüzünde. ..

“Ama sen ^^^wn...”

“Bu benimki, sen şeninkini ta^rnalısın, çabuk ol...” “Seninki... Benirnki burada, y^tı^mın altında. İyi ama seninki nereden?.."

“Jacob Caddesi'ndeki dü^rân vi^^im, o antika vitrinini hatırlıyor musun? Canu kır^m. Maskeyi çal^m. Oraya nasıl gi^nişti, bilemiyorum. Sen kendi maskeni ^k, ben de benimkini. İkisi de aynı. Çabuk ol. Hiç va^^iz kalmadı. Hiç vaktimiz kalmadı. Saat kaç?”

Gözucuyla konsolun ünündeki çalar saate bakıyorsun; fosforlu kolları ve rakamlan gece yansına üç da^ka kaldı^rn görte-riyor.

Çevreni saran, tüm iç ve dış denge duygunu yok eden ser-semletici kara büyünün sislerini dağıtmak istiyorsun; kadın karanfil, biber ve sarısabır kokuyor. “Neredeyse gece yansı. On iki tane üzüm gerek bize. Şampanya sunamadı^m için özür dilemeliyim. Oda servisi yok. Hangi şarkıyı söyleye^n? ‘Las Golon^-nas’ olur mu? ‘Auld Lang Syne' nasıl?”

Bir kahkaba attın: Paris'te yeni yılın arifesi, hem de şampan-yasız. Ne komik ne hakikat ne marifet!

“Sence de komik değil mi? Mizah anlayışına ne oldu?” “Çabuk ol, hiç vaktimiz yok.”

“Peki nedir gelip geçen?”

Celestina bir an sustu. Sonra şöyle dedi:

“Ludovico ve Simon gece yansına beş kala öldüler. Onlar sonunculardı. Öğrenci Keşiş’i öldürdü. Sonra da keneni öldürdü. Anlamalısın: Bizler cellat değiliz. Onlardan kurtulduk çünkü onlara hiç bakmadl. Bizim hayalet olduğumuzu düşündüler; onlar bize baktılar, biz onlara değil. Sana geleb^nek için hayatta kaldık. Haklısın: Cellatların senden hiç haberleri olmadı. Seni ben korudum. Her gün yemeğini ben getirdim. Aylardır kimse yok bu otelde. Ludovico ve Simon görevlerini tamamlayıp öldüler: Beni burada seninle yalruz bırakmalan gerekiyordu. Saint-Sulpice'in netlerinde başka ceset olmayacak. Çabuk ol, maskeleri takmalı-yız.”

Söyleneni yapıyorsun.

Yatak odası bir aydınlıkla yıkaruyor, taze çirnen, z^^rüt tozu renginde bir ışık: Gözlerinin hizasında yanklar var maskede;

Celestina'ya bakıyorsun, maskeli. Sana yaklaşıyor, ka^^^ çıkartıyor, kaftan çıplaklığını gözler önüne sererek yere yığılıyor. Çıplaksın, kopan kolunun yerinde korkunç bir et parçası var. Celestina kolyelerini, etekliklerini, gömleğini ve sandaletlerini çıkanyor. Giysileri ve takılan usulca yere kayıyorlar: İkiniz de çıplaksınız, karşı karşıyasınız, bir kadınla sevişmeydi o kadar uzun zaman oldu ki, o sana bakıyor, sen ona bakıyorsun, birleşiyorsunuz, şefkatle sanlıyorsun ona; o da ihtirasla sarılıyor.

Maskeler düşüyor. Maskeli bakışlarınızdan doğan ışık kalıyor. Celestina'yı yatağa götürüyorsun. Öpüşüyorsunuz, yavaş yavaş, birbirinizi okuyorsunuz, tüm bedenini öpücüklere boğuyor, sen de aynını yapıyorsun, dokunuşlarınızla birbirinizi yeniden yarattığınızı söylüyo^un kendi kendine,

o iki eliyle, sen tek elinle, birbirinizin dudaklarını, gözlerini, kulaklarını öpüyorsunuz, soluğuyla nemleniyor bacak tüyler, senin soluğun da onun

taptaze koltuk altl^^^ hoş kokusuna karışıyor, elinle bir memesini okuyorsun, dudaklarınla ıslatıyorsun diğerini, inliyor, sırtına geçiriyor ^maklarını, kalçal^arını okşuyor, parmağını getirip senin deliğine dokunuyor, ^maklarıyla kaşıyor deliğinle hayaların ara-smdaki haz tüylerini, ağır süt keseni avuçluyor, onun üstündesin, bacakların açık, dilini gezdiriyorsun onun göbeğinde, oradan aşağılara doğru iniyor Venüs tepesinin bronz tüylerine gömüyorsun yüzünü, burnun kıvrımların içinde ilerliyor, dilinle yol açıyorsun kendine, saklı, gizemli, titreyen kıvnmlanna doğru nemli ve zonklayan klitorisinin, onun dudaklan, dili, damağı, küçük ısırıkları yutuyor penisini, hayalarını yalıyor, diliyle deliğine dokunuyor, daha da açıyorsun bacaklarını, sen de onun deliğinin ekşi tadını anyorsun, sonra onu yağmurlu bir sokakta terk edilmiş bakır bir para gibi pınltılı ve nemli halde bırakıyorsun, şöyle bir çekiliyorsun, tek elinle bacakl^anı kalgıyorsun, bacaklarını omzuna koyuyorsun ve yavaşça ğiniyor, önce kan hücumuyla morarmış başı, sonra usul usul geri kalanı kamışının, sonuna kadar giriyor, zevk hududunu geçiyorsun, o ürperen mağaranm en karanlık ve en uysal sınırlarını zorluyorsun, henüz gelmek istemiyorsun, başka bir şey düşün, beklemek istiyorsun, ikiniz birlikte, başka bir şey, bir zamanlar Bievre Caddesi'nde yaşıyordun, Seine'e akan yan kanallardan biri, şimdi küçük bir vadi olmuş, dopdolu se^^^ah tezgahtarların sesleri, tencerede pişen kuskus kokusu, bangır bangır çalan Arap nağrneleri, yaşlı dilencileri, haylaz çocuklar. kaldırıma çizilmiş seksek kareleriyle; Dante orada yaşarmış, orada yazmış, yazmaya orada başlamış, Paris, tüm bilgeliğin pınarı ve kutsal yazıtların kaynağı, kandırıcı Şeytan’ın birkaç bilge adama inatçı bir zekâ verdiği yer, cehennem, dizeleri sessizce tekrarlıyorsun, henüz gelmemelisin, *N^rium,* Daha Değil, hayat yolculuğumuzun yansma geldiğimizde, karanlık bir onnanda yolumuzu yitiririz, el değmemiş yerler, kaba ve zalim, dehşetin hatırası, işte hatırlamak istemediğin şey bu, daha yakında, daha değil, bir kıta, *nondum,* kanto, y^mi beşinci kıta, işte bu, *ed eran due in uno, ed uno es, ed eran due in uno, ed uno in due,* diye inliyor kız, sen de sesini yükselterek devam ediyorsun, *due in uno, uno in due,* kız çığlık atıyor, gözlerini kapatıyor, orgazmla gevşemiş yüzüne bakıyorsun, titreyen kalçalarına, fırtınadan sonraki kadınlığına, şimdi, evet, şimdi geliyorsun, onunla birlikte, onun kara onnanlar, gül bahçeleri, inci tarlalan

rengindeki oyuğunun içini güm^^nle ve zehrinle ve dumarunla ve kehribannla dolduruyorsun, *ed eran due in uno, ed uno in due,* zevkin do^ruklannda kalmaya devam ediyorsun, sıvılar, ersuyu, okyanus, kız halâ titriyor, bir hayvan gibi uluyorsun, kendini geri çekemiyorsun, geri çekilmek istemiyorsun, gömülüyarsun kadının etine, onun eti de seninkine kan-şıyor, bir içinde iki, iki içinde bir, kolun, kolun büyümeye başlıyor, elin, elin çıkıyor kolunun ucundan, ^maklar, avucunu aç, al, bir daha, servetinin kayıp yarısı, aşkın, ^^n, hayatın ve ölümün yeniden ortaya çıksın: Kaybe^niş oldu^ın kolunu kaldınyorsun, bu senin kolun değil, zar zor hatırladığın kol değil, insan avında kaybettiğin kol değil, İnebahtı'da, Veracruz'da, Felaketler Burnu'nda, Tann'm, senin kolun kızın kolu, senin bedenin kızın bedeni, onun bedeni senin olmuş; çıldınna noktasına geliyor ve o anda yataktaki diğer bedeni gö^ek için başmı indiriyorsun, bu bir düş değildi, az önce bir kadınla seviştin yatağında, Hötel du Pont-Royal'deki dairende, kız artık orada değil, evet, o burada, hayır, değil, sadece bir tek beden var, vücuduna bakıyorsun, kendini görüyorsun, iki elinle dolgun göğüslerine dokunuyorsun, dikilmiş meme uçlarına, hayranlık verici yeni kalçalarına, taze ve sertler, incecik beline, kalınlaşmış basenlerine, ellerine, hemen aşağıya gidiyor ellerin, erkekliğinin simgesini kaybetmiş olma ih-dehşetiyle hemen uzanıyorsun, önce kılara dokunu-

yorsun, yağıya ... hayır, halen sert olan penisine dokunuyor elin, nemli ve kaygan, daha yeni boşalmış, hâlâ ürperen hayalann, daha alta bakıyorsun, hayalannın arkasına, bacaklannın arasına, onu buluyorsun, deliğin, vajinan, parmağınla yokluyorsun, derin, tıpkısının aynı, az önce sahip olduğun vajina bu, aynı zamanda bir kez daha sahip olacağın, yeniden sevişmek istiyorsun, uzun, yeni, esnek, yılan gibi kıvrak penisinle dudaklarını açmış, hazla bekleyen, ürperen, nemli vajinana giriyorsun; kendinle sevişiyorsun, kenemle sevişiyorum, ben seni döllüyorum, sen beni döllüyorsun, kendimi döllüyorum, erkek ve dişi benliklerimi, bir oğlumuz olacak, sonra da bir onlar sevişecekler, birbirlerini

dölleyecekler, onl^ın da oğullan ve kızlan olacak, o oğulların ve kızların da oğulan ve kızlan olacak, o torunların da torunları olacak, kemikle^mden kemik, etimden et, iki et bir et olacak ve zevkle çocuklar doğuracaksın, senin için kutsanmış olacak toprak, dikenler ve meyveler senin için çoğalacaklar ve yüzünde bir tebessümle böleceksin esneği, bir ^in yeniden toprağa dönünceye dek çünkü sen ondan ^ın^n: Çünkü sen tozdan geldin ve yeniden toza döneceksin, günahlardan azade, haz alarak.

Paris ^kilisel^^ün kulelerinde çanlar on iki kez çalmadı; ama durdu ve ertesi ^in soğuk bir güneş doğdu.